

من كتب احمد عزي

هو المعين

ترجمهٔ صاحب پند الشيخ فريد الدين محمد بن ابراهيم العطار قدس سره بقلم اسعد الفقير

اول تعطير ساز كام اتقان وانوار انداز بزم عرفان حضرتلرينك جوهر
وجودى اعمال نيشابوردن كدكن نام كنده بشيوز اون اوچ سنهٔ
هجريه سى شعبانده زيورصد فچهٔ عالم شهود اولمشدر وعلى قول
همدانيدر * فاتحهٔ حالنده پدرينك روشى اوزره عطار وخواجهٔ
بازار يسار ايكن توفيق بارى يارى اولوب ناكاه صورنده ديوانه
بلكه طريق تجردده فرزانه برمرد آگاه پيشگاه دكانه كلوب
اشك ريزان وتلهف كنان صفحه صفحه نظر وآه جانكاه ايله ذات
عطارى ديدهٔ تصرفه مظهر ايدر حضرت عطار اول ديوانهٔ
هشيار كرداركحالنى كوردكده اى درويش بونظر تحسرك سببى ندر
صاوش كيت وبزى كاروكسبمزه ترك ايت ديدكده اول آگاه
ارشاد پناه اى خواجه بن انجق مالك يك خرقه وپازار برمرد
سبكبارم شمدى بو بازاردن كيدرم لكن سن بوقدر احمال واثقال
ومال وملال ايله هنكام ارتحالده نه كونه تدبير ايدرسك دوشك طاشك
همان قالدرميه باق دوشكده كى طاشك ديدكده حضرت شيخ اول
مجذوب الهينك بوسخن جانكدازندن پردرد ومتأثر والتهاب عشق
وسوز تنور دلنده پيدا وظاهر اوله رق اشبو قصهٔ پرحصه بادى
كسب عرفانى وبوى فنا رسيدهٔ دماغ جانى اولدقده * بوى ازهار
فنا قيلدى دماغم يغما * كندى سرمايهٔ عطار امان نواسون بو *
ديه رك رأس المال دكانى برباد دادهٔ يغما وترك كاروكسب ماسوى
ايدوب اول عصرده محقق عارفان ومنور چشم روشندلان اولان
ركن الدين اكاف حضرتلرينك صومعهٔ ارشادلرينه رومال ودست
كرامت پيوستلرندن اخذ انابه ايله صافى البال اولوب چند سال دردانهٔ
وجودين تسليك سبحهٔ لابرار درويشان پير وفانوس دل خلوص
مأنوسلرين اشعال فتيلهٔ توجهله تنوير ايدوب بعده زيارت بيت
الله الحرامه شد رحال وسفر وحضرده خيلى كملين صحبتيله
اكتساب كمال ايتدكدنصكره يكرمى طقوز سنه نيشابورده
وسكسان

وسكسان بش ييل شهرشادباخده دركاه آراى جمع خاطر عاطر
وموقد شمع عرفان لمع نوادر وآخر عمرنده صدر عزلتده نشسته
ودر صحبتى روى غيردن بسته اولوب هزاران نكار اسرار حجله گاه
حافظه سنده خلوتساز وشبستان عرفانده عروسان حقايق
ودقايق محرم راز اولديغى حالده تأليف وعبادته مشغول ونفحات
قدسيه ايله مشمول ايكن آخر فتنهٔ جنكيزيه ظهورى خلالى طوطىٔ
روح مباركى قفس تنده ملول وشكرستان وصال آرزوسى بال صفا
اشتمالنه لذتبخش حلول اولوب دست غدر مغول ايله التيوز اون
طقوز ويا يكرمى يدى ياخود اوتوز ايكى وعلى قول يكرمى طقوز جمادى
الاخره سنك اوننده شوكيفيتله شهيد يعنى حضرت شيخ بر تاتار
غداره اسير ورقبهٔ رضاسى بند زنجير قضاى رب قدير اولمغله هرچند
اول بدرفلك ولايت هالهٔ قيداسردن بيك التون ايله تخليصه مشترى
بولنمش ايسه ده بن بوندن زياده بها دكر برپير معتبرم صاتمه
ديوب اوخلالده برشخص آخر بوپيرى برطوبره صمانه بكا صات ديمسك
ديو خريدار اولدقده اشته بهامى بوادم همان ال صات ديجك اول
مغول غضبناك وفى الحال شمشير جور سميريله خون ناحق اغشتهٔ خاك
وبعض محبانى يديله نعش رحمت نقشى خارج شهرشادباخده
بازاركان نام محلده واقع مرقد انوار مرصده رسيد اولمشدر * بعد زمان
صدر شعرا وعرفا ووزير حسين بيقرار مير عليشير نوايى تربهٔ حضرت
شيخى تعمير ومجددا عمارت احياسيله فقراسنى دلسير ايتديكى بعض
تواريخده مسطوردر * مترجم مشار اليه صبت سجال التقديسات عليه
بحر زخار شريعت وعمان بيكران طريقت مرتبهٔ عرفانى والا ومنهل
العذب مشربى صفا آرا نطق وكفتارى واردات غيبى اوله رق
تازيانهٔ اهل سلوك وتجريد ومؤلفات عالى طبقاتى نمايندهٔ ره توحيددر
مثنويات شريفه سندن بشقه قرق بيك بيتى مشتمل ديوان شعرى
اولوب ازانجمله اون ايكى بيك رباعى سويلمش وكتب طريقتدن
تذكرهٔ اوليا تأليف ايلمشدر اخوان الصفا وغيريلرى كبى بعض
رسائل قلم تصنيفلرينه منسوب ومثنوياتندن * اسرارنامه *
الهينامه * مصيبتنامه * جواهرنامه * وصيتنامه * مختارنامه

منطق الطير * بلبل نامه * كل وهرمز * شتر نامه * واشبو پند
منظومه لری مشهور ومأخذ اهل قلوبدر * نظما قرق عدد كتاب
كشيده كلك مستطابلری اولمش ايسه ده ذكر اولنان‌لردن
ماعداسی ضياع كرده‌ء دست روزكار اولديغی منقولدر
* خاتمه‌ء حالنده ترك اشعار واشبو ايكی رباعی ايله طی طومار
كفتار ايتمشدر * رباعی * هر چيز كه آن برای ماخواهد بود *
آن چيز همه بلای ماخواهد بود * چون تفرقه در بقای ماخواهد
بود * جمعيت ما فنای ماخواهد بود * ديكر * مرغی
بودم پريده از عالم راز * تا بو كه برم زشيب صيدی
بفراز * چون هيچ كسی نيافتم محرم راز *
زان در كه درآمدم برون
رفتم باز

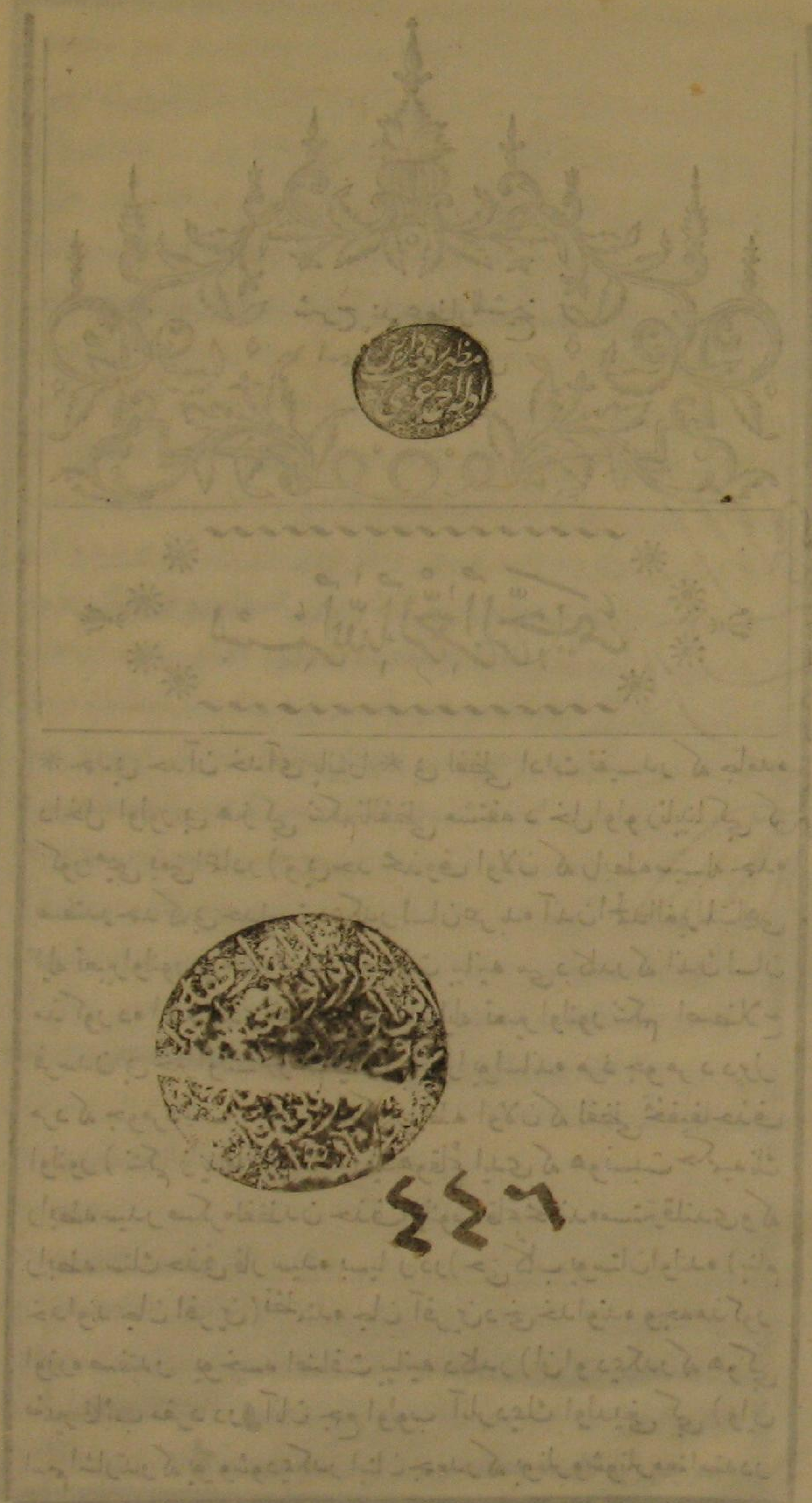
ترجمه‌ء شيخ اسمعيل حقی قدس سره
نيز بكلك شكسته زبان اسعد الفقير

اول ذو الجناحين علوم ظاهره وباطنه ومجمع البحرين معارف بارزه وكامنه حضرتلرينك پدر خير مظهرلری استانبولده كائن اقسرای محله‌سی سكاننده مصطفی نام برمرد صلاح ارتسام اولوب حريق كبير وقوعندن ناشی اثاثيله خانه‌سی سوزان وكاخ انتظامی اساسندن ويران اولمغله فيض حق طلب وجست وجوی قسمت رب داعيه‌سيله متوجه جهت هجرت واجله‌ء رجال جلوتيه‌دن آت بازاری دينمكله معروف السيد الشيخ فضلی الهی عثمان افندی قدس سره حضرتلرينك اول هنكامده جای ارشادلری اولان روم ايلی قصباتندن ايدوسده منزل آرای اقامت اولمشيدی * حضرت حقينك وجود بدری الشهودی سنين هجريه علی صاحبها افضل الصلاة والتحيه‌دن بيك التمش اوچ سنه‌سی ذی القعده‌سی اوائلنده بروز فيروز يكشنبه‌ده قصبه‌ء مرقومه‌ده طالع وپرتو مهدی ايله افق ميلادی انوار لامع اولوب كودك سه ساله ايكن بادلالت پدر اول شمس سماء عرفانك نظر اكسير اثرلرينه مظهر واقتباس نور توجهلريله

توجهلريله قرص مه استعدادی ضيا كستر وسنلری رسيده‌ء اس عشرات وعشر ايات حسنات اولدقده مرشد مشار اليهك اقدم خلفا واكرم اقرباسندن عبد الباقی افندينك محميه‌ء ادرنه‌ده كائن زاويه‌ء تربيه‌لرنده ارسال محاسنه قدر تعلم قرآن كريم وكتابت وبعض مقدمات علوم عربيه‌يی قرائت ايتدكدنصكره اول عصرده مدينه‌ء قلبه‌دن استانبوله هجرت وآت بازاری سمتنده واقع جامعی تدريس ومشيختلريله همرنك جنت ايدن مرشد مشار اليه حضرتلرينك دركاه ارشاد پناهلرينه ماليده روی استرشاد واخذ انابتله داخل سلسله‌ء مريدان پاك نهاد اولوب درس ودورينه حاضر واكتساب مقامات ونوادر ايدرك چوق كچمدن * يكرمی ياشندن تجاوز ايكن استعداد خداداد ايله مأذون بالارشاد وامر شيخ ايله محروسه‌ء بروسه‌ده سجاده نشين نشر طريقت وعلوم شتاده تأليفات رايقه وتصنيفات فائقه‌يه بالفيض الالهی وضع قلم كتابت ايدوب بعده اون سنه قدر مدينه‌ء اسكوبده تربيه‌ء قلوب وپير شيخ اكبر نشئه‌لرينی منقاسی اولان ماغوسه‌ده زيارت واخذ انواع فيوضات وبركتدنصكره ينه محروسه‌ء مزبوره‌يه عودتله افاده‌ء معنويه ولفظيه‌يه مداومت بعده ايكی دفعه اجرای فريضه‌ء غزا وايكی كره زيارت بيت خدا ايتدكدنصكره باشارت معنويه بيك يوز اوتوز سنه‌سی اهل واولاديله دمشق الشامی عزيمت واوچ سنه قدر مكث واقامت ايدوب بعده ذا مدينه‌ء اسكداره كلوب برازمدت كوشه نشين انزوا وخلوت اولدقدنصكره باشوق معنوی ينه محروسه‌ء بروسه جانبنه سائق مطيه‌ء نقل وحركت ودائره‌ء قديمه‌لرنده مركز نشين ارشاد وعبادت اولوب بيك يوز اوتوز بشده بانيه‌ء معنوی خير الوری جامع محمدی ايله مسمی وحالا مطاف قدسيان وجای اجابت دعای زائران ومسافران اولان معبد لطيف وخانقاه منيف بنا ودرون نور نمونده خاك اكسير سايه جبهه سا اولان مرده دلانی همت مرشدانه‌لريله احيا ايدوب تأليف اليف وتصنيف لطيفله كذارنده‌ء ايام ايكن بيك يوز اوتوز يدی سالی عزم عالم وصال ايدوب جامع مذكورك محرابی طرفنده واقع خطيره‌سنده دفين

خاك پاك تربت اولمشلردر * موالیٔ دوریه دن بروسه لی هادی
مرحومك ارتحاللرینه یازدقلری * حق حق دیوب عزم ایلدی
حقی افندی جنته * تاریخ متبنی سنك مزار باهر الانوارینه نقش
اولنمشدر عزیز سالف التحریر علی روحه تقدیسات الملك القدیر
كلام صفتنه مظهر وحق بو كیم نظما ونثرا تحریراتی همرنك درر
جامیٔ روم وجامع انواع علوم سلسلهٔ جلوتیه سنده رشته بند
تحریر اولدقلری اوزره یوزدن متجاوز مؤلفاته موفق وكتابة دخی
نیجه نسخ ومجامع تحریریله مظهر لطف حق اولوب (ازجمله اوج
مجلد كبیر) روح البیان نام تفسیر) (وبیضاوینك جزء نباء تفسیرینه
حاشیه سی) (وشرح حدیث اربعین) (واصول حدیثدن نخبة الفكر
(وكتاب الخطاب) (وكتاب النجاة) (وكتاب كبیر) (ونقد الحال) (وكتاب
الحق الصریح والكشف الصحیح) (وكتاب النتیجه) (وشرح المحمدیه
(وشرح المثنوی) (وواردات كبری) (وشرح الكبائر) (وپند عطار اوزره
اشبو شرح لطیف) (وتحفهٔ خاصكیه) (وتحفهٔ رجبیه) (وتحفهٔ خلیلیه
وتحفهٔ اسمعیلیه) (وشرح تفسیر الفاتحه) (وتمام الفیض) (وكتاب الذكر
والشرف) ووسیلة المرام) (وطاشكبری زاده مرحومك فن آداب
مناظره دن رساله سی اوزره شرح) (وسائرلری كبی كه معلوم انام
اولدیغی اوزره كیمی لسان عربی ایله تحریر وكیمی زبان تركی ایله
تقریر بیورمشلردر معانیٔ دقیقهٔ اهل حال ورموزات رقیقهٔ ارباب
بالی حاوی نعوت والهیات وسائر اشعار تجلیات آیاتی اون بیكدن
ازید اولدیغی مشهود ومشهور وجابجا تحریر بیورمش اولدقلری
مكتوبات عربیه وتركیه سی حقا كه استادانه اولدیغی مسلم جمهوردر
كندندن صكره نجل نجیبلری شیخ بهاء الدین افندی بالاستحقاق
جانشین ارشادلری اولوب لكن چوق چكمه دن وفات یعنی بیكیوز
اوتوزسكز سنه سی عزم جنات عالیات ایدوب والدخالد المحامدلری
جنبنه دفن اولنمشدر انلردخی نسبت وفیوضات اسئناس
سخنساز وسخنشناس ایدی قدس الله تعالی
سرهم وافاض
علینا برهم

* فهرست پند *



شرح پند عطار للشيخ اسمعيل حق قدس سرهما

بسم الله الرحمن الرحيم

* حمد بی حد آن خدای پاك را * بی لفظی ادات نفیدر كه جامده داخل اولور بی هنر كبی نتكم نالفظی مشتقه داخل اولور نابینا كبی كه كورمیجی یعنی اعمادر (و بی حد محذوف اولان كه رابطه سیله حمده صفتدر حمد كه بی حداست دیمكدر لسان عربده آندن الحمد الغیر المتناهی ایله تعبیر اولنور یوخسه حمدك اضافت بیانیه سی دكلدر كه اندن لسان مذكورده الحمد الذی هو غیر متناه ایله تعبیر اولنور نتكم اصطلاح فرسدن بی خبر اولنلر وهم ایدرلر (زیرا بولسانده مرد جومرد دیرلر مرد كه جومردست دیمكدر ولكن رابطه اولان كه لفظی تخفیفا حذف اولنور (نتكم زید قائم اصلنده زید هو قائم ایدی كه هو نسبت حكمیه نك رابطه سیدر صكره لفظدن حذف اولنوب قائم تحتنده مستتر قلندی وكه رابطه سنك حذفی فارسیده بسیار در (حتی كتاب بوستان اولنده (بنام خداوند جان افرین) نظمنده جان آفرین دخی خداونده وجه مذكور اوزره صفتدر یوخسه اضافت بیانیه دكلدر (ان او دیمكدر كه هو كبی ضمیر غائب مفرد در آنان جمع اولوب آنلر دیمك اولدیغی كبی (واین اسم اشارتدر كه بو وشو دیمكدر اینان جمعدر كه بونلر وشونلر معناسنه در

ولكن

ولكن لغات فرسده مسامحه ایدوب آن اول معناسنه اسم اشارتدر دیدكلری وجیه دكلدر زیرا لغت عربیه ده هو ایله ذانك فرق اولدیغی كبی فارسیده دخی آن ایله این میانده فرق ظاهردر (خدای یائله ویا سز همای وهما و امثالی كبی واجب الوجودك علم خاصی در اصلی خود آینده در وجودی كندی ذاتندن معناسنه كه غیریدن مستفاد دكلدر (وجود ممكن كبی زیرا وجود ممكنك مرجعی وجود واجبدر انكیچون ممكنه هالك و باطل وحقه حی و باقی دنلدی (پس حقدن غیریه خدا دنلمز مكر كه معنای لغویسی جهتیله اولا كه كندی كلیجی دیمكدر ولكن مرجوحدر زیرا اعتبار عرفه در ولی به نبی اطلاق اتمك كبی كه حقدن خبر و یریجی معناسنه در (فاما عرفده نبی وساطت ملك ایله صاحب الوحیه دیرلر ولی ده ایسه بو معنی مفقوددر (و ترك تنكری دیدوكنه عرب الله واهل فرس خدا وروم اثنا وارمنی اصفاح وافرنج كریطور وحبش واق دیر كه بو الفاظ مختلفه ده مقصود معنای واحد در عنب وانكور واوزم كبی (چونكه خدا علم خاصدر بو جهتدن آن افظنك مرجع ومشار الیهی متعین اولور هو الله ده (هو كبی وما بعدنده اولان اوصاف دخی نی كل تمیز ایله تمیز ایلر (ازجمله پاك لفظیدر كه عرب اندن طاهر وترك آری ومصمل ایله تعبیر ایدر (وحقك طهارتی عیب ونقصاندن مبرا ووهم وخیال وعقله كنجایشدن معرا اولدیغیدر نتكم سبوح وقدوس لفظلری مذكوره دالدر ولكن حق تعالی بی اوصاف امكانیه دن تبرئه اتمك وهم خلقدن ناشیدر والا حق تعالی قدس ذاتی ایله مقدسدر نتكم كلمۀ توحیده اولان نفی واثبات دخی بویله در والا فی نفس الامر شریك حق ممتنعدر (پس نفی واثبات اعتباری در كه متوهمك توهمنه دائردر (وخدای لفظی پاكه مضاف دكلدر بلكه بو دخی ماقبلی كبیدر (یعنی پاك خدایه كه رابطه سیله صفتدر وآخرنده اولان را ادات تخصیص در نتكیم دیرلر این شعر فلان راست یعنی بو شعر فلان كمسیه مخصوصدر وكاهیجه ادات مفعول دخی اولور وفا كن مارا كبی (معنای مصراع دیمك اولور كه بی حد وغایه حمد وثنا اول عیب وآفت ونقصان ووهم و خیال وعقل انساندن بری اولان خدایه مخصوصدر یعنی محمود انجق اودر وغیریسی بالكلیه حامددر نتكیم قرآنده كلور (وان من شیء الا یسبح

بحمده (و بو مقامده ایکی سؤال واردر (اولکیسی بودر که حمدینی حد ایتمك
مقدور بشردکلدر زیرا متناهیدن غیر متناهی اولان حمد متصور
اولماز (جواب بودر که مقصود حق تعالی یی حد حمده مستحقدر
دیمکدر کرك قدرت بشرا کا وفا ایتسون و کرك ایتمسون (و بردخی
وجود تجدد ایتدکجه حمد دخی مستمردر ووجودك اطوار مختلفه‌ده ظهورنه
نهایت یوقدر زیرا دنیاده و برزخده مخلد دکل ایسه ده جنتده ابدی در
و هر حالنك آخری حمددر نتکم قرآنده کلور (وآخر دعواهم ان الحمد لله
رب العالمین) (و بردخی جمیع السنه حسبیله حمدینی حسابدر (و بردخی
اکامل ناسه کوره دریعنی هر کسك حمدی اخلاصنه کوره فوت بولوب
بعضلرینك برکره حمدی نیجه یوز بیکه بدل اولور نتکم تنزیل ده کلور
(انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) ومرویدر که حضرت
داوددن علیه السلام بهر یوم عمل اهل ارض قدر عمل مرفوع اولوردی
(وایکنجی سؤال بودر که حمدك حقه اختصاصی نوجهله در که خلق دخی
محمود و مشکوردر نتکم حدیثده کلور (من لم یشکر الناس لم یشکر الله)
(جواب بودر که خلقك محمود اولدیغی واسطهٔ نعمت اولمق جهتیله در
(پس منعم حق اولیجق فی الحقیقه حمد اکا راجع اولور کرك
بالواسطه و کرك بلا واسطه و لکن حکمنده واسطه‌یی محافظه لازم
اولمغله ترتیب اسبابه نظر اولندی چونکه نعمت بلا واسطه اوله
بو صورتده اسباب مفقود اولور و حمدك بالذات الهه رجوعی ظهور
بولور فاعرفه * آن که ایمان داد مشتی خاك را * آن خدا که تقدیرنده در
(ایمان تصدیقدر یعنی مخبرك حکمنی اذعان وقبول ایدوب کرچکدر
دیمکدر (پس ایمان دعوت انبیایه ناظر وتوحید اعمدر وایمان اجمالی
شهادتك مفهومی وایمان تفصیلی آمنت بالله الی آخره مضمونی در
یعنی کلماتدن آلتی عدد مؤمن بهی تصدیقدر که سائر مبدأ و معاده متعلق
اولان جزئیات آنده داخلدر واعطاء ایمان وصفنی تقدیم ایلدی زیرا ایمان
اسباب سعاداتك اعظمی در نتکم معرفة الله باعث درجات عالیه در
وایمان فیض ازلی اولمغله آندن داد ایله تعبیر ایتدیکی دادن ویرمکدر
مقصود استعداد ایمان مجعول اولمیوب افاضهٔ الهیه صورت پذیر اولدیغن
بیاندر اکرچه فی الحقیقه امر غامضدر (مشتی ده یا وحدت ایچوندر مشت

بومرق و آوج معنالرنه کلور مشت سنك ال قیاسی دیمکدر نتکم لغت
حلیمی ده مصرحدر (خاك طپراقدر که عناصر اربعه‌نك بحسب
الصوره اعظمیدر انکیچون (خلقکم من تراب) وارد اولدی اکرچه آب
بحسب المعنی عنصر اعظمدر که سبب حیاتدر (وکلمهٔ را بوراده علامت
مفعولدر (معنای مصراع) بودر که اول خدایه حمد بیشمار اولسونکه
عزرائیلك وجه ارضدن قبض ایتدیکی بر آوج طپراغه بعد التخمیر
ونفخ الروح ایمان واسلام احسان ایلدی مع هذا ترابله انسان وایمان
میانده مناسبت یوقدر انکیچون دیمشلردر که (ماللتراب ورب الارباب
(بعده ذا بوراده بر آوج طپراق دیدیکی بزه نسبتله تمثیل وشاننی تقلیل
وتحقیر طریقیله در والا فی نفس الامر قبضهٔ عزرائیل قیاسدن خارجدر
انکیچون زمینك جملهٔ اجزا سندن اخذ ایدوب الوان ترابده تفاوت
واختلاف اولمغله الوان بنی آدم دخی بو اسلوب اوزرنه ظهور ایلدی که
کیمی سفید و کیمی سیاه و کیمی زرد و کیمی سرخدر و کذلك چمنزاردن
اخذ اولنانلر ملتحی وشوره زاردن مأخوذ اولانلر کوسج اولدیلر ونیجه‌لر
دخی طبیعت ارضه کوره میانه بولندیلر سبحان الله * آن که در آدم
دمید او روح را * بونك دخی تقدیری سابق کبی درز یرا خدانك وصف
آخری در ونفخ روح وصف اولدن مقدم ایکن سرتاخیر بالاده بلندی اولدر
ظرفیت افاده ایدرعربیده فی کبی وظروفده توسع اولمغله عاملی اولان
دمید اوزرنه تقدیم اولندی مع هذا ضرورت وزن دخی معتبردر (آدم
اسم اعجمیدر فالغ تالخ آزر هاجر وامثالی کبی آدمدن التمش بیك سنه مقدم
مخلوق اولان قوم جان دنلدیکی کبی که انلر بلا دخان اولان لهب ناردن
صورت بولمشلردر ترابدن مخلوق اولان صورت بدیعه‌یه دخی ابتدادن آدم
و بشر وانسان دیو اسما وضع اولندی و بعض علماء انده اشتقاق اعتبار
ایدوب ادیم ارضدن و یا ادمه‌دن و یا غیریدن اخذ ایلدی ادیم وجه ارضدر
زیرا تراب آدم وجه ارضدن مأخوذدر ادمه کندم کوندر که عرب سمرت
دخی دیرلر وحلیهٔ نبویه‌ده اسمر اللون دنلدیکی اوصاف ممدوحه‌دندر که
بیاضی نوعا سیاهه مائل دیمکدرتا که آیینهٔ الهی اوله فافهم (ولکن کاه اولور
که اشتقاق اعتبار اولنمسه دخی ایکی لغتده توافق بولنور (ادریس ده کثرت
درس بولندیغی کبی وابرهیم اصلنده ابراهام در که اب رحیم دیمکدر وعلی

هذا (دمید فعل ماضیدر که دمیدن اوفورمكدر عرب اندن نفخله تعبیر
ایدر نتکم قرآنده کلور (ونفخت فیه من روحی) و نفخ حق تمثیل طریقیله در
مقصود ماهیته وجودك مقارنتی ونفس معنویٔ رحمانی نك موجود ده
اثرینك ظهوریدر که قدرتك مقدوره تعلقی ایله در اگرچه که کیفیت
تعلقی هیچ برفرد بلمامشدر و بو نفخ بالذاتدر ومریمه رضی الله عنها نفخ
وساطت جبریل ایله وبطن امده اولان جنینه نفخ غیری ملك وساطتیله در
که جمله سندن مقصود صورتده اولان روحی اظهاردر بو خسه
خارجدن القاء روح دکلدر (و بوراسی غوامض اموردندر که بطریق
الکشف آسان بلنور (او اصلنده اوی در که ضمیر غائب منفصلدر عربیده
هو کبی خدای دن وامثالدن یاء حذف اولندیغی اوی دن ونظائرندن
دخی تخفیفا حذف اولنمق قاعدهٔ فرسدر (بوراده اودمیدك تحتنده
مستتر اولان فاعلی تأکید ایچوندر که فاعلی خدادر (وروح راده
اولان را علامت مفعولدر زیرا روح دمیدك مفعولیدر (پس بوندن اخذ
اولندی که نافخ الله تعالی ومنفوخ روح ومنفوخ فیه آدمدر و بوراده روحدن
مراد روح انسانیدر که محل تعینی دماغدر اگرچه فی الحقیقه متحیز دکلدر
بلکه بدنه تدبیر وتصرف طریقیله تعلق ایتمشدر انکچون وصفنده لا
داخل ولا خارج دیرلر و بو روح منفوخك برازی واردر که اکا روح حیوانی
دیرلر که مبدأ حس وحرکتدر وانك مقر ومحل تعینی قلب و کبددر یعنی یورك
وجکردر (زیرا ادمدر که عروق وساطتیله جمیع اجزاء بدنه ساریدر اگر
بو دمك بخاری اولمسه بدنده اثر حیات ظاهر اولمازدی ومفلوج اولنلر
بو بخارك انقطاعیله مفلوج اولورلر و سست قالورلر انکچون بو روح
اولکی روحله جسد اراسنده واسطه در نظیری غضروف دیدکلریدر
که بعض عظام اوزرنده لحم ملایم کبی نسنه در وافاقده وسائط حق دخی
بویله در انبیا واولیا کبی اشته روح حیوانی روح انسانی یه تابعدر و بو ایکیدن
ماعدا نفس ناطقهٔ جزئیه دخی واردر که نفس کلدن مستفاددر که
علم وعقل وادراك بونده در و بونکله ارواح انسانیه اوچ اولور
(معنای مصراع) بودر که حددن افزون حمد وثنا اول خدایه
واسونکه ابو البشر آدمه واولاد آدمه الی قیام الساعة نفخ روح الهی ایدوب
انکله زنده ومتحرك قلدی و بو معنای شریف مقابله سنده حمد کثیره

سزاوار اولدی زیرا سر خلافت بو روحك افاضه سنه منوط وظهور
حقائق اسما بو نفس نفیسه مربوطدر نتکم تنکیر روح عظم شانه دلالت
ایدر اگرچه فی الحقیقه مراد روح معهوددر که روح یائیدر یعنی من روحی
کلمه سنده ذات الهیه یه مضاف اولان روحدر واکا روح بمك بدنك
انکله حیاتنه نسبتله در والا حق تعالی ده روح اولماز (پس بونك مآلی
حیات حق اولور * داد ازطوفان نجات او نوح را * او کلمه سی کالاول
فاعل فعلی تأکیددر (ازمن جاره معناسنه در متعلقی نجاتدر زیر تقدیر
کلام داد نوح را نجات ازطوفان دیمکدر که نوح مفعول اول ونجات
مفعول ثانیدر وثانی یی اول اوزرنه تقدیم ضرورت وزن ایچوندر و بر دخی
طوفاندن نجات بولمق کلامده عمده کبی اولمغله بیانی مسارعته دائردر
و بوندن معلوم اولدیکه دادلسان عربیده اعطا کلمه سی کبیدر که ایکی
مفعوله تعدیه ایدر (طوفان اصلنده طوفدندر که بر نسنه نك چوره سنده
دور ایتمکدر طواف کعبه کبی وطائف دیدکلری شهر که مکهٔ مکرمه نك
ماوراسنده اوچ مرحله موضعده وضع اولنمشدر اصلنده قرای شامدن
ایدی صکره دعاء ابرهیم ایله علیه السلام اوردان ارض حجازه نقل
اولندقده مکه یه مرورنده کعبه یی طواف ایتمکله طائف دنلدی (ومطر
غالبه طوفان دیرلر زیرا کثرتده متناهی اولمغله محیط جمیع اشیا اولور
وقوم نوحه واقع اولان حادثه ماء اولمغله آنده متعارف اولدی (وطوفان
نوح هبوط آدمدن ایکی بیك ایکی یوز سنه دن زیاده مرورنده واقع
اولمشدر (ونوح آدم ثانی ونجاتی امر عظیم اولمغله افراد بالذکر ایدوب
آدمه مقارن اوصافده ادخال ایلدی (نجات خلاص معناسنه در
(نوح اسم اعجمیدر که انصرافی خفتندن اوتوریدر و (نوحك
اصلنده اسمی عبد الغفاردر که کثرت نوح یعنی رفع صوتله زیاده بکاسندن
نوح دنلدی (ونوحك ولادتی هبوط آدمدن بیك التیوز قرق ایکی
سنه سنده در وعمری بیك سنه دن زیاده در طقوز یوز اللی سنه دیدکلری
نبوتی اعتباریله در نتکم قرآنده کلور (فلبث فیهم الف سنة الا خمسین
عاما) یعنی بعد النبوه قومی اراسنده بوقدر مکث ایدوب بعده طوفان
واقع اولدی ونبوتی قرق سالندن صکره اولوب بعد الطوفان دخی
نیجه مدت حیاتده اولدیلر (معنای مصراع) بودر که اول خدای

حضرت شارحك ابراهیم
اسمن رسم عثمانی اوزره رادن
صکره الفسز یازمق ملتزمیدر که
خط دستیله اولان سائر آثارنده
دخی کورلمشدر تبرکا رسمه
تغییر اولنمدی
الطابع الفقیر
اسعد

قادر كه نوح پیغمبره علیه السلام اوچ اولادیله وسائره‌ؤ من اولان قومیله
كه سكسان نفره انجق بالغ اولورلر حادثهٔ طوفاندن نجـات ویردی
وسفینه سوار اولمغله تخلیص ایلدی وكنعان اوغلنی وسائر بی حساب
وجه ارضده اولان كفره یی اغراق ایلدی زیرا طوفان باران جبـال
شاهقه‌نك قرق ذراع فوقنه چقمش ایدی بوسببدن هیچ برفرد وسیلهٔ
خلاص اولاجق برنسنه بولمدیلر واوغلی كنعـان زجاجدن برظرف
ایچنه كیروب آخر كندی بولنه غرق اولدی دیمشلر (وكنعان مذكور
نوحك صلبی اوغلی اولمدیغنه ابن كثیرك (ونادی نوح ابنه) قرأتی دلالت
ایدوب یعنی ابنه‌یی هـانك فتحیله قرأت ایتمشدر كه اصلنده
ابنهادر كه ضمیر تأنیث نوحك خاتوننه راجعدر صكره اكتفاء بالفتحه
الف حذف اولنمشدر * آن كه فرمان كرد قهرش بادرا * ناسزایی
دادقوم عادرا * فرمان امر و بویرق معنـاسنه فرمودندن اخـذ
اولنمشدر كه بیورمقدر فرمودهٔ خدا فرائض اعماله دیرلر كه آنی حق
بیورمش وامر ایلمشدر (كرد كاف عربینك فتحیله فعل ماضیدر كردندن
كردن ایلمك واشلمكدر حق تعالی‌یه كاف عربینك كسره سیله كرد كار
دیدكلری فعال معناسنه‌در (قهرش ده اولان ضمیر متصل كه شیندر
خدایه راجعدر قهر غلبه وتذلیلدر انكچون مقابلهٔ لطفده مستعملدر
زیرا لطفده اعزاز واردر (بوراده قهر كردك فاعلیدر وفرمان ایلین
فی الحقیقة خدای قاهردر ولكن قهر سبب فرمان اولمغله قهره امر ایتمكی اكا
نسبت قیلدی (وباد رافرمان كردك مفعولیدر زیرا فرمان كردك مجموعی
ماضی اولان امر معناسنه‌در كه لسان عربیده اندن امر قهره الریح دیمكله
تعبیر اولنور (پس بادر یحدر یعنی اصلنده مطلقا یلدر بوراده مراد ریح
عقیم دیدكلریدر كه عاد قومی اوزرنه یدی كیجه وسكز كون اسوب انلری
اهلاك ایلمشدر تا بوراده ادات تعلیلدر لام جاره معناسنه آمدم تا ترا بینم سنی
كورمكدن اوتوری كلدم دیمكدر سزا لایق وجزا معناسنه وآخرنده یاء
ولی اصل كلمه‌دندر كه سزای در خدای وهمای كبی ویاء ثانیه تنكیر
افاده ایدر تنوین كبی قوم رجاله مخصوص اسمدر زیرا (الرجال قوامون
علی النساء) موجبنجه امور نسائله قائملردر وقوم عاد وقوم فرعون
واشالنده ذكور واناثه شمولی اناثك انده دخولی طریقیله دكلدر

بلكه رجاله تابع اولدقلری جهتیله در احكام الهیه‌ده تابع اولدقلری
كبی (عاد هود علیه السلام قومی در كه عاد بن عوص بن ارم
بن سام بن نوح علیـه السـلام اولادیدر كه بابالرینك اسمیله تسمیه
اولنمشلردر (نتكم بنوهـاشمه هاشم وبنو تمیمه تمیم دیدیلر (پس
عاد شول قبیله‌نك اسمیدر كه عاده منتسـبه اوله وانلرك اوائلنـه
عاد الاولی واواخرنه عاد اخیره دیرلر وقومنك منـازلی احقـاف
دیدكلری یرده ایدی كه یمن سمتنده در وانلر عظم جثه اوزرنه مخلوق
اولوب قامتلری التمشر ویوزر ذراع كلوردی وهر برینك باشلری برقبه
كبی ایدی كه كوزلرنده وبورنلرینك دلكلرنده سباع حیوانات یوا
یاپوب یاور بلردی حضرت هودی تكذیب اوزرنه مصر اولدقلرنده
حق تعـالی ریح صرصر ارسال ایدوب انلری اهلاك ایلدی (وهبوط
آدمدن اوچ بیك قرق سنه‌دن صكره عاد اولی طوفان ریحله احقافده
هلاك اولدیلر وحضرت هود انلرك استیصالندن صكره یتمش سنه دن
زیاده دخی معمر اولوب سال عمری دورت یوز التمش درت سنه‌یه بلوغده
دار دنیادن دار اخرته انتقال وارتحال ایلدی (معنای بیت) بودر كه
اول خدای قهار كه قهری باده امر ایتدی عاد قومنك لایق وعملرنه
موافق اولان جزالرنی ویرمك ایچون یعنی باد دخی مأمور اولدیغی
اوزره حددن زیاده وجهله برهفته قدر هبوب ایدوب زیر زمینده تستر
ایدنلری بله زور ایله اخراج وهوایه صاوردی وجمله‌سی قهار ذی الجلال
ید قهر وقدرتنده مقهـور ومدمر اولدیلر وعظم جـثه وقوت
بدنیه‌لری مفید اولمدی وبوندن ریحك فی نفس الامرنه مرتبه‌ده شدید
اولدیغی فهم اولندی وحدیثده كلور كه (نصرت بالصبا واهلكت
عاد بالدبور) صبا مشرقدن ودبور انك مقـابلندن اسن یله دیرلر كه
مغرب طرفندن وزان اولان باددر وحدیث مذكوردن فهم اولندی كه
غزوهٔ احزابده كفار قریش وغیریلر اوزرنه هبوب ایدن ریح صبـا
ایدی نتكم قرأنده كلور (فارسلنا علیهم ریحا) * آن كه لطف
خویش را اظهار كرد * باخلیلش نار را كلزار كرد * لطف تحفـه
وهدیه در كه انكله مودته توصل اولنور وشول نفعی ایصـال ایتمكه
دیرلر كه انده دقت واردر انكچون حق تعـالی‌یه لطیف دنلدی زیرا

دقائق اموری بیلور وحاسه ایله ادراك اولنماز و عبادی هدایتده
رفقله معامله ایدر (خویش خاء معجمه‌نك كسری وواو رسمیله كندی
معناسنه خود كبی (واظهار اخفانك مقابلیدر یعنی بصر وبصیرته
بارز اولان نسنه‌یه ظاهر وانی ابرازه اظهار دیدیلر اصلنده ظهور
ظهر ارضده اولوب خفی اولمقدر نتكیم بطون بطن ارضده اولوب
ارز اولمیان نسنه‌نك حالیدر (باالف ایله بوراده ب معناسنه بلا الف كه
مجرد تعلق ایچوندر یعنی خلیلی كرد فعلنه متعلق قلمق ایچوندر (كر
رسد دستم بوصلت) كلامنده وصل ایله رسد كبی وا كا باء تعدیه دخی
دیرلر فعلی معموله ایصال معناسنه یوخسه فعل لازمی متعدی قلمق
معناسنه د كل الحاصل كرد ماضیدر كه فعل معناسنه‌در فعل ایسه
بائله تعدیه ایدر فعل به كذا كبی (خلیلدن مراد حضرت ابرهیمدر
علیه السلام زیرا خلت ضمله انك وصفیدر كه محبتك جمیع اجزاء
وجوده سرایتیدر زلیخا ویوسف ومجنون ولیلی حاللری كبی انكچون
زلیخا ومجنون افتصاد ایتدكلرنده دملرندن وجه ارضده یوسف ولیلی
منتقش اولدی (آخرنده‌ش ضمیر متصل غائبدر كه خدایه راجعدر
وبوشین اسمده مضاف الیه معناسنه اولور وفعلده وادوات آخرنده
مفعولیت افاده ایدر وشین مذكورك ماقبلنی بعضیلر فتحله وبعضیلر
كسرله تلفظ ایدرلر وكاه اولور كه ضرورت وزن ایچون اسكان دخی
اولنور (نار انشدر كه عناصر اربعه‌نك بریسیدر كرك محسوس وكرك
غیر محسوس اولسون اكرچه محسوس جزئی وغیر محسوس كلیدر
آخرنده را علامت مفعولدر (كلزار كل الك در بنفشه زار بنفشه‌لك
دیمك اولدیغی كبی زیرا زار اسم جامد اولیجق لك معناسن افاده ایدر
ووضع تركیبی‌دن صكره كل اكه علم خاص اولمغله كل زاره متصل
یازلمق قاعدهٔ املادر وبعض مواضعده كه زار مشتق اولور مرغ
زار كبی كه زارلق ایدیجی قوش معناسنه‌در بوراده زار مرغه صفتدر كه
وضع تركیبی‌سی اوزرنه قالمش وعلم خاص اولمامشدر بو جهتدن بری
برندن منفصل یازیلور (وكل معروف قرمزی چیچكدر وهر چیچكه دخی
اطلاق اولنور ولكن اضافتله متعین اولور مثلا زنبق وبادام وشفتالو
چیچكلرنه كل زنبق وكل بادام وكل شفتالو دیرلر نتكیم لسان عربی‌ده

ورد

ورد لفظی فتحله هر چیچكه اطلاق اولنور ولكن غلبهٔ استعمالله
حوجم یعنی قزل كلده شایعدر وتخصیص مراد اولسه ورد ابیض
وورد اصفر وورد فلان دیرلر (وكلزار لفظندن مفهومدر كه كل دیدكلری
چیچك قبل النبوه دخی بو عالمده وار ایدی اكرچه ایلهٔ معراجده
جناب نبوت صلی الله علیه وسلم تجلیء الهیدن عرق ریز اولدقده
درلرندن دخی كل بتدیكی معروفدر وكل حقنده وارد اولان حدیثه
موضوعدر دیدكلری لفظی حسبیله‌در والا كمالات نبویه اندن اوفردر
(معنای بیت) بودر كه اول خدای لطیفه حمد بسیار اولسونكه
كندی لطفنی اظهار ایلیوب ابرهیم خلیله علیه السلام نار نمرودی
كلزار ایلدی وآتش سوزانی برد وسلام ایدوب برنه كل بتوردی
وبلبل دخی اول حالده ابرهیمه موافقت ایتمكله بیك بر اسمیله داستان
سرالق احسان اولنوب خلیلك سائر انبیادن تمیزی كبی بلبل دخی
ممتاز اولدی زیرا ابرهیمك جناب مصطفادن ماعداسی اوزرنه
مفضل اولدیغی متفق علیه‌در ومذهب سنی بودر كه آتش بالذات
محرق دكلدر حكیم زعم ایتدیكی كبی (پس نار قدرت الهیه ایله برودت
وحرارتدن هر برنه قابلدر یعنی جمره ایله قائم اولان نارك ناریتی زائل
اولیجق برد اولوب وشب اسراده جناب رسالتك كرهٔ هوا وكرهٔ
اثیردن مروری دخی وجه مذكور اوزره‌در اكرچه جسم نبوی‌ده
منافیء آخر عارض اولمق دخی محتملدر فاما ابرهیمه محتمل دكلدر
نتكیم (یا نار كونی بردا وسلاما علی ابرهیم) خطابندن مفهومدر كه
منافیء احتراق طرف نارده در طرف ابرهیمده د كل اودیشلردر كه
هبوط آدمدن اوچ بیك اوچیوز یكرمی سنه‌دن زیاده مرور ایتدكده
حضرت ابرهیم شهر بابلده دنیایه قدوم ایدوب اوچ بیك اوچیوز
التمش اوچ سنه سنده قرای بابلدن كوثی دیدكلری قریه‌ده كه طوبی
وزنی اوزره‌در قصهٔ نار واقع اولدی پس عرفه كه غرفه وزننده‌در
نار نمرود اوراده واقع اولدی وحالا آثار منجنیق باقیدر دیدكلری
قول جمهوره مخالفدر وبو وقعه‌دن صكره حضرت ابرهیم ارض
عراقده اوتوز سنه‌دن زیاده مكث ایدوب بعده قدس شریف طرفنده
ارض فلسطینه هجرت ایدوب خلیل الرحمن نام موضع كه الی الآن

شارح حضرتلری ابراهیم
اسمنی رسم عثمانی اوزره رادن
صكره ابرهیم صورتنده یازمق
ملتزمی اولدیغی خط دستیله
كوردیكمز سائر آثارنده دخی
مفهومدر

للطابع

آنلره منسوبدر وآسوده اولدقلری قبه دخی اوراده در که بابی
مطبق اولوب بالادن قناديل ايقاد و آويخته اولنور ❊آن خداوندى
كه هنكام سحر ❊ كرد قوم لوط را زير وزبر ❊ خداوندی ده یاء
وحدت ایچوندر خداوند مالك و بزركوار در اصلی خود آینده در
خدای كبی واو یادن بدلدر (پس اصلی ایکی کلمه در که بعض
حروفی حذف اولنوب کلمهٔ مفرده حکمنده قلندی و بحسب
الترکیب معناسی کندی کلیجیدر که واجب الوجود در تنکم
خداده مرور ایتدی وملوكه خداوند اطلاق اولندیغی معنای
وضعی حسبیله در که مالك وبزركواردر و بردخی واجب الوجود كبی
وحدت وجودی واردر اكرچه بحسب الاصل ممكندر و وحدتی
شولقدر در كه منازعهٔ مملكت ایدن نصله مقتولدر (هنكام وقت معين
ومحدود در وقت بهار وامثالی كبی انكيچون وقت معين ده اولان جمعيته
هنكامه دیرلر كه آخرنده هاء اختصاص افاده ایدر (سحر فتحتین
ایله سدس آخردر یعنی فجر صادق وفجر كاذب میاننده اولان وقتدر
سحر كسرله اندن مأخوذدر زیرا مابین الفجرین ظلمت لیل ونور نهار
مختلط اولدیغی كبی مسحور اولان كمسه دخی برنسنه نك وجود وعدمی
مخیل ومشتبه در بوراده سحردن مراد وقت صباحدر زیرا سحرك
صباحه اتصالی واردر وقرآنده كلور (ان موعدهم الصبح) وينه
كلور (فاخذتهم الصيحة مشرقين) یعنی ابتداء حلول عذاب وقت
صباحده و تمامی وقت اشراقده اولدی (لوط حضرت ابرهيمك
برادرزاده سیدر كه هاران اوغلیدر وابرهيم سكسان یاشنده ایكن
لوط اللی اوچنده ایدی وواقعهٔ نمرود دن صكره ابرهيم ارض عراقده
فلسطینه نزول وهجرت ایتدیكی وقتده لوط دخی شام ناحيه لرندن اردن
دیدكلری طرفه نازل اولوب الله تعالی انی اهل سدومه ارسال ایتدی
ذال معجمه ایله وآنلر خبائث اهلی ایدی رسالت لوطی قبول ایتمیوب مصر
اولیجق هبوط آدمدن اوچ بیك درییوز یكری ایكی تاریخنده جبرئيل
علیه السلام انلرك شهرلرینی ارضلریله بله قلع ایدوب سمایه رفع
وبعده سرنكون قیلوب صیحهٔ عظیمه ایله صیحه ایتدی واوزرلرنه طاش
یاغدوب یرلرندن قاره صولر چقدی كه الی الآن آثار باقیه سی واردر (زیروزبر

سدوم دال ایله لغت ابنه ده صوابی ذال ایله در لطابع

زیر

زیر كسرله آلتدر تحت كبی آشغه دوداغه لب زیرین دیرلر آغزك آلتنده
اولدیغندن اوتوری زبر فتحله اوستدر كوجلو كشی یه زبردست دیرلر ایللردن
الی اوستون اولدیغندن اوتوری یوقارو دوداغه اغزك اوستنده اولدیغیچون
لب زبرین دیدیلر ایكسنده بله یعنی زیرین وزبرین ده اولان یالر نسبت ونونلر
تأكید ایچوندر (واغت قره حصاری ده كلور كه زبر اصلنده زبردر یعنی زای
مكسوره درز یرا حرف جر در زبر اوزرندن دیمكدر بعد التركيب علم اولمغله
حركتی تغییر اولندی تنكم لغت فارسیه ده نظائری چوقدر (معنای بیت)
بودر كه اول خداوند یعنی الله عظيم ومتعالی كه سحر وصباح وقتنده قوم
لوطی آلت واوست یعنی باشی اشاعه ایلدی واهلاك قیلدی و بوفعل
اگرچه جبریلك مباشرتیله در لكن فرمان حقك اولمغله حقه نسبت اولندی
وقرآنده نظائری چوقدر (الله يتوفى الانفس) (قل يتوفاكم ملك الموت)
وامثالی كبی ❊ سوی او خصمی كه تیر انداخته ❊ پشهٔ كارش كفايت
ساخته ❊ سوی یائله ویا سز جهت معناسنه در كه تركی آندن یكا ایله تعبیر ایدرلر
(پس این سو بو یكا وآن سو او یكا وسوی اونك جانبنه دیمكدر (كه ضمیر
منفصل خداونده راجعدر وجائزدر كه سوی او وكیسوی دلبر وامثالنده
یالر اضافت ایچون اوله زیرا بومقوله مده لرده كلمه مابعدنه ایصال
واضافت متعذر اولمغله یائله توسل ایدرلر زیرا حرف علتدر كه گاه حذف
وگاه اثباتله تصرف اولنور (خصمی ده اولان یاء وحدت ویا تنكیر
ایچوندر كه تحقیره محمولدر (خصم فتحله مخاصم معناسنه در وخصومت
منازعه دیمكدر خصم اصلنده ضمله در كه جانب معناسنه در ایكی خصم
ومنازع بری برینك خصم وجانبنه تعلق ایدوب دست وكریبان اولمغله
احدهما اخری جذب ایتمكله حالارینه مخاصمه دیدیلر (تیر اوقدرندن اولورسه
كرك قامشدن وكرك اغاجدن انداخته ماضی دن قسمدر كه آتمش دیمكدر واكا
ماضی مقید دیرلر یعنی بله مقیدر كه ماضی یی حاله تقریب ایچون آخری
مفتوح اولوب فتحه یی بیان ایچون هاء رسمی الحاق اولنور الحاصل انداخته
اصلنده انداخت در كه تاء ساكنه ایله ماضیدر ومصدری انداختن در كه
اخرندن نون حذف اولنمغله ماضی اولمشدر صكره قرب مذكوره اشارت
ایچون تا مفتوح اولوب حركتنی بیان وحفظ ایچون هاء الحاق اولندی زیرا
هانك وجودیله تا ساكن اولمق متعذردر والاها الغو اولوردی بومقوله ماضینك

آخرنه ضمائر دخی لاحق اولور ولکن همزه سی ساقط اولماز انداخته
اندوکرده اندوکرده اش کبی که آتمشلر وایتمشلر وانی ایتمش معنالرنه زیرا
هاء غیر ملفوظه نك توسطی وانصالی واسقاط همزه یی منافی ومانعدر
(پشه باء عجمی نك فتحیله سوری سکك در پشه خانه سوری سکك
چوق اولان یرلرده چادر کبی قوردقلری نسنه پشهٔ اصلنده پشه ای در که
یاء وحدت ایچوندر حذف اولنوب عین بزاء اکا علامت وضع اولندی
زیرا هاء غیر ملفوظه دن صکره یاء مفرده یازلمز (کارش ضمیر متصل
خصمه راجعدر (کاز کاف عربیله ایش در کافرمای ایش بیوریجی
وکاردان ایش بیلیجی در (کفایت عربی در سد ضرورت وقیام بالامر
معناسنه که اندن حسب و بسنده ایله دخی تعبیر اولنور (ساخته دخی ماضیٔ
مقید در که دوزمش دیمکدر مضارعنده خازایه قلب اولنور مثلا سازد
وسازنده وسازند دیرلر انداخته نکده مستقبلنده خایی زایه قلب ایدوب
اندازد واندازنده دیرلر زیرا قواعد فرسدن در که تانك ماقبلی خاء معجمه
اولسه اول خایی زایه قلب ایدرلر تایی داله قلب ایتدکاری کبی مثلا
آموختن کلمه سنك مضارعنده آموزد دیرلر که زاخادن بدلدر (پس اصل
اولان اموزدی آموختن دن اخذ ایتمکدر اکرچه بعضیلری فرعه نظر
ایدوب آموزیدن دن مشتق طوترلر فاما صحیح اولان اولکی در و بو معنی
عربیده اشتقاق کبیر واکبر کبی در مثلا کبیرده ترتیبه نظر اولنمایوب
جبذ جذبدندر دیرلر واکبرده مجرد مخرجده تناسب ایله نعق نهق دندر
دیرلر (معنای بیت) بودر که برعدو که اول خداوند عظیم طرفنه اوق اتدی
برسوری سکه انك ایشنه کفایت دوزدی و برمخلوق ضعیف یوزندن
انك کارن بتوردی ومقهور ومدمر قلدی بعده عدودن مراد نمرود بن
کنعاندر فرعون کبی دعوای ربوبیت ایتمش وبتون دنیایه مالك
اولمش ایدی نتکم مجاهددن منقولدر که دیمشدر درت کمسه مشارق
ومغارب ارضه مالك اولمشدر که ایکیسی مؤمنلردر که (بری سلیمان
بن داود علیهما السلام (وبری دخی اسکندر یونانی در که ذوالقرنین
تعبیر اولنور (وایکیسی دخی کافرلردر که بری نمرود وبری بخت نصردر
وبعضیلر شداد بن عاد دیمشلر ومذکور نمرود عدو ابرهیم اولوب
ابرهیمی منجنیق ایله طرح آتش ایتدکدن صکره بابل ولایتنده برقصر

مطلـــب

عالی بنا ایتدی که طولی بش بیك ذراع وعرضی ایکی فرسخ ایدی تاکه
انك اوزرنه چیقوب اهل سماٴ ایله مقاتله ایده واله ابرهیمه مطلع اوله
وبعض روایتده برصندوقهٔ غریبه دوزوب وانی کرکس قوشلرینك
قنادلرنه بند ایدوب وایچنه کیروب یاننده برمصاحبی ایله هوایه بران
اولدیلر وسحابه دك صعود ایدوب طرف سمایه اوق اتدیلر حق تعالی
حکمتیله اول اوق بحر مسجورده که بین السماء والارض مکفوفدر
بربالغه اصابت ایتدی سمکه یونس بالغیدر وقزل قانله ملطخ
اولوب انلره عودت ایتدکده سماده اولنلری قتل زعمیله ینه زمینه نزول
ایلدیلر و برریح شدید هبوب ایدوب قصر مذکورك کله سی دریایه
وماعداسی وجه ارضه خرور ایدوب تحتنده اولان قومی هلاك اولدیلر
(وبعض روایات اوزره نمرود بدکار ابرهیمه چق سنکله جنك ایدهلم دیو
صحرایه جذب ایدیجك اشته بنم عسکرم قنی سنك لشکرك دیدکده ابرهیم
شمدی کلور دیو جواب ویروب اول اثناده خداوند قهار عسکر بعوض
یعنی بی حساب سوری سکك کوندروب هر برینك برونلرنه دخول ایدوب
هلاك اولدیلر و پشهٔ نمرود دماغنده قالوب درت یوز سنه قدر دنیاده
انکله معذب اولدقدن صکره بالاخره تسلیم جان خبیث ایتدی
وطوغری دوزخه کیتدی (نتکم ناظم منطق الطیر نام کتابنده دیمشدر که
(بنم پشه برسر دشمن کماشت (درسر او چار صد سالش بداشت) اشته
ظهور برهاندن صکره عناد و مخالفتك نتیجه سی بویله اولور (و بوندن
مفهوم اولدی که خصمدن مراد فی الحقیقه خصم ابرهیمدر ولکن ابرهیمه
مخالفت ودعوای ربوبیت ایتدیکی جهتدن حق تعالی یه دخی خصم
اولدی که جانب آسمانه اوق آتدی (زیرا سوی اودیدوکندن کرچه
بحسب الظاهر حقه اثبات جهت لازم کلور (فاما مقصود طرف
علوی در که اوراده آثار قدرت عظیم وجسیم و بسیاردر و بر دخی ابرهیم
آله السماء دیو وصف ایتدوکندن نمرود بحسب الزعم سماده قرارنه ذاهب
اولدی وناظم دخی انك اعتقادنه کوره تعبیر ایتدی و بویله مکان
ایهام ایدر آیات واثار چوقدر (وعجلت الیك رب لترضی) (ولقد رآه نزلة
اخری عند سدرة المنتهی) (الرحمن علی العرش استوی) ورفع اعماله

خرور خانك ورانك ضمیله
سقوط کبی دوشمك معناسنه در
للطابع

حتى الى السماء التى فيها الله) وامثالى كبى ولكن جملەسى مؤلدر و بردخى
فوقيتدن جهت لازم كلمز (وهو القاهر فوق عباده) كبى فافهم جدا
(وبو مقامده دخى تفصيل عريض واردر ولكن اطناب و تطويلدن
حذر اترك اولندى و بيت مذكورك تقديرى بودر كه (خصمى كه انداخته
تير بسوى او ساخته پشهٔ كفايت كارش يعنى خصمى مبتدا و تيرانداخته نك
مفعول صريحى و بسوى او غير صريحى اولوب بعد الجمله مبتدايه
صفتدر كه لفظى بين الموصوف والصفة رابطه در و پشه ساخته نك
مفعول اولى و كفايت كار مفعول ثانى سى اولوب بعد الجمله خبر مبتدا
اولور وجملهٔ اولاده فاعل انداخته ضمير خصم وجملهٔ ثانيه ده فاعل
ساخته خداوند در (و كارش ده اولان ضمير متصل جملتين ميانى
رابط در فاعرف * آن كه اعدا را بدريا در كشيد * اعدا عدونك
جمعيدر دشمن معناسنه عدو اصلنده تجاوز ومنافات التيام ديمكدر كه
بومعنى اكر قلبله اولورسه عداوت ومعادات و اكر مشيله اولورسه
(عدو وصحو وزنى اوزرنه واكر بغير علم اخلال عدالت ايله اولورسه
عدوان ديرلر وعدو مقام جمعده دخى مستعملدر نتكم رجل عدو وقوم
عدو ديرلر و جمعى اعداء كلدكى كبى عدى دخى كلور الى وزنى اوزره
وقاموسده عدى اسم جمعدر ديمشدر بوراده اعدادن مراد فرعون
وانك قومى اولان قبطيدر نتكم مابعدى قرينه در وانلر حضرت
موسى يى عليه السلام ومعجزاتنى تكذيب ايتلريله مصره اوچ مرحله
اولان قلزم درياسنده غريق اولمشلردر (پس دريا ايله مراد بحر قلزمدر
بوخسه نهر نيل دكلدر زيرا نهر نيل نهر جنتدر وقلزم وسائر بحار
(واذا البحار سجرت) وفقنجه آب صورتنده آتشدر بو جهتدن اعدايه
مناسب اولان آتش غضبدر بوخسه آب رحمت دكلدر وقرآنده
(النار يعرضون عليها غدوا وعشيا) آيتى دخى اكاد آلدر (بدريا ده
اولان باالى معناسنه در كه اعدادر كه كشيدك مفعول صريحى و بدريا
غير صريحى در كه ايكيسى دخى ضرورت نظم ايچون عامل اوزرنه
تقديم اولنمشلردر اكرچه ظروف حديث بحر دندر كه آنلرده وانلره ملحق
اولنلرده توسع واردر ودريا قاره مقابليدر كه عرب بحر و بر وترك دكز
قاره وعجم دريا وخشك وخاك ديرو دريايى در كه بحر روم و بحر

صقالبه و بحر جرجان و بحر قلزم و بحر فارس و بحر صين و بحر هند در و بو
مجموعك ماده سى بحر محيط ديدكلريدر كه بتون ارضى احاطه ايلمشدر واسنى
يونانى ده انك اسمى اوقيانوسدر فتحله (در كشيد در لفظى مصادر وافعال
اوزرنه داخل تحسين ومفاجاهٔ وظرفيت وايچرو معنالرن افاده ايدر بو راده
معناى اخير مراددر نتكم هدايايه در آمد ديرلر ايچرو كلدى معناسنه ودر آوردن
ديرلر ايچرو كتورمك ادخال معناسنه ودر رسيدن ايچرو كيرمك دخول معناسنه
وكشيد فعل ماضى در كشيدندن كه چكمك معناسنه در آب كش صو چكيجى
وباركش يوك چكيجى در (معناى مصراع) بودر كه اول خداوند كه اعداسى
اولان فرعونى وجنودنى قلزم درياسى ايچروسنه چكدى واغرق ايلدى يعنى
حضرت موسى عليه السلام انلرى مدت طويله توحيد وتصديقه دعوت
ايدوب قبول ايتمدكلرنده موسى دخى اذن حقله انلرك اللرنده ايكيوزسنه دن
زياده اسير اولان بنى اسرائيلى بر كيجه مصردن چقاروب بحر قلزم طرفنه
متوجه اولينجق فرعون بو معنادن اكاه اولوب جنود كثيره ايله روبراه
ساحل قلزمه ايردكده موسى ضرب عصا ايله قلزمى شق ايدوب بنى اسرائيل
ايله مرور ايتمش بولينجق انلر دخى من الاول الى الاخر داخل دريا اولدقده
(فغشيهم من اليم ما غشيهم) موجنجه موج هائل سردن آشوب بالكليه
غريق اولديلر و بو واقعه هبوط آدمدن اوچ بيك سكز يوز يكرمى
سكز تاريخنده واقع اولدى * ناقه را از سنك خارا بر كشيد * ناقه
عربيدر كه ديشى دوه در مقصود ثمود قومنه مبعوث اولان حضرت صالحك
عليه السلام معجزه سى اولان ناقة الله در كه زياده تشريفدن جلاله
مضاف اولمشدر بيت الله وامثالى كبى (از من جاره معناسنه در كه ابتداى
غايت ايچون وغير معانى ايچون دخى كلور بوراده ابتداء غايت مراددر كاه
اولور كه همزه سن حذف ايدوب زايى كسرله تحريك ايدرلر و كاه اولور كه
مجموعى محذوف اولور نتكم دست بدست ديرلر از دست بدست معناسنه كه
الدن اله ديمكدر (سنك طاش وخارا قتى طاشدر پس تجريد طريقيله
سنكه صفت اولور كه سنك سخت ديمكدر (و بوندن معلوم اولور كه
طاشك طبعنده تفاوت واردر (بو جهتدن غايتده برك اولان طاشه خارا
وخاره ديرلر وانكله وصف اولنور و بونده ناقه بر كشيدك مفعول صريحى
وجار و مجرور غير صريحيدر كه براى قافيه عامل اوزرنه تقديم

اولنمشلردر (بر برقاچ معنایه كلور بو راده استعلا ایچوندر عربیده علی
كبی كه یوقاریلق معناسنه افاده ایدر (معنای مصراع) بودر كه قوم
فرعونی صونك ایچروسنـه چكدیكی كبی قوم صالح كه ثمود دیرلر
مطلوبلری اولان ناقه‌یی قاتی طاش ایچندن یوقاری وطشره چكدی
وخلق ایدوب اورادن چقاردی واظهار قدرت ایلدی تا كه صالحه معجزه
وقومنه وسیلهٔ ایمان اوله وتفاسیرده كلور كه قوم ثمود كه عاد اولادندن
برقبیله درحجرده كسره‌له ساكن اولورلر دی كه حجازله شام اراسنده محل
معروفدر كه حجاج شام ذهابا وایابا اورایه مرور ایدرلر بركون عیدلرنده
مجتمع اولمشلر كن حضرت صالح بونلری ایمانه دعوت ایدیجك صالحدن
صدقنه معجزه طلب ایتدیلر صالح دخی نه مقوله آیت استرسكز دیدكده
سیدلری اولان جندع بن عمرو اوراده برصخرهٔ منفرده‌یه كه كاثبه دیرلردی
اشارت ایلیوب شوطاشدن بزه بر واسعة الجوف كثیر الوبر اون آیلق
بوكلو بردوه چقار دیوچك حضرت صالح دخی نماز ودعادن صكره
اول طاش بوكلو خاتون كبی اكلیوب ومنشق اولوب اورادن مطلوبلری
اولان ناقه وصف مذكور اوزره بیرون اولدی وبو آیت هائله‌یی
مشاهده ایتدكده جندع مزبور قومندن برقاچ نفر كسه ایله كربنده ایمان
اولوب باقیلر امتناع ایتدیلر وبرقاچ زماندن صكره بزم حیواناتمز بوناقه‌دن
متضرردر دیو قدار نامنده بركسه بركون اول ناقه‌یی عقر واهلاك ایلدی وآخر
جمله سنك صورتلری متغیر اولدقدن صكره صیحهٔ جبریل ایله استیصال
اولندیلر نتكم قرآنده وتفاسیرده مشروحدر وبو واقعه هبوط آدمدن
اوچ بیك یوز یكرمی دن زیاده سنه مرورنده واقع اولدی (پس بونلرك
هلاكلری قوم عاددن صكره در كه هر بری قدرت قاهرهٔ الهیه‌یه دلالت
ایدر ولكن ناظم قدس سره مطلقا اثار قدرت وحكمتی بیان ونتائج
غضب ورحمتی عیان صددنده اولمغله بعض مواضعده مراعات
ترتیب ایتمدی * چون عنایت قادر وقیوم كرد * در كف داود آهن موم
كرد * (چون بلا اشباع الواو حرف تعلیلدر چونكه معناسنه وشرط
ایچون دخی كلور چون نمی دانی مكو كبی یعنی اگر بلمز سك سویلمه
بوراده مراد اولكیدر (عنایت قصددر وحق تعالی دن ارادت
مخصوصه‌در كه عبدی مطلوبی اولان نسنه‌نك اسبابنه توفیق ایتمكدر

انكچون اهل عنایت قلبلدر زیرا هر كس هر بو زدن موفق دكلدر
بلكه توفیقك كلیاتی خواصده وجزئیاتی عوامده در وعنایت كردك
مفعولیدر چون قادر وقیوم كرد عنایت تقدیرنده در (وقدرت صفت
الهیه در حكه عجزك مقابلیدر (قیوم قائمك مبالغه سیدر قیام
كبی تشدیدله هر نسنه اوزرنه قائم وقوامی انكله اولان نسنه‌ی معطی
معناسنه بوایسه صفت الهیه در زیرا هر شیئه اولاروح ویرمش
وثانیا اسباب بقاسنه موفق قلمشدر بوجهتدن دیرلر كه هرشی حقله
قائمدر وانك نوری هر نسنه ده دائمدر كه انك سببیله فنا بولماز وبواسه
دخی وجوددن طور آخره انتقال ایدر فافهم (كف عربیدر اصلنده
تشدیدله در بوراده ضرورت وزن ایچون تخفیف اولنمشدر قاموسده
یدایله تفسیر اولنمشدر فاما مشهور اولان آل آیه سیدر (داود بن ایشی انبیاء
بنی اسرائل دندر كه قاتل جالوت درهبوط آدمدن درت بیك اوچیوز
اوتوز سنه دن زیاده مرور ایتدكده تشریف عرصهٔ وجود ایتمشدر عمرلری
یتمش سنه در وكتاب زبور كه حكم ومواعظی مشتملدر داوده منزلدر
وانك صوت حزینی مشهور واحوال عجیبه سی معروفدر (آهن دموردر
واهنكر دمورجیدر وآهنكار دمور الوب صتاندر (وموم ضمله عربیدر
شمع معناسنه كما فی القاموس (وشمعده ملایمت اولمغله بوراده موم ملایم
معناسنه اخذ اولندی ویاخود بطریق التشبیه در واهن كردك مفعول
اولی وموم ثانیسی وظرف دخی اكا متعلق در (معنای بیت) بودر كه
چونكه قادر وقیوم اولان خداوندپرزك عنایت ایلدی وارادت
خاصه سی ایله صنع عجیبنی كوسترمك مراد اتدی (حضرت داود علیه
السلام الندده وایه سنده دموری موم قلدی ویاخود شمع كبی نرم قلدی
تا كه داود اندن زره دید كاری درعی عمل ایلدی واتشده دموری
تلیین اتمدن طریق قدرتدن آنی حلقه حلقه ایلدی تا كه مؤمنلر اول
قمیص آهنین ایله جنك وحربده آفتدن توقی وتحصن ایده لر
وانك خصوص اوزرنه تلبس اتدوكی درع (جناب رسالتپناه
صلی الله علیه وسلم) انتقال ایتمش ایدی صكره نابدید اولدی
* باسلیمان دادملك وسروری شد مطیع خاتمش دیو وپری *
بوراده دخی (بابو قروده باخلیلش ده اولان با كبی تعلق وتعدیه ایچوندر

اصلی بدر که مفرددر ولکن سلاست وزن ایچون اشباع اولندی
وانک متعلقی داد کلمه سیدر عربیده اعطی لسلیمان دیمک کبیدر
اکرچه اعطی بلا حرف دخی تعدیه ایدر (سلیمان حضرت داودک
اوغلیدرکه اون اوچ یاشنده سریر ملکه جلوس ایتمشدر
ولادتی هبوط آدمدن درت بیک اوچیوز طقساندن صکره در
والد ماجدی داود کبی علیهما السلام ملک ونبوتی جمع ایتمشدر (ملک
ضمله سلطنت یعنی پادشاهلقدر که برنسنه تحت ید وتصرفنده اولمقدر
کرک استیلا وتسلط ایله وکرک غیری وجهله بو مقوله ملکک
صاحبنه مالک وملک وملیک دیرلر (ملک ایسه کسرله بویله دکلدر
بلکه اخصدر که شری ویا هبه ویا ارث طریقیله تحت الیه والتصرف
اولمقدر استیلا وغلبه ایله دکل وانک صاحبنه مالک دیرلر فقط (ملک
دادک مفعول صریحی در (سروری یا مصدریه در سرور مرکبدر
سر ایله وردن که سر اصلنده باشدر ولکن بویله یرلرده غلبهٔ استعمالله
ریاست ومتبوعیت معناسنه در (ور اسان عربیده ذو کبی صاحب
معناسنه در پس سرور صاحب ریاست معناسنه اولور (شد ماضی در
اولدی معناسنه مصدری شدن کلور مضمونی انتقاله دائردر عربیده
صار کبی (مطیع اطاعتندر که امر وفرمان اوزرینه مترتب اولان
انقیاددر عبادتده ایسه بو معنی معتبر دکلدر ولکن عبادت حقدن
غیریه جائز اولماز اطاعت ایسه اعمدر یعنی مخلوقه اطاعت اولور
نتکم قرآنده کلور (لا تعبدوا الا ایاه) وینه کلور (اطیعوا الله واطیعوا
الرسول واولی الامر منکم) مطیع شدک مفعولی واشغه ده دیو وپری
فاعلیدر تقدیری شد دیو وپری مطیع خاتمش دیمکدر (مطیع مفعولنه
مضافدر (شین ضمیری سلیمانه راجعدر واطاعت کرچه فی نفس
الامر سلیمانه در ولکن تسخیره سبب خاتم اولمغله سببنه اسناد اولندی
(خاتم تانک فتح وکسریله پرمغه طاقدقلری زینتدر که انکله نسنه
مهرلنور خاتم النبیین انبیانک مجیئی ایله ختم وتتمیم اولندی معناسنه در
(کشف الاسرارده کلور که ملک سلیمان خاتمنده ایدی یعنی اکا
منوط ایدی وانک نکینی یعنی قاشی کبریت احمر ایدی که نایاب
نسنه درانک سطر اولی (بسم الرحمن الرحیم) وسطر ثانیسی (لا اله الا الله)

وسطر ثالثی (محمد رسول الله) ایدی واول خاتم آدم علیه السلام
جنتده ایکن اصبعنده ایدی صکره زله واقع اولدقده ارکان
عرشدن برر کننده وضع اولنوب زمان سلیمان اولدقده (جبریل
علیه السلام فرمان الهی ایله اورادن انی آلوب سلیمانه کتوردی
وپرمغنه کچوردی وانک نورانیت وهیبتندن سلیمان اعین ناسدن
غائب اولدی اوراده یا نبی الله مطالعهٔ جمالکله مشرف اولمق استرز
دیدکلرنده سلیمان علیه السلام بیوردی که (اذکروا الله) یعنی
الله تعالی یی ذکر ایدیکوز انلر دخی ذکر ایدیجک سلیمانی مشاهده
ایتدیلر (دیو شیطان علیه ما یستحق (پری جنی وبو عطفدن دیو وپری
بریبرلرینه مغایر اولمق فهم اولنور نتکم محبوبی پری یه تشبیه ایدرلر
زیرا پرینک ملک کبی حسن رائقی وجمالی فائقی واردر انکیچون چشم
آدمی یه ظاهر اولمزلر زیرا مشاهده سنه تحمل اولنماز دیو ایسه غایت زشت
هیکل وقبیح صورتدر یعنی شیطان آدمه سجده ایله مأمور اولمزدن
مقدم تعظیماً اسمنه عزازیل دیرلر ایدی وحسن تعبدینه بناءً زیاده صورت
حسنه ده ایدیکی ملائکه دن ممتاز اولمزدی صکره ابا واستکبار ایتمکله
اسم وجسمی تغیر ومسخ اولندی حتی جاحظ دیدکلری متکلم
اولقدر قبیح المنظر ایدیکه اکر شیطان بر کره دخی مسخ اولسه
جاحظ قدر اوله مزدی دیو لطیفه ایدرلردی (اشته بورادن فهم اولندیکه
پری دخی کرچه اصلنده جان قومندندر ولکن انلرک متمردلرینه
شیاطین دیرلر که شکل اصلیلری اوزرینه قبیح قالمشلردر وانلرک مؤمنلرینه
جن اطلاق اولنور که ایمانلری سببیله نورانیت صوریه دخی
بولمشلردر وبونلرله ازدواج قابل اولمغله بلقیس سلیمانک والده سی
انسیه وپدری جنی ایدی دیمشلردر نتکم محلنده مبیندر (معنای
بیت) بودر که خداوند قادر وقیوم حضرت سلیمان بن داوده علیهما
السلام سلطنت وریاست عامه ویردی شویله که یدنده اولان خاتم
رحمانی سببیله انسان وشیاطین وجنیان اکا مطیع اولدی واکا منطق
الطیری تعلیم ایلدی وریحی وسائر مخلوقاتی اکا مسخر قیلدی ومن
المشرق الی المغرب حکم ایتدی وتسخیر مذکور سببیله قدسده مسجد
اقصایی طرز بدیع اوزره بنا ایتدی که هجرتدن بیک سکز یوز سنه

مقدم ایدی وآخر عمری اللی ایکی ساله بلوغده وداع عالم فانی
قبلوب باد رفع اتدیکی سریری برباد اولدی * ازتن صابر بکرمان
قوت داد * تن کوده درباش وال اباق انك مسماسندن خارجدر
عربی ده کی بدن کبی زیرا بدن من المنکب الی الالیه در بوسببدن
(امام ابو حنیفه رحمه الله (فالیوم ننجیك بابدانك) قراءت ایلدی
وکشاف صیغهٔ جمعی توجیه ایدوب بدنك کله وافیا باجزائه
دیدی تا که اطراف دخی بدنده داخل اوله وبرنسنه تمام طوناق
اولسه تنه والایتم تنه دیرلر که بله دك اوله آخرنده کی ها اختصاص
ایچوندر (صبربانك سکونیله نفسی کراهت اتدوکی نسنه اوزرنه
حبس اتمکه دیرلر که جزعك نقیضی در انکچون صبر دیدیلر کسر
بائله شول آجی اغاجك عصارهسنه که عطارلر صتارلر (صابردن مراد
ایوب پیغمبردر علیه السلام که نسبی حضرت اسحاقه علیه السلام
منتهی اولور صبری بودر که قوردلر بدنتی اکل ایدوب همان لسان
وقلبی قالمش ایکن جزع اتمدی انکچون حق تعالی انی مدح ایلبوب (نعم
العبد) بیوردی ولسانی محفوظ اولدیغی بودر که لسان مصدر ذکرومورد
توحیددر وقلبی مصون اولدیغی بودر که موضع معرفت ومعدن نبوت
وولایتدر وانك (رب انی مسنی الضر) دیدوکی حقه شکایت طریقیله در
خلقه دکل بوایسه عند العارفین ممدوحدر واکر بومعنی حضرت
ابرهیمك علیه السلام (حسبی من سؤالی علمه بحالی) مقاله سیله مقابله
اولنورسه (جواب بودر که دعاء ایوب علیه السلام انتهاء بلاده
داعیهٔ قویه ایله در که اذن الهی در بناء علی هذا بومقام کلام مقامیدر
سکوت وقتی دکل (بکرمان کرمك جمعیدر کاف عربینك کسریله
قورد معناسنه دوده کبی آخرنده الف ونون ادات جمعدر که انسانده
وحیوانده ونباتده استعمال اولنور مردمان وکاوان ودرختان درلر
زیرا درخت کسلمزدن اول جسم نامی اولمغله انسان وحیوانله مشترکدر
کسلدکدن صکره درختها دیرلر زیرا الف ایله ها دخی ادات جمعدر
وانسانك قاشلرنه ابروان دیرلر زیرا نامی اولدیغندن ماعدا ذی روحك
اجزاسندندر وکرمانك سر جمعیتی بودر که حضرت ایوبك بدننه
مسلط اولان اون ایکی بیك قورد ایدی که عدد تامدر وبودرد ایله

اشهر

اشهر روایات اوزره اون سکز سنه مبتلی اولدی صکره دود
بدنندن تناثر ایلیوب صحبت بدن ایوب سببیله (الله تعالی اول
ذلیلی عزیز ایدوب اندن شجره صعود ایدن دود القز یعنی ایپك
قوردی وصویه دوشن سولك دیدکلری اولدی که خلق بونلرله
انتفاع ایدرلر (وبعضیلر بال آروسی دخی بونلردندر دیمشلر (اشته
اکاملناسه مضاف اولان نسنه لرده بویله خاصه لر واردر زیرا
برکت روح مطهر بدنه وبرکت بدن نظیف دخی لباسه وسائر
مضافاته ساریدر زیرا حکم جوار واردر (قوت عربیدر مایقوم به
بدن الانسان معناسنه یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق قدر
غدا انکچون مشهوردر که قوت لایموت دیرلر بورادە مطلق غدا
معناسنه درو بومصراعك تقدیری داد قوت ازتن صابر بکرمان
دیمکدر که دادك فاعلی خداوند تعالی در وقوت مفعول صریحی ومابعدی
غیر صریحی در (واز ابتدای غایت (وب تعلق وتعدیه ایچون اولمغله
ایکسنك برفعله تعلقی صحیح اولدی (معنای مصرع) بودر که خداوند
تعالی ایوبك بدنندن قوردلره غدا ونفقه ویردی یعنی لسانندن وبرمدی
زیرا لسان سرندندر وسرتنده داخل دکلدر تنکم مرور ایتدی وقلبندن
دخی ویرمدی زیرا قلب مورد لساندر که لسان انك ترجمانیدر پس فرع
محفوظ اولیجق اصل بطریق الاولی مصون اولور * هم زیونس
لقمهٔ باحوت دادا * هم داد لقمهٔ زیونس باحوت تقدیرنده در که لقمه
دادك مفعول صریحی ومابعدی غیر صریحی در (وزازدن مخفف اولوب
انك وبانك فعله تعلقی مصراع اولده اولنلر کبیدر ولکن بوراده زمن
تجریده معناسنه اولور کویا لقمه اولان یونسك کندی دکلدر بلکه اندن
تجرید اولنمش برنسنه در که ینه یونسدر که لقمهٔ واحده کبیدر (هم
موافقت ایچون کاور بله معناسنه تنکم همراه دیرلر بوراده مشترك اولانه که
اخرله کندی اراسنده طریقده جهت اتحاد واردر وبرمعنایه دخی
کاور که ترکیده اندن ده ایله تعبیر اولنور مثلا نجم اوهم نیامد دیرترك
اوده کلمدی دیرتنکم ابن کمالك دقائقنده مسطوردر ولکن بوفقیره ظاهر
اولان بودر که ده لفظی دخی دن مرخمدر (پس هم دخی معناسنه
مجمولدر کلام ناظمده ده هم بومعنایه در (یونس بن متی فتح میم

وتشدید ثائله که یونسك بعض روایاتده والده سی اسمیدر بوصورتده
عیسی علیه السلام کبی والده سنه اضافتله مشهوردر و یونس عجمه
وتعریفدن اوتوری غیر منصرف در (و یونس علیه السلام اولاد
هروندندر که موصلده نینوی دیدکاری قریه اهلنه مبعوث ایدی که هبوط
آدمدن درت بیك بشیوز طقساندن زیاده سال مرور ایتمشدی قومی انی
تکذیبه مصر اولیجق نزول عذابله تخویف ایلدی (فاما انلر امارات عذابی
حس ایتدکده توبه تضرع ونیاز ایدیجك اوزرلرندن عذاب منکشف
اولوب یونس بو حالی مشاهده ایتدکده سوزمده یلان چقدم ظنیله اندفاع
عذابدن غضب ایدوب اذن الهی اولمدن بحر رومه طوغری چقوب
کتدی واوراده برسفینه یه سوار اولوب وسط دریایه ایریجك سفینه
حرکتدن قالدی اوراده ملاحلر بونده برعاصی ویا برعبد آبق واردر دیو
عادتلری اوزره اوچ قرعه ایلدیلر اوچنده دخی حضرت یونس اوزرینه
کلیجك یونس دخی کندنی دریایه طرح ایتدی واوراده برعظیم بالق کلوب
یونسی ابتلاع ایدوب قعر دریایه طالدی (و یونس انك بطننده تسبیح
ایدوب (لا اله الا انت سبحانك انی کنت من الظالمین) دیردی که بعض
احادیثده بو دعانك اسم اعظمی اولمسی مرویدر ودرت ساعت ویا اوچ
کون ویا یدی کون ویا قرق کون بحر رقاصیه بی دور ومنتهای ارض سابعه یه
وصولدن صکره اذن حق اولوب یونسی ساحله قذف ایتدی و یونسك
وفاتی هبوط ادمدن درت بیك النیوز سکسان اوجده در (لقمهٔ همزه که
عین بتراء شکلنده یازیلور سابقا مذکور اولدیغی اوزره یاء ملفوظه
بدلدر که فی الحقیقه هاء مرسومدن صکره یاء مفرده یازلمق قاعدهٔ
فرس اولمغله یاء حذف اولنوب همزه ابقا اولندی که همزه یایه توسل
ایچوندر و بوراده یاء وحدت ایچوندر وهمزه یه دخی بدلیت وعلامتیچون
همزهٔ وحدت دینلور و لا وحدت ایچون اولان یادر همزه دکل (لقمه
ضمله ابتلاعه مهیا اولان نسنه در یعنی بر یودم صویه جرعه دیدکاری کبی
برچینم طعامه دخی لقمه دیرلر ولقمه بلادر ومده معروفدر کویا هر بری
بر یودم اولمق ملاحظه سیله وضع اولنمشدر (حوت بالقدر نون کبی
ولکن محل تعریضده حوت ایله تعبیر اولندی نتکم قرآنده کلور (ولا تکن
کصاحب الحوت) وموضع تشرنفده نون دنلدی نتکم تنزیلده کلور

(وذا النون اذ ذهب مغاضبا) (معنای مصراع) بودر که دخی یونس
پیغمبرك علیه السلام جسدندن بحر ده برسمك عظیمه برلقمه
ویردی یعنی لقمه کبی اغزینه اتدی وسمك دخی انی یوتدی (پس سمکك
ابتلاع ایتدوکی جسد یونسدر که برلقمه مثالدر ولکن بطریق المبالغه
یونسدن برلقمه ویردی دیو تجرید اعتبار ایلدی وجائزدر که حرف
جر تبیین جنس ایچون اولوب یونس لقمهٔ بیان اوله (فاجتنبوا الرجس
من الاوثان) نظمنده اولان رجسی بیان اولدیغی کبی * بندهٔ را اره
برسر می نهد *(بونك تقدیری (می نهد خداوند تعالی اره برسر بندهٔ
رادر که (اره می نهدك مفعول صریحی و برسر غیر صریحیدر (بنده
قولدر مرد وزن وکودك وخانه زاد (اولانه یعنی مولاسنك اونده طوغمش
اولانه شاملدر آخرنده همزه یادن بدل وحدت ایچوندر نتکم مرور ایتدی (اره
همزه نك فتحی ورانك تشدیدله و تخفیفیله لغتدر بچقی معناسنه که عرب
منشار وترك دستره دیرکه اصلنده دست اره در ال بچقیسی معناسنه بر حرفدر
علی معناسنه یعنی استعلاء ایچوندر که مثلا برکاغد نوشتم دیمك کاغد اوزرینه
یازدم دیمکدر (سر باش درسار کله اولدیغی کبی یعنی سار سردن بعضدر می
نهد معلوم اولا که مضارع فارسی مضارع عربی کبی بین الحال والاستقبال
مشترکدر بو جهتدن اولنه باء موحده داخل اولسه ومی داخل اولسه
حاله ویا تقریب حاله تخصیص ایدر بوراده ندر که دیمشلردر اکر برشاهد
(کواهی میدهم دیرسه شهادتی مقبوله درزیرا حال حاضرده بالفعل شهادت
ایتمش اولور واکر کواهی دهم دیرسه مقبول اولماز زیرا شهادت ایتمکه
وعد در بوراده می نهد مضارع حالی دکلدر بلکه تقریبیدر (نهادن
قومقدر وضع معناسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد و نهنده دیرلر
قورو قویجی معناسنه که اسم فاعلدر بعده بوراده بنده دن مراد حضرت
زکریادر علیه السلام که پیغمبر عالیشان ومهتر احبار بیت المقدس وصاحب
قربان ایدی که روایت امام فخر الدین رازی اوزره اولاد هروندندر که
لاوی بن یعقوب بن اسحاقه منتهی اولور وکاشفی روایتی اوزره حضرت
(سلیمان اوغلی رحبعیم اولادندر که سبط یهوذا بن یعقوبدن دروانددن بنده
ایله تعبیر قرآنه موافقت ایچون نتکم کلور (کهیعص ذکر رحمة ربك عبده
ذکریا (وخواص ناسك عبودیتی ماسوی الله دن حر و آزاد اولمق

معناسنه در که حق تعالی یه اجلالا تعبد ایدرلر یوخسه غرض ایچون دکل
وحضرت زکریا اوغلی حضرت یحیی علیهما السلام ازمیل نام برفاحشه نك
تحریکی ایله والی قدس اولان هردوس نام یهودی النده استشهاد
اولدقدن صکره حضرت زکریا دخی فرار ایدوب براغاجه تحصن
ایتدکده طائفهٔ یهود واقف اولوب کلوب انی اغاج ایچنده اغاج ایله بله
بچدیلر (و بو واقعهٔ هائله هبوط آدمدن بش بیك بشیوز سکساندن
زیاده سال مرور ایتدکده واقع اولدی که اول وقتده زکریانك عمرلری
یوزساله قریب ایدی (معنای مصراع) بودر که خداوند تعالی حکمتیله
بربنده نك باشی اوزره بچقی قور وانی ایکی بچر ولکن بوندن دوست
ذلیل ودشمن عزیز اولمق لازم کلمز بلکه خواص ناسه واقع اولان ابتلالر
رفع درجات ایچوندر نتکم حضرت یحیادن اصلا کناه وهم کناه صادر
وواقع اولمامشیکن الله تعالی اکا زیاده محبتندن شهادت نصیب ایلدی
وپدری زکریانك دو نیم اولمسی دخی بو بابدندر (و زکریانك شجره
تحصنی حضرت لوطك (او آوی الی رکن شدید) دیمسی کبیدر که اسباب
ظاهره یه استناددر اذن آلهی ومظاهرده ظاهری مشاهده دن ناشی
اولیجق مفیددر * وان دکررا تاج درسر می نهد * واو عاطفه در (آن دکررا
یرنه بعض نسخه ده دیکری رادوشمشدر که آخرنده یا وحدت ایچوندر
ودیکر یا ایله ودکر یاسز بر دخی دیمکدر که اصلده بر دیمك ترکیبدن
خارجدر فاما مقامدن تراش اولنور تکرار اولان نسنه نك ایکنجیسندن
دیکر ایله تعبیر ایدرلر مثلا کندی نمازنه نماز دیکر دیرلر بر دخی نماز معناسنه
زیرا معراجدن نزولدن صکره ابتدا جماعتله حرم کعبه ده صلاة ظهر
یعنی اویله نمازی قلنوب اکندی اکا بر دخی یعنی انك غیری نماز اولدی که
ایکنجی نماز در یوم احد و یوم اثنین کبی (آن دکررا اول برغیرینك
دیمکدر که حضرت یوسفه وسلیمانه علیهما السلام وسائرنا جدار
اولنلره شاملدر و بو مصراعك) تقدیری (ومی نهد تاج درسران
دکررا دیمکدر که تاج نهدك مفعول صریحی ومابعدی غیر صریحیدر
(تاج عربیدر اکلیل دیدکلری نسنه در که جواهرله تزیین ایدوب
پادشاهلر باشلرنه کیرلر (وتاج فلك آفتابدر که فلکك باشنده تاج کبیدر
وتشبیها هدهده تاج پوش وسلطان ویك بورکی دیدکلری چیچکه

تاج

تاج خروس دیرلر وحدیثده کلور که (العمائم تیجان العرب) یعنی عربك
دستاری عجمك تاجی یرنه در وصدر اسلامده قلنسوه کیرلردی صکره
مهجور اولدی بعد زمان علماء عرب حالا رومده ملبوس اولان کبی قاوق
تلبس ایتدیلر والی الآن مستعمل اولوب قالدی (در ظرفیت افاده ایدر
عربیده فی کبی (ونهادن که وضع معناسنه در وضع فی ایله استعمال
اولندیغی کبی نهادن دخی بویله در یعنی موضوع فیهه کوره والا موضوعه
بلا حرف تعدیه ایدر نتکم دیرلر وضعه فی محله تاجك دخی محلی سر اولمغله
تاج در سر دیدی و بونکله قافیه ده تکرار لازم کلمز (معنای مصراع)
بودر که واول برغیرك باشنه تاج قور هرکیم اولورسه یعنی کیمنك باشی
اوزرنه اره قویوب قهرله معامله ایتدوکی کبی کیمنك دخی باشنه تاج شاهی
قویوب لطفله معامله ایدر که هر برنده حکمت بدیعه سی واردر واهل
ایمان اراسنده بو مقوله معامله لرده تفاوت اولدیغی کبی سائرلر ارالرنده
دخی واردر ملوك کافره ورعیت فاجره کبی ولکن ناظمك روی کلامی
اهل ایمانه در خواص ناس ذکری قرینه سیله فاعلم ذلك * اوست
سلطان هرچه خواهد آن کند * اوست ایکی کلمه در تقدیری او است
در که او ضمیر منفصلدر عربیده هو کبی مرجعی خداوندر است
ادات خبردر که اکا رابطه دخی دیرلر قاعده سی بودر که ماقبلنده اولان
کلمه نك آخری ساکن ایسه استك الفی لفظا وکتابة وجوبا حذف اولنور
(بو قاعده اولدیغی کبی ولکن مده اولیان یرلرده متصل یازیلور
من است ده منست کبی واکر ماقبلنده اولان کلمه نك آخرنده هاء رسمی
واریسه الف وجوبا اثبات اولنور آمده است کبی زیرا هاء دالك
فتحه سنی محافظه ایچوندر که حذفی ممکن دکلدر (پس فاصله واریکن
استی ماقبلنه ایصال ایتمك قابل اولمدیغندن الف ثابت اولور
وبو مقوله نك غیریده یعنی هاء اصلیه اولدیغی کلمه ده هاء حذف
اولنوب استك الفی یایه قلب اولنور چیست نیست کبی که اصللری چه است
نه است در (فاحفظ (سلطان غلبه واستیلا معناسنه در بو معنی پادشاهلرده
غالب اولمغله بطریق المبالغه مصدرله تعبیر اولندی (خلیفه ایله
سلطانك فرقی بودر که خلیفه اولدر که انك طریقت وحکومتی
طریقت وحکومت نبویه اوزرنه اوله که آنده اصلا شائبهٔ ظلم یوقدر

ائمهٔ اثنی عشر کبی سلطان ایسه اعمدر وسلاطیندن خلافته قریب
اولنلر اقل قلیلدر ملوك شامیه دن نور الدین الشهید زنکی وملك صالح
کبی که بونلر زمانلرنده اولیادن عد اولنورلردی بوراده سلطان
اطلاقه محمولدر زیرا مراد الله تعالی در که سلطان السلاطین در
ر واوست مقدم خبر وسلطان مؤخر مبتدادر که سلطان مطلق
اودر دیمکدر وما بعدی انی بیاندر نتکم قرآنده کلور (له ملك السموات
والارض یخلق مایشاء یهب لمن یشاء اناثا) الی آخر الآیة (هرچه
هر تعمیم ایچوندر که کل افرادی معناسنه در هربار هر کره وهرچند
هرنه مقدار اولورسه وهرکز زمانلردن هیچ بر زمانده وهرکس
هر بر فرد وامثالی کبی (وچه جیم عجمینك کسریله نه معناسنه در نه دیه یم
دیه جك یرده عجم چه کویم در وهرچه مبتدادر که مابعدنده خواهد که
رابطه سیله اکا صفتدر خبری آن کند جمله سیدر (خواهد فعل
مضارعدر خواستن دن دیلمك معناسنه ارادت کبی مضارعنده سین
هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دنیلور واو رسمی والف ثابته ایله
وواوك اصلی بودر که خاستن بلا واو اباغ اوزرنه طورمق معناسنه در
پس خواستن واوله رسم اولندیغی معنای اراده تخصیص ایچوندر
وبعضیلر خواهدی خواهیدندن اخذ ایدرلر ظاهر قلب اعتباریله
ولکن قاعدهٔ فرسه مخالفدر (وخواستن لغت قره حصاریده وخواهیدن
لغت نعمة اللهده ضمه ده بازلمشدر وبوندن فهم اولنور که مضارعده
دخی خانك حرکتنی ضمیه اماله ایدرلر (آن کند آن بالاده ذکر
اولندی مابعدنده فعله مفعول اولور کند کاف عربینك ضمیله
مضارعدر کردندن که اشلمك وایلمك معناسنه مضارعنده را برنه
نون کتوروب کند وکننده دیرلر (معنای مصراع) بودر که سلطان
مطلق اول خداوندر انکیچون هرنه دلرسه آنی اشلر ومرادی ارادتندن
تخلف ایتمز والا عجز لازم کلور تعالی الله عن ذلك وبوندن ملکنده
شریکی اولمغه رمز واردر زیرا بالفرض شریکی اولسه (ولعلا بعضهم
علی بعض) وفقنجه غالب اولانك مرادی حاصل اولوب مغلوب عاجز
اولمق لازم کلور پس صانع عالم فرد واحددر که کیمسه نك اکا ملکنده
مزاحمه سی یوقدر که (فعال لما یرید) اودر انکیچون عالم نظام واحد

اوزرنه در وبر منازعك نزاعیله تغیر واختلال قبول ایتمامشدر ومنازعه
ایدنلر بالاخره مقهور اولمشلر شداد ونمرود وفرعون وسائر طغاة جبابره
کبی * عالمی را دردمی ویران کند * عامی ده اولان یا تنکیر ویا وحدت
ایچوندر ولکن سوق کلامه مناسب اولان اولکیدر که مراد فی الحقیقة
بو عالمدر که عالم کون وفساد در وانك اولی سماء سابعه نك مقعری
وآخری ثرادر (وعالم ما یعلم به الصانع معناسنه در اصلنده علم در که
ما وضع لشیء بعینه در جمیع اشیا دخی حق تعالینك اسم علمیدر که
اسم مسمایه دلالت ایتدوکی کبی مصنوعات دخی صانعه دالدر انکیچون
عند العارفین اسماء لفظیه اسماء مجازیه واشیاء موجوده اسماء
حقیقیه در وبو مصراعك تقدیری (کند عالمی را ویران دردمی) در که
عالم کندك مفعول اولی وویران مفعول ثانیسی وظرف اکا متعلق در
(دمی ده اولان یاء وحدت ایچوندر دم فتحله نفس معناسنه در فتح فائله
ودمور جیلرك آتش ایقاد ایتدکلری کورکه دم دیدکلری نفسندن
یعنی آندن خارج اولان یلدن اوتو یدر ویران خرابدر (معنای
مصراع) بودر که عالمی بر نفسده ویران وخراب ایدر زیرا انك
امری لمحی در که لمحة البصرده وجود بولور مقصود بودر که کرچه
بو عالمی طریق تأنی وتدریجی تعلیم ونبجه حقائقه رمز ایچون آلتی
کونده خلق ایتمشدر (فاما مراد ایتسه بر آنده ایجاد وبر نفسده اعدام
ایدر نتکم نفخهٔ اولاده جمیع اشیا صورت اصلیه سندن چقوب هلاك
اولسه لر کرکدر * هست سلطانی مسلم مر ورا * هست وار نیست یوق
وهستی وارلق ونیستی یوقلق در که یالری مصدریه در وهستك اصلی
هاست در که هانك واستك الفلری حذف اولنمشدر ودیمشلردر که
هانك اصلی دخی هاء در وار معناسنه که است ادات خبردر که در
دیمکدر بو صورتده محذوف اوچ اولور (بوراده هست است مقامنده
مستعملدر تقدیر کلام سلطانی مسلم است مرورا دیمکدر که سلطانی
مبتداء مسلم است خبر ومرورا مسلمك مفعولیدر (سلطانی ده اولان یاء
مصدریه در که سلطانلق دیمکدر یعنی صاحب الملك والسلطنه
اولمق (مسلم تسلیمدن اسم مفعولدر تسلیم بوراده تفویض معناسنه در
سلام وبرمك وسالم قلمق معنالرنه دخی کلور معافی ومسلمه کی تسلیم

كبی كه سلامتندر معافی عافیتدن اولدیغی كبی اكرچه عوام یاسنی
طی ایدوب معاف ومسلم دیرلر فاحفظ فانه غلط فیه بعض المشاهیر
(مروا میمك و واوك فتحه لریله اصلنده مراورادر كه مر علامت
مفعول اولان رانی تأكید ایچوندر یعنی را كه فعلی مفعوله ایصال ایچوندر
مر دخی بویله در ورا تخصیص ایچون اولدیغی كبی مر دخی لام جاره
معناسنه كلور كه مرفلان دیمك فلانه وفلانك دیمكدر (واو اصلنده
اوی در كه ضمیر غائب منفصلدر عربیده هو كبی كاه اولور كه الفنی حذف
ایدوب واو اوزرنه ضمه ثقیل اولمغله فتحه حركت ویروب وی دیرلر
وكاه اولور كه اویك اولندن الفی وآخرندن یانی حذف ایدوب واو
ساكن قالوب ساكنله ابتدا متعذر اولمغله اخف حركاتدن اولان
فتحه یی ویروب ورا دیرلر مكر كه ماقبلنده كلمهٔ اخری اوله بو صورتده
سكونله استعمال اولنور كوكی كه اصلنده كه او درها و الف حذف
وكافی واوه ایصاله كو دینلور (معنای مصراع) بودر كه سلطانلق
وپادشاهلق اول خداونده مسلم ومفوضدر وهر كس انك سلطنتنه
مطیع ومنقاد اولمشلردر كرك شاه وكرك كدا نتكم قرآنده كلور
(ان كل من فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبدا) زیرا خواص
بشر اولان انبیا واولیا وخواص ملائكه اولان ملائكهٔ اربعه وسائر
ملائكه عبید اولدقاری صورتده غیریلر بطریق الاولی در كرك
جن وكرك ماعداسی * نیست كس را زهرهٔ چون وچرا * نیست
اصلنده نی است در كه كسرله نفی وسلب ایچوندر كه معناسی یوقدر
واست ادات خبردر الف حذف اولنوب متصل قلنمشدر ونی ده نون
مكسور اولدیغی صورتده یائله یازیلور واكر مفتوح اولورسه هائله
یازیلور كه نه دینلور واكر نون مذكوره كلمهٔ اخری یه متصل اولسه
یاوهادن هیچ بریسی یازلمز نآموخت كبی زیرا ناموخت ده اولان
باآموختنك همزه سندن منقلبدر یوخسه نی ده اولان یادكلدر (كس
كشی وكسه دیمكدر كسان ادمیاندر آخرنده را لام جاره معناسنه در
(زهره فتحله اود دیدكلری نسنه در كه زیاده اجیدر انسانده وحیوانده
اولور دوه قوشندن ودوه دن ماعدا عرب اندن مراره ایله تعبیر ایدر
جكره متصل بر نسنه در زهر كه آغو دیدكلرنده اعلام غالبه دن اولمشدر

اوده زهره دیدكلری اكا نسبتله در (آخرنده ها تخصیص ایچوندر
یعنی خصوص اوزرنه اود مراد اولدیغنه علامتدر زهره سی چاتلاك
اولدی دیرلر منشق اولدی دیمكدر كه انك انشقاقی یعنی چاتلیوب
اوزلمه سی سبب هلاكدر پس قوت انسان زهره سنده اولمغله زهرهٔ نفی
ایتمك قوت وقدرتی نفی در (زهره اخرنده اولان همزه وسیلهٔ اضافت
ایچوندر نغمهٔ زید وزخمهٔ طنبور كبی (چون بوراده جیم عجمینك ضمی
وواوك اشباعیله در كه لسان فارسیده استفسار ایچون در لسان عربیده
كیف كبی تركیده نیجه سن وعجم چونی وعرب كیف حالك دیر كنهنه
اطلاع اولنیوب حقیقتندن استفسار جائز اولمدیغندن اوتوری (حق تعالی
حضرتی بیچون ایله توصیف ایدوب ایزد بیچون دیرلر (چرا جیم
عجمینك فتح وكسریله لكن كسره افصحدر زیرا اصلنده مركبدر كه
بر جزئی چه در نه معناسنه وبر جزئی را در كه تركیده ایچون معناسن
افاده ایدر (مثلا الله ایچون دیه جك یرده خدارا دیرلر (پس چرا
نه ایچون دیمك اولور عربیده لم كبی لامك كسری ومیمك فتحیله كه حرف
استفهامدر لم ذهبت نه ایچون كتدك سبب وعلتی ندر دیمكدر (بعدذا
بو مصراعك لسان عربی اوزره ترجمه سی لیس لاحد قدرة السؤال عن
كنهه تعالی ولا الاعتراض له فی افعاله دیمكدر پس زهره بحسب المعنی
نفینك فاعلی وكس را مفعولی اولور وچون مضاف الیه وچرا انك
اوزرنه معطوفدر ومصراع اولك مضمونته مناسب اولان چرایی تقدیم
ایدی ولكن وزن ایچون تأخیر اولندی فافهم (معنای مصراع) بودر كه
كمسه ایچون خداوند متعال حقنده چون وچرا قدرتی یوقدر یعنی
نه انك كنهندن سؤال ایده بلور (زیرا كنهنه اطلاع محالدر انكیچون
اعرف الخلق دن (ما عرفناك حق معرفتك) صادر اولمشدر ونه خود
نیچون دیو اعتراض ایتمك ممكندر (زیرا (بیوردر كه لا یسأل عما یفعل)
حتی بغداده تاتار استیلاسنده درت بش یوز قدر اولیا استشهاد
اولندقلرنده بقیة السیف اولنلردن بری مناجاتنده یارب بونی نیچون
بویله ایتدك دیدكده خطاب غیبی وارد اولوب سكوت ایله والا لسانكی
قطع ایدرم دیو عتاب اولندی * آن یكی را كنج ونعمت می دهد * یك بر
ویكی ری دیمكدر (یعنی یك مبدأ عدد اولان واحدر كه بردر (یكی

شول معدوددرکه معنای یك ایله موصوفدر آن یکی را میدهدك مفعول اولی و کنج ونعمت ثانیسی در (کنج کاف عجمینك فتحیله کنز وخزینه کنجینه کبی (یعنی اموال نفیسه که مجموع ومحرز ومدفون اوله بوراده مراد مال کثیردر مطلقا (نعمت طبعه ملایم اولان امور لذیذه در تنعم نعومت ولین ایله موصوف اولان مأکولات وملبوساتی استعمالدر و نازله تعیش در (می دهد مضارع حالی در زیراب مضارع اولنه داخل اولوب استقباله تخصیص اندوکی کبی می داخل اولدقده حاله تخصیص ایدر دهد مضارعدر دادن دن که ویرمك معناسنه در اعطا کبی مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (معنای مصراع) بودرکه خداوند غنی اول برینه هرکیم اولورسه خزینه ونعمت لذیذه وحالات طیبه ویروب مالدار ومتنعم ایلر نتکم حضرت یوسفه وداود وسلیمانه وامثالنه علیهم السلام انعام ایتدی ونمرود وشداد وفرعون وقارون وننظائرنه دخی بطریق الاستدراج نلر ویردی وامت ورعیت اولنلری دخی تفاوت اوزره قبلوب بعضیلرن ابناء جنسندن سر افراز ونعم الهیه ایله ممتاز ایلدی (پس بو معنی فاعل مختارك کاریدرکه حکمتنه دائر وسلطان عظمتك حکمی درکه قدرتنه ناظردر * دیگری را رنج ومحنت می دهد * دیگری راده یا وحدت ایچوندر ورا ادات مفعولدر برغیریه دیمکدرکه مصراع اولده اولانك غیری ومقابلیدر تقدیری میدهد دیگری را رنج و محنت دیمکدرکه دیگری فعلك مفعول اولی ورنج ومحنت ثانیسی (در رنج امك وزحمتدرکه کدیمین وعرق جبین ایله تحصیل مالدر بونکله ایسه خزینه اله کیرمز بلکه قوت لایموت وفی الجمله مال حاصل اولور (محنت امتحاندن اسمدرکه امتحان ومحن اختبار وتجربه در ومحنت انسان اوزرنه شاق اولان اموردرکه (الله تعالی انکله عبادی مبتلی قیلور تاکه بری برلرنه حقیقت حال ظاهر اوله (پس محنت امور شاقه درکه انسان انکله متألم ومتنغص اولور بوخسه متلذذ ومتنعم اولماز پس بو معنی ایله مصراع اوله مقابله درست اولور (معنای مصراع بودرکه خداوند حکیم برغیریه دخی کنج مقابله سنده رنج ونعمت مقابله سنده محنت ویروب قهر ایله مبتلی ایلر اوایکی بی الطافیله منعم علیه

قلدیغی کبی (پس بو ایکی نك حاللری بری برینه مغایر اولور وغالب ومغلوب وخادم ومخدوم سری بو مقوله معامله ایله ظهور بولور نتکم بنی اسرائیله تیه ده ایکن عالم قدرتدن من وسلوی نزول ایدردی صکره عالم حکمتك اسبابیله مبتلی اولوب اول حال الی الآن اکثرناسه میراث کبی قالدی * آن یکی برتخت باصد عز وناز * تخت خاء معجمه ایله غلبهٔ استعماله سریر سلطانه اعلام غالبه دن اولمشدر شویله که اطلاق اوزرنه ذکر اولنسه مراد سریر مذکوردر اصلده مطلق سریردر حتی تعریب ایدوب سریر میته یعنی تنشیره تخت دیمشلردر نتکم فصل جنائزده مصحح دریضا یونلمش اغاجه تخته دیدکلری اغاجدن دوز یلان تخته انتسابی اعتباریله درکه آخرنده ها نسبت ایچوندر (با بوراده معیت ومصاحبت ایچوندر (صد یوزدر مائه معناسنه اصلده صادسیندر وسبنله دخی استعمال اولنور بوراده صد کثرتدن کنایه در نتکم قرق اباق دیدکلرینه صدپا وبرنوع کله کل صدبرك دیرلر که صد ایله تعبیر اولندیغی کثرته دائردر (عز عزیدرکه ذلتك مقابلیدر یعنی عزت غالب وقاهر اولمق وذلت مغلوب ومقهور اولمقدرکه خوار اولمغی مستلزمدر (ناز معروفدرکه نیازك مقابلیدر نازیدن نازلنمقدر (بو مصراعده آن یکی مبتدا وبرتخت خبریدر تقدیری برتخت است دیمکدر (ولکن مقامدن معلوم اولمغله حذف اولنمشدر لسان فارسیده نظائری چوقدر و باصد عز وناز مبتدادن حالدر (معنای مصراع) بودرکه اول بری تخت اوزرنده در نیچه عزت وناز وفخره مصاحب اولدیغی حالدن ملوك حالی کبی بوراده تخت اوزرنده اولمق جالسك اهل عز ونار اولدیغی مستلزمدر ولکن واقعی بیان ایچون تصریح ایتدی نتکم بالاده خصوص اوزرنه سلطنت سلیمانی وعموم اوزرنه تاجدار اولنلری بیاندن صکره اوراده تاجی ذکر ایتدوکی کبی بوراده دخی تختی ذکر ایدوب اهل تاج وتخت اولنلرك عزت ونازنه اشارت ایلدی (پس اوصافده تغایر اولیجق کلامده تکرار لازم کلمز * دیگری کرده دهان از فاقه باز * دیگری بیانی مرور ایتدی (کرده ماضیدن برنوعدرکه اکا ماضی مقید بالقربی دیرلرکه نظیری بو قاروده شرح اولندی کرده ایلمش دیمکدر (دهان آغزدر الفنی حذف ایدوب دهن دخی دیرلر دهن بند عورتلر باشمغنه دیرلرکه انکله اغزلرن بغلرلر

دهانه اغزلق دیدکلریدر که جاهللر اصطلاحنده ندراحرنده هادهانی اول
معنانی تخصیص ایچوندر (ازفاقه بوراده از من اجلیه معناسنه درکه
تعلیل ایچوندر فاقه عربیدر فقر واحتیاج معناسنه تکم فقر وفاقه دیرلر
مشهوردر (باز آچق دیمکدر کشاده کبی بونده دیکری مبتداء ودهان
فعلك مفعول اولی و باز ثانیسی وازفاقه فعلی تعلیلیدر و فعل بعداجمله
مبتدایه خبردر (معنای مصراع) بودرکه برغیریسی آغزنی آچق
ایلش فقر و فاقه اوجندن یعنی آچلقدن آغزنی اچش قالمشدر
(پس بومقوله نعمتدن دور وعزت ونازدن مهجوراولان کمسه سریر
سلطنتده اوتورب اهل ذوق وصفا اولنلر ایله نیجه برابر اولور هیهات
(وبو معنی حکمت الهیه یه و تصرف سلطان ازله دائردرکه اندن
سؤال اولنمز * آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * آن یکی مبتدأ
ومابعدی خبردر زیرا پوشیده ماضیدن قسمدرکه تحتنده فاعل ضمیری
مبتدایه راجعدر سنجاب پوشیده نك مفعولیدر و بعد الجمله خبردر
(پوشیده اورتمش وکیمش دیمکدر مصدری پوشیدن درکه اورتمك
و کیمکدر (سنجاب فنجان وزننده وسمور تشدیدله تنور وزننده که بوراده
ضرورت ایچون تخفیف اولنمشدر ارض ظلماتده ایکی نوع حیواندرکه
پوستلرندن کورك اتخاذ اولنور سمور سنجابدن قیمتلودر و بوندن فهم
اولنورکه کلام ناظمده سنجاب وسمور یا کلی جزء اوزرنه اطلاق
طریقیله در ویاحذف مضافله درکه تقدیری پوست سنجاب وسمور در
(معنای مصراع) بودرکه اول بری آغر بهالی سنجاب وسمور کورکنی
کیمش وتلبس ایتمشدرکه انلر ملوك وسائر اغنیادر یعنی لباسلرك ادنی
واوسطی نکل بلکه کمال اقتدارلرندن اعلی مرتبه سیله تزین و بین الناس
زیاده غبطه اولنان نسنه ایله تجمل ایلمشدر * دیکری خفته برهنه
درتنور * خفته پوشیده کبی ماضی مقیددرکه شرحی بالاده کذرایتمشدر
معناسی یاتمش واویومش درکه مصدری خفتن در یاتمق واویومق
معناسنه (برهنه باء موحده نك کسریله عربیدرکه ترك اکا چپلاق
ویالنجق دیر (تنور بودخی سمور کبی اصلنده مشدددرکه وزن ایچون
تخفیف اولنمشدر وامام قرطبی دیمشدرکه تنور اسم اعجمی در صکره
تعریب زیرا اصل بنامی تنردر کلام عربده ایسه رادن اول نون اولور

کلمه بوقدر تنور حطب قلت اوزرنه اولان دیارده بر ایچنده ایتدکلری
اوجاقدرکه انده نان پشوررلر بو جهتندرکه تنوره یل ایده جك یلپیزه یه
تنور تاب دیرلر وانش قارشدردقلری کوسکی یه تنور آشوب دیرلر زیرا
تنور معهود بوایکی نسنه دخی محتاجدر و بعض اهل تفسیر (وفار التنور)
آیتنده دیمشدرکه بوراده تنوردن مراد طاشدن منقور شول اوجاقدرکه
حضرت حوا رضی الله عنها انده نان پشوردی صکره توارث ایله
حضرت نوح علیه السلامه انتقال ایلدی که اول طاشك ایچندن
فوران آب علامت طوفان اولمغله سفینه سوار اولدیلر (وتنوره که
آخرنده هاء رسمی واردر ستر پوش درعریانلر ودرویشلر بیللرنه
طوترلر ظاهر بودرکه تنور خدمتنه مباشر اولنلر بیللرنه پشتمال کبی
نسنه قوشانق حسبیله آخرنه هاء اختصاص کتوروب تنوره دیدیلر
صکره تشبیها درویشلر وعریانلر کیدکلری معهود نسنه یه دخی
اطلاق اولندی اول تستر ایچون کیرلردی صکره تجمل طریقیله تلبس
ایتدیلر پالهنك وامثالی کبی والله الحفیظ الحسیب در (بعدذا دیکری
مبتدا وخفته جمله سی خبر و برهنه خفته تحتنده اولان فاعلدن حال
ودر تنور فعلك ظرفیدر (معنای مصراع) بودرکه برغیریسی دخی
عریان اولد یعنی حالده تنور ایچنده یاتمش واویومش وتنورله تستر
ایتمشدرکه فقرا وضعفا حالیدر زیرا کیجه لك واورتنجك نسنه بولمدقلرندن
تنوره دخول ایدرلر و بقدر الامکان انکله دفع ضرورت ایدرلر نتکم
فقراء مهاجریندن رضی الله عنهم بعضیلری رمل یعنی قومی اشوب
بلنه دك انکله تستر ایدرلردی واویس القرنی نك رحمه الله ازارنی
همشیره سی غسل ایتدوکی وقتده کندی تستر ایچون برصندوقه ایچنه
کیرردی زیرا دیکر لباسی یوغیدی و بوتقریردن مفهوم اولدی که
تنور کلخانك غیریدر زیرا کلخان حمام اودنی یاندیغی یردر * آن یکی
بر بستری کمخا ونخ * بستر باء عجمینك کسریله دوشك در آخرنده یا
وحدت و یا نوعیت ایچوندر کمخا رابطه تقدیریله اکا صفتدر تقدیری
آن یکی خفته ونشسته است بر بستری که کمخا است دیمکدر و بونده
برلفظی استعلا ایچوندر متعلق معلوم اولدی و بعض نسخده یا بوقدر
بلکه بستر کمخایه اضافتله در واکا اضافة العام الی الخاص دیرلر

بلد بغداد كبی زيرا بلدك بغداده وغيريه شمولی كبی پسترك دخی كمخادن
ونخدن وغيريدن عمومی واردر (كمخا كسرله معروف قاشدر كه غليظ
اولور سائر قاشلردن سندسدن استبرق كبی در تركيده كافك فتحه سيله
استعمال اولنور كمافی نعمة الله (نخ فتحله قاليچه كه ايكی يوزلو اوله زيلوئی
رومی دخی ديرلر وحرير وابنجه ابريشم معنالرنه ده كلور بوراده كمخا
ونخدن مراد عموم اوزرنه قيمتلو دوشكلر و بساطلردر (معنای مصراع)
بودركه اول بری دخی كمخا ونخ اوزرنه ياتمش وقيمتلو بساطلر اوزرنه
اوتورمشدر كه اكارناسدر زيرا دوشك يالكز ترك دلنده معهود اولان
نسنه دكلدر بلكه اوتوراجق بساطه دخی شاملدر كه مبسوط
ومفروشدر پس عمومه محمول اولمق اولادر * ديكری برخاك خواری
بسته يخ * خواری خا مفتوح وواو رسمی والف ثابتدر دار وجار
وزننده (ويا مصدريه در خوار ذليلدر كه عزيزك ضديدر (خواری
ذلتدر كه ضد عزتدر وخاك خواری خاك مذلت ديدكلری كبيدر مقابلی
سر برعزتدر (پس خاك خواری ده اضافت تحقير وسر برعزتده
تشريف ايچوندر زيرا خاك اوزره اولمق نشان ذلت وسرير اوزره اولمق
علامت عزتدر پس بو اضافت حقيقته محمولدر تا كه ماقبلنه موافق اوله
فافهم (بسته باء عربينك فتحيله ماضی مقيددر بغلمش معناسنه مصدری
بستن دركه بغلمقدر مضارعنده سين نونه قلب اولنوب بندد وبندنده
ديرلر (يخ ياء مثناة تحتانيه نك فتحيله وخاء معجمه ايله بوزدر كه عرب
جمد ديرتكم يخجه طلودر كه عرب برد دير فتحتين ايله پس يخجه آخرنده
اولان هاء رسمی اختصاص ايچوندر كه طواو بوزك برنوعيدر زيرا
سمادن قوت زمهريرله منجمد نزول ايدر بوز ايسه زمينده اولور
وطولونك بروقته اختصاصی يوقدر بلكه ايام صيفده دخی اولور (يخ
بسته نك مفعوليدر وبسته نجم رعی باديكر بدن حالدر كه تقديری خفته
ونشسته است برخاك خواری درحالی كه بسته يخ (وبومعنانك مصراع
اوله مناسبت تامه سی واردر ولكن بحسب الحقيقه انسب اولان
بسته يخ كه رابطه سی تقديريله خاكه صفت اولمقدر (اولكی به كوره
معنی ديمك اولور كه بری دخی ياتمش واويومش حقارته دلالت ايدن
طپراق اوزرنده بوز باغلمش اولديغی حالده يعنی دوشنه جكی اولمامغله

مطا

قورو طپراق اوزرنده قالوب برودت هوادن بوز بغلمش وطوكشدر
رايكنجی يه كوره ديمك اولور كه برغيری دخی بوز طوتمش خاك
بارداوزرنده قالمش وبی بساط وفراش حالی خراب اولمش در (پس
بوندن عدم بساطه وفقدان فراشه دلالت اولديغندن ماعدا ابلغيته
دخی اشارت واردر زيرا يالكز خاك اوزره اولمقدن بوز باغلمش
خاك اوزرنده اولمق ابلغدر وعلی كل تقدير مقصود كمخا وابريشم
قاليچه دكل بلكه ادنی مرتبه بركهنه كليم ويا برپوست پاره بولمديغن
افاده در * آن يكی را زر دوصد هميان دهد * تقديری دهد خداوند
تعالی آن يكی رادوصد هميان زر ديمكدر كه معناده زر هميانك مضاف
اليهی در بلد بغداد اضافتی كبی نتكيم مرور ايلدی بوصورتده دهدك
مفعول ثانيسی دوصد اولور وياخود آن يكی دهدك مفعول اولی وزر
مفعول ثانيسی اولوب دوصد هميان زردن حال اولور (زر التوندر كه
رانك تشديدی وتخفيفی جائزدر يالدز التوننه زرطلا ديرلر زر سيمه
شاملدر دين خطا ايتدی (دو ايكيدر اثنين كبی اصح بودر كه واو تلفظ
اولنميه كاه اولور كه ضرورت وزن ايچون تلفظ اولنور اما آخرنه ياء
مصدری لاحق اولسه دوبی كبی كه اثنينيت معناسنه واو البته سلب
وتلين اولنور دوصد ايكيوز ديمكدر فاما استعمال عجم اوزرنه كثرتدن
عبارتدر عرب سبعه وار بعين وسبعين ايله كثرت مراد ايتديكی كبی (هميان
هانك فتحيله طغرجق معناسنه بوراده زرقرينه سيله كيسه مراد اولور
زيرا اقچه والتونی طغرجغه قومزلر بلكه انك ايچون مهيا ومخصوص
اولان كيسه يه وضع ايدرلر شوقدر واردر كه مال كثير طغرجق اسلوبنده
سختيان ومبشين كيسه لره قونيلور (معنای مصراع) بودر كه اول
برنه دخی ايكيوز كيسه وطغرجق التون ويرر وياخود التون ويرر
ايكيوز هميان اولديغی حالده يعنی اسم غنی ايله تجلی ومعامله ايليوب
مال كثير احسان ايدر كه انكاه مرادی اوزره هر يوزدن تنعم
ايدر نتكيم اغنياده مشاهده اولنور اكرچه ناظم كبی عاشق ومجذوب حق
اولان كيسه مان ومنالنی يغما ايتدرر وعيش وعشرتی آخرنه آليقور
* ديكری در حسرت نان جان دهد * حسرت عربيدر كه حسر
اصلنده كشف معناسنه در يوم قيامته يوم الحسره دنلدی زيرا دنياده

غافل اولان کمسه اوراده نولایدی حقیقة الامر بکا دنیاده منکشف
ولمش اولایدی دیو تمنی ایتسه کرکدر و یاخود ایتدوکنه نادم اولوب
غم وغصه یه دوشسه کرکدر زیرا دنیاده جاهل اولدیغی منحسر
ومنکشف اولور الحاصل حسرت اودرکه قلب انسان غم وهم وحزنده
نهایته بالغ اوله (بومقامده حسرت ایله مراد آرزودر نتکم نعمة الله حسرتی
آرزو وفرقت ایله تفسیر ایتمشدر زیرا آرزو اهلی حسرتدن خالی دکلدر
(نان اتمکدرکه عرب خبز دیر (نانچین تنور ایچنده اتمك چقاراجق
آلتدرکه عرب اکا ملفط دیر (نان خورش واورسیله اتمك قاتغنه دیرلر
نان خداه وناخداه اتمکجی باشیدر اصلی خدای نان‌در ثانیده نانك نون ثانی
حذف اولنمشدر (جان بوراده روح روان معناسنه‌در زیرا موت روح
روانك بدندن مفارقتیله حاصل اولورکه روح حیوانی اکا تابعدر (دهد
تقدیری دیکری دهد جان در حسرت نان دیمکدرکه دهدك فاعلی تحتنده
اولان ضمیردرکه مبتدا اولان دیکری یه راجعدر جان دهدك مفعولیدر
وفعل بعد الجمله خبر مبتدادر (معنای مصراع) بودرکه برغیریسی دخی
نان حسرت وآرزوسنده جان ویرب هلاك اولور یعنی ایکیوز کیسه
التونه مالك اولمق دکل بلکه نان پاره‌یه محتاج اولور وآخر جوع مفرطدن
فنا بولور نتکم مرویدرکه مکهٔ مکرمه‌ده بین الصفا والمروه اوچیوز قدر
انبیا علیهم السلام آچلقدن هلاك اولدیلر * طرفة العینی جهان
برهم زند * کس نمی یاردکه انجا دم زند * بعض نسخه‌ده طرفة العین
ان جهان دوشمشدر طرفة العینی نسخه سنه کوره یاء وحدت
ایچون اولوب طرفه نك تاسنی تأکیده محمول اولور زیرا طرفه‌ده
تا مره ایچوندر (طرف ضرب بابندندر (طرفة العین برکره کوز قپاغن
آچوب قپامقدرکه آنی دریعنی آن غیرمنقسمده اولور برنسنه نك زیاده
سرعتندن طرفة العین ولمح البصر له تعبیر ایدرلر وترك دخی کوز آچوب
یومنجه کلدی کچدی دیر عمر ودولت وامثالی کبی الحاصل طرفه برکره
کوز قپاغن تحریکدر ایکی دکل (وعین جارحه‌در یعنی کوز دیدکاری مطلب
عضودر وصو کوزنه دخی تشبیها عین دیرلر زیرا هیئتده وسیلان آبده
کوزه بکزر وجاسوسه عین دیرلر زیرا تجسس عینله اولور نتکم مرکوبه
ظهر دیرلر قتعله زیرا مقصود اولان ارقه سیدر والتونه عین دیدکاری

بطریق التشبیه‌در زیرا عین افضل الجوارح اولدیغی کبی التون دخی
افضل الجواهردر وبوراده‌ندرکه افاضل قومه اعیان دیرلر (این فریب
ایچون اولان اسم اشارتدر عربی‌ده هذا کبی کاه اولورکه آخرنه تصغیر
ایچون کاف عربی کتوروب اینك دیرلر بونجغز معناسنه (جهان دنیادرکه
ابتداء حدی سماء سابعه نك مقعرندن تحت الثرایه دکدرکه بوجمله سی
عالم کون وفساددندر فاما عرف ناسده دنیا مشرق ومغرب اراسیدر
انکیچون پادشاهلره جهاندار دیرلر جهانی ضبط وحفظ ایدیجی معناسنه زیرا
ملوك انجق زمینه مالك اولورلر سمایه مداخله ایده مزلر (برهم براسته‌لا (هم
شرکت ومعیت وجمع معناسن افاده ایدر انکیچون یولداشه همراه معناسنه
ایچوندر وقوکشی یه همسایه دیرلر نظائری بسیاردر (زند مضارعدر اوردر
یضرب کبی مصدری زدن دراورمق معناسنه ضرب کبی مستقبلا تنده
مطلب نون زیاده ایدوب زند وزننده دیرلر زیرا قواعد فرسده کلورکه مصدر
دالی نك ماقبلی حرف صحیح متحرك اولمق درت کلمه‌ده کلمشدر انجق که
انلرك مضارعلری سماعی درآمدن آیدوزدن زند ونمزدن نمزند وشدن
شود کبی (نمی یارد فعل مضارع منفی‌در زیرا نون نافیه ومی لفظی
مستقبلی علیه تقریب ایچوندر نمی یارد قادر اولماز دیمکدر مصدری
یاریدن دریا مثناة تحتانیه یاردم اتمك معناسنه ولکن معاونتك قدرت
وازمندن اولمغله اکر کندی واکرفعلی توسعا مطلق قدرتده دخی
استعمال اولندی (که بوراده کلامك مابعدنی ماقبلنه ربط ایچوندر
(آنجا آن لسان فارسیده اسم اشارتدر بعید ایچون عربیده ذلك کبی
کما فی الدقائق (جا اصلنده جای در خدای همای کبیلرده یا حذف
اولندیغی کبی اندن دخی حذف اولنمشدر جای یردر مکان معناسنه
جایکاه اوتوراجق یردر آنجا اصلده مکان حقیقی حسی‌ده مستعملدر
عربیده حیث وثمه کبی فتح ثاء مثلثه ایله ولکن بوراده مجازا مکان
اعتباری‌ده استعمال اولنمشدر بعض مواضعده حیث وثمه استعمال
اولندیغی کبی پس آنجا مصراع اولك مضمونه اشارتدر نتکم تصویر
معناده کلور (دم نفسدر (معنای بیت) بودرکه خداوند تعالی کوز اچوب
یومنجه اولان زمان قلیل وسریعده جهانی بری برینه اورر یعنی دنیایی
شیشه کبی منکسر وپریشان وبرباد ایلر بویله ایتدیکی یرده کمسه

قادر اولماز که دم اوره ونیچون بونی بویله ایدرسن دیمکه اقتدار بوله
زیرا فعال لمایریددر وفعلی قدرت ذاتیه سنه مستنددر پس بویله قاهر
وقادره معارضه اولنماز و بو بیتك اعراب جهتندن تقدیری برهم زند
جهانرا درطرفة العین وهیچ کس نمی یارد که دم زند انجا دیمکدرکه
جهانرا زندك مفعولی وظرف دخی اکا متعلقدر انجا ایکنجی زنده
متعلق اولدیغی کبی زیرا اودخی درانجا تقدیرندهدر (وکس
مبتدا ومابعدی بعد الجمله خبردر زند که رابطه سیله نمی یارده
مفعولدر وکس بوراده نکرهٔ عامهدر تمرة خیر من جرادة کبی
بوسببدن ابتدائیته صالح اولمشدر انکیچون هیچ کس ایله تقدیر وتصویر
اولندی فاعلم ذلك * آنکه بامرغ هواء ماهی دهد * بندکانرا دولت
شاهی دهد * آن که آن خدا که تقدیرندهدر که خداوند ماقبلنه کوره
مشار الیه ومابعدنه نسبتله موصوفدر زیرا مابعدی که رابطه سیله
اکا صفتدر تقدیر کلام آن خداوندی که دهد ماهی بامرغ هوادر
وماهی دهدك مفعول صریحی و بامرغ غیر صریح اولوب بعد الجمله
خداونده صفت وآن خداونده مبتدا اولوب خبری مصراع ثانی جملهسی
اولور (بامرغده اولان اصلنده ب آ اولوب تعلق مجرد ایچوندرکه اکا
حرف تعدیه دخی دیرلر مرغ قوشدر مطلقا (هواء مدله جسم لطیف
سیالدرکه جهات ستهده سریع الحرکهدر هواء معنای خلوه دلالت ایتمکله
مابین السماء والارضه هواء دیدیلر نتکم قرآنده کلور (وافئدتهم هواء)
یعنی کافرلرك قلبلری کمال حیرت ودهشتدن عقل وفهمدن خالیدر
وهوی قصرله نفسك شرعا مذموم اولان نسنه طرفنه میل وانحرافنه
دیرلر بوراده مراد اولکیدرکه ممدوددر (ماهی بالقدر مطلقا ماهی
خور بالفچیل قوشیدر (بندکان بندهنك جمعیدر قول معناسنه مطلقا
بوراده حرالاصله دخی شاملدر زیرا عبد حقدر آخرنده اولان کان ده
ایکی اعتبار واردر اولکیسی بودرکه کان کاف فارسی ایله ادات جمعدر
بوصورتده بنده وکننده وخواجه وفرشته وامثالی جمع قلندقده آخرنده
اولان یاز ثابت اولوب بندهکان وکنندهکان وخواجهکان دینلور
ایکنجی اعتبار بودرکه کان ده ادات جمع الف ونوندر انجق که آندر
وکاف عجمی مثلا بنده آخرندن هاء غیر ملفوظه حذف اولنوب اکا

بدل وضع بولنمشدر بوصورتده حال جمعده هاء رسمی طی اولنوب
بندکان دینلور زیرا بدل ومبدل منه مجتمع اولماز و بو اعتبار اولکیدن
اقوادر زیرا کرچه ادات جمع مرکبدر فاما ادات اولدیغی جهتندن
حرف مفرد حکمندهدر هاء رسمیدن صکره ایسه حرف مفرد وانك
حکمنده نسنه یازلمق قاعدهٔ فرسه مخالف وفی نفس الامر دخی قبیحدر
وقرآنده اکا نظیر واردر (واذا کالوهم او وزنوهم) کبی زیرا اکر
هم ضمیری مفعولیت ایله منتصب اولورسه واو جمعدن صکره الف
یازلمز نصرواکده اولدیغی کبی زیرا ضمیر مفعول ماقبلندن جزء کبیدر
اجزاء کلمه اراسنده ایسه اجنبی حرف دخول ایتمز واکر ضمیر منفصل
فاعلك تحتنده اولان فاعلی تأکیده محمول اولورسه بوصورتده مؤکد ما
قبلندن جزء کبی اولمغله واو جمعدن صکره الف یازیلور بوخود
معلومدرکه ادات جمع کلمهیه متصلدر بوصورتده کانك مجموعی ادات
جمع اولدیغی تقدیری اوزره دخی هاء رسمی فاصل یازلمق لازم کلور
مع هذا یازدیلر فاعرف (دولت برالدن براله انتقال و برقومدن برقومه
تحول ایلین ملك ومالدر زیرا تداول مناوبه ایله بری برندن اخذ ایتمکدر
وملك ومال دنیانك بر برنده قراری اولمیوب الدن اله دور ایتمکله
بومقوله نسنهیه دولت دیدیلر (شاهی ده اولان یا مصدریهدر ویا
وحدت ویاتنکیر ایچوندر (هر نسنهنك ایریسنه والوسنه شاه دیرلر
مثلا اولو یوله شاهراه وایری دانهیه شاه دانه دیرلر اما بحسب العرف
اطلاق اوزرنه استعمال اولنسه شاهدن مراد سلطان اولور (بعدذا
مصراع ثانینك تقدیری دهد بندکانرا دولت شاهی دیمکدرکه
بندکانرا دهدك مفعول اولی ودولت مفعول ثانیسیدر وفعل بعد الجمله
مصراع اولده مبتدایه خبردر (معنای بیت) بودرکه اول خداوند تعالی که
هواده اوچان قوشه بالفچیل ومارد ین وغراب وامثالی کبی بطریق
الرزق دریاده بالق ویرد بندهلرنه شاهلق ویا برشاه ویا شاه دولتی
احسان ایدر یعنی برعبد مملوکك الن آلوب سریر سلطنته اجلاس ایدر
چراکسهٔ مصر وامثالی کبی ویا بر حرالاصل قوللی بنده وار ایکن
شاه ایلر اصحمهٔ نجاشی کبی ویاخود ملك ودولت وغناده پادشاه کبی
ایلر بعض اعیان کبی پس بومعنی انك قدرت تامه ومزید فضل وکرمنه

دلالت ایدر (ومصراع اول ایله ثانی بی جمعده مناسبت بودر که صورت
ظاهره ده ایکیسی دخی مستبعد در زیرا ماهی ایله مرغك مناسبتی
اولمدیغی کبی شاه ایله گدانك دخی مناسبتی یوقدر * بی پدر فرزند پیدا
اوکند * بومصراعك تقـدیری اوکند فرزند پیدا بی پدر دیمکدر که
(او مبتدادر بوراده خبری اولان فعل اوزرنه تقدیمی قصر ایچوندر
هو یفعل کبی فرزند کندك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و بی پدر فرزنددن
حالدر وجائزدر که فرزند بی پدر تقدیرنده اولوب فرزنده صفت اوله
زیرا اگرچه صورتده صفت موصوف اوزرینه تقدم ایتمز ولکن معنی
حسبیله تقدم ایدر که تأخری تقدیرله ظاهر اولور نتکیم تصویر اولندی
(بی ادات سلبدر که جامده داخل اولور مثلا بی وفادیرلر وفاسز ووفاسی
یوق معناسنه (پدر باء عجمیله اتا معناسنه که عجم بابا دخی دیر نتکیم
ترکیده دخی مشهور در (فرزند اصلنده اوغله وقزه شاملدر عربیده
ولد کبی (وحلبی ده کلور که اکثر بودر که اوغل مراد اوله انتهی اوغل
معناسنه مخصوص اولان پوردر باء عجمینك ضمیله (پیدا لغتلرده آشکاره
معناسنه درکه ظاهردر ولکن ابن کمال دیمشدر که پیدا غیرك فعلیله
اولان ظهوردر یعنی اظهاریله اولان ظهوردر پیدا مظهر دیمك
اولور مکرم وزنی اوزرنه ظاهر دیمك اولماز که بواندن اعمدر ولکن
بعض مواضعده آشکاره ظاهر معناسنده ده استعمال اولنور که مقابلی
نهان وخفی در بوراده پیدا اظهار معناسنه در (معنای مصراع) بودر که
باباسز اوغلی انجق خداوند تعـالی پیدا ایلر یعنی خلق ایدوب وجوده
وظهوره کتورر غیریسی بومعنایه قادر دکلدر بوندن مراد حضرت
عیسی علیه السلام که جبریلك نفخیله حاصل اولمشدر واول نفخه ماء
متوهم دیرلر که مریمك رضی الله عنها ماء محققی ایله مجتمع اولوب رحمنده
عیسی متکون اولدی زیرا نفخ بولنمدقچه جان بولنماز نطفهٔ مرد اولمدقچه
بالکز منی زندن ولد اولمدیغی کبی نتکیم عالم حکمتك حکمی بودر
* طفل را درمهد گویا اوکند * بونك تقدیری اوکند طفل را گویا
درمهد دیمکدر که طفل کندك مفعول اولی وگویا ثانیسی (ودر مهد
انك ظرفیدر ویاخود طفله صفتدر که بومعنی اظهردر بوصورتده
در مهد گویادن مقدمدر (طفل کسرله عربیدر که بطن مادردن

مطلب

سقوط وقتندن بلوغ زمانه دك صبی یه اطلاق اولنور ودیمشلر درکه
حد طفل ابتدای ولادتدن التی سنه انقضاسنه دکدر اصلی طفل دندر
حرکت ایله طفل صباح وقتنده واخشامده سمادن نزول ایدن ضعیف
قطره لردر که رش و وبل دیدکلرندن اضعفدر پس ضعف بنیه
وبشریتندن اوتوری صبی یا تمه طفل دیدیلر (مهد دخی فتحله عربیدر
اوشاقلر ایچون تمهید وتهیئه اولنان بشك دیدکلری نسنه در که عجم
گهواره دیر (گویا صفت مشبهه درسویلکن معناسنه اصلی گوی درکه
بونك دخی اصلی گوینده در ترخیم اولنوب گوی قالمشدر صکره آخرنه
مبالغهٔ اتصاف ایچون الف ساکنه زیاده قلنوب گویا دنلدی رخشان
وگریان وامثالنده معنای مذکور ایچون الف ونون زیاده قلندیغی کبی که
معنالری پلدراغن واغلاغن دیمکدر که بودخی صفت مشبهه نك برنوعیدر
اوضمیر منفصلدر هو کبی (معنای مصراع) بودر که انجق خداوند تعالی
طفلی سویلکن ایلر بشکده و یابشکده اولان طفلی زیاده سویلدر
غیرینك حدی دکلدر که بو انطاقه قادر اوله نتکیم قرآنده کلور (انطقنا الله
الذی انطق کل شیء) بعده ذا مصراع اولدن مراد حضرت عیسی اولمغه
مخصوصدر زیرا گرچه آدم علیه السلام دخی بی پدر درولکن کیسه نك
فرزندی دکلدر عیسی ایسه مریمك فرزندیدر نتکیم عیسی بن مریم
دینلور ولکن مصراع ثانی ده اولان طفلك عیسی یه اختصاصی یوقدر
بلکه اندن اعمدر زیرا حد طفلیتده گویا اولنلر برقاچ واردر رسول الله
صلی الله علیه وسلم ونوح وابرهیم وموسی وعیسی و یحیی وشاهد یوسف
وطفل ذی الاخدود ومبارك الیمامه حج وداعده نبوت مصطفایه شهادت
ایدن طفلدر وصاحب جریج الراهب وامثالی کبی نتکیم تفسیر مزروح
البیانده مفصلدر ومهد دیدوکی مهده سزا معناسنه در پس بالفعل
مهدده اولمق لازم کلمز نتکیم وصف عیسی ده کلور (کیف نکلم من کان
فی المهد صبیا) یعنی عیسی علیه السلام تکلم ایتدوکی وقتده والده سی
مریمك حضانه سنده ایدی یوخسه بشکده دکل ایدی * مردهٔ صد
ساله راحی میکند * مرده ضمله مبتدر که مردن اولمکدر آخرنده همزه
یاء محذوفه دن بدل اولوب یا وحدته ویا تنکیره محمولدر تقدیر مصراع
میکند مردهٔ را که صد ساله است حی دیمکدر که مرده میکندك مفعول

مطلب

اولی وحی مفعول ثانیسی وراعلامت مفعول(وصد ساله محذوف اولان
که رابطه سیله مرده یه صفتدر وصد ساله تکثیره مجمولدر (وساله
آخرنده اولان هاء رسمی مقدار زمانی ایچوندرکه ترکیده آندن لق
ولك ایله تعبیر اولنور مثلا یکساله بریللق و یك روزه برکونلك در
وشاهدی لغتده کداده ساله اولدقده دیدوکی بوفقیر اون ییللق یعنی
اون یاشنده اولدیغی وقتـده دیمکدر (پس صد ساله یوز ییللق دیمك
اولور (حی عربیدرکه میتك ضدیدر انسانك حیاتی نفخ روح اثریدر
نتکم روح حیوانی دخی ذکراولنان روح منفوخ الهی نك اثریدر(میکند
فعل مضارعدرکه اولنده اولان می ادات حال و یا مستقبلی حاله تقریب
ایچوندر بویله یرلرده استمرار ایچون اولمق اولادر عربیده مضارع کبی
یعنی بوحالده وجمیع احوالده علی الاستمرار ایلر و ایتمکه قادردر معناسنه
(معنـای مصراع) بودرکه خداوند قادر یوز ییللق اولی یی زنده ایلر
یعنی مدت طویله دن بری هلاك اولان ذی روحه افاضهٔ حیات ایتمکله
کالاول زنده قیلمغه قادردر نتکم بیچه‌لرنی واسطه یوزندن احیـا ایلدی
مثلا حضرت عیسی علیه السلام باذن الله تعـالی نفخ نفس ایتمکله
درت بیك سنه دن زیاده دن وفات ایدن سام بن نوحی احیـا ایلدی
وبیچه‌لرنی دخی بلاواسطه احیا ایتدی حضرت عزیر علیـه السلام
کبی که حق تعالی انی اماته ایدوب یوزسنه دن صکره احیا قیلدی نتکم
قرآنده مصرحدر وجملهٔ ذی روحی دخی نفخهٔ ثانیه ده احیا ایتسـه
کرکدر پس صد ساله عمومنده عزیر وامثالی داخل اولدی * این بجزحق
دیکری کی میکند * تقدیری این راکه میکند دیکری بجزحق دیمکدر
(دیکری فعلك فاعلی واین را مفعول مقدمی و یاخودکی میکند این را
دیمك اولورکه مفعول فاعل اوزرنه تقدیم اولنور شانه اعتنادن اونوری
(و بجزحق دیکریدن حال اولور استثنادر بوصورتده کی ده نفی تقدیر
اولنور (من ذالذی یشفع عنده الا باذنه) آینده اولدیغی کبی و یاخود
حال اولور اول دیکرحق تعالی یی مجاوز اولدیغی حالده دیمکدر قرآنده
(و یعبدون من دون الله) کبیدرکه تقدیری و یعبدون الاله حال کونهم
مجاوزین الله ای عبادة الله دیمکدر (این مصراع اولك مضمونـه
اشارتدر وماقبلنده اولان افعال الهیه نك مجموعنه اشارت اولمق دخی

صحیحدر

صحیحدر بو مذکور اولان افعال معنـاسنه بجزده بازایده در تحسین
ایچون(جز غیر معناسنه در قواعد فرسده جز کلمه سنی حروف استثنادن
عد ایتمشـلر در مثلا مردمان آمدند جز زید دیمك عربیده جاء القوم
الا زیدا کبیدر وکاه اولورکه مستثنی منه دن متأخر اولور اکرچه صورتا
منقدمدر (حق اسماء ذاتیهٔ الهیه در ثابت وقائم معنـاسنه (کی زمان
سئوالدن کچن ونه وقت معناسنه بوراده استفهام انکاریدر ای لایفعله
فی وقت من الاوقات (معنـای مصراع) بودرکه صد ساله مرده یی
حقدن غیریسی کچن احیا ایلر یعنی احیا ایلمز الا واحیا ایدر فقط و یاخود
اول دیکر حق تعـالی یی مجاوز اولدیغی حالده کچن ونه وقتده احیا
ایده بیلور یعنی ابدی احیا ایده میوب عاجز قالور الحاصل احیـاسی
واقع دکل ومنکردر * صانعی کز طین سلاطین میکنـد * صانع
صنعدندر اجادة الفعل دیمکدر یعنی برایشی جودت صفتی اوزرنه اشلمك
وکما ینبغی اکا صورت ویرمکدر انکیچون هرفعل صنع اولماز زیرا بلکه
انده قصور اوله فاما هرصنع فعل اولور پس فعل اعمدر وقرآنده کلور
(صنع الله الذی اتقن کل شیء) یعنی الله تعالی کندی فعلندن صنعله تعبیر
ایلدی زیرا اتقان واحکام اوزرنه درکه صفت کمالدر پس صانعی ده یا
وحدت ایچون وصانع حق تعالی درکه عالمی وصف کمال ایله ایجـاد
ایلمشدر نتکم بیورر (ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) کز فتحله اصلنده
که از در همزه نك حرکتی کافه نقل اولنوب هاء رسمی وهمزه نك مجموعی
لفظا وکتابهٔ تخفیف ایچون حذف اولنوب کز دنلمشدر نظیری کت درکه
اصلنده که ات در بومصراعك تقدیری خداوند تعـالی صانعیست که
میکند سلاطین از طین دیمکدرکه صانعی ادات خبر تقـدیریله مبتداء
محذوفه خبردر وسلاطین میکندك مفعول صریحی واز طین غیرصریحی
وبعـد الجمله که رابطه سیله صانعه صفتدر (طین آبله مختلط اولان
توابدرکه ترکیده بالچق دینلور (سلاطین سلطانك جمعیدرکه پادشاه
دیمکدر نتکم مرور ایتدی (میکند بوراده ایجـاد وخلق ایلر دیمکدرکه
فعل مقیددر (معنای مصراع) بودرکه خداوند تعـالی برصانع اکبر
وعظیم وقادردرکه بالچقدن پادشاهلر خلق ایلر زیرا ابوالبشر اولان
آدم علیه السلام طیندن تصویر اولندیغی وقتـده انبیا ومرسلین

وملوك وسلاطين وسائر اغنيا ومساكين انك ضمننده ايدی پس فی الحقيقه
اعلی وادنی طيندن مخلوق اولمش اولدیلر نتكيم كلور (خلقكم من طين)
اكرچه صورتا توالد وتناسل ازدواج طريقيله نطفه دن حاصل اولدی
نتكيم كلور (الم يك نطفة من منی يمنی) الحاصل ناظم ديمك استر كه
سلاطين كه جواهرله مرصع تاجلر ولباسلر كيوب كنديلرينك ولباسلرينك
بر وجهله طينله مناسبتلری ظاهر دكل ايكن حق تعالی دمدن مسك
خلق ايدوب مسكی دم اوزرنه ترجيح ايتدوكی كبی طينه دخی بو صورت
بديعه يی ويردی (فتبارك الله احسن الخالقين) بونلر خود سلاطين
صوريه در پس ملوك معنويه اولان انبياء واوليانك شانلری دخی عاليدر
زيرا صورتده احسن تقويم اوزرنه اولدقلرندن ماعدا مضاده دخی
صفات كامليه ايله هيئت الهيه اوزرنه كلمشلردر نتكيم حديثده كلور
(ان الله خلق آدم علی صورته) ای علی صورة الحقيقة اذ ليس لله تعالی
صورة وهيئة فاعلم ذلك واسلك خير المسالك * نجم را رجم شياطين
ميكند * نجم ميكندك مفعول اولی ورجم ثانيسی در (نجم كوكب
طالعدر يعنی طلوع ايدن يلدزدر زيرا نجيده ظهور معناسی واردر
نتكيم يردن اوت چقوب ظاهر اولسه نجم النبات ديرلر (رجم طاشلمقدر
زيرا رجام طاشدر پس طاش ايله اورمغه رجم ديرلر نتكيم زناسی ثابت
اولوب متأهل اولنلری رجم ايدرلر وحديثده كلور (لا ترجموا قبری)
قبرم اوزرنه رجام وطاش وضع ايتمكوز تا كه نصارايه تشبه لازم كلميه
(ولكن سووه بالارض) ولكن حالا قبر شريف نبوی صلی الله عليه
وعلی روضته وسلم تسليما كثيرا مسنمدر زيرا ملوك مصريه دن اشرف
قايتبای زماننده حريق واقع اولدقده حرم نبوی عمارتنه موكل اولان
كمسه حنفی المذهب اولمغله حصباء مغسول ومطهر ايله تسنيم ايلمشدر
تا كه متعين ومتميز اوله (ورجم طرد معناسنه ده كلور نتكيم ابليسه شيطان
رجيم دينلدی زيرا خيراتدن ومنازل ملائكه دن مطرود در وكلام
ناظمده رجم مايرجم به ای مايرمی به معناسنه در كركسه طاشله اولسون
(شياطين شيطانك جمعيدر كه جان قومنك متمردلرنه شياطين ومؤمنلرنه
جن اطلاق اولنور اكرچه ملائكه يه وشياطينه دخی اعين ناسدن مستتر
اولدقلری ايچون جن دينلور شيطان الله تعالينك رحمتندن بعيد ديمكدر

ولكن رحمت اميدنده اولديغندن رحمن اسمنك الفنی سرقه ايدوب
كندی اسمنه ضم ايتمشدر كما وقع فی بعض الاحاديث (معنای مصراع)
بودر كه اول صانع اكبر يلدزی رجم شياطين ايلر يعنی يلدزدن وكره
اثيردن حاصل اولان شعله ناری رمی ايدوب انلری سمواته عروج
واستراق سمع ايتمكدن طرد ومنع ايدر شويله كه اول آتش پاره ايله كيمی
محترق وكيمك اعضاسی فاسد ومختل ومشوش اولوب وجه ارضه
ساقط اولورلر وقرآنده كلور (وجعلناها رجوما للشياطين) بعده ذا
مصراعينده تقريب وتبعيد مناسبتی اولمغله سلاطين وشياطينی بيت
واحدده جمع ايلدی مع هذا سلاطين وشياطين ميانده التزام ما لا يلزم
صنعتی دخی واردر نتكيم علم بيانده مبيندر * از زمين خشك رويانند گياه *
زمين يردر ارض معناسنه مقابلی آسماندر كوك معناسنه كه عرب سماء دير
ير وكوك ديجك يرده عجم زمين وآسمان دير (زم صوقلغه ديرلر طپراغه
طبيعتی بارد اولديغندن اوتوری زمين ديمشلردر زمی زمه منسوبدر كه
يانسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر زيرا نسبتی تأكيد مراد ايتسه لر
حرف يادن صكره بر نون زياده ايدرلر مشكين وعنبرين وامثالی كبی
(خشك قوری در مقابلی تردر كه ياشدر خشك زمينك صفتی واز زمين
رويانندك مفعول غير صريحی وگياه مفعول صريحی در وزمينی خشك ايله
وصف ايتديكی احتراز ايچون دكلدر بلكه واقعی بيان وايضاح ايچوندر
اكرچه زمين بعض عوارض ايله تر اولور ولكن صفت ذاتيه سی يبوستدر
(رويانند فعل متعدی در بتورر معناسنه رويد بتر ديمكدر كه لازمدر قاعده
فرس اوزره اصل مصدری رستن در ضمله بتمك معناسنه مضارعنده
سين واوه قلب اولنوب وبر يا دخی زياده قلنوب رويد ور وبنده ديرلر
بتر وبتيجی معناسنه وبو مقوله دن امر اخذ اولنمق لازم كلسه روی دينلور
وقاعده تعديه بودر كه امرك آخرنه الف ونيد لفظی ضم اولنوب ماضی ده
رويانيد دينلور بتوردی ومضارعنده رويانند دينلور بتورر معناسنه
الحاصل رست ضمله بتدی ورويد بتر ورويانند بتورر ديمك اولور وتعديه
دخی يا مطلق مفعوله ويا مفعول ثانی يه تعديه در مثلا براد طوغدی وبزايانيد
طوغردی وطوغرندی ديمكدر (گياه كاف عجمينك كسريله اوتدر كه
يرده بتر وگاه اولور كه ترخيم اولنوب آخرندن ها حذف اولنور وگيا دينلور مطلـــ

پادشاهده پادشادینلدوکی کبی بورادندرکه اوتی چوق اولان یره کیارا دیرلر
بعدذا بومصراع ماقبلی ومابعدی که صنع الهی یی بیسان طریقیله
استینافدر (معنای مصراع) بودرکه صانع حکیم وقادرحکمت وقدرتیله
قوری یردن تازه اوت بتورر یعنی طبع ارضله طبع نباتك مناسبتی یوغیکن که
بری یبوست وبری رطوبتله متصفدر ینه نباتی ارضدن اخراج ایلرزیرا
ارضده قوت منبته ایداع ایلمشدرکه ادنی رطوبتله نباته حامل قیلور نتکم
قرآنده مواضع متعدده ده مذکوردر وخارج اولان نباتك نفعی حیوانه
وثمراتك فائده سی انسانه درنتکم قرآنده کلور (کلوا وارعوا انعامکم)
* آسمانهارا هم اودارد نکاه * آسمانهاده اولان ها ادات جمعدرکه جماده
داخل اولور آسمانها زمینها کوکلر ویرلر دیمکدر آسمان مرکبدرآس ایله
ماندن مان اسم فاعلدر مانستن دن بکزیجی معناسنه آس دکرمندر
صودکرمنه آسیاب دیرلر اصلی آس آب در دفع ثقلت ایچون همزه یایه
قلب اولنمشدر آسمانك معنای ترکیبی سی دکرمنه بکزر در یعنی حرکت
ودورده دکرمن کبیدر (هم بالاده مرور ایتدی (اوصانعه راجعدرهمو
دخی یازیلور حذف الف وایصاالله بومصراعك تقدیری هم اودارد
آسمانهارانکاه دیمکدر هم اومبتدا وآسمانها داردك مفعول اولی ونکاه
ثانیسی وبعد الجمله خبردر دارد مضارعدر داشتن طوتمق معناسنه
زیرا قاعده لری اوزرنه مضارعنده شین معجمه رایه قلب اولنوب دارد
ودارنده دینلور وداشتن صقلمق وحفظ ایلمك معناسنه ده کلور حاطرده
محفوظ) اولان نسنه یه یاد داشت دیرلر (نکاه کسرله وکاف عجمیله باقق
وحفظ معنالرنه کلور بوراده دارد قرینه سیله محفوظ دیمك اولور نتکم
قرآنده کلور (وحفظناها من کل شیطان رجیم) وینه کلور (وجعلنا السماء
سقفا محفوظا) (معنای مصراع) بودرکه هم اول صانع اکبر کوکلری
محفوظ طوتر یعنی تغیر وتبدلدن وسائر آفاتدن انکچون مرور دهورله
کهنه لك کلمز وارضده اولنلراندن امن اوزره ساکن اولوب بی پروا تعیش
ایدرلر زیرا فی الحقیقه انشقاق واختلال واقع اولایدی تحتنده اولنلر
بیحضور اولورلردی کهنه خانه لرده بیحضور اولدقلری کبی ولکن
قیامته دك محفوظ طوتر تاکه خلقك بناسیله خالقك بناسی متمیز اولوب
اهل بصیرت اولنلر وجه نظر واستدلال اوله وهرکس سلامت بوله

مطلـــ

فاما اهل اعتبار قلیل اولمغله قرآنده توبیخات کثیره وارد اولمشدر
* هیچ کس درملك اوانبازنی * هیچ نسنه دکل معناسنه نتکیم نعمة الله ده
حصر حدر ولکن هرکز عموم زمان ایچون کلدیکی کبی هیچ کس دخی
بویله مواضعده عموم افراد معناسنه اولمق کوستررکس کشی وکمسه
دیمکدر ملك ضمله سلطنتدرکه ذوی العقولده وغیریده تصرفدر
انباز فتحله وآخرنده زاء هوز ایله اورتاق معناسنه در عربیده شریك کبی
نی کسرله یوق معناسنه درکه عربیده لا کبی حرف نفیدر مثلا برنسنه در
وارمی دیو سؤال اولنسه عجم نی دیر عرب لا دیر ونی اصلنده نادرکه
دکل معناسین افاده ایدر انی حذف ایدوب برینه هاء غیرملفوظه
کتوروب نه دخی دیرلر وهادن بدل یا کتوروب نی دخی دیرلر کسرله
زیرا یاماقبلنك کسرن اقتضا ایدر وهم کسره ده دفع التباس واردر
الحاصل نه ونا ونی وبی باء موحده ایله جمله سی ادوات سلب وحروف
نفیدر (معنای مصراع) بودرکه افراددن هیچ برفرد آنك ملك
وسلطنتنده اورتاق دکلدر والوهیت وربوبیتنده شریك ونظیری
یوقدر والا ارض وسما واوستنده والتنده اولنلره اختلال وفساد
عارض اولوردی نتکم کلور (له ملك السموات والارض) وینه کلور
(لوکان فیهما آلهة الا الله لفسدتا) پس ملکنده شریکی اولمدیغی
عبادی اوخلق ایتدوکی کبی افعالنی دخی اوخلق ایدر والا خلق
ایتمکده خلق خالقه شریك اولمق لازم کلور تعالی الله عن ذلك قال
تعالی (افمن یخلق کمن لایخلق) وبونده دعوای ربوبیت وملك ادعا
ایدنلری فرعون ونمرود وامثالی کبی رد وابطال واردر وریا وسمعه دن
تحذیری دخی مشتملدر فافهم * قول اورا لحن نی وسازنی * قول
اصلنده نطقدن بارز اولان حروف مرکبه در حق تعالی نك قولی کلام
دیدکلریدرکه عالم غیبدن برنسنه یی شهادته ابرازدرکه کن کلمه سی
اعتباریله اول نسنه یه کلمه واول تجلی غیبی یه کلام دیرلر قول وکلام
اعمدر نطق انسانه مخصوصدر انکچون قال الله وکلم الله دینلور
نطق الله دنلمز زیرا نطق معالجه لسانله اولورکه الله تعالی اندن منزهدر
بوراده قول مبتدادرکه اورایه مضافدر (را ادات تخصیصدر انك
قولی دیمکدر مابعدی لحن نیست تقدیرنده درکه مبتدایه خبردر (لحن

مطلـــ

عربیدر سوزی سربسته سویلمك وكلامی صوب صوابدن اماله ایلمك
وخطا ایتمك معنالرنه كلور بوراده مراد معنای اخیردر مخطیء اولان
كمسه‌یه لاحن دیرلر (ونی دن صكره اولان واو مضموم اوقنور زیرا
معطوف علیه آخری حركته محتمل دكلدر پاوسر وآینده وروند كبی
زیرا واو اصلده معطوف علیه آخرنده اولان ضمه‌یه دلالت ایچوندر
بناء علی هذا حرف متحرك اولان یرده مرسوم اولور ولكن تلفظ
اولنماز جان ودل كبی والا ضمه ایله تلفظ اولنور زیرا ضمه‌یه نشاندر
او تل تركیده واودن ضمه ویادن كسره ایله اكتفا ایدرلردی تنكم محمدیه
كتابنده نظرئی چوقدر غلط ایتمك كركدر صكره كلنلر واو ویاء املا
ایلدیلر خطا وابهامدن مصون اولمق ایچون مثلا ملك ومال دیرلر
واوله تا كه مالك معطوف اولدیغی اظهر اوله وكلدی وكتدی دیرلر
یائله واعتبار متقدمین اوزرنه دركه بروسه‌ده آسوده اولان شیخ افتاده
قدس سره تربه‌سنده (كوچد افتاده بورسه‌نك قطبی) دیو تاریخ
یازلمشدر یعنی كوچد لفظی بلایادر (بعض نسخه‌ده لحن نی آوازنی واقع
اولمشدر كه تعداد صورتنده كلمشدر پس واو تكلفنه حاجت قالمز (آواز
اون درت صوت معناسنه ساز دوزن در كارساز ونغمه سازایش ونغمه
دوزیجی در وغیری معنالره دخی كلور (معنای مصراع) بودركه
حق تعالی نك كلامنك خطاسی یوقدر زیرا خطا ونسیان بشرده
ومخلوقده اولور پس هرنه بیوردی ایسه حقدر وصوابدر وانك قول
وكلامنك صوتی وكلام مخلوق كبی تركیب وتألیفی ودوزنی یوقدر
بلكه كلامی آنی دركه صوت ولفظدن بری وترتیب حروف وكلمات ایله
اولمقدن عریدر اگرچه لسان عربی مرتبه‌سنه نزولده كسوهٔ عربیه ایله
مكتسی اولمشدر فاما بو كسوه بحسب الموطن در یوخسه كلام نفسی
اولدیغی جهتدن بحسب الحقیقه دكلدر انكیچون قرآنه مخلوقدر دین
كافر اولور زیرا ذات واجب وقدیمه مضاف اولان صفت ممكن
وحادث اولماز وبوندن تكثیر قدماء لازم كلمز تنكم محلنده مبیندر وناظم
قدس سره نعت باری‌نی كلامله ختم ایتدوكنده اصابت ایلدی زیرا
كلام صفات كمالیه‌نك آخریدر كه ایجاد عوالم اكا منوطدر فاعلم ذلك

* * در نعت سید المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم * *

سید

* سید الكونین ختم المرسلین * آخر آمد بود فخر الاولین * سید
سیادتندر كه مهتر یعنی اولو اولمق دیمكدر واو اولمغی ایله غیره غالب اولمقدر
انكیچون حدیثده كلور (انا سید الناس یوم القیمة) زیرا مقصود جمله‌نك
انك شفاعتنه احتیاجی بیاندر تا كه غیری بابه كتموب طوغری اورایه كله‌لر
سید اصلنده سواده یعنی جماعت كثیره‌یه متولی وضابط اولانه دیرلر
وسید القوم دیرلر سید الثوب دیمزلر چونكه متولیء جماعت اوله‌نك
شرطلرندندر كه مهذب النفس اوله لاجرم فی نفسه فاضل اولانه سید
دیدیلر والا وصف مجرد اولوب جبانه اسد وحبشی‌یه كافور دیمك
اولور وبین الخلق سید مطلق رسول الله در صلی الله علیه وسلم ولكن
رؤساء قبائل انت سیدنا ومولانا دیو خطاب ایتدكلرندن حدیثده كلدیكه
(السید هو الله) یعنی سیادت مطلقه‌یه سزا وار اولان الله تعالی دركه
خالق العبید ومتصرف الاموردر انكیچون جناب نبوت كندینی سیادتله
وصفدن صكره (ولافخر) بیوردی تا كه وصف مذكور تعریف مقام
قبیلندن اولوب بطریق الافتخار اولمدیغی معلوم اوله وبو اخباردن
نهی لازم كلمز بناء علی هذا تصلیه‌ده اللهم صل علی سیدنا محمد دیمك
اولادر ومولانا لفظی دخی بویله‌در زیرا اعظم شانی مشعردر وبونده
سید الكونین مبتدا ومصراع ثانی مضمونی خبردر ولكن كونین معرف
باللام اولمیجق قاعدهٔ عربیه اوزرنه مرفوع والا مكسور اوقنور جان پدر
وشاه جهان كبی (كونین كونك تثنیه‌سیدر كون امر وجودی دركه
باطلك خلافیدر زیرا باطل مطلق عدم اصلیسی اوزرنه قالاندر بوراده
كون مكون معناسنه‌در اسم مفعول صیغه‌سی اوزره پس كونین دنیا
وآخرتدر كه ایكیسی دخی حالا موجودلردر (وبونده حذف مضاف
واردر كه سید اهل كونین دیمكدر وبو اضافتدن انس وجن وملك
اوزرنه فضل ورجحانی لازم كلور ونسخه‌لرده كونین اولنده حرف
تعریف یوقدر ولكن اولدیغی اولادر زیرا محمد عربی‌نك وصفیدر
وكثرت حروفده دخی مزید ثواب واردر سلام علیكم السلام علیكم كبی
ختم المرسلین بوراده واو عاطفه تقدیر اولنور واعرابی ماقبلی كبی اولور
ختم آخر دیمكدر خاتمه كبی زیرا بر نسنه‌یی ختم ایتمك آخرنه وصولدر
ختم قرآن كبی وبوراده تقدیر ختم الانبیاء والمرسلین در زیرا ختم رسل

احصدر انکیچون قرآنده اعمه اضافت اولنوب وخاتم النبیین دنلدی
تاکه خاتم الانبیاء والمرسلین اولدیغی ظاهر اوله الحاصل نبوت ولایتدن
ورسالت دخی نبوتدن خصوص مرتبه‌دروم مشهوردرکه سلب اخصدن
سلب اعم لازم کلمز انسان وحیوان کبی پس بوندن فهم اولندیکه جناب
نبوتدن صکره نه نبی متابع ونه رسول مشرع یوقدر وبعض اولیانك
نبوتنی ادعا ایتمك خرق اجماع قبیلندندر زیرا لغته موافق ایسه‌ده
عرفه مخالفدر ورسول تبلیغ احکام ایچون مبعوث اولان بشردر
وملکه دخی مستعملدر نتکم قرآنده کلور (الله یصطفی من الملائکة
رسلا ومن الناس) وکتب الهیه یوز درت وعدد رسل اوچیوز اون
اوچدر پس رسل صاحب الکتاب اولاندر دین زواده تکرره ذاهب
اولمش اولور آخر اولك مقابلیدر (آمد ماضیدر کلدی معناسنه
مصدری آمدندرکه کلمك دیمکدر (بود وجود معناسنه اسم مصدر
وبودن لفظندن صیغهٔ ماضیه‌درکه حکایت حال ماضی یه محمولدر
واکثر بودرکه ایدی معناسنه رابطه اولور آینده بودکبی وبود نابود
اولدی اولمدی ایدی ودکل ایدی معنالرنه در بوراده ظاهر اولان بود
ماضیدر اکرچه ایدی معناسن ویررلر زیرا ایدی معناسنه رابطه
ولسه قاعدهٔ فرسه مخالف کلور شول جهتدنکه رابطه فعل ضمیر
ارزدن مجرد اولدیغی یرده اولور مثال مذکورکبی بوراده ایسه فعل
مجرد یوقدر بلکه کان معناسنه بود واردر فافهم فخر بعض خصائل
وفضائل ایله تمدح ایتمکدر (اولین اولك جمعیدرکه آخرك مقابلیدر
(معنای بیت) بودرکه اهل دنیا وآخرتك اولوسی وجمیع انبیا ومرسلینك
ختمی صلی الله علیه وسلم حضرتلریکه کرچه جملهٔ انبیادن صکره
وآخر زماننده کلدی ولکن اول کلنلرك مایه الافتخاری ایدی زیرا
اول ما خلق الله روحی موجبنجه ابو الارواح ایدی (وکنت نبیا وآدم
بین الماء والطین) فحواسی اوزره عالم ارواحده بالفعل نبی اولوب جملهٔ
ارواح انبیایه مبعوث ایدی وعامهٔ انبیا انك وجودی وختمیتی ایله
مبشرلردی وعهد الهی شول وجهله مأخوذ ایدیکه بالفرض قنغی
نبینك وقتنده کلورسه اول نبی اکا اتباعله مأمور ایدی حتی حدیثده
کلورکه (لوکان اخی موسی حیا لما وسعه الا اتباعی) پس انك آخریتی

افضلیتنی منافی اولمدی وجمیع اولین وآخرین انکله فخر ایلدی ولکن
ناظم قدس سره ضرورت ایچون اولین اوزرنه اقتصار ایلدی وبردخی
فخر الاخرین اولدیغی ظاهردر زیرا آخرینه‌دن مراد بو امت
مرحومه‌در واردهٔ کلورکه (آدم ومن دونه تحت لوائی یوم القیمة)
مقصود اولین وآخرینك تحت اللواده اولدیغن بیاندر وبو مقامك
تفاصیلی چوقدر ولکن بو شرحك اکا تحملی یوقدر * آن که آمد
نه فلك معراج او * آن سید الکونین که دیمکدر مقصود وصف آخره
انتقالدر نه فلك آمدك فاعلی ومعراج او مفعولیدر (نه نونك ضمی وهاء
ملفوظه ایله طقوزدر (فلك فتحتین ایله اصلنده هر مستدیر اولان
نسنه‌در فلکة المغزل اندن مأخوذدرکه اغریق دیدکلریدر بوراده
فلك مجری الکواکبدر یعنی یلدزلرك اوزرنده جریان ودوران
ایلدیکی جسم کریدرکه فلك ضمله یعنی سفینه‌یه تشبیها فلك دیمشلردر
وفلك سمواتك غیریدر زیرا سموات یرنده ثابته‌در فلك ایسه قار دکلدر
بلکه دائم حرکتده در نه فلکدن مراد سبع طباق وکرسی وعرشدر
زیرا لسان شرعده عرشه سما دیمزلر بلکه عرش وفلك طلس دیرلر
پس سموات یدی طبقه‌درکه مجموعی عالم کون وفساددندر عرش
وکرسی ایسه عالم ارواحه ملحقدر انکیچون فوق العرش عالم ارواحدر
یوخسه حکما دیدکلری کبی لاخلا ولاملاء عالمی دکلدر (معراج کسرله
آلت عروج وارتقادرکه نردبان وانك امثالی مصاعددر بوراده نه فلکی
نردبانه تشبیه واردر وجائزدرکه معراج عروج یعنی محل عروج معناسنه
نتکم تصویر معناده کلور بوراده ناظم قدس سره اول امردن معراج
وصفنه انتقال ایلدی زیرا بدایع اوصافندندر نتکم قرآنده وتفاسیرده
خصوصا تفسیر مزروح البیانده مفصل ومشروحدر (معنای مصراع)
بودرکه اول سید الکونین که نه فلك اکا نردبان کبی یعنی طقوز پایه‌لو
آلت کبی کلدیکه اورادن علی اعلایه حرکت ایتدی اکرچه جناب
حق تعالی تحیز وجهتده اولمقدن منزهدر ولکن مخلوق ایچون تعین
اولمقدن اکا تعین لازم کلمز نتکم فلان اغاج النده آبی کوردم دیرلر
مع هذا آی اوراده دکلدر بلکه کورن اوراده‌در ویاخود معنی بودرکه
وجه ارضدن نه فلکه عروج ایلدی تاکه حقك آیات کبراسنی مشاهده

ایلیه و بلکه جمالنی سیر ایده زیرا مستوای عرشه دك جسمله عروج
ایدوب اورادن سیر بسیط ایله عالم غیبه سیر و سفر ایلدی یعنی سرله
حرکت قیلدی زیرا جان وجسد مخلوق اولمغله انکله خالقه وصول
میسر اولماز و بو مقامك اسراری حددن بیرون ودرون اهل دلده
مخزوندر * انبیا واولیا محتاج او * انبیا نبینك جمیدر حقدن خبر
ویریجی معناسنه (بوراده انبیا مبتدا ومحتاج خبریدر (اولیا ولی نك
جمیدر نبی وزنی اوزرنه اصلی ولی در واوك ولامك سكونیله که قرب
دیمکدر ولی عرفی ایسه خرق حجابله مشاهدهٔ حقه قریبدر زیرا ذات
وصفات وافعال سالکه حجابدر چونکه بو اوچ نسنه دن فنا بوله
هر یوزدن باب حق مفتوح اولور تکم اهلنده معلومدر (احتیاج نیازمند
یعنی فقیر وضرورتلو اولمق (معنای مصراع) بودرکه انبیا واولیا
اکر روحانیتده واکر جسمانیتده واکر کمالاتده سید الکونینه محتاجلردر
زیرا (انا من الله والمؤمنون من فیض نوری) موجبنجه ارواح انبیا
واولیا روح نبوی یه تابع وانك اوزرنه متفرعدر بو جهتدن اولاد
وجودده وجود والده محتاج اولدیغی کبی ارواح دخی روح نبوی یه
محتاج اولدی وجسمانیتلرنده احتیاج بودرکه جناب نبوت علت غائیهٔ
عالمدر پس علمده متقدم ووجودده متأخردر ومتأخرك وجودی
متقدمك وجودنه موقوفدر بناء علی هذا متأخردن اونوری متقدمك
وجودی لازم کلدی فافهم جدا وکمالاتده احتیاج بودرکه جناب
رسالت صلی الله علیه وسلم مظهر اسم رحمن در بو سببدن نقدر
رحمت الهیه وار ایسه انواع اوزرنه عوالمه اول رحمت مطلقه دن
بخش اولنمشدر کرك کتب سماویه وکرك بلاواسطه اولان فیوض
رحمانیه ومعنویه یعنی کرك ملك وساطتیله وکرك اولمسون زیرا جمله سی
باب رحمتدن صله وشفاعت نبویه ایله هبه در پس جناب نبوت مقدم
الکل در مطلقا * شد وجودش رحمة للعالمین * ماقبلنی بیاندر
وجودشدك فاعلی ورحمة للعالمین مفعولیدرکه نظم قرآن اوزرنه وارد
اولمشدر پس لسان عربی ایله تقدیری کان وجوده رحمة للعالمین دیمك
اولور (شد فعل ماضیدر شدندن اولمق معناسنه اصلنده صیرورت
وانتقال ایچوندر کان فقیر اصار غنیا کبی بوراده کان مقامنده مستعملدرکه

تحقق وجود افاده ایدر (وجود بر نسنه نك ذاتنده وعیننده ظهوریدر
یعنی ذات اطلاقی ظهوردن قطع نظر ووجود اطلاقی ظهور
اعتباریله در (ش ضمیر غائب متصلدر مثلا رویش دیدم انك یوزنی
کوردم دیمکدر (رحمت غضبك ضدیدر یعنی ایصال خیر ودفع شری
اراده در بو صورتده صفت ذاتیه در ویاخود خیری ایصال وشری
دفعدر بو صورتده صفت فعلیه اولور (عالمین عالمك جمیدر مایعلم به
الصانع معناسنه یعنی انکله صانعك وجودنه ووحدتنه وکمالاتنه
استدلال وانتقال اولنور اشیانك جمله سنه عالم دیرلر که عوالم بعضیلر
قولی اوزره اون سکز بیکدرکه بو دنیا انك بریدر اصلنده علم ماوضع
لشیء بعینه معناسنه صکره الف اشباعله عالم دنلدی زیرا جمیع اشیا
حقك علمی واکا دالدر واکا اسماء حقیقیه دیرلر ملفوظ اولنلره اسماء
لفظیه دیدکلری کبی (معنای مصراع) بودرکه سید الکونینك وجودی
اکر روحا واکر جسما عالملره رحمت اولدی زیرا الله تعالی انك سببیله
عالملره رحمت ایدوب خلعت وجود الباس ایلدی ومضائق عدمدن
صحراء شهوده اخراج قیلدی انکچون حدیث قدسیده کلور (لولاك
لما خلقت الافلاك) یعنی یا محمد اکر سنك وجودك علت غائیه اولمیایدی
افلاکی یعنی معظم اجرام اولان سمواتی وسائرلره مضاف وغیر مضاف
اولنلری خلق ایتمزدم بو جهتدن سنی اسم رحمانه مظهر قیلدم دیمك
اولور و بوندن انبیا واولیانك شانی تحقیر لازم کلمز زیرا خواص
اولدقلری جهتدن لولاك خطابنك اشارتنده داخللردر فافهم جدا
سؤال اولنورسه که شیطان وسائر اسم مضل تحتنده داخل اولنلره
رحمت مذکوره دن نصیب وارمیدر جواب بودرکه وجود خارجی
جهتندن واردر سائر سعادات یوزندن یوقدر زیرا رحمتی قبول ایتمینه
رحمت اولماز پس هر کماله قابلیت لازمدر نظر ایله که صفراوی المزاج
اولان کسنه عسلی قبول ایتمز بو سببدن سوز عسلده دکل بلکه انك
مزاجنده در و بو امتك متمردلری عذاب استیصالدن مصون اولدقلری
رحمت نبویه دندر یعنی بالفعل وجودلری بو امت ایچنده اولدیغندندر
تکم قرآنده (وما کان الله لیعذبهم وانت فیهم) امم سالفه ده اولان
مسخ واستیصال ایسه وجود روحانی ایله وجود جسمانیی فرق

ایچوندر * مسجد اوشد همه روی زمین * مسجـد اوشدك مفعولی
وهمه روی زمین فاعلیدر (مسجد سجده ایده جك ونماز قلاجق یردر
(همه دوكلی معناسنه جمله یی و یردی دیجك یرده عجم همه رادادیر
هرنه اولورسه بلنه همه دان دیرلر آخرنده ها معنای عامدن معنای
خاص علمی یه نقل علامتیدر (روی یوزدرکه قفا وارقه مقابلیدر كاه
اولورکه یاسن حذف ایدوب رو دیرلر رو بار ودیدکلری بوندندرکه
یوز یوزه دیمكدر چهره خصوص اوزرنه بكزدر جانب ظاهره ده
مجازا روی دیرلر مثلا ارضك سطح ظاهرنه عجم روی زمین وعرب
وجه ارض وترك یر یوزی دیر زمـین بالاده شرح اولنمشـدر
(معنـای مصراع) بودرکه جمله یریوزی سید الکونینه (وجعلت
لی الارض مسجدا وطهورا) موجبنجه سجده كاه قلندیكه امت اجابت
هرنه پاك موضعده نماز قلسه‌لر قبوله قرین اولور یوخسه امم سالفه كبی
قبولی معبـد مخصوصه مخصوص اولماز زیرا انده حرج وار در
حرج ایسـه بو امتدن مرفوعدر بونده استغراق مشاهده یه ترغیب
واردر زیرا صلوة مناجات ومشاهده ایچوندر واهل مسجـد جلیس
حقدر پس هرموضعده بوحضوره ایرلك کركدر قال الله تعالی (فاینما
تولوا فثمه وجه الله * آن رسول حق که خیرالناس بود * عم پاکش حمزه
وعباس بود * رسول مرسل معناسنه‌درکه مبالغه افاده ایدر زیرا فعول
مفعلك مبالغه‌سیدر آن رسول مبتدا وخیرالناس که رابطه‌سیله کاصفات
وعم پاکش مبتداء ثانی وحمزه وعباس خبردر (حق اسم ذاتدر ثابت
وقائم معناسنه (خیر مرغوب فیه اولان نسنه‌درکه شرك ضدیدر (ناس
انسانك اسم جمعیدرکه خلاف جن در یا ظهورنه ویا انسنه ویا نسیاننه
بنا تسمیه اولنمشدر قاموسده الناس یكون من الانس ومن الجن
دیدوکی مشهوره مخالفدر بوراده ناسله مراد فضلاء ناسدرکه انلرده
معنای انسانیت بالفعل موجوددر والا من لاخیرفیه مقوله‌سنه اضافتده
فائده ندر بلکه تحقیر لازم کلور (عم بابا قرنداشـیدر کثیر اولمق
ملاحظه‌سیله عم دنلدی زیرا عموم شمول دیمکدر نتکم عامهٔ ناس دیرلر
زیرا شهرده کثرتلری وعمولری واردر وشمول اعتبـاریله دستاره عمامه
دیدیلر وحدیثـده کلور (عم الرجل صنوابیه) کویا جد بر کوك اغاج

کبیـدر که ایکی شاخی وار در بری پدر و بری دخی انك برادریدر
بو معنادن عم دیدکلری پدر برینه در عمه بابا همشیره سی انا برینه اولدیغی
کبی وخاله انا همشـیره سی دخی بویله در ولکن خالی یعنی دایسی پدر
برینه وضع اولنمامشدر بلکه انك پایه سی عم دن ادنادر (حمزه وعباس
عبد المطلب اوغللریدر واعمام نبی اون ایکیدرکه بری صغرنده وفات
ایتمش وزمان بعثته ایریشنلردن حمزه وعباسدن ماعداسی جاهلیت
اوزرنه کیتمشدر انکیچون تخصیص بالذکر اولنـدی، وعماتی التیدر که
صفیه که ام الزبیردر اسلامی متفق علیه وعاتکه نك مختلف فیه در
ماعداسی جاهلیت اوزرنه کذر ایتمشـلردر حمزه احد غزاسنده شهید
اولوب یتمش تکبیرله نمازی قلنمشدر قبرلری دامن جبلده‌درکه زیارتکاه
عالیدر ومقبرهٔ بقیعده قبهٔ عباس دخی مشهوردرکه امام حسن دخی
تحت القبـه در واصح روایات اوزرنه حضرت فاطمهٔ زهرانك دخی
قبرلری اول قبه نك جدارنه متصلدر رضی الله تعالی عنها وعنهم حمزه
وعباس عربی اسملردرکه ایکیسی دخی اسد دیمکدر زیرا اسدده شدت
وعبوس صفتـلری واردر وحمزه نك اسد الله اولدیغی حدیثـده
مصرحدر (معنای بیت) بودرکه اول رسول حق که انبیا واولیا وسائر
افاضل ناسك خیرلوسی وافضلی ایدی انك عم پاکی حمزه وعباس ایدی
یعنی بو ایکیسی خصوص اوزره عمی ایدیکه جاهلیتدن پاك اولدقلری کبی
عرضه شین ویرن نسنه لردن دخی طاهر ایدیلر انکیچون آل رسول
واهل بیت رسولدن معدود اولدیلر وقدر وشرفده درجهٔ علیا بولدیلر
قال الله تعـالی (لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا)
* آن که شد یارش ابو بکر وعمر * آن رسول حق که تقـدیرنده درکه
موصوف محذوفدر ابو بکر وعمر شدك فاعلی ویارش مفعولیدر وعکس
دخی جائزدر (یار دوست ومصاحب انکیچون اصحاب صفایه یاران دیرلر یارك
معین معناسنه کلدیکی مجازدر زیرا دوسلغه وصحبته اعانت لازمدر ابو بکرك
اسمی عبدالله در ابو بکرله تکنیه اولندیغی عادت عرب اوزرنه تفوئل
طریقیله والا بکرله مسمی ولدی یوقدر بعضیلر دیمشلردرکه ابو بکرله
مکنی اولدیغی خصال حمیـده یه ابتکار ومسارعتندن اوتوری در
انکیچون بیرلردن ابتدا کر بند اسـلام اولان ابو بکردر عمر قرشی در

عمره تسمیه دخی بطریق التفؤل درکه طول عمر و بقا مراد در حاصلی
عمر عمار تدندر که بدنك حیاتله معمور اولماسیدر وعربك حجر وجندل
وصخر وجبل وامثالی اسما وضع ایتدكلری دخی ثبات ومتانت
ملاحظه سیدر (معنای مصراع) بودر که اول رسول حق که ابو بکر
وعمر انك یار ومصاحبی ایدی زیرا وجه ارضده ایكی وزیر ایدی
وزیردن ایسه صاحب ایله تعبیر اولنور نتکم میكائیل وجبرائیل كوكده
ایكی وزیر ایدی که ابو بکر میكائیل وعمر جبرائیل مقابله سندندر شول
معنادن که میكائیل امین رزق اولدیغی كبی ابو بکر دخی مالنی رسول حقه
صرف ایتدی وجبریل سیفله نزول ایلدیكی كبی حضرت عمرده
صاحب السیف ایدی انكچون فاروق دینلدی که حق وباطل میاننی
فصل وفرق ایتدی بعده بوراده ناظم قدس سره حمزه وعباسی تقدیمده
اصابت ایلدی اگرچه بعض نسخه ده انلرك ذكرلری تأخیر اولنمشدر
ولكن مرجوحدر زیرا حمزه وعباس نسب جهتندن اقرب وسن بوزندن
دخی اكبردر نتکم ابو بکر وعمر مقدم خلفادر ولسان نبوی ده اكثریا
ذكر اولنان دخی بو ایكیسی در فاعرفه * از سر انگشت او شق شد قمر *
عمر لفظی مناسبتیله برای قافیه بطریق التزام مالایلزم قمره انتقال
ایلدی که انشقاق قمر اشهر معجزاتدندر که نقل مستفیض ایله منقولدر
حتی (اقتربت الساعة وانشق القمر) آیتنده مفسرین انشقاق قمردن مراد
بطریق المعجزه اولاندر یوخسه قرب قیامتده (اذا السماء انشقت) افاده
ایتدیكی انشقاق دكلدر دیو ذاهب اولمشلردر (سر) باش در بوراده اوج
مراد در طرف معناسنه انگشت فتح همزه وضم كاف عجمیله پارمق در
سر انگشت پارمق اوجیدر بونك تقدیری شد قمر شق از سر انگشت
اودیمكدر که قمر شدك فاعلی وشق مفعولی وجار ومجرور اكا متعلقدر
مقصود سر انگشت ایله اشارتدر که مراد شهادت پارمغی اوجیدر
(شق) فتحله عربیدر منشق معناسنه که برنسنه یاریلوب ایكی حصه
اولمقدر زیرا بعض مواضعده مصدر مفعول معناسنه اولور ضرب
ومضروب وحل ومحل كبی (قمر) ماهدر که فلك اولك نیری در معلوم
اولا که نیر اصغر شمسدن اون ایكی درجه مفارقت ایتسه كده هلال
واوچنجی كیجه قمر وعند الامتلاء بدر دیرلر قمرندر ضئله که كدورتله

مختلط اولان لونه دیرلر (معنای مصراع) بودر که اول رسول حقك
پرمغی اوجنك اشارتیله آی یاریلوب ایكی نصف اولدی معلوم اولا که
نبوتك طقوزنجی سنه سی اولدقده اهل مكه متمردلری رسول اللهدن
صلی الله علیه وسلم انشقاق قمر آیتن طلب ایتدكلرنده اولدخی لیلهٔ
بدرده جبل ابی قبیسه چقوب اصبع شهادت ایله قمره اشارت ایدیجك
قمر باذن الله تعالی ایكی پاره اولدی نتکم تفصیلی تفاسیرده در (و بو حال
هائلی مشاهده دن صكره ایماندن امتناع ایدوب واقع اولان معجزه یی
سحره نسبت ایتدیلر و بوندن بعض مواضعده شهادت پرمغی رفع ایتمك
جائز و بلكه مشروع اولدیغی فهم اولندی (نتکم اصحابدن بری ایكی
پرمغن رفع ایدوب شهادت كتوردی جناب نبوت آنی اول هیئتده
كوردكده احد بوردیلر وحد معناسنه یعنی اشارت توحید ایتدكده
انجق سبابه یی رفع ایله که اكا حالا شهادت پرمغی دیرلر وعرب مسبحه دیر
زیرا بو پرمق سائر پرمقلردن اعتدالده زیاده در انك ایچون تلقین ایمانده
توحیده اشارته انی تخصیص ایتمشلردر واعتدال مزید حیاتی مشعردر
پس شهادت پرمغی مظهر صفت حیات اولمش اولدی كافر ایسه میت
ومؤمن ایسه حی در بو معنادن اوتوری حیات معنویه اشارتنه مناسب
اولان صفت حیاته مظهر اولان اصبعدر وعند الشافعی صلوتده
اشهد ان لا اله الا الله دیدوكی وقتده دخی رفع ابهام ایدرلر یعنی نفیده
لا اله رفع واثباتده الا الله وضع ایدرلر تا كه نفی واثبات كبی اوله * آن یكی اوردا
رفیق غار بود * را بوراده تخصیص ایچوندر آنك معناسنه رفیق یولداش
دیمكدر زیرا مرافق یعنی همراه اولنلر بری برلرنه رفق ورزمله معامله ایدرلر
وایشی سهولتله طوترلر (غار) طاغده مغاره دیدكاریدر كه طاش ایچنده
منقور اولمش كوچرك موضعدر اگر بیت كبی واسع اولورسه اكا كهف
دیرلر غور چقور یردر بوراده غاردن مراد مكهٔ مكرمه قربنده جبل ثور
مشتمل اولدیغی مغاره در كه رسول الله صلی الله علیه وسلم هجرتنده
ابو بكر صدیقله رضی الله عنه اوچ كیجه اوراده پنهان اولمشدر نتکم
قرآنده وتفاسیرده مسطور ومشروحدر واكا جبل ثور دیدكلری
یا كندی ویاخود ذروه سنده اولان مغارهٔ مذكوره ثور هیئتنده
اولمغله در واول مغاره نك بره برابر برمنفذ صغیری وار در ابتدا اورادن

دخول ایدوب وقت خروجده جبرائیل علیه السلام اوته طرفنی ضرب
جناحله قپو آچلوب چقمشلردر حالا اثر جناح باقیدر که بو فقیره ایکی کره
زیارتی میسر اولمشدر والحمد لله تعالی (معنای مصراع) بودر که
اول بری یعنی ابو بکر حضرتلری انك یعنی رسول حقك (اذ هما فی الغار)
موجبنجه مغارهٔ جبل ثورده یولداشی ایدی که اوچنجیلری الله تعالی
ایدی تنکم (لا تحزن ان الله معنا) ومغارهٔ مذکورهده رفیق نبوی اولمق
ابو بکرك خاصهٔ فضائلندن اولمغله تخصیص بالذکر ایلدی زیرا هر کس
اویله حرکت هائله ده انسانه یار اولماز واویله محل ضیقده یانده بله بولنماز
بلکه اکله یار وفادار کرکدر که اول زهری نوش ایلیه تنکم ابو بکر
اوراده زهر ماره مبتلی اولمش ایکن ینه حلاوت محبت دماغندن کیتمیوب
بزم الفته تفرقه ویرمدی و بو مصراعك تقدیری آن یکی بود اورا رفیق
غار دیمکدر که آن یکی مبتدا او ورا بود متعلقدر لام تخصیص معناسنه
ورفیق بودك مفعولیدر که بعدا الجمله خبر اولور و بو مصراعك عربی ایله
ترجمه سی الواحد منهما کان له رفیق الغار دیمکدر یعنی رفیق غار اولمق
ابو بکره مخصوص ایدی که فضیلت عظمادر * وآن دکر لشکر کش
ابرار بود * بونك تقدیری وآن دکر لشکر کش ابرار در که واو عاطفه وآن
دکر مبتدادر ولکن واو آنه وزن ایچون وصل اولنوب همزه مقصور اولور
دکر ویائله دیکر دخی وآیرق معناسنه بار دکر بر دخی ودکرکون بر دورلو
دخی دیمکدر وآن دکر له اشارت حضرت عمره در زیرا ابو بکرك غیریدر
ولشکر کش بودك مفعولی اولوب بود بعد الجمله خبر اولور لشکر عسکر
معناسنه در که ترك چری دیر لشکر کش وصف ترکیبی در که اصلنده
کشنده لشکر در لشکر چکیجی وسر عسکر معناسنه تنکم آب کش
وبار کش دیرلر کاف عربی ایله صو چکیجی ویوك چکیجی معناسنه زیرا
کشیدن چکمکدر ووصف ترکیبی ده قاعده بودر که ایکی جزئك بری
مشتق اولور کشنده کبی که اسم فاعلدر صکره نده لفظی حذف اولنوب
اسم جامد مثلا بوراده لشکر مشتق اوزرنه تقدیم اولنوب لشکر کش
دینلور جمع نظائری بو اسلوب اوزرنه در ابرار برك جمعیدر فتحله رب
وارباب کبی ویا بارك جمعیدر شاهد واشهاد کبی بر خالقه مطیع وخیر
واحسانده توسع اوزرنه اولان کسه در وتوسع اودر که انواع برائ

جمله سنی وجوده کتوره پس خصوص اوزرنه آبا وامهات واولاده ایلوك
ایتمك دخی بونده داخل اولور بوراده ابراردن مراد صحابهٔ کزین در
رضی الله عنهم زیرا انلر عموم اوزرنه ابراردر اکرچه ارالرنده خصوص
اوزرنه مقربین دخی واردر پس برکسرله مرتبهٔ جامعه در صلاح کبی فافهم
معنای مصراع بودر که) واول بری دخی یعنی حضرت عمر رضی الله عنه
ابرار واصحابك سر عسکری ایدی که غزالرده انلره مقدم اولور وچکر
کوتوروردی خصوصا که ایام خلافتنده واوقات استقلالنده زیرا
صاحب السیف وزیاده جسور ایدی شویله که شیاطین الانس والجن
آندن خوف وفرار ایدرلردی وانك اسلامیله دین قوت بولدی واهل
ایمان شر اعدادن سالم اولدی * صاحبش بودند عثمان وعلی * بهر آن
کشتند در عالم ولی * صاحبش بودند مفعولی وعثمان وعلی فاعلیدر که
ادات جمله فاعل مظهرك اجتماعی استعمال عجمه کوره ضرر ویرمز
ویاخود عثمان وعلی مبتدا اولوب بودند ضمیری انلره راجع اولور زیرا
لغت فارسیده صیغهٔ تثنیه وجمع بردر تنکم کنند دیرلر ایلرلر معناسنه
ایکی اولسون اوچ اولسون بهر آن کشتندی تعلیلدر کشتندك فاعلی
عثمان وعلی ومفعولی ولیدر ودر عالم انك ظرفیدر صاحب مصاحب
دیمکدر اصلنده کثرت ملازمتی اولانه اطلاق اولنور ولکن شرف صحبت
نبویه دن اوتوری جملهٔ صحابه یه اطلاق اولندی کرك ملازمتی چوق
اولسون وکرك از اولسون بودند بودك تثنیه سی وجمعیدر ایدیلر معناسنه
وعلامت تثنیه وجمع ند لفظیدر که ایکسی دخی ساکندر انکچون
نونك ماقبلنی مفتوح قیلورلر تا که اوچ ساکن مجتمع اولمیه عثمان عثمدندر که
بر عظم یعنی استخوان مکسور اولوب صکره منجبر اولدقده استواء
اوزرنه اولمایوب اوراده فی الجمله ارتفاع قالمغه دیرلر وعثمان اندن
مشتق دردیو امام بیهقی ازاهیر نام کتابده تصریح ایتمشدر وامام
مطرزی دیمشدر که عثمانیه دیدکاری مسائل جد امیر المؤمنین حضرت
عثمانه رضی الله عنه منسوبدر وعثمان ولد الحیه در که حضرت عمر
کوفیه تولیه ایتدیکی عثمان بن حنیف آنکله مسمادر انتهی بالمعنی ولکن
حضرت عثمانك تسمیه سنه مناسب اولان وجه اولدر زیرا عادت عربدر که
اونی مناسبتله تسمیه ایدرلر اسماء اناثدن خدیجه کبی بوراده عثمانك نونی

مضموم اوقنور مابعدنده اولان واو اول ضمه نك علامتيدر نتكم نظيري مرور ايتدي علي علو وارتفاعدندر حين ولادتده پدري ابوطالب حاضر اولمديغندن والده سي فاطمۀ اسديه انك نامني اسد وضع ايتمشيدي صكره پدري كلدكده علي يه تبديل ايلدي و بو نظمي سويلدي سميته بعلي كي يدوم له) (عز العلوم وخير العز ادومه) بهر تعليل ايچوندر براي كبي اندن اوتوري وانك ايچون ديه جك يرده بهر آن و براي آن ديرلر اولنه ازز باده قيلوب از بهر آن دخي ديرلر عرب لاجل ذلك ومن اجل ذلك ديديكي كبي بهره بوندن مأخوذدر كه كسه ايچون قونيلان پاي در آخرنده كي ها اختصاص ايچوندر بهر از صاحب اولدقلري ايچون ديمكدر آن صاحبش بوندك مضموني اولان صحبته اشارتدر (كشتند كاف عجمينك فتحيله كشت لفظنك تثنيه سي و جمعيدر كشتن اولمقدر كه صيرورت معناسن افاده ايدر ولي بوراده ولايت عرفيه مراد در نتكم مرور ايتدي و بوندن اخذ اولندي كه ختم الانبيادن صكره نبوت يوق بلكه ولايت وار در پس ولي يه نبي ديمك خرق اجماع قيلمقدر معناي بيت) بودر كه عثمان و علي رضي الله عنهما اول رسولك صاحبلري ومجلسنه ملازملري ايديلر بو سببدن عالمده ولي و بلكه برنه خليفه اولديلر زيرا خلافت مطلق ولايتدن اخصدر يعني بوراده خلافت ظاهر و باطنه شاملدر كه خلفاء اربعه هم قطب ظاهر وهم قطب باطن اولمشلردر هر ولي وقطب باطن ايسه قطب ظاهر اولماز الحاصل خواصله صحبتك نتيجۀ حميده سي واردر هر نه يوزدن اولورسه وقتي كلدكده اثري ظهور ايدر و بونده ولي لفظنك علي يه مزيد تعلق واردر زيرا ولايتله مشتهر اولان اودر * آن يكي كان حيا وحلم بود * آن يكي عثمانه اشارتدر و مبتدادر خبري بود جمله سيدر كان بوده مفعولدر تقديري آن يكي بود كان حيا وحلم ديمكدر (كان كاف عربيله معدن ومنبت الجواهردر يعني لعل و ياقوت وامثالي قيمتلو نسنه لر حاصل اولديغي يره عجم كان وعرب معدن بر كسر دال ايله (حيا مدله نفسك برنسنه يي اشلمكدن منقبض اولماسيدر عار ويا عقابندن حذر ايچون وكرماني ده كلور كه حيانك اشتقاقي حياتدندر زيرا احيا اهلنك حياتي خوف مذمت سببله نقصان اوزرنه در و بو فقيره لائح اولان بودر كه حيا

مقصورا وممدودا مطردر كه آنكله ارض حيات بولور حياء انساني دخي بويله در كه آنكله نتيجه امور دنيويه واخرويه حيات بولور زيرا اهل حيا فاعل معروف وتارك منكر اوله كلمشدر انكچون حق تعالي حيائله موصوف اولدي زيرا اهل دعايي صفر اليد رد ايتمز وحق اولان نسنه يي اشلر كه برمانع اني منع ايلمز (حلم خلقده كوره شدت وغضب وغليان وقتنده سكون وطمانينت اوزرنه اولمقدر اكرچه انتقامه قادردر بو صورتده حلم كيفيت نفسانيه اولور وحق تعالي يه كوره عبدي جريمه ايله مؤاخذه ايتميوب برزمان حالي اوزرنه ترك ايتمكدر كه مآلنده عفو غالبدر صبر ايسه بويله دكلدر يعني صبرده مؤاخذه غالبدر بعد ذا بونده حيا وحلمي قيمت واعتبارده جواهره تشبيه واردر كه حيانك محلي عين وحلمك قلبدر و بو مقوله صفات الهيه يه جواهر معنويه ديرلر كه عبد كامل انلرك كاني ومظهريدر (معناي مصراع) بودر كه اول بري يعني حضرت عثمان رضي الله عنه جواهر نفيسه كبي اولان حيا وحلم صفتلرينك كاني ومحلي ايدي حتي بركون جناب نبوت صلي الله عليه وسلم حضرت ابو بكر وعمر رضي الله عنهما يانلرنده قدم مباركه لرندن بطريق الانبساط مد ايتمشلر ايدي ناكاه حضرت عثمان اوحاله كليجك حضرت رسالت قدملرن چكديلر سري سؤال اولندقده ملائكه استحيا ايتديكي كسه دن نيچه حيا ايتميه يم ديو بيورديلر وحياسي غالب اولان غالبا حليم اولور زيرا كمال حياسندن مجرمي حالي اوزرنه ترك ايدر و بلكه عفو ايلر و بلكه مسيئه اولانه محسن اولور نتكم عادات حسنۀ انبيا واوليادندر * وآن دكر باب مدينۀ علم بود * بونك دخي اعرابي اولكي كبيدر (باب مدخل الشيء معناسنه در صكره انكله مقصوده توصل اولنور نسنه معناسنه اطلاق اولنديكه باب معنويدر (مدينه شهردر كه انده اقامت اولنور يعني مدن بالمكان اقام معناسنه اولمغله مدينه اندن اخذ اولنمشدر بو معنايه ميم اصليه اولور (علم جهلك مقابليدر كه اعلاسي علم الهيدر يعني ذات وصفات وافعال حقه متعلق اولان علمدر كه خواص ناسك معتنم علومي بودر بوراده مدينه علمه مضافدر همزۀ توسل ايله ولكن سلاست وزن ايچون كسره سي اختلاس اولنور و بونده حضرت علي يي بابه وجناب نبوتي مدينيه تشبيه واردر

تنكم حديثنده كلور (انا مدينة العلم وعلي بابها) ومدينه نك علمه اضافتی تخصيص ايچوندر (معنای مصراع) بودركه واول بری دخی يعنی حضرت علی كرم الله وجهه شهر علمك قپوسی ايديكه شهر علمه دخوله انكله توسل اولنور و باب يندن ومدينه دن معدود اولديغی كبی اولدخی مدينهٔ علمدن عد اولندی تنكم تكبير افتتاح صلوتدن قلندی معلوم اوله كه جناب نبوتك صلی الله عليه وسلم وجود شريفلری جميع اوصافی حاوی و جملهٔ كمالاتی محتوی ايدی بو جهتدن اول آفتاب كمالك صدق پرتوی حضرت صديقه وعدلی پرتوی حضرت فاروقه وحياسی پرتوی حضرت ذی النورينه وعلمی پرتوی حضرت مرتضايه رضی الله عنهم عكس ايدوب هر بری صفت غالبه ايله ظهور ايلديلر بو معنادندركه امام علی شرايع وحقايق تدبين وحتی علم كيميا وجفری تعيين ايليوب علوم عربيه دن اشارت ايتمدك نسنه قومادی انكچون جميع نوادر اكا مضافدر اگرچه جملهٔ خلفاء اكمل الاكملين واعرف العارفيندر فاعلم ذلك جدا * هر دم ازما صد درود وصد سلام * بر رسول وآل واصحابش تمام * بو بيتك تقديری صددر ودوصد سلام هر دم ازما بر رسول الخ ديمكدر كه صد درود مبتدا وصد سلام انك اوزرنه معطوفدر هردم مبتدانك ظرفی وازما مبتدادن حالدر بر رسول وآل واصحاب خبردر تمام رسول وآل واصحابی تأكيد در عربيده اجمعين كبی (هر دم عموم زمان افاده ايدركه هر نفسده ديمكدر (ما بز ديمكدركه ضمير متكلم مع الغيردر نحن كبی من بن ديمكدر ضمير متكلم وحده در انا كبی پس نحن وانا لفظنك جمع اولديغی كبی ما دخی من كلمه سنك جمعيدر مارا بزه ديمكدر بوراده ما عربيده نون نعبد كبيدركه عامهٔ مؤمنينی صلوة وسلامده تشريكدر تا كه قبوله بهانه اوله عبادتده تشريك واقع اولديغی كبی وجائزدركه لسان وجنانك مجموعنه مصروف اوله عبادت لطيفهٔ انسانيه نك جملهٔ اجزاسنه شامل اولديغی كبی فافهم (صد بويله مواضعده تكثيره محمولدر تنكم مرور ايتدی (درود ضمله اسنلك سلام معناسنه ديو تفسير اولنمشدر بوراده ظاهر اولان صلوة معناسنه محمول اولمقدر تا كه تكرار لازم كلميه زيرا سلام تحيتدر وتحيت تصليه يه دخی شاملدر تصليه حق تعالی دن رحمت مخصوصه طلب

اتمكدر

اتمكدركه شان حبيبه صلی الله عليه وسلم لايق اوله سلام تسليمدركه له مؤمنلردن اكا راجعدر الحاصل صلاة وسلام ديمك الصلوة والسلام عليك يا رسول الله ديمكدر يعنی سكا صلوة ايلسون وبزدخی سكا سلام ايدرز پس بو سلام كرچه تحيت معناسنه محمولدر فاما فی الحقيقه جناب نبوتی تكذيبدن سالم قلمغه دائر (بر رسول باد بر رسول ديمكدركه حرف استعلانك متعلقی باددركه اولسون معناسنه دعادر (رسول مرسل معناسنه اولديغی كذر ايتدی (آل رسول اللهك دين وملتی اوزرنه اولانه ديرلر كرك نسبب اولسون هاشمی كبی وكرك اولمسون غيريلر كبی زيرا حديثنده كلوركه (آلی كل نقی) يعنی هر متقی اولانك بكا اختصاصی واردر هر كسك اهلنك كندنه اختصاصی اولديغی كبی تنكم آلی ده اولان اضافت تخصيصيه نك مؤداسی بودر پس ابولهب وابوجهل كبيلر انك آل واهلندن دكللردر الحاصل آل اولدندر فتحله رجوع معناسنه وآل الرجل رجلك خاصه سيدركه انلرك امری اول رجله آئل وراجع اوله يا قرابت ويا صحبت ويا دينده موافقتدن اوتوری وعرف تحقيقده آل اودركه ميراث علوم ومقام حال اكا انتقال ايليه كه فی الحقيقه قريب بودر كركسه هاشمی اولمسون پس نقدر اوليا وار يسه انلر اقارب رسول وآل رسولدر (اصحاب صاحبك جمعيدر صحب كبی تنكم قاموسده مصرحدر صحبتده ملازمت كثيره لازم اولديغی كبی بالاده ذكر اولندی وتقرير سابقدن مفهوم اولديكه اصحاب آلده داخلدر ولكن برای تعظيم خاص عام اوزرنه معطوف اوله كلمشدر (تنزل الملائكة والروح) كبی زيرا برنسنه خاصهٔ زائده ايله جنسندن خارج كبی اولور دم ومسك كبی صحبت رسولده اولان فضيلت عظمی ايسه ظاهردر زيرا عالم حسده واقع اولدی انبيايه ايسه عالم مثالده در مكركه ادريس وعيسی وخضر اوله عليهم السلام فافهم جدا (اصحابش ده اولان شين ضمير متصل غائبدركه رسوله راجعدر (تمام نقصانك ضديدر يعنی برنسنه برحده منتهی اولمقدركه بردخی شیٔ آخره محتاج اولميه تنكم عشره يه عدد تمام ديرلر زيرا عشره اولمقده غيرك انضمامنه محتاج دكلدر وتمام كه برنسنه تام اولمقدر تام معناسنده كلور بوراده اجمعين معناسنه در تا كه صلوة وسلام جملهٔ افراده شامل اوله وتعميم صلوة

وسلام كرك انبيايه وكرك آل رسوله حديثله معلوم اولمشدر نتكم ديرلر
اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آل محمد وسلم وعلى جميع الانبياء
والمرسلين وجهى بودركه انبيانك عليهم السلام جمله سى مبعوث
اولمقده مشترك اولمغله اصالةً تصليه يه مستحق اولورلر اوليا دخى بالتبعيه
ذكر اولنورلر زيرا ورثهٔ انبيادر فاعرفه (معناى بيت) بودركه هردمده
وهرنفسده چوق صلوة وچوق سلام اولسون رسول الله صلى الله عليه
وسلم وانك آل واصحابى اوزرينه جميعا سؤال اولنورسه كه هرنفسده
لاينقطع صلوة وسلام متعذردر پس نوجهله تعميم ازمان صحيح اولور
جواب برقاچ وجهله در اولكيسى استحقاقه دائردر يعنى هر زمانده
على الاستمرار صلوة وسلامه مستحقلردر ديمكدركه بو اعتراف دخى
بالفعل صلوة وسلامدن معدوددر ايكنجيسى بودركه زبان قال ساكت
اولسه بيله زبان حال ناطقدر ومؤمن بطريق الاعتقاد دائما مصليدر
نتكم جنتده خلودى اعتقاده راجعدر اوچنجيسى بودركه اهل
ايماندن هر نفسده صلوة متواصلدر زيرا مشارق ومغارب ارض
هردمده مصليدن خالى دكلدر وجملهٔ اهل ايمان نفس واحده حكمنده
اولنجق جمله سندن استمرار همان برندن استمرار كبيدر نتكم ازما
ديو تعميمندن مفهومدردردنجى بودركه مؤمن بنفسه تصليه دن عاجز
اولمغله حق توكيل ايتمشدر حق ايسه على الدوام حبيبى اوزرينه تصليه
ايدر بشنجى بودركه انسان نسخهٔ عالمدر وخصوص اوزرينه ملائكه
وخواص كائنات اندن جزءدر اجزاء عالمك ايسه جناب نبوته اتصال
وتوجهى دائمدر فاعلم ذلك واحمد الله تعالى وتحرير بو مقامه بالغ
اولدقده بر وجه دخى لائح اولديكه مقصود بالذات اولان انسان
كاملك صلوة وسلاميدر زيرا خليفة الله در انسان كامل ايسه خوابده
اولسه دخى يقظهٔ دائمه اوزرينه درانكچون مدت معلومه يه دك جهات
ستى حفظ ايچون تعيين اولنمشدر بناء على هذا امر صلوة مستمردر
وناظم قدس سره دخى اكامل ناسدندر حتى امثل المؤلفين وافضل
المصنفين سيد شريف جرجانى رحمه الله تعالى ديمشدركه ٧ شيخ علاء
الدين عطاره ملاقى اولمدقجه حتى اكلامدم فاعتبر من ذلك وبوندن
فهم اولنديكه ناظم قدس سره شروط ظاهره وباطنه سيله اهل

٧ ناظمك پدرى شيخ فريد الدين محمد بن ابراهيم عطار همدانى اولوب استيلاى جنكيزده دست جور مغول ايله نيسابورده التيوز اون طقوز وعلى رواية دخى صكره جه لرى شهيد اولديغى وسيد شريفك بلا قابله تشرف ايتديكى خواجه محمد علاء الدين عطار بخارى ايسه شاه نقشبند حضرتلرينك دامادى ومستخلفى اولوب انتقالى سكز يوز ايكيده وقوع بولديغى كتب تواريخ وتفحات ورشحات وسائر طبقاتده مصرح ايكن بو مقامده تحرك دست بشريتله قلم ناسخدن ظاهر اولان سكته نك اول الناس اول الناسى هذره سنجه عظماى مؤلفيندن ظهورى بعيد اولديغى محمديه صاحبى كبى ذات عالى كعبك حسين رضى الله تعالى عنهما افنديلريمزك مرثيه سى بحثنده بويله بر سهوى شارح حضرتلرينك تصحيح ايلدكلرندن مستباندر
للطابع الفقير اسعد

سنتدندر زيرا جميع خلفا وجمله آل واصحابى مدح وثنا وصلوة وسلامده
درج ايلدى وفرق ضاله كبى بعضينك ذكرنى طى ايتمدى وسيد
مذكور انك علمندن مستفيد وجلال الدين مولانا قدس سره الاعلى
انك اسرارنامه سندن مستفيض اولوب شريعت وطريقتده عدم
قصورى متبين وبلكه درت مرتبه ده كمالى متعين اولدى زيرا ارباب
ارادت آراسنده انحراف والحاد اهلى بسيار ومدعى واهل شطح
بيشماردر حفظنا الله واياكم من كل ذلك واسلكنا واياكم خير المسالك

* مناقب ائمهٔ دين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين *

معلوم اوله كه ناظمك قدس سره كمال معرفتى وتمام انصافى اولديغى دخى
ائمهٔ دينك جمله سنى سلك بيان وثنايه نظمندن ظاهر اولور زيرا مذاهب
اربعه اهلنك اكثرى برى برينه تعصب اوزرينه اولوب حتى نيجه لر
صاحب المذهبلرينك مدحى حقنده احاديث وضع ايتمشلر وآخر اوزرينه
ترجيح وتفضيلده طريق افراطه كيتمشلردر والعياذ بالله تعالى حتى
بو معناده بغداده حنفى وشافعى ميانده محاربه دخى واقع اولوب
مخاصمه لرى شهر رمضانه مصادفه ايتمكله حربه تقوى ايچون افطار
ايدوب نهار رمضانك حرمتنى موجب شرعى يوغيكن هتك ايلمشلردر
*آن امامانى كه كردند اجتهاد * رحمت حق بر روان جمله باد* بونك
تقديرى آن امامانى كه كردند اجتهاد رحمت حق باد بر روان جمله
ديمكدركه آن امامان مبتدا وكردند اجتهاد بعد الجمله كه رابطه سيله
اكا صفتدر ورحمت حق مبتداء ثانى وباد جمله سى خبر ثانى واولدر وجمله
لفظى خبر جمله سندن مبتداء اوله عائد ضمير برينه در عربيده رحمة الله
عليهم ديمكدر (آن امامان بعدنه اشارتدر امامان قاعدهٔ فرس اوزره
امامك جمعيدر يوخسه قاعدهٔ عرب اوزره امامك تثنيه سى دكلدر امام
مقتدا ديمكدر انسان اولسون كتاب اولسون ولكن انسانك قول وفعلنه
وكتابك مضمونى اولان احكامه اقتدا اولنور نمازده قرآنه اقتدا ايتمك كبى
وامام محق ومبطله شاملدركه تعيينى مقامدن مستفاددر مثلا (يوم
ندعوا كل اناس بامامهم) نظمنده امام محق ومبطله عامدر (انى جاعلك
للناس اماما) نظمنده امام محقدر (فقاتلوا ائمة الكفر ده) مراد امام
مبطلدر واصحاب مذاهبه امام ديمك اجتهاد ايتدكلرى مسائل شرعا

مولانا حضرتلرى حضرت فريد الدين عطارك قدس سره هما نيسابورده صحبتنه ايرشدكلرى وشيخ اسرار نامه سن اكا ويردكلرى وحضرت مولانانك ارتحالى هجرتك التيوز يتمش ايكيسنده وقوعبولديغى نفحاتده مسطوردر
للطابع

معمول به اولمغله در و بومقوله‌لره امام ظاهر دیرلر که سلطان وامام
محراب دخی بونده داخلدر زیرا ظاهر دینه خدمت ایدرلر که احکامدر
وامام باطن قطب وانك تحت اللواسنده اولان ارباب ارشاددر که
باطن دینه خدمت ایدرلر حکم وحقائقدر بوراده امامانی ده اولان یا
تنکیر ایچوندر که تعظیمه محمولدر (کردند ایلدیلر دیمکدر که تحتنده اولان
ضمیر جمیع امامانه راجعدر مصدری کردندر اجتهاد مفعولیدر (اجتهاد
جهدندر فتحله وضمله طاقت ومشقت معناسنه لغتده بر امرده بذل
مقدور ایتمکدر واصطلاحده فقیه استفراغ طاقت ایلیوب ادلهٔ
شرعیه دن استخراج احکام ایتمکدر یعنی هر مسئله ده حکم معین
واردر که حکم الهیدر ولکن تصریح بولنمدیغندن قبل الاجتهاد معلوم
دکلدر پس فقیه اولان چالشور که اول حکمه اصابت ایده یعنی ظن
تحصیل ایلیه زیرا حقیقتی الله تعالی یه معلومدر انکچون اجتهادیاتی
انکارله کفر لازم کلمز زیرا کفر قطعیاتی انکارله اولور (رحمت حق مرور
ایتدی (روان روح انسانیدر جان روح حیوانی اولدیغی کبی الحاصل
روح حیوانی هر ذی روحده اولور فاما روان که نفس ناطقه دیدکلریدر
انسانه مخصوصدر که مستحق رحمت اولان بودر زیرا هیاکل طبیعیه یه
مجاورتله آلایش قبول ایدوب مستحق غضب اولور بوجهتدن رحمتله
دعا اولنور (باد معلوم اوله که امر غائب برقاچ صورتده کلور فاما دعاده مطلب
قبل الدال الف زیاده ایدرلر یعنی مضارعی الفله تکسیر اولنوب مثلا
کندده کناد دیرلر ایلسون معناسنه رحمت کناد کبی اما باد اصلنده
بوددر که واو الفه قلب اولنوب بوسیبدن دخی ضمه فتحه یه مبدل
اولوب باد دینلور اولسون معناسنه و بعض مواضعده تفخیم ایچون
آخرنه الف اطلاق کتوروب بادا دیرلر فاحفظه (معنای بیت)
بودر که اول معظم ومحترم امامار که دینده اجتهاد ایلدیلر وعلت
متحده ایله فرعی اصله قیاس ایتدیلر ومشکلات انامی منحل قلدیلر
جمله سنك روح روانلرنه حق تعالی نك رحمتی اولسون یعنی دعا
ایدرز که الله تعالی انلره اجتهاد واستنباطلری مقابله سنده خیرله
مجازات ایلیه ودرجاتن رفع ایده زیرا اجتهادلری یوزندن ممنونلری
یوزکه تشکرا اوزریمزه دعاء امور واجبه دندر انکچون جناب

نبوته تصلیه اولنور زیرا واسطهٔ حقدر *بوحنیفه بود امام باصفا*
آن سراج امتان مصطفی* بوابودن مخففدر که عجم اکا ترخیم دیرز زیرا
قاعدهٔ فرس اوزره ترخیم اول کلمه ده وو سطده وآخرنده اولور لسان
عربی ده کی کبی آخره مخصوص اولمازحتی افتاده فتادواز من ده زمن
وامثالی ترخیم ایدندر وابو حنیفه نعمان بن ثابت الکوفی نك کنیه سیدر
زیرا اب ویا ام ایله مصدر اولانه کنیه دیرلر مدح وذمه متعلق اولانه لقب
دیدکلری کبی وکنیه ده اصل اولان اول اولادنه اضافتدر نتکم رسول الله
صلی الله علیه وسلم ابو القاسم دینلدی وامامك دخی ابتدا حنیفه نام
قزی اولمغله اکا اضافت اولندی وحنیف جمیع ادیاندن دین اسلامه
مائل دیمکدر که صفت حضرت ابرهیمدر علیه السلام وناظمك قدس
سره ابو حنیفه ایله بدء ایتدیکی دلالت ایدر که حنفی المذهبدر نتکم
شافعی المذهب اولنلر شافعی ایله ابتدا ایدرلر انکچون احیاء العلوم
وتهذیب نووی وامثالنده شافعی تقدیم اولنمشدر ابو حنیفه مبتدا و بود
بعد الجمله خبردر آن سراج با آن که تقدیری ایله ابو حنیفه یه صفتدر
ویاخود بلا تقدیر آندن بدلدر بود ایدی معناسنه فعل ماضیدر و بعض
نسخه ده بدو شمشدر بانك ضمیله بلاواو بودخی بود معناسنه در زیرا
اصلی بوددر که واو ترخیم اولنوب بدقالمشدر امام کسرله باصفانك
موصوفیدر تقدیری امام که مقارن ومصاحب است باصفا دیمکدر
وبامعیت ایچوندر وصفا غش وکدورتدن خالی وآری دیمکدر که بوراده
قلبك صفتیدر کویا امامك ارباب حقائقدن اولدیغنه رمزدر زیرا
حقائقه تصفیهٔ قلب اهلی نائل اولور واتفاق عرفانك اوزرنه در که ائمهٔ
اربعه خلفاء اربعه کبیدر که مراتب اربعه ده یعنی شریعت وطریقت
ومعرفت وحقیقتده کاملردر و بعض مغلو بلرك انلری جرح ایتدکلری
ظاهر حاله بناءدر زیرا اجتهاده اشتغالله عشقدن بحث ایتمامشلر
وحقائقدن دم اورمامشلردر مکر که قلت اوزرنه اوله وامام ابو حنیفه نك
فارسی الاصل اولدیغی کمالنه منافی دکلدر زیرا رجال اللهك نیجه‌لری
مجوس ونیجه‌لری نصاری و بلکه نیجه انبیا عبدهٔ اصنام صلبندن
کلدوکی معلوم علما وعالمیاندر (سراج عربیدر چراغ معناسنه که فتیل
ودهن ایله شعله دار اولان نسنه‌در مصباح کبی دهن حبوباتدن وسمن

حیوانات‌دن اولان ياغدر وعجم مطلق ياغه ندن اولورسه روغن دير فاحفظه (امتان امتك جمعیدر امت شول جماعتدر که انلره رسول ارسال اولنه امّ فتح وتشدیدله قصد معناسنه‌در صکره جماعته امت دیدیلر زیرا متفرق اولنلر جماعتی قصد وانلره اقتدا ایدرلر نتکم علیکم بالسواد الاعظم اکاد الدر پس امت مقصود معناسنه اولور وياخود رسول ودین وطریقت مأموم ومقصود در بو صورتده قصد ایدن جماعتدر وامتانی جمع ایراد ایلدیکی اصناف اعتباریله‌در که عرب وعجم وهند وروم وامثالی کبی وياخود هر فردی کالده جماعت مقامنه قائم اولمغله‌در نتکم قرأنده کلور (ان ابرهیم کان امة) ای قائما مقام جماعة فی عبادة الله تعالی وحدیثده کلور (یحشر زید بن عمرو بن نفیل امة وحده) ای یقوم مقام الجماعة بوراده امتدن مراد امت اجابتدر زیرا امت اجابت حی وبصیردر وسراجله منتفع اولمق حیات وبصره موقوفدر امت دعوت ایسه بویله دکلدر انکچون قرأنده (وذکر فان الذکری تنفع المؤمنین) بوراده سراج کسریله امتانه وامتان دخی کسرله مصطفایه مضافدر مصطفی اصلنده رسول اللهك صلی الله علیه وسلم اوصاف شریفه سندندر که الله تعالی انی بنی هاشمدن وبنی هاشمی دخی قریشدن وقریشی دخی کنانه‌دن وکنانه‌یی ولد اسمعیلدن علیه السلام اصطفا ایتمشدر یعنی صفوت وزبده‌سنی اخذ ایتمشدر وکذلك ناسدن رسلی ورسلدن دخی مختار ومصطفاسی اودر صکره احمد ومحمد کبی علم مجراسنه اجرا اولنوب جناب مصطفی جناب احمد ومحمد دیمك کبی اولدی (معنای بیت) بودر که ائمهٔ مجتهدین‌دن ازجمله امام ابو حنیفه اول سراج امتان مصطفی امام باصفا ایدی وياخود اویله ابو حنیفه که مصطفی امتلرینك سراجی وچراغی ایدی که امت مرحومه انك علم واجتهادی نورندن مستضی اولدیلر شویله که آفاقده شمس وهاج اولدیغی کبی اولدخی وجه ارضده سراج الامه اولدی وسراجك قبلی دهندن استمداد ایتدکجه ضیاسی منقطع اولمدیغی کبی انك دخی فیضی منقطع اولمیوب الی قیام الساعه اثری باقی قالدی حتی امام شافعی بیوردی که الناس عیال ابی حنیفة فی الفقه یعنی ناس ابو حنیفه‌نك فقهده عیالی کبیدر که انك علمیله منتفع اولورلر (بعد ذا بو تقریردن مفهوم

اولدی که ابو حنیفه‌یه سراج دیمك علمی حسبیله‌در زیرا هدایتده علم نور کبیدر بو جهتدندر که سراج الدین دیو تسمیه ایدرلر وروضة الاخبارده کلور که قال ابن عباس رضی الله عنه یکون بعد النبی صلی الله علیه وسلم نور یکنی بابی حنیفة انتهی یعنی جناب نبوتدن صکره برنور کلور که انك کنیه‌سی ابو حنیفه‌در وبو معنی امور مستقبله‌دن اخبار متعلق اولمغله وبو مقوله مواضعده کلام صحابی حدیث مرفوع حکمنده اولوب اجتهاده مجال اولمدیغی اصول حدیثده مصرحدر وبعض روایاتده نور یکنی بابی حنیفة دیدکدن صکره هو سراج هذا الامه لفظی واقع اولمشدر وبورادن اخذ اولنوب عین العلم نام کتابده ورد ابو حنیفة سراج امتی یعنی حدیثده بو وجهله وارد اولدی دیمکدر نتکم اضافت امتدن مأخوذدر ولکن بعض اهل حدیث انی موضوعاتده درج ایتمشدر فاما بزم مبلغ علممز بودر که نظمی جهتدن صحیح یوغیسه دخی معناسی جهتدن صحیح اولمغله نتکم کلام ابن عباس انی تأیید ایدر صورت حدیثده افراغ اولندی هدایه دال اولان کلامی ایسه اطلاقدن منع اولنمدیغی امام راغبك کتاب الذریعه‌سنده مسطوردر مع هذا شیخ الشافعی وکیع بن الجراح دیمشدر که احادیث شریفه خلقك ضبط وحفظ ایتدیکی مرتبه‌دن اکثردر انکچون ظاهر شرعی مصادف ایتمین حدیثه بو موضوعدر ویا باطلدر دیمك کرکدر ٭ باد فضل حق قرین جان او ٭ شاد باد ارواح شاکردان او ٭ بادبیت سابقده شرح اولندی فضل حق بادك فاعلی وقرین جان او مفعولیدر ایکنجی بادك فاعلی ارواح ومفعولی شاددر وبو مقوله‌لرك جمله‌سی دعائیه اولور عربیده غفر الله له ورحمه الله وامثالی کبی فضل زیاده‌در بویله یرلرده سائرلر اوزرنه زائد اولان لطف وعطادر الحاصل زیاده عطاء الهی دیمك اولور قرین مقارن معناسنه‌در جلیس ومجالس وامثالی کبی (جان بوراده روح انسانی‌در یوخسه مطلق جان حیوانی دکلدر نتکم بالاده مرور ایتدی (شاذ فرحناك وشن درکه اصلی شاذان درکه صفت مشبهه‌نك برنوعیدر قاعدهٔ فرس بودر که ماقبلی حرف صحیح ساکن اولان دال مهمله والا یعنی اکر وای حرفلرندن بری اولورسه ذالدر بوجهتدن شاذی معجمه‌ده درج ایتمشلردر وشوالکه شاذروان دیرلر بوشاذعربیدر که خلاف قیاس اوزرنه اولانه دیرلر صوده

ایسه قیاس اسفله جریاندر پس اعلایه روان اولدیغی خلاف وضع
اوزرنه در (ارواح روحك جمعیدر که بونده دخی روح انسانی مراد در
اکرچه حیوانی وانسانی اوزرنه اطلاق اولنور وتخصیص مراد اولسه
روح انسان وروح روان دیرلر جان ایسه انجق روح حیوانی یه اطلاق
اولنور غیریه اطلاقی مجازدر زیرا روح انسانی روح حیوانی یی مستلزمدر
شول معنادن که هیکل ایله روح انسانی میاننده واسطه در (شاکردان
کاف عجمیله شاکردك جمعیدر که استاذدن ایش اوکرنیجی در بوراده
صناعت علمیه ده شاکرد معناسنه در (معنای بیت) بودر که فضل حق
ومزید لطف الهی اول امام ابو حنیفه نك روح روانته قرین اوله یعنی
اجتهادی مقابله سنده اجور زایده وترقیات عالیه بوله وانك شاکردلرینك
ارواحی دخی شاد اوله زیرا انلر دخی استاذلری کبی نیجه مسائل فرعیه
استنباط ایتمشلر واوقاتی علوم نافعیه صرف قلمشلردر اکر بومقوله
اجتهاد کلی اولمسه ایدی عبادات ومعاملاتده اهل ایمانك حالی مضطرب
اولوردی و بعض علما دیمشلردر که فی الجمله اجتهاد باقیدر ولکن مسائل
مجهوله ده (فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون) موجبنجه ممالك
اسلامیه ده اهل ذکر وقرآنه سؤال ایدوب جواب بولنمدیغی صورتده
اجتهاد کرکدر یوخسه هر مفتی اجتهاد وقیاس ایله عمل ایده مز * صاحبش
بو یوسف قاضی شده * شاکردلرنی اطلاق اوزرنه ذکر ودعادن صکره
مشهور اولنلری بیانه شروعدر (صاحبش ده شین متصل ضمیردر که
ابو حنیفه یه راجعدر بو یوسف ابو یوسفدن تخفیف وترخیم اولنمشدر
ابو یوسف ابو حنیفه کبی کنیه در اسمی یعقوب ابن ابرهیم بن حبیب
الامام الکوفی در و یوسفك سینی تثلیث اولنور دیو قاموسده مصرحدر
اسفدن اخذ اولنمشدر که اشد حزن معناسنه در واسیف عبددر ولطائف
اتفاقیه دندر که ایکسی دخی حضرت یوسف علیه السلامده مجتمع اولمشدر
(قاضی قضادندر حکم وفصل الامر معناسنه واکا الزام الامر علی الغیر
لازم کلور که اندن اول لازم دکل ایدی انکچون ایکی خصم قاضی
حضورندن رضا ئله چقمزلر زیرا حکم برینك علیهنه در (معلوم اولا که مطلب
امام ابو یوسف بغداده ساکن اولوردی خلفاء عباسیه دن موسی الهادی
اکا قضاء بغدادی تقلید ایدوب بعده هارون الرشید خلافتنده دخی

مقررقلندی واسلامده ابتدا قاضی القضاة اکا اطلاق ایتمشلردر وابتدا
لباس علمایی تغییر ایدن ومذهب ابی حنیفه اوزرنه اصول فقه وضع ایدن
ابو یوسفدر ودیمشلردر که اکر ابو یوسف اولمایدی ابو حنیفه یاد
اولنمزدی زیرا هر کسك صورتی آیینه دن ظاهر اولور انکچون صورت
ومعنی سلسله یه محتاجدر (شده ماضیدن برقسمدر که اکا ماضئ مقید
دیرلر نتکم مرور ایتدی شدن اولمقدر انتقال وصیرورت معناسنه نتکم
بودن کینونت معناسنه اولور وکاه اولور که بری برینك مقامنه قائم اولورلر
شده اولمش دیمکدر بوراده شده نك فاعلی ابو یوسف ومفعولی
صاحبش در وقاضی ابو یوسفه صفتدر وجائزدر که صاحبش مبتدا
اولوب جمله اکا خبر اوله (معنای مصراع) بودر که انك یعنی ابو حنیفه نك
صاحبی ومجلسنك ملازمی قاضئ بغداد اولان ابو یوسف اولمش یعنی
ابو یوسف انك صاحبی وتحصیل فقه ایچون دائره سنك مترددی ایدی
تا که کثرت ملازمتله علم امامی نقد ایلدی واولدخی مستقل مجتهد اولدی
وامام کندی قضا قبول ایتمیوب انك اوزرنه محبوسا دنیادن انتقال ایلدی
ولکن قضا بالحق افضل اعمالدن اولوب خصومات ناسی فصل ایدر
رفقیبهه احتیاج ضروری اولمغله اصلاح ناس ملاحظه سیله ابو یوسف
قبول ایلدی وقضا وفتوی وامثالی خلع الهیه مقوله سندندر که تدنبس
ایتمك اهل ظاهره تقلیدی لا بأس در لان اهل الباطن لا یقبلون ماهو
من قبیل المناصب فافهم جدا * وز محمد ذو المنن راضی شده * وزلفظی
وازدن ترخیم اولنمشدرکه واو عاطفه وازمن جاره معناسنه درکه راضی یه
متعلقدر راضی دخی شده نك مفعولی وذو المنن فاعلیدر که بو اسانده
فاعلك فعل اوزرنه تقدمی عربیده کی کبی ممنوع دکلدر ویاخود تقدیر
وذو المنن شده راضی از محمد دیمك اوله بو صورتده ذو المنن مبتدا ومابعدی
خبر اولوب محذور قالماز (محمددن مراد امام محمد بن الحسن الشیبانی درکه
واسط نام شهرده ولادت ایدوب کوفه ده نشو ونما بولمغله امام ابو حنیفه یه
شاکرد اولدی وقرآنی برهفته ده حفظ ایدوب صحبت امامه لیاقت بولدی
وتحصیل کمالات ایدوب آخر اولدخی رتبۀ اجتهاده ایردی وانك فضائل
جمه سی واردرکه تحریرله تمام اولماز ورشحات نام کتابده کلورکه امام
ابو حنیفه ایله امام محمدك قرابت قریبه سی واردرکه ایکسی دخی ملك

بغداد اولان هرمزین نام پادشاهه منتهی اولورلر که امیر المؤمنین
حضرت عمر رضی الله عنه ایام خلافتنده ایدی که عمرك دائرهٔ اطاعتنه
داخل اولمشیدی وملاجامی نك نسبی دخی امام محمده بالغدر محمدك
معناسی اقوال وافعالنده مرة بعد اخری محمود دیمکدر ذو المنن ده
ذو صاحب معناسنه در اهل فرس آندن ور لفظی ایله تعبیر ایدرلر
سرورده کی کبی سر صاحبی یعنی متبوع دیمکدر منن کسر میمله منتك
جمعیدر منت اصلده شول نعمت ثقیله یه دیرلر که معطی اولان کمسنه
معطی له دن اجر وعوض طلب ایتمیه نتکم اوصاف الهیه ده منان
کلدیکی الله تعالی من غیر طلب العوض ابتداء معطی در صکره
امتنان یعنی عد نعمت معناسنه استعمال اولندی وبوندن فهم اولندی که
فعل ایله اولان منت مستحسندر نتکم وصف الهی ده کلور (لقد
من الله علی المؤمنین) وینه کلور (بل الله یمن علیکم ان هداکم
للایمان) زیرا بعث رسول وهدایت ایمان منت فعلیه در واکر قول ایله
اولورسه فیما بین الناس مستقبحدر انکیچون وارد اولدی که المنة
تهدم الصنیعة مکر که کفران نعمتده مستحسن اوله نتکم دیمشلردر که
اذا کفرت النعمة حسنت المنة پس جاهل اولانه علی وجه التعلیم
تقریر نعمت ایتمکه منت تنبیهیه دیرلر که مذموم دکلدر سائر منن واذادن
حذر کرکدر که اکا منت توبیخیه دیرلر منت تنبیهیه نك مثالی بودر که
برکسه آخره جمیع مؤناتنه کفایت ایده جك قدر مال ویرمش ایکن
بر وقتده اول آخری مثلا ثوبه محتاج کورسه بز سزه محتاج اولدیغکز
نسنه لرك جمله سنه وفا ایده جك مال اعطا ایتمش ایدك دیو تقریر نعمت
ایلمك جائزدر ولسان عامه ده شایعدر که سکا منتم واردر دیرلر معناسی
بودر که سندن مطلوبم واردر اکر حصوله کتورورسك اولقدر احسان
وانعام ایتمش اولورسونکه مقابله سنده بکا امتنان ایتسك وجهی واردر
دیمکدر بوراده ذو المنن دن مراد الله تعالی در که عباده نعم ظاهره وباطنه
احسان ایتمشدر نتکم (انعمت علیهم) تفسیرنده مشروحدر (راضی
رضادندر که غضبك ضدیدر یعنی حقك عبددن رضاسی اودر که
طاعتنی قبول ایلیه واکا انعام واحسان ایدوب هیچ بروجهله معاملهٔ
غضب ایتمیه نتکم عبدك حقدن رضاسی بودر که ویردیکی نعم دینیه

ودنیویه یه حسن تلقی ایده وشکر ایلیه وجریان ایدن قضاده قلبنه
کراهت کلمیه (معنای مصراع) بودر که وانواع منن ونعم صاحبی
اولان الله تعالی امام ابو حنیفه شاکردی اولان امام محمددن خشنود
اوله وهیچ بروجهله غضب یوزنی کوسترمیه که انك اهل جنت وقربت
اولمسی نشانیدر زیرا رضا نهایة الصفادر که اهل جنت جمیع
نعمدن صکره انکله مبشر اولسه لر کرکدر ولکن مقربینه اولان رضا ابراره
اولان رضانك فوقنده اولمغله لاجرم درجاتده دخی تفاوت واقع اولدی
فلفهم جدا وجنت محل رضا اولمغله خزنهٔ جنتك کبیرنه رضوان دنلدی
وبو مقامده ذو المنن وصفنی ایراده وجه رضایه اشارت واردر پس
دیمك اولور که ای واهب العطایا چونکه امام محمدی دنیاده کندی
صفت جلیله ك اولان علمله موصوف وبین الناس اجتهادله معروف
قیلدك لاجرم بوخاصهٔ زائده سببیله اندن راضی اول ودرجات عالیه یه
واصل قیل تا که دنیاده درجات معنویه نك ذروه سنده اولدیغی کبی
آخرتده دخی درجات حسیه ومعنویه نك اعلاسنده اولا که رضاء
مطلق علامتیدر * شافعی ادریس ومالك بازفر * شافعی دن مراد
محمد بن ادریس الشافعی الامام در که نسبی جد نبوی اولان عبد المطلب
بن هاشمك عمی اولان مطلب بن عبد منافه منتهی در انکیچون اکا
امام مطلبی دیرلر (وشافع امام مذکورك اجدادندن برینك اسمیدر که
اکا نسبت اولنمشدر کندنه شافعی دنلدوکی کبی مذهبی اوزرنه اولانه
دخی شافعی دیرلر تخفیف ایچون فافهم بوراده شافعی محمد یرنه وضع
اولنمشدر تقدیری شافعی ابن ادریس ویا محمد بن ادریس دیمکدر که
استعمال عجم اوزرنه ابن کلمه سی حذف اولنمشدر ابرهیم آزر وابرهیم ادهم
وابو علی سینا وحسین بیقرا وسیف ذی یزن وامثالی کبی زیرا بونلرك
تقدیرلری ابرهیم بن آزر وابرهیم بن ادهم وابو علی بن سینا وحسین
بن بیقرا وسیف بن ذی یزن دیمکدر شافع شفعدندر که کندندن اعلی
اولان کمسه یی حصول مرادی ایچون رجاده جفت قلمقدر که اکا شفاعت
دیرلر (ادریس غیر منصرفدر عجمه وعلمیتدن اوتوری پس ادریسدن
مشتق اولمق ممنوعدر شوقدر واردر که لغت سریانیه ده معنای ادریس
معنای درسه قریب ایسه ادریسه علیه السلام کثرت درسندن

اوتوزی ادریس دنلدی دیمك جائز اولور زیرا حضرت ادریسه
اوتوز صحیفه تنزیل اولندیغی تفاسیرده مصرحدر و بونك نظیری
ابرهیم درکه لسان سریانیده معناسی اب رحیم دیمکدر سریانی ایله عربی
راسنده ایسه اتفاق و بالفاظده تقارب واقع اولمق کثیردر (مالك امام
دارالهجره اولان مالك بن انس درکه فضائلی حصردن خارجدر
اصحابدن اولان انس بن مالك ایله قرابتلری یوقدر اگرچه بعضیلر
توهم ایتدیلر مالك شریٔ و باهبه و بارثله برزنه یه متصرف اولانه
دیرلر بو صورتده ملکدن اولورکه سراه ومالك قوی وشدید معناسنه دخی
گلور بو صورتده ملکدن اولور فتح میم وسکون لام ایله که قوت وشدت
دیمکدر انکچون خازن ناره مالك دنلدی زیرا برالیله نیجه بیك کافری
دفعة ناره طرح ایدر وامام مالکه دخی اولقدر شدت دین وار ایدیکه
ضابط مدینه نك هواسنه موافق فتوی ویرمدیکیچون مضروب اولدی
وصبر ایلیوب کندیکچه عزتی زیاده اولدی وحدیثده کتاب موطائی
امام مالك تألیف ایلمشلردرکه حدیثده ابتدا تألیف بودر (بازفربا
مصاحبت ایچوندر (زفر صرد وزنی اوزرنه اسد وشجاع وبحر معنالرنه
گلور مقصود زفر بن هذیل الکوفی الامام درکه پدری هذیل والیٔ
بصره ایدی وکندی دخی قاضیٔ بصره اولدی اصحاب ابی حنیفه نك
اشهلرندن ایدی بودخی امام ابو یوسف ومحمد کبی فقهده فائق اولوب
آخردرجهٔ اجتهاده ایردی نتکم مذهب امام اعظم اوزرنه اقوالیله
فتوی ویررلر و بوراده شافعی مبتدا وادریس محذوف اولان ابنك
مضاف الیهی وابن شافعی یه صفتدر ومالك شافعی اوزرنه معطوف
وزفر ماقبلندن حالدر و بو مصراعك معناسی مابعدنه مرهوندر زیرا
خبر مصراع ثانیده در نتکم گلور* یافت زیشان دین احمد زیب وفر*
یافت بولدی دیمکدرکه ماضیدر مصدری یافتن درکه بولمقدر
مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد و یابنده دینلور از یشان
ازایشاندن مخففدر ایشان ضمیر منفصل اولان اونك جمعیدر شان ایسه
متصل اولان شینك جمعیدرکه کلمه آخرنه لاحق اولور جانش کبی (دین
کسرله وضع الهیدرکه جمیع متعبدبه اولملرك اسمیدر اطاعت اولندیغی
جهتدن دین وکتابت اولندیغی جهتدن ملت دیرلر و یوم قیامته

یوم دین دیرلر بوراده دین جزا معناسنه در خیرا وشرا مجازات ایسه
یوم قیامتده اولور قال الله تعالی (مالك یوم الدین) احمد رسول اللهك
صلی الله علیه وسلم اسم روحانیسیدرکه بمعنی الفاعل اولمق اوزره احمددر
و بو معناده درکه کثرت حمد نه بناء یدنه لواء الحمد ویرلدی نتکم محمد اسم
جسمانیلریدرکه مبالغه ایله محمود عالمیان وممدوح اهل ملك وملکوتدر
(زیب کسرله فارسیدر بزك وزینت معناسنه زیبا زینتلو و براشقلو
دیمکدر (فر تشدیدله بودخی فارسیدر بوراده تخفیف اولندیغی
وزن ایچوندر معناسی قوت ورونق وطراوت وفروغ دیمکدر (معنای بیت
بودرکه امام شافعی وامام مالك وامام زفر بونلرله بله اولدیغی حالده
بو اماملردن دین احمد وملت محمد وشرع مصطفی علیه الصلوة
والسلام زینت وجمال وقوت ورونق وضیا بولدی زیرا سمانك زینتی
کواکب ایله اولدیغی کبی ارضك دخی زینتی علمائله در وخلق نجومله
مطلقا مهتدی اولدیغی قرآنده منصوص درکه گلور (و بالنجم هم یهتدون
وحدیثده گلور (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم) یعنی نجوم حسیه
ایله مقصده ونجوم معنویه ایله مقصوده وصول حاصل اولور وهر زمانك
رکن قویسی علمادر خصوصا اهل اجتهاد اقوی الارکاندر
وحق تعالی نك هر رأس مائه ده تجدید دین ایتدیکی حدیثده واقعدر
و بو تقریردن فهم اولندیکه دین احمد یافتك فاعلی وزیب وفر مفعولی
وجمله سی مبتدایه خبردر وجمله ده ضمیر ایشاندر و بونك لسان عربی ایله
تقدیری الامام الشافعی والامام مالك والامام زفر وجد الدین الاحمدی
منهم ومن اجتهادهم زینة وقوة دیمکدر ودخی حقیقتی وجد الدین
الاحمدی من الائمة الثلثة زینة وقوة دیمکدر بعدذا بوراده ائمه اربعه دن
اوچنی ذکر ایتدیکه ابو حنیفه وشافعی ومالکدر امام احمدی ذکر
ایتمدی گویا احمد ذکریله بطریق الرمز اکتفا ایلدی وشافعی ایله
احمدك میاننده فرق انجق اوچ درت مسئله اولمغله ایکیسن برعد
ایلدی ولکن اولی اولان ذکر ایدی زیرا امام احمد بن محمد بن حنبل
فقه وحدیثده امام اولوب اجتهاد رتبه سنه واصل ایدی وانك زهد
وتقوی وورعی شویله ایدیکه موتی گونی نیجه بیك نصاری ویهود
ومجوس ایمانه گلدیلر وامام احمد خضر علیه السلام شهادتیله

صديقلردن وحضرت عمر رضى الله عنه مشربى اوزرنه كلن اقطابدن
ايدى امام شافعى اوتاد ار بعه دن اولديغى كبى وحنبلى ديدكلرى
جدنه نسبتله در نتكم حسين بن المنصور الحلاج پدرى اسميله مشتهر
اولمشدر بعد ذا ائمه نك اكثرى معاصرلردر و جمله نك مقدمى
ابو حنيفه در كه هجرتك سكسانده دنيايه كلوب يوز اليده انتقال
ايلمشلردر كه قبرى بغدادده زيارتكاه در وامام شافعى ابو حنيفه نك
ارتحالى سنه سنده غزه ده طوغوب ايكيوز تاريخنده مصرده مدفون
اولمشدر قبرى مزدحم الزواردر وامام مالك خلفاء بنى اميه دن سليمان
بن عبد الملك خلافتنده رحم مادرده اوچ سنه قراردن صكره وجوده
كلوب يوز يتمش طقوز تاريخنده خلافت رشيدده وداع عالم فانى
ايدوب مدينهٔ منوره ده بقيعده آسوده در وامام احمد بغدادده قدوم
دنيا ايدوب يتمش ايكى باشنده ايكن ايكيوز قرق بر تاريخنده عزم عالم بقا
ايدوب ينه بغدادده متوارىٔ خاك اولدى وامام ابو يوسف يوز اون
اوچ تاريخنده تشريف عالم وجود ايدوب يوز سكسان ايكيده
بغدادده دفين خاك اولمشدر وامام محمد اللى سكز باشنده ايكن
يوز سكسان طقوز تاريخنده هرون رشيد ايله خراسان طرفنه چقمش
ايدى رى ديدكلرى شهره وصولده شراب موت نوش ايدوب اوراده
مقبور اولدى وامام زفر يوز اون تاريخنده جلوه كر ساحهٔ ظهور اولوب
قرق سكز باشنده ايكن يوز اللى سكز تاريخنده بصره ده جرعه نوش
اجل اولوب ترابه دوشمشدر سقى الله ثراهم واعطى فى مقام العندية
قراهم * روحشان درصدر جنت شاد باد * بالاده ذكر اولنديكه
شان ضمير متصل اولان شينك جمعيدر مثلا روحش انك روحى وروحشان
انلرك روحلرى ديمكدر زيرا جمعه اضافتله مفرد عام اولور بو جهتدن
رسمى متصل كركدر روح وشاد باد شرح اولنمشدر (صدر هر نسنه نك
مقدمنك اعلاسيدر (جنت شول بستانه ديرلر كه انده اشجار مثمره اوله
دار الثوابه جنت ديدكلرى اشجارله اجتنان واستتارندن اوتوريدر
ومادهٔ جيم ونون قنغى كلمه ده بولنور سه ستر معناسنى متضمن اولور
جنين ومجنون وجن وجنه كبى بعد ذا بو مصراعك تقديرى باد روحشان
شاددر صدر جنت ديمكدر كه روحشان بادك فاعلى وشاد مفعولى

ودر صدرا كاظرفدر (معناى مصراع) ديمك اولور كه ائمهٔ مذكوره نك
روحلرى شاد وخندان اولسون جنتك اعلى طبقه سنده كه جنت عدن
وفردوسدر و بو طبقه ده انبيا وكمل اوليا ساكن اولورلر كه انلر مقربلردر
مكر كه بعض ابرار بطريق الالحاق مناسبت قرابت ايله انلره منضم
اولالر * قصردين ازعلمشان آباد باد * بونك تقديرى قصردين آباد باد
ازعلمشان ديمكدر كه قصردين بادك فاعلى آباد مفعوليدر وقصردين
مبتدا اولوب فعل بعد الجمله خبر اولمق دخى وجهدر (قصردين مدينة
العلم كبى مشبه بهك مشبهه اضافتى قبيلندندر لجين الماء كبى قصر بناء
عاليدر كه لسان فارسيده كوشك ديرلر قصر بر نسنه نك بعضنى بعضنه
ضم ايتمكه ديرلر قصر معهود دخى بوندندر ديو امام راغبك مفرداتنده
مصرحدر زيرا سراى عالينك بعض اجزاسى بعضنه ضم ورفع
اولنمشدر كه سائر بناره قياس اولنمز وياخود قصر مقصور ومحصن
بردر كه سائر بقاعدن افراز اولنمش واصحابى ايچون تخصيص قلنمشدر.
جوامعده ملوك ايچون ايتدكلرى مقصوره لر كبى (آباذ وآباذان مدله
وذال معجمه ايله معمور روشن بردر (معناى مصراع) بودر كه سراى عالى
وقصر منيف كبى اولان دين رفيع القدر وشرع على الشان اول ائمه نك
علمندن معمور وآبادان اولسون يعنى قيامته دك معمول به اولوب معمور
بنالر كبى خراب اولمسون قالسون واصول وفروعى استعمال اولنوب
كهنه لنمسون ودائم تر وتازه اولسون وخانه سى شنلكله طولسون پس
بوندن مفهوم اولديكه دين بر بناء عالى كبيدر كه انك عمارتى علم علمائله در
نتكم واعظه ناصح ديديلر زيرا خلقك دينده منخرق اولان يرلرنى نصح
يعنى ديكوب ملتئم قيلور وعلمى ايله اول يرتلان يرلرى عمار واصلاح ايدر
* * درمناجات قاضى الحاجات * *
* پادشاها جرم مارا دركذار * ما كنهكاريم وتو آمرزكار * معلوم
اوله كه ناظم قدس سره مقصوده شروعدن مقدم ترتيبه رعايت ايليوب
اولا نعت بارى ايله بدء ايلدى و بعده اوصاف نبويه وفضائل آل واصحاب
سويلدى ودعاء ائمهٔ دين ايله تثليث قلوب اندن مناجاته شروع ايتدى تاكه
مقصوده آغاز ايلمك آسان اوله وقلم طريق تحريرده حسن وسمت اصابته
توفيق بوله والله المستعان وعليه التكلان پادشاها آخرنده الف ندا ايچوندر

ای پادشاه دیمکدن مراد حق تعالی در مابعدی قرینه سیله واکا پادشاه دیمک
بحسب العرفدر زیرا عرفده سلطان معناسنه در حق تعالی ایسه سلطان
السلاطین در یعنی غالب وقاهر مطلقدر و پاد باء عجمیله ابن کمال تحریر
ایتدیکی اوزره دفع ضرر واصلاح فساد ایدن نسنه یه دیرلر بورادندر که
زهرك مضرتن دفع ایدن طاشه پاد زهر دیرلر وشاه اولودر که سلطان
مراددر وزراء مدبر ومشیر ومصلح سلطان اولمغله فصحاء فرس انشالرنده
وزرایه پادشاه اطلاق ایدرلردی صکره سلطان معناسنه عرف اولدی
وشاه اولو معناسنه کلدیکی کبی ویل ونفرین معناسنه دخی کلور ویل
یعنی حلول شر وهلاك ونفرین یعنی ایلنج وبیزاری ویکرنمك اثار
ظلمدن اولمغله رافع ظلم ومصلح فساد عالم معناسنه بحسب الترکیب سلطانه
دخی پادشاه دیمك وجهدر (جرم ضمله ذنب معناسنه در جریمه کبی یعنی
شول کسب مکروهدر که کاسبنك حق تعالی دن قطیعه سنه دلالت ایدر
زیرا جرم فتحله اصلنده قطع وکسب معناسنه در (مارا مامن لفظنك
جمعیدر که من انا ومانحن یعنی بن وبز دیمکدر (ورا تخصیص ایچوندر
مارا بزم دیمکدر (در کذار در بوراده تحسین لفظ ایچوندر (کذار کاف
عجمینك ضمی وذال معجمه ایله امردر کذاشتن دن واز کلمك وبریردن بریره
کچمك معناسنه بوراده مراد اولکیدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب
(کذارد وکذارند دیرلر وبو مصراعك تقدیری پادشاها در کذار
جرم مارا دیمکدر که اکر کذاره معنای عفو تضمین اولنورسه جرم مفعول
صریحی واکر تجاوز معناسنه اخذ اولنورسه غیر صریح اولور زیرا
حرف جر محذوف اولوب تقدیری از جرم مارا دیمك اولور (ما کنهکاریم
ماسبق ایتدی (کنه کناهدن تخفیف اولنمشدر زیرا قاعدهٔ فرس اوزره
وسط کلمه ده واقع اولان الف حذف اولنور شاه وشه وماه ومه وکیاه وکیه
وامثالی کبی (کناه معرب وفدر که تعریب ایدوب جناح دیرلر اثم معناسنه (عجم
کاه دیدیکی کبی بزه دخی دیرلر باء موحده نك فتحیله بزه کار کنهکار در
کار کاف عربیله ایش معناسنه کار فرما ایش بیوریجی در پس کنهکار
دیمك ایشی کناه دیمك اولور وبو مقوله یه صفت مشبهه دیرلر لسان
فرسده صفت مشبهه ده ایکی جزءك ایکیسی بله جامد اولور کمان ابرو
کبی که جزء ثانی جزء اولك فاعلیدر عربیده حسن الوجه کبی که

اصلی

اصلی حسن وجهه تنکیرله پس عربیده جناح فعله وقوس حاجبه
نیجه ایسه فارسیلری دخی اویله در تنکیر معنالرندن واضحدر (وکار کاف
فارسی ایله برادات در که معنای مبالغه افاده ایدر مثلا ماضی آخرنه لاحق
اولوب پروردکار دیرلر رب معناسنه وآفریده کار دیرلر خلاق معناسنه — مطلب
وامر آخرنه کلور آمرزکار کبی غفور وغفار معناسنه وآموزکار کبی
کثیر التعلم والتعلیم معناسنه وبعض اسما آخرنه کلور یادکار کبی آکدریجی
معناسنه وخداوندکار کبی صاحب ومالك اولمقده مبالغه معناسنه پس
بو اسلوب اوزرنه کنهکار کناهجی وایشی دائم کناه معناسنه اولور
وکناهکار لفظنی تصحیحده نیجه‌لر خطا ایدوب کنهکار اولمشلردر حق
وصواب بودر که ذکر اولندی وکنهکاریم آخرنده اولان ایم کسرله ضمیر
فاعل متصلدر که نفس متکلم مع الغیر ایچوندر الفی لفظا وکتابة تخفیف
ایچون محذوفدر مفردی ام لفظیدر که نفس متکلم وحده ایچون وضع
اولنمشدر (تو ضم تا ایله سن دیمکدر انت معناسنه فصیح بودر که ضرورت
قویه اولمدقجه واو تلفظ اولنماز بوراده خطاب الله تعالی یه در زیرا
الله تعالی نك وحدتنه اعتقادی تصحیح ایچون افراد ایله خطاب اولنوب
سن دینلور سز دنلمز ولکن الله تعالی کندی نفسندن افراد وجمعك
هر بریله اخبار ایدر جعلت وجعلنا وامثالی کبی ایکسنك دخی مآلی بردر
زیرا نون جمع سنن کبریا اوزرنه جریان ایچوندر وجائزدر که افراد مجرد
ذات وجمع ذات وصفاتك مجموعی اعتباریله اوله (آمرزکار غفور معناسنه
اولدیغی کذار ایتدی زیرا آمرزیدن یارلغمق وآمرزکار یارلغیجی در
ولکن یارلغمق کناهدن کچمك معناسنه اولورسه تنکیر ماقبلی قرینه در
عفو ومغفرتك هر برینه احتمالی اولور زیرا عفو عن اصل ذنبی محودر
مغفرت ایسه ستردر وستر سیئاتی حسناته تبدیل ایله اولور پس هر عفو
مغفرت اولماز وبلکه میانلرنده مباینت اولور بعده بو مصراعده مامبتدا
وکنهکاریم خبردر که جمله سی تعلیلیه در وتو ایله آمرزکار دخی بویله در
وبعد الجمله ماقبلنه معطوف اولور (معنای بیت) دیمك اولور که
ای سلطان عظیم ومولای کریم بزم جرم وکناهمزی عفو ایله ویا اندن
وانك مؤاخذه سندن کچ زیرا بزم ایشمز دائم کناه وسن یارلغیجی سن
تنکیر قرآنده کلور (ان الله لا یغفر ان یشرك به ویغفر مادون ذلك لمن یشاء)

واعتراف ذنب ایتمك رجوع وندامتدندر پس بی توبه اولان کرچه
تحت مشیتده در ولکن تائبه موعوددر (ان الله لا یخلف المیعاد) قال
شریح القاضی (یارب لبس فی صحیفتی شرك وقد وعدت ان تغفر
مادونه) وکناهده ذنب وجود دخی داخلدر وانك دخی ذنب
شریعت کبی حالنه مناسب اولان مغفرت واردر نتکم اهلنه معلومدر
* تو نکوکاری وما بدکرده ایم * جرم بی اندازه بی حد کرده ایم * نکو
نونك کسریله اصلنده نیکوی در ضرورت حالنده یالر حذف اولنوب
نیکو ونکو دیرلر اضافت حالنده یاء ثانیه اظهار اولنوب روی نیکویش
دینلور موی هند ویش کبی نیکو کوکجکدر مقابلی زشتدر که چرکندر
ونیکوی ده واو ویا نسبت لازمه یی افاده ایچوندر که خلقیدر مثلا برکسه
هندی الاصل اولسه اکا هندو دیرلر کوکجك اکده کسبی اولمسه اکا نیکو
دیرلر کذا فی دقائق ابن الکمال وبعضیلر نیکویش وهندویشده اولان
یالری ابروی توده وامثالنده اولان یالر کبی یاء توسل اعتبار ایدوب
زائد عد ایلرلر یعنی بر اسمك آخری حرف مددن الف ویا واو اولسه
حال اضافتده آخرنه یاء مکسوره کتورولر پروای او ابروی تو کبی
مفتوح الاخر اولدیغی محلده همزه کتوردکلری کبی پروانهٔ شمع
کبی اکرچه بو همزه دخی یادن قصر اولنمشدر که اصلی پروانه ی
شمعدر ولکن بو مقوله مواضعده یاء مفرده یازلمق قاعده لرنه مخالف
اولمغله عین بترابی اکا بدل وضع ایتمشلردر نتکم بالاده مرور ایتدی
وظاهر اولان بودر که توجیه مذکور ابن کمالك توجیهندن اصوبدر
یعنی معنای نسبتی افاده ایدن یالکز واودر که آخر کلمه یه لاحق اولمشدر
ترکیده لی ولو دیرلر عزتلو ومروتلو کبی (نکوکاری آخرنده اولان یا
خطاب ایچوندر که تو یی تأکید ایدر نیکوکار ایکی کاف عربیله ایو
ایشلو ولطف اسی معناسنه پس نکوکار دخی کنهکار کبی صفت مشبهه‌در
بد نیك مقابلیدر که یرامز دیمکدر نیك ایو دیمك اولدیغی کبی بوراده
نیکو مقابلیدر (کرده ماضیدن قسم اولدیغی بالاده مذکوردر کرده
ونکوکار دلالت ایدر که کنهکارده اولان کار کاف عربیله درفاحفظه
(بی اندازه بعض نسخه‌ده جرم بی پایان وبی حد دوشمشدر مأل بردر
اندازه بر مشهور اغاجدر که درزیلر وبازرکانلر قماشی انکله اولچرلر

پس

پس بی اندازه دیمك اولچی سز وقیاس سز دیمکدر تعریب ایدوب
هنداز دیرلر کسریله ومهندس دخی بوندندر که زای سینه مقلوبدر
(پایان آخر وحد وسینوردر که ایکی نسنه اراسنده حاجزدر که انتها
معناسنی مستلزمدر بو بیتده تو مبتدا ونکوکار خبر وما دخی مبتدا
وبدکرده ایم ده بدکرده ایم مفعولی اولوب بعد الجمله خبر وعطف الاسمیه
علی الاسمیه اولور جرم بی اندازه ایکنجی کرده ایم مفعولیدر بی حد
بی اندازه‌دن بدلدر (معنای بیت) بودر که ایو وکوکچك ایشلو ولطف
اسی پادشاهسن وبز بدکار یعنی یرامز ایشلو یوز که دائم یرامز ایش
طوترز جرممز دخی بری بکزر دکل بلکه بی قیاس وبی حد اشلمش ایز
بوندن مراد مبالغه‌در زیرا مجرمك جرمنه نهایت واردر ولکن
حق تعالی نك دریای عفو وغفرانه غایت یوقدر ودوام اوزرنه
مرتکب اولمق طاعتده اولان تقصیره کوره‌در والا اوقات معصیت
اولدیغی کبی اوقات طاعت دخی واردر ومعنای لفظدن ومقامدن
مفهومدر فافهم وما بعدنده اولان ابیات دخی قرینه‌در * سالها
درفسق وعصیان کشته ایم * آخر از کرده پشیمان کشته ایم * سال ییل
سنه معناسنه آخرنده ها ادات جمعدر الف ونونله جمع اولسه بریا
زیاده‌سیله سالیان دیرلر سالان دیمزلر سالیانه دیدکلری اندن
مأخوذدر که آخرنده هاء غیر ملفوظه اختصاص ایچوندر (فسق
طاعتدن خروجدر فسقیه دیدکلری بوندندر که خلاف عادت خروجی
واردر وفاره یه فویسقه دیرلر زیرا دلوکندن خروج ایدوب افساددن
خالی اولماز (عصیان خلاف طاعتدر که امره مخالفتدر (کشته کاف
عجمیله کشتندن ماضی مفیددر اولمش واولمق معناسنه شده وشدن کبی
(آخر اولك مقابلیدر که بوراده آخرکار دیمکدر (کرده کاف عربیله
اسم مفعولدر ایلنمش معناسنه اسم مفعولك معنای مضی یه ده دلالتده
ماضی یه مناسبتی اولمغله ماضیدن مشتق اولمشدر یعنی کرد که ماضیدر
ایلدی معناسنه آخری مفتوح اولوب فتحه‌یه علامت ایچون آخرنه هاء
غیر ملفوظه الحاق اولنمشدر بسته کبی که بغلنمش دیمکدر (پشیمان نادم
معناسنه (معنای بیت) بودر که چوق ییللر ونیچه سنه‌لر نتکم کثرت
مقامدن مأخوذدر فسق وعصیان ایچنده اولمشوز وفسق وعصیان

بزم هر جانبمزی احاطه ایتمش و بز انده مستقر اولمشوز ظرف مظروفی
احاطه ایدرب مظروف انده قرار ایتدیکی کبی آخر کار ایشلدیکمز
ایشلردن پشیمان ونادم اولمشوز ناظم قدس سره بونده کندی جوانلغی
زماننده اولان حالندن حکایت ایلرز یرا مشهور اولدیغی اوزره عطار
دکاننده اوتورب چوق ماله ونیچه بنده لره مالك ایدی آخر درویش
اسلوبنده رجال الله دن برکسنه نك ارشاد واشارتیله قلبنده وجد
وجذبه واقع اولوب قوللرن آزاد ومالن یغما ایدوب طریق تجرده
سالك اولدی و بالکز معاصیدن توبه دکل بلکه جمیع ماسوایه تعلقدن
منقطع اولوب نه دولت بولدیسه اندن صکره بولدی * روز وشب
اندر معاصی بوده ایم * غافل از یؤخذ نواصی بوده ایم * روز کوندزکه
شمسك طلوعندن وشب کیجه درکه انك غروبندن حاصل اولور
ومجموعی یکرمی درت ساعتدر که شمس وقمرك خلقندن اول اکا یوم
دیرلردی صکره شمس وقمر مخلوق اولوب یکرمی درت ساعتی تقسیم
ایدیجك روز وشب دنلدیکه عرب لیل ونهار دیر (اندر ظرفیت ایچوندر
آخرنه واو نسبت ونون تأکید کتوروب اندرون دیرلر سلطانك ایچ
اغالرنه اندرون اغالری دیدکلری کبی وکاه اولورکه اولندن الف ونونی
حذف ایدوب درون دیرلر وواو ونونی دخی حذف ایدوب در دیرلر
وبو جمله ده ظرفیت معناسی ملحوظدر (معاصی معصیتك جمعیدر که
خلاف طاعتدر عصیان کبی (بوده ایم بودندن مشتقدر اولمق معناسنه
پس اصلی بود ومضارعی بود در فتح واوله ماضیدن قسم اولمق اوزره
دال ساکنه یه فتحه ویریلوب وفتحه یه علامت اولمق اوزره آخرنه
هاء رسمی وضع اولنوب بوده دنلدی اولمش معناسنه شده کبی وجائزدر که
بوراده بود سود وزنی اوزره وجود وبوده موجود معناسنه اسم مفعول
اولوب تقریره مجهول اوله بعض مواضعده کان کلمه سی کبی تنکم تصویر
معناده کلور بوراده روز وشب بوده نك ظرف زمان حقیقیسی
واندر معاصی ظرف مکان مجازیسیدر وایکی جار معنیین مختلفین فعل
واحده تعلق ایتمك لابأسدر (غافل غفلتدندر که مهم اولان نسنه نك
خاطردن غائب اولمسی وحقیقة لاسی عدم تذکردر و بومعنی غیره
شغلك اثریدر یعنی مطلوبه شغل ایتمك بقطه وغیره شغل ایتمك

مطلوبدن غفلتدر زیرا ایکی شغل بریرده اولماز (یؤخذ نواصی (یعرف
المجرمون بسیماهم فیؤخذ بالنواصی والاقدام) آیتندن اقتباس اولنمشدر
ولکن ضرورت وزن ایچون یؤخذ اولندن فا و بالنواصیدن با والف
ونون محذوفدر (نواصی ناصیه نك جمعیدر که مقدم الرأسدر بوراده
مراد اول محلده نابت اولان ساچدر شعر کبی بوراده جار ومجرور یعنی
بالنواصی یؤخذ فعلنك قائم مقام فاعلیدر و یؤخذ بالنواصی جمله سنك
مضمونی مراد اولمغله اوزرنه از لفظی ادخال اولنمشدر و بونك تقدیری
بوده ایم غافل از مضمون فیؤخذ بالنواصی دیمکدر که غافل بوده نك
مفعولی وایم فاعلی وجار ومجرور غافله متعلقدر (معنای بیت) دیمکدر که
کوندز وکیجه یعنی جمیع اوقاتده دورلو معصیتلر ایچنده اولمشوز تنکم
صیغهٔ جمعدن مستفاددر و یاخود معاصی ایچنده یوز شویله که اهل
معصیت اولدیغمز متقرر ومتحققدر زیرا (فیؤخذ بالنواصی والاقدام)
مضموننددن غافل وغائب وناآکاه ایز اکر غافل اولمسق وحضور دائمده
بولنسق بومعصیتلردن امتناع ایدر وطریق طاعته کیدردك پس
مصراع ثانی جملهٔ تعلیلیه اولور ومعنای آیت کریمه بودرکه
روز قیامتده مجرملر سیمالریله بلنورلر یعنی سواد وجوه وآثار حزن
وزرقت عیونله سوء حاللری معلوم اولور وصالحلر بونلرك خلافنه
کوزل سیمالره معلوم اولدقلری کبی زیرا (کل اناء یترشح بمافیه) موجبنجه
هرکسك حال باطنی ظاهره عکس ایدوب صفت غالبه سیله تمثل ایدر
پس ملائکهٔ عذاب انلرك آیاقلری ساچلرندن وایاقلرندن طوتوب جهنمه
قذف ایدرلر و یاخود برکره ساچلرندن طوتوب یوزلری اوزرنه
وبر دفعه دخی ایاقلرندن اخذ ایدوب سوررلر اعاذنا الله وایاکم * دائما
دربند عصیان بوده ایم * همقرین نفس وشیطان بوده ایم * دائم
دوامدندر که برنسنه نك اوزرنه ممتد اولمقدر انکچون دمشلردر که دوام
اصلده سکون معناسنه در زیرا سکون ذاتی وباقی وحرکت عارض
وزائلدر تنکم دمشلردر غایة کل متحرك سکون ونهایة کل متکون
ان لایکون (بند باء عربیه له باغ و بوقغو ودوکم وقید معناسنه (هم
اصلنده موافقت معناسن افاده ایدر تنکم بالاده ذکر اولندی بو یله
برلرده دخی معناسنه اخذ اولنور واو عاطفه کبی تنکم معنادن ظاهردر

(نفس مراد نفس اماره‌در که مأوی الشرور ومنبع الاخلاق الذمیمه‌در که
طبیعت بدنیه‌یه میل ایلر واذات وشهوات حسیه ایله امر ایلر وقلبی
جهت سفلیه‌یه چکر و بونفس فی الحقیقه نفس حیوانیه دیدکلریدر که
بر یوزی طبیعته و بر یوزی دخی روح الهی‌یه‌در زیرا روح الهینك
اثریدر انکیچون فنا بولماز وانك تنفسی سببیله اولمغله نفس دنلدی سائر
نفوس حیوانات ایسه عناصردن اولمغله فنا بولور و بومقامك تفاصیل
بدیعه‌سی واردر که بوراسی موضعی دکلدر (شیطان ابلیس‌در علیه
ما یستحق وهرکسك قرینی اولان وسواسه دخی شاملدر که بو قرین
انك اعوانندندر ابلیس دائم انسانه مقارن دکلدر قرین ایسه مقارندر
بوسببدن اعوذ بالله من الشیطان الرجیم‌ده شیطان جنس اولوب
جمله‌سندن حقه استعاذه اولنور بلکه انسك متمردلری دخی داخلدر
نتکم قرأنده کلور (شیاطین الانس والجن) وشیطان شطوندن
مأخوذدر که بعد معناسنه‌در و بوبینده‌دائما فی کل زمان معناسنه
ومابعدی بوده‌یه ظرفدر قرین ایکنجی بوده‌یه مفعولدر (معنای بیت)
بودر که بز جمیع زمانده عصیان بندنده وقیدنده اولمشوزکه اول قیددن
خلاص اولدیغمز یوقدر ودخی نفس اماره وشیطان رجیمه قرین
یعنی مقارن اولمشوز و یاخود بویله اولدیغمز متقرر ومتحققدر کویا
استقصار عمل ایتدیکمزدن طاعتی حسابه قومایوب جمیع اوقاتی معاصی‌یه
صرف ایتمش کبی قیلدی و بومعنایی تحقیق ایلدی و بوراده کندینی
نفس وشیطانه قرین قیلدی مع هذا قرین اولان انلردر زیرا انسان
انلره موافقت ایتمدکجه انلر انساندن دور کیدرکرکسه قرین اولسون
ونفس اضلال وازلال‌ده اصلدر زیرا شیطان دخی نفسه اویمغله
ملعون ومطرود اولدی ونفس وشیطان شهوت بطن وشهوت فرج
کیدر که ایکیسی دخی اصعب اموردندر وشهوت بطن شیطان وشهوت
فرج نفس مقابله‌سنده‌در یعنی صعوبت یوزندن فاعرف * بی کنه
نکذشته برما ساعتی * باحضور دل نکرده طاعتی * نکذشته فعل
ماضی منفی‌در اصلی نه کذشته‌در که نون مفتوحه نفی ایچوندر نی ونا
و بی کبی آخرنده هاء رسمی فتحه‌یی بیان ایچوندر داشته منفصل اولدیغی
زمان رسمی بودر اکر کلمهٔ اخرایه متصل اولورسه بو محلده اولدیغی کبی

هاء رسمی حذف ونون مفرده فعله وصل اولنور وکذشته ماضیدن
قسمدر که مصدری کذشتن در کچمك معناسنه مرور کبی و بوراده
نکذشته سلاست وزنیچون کاف عجمینك ضمه‌سی اختلاسله اوقنور
(ساعتی)ده یا وحدت ساعتدن مراد ساعت نجومیه وغیری ساعت
عرفیه دکلدر یوم جمعه‌ده ساعت اولی وساعت ثانیه کبی بلکه
اقصر وقتدر زیرا قلت مدتده مثل اولمشدر و بلکه بطریق المبالغه
ساعت آیهٔ غیر منقسمه مراددر نتکم مقام اعتراف واعتذار انی
مستلزمدر ساعتی نکذشته نك فاعلی و برما مفعول غیره‌سیحی و بی کنه
ساعتدن حالدر (حضور غیبتك ضدیدر که حقدن غایب اولمامق
وحقله حاضر اولمقدر (دل یورك وکوکل ایله تفسیر اولنمشدر یورك
دیدیکی مضغهٔ صنوبریه وکوکل اول مضغه نك یعنی لحم پاره نك حاوی
اولدیغی قوتدر که روح الهی الندمدر نفس قالب الندمده اولدیغی کبی
انکیچون روحك مرآتی ومحل کمالاتی‌در که قطب باطندر زیرا اعلی
واسفلده تصرفی جاریدر وانسان اهل دل اولمدقجه کامل اولماز
(نکرده نکذشته کبی در نفیده وفعلیت مخصوصه‌ده تقدیری
نکرده ایم‌در ولکن ضرورت وزنیچون ضمیر جمع متصل حذف اولنمشدر
(طاعت امره مقارن اولان انقیاددر نتکم مرور ایتدی و بونك دخی
آخرنده اولان یا وحدت ایچوندر ولکن بحسب المقام عموم مستفاددر
هیچ بر طاعت وهیچ بر ساعت دیمکدر طاعتی نکرده نك مفعولی
و باحضور دل دخی اکا متعلقدر (معنای بیت) بودر که بزم اوزدیمزه
هیچ بر ساعت مرور ایتمامشدر که اول ساعت کناهدن خالی اولدیغی
حالده یعنی هر آنده کناهدن خالی دکلوز نه طریقله اولورسه زیرا
کناهك مواردی چوقدر وحضور دل ایله هیچ بر طاعت اشلمامش ایزدر
بلکه جملهٔ طاعاتمز غفلات وجهیله مقارندر وحضور دلدن مراد
وقت ذکر وعبادت وطاعتده حقله ومشاهده ومراقبه‌سیله اولمقدر که
سبب قبول و باعث اجر جزیلدر وصیغهٔ جمعده اشارت واردر که لطیفهٔ
انسانیه نك هر بر جزئندن بر عبادت مخصوصه مقصوددر انکیچون
نون جمله ایاك نعبد دنلدی اکرچه غیری تشریك دخی وجهدر
نتکم قرأنده کلور (کلا لما یقض ما امره) یعنی جنس انسان مأمور اولدیغی

خدمتك كما ينبغى عهده سندن كلمدى مكركه انبيا وكمل اوليا اوله زيرا
بونلر مستثنالردر نتكيم اهلنه معلومدر * بردر آمد بندهٔ بكريخته *
آب روى خود بعصيان ريخته * برزايددركه تحسين لفظ وتأكيد
ايچون كلمشدر دردوا وفرا كبى (در آمد قپويه كلدى ديمكدر بدر آمد
كيدر باء موحده ايله (بكريخته ب مفرده مصادر اولنه داخل اولان
باكيدر كه اكا باء فصاحت دخى ديرلر و بو با مكسوردر مكركه ماضينك
اولى مضموم ويا با ويا ميم اوله بو صورتلرده ضمه يه وحرف شفوى يه
تبعيت ايله مضموم اولور بخوردو بپرورد و بمپيد كبى بوراده بامكسوردر
زيرا كريختن كاف عجمينك كسريله قاچمقدر فرار كبى وكريخته ماضئ
مقيد ديدكلر يدر بوراده بندهٔ همزهٔ وحدت ايله آمدك فاعلى و بكريخته
محذوف اولان كه رابطه سيله بنده يه صفتدر تقديرى بندهٔ كه بكريخته
است ديمكدر (آب روى يوز صويى كه حرمتدن كنايه در زيرا محترم اولان
آدم يوزى صولى وتر وتازه ورونقلو اولور بى حرمت اولان شخصك
يوزى قوريوب قالوب بى نور وفر اولديغى كبى (خود كندى ديمكدر كه
واو رسم اولنور ولكن تلفظ اولنماز جنك كونلرنده كيدكلرى دمر تقبه
معناسنه اولديغى يرلرده ضمه اشباع وواو تلفظ اولنور (بعصيانده اولان
با سببيه در عصيان مرور ايتدى (ريخته دخى ماضيدن قسمدر دوكمش
معناسنه صب كبى مصدرى ريختندر كه دوكمكدر مستقبلنده خابى زايه
قلب ايدوب ريزد وريزنده ديرلر كريختن ده كريزد وكريزنده ديدكلرى
كبى زيرا مصدر ثانى ده تانك ماقبلى حروف اربعه نك برى اولسه
خ س ش ف كبى اول تا داله قلب اولنوب ماقبلى دخى زايه تبديل اولنور
آموختن كبيكه مضارعنده آموزد ديرلر فاحفظه (بعده روى ريخته نك
مفعول صريحى و بعصيان غير صريحيدر (معناى بيت) بودركه
حق تعالى نك عفو ومغفرت وعطاسى قپوسنه كلدى برعبد آبق يعنى
نفس وشيطانه اويوب افنديسى خدمتدن فرار ايدن قول كه كندى
آب رويى عصيان ومخالفتى سببيله دوكمش وسوء حالندن كندنه
حرمت قومامش در زيرا اباق ايدن بنده هر نقدر رجوع ايدوب معفو
اولسه دخى فضاحت وخجالتدن خالى اولماز نتكيم شيخ شبلى قدس سره
عرفاتدن صودتده واسوأتاه وان عفوت ديوب كريان اولدى * مغفرت

مطلب

دارد اميد از لطف تو * زانكه خود فرمودهٔ لاتقنطوا * بونك تقديرى
دارد اميد مغفرت از لطف تو ديمكدر كه داردك فاعلى ذكر اولنان
بنده ومفعولى اميد ومغفرت وجار ومجرور اكا متعلقدر (مغفرت
ستر ذنوبدر زيرا غفر ستر معناسنه در وبا لاده مذكور دركه مغفرت
مقام تبديلدندر كه عفودن اعلادر انكيچون قرآنده (واعف عنا
واغفرلنا) ديو مغفرتى تأخير ايلدى زيرا عفو عام ومغفرت خاص در
(دارد مضارع عذر داشتن دنكه طوتمق معناسنه در مضارعنده شين
رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر زيرا لغتده داريدن يوقدر
بلكه بو اعتبار بعد القلب اولان حاله نظر ايله در (اميد رجا (لطف
رفقله معامله وهديه وانعام (تو سن ديمكدر انت معناسنه ولكن
بالاده مرور ايتديكه واو بلا ضرورة تلفظ اولنماز بوراده قافيه
ضرورتيچون ضمه اشباع اولنوب واو اوقنور (زانكه اصلنده زانك
كسريله زانكه در ولكن همزهٔ مفتوحه يه وصل حسبيله مفتوح قلنمشدر
و بويله ديمك دخى اولور كه اصلنده ازانكه در همزه ايله صكره همزه
حذف اولنوب زاى ساكنه يه فتحه ويريلوب وصل اولندى ازانكه زان
سبب كه ديمكدر كه ماقبلنه تعليلدر (خود مرور ايتدى خود مبتدا
وفرموده جمله سى خبر ولاتقنطوا فرموده نك مفعوليدر زيرا تقديرانت
قلت هذا اللفظ ديمكدر (فرمودهٔ ده همزه خطاب ايچوندر كه يادن
بدلدر فرموده ماضيدن قسمدر مصدرى فرمودندر بيورمق معناسنه
فرمان بيورق فرمان ده بيوريجى فرمان بردار بيورق طوتيجى يعنى مطيع
مضارعنده واو يرينه الف وياخود ياكلوب فرمايد وفرماينده ديرلر
(لاتقنطوا قنوطدن نهيدر كه قنوط خيردن مأيوس اولمقدر قرآندن
اقتباسدر كه كلور (لاتقنطوا من رحمة الله (معناى بيت) بودركه اول
بندهٔ بكريخته سنك لطف واحسانكدن رجاء مغفرت طوترا اول سببدنكه
قرآنده (لاتقنطوا من رحمة الله) بيورمش سن اول دخى لطف واحسان
ووعدكه اعتماد ايدوب معاصيدن تائب ومستغفر اولديغى حسبيله
مغفرت اميدنده در زيرا قنوط ورحمتدن نااميد اولمق اكبر كبائردندر كه
كفردر امن كبى يعنى الله تعالى نك غضبندن امن اوزره اولمق حق
عجزه نسبت ايتمكدركه حاشا او بكا برنسنه ايتمكه قادر دكلدر ديمك

اولور قنوط دخی لئیم اولنلردن اولور یعنی برکسه لئیم اولسه لؤمی
جهتیله انك خیرندن ناامید اولورلر حق تعالی ایسه کریمدر لئیم دکلدر
پس بو اعتقادده اولمق کفردر * بحر الطاف تو بی پایان بود * ناامید
از رحمت شیطان بود * بو بیتك تقدیری بود بحر الطاف تو بی پایان
بود ناامید از رحمت شیطان دیمکدر که بحر کسرله بودك فاعلیدر زیرا
استعمال فرسده مضافك آخری مکسور اولور بی پایان مفعولیدر
ناامید ایکنجی بودك فاعلی وجار ومجرور امیده متعلق وشیطان مفعولدر
(بحر دریادر یعنی شول مکان واسعدر که ماء کثیری جمع ایتمشدر وسعتنه
بناءً علماده توسعی اولنلره متبحر فی العلم دیرلر و بحر اصلنده عذب ایدی
صکره عفونت هوانی دفع ایچون ملح اولوب یدی قسمه تقسیم اولندیکه
هفت دریا دیرلر نتکم شرح اولندی (الطاف لطفك جمعیدر بحرده
توسع اولمق حسبیله جمعه اضافتی مناسب دوشمشدر پس بونده الطافی
بحره تشبیه واردر که مشبه بهك مشبهه اضافتی دیرلر ذهب الاصیل کبی
(نا حرف نفیدر که اسمه داخل اولور مشتق اولسون وغیری اولسون
نادان کبی که بلیجی دکل جاهل معناسنه ونامرد کبی که کشی وآدم دکل
معناسنه (ناامید دیمك امیدسز معناسنه در که اصلنده حروف نفیدن
اولان بی معناسیدر ونا کلمه سنك الفی حذف اولنسه آخرنه هاء غیر ملفوظه
کتوروب نه دیرلر یوق معناسنه وکاه اولورکه ها یرینه یا کتوروب
کسر نونله نی دیرلر ویاخود بعد حذف الالف نون مفرده قالیجق کسره
ویروب اندن یا تولد ایدر (رحمتده ایکنجی تا خطاب ایچوندر اصلی
ات درکه بوراده الفی اتصال ایچون حذف اولنمشدر مفردات باقیه
محلنده مشروحه در (معنای بیت) دیمکدر که یارب سنك دریا کبی اولان
لطفلرك بی پایان اولور یعنی انك آخری یوقدر بلکه دریا ایله تمثیل ایتمك
فی الجمله تفهیم ایچوندر والا دریا کثرت الطاف یاننده برقطره کبیدر
وممکناتدن اولمق حسبیله متناهیدر الطاف ایسه غیر متناهیدر زیرا
واجب الوجوده مضافدر ویارب سنك رحمتکدن ناامید ومأیوس
اولان شیطان صفتنده اولور زیرا شیطان مقطوع الکفر ومذموم
العاقبه اولمق سببیله ظاهرده ناامیددر اکرچه بحسب الزعم رحمت
واسعه یه نظر ایدوب بن دخی رحمتده داخلم دیمشدر ورحمت امیدیله اسم

رحمانك

رحمانك الفنی شیطان سرقه ایتمشدر دیو بعض آثارده وارد اولمشدر
فاما الف مبدأ اوله دلالت ایدر ومبدأ اوله اتصالدن رحمت مطلقه
لازم کلور کلام ایسه رحمت مقیدهده در فافهم جدا * نفس وشیطان
زد کریما راه من * رحمتت باشد شفاعت خواه من * بو بیتك تقدیری
کریما زد نفس وشیطان راه من باشد رحمتت شفاعتخواه من دیمکدر که
نفس وشیطان زدك فاعلی وراه من مفعولیدر نتکم رحمتت باشدك فاعلی
وشفاعتخواه مفعولیدر (زد ماضیدر اوردی معناسنه مصدری
زدن درکه اورمقدر ضرب کبی مستقبلاتنده نون زیاده ایدوب زند
وزننده دیرلر بوراده زد مفرد ایراد اولندیغی ضرورتله در والا زدند
کرکدر وجائزدرکه نفس وشیطانك هر بری اعتباریله اوله راهزن
عربك قاطع الطریق دیدوکیدر زیرا طریقدن مرور ایدنلرك کندیلرن
ضرب ومالرن نهب وغصب ایتمك ناسك اورادن انقطاعنه باعثدر
(کریما الف ندا ایچوندر استعمال عجم اوزرنه کریم لئیمك ضدیدر وکرم
بعد السؤال اولان عطادرکه انده عوض ونفع ملاحظهسی اولمیه
ومحلنه دفع اولنه مثلا قاطع الطریقه سیف ویرمك کرم باباندن دکلدر
(راه یول راهر ویولجی راهبر مرشد همراه یولداشدر (من انا معناسنه در
جمعی ما در نحن کبی (باشد مضارعدر مصدری باشیدندر باء عربیله
اولمق معناسنه (شفاعت خواه وصف ترکیبیدر شفاعت دلیجی معناسنه
اصلی خواهندهٔ شفاعتدر صکره تخفیفا اسم فاعلك ندهسی حذف
ومفعول تقدیم وترکیب اولنمشدر شفاعت کنندن اعلایی حصول
مقصودی ایچون کندنه شفع وضم ایتمکدر (معنای بیت) بودرکه ای
کریم الله نفس وشیطاندن هر بری بنم یولمی اوردی وطریق آخرتده
متاع خیر اعمالمی یغما وافساد ایلدی وبنی مفلس قیلدی الحاصل
بو یولده انك سببیله بویله ضال وبدحال اولدم سنك رحمت واسعهك
بنم شفاعتخواه ومعذرت جویم اوله کویا ناظم قدس سره حصول
مرادی ایچون اسم رحمانه التجا ایلدیکه انك مظهر تامی رسول الله در
صلی الله علیه وسلم ومرویدرکه جمیع شفعادن صکره اسم رحمن دخی
خصوص اوزرنه شفاعت ایتسه کرکدرکه بو شفاعت صفتدن ذاته در
یوخسه مخلوقدن خالقه دکلدر * چشم دارم کز کنه پاکم کنی * پیش

ازان که اندر جهان خاکم کنی * چشم اصلنده کوزدر عین معناسنه
بوراده امید معناسنده مستعملدر زیرا کسه‌دن امیدی اولان کوشهٔ
چشمله انك طرفنه التفات ایدر (دارم مضارع متکلمدر داشتن دن که
طوتمقدر اصلی دارام در که ام فتح همزه ایله متکلم وحده ضمیریدر
اتصالله تخفیفا همزه حذف اولنمشدر (کز فتحله اصلنده که ازدر
کسراه و همزه ایله صکره هاء رسمی و همزه حذف اولنوب کافك
کسره‌سی فتحه‌یه تبدیل قلنمشدر پاکم بونك دخی اصلی پاك‌ام در که بوراده
اسمه متصل اولمغله مضاف الیه دوشمشدر پاکم کنی کلمه سنه مفعول
مقدمدر تقدیری دارم چشم که کنی پاکم از گناه دیمکدر که چشم دارمك
مفعولی ومابعدی بعد الجمله که رابطه سیله صفتدر از گناه پاکم لفظنه
متعلقدر زیرا پاك طاهر معناسنه‌در (کنی امر حاضردر مصدری کردندر
مضارعنده را یرینه نون کتوروب کند وکننده دیرلر یالکز کن لفظی ایله
سن وکنی ایلرسن دیمك اولور که امر آخرنه حرف خطاب لاحق اولسه
معنای مذکوری افاده ایلر (پیش باء عجمیله اوکدر مقابلی پس‌در که
آردر پس ایکمی دخی جهات ستدندر آخرنه هاء اختصاص کتوروب
صنعته پیشه دیرلر زیرا صنعتی اولان کسه ایشی اوکنه الوب ایشلر
پیشه در و پیشه کر استاذ وماهر اولان صنعت اهلی پیش ازان اندن
اوك واول دیمکدر (که ندر اصلنده اندر فتح همزه ایله در که ظرفیت
افاده ایدر بورده وزن ایچون همزه درج وکاف رابطه مفتوح قلنمشدر
وکافك فتحه وهمزه نك درجی تلفظه کوره در پس رسم ها وهمزه
باقیدر (جهان وخاك مرور ایتدی وخا که متصل اولان میم متکلم
پاکم میمی کبیدر وبونك تقدیری کی پاکم از گناه پیش ازانکه کنی خاکم
اندر جهان دیمکدر که پیش ازان اولکی کنی یه ظرفدر عربیده قبل کبی
وخاکم ایکنجی کنی یه مفعول وبعد الجمله ما قبلنه صفت اولور
(معنای بیت) دیمکدر که امید طوترم یعنی امید ورجاء وتقم واردر که
بنی کناهدن پاك وطاهر ایلیه‌سن ووجودمی آب مغفرتله یویه‌سن اندن
مقدم که بنی جهانده وقبرده خاك ایلرسن یعنی موتدن و بودم کلمزدن
مقدم حالمی تدارك ایله والا اکر بوجهاندن آلایش معاصی ایله کیدرسم
حال موتده و برزخده و بعثده وحشرده کارم مشکل اولور سؤال

اولنورسه که مغفرت یوم قیامتله مقیددر نتکم قرآنده کلور (والذی
اطمع ان یغفرلی خطیئتی یوم الدین) وینه کلور (ربنا اغفرلی ولوالدی
وللمؤمنین یوم یقوم الحساب) پس دنیاده نوجهله مغفرت طلب اولنور
جواب ایکی وجهله‌در اولکیسی بودر که مغفرت دنیاده مطلوبدر
تا که یوم دینده آثار معاصی ظهور ایتمیه پس یوم دینله قید اولندیغی
جزاء اعماله کوره‌در یعنی دنیاده مغفور ایله وآخرتده آثار اعمال سیئه‌یی
کوسترمه دیمکدر ایکنجیسی بودر که حقیقتده خلاص اولق آخر الایام
اولان قیامتده‌در زیرا دنیاده اولدقجه اعمال بد مقابله سنده تکفیر ایچون
بعض مجازات واقع اولور حتی ایاغی سورچك ودکن باتمق وامثالی
مکافات قیلنلندر که انکله تخفیف بار حاصل اولور فاعرفه * اندر آن
دم کز بدن جانم بری * از جهان بانور ایمانم بری * بونك تقدیری
اندران دم که بری جانم از بدن بانور ایمان از جهان دیمکدر که اندران
فی الحقیقه ایکنجی بری نك ظرفیدر جانم اولکی بری نك مفعول
صریحی واز بدن غیر صریحی در (با حرف مصاحبتدر که بری یه
متعلقدر (از جهان دخی بویله در (دم نفسدر بوراده مراد آخر
نفسدر که (انما العبرة بالخواتیم موجبنجه اعتبار اکادر (بدن بالاده
ذکر اولندیغی اوزره منکبدن الیه دکدر که اطراف یعنی ال وایاق
وباش وبیون آنده داخل دکلدر جانم بوراده نفس ناطقه‌در که حال موتده
بدندن مفارقت ایدر جانم فتح نونله‌در که اصلنده جان ام در همزه‌نك فتحه‌یله
صکره اتصالله ساقط اولوب جان میمه مضاف اولمشدر جان من معناسنه
نتکم نانم نان من دیمکدر (بری امر حاضردر ایلدرسن معناسنه مصدری
بردن در ضم باءله که ایلتمکدر مضارعنده بانك ضمه‌سی فتحه‌یه تبدیل
اولنوب برد و برنده دیرلر وبری ده اولان یا کنی ده اولان کبی خطاب
ایچوندر اصلی بردایلت معناسنه طریق اشتقاق اوزره مضارعك دالی
حذف وماقبلی اسکان اولنور مکر که آخرنه یا لاحق اوله بوصورتده
مکسور اولور بومقامده اولدیغی کبی وامرك اولنه تأکید طلب ایچون
باء موحدهٔ مکسوره کتورمك دخی قاعده‌در مثلا ببر دیرلر ولکن بانك
مابعدی حرف شفوی اولیجق مضموم اوقنور مابعدی مضموم اولدیغی
کبی ایمان بکن کبی (بانور ایمان باء مصاحبت ایچوندر ایمان مرور ایتدی

ایمانه نور اضافت ایلدی زیرا کفر ومعاصی نك ظلمتی اولدیغی کبی ایمان
وطاعاتك دخی نوری اولور نتکم قرأ نده کلور (نورهم یسعی بین ایدیهم
وبایمانهم) حتی دیمشلردر که مؤمن مطیعك دفتر عملی بله آق ونور ایدر
غیرینك سیاه وظلمانی اولدیغی کبی نور ظلمتك مقابلیدر نور شمس ونور برق
ونور قمر ونور سراج وامثالی کبی که بونلره انوار حسیه دیرلر ونور ایمان
ونور ایقان و نور احسان ونور اعمال که بومقوله لره انوار معنویه دیرلر
ولکن روز قیامتده آثار حسیه سی ظاهر اولسه کرکدر ونور فی الحقیقه
مایدرك به ولایدرك دیمکدر (معنای بیت) بودر که اول نفس اخیرده که
جانمی بدنمدن ایلدرسن یعنی اخذ ایدرسن وعلاقه سنی قطع ایلرسن
جهاندن بنی نور ایمانله کوجور وشیطان شرندن که فتنة المحیادر محفوظ
ایله بوراده دنیادن نقلی حقه نسبت ایتدی مع هذا ملك الموت قبضیله
اولور زیرا فرمان وتأثیر حقکدر شویله که اکر تأثیر الهی اولمسه جان
بدندن هیچ بروجهله مفارقت ایتمزدی انکچون قرأنده کلور (بیده ملکوت
کل شئ) یعنی هر نسنه نك روحی حق تعالی الندهدر که فی الحقیقه
قابض الارواح ومتوفی النفوس اودر نتکم قرأنده کلور (الله یتوفی الانفس
پس بومعنی (قل یتوفاکم ملك الموت)مضموننه مخالف اولماززیرا ملك الموت
مظهر قدرتدر ومعالجهٔ قبضی دخی اذن حقله در فاعلم ذلك ناظم قدس
سره بومقامده حسن اختتام ایله ختم ایلدی زیرا نعت باری دن بومحله
کلنجه کشیدهٔ سطور اولان معانی مقصده شروعك مقدمه سی ایدی
پس باء موحده ایله بدء ایلدی که باء بسمله در وآخر حروف اولان یاء
مثناة ایله ختم ایلیوب صورتی محافظه قیلدیغی کبی معنی طرفنی دخی
مراعات ایلدی که حسن خاتمه ایله درکاه وآلای کبریایه دعا ونیاز در
بعده پند ونصیحه آغاز ایلدی زیرا بومحله دك اولان کلام بر وادی دن
وشمدن صکره ترتیب اولنه جق وادیٔ آخردندر که مفهوملری بری برینه
مغایر اولمغله کویا ایکی کتاب حکمنده اولدی که هر بری برکونه خاتمه
سزا اولدی والله الاول والاخر ومنه العون فی الباطن والظاهر

✱✱ در نکوهش نفس اماره می کوید ✱✱

عاقل آن باشد که او شاکر بود) عقل لغتده حبس در شول قوت روحانیه که
انسان آنکله کسب علوم ایلر اکا عقل دیدکلری انسانی قبائحدن حبس

ومنع

ومنع ایتدیکی ایچوندر وانك مقری دماغدر وحك محل تعیینی قلب
اولدیغی کبی ناظم قدس سره عقل ایله بدء ایتدیکنده اصابت ایلدی
زیرا اول مخلوق عقلدر که اکا قلم وروح محمدی دخی دیرلر وابو البشر
آدم علیه السلام عقل وایمان وحیا میاننده مخیر اولیجق آدم دخی
بالهام الله تعالی عقلی قبول ایدوب ایمان وحیا اکا تابع اولدیلر مقصود
اولان عقل قدسیدر که اکا عقل معاد دیرلر وبو عقلله درجات عالیه
حاصل اولور بو خسه عقل معاشله دکل وحدیثده کلور که اکثر اهل الجنة
البله والعقلاء فی علیین) وبو مقامك تفاصیلی مالانهایه در که قید
وضبطدن خارجدر شکر قلب ایله نعمتی تصور ولسانله منعمه ثنا
وجوارحله مکافاتدر مقابلی کفراندر که نسیان نعمتدر ناظم قدس سره
شکرله بدء ایتدوکنده دخی اصابت ایلدی زیرا ابتدای موجود که عقلدر
مقابله سنده شکر لازمدر انکچون مقام روحانیده جناب نبوته صلی الله
علیه وسلم احمد تسمیه اولنوب انك کثرت حمدندن لواء الحمد خلق اولندی
پس فیض وجود وسائر نعم تابعه به شکر ایتمك واجبدر تاکه حق منعمی
مراعات حاصل اوله بوراده تقدیر عاقل آن باشد که او بود شاکر
دیمکدر که عاقل مبتدا وآن باشد آنست دیمکدر که خبردر واو مبتدا
وبود شاکر بعد الجمله ماقبلنه صفت اولور (معنای مصراع) بودر که
عاقل اول اولور یعنی اولدر که او وجود وعلم وسائر نعم الهیه یه شکر ایدیجی
اولور والا اکا عاقل دیمزلر بلکه احمق دیرلر وحضرت عیسی علیه السلام
بیورمشدر که هر دورلو مرضه معالجه ایتدم فاما احمق بنی بی تاب ایتدی
پس علم اولدیغی یرده باری عقل کرکدر وعقلك مادونی شهوت
وحمقدر که برایشه یرامز بومعنادندر علما وعقلاءیله مشاوره ایدرلر ارباب
شهوت وهوی وحمق وسفاهت ایله دکل * وانکهی برنفس خود قادر بود
انکهی وانکاهی وانکاه وانکه کاف عجمیله اصلنده اول وقت دیمکدر که
انکهی وانکاهی نك یاری زائده دراندن صکره معناسنده دخی استعمال
اولندی پس بعده معناسنه بود فعلنه ظرف اولور قادر بودك مفعولی
وبرنفس خود قادره متعلقدر وانکهی واو عاطفه یی وصلله در قدرت
عجزك ضدیدر یعنی برصفتدر که حی اولان انك سببیله بر نسنه نك فعل
وترکنه متمکن اولور پس قدرت حیات صفتنی مستلزمدر یعنی میت

قدرتله متصف دکلدر وقدرت ارادته تابعدر یعنی اول حیات صکره
ارادت صکره قدرتدر (معنای مصراع) بودرکه واندن صکره یعنی
عاقل شاکر اولدقدن صکره کندی نفس اماره سی اوزرنه دخی قادر اوله
یعنی هواسنه غالب اوله وانك النده عاجز اولوب قالمیه زیرا نفس خانهٔ
وجودده زن کیدر پس مرد اولان عاقل زنه زبون اولماز وهوی
وشهوت یولن قویوب هدی وعفت جانبنه میل ایدر زیرا فلاح تزکیهٔ
نفسده‌در* هرکه خشم خود فروخورد ای جوان* باشد او از رستکاران
جهان* هر تعمیم ایچوندر کل افرادی معناسنه هرکه هرکسی که
تقدیرنده در وکه رابطه سیله مابعدی کسی یه صفتدر خشم فتحله
اصحدر اکرچه کسرله مشهوردر قاقیمق معناسنه اسم مصدر در (خشم
آلود غضبله قارشمش وپر اولمش معناسنه (فرو آشفه (وخورد ماضیدر
اکل ایتدی معناسنه (فروخورد یودقندی فروبرد یوندی دیمکدر فرو
رفت باندی معناسنه اولدیغی کبی (ای کسرله حرف ندادر عربیده فتحله
اولدیغی کبی (جوان یکت که مقابلی پیر در قوجه معناسنه (رستکاران
رستکارك جمعیدر قورتلمش خلاص اولمش معناسنه آخرنده الف ونون
ادات جمعدر اصلی رستن در قورتلمق معناسنه مضارعنده سین هایه قلب
اولنوب رهد ورهنده دیرلر خلاص اولور وخلاص اولیجی معناسنه
(رسته ماضیدن قسمدر آخرنه افادهٔ مبالغه ایچون کار لفظی الحاق
اولنمشدر کاف عجمیله تنکم نظیری مرور ایتدی (بعد ذا بیتك تقدیری
ای جوان هرکسی که فروخورد خشم خود باشد او دیمکدر که هرکسی
مبتدا وخشم خود فروخوردك مفعولی وبعد الجمله کسی یه صفتدر
او باشدك فاعلی ویاخود تحتنده اولان ضمیر فاعلی تأکید وبعد الجمله
خبر مبتدا اولور (معنای بیت) دیمکدر که ای جوان هرکسه که کندی
غضبنی یودقندی واظهار ایتمدی اول کسه جهانك اهل نجاتندن اولور
وایکی عالمك بلا وعذابندن قورتلور وحدیثده کلورکه کشتی کیر یعنی
کورشجی اودکلدر که آخری یره اوره بلکه پهلوان اودرکه غضب حالنده
نفسنه مالك اوله وغضبك حکمنی ویرمیه والا ارسلان اولسه دخی
دلکو قدر حالی یوقدر وبونده جوانی نداوخطابه تخصیص ایتدی زیرا
صفات ذمیمه ده جوانك حالی پیردن اشددر انکیچون حق تعالی عند

الملائکه جوان عفیف ایله مباهات ایلر وبردخی انسان پیر اولسه ده
بنه تعلم مرتبه سنده جوان کبی اولمق کرکدر (تنکم مشهوردرکه سویلنور
تعلم یافتی فالجهل عار * آن بود ابله ترین مردمان* کز پی نفس وهوی
باشد دوان* آن مبتدا ومحذوف کسه اشارتدرکه مصراع ثانی مضمونی
انی تبیین ایدر بعض نسخه ده هست آن ابله ترین دوشمشدر هستك
معناسی واردر بوراده است کبی در ابله ترین مردمان بودك مفعولیدرکه
بعد الجمله خبردر از پی دوانه متعلق ودوان باشدك مفعولی وبعد الجمله
مصراع اوله مبتدایه صفتدر تقدیری آن کس بود ابله ترین مردمان که
دوان باشد از پی نفس وهوی دیمکدر ابله بی تمیز اولان احمقده شایعدر
اکرچه اوغوز معناسنده ده مستعملدر (تنکم حدیثده کلور اکثر اهل الجنة
البله یعنی اکثر اهل جنت اوغوز وسلیم الصدر وشر وشوردن غافل
اولنلردر (تنکم تاج المصادرده کلور الابله الذی غلب علیه سلامة الصدر
بوراده مراد معنای اولدر وابله بین البلاهه دیمکدرکه علم بابندن نعتدر
ترین ترادات تفضیلدرکه مدخولنك مدلولنده مزیت وترقی افاده ایدر
یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر بهترین وامثالی کبی مردمان مردمك
جمعیدر میمك فتحی ودالك ضمیله آدم اوغلانی وکوز ببکی (تنکم انسان
لفظی انسان عربده بو ایکی معناده مستعملدر (کز اصلنده که از در کسره
وقطعله تنکم مرور ایتدی (پی باء عجمینك فتحه سیله ایز معناسنه که عرب
اثردیر (نفس نفس اماره در هوی قصرله انك صفتیدر قال الله تعالی (واتبع
هواه یعنی میل نفس اوزرنه مبنی اولان مرادنه اتباع ایتدی که اوراده برهان
سماوی ودلیل عقلی یوقدر پس شرعا مذموم اولان نسنه یه میل ایتمك
هوادر دوان فتحله صفت مشبهه در یله کن معناسنه مصدری دویدندرکه
یلکدر مضارعی دود واسم فاعلی دونده کلور (معنای بیت) بودرکه
اول کمسه اولور آدم اوغلانك زیاده ابله واحمقی که نفس وهوی
آردندن وایزندن یله کن اوله یعنی نفسك مرادنه تابع اوله وتحصیلنه سعی
ایلیه شول برکشی کبی که آخرك ایزنه دوشوب آردنجه کیدر واکا ایرشم
دیو یلر وبو مقوله یی ابله ترعد ایتدیکنك وجهی بودرکه نفس
اعدی الاعدادر وهواسی وجود بولدقجه اولدخی قوت بولور وانسان که
کندی دشمنك بسلیه ومرادنجه اوله اندن احمق اولماز زیرا کندی

قاتلنه سلاحله امداد ایتمش کبی اولور * وانکهی پندار دان تاریك رای *
خواهد امرزیدنش آخر خدای * وانکهی بیت اولده شرح اولنمشدر
پندارد بانك عجمینك کسریله مضارع عددر صانور معناسنه ظن ایلر کبی
مصدری پنداشتن درکه صانمقدر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب
پندارد وپندارنده دیرلر آن تاریك پنداردك فاعلیدر تاریك رای صفت
مشبهه در وصف ترکیبی دکل (نتکم قاعده سی بالاده شرح اولنمشدی
تارقارمش معناسنه تاریك قره کودرشب تاریك قره کوکیجه در اصلی تاردر
آخرنده یاوکاف معنای تاره برنوع انتسابی اولدیغندن اوتوریدر رای
عربیدرکه اصلنده همزه ایله در بوراده قافیه ایچون الفه قلب اولنمشدر
رأی لغتده اعتقاددر صکره نظر واجتهاددن مکتسب اولان اعتقادده
استعمال اولندی کرك متفق علیه وکرك مختلف فیه اولسون اشته رأی
فکرك مؤداسیدر دید کلری بودر بویله یرلرده مطلق اعتقاد وفکر
معناسنه اطلاق اولنور خواهد مرور ایتدی آمرزیدن مصدردر
یارلغمق واسرکمك معناسنه شین متصلدر ضمیر غائبدرکه تاریك رایه
ویاتابع نفس وهوایه ویا ابلهه که مآل بردر (آخر اکر آخر کار دیمك
اولورسه اولك ضدی اولور ونعمة الله دیمشدرکه آخر فارسی صحیحدرکه
تعریض مقامنده مستعملدر (نتکم شیخ سعدی بیورر (عشق بازی
نه من آخر بجهان آوردم) یعنی عشق بازی جهانه بن کتورمدم بونی
دخی بیلورسن شویله دیر (بومصراعك) تقدیری خواهد آمرزیدن
خدایش اخر دیمکدرکه آمرزیدن خواهدك مفعولی آمرزیدن دخی
فاعلنه مضاف وشین مفعولیدر ضرب زید عمرا کبی وخواهد جمله سی
پندارد جمله سندن بدلدر (معنای بیت) بودرکه وبوندن صکره اول
ظلمانی اعتقادلی وفکرلی ظن ایلر یعنی قوری صانوبه دوشمشدرکه آخر
حق انی مغفرت ایلیه یعنی مغفور اولدیغن استرمع هذا احلاق ذمیمه
اهلی ونفس وهوی اسیری وکاه اوزرنه مصر وتزکیه طرفندن
معرضدر پس کرچه حق تعالی شرکدن ماعداسن یارلغار فامابو مقوله
امنیهٔ مجرده یه دوشنه دیملودر وبونده اعتقادی ظلمته وصف ایتدیکی
ذکر اولنان امنیهٔ مجرده دن اوتوریدر پس اکر ایمان وعمل صالح باندن
دخول ایتمش ولایدی خانهٔ قلبی منور اولوردی وظلمتدن قورتلوردی

* کرچه درویشی بود سخت ای پسر * هم زدر ویشی نباشد خوبتر *
کرکان عجمینك فتحیله حرف شرطدر اصلی اکر درچه اصلنده
حرف استفهامدر بوراده حرف شرطه انضمامله معناسندن منسلخدر
کرچه مآل اعتبار یله رائحهٔ استفهام واردر (درویشی مبتدا سخت بودك
مفعولی وضمیر مستتر فاعلیدر وبعد الجمله فعل شرطدر جزاء شرط
مصراع ثانیدر درویشی ده اولان یا مصدریه در درویش فقیردرکه
ترك یوخسول دیر درویشی فقیرلقدر (سخت قاتی پسر یانك عجمینك
کسریله اوغلان ابن معناسنه صقللو اولسون امرد اولسون ولکن
شعرا امرد معناسنه استعمال ایدرلر (هم موافقت ایچوندرکه بونکله بله
دیمکدر (خوبتر ده تر ادات تفضیلدرکه خوبرك دیمکدر خوب کوزلدر
حسن معناسنه خوبتر نباشدك مفعولی ز درویشی خوبتره متعلقدر
معنای بیت) بودرکه ای اوغل اکرچه درویشلك ویخسوللق قاتی
ومحنتلو نسنه اولور یعنی اندن شدتلو نسنه وارمیدر بوقدر ولکن
بویله ایکن بنه اهل آخرت یاننده فقیرلقدن زیاده سوکلو وکوزل نسنه
یوقدر زیرا فقیرك حسابی یسیر وغنینك حسابی عسیردر وبردخی فقر
اکرچه دنیاده خوار ومؤخردر ولکن آخرتده معزز ومقدمدرکه
اغنیادن بشیوز سنه مقدم دق باب جنت ایدرلر ودنیاده دخی حاللری
هر یوزدن خفت اوزرنه اولوب کید اعداء ومکر حساددن امن اوزره
اولورلر ومصراع ثانیده درویش حقیقی یه دخی رمز واردرکه مفتقر
الی الله معناسنه درکه کندی وجودندن فنا بولمش ونقد تعلقاتنی یغما
ایدروب حقیقت اوزرنه مفلس اولمشدر * هرکه اورانفس شومش رام شد
از خردمندان نیکو نام شد * هرکه هرکسی که تقدیرنده درکه موصوف
محذوفدر (را ادات مفعولدر تقدیری هرکسی که شد اورا نفس شومش رام
دیمکدرکه هرکسی مبتدا نفس شوم شدك فاعلی اورا مفعول اول ورام
ثانیدر وبعد الجمله کسی یه صفتدر ومصراع ثانی خبردر تقدیری شد از
خردمندان نیکونام درشوم نفسك صفتیدر اصلی شؤم در همزه ایله
ولکن ماقبلی مضموم اولمغله تخفیفا واوه قلب اولنور موصده کبی شوم
یمینك ضدیدرکه نامبارك وبی میمنت دیمکدر (رام مطیع معناسنه
خردمندان خردمندك جمعیدر خرد کسرله خاله عقلدر (مند ادات

نسبتدر كه لی معناسن افاده ایدر خرد مند عقللی در (نیکو نام نیکو
کوچك در تنکم مرور ایتدی نام آددر نامه هاء اختصاصله مکتوبدر
ایچنده نام یازلدیغیچون نامه دیدیلر نیکونام صفت مشبهه در وصف
ترکیبی دکل نیکونام خردمندانك صفتیدر (معنای بیت) بودر كه
هرکسه كه اکا نفس شکوی مطیع اولدی اول کسه کوچك ادلو اولان
عاقللردن اولدی یعنی دنیا وآخرتده ایلوکله نامی یاد اولدی زیرا تزکیهٔ
نفس ایدن کسنه نك خلق عالم شرندن امن اوزره اولوب خیرله یاد ایدرلر
وروزقیامتده دخی خیرله اکلور وعقلادن اولمغله درجات عالیه بولور
وهر کیمك كه نفسی سرکش اولوب مشوٴم قالدی انك حالی بونك خلافنه
اولدی كه دنیا وآخرتده احمقلردن و بدنامردن اولدی پس هر نه مدحت
ومذمت کلورسه انسانه نفسندن کلور ونفس اکا مطیع اولمق تزکیه
حسبیله در زیرا رعونت نفس زائل اولدقده نفس قلبه و قلب روحه
وروح سره تابع اولوب یکجهت اولور واو راده خلاف ونزاع قالماز
وبعض نسخه ده نفس توسن دوشمشدر تانك ضمی وسینك فتحیله سرکش
وکوره معناسنه كه حرون دخی دیرلر ولسان عامه ده توسن دید کلری اندن
غلطدر * در ریاضت نفس بدرا کوش مال * تانیند ازدترا اندر وبال *
ریاضت صعب الانقیاد اولان نسنه یی تذلیل ایتمکه دیرلر ریاضت نفس
اودر كه انی امور شرعیه ده استعمال ایده ومجاهدات شاقه ایله اخلاقنی
تهذیب ایلیه (نتکم الله تعالی نفسی ابتدا خلق ایتدکده ربوبیت حقه
اعتراف ایتمیجك انی درت بیكییل جوعله مبتلی ایلدی تا كه انت ربی
دیو اقراره کلدی بورادندر كه مجاهد فی سبیل الله اولنلر تقلیل غدا
وتحملاری قدر صوم وصال ایدرلر (بدیرامردر مقابلی نبك در كه ایودر
(کوش قولاق مال امردر مالیدندن كه اصلنده اومقدر كه عرب دلك
وفرك دیر کوش مال تأدیب قولاق بورمقدر بوراده کوش مال وصف ترکیبی
قیلندن دکلدر زیرا وصف ترکیبی اسم فاعل ایله اولور امرله اولماز
(پس کوش مفعول مقدم اولور مان لفظنه انکچون منفصل یازیلور
بونك تقدیری بمال کوش نفس بدرادر ریاضت دیمکدر كه کوش نفسه
مضافدر وبونده نفسك ریاضتنی مؤدبلرك تأدیبنه تشبیه واردر تابوراده
تعلیل ایچوندر لام جاره معناسنه (مثلا آمدم تا ترا ببینم دیرلر کلدم سنی

کورمك ایچون معناسنه یعنی نهایت غرض سنی کورمکدر (نیندازد
اصلنده نه اندازدر كه تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولنوب نون نافیه
متصل قلنمشدر اندازد مضارعدر مصدری انداختن در آتمق معناسنه
عربیده طرح ورمی کبی مستقبلنده خاپی زایه قلب ایدوب اندازد واندازنده
دیرلر (ترا راادات مفعولدر اصلی تورادر كه توسن دیمکدر انت معناسنه
واو رسمی ایله صکره حذف وایصال اولندی (وبال شدت وثقلت
معناسنده در ومراعات ثقل ایچون ضرر ندن خوف اولنورنسنه یه وبال
دینلدی قال الله تعالی (فذاقوا وبال امرهم) (معنای بیت) بودر كه
ریاضت ایچنده یرامز نفسك قولاغنی بور وانی تأدیب ایله تا كه سنی وباله
آتمیه ودوشورمیه یعنی اکر نفسی کندی حالنه قومایوب هواسنی قمع
وسرکشلکنی مجاهدات ومعاملات صعبه ایله دفع ایدرسك ضرر وزیان
وعذابدن نجات بولورسن والا بالاخره شدت وثقلتی چکرسن وناره داخل
اولورسن واسب سرکش وحرون راکبنی دوشوروب هلاك صوری یه
سبب اولدیغی کبی نفس بد دخی صاحبنی حد شرعدن اخراج ایدوب
هلاك معنوی یه باعث اولور بعض نسخه ده اندر ضلال دوشمشدر كه
اهتدانك ضدیدر * هر كه خواهد تا سلامت ماند او * از جمیع خلق
رو کرداند او * بونك تقدیری هرکسی كه (خواهد تاماندا وسلامت
کرداند او رو از جمیع خلق دیمکدر كه هرکسی مبتدا ومابعدی صفت
ومصراع ثانی جمله سی خبردر واو ماندك فاعلی وسلامت مفعولیدر
وایکنجی (او کرداندك فاعلیدر و مفعولیدر تا بوراده حتی معناسنه در
سلامت مصدر بمعنی الفاعل در كه سالم دیمکدر كه آفتدن معافات
بولمشدر معناسنه مقابلی مبتلادر (ماند مضارعدر مصدری ماندندر
قالمق معناسنه مضارعنده نونه فتحه حرکت ویریلوب ماند وماننده دیرلر
جمیع جمله دیمکدر كه مجموع معناسنه در مقابلی متفرقدر (خلق مصدر
بمعنی المفعول یعنی مخلوق معناسنه در كه انس وجن وسائره شاملدر
(روی یوز درکه قفا مقابلیدر آخرندن یا ضرورة حذف اولنمشدر
(کرداند کاف عجمینك فتحیله مضارعدر مصدری کردانیدندر برحالدن
برحاله دوندرمك صیرورت معناسنه لازمی کردیدن در دونمك معناسنه
جمیع ماصدقلرنده استعمال اولنور مثلا بریاندن بریانه دونمك و برحالدن

برحاله دونمك و بولده كيدركن دونمك عودت معناسنه وكردان دونكن
ديمكدركه فلك كردان ديرلر دوندكيچون و بو معنادن اوتوری فلكه
وقكلی عربه سنه كردون ديرلر فتحله (معنای بيت) بودركه هر كمسه كه
دليه تاكه جمله آفاتدن سالم قاله و بر بلا ئله مبتلی اولميه اول كمسه جميع
خلقدن يوزنی دوندرر وچويرر يعنی اكر جمله دن اعراض ايدرسه
داربن ده آفاتدن سلامت بولور والاچوق دورلو بلا ئله مبتلی اولور
ناظمك قدس سره مرادی كرچه السلامة فی الوحدة ناسدن عزلته
ترغيبدركه ناسله اختلاطده آفات كثيره واردر بو صورتده خلق انسانه
تخصيص اولنور وعموم دخی فی الجمله اولور ولكن كندی سالك اولديغی
جهتدن جميع مخلوقاتدن قطع علاقه يه تحريض ايلرزيرا علاقهٔ ماسوی
كرك انسان وكرك غيری باعث آفتدركه حقدن بعد و قطيعتدر بناء
علی هذا عاقله كركدركه مطلقا علاقاتدن منقطع اوله تاكه ظاهرا و باطنا
سلامت بوله * مردمانراسر بسر درخواب دان * كشت بيدارانكه او
رفت ازجهان * بونك تقديری (دان مردمانراسر بسر درخواب ديمكدر
كه مردمانرا اوانك مفعولی وسر بسر مردمانی تأكيددرانكه كشتك فاعلی
وبيدار مفعولی (واورفت ازجهان بعدالجمله موصوف محذوفه صفتدر
تقديری آن كسی كه ديمكدر نتكيم نظائری مرورايتدی سر بسر ازسر
تابسر ديمكدركه سراوچدر طرف معناسنه تا انتهای غايت ايچوندر
براوجدن براوجه ديرلر مقصود احاطه دربو جهتدن سر بسر مردمانك
جمعيتنی وشمولنی تأكيد ايدرتاكه بعض افرادك عدم دخولی وهم اولنميه
خواب واو رسمی ايله اويخو نوم معناسنه و واقعه يعنی دوش زيرا واقعه
منامده كورنمكله واقعه دن دخی خوابله تعبير اولندی (دان امردركه
مستقبلدن مأخوذدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده
سين حذف اولنوب داند ودانند ديرلر وامرده قاعده بودركه اولنه
تأكيد طلب ايچون باكتورر لر مثلا دان ده بدان ديرلر ولكن ضرورت
وزنيچون ناظم قدس سره اكثر مواقعنده ترك وطی ايدر كشت كاف
عجمينك فتحيله ماضيدر اولدی معناسنه شد كبی (بيدار بانك كسريله
اويانق (رفت ماضيدر مصدری رفتن در يوريمك و كيتمك معناسنه
مضارعنده فابی واوه وتابی داله قلب ايدوب رود ورونده ديرلر بوراده

جهاندن كيتمك موتدن كنايه در (معنای بيت) بودركه آدم اوغلانك
جمله سنی خوابده بيل اويانق اول كمسه اولدی كه بوجهاندن كيتدی يعنی
موت طبيعی ايله ارتحال ايلدی الحاصل اولدقجه اويانمدی نتكيم اثرده كلور
الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا او تيقظوا يعنی خلق خواب غفلتده در وانلرك
اويانمسی موته موقوفدرزيرا موت هر پرده يی كشف ايدر نتكيم كلور فكشفنا
عنك غطائك فبصرك اليوم حديد) بوندن مقصود انسانك غفلتی خواب
حالنه تشبيه دركه خوابده اولان كمسه بيدار اولمدقجه امور حسيه يه مطلع
اولمديغی كبی غفلتده اولان كمسه دخی بو عالمدن انتقال ايتمدكجه حقيقت
حاله واقف اولمازمكركه موتوا قبل ان تموتوا وفقنجه موت اضطراری ايله
موتدن مقدم موت اختياری ارادی ايله مرده اوله پس بو صورتده اطلاع
تامه موت طبيعی لازم كلمز وقرآنده كلور (ومن آياته منامكم بالليل والنهار)
و بوندن بطريق الاشاره مراد بودركه سز كوندز بيدار اولسكوزده كيجه
خوابده اولديغكز كبی ينه غفلتده سكوز الحاصل كيجه كوز و كوندز يكوز
غفلتده يكز مكركه بعضيكز آچله بو صورتده خوابده اولسكوز دخی يينه
بيدارسكز * انكه رنجاندتراعذرش پذير * تايابی مغفرت بروی مكيرا بعض
نسخده وانكه رنجاندتراعذرش تايابی مغفرت مكير بروی دوشمشدر
بونك تقديری آنكس كه رنجاندترا پذير عذرش تايابی مغفرت مكير بروی
ديمكدركه (انكس مبتدا وترا رنجاندده مفعول و بعدالجمله مبتدايه صفتدر
وعذر پذيرك مفعولی اولوب بعدالجمله مبتدايه خبردر مغفرت يابينك
مفعولی اولوب بعدالجمله خبرجمله سنه تعليلدر وياخود مابعدنه تعليل
اولوب مكير بروی جمله سی پذير عذرش دن بدل وياخود جملهٔ استينافيه
اولور رنجاند مضارعدر مصدری رنجانيدن در انجتمك معناسنه لازمی
رنجيدن دركه انجمك ديمكدر ايكی نونله ومتعدی نك قاعده سی بودركه
امرك آخرنه الف و بعده ماضی سنده نيد لفظی الحاق اولنور
ومضارعنده يا حذف اولنور رنج ورنجانيد ورنجاند كبی ترامرور ايتدی
عذر عربيدر انسان ايتديكی كناهی محو ايده جك نسنه تحری ايتمكه
عذر ديرلركه اوچ وجهله در بری ايشلمدم ديو انكار در و بری ايشلدم اما
فلان معنادن اوتوری ايشلدم ديو ذنبی ذنب اولمقدن اخراج ايدرنسنه
ذكرايتمكدر و بری ايشلدم اما بردخی ايشلميين ديمكدر و بواوچنجی به

توبه دیرلر پس هر توبه عذر اولور فاما هر عذر توبه اولماز پذیر باء عجمی
ایله وذال معجمه ایله امر حاضردر قبول ایله معناسنه مصدری پذیرفتن در که
قبول ایتمکدر مضارعنده پذیرد و پذیرنده دیرلر که فا داله قلب اولنور
تا تعلیل ایچوندر بیابی اولنده باء مکسوره و آخرنده یاء خطاب ایله
تاسن بولاسن یعنی بولمقدن اوتوری دیمکدر مصدری یافتن در بولمق
معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرلر زیرا
باء ایله فانك ایکسی دخی حرف شفوی اولمغله ارالرنده مبادله واقع اولور
زبان وزفان کبی ومضارع اولنه استقباله تخصیص ایچون باداخل اولور
حاله تخصیص ایچون می داخل اولدیغی کبی مغفرت تحت قدرتنده اولان
کسه دن صادر اولان قبیحی ستر ایتمکدر پس قول افندیسنك
عقابندن خوفا عیبنی ستر ایلسه اکا مغفرت دیمزلر بروی بر استعلا
ایچوندر علی معناسنه (وی اصلنده او یدر ضمیر غائب منفصلدر
عربیده هو کبی کاه اولور که الفن حذف ایدوب واو اوزرنه ضمه ثقیل
اولمغله فتحه حرکت ویروب وی دیرلر وکاه اولور که اولندن الفی وآخرندن
یایی حذف ایدوب یالکز واو قالیجق ساکنله ابتدا متعذر اولمغین اخف
حرکات اولان فتحه ایله ورا دیرلر اکا معناسنه مکر که اولنده کلمهٔ اخری
اوله بو صورتده تحریکه حاجت قالمیوب سکونله استعمال اولنور مثلا
کودیرلر که اصلی که او در کذا فی دقایق ابن الکمال (مکیر میم نافیه وکیر
کاف عجمی ایله امردر طوت معناسنه مصدری کرفتن در طوتمق
معناسنه فصیح بودر که مضارعنده یا زیاده ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر
بروی مکیرانك اوزرنه صوچ طوتمه ومؤاخذه قلمه دیمکدر (معنای بیت
بودر که اول کسه که سنی انجیدر وسکا اذیت ایدوب الم ویررسن انك
عذرنی قبول ایله اکر اعتذار ایدرسه تا که سن انی عفو ایتمکله سن دخی
حقدن مغفرت بولاسن زیرا قرآنده کلور (الا تحبون ان یغفر الله لکم)
ویاخود مغفرت بولمغیچون انی مؤاخذه ایتمه ز پراسن غیرك جرمن عفو
ایدیجك حق تعالی دخی سکا سنك غیره ایتدکك معامله کبی معامله ایدر
واکر استقصای حق ایدرسك اکا کوره حق دخی سندن حقنی استقصا
ایلر وتشدید اوزره اولان دخی اکا کوره بولور ومدیونسه مهلت
ویرمك ویاحقنك برمقدارنی ویاکلنی هبه دخی بویله در * حق ندارد

دوست خلق آزاررا * نیست این خصلت یکی دیندار را * تقدیری
ندارد حق خلق آزاررا دوست این خصلت نیست یکی دیندار را
دیمکدر که حق مبتدا وخلق آزار ندارد ك مفعول اولی ودوست مفعول
ثانیسی وبعد الجمله خبر مبتدادر این خصلت مبتدا ونیست خبری
ویکی دیندار نیستك بحسب المعنی مفعولیدر زیرا لسان عربی ایله تقدیری
لاتناسب احدا من اهل الدین ولا تصح له دیمکدر وجائزدر که نهی غائب
معناسنه اوله که اولمسون دیمکدر (حق اسم ذاتدر ثابت وقائم معناسنه
(ندارد اصلنده نه دارددر که نه نفی ایچوندر فعله وصلله هاء غیره لموظه
ساقط اولمشدر (دوست دشمن مقابلیدر (خلق آزار وصف ترکیبیدر
اصلنده آزارندهٔ خلق درکه (آزارنده اسم فاعل وخلق انك مفعولیدر
صکره نده حذف ومفعول تقدیم اولنوب خلق آزار اولدی خلق انجدیجی
معناسنه مصدری آزردن وآزاردن در انجتمك معناسنه مستقبلاتنده
زائله را اراسنده بر الف زیاده ایدوب آزارد وآزارنده دیرلر (نیست
اصلنده نه است درکه نون مکسور اولیجق یا تولد ایدوب ها وهمزه نك
حذفندن صکره ماقبلی مابعدنه وصل اولندی معناسنه یوقدر دیمکدر
(این اسم اشارتدر هذا کبی مابعدنه اشارتدر (خصلت عربیدر که
فضیلتده ورذیلتده مستعملدر اکرچه فضیلتده غالبدر بوراده مراد
رذیلتدر یعنی صفت قبیحه درکه خلق آزار اولمقدر (یکی آخرنده یا
زائده در زیرا یك بردر یکی بری در بوراده ایسه مناسب اولان اولکیدر
ومقامدن عموم مستفاد اولمغله هیچ بك دین دار دیمك اولور دیندار
وصف ترکیبیدر که اصلی دارندهٔ دیندر نتکم نظائری مرور ایتدی
مصدری داشتن در که طوتمق وصقلمق ومراعات ایتمکدر مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر پادشاهلره اهل جهانی
حمایت ورعایت ایتدکلری ایچون جهاندار دیرلر دینی محافظه ایدوب
متدین اولان کسه یه دخی دیندار دیرلر (معنای بیت) بودر که حق تعالی
خلق آزار یعنی خلق رنجیده قلیجی کسه یی دوست طوتمز بلکه بو صفتده
اولان آدم حقك دشمنی ومبغوض ومغضوبیدر زیرا خلقی انجتمك
خاطر یقمه درکوکل ایسه کعبه دن اشرفدر زیرا بناء حقدر کعبه ایسه
بناء خلقدر که بناء حضرت ابرهیمدر علیه السلام بو خصلت هیچ

ردیندارە بوقدر یعنی دل آزارلق مؤمن متدین اولانە مناسب ولایق
بدکه بروجهله صحیح دکلدر زیرا صفات ذمیمه نك اقبحی در ویاخود
بوخصلت ذمیمه هیچ برمؤمن متدین ایچون اولماسون یعنی حق تعالی
مؤمن متدینی بومقوله بد صفتدن صقلاسون والا متدین اولماز زیرا
دینك كمالی فضائل ایله در یوخسه رذائل ایله دكل بلكه رذائل سبب
نقصان دیندر ودینك شرحی بالاده در* ازستم هركودلی رار یش كرد
آن جراحت بروجود خویش كرد تقدیری هركه اوكردلی راریش
ازستم كردان جراحت بروجود خویش دیمكدر كه (هركه ابتدا واو
مبتداء ثانی دلی را كردك مفعولی وریش ثانیسی و بعد الجمله خبر اودر
اودخی ماقبلنه صفتدر آن جراحت ایكنجی كردك مفعولیدر و بعد
الجمله هركه یه خبردر (ستم كوچ جور معناسنه ستمكار ظالم یعنی كوج
ایدیجی (هركو اصلنده هركسی كه اودر هاء غیرملفوظه والف حذف
وكافك كسرەسی ضمه یه تبدیل وواوه وصل اولنوب كو دنلدی نتكم
بالاده شرح اولنمشدر (دلی ده یا وحدت ایچوندر دل كوكلدر نتكم
مرور ایتدی (ریش رانك كسرەسی فتحه جانبنه اماله ایله كه اكا
كسرۀ مجهوله دیرلر یعنی كسرەیه بكزر ولكن كسره دكلدر جراحت
معناسنه واماله سز یعنی كسرۀ صریحه ایله صقلدر لحیه كبی نتكم شیركه
قلب ریش ركسرۀ مجهوله ایله اسد وصریحه ایله لبن در (جراحت
كسر جیمه یاره در قرح كبی (وجود ذات انساندر ظهور اعتباریله
(خویش نام عجمه نك كسرەسی وواو رسمیله وكذلك خویشتن كندی
دیمكدر (معنای بیت) بودركه هراول كمسه كه ستم وجوری اوجندن
بركوكلی مجروح ایلدی اول جراحتی كندی وجودی اوزرنه ایلدی
زیرا بنی آدم بری برینك اعضاسی كبیدر وجمیع نفوس نفس واحده
حكمنده در وكذلك اول ستمك وبالی كندی نفسی اوزرنه در نتكم
قرأنده كلور (ومن اساء فعلیها) پس اول قباحتك بالاخره ثقلتنی كندی
چكیجك فی الحقیقه كندی كندنه ایتمش اولور نتكم مشهوردر كه دیرلر
(هرچه كند بخود كند *اینكه در بند دل ازاری بود * درعقوبت
كار اوزاری بود* بعض نسخه ده هركه دوشمشدر ایكبسنده دخی
موصوف محذوفدر انكسی كه وهركسی كه دیمكدر نتكم امثالی مرور

ایتدی وبوندن معلوم اولدیكه انكسی مبتدا (وكه لفظی صفت
وموصوف میاننده رابطه در كه مابعدی بعد الجمله اكا صفت ومصراع
ثانی جمله سی خبردر (وتقدیر كلام دیمكدر كه انكسی كه بود دربند دل
آزاری بود كار اوزاری درعقوبت بند قید دیمكدر (دل آزار وصف
تركیبیدر كه مرور ایتدی آخرنده یا مصدریه در (عقوبت عمل قبیحك
جزا وعذابیدر كه عذاب عملك عقبنده وآخرنده اولمغله عقوبت
وعقاب دنلدی زیرا عقب كتف وزنی اوزره مؤخر الرجل در كه
تركیده اكا اوكچه دیرلر وحدیثده كلور (ویل للاعقاب من النار (كار
كاف عربیله ایش معناسنه (زار یده یا مصدریه در زار ایكلیجی نالان
معناسنه زاری ایكلدی ناله معناسنه زار یدن ایكلمك نالیدن معناسنه
(معنای بیت) بودر كه اول كمسه كه دل آزارلق وخاطر انجمتك وكوكل
یقمق قیدنده اوله وقول وفعلی ایله كندینی اكا بغلیوب ایش ایدینه
انك كاری عقوبت وعذاب ایچنده زار یلق اولور یعنی عاقبت جزاسنی
بولوب نالان وكریان اولور وایتدیكی یاننه قالماز نتكم دیرلر (عمل بد
كشی نك قفادار یدر وبونده اشارت واردر كه دل آزارلغك عقوبتی
سائر معاصی نك عقوبتندن بتردر* ای پسر قصد دل آزاری مكن
* ازخدای خویش بیزاری مكن* تقدیری مكن ای پسر قصد دل
آزاری مكن بیزاری ازخدای خویش دیمكدر كه (قصد مكن لفظنك
مفعولی بیزاری ایكنجی یه مفعول اولدیغی كبی (ای نعمة الله ده فتحه ده
وكسرەده یازلمشدر كه حرف ندادر ولكن قواعد فرسه مناسب اولان
كسره ایله اولمقدر عربیده فتحه ایله كی وزنی اوزره نداء قریب ایچون
اولدیغی قاموسده مصرحدر پس عربیده كسره ایله اولمق مجوز دكلدر
(پسر باء عجمینك كسریله اوغلان یعنی ابن معناسنه اولدیغی مرور
ایتدی كرك ملتحی وكرك امرد اوله ایكیسنده ده شاملدر اهل هوی تخصیص
ایدوب صبیح الوجه و یالك یوزلوده استعمال ایدرلر (قصد معروفدر كه
فارسیده آهنك كردن ایله تفسیر اولنور (مكن نهی حاضردر زیرا میم
نافیه در مصدری كردن در ایشلمك وایلك معناسنه مضارعنده كند
دینلور رایی نونه قلبله وامر مضارعدن مشتقدر دالی حذف ایله نتكم
مرور ایتدی (بیزاری بری اولمق وقورتلمق معناسنه (معنای بیت)

بو درکه ای اوغل دل آزارلق قصد نی ایله وا کا آهنك ایته کندی
خدا کدن بیزارلق ایله یعنی اکر دل آزارلق قصدن ایدرسك سن
حقدن وحق سندن بری اولوب بردخی آراده ارتباط قالماز نتکم قرآنده
کلور (براءة من الله ورسوله) مقصود انقطاع عصمت وعدم بقاء
علاقه در (براءت و بیزاری اصلنده مجاورتی مکروه اولان نسنه دن
خلاص اولمقدر مثلا دیرلر که برص زحمتندن بریء حاصل اولدی وفلان
کسه دن بری اولدم یعنی اول کسه وانك صحبتی مبغوضی اولمغله براءت
کوستردی وخلقدن بری اولمق حقه اتصالدر نتکم کلور (قل الله
ثم ذرهم) فاما حقدن براءت کفردر وحقك عبددن براءتی دخی عبدك
کفر وامثالی معاصیدن عدم امتناعنك نشانیدر پس بونده رمز
واردر که دل آزارلق صفتی شرکه برابردر که سبب براءت حقدر والعیاذ
بالله تعالی من ذلك * خاطر کس را مرنجان ای پسر * ورنه خوردی
زخم برجان ای پسر * بونده مصراع اولك تقدیری مرنجان ای پسر
خاطر کس را دیمکدر که خاطر کس مرنجانك مفعولیدر زخم خوردینك
مفعولی اولدیغی کبی برجان زخمه متعلقدر (خاطر عربیدر که خطور دندر
کوکله فکر واندیشه کلمك وقلبده برنسنه حرکت ایتمك معناسنه پس
خاطر قلبه وارد اولیجی وقلبده تحرك ایدیجی نسنه معناسنه در کرر بانی
وکرك غیری ولکن اکر قلبده اقامت ایتمیوب تیز کلوب کچرسه خاطر
وهاجس اکر اقامت ایدرسه حدیث نفس دیرلر وکاه اولور که ذکر حال
واراده محل طریقیله نفس قلب مراد اولور بو مقامده کی کبی (مرنجان
نهی حاضردر که متعدیدر انجتمه معناسنه تفصیلی بالاده در (ورنه
یوخسه معناسنده مستعملدر اصلی واکرنه درکه واو عاطفه واکر
حرف شرطدر تخفیف اولنوب ورقالمشدر آخرنده نه لفظی نفی ایچوندر
یوق معناسنه و بونفی فی الحقیقه میم نافیه یه راجعدر نفی نفی ایسه
اثباتدر پس مآلی واکر رنجانیدی دیمکدر (خوردی ماضی مخاطبدر
زیرا خطاب ضمیریدر کنی ده کبی (خوردن یمکدر اکل کبی بوراده مجازدر
(زخم خا معجمه ایله یاره وبرتق و ره معناسنه (معنای بیت) بودر که
ای پسر هیچ برکسه نك خاطرنی وقلبنی انجتمه و بی حضور اولاجق
وضع ایتمه واکر انجتماك ایتمیوب بلکه انجیدرسك کندی جانك اورزنه

زخم برسن یعنی والا کندی قلبکی وجانکی زخمناك ایتمش اولورسن
نتکم سری مرور ایتدی ناظم قدس سره جانی خاطر یرینه قودی زیرا
روحك محل تعینی قلبدر پس اذیتدن جان وکوکل انجنور و متکدر
و بی حضور اولور و بوندن فهم اولنور که جان کرچه عالم لطافتدن
اولمغله کدورات خارجیه دن اکا برنسنه مس ایتمیه ولکن جسمه مجاورتله
مس ایدر ومشهوردر که عالم جسمانیده عذاب جسمانی وعالم روحانیده
عذاب روحانی دیرلر که عذاب حسرت وندامت دیدکلریدر پس
جان متأذی اولمق جائز اولیجق بعض روائح کریهه دن ملائکه دخی
متأذی اولمق جائزدر نتکم صوغان وصرمساق رایحه سندن ملائکه
متأذی اولور دیو حدیثده وارد اولمشدر یعنی برمصلی ثوم و بصل
اکل ایدوب مسجده داخل اولسه اوراده مجتمع اولان ملائکه یه و بنی
آدمه اذیت ایتمش اولور پس اذیت ملائکه یی تأویله حاجت قالماز
نتکم بعضیلر تکلف ایتمشلردر زیرا جاده دن خروجدر * کر همی خواهی
که کردی معتبر * نام مردم جز بنیکویی مبر * بو بیت نصیحت آمیزده
معتبر کردینك مفعولی اولوب بعد الجمله که رابطه سیله خواهی یه
مفعول اولور ومصراع ثانینك تقدیری مبر نام مردم جز بنیکویی دیمکدر
که نام مبرك مفعولی وجز بنیکویی استثنا وجمله سی شرطك جزاسی
اولور که کر همی خواهیدر (کر حرف شرطدر که اکر لفظندن مخففدر
(همی خواهی بونده خواهی مضارع مخاطبدر می مضارعی حاله
تخصیص ایچون وهاء مفتوحه معنای حالی تأکید ایچوندر همی
خواهد او طلب ایدوب طورر وهمی خواهی سن استیوب طورر سن
دیمکدر وهمی تقریر ایچون کلور بویله می معناسنه یعنی مقرر میدر
دیه جك یرده همی دیرلر ولکن عرب بعض کلماتك اولی ایله اکتفا
ایدیکی کبی بودخی اوقبیلدندر مثلا همی بود بویله می ایدی دیمکدر
یعنی بویله اولدیغی مقرر میدر صکره فعل حذف اولنوب بحسب
المقام مراد معلوم اولمغله همی دنلدی (کردی کاف عجمیله فعل
مخاطبدر کردیدن صیرورت معناسنه درکه برحالدن برحاله تحول در
کشتن کبی مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کردی دینلور و یاخود
کردندن تخفیف اولنور (معتبر اسم مفعولدر اعتباردن که اصلنده برامره

نظردرتا كه انك جنسندن شئ آخر معلوم اوله صكره بو مقوله مواضعده
نظر والتفاتده استعمال اولندی پس معتبر نظر قبول وتحسين ايله
منظور وملتفت ديمكدر (جز حرف استثنادر غير ومكر ولكن كبی
وبو استثنايه مفرغ ديرلر كه علی حسب العامل معربدر زيرا غير موجب
ومستثنی منه محذوفدر تقديری نام مردم مبر بچيزی ارچيزها الا بنيكو بی
(بنيكو بی ده اولان ب معيت ومقارنت ايچوندر كه اكا باء مصاحبت
ديرلر نيكوی كوكچكدر ايكنجی يا مصدريه در كوكچكلك ديمكدر (مبرنهی
حاضردر زيرا ميم نافيه در اصلی بردن در بانك ضميله ايلتمك معناسنه
مضارعنده ضمه فتحه يه ابدال اولنوب برد وبرنده ديرلر ايلدر ايلدیجی
معناسنه تا كه قطع معناسنه كلن بريدنك مضارعی برده التباس لازم
كلمه زيرا بو برد بانك ضميله در (معنای بيت) بودر كه اكر دلرسك كه
عند الله وعند الناس معتبر ونظر قبولله منظور والتفات تحسينله
ملتفت اولاسن آدم اوغلانك نامنی بر بردن بر يره ايلتكدن غيری وجهله
ايلتمه يعنی لسانه كتورمه الا ايلكله كتور كلكله دكل زيرا ايلی ايلكله
ياد ايده نی ايلكله وكلكله ياد ايده نی دخی كلكله ياد ايدرلر كه عملنه كوره
جزاء وفاقدر مع هذا (انتم شهداء الله فی الارض) ٭وجنبجه آخر شهادت
شر تأثير ايدوب عند الله اهل شر اولمق لازم كلور بورادندر كه ميت
اوزرنه حاضر اولان جماعته حسن شهادت ايتدررلر تا كه شهادتلری
شفاعت اوله پس خلقك عيبنی ستر ايتملودر فكيف كه عيب اولميان
نسنه يی عيب صورتنده قوبوب افترا ايده كی وزر عظيم اهلی اولمش
اولورنتكم اهالئ زمان مبتلادر خصوصا كه ارباب انكاردن اهل
غلو اولنلر اولياءی بله بيوجه علنا سب وشتم ايدرلر ٭ قوت نيكی نداری
بد مكن ٭ بر وجود خود ستم بی حد مكن ٭ تقديری نداری قوت نيكی
مكن بد مكن ستم بی حد بر وجود خود ديمكدر قوت نداری يه مفعولدر
بد اولكی مكن وستم ايكنجينك مفعولی اولديغی كبی (قوت ضعفك
مقابليدر (نيك ايودر آخرنده يا مصدريه در نيكی ايلكدر نيك مقابلی
بددر كه يرامزدر بو دخی ياء مصدريه ايله بدی كرك ايدی تا كه مقابله
تام اوله فاما ضرورت وزن ايچون ترك ايتدی مع هذا باسزدخی معناسی
درستدر (نداری فعل مضارع مخاطب منفيدر مصدری داشتن در

طوتمق ديمكدر مضارعنده شين رايه قلب اولنور نتكم مرور ايتدی
باقی مفردات دخی بالاده شرح اولنمشدر (معنای بيت) چونكه ايلك
قوتن طوتمزسن يعنی كسه يه ايلك ايتمكه طاقتك يوقدر باری بد ايش
اشلمه وبدلك ايتمه تا كه (يضر ولا ينفع) قبيلندن اولميه سن وكندی
نفسك اوزرنه بی حد ستم وجور وظلم ايلمه يعنی اكر بدلك طرفنده
اولورسك كندی وجودكه ظلم ايدرسن زيرا آتديغك اوق بنه سكا دوز
پس ينفع ولا يضر كروهندن اوله كور تا كه حسن جزئله مجازات
اولنه سن وبونده ستمی بی حد اولمغله وصف ايلديكی بدلك خوی
طبيعی اولمغه ناظردر يعنی بركسه نك خويی علی الاستمرار بدلك اولسه
جزاسی دخی اكا كوره بی حد ولا ينقطع اولور زيرا هر بر بدلك ايچون
بر جزاء مخصوص ترتيب اولنور ٭ رو زبان ازغيبت مردم ميبند ٭ تانبندی
دست وپای خود به بند ٭ بونك تقديری رو ببند زبان ازغيبت مردم در
مصراع ثانی حالی اوزرنه در (رو ببند ايكی جمله در كه ثانی اولی بياندر
مصراع ثانی مضمونی ماقبلنه تعليلدر دست نبيني يه مفعول وبه بند
اكا ظرفدر (رو امر حاضردر مصدری رفتن در يوريمك وكيتمك معناسنه
مضارعنده فايی واوه قلب ايدوب وتايی دال قيلوب رود ورونده ديرلر
مصدری رو يدندر ديمك اصلدن عدول وقواعد فرسه مخالفدر
(زبان زانك فتحه وضمه سيله لساندر (غيبت كسرله غايبی بر وجهله
ذكر ايتمكدر كه اكر مسموعی اولسه محزون اولور پس اكر ذكر ايتديكی
نسنه اول كسه ده وار ايسه اكا غيبت والا بهتان ديرلر وغيبت نصله
حرامدر وديمشلردر كه غيبت كسرله اغتيابدن اسمدر وفتح غين غلطدر
زيرا فتحله غيبوبت معناسنه مصدردر (ببند بند امر حاضر در بغله
معناسنه مصدری بنديدن دركه بغلمقدر اولنده باء مضمومه معنای
طلبی تأكيد ايچوندركه طلب استقبال اوزرنه مبنيدر زيرا امر استقبال
ايچوندر انكچون با تأكيد مذكور ايچوندر يوخسه حال ايچون دكل
وسبب ضمه بنده اولان بانك شفوی اولديغيدر زيرا قاعدهٔ فرس
اوزره بانك مدخولی حرف شفوی ويا مضموم اولسه اتباع ايدرلر (تا
بوراده تعليل ايچوندر لام جاره معناسنه (نبينی فعل مضارع مخاطب
منفيدر غايبی ببند واسمی بيننده كلور وبورادندر كه خود بين ديرلر

کندینی کوریجی معجب بنفسه معناسنه و بونلرك مصدری خلاف قیاس
وزره دیدندر که کورمکدر (دست و پای ال واباقدر واو عاطفه ضم
نانك نشانیدر زیرا بولسانده ضمه واو عاطفه یرینه‌در انکچون بویله
مواضده کلام قدماده واو یوقدر صکره متأخرین رسم ایتدیلر واصابت
ایلدیلر زیرا واوك رسمنده بعض مواقعه کوره التباسی رفع واردر
(به بند بوراده با ظرفیت ایچوندر بند اسمدرقید معناسنه انکچون
اولنده با مضموم اولمازومطوع یازیلور زیرا ضمه واتصالی افعاله کوره‌در
(معنای بیت) بودرکه یوری وار دلکی بنی آدم غیبت ومساویسندن
بند ایله واول مقوله کلماتله آغزاچه تا که کندی الکی واباغکی بند وقید
ایچنده کورمیه سن یعنی اکر سن اول صدده اولورسك عاقبت
کندیکی بویله قید ده کوررسن زیرا جزاء عملك در شول جهتدنکه
اغزکی مهرلمك وسکوتله مقید قلمق ال واباغك اطلاقنه وعکس
ایتمك قیدنه باعثدر الحاصل اطلاق کلی حق تعالی نکدر که نه دلرسه
سویلر وایشلر عبد ایسه شرعله مقیددر که حدنی تجاوز ایتمك
حرامدر و بوراده لسانك تجاوزی کلام حرامه رخصت واطلاقدر
و بو معنادندر که دنیاده حقدن خائف اولنلره عقباده لاتخافوا دیرلر
والا خوفه دوشمکدن خوف واردر پس بوراده بی قید اولانه دخی
قید واردر وقید الده واباقده و یونده معروفدر ومهر اغزده‌در قال
الله تعالی (الیوم نختم علی افواهم) اشته بو معنی مراد قیدحسی اولدیغی
صورتده‌در وجائزدرکه قید دست و پامطلق قیددن عبارت اوله یعنی
بوراده لسانی اطلاق اوزره اولان کشی آخر برقیده دوشر هرنه اولورسه
* هرکه از غیبت زبانش بسته نیست * آنچنان کس ازعقوبت رسته
نیست * تقدیری هرکسی که زبانش بسته نیست ازغیبت آنچنان کس
رسته نیست ازعقوبت دیمکدرکه هرکسی مبتدا وانك خبری مصراع
ثانی جمله سیدر وزبانش مبتدا و بسته نیست خبر اولوب جمله سی
هرکسی یه صفت اولور آنچنان کس مبتدا ورسته نیست خبریدر (بسته
اسم مفعولدر بغلنمش معناسنه ماضیدن مشتقدرکه بست‌در طریق
بودرکه ماضینك آخری مفتوح وآخرنه بیان فتحه ایچون هاز یاده قلنور
واسم مفعول قرینه مقیداولان ماضی ایله لفظده مشترکدر ولکن قرائن

حالیه

حالیه و یا مقالیه معناده فرق اولنور لر و ماضیء مقید که ماضیدن قسم
دیدکلریدر بالاده امثلهء کثیره‌سی مرور ایتمشدر و بوراده رسته دخی اول
قبیلدندرکه قورتلمش دیمکدر رستن فتحله خلاص و نجات بولمقدر
مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهد ورهنده دیرلر (آنچنان انجلین
وشویله دیمکدرکه آن بعیده اشارتدر عربیده ذلك کبی وچنان ادات
تشبیه‌درکه اصلی چون آن‌در زیرا چون تشبیه ایچون وتعلیل ایچون
کاور وچون آن دن بعد الترکیب واو حذف اولنوب اسم اشارت
معناسندن منسلخ اولوب مجرد تشبیهه محمول اولمغله اولنه اسم اشارت
ادخال ایتدیلر آنچنین دخی بویله‌در یعنی تشبیه ایچوندرکه بو نجلین
دیمکدر اصلی چون این‌در بوراده ادات تشبیه تحقیرده مبالغه ایچوندر
یوخسه حقیقة تشبیه ایچون دکلدر و تحقیر اسم اشارتدن مأخوذدر
وانجلاین کس دیمك اول خوار کشی که صفت مذکوره ایله متصفدر
دیمکدر و جائزدرکه تشبیهدن مراد بطریق الکنایه کندی اوله
معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك دلی غیبت ومساویدن بغلود کلدر
اومقوله کسه حقك عفو بندن قورتلمش دکلدر زیرا ارتکاب منهی
ایتمکله غضب الهی یه مستحق اولور اثر غضب ایسه عقوبت وعذابدر
انکچون دیدیلر که رضای حق اودرکه حق بنده‌سن امر ایتدیکی یرده کوره
وغضب اودرکه نهی ایتدیکی محلده کوره الحاصل برکسه بومقوله ذنبی
ارتکاب ایدوب قبل التوبه وفات ایتسه استحقاقی جهتیله بحسب الغالب
معذب ومعاقب اولور نتکم وعید قرآنی اکادالدر اکرچه ایمانی جهتیله
مشیت الهیه‌ده زیرا الله تعالی اوزرنه برنسنه واجب دکلدر و وعیدده
خلف ایتمك کرمدندر نتکم بعض اکابر علماذاهب اولمشلردر مکرکه حق
عبد اوله غیبت وامثالی کبی بوصورتده هم استغفار وهم استحلال
لازمدر و برکسه ابن عباسی رضی الله عنهما غیبت ایدوب صکره کلوب
استحلال ایتدکده ابن عباس دخی بن حقك حرام ایتدیکی نسنه‌یی
حلال ایده‌مم ولکن سنك ایچون استغفار ایده‌یم دیدی فافهم جدا

*** در فوئد خاموشی میکوید ***

* ای برادر کرتوهستیء حق طلب * جز بفرمان خدا مکشای لب *
بونك تقدیری ای برادر اکرمیطلبی توهستیء حق مکشای لب جز بفرمان

خدادر كه هستئ حق مطلبی نك مفعولی و بعد الجمله فعل شرط ولب
مكشانك مفعولی و بعد الجمله جزاء شرطدر جز بفرمان خدا استثنادر
تنكم نظیری مرور ایتدی (برادر كسر بائله ارقنداش در (هستی ده
یا مصدریه در كه هست وار هستی وارلقدر آخرنده همزهٔ اضافت توسل
ایچوندر كه اصلی یادر وكسره سی اختلاس اولنور یعنی سلاست وزن
ایچون بعض حركت ایله اكتفا اولنور وهستی وارلقدن غیری معناره
دخی كلور وجه وذات كبی تنكم حلمی ده مصرحدر بوراده مراد بودر كه
رضا معناسنه محمولدر وارلق دكلدر تنكم قرآنده كلور (الا ابتغاء وجه
ربه الاعلی) ای الاطلب رضاء ربه الاعلی وینه كلور (ویبقی وجه ربك)
ای ذاته المقدسة ووجهك رضا معناسنه كلدیكی بودر كه اثر رضا یوزده
ظاهر اولور وذات دخی من حیث هی مطلوب اولماز بلكه بر وصف
اعتباریله مطلوب اولور اشرف صفات ایسه رضادر (طلب عربیدر
استمك معناسنه مصدرنده طلبیدن ومضارعنده مبطلبد وامرنده بطلب
ونهینده مطلب ومخاطبنده مبطلبی دیرلر كه بوراده مراد بودر ولكن
ضرورت وزن ایچون آخرندن یاء خطاب واولندن می حذف اولنمش
ویادن عوض تو كلمه سیله اكتفا قلنمشدر وجائزدر كه هستی ده همزهٔ
اضافت اولمیوب حق طلب وصف تركیبی اوله طلبندهٔ حق معناسنه
(جز غیر معناسنه حرف استثنا (فرمان بیورق (مكشای نهی حاضردر
آچه دیمكدر مصدری كشادن در كه آچمقدر مضارعنده یا زیاده
ایدوب كشاید وكشاینده دیرلر ونهی حاضر اودر كه امر حاضر اوزرنه
میم مفتوحه زیاده قلنور وامر حاضر دخی مستقبلدن اخذ اولنور
آخرندن دالی حذفله مثلا كشایدك دالی حذف اولنیجق كشای قالوب مطلب
امر اولور واوزرنه میم نافیه ایله مكشای اولور (لب طوداقدر و طرف
معناسنه لب جوی كبی كار جوی دیمكدر وبردنم آنمكه لبی دیرلر ظاهر
بودر كه بتون آنمك اولمیوب بر طرفی اولمق حسبیله در (معنای بیت
بودر كه اكر برادر اكر حقك رضاسن طلب ایلرسك ویاخود طالب
حق اولدكسه فرمان خدادن غیری وجهله دودق دپرتمه واغز آچه
یعنی اغزكی آنچه الا حقك اذن ویردیكی وشرعك رخصت كوستردیكی
وجهله كشاده قیل یوخسه نهی ایتدیكی ویورمدیغی نسنه یی اسانه

كتورمه زیرا سن عبد ضعیف وحق مولای قویدر چون سندن
نامشروع سوز ایشیده مؤاخذه دن خوف ایله وغضبنی اوزریكه حواله
ییل بعدذا ناظم قدس سره بو بندده ابتدا اغزی اغز آفتدن آچدی
زیرا روز قیامتده اولان عقوباتك اكثری حصائد السنه در بو جهتدن
صدر اولده بعض خلفاء تحت اللسان بر حجر پاره قورلر وضرورت
قویه اولمدقجه سوز سویلمزلردی پس آفت لسان آفت عظیمه در
كر خبر داری زحی لایموت * بر دهان خود بنه مهر سكوت * بونك
تقدیری اكر داری خبر از حی لایموت بنه مهر سكوت بر دهان خود
دیمكدر كه خبرداری نك مفعولی وجار ومجرور خبره متعلقدر ولایموت
حیه صفتدر وجمله سی فعل شرطدر ومهر سكوت بنه مفعولی و بر دهان
مهره متعلقدر خبر وقوف وعلم كه بطریق الاخبار حاصل اوله (داری
فعل مضارع مخاطبدر مصدری داشتن در مضارعنده شینی رایه
ونایی داله قلب ایدوب دارد ودارنده دیرلر (حی ذو الحیاتدر حقك حیاتی
ذاتیدر یوخسه امر عارض ایله دكلدر آدمك حیاتی نفخله اولدیغی كبی
پس حیات روحله اولمغله ذاتندن اولمامك فرقی واردر وحیات ذاتیه سی
اولانه موت یوقدر زیرا موت روحك بدندن مفارقتیدر پس لایموت
حینك صفت كاشفه سی اولور (دهان ودهن اغزدر (بنه بانك كسره سیله
امر حاضردر اولنده با معنای طلبی تأكید ایچوندر مصدری نهادن در
قومق معناسنده وضع كبی مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده
دیرلر وامر بالاده ذكر اولندیغی اوزره مستقبلدن مشتقدر كه آخر
مستقبلدن دال حذف وماقبلی اسكان اولنور ومستقبله باومی داخل
اولدیغی كبی امره دخی داخل اولور (مهر ضمیمله مشهوردر سكوت
كلامه قدرتی وار ایكن ترك ایتمكدر (معنای بیت) بودر كه
اكر حی لایموت یعنی حی وباقی اولان الله تعالی دن وامرندن خبرك
وار ایسه ویاخود فی نفس الامر ذات وصفات وافعالنی فی الجمله
بیلدك ایسه كندی اغزك اوزرنه مهر سكوت اور وسویلمه زیرا حقدن
آكاه اولنلر (من عرف الله كل لسانه) موجبنجه سویلمزلر خصوصا كه
سویلدیكی اسرار اوله وبونده دهانی مهرلمكه صالح نسنه یه وسكوتی
مهره وخاتمه تشبیه واردر كویا مهرلنن نسنه اچلمدیغی كبی اغزدخی

اچلمه مكرذ كر وتسبيحله و باضرورت قويه وقتنده آچله وشولكه
(من عرف الله طال لسانه) دنلمشدر مأمور اولنلره كوره دركه انلرحقله
تكلم ايدرلر زيرا معرفت تامه اغراض فاسده ايله كلامه مانعدر
اى پسر پند ونصيحت كوش كن كر نجاتى بايدت خاموش كن*
بونك تقديرى بودركه اى پسركن پند ونصيحت كوش كر بايدت
نجاتى كن خاموش (پس پند ونصيحت كن كلمه سنه مفعول اول وكوش
ثانى و بايدت ده تا مفعول ونجاتى فاعل و بعد الجمله فعل شرط وخاموش
مفعول كن اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور ومجموع شرط وجزا
پند ونصيحتى بياندر (اى پسر مرور ايتدى ندا نوع كلام اولمغله تقديم
ايتدى و پسرله تعبير ايتديكى شفقت ومرحمت طريقيله در تتكم بعض
مواضعده برادرله تعبيرى توقيردن خالى دكلدركه سبب تنفيذ نصيحتدر
(پند با عجمينك فتحيله ترك اوكوت وعرب نصيحت دير (نصيحت اسمدر
نصحدن ضمله نصح صلاحى متضمن اولان قول وفعلى تحريدر ونصح
فتحله جامه دككدركه ناصح خياط در و بونده ناصحك فعلى خياطك
عملنه تشبيه واردر يعنى خياط نيجه خلل ثوبى سد ايدرسه ناصح دخى
منصوح له اولان كمسه نك دين ودنياده خرق دیكر و بعضيلر
ديديلركه نصح عسلى شمعدن تصفيه در پس بونده كلامك غل وغشدن
تخليصنى عسلى خلطدن تخليصه تشبيه واردر بو صورتده نصحك نقيضى
غش اولور (كوش كاف عجمينك ضميله قولاق معناسنه ولكن كوش كن
استماع ايله ديمكدركه استماع قولاغك اوازمندندر (كن امردر مصدرى
كردندر اشلمك وايلمك معناسنه مضارعنده را يرينه نون كتوروب كند
وكنده ديرلر ايكنجى كن اول معناسنه امردر زيرا برنسنه يى اشلمكه
وايلمكه اولمق لازم كلمكله تتكم عربيده مطاوعت ايچون بابلرده اعتبار
اولنور ايله معناسنه اولان كلمه يى اول معناسنده استعمال ايتديلر مع هذا
برى لازم و برى متعديدر (نجاتى ده يا تنكير ايچوندر نجات خلاصدركه
هلاكك مقابليدر (بايدت ده تا خطاب ايچوندركه تقديرى بايد ترا
ديمكدر بايد باء عربيه له مضارعدر مصدرى بايستن دركرك اولمق
معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب بايد ديرلر عجم كرك ديه جك
يرده بايد وكركز ديه جك محلده نبايد دير (خاموش اسم ديمكدر واونى

حذف

حذف ايدوب خامش دخى ديرلر (معناى بيت) بودركه اى اوغل
اوكوت دكله سكا نصيحتم اولدركه اكرسكا دوجهان آفاتندن خلاص
كركسه اپسم اول و بلا ضرورة سكوت اختيار ايله مكركه كلامه
ضرورت اوله بو صورتده مواقع سكوتدن مستثنادر وخاموش اولمق
زياده مهماتدن وكلام بلا ضرورة آفاتدن اولمغله ارشادده تلطف
وامحاض نصحده مبالغه طريقيله مخاطبه پسر اطلاق ايلدى تتكم مقام
مناصحه ده سن بنم اوغلم كبى بلكه دخى ايلريسن ديرلر و بونده صحبت
ناسدن تحذير وعزلته ترغيب واردر زيرا صحبتده خاموشلق اولماز
پس سد ذرائع ايتمك كركدر زيرا خيره مؤدى اولان خير وشره منجر
اولان شردر فاعمل بذلك * هركرا كفتار بسيارش بود * دل درون
سينه بيمارش بود * بونك تقديرى هركرا كه بود كفتار بسيارش بود
دل درون سينه بيمارش ديمكدر هركرا مبتدا وكفتار بودك مفعولى و بعد
الجمله محذوف اولان كه رابطه سيله مبتدايه صفتدر ودل ايكنجى
بودك فاعلى ودرون ظرفى و بيمار مفعوليدر و بعد الجمله خبر مبتدادر
(هركرا هركيمك ديمكدركه را تعليل ايچوندر وكه اسمدر (كفتار
كاف عجمينك ضميله هنوز دله كلن سوزدر سخن اعمدر كفتار اصلنده
آرنده كفت دركه وصف تركيبيدر ابن كمال ديمشدركه كفتار سوز
ديرمكدر انجو ديزر كبى عرب اكا نظم كلام دير نظم كلام سوزى كتورمكه
باعث اولديغندن اوتورى كفتار ديديلر باعث فعله فاعلك اسمى
اطلاق ايتمك هردلده شايعدر (بسيارش ده شين ضميرى كه به راجعدر
بسيار كفتاره صفتدر بسيار چوق ديمكدر ظاهر اولان بودركه اصلى
آرنده بسى دركه وصف تركيبيدر چوق سوز كتور يجى وديز يجى معناسنه
مطلــــ (بود مضارعدر مصدرى بودندر اولمق معناسنه مضارعنده واو
مفتوح قلنوب بود دينلور امرغائبده باد ديرلركه اصلى بواد دركه كثرت
استعماله واو حذف اولنمشدر فاحفظه (درون اصلنده درددركه
ظرفيت ايچوندر واو نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر درون سينه نك
معناسى سينه ايچروسنده ديمكدر (سينه كوكس در صدر
معناسنه دل كه كوكلدر سينه ايچروسنده دركه سينه انك ظرفى
وظاهريدر تتكم قرآنده كلور (ولكن تعمى القلوب التى فى الصدور)

(بیمار خسته در که ترك صبرو دیر اصلی آرنده ٔ بیم در که وصف ترکیبدر
قورقوکتور بجیدر زیرا بیم قورخودر انسانك مرضی موت قورخوسن
کتوردیکی ایچون مریضه بیمار دیدیلر و بعضیلر دیمشلردر که بی
حرف نفی ومار یلاندر حیه کبی و یلان بیك سنه ودخی زیاده صحت
وحیاتده اولور پس بیمار دیمك بی صحت دیمك اولور بیمار آخرنده اولان
ضمیر غائب اولکی کبیدر واولکی ضمیر معناده بوده متصلدر که هرکرا
بودش کفتار بسیار دیمکدر وایکنجی سینه یه متصلدر که دل درون
سینه اش بیمار بود دیمکدر ودله متصل اولمق دخی وجهدر دلش کبی
(معنای بیت) بودر که هرکیمك که کلام کثیری اوله یعنی چوق سویلیه
انك سینه سی ایچنده اولان کوکلی خسته اولور یعنی چوق سویلمك
کوکله مضردر که حقله حضورنه مانعدر مکرکه کلامی ذکر وتلاوت
قرآن وامثالی اوله و بردخی چوق سویلمك معصیتدر ومعصیتدن
کوکل قرارر وفطرت اصلیه سندن انحراف بولور مریضك طبعی
منحرف اولدیغی کبی پس بونده دلك اصل خلقتندن انحرافده حالی
مزاجك اعتدالدن انحرافنه تشبیه واردر و بونده اشارت واردر که
قلبك بیمار اولدیغی جمیع اجزاء بدنه مضردر زیرا قلب مدار وجوددر
نتکم حدیثده کلور (ان فی الجسد لمضغة اذا صلحت صلح الجسد کله
واذا فسدت فسد الجسد کله) الحاصل ظاهرك خیر و شرله باطنه
و باطنك دخی ظاهره تأثیری واردر و باطنك خیری حسن اعتقاد
ونیت وشری خلافیدر * عاقلانرا پیشه خاموشی بود * پیشه ٔ جاهل
فراموشی بود * بونك تقدیری بود خاموشی عاقلانرا پیشه بود پیشه ٔ
جاهل فراموشی دیمکدر که خاموشی بودك فاعلی و پیشه مفعول اولی
وعاقلانرا ثانیسی در پیشه ٔ جاهل فاعل وفعل وفراموشی مفعولدر
(عاقلان عاقلك جمعیدر آخرنده را علامت مفعولیدر (پیشه صنعتدر
نتکم تفصیلی مرور ایتدی (خاموشی ده اولان یا مصدریه در (پیشه ٔ
جاهلده همزه اضافته توسل ایچوندر زیرا آخرنده اولان هاء غیر
ملفوظه اتصاله مانعدر (جاهل عالمك ضدیدر احمق عاقلك مقابلی
اولدیغی کبی وجهل ایکی نوعدر بری جهل بسیطدر که انك صاحبی
قابل علمدر و بری دخی جهل مرکبدر که صاحبی قابل علم دکلدر زیرا

جهل مرکب اودر که صاحبی بلدیکن بلمز وبلکه بلمك ادعا ایلر نتکم
جهل بسیطك صاحبی بلدیکن بیلور وبلمکه سعی ایدر بلدیکن بلمین
ایسه تعلم صددنده اولماز بوراده ناظم قدس سره پیشه ٔ احمق دیسه
مقابله درست اولوردی ولکن احمقه جهل لازم کلمکله لازم ایله مقابله
ایلدی زیرا جهلده تشنیع زیاده در (فراموشی ده اولان یا دخی
مصدریه در فراموش اونتق فراموشی اونتمقلقدر وحلمیده مصرحدر که
فراموش اونتق معناسنه اسم مصدردر فراموشی اونتمقلقدر مصدریت
اسم اعتباریله حاصلده همان اسم مصدر قبیلندندر (معنای بیت)
بودر که عاقلاره پیشه خاموشلق اولور یعنی عقل کامل اهلی اولان
ایسم اولور وچوق سویلمز زیرا مقتضای حکمت سکوتدر نتکم لقمان
حکیمدن واقع اولمشدر فاما پیشه ٔ جاهل و نادان و بی شعور بوپند
ونصیحتی اونیدوب اکثار کلام ایلمك لکدر پس انك که بواو کوت
قولاغنه کیرمش و بصیرتله حسنی کورمشدر خلافنه قولاق طوتوب
اغزن اچماز و یاخود پیشه ٔ جاهل خاموشلغی اونتمق اولور زیرا اکر
حضوری دائم اولایدی خاموشلغی اوزرنه مستمر اولوردی ولکن
غافلك حالی نولاجقدر بللودر * خامشی از کذب وغیبت واجبست
* ابلهست آن کو بکفتن راغبست * خامشی مبتدا وجار ومجرور
اکا متعلقدر ابلهست مقدم خبر آن که مؤخر مبتدا واومبتدا وراغبست
خبری وجار ومجرور راغبه متعلقدر و بعد الجمله مبتدایه یعنی آن که یه
صفتدر زیرا اصلنده آن کسی که او دیمکدر پس فی الحقیقه مبتدا
اولان آن کسی در (وکه بین الموصوف والصفة رابطه در (کذب
صدقك مقابلیدر یعنی خلاف واقع اوزرنه اخبار در (غیبت کسرله
شرح اولندی (واجب وجوبدندر که لزوم وثبوتدر بوراده مراد
واجب شرعیدر که تارکی ذم وعقابه مستحق اولور (ابله بالاده شرح
اولندیغی اوزره اوغوز دیدکلریدر که سلیم الصدر در بوراده مراد
احمق در که حمق صفت مذمومه در (بکفتن ده باء مفتوحه باء تعدیه
دیدکلریدر که مجرد تعلق ایچوندر یعنی بو بافعلی معموله ایصال ایچوندر
یوخسه باء صله دیدکلری دکلدر که زائده در وکفی بالله ده کی کبی (کفتن
سویلمکدر (راغب رغبتدندر که برشنه یی ارادت واوزرنه حریص

اولمق (معناى بيت) بودركه كذب وغيبت وامثالى منكرات قوليه دن
سكوت وپرهيز ايتمك شرعا واجبدر شويله كه تاركى ذم وعقابه مستحق
اولور زيرا بر نسنه نك كه حقنده وعيد قرآن اوله فعلنك قبحى
ونتيجه سى ظاهر درايله واجبدر اول كسه كه سويلمكه حريصدر
زيرا سويلديكى حرام ايسه حال بللودر وحرام اولميوب شهوت
كلامدن ناشى ايسه صورتده حسن ومعناده قبيح اولمش اولور
الله تعالى ايسه انسانك باطننه وغرض صحيحنه نظر ايدر صورتنه
وعملنه باقمز زيرا صورت قشر ومعنى لب در وبى لب اولان نسنه نك
حالى جوز وبادام پوسيده وامثالى كبى ياقذف ويا آتشده احراق اولنور
بعدذا ناظم قدس سره عموم اوزرنه سكوته ترغيبدن صكره خصوص
اوزرنه كذب وغيبتدن سكوته دخى تحريض ايلدى زيرا كذب وغيبت
افحش منكرات قوليه دندر * اى برادر جز ثناى حق مگو * قول حق را
از براى دق مگو * بونك تقديرى اى برادر مگو جز ثناى حق مگو
قول حق را از براى دق ديمكدر كه جز ثنا اولكى مگونك مفعوليدر
استثناء مفرغ طريقيله كه على حسب العوامل معربدر اى لاتقلب
ثناء من الاثنية لا ثناء الحق پس مستثنى منه حذف اولنوب جز لفظنك
مدخولى عامله كوره اعراب اولندى وقول حق ايكنجينك مفعوليدر
واز براى دق انى تعليلدر (ثنا تعظيمى مشعر اولان قول وفعلدر حالا
بعد حال اعاده اولنمغله ثناء دنلدى زيرا ثنى برنسنه يى ايكى قات ايتمكه
ومكرر قلمغه ديرلر (ثناى حق آخرنده اولان ياهمزه دن بدلدر زيرا ثنا
ناقصدر مهموز دكل ولكن بومقوله ناقصلر ممدود ومقصور اولمق
جائز عطا وغطا ورداء وامثالى كبى وثناى ده يايه بدل همزه رسم وتلفظ مطلـــ
اولنمق وجهدر ولكن قواعد فرسه مناسب اولان يادر زيرا آخرى
الف وواو اولان كلمه لره اضافت حالنده ياى توسل كتورولر (مگو نهى
حاضردر كاف عجميله مصدرى كفتن در سويلمك معناسنه مضارعنده
فاىى واوه قلب ومابعدنده برياء زياده ايدوب كويد وكوينده ديرلر پس
مگونك اصلى مگوى دركه مضارعك دالنى حذف ايله امر وميم مفتوحه
ادخالى ايله نهى اولور (از براى وبهر وزيرا حروف تعليلدر اصلنده
براى در اولنه تأكيد تعليل ايچون از لفظى ادخال اولنوب از براى

وازبهر ديرلر زيرا از دخى من جاره معناسنه تعليل ايچون كلور تحكم
ازانكه ديرلر ازان سبب وعلت كه معناسنه (دق عربيدر برنسنه يى
دوكمك وكسر ايتمكدركه فارسيده كوفتن ايله تعبير اولنور وبوندندر طعنه
يعنى مطعون ومدقوق دانه يه دقيق وبايعنه دقاق ديرلر يعنى دقله
اون اولان نسنه يى صاتيجى معناسنه كه اوائلده دق ايدن بيع ايدردى
بواعصارده ده خاص اونلرده عربده وروميده جاريدر ودق ديمكه
سبب آلت ايله اولديغنه بناءدر واول آلتدكه مدق كسرله ومدق ديرلر
ضمتين ايله بو اعصارده صو وباد وآت دكرمنلريله دق اولنور وبوراده
دقله مراد طعن وتشنيعدر (معناى بيت) بودركه اى برادر حقك
مدح وثنا وذكر وتسبيحندن غيرى سويله (زيرا لسان كذار كاه قرآن
وواسطهٔ ورد ثناء رحماندر يوخسه آلت كذب وغيبت ومساوى دكلدر
وسن قول حقى خلقه طعن وتشنيعدن اوتورى سويله باطل سويليوب
حق سويلديكك صورتده غرض نفسانى ايله سويله والا بو دخى باطل
اولور زيرا دق وطعن حرامدر پس حرامى متضمن اولان دخى حرامدر
تحكيم بو خارجى ناحيهٔ مسجد نبويده لا حكم الا الله ديو امام على يه
كرم الله وجهه طعن وتعريض ايتدكده امام على دخى بوسوزى كوش
ايديجك جوابنده كلمة حق اريد بها باطل ديدى اشته بو بر اصل
صحيحدركه فروع كثيره يى مشتملدر يعنى نقدر صورت حقده رياء وسمعه
واغراض نفسانيه يى متضمن امور وار ايسه آنده داخلدر زيرا صورت
معنالله دائردر چونكه معنادن عارى اوله بى فائده در * هركه در بند عبارت
ميشود * هرچه دارد جمله غارت ميشود * بونك تقديرى هركسى كه
ميشود در بند عبارت ميشود هرچه دارد جمله غارت ديمكدر وكه هركسى
مبتداء مابعدنده جمله اكا صفتدر وهرچه ايكنجى ميشودك فاعلى
وغارت مفعولى ودارد جمله سى محذوف كه رابطه سيله هرچه يه
صفت وجمله لفظى هرچه يى تأكيدر وميشود بعد الجمله مبتدايه خبردر
(عبارت معانى اوزرنه دلالت ايدن الفاظدر زيرا اوراده معناى
مقصوده عبور وتجاوز واقع اولور تحكيم موعظه يه عبرت ديديلر زيرا
آنكله جهلدن علمه عبور اولنور وبردخى تفسير رؤيايه تعبير ديدكارى
كبى الفاظه دخى عبارت ديديلر زيرا ضميرده مستور اولان معناى

تفسير ايدر كذا قيل فاماظاهر اولان بودركه تعبير رؤيانه دخی معنای
عبور واردر زيرا عالم مثالده تمثل ايدن خيالك بو عالمده حقيقتی
واردر مثلا كندنی سود ايچر كورسه علمه دلالت ايدر (پس معبر
بو مقوله معنايه واقف اولیجق خيالدن حقيقته عبور ايدوب اول
وجهله تفسير ايدر (هرچه بوراده چه چيز معناسنه در كه نسنه در
(دار) داشتن دن اولديغی كذر ايتدی كه طوتمق معناسنه در بوراده
مالك اولمقدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر
(غارت اغارتدن اسمدر طاقت اطاقتدن وطاعت اطاعتدن اسم
اولديغی كبی زيرا افعالی اغار واطاق واطاع اولمق مصادر مذكوره يه
دلالت ايدر غارت واغارت مشبده يعنی يوريمكده عجله وسرعت
ايتمكدر ونهب ويغما ايچون عسكر وخيل برقوم اوزرنه سرعتله هجوم
ايتمك (معنای بيت) بودركه هركسه كه عبارات والفاظ قيدنده لوازب
اظهار فصاحت ايچون لبلرن بوكوب سويليه وآوردن طوادوره
كلام ايليه اول كسه هرنيه مالك ايسه عمل وطاعتدن جمله سی غارت
ويغما اولور (يعنی نفس وشيطان انك اعمالنی افساد وابطاله سبب
اولور زيرا (وما انا من المتكلفين) موجبجه دينده تكلف اولماز
انكيچون دعاده سجعدن نهی اولنمشدر (پس الفاظی دوزب آنده
تكلف ايتمك آرايش ظاهر وشعرايه تشبهدر قرأن ايسه شعر دكلدر
بو جهتدن اهل قرأن دخی شعر كبی مخيل نسنه دن حذر ايتملودر
* دل زپر كفتن بميرد در بدن * كرچه كفتارش بود در عدن *
بونك تقديری بميرد دل در بدن زپر كفتن اكرچه بود كفتارش درعدن
ديمكدركه دل بميردك فاعلی وظرف وجار ومجرور اكا متعلقدر و كرچه
اكرچه حرف شرطدر ولكن بوراده عربی ده ان وصليه كبيدر كه
تقديری اكرچه بود كفتارش درعدن واكرچه نبود ديمكدر كه
ايكی صورتك ميانی تسويه در (پس جزايه حاجت قالماز كفتار بودك
فاعلی ودرعدن مفعوليدر (پر باء عجمينك ضميله طولو معناسنه در
پركفتن طولو سويلمكدركه اكثار كلامدن عبارتدر بميرد مضارعدر
مصدری مردندر كه اولمكدر مضارعنده فصيح بودركه ميمی مكسور
يدوب مابعدنده بريا زياده سيله ميرد وميرنده ديرلر (وكاه اولور كه

ضرورت وزن ايچون ياسز دخی استعمال ايدرلر وميرد اولنده يا مضارعی
استقباله تخصيص ايچوندر ومضموم اوقنديغی ميم حرف شفوی اولمغله
تناسب ايچوندر زيرا ضمه شفويه در وسائر حروف شفويه دخی ميم
كبيدر ومضارعك اولی مضموم اولديغی محلده دخی كسره دن ضمه يه
خروج لازم كلسون ايچون مضموم اوقنور (كرچه مروراتيدی (دل
وكفتن وكفتار وبدن وبو كبی (در ضمله ورانك تشديدی ايله عربيدر
انجو معناسنه (عدن فتحتين ايله يمنده برشهردر عدن ايله تسميه يه وجه
بودركه تبع ديدكلری پادشاه اهل جرائمی اوراده حبس ايدردی
عدن ايسه اصلنده اقامت معناسنه در انكيچون جنات عدنی جنات
اقامتله تفسير ايدرلر ومعدن دخی كسر داله بوندندركه منبت جواهردر
ودری عدنه اضافت قيلدی زيرا ايوسی يمنه مضاف اولان دريادن
چيقر هرمز انجوسی ديدكلری كبی هرمز دخی برشهردر وديمشلردركه
بحر هند وبحر يمن اهل توحيدك سفينه ايله اوزرلرنده حملنی قبول
ايتدكلری ايچون حق تعالی تشريفا انجويی انلره تخصيص ايتدی
شويله كه اعتبار انلردن اخراج اولنان انجويه در وانجو خلق آدمدن
مقدمدر اكرچه حوانك كوزی ياشندن دخی انجو حاصل اولدی
ليلهٔ معراجده عرق نبويدن كل حاصل اولديغی كبی اكرچه اندن
مقدم عالمده كل موجود ايدی (معنای بيت) بودركه بدن ايچنده سينه
مشتمل اولديغی دل چوق سويلمكدن مرده اولور وقوتی كيدر ونوری
سونور اكرچه نظم ايتديكی كلام يمنده شهر عدنه مضاف اولان
دريادن چقان انجو كبی معتبر ولطيف اولورسه ده پس بونده فصاحت
وبلاغتی مشتمل اولان كلامی لطافت واعتبارده انجويه تشبيه واردر
وتشبيهدن غرض ترغيبدر وبوندن ناظمك قدس سره مقصودی
اكثار كلامدن تنفيردر يوخسه محلنده كوره سويلنن كلام مرغوبی
قدح دكلدر زيرا سامعه فائدهٔ زائده سی واردر كلام حسان وسحبان
وامثالی كبی فافهم * ای كه سعی اندر فصاحت ميكنی * چهرهٔ دلرا
جراحت ميكنی * بعض نسخه ده انكه سعی اندر فصاحت ميكند
دوشمشدر ولكن خطاب مابعدنه مناسبدر بونك تقديری ديمكدركه
ای كسی كه ميكنی سعی اندر فصاحت ميكنی چهرهٔ دلرا جراحت

پس سعی میکنی به مفعول واندر اکا ظرف اولوب بعد الجمله
کسی یه صفت اولور وچهره ایکنجی میکنی به مفعول اول وجراحت
ثانی اولوب مصراع اولدن مأخوذ اولان شرط محذوفه جواب
وجزا اولور تقدیری اکر تو میکنی سعی اندر فصاحت میکنی
چهره دل ایر جراحت دیمکدر (سعی مشی سریعه دیرلر که یلمك
دیدکاری مرتبه دن آشغه در صکره مجازا برامرده جد ایچون دخی
استعمال اولندی کرك خیر وکرشر ولکن افعال محموده ده اکثردر
(فصاحت لغتده بیاندر وروشن زبان اولمقدرکه سوزنده لکنت
وقار یشق دل اولمیه اصطلاحده مفردده وکلامده ومتکلمده
اولورکه علم بیانده مبیندر (چهره فتحله وکسرله یکزدر باقی مفردات
مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه ای کسه که کلامنده فصاحته
ومزین عبارته سعی ایدرسن وجد ایلرسك که ارایشلی الفاظله
خلقه صنعت صتارسن اکرسن بویله ایدرسك کوکل یوزنی یاره
ومجروح ایلرسن زیرا سن خارجده تصنع ایتدکجه کویا چهرهٔ دلی
خراشیده قیلورسن زیرا سوز تراش ایدوب سویلمك معصیت اولمله
اثری کوکل چهره سنده ظاهر اولورکه هر عملك کندینه مناسب اثری
واردر پس کلامده تکلف ایتمك مجروح اولیجق اثری دخی جراحت
اولور وخلقك یوزنه سویلدیکك سوزك اثری کوکل یوزنه
عکس ایدر * روز بازا دردهان محبوس دار * از خلائق خویش را
مأیوس دار * بونك تقدیری رو دار زبا نرا محبوس درده‌ان
دار خویش را مأیوس از خلائق دیمکدرکه زبان دارك مفعول اولی
ومحبوس ثانیسی ودردهان محبوسه ظرفدر وبعد الجمله رو جمله سنی
بیان اولور وکذلك خویش دار ثانینك مفعول اولی ومأیوس ثانیسی
وبعد الجمله استئنافیه اولورکه فی الجمله ماقبلنی تعلیلدن خالی اولماز
زیرا خلقدن مأیوس اولمق حبس لسان ایتدکه سببدر وشول که طمع
وخلقدن جلب اوزرنه در سویلکدن لابد در (رو رانك فتحیله
امر حاضردر مصدری رفتن در فتحله یوریمك وکتمك معناسنه
مضارعنده فای واوه وتای داله قلب ایدوب رود رود و رونده دیرلر (زبان
فتحله وضمله دلدر زبان بند دل باغی ودل بغلیجی یدر (دهان آغزدر

محبوس اسم مفعولدر مصدری حبسدر که حرکتدن منعدر انکیچون
على التأبيد ناس اوزرنه موقوف اولان نسنه یه حبس فی سبیل الله
دیرلر زیرا موقوف اولان نسنه شرط واقف اوزرنه وقوف ایدر
وتصرفدن منع اولنور (خلائق خلیقه نك جمیدر ناس معناسنه
خلق کبی وبهائمه وسائر مخلوقاته دخی اطلاق اولنور (مأیوس
اسم مفعولدر ایاس دن نا امید اولمق وقطع امل ایتمك معناسنه یأس کبی
ولکن اولکی سمع وایکنجی منع بابندندر دار بالاده ذکر اولندیغی
اوزره داشتن دن مأخوذ امردر یعنی داشتن که طوتمقدر مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر ودارد که مضارعدر دالی
حذف اولنیجق دار قالورکه امردر (معنای بیت) بودرکه یوری
آغزکده دلکی محبوس طوت وسویلمه وکندیکی خلقدن نا امید طوت
والمرك جانبندن طمعه دوشوب آغزك آچمه زیرا طمع بلاسیدرکه
آغزیکی آچدررومشهوردرکه سویلرلر دل بردر ایکی قولاق برسویله
ایکی دکله سئوال اولنورسه که دل آغزده اولور پس دهانی ذکر ایتمکه
حاجت ندر جواب بودرکه دهانی ذکر ایتمك تقبیح ایچوندر (یقولون
بافواههم) کبی فم والسانله اولورکن فم تصریح اولندی کویا دیمکدرکه
دهان لسانی حبس ایچوندر زندان خلق اولنمشدر پس آنی اورادن
اطلاق ایله وآغز قلبده اولمیان نسنه یی سویلمك ایچون دکلدر
بلکه صدق ایچوندر پس اومقوله نسنه یی لسانه کتورمك قبیحدرکه
دهان ولسانی ماخلق لهك غیریده استعمال ایتمکدر * هرکه او برعیب خود
بیناشود * روح اورا قوتی پیدا شود * بونك تقدیری هرکسی که
اوشود بینا برعیب خود شود قوتی روح اورا پیدا دیمکدرکه هرکسی
مبتدا واو مبتداء ثانی وشودك فاعلی تحتنده اولان ضمیراو ومفعولی
بینا وبرعیب بینایه متعلقدر اطلاع معناسنی تضمین ایله زیرا بینا
یا بنفسه ویا باءله تعدیه ایدر برایله دکل ودر نسخه سنه کوره در
زایده اولورسه وشودو بعدالجمله مبتداء ثانی یه خبر اولوب جمله سی مبتداء
اوله صفت اولور وقوتی ایکنجی شودك فاعلی وپیدا مفعولی وروح اورا
قوته متعلقدر زیرا را تخصیص ایچوندرکه لام جاره معناسنه در
وفعل مذکور بعد الجمله مبتداء اولك خبریدر (عیب عربیدرکه

شول امر در برنسنه آنکله نقصانه مقر اولور زیرا عیب فتحله ظرف
مقوله سیدر (بیناصفت مشبهه نك برنوعیدر که آخر کلمه دن بدل
الفله اولور معناسی کورکن در و بو بابك مصدری دیدندر
علی غیر القیاس پس ماضیسی دید ومضارعی بیند واسم فاعلی
بیننده در خود بین کندنی کوریجی در و بیناده بین مضارعده اولان
بین درکه مضارعك آخر حرفنه بدل الف کتورمشلردر کویدده
کویا دیدکلری کبی امر اولان بین دخی مضارعك دالنی حذفله در
(روح نفس ناطقه درکه هر کس اندن انا ایله تعبیر ایتدیکی ذاتدر
(قوتی ده یانوعیت افاده ایدر قوت ضعفك مقابلیدر یعنی بنیه نك شدت
وصلابتیدرکه حیوان افعال شاقه یه انکله متمکن اولور (معنای بیت)
بودرکه هر اول کس که کندی عیبنی کورکن واناك اوزرنه مطلع
وغیرك عیبنی سویلمکدن فارغ وکندی نفسنه مشغول اوله انك روح
ونفس ناطقه سی ایچون باشقه برقوت ظاهر اولورکه اول قوت سببیله
اهل ملکوتله مکالمه یه قدرت بولور وهر کسده باطن اولان هنره اطلاع ایله
کمالی صورته کلور نتکم عیسی روح الله علیه السلام حوارییّن ایله
کیدرکن برخنزیره راست کلوب حواریون آنی تقبیح ایتدکده
حضرت عیسی دخی ما احسن بیاض اسنانه دیو اول خنزیرك دندانلرینك
بیاضلغندن تعجب صورتن کوستردی واشارت ایلدی که هر نسنه نك
عیبندن اغماض عین ایدوب محاسنی طرفنه نظر ایتمك لازمدر

*** درعمل خالص مکوید ***

هرکه باشد اهل ایمان ای عزیز * پاك داره چارچیز ازچارچیز * بونك
تقدیری ای عزیز هرکسی که باشد اهل ایمان دارد چارچیز پاك ازچارچیز
دیمکدرکه هرکسی مبتدا واهل ایمان باشدك مفعولی و بعد الجمله مبتدایه
صفت اولور وچارچیز داردك مفعول اولی و پاك ثانیسی وجار ومجرور
پاکه متعلقدر زیرا پاك عربیده طاهر دیمکدر ولغت عربده تأویل ایله
بعض جوامده جار تعلق ایتدیکی کبی اسد علی کبی شجاع علی
دیمکدر فارسیده دخی جاریدر ودارد بعد الجمله مبتدایه خبر اولور
(باشد با عربیله مصدری باشیدن کلور اولمق معناسنه (اهل برنسنه نك
خاصه سیدرکه اکا نسبت اولنور اهل الله کبی که خواص حقدر

واهل البلد واهل الدار واهل القبیله واهل الحی دیرلر اول بلده یه
وامثالنه منسوبلردر واهل الرجل دخی بویله درکه ازواج واولاد
واقارب واصحاب وعبید وامایه شاملدر زیرا جمله سی رجله مضافدر
واهل قرآن واهل حدیث واهل ایمان علم قرآن وعلم حدیث وتصدیق
واقرار انلری جمع ایلین جماعتدرکه قرآن وحدیث وایمانه
منسوبلردر (عزیز عزتدندرکه ذلتك مقابلیدر وعزیز نادر بولنان
نسنه درکونش کبی واهل کماله عزیز دیدکلری دخی موفر ونادر
بولندیغندندر (چار دیر چهار لفظندن مخففدرکه چهار جیم
عجمینك فتحیله در چهاریار دیرلر خلفاء اربعه یه و چارپا دیرلر
درت آیاق اوزرنه یورین حیوانانه (چیز جیم عجمیله نسنه معناسنه
نسنه سی یوق دیه جك یرده عجم بی چیزست دیر ونسنه دکل
دیه جك یرده ناچیز دیر (معنای بیت) بودرکه ای عزیز الوجود
ومحترم بهبود هرکسه که اهل ایمان کامل اولا که قلبنده تصدیق
ولساننده اقرار وارکاننده اعمال صالحه بولنه درت نسنه یی درت
نسنه دن پاك وطاهر طوتر ونجاست حسیه دن پرهیز ایتدیکی کبی
قذر معنوی دن دخی حذر ایدوب تکمیل طهارت ایدر و بو طهارتی
باننده عزیز ایله خطاب ایتدی زیرا عزت نفس وشرف انسان
پاك دامن اولمغله در مطلقا وملوث ذلیلدرکه کا حرمت یوقدر

* ازحسد اول تودلرا پاك دار * خویشتن را بعداذان مؤمن شمار *
بونك تقدیری دار تو اول دلرا پاك از حسد شمار خویشتن را
مؤمن بعدازان دیمکدرکه تو دار تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر
اول داره ظرفدر زیرا اولا وقبل الکل دیمکدر دل مفعول اول
و پاك ثانی واز حسد پاکه متعلقدر خویشتن شمارك مفعول اولی
ومؤمن ثانیسی و بعد کلمه سی ظرفدر ومصراع اول جمله سی ماقبلنی
بیان اولور اکرماقبلی دخی بو بحراین امر اولایدی اندن بدل اولوردی
ومصراع ثانی اوله معاده تعلیلدر (حسد کشی عدوسنك نعمتنه باقوب
غیظ واضطرابه دوشمکدر و بو غیظ واضطراب نعمتك محو ودن
زائل وحاسده انتقالنك تمنیسنه سبب اوله حسد بومعنادر یعنی
تمنیء مذکورده استعمال اولنمدی وحدیثده (لاحسد الافی اثنین)

وارد اولدیغی غبطه نك حسده مؤدی و سبب اولدیغیچوندر پس
حدیثده حسددن مراد غبطه در یعنی ایکی نسنه یه غبطه ایدیکوز
بری تصدق مال و بری تعلیم علمدر که بونلر افاضل اعمالدن اولمغله
مغبوط فیه اولمغه سزادر و بعضیلر حقیقت حسده حمل ایتدیلر
زیرا قدر مال و حرمت علمی بیلنلر مال و علمی قدر و حرمت بلنلره
انتقال ایتمك مناسب و معتاددر (اول قبل معناسنه در وزنی افعلدر
تکلم مؤنثی اولی کلدیکی اکا دالدر و یافوعل در تکلم ایتسه اولاده
انصرافی آنی مؤیددر (خویشتن کندی دیمکدر خویش کبی واولری
رسمیدر تلفظ اولنمز استخوان و خوان وامثالنده کی کبی (بعد
صکره درکه قبل مقابلیدر بعد ازان اندن صکره دیمکدر (مؤمن کافرك
مقابلیدر کویا تکذیبدن امن اوزرنه قلیجی دیمکدر وحقك مؤمن
اولدیغی مؤمن خائفی عذابدن امن اوزره قلدیغیدر ودیمشلردرکه
مؤمن اهل اعتقاد وشهادت وعملدر وکافر مطلقا ایمانی اولمیاندر
اکر اظهار ایمان ایدرسه منافقدر واکر بعد الایمان کافر اولورسه
مرتددر واکر ایکی الهه قائل اولورسه مشرکدر واکر بر دین ایله تدین
ایدرسه کتابی در واکر قدم دهره ذاهب اولوب حوادثی دهره اسناد
ایدرسه دهری در واکر دهری اولدیغی اعتراف نبوت واظهار شرعه
مقارنتله ایسه زندیقدر (شمار شین معجمه نك ضمیله بوراده امردر
وعدد معناسنه دخی کلور یوم حسابه روز شمار دیدکلری کبی شمردن
وشماریدن صایمقدر وحلبیده کلورکه شمار شمردن لفظندن صیغهٔ
امردر مضارعنده الف زیاده ایدوب شمار وشمارنده دیرلر وجائزدرکه
الفسز شمرد و شمرنده دیه لر اکرد یرسنکه شمار وشمارنده شماریدن
لفظندن مشتقدر جواب بودرکه شماریدن لفظ مغیر اوزرنه بنا ولنان
مصدر قبیلندندر انتهی و بعضیلر دیدیلرکه شمرد ماضیدر امری
شمر کلور مبان طبیله تکلم شماریدی دخی ماضیدر امری شمار کلور
ومضارعنده شمرد وشمارد دیرلر (معنای بیت) بودرکه اولا سن حسد
دیدکاری صفت مذمومه دن قلبکی ونفسکی پاك وطاهر طوت واك
آلایشی ایله ملوث ایلمه اندن صکره کندیکی مؤمن کامل عد ایله
یعنی صفت مذکوره نجسه دن نفسکی تزکیه وتطهیر ایتدکجه سکا

مؤمن کامل دیمزلر بلکه عند الحقیقه مطلق مؤمن بله دیمزلر شول
جهتدنکه قسمت حقه قائل اولمدك وکندیکی حقه شریك قیلوب
بحسب العقل بشقه تصرف کوسترد‌ك والعیاذ بالله تعالی وناظم قدس
سره چار چیزده حسددن بدء ایدوب انی اول قیلدیغی زیاده قبحنه
دلالت ایدر زیرا صفت شیطانیه درکه نفس انسانیه یه اول لعیندن
میراثدر * پاك دار از کذب واز غیبت زبان * تا که ایمانت نیفتد در
زبان * بونك تقدیری دار زبان پاك از کذب واز غیبت تانیفتد ایمانت
در زیان دیمکدرکه زبان دارك مفعول اولی و پاك ثانیسی وجار ومجرور
پاکه متعلقدر تکلم نظیری مرور ایتدی وجمله سی استینافیه در وایمانت
نیفتدك فاعلی ودر اکا ظرف وجمله سی تعلیلیه در بو بیتك اکثر
مفرداتنك شرحی کذر ایتدی (تا تعلیل ایچوندر ایمانت ده اولان تاء
خطاب مضاف الیه در جانت ده کی کبی سنك ایمانك وسنك جانك
معناسنه زیرا مضاف اسمدر اکر فعل آخرنه کلسه مفعول اولور
مثلا دیدت ودیدمت و بیندت کوردی سنی وکوردم سنی وکورر سنی
معنالرنه واوزرنه الف ونون زیاده قلنسه جمع اولور مثلا رویشان
دیدم سزلرك یوزن کوردم دیمکدر (نیفتد اصلنده نه افتددرکه نون
مفتوحه نافیه در (وافتد فعل مضارعدر مصدری افتادن وافتیدندر
دوشمك معناسنه مضارعنده الف ویا ساقط اولوب افتد وافتده
دیرلر وکاه اولورکه تخفیفا وضرورة فتد دخی دیرلر تکلم دفع ثقلت
ایچون نه افتدك همزه سی یایه قلب اولنوب نونی وصلله نیفتد دنلمشدر
بواساده نظائری چوقدر بیا دخی بو بابدندر (زبان زای عربینك
کسریله سودك مقابلیدر تکلم اصی وزیان دیرلر معروفدر (معنای بیت)
بودرکه دلکی کذب وغیبتدن پاك وطاهر طوت تاکه ایمانك زیان
وخساره دوشمیه یعنی انسانك ایمانی رأس مال کبیدر وکذب وغیبت
انك آفاتندندر پس هرقنده که بوسوء معامله اوله لاجرم صاحبی زیان
چکر وخایب وخاسر اولور واژده کلورکه ایمان وکذب بریرده مجتمع
اولماز وکذب ناره وصدق جنته جر ایدر وکف لسان شعب ایماندندر
* پاك اکر داری عمل را از ریاء * شمع ایمان ترا باشد ضیاء * بونك تقدیری
اکر داری عمل را پاك از ریا باشد ضیا شمع ایمان ترا دیمکدرکه (اکر

حرف شرط وداری مضارع مخاطب وعمل مفعول اول و پاك ثانی
و جار و مجرور پا که متعلق و بعد الجمله فعل شرط وضیا باشدك
فاعلیدر یحصل الضیا معناسنه وشمع مفعولی و بعد الجمله جزاء شرط
اولور (عمل فعلدر که قصده مقارن اوله پس مطلق فعلدن اخصدر
زیرا فعل بغیر قصد حیواناندن دخی صادر اولور وجماداته دخی نسبت
اولنور عمل ایسه نسبت اولنماز وصنع عملدن اخصدر زیرا اجادة
الفعل معناسنه در هر عملده ایسه جودت صفتی اولماز (ریا مفاعله
بابنك مصدر ثانیسی در مرآت معناسنه که برکاری ایل کورمك ایچون
اشلمکدر که باطننده اولان حالك خلافیدر شرعده ریا اودر که اظهار
عبادت ایلیه خلق انی کوروب واکا مدح وثنا ایدوب حسن اعتقاد
ایتمکدن اونوری حاصلی ماسوی ملاحظه سیله عبادتده اخلاصی
ترك وعبادت واعمال خیربوزندن قلوب ناسده مرتبه طلب ایتمکدر
پس عبادات واعمال دینیدن اولمیان افعالله قلوب ناسده منزلت داسه
ریا اولماز کثرت مال وغلمان وحسن ثباب و حفظ اشعار وعلم طب
وحساب ونجوم ونحو وفقه و بونلرك غیری اعمال واحوال کبی (شمع
میمك سکونیله وحرکتی ایله بال مومنده شایع لفظ مولددر وسائر
مومله دخی اطلاق اولنور سراج بشقه در که حوبدن استخراج
اولنان دهندن فتیل ایله ایقاد اولنان چراغدر (ضیاء وضوء اجسام
نیره‌دن منتشر اولان اجزاء نوریه در آنکیچون لغتده ضیا ونور بردر
و بعضیلر دیدیلر که ضیا بحکم الوضع والاستعمال نوردن اقوادر
انکیچون ضیا شمسه ونور قمره نسبت اولنور وعند الحکما ضیا بالذات
اولانه دیرلر شمسده کی کبی نور بالعرض اولانه دیرلر قمرده کی کبی انکیچون
دیرلر نور القمر مستفاد من الشمس وسعد الدین حاشیهٔ کشافده
دیمشدر که بوفرق لغتده یوقدر بلکه نور الشمس ونور القمر دیمك
شایعدر (معنای بیت) بودر که اکر عملکی ریادن پاك طوترسك سنك
شمع ایمانکه نور وضیا اولور یعنی شمع کبی اولان ایمانك نور انور
وخلوصك سببیله روشنالق بولور والا قرارب قالور زیرا ایمانه نور
وفر ویرن اعمالدر چونکه اعمال صالحه وخالصه اولمیه لاجرم صرصر
ریا انی سوندررو یاخود ضعفنه سبب اولور حتی بعض اعمال بله

بری برنه قوت ویرد و برشمع که دامنه ایرسه یرینه بری دخی نصب
اولنوب خانهٔ وجود بی نور قالماز فاما ایمانك انطفا وزوالی کفره مؤدی
اولور* چون شکم را پاك داری ازحرام* مردایمان دار باشی والسلام*
بونك تقدیری چون داری شکم را پاك از حرام باشی مرد ایمان دار
والسلام دیمکدر که (چون حرف شرطدر اکر معناسنه وشکم
داری یه مفعول اول و پاك مفعول ثانی وجار ومجرور پا که متعلق
اولوب فعل بعد الجمله فعل شرط اولور (و باشی مضارع مخاطبدر
داری کبی مرد انك مفعولیدر و بعد الجمله جزاء شرط اولور (وایمان
دار مرده صفتدر (والسلام آخر کلامده استعمال اولنسان تحیتدر که
ختامه نشاندر تقدیری والسلام علیك درکه جملهٔ مستأنفه در (شکم
شین معجمه نك کسریله قارندر بطن معناسنه قارن اغریسنه شکم درد
دیرلر (حرام ومحرم لغتده ممنوع ومهجور معناسنه در وشرعده حرمتی
دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه در که انکاری ویا استحلالی ویاحلنی
تمنی ایتمك کفردر اکر جمیع ادیانده حرام ایسه قتل نفس وزنی ولواطه
وامثالی کبی خمر بویله دکلدر یعنی کرچه حرمتی منصوص ومتفق
علیه در فاما جمیع ادیانده حرام دکلدر و بو مقوله نك مباحثی کیمی علم
کلامده وکیمی فقهده در ومسجد حرام کعبه در وجملهٔ حرمه دخی
اطلاق اولنور زیرا محترمدر (مرد ارآدمدر مقابلی زندر ولکن حکمده
زن دخی داخلدر زیرا احکامده زن مرده تابعدر (ایمان دار دیندار کبی
وصف ترکیبیدر اصلنده دارندهٔ دین وایماندر دین وایمان طوتیجی
وحفظ ایدوب حقوقن مراعات ایدیجی پس بوترکیب کمال دین وکمال
ایمانی اولان اوزرنه اطلاق اولنور مطلقا دکل (معنای بیت)
بودر که اکر قارنکی حرام اولان مأکولات ومشروباتدن پاك وطاهر
طوترسك ایمانی قوی ار اولور سن کرکسه عورت اول زیرا غداء
حلالدن ایمانه قوت وحرامدن ضعف کلور حاصلی حرامدن عفت
وپرهیز و بطنی اندن کف ایتمك شعب ایمانك اقواسندن اولمغله
بومعنی حاصل اولان ایمانه ایمان دیمك سزادر که دللو و یداقلو
میوه دار اغاج کبی اولور* هرکه دارد این صفت باشد شریف*
ورندارد دارد ایمان ضعیف* بونده هرکه هرکسی دیمکدر که مبتدادر

این صفت داردك مفعولیدر كه بعد الجمله مبتدایه صفتدر باشدك فاعلی تحتنده مبتدایه راجع وشریف مفعول و بعد الجمله خبر اولور (ور واكر دیمكدر كه حرف شرطدر (ندارد فعل شرط وایمان داردك مفعولی اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور (صفت موصوفله قائم معنادر كه محمود ومذمومه شاملدر بوراده این صفت بیت سابقده بطنی حرامدن پاك طوتمغه اشارتدر (شریف صفت مشبهه در شرفدنكه علو معناسنه در واكر آباء واجداد له اوله ویا حسب ومكارم ایله اولورسه مجد دیمك اولور (ضعیف قوینك ضدیدر كه بدنده وحالده اولور (معنای بیت) بودر كه هر كسه كه بو صفتی طوته وانده بولنه یعنی بطننی حرامدن حفظ ایده دینده ویا اهل دین ارasنده شریف وعالی اولور و بو حسب شریفله مجد وسنا بولور واكر بو صفتی طوتمزسه یعنی ذاتنده بو صفتله دكل ایسه بلكه حرام خور ایسه اول كمسه ایمان ضعیف طوتر قوی دكل ایمان ضعیف ایسه زائل ونوری بالكلیه منطفی اولمق احتمالی غالبدر و بونده وسائر مواضعده هر كسیده مرد وزن داخلدر ومرد تخصیص اولنان محلده دخی بویله در تنكم بالاده اشارت اولندی وزن كه اهل هنر وكمال اوله حكما اول زن مرددر * هر كه باطن از حرامش پاك نیست * روح اورا ره سوی افلاك نیست * بونك تقدیری هر كسی كه باطنش پاك نیست ازحرام راه نیست روح اورا سوی افلاك دیمكدر كه هر كسی مبتدا و باطنش مبتداء ثانی و پاك نیست خبر ثانی و بعد الجمله مبتداء اوله صفتدر وراه نیست معنای نفیده اولمغله روح وسوبك هر بری اكا متعلق اولوب جمله سی مبتداء اوله خبر اولور واسان عربیله دیمك اولور كه (كل من باطنه لیس بطاهر عن الحرام لیس لروحه طریق الی جانب الافلاك وبوندن فهم اولنور كه راه نیستنك فاعلی واوراده را لام جاره معناسنه در كه تخصیص افاده ایدر (وسوی ده حرف جر محذوفدر كه بسوی دیمكدر ومتعلق راه در زیرا متعلق مشتقله مواددر مع هذا بو اعتبار عربیده در فارسیده تأویل لازم كلدیكی معلوم دكلدر بلكه جامده دخی تعلق صحیحدر زیرا مقصود اولان جانب معنایی مراعاتدر (باطن ظاهرك مقابلیدر یعنی ظاهر اودر كه حاسه ایله ادراك اولنه

وباطن

وباطن اودر كه حاسه دن خفی اوله بوراده باطندن مراد بطندر كه خلاف ظهردر زیرا باطن بطنی مشتملدر پس باطن بطندن اعمدر (حرامش حرام شرح اولنمشدر شین ضمیری معناده باطنه متصلدر كه باطنش دیمكدر زیرا رسم فارسیده شین زه یه اولورسه متصل اولور كركسه حرفه اولسون مثلا اكرش دیرلر ولكن معناده مناسب اولان محله متصلدر اكرت دخی بویله در تاء خطابله زیرا حرفده ضمیر متصل اولماز (ره راهدن مخففدر یول معناسنه و بوراد ندر كه یوله وامثالنه كوندرب استخدام ایندكلری بنده یه رهی دیرلر (سوی ضم سینله یائله ویاسزسو طرف وجهت معناسنه كه ترك بكا ایله تعبیر ایدر بوراده وزن ایچون واو قصر اولنور وسوبك افلا كه اضافتی یاء توسل ایله دكلدر زیرا بوراده یا اصلیه در همزه توسل كبی دكلدر جانانه ما كبی (افلاك جمع فلكدر كه مجری الكواكبدر تنكم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودر كه هر كسه كه انك باطنی وقارنی حرامدن اولان مأكول ومشروبدن پاك وطاهر دكلدر انك روحی ایچون افلاك جانبنه یعنی عالم علویه یول یوقدر زیرا روحك عالم بالایه عروجی كمال لطافت ومزید خفتله در وحرام اولان مأكول ومشروب بدنی تكثیف وتثقیل ایدر كثیف وثقیل بدنه تعلق ایدن روح دخی انك كبی اولوب حركتدن قالور حتی حلال ومباحی اكثار ایدنلر بله مناجاتدن قالور الحاصل حرامك قلیل وكثیری مضردر حلال ومباح الاصلك ایسه كثیری مضردر ومباح الاصل اولدیغی مشوش اولان دخی حرامه ملحقدر وخواص ناس عندنده مشتبه نسنه یوقدر بلكه هر ماده نك حقیقتنی شرعله ونور كشفله فرق ایدرلر وخبیث وطیبی بری بریندن تمییز ایلرلر وغورنه ایررلر * چون نباشد پاك اعمال از ریا * هست بی حاصل چونقش بوریا * بونك تقدیری چون نباشد اعمال پاك از ریا بی حاصل هست چونقش بوریا دیمكدر كه چون حرف شرط واعمال نباشدك فاعلی و پاك مفعولی و بعد الجمله فعل شرط اولور بی حاصل هست اینها بی حاصلست تقدیرنده مبتدا وخبر و بعد الجمله جزاء شرطدر پس بوراده هست است معناسنه رابطه در كه معناده حاصله متصلدر حاصل محصول معناسنه بی حاصل بی فائده در بی لب قشر

وبى دانه صمان وامثالى كبى (چو واو رسميله چوبدن تخفيف اولنمشدركه
ادات تشبيه در (نقش اصلنـده مصدر در برنسنه يى ايكى و بازياده
لوتله تلوين ايتمكدر بوراده منقوش معناسنه در (بور يا مدله عربيدر
كما فى القاموس وائمهٔ لغتدن اصمعى ديمشدركه بوريا فارسيدر عربيسى
بوريادر ولغات معتبره دن مفهوم اولان بودركه بوريا قمشدن طوقنان
وحصير سازدن اولاندر حتى بركسـه بوريا اوزرنه جلوس ايتميه‌م ديو
قسم ايلسه و بوريا اوزرنه حصير قويوب انك اوزرنه جلوس ايتسـه
حانث اولماز (معناى بيت) بودركه اكر عمللر ريادن پاك يعنى خلوصه
مقارن اولمازسه اوعمللر نقش بوريا كبى بى حاصلدر بونده ريا ئله اولان
عملك صورت حسنه سنى حصير بى قيمتك نقشنه تشبيـه وار دركه
برنسنه نك ماده‌سى قامش و يا ساز اولدقدن صكره انك نقشنه اعتبار
اولنميوبغى كبى ريايى مشتمل وغرض وسمعه‌يه مبنى اولان عمل دخى بويله‌در
ومن الله الحفظ بورادندركه الله تعالى صورنه واعمال ظاهره‌يه نظر ايلمز
بلكه قلوبه ونيات صادقه‌يه نظر ايدر پس اكر خلوص واريسه قبوله
قرين اولور والا رد اولنور و بومقوله عمل شول خانه‌يه بكزركه پردهٔ
درى زربفت وايچروده بساطى حصير اوله * هركه را اندر عمـل
اخلاص نيست * درجهان از بندكان خاص نيست * بونك تقديرى
هر كسى را كه اخلاص نيست اندر عمل نيست از بنـدكان خاص
درجهان ديمكدركه هر كسى مبتدا ورا لام جاره معناسنه در واخلاص
نيست مبتدا وخبر اولوب بعد الجمله هر كسى يه صفت اولور اندر عمل
اخلاصه ظرفدر نيست اونيست تقديرنده دركه مبتـدا وخبر اولوب
بعـد الجمله هر كسى يه خبردر وجار ومجرور وظرف نفيه متعلقدر
خاص بندكانه صفتـدر اخلاص برنسنه يى شوبدن خالص قلمقدر
تصفيه كبى كه صافى قلمقدر وكاه اولوركه اصلندن شوبى اولميانه دخى
خالص ديرلر بوصورتده خالص قلمغـه حاجت قالمز بوراده مرادعملى
شوب ريا وسمعه واغراض نفسانيـه دن خالص قلمقدر اولندن آخرنه دك
واكر نمازه خالصا لله تعالى افتتاح ايدوب صكره قلبنه ريادخول ايتسه
افتتاح ايتديكى اوزره دركه ريايى اصل صلوته مضر دكلدر وريا
اودركه ناسدن خالى اولسـه قلميه وناسله اولسه قيله واكر ناسله اولدقده

ابو

ابو قيلوب بالكز قالدقده او مرتبه ده كوزل قلمزسه اصل صلوتك ثوابنه
نائل اولور انجق ابولكنه دكل وديمشلردركه صومده ريا اولماز
(بندكان بنده نك جمعيدر قول معنـاسنه مطلقا مذكر اولسون مؤنث
اولسون وسبى اولنمش اولسون وخانه زاد يعنى مولاسى اونده طوغمش
اولسون (كاف‌ده كاف عجمى بنده آخرنده اولان هاء غير ملفوظه‌دن
بدل (والف ونون ادات جمعدر و بعضيلر كانك مجموعى ادات جمعدر
ديديلر نتكم بالاده شرحى كذر ايتـدى (خاص عامك خلافيدر يعنى
بعض الشئ جمله انده مشارك اولميان نسنه ايله تفرددر بوراده بندكان
خاصدن مراد كمالات انسانيه ايله عوام ناسدن ممتاز اولان خواصدر
وبو مقوله لره بنـده ديمك ماسوى اللهدن حر وحقه عبـد محض
اولدقلريچوندركه عبادتى اجلالا لله ومراعاة لحقوق الربوبيه اشلرلر
بوخسه كندى جانبلرنه عائد اولور ملاحظه ايله دكل حتى اخلاصلرى
شوقدردركه اخلاصى بله رؤيتدن خالصلردر (معناى بيت) بودركه
هر كيمك كه عملنده اخلاص يوقدر الله تعالى نك خاص ومقرب بنده لرندن
دكلدر بلكه عام ومبعد قوللرندندر زيرا اخلاصى اولمادبغى صورتده
عبـادتى مردود وكندى رضادن ساقطدر قال الله تعالى (فمن كان
يرجو لقاء ربه فليعمل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه احدا) وجناب
رسالت صلى الله عليه وسلم بيورمشلردركه (اكر قرآنده بوآيتدن غيرى
اولمسه بوآيت كفايت ايدردى الحاصل ريا اهلى باب حقدن خارجدر
وخلوص اهلى كرچه داخلدر اما خلوصك مراتبى واردركه اهل
خلوصك درجه‌ده تفاوتى اكا كوره‌در وكمال كندى نفسندن بالكليه
منسلخ اولمغـله دركه بومقوله نك عملى اكسير اعظم طرح اولنمش ماده
كبيدر نتكم بعض آثارمزده تفصيل اولنمشدر * هركه كارش از براى
حق بود * كار او پيوسته بارونق بود * بونك تقديرى هركسى كه بود
كارش از براى حق بود كار او پيوسته بارونق ديمكدركه هر كسى مبتدا
وكارش بودك فاعلى وجار ومجرور اكا متعلقدركه بعد الجمله مبتدايه
صفت اولور واو ايكنجى بودك فاعلى و پيوسته اكا ظرفدر دائما معناسنه
و بارونق اكا متعلقدركه مع معناسنه در براى تعليـل ايچوندركه
از كلمه سيله مركبدر (از براى از بهر ديرلر نتكم مرور ايتدى (پيوسته

اولاشمش واولاشق دیمکدر که اسم مفعولدر موصول کبی پیوستن اولاشمق واولاشدرمق مضارعنده سین حذف اولنوب یرینه نون ودال کتورر لر پیوند وپیونده دیرلر (رونق پراشق واطافت (معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك کاری حقدن اوتوری اوله یعنی اشلدیکی ایشده غرضی حق ورضاء مولی اوله انك کاری دائما ومتصل رونق ایله اولور یعنی هرنه ایش طوترسه اطافتدن خالی اولماز زیرا باطنی صافدر وشول عمل که غرض حق ایچون اولمیه بی نور وفرقالور زیرا (کل اناء یترشح بما فیه)موجبنجه منکدر نسنه نك اثری دخی اکا کوره اولور فافهم جدا

* در بیان آنکه پادشاهانرا زیان دارد *

* چار خصلت ای برادر در جهان * پادشاهانرا همی دارد زیان *

بونك تقدیری ای برادر چار خصلت درجهان همی دارد پادشاهانرا زیان دیمکدر ندایی تقدیم ایتسه اولی اولوردی زیراهم وزنه خلل کلمز وهم نوع کلام یرن بولوردی چار خصلت مبتدا ودرجهان اکا ظرفدر پادشاهان داردك مفعول اولی وزیان ثانیسی و بعد الجمله خبر اولور خصلت بالاده ذکر اولندیغی اوزره فضیلتده ورذیلتده مستعملدر بوراده مراد ثانیدر (پادشاهان پادشاهك جمعیدر تفسیری کذر ایتمشدر (همی معلوم اولا که (می لفظی ماضی ومضارع وامره داخل اولور ولکن ماضیده بعده وهاء مفتوحه تأکید معنای بعده محمول اولور ومضارعده حاله دلالت ایدوب ها معنای حالی تأکیده محمول اولور وامرده می معنای طلبی تأکیده محمولدر پس بوراده هایه حاجت قالمز باقی مفردات بالاده تحریر اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر درت خصلت دنیاده پادشاهلره البت زیان وخسارت طوتر واول خصلتلرك فائدهسن کورمزلر پس اول خصالدن حذر لازمدر که آنلره مضردر اکرچه عامهٔ ناسه ضرر و یرمز وشانندن تنزیل ایتمز

پادشه چون درملا خندان بود بی کماندر هیبتش نقصان بود *

بونك تقدیری چون بود پادشه درملاء خندان بود نقصان بی کمان در هیبتش دیمکدرکه چون حرف شرطدر پادشه بودك فاعلی در وخندان مفعولی ودرملاء ظرفدر ولکن ظرفده توسع اولمغله مفعول صریح اوزرنه تقدیم اولنور نقصان ایکنجی بودك فاعلیدر یحصل النقصان معناسنه

بی کمان بلاشك معناسنه فعله متعلقدر درهیبتش نقصانه ظرفدر پادشه پادشاهدن مخففدر مه ماهدن وسپه سپاهدن وکه کیاهدن تخفیف اولندیغی کبی ملا اصلنده ملاءدر جبل وزنی اوزرنه که مهموز اللامدر بوراده وزن ایچون همزه الفه قلب اولنمشدر ملاء شول جماعتدر که بر رأی اوزرنه مجتمع اولوب عیون ونفوسی حسن و بها و جلالت ایله پرایدرلر لاخلا ولاملا عند الحکما فوق العرش درکه اوراسی نه خلو ایله ونه بر مخلوق ایله پر اولمغله موصوف دکلدر وعند الصوفیه عالم ملادرکه ارواحله طولودر بوراده درملا ناس اراسنده وخلق ایچنده دیمك تکم شو ایشی علی ملاء الناس اشلدی دیرلر که خلقك کوزنه قرشو دیمکدر (خندان صفت مشبههدر کولکن معناسنه مصدری خندیدندر که کلمکدر ضحك کبی وبرسبیل استعاره انساندن غیریده دخی استعمال اولنور مثلا کل خندان دیرلر آچلمش کلمه وانار چاتلامش اولسه خندان ایله وصف ایدرلر وخنده اسم مصدردر که کلمهنك اسمیدر (قبله ضمله او پمهنك اسمی اولدیغی کبی (کمان کاف عجمینك ضمیله ظن که ترکیده صانو وسزمك دیرلر (هیبت اصلنده مخافتدر که قورقمق در بوراده مشاهدهٔ جلالدن قلبده حاصل اولان اثردر پس هیبت حالت قلب اولمغله نعت کونی درکه تعظیم ایدن کمسهنك حالنه راجعدر عظمت ایسه نعت الهیدر زیرا مقتضاسی حیادرکه حق تعالی انکله منعوتدر و بوندن هیبت وعظمت اراسنده فرق ظاهر اولدی (نقصان کمالك ضدیدرکه نصیبده خسراندر که فارسیده اندن کم شدن ایله تعبیر ایدرلر برنسنه آخره کوره از واکسك اولمق معناسنه (معنای بیت بودرکه اکر پادشاه خلق اراسنده وناسك یوزنه وکوزنه قرشو کولکن اولورسه شبهه سز انك هیبتنه نقصان عارض وحاصل اولور یعنی خلق انك جلالندن قلبلرنده اثر بولوب تعظیم ایدرلر لکن ضحکی سببیله قلبلرندن ساقط اولوب عامی کبی مبتذل اولور پس کمال هیبت خنده ایتمیوب لب بسته اولمقدر و بومعنی رسول اللهه صلی الله علیه وسلم ذاتی وخلقی ایدی انکیچون اکثر حالده تبسم ایدرلردی وضحکاری قلت اوزرنه واقع اولوب قهقهه ایسه اصلا صادر اولامش ایدی وهیبت

كامله لر ايچون انلره ملوكدن زياده تعظيم ايدرلردی تنكم وصفلرنده
كلور كان فخما مفخما يعنی كندی ذاتلرنده عظيم وصدورناسده دخی
معظم ايدی * باز صحبت داشتن باهر فقير * پادشاهان را همی دارد حقير *
بعض نسخده پادشه راعيب باشد كوش كير و بعضنده همی دارد پرينه
همی سازد دوشمشدر باز كرو معناسنه در و بردخی ديمك اولور عربيده
وايضا ديرلر ظاهر اولان باز اسم اولمقدر زيرا كرو دن غيری دخی
معانيسی واردر (صحبت داشتن مبتدادر يعنی داشتن مبتدا وصحبت انك
مفعوليدر (بامع معناسنه صحبته متعلقدر پادشاهان را همی دارد ك مفعول
اولی وحقير ثانيسی و بعد الجمله خبر اولور (صحبت معاشرتدر كه ملازمتله
حاصل اولور صاحب ملازمدر تفصيلی بالاده در هر كل افرادی
معناسنه در (فقير صيغهٔ مبالغه در نصير كبی مفتقر معناسنه كه ذو الاحتياج
الكثير ديمكدر اثيم كبی كه كثير الاثم ديمكدر فقر غنانك مقابليدر كه
احتياجدر حقير عظيمك مقابليدر صغير كبيرك مقابلی اولديغی كبی
حقارت ذلتدر تحقير استخفافدر كه ذلتدن ناشيدر (معنای بيت) بودر كه
كرو يعنی اول درت خصلتدن بری دخی بودر كه هر فقير وادنی ايله صحبت
طوتمق پادشاهلری خوار وحقير طوتر يعنی سر يرعزتدن دوشوررر
وذليل ايدر زيرا هر كسك مقداری رتبه سی قرينندن بللودر چونكه قرينی
ادنی اوله كندی دخی ادنی اولور كه ادنايه مقارنت ايتمك دناءت طبع
وسفولت همتدندر ومثلدر كه ديرلر اوزم اوزمه كوره قرارر چونكه
سلطان جاهله غيريدن اعلی اوله كركدر كه مصاحبی واخلاقی وهر حالی
دخی اكا كوره اوله تا كه علو صورت علو معنايه عنوان وعلو همت
شرف طبعه نشان اوله مكر كه صحبت ايتديكی فقراء باب الله دن
اولا كه اومقوله عباد صالحين ايله صحبت عين عزتدر بعده نسخهٔ ثانيه ده
واقع اولان سازد وعيب وسائر مفردات بالاده شرح اولنمشدر فلا نعيده
* بازنان بسيار اكر خلوت كند * خويشتن را شاه بی حرمت كند * بعض
نسخده شاه بی قيمت دوشمشدر بونك تقديری اكر خلوت بسيار كند
بازنان كند خويشتن را شاه بی حرمت ديمكدر كه اكر حرف شرط
وخلوت كندك مفعول مقدمی و بسيار خلوتك صفتی و بازنان خلوته
متعلقدر وفعل بعد الجمله فعل شرط اولور وخويشتن ايكنجی كندك

مفعول اولی وشاه بی حرمت ثانيسی و بعد الجمله جزاء شرط اولور
زنان زنك جمعيدر كه مردمقابليدر (بسيار چوق معناسنه در ظاهر اولان
بودر كه اصلنده آرندهٔ بسی در چوق كتوريجی معناسنه صكره وصف
تركيبی قلنمشدر تنكم نظائری مرور ايتدی بانك حركتی تغيير اولنديغی
بعد التركيب در تنكم عربيده تغيير نسب ديرلر خلوت جلوتك مقابليدر
يعنی تنها وخالی اولمقدر كه يانده كمسه اولميه حرمت مهابتدر كما
فی القاموس واحكامدر سنن وفرائض وامثالی كبی كه هتكی حلال دكلدر
يمنی پردهسن يرتمق وعرضنی بوزمق روا اولماز ونسخهٔ اخرايه كوره قيمت
بر نسنه نك مقدارنه موافق ومعادل اولانه ديرلر پس بی قيمت بيمقدار
وبی وزندر (معنای بيت) بودر كه شاه اكر زنان ونسوان ايله چوق
خلوت ايليه وانلرله ملعبه واجراء شهوت ايچون چوق كره تنها قاله
كندينی شاه بی مهابت وبی عرض ايلر وبی مقدار ايلر زيرا انلرك يانده
وقعی قالمديغندن غيری اشيدنلر دخی حالنی تقبيح ايدوب يوزه كلجك
صورتی قالماز پس سلطان عالی هر كس ايله علونه كوره معامله ايليوب
حرمت مقامی محافظه ايتمك كركدر وخلوتی كثرت ايله تقييدن فهم
اولنور كه خلوت قليله مضر وعرضی مخل دكلدر زيرا ان لنفسك عليك
حقا ولزوجك عليك حقا موجبنجه حق شرعی رعايت ايتمش اولور
وبردخی بودر كه ازدواج شرعی باعث تناسل وسبب ظهور ذريتدر كه
تناكحوا تكثروا موجبنجه سواد اهل دينی تكثير واهل ذكر وتوحيدی
توفير ايتمش اولور وسلسله سندن الی يوم القيام دعاجيلری قالور وموتله
عملی منقطع اولماز تنكم بعض احاديثده وارد اولمشدر * هر كرا فر
جهانداری بود * ميل او سوی كم آزاری بود * بونك تقديری هر كسی كه
اورا بود فر جهانداری بود ميل او سوی كم آزاری ديمكدر كه هر كسی مبتدا
واورا بودك مفعول اولی وفر ثانيسی و بعد الجمله مبتدايه صفت اولور
ميل او ايكنجی بودك فاعلی وسوی مفعولی و بعد الجمله خبر مبتدادر
(فر تشديد له قوت ورونق ودولت وسياست (جهانداری ده
يا مصدريه در جهان دار وصف تركيبی در جهان صقليجی واهل
جهانی حمايت ورعايت ايديجی معناسنه اصلی دارندهٔ جهاندر
مصدری داشتن در كه طوتمق وصقلمق در ميل اسان فرسده جسبيدن

ایله تعبیر اولنان معنادر جیمك فتحیله تشکم اوقدر جسبان دکل دیرلر
یعنی ملایم وخاطر میل ایده جك مرتبه دکل معناسنه (کم آزاری ده
یامصدریه درکم آزار بولسانده صفت مشبهه درکه آزار کم
لفظنك فی الحقیقه فاعلیدر (کم کاف عربی نك فتحیله اکسك که
ابتدادن اکسك خلق اولنه اکر اکسلمك ایله ناقص اولورسه اکا کاست
دیرلر وکم عزیز معناسنه ده کلور که از بولنور دیمکدر بوراده قلت معناسی
انسبدر وقلت دخی عدمدن کنایه در (آزردن رنجیده اتمکدر آزاردن کبی
مستقبلا تنده زائله را اراسنده بر الف زیاده ایدوب آزارد وآزارنده
دیرلر آزاردن اشتقاقه کوره زیاده یه حاجت قالماز (معنای بیت) بودرکه
هر کیمك که سلطنت قوتی اوله ویاخود هر کیمه که رونق وسلطنت
مطلوب اوله انك میلی کم آزارلق جانبنه اولور یعنی رعیتی از رنجیده ایدر
یعنی هیچ رنجیده اتمز زیرا سلطنته قوت بونکله حاصل اولور والاضعف
قبول ایدوب اساسندن منهدم اولور نته کم نیجه لرندن منقولدر وبو
اعصارده اولنلردن دخی نه غبرتلر مشاهده اولندی پس جور وظلم
باعث هلاك وعلت بلاء وسبب عبرت عالمدر وبعض سلاطین دن
منقولدر که دیمشدر لاسلطان الا برجال ولارجال الا بمال ولامال الا
بعمارة ولاعمارة الابعدل وحسن سیاسة فافهم جدا * عدل باید پادشاها
زاوداذ * تازعدلش عالمی کردند شاذ * بونك تقدیری باید پادشاهارا
عدل وداد تا کردند عالمی زعدلش شاذ دیمکدرکه عدل بایدك فاعلی
وپادشاهان مفعولیدر عالمی کردندك مفعول اولی وشاذ ثانیسی وجمله سی
تعلیلیه در عدل میل معناسنه درکه حقه اولورسه عدل وباطله اولورسه
جور دیرلر وتعدیل وتقویم عالم حقه میل وافراط وتفریط میاننده توسط
واقتصادله اولمغله عدل دینلدی وکاه اولورکه عدل فضل مقابله سنده
دخی اطلاق اولنور نته کم حدیثده کلور الظالم عدل الله فی ارضه ینتقم به
ثم ینتقم منه یعنی ظالمك خلقله معامله سی قهر معامله سیدرکه بومعنی
کندنه نسبتله ظلم ومقهور اولنلره کوره جزاء عملدرکه عدل الهی یه
دائردر بایدباء عربیله مضارعدر کرك اولور معناسنه مصدری بایستن در
کرك اولمق معناسنه مضارعنده سینی حذف ایدوب باید دیرلر (وداذ
عدل اوزرنه معطوفدر ولکن واو مضموم اوقنور پاوسر کبی زیرا

اکرچه معطوف علیه آخرنك حرکته تحملی وار درجان ودل کبی
ولکن آراده فصل واقع اولمغله واو وزن ایچون تلفظ اولنور ومضموم
قلنور زیرا اصلنده معطوف علیه آخرنده اولان ضمه نك صورتیدر
داذ) (وشاذ ذال معجمه ایله در زیرا مده دن صکره کلمشدر اکرچه عامه
لساننده مهمله ایله شایعدر داذ عدلدر پس عدل اوزرنه عطفی عطف
تفسیری قبیلندندر تا بوراده تعلیل ایچوندر عدلش اصلی عدل اش در
اتصال ایچون همزه حذف اولنمشدر (کفتش وامثالی کبی وبو شینه
ضمیر غائب مفرد دیرلر که جمعی شان کلور بوراده عدلشان کرك ایدی
زیرا جمعه راجعدرکه پادشاهان در ولکن وزن ایچون ویا هر بری
اعتباریله افراد ایلدی وبومقوله اعتبار عربیده دخی جاریدر عالمی ده
یا زائده در کردند عالم را دیمکدر کردند فعل ماضی جمعدر ایلدیلر
معناسنه اصلی کرده اند درکه اند ادات جمعدر همزه سی حذف وبری
برینه وصل اولنمشدر بوراده ماضی صیغه سی بطریق التفؤل درکویا
عدل ایلدیلر واندن اخبار ایدر رحمه الله کبی (معنای بیت) بودرکه
پادشاهلره عدل وداد وانصاف کرکدر تاکه عدللرندن اهل عالمی
شادوخندان ایلیه لر پس اهلی طی ایتدیکی مبالغه طریقیله در واهل
عالمده مورچه لره وارنجه داخلدر زیرا داد کرلرك یعنی عادللرك
عدللرندن انلر دخی منتفع وظلملردن متضرر اولور زیرا عدل باعث خصب
رخادرکه عالم نباتك بله یوزی اندن کلر وشن وشاذ اولور فکیف ذی
روح ایمدی خلق عالمی شاذ وخندان ایتمدن اوتوری عدل وداد لازمدر
دیو توصیه ایلر وبونده مصالح ناسده سعیك فضیلتی اولدیغنه رمز
واردر زیرا کندی نفسی اوزرنه سائری ترجیح ایتمکده نفسدن خلاص
واردر وحضرتك علیه السلام آب حیاته وصولی عسکر اسکندره
صو طلبیچون اولدی فاعلم ذلك * کر کند آهنك ظلمی پادشاه
سودنکند مرورا خیل وسپاه * بعض نسخه ده کر کند آهنك ظلم آن
پادشاه سودکی دارد باو خیل وسپاه دوشمشدر تقدیر بیت بودرکه اکر کند
پادشاه آهنك ظلمی نکند خیل وسپاه مرورا سود (کر اکر معناسنه حرف
شرط (پادشاه کنندك فاعلی وآهنك مفعولی وبعد الجمله فعل شرطدر
خیل وسپاه نکندك فاعلی مرورا مفعول اولی وسود ثانیسی وبعد الجمله

جزاء شرطدر آهنك مدله قصد وعزم ایلمك معناسنه اسم مصدردر وخیرآهنك وشرآهنك دیرلر صفت مشبهه‌در آهنكیدن مصدر در قصد ایلمك معناسنه وكاه اولور كه آهنك حمله معناسنه ده كلور زیرا حمله عزمك لازمیدر ظلمی ده یا زائده ویا تقلیل ایچوندر ظلم برنسنه‌یی موضعنك غیریه وضع ایتمكدر پس حقدن باطله تعدی ایتمك ظلمدر كه غیرك ملكنده تصرف وحدی تجاوز ایتمك دخی انده داخلدر الحاصل حقدن عدول ایتمك كندی نفسنه ویاغیره ظلمدر سود فائده كه زیانك مقابلیدر ترك اصی دیر سود مند اصلودر (نكند كاف عربینك ضمیله فعل مضارع منفی‌در بوراده سلاست وزن ایچون ضمه اختلاس اولنور یعنی بعض حركتله اوقنور مر ورا اصلنده مرا ورا دركه مر تحسین لفظی ایچوندر مرترا كبی ولام جاره معناسنه دخی كلور او ضمیر منفصلدر عربیده هو كبی اصلی اوی در النی حذف اولنوب فتح واوله وی دخی دیرلر وبالكز واوی دخی استعمال ایدوب ورا دیرلر كه را ادات مفعولدر بومقامده اوادیغی كبی وهمزه سنی حذف ایدوب ضم را وسكون واوله مرورا دخی دیرلر هیولی وزنی اوزرنه (خیل عربیدر كه افراسدر وفرسانه یعنی راكب اولنلره دخی اطلاق اولنور نتكم حدیثده كلور یا خیل الله اركبی بوراده اركبوا دینلدیكی خیلی جماعتله تأویل حسبیله در وخیل خیلاءدن اخذ اولنمشدر تكبر معناسنه زیرا هر راكب فرس اولان كمسه نفسنده برنخوت وكبر بولور سپاه لشكر دركه عرب عسكر وترك چری دیر (سپاهی لشكره منسوب یعنی پادشاه عسكرندن معدود زیرا عسكر سلطانك اصنافی واردر كه معلومدر (معنای بیت) بودركه اكر پادشاه قصد ظلم ایله یا برادنی مرتبه‌ده جوره عزم ایدرسه فكیف كه كثیرا كا عسكر وسپاهی فائده ایلمز زیرا امر سلطنت ظلم اوزرنه مبنی اولمجق سپاه كرك آز وكرك چوق اوله چه سود كه اساسی خراب اولان اركان وبنا كیبیدر وظلم ظلماتدر عسكر اعدا كبی پس ظلمات ظلماتله مندفع اولماز بلكه نورله زائل اولور چونكه نور ایمان وتقوی وعدل بولنمیه وجود عسكر عدم وكثرتی قلت ریشه اولور وچونكه نور مذكور پرتو انداز اوله (كم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله) موجبنجه وقلیل اذا عدوا كثیر اذا شدوا مقتضاسنجه ادنی بهانه‌یله دخی ایش بتر وامداد

روحانی وسماوی ایله انجام كار ظفر ونصرت اولور اشته بیت مذكورك مضموننددن آكاه اولان پادشاه اكا كوره عمل ایدر وسیر خلفاء راشدین اوزرنه كیدر فاعلم ذلك * چونكه عادل باشد وفرخ لقا * باشد اندر مملكت شه را بقا * بعض نسخه‌ده شه چو عادل باشد ومیمون لقا باشد اندر مملكت اورا بقا دوشمدر بونك تقدیری چونكه باشد عادل وفرخ لقا دیمكدر كه باشدك فاعلی تحتنده ضمیردر كه شاهه راجعدر عادل مفعولیدر وجمله‌سی حرف شرط وفعل شرطدر شه ایكنجی باشدك مفعول اولی وبقا ثانیسی وبعد الجمله جزاء شرط اولور پس (چون بوراده شرط ایچوندر او كه لفظی حرف شرط وفعل شرطی بری برینه ربط ایچون كلمشدر (فرخ فاء مفتوحه وراء مضمومه نك تشدیدی وخاء معجمه ایله قوتلو وبختلو ومبارك معناسنه میمون كبی زیرا یمن وبركت وسعادتدر واصحاب یمین كه اصحاب سعادتدر یمندندر (لقا قاوشمق وكورمكدر بوراده فرخ لقا حسن المنظر دیدكلریدر كه ایكسی دخی صفت مشبهه‌در (مملكت سلطانك تملك ایتدیكی بقعه‌لردر كرك كندی فتح ایلسون وكرك آباء واجدادندن بطریق الارث انتقال ایلسون پس سلطانك وقفندن وآخره تملیك ایتدیكی یرلردن ماعدا اراضی كندی ملكیدر (بقا استمرار الوجوددر یعنی برنسنه حاصل اولاسی اوزرنه ثابت وقائم اولمقدر (معنای بیت) بودركه اكر سلطان عادل وحسن اللقا ونورانی الوجه اولا كه اكا ملاقی اولان كمسه لقاسندن نشاط وانبساط بوله مملكتنده اكا دوام وبقا وثبات اولور یعنی هیچ كمسه انك ملكنی یدندن تغلب ایدوب آلماز بلكه حسن حال وجمالی سببیله سریر دولت وسلطنتده استقرار بولور وبعد الموت دخی خیرله یاد اولوب عمر ثانی ایله معمر اولور بونده حسن لقایی دخی درج ایتدی زیرا حدیثده كلمشدركه (خواٸجكزی حسان الوجوه اولنلردن طلب ایدیكوز یعنی حسن الوجه اولمق آفتدن سلامت ایله‌دركه اعتدال مزاجه تابعدر پس صاحبندن بحسب الظاهر خیر مأمولدر وجناب نبوی صلی الله علیه وسلم بیورمشلردركه بكا برایش ایچون آدم كوندردكده حسن الوجه وحسن الاسم اولانی بعث ایدیكوز یعنی بو وصفلرك اربابنده یمن وبركت اولمق ملاحظه سیله

تفؤلدر صدق الرسول الجليل * چون كند سلطان كرم بالشكرى *
بهراو بازند صد جان وسرى * چون حرف شرطدر سلطان كندك
فاعلى وكرم مفعولى و بالشكرى كرمه متعلقدر وجمله سى فعل شرطدر
بهر بازندى تعليلدر كه معلول اوزرنه تقدمى ضرورت وزن ايچوندر
بازند فعل مضارع جمعدر اوينارلر ديمكدر مصدرى بازيدندركه
اوينامقدر فاعلى اشكر ضميريدر صد جان مفعول و بعد الجمله جزاء
شرطدر (سلطان اصلنده تسلط واستيلا معناسنه مصدردر صكره
اسم قلندى (كرم بعد السؤال اولان عطادر بوراده مطلق احسان
مراددر (بالشكريده بازائده در سريده كبى (بهرادات تعليلدر (صدجان
وسر كرتدن كنايه در (معناى بيت) ديمكدر كه اكر سلطان لشكر
وچرى يه كرم ولطف واحسان ايليه لشكر دخى سلطاندن اوتورى
وانك يولنه چوق جان وباش اوينارلر واكا فدا ايدرلر واعداسنه
زبون ومغلوب اولمغله قومزلر زيرا ديمشلردر كه الانسان عبيد
الاحسان بونده سلطانك كندى ذاتنده عدالتى بياندن صكره
اوصافندن خصوص اوزره كرم واحسانه انتقال ايلدى زيرا كرچه
ايكيسى دخى بينه و بين الناس معامله در ولكن عدلده سياست دخى
داخلدر كه عدل لطف محض دكلدر كرم ايسه خالصدر

* ❋ در بيان اخلاق حميده كويد ❋ *

* چارچيز آمد بزركى را دليل * هركه اودارد بود مرد اصيل * چارچيز
مبتدا دليل آمدك مفعولى و بزركى را دليله متعلقدر و بعد الجمله خبر
مبتدادر را ادات مفعول ولام جاره معناسنه تعليل اولمغه قابلدر هركه
هركسى كه تقديرنده مبتدادر اومبتداء ثانى ودارد تحتنده اولان
فاعلى او ومفعولى محذوفدر كه هركسى كه اودارد آن چارچيز ديمكدر
و بعد الجمله هركسى يه صفت اولور مرد بودك مفعولى اولوب بعد
الجمله مبتداى اوله خبر اولور (بزركى ده يامصدريه در (بزرك بانك وزانك
ضمه سيله وزانك سكونيله اولو ديمكدر عظيم معناسنه مقابلى كوچكدر
كيجى معناسنه بزرك منش متكبر در بزرجمهر بزرك مهردن معربدر
(دليل مرشد وما به الارشاد در مصدرى دلالتدر كه يول كوسترمكدر
الحاصل برنسنه نك معرفتنه وصوله وسيله اولانه دليل ديرلر الفاظك

معنايه دلالتى ورموز واشارات وعقود وامثالى كبى (اصيل حسب
وفضيلت وشرف صاحبى انكچون كشى زاده لره اصيل واصلدن
خطا كلمز ديرلر زيرا مكارم اخلاقى ميراث كبى اولمشدر ومختار صحاحده
كلور كه فلان لا اصل له ولا فصل الاصل الحسب والفصل اللسان
انتهى يعنى فلان كسه نك اصل وفصلى يوقدر ديمك حسب ولسانى
يوقدر معناسنه در زيرا فصل وفرق غالبا لساننه اولور وحسب مفاخر
آباء ومآثر اجداددر كه انك سببيله اولاد دخى عامهٔ ناس اراسنده
اهل مناقب وفضائلدن محسوبدر و ياخود حسب كندينك وآباء
واجدادنك افعال حسنه سيدر زيرا ديمشلردر كه من فاته حسب
نفسه لم ينفع حسب ابيه و بنه ديمشلردر كه وما ينفع الاصل من هاشم
اذا كانت النفس من باهلة (معناى بيت) بودر كه درت نسنه اولولغه
وعظم قدره دليل ونشان كلدى هر كيم اول درت نسنه يى طوتوب
وآنده بولنورسه حسب وشرف وقدر صاحبى ار اولور وفضائل اهلى
رجال مياننده كرچك ار ديمكه لياقت واستحقاق بولور بورادندركه
نيجه زنلر كمالله مرد ونيجه مردلر نقصانله زن اولديلر * علم را اعزاز
كردن بى حساب * خلق را دادن جواب باصواب * بونك تقديرى
كردن علم را اعزاز بى حساب دادن خلق را جواب باصواب
ديمكدر كه كردن چار چيزدن بدلدر مابعدنده اولان اوچ خصلتك
انضمامى اعتباريله (زيرا يك چيز چار چيزدن بدل اولماز ومبتداء
محذوفه خبر اولمق دخى جائزدر نخستين او كردن تقديريله نتكم عرب
الاول كذا ديرلر كردنك مفعول اولى علم واعزاز ثانيسى بى حساب
اعزازه متعلقدر كه مقصود اعزازده مبالغه در خلق دادنك مفعول
اولى وجواب ثانيسى و با صواب جوابك صفتيدر رز برابامع معناسنه دركه
صوابه مقارن اولان جواب ديمكدر زيرا هر جواب صوابه مقارن اولماز
پس صفت تخصيص ايچون اولور (علم نظر عقلى و يا كشف الهيدن
حاصل اولان ادراك جازمدر اكر شبهه بولنسه اكا علم ديمزلر بوراده
علمدن مراد علم نافعدر يعنى علم قرآن وحديثدر كه احكامه وحكمه
متعلقدر كه اولكى سنه عالم اولانه عالم باحكام الله وايكنجى سنه واقف
اولانه عالم بالله ديرلر و بو ايكى علمدن ماعداسنه وسائل ديرلر وشول

علم كه وسيلهٔ معرفت اولمیه مردود ومحقردر (اعزاز اذلالك
مقابليدر يعنى عزيز ايلمك ذليل وخوار طوتمامقدر بو راده ايلمك
معناسى كردندن مستفاددر پس اعزاز تجريده محمول اولور حساب
عد ايتمكدر (ويوم قيامته روز حساب دنلدى زيرا اول كونده
اعمال عباد عد اولنور تا كه خيرا وشرا مجازات واقع اوله (خلق
مخلوق معناسنه دركه مقام قرينه سيله انسان مراد اولور (جواب
جو بدندركه قطع معناسنه در زيرا جوابله كلام خصم منقطع اولور
صواب خطانك ضديدر يعنى حقه اصابتدر (معناى بيت) بودركه علم
نافعى كه قرأن وحديثدن مستنبطدر بى حساب يعنى زياده سيله ومبالغه
ايله حسابدن خارج اعزاز ايلمكدر يعنى علم شريفه تعظيم ايدوب انى
عزيز طوتمق اولولغه نشاندر زيراعلم صفت الهيه در وصفت الهيه يه
تعظيم ذاته تعظيم در ومقتضاى تعظيم موجبنجه عمل واهل علمى
دخى اعزاز ودخى خلقك جوابه محتاج اولنلرنه طوغرى جواب
ويرمكدر وخطا ويكلش سويلمامكدر والا جناب نبوته عرض اولنوب
خطا سيله مفتضح اولور اشته بودردك اوجندن نيجه لر قضا وفتواى
ترك ايتديلر ونيجه لر دخى عن اصل قبول ايتمديلر امام اعظم كبى
رحمه الله (وهرندن كه انسانه سؤل ايدرلر علمى مرتبه سى راست
سويلمكدر والا آفات لسانله مبتلى اولمش اولور (مثلا يولدن سؤل
ايدن اعمى وبصيره يولى طوغرى سويليه وضلال اولانى ارشاد ايليه
والا صفت شيطانيه ايله متصف اولمش اولور كه اضلالدر
* هركه دارد دانش وعقل وتميز * اهل علم وعقل رادارد عزيز *
اولكى مصراعك اعرابى معلومدركه نيچه كره نظائرى شرح اولندى
اهل علم ايكنجى داردك مفعول اولى وعزيز ثانيسى در وبو بيتك مضمونى
چارچيزك اوچنجى سيدر وبيت آتى مضمونى دردنجى سيدر وسائر ابيات
تمامندر تتكم اهل تأمله ظاهردر دانش اسم مصدردر بلمو معناسنه
دانش كر ودانشمند ودانشور بلولى ديمكدر زيرا بوشين علامت اسم
مصدردركه امر مجرد آخرنه لاحق اولور مثلا دانش وبينش وروش
ورنجش وامثالى كبى وبوشينك ماقبلى مكسور اوقنور (تميز اصلنده
تمييزدر ايكى يائله تخفيفا برى حذف اولنمشدر تميز عربيدركه عجم

آندن هوش وترك اوك ايله تعبير ايدر اوكى كتمش ومغشى ومغمى عليه
اولمش يعنى بايلمش كسيه بيهوش ديرلركه هوشك مقابلى اغمادر پس هوش
عقل اوزرنه متفرع برحالتدر نفس عقل دكلدر انكچون عقل
اوزرنه عطف ايتدى عطف العام على الخاص زيرا بويله برلرده
تميز مطلقا ادراكدر كه انسان خير وشرى آنكله فرق ايدر عقل
ايله تعقل ايتديكى كبى وتميز حيوانده دخى بولنوركه حلو ومر وضار
ونافعى آنكله ادراك ايدر اص اوكدن غيريدر زيرا اص عقلدركه
مقابلى جنوندر اصلونك مقابلى دلودر هوشيارك مقابلى مستدر
الحاصل ناظم قدس سره بوراده دانش يعنى علم وعقل وتميزى جمع
ايلدى زيرا برى برلرندن فرقلرى واردر علم معلوماته وعقل معقولاته
تعلق ايدر ومعقولات عقل اولدن آشغا سيدر معلومات اسما وصفاته
دخى اطلاق اولنور پس علم عقلدن اعمدر وتميز دخى عقلدن اعمدر
زيرا كاه اولور كه تميزى عقل معناسنه دخى استعمال ايدرلر (عزيز
ذليل مقابليدر كه بالاده اشارت اولندى (معناى بيت) بودركه
هركيمك كه علم وعقل وتميزى اوله اهل علم وعقلى عزيز طوتر خوار
وذليل طوتمز زيرا علم وعقل وتميزك شرفنى نه ايدوكنى بيلور واكا كوره
اربابنك قدرن فهم ايدوب (انزلوا الناس منازلهم (ولايعرف
ذاالفضل الاذووه) مقتضاسى اوزرنه رعايت وعزت قيلور وديمشلردركه
علمائله مشاوره ايله والا عقلايه مراجعت قيل وعقلدن آشغه سى
سهودركه انك اهلنه اعتبار يوقدر * اى برادر كر خردداری تمام *
* نرم وشيرين كوى بامردم كلام * بونك تقديرى اى برادر كردارى
خرد تمام كوى كلام بامردم نرم وشيرين ديمكدر كه خردداری نك
مفعولى وتمام تام معناسنه خردك صفتيدر وبعدالجمله فعل شرطدر
كوى امر حاضردر كلام مفعول اولى نرم وشيرين ثانيسى بامردم كويه
متعلقدر كه بايه باتعلق ايدر (خرد خاء معجمه نك كسريله جميع لغاتده
عقل ايله تفسير اولنمشدر وابن كمال ديمشدركه خرد عربيده كى كبى
بصيرت معناسنه در واول وصفله موصوف اولانه خردمند ديرلر
وشول حالت كه عارضى اوله آنده ادات توصيف منددر سعيله چشم
بصيرت آچلمق واردر اول اعتبار ايله خردك ادات توصيفى مند

مطلب

اولمشدر و ینه برمحلده دیمشدر که عقل خلقی در وهوش اوکدر که
کسبله متزاید اولور و ینه دیمشدر که خردك مقابلی بی خرد درکه
ترکیده ابله دیدکلریدر انتهی وبونده نظروارددر زیرا عقل خلقی
اولیجق بصیرت معناسنه خرد دخی خلقی اولور زیرا بصیرت قلبك
قوت مدرکه سیدر که عقلدر یوخسه بشقه نسنه دکلدر و بصیرته
چشم اضافتی بصرك مقابلی اولمق اعتباریله در که چشم بصر چشم
حس وچشم بصیرت چشم عقلدر که بری حسیانی و بری عقلیاتی
ادراك ایدر وخردك مقابلی بی خرد درکه احمقدر ابله دکلدر زیرا
ابله اوغوزدر که سلیم الصدردر وابله ترکی دکلدر بلکه عربیدر تمام
مصدردر خردك صفتیدر مبالغه طریقیله واصلی خردتام در برنسنه
برحده منتهی اولمقدر که شیء خارجه محتاج اولمیه عدد تام وعدد
ناقص دیرلر ومعدود دن غیریده دخی جاریدر مساحت کبی (نرم
یومشقدر که مقابلی درشت درکه قابدر نرم کوش قولاغك یومشق
برینه دیرلر اصلنده اضافتله در (شیرین طاتلو لذیذ معناسنه عجم آجی
وطاتلو دیه جك یرده تلخ وشیرین دیر شیر سوددر یا نسبت ونون
تأکید نسبت ایچوندر طاتلولرده انسانك اول طتدیغی لذیذ نسنه
سود اولدیغندن اوتوری طاتلویی اکا نسبت ایتمشلردر وشیرین
خسروك زوجه سیدر که عشقبازلقلرندن خسرو و شیرین دیو
شهرت بولمشدر مجنون ولیلی ووامق وعذرا وامثالی کبی (کوی کاف
عجمیله امر حاضردر مصدری کفتن در سویلمك معناسنه مضارعنده
فا واوه قلب ومابعدندە بریاز یاده ایدوب کوید وکوینده دیرلر کفتکو
سوز ساودر (کلام مفید اولان سوزه دیرلر تکلم او مقوله سوزی
سویلمکدر (معنای بیت) بودر که ای برادر اکر عقل تام طوتسك
یعنی عقلك کامل ایسه مردمه یعنی آدم اوغلانه کلامی نرم وشیرین
سویله یعنی کلامکی رفقله ایله وسوزکی طاتلو قیلوب یاغله بال قاتشدر
تا که خلقه تأثیر ایلیه وحسن استماعله استماع ایدهلر زیرا ملایم سوزی
هرکس قبول ایدر وطاتلو کلامه قولاق طوتر نتکم لقمان حکیم اوغلنه
وصیت ایدوب آجی اولمه سنی آغزدن آتارلر ویك طاتلو دخی اولمه که
سنی یودرلر دیمشدر پس اکر کلام واکر غیری اعتدال وتوسط اوزره

کرکدر که اکا استقامت اعتدالیه دیرلر اکامل ناسه میسر در غیره
دکل * هرکه باشد ترش روی وتلخ کوی * دوستان ازوی بکردانند
روی * تقدیری هرکسی که باشد ترش روی وتلخ کوی بکردانند
دوستان ازوی روی دیمکدر که هرکسی مبتدا وترش روی باشدك
مفعولی و بعدالجمله مبتدایه صفت اولور دوستان بکردانندك فاعلی
وروی مفعولی و بعدالجمله خبر مبتدا اولور (ترش اکشی اصلی ضمتین ایله
استعمالدرکاه اولورکه تخفیفا رابی ساکن اوقورلر ترشیدن اکشیمك
بورادهرا طول کلمه دن اوتوری وجوبا ساکندر (ترش روی صفت
مشبهه در اکشی یوزلو معناسنه وصف ترکیبی دکل (تلخ کوی دخی
بویله در که آجی سوزلو دیمکدر بوراده کوی کوید ندن مأخوذ اسمدر
یعنی سویلهنك واتمه نك اسمیدر (دوستان دوستك جمعیدر که مقابلی
دشمندر (ازوی اصلنده ازاویدر که ضمیر غائب منفصلدر صکره همزه
حذف اولنوب واوه اخف حرکات اولان فتحه ویرلمشدر (بکردانند
کاف عجمیله فعل مضارع غائبك جمعیدر که اولنده باء مکسوره
استقباله تخصیص ایچوندر وتأکید وفصاحت ایچون دخی داخل
اولور آخرنده نداداتی جمعیدر که اصلی اندر کردانیدن متعدیدر
دوندرمك معناسنه کردیدن لازمدر که دونمك دیمکدر (معنای بیت)
بودر که هرکمسه که اکشی یوزلو وآجی سوزلو اوله دوستلراندن یوز
دوندررلر یعنی اعراض ایدرلر ویوزنه بقمزلر وسوزن دکلمزلر زیرا اقبال
والتفات واستماع قلبك قبولنه منوطدر او مقوله وصفله موصوف
اولان آدمی ایسه کمسه سومز وقلبی قبول ایتمز حسن معامله
خارجیه ایسه داخل وباطنده اولان حسن قبولك ثمره سیدر مکرکه
حسن معامله سی ضروری اولا که اکا مدارا دیرلر نتکم دیمشلردر که
کمسه مدیکك الی اوپ پس سوء اخلاق سببیله دوستلر واشنالر
آدمدن فرار ایدیجك اجانب واعدا اولنلره سوز قالمدی وقرآنده کلور
(ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك) چونکه حق تعالی
اکابرله یعنی اکابر یوزندن اصاغری تأدیب ایلدی پس عاقله عبرت
المق لازم کلدی * هرکه ازدشمن نباشد برحذر * عاقبت بیند از ورنج
وضرر * بونك تقدیری هرکسی که نباشد ازدشمن برحذر بیند

از وعاقبت رنج وضرر دیمکدرکه اعرابی ظاهر ونظائری ماضیدر
(حذر احتراز در یعنی اخافه ایدیجی نسنه‌دن پرهیز در دیمشلردرکه
محذورامنك ومحظور مباحك ضدیدر پس الضرورات تبیح المحظورات
ظاء معجمه ایله‌در زیرا اباحته مقارندر ذال معجمه ایله اغلاط عامه دندر
(عاقبت آخر معناسنه زیرا عقب مؤخر الرجل یعنی آیق اوکچه سیدر
فلانك عقبنده دیرلر اردنجه معناسنه عقیب دید کاری یائله بطریق
الاشباعدر والا اصلده یا یوقدر وعربیده اشباع طریقهٔ مسلوکه در
دوانق ده دوانیق ومخادمده مخادیم وجوالقده جوالیق وامثالی کبی
(رنج زحمت معناسنه اسمدر مصدری رنجیدن کاورکه انجمکدر
متعدیسی رنجانیدندر (ضرر نفعك مقابلیدرکه عجم اندن کزند ایله
تعبیر ایدرکه ضرر وزیان ورنج دیمکدر (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که دشمندن احتراز اوزرنه اولمیه ومکر وکیدنی دفعله مقید
اولمیوب اندن بی پروا وبلکه خصمنی استحقار اوزرنه اوله عاقبت اندن
رنج وضرر وزیان وزحمت کورر وآخر انك دامنه طوتلوب خاك مذلته
یوز اورر ودیمشلردرکه دشمن انسانك قفاسنده در فرصت کوزدب
کاور پس غافل اولمامق کرکدر ودفعنه برچاره بولملودر ودشمن سکا
ظفر بولمزدن اول سن اکا غالب اولملودر زیرا صوك پشیمانلق فائده
ویرمز دیرلر مشهوردر * درمیان دوستان مسرور باش * کرخرد
داری زدشمن دور باش * بونك تقدیری باش مسرور درمیان دوستان
اکرخرد داری باش دور زدشمن دیمکدرکه باش امر حاضردر مسرور
انك مفعولیدر وجمله‌سی مستأنفه‌در (اکر حرف شرطدر خرد دارینك
مفعول مقدمی وجمله‌سی فعل شرطدر دور ایکنجی باشك مفعولی
وجمله‌سی جزاء شرطدر (میان بیل واورته وسط معناسنه فتح سینله
وارالق بوراده مراد بودر (مسرور اسم مفعولدر سروردن صدرده منکتم
ومستبطن اولان لذت وانشراحدر خارجده وظاهر بشره ده اثری
محسوس دکلدر اصلی سردر زیرا لذت مستبطنه قلبده سردر باش امردر
مصدری باشیدندر اولمق معناسنه دور ایراق بعید معناسنه (معنای بیت)
بودرکه دوستلر اراسنده مسرور اولوب اوتور زیرا دوستلره قریب اولمق
وارالرنده بولنمق باعث انس وحضور وسرور در واکر عقل تامك

وار ایسه وادراك کامل طوتسك دشمندن ودائره سندن وصحبتندن دور
وبعید اول زیرا انلردن دور اولمق سبب راحت دل ونزدیك اولمق موجب
کدر منغصل در الحاصل دوستان دائره سنده بولنمق باغ وبوستان ایچنده
اولمق کبیدرکه آدمك دماغی پربوی انس وقلبی داخل بزم عالم قدس
اولور دشمنان میاننده اولمق ایسه خارزار ایچنده قالمق کبیدرکه
دامن دل وحاشیهٔ جامهٔ خاطر دریده اولمقدن خالی اولماز وچشم جان
روی الم کورمکدن چاره بولماز ودیمشلردرکه دشمنلرله زندکانی ایتمك
خطا وافساد عمر واسراف سرمایهٔ وجود در فاعلم ذلك * ای پسر
تدبیر راهی توشه کن * پس حدیث این وآن یك کوشه کن * بونك
تقدیری ای پسر کن توشه تدبیر راهی پس کن یك کوشه حدیث این
وآن دیمکدرکه توشه کن کلمه سنك مفعولی وتدبیر راهی تعلیلدر ویك
کوشه ایکنجی کن کلمه سنك ظرفیدر وحدیث این وآن مفعولدر وپس
باء عجمی ایله عربیده فاء جزائیه معناسنه در تقدیری فاذا تدارکت الزاد
فاجعل حدیث فلان وفلان فی طرف وامض حیث اردت من طریق
الاخرة تدبیر بر نسنه نك آخر وعاقبتنه نظر ایتمکدر راهی ده یا زائده
ویا تعظیم ایچوندر تدبیر راهی تعلیلی متضمندر برای تدبیر وتدارك
راهی دیمکدر توشه آزق وزاد معناسنه حدیث لغتده جدید وعرف
عامه ده کلام وعرف محدثینده خبر رسولدر وکلامك قلیل وکثیرنه
شاملدر زیرا شیئا فشیئا حادث اولور پس حدیث قدیم مقابله سنده اولور
بوراده‌ندر که خبر رسوله حدیث دیدیلر زیرا قرآن مقابله سنده در
قرآن ایسه قدیمدر زیرا غیر مخلوقدر این وآن فلان وفلانه یعنی زید
وعمروه اشارتدر کوشه بوجقدر یك کوشه برطرف دیمکدر کوشه ایکی
جزءدن مرکبدر بری کوش کاف عجمیله که قولقدر وبری دخی هاء
تخصیصدرکه کوشهٔ قولاغه تشبیهدر وبونده مشابهت جهتندن اولان
مناسبتی اظهار واردر نتکم ینبوع آبه عین دیدیلر زیرا هیئتده وسیلانده
کوزه بکزر (معنای بیت) بودرکه ای پسر یول ایچون ویاخود راه
عظیم اولان راه آخرت تدبیری وتدارکی ایچون توشه ایله یعنی زاد وآزق
تهیئه وتحصیل ایله پس بونك وانك یعنی زید وعمروك سوزنی برکوشه‌یه قو
وبرطرف ایله وایل سوزنی دکلمه وایشوکه مشغول اولوب بولکه

طوغری کت زیرا مضل ومفسد چوق وشیاطین الانس والجن حددن آرتوقدرکه رهزنلك ایدرلر وملامت سمتنه کیدرلر وسکا لازم اولان لائمك لومنه وغافلك غفلتنه مقید اولمیوب تدارکده وسلوك طریق حقده اولاسن والا نادم اولورسن معلوم اولا که سالکه لازم اولان ابتـدا تعیین مطلب وثانیا اسـباب معینه یه تشبث وثالثا بالفعـل حرکت وسلوکدر وبو مقامده مطلب متعین اولمغـله ناظم قدس سره اولا تدارك زادله توصیه ایدوب بعده استصحاب زادله سـلوك طریقه ترغیب ایلدی فاما زاهدك مطلبی درجات جنت وزادی اعمال صالحه وعاشـقلرك مطلوبی قربات حضرت وزادی فنا فی الله درکه هربری بشـقه تدارك ایله بوللرینـه کیدرلر فاعـلم ذلك

* ❊ دربیان چارچیز که درخطرست میکوید ❊ *

چارچیزست ای برادر باخطر * تاتوانی باش ازینها برحذر * بونك تقدیری ای برادر چارچیزرا خطرست دیمکدرکه ادات خبر خطره متصلدر زیرا چارچیز مبتدا وباخطر خبردر تا مادام معناسنه درکه استمرار مراد اولنور توانی فعل مضارع مخاطبدر جمـله سی تأویل مصدرده اولوب باش کلمه سنه ظرفدر باش امر حاضردر ومابعدی اکا متعلقدر وبعد الجمله مستأنفه در خطر فتحتین ایله هلاك اوزرنه اشرافدر توانی نك مصدری توانستن وتوانیدندرکه کوج یتمکدر توان کوجدر قدرت معناسنه توانا کوجلودرکه صفت مشبهه در شکیب صبر وشکیبا صبرلو اولدیغی کبی اما توان شول کوجدرکه خلقی اوله کسبله یعنی ادمانله حاصل اولان کوجه زور دیرلر قضا توان وصف ترکیبیدرکه اصلی توانندهٔ قضادر قضا وامضایه قادر اولیجی معناسنه قدرتوان دخی بویله در ازینها اصلنده ازاین درها ادات جمعـدر اینها چارچیزه اشارتدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر درت نسنه خطره مقارندرکه هرکیمده اول درت نسنه بولنورسه باظاهرا ویاباطنا هلاکه مشرف اولور مادامکه قادراولاسن یعنی علی الاستمرار بونلردن احترازاوزرنه اول والاهلاك اولورسن زیرا قول ناصح ایله عمل ایتمین آخرنادم اولور وبرمعنایی بلن ایله بلمین برابر دکلدر وتجربه ایدن ایله ایتمین مساوی اولماز پس عاقل اولان بویله پندی قیمتدار کوشوار کبی

قولاغنده طوتمق کرکدر * رغبت دنیا وصحبت بازنان * قربت سلطان والفت بابدان * رغبت کسر تائله ومابعدنده اولان معطوفات تثنیه ایله چارچیزدن بدلدر قربت اولنده واو ضرورت وزن ایچون حذف اولنمشدر رغبت برنسنه یی حرصله ارادتدر دنیا عقبی مقابله سنده درکه دنو وقربی اولدیغیچون دنیادنلدی وآخرته یوم آخردنلدیکی دنیادن طقوزبیك ییل مؤخرخلق اولنمغله در ودنیایه رغبتدن منع متاعندن واکا تعلقدن منعدر ودنیانك حدی بالاده ذکر اولندیغی اوزره سمـاء سابعه نك مقعرندن ثرایه دکدرکه عالم کون وفساددر قربت قرب معناسنه درکه بعدك ضـدیدر وقرب وبعد اعتباری درکه انلر ایچون حدمحدود یوقدر (الفت التیامله اولان اجتماعدر اجزاء مختلطك بری برینه اتصالی کبی وتاج المصادرده کلورکه الالفة دوستی کرفتن یعنی دوستلق طوتمغه الفت دیرلر دوستلق ایسه اجتماع والتیامی مستلزمدر (بدان بدك جمعیدر بد برامزدر مقابلی نیکدرکه ایودر (معنای بیت بودرکه اول درت نسنه که امور مهلکه دندر اولا دنیایه رغبت وانك متاعنه حریص اولمقدر حب دنیا ایسه جمیع خطایانك رأسیدر ودنیا ملعونه در مکرکه ذکر وتوحید وسائر امورکه حق تعـالی شرعله انلری استثنا ایلمشدر بونلر محبوبدر الحاصل علاقهٔ دنیا انسانك قلبنی مرده ونفسـنی زنده قیلور مکرکه سلیمان علیه السلام اولا که ظاهری دنیاده وباطنی شهود مولاده اوله زیرا دریا اولان متغیر اولماز وثانیا زنلرله صحبتدر زیرا زنك دنیایه تعلقی مرددن زیاده در پس صحبت زن انسانی آرایش دنیایه جذب ایله اهلاك ایلر وثالثا قربت سـلطاندر زیرا ملوکك وفاسی یوقدر وادنی بهانه ایله آدمه قیارلر پس سلامت انلردن کنارده اولمقدر ورابعا بدلر ویرامزلر ایله الفت واختلاط ایتمکدرکه اوصاف ردیه نك سرایتنه سببدر زیرا حکم جوار اشـتراکدر * قرب سلطان آتش سوزان بود * بونك تقدیری بود قرب سلطان آتش سوزان دیمکدرکه قرب سـلطان بودك فاعلی وآتش سوزان مفعولیدر سوزان صفت مشبهه در یناغن ویقاغن معناسنه بوراده آتشه صفت اولمغله معنای متعدی مراددرکه یاقیجی در مصدری سوزیدن وسوختن درکه یانمق ویاندرمق معنالرنه کلورکه کونمك وکویندرمك ایله دخی تعبیر اولنور

(معنای مصراع) بودر که قرب سلطان یاقیجی آتش اولور یعنی آتش
نیجه احراق ایدرسه اولدخی احراق ایدر سؤال اولنورسه که آتش
اصلندن محرقدر پس نوجهله سوزانله وصف اولنور جواب بودر که
مبالغه یه محمولدر که زیاده محرق آتشدر دیمکدر و بومقوله آتشه قریب
اولمق اتلاف نفس واهلاك وجوددر بوراده ناظم قدس سره لف
ونشر مرتب طریقنه سالك اولمدی بلکه اعظم اسباب هلاك اولان
قرب سلطانی تقدیم ایلدی حتی دیمشلردر که برکمسه طالب علم ایکن
تقوی اوزرنه اولمسه الله تعالی انی بالآخره اوچ نسنه نك بریله مبتلی ایدر
یا عمرنه طویمیوب جوان ایکن دنیادن کیدر ویا اهل قری صحبتیله
معذب ایلر ویاخود صحبت سلطانله مبتلی ایدر که بواو برلرندن اشددر
بابدان الفت هلاك جان بود * بونك تقدیری بود الفت بابدان هلاك
جان دیمکدر که الفت بودك فاعلی بابدان الفته متعلقدر هلاك فعلك
مفعولیدر هلاك موتدر که وجود اوزرنه فنا وعدم طاری اولمقدر
ویاخود برنسنه استحاله وفساد قبول ایتمکدر بوراده مضاف محذوفدر
تقدیری سبب هلاك جان دیمکدر (معنای مصراع) بودر که یرامزلره
الفت واختلاط ایتمك جانك سبب هلاکی اولور زیرا فسادلری ساری
اولوب مرده حکمنده اولور پس قلبك حیاتی صلاحله وایلك ایله‌در
ومماتی فسادله وکملك ایله‌در وانسان جار سوء صحبتیله فی نفس الامر
یرامز اولمسه دخی بحکم الصحبة یرامزه نازل اولان بلا نازل اولور نتکم
قرآنده کلور (واتقوا فتنة لاتصیبن الذین ظلموا منکم خاصة * زهر دارد
درون دنیا چومار * کرچه بینی ظاهرش نقش ونکار * بونك تقدیری
دارد دنیا درون زهر چومار دیمکدر که دنیا داردك فاعلی ودر درون
ظرف وزهر مفعولیدر کرچه شرطدر هر یده ان وصلیه کیدر که جزادن
مستغنیدر ظاهرش بینی نك مفعول اولی ونقش ونکار ثانیسی در بینی فعل
مضارع مخاطبدر کوررسن دیمکدر مصدری علی غیر القیاس دیدن در
مضارعی بیند واسم فاعلی بیننده کلور نکارنونك کسری وکاف عجمیله
نقش معناسنه اسم مصدر در نکاریدن ونکاشتن نقش ایلمك وصورت
یازمق نتکم نکارخانهٔ چین دیرلر مشهوردر ومحبوبلره نکار دیدکلری
حسن نقشندن اوتوریدر مضارعنده واسم فاعلنده نکارد ونکارنده

دیرلر بوراده نقش منقش معناسنه‌در زیرا نقش اصلنده الوانله تلوین در
بوراده ایسه معنای مصدری مناسب دکلدر مفردات باقیه بالاده
یازلمشدر (معنای بیت) بودر که دنیادر ونده یلان کبی زهر واغو طوتر
اکرچه ظاهرنی منقش ونکاریده کوررسن یعنی ظاهرده اولان نقشنه
الدانمه زیرا باطنی ظاهری کبی دکلدر بلکه باطننده مهلك نسنه طوتر که
زهردر ویلانك آغزندن درون ایله تعبیر ایلدی زیرا باطن فی الجمله
دروندندر یعنی یلانك زهری اغزنده دیشلرنده‌در که اصردقده اثری
ظهور ایدر یوخسه قارننده دکلدر که قئ طریقیله کلور ویلانك
زهرندن غیری بعض احجار ونباتات دخی زهرناکدر الماس کبی که
برقیراطی آدمی اهلاك ایلر وسم هلاهل کبی که اول براوتدر که سند
اقلیمنده هلاهل شهرنده بیترتازه ایکن یرلر ضرر ویرمز اما غیری اقلیمده
اولدر ر نقل اولنوب صاتلان انك کوکیدر * می نماید خوب وزیبا در نظر
لیکن از زهرش بود جانرا خطر * نمایدك فاعلی دنیا مفعولی خوب در
خطر بودك فاعلی وجان مفعولی واز زهرش خطره متعلقدر می نماید
فعل مضارع غائبدر که اولنده می ارادت حال ویا مستقبلی حاله تقریب
ایچون داخل اولور نمایدك مصدری نمودندر کوسترمك وکورنمك
معنالرنه مضارعنده واو یرینه الف ویا کتورب نماید ونماینده دیرلر
کوستررر وکوستریجی وکورینور وکورینجی معنالرنه وبعض لغاتده نمودن
ونمایدن دخی دیمشلردر ولکن ظاهر اولان بودر که مصدر ثانی نماید
نمودندن اخذ اولندقدن صکره اعتبار اولنمشدر اکر مصدر اصلی اولسه
مضارعنده الف ویا کتورمکه حاجت قالماز (زیبا صفت مشبهه‌در که
زیب بزکدر زینت معناسنه زیبا بزکلو ویراشقلودر مصدری زیبیدن
کلور یراشق معناسنه نظر برنسنه یی ادراك ایچون تقلیب بصر
وبصیرت ایدوب انی کورمکدر بوراده رؤیت بصر مراددر
لکن لامك کسریله ویا ثله حرف استدراکدر اصلی لکن درکه
عربیدر ولکن استعمال عجم اوزرنه یا ادخال اولنیجق لام مکسور
قلندی ترخیم ایدوب لیك دخی دیرلر ولکن لفظندن ولی دخی
دیرلر استدراك لغتده سامعك تدارکنی طلبدر واصطلاحده کلام
سابقدن تولد ایدن توهمی دفعدر خطر مرور ایتدی که هلاکه

مشرف اولمقدر (معناى بيت) بودركه اول ماركبى اولان دنيا انسانك نظرنده محبوب ويرا شقلو كوريور ولكن انك زهرندن جانه خطر وهلاك واردر پس آرايشنه باقيوب زهرندن حذركركدر وقرأنده كلور (انا جعلنا ما على الارض زينة لها لنبلوهم ايهم احسن عملا) يعنى زينت دنيا انسانى امتحان ايچوندر وزينت اولديغى هركسك امتعه سنه كوره چشمنه مستحسن كورندكيدر وزهر اولديغى اكا تعلق وانك يوزندن باصورة وياممعنى هلاك كدر نتكم دنيايه حريص اولنلرك نتيجه لرى ظاهردر كرك ملوكدن وكرك رعيتدن * زهر اين مار منقش قاتلست * باشد ازوى دور هركو عاقلست * زهر كسر رائله مبتدا ومابعدنه مضافدر منقش مارك صفتيدر قاتلست خبردر اصلى قاتل استدركه است در معناسنه در همزه سى حذف اولنوب قاتله متصل قلنمشدر زيرا قاتل آخرنده وصله مانع يوقدر هاء رسمى وامثالى كبى دور مفعوليدر فاعلى مابعدنده اولان كسيدر زيرا هركو كاف عربيله اصلنده هركسى كه اودر نتكم مرور ايتدى او مبتدا عاقلست خبر وجمله سى فاعله صفتدر (منقش اسم مفعولدر تنقيش دنكه برنسنه يى الوان مختلفه ايله تلوين ورنكامير ايتمكدر (قاتل قتلندركه جسددن روحى ازاله در موت كبى ولكن مباشرك فعلى اعتباريله قتل وفوت حيات اعتباريله موت ديرلر (عاقل عقلندركه وسيلهٔ علم اولان قوت مدركه در وانك محل تعينى دماغدر بوراده مراد كمال عقلدركه عقل قدسى وعقل معاددر وعقل اوچ قسم اوزرنه دربرى عقل اولدركه عقل كلدر وبرى عقل اوسطدركه عقول افلاكدر وبرى عقل آخردركه عقول جزئيه در وعقل ايله روحك فرقى بودركه كرچه ايكسى دخى جسمدن جزء دكلدر ولكن روحك جسمه تدبير وتصرف ايله تعلق واردر عقلده بومعنى يوقدر بلكه نفسى قبائحدن عقل وقيده واسطه در (معناى بيت) بودركه بومنقش يلانك زهرى آدمى قاتلدر هر اولكسه كه كمال عقل ايله موصوفدر اول مار منقشدن دور وبعيد اولور تاكه اكا قريب اولمغله زهرلنوب هلاك اولميه الحاصل انسان مارك زهرندن هلاك اولديغى كبى دنيانك متاعنه تعلق وآرايشنه فريفته اولمقدن دخى هلاك اولور كه اولكى يه هلاك صورى وايكنجى يه

هلاك معنوى ديرلر وقالبك موتندن قلبك موتى اشددر زيرا موت قلبدن كفر لازم كلوركه مقتضاسى خلود فى النار در موت قالب ايسه بويله دكلدر بلكه مؤمن كامله تحفه در ونتيجه سى درجات قربانددر * همچو طفلان منكر اندر سرخ وزرد * چون زنان مغرور رنك وبومكرد * بونك تقديرى منكر اندر سرخ وزرد همچو طفلان مكرد مغرور رنك وبو چون زنان ديمكدر كه اعرابى ظاهردر (همچو چو ادات تشبيهدركه چوندن تخفيف اولنمشدر هم لفظنى ادخالده فائده بودركه هم لفظى موافقت ايچون موضوعدر مثلا هم جنك ديرلر جنكده برابر معناسنه بونده دخى طفل اولمقده واكا تشبيهده برابرلك ديمك اولور نتكم افواه ناسده دخى بومقوله لر جاريدر مثلا يا اوشاق اولمش يا پير اولمش ديرلر ايكيسيده برابر معناسنه (طفلان طفلك جمعيدر مولوده التى ويدى ياشنه دك طفل ديرلر وبعضيلر ديمشلردركه بلوغه دك اطلاق اولنور نتكم مفصلا مرور ايتدى (منكر نهى حاضردر اصلنده نكردر نونك كسرى وكاف عجمينك فتحيله ولكن بوراده سلاست وزن ايچون نونك كسره سى اختلاس اولنور يعنى بعض حركت ايله اوقنور نتكم نظائرى مرور ايتدى اولنده ميم مفتوحه نهى ايچوندر يعنى امر طلب فعل ايچون وميمله ترك طلب فعل ايچوندر مصدرى نكرستن در باقمق ونظر والتفات معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب نكرد ونكرنده دينلور (سرخ قزل عارضه ومعروضه اطلاق اولنور مثلا رنك سرخ وسرخ رنك ديرلر مرد جومرد كبى موصوف وصفت وايكنجيسى صفت مشبهه در (زرد صارو در بودخى عارض ومعروضه اطلاق اولنور معروف آشه زرده ديدكلرى صارولغندن اوتوريدر آخرنده ها تخصيص افاده ايدر (مغرور غروردندركه الدانمق ديمكدر (رنك بو يا بوى باء عربينك ضميله قوقى رائحه معناسنه (مكرد نهى حاضردر كردندن ايلمك وايشلمك معناسنه مستقبلاتنده را برينه نون كتوروب كند وكننده ديرلر بوراده ناظم قدس سره مكردى مكن برينه وضع ايتدى زيرا مصدردن امر اخذ اولنماز بلكه مستقبلات اخذ اولنور پس مكرد خلاف قياس اوزرنه مسامحتدندر نتكم بومنظومه ده بعض نسخده برمحلده دخى

كلور كرد (كبر وعجب ورسوايى مكرد قدر خود بشناس وخود رايى مكرد زيرا اولكى مكرد كاف عجميله اصلى اوزرنه دركه مصدرى كرديدندر دونمك معناسنه ومضارعى كردد كلور ودال ثانيه نك حذفيله امر اولور ايكنجى مكرد ايسه اصلدن خارجدر زيرا كاف عربيله دركه مصدرى كرد ندر فاعلم ذلك (معناى بيت) بودركه اوشاقلر كبى قرزل وصاروبه يعنى الوانه مطلقا نظر والتفات ايلمه وزنلر كبى رنك وبويه مغرور اولمه وياخود غرور ايلمه كه مفعول بمعنى المصدر اولور بايكم المفتون وامثالى كبى الحاصل كنديكى اطفال ونسايه تشبيه ايلمه وانلر كبى الوان والاجه وبويا وبويه باقه والا الدانور ورنكلنورسن زيرا هرنسنه اصلنده لوندن خاليدر ولون اكا امور عارضه سببيله حاصل اولمشدر بو سببدن عارف اصلنه نظر ايدوب الدانمز ورنكى خيال بيلور جاهل اولان ايسه فرعه بقوب خيالى حقيقت قياس ايدر والدانوب قالور وآخر پشيمان اولور اول عارض اولان رنك معروضنده باقى قالماز بلكه صولار وفنا بولور پس عاقل اولان عاقبت انديش كركدر فافهم * زال دنيا چون عروس آراستست * هردوروزى شوى ديكرخواستست * زال دنيا مبتدا وآراستست خبريدر وچون عروس اراسته قيددر وشوى ديكر مبتدا وخواستست خبرى وهرد وروزى خواسته ظرفدر (زال پير فرتوت يعنى بونامش وكچمش قوجه ار اولسون زن اولسون بوراده مراد زندر زيرا دنيا عجوزه تشبيه اولنمشدر پس بوراده زالك دنيايه اضافتى لجين الماء كبيدر كه مشبه بهك مشبهه اضافتى قبيلندندر ودنيايى پيرلك ايله وصف ايلدى زيرا ابتدا حدوثنى الله تعالى دن غيرى هيچ كسه بلمز وابو البشر آدم عليه السلام خلق اولندقده دنيا اكا خطاب ايدوب يا آدم بك قوجه لغم زمانده كلدك ديمشدر آدمدن برو خود بوقدر بيك سنه دخى مرور ايتمشدر كه دور سنبله تمام اولمغه اقل قليل قالمشدر (عروس صحاحده لغت مشتركه در يعنى لسان عربده وعجمده مستعمل كلن وكويكو اوزرنه اطلاق اولنور كلمه در رجل عروس وامرأة عروس ديرلر ولكن مؤنثك جمعى عرائس ومذكرك عرس كلور ضمتين ايله وعروس دوكون حالنده دينلور (دخوله دك صكره مجازا اطلاق اولنور

بلوغدن صكره يتيم دنلديكى كبى (آراستست اصلنده آراسته است دركه است ادات خبردر همزه سى وماقبلنده اولان هاء غير ملفوظه حذف اولنوب برى برينه وصل اولنمشدر ولغاتده كلور كه استك ماقبلنه بركلمه لاحق اولسه الفى لفظا وكتابة ساقط اولور منست واوست كبى مكر كه متصل اولان كلمه نك آخرنده هاء علامت اوله اول وقتده افصح اولان الفى ثابت اولمقدر شيوه است كرده است كبى فاما ظاهر اولان بودركه ثبوت وتلفظى ضرورت وزن ايچوندر پس اكر ضرورت سقوط وعدم تلفظى اقتضا ايدرسه بو مقامده اولديغى كبى لفظا وكتابة طى اولنور اراسته فعل ماضيدن قسمدر بزه مش وزنتلمش معناسنه مصدرى آراستن وآرستن در بزه مك وزينتلمك معناسنه مستقبلاتنده سين يايه قلب اولنوب آرايد وآراينده ديرلر (هردوروزى هر ايكى كونده ديمكدر كه يازايده در سوى وسوهر ضمله عورت ارى وجامه شوى ار جامه سيدر عامه غلط ايدوب چاشير در (ديكر بردخى ديمكدر تكرار اولان نسنه نك ايكنجى سندن ديكرله تعبير ايدرلر مثلا ايكندى نمازنه نماز ديكر ديرلر بردخى نماز معناسنه ننكم تفصيلى مرور ايتدى خواستست دخى اصلنده خواسته است دركه خواسته واو رسميله دلمش يعنى طلب ايلمش معناسنه مصدرى خواستن دركه طلب واراده در مضارعنده سين هايه قلب اولنوب خواهد وخواهنده ديرلر واو رسمى والف ثابته ايله بو مصدرى كه ديلمك معناسنه در خاء مضمومه ده يازرلر وخاستن كه بلا واو اورى طورمق معناسنه در قيام كبى خاء مفتوحه ده يازرلر (معناى بيت) بودركه دنيا بر قوجه قارى كبى ايكن كنديني كلن كبى زينتلمش ودوزوب قوشمشدر تا كه اهل دنيا وارباب شهوتى افساد ايليه وبلا نكاح تعلق ايله وفعل فاحش ايله مبتلى ايده هر ايكى كونده غيرى ار طلب ايلمش واوينامش ايدنمشدر يعنى عجوز دنيا كرچه بر حيله ايله سكا بو كون كلن اولوب سكا يار اولمق صورتن كوستردفاما ايكنجى كون سنى ترك ايليوب غيرى وآشنا پيدا ايدوب اكا يار اولور پس انك مطرب وچنكى يه بكزر كه هركون برخانه ده چالوب چاغروب اوينار وبرخانه ده قرار ايتمز چونكه بيوفادر سندخى انك يوزنه باقه وصحبت وصداسنه قولاق طوتوب اول جانبه

آفه وآرایشنه فریفته اولمه ومرد اولمغه سعی ایله نتکم زینب شاعره
دیمشدر (زینب قومیلی زینت دنیایه زن کبی (مردانه وارساده دل اول
ترك زیورایت * مقبل آن مردی که شد زین جفت طاق * پشت بروی
کرد ودادش سه طلاق * مقبل مبتدا آن مردی خبر وطاق شدك
مفعول صریحی وزین غیر صریحی و بعدالجمله خبره صفت اولور
وکردك تحتنده فاعل ضمیری مقبله راجعدر پشت مفعول و بعدالجمله
ماقبلی بیاندر دادش جمله سی دخی انك تتمه سیدر مقبل مدبرك
مقابلیدر حقه اقبال ایدیجی واکا یوز طوتیجی وسعادت اهلیدر
مردیده یا زائده ویا وحدت ایچوندر ادات خبر محذوفدر که مرد یست
دیمکدر (زین اصلنده زاین در که این اسم اشارتدر بوراده همزه سی
ضرورت وزن ایچون تلفظا وکتابة ساقط اولمشدر (جفت جیم
عربینك ضمی وکسریله زن ومرد یعنی زوج وزوجه وآش یعنی مقارن و
حلیمی ده کلور که جفت شول عدددر که کسر سز تنصیف قبول ایلیه عربجه
زوج دیرلر فرد مقابلیدر و نعمة الله ده کلور که جفت ایکی نسنیه دیرلر که
بر برده بلیجه اوله مثلا ار عورتك وعورت ارك جفتیدر وایکی اوکوزکه
بیوندرقده اوله جفت دیرلر اول اجلدندر که فلان جفت سورر دیرلر
(وطاق وجفت دیرلر که طاق تك در فرد معناسنه پس جفتك مقابلی
اولور (ومفتاح اللغه ده کلور که طاق مصندره درواما صحاح فرسده
اسطوانه وقات معنالرنه یك طاق دیه جك برده بر قات دیرلر انتهی
بوراده مرد وجفت وطاق وطلاقی ذکر ایتدیکی مناسباتی جمع
قیلمقدر (پشت باء عجمینك ضمیله ارقه در ظهر معناسنه بوراده ندر که
مأبون اوغلانه پشت دیرلر پشت دوتا ایکی قات اولمش ارقه در پشت
بست ارقه حالنك ارقه سنه بسته قیلدیغی یعنی بغلدیغی پالاندر
(سه اوچدر ثلثه معناسنه آخرنده کی ها فتحه یی بیان ایچون علامت
اولمغله تلفظ اولنماز ولکن سینك فتحه سی کسره جانبنه اماله ایله تلفظ
اولنمق کرکدر واکثریا اشباع اولنوب یائله تلفظ اولنور (سه پای
وسه پایه ساج ایاقدر ومسجدلرده ایقاد قنادیل ایچون اتخاذ ایتدکلری
معهود اغاجه دخی سه پا دیرلر (طلاق عربیدر تطلیق معناسنه که
تقییدك مقابلیدر یعنی بر نسنه نك قیدنی ازاله ایدوب وثاقدن تخلیه

ایمکدر بعیرك عقالنی اطلاق وحل کبی صکره شرعده خاتوننی حبالهٔ
نکاحدن تخلیه معناسنه استعمال اولندی زیرا نکاح قید کبی برنسنه در که
حل واطلاقی زوجنه مفوضدر که الفاظ معلومه ایله حاصل ونصابی
اوچ عدددر که اندن صکره حله سز رجعت حرامدر (معنای بیت)
بودر که مقبل واهل قبول وسعادت اول مرد ویا اول برمرددر که
بو جفتدن یعنی زن دنیادن طاق ویکتا اولدی واکا اش اولمقدن
مفارقت قیلدی وارقه سنی انك اوزرنه ایلدی یعنی برنسنه یه یان
ویروب وارقه سن دوندرن کبی اعراض ایلدی ویوز ویروب اقبال
ایتمدی واکا اوچ طلاق ویروب بالکلیه سررشته یی قطع ایتدی
و بوندن فهم اولندی که دنیایه مدبر اولانه حقه مقبل ومقبل اولانه
مدبر دنلدی و بو دخی اخذ اولندی شهوت طبیعیه وهوای نفس
وماسوایه میل قلب منقطع اولمدقجه طلاق ثلثه حکمنده اولان مفارقت
حاصل اولماز * لب به پیش شوی خندان میکند * پس هلاك اززخم
دندان میکند * بونك تقدیری میکند لب به پیش شوی خندان پس
میکند هلاك اززخم دندان دیمکدر که لب میکندك مفعول اولی وخندان
ثانیسی در و بعدالجمله مابعدیله زن دنیانك حالنی بیان اولور وهلاك ایکنجی
میکندك مفعولیدر وجار ومجرور دخی اکا متعلقدر به پیش اولکی میکندك
ظرفی اولدیغی کبی (به پیش ب مفرده بوراده ظرفیت ایچوندر نتکم پیش
پس مقابلی اولمق اکا دالدر زیرا ایکسی دخی ظروف مکانیه دندر
امام وخلف کبی باء مذکورك آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه سه
آخرنده اولان ها کبیدر که فتحه یی بیان ایچون علامتدر فاحفظه
(پس باء عجمی ایله بوراده صکره معناسنه بعده کبی (زخم یاره در
عرب جراحت دیر (دندان دیش در که اوتوز ایکی در که یکرمی سکزی
حروف عربیه ودردی حروف عجمیه مقابله سنده در (معنای بیت)
بودر که زن دنیا اری اوکنده دوداغنی خندان ایدر یعنی اکا تعلق
ومحبت ایدن کمسه نك ابتداده یوزنه کولر وانبساط وبشاشت کوستر
صکره اصروب دیشی زخمندن اهلاك ایلر پس انك خنده سنه مغرور
اولاجق دکلدر زیرا لطفی اردنجه قهر اولمق دکل بلکه زهر
وشکری ممتزجدر نتکم کفره وفجره حیات دنیاده معذبلردر ولکن

مغلوب بشریت اولد قلرندن احساس عذاب ایتمزلر

*** در بیان چار چیز که علامت نیك بختی است میکوید ***

* شد دلیل نیك بختی چار چیز * هر که این چارش بود باشد عزیز *

بونك تقدیری دیمکدر که شد چار چیز دلیل نیك بختی هر کسی که بود ش این چار باشد عزیز یعنی چار چیز شدك فاعلی ومابعدی مفعولیدر و هر کسی مبتدا این چار بودك فاعلی وشین مفعولی و بعد الجمله مبتدایه صفتدر باشدك تحتنده فاعل ضمیری کسه راجعدر وعزیز مفعولیدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر (نیك بختی ده یا مصدریه در نیك بخت صفت مشبهه در ابو بختلو معناسنه بختیار و بختاور کبی بخت دولت وطالع معناسنه وقاموسده کلور که البخت الجد معرب انتهی یعنی بخت اصلنده فارسیدر صکره عربی قلنوب جد فتحله یعنی حظ ونصیب معناسنه استعمال اولندی (چارش ضمیری اصلنده بوده متصلدر که وزنیچون محلنك غیریه وضع اولنمشدر یعنی ش که اصلنده اش در ضمیر مفعول متصلدر و بورا ده مضاف الیه واقع اولدیغی ضرورتله در زیرا اضافته صلاحیتی یوقدر جانشده کی کبی که انك جانی دیمکدر بوابسه صحیحدر (معنای بیت) بودر که درت نسنه ابو بختلولك دلیلی ودولت وسعادت وطالع نشانی اولدی هر کیمکه اکا بو درت نسنه حاصل اوله خلق ارا سنده عزیز ومحترم اولور زیرا هر کسك ذلت وعزتی کوکبنه راجعدر * اصل پاك آمد دلیل نیکبخت

* نیست بی اصلی سزای تاج وتخت * بونك تقدیری آمد اصل پاك دلیل نیك بختدر که اصل پاك آمدك فاعلی ودلیل مفعولیدر وجائزدر که اصل پاك مبتدا وآمد جمله سی خبر اوله نیست لیس معناسنه اولمغله بی اصل فاعلی وسزا مفعولیدر (اصل بوراده متفرع علیه معناسنه در که آبا واجداد مراد در زیرا ابن اب اوزرنه متفرعدر اغصان بدن شجره اوزرنه متفرع اولدیغی کبی (پاك طاهر دیمکدر بوراده اصل پاك زنا وعیبدن طاهر حسبلو نسب دیمکدر (بی اصلی ده یا زائده در بقیهٔ مفردات شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که شرعا وعقلا عیبدن پاك وسالم اولان اصل ابو بخت نشانی کلدی یعنی برکسه نك اصلی پاك اولمق دلیل سعادتدر اکر باشنده دولتی اولمسه اصل پاکدن کلمزدی

پس بومقوله کسه هر مرتبه یه لایقدر سلطنته وارنجه زیرا (ان الاصل لا یخطیٔ) موجبنجه اصلدن خطا کلمز وهر کاری بحسب الغالب صواب اوزرنه اولور انکیچون بی اصل تاج شاهی یه وسریر سلطنته جلوسه یعنی اهل جاه اولمغه سزا دکلدر زیرا اصلنده بی بختدر وبی بختدن غالبا اثر سعادت ظاهر اولماز وبو معتاددر که خضراء دمنی نکاحدن نهی اولنمشدر یعنی دمنه که بعرابلدر انك اوزرنده بتن ایشل اوته اعتبار اولنمدیغی کبی که ظاهرده حسن وباطنده قبیحدر کذلك منبت سوءده یعنی بدیرده حاصل اولان زن دخی بویله در که اندن خیر کلمز پس انك حسن وجمالنه رغبت ایتمامك کرکدر زیرا بی اصلدر

* نیك بختان را بود رأی صواب * انکه بدرایست باشد در عذاب *

نیك بختان بودك مفعول اولی ورای ثانیسی وصواب صفتیدر انکسی که مبتدا و بدرایست صفت و باشد جمله سی خبردر (رأی فکر ومادی الیه الفکر ونظر واستدلالدن مکتسب اولان اعتقاددر (بدرایی ده اولان یاء ثانیه زائده ویانسبت ایچوندر (بدرأی صفت مشبهه در که یرامز فکرلو واعتقادلو دیمکدر (عذاب تعذیبدن مشتقدر که ازالهٔ العذب در زیرا مزید فیه اشهر واظهر اولسه ثلاثی اندن مشتق اولور وجه مواجهه دن اخذ اولدیغی کبی ویاخود ایجاع شدیده عذاب دنلدیکی بودر که مؤمن اولان کمسه اعداء الله ایله قائم اولان آلام وشدائدی استعذاب ایدر یعنی اکا عذب وطاتلو کلور پس عذب اولدیغی مؤمنه وعذابی ازاله کافره نظرله اولور (معنای بیت) بودر که نیك بختلر ایچون رأی صواب اولور یعنی هر کیمکه نیك بخت واصیل ونسبب اوله انك رأی وفکری بحسب الغالب صواب اولور خطا اولماز زیرا ملهم من عند الله در اول کمسه که بد اصل اولمق حسبیله بد فکر اولور وراه صوابدن چقوب خطا ایتمکله عذابده اولور یعنی مبتلای عذاب اولوب جهنمده قالور زیرا بدلکك جزاسی بدلك وایولکك جزاسی ایولکدر انکیچون مجازات عمله مکافات دیدیلر زیرا خیرا وشرا عملك کفوی وبرابریدر * هر که ایمن ازعذاب حق بود

* نیست مؤمن کافر مطلق بود * بونك تقدیری هر کسی که بود ایمن ازعذاب حق نیست مؤمن بود کافر مطلق دیمکدر که هر کسی مبتدا

ومابعدنده اولان جمله سائر نظائری کبی صفت ونیست مؤمن خبردر
زیرا لیس بمؤمن تقدیرنده در ومابعدنده اولان جمله بطریق الالتزام
مفهوم اولان معنایی تصریح وکفرله تسجیل ایچوندر که انده زیاده
تقبیح واردر (ایمن همزه نك کسریله قیغوسز وغصه سز دیمکدر
(کافر لغتده ستر ایدیجیدر کیجه ظلمتیله اشیایی واکنجی برده تخمی ستر
ایتدیکیچون کافر دنلدی وکفران نعمت اولان دخی اداء شکری ترکله
ستر نعمت ایتدی وکفران نعمت اولمق انکار نعمتی مستلزم اولمغله وحدانیت
ونبوت وشریعتی انکار ایده نه شرعا کافر وایمانسز دنلدی پس کافر
مطلقا ایمانی اولمیانه دیرلر که تحتنده اصناف مختلفه سی واردر نتکم بالاده
تفصیل اولندی وبویله برلرده کافر مطلق تأویل کوترمز کافر دیمکدر که
من کل الوجوه کافردر مثلا بعض کافر واردر که کفری اضطراریدر
وقلبنده اعتقادی درست ایکن ناچار صنمه سجده ویا انی تقبیل وباشد زنار
ایدر وبو مقوله یه نصله کافر مطلق دیمزلر زیرا کفری اختیاری دکل بلکه
اکراهله در ویاخود کمال خوف اوزرنه مبنی در پس اکا کفر مقید دیرلر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که حق تعالی نك عذابندن قیغوسز
وبی قید اوله اول کسه مؤمن دکل بلکه کافر مطلق در زیرا عذاب
حقدن امن اوزرنه اولمق حق تعالی حقنده عجز اعتقاد ایتمکدر که
او بکا عذاب ایتمکه قادر دکلدر دیمکدر بو اعتقاد وبو نسبت ایسه
کفردر بلکه حق تعالی قادر مطلقدر بعد ذا ناظم قدس سره بیت
سابقده سبب عذاب اولان فکر بد وکار ناصوابی بیاندن صکره عذاب
حقنده سوء اعتقاد وانی انکاردن تحذیر ایلدی تا که هر ظالم ومرتکب
ایتدوکم یانمه قالور دیمیه وعذاب آخرته عذاب دنیا ایله استدلال ایده
فاعرفه * عمر دنیا پنج روزی بیش نیست * غافلست انکس که پیش
اندیش نیست * عمر دنیا مبتدا وپنج روزی خبر وبیش نیستك فاعلی
وجمله سی معنای قصر افاده ایدر غافلست مقدم خبر ومابعدی مؤخر
مبتدادر وپیش اندیش نیستك فاعلی وجمله سی آن کسه صفتدر نتکم
نظائری مرور ایتدی (عمر دنیا مدت بقادر که دنیا اول بقا ایله معمور
اولور حیات ایله بدن عمارت بولدیغی کبی انکیچون مدت عمارته عمر دیرلر
وعمر مدت حیاتك قلیل وکثیرنه شاملدر انکیچون عمری آز وعمری چوق

دیرلر (پنج روزی ده یازائده در اصلی پنج روزست درکه بش کوندر که
مراد تقلیل مدتدر نتکم کلستانده دخی کلور (مکر این پنج روز در یابی
وترك دخی بورادن اخذ ایدوب بش اون کونلك عمردیر ودنیانك عمری
بش کون دکل بلکه برساعتدر نتکم دیمشلر درکه (الدنیا ساعة فاجعلها
طاعة) وبونده دور افلاکك سرعتنه اشارت واردر کویا شمس کبد
سمادن نقطهٔ اخیره یه برساعتده دور ایدر وبلکه بر لحمه ایچنده یا قبش
ودنیا آخرت اولور (بیش باء عربینك کسریله آرتوق دیمکدر زیاده کبی
بیش وکم دیرلر زیاده ونقصان معناسنه پیش اندیش وصف ترکیبی زد
اولك فکر ایدیجی معناسنه زیرا پیش باء عجمی ایله اوکدر واندیشه فکردر
اندیشیدن فکر ایتمکدر پس پیش اندیشك تقدیری اندیشنده پیش در
وپیش اندیش معناده عاقبت اندیش کبی در زیرا انسانك مستقبلی اوکی
وعاقبتی در نتکم قرآنده کلور (یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم) یعنی امور
مستقبله وماضیه یی بلور اکرچه عکس دخی ایتمشلر در فاما اوضح اولان
معنا اولدر (معنای بیت) بودر که مدت دنیا وعمر انسان بش کوندر
زیاده دکلدر یعنی شیء قلیلدر که بش کون فی الحال کلوب کچدیکی کبی اول
دخی سریع الانقضادر پس غافل وبارده در اول کسه که عاقبت اندیش
واوکنی فکر ایدیجی دکلدر یعنی اوکدن صوکنی صایمز وعاقبتنه اولاجغنی
فکر ایلمز زیرا فکر عاقبت امور مهمه دندر ومهمی ترك ایدوب غیریه
مشغول واندن محجوب اولمغه غفلت دیرلر فافهم * ترك لذات جهان
باید کرفت * دامن صاحب دلان باید کرفت * کرفت ایدك فاعلی
وترك کرفتك مفعولیدر دامن دخی ایکنجی کرفتك مفعولیدر (معلوم اولا که
ماضی اوانه می توان لفظی ضم اولنسه اول ماضی مصدر معناسنه اولور
می توان دانست ومی توان آورد کبی می توان دانستن ومی توان آوردن
دیمك اولور که معنالری بلمك اولور وکتورمك اولور دیمکدر وکذلك
اوانه باید وبباید ومی باید وخواست وخواهد ضم اولنسه بو صورتلرده
دخی ماضی مصدر معناسنه اولور باید دانست کبی که بلمك کرك دیمکدر
شمدیکی حالده ویا کلجك زمانده وبباید دانست کبی که بلمك کرك کلجك
زمانده دیمکدر ومی باید دانست کبی که بلمك کرك شمدیکی حالده دیمکدر
وخواست دانست کبی که بلمك دادی وخواهد دانست کبی که بلسه کرك

مطلع

دیمکدر پس بوندن فهم اولندیکه بوکلمه‌دن ایکی فعل مجتمع اولسه
ثانی مصدر معناسنه اولور و بومقامده باید کرفت دخی بویله‌در باید
کرفتن دیمکدر طوتمق کرك معناسنه نتکم حلیمی ده کلور که کرفت
صیغهٔ ماضیدر ومصدر معناسنه دخی استعمال اولنور کرفتار طوتساقدر
کرفتن طوتمقدر فصیح بودرکه مضارعنده یاز یاده ایدوب کیردو کیرنده
دیرلر لذات لذتك جمعیدرکه نقیض المدر وقرآنده کلور لذة للشاربین
ای لذیذة الحاصل لذت ادراك ملایمدر حاسهٔ ذوقه کوره طعم حلاوت
وبصره کوره نور وقوت وهمیه‌یه کوره مرجوك حصولی وقوت
حافظه‌یه کوره امور ماضیه‌نك حضور وتذکری کبی و بعض اشیاواردرکه
من وجه ملایم ومن وجه منافردر دواء مرکبی که نافع اولدیغی جهتدن
ملایم ولذت ومر اولدیغی جهتدن منافر والمدر باید کرك معناسنه ونباید
کرکمز دیمکدر مصدری بایستن‌در کرك اولمق معناسنه مضارعنده سین
حذف ایدوب باید دیرلر (دامن داماندن تخفیف اولنمشدر انك معناسنه که
عرب ذیل دیر (دلان دلك جمعیدر صاحب دل اهل دل دیدکلریدرکه
دل بوراده لحم صنوبری دیدکلری دکلدر بلکه انك مشتمل اولدیغی
قوت لطیفه‌در وصاحب دل اودرکه احدیت جمیع اسما اولان اسم
اعظمه عارف اوله که اول اسم الله‌در پس اصلا عارف بالله اولمیانك
ویا بعض اسمایه عارف اولانك قلبنه قلب دیمزلر مکرکه مجازا دیه‌لر
اشته اهل دل اولوب حقدن آکاه اولمق بووجهله اولورکه اکا حقیقة
اهل دل دیرلر والادعوائله ویا بعض اسماء جزئیه بلمکله کشی عارف بالله
اولماز (معنای بیت) بودرکه لذات جهانك وامور شهویه‌نك ترکنی
طوتمق کرك طریقندر دیرسك اهل دل اولنلرك داماننی اخذ ایلمك
لازمدرکه انلر تسلیك ایله بطریق التدریج مشتهیات طبع وهوای
نفسانیدن خلاصك چاره‌سن بیلورلر و باذن الله تعالی تزکیه‌یه باعث
اولورلر نتکم قرآنده کلور (یتلوعلیهم آیاته ویزکیهم ویعلمهم الکتاب
والحکمة) یعنی بوآیتده وغیریده تزکیه جناب رسالته صلی الله
علیه وسلم نسبت اولنمشدر بناء علی هذا اهل دل اولنلر دخی
بطریق الارث اول معنادن حصه‌منداولمشلردر و لذات جهان
معظم حجاب واول الباب اولمغله ناظم قدس سره آنی تصریح ایتدی

ولذات ایچنده سائر تعلقه صالح اولنلری دخی درج ایلدی پس مقصود
ماسوادن اعراض وحقه اقبالدر قال الله تعالی (وتبتل الیه تبتیلا
ای انقطع الیه انقطاعا کلیا البس فوقه انقطاع فاعلم بذلك * درپی لذات
نفسانی مباش * دوستدار عالم فانی مباش * درمباشك ظرفیدر دوستدار
ایکنجی مباشك مفعولیدر فانی عالمك صفتی وعالم دخی دوستدارك
مضاف الیهی درپی باء عجمینك فتحیله ایز معناسنه درکه عرب اثر دیر
مباش نهی حاضردر مصدری باشیدن‌در باء عربیله اولمق معناسنه
حاضرباش حاضر ومهیا اول دیمکدر لذات نفسانی لذات روحانیدن
احترازدر پس بوراده نفسله مراد نفس حیوانیه‌در نفس ناطقه دکل
آخرنده یا نسبت والف ونون زیاده‌در وحدانی وصنعانی وحلوانی
وامثالنده اولدیغی کبی دوستدار وصف ترکیبی‌در اصلنده دارنده
دوستدر مصدری داشتن‌در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه
قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور پس دوستدار دوست طوتیجی
دیمکدر فانی باقی مقابلیدر مراد عالم آخرتدرکه باقی وقائمدر
(معنای بیت) بودرکه لذات نفسانیه ایزنده وانك اردنجه واکا
طالب اولمه بلکه لذات روحانیه طلبکاری اول زیرا انسان حقیقی‌نك
غداسی بودر لذات نفسانیه ایسه انسان حیوانی‌نك غداسیدر
وروح پرورایله تن پرورك فرقی بین السماء والارض درکه بری سفلی
وبری علوی‌در وعالم فانی‌نك دوستداری اولمه یعنی آنی کندیکه
دوست ومحبوب طوتمه زیرا بقاسی یوقدر بلکه دارین قیدندن
خلاص اولوب یار باقی اولان حقی کور ولذات فانیه‌یی علوم وفیوض
باقیه‌یه تبدیل ایله تاکه هرموطنده همنشینك اولسون * نیست
حاصل رنج دنیا بردنت * عاقبت چون می بباید مردنت * رنج دنیا
بردنت کاه سنك مفعولی وتاء خطاب فاعلیدرکه اکا مضافدر
وبردنت دخی نیستك فاعلی وحاصل مفعولیدر زیرا بوراده نفی لیس
معناسنه‌در عاقبت بباید ظرفیدر مردنت بباید ك فاعلیدر بردن
مصدردر ایلتمك معناسنه مضارعنده بانك ضمه‌سی فتحه‌یه ابدال
اولنوب برد وبرنده دیرلر چون بوراده حرف تعلیلدر می بباید ده
با مضمومدر زیرا حرف شفوی‌یه ملاقیدر ومضارع اولنده باعلامت

استقبال ومی ادات حالدر وحال واستقبالك اجتماعی ممكن اولمامغله می لفظی تحسین لفظ ایچون اولور زیرا بوراده مضمون فعل استقبال اقتضا ایدر ارادت با ترجیح اولنور (مردنت سنك موتك دیمكدركه مردن تایه مضافدر ولكن بردنت اضافتی كبی فاعلنه دكلدر زیرا جامددر (معنای بیت) بودركه سنك دنیا زحمتنی ایلدوب چكدیكوكك حاصلی یوقدر یعنی دنیا ایچون امك وزحمت چكمك بی حاصلدر شول معنادن اوتوری كه آخر اولمك كركدر یعنی اولبسر وفنا بولبسرسن پس فانیده فانی ایچون نه چالشور ووجودكه زحمت ویررسن بلكه (الدنیا مزرعة الاخره) وفقیجه دنیاده آخرتك ایچون سعی ایله كه امككك ضایع اولمسون وآخرتده بر حاصل اوله سن

* ازتنت جان چون برون خواهد شدن * خاك اندر استخوان خواهد شدن * بونك تقدیری چون خواهد شدن جان برون ازتنت چون خواهد شدن خاك اندر استخوانت دیمكدركه شدن بوراده رفتن معناسنه در خواهد شدن كیتمك دلر یعنی كیدیسر دیمكدر بوصورتده جان خواهدك فاعلی وشدن مفعولیدر ومفعولی تقدیم ایتمك خواهد شدن ایله بله مستعمل اولدیغندندر وبرون شدنك مفعولیدر وجارومجرور اكا متعلقدر وخاك ایكنجی خواهدك فاعلیدر وخاكه متصل اولان ضمیر خطاب معناده استخوانه قیددر تنت ده اولان ضمیری ایسه جانه قیدایتمكه حاجت یوقدر زیرا جانت ازتن وجان ازتنت دیمه نك میانده معناده فرق یوقدر چون بوراده تعلیل اولی تأكیددر زیرا مآل بردر (برون ضم بائله طشره دیمكدر برون آمدن طشره چقمق وبرون رفتن طشره كیتمك وبرون آوردن طشره چقرمقدر (اندر ظرفیت ایچوندر اصلی اندرون دركه ایچرودر واو ونون حذف اولنوب اندر قالمشدر (استخوان ضمله وواو رسمیله كمك در عظم كبی كرچه كنكراندن وزنی اوزره در فاما بوراده لاجل القافیه خانك فتحه سی ضمه جانبنه اماله اولنور (معنای بیت) بودركه چونكه جانت تن جسمكدن طشره كیدیسر ودنیاسكا قالمیسر دربوسببدن رنج دنیا چكمك بی حاصلدر چونكه قبرده عظمكه طپراق كیدیسر وطولبسردر ومعنادن اوتوری سندخی كاردنیا بی قوالحاصل موت وفنا

وخاكله یكسان اولمق واستخوانه وكوزه طپراق طولمق مقرراولیجق كفره وفجره كبی (یعلمون ظاهرا من الحیوة الدنیا وهم عن الاخرة هم غافلون) وفقنجه بناء قصور وحفر آبار واجراء انهار وغرس اشجار وامثالی امور فانیه یه اشتغالله اضاعت عمرایتامك كركدروالا عاقبتی خسارت و ندامتدر

* ⁂ در بیان اسباب عافیت كوید ⁂ *

* عافیت را كر بجوی ای عزیز * می توانی یافتن در چار چیز * عافیت بجویی ویافتن می توانی نك مفعوللریدر عافیت بلا وآفتدن سلامتدر نتكم دعاده كلور (اسئلك العفو والعافیه) ای ترك العقوبة والسلامة (بجویی فعل مضارع مخاطبدر مصدری جستن وجویدن در طلب ایتمك معناسنه بجویی ده باجیمك ضمه سنه اتباعا مضمومدر بكویی كبی آخرنده یاء ثانیه خطاب ایچوندر (می توان دخی فعل مضارع مخاطبدر مصدری توانستن وتوانیدن در كوج یتمك معناسنه توان كوچدر قدرت كبی توانا كوچلودر (یافتن بولمقدر مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر وبعض لغاتده یابیدن دخی یازبلور ولكن استعمال قدیم اولمكیدر (معنای بیت) بودركه ای عزیز ومحترم كشی اكر عافیت وسلامتی طلب ایدرسك درت نسنه ده بولمغه قادر اولورسن یعنی اكر درت نسنه بولنورسه سلامت دخی بولنور فاعلم * ایمنی ونعمت اندر خانه دان * * تندرستی وفراغت بعد ازان * بو بیت چار چیزی مشتملدركه بری ایمنی وبری نعمت وبری تندرستی وبری فراغتدر واندر قرینه دركه بوراده دان دانستن دن امردر بلمك معناسنه مضارعی داند ودانده كلور وصفت مشبهه ده دانادرلر بلكی معناسنه بوخسه اسم جامد دكلدر ظرف مكان معناسنه جامه دان ده واشالنده اولدیغی كبی پس ایمنی اكا مفعول اولور (ایمنی ده یامصدریه در ایمن كسر همزه ایله قیغوسز وغصه سزدر (نعمت انكله تنعم وتعیش اولنوب طبعه ملایم اولان امور لذیذه در (خانه اصلنده خاندركه مطلقا منزلدر انسانك اولسون سائر حیواناتك اولسون بوجلر قوندقلری یره خان دیدكلری كندیلرنه وحیوانلرنه منزل اولمغله در (خانه خصوص اوزرنه آدم ساكن اولدیغی منزلدر كه تركیده اكا او دیرلر آخرنده

هااختصاص ایچوندر یعنی معنای عامدن معنای خاصه نقلك علامتیدر
وبوراده خانه دان دن منفصل یاز یلور فاما خاندان که حرمدن
کنایه دروانك امثالی هانك حذفیله متصل رسم اولنمق دخی نظائرنده
قاعدهٔ تخفیفه مناسبدر زیرا بوراده دان ظرف مکاندر که اسم جامددر
(تندرستی اصلنده درستیٔ تن دراضافتله دولتخانه کبی اصلنده خانهٔ
دولتدر تخفیفا همزه حذف ومضاف الیه تقدیم اولنوب ترکیب قلنمشدر
وبوترکیب وصف ترکیبی نك وصفت مشبهه نك غیری ترکیبدر غفلت
اولنمیه (درستی ده یامصدریه در درست بتون درکه شکسته نك
مقابلیدر تنك بتونلکی صحتله وآفتدن سلامتله در زیرا مرض وآفت
بدنی شکسته کبی قیلور انکیچون مزاجم ناخوش وشکسته ایکم واردر
دیرلر پس تندرستی صحت بدن وصاغلق دیدکلریدر (فراغت شغلك
ضدیدر که بین الناس اکا ایشسزلك دیرلر بکار وعماده بولنمیه سن
وخلقه قارشمیوب آسوده خاطر اوله سن (بعد ازان یعنی عافیت
مذکوره یی مصراع اولده ذکر اولنان ایکی نسنه دن صکره که بری
ایمنی وبری نعمتدر بوایکیده بیل که بری تندرستی وبری فراغدر
(معنای بیت) بودرکه عافیت وسلامتی قیغوسزلقده بیل زیرا
مغموم ومهموم اولان غائله دن خلاص اولماز ودخی نعمت حانه ده
بیل یعنی اکرمنزلکده نعمتك وتعیش ایده جك نسنه ك واریسه
بلای فقردن قورتلدك واجلق برزخندن نجات بولدك زیرا فقر
غایتدن الله تعالی یه استعاذه اولنمشدر ودخی عافیتی تندرستلکده یعنی
صحت بدن وصاغلقده بیل زیرا مرض انسانی حقدن عائقدر وصاحبی
بی حضور ومتکدردر انکیچون خواص بشر طالب موت اولدیلر فاما
مرضی استمدیلر زیراموت تحفهٔ مؤمندر که سبب لقاءالهی در مرض ایسه
بویله دکلدر ودخی عافیتی فراغده بیل یعنی ظاهر حالده برنسنه یه
شغلك وانکله تقیدك اولمیه که اول ایش سنی بی تاب وپرتعب ایلیه
ومقصود اولان کاردن قاله سن نتکم حدیثده کلورکه (شغلکدن اول
فراغکی غنیمت بیل) یعنی فارغ وآزاده ایکن کارحق وشغل آخرت طوت
والا برکون برمغلطه ومشغله وقیوده دوشرسن که بردخی اولقیوددن
خلاص اولغه مجال بولمزسن پس فراغله مراد فراغ دل دکلدر زیرا

بومعنی

بومعنی ایمنی لفظندن مفهومدر بلکه شغل دنیادرکه انده بلانه ایدیکی
معلومدر مکرکه فراغت غم معناشدن فراغ دل وایمنی مطلق
قیغوسزلغه محمول اوله نتکم آشغه ده بادل فارغ دیدیکی یتدن
مستفاددر وجائزدر فراغ دل ایله مراد فراغ ظاهرك مستلزم اولدیغی
فراغ دل اوله پس فراغ دل لازم ایله ملزومدن تعبیر اولنمش اولورکه
بومعنی بزم ذاهب اولدیغمز معنای سابقدر * چونکه بانعمت امانی
باشدت * عافیت را زان نشانی باشدت * بونك تقدیری چونکه
باشدت بانعمت باشدت زان عافیت رانشانی دیمکدرکه چون حرف
شرط بانعمت ده بامصاحبت ایچون وتاء خطاب باشدك مفعول
صریحی ونعمت مفعول غیرصریحی وامانی فاعلیدر وبعد الجمله فعل
شرطدر عافیت ایکنجی باشدك مفعول ثانیسی وضمیرمتصل منصوب
مفعول اولی ونشانی فاعلی وبعد الجمله جزاء شرطدر (امانی ده
اولان یازائده در امان وامن خوفك ضدیدر بوراده امان دن مراد
ایمنی در زیرا قیغوسز اولان کسه ده خوف اولماز پس بونك اصلده
تقدیری چونکه باشدت ایمنی ونعمت دیمکدرکه چارچیزك ایکیسیدر
نتکم بیت آتیدن روشندر (وباشدتك تقدیری باشد ترادر لسان عربیله
دیمك اولورکه اذا حصل لك الامان مع النعمة ای مع حصول النعمة
ایضا واجتمعا (نشانی ده یازائده در نشان علامتدر نشانه کبی واکثر
بودرکه نشانه اوق نشاننده مستعملدر نتکم هاء اختصاص انی
اقتضا ایدر (معنای بیت) بودرکه چونکه سکا نعمت ایله بله امان وایمنی
حاصل اوله یعنی بوایکیسی سنده موجود وبالفعل حصوله کلدسکا
انك یعنی اول ایکی نسنه نك حصولندن عافیتدن نشان وسلامتکه
علامت اولور نتکم تقریری مرورایتدی * بادل فارغ چوباشی تندرست
* دیکر ازدنیا نباید هیچ جست * بونك تقدیری چوباشی تندرست
بادل فارغ دیکرهیچ نباید جست ازدنیا دیمکدرکه تندرست باشی نك
مفعول صریحی وبادل فارغ غیرصریحیدر وبعد الجمله فعل
شرطدر زیرا چو لفظی چوندن مخفف حرف شرطدر ومصراع ثانی
جمله سی جزاء شرطدر جست نبایدك فاعلیدر زیرا نبایددن صکره
کلن فعل ماضی مصدر معناسنه اولدیغی بالاده بلندی پس بوراده

جست جستن دیمکدر که طلب ایتمکدر جویدن کبی وازدنیا جسته
متعلقدر وانك تقدیری هیچ نباید جستن چیزی را ازدنیا دیمکدر که
چیزی مفعول وازدنیا انی بیان اولور ودنیادن مراد متاع دنیادر (باشی
فعل مضارع مخاطبدر (دیکر بردخی درنتکم تفصیلی مروراتسدی
(نباید فعل مضارع منفیدر کرکمز معناسنه (هیچ جیم عجمیله اصلا
معناسنه درهیچ نکفت اصلا نسنه سویلدی دیمکدر (معنای بیت)
بودرکه چونکه دل فارغ ایله تندرست اوله سن یعنی نشان عافیتدن
وایکی نسنه دخی سنده بولنه بردخی دنیادن اصلا بر نسنه استمك
کرکمز زیرا عقلی اولان کمسه یه بونلر کافی وحالنه وافیدر الحاصل بی غم
اولمق وخانه ده نعمت اولوب نامرده محتاج اولمامق وصحت بدن وشغل
دنیادن فراغ نشان سلامتدر وکاه اولورکه نعمت وفراغ وجوانی مفسده یه
سبب اولور نتکم شاعر دیمشدر (ان الشباب والفراغ والجدة (مفسدة للمرء
ای مفسدة * برمیاور تاتوانی کام نفس * تانیفتی ای پسر دردام نفس *
اولکی تامادام معناسنه میاور ه ظرفدر وکام میاورك مفعولیدر ایکنجی تاغرض
وتعلیل ایچوندر دردام نیفتی یه ظرفدر براصلنده استعلا ایچوندر علی
کبی وافعال ومصادر اوائلنده تحسین لفظ ایچون زائد کلور ولکن
بوراده علو معناسنه رمزدن خالی دکلدر زیرا میاور نهی حاضردرکه
اصل مه آوردر تخفیفا همزه یایه قلب وهاء رسمی حذف ومیم وصل
اولنمشدر مصدری آوردندر واوك فتحه سیله کتورمك معناسنه
وبرآوردن یعنی بر کلمه سنك انضمامیله یوقارو کتورمك یعنی قالدرمقدر
قالدرمق ایسه اعلادر ومستقبلنده رایه حرکت ویروب آورد وآورنده
دیرلر کثرت استعمالنه بناء تخفیفا واوی حذف ایدوب آرد وآرنده دیرلر
ومصدرنده آوریدن دخی مستعملدر کام کاف عربیله مرام معناسنه وشول
کام که کاف عجمیله در آدم معناسنه در خطوه کبی ولکن طماق معناسنه
اولان کامده اختلاف ایدوب بعض اهل لغت کاف عجمیده درج
ایتدیلر وبعضیلر کاف عربیله اولمغه ذاهب اولدیلر نتکم مولانا
جامینك بوبیتی اولکیه دالدر (بحر عشق توشستم زکام دست امید
چو کام سعی بکام نهنك می اید) وبو بیتی دخی ایکنجی یه نشاندر
(کسی که کام درین بحر می نهد بی کام) بکام میرسد آخر ولی بکام

نهنك

نهنك) ظاهر بودرکه ایکیسنك دخی جوازنه اشارتدر پس طماق
معناسنه اولان کاف عجمیله دکلدر دیو دخل ایدن جهلندن دخل
ایتدی (نیفتی مضارع مخاطب منفی در دوشمیه سن معناسنه بونك دخی
اصلی رنافتی درکه تخفیفا همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری افتادن
وافتدن وافتیدن وافتن کلور دوشمك معناسنه سقوط کبی مستقبلنده
الف ویا دوشوب افتد وافتنده دینلور وکاه اولور فتد دخی دیرلر (دام
طوزاق وآغ اسم جنسدر بوراده مراد مکر وحیلهٔ نفسدر استعاره
طریقیله (معنای بیت) بودرکه ای پسر مادامکه قادرسن نفسی
یوقارو کتورمه وقالدرمه وتحصیل ایدوب شهواتنك حصولیله انی
برمراد ایتمه تاکه انك طوزاغنه وآغنه دوشمیه سن زیرا سن انی بسلیوب
مرادنجه اولدقجه قوت بولور وآخر حیله ایله سنی صید ایدوب زار
وزبون قیلور پس اول سنی قتل ایتمزدن اول سن انی مجاهده وریاضتله
قتل ایده کور تاکه شرندن خلاص اوله سن * زیرپای آور هوای
نفس را * کم بدوده بهره های نفس را * هوای نفس آورك مفعولی
وزیرپای ظرفیدر کم ده کلمه سنك مفعول اولی بهره ثانیسی بد وغیر صریحی
زیر آلت در تحت کبی مقابلی زبردر اوست معناسنه پای یائله ویاسز
آیاقدر (آور فتح واوله امر حاضردر کتور معناسنه تفصیلی بیت
سابقده در هوای ده اولان یا اضافت ایچندر پروای وامثالی کبی هوای
قصرله نفسك میل واشتها واستلذاذ ایلدیکی نسنه درکه انده برهان
سماوی یعنی داعیهٔ شرع ودلیل عقلی اولمیه انکیچون برکمسه بی ذم
ایتسه لر هواسنه تابعدر دیرلر وفلان کمسه اهل اهوادندر یعنی متعمدا
سنتدن زایغ ومنحرفدر دیمکدر (کم کاف عربینك فتحیله اکسك
ناقص معناسنه مقابلی بیش در باء عربینك کسریله که ارتوقدر زائد کبی
نتکم بالاده دخی کذر ایتدی (بدو اصلنده باودرا کا معناسنه بدان کبی که
اصلنده بان در ایکیسنده دخی همزه تخفیفا داله ابدال اولنمشدر (بده
دالك کسری وهاء ساکنه ایله امر حاضردر ویر معناسنه مصدری
دادندر (که ویرمك در اعطا معناسنه مضارعنده الف هایه قلب
اولنوب دهد ودهنده دیرلر بعد ذا بعضیلر که امر حاضر مصدردن
مشتقدر دادن لفظندن امرده کلمك سماعی وشاذ در زیرا مصدرنده

دهیدن دخی لغت اولمق قول ضعیفدر و بعضیلر که امر مضارعدن
مأخوذدر دیدیلر انلره کوره دهددن ده اولمق قیاسیدر شوقدر واردر که
امرده دالك کسره سی سماعیدر زیرا قیاس فتحه‌در (بهره های ده اولان
یا دخی یاء اضافتدر بهره ها بهره نك جمعیدر که ترکیده پای دیرلر آخرنده
ها اختصاص ایچوندر فلان ایچون قوندی دیه جك یرده عجم بهر فلان
نهاده دیر بهره معنای مذکورده بوندن مأخوذدر کما فی الدقائق
(معنای بیت) بودر که هوای نفسی آیغك آلتنه کتور یوخسه الك
اوزرنه یوقارو قالدرمه یعنی نفسی هواسی خصوصنده زبون ومغلوب
ایله یوخسه مساعده ایتمه پس برنسنه‌یی ایاق آلتنه المق عدم اعتباردن
وخوار ومقهور ایتمکدن کنایه‌در ونفسك نصیبنی نفسه اکسك ویر
مقصود قلت اوزرنه ویر دیمکدر زیرا ناقص اولان نسنه زائده کوره
قلتی مستلزمدر ولکن بوراده قلت عدمدن عبارت دکلدر نتکیم (نفسك
مطیتك) ودخی (ان لنفسك علیك حقا) کلادلدر پس دیمك اولور که
نفسی تقلیل غدا ایله ضعیف قیل یوخسه اجلقدن بالکلیه اولدرمه
زیرا راه حقده سنك مطیه‌کدر وبی جو وبی علف مطیه یول یوریمز
بلکه هلاك اولور اشته نفسی اولدرمك دیدکلری قمع هوی ایچون
بعض اسبابه مباشرتدر بالکلیه بدنی افساد دکلدر نتکیم قرآنده کلور
(لا تغلوا فی دینکم) یعنی دینده غلو انواع اوزرنه‌در که ازجمله افراط
ریاضتده رهبان وامثالنه تشبهدر فاعلم ذلك * نفس وشیطان می
برندازره ترا * تا بیندازند اندر چه ترا * نفس وشیطا مبتدا ترا
برندك مفعولی وبعد الجمله خبردر ایکنجی ترا بیندازدك مفعولی
وجمله سی تعلیلیه‌در برند فعل مضارع ونون علامت جمع
غائبدر مصدری بردندر ضمله که ایلتمکدر مضارعنده ضمه
فتحه‌یه ابدال اولنوب برد وبرند وبرنده دیرلر (ترا اصلنده تورا در
بلا اشباع الواو انت معناسنه‌در واو ادات مفعول اولان رایه اتصالله
تخفیفا حذف اولنمشدر (بیندازند اصلنده باندازندر تخفیفا همزه
یایه ابدال اولنمشدر اندازنده نون ثانیه علامت جمعدر مصدری
انداختندر مستقبلنده خایی زایه قلب ایدوب انداز واندازنده دیرلر
ونون فعلده علامت جمعدر (چه جیم عجمینك فتحی وآخرنده هاء

سکوتیله مطلقا قیودر چاهدن تخفیف اولنمشدر (ره راهدن شه شاهدن
وتبه تباهدن اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که نفس وشیطان
سنی یولدن یعنی طریق مستقیمدن که طریق حقدن ایلتورلر یعنی چقررلر
وجاده‌دن منحرف قیلورلر تا که سنی جهنم چقورنه آتالر وسجینه
براغه‌لر زیرا نفس اماره طاغیه‌در که طریق حقدن عادله‌در زیرا
مقتضاسی هوی وشهوات ولذاتدر جهنم ایسه شهواتله محفوفه‌در
وشیطان مضل اسمنده‌در که دائما کاری رهزنلکدر وهدادن ضلاله
تحویلدر چونکه بونلردن اوتوری سکا مسلط اولورلر پس سن دخی
تقوی وطاعت قوتیله تسلطلرن دفع ایدوب یولکه طوغری کیت
ومفسد ومضله اویمه فاعلم * نفس را سرکوب دائم خواردار * تا توانی
دورش ازمردار دار * سر نفس راکوب دیمکدر که سرکوبك مفعولیدر
ودائم داره ظرف وخوار مفعولیدر دورش ده شین که ضمیر غائبدر داره
قیددر تقدیری دارش دوراز مردار دیمکدر که شین دارك مفعول اولی
ودور ثانیسی در ناتوانی بالاده ذکر اولندیغی اوزره مادام معناسنه
استمرار افاده ایدر وتوانی تأویل مصدرده اولوب لغت عربیه ایله
تقدیری خذها فاجعلها بعیدة عن جیفة الدنیا مادمت تقدر ای علی
الدوام وفی کل وقت من الاوقات او فی کل حال من الاحوال پس داره
ظرف اولور (کوب کاف عربیله امردر مصدری کوفتن دردکمك
معناسنه ضرب کبی مضارعنده فایه قلب اولنوب کوبد وکوبنده
دیرلر (خوار واو رسمیله ذلیلدر لغاتده خاء مضمومه‌ده یازلمشدر مع هذا
یار وخار قافیه سنده‌در دیمشلردر (دار امردر مصدری داشتن‌در
طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر
(مردار جیفه مردارخور چیلاق درکه دولنکج دخی دیرلر (معنای بیت)
بودر که نفسك باشنی دوك وضرب وتأدیب ایله زیرا حروندر ودائم آنی
خوار وذلیل طوت زیرا دنی الاصلدر که خاکیدر ودنی اصلدن خطا
چوق واقع اولور بو مقوله ایسه عزته یرامز وقادر اولدقجه انی مردار
داردن دور طوت یعنی جیفهٔ دنیادن وحرام وخبیث اولان نسنه‌لره
میل ایتدکده تقریب ایتمه زیرا جمیع اعضا وقوایه ضرری ساری اولور
وحدیثده کلور که (اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك) یعنی اشارت

ایلر که نفسك صفات ذمیمه سنك اکثریا اثری ایکی پهلو ارا سندن
ظاهر اولور اکل وشرب وشهوت فرج وغیری کبی * نفس بدراهر که
سیرش میکنند * درکنه کردن دلیرش میکنند * بونك تقدیری
هرکسی که میکندش نفس بدرا سیر میکنندش در کنه کردن دلیر
دیمکدر که هر کسی مبتدا میکندش ده شین مفعول اول واضمار قبل
الذکر طریقیله نفس بده راجعدر نفس بد شین‌دن بدلدر سیر مفعول
ثانیدر و بعد الجمله مبتدایه صفتدر دلیر ایکنجی میکنندك مفعول ثانیسی
و بعد الجمله خبر مبتدادر (سیر اماله ایله طوق معناسنه شبعان کبی
مقصود فتحه جانبنه اماله‌در تا که عمر مصاق معناسنه اولان سیردن متمیز
اوله زیرا بو سیر سینك کسره سیله در (کنه کاف عجمینك ضمیله کناهدن
مخففدر معربی جناحدر (دلیر کسر دال ایله بهادر در ظاهر بودر که
اصلنده دلاور در تصرفات عجمیله واو یایه مقلوب ولام مکسور
اولمشدر کویا وکویی کبی دلیر ودلاوردن مراد قوت قلبدر که آورنده
دلدر دل کشور مکدن مراد قوت دلك اثارن اظهار در که بهادراق
دیدکلریدر شکم نظیری کچدر که مرور ایتدی (معنای بیت) بودر که
هر کیمکه نفس بدی طوق ایلر وآچ طوتمز کناه ایلمکده انی بهادر
وتوانا ایلر زیرا الله تعالی نفسی اصلنده درت بیك ییل جوعله مبتلی
ایدوب توبه قلمش واعتراف قدر بو بیت ایتدرمشدر پس هرنه زمان شهواتی
بوزندن طوق اولسه وهواسنه مساعده بولسه معصیت دکل بلکه
کفره بلکه ادعاء ربوبیته داعی اولور شکم نیجه‌لرنه واقع اولدی چمشید
ونمرود وفرعون وامثالی کبی بوسببدندر که قرآنده کلور (ولو بسط الله
الرزق لعباده لبغوا فی الارض) ودیمشلر در که شهوت بطنه مساعده
بولندقجه شهوت فرج ضبط اولنماز و بوایکی قوتی تضعیف ایچوندر که
بو قدر ریاضات شاقه چکرلر * حلق خود را دور دار از هر مزه *
تا نیفتی در بلا ودر بزه * حلق دارك مفعول اولی ودور ثانیسی در حلق
حاء مهمله ایله بوغازدر که عرب حلقوم دخی دیر (خود واو رسمیله کندی
دیمکدر (مزه میمك فتحی وزاء عربی ایله لذات وداد چاشنی معناسنه
بی مزه داد سزدر مزیدن طاتمق معناسنه مزه‌دن تصرف اولنمشدر
بلاسبب الم اولان نسنه‌در امراض وامثالی کبی بلودندر که امتحاندر

زیرا انسان انکله امتحان اولنور و بابلی دندر کسرله که لباس اسکیمك
وچوریمکدر غم وغصه وامثالی ایسه انسانی کهنه ایدر وفانی قیلور
(بزه باء عربینك فتحیله کناه (معنای بیت) بودر که کندی بوغازکی
هر لذتدن دور طوت یعنی هر مشتهای طبعك اولان نسنه‌یی حلقومکه
قومه تا که بلا و کناهه دوشمیه سن زیرا اکل ایتدیکك نسنه اکر
حلال ایسه استیفاء لذات ایتدیکك ایچون مسئول اولورسن وافراط
ایدرسن امراضله مبتلی اولورسن ونیجه‌لر تخمه‌دن هلاك اولمشلردر
واکر حرام ایسه عاصی وعذابه کرفتار اولورسن چونکه برهرحال
لذاته تهالکده غائله وار در اکر دار بنده باشم وبدنم اسن اولسون
دیر ایسك تناول مطعومات ومشرو باتده اعتدال اوزرنه اول وهر بابده
ارزوی نفسه مساعده ایتمه زیرا قرآنده کلور (اذهبتم طیباتکم فی حیاتکم
الدنیا) وحدیثده کلور که برکسه بر مشتهایی نفسندن منع ایتسه
قدرتی وار ایکن بله انك ایچون یوز حسنه یازیله فافهم واعمل بذلك
* زآب ونان تاب شکم را پرمساز * همچو حیوان بهر خود آخور مساز *
شکم معناده مسازك مفعول اولی و پر ثانیسی در جار ومجرور اکا
متعلقدر وآخور ایکنجی مسازك مفعولی و بهر تعلیل وهمچو تشبیهدر
تا بوراده انتهاء غایت ایچوندر (پر ضم باء فارسیله طولو مملو معناسنه
(مساز نهی حاضر در مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده
خا زیه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر (همچو اداة تشبیهدر
مثل معناسنه ولکن هم لفظی موافقته دلالت ایتمکله تشبیهده برابرلك
افاده ایدر که اکا تشابه دیرلر زیرا ایکی طرفدن دخی اعتبار اولنور شکم
کلام عربده کلور (رق الزجاج ورقت الخمر) فتشابها وتشاکل الامر)
یعنی انسان حیوانی حیوانه تشبیه اولنور لکن حیوان دخی او مقوله
انسانه تشبیه اولنور شکم دیرلر که اکر حیوان کورمك استرسك فلان
آدمه نظر ایله زیرا اکل وشرب وخوابده همان حیواندر حیوان حس
وادراکی اولانه دیرلر وفرق ایدوب دیمشلردر که هر حیوان اولان حی
اولور فاما هر حی اولان حیوان اولمازملك کبی که اکا حی دیرلر حیوان دیمزلر
زیرا حیات حیوانیه دم ایله اولور که مقتضاسی طبیعت کثیفه در
ملکده ایسه نوردن مطبوع اولمغله طبیعت کثیفه اولماز وحق تعالی

نورالانواراولمغله حی دنلدی زیرا حیاتی ذاتیه در خارجدن روحله
ویادم ایله دکلدر انسانده وغیریده اولدیغی کبی حیوان حرکتله در
یعنی یا مفتوحه درکه حیوانك مسماسنده اولان حرکته دلالت ایچون
حرکت ویرلشدر کلام ناظمده قدس سره سکونی لاجل الضروره
ولسان عامه ده اغلاطدندر (بهرادات تعلیلدر (خود بعض نسخده
دالله درکه کندی معناسنه در وبعض نسخده راثله د وشمشدر
ییجك معناسنه در ایکیسی دخی موجه واولکیسی اوجهدر (خورمد له
وواو ملفوظ ایله حیوان یاتوب طوراجق یرکه عرب اصطبل دواب
دیر موقف دواب معناسنه که لغت شامیه در بوراده پر لفظی ایله
قافیه اولمق ایچون واو تلفظ اولنمز (معنای بیت) بودرکه طوداغکه
کلنجه قارنکی آب ونادن پر دوزمه وطولدرمه مقصود بوغازکه
کلنجه دیمکدر ولکن بطریق المبالغه لبه دك دیدی وحیوان کبی
کندك ایچون ویا ییجك ایچون یعنی یمکدن اونوری آخوردوزمه
الحاصل چوق ییدیکك صورتده بطنکی حیوان آخوری کبی قلمش
اولورسن بوصورتده سندخی حیوان اولورسن پس بو تشبیهده اکول
اولنلرك حالنی تقبیح واردر واعتدال اودرکه بطننی اوچ حصه ایدوب
برحصه سن طعام وبرحصه سن شراب وبرحصه سن نفس المق
ایچون تهیئه ایده ایشته عامه ایچوندر والاخواص ناس قلت اکلدن
ضامر البطن اولور فاعمل بذلك * روزکم خورکرچه صائم نیستی *
* پرنخور آخر بهائم نیستی * بونك تقدیری کم خور روز کرچه صائم
نیستی نخور پرآخر بهائم نیستی دیمکدرکه کم لفظی خورك مفعول
مقدمی وروز ظرفی وصائم نیستی نك مفعولیدر کرچه بوراده ان وصلیه
کبیدرکه جزادن مستغنیدر پر نخورك مفعولیدر بهائم نیستنك مفعولی
اولدیغی کبی روز کوندزدرکه شب مقابلیدر (کم کاف عربینك فتحیله
ناقص معناسنه در (خور امر حاضردر خوردن دن یمك دیمکدر اکل
کبی لغت حلبی ده واو رسمیله دیمشدر (کرچه اکرچه دیمکدرکه
اصلده حرف شرطدر وچه نسنه دیمکدر چیز کبی ونه دیمکدرکه
ذوی العقولك غیریدن سؤالدرکه لفظی ایله ذوی العقولدن
سؤال اولدیغی کبی بوراده الله اعلم رابطه یرنه استعمال اولنمشدرکه

کبی صائم صومدندر صوم اصلنده مطلقا فعلدن امساکدرکه مطعم وکلام
ومشیه شاملدر صکره شرعده مکلفك طلوع فجردن غروب شمسه دك
نیتله اطیبینی یعنی اکل ونکاحی تناول واستمناء واستقادن امساك کندده
استعمال اولندی (نیستی ده تا خطاب ایچوندر کرچه صائم نیستی نك
لسان عربیله تقدیری وان لم تکن صائما دیمکدر (نخور نهی حاضردر
زیرا نون حرف نفیدرکه کلمه لرك اوللرینه داخل اولوب نفی حکم قصد
اولنور ولکن افعال ومصادر واسماء فواعل ومفاعیلده متصل یازیلور
(ندانست ونداند وندانستن وندانندده وندانسته کبی واسماء جوامدده
واسماء زمان ومکان ونعوت ومبالغه ده وامثالنده هاء علامتله منفصل
یازیلور (آخر مکر معناسنه تعریض مقامنده استعمال اولنور تکلم
تفصیلی مرور ایتدی (بهائم بهیمه نك جمعیدر بهیمه تمییز ونطق اولمیان
حیواناتدرکه صورتلرنده ابهام واشکال اولوب مفهوم اولمامغله بهیمه
دنلدی وقاموسده کلورکه بهیمه حیوانات بر وبحردن چارپا اولنلره
شاملدر ومفردانده کلورکه صکره تعارفده سباعدن ماعداسنه اسم
اولدی بهائمك جمعیتی افراد خورنده اعتبار یله در فاعرف (معنای
بیت) بودرکه صائم دکل ایسکده کوندز آز اکل ایله یعنی صائم دکلم
دیو کثرت اکلدن حذر ایله وچوق یمه مطلقا کیجه ده وکوندزده
آخر سن حیوان دکلسن یعنی چوق یمك حیوان صفتیدر پس سن
مکر حیوان سنکه چوق یرسن بومعنی تعجب اولنه جق معنادر
دیمکدر * ای که درخوابی همه شب تا بروز * بهر کور خود چراغی
برفروز * ای کسی که تقدیرنده درکه مبتدأ ومابعدی صفتدر چراغی
برفروزك مفعولی بهرانی تعلیل وبعد الجمله خبر ومبتدأ وخبر ای کلمه سنك
منادی سیدر خوابی ده یا خطاب ایچوندر خواب واو رسمیله منامدر
ومنامده اولان واقعه معناسنه دخی اطلاق اولنور (همه جمله دوکلی
معناسنه در هرنه اولورسه بلنه همدان دیرلر اصلنده هم درکه موافقت
ایچوندر آخرنده ها اختصاصه دالدرکه معنای عامدن معنای خاص
علی به نقل علامتیدر تا انتهاء غایت ایچوندر کور کاف عجمینك ضمیله
قبردر ترك سنله دیر (چراغ کسر جیم عجمیله فتیلده بنان اودك اسمیدر
آلت مخصوصه یه چراغ دیدکلری مجازدر برفروزده بر تحسین لفظ

ایچون زایددر (فروز فانك ضمیله اصلنده افروزدر که امر در مصدری
افروختن در یانمق و یاقمق معناسنه لازم و متعدی کلور مستقبلنده
خا زایه قلب اولنوب افروزد وافروزنده دیرلر (معنای بیت) بودر که
ای کسه که بتون کیجه صباحه دك اویقوده سن کندی قبرك ایچون
بر چراغ وموم افروخته قیل یعنی یاق و یالکندر تا که ظلمت قبردن
خلاص اولاسن الحاصل کوندزه دك اویویوب ظلمات خوابده قالمه
بلکه کیجه نك برمقدارنی طاعتله احیا ایله تا که طاعتك نوری قبرکده
سکا چراغ کبی اوله واکر بن طاعتی کوندز ایدرم دیرسك کونك
نوافلندن کیجه نك فضائلی چوقدر زیرا تهجد مرغوب فیه در و
عاشقلرا الی ده مناجات ومعراج ایده کلمشلردر پس عبادتی کوندزه قصر
ایتمك دخی بر غفلتدر زیرا متابعت نبویه دن وسیرت حسنه صلحادن
خروجدر * خواب وخور جز پیشهٔ انعام نیست * خفتکا زا بهره
زین انعام نیست * تقدیری خواب وخور نیست جز پیشه انعام
بهره زین انعام خفتکا زا دیمکدر خواب وخور مبتدا ونیست خبر
وجز استثنادر و جائزدر که خواب وخور نیستك فاعلی اوله زیرا
عربیده لبس معناسنه در یعنی لبس المنام والاکل الافعل الانعام
بهره ایله بو ایکنجی نیست دخی بو ایکی اعتبار اوزرنه در خفتکان
ایکنجینك مفعولیدر که را تعلیل وتخصیص ایچوندر (خور یمکدر
تنکم لغت قره حصاری ده مصرحدر (جز حرف استثنادر (پیشه
صنعت وکاردر تفصیلی مرور ایتمشدر (انعام فتحله نعمك جمیدر
حرکت ایله انعام انواع اربعه درکه ابل وبقر وضأن ومعزدر ذکر
وانثی اعتباریله ازواج ثمانیه دینلور وجه تسمیه بودر که ابل عند العرب
وسائرلری عند غیرهم اعظم نعمتدر (خفتکان خفته نك جمیدر الف
ونون ادات جمع وکاف فارسی خفته آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن
بدلدر وبعضیلر دیدیلر که کانك مجموعی ادات جمعدر بوصورتده خفته
منفصل وصورت اولی ده متصل یازیلور تنکم بالاده بلندی (بهره
مرور ایتدی (زین اصلنده زاین در همزه سی تخفیفا وکتابة حذف
اولنمشدر (انعام کسرله ایصال الاحسان الی الغیر معناسنه در ولکن
موصل الیه ناطق اولمق شرطدر پس فلان کسه فرسی اوزرنه انعام

ایتدی دنلمز بلکه زید وعمروه انعام ایتدی دینلور (معنای بیت)
بودر که خواب وخور یعنی منام واکل دکلدر الا حیوانك کاریدر زیرا
حیوان اندن غیری سن بلمز خفته اولانلره یعنی اویویانلره بو انعام
واحساندن بهره ونصیب بو قدر یعنی کیجه عبادتندن ونعیم آخرتدن
وبلکه حتی دنیادن بله حصه لری یوقدر زیرا چوق اویومق
وخصوصا عند الصباح خوابده بولنمق نقصان رزقه سببدر وطاعت
نقصانی اوزرنه اولدیجه نصیب آخرت دخی اکسلور ولکن نقصان
وقلتدن عدم ایله تعبیر ایتدیکی بطریق المبالغه در وجائزدر که
این انعام خصوص انعامه اشارت اوله که عند اهل الخصوص انعام
معهوددر که بینهم وبین الله حالات طیبه در * ای پسر بسیار
خواهی خفت خیز * کر خبرداری زخود بی کفت خیز * بعض
نسخه ده کر خبرداری ز روز رستخیز دوشمشدر بسیار خفته قیددر
خیز جملهٔ مستأنفه در مصراع ثانی جملهٔ شرطیه در بی کفت
خیز ثانی یه قیددر خواهی خفت خواهی خفتن تقدیرنده درکه
خواهی واو رسمیله مضارع مخاطبدر وخفتن کامفعولدر زیرا بالاده
کذر ایلدی که خواهی ایله وبعض کلمات معروفه ایله ترکیب اولنان
فعل مصدر تأویلنده در زیرا ایکی فعلك فعلیت اوزرنه اجتماعی صحیح
دکلدر) خفتن یاتمق واویومقدر خواهی خفت بسیار چوق اویومق
دلرسن اویو یسرسن دیمکدر (خیز امر حاضردر مصدری خیزیدندر
سود ینوب ایلکلمك وقالقمق معناسنه مضارعی خیزد واسم فاعلی خیزنده
کلور (بی کفت سویلمدن ودیمدن دیمکدر بی حرف نفیدر که جوامده
داخل اولور (معنای بیت) بودر که ای اوغل چوق اویومق وآخرنده
راحتده اولمق دلرسن ویاخود چوق اویویسرسن یعنی قبره کرد کده
اوراده چوق یاتورسن وقیامتده دك باشك قالدرمزسك ایمدی خیز
یعنی اولدمی یاد ایدوب شمدی کیجه ایچنده فراشندن قالق وسرك
یصدقدن قالدر وبرمقدار حقه عبودیتده اول اکر کندکدن وباخود
روز رستخیز یعنی قیامت کوننden خبرك وار ایسه ومیت دکل ایسك
نفخ صورله قبرکدن قالق دیمدن واسرافیلك خطابی کوشکه ایرمدن
سن اختیارکله شمدی یرندن قالق تا که قبرندن قیامك آسان اوله

زیرا هر عملك جزاء مناسبی واردر ونوم اخ الموت در وانسان فراشنده
قبرده میت كبی در پس قبردن قیامی نائمك فراشندن قیامی كبی در
فافهم جدا * دل درین دنیای دون بستن خطاست * دامن ازوی
كرتودر چینی رواست * تقدیری بستن دل درین دنیای دون
خطاست كه درچینی دامن از وی رواست دیمكدركه بستن دل مبتدا
ودرین ظرف وخطاست خبردر كر حرف شرط وتودرچینی نك
فاعلی ودامن مفعولی و بعد الجمله فعل شرط ورواست جزاء شرطدر
(درظرفیت ایچوندر ولكن بستن كه بغلمقدر باءله تعدیه ایدر پس
بوراده درین یرینه بدین كرك ایدی ولكن دلبستهٔ دنیا اولمق اكا دخول
وتوغلی مستلزم اولمغله فی معناسنه اولان درایله استعمال اولنمدی
دنیای دونده اولان یا آخرنده حرف مد اولان كلماته متصل اولان
یادركه حرف توسل دیرلر اضافتده وصفتده كلور پروای او وابروی
مشكین كبی بوراده موصوف ایله صفت میانده كلمشدر زیرا دون
دنیانك صفتیدر دون ادنی دیمكدر اعلی نك مقابلیدر زیرا دنیانك حالی
درجهٔ آخرتدن آشغه دركه دنیا فانی وآخرت باقیدر (بستن بغلمقدر
مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد و بندنده دیرلر (درچینی ده در
تحسین لفظ ایچون زایدر برچینی واقع اولان نسخده دخی بردر كبی در
(چینی فعل مضارع مخاطبدر كه یا خطاب ایچوندر مصدری چیدن در
دیوشرمك معناسنه مضارعنده نون زیاده ایدوب چیندو چیننده دیرلر
(روالایق ودرست وجائز عجم جائز كوررمبسن دیه جك یرده روادارى
دیر زیرا جوازده معنای مرور واردر روانك معناسی ایسه مرور
ایدیجی در (روا اصلنده رفتن دن مشتقدر كما فی الدقائق (معنای بیت)
بودركه بو دنیای دنی یه كوكل بغلمق خطادر زیرا علو همتی اولان كمسه
دنا ئله علاقه واشنالق ایتمز بو جهتدن سن اكراندن دامن دیوشروب
ال سلكرسك شان عالی كه لایق ومناسبدر والا دنیا وآخرتده دنی
اولورسن زیرا دنلمشدر كه علو الهمة من الایمان یعنی علو همت ایمانك
شعب عالیه سندندر وحدیثده كلوركه (ان الله یحب معالی الامور
ویبغض سفسافها) ودنیایه تعلق ایتمك انك حیاتی سومك وزخارفنه
میل وتحصیلنده تكلفدر وحدیثده كلور (حب الدنیا رأس كل خطیئة)

زیرا دنیا معظم حجابدر كه كثیفدر وحجاب مانع مشاهده در * ازچه بندی
دل بدنیای دنی * چون نه جاویدست دروی بودنی * دل بندینك
مفعولدر بدنیاده با تعدیه ایچوندر كه اهل فرس اصطلاحنده اكا
تعلق مجرد ایچون اولان بادیرلر یوخسه تعدیهٔ اصطلاحیه دكلدر
نه جاویدست مقدم خبر بودنی مؤخر مبتدا در دروی بودنی یه
متعلقدر (ازچه مقام تعلیلده استعمال اولنور ندن دیمكدر (بندی
فعل مضارع مخاطبدر مصدری بستن در بیت سابقده شرح
اولنمشدر و بعض لغاتده بندیدن دخی بغلمق معناسنه مصدر در
بوصورتده بندد و بندیده اولان نون اصلی اولور یوخسه سین دن
مقلوب اولماز فاما اصطلاح عجمه كوره ظاهر بودركه بندیدن مصدر
فرعیدر اصلی دكل (دنی مدغمدركه اصلی دنیٔ فعیل وزنی اوزرنه
صكره ادغام اولنوب دنی دنلمشدر خسیس وحقیر معناسنه بوراده
تخفیفا وضرورة احدی الیائین حذف اولنمشدر (چون تعلیل ایچوندر
(جاوید ذال معجمه ایله درابد معناسنه زیرا مده دن صكره كلمشدر نتكم
قاعده سی مرور ایتدی (بودنی ده یا زائده در بودن مصدر در اولمق
معناسنه مضارعنده واو مفتوح قلنوب بود دیرلر (معنای بیت)
بودركه دنیای دنی وحقیر وبی قیمته نه سببدن كوكل بغلادك چونكه
انده اولمق وقرار ایتمك ابد دكلدر یعنی سنك ایچون دنیاده بقا
اولمدیغیچون كرك ایدیكه اكا دلبسته اولمیه سن فاما كمال غرور
وغفلتدن (یحسب ان ماله اخلده) موجبنجه كندیكی اوراده باقی
قیاس ایتدك وكوكل ویروب عمارتنه مشغول اولدك مع هذا كوپری
اوزرنده سن كه محل بنا دكلدر انكچون دنلمشدر كه (الدنیا قنطرة
فاعبروها ولاتعمروها * ظاهر خودرا میارا ای فقیر * تاچو بدری
باطنت كردد منیر * ظاهر خود میارانك مفعول مقدمی در باطنت
كرددك مفعول اولی ومنیر ثانیسی وجمله سی تعلیلیه در زیرا تا بوراده
غرض وتعلیل ایچوندر تشبیه كه چو بدر یدر منیره قیددر (میارا نهی
حاضردركه میم مفتوحه نافیه ویا همزه دن بدلدر اصلی آرادر
مصدری آرستن وآراستن كلور بزه مك وزینت ایتمك معناسنه
مستقبلاننده سین یایه قلب اولنوب آراید وآراینده دیرلر و بعض لغاتده

آرایدن دخی مصادرده درج اولنمشدر بو صورتده قلبه حاجت قالماز
ولکن ظاهر اولان بودرکه بیت سابقده مرور ایدن بند بدن کبی
آرایدن دخی مصدر فرعیدر (فقیر کثیر الاحتیاج دیمکدرکه مرور
ایتدی (چو ادات تشبیهدرکه چوندن مخففدر (بدری ده یا زائده‌در
ویا تنکیر ایچوندرکه تعظیمه محمولدر (بدر نورله ممتلی یعنی طولمش قمر
معناسنه که آیك اون دردنجی واون بشنجی کیجه سنده اولور ماه چهارده
اون درت کیجه‌لك آی دیمکدر ونورله طولدیغی انعکاس طریقیله‌در
یوخسه سریانله دکل اکرچه رای نك کوزنه اذاته نور کورینور
و بدرده طلوع وامتلادن هر بری معتبردر زیرا قمرك طلوعی شمسدن
مقدمدرکه طلوعله انی مبادرت ومسارعت ایدر وامتلاسی اعتباریله
بدره یی یعنی طولو کیسه یی اکا تشبیه ایدرلر وجائزدر که عکس اوزره
اولوب امتلاسندن اوتوری قمر بدره یه تشبیه اولنه (کرددکاف عجمیله
فعل مضارعدر مصدری کردیدن کلور صیرورت وتحول معناسنه
(منیر انارتدندر متعدی ولازم استعمال اولنور روشن قلمق وروشن اولمق
معنالرنه بوراده ایکیسی دخی موجهدر (معنای بیت) بودرکه ای فقیر
کندی ظاهرکی آراسته ومزین قلمه تا که باطنك بدرکبی روشن اوله
ویا بدر آفاقه روشنالق ویردیکی کبی باطنك دخی انفسده بو حال
اوزرنه اوله قال الله تعالی (واشرقت الارض بنور ربها) یعنی نور
شمسله وجه آفاق منور اولدیغی کبی نور الهی ایله دخی وجه انفس
منور اولور الحاصل کشی ظاهرنی تزیین ایتمك انی تنویر ایتمك کبیدر
خصوصا که تلبس ایتدیکی قماش قسمندن اوله فاما ظاهری تزیین
وتنویردن باطنه خسوف واقع اولور کل ایمدی زن کبی ظاهرکی اراسته
قلمقدن فارغ اول تا که بو فراغ وترکك اثری باطنکده ظهور ایدوب
ظاهرك یرینه باطنك منور اولسون زیرا هر عملك جزاء موافقی واردر
وایکی مرتبه‌ده عریانلق یعنی هم ظاهرا وهم باطنا بر یرده مجتمع اولماز
وقتنکی طرف ملبس اولورسه طرف آخر مجرد اولور وفقیر تعبیرنده
نکته بودرکه ظاهری ملبس اولمق فی الحقیقه غنایی مستلزم اولماز
بلکه باطنی لباس معرفتدن ونور طاعتدن مجرد اولدیغنه بنه اکا فقیر
دیلور رنکم عکسنده غنی دینلور فافهم جدا * طالب هر صورت

زیبا مباش * درهوای اطلس ودیبا مباش * طالب آخرنك کسریله
مباشك مفعولی وما بعدنه مضافدر زیبا صورتك صفتیدر درهوای
ایکنجی مباشه ظرفدر آخرنده یا اضافت وتوسل ایچوندر (طالب
برنسنه نك وجودندن تفحص وتفتیش ایتمکدر کرك اول نسنه عین
اولسون وکرك معنی اولسون (هر کل افراد معناسنه‌در (صورت اعیان
موجوداتك بری برندن انکله متمیز اولدیغی معنادر پس اکر صورت
شکل ایسه عامه وخاصه انی ادراك ایدر صور محسوسه کبی والا
خاصه ایدر فقط صور معقوله ومعنویه کبی که بونلره صور حقیقیه
دیرلر بوراده صورتله مراد صورت حسیه‌در (زیبا بزکلو و براشقلودر
اصلی زیب در زینت و بزك معناسنه صکره مبالغه ایچون آخرنه الف
کتوردیلر کویا وپویا وبینا وجویا وامثالنده اولدیغی کبی کما فی
الدقایق پس زیبا صیغهٔ مبالغه اولدی که صفت مشبهه نك
بر نوعیدر ایکنجی نوعی نونله اولاندر خندان وکریان وحیران
وامثالی کبی و بو فقیره لایح اولان بودرکه بو الف انف نسبت دیمك
دخی صحیحدر تکم زکی ایله تعبیرندن ظاهردر یعنی بزکلو و براشقلوده
اولوبی ادات نسبتدر عزتلو مروتلو وعزتلی مروتلی کبی ونسبتدن دخی
فی الجمله مبالغه مفهومدر مشکین وغمکین وامثالی کبی (مباش نهی
حاضردر مصدری باشیدندر اولمق معناسنه (اطلس معروف قماشدر
خاوسز ولمغله اطلس دیرلر تکم عرشه فلك اطلس دیرلر زیرا کوکبدن
عاری‌در ودرت کسیه سادات طاس دیدیلر زیرا یوزلرنده شعر یعنی
قیل وسقال یوغیدی وانلر عبد الله بن الزبیر وقیس بن سعد بن عباده
واحنف بن قیس وقاضی شریحدر (دیبا معرف قیمتلو قماشدر
(معنای بیت) بودرکه هر زینتلو صورته طالب وراغب اولمه مثلا
اطلس ودیبا وامثالی صور حسنه‌یه یاقوب عاشق ومائل اولمه ورنکنه
قالمه زیرا اصلنده بی رنکدر ورنك امر عارضله حاصل اولمشدر مثلا
خرده‌بین اولان انك اصلنه نظر ایدوب لون عارض وزینت ظاهرسنه
الدنمز الحاصل ذاتندن خبردار اولان صفات حسنه باقماز بلکه حسن
صفاته بقر زیرا مقصود مطالعهٔ اسما وصفات واندن ذاته انتقالدر
یوخسه مجرد سیر آثار دکل اکثریا ناسك نظری امور حسیه‌ده

مطا

وخصوصا امور حسيه‌نك مزين ومنقش اولنلرنه‌در زيرا حسله الفتلري
غالبدر اكر معنى جانبنه التفاتلري اولايدي دنيانك كوزلى انلره زشت
كورينوردى * ازهوى بكذر خدارا بنده باش * زنده‌كى مى بايدت
دررشده باش * بونك تقديرى بكذراز هوى باش خدارا بنده مى بايدت
زندكى باش دررشده ديمكدر كه خدارا باشك مفعول اولى بنده ثانيسى در
مى بايدت‌ده تا ضمير منصوب متصل زندكى فاعلدر وبو كلام شرطى
متضمندر كه اكر مى بايدت زندكى ديمكدر پس باش دررشده جزاء
شرط اولور (بكذرده باكافك ضمه‌سنه اتباعا مضمومدر زيرا كاف
اصلنده مضمومدر بوراده وزن ايچون اسكان اولنمشدر (بكذر امر
حاضردر مصدرى كذاشتن وكذشتن در صاليويرمك وكچمك معناسنه
يعنى واز كلمك وبر يردن بر يره كچمك مضارعنده شين رايه قلب
اولنوب كذاردوكذارنده ديرلر زنده‌كى‌ده يا مصدريه‌وكاف زنده اخرنده
هاء غير ملفوظه‌دن بدلدر (زنده زاى عربينك كسريله مرده مقابليدر
حى وميت ديمكدر (رشده زاى عجمينك فتحيله كهنه وپلاس وپاره پاره
اولمش قفتان ومرقع (معناى بيت) بودر كه هواى نفسدن كچ وحقه
قول اول زيرا هوادن مبغوض نسنه يوقدر شول جهتدن كه هوا
برهان سماوى ودليل عقلى اوزرنه مبنى دكلدر بلكه شهوت مجردميه دائردر
شرع مطهر ايسه هوا وشهوتى رفع ايچون موضوع وامور
جاهليه‌يى هدم ايچون منصوبدر وبوندندر كه قرآنده كلور (افرايت من
اتخذ الهه هواه) وبو معنى ايچون ناظم قدس سره خدا ايله هوايى
مقابله ايتدى زيرا هوا اكثر ناسك معبوديدر وسكا زنده‌لك يعنى حيات
حقيقيهٔ باقيهٔ طيبه كركسه زينت دنيايى ترك ايدوب پلاس ايچنده
اول كه فقرا خرقه‌سيدر زيرا درويشلك سرمايهٔ سعادت وسبب حيات
قلبدر نتكم غنا باعث ممات دلدر بوجهتدندر كه اغنيادن موتى ايله
تعبير وصحبتلرندن تحذير اولنمشدر زيرا موتايه مقارن اولان دخى ميتدر
وبورانه ناظم قدس سره زنده ايله رشده‌يى جمعى لطافتدن خالى دكلدر
وناظمك لطائفندندر كه بو نظمنده بعض مواضعده التزام ما لا يلزم
وبعض مواقعده تجنيس طريقنه سالك اولمشدر ولكن تطويلدن
حذرا بوفقير خامه سندن بيانى طى اولنمشدر * خرقهٔ پشمينه را

بردوش كن * شربتى ازنا مرادى نوش كن * بونك تقديرى كن خرقهٔ
پشمينه را بردوش كن نوش شربتى ازنامرادى ديمكدر كه خرقه كن
كلمه‌سنك مفعولى وجار ومجرور اكا متعلقدر ونوش ايكنجى كن لفظنك
مفعول اولى وشربت ثانيسى وجار ومجرور شربتدن حالدر خرقه
كسريله خرق دندر فتحله كه يارمق وييرتمق در خرقه بزپاره سيدر
ومرقعلر بزپارلرندن مركب ومخيط اولمغله جزئى كل او زرنه اطلاق
ايدوب مجموع ثوبه خرقه ديديلر (پشمينه‌ده پشم باء عجمينك فتحيله
يوك در قيون وامثالى يوكى كبى (مركب ايقه سنه پشم دوات ديرلر
يا نسبت ونون تأكيد نسبت وهاء اختصاص ايچوندر زيرا پشمه
منسوب اولان نسنه چوقدر پس خرقه مراد اولنجق پشمينه ديرلر
يعنى اطلاق اوزرنه ذكر اولندقده هائله تخصيص اولنور فاما خرقهٔ
پشمين دنلسه بلا ها دخى استعمال اولنور وپشمه نسبتدن مراد
منسوبك مادهٔ وجودنى بياندر (پس پشمينه يوكدن دوزلمش عبا
وخرقه ديمكدر لوزينه كبى كه لوز بادام ولوزين بادم ايچله اولان
نسنه ولوزينه خصوص اوزرنه شكر بورك در (دوش اوموز كه چكن
دخى ديرلر عرب منكب دير (كن امر حاضر در مصدرى كردن در
ايشلمك وايلمك معناسنه مضارعنده را يرينه نون كتوروب كند وكننده
ديرلر شربتى‌ده اولان يا وحدت ايچوندر شربت اصلنده بناء مره‌در كه
بركره ايچمك ديمكدر بوراده شراب يعنى ما يشرب معناسنه‌در زيرا
ياء وحدتدن مفهوم اولان شراب جنسندن نوع غريبدر يوخسه
شربدن دكل قال الله تعالى (وعلى ابصارهم غشاوة) اى نوع
من جنس الغشاوة غريب (نا حرف نفيدر كه مشتقه داخل اولور نا
مراديده اولان يا مصدريه‌در نوش ايچمك اسم مصدردر اصل مصدر
نوشيدندر (معناى بيت) بودر كه يوك خرقه‌يى يعنى عبايى اوموزكه
ايله يعنى آنى وانى تلبس ايله (وبرمراد اولايم ديرسك نامرادلقدن بر
نوع غريب شراب ايچ يعنى نامرادلق برنسنه‌در كه سائر امور واحواله
كوره انده غرابت واردر كه هركس بو شرابى نوش ايده‌مز بلكه
برمرادلق شربتنه طالبدر ناظم قدس سره ديمك استر كه درويشلك
وخرقه پوش اولمقلق نامرادلقدر ودنياده بويله نامراد اولان

آخرتده برمراد اولور كه خرقهٔ پشمينه برينه حلهٔ سندس
واستبرق تلبس ايدر وسائر احوال دخی اكا كوره اولور
وديمشلردر كه (المريد من لا ارادة له يعنی مريد ارادت مستقله سی
يوقدر بلكه انك ارادتی ارادت حقه تابعدر اشته ارادتده فنا بودر
ای كه در بر می كشی پشمينه را پاك سازاز كبر اول سينه را* تقديری
ای كسی كه می كشی پشمينه را در بر سار اول سينه را پاك از كبر ديمكدر كه
كسی مبتدا وما بعدی اكا صفت واول سازه ظرف وسينه سازك
مفعول اولی وپاك ثانيسی وجار ومجرور پاكه متعلقدر وبعد الجمله
مبتدايه خبردر (بر) بوراده حرفدر علی معناسنه برمن بنم اوزريمه
وبرتو سنك اوزريكه ديمكدر (كشی فعل مضارع مخاطبدر مصدری
كشيدندر چكمك معناسنه (ساز ساختن دن امردر دوزمك معناسنه
مضارع عنده خا يه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر ومصدری
سازيدن دخی كلور ولكن مصدر فرعيدر بوصورتده قلبه حاجت
قالماز نتكم نظائری مرور ايتدی (كبر كاف عربينك كسريله انسان
كندينی غيريدن اكبر ظن ايتمكدر تكبر انی اظهاردر (سينه كوكس در
صدر معناسنه بوراده سينه ايله مراد دادر كه سينه نك باطنی در يعنی
سينه دله ظرف واقع اولمشدر نتكم قرآنده كلور (ولكن تعمی القلوب التی
فی الصدور (معنای بيت) بودر كه يالكز عبا پوش اولمق كفايت ايلمز
بلكه ای كشی كه خرقهٔ پشمينه يی اوزريكه چكرسن وكيرسن اول
سينه وقلبكی كبر صفتندن پاك دوز وانك لوثندن طاهر قيل بعده
صوفی ودرويش اول والا متكبر درويش اولماز ناظمك قدس سره
مرادی فنا فی الله ايله نفسی خاك ايلمكدر زيرا كبر كه كنديني غيريدن
اكبر واعظم واعلی كورمكدر زائل اولدقده كنديني غيريدن اصغر
واحقر وادنی كورمكدر كه حقيقت تواضع وسجده بودر وكبر اشد
اوصاف نفسانيه دن اولمغله ناظم قدس سره انی تصريح ايلدی
سؤال اولنورسه كه فقراده كبر صفتی تصور اولنورمی بلكه بومعنی
اغنياده ملحوظدر جواب بودر كه كبرك حقيقتی بنلك ديدكلريدر
انانيت هر كسده ايسه حالنه كوره واردر زيرا مقتضای جبلتدر ونفس
انسان تزكيه اولنمق اندن وانك اذيالندن پاك اولمغله واوصاف قلبيه ايله

قالمغله در* كر همی خواهی نصيب از آخرت* رو بدر كن جامهای
فاخرت* نصيب خواهی نك مفعولی وجار ومجرور نصيبه متعلقدر
وجمله سی فعل شرطدر وبدر كن كلمه سنه ظرف وجامها مفعول
وجمله سی رودن بدلدر ورو يعنی بدل ومبدل منه جزاء شرطدر
همی خواهی فعل مضارع مخاطبدر همی ده هاء مفتوحه كه حاله دال
اولان می اوزرينه داخل اولمشدر معنای حالی تأكيد ايچوندر نتكم
ماضی ده معنای بعدی تأكيده محمولدر پس ماضی يه داخل اولان
می لفظی بعده دلالت ايدر (همی كفتم كبی كه زمان قديمده سويلدم
وسويلديكم مقرردر ديمكدر ومضارعده همی دانم كبی كه بو زمان
حاضرده بيلورم وبيلديكم مقرردر ديمكدر زيرا همی تقرير ايچون دخی
كلور مقرر مبتدر ديه جك يرده عجم همی دير (نصيب حظ منصوب
يعنی معيندر اصلی نصبدر كه وضعدر (آخرت دار آخرت ديمكدر نتكم
(ليس لهم فی الاخرة الا النار) نظم جليلنده حذف اولنمشدر وكاه اولور كه
دار لفظی آخرته مضاف اولور (ولدار الاخرة) كبی كه ولدار الحيوة
الاخرة تقديرنده در وامام راغب دار آخرتی نشأهٔ ثانيه ودار دنيايی
نشأهٔ اولی ايله تفسير ايتمشدر فاما مآل اعتباريله در والاصح دكلدر
بلكه دار آخرت دار البقادر كه سعدايه كوره جنت واشقيايه نسبتله
جهنم در وآخرت دنلديكی دنيادن طقوزيبك ييل مؤخر خلق
اولنمغله در وآخرت عاقبت كبی در كه اطلاق اوزرينه ذكر اولنسه جنت
مراد اولور نتكم قرآنده كلور (والعاقبة للمتقين) يعنی عاقبت مطلقه كه
جنتدر متقی اولنلر ايچوندر وينه كلور (وان الدار الاخرة لهی الحيوان)
يعنی جنت ونعيم جنت ايچون بقاء ابدی واردر كه اهلی حيات حقيقيه
صاحبيدر دنيا واهل دنيا ايچون ايسه بقا يوقدر وجهنم كرچه باقيدر
فاما (لا يموت فيها ولا يحيی) ايله موصوفدر (رو امر حاضردر مصدری
رفتن در يوريمك وكيتمك معناسنه مضارعنده فايی واوه وتايی داله
قلب ايدوب رود ورونده ديرلر (در بوراده قپودر كه عرب اكا باب دير
ولكن در ايله طشره چقمقدن ده كنايت ايدرلر مثلا بدر آمدك معنای
حقيقيسی قپويه كلدی ودر آيدك قپويه كلور در فاما خروجدن
كنايه در پس بدر كن اخراج ايله ديمك اولور (جامها جامه نك جمعيدر

آخرنده یا صفت وموصوف میاننده توسل ایچوندر جامه معنای
اصلیسی اعتباریله ملبوس ومفروشدن اعمدر ملبوسه تن جامه دیرلر
اصلی جامهٔ تندر مفروشه جامه خواب دیرلر اصلنده همزه ایله جامهٔ
خوابدر اما جامه کثرت استعماللہ ملبوسده اعلام غالبه دن اولمشدر
اطلاق اوزرنه ذکر اولنسه آرقیه کیجك مراد اولور وجامه اوکی اچق
وطوتق لباسدن عامدر اوکی اچق قفتانه قبا دیرلر (فاخرت) ده تا
خطاب ایچوندر اصلی فاخرهات درها وهمزه حذف وماقبلی مابعدنه
وصل اولنمشدر وجائزدرکه فاخره آخرنده تا اولمیه زیرا فارسیده
عربی ده کی کبی صفت وموصوف اراسنده مطابقت شرط دکلدر
فاخر نفیس نسنه یه دیرلرکه انکله مفاخرت ومباهاته صالحدر ثوب
نفیس کبی زیرا فخر اصلنده مال وجاه وامثالی اشیائله مباهاتدر
(معنای بیت) بودرکه اکر نعیم آخرتدن نصیب وافر وحظ کامل
استرسك یوری جامهای فاخره کی طشره ایله یعنی اوزرکدن خلع
ایت وبراق تا که دنیاده زاهد اوله سن وآخرتده نعم البدل بوله سن
وجامه یی فاخر ایله توصیف ایلدی زیرا نفسك اکا تعلقی واردر
غیریه دکل تجرد ایسه اودرکه علاقه دن صویه سن پس تجرد ایتدکجه
تجرد حاصل اولمزسه بالضروره صویمزسن ابرهیم ادهم کبی والا
اولکی لباسك ایله تستر ایتسك دخی اولور اکرچه اولی اولان زی
فقراده اولمقدر زیرا انده صلحایه تشبه وغیرلره دخی ترغیب واردر
* بی تکلف باش وآرایش مجوی * ترك راحت کیر وآسایش مجوی *
باش ومجوی وکیر امر حاضرلردرکه ماقبللری مفاعلیدر (تکلف
بر نسنه نك کلفت ومشقتن چکمك وزحمتلی ایش طوتمق زیرا
بو مقوله نك یوزنده کلف یعنی لکه کبی اثر ظاهر اولور سهل
اولان کارلرده ایسه بلورمز وتکلفلی اولان نسنه لر خلقك
کوزنه سائرلردن اصلح اولغله مکلف اولمش دیرلر وعاقل وبالغه
مکلف دیدیلر زیرا تکالیف شرعیه ایله مأموردر وطاعاته تکالیف
دنلدیکی نفس اوزرنه کلفتلی ومشقتلی اولدیغیچوندر وبعد البزکیه
فوزق حلوی اولور اشته تکلف دین وبعض خصال محموده ایله
تخلق ایچون اولورسه ممدوحدر واکر دنیا واغراض نفسانیه ایچون

اولورسه مذمومدر نتکیم قرآنده کلور (وما انا من المتکلفین) وحدیثده
کلور (انا والاتقیاء من امتی براء من التکلف) بو جهتدن دعاده سجع
وتکلفدن وکلامده لی لسان وتشدقدن نهی اولندی وسائر امور دخی
اکا قیاس اولنه آرایش بزیش دیمك اولورکه اسم مصدردر اما بزك
یعنی زینت معناسنه شایعدر معلوم اولاکه امر مجردك آخرنه لاحق
اولان شین علامت اسم مصدردر دانش وبینش وروش وامثالی کبی
بو شینك ماقبلی قطعا مکسور اوقنور وضمیر غائب اولان شین جانش
کبی وضمیر مفعول اولان دیدمش کبی بونلرك ماقبللری مفتوح اوقنور
وبعض طائفه کسرله دخی تلفظ ایتمشلردر فاما مختار اولان فتحه در
(راحت) روحدن در فتحله بمعنی آسودکی یعنی دکلنمك ووجدان
حضور وسرور وداینه نفس الحق (کیر) کاف عجمیله امردر مصدری
کرفتن در طوتمق معناسنه فصیح بودرکه مضارعنده یا زیاده
ایدوب کیرد وکیرنده دینلور آسایش راحت ایتمك ودکلنمك وتنفس ایتمك
معناسنه اسم مصدردر اصل مصدر آسودن دردکلنمك ودکلندرمك
معناسنه که لازم ومتعدی کلور وآسایدن دکلنمکدر وآسایانیدن
متعدیسیدرکه دکلندرمك درکمافی نعمة الله وسائر لغاتده آسودن لازم و
آسایانیدن متعدیدر دیو یازلمشدر آسایدن لفظنك ذکری طی اولنمشدر
(معنای بیت) بودرکه لباس خصوصنده بی تکلف اول وزینت
استمه یعنی زینتلو لباس استمك وکیمك تکلف قیلندندر پس اکرسن
درویش ایسك بوقبدده اولمه وغداء سرسری ایله قناعت ایتدیکك
کبی ثوب سرسری ایله دخی اکتفا ایله اکرچه اهالئ زمانه ده دکل
بلکه درویش نام اولنلرده بله بوخصلت یوقدر بلکه حرقه ومرقع
نامنه تلبس ایتدکلری هب تکلفلی مزین نسنه لردر ودخی ترك راحت
طوت وآسوده لك طلب ایتمه زیرا دنیا قهر ولطفله ممتزجدر خصوصا
راه حقده عاشق کچنلرك شب وروز راحتلری یوقدرکه بلا اوزرنه
مبنی در وعیش وعشرت وراحت دار البقاده اولور دار الفناده اولماز
وبو بابده سلطان عالم ایله رعیت برابردر بلکه سلطان آسودکی
رعیت ایچون ترك خواب وراحت ایتمك الزم واوجبدر * دربرت
کو کسوت نیکو مباش * زیر پهلو جامه خواب کو مباش * کسوت

مطلـ

نیکو مباشك مفعولی ودر بت اکاظرف و جمله سی مقول قوندر که
کودر مصراع ثانی دخی بعینه بو اسلوب اوزره معربدر بت ده
تاخطاب ایچون و برعلی معناسنه درنتکم مرور ایتدی (کو کاف عجمینك
ضمیله امر حاضردر مصدری کفتندر سویلمك معناسنه ومصدر
فرعیسی کوییدندر اولکیه کوره مضارعنده فا یایه وتا داله قلب
اولنوب برواو زیاده سیله کوید وکوینده دینلور وکولفظی امر ونهی
اولنه وآخرینه ایراد اولنور کو بکن و بکن کو کبی که ایلدی و سویله
معناسنه بوراده نهی اوزرنه داخل اولمشدر کو مباش دی اولمه
دیمکدر کسوه کسرله وضمله لباس در وفتحله جامه کیدرمکدر
قال الله تعالی (فکسونا العظام لحما) کاکاره لحم کیدردك یعنی جسد لباسله
ستر اولندیغی کبی لحمله دخی عظامی ستر ایلدك واکتساء جامه بورنمك
واورتنمکدر وکسوت کرچه عربیدر فاما عجم تاء طویله ایله یازر وتلفظ
دخی ایدر عرب تلفظ ایتمز وتاء مربوطه ایله رسم ایدر (نیکو کاف عربیله
کوزلك معناسنه مقابلی زشتدر که چرکین در نیکو اصلنده نیك در
ایو در آخرنده واو نسبت ایچوندر (زیرا لندر تحت کبی آشغه طوداغه
لب زیرین دیرلر (پهلو باء عجمیله یان وایکو دیمکدر جامه خواب ده
تا خطاب ایچوندر جامه خواب دوشکدر اصلنده جامهٔ خوابدر
اضافتله علمیته نقل اولنجق علامت اضافت که همزهٔ مکسوره حذف
اولنوب قاعدهٔ ترکیب تعبیر اولنمشدر و بوقبیلدن بعض ترکیب واردر
بعد العلمیه مضاف الیه تقدیم اولنور تن جامه کبی که اصلنده جامهٔ تندر که
ترکیب اضافیدر (معنای بیت) بودر که اوزرکده کوزلك وفاخر ثوب
اولمسون دی و یانك وایکوك آلتنده دوشك اولمسون دی یعنی کندی
نفسکه بویله سویله وشهرتك ایچون لباس قیدندن کچ وراحتك ایچون
دوشك تدارک ایتمه اولمه زیرا کهنه لباس ایله و بی فراش اولمق دخی
ممکندر که نیجه لر بو اسلوب اوزره کلوب کتمشلردر و پادشاه ایله کدا
آخر برابر اولمشلر و بر غایته یتمشلردر تأمل ایله که باسبان ایله حریر
دوشکده یتان صاحب خانه صباحه دك برابر چقرلر و برینك نعیم و برینك
بؤسی منسی اولور و اونولمشه دونر فاعلم * همچو صوفی در پلاس
وصوف باش * با صفتهای خدا موصوف باش * بو بیتك اعرابی

ظاهردر (همچو کلمهٔ تشبیه در مثل معناسنه شرحی کذر ایتمشدر
(صوفی صوفه منسوبدر که بو کدر زاهدلر عبا تلبس ایتدکلری ایچون
صوفی دیدیلر نتکم پلاس وصوف اکا قرینه در ولکن بوراده صوفی ایله
مراد مطلق زاهد دکلدر بلکه طریق عشقده سالك اولان زاهددر
نتکم مصراع ثانی مضمونی اکا دالدر زیرا ظاهر و باطن اخلاق الهیه
وصفات رحمانیه ایله تخلق واتصاف کار عاشقدر فقط پلاس
بوکدن طوقنمش شال ولغت حلیمی ده کلور که بلاس باء عربیله
شال وکهنه لباس باء فارسیله مشهوردر انتهی ونعمة الله ده
کلور که پلاس اسکی رك چل وشال وکشبشلر قفتانی انتهی وشال
بوراده پلاس وعبادر بوخسه بیونه تعلیق ایتدکلری معهود نسنه
دکلدر بامع معناسنه در که موصوفه متعلقدر صفتها صفتك جمعیدر آخرنده
ها توسلدر که بوراده مضاف ایله مضاف الیه میاننده واقع اولمشدر
وکاه اولور که بین الموصوف والصفه دخی واقع اولور صفت موصوف
ایله قائم اولان معنادر بوراده اوصاف الهیه مراددر که اسماء حسنادن
مأخوذدر رضی ورحمت وصبر وحلم وعفو وامثالی کبی (معنای بیت)
بودر که صوفیٔ صافیٔ دل کبی یوکدن طوقنمش لباسده وعباده اول
وثوب کهنه ایله اکتفا ایله زیرا مقصود اولان لباس ظاهر ایله تلبس
دکلدر بلکه صفات الهیه ایله متصف اول که فی الحقیقه لباس بودر
زیرا زینت باطنه درکه زینت ظاهره دن اعلی واغلیدر یعنی سمو
ورفعتی واردر وهم بهاده زیاده در زیرا حق تعالی اعتبار ایتدیکی
نسنه در وحدیثده کلور که (تخلقوا باخلاق الله) یعنی تخلق اخلاقله
امر ایلدی تلبس البسهٔ فاخره ایله امر ایتمدی بلکه اندن نهی وتنفیر
ایتدی و بو بیتدن مفهوم اولدی که صوفینك لباسی عبادر غیریلرك
قبا اولدیغی کبی پس اهل خصوصه اهل عموم ایله مشترك اولمق
دوشمز واهل عبایه قبا یراشمز عکسی یراشمدیغی کبی زیرا هر طبقه نك
بر لباسی واردر مکر خلفادن اولا که اهل عرفه مخالفت ایلیه فاعلم بذلك
* مرد ره را بوریا قالین بود * زانکه خشتش عاقبت بالین بود *
تقدیری بود بوریا قالین مرد راه را زانکه بودش خشت عاقبت بالین
دیمکدر که بوریا بودك فاعلی قالین مفعول اول ومرد ثانیدر ولکن

را تعليل ايچوندر لام جاره معناسنه پس معناده مفعول غير صريح اولور زانكه ماقبلنه تعليلدر خشت ايكنجى بودك فاعلى وضمير غائب معناده فعله متصلدر عاقبت ظرفدر بالين مفعولدر مرد راه يولارى ديمكدر مراد سالك راه حقدر بوريا قامشدن اولان حصيردر تفصيلى بالاده در قالين ده قالى معروف نسنه در كه دوشنورلر تركيده حالى ديرلر حائله قاليچه تصغير ايچوندر كه حاليجق يعنى كوچورك حالى در قالين ده نون اصلنده تأكيد نسبت ايچوندر بوراده ياء اصلى ياء نسبت يرينه وضع اولنوب آخرنه نون الحاق اولنمشدر كه بودخى اطلاقندن برنوعدر اما بالين كه ياء صدقدر بونده ياء نسبت ايچون اولمق قابلدر زيرا قوش قسمندن قنات و بنى آدمده قولدر يصدق قول آلتنه كلور بوجهتدن باله منسوب اولدى (زانكه اصلنده زآن سبب كه ديمكدر (كه تعليل ايچوندر خشت خاء معجمه نك كسريله كرپيچ دركه پشدكده كرمت اولور واكا خشت پخته ديرلر عاقبت آخر معناسنه دركه شرحى مرور ايتمشدر (معناى بيت) بودر كه سالك طريق اولان كسيه قامش حصير قاليچه در يعنى انك حالبسى حصيردر وحصير حالى دن بدل اكا كافى در زيرا طريق فقرايى اختيار ايدن كمسه اغنيا كبى لباس زينت كيمزودوشمز شول سببدن كه آخر قبرده باشى آلتنده يصديغى كرپيچ اولور بوجهتدن كرپيچ يصدق ايله قيمتلو حالى نك مناسبتى اولماز پس صوكن صبيان آدم اوكدن اكا كوره ايش طوتر نتكم بوآنه دك عاقبت انديش اولنلر طريق فقر وفنايه كيتمشلر ودنيانك زخارفن ترك ايتمشلردر پس عاقل اولنلر طريق سلفه سالك واثر صلحايه مقتفى كركدر ديو توصيه در

* ⁂ در صفت درويشى وحب درويشان مى كويد ⁂ *

* كرتراعقلست بادانش قرين * باش درويش وبدرويشان نشين *

بونك تقديرى كرعقل هست ترا ديمكدر كه عربيده آندن ان كان لك عقل ديمكله تعبير اولنور پس بوراده است هست يرينه دركه معناى وجود افاده ايدر وار در يعنى موجوددر ديمكدر است ايسه يالكز در معناسنه در وعقل مبتدا وهست خبر اولوب جمله سى حرف شرط وفعل شرط اولور زيرا معناده اولان شرطيت كافيدر صورنده عربيده كى كى

مدخول حرف شرط فعل مضارع اولق لازم دكلدر فاحفظه با مع معناسنه دركه جار ومجرور مؤخر قرينه متعلقدر قرين عقلك صفتيدر درويش باشك مفعوليدر بدرويشان مؤخر نشينه متعلقدر زيرا نشين امر حاضردر نتكم كلور وبعد الجمله باش درويش جمله سى اوزرنه معطوفدر عقل سبق ايتدى كه قوت دراكه در دانش اسم مصدردر بلو معناسنه دانشور ودانشمند بلكولو ديمك ولكن بعض مواضعده اسم مصدر نفس مصدر يرينه استعمال اولنور پس دانش بلمك ديمك اولور علم كبى دانشمند عالم در قرين مقارن ديمكدر عقلى علمه قرين قيلدى زيرا علم اولمدقجه عقل كفايت ايتمز بلكه عقل علمك آلتى و وسيله سيدر پس دانشه قرين اولان عقل تام الادراك اولان عقلدر هر عقل دكل و بوندن فهم اولنديكه مقصود بالذات علمدر درويش لغتده فقيردر كه غنى نك مقابليدر ولكن عرفده طريق فقر وفنايه سالك اولان اهل تجرددر (نشين امر حاضردر مصدرى نشستندر اوتورمق جلوس معناسنه مضارعنده سين مهمله يرينه يا ونون كتورب نشيند ونشينده ديرلر امر حاضر ايسه مضارعك دالنى حذفله اولور (معناى بيت) بودر كه اكر سنك علمه مقارن عقلك وار ايسه يعنى ادراكك تام اولوب عاقل وعالم ايسك درويش وفقير الى الله اول و بومقوله درويشلرله اوتوروب صحبت ايله تا كه قلبكدن حب دنيا بيرون اوله والادنيا محبتيله مبتلا اولوب رأس خطايا اولان دامه كرفتار اولورسن نه باشك قالور سرسام اولمدق نه اياغك قالور يورلمدق وفى الحديث (اللهم اغننى بالافتقار اليك يعنى افتقار الى الله ديدكلرى معنانك حصولى همان غنانك حصوليدر زيرا غنادن مراد استغنادر حقه مفتقر اولان ايسه خلقدن مستغنى در وخلقه مفتقر اولان غنى ايسه ده فقيردر زيرا فقيرك فقيره احتياجى كيبدر فاعمل بذلك * همنشينى جز بدرويشان مكن * تاتوانى غيبت ايشان مكن * همنشينى مكن لفظنك مفعوليدر تامادام معناسنه ايكنجى مكن كلمه سنه ظرفدر غيبت كسر غين معجمه ايله اكا مفعولدر همنشينى آخرنده ياء مصدريه در همنشين همصحبت ديدكلريدر كه اوتورمقده وصحبتده موافقلر ومشتركلردر زيرا هم لفظى موافقت معناسن افاده

ايدرنتكم همراه ديرلر يولداش اولوب يولده مشترك اولانلره وبله
طوغمش كه وقت ولادتده مشاركدر همزاد ديرلر وعلى هذا نظائرى
چوقدر سائر مفردات بالاده مكرر يازلمشدر (معناى بيت) بودركه
درويشلردن غيريه همنشينلك ايله يعنى مصاحبك وبله اوتوروب
طورديغك حق يولنك درويشلرندن غيرى اولمسون مادامكه قادرسن
انلرى غيبت ايله زيرا انلرك لحمنى اكل ايتمك دكل بلكه زهرانوب هلاك
اولورسن زيرا انلره تعرض ايتمك غيريلره تعرض ايتمك كبى دكلدر
بلكه اشددركه درويشلر الله تعالى نك محبوبلريدر حق ايسه
محبوبلرى ايچون غضب ايدر شول غضوب ارسلان ياوريسى ايچون
غضب ايتديكى كبى وبونده اشارت واردركه درويشانى غيبت ايلمك
آنلره بغضدندر وآنلره بغض اهل دينك كامللرينه عداوتدر وكامله
عدو اولان كامل اولماز بلكه نقصان ايچنده قالور * حب درويشان
كليد جنت است * دشمن ايشان سزاى لعنت است * جنت مبتدا
وكليد خبر وكذلك دشمن مبتدا وسزا خبردر ومحبت وعداوت
بريبرينه ضد اولمغله ايكى جمله يى بريبرندن قطع ايلدى اكرچه
ضديت مناسبتيله عطف دخى صحيح ايدى لكن وزن ايچون عطف
ترك اولندى حب ومحبت خيرظن اولنان نسنه يى قلبك ارادتى وانك
جانبنه ميلى در وعلما ودرويشانه محبت ايتمكه محبت فضل ديرلر زيرا
علمانك فضل ظاهرى ودرويشانك فضل باطنى واردر واكثر ناسك
بريبرينه محبتنه حب طبيعى ديرلر زيرا نيل اغراض ايچوندر (كليد
كاف عربينك كسره سيله انختردر مفتاح معناسنه اكرچه تركيده
قفلده شايعدر جنت دار البقادر اصلنده شول بستانه ديرلركه
اشجار يله ارضى ستر ايليه ودار البقايه جنت دنلديكى عند العرب معلوم
اولان وجهله تعريفدر والا جنت ايله دنيا بستانلرينك ميانده بون
بعيد واردر وهر ماده كه جيم ونونى مشتمل اوله ستر واستتار معناسندن
خالى دكلدر جن وجنان وجنين وجنه ومجنون كبى (ايشان ضمير جمع
غايبدر كاه اولوركه همزه سى حذف وماقبلى مابعدنه وصل اولنور
كفتيشان كبى كه اصلى كفته ايشاندر وايشانله شانك فرقى بودركه
ايشان اوك جمعيدركه ضمير منفصلدر شان شينك جمعيدركه ضمير

متصلدر مثلا جانش ده اولان شين مفرده در (سزا لايق معناسنه در
آخرنده يا اضافت ايچوندر (لعنت ولعن بد عادر ورحمت حقدن ابعاد
وعلى سبيل السخط طرددر قطعى العاقبه اولنلره ابوجهل وابليس
ودجال وامثالى وكافر وظالم وفاسقلره جائزدر ماعداسندن امساك كركدر
مكركه حقيقت لعنتى مراد ايتميوب مقصودى شتم اوله ونصوصده
اهل ايمانه اولان لعنت درجه ابراردن اسقاط معناسنه محمولدر
من احتكر فهو ملعون كبى (معناى بيت) بودركه درويشان حقيقيه
وفقراء باب الله محبت ايتمك مفتاح جنتدر وانلره دوشمن اولان لايق
لعنتدر كرك لعنت حق وكرك غيرى زيرا الله تعالى لعنت ايتديكنه ملائكه
واهل ايمان دخى لعنت ايدر وبوراده ايكى مبحث واردر اولكسى بودركه
مفتاح جنت نصله كلمه شهادتدر يوخسه حب درويشان دكلدر
جواب بودركه حب درويشان اعظم دندان مفتاح اولمغله مفتاح
يرينه وضع اولندى مع هذا مؤمنى ايماندن اوتورى سومك محض ايمان
وينه ايماندن اوتورى بغض وعداوت ايتمك محض كفردر خصوصا كه
بغض اولنان مؤمن كامل اوله درويش حقيقى كبى بالكليه تارك دنيا
ومقبل على المولى دروايكنجى مبحث بودركه سزاى لعنت اولمقدن
نفس لعنت لازم كلمز جواب بودركه كرچه جوازله فعلك ميانده فرق
واردر ولكن بالكليه تركى مستلزم دكلدر بوراده ندركه بعضيلر ايلبسه
لعن ايتديلر اسانمزى انك ذكريله تلويث ايتميه لم ديو واكثر اهل ايمان
شارعه اقتدا ايدوب اكا وامثالنه لعن ايتديلر زيرا يزيده لعنت اولنيجق
ظلم وفسق ظاهرينه بناء مع هذا مجهول العاقبه در قطعى العاقبه اولنلره
قطعا لعنت اولنور واو مقوله لعنده ثواب دخى بولنور زيرا حقك
اعداسنه معاداتك اثريدرنتكم درويشانه خيردعا ايتمك حقك احبابنه
موالاتك ثمره سيدر * پوشش درويش غير از دلق نيست * درپى كام
وهواى حلق نيست * پوشش مبتدا نيست خبر غير استثنادر درپى
ايكنجى نيستنه ظرفدر پوشش شينك اولى نك كسريله اصلده
اسم مصدردر اورتش واورتلش معناسنه ولكن كثرت استعمالله اورتى
وكيجك معناسنده حقيقت مرتبه سنده وارمشدر پوشيدن اورتمك
وكيمك ديمكدر دلق درويشلر خرقه سى (كام كاف عربيله طماق معناسنه

وبعض لغاتده كاف عجميله اولمق دخی تجویز اولنمشدر نتكم تفصیلی
مرور ایتدی حلق حاء مهمله ایله بوغاز معناسنه حلقوم كبی بوصورتده
مصراع ثانینك اوله تعلقی اولماز بلكه هر بری بر مضمونی مفید اولور
نتكم اكثریا عادت ناظم بودر وجائزدر كه خلق خاء معجمه ایله مخلوق
معناسنه اوله بوصورتده كام مراد دیمك اولور طماق دكل وثانی اوله
مرتبط اولور نتكم تصویر معناده كلور (معنای بیت) بودر كه
درویشلرك اورتسی ولباسی خرقه وعبادن غیری دكلدر زیرا طریق
فقر وفنایه سلوكك مقتضاسی بودر دكمر كه بلانجی درویش اوله
وكذلك درویش طماغنك ایزنده ولذت وچاشنیسی آردنجه
وبوغازی هوی ومشتهیاتنده دكلدر بلكه غداء سرسری ایله قناعت
ایلر ونعم لذیذه بولسه دخی التفات ایتمز ونعیم وطیبات آخرتی كوزلر
بلكه جمله‌دن فانی اولور وباخود درویش اودر كه پلاس ایله اكتفا
ایلیوب خلق عالمك مراد وهواسی آردنجه اولماز یعنی انلر بنم خرقه
پوش اولدیغمه طعن وتشنیع ایدرلر دیو آنلرك مرادلرنه تابع اولماز
وكید كلرن كیمز بلكه لباسده وغداده فقراء سلفه اقتدا ایلر وانلره
تشبه ایله فائدهٔ جلیله بولور وعیش وعشرت وزینتی آخرته آلیقور
* مرد تا ننهد بفرق نفس پای * ره كجا یابد بدر گاه خدای * مرد
مبتدا تا مادام معناسنه مابعدنه ظرف وپای ننهدك مفعولیدر ره
یابدك مفعولی كجا اكا ظرف وبعد الجمله خبردر ننهدده نون اولی
نافیه ونون ثانیه لاجل الوزن ساكنه در مصدری نهادن در كه
قومقدر وضع معناسنه مضارعنده الفی حذف اولنوب نهد ونهنده
دیرلر (فرق عربیدر بولمك وآیرمق معناسنه وسط رأسه یعنی دپه‌یه
فرق دیدیلر زیرا ساچك بولندیغی یردر بوراده مراد بودر ورأسك
جانب اعلاسنه قرن دیرلر من القرن الی القدم دیدكلری بودر كه
باشدن ایاغه ودپه‌دن طرنغه‌دك دیمكدر (كجا كاف عربینك ضمیله
قنده دیمكدر كه حرف استفهام معناسنی متضمن اولان اسمادندر
(بكجا یی قنده‌سن دیمكدر (بدرگاه ده با تعلق مجرد ایچوندر كه عاملی
معموله ایصال ایلر درگاه لغتده قپو یریدر زیرا درقپو وگاه كاف عجمیله
زمانله مكان بیننده مشتركدر بوراده مراد مكاندر وقپو یرندن مراد

قپونك كندیدر واشك یعنی آستانه ایله دخی تعبیر ایدرلر و بو تعبیرلر
لاجل التفهیم بطریق التمثیلدر والا حق تعالینك قپوسی واشیكی
اولماز (معنای بیت) بودر كه مادامكه ار اولوب نفسنك دپه‌سنه ایاق
قومدیه یعنی مغلوب ومقهور قیلمدیه حق قپوسنه واشكنه قنده یول
بولور یعنی نفس حیوانیه ارادن چقوب تعلقاتی فنا وزوال بولمدقجه
حقه وصول ودرگاهنه دخول میسر اولماز نتكم ابو یزید بسطامی‌یه
خطاب غیبی وارد اولوب دنلدیكه (دع نفسك ثم تعال یعنی عالم قدسه
دخول ایتمك لوث نفسله اولماز بلكه انی ادناس وارجاس تعلقاتدن
تزكیه وتطهیر ایله اولور وبو مرتبه ایسه اقل قلیله حاصلدر زیرا
نفسی مألوفاتندن قطع زیاده دشواردر * هر كه او ترك تن آسانی كند
* پس خلاف نفس سلطانی كند * بو بیت غیری نسخه‌لرده یوقدر
بزم یدمزده اولان بر نسخهٔ عتیقه‌ده بولندی ترك كندك مفعولی
ومابعدنه مضافدر وسلطانی ایكنجی كندك مفعولی اولوب بعد الجمله
هر كه‌یه خبر اولور زیرا هر كسی كه تقدیرنده در نتكم نظائری مرور
ایتدی پس فاء جزائیه معناسنه‌در كه مبتدا شرط معناسنی متضمن
اولسه خبرنه داخل اولور بو محلده‌كی كبی زیرا او مبتدا وكند جمله‌سی
اكا خبر اولوب مجموعی هر كسی‌یه صفت اولور عربیده مثالی كل رجل
یأتینی فله درهم در (خلاف نفس علی خلاف النفس دیمكدر (آسانی‌ده
یا مصدریه در اصلی آسانیٔ تندر اضافتله آسان ككز وقولایدر آسایی
دیدكلری آسوده‌دن دكلمك زیرا مابعدیله قافیه اولماز (سلطانی‌ده
اولان یا دخی مصدریه‌در (معنای بیت) بودر كه هر كمسه كه بدننك
قولایی ترك ایلیه یعنی مقتضاسی اوزره كیتمیه واكا راحت وبرمیه واكل
وشرب ومنامده حیوانله مشترك اولمیه پس اول كمسه خلاف نفس
اوزره سلطانلق ایدر زیرا مقتضای نفس وهیكل اوزرنه كیدرسه
زمام امر نفس النده اولوب اكا حكومت ایتدرمز وسریر قلبه چقوب
اوتوررد وقرال اسلام قلعه‌سن المش وسلطان اوزرنه مستولی اولمش كبی
اولور ایمدی اكر اقلیم وجوده سلطان اولوب تخت دلی ضبط ایتمك
استرسك خلاف نفس وطبع اوزرنه اول وهوی وشهواتی ازاله ایله
وارض انفسی مخالفلردن تخلیه قیل فاعمل بذلك * مرد ره در بند

قصر و باغ نیست * دردل اوغیر درد وداغ نیست * مرد مبتدا در
نیسته ظرفدر نیست خبردر غیر ایکنجی نیستك مبتداسیدر یا فاعلیدر
در اکا قید در (قصر کوشك در تفصیلی مرور ایتمشدر (باغ بغچه
وتفرجکاه واهل روم باغی عنب حاصل یرده استعمال ایدر ولکن
ظاهر اولان بو در که بطریق التغلیب در زیرا اکثر بلادده اوزم
اولان یرده اشجاردخی واردر (درد اغری وصزی که عرب وجع دیر
بوراده مراد درد حق ودرد عشق ومحبتدر (داغ اعضاده یاقفله
اولان نشان کرك انسانده وکرك حیوانده یعنی انسانه دفع مرض
وحیوانه یا دفع مرض ویا نشان ایچون ایتدکلری تمغادر بوراده مراد
حرارت عشقدن دلده حاصل اولان اثر در لاله نك بغرنده اولان
داغ کبی (معنای بیت) بودر که سالك راه خدا اولان کسه قصر
وباغ قیدنده دکلدر زیرا یول اری اولانه سیر وتفرج وشغل دنیا
قبوسی اولماز زیرا یولدن انی الیقور بلکه انك تفرجکاهی مشهد
حسن اولان آثار الهیه واسماء حسنادر مطلقا پس باغ سالکك اباغنه
بند وباغ اولور وسنك قصر وباغ وامثالی دیدیکك انك جمله سی
تسبیحلریله حقه مشغوللردر پس سندخی انك کبی حقه مشغول اول
وحقه مشغول اولانه مشغول اولمغله حقدن غافل اولمه وسالکك
قلبنده درد عشق وحرارت محبتدن غیری بوقدر یعنی بونلره مغایر
ومخالف نسنه اولماز سودای ماسوی وتعلقات دنیای دنیه کبی
* کر عمارت را بری بر آسمان * عاقبت زیر زمین کردی نهان * عمارت
بری نك مفعولی و بعد الجمله فعل شرط اولور نهان کردینك مفعولی
وعاقبت وزیر زمین اکا ظرفلردر و بعد الجمله جزاء شرطدر (عمارت
کسرله اصلده مصدردر معمور وابادان ایلمك وآبادان اولمق معناسنه
ضدی تخریبدر که ویران ایتمکدر وخراب در که ویران اولمقدر اکرچه
ضد معمور معناسنه دخی مستعملدر بوراده عمارت بمعنی المفعولدر که
معموردر (بری فتحله مضارع مخاطبدر مصدری بردن در ضمله
مضارعنده ضمه فتحه یه ابدال اولنوب برد وبرنده دیرلر (آسمان کوکدر که
زمینك مقابلیدر که یردیر اصلنده مانده آس در که آس دکرمندر صو
دکرمنه آسیاب دیرلر که اصلی آس آب در پس مان ماننده دن ترخیم

اولنمشدر که اسم فاعلدر بکزه یجی معناسنه مصدری مانستن در که
بکزمکدر ماندن دخی کلور مضارعنده سین حذف اولنوب ونونه
فتحه حرکت ویریلوب ماند وماننده دیرلر پس آسمانك معناسی دکرمنه
بکزر دیمکدر زیرا دکرمن کبی دونر وبوندن فهم اولنور که آسمان
افلاکدر که دوّاردر سموات دکلدر که ثابتات در (زمین بالاده مرور
ایلدی (کردی کاف عجمی ایله مشهوردر وفارسی الاصل اولنلره
سؤال اولندقده بووجهله جواب ویرمشلردر که مصدری کردیدندر که
دونمك در کردانیدن نك لازمی در که دوندر مکدر یعنی برحالدن برحاله
تحول که شدن معناسیدر کردی شدی در ولکن ظاهر اولان کردیدی
ایدی اوله سن معناسنه تخفیفا بعض حروفی حذف اولندی
(معنای بیت) بودر که اکر عمارتی آسمان اوزرنه ایلده سن نمرودك
صرحی کبی وفی المثل باشك کوکلره ایره ینه عاقبت یرآلتنده نهان وخفی
اولور سن یعنی بروج مشیده اهلی اولمغله مبنکی سمواته رفع ایتمزلر
وآخر یرآلتنده مدفون اولور سن وعلوی دن سفلی یه دوشرسن پس
بویله خاکله یکسان اولماکه رفع بنا ایتدیکك دکز هملان نفسکه
اویوب اسراف مال ایدرسن وآخر محل محاسبیه کلورسن کل ایمدی
قبل الموت هر وجهله الچقلرده والچقلقده اول تا که (من تواضع
رفعه الله) موجبنجه خاك سفلیده قالمیوب مرتبه ك عالی ودرجه ك
متعالی اوله * کرچو رستم شوکت وزورت بود * جای چون بهرامدر
کورت بود * شوکت بودك فاعلیدر جای ایکنجی بودك فاعلیدر
کورت ده تا جایه قیددر جایت دیمکدر در بوده ظرفدر (رستم بن زال
ملوك فرسدن کیقبادك جهان پهلوانی یعنی امیر الامراسی ایدی
صکره کیکاوس بن کیقباد رستمه خواهری مهر نازی عقد ایدوب
رستم پهلوانی وامارت مرتبه سندن پادشاهلق درجه سنه ایرشدی
ورستم داستانك برکیمی وار ایدی جنك کوننده کیردی و اکا ببریان
دیرلر ایدی ودیمشلردر که اول کیمی جنندن کتورمشلردی که قپلان
پوستی صورتنده بنك بنك ایدی وتواریخده هبوط آدمدن علیه السلام
درت بیك طقوزیوز قرق یدی سنه سنده رستم مذکور زاوستان
مملکتنده اسفندیار بن کشتاسب ایله جنك ایدوب ایکی چتال اوق

ایله اسفندیارك كوزلرنه اوروب اهلاك ایتمشدر زیرا اسفندیارك
جسدی بالق پولی كبی ایدی كه سلاح كار ایتمزدی ورستم آخر
قرنداشی شغاد النده برحیله ایله هلاك اولدی (شوكت عربیدر
دقیق وصلب الرأس اولان اوتدركه دكن دیرلر سلاح مقوله لرینك
اوجلری سوری وكسكین اولمغله سلاحدن شوكت ایله تعبیر اولنور
وشوكتلو بومقوله سلاح واسباب ولوازمه قادر اولاندركه سلاطین
وملوكك القابندندر (زور ادمانله حاصل اولان كوج وقوتدركه
كسبیدر بومقوله نك ادات توصیفی منددر زورمند كبی كه زورلودر
(توان خلقی اولان قدرتدر بونك ادات توصیفی الفدر توانا كركه
كوجلودر (بهرام ملوك فرسدن برمشهور پادشاه اسمیدر
بو بهرامدركه فارسیه دریه بونك درنه یعنی قپوسنده منسوبدركه اول
زمانده فرمانلری وسائر انشالری فارسیهٔ صحیحه ایله تحریر ایدرلردی
وبو بهرامدركه صید كوره زیاده حریص ایدی كور كاف عجمینك
ضمیله یبان اشكی دیدكلریدركه عرب حمار وحش دیر بوملابسه ایله
اضافت ایدوب بهرام كور دیدیلر ولكن كورك برمعناسی دخی قبردركه
بو بیتده مراد بودر پس ناظمك قدس سره كلامی اطافتدن خالی
دكلدر كما لایخفی (معنای بیت) بودركه اكر سنك رستم داستان كبی شوكت
وزور وقوتك اوله عاقبت بهرام كور كبی یرك كورده اولوب دللرده
داستان اولورسن زیرا قضاء الهی كلدكده زور وزور وشوكتكه
باقیوب صید كور ایدركن سنی صید ایدوب كوره یعنی قبره ادخال ایدر
ورستم وبهرام اولمق فایده ویرمز بناء علی هذا غرور وغفلتی قویوب
عجز وافتقارله حقه متوجه واعمال صالحه ایله قبره مهیٔ اولمق كركدر
٭ كرچو كیخسرو بمانی پایدار ٭ آخرت باید شدن در بطن غار ٭
پایدار بمانی نك مفعولیدر و بعدالجمله فعل شرطدر شدن بایدك فاعلی
وآخرت ودر ظرفلریدر و بعدالجمله جزاء شرطدر كیخسروده كی اولو
دیمكدر خسرو ملك یعنی پادشاهدر پس كیخسرو اولو پادشاه دیمكدر
بوراده كیخسرو سیاوش بن كیكاوس اوغلیدركه كیان سلاطین
قدیمه دن برجماعتدر اولی كیومرث وآخری مذكور كیخسرودركه
جمشید كبی صاحب شوكت وعظیم الشان پادشاه ایدی وحكمادن

فیثاغورث انك معاصری اولمق اوزره مرویدر دنیایی عدلله معمور
وآبادان ایدوب آخرمدت طوبله سلطنتدن صكره سلطنتدن فارغ
وبركیجه پلاسلر كیوب غایب اولدی ورسم واثری بلنمدی وبلورمدی
(بمانی بانك ضمیله فعل مضارع مخاطبدر مصدری ماندندر قالمق
معناسنه مضارعنده نونه فتحه حركت ویروب ماند دیرلر (پایدار وصف
تركیبی در اصلی دارندهٔ پای در ایاق طوتیجی وثابت قدم اولیجی معناسنه
مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب
اولنوب دارد ودارنده دینلور (آخرت ده آخر اول مقابلی وتاء خطاب
بایده قیدركه آخر بایدت دیمكدر (شدن بوراده اولمق وكیتمك معنالرنه
متحملدر مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر (بطن غار
مغاره قارنی دیمكدركه بالاده مشروحدر بوراده بطن تشبیه طریقیله در
زیرا بطن اصلده جارحه در (معنای بیت) بودركه اكر كیخسرو كبی
پای دار قلاسن یعنی چوق زمان سلطنت سوروب دنیا ظهرنده
طوره سن آخر سكا مغاره كبی اولان قبرك قارننده اولمق ویاخود اورایه
كیتمك كركدر پس ظهر ارضده ایكن عاقبت بطن ارضی قرار كاه
ایدرسن وموت ایریشوب برزخه طوغری كیدرسن تنكم دیرلر چوق
یاشه ازیاشه صوكی اولمدر وبوراده بطن غار برقصه یه تلمیح اولمق
احتمالی دخی واردر ولكن بزده اولان كتبده بولنمدی وبو بیت دخی
اكر نسخه ده یوقدر ٭ ای پسر از آخرت غافل مباش ٭ بامتاع این
جهان خوش دل مباش ٭ غافل مباشك مفعولی وجار ومجرور غافله
متعلقدر تقدیری مباش غافل از آخرت دیمكدر خوش دل ایكنجی
مباشك مفعولیدر وبا مع معناسنه اكا متعلقدر (آخرت دنیا مقابلیدر
(غافل دنیایه مشغول اولاندر زیرا آخرتدن غافل اولمق دنیایه
مطلـــــ
اشتغالله در (متاع انكله تمتع وانتفاع اولنور نسنه در وصاحب بن عباد
دیمشدركه قبائل عربی دور ایلدم بلد مكه متاع چناق بزیدر یعنی
انكله مسح قصعه ایتدكلری نسنه دركه مبتدادر پس دنیا ومتاع دنیا
چناق بزی كبی مالایعتد به مقوله سیدر (خوش دل صفت مشبهه در
خوش دللو معناسنه حسن الوجه كوزل یوزلو دیمك اولد یغی كبی
(معنای بیت) بودركه یعنی ای پسر آخرتدن غافل اولمه یعنی دنیایه

مشغول اولوب آخرتی اونته بو جهانك متاعیله خوش دل اولمه یعنی
متاع دنیایه سكون ایدوب انكله خاطرك خوش اولمسون زیرا خاطر
مطمئن اولاجق نسنه دكلدر بلكه (الا بذكر الله تطمئن القلوب)
وفقنجه سعی ایله كه قلبك ذكر حقله مطمئن اولسون الحاصل ذكر
خدا ایله انس بالله تحصیل ایده كوركه بومعنی ماسوادن توحش ایله
وجوده كلور تا كه حسن عاقبت ایله مختوم اولاسن واكر انس بغیرالله
پیدا ایدوب حقدن متوحش اولورسك سوء عاقبتله انتقال ایده جككك
امر ظاهردر ومعنای مقرردر * در بلیات جهان صبار باش * كاه نعمت
شاكر جبار باش * بعض نسخده مصراع ثانی اولدر ولكن قرآنه
موافق اولان اولكیدر تنكم كلور (ان فی ذلك لایات لكل صبار
شكور (در صباره ظرف وصبار دخی باشه مفعولدر تنكم كاه شاكره
ظرف وشاكر دخی باشه مفعولدر (بلیات بلیه نك جمعیدر بلیه دخی
بلانك اسمیدر بلاء شول امور واحوالدركه حق تعالی انكله انسانی
ابتلا واختبار ایدر واكثری طبعا امور مره ومكروهه اولمغله غموم
وهمومله انسانی اریدر وچوریدر صبار صابرك مبالغه سیدر صبوركبی
مبالغه متعلقات صبره راجعدر یعنی هر امر مكروهه صبر ایتمك صبرده
نهایته بلوغدر (صبر نفسی كراهت ایتدیكی نسنه اوزرینه حبس ایتمكدر
پس صابراق مبتدیلر وصباریت منتهیلر وصفیدر (كاه كاف عجمی ایله
زمان معناسنه در صبحكاه صباح وقتی دیمكدر (نعمت بالاده شرح
اولنمشدر (شاكر شكردندر كه قلبله تصور نعمت واسانله ثناء علی النعمه
وجوارحله مكافات نعمتدر پس شكر معنای اظهاری مشتمل اولدی
ذكری مقتضی اولدیغی كبی شكرك ضدی كفراندر كه نسیان وستر
نعمتدر بوراده صباره كوره شكور كرك ایدی ولكن (وقلیل من عبادی
الشكور) موجبنجه مبالغه یی ترك ایلدی والاهم شكور نعمت جبار
باش دیسه دخی موزون اولور (جبار اسماء الهیه دندر جبر كسرك
ضدیدر زیرا الله تعالی نعم فایضه سی ایله عبادك كسورینی جبر
واصلاح ایدر بوصورتده شاكری جباره اضافت ایتمك مناسبتدن
خالی اولماز وشكرده وجه مبالغه دخی ظاهر اولور زیرا هر جبره برشكر
لازم كلوب عهده سندن خارج اولان شكور اولمش اولور وكذلك

جبر برنسنه یی نوع قهرله اصلاحدر پس جبر قهردر زیرا الله تعالی
عبادی كندی مرادی اوزرینه جبر وقهر ایدر مرض وموت وبعث
كبی كه انسان بومقوله معانیده مقهوردر زیرا مر اولمغله منفوردر
پس مقتضای حكمت اوزرینه قهر ایتمكده جبر معهود بوقدر وكلام
علیده كلور رضی الله عنه (یاباریء المسموكات وجبار القلوب علی
فطرتها سعیدها وشقیها) وقاموسده كلوركه جبار متكبردر زیرا تجبر
تكبردر پس جبار (وله الكبریاء فی السموات والارض) معناسن
افاده ایدر وحقیقتی امام راغبك بوكلامندن مفهومدركه دیمشدر
والجبار فی صفة الانسان یقال لمن تجبر نقیصته بادعاء منزلة من
التعالی لایستحقها وهذا لایقال الا علی طریقة الذم كقوله تعالی
(وخاب كل جبار عنید) الحاصل تعالی وتكبر حقده كوره مدح
وحقیقت وخلقه كوره ذم ومجازدر (معنای بیت) بودركه جهانده
واقع اولان بلالره زیاده صبر اوزرینه اول وهر بلا كه توجه ایدر صبرله
مقابله ایله وجزع ایتمه وشكایت وار ایسه الله تعالی یه ایله واخوانك
ارasında حكایه ایله اكتفا قیل زیرا مبلی الله تعالی در واكر بلاده
مبلی یی مطالعه ایده بیلورسك باردردی چكمك سكا آسان اولور
وكذلك نعمت وقتنده یعنی طبعا حلو اولان نسنه لر ظهورنده مفیض
الخیر والجود اولان الله تعالی یه شكر بلیغ ایله بلكه فضل ونعمتده
مفضل ومنعمی مشاهده ایله وهر صورت سكا برسره ننذر آیینه
اولسون وبوندن ظاهر اولور كه مقتضای بلا حمد وموجب
نعمت شكردر پس بلاده شكر اولماز والا (لئن شكرتم لازیدنكم)
وفقنجه مزید بلایه سبب اولور حمد ایسه بویله دكلدر تنكم
الحمد لله رب العالمین دن مفهومدر فافهم جدا فاعمل بذلك

* * در صفت بد بختی میكوید * *

* چار چیز آثار بد بختی بود * جاهلی وكاهلی سختی بود * چار چیز
مبتدا آثار بد بختی بودك مفعولی وبعد الجمله خبردر وكاهلی مبتدا
سختی ما بعد نده بودك مفعولی وبعد الجمله خبر وچار چیزك ایكیسنی
بیاندر بد بختی ده یا مصدریه در (بد بختی برامز طالعلو والحق ونحس
بلدزلو اولمقدر بد بخت اصلنده صفت مشبهه در بدخوی كبی (جاهلی

وكاهلى يارى دخى مصدريه‌در (جاهل عالمك مقابليدر كه علم حالدن
عاطلدر زيرا هر علمى بلمك لازم دكلدر وعلم حال مبدأ ومعاد وعبادات
ومعاملاته علمه شاملدر ولكن كندى اوزرنه توجه ايدن مرتبه ايله
مقيددر (كاهل جاهل وزنى اوزرنه سست كسه‌دركه عملده بطالت
وكسل اهليدر كاهل‌لك سستلك وپرفتور اولمقلقدر كه جد ونشاط
وانبعاثك مقابليدر (سختى ده يا مصدريه ويازائده‌در دقائقده كلوركه
سخت محكم‌دركه مقابلى سست دركه ككشكدر سختك تركيده معناسى
برك دربرك يوزلو ديجك يرده عجم سخت روى دير برك لكه قاتيلق لازم
اولديغندن اوتورى مجازاقتى يه سخت ديرلر قاتى ككشك ديجك يرده
عجم سخت سست دير قاتلغه سختى ديرلر (معناى بيت) بودركه درت
نسنه بدبختلق آثارى اولور يعنى بى ستاره لكه ونحوسته اثر ونشاندر
جاهل‌لك وسستلك قاتلق وياقاتى اولور حاصلى اول درت نسنه‌نك
برى معلومات ضروريه‌يه كوره جهل وبرى دخى مقدورات عمليه‌يه
كوره سستلك تنبلك دركه قاتى اولور يعنى بو ايكيسى مشكل درد وبلاى
عظيمدر كه بونلرله مبتلى اولان كسه‌نك رفعته متعلق كوكبى بوقدر
بلكه خلقك نازل وبى حاصلى در وبو صفتلو اشخاصى كورن آدم
حقه استعاذه ايتملودر * بى كسى وناكسى هرچارشد * بخت بدرا
اين همه آثارشد * بى مبتدا چارشدك مفعولى وبعد الجمله خبردر
ما قبلنده جاهلى وكاهلى اعتباريله وجائزدركه جاهلى وكاهلى
وبى كسى وناكسى مجموعى چارچيزدن بدل وسختى بو دجمله مستأنفه
وهرچارشد وهريكى ازيشان بحسب الجمله چارشد تقديرنه مبتدا
وخبر اوله تتكم مابعدى اكا نشاندر (اين همه مبتدا آثار شدك مفعولى
وبخت بد آثاره صفت تتكم لام جاره معناسنه اولان اكا دالدر
وبعد الجمله خبردر (بى كسى ده اولان يا مصدريه‌در ناكسى ده كى كبى
بى حرف نفيدر كه جوامده داخل اولور معناسى بوقدر عربيده لا كبى
ر ودلسز ديجك يرده عجم بى زبان دير (نا مشتقاته داخل اولور
دكل معناسنه عربيده لبس كبى نادان ديرلر بى دان ديمزلر بى دل ديرلر
نادل ديمزلر بعض يرده ايكيسنك دخى استعمالى صحيحدر بى كس
وناكس كبى اما معناده مختلفدر كه بى كس كسه سزدر ناكس كسه

دكلدر (هر كل افرادى معناسنه‌در هر برى جمعا درت اولدى ديمكدر
(اين همه بو دوكلى يعنى درت نسنه وهمه بالاده مشر وحدر
(معناى بيت) بودركه بى كس‌لك وناكس‌لك هر برى بربره كلوب
جمعا درت اولدى يعنى بو درت نسنه كه ذكر اولندى هر برى بخت بده
برنشاندر زيرا بى كس‌لك يعنى فريد وحيد اولمق وغريب كبى زنده‌لك
عند الناس سعادات عرفيه‌دن دكلدر پس بويله اولمق يلدزسزلقدندر
وكذلك ناكس يعنى خوار وبيمقدار اولوب آدم پايه‌سنده وضع
اولنمامق دخى نحوستندر وعرف عامه‌ده ناكس بخيل وخسيسه
شايعدر بونك خود نحوستى اولكيدن اشددر والعياذ بالله تعالى
* هركه دربند عبارت ميشود * بى شك از اهل خسارت ميشود *
بعض نسخده عبارت يرينه عمارت دوشمشدر بو مصراع بالاده مرور
ايتمشدر وبو بيتك اعرابى ظاهردر (شك اعتدال النقيضين عند الانسان
معناسنه يعنى ايكى نقيض متساوى اولوب احدهما آخر اوزرنه راجح
اولمامق (خسارت زياندر كه رأس مالده انتقاصدر امور دنيويه‌ده
مستعمل اولديغى كبى اخرويه‌ده دخى مستعملدر قرآنده ذكر اولنان
خسارتلر كبى قال الله تعالى (الذين خسروا انفسهم) وقال ذلك
(هو الخسران المبين) (معناى بيت) بودركه هر كمسه كه مقفى وفصيح
عبارتلرله آرايش كلام ويا عمارت دنيا قيدنده اوله بى شك وشبهه
اهل زياندن اولور زيرا تكلف منهيدر وشولكه حديثده كلور (جمال
الرجل فصاحة لسانه) بوندن مراد خلقى اولان حسن تكلم وصواب
مقالدر وبردخى فصاحتدن مراد حروفى تبيين وكلماتى تصحيح ولحندن
حذردر واهل لحن اولنلر اصلاح لسانله مأمورلردر نتكم بعض احاديثده
مذكوردر ايمدى لسان لحن وخطادن محفوظ اولمق متكلمه ايراث
حسن وجمال ايدر * برهواى خود قدم هركو نهاد * مى تواند كرد
با نفسك جهاد * بونك تقديرى هركه او نهاد قدم برهواى خود
مى تواند كرد جهاد با نفسك ديمكدر كه هركه هر كمسى كه تقديرنده‌دركه
مبتدا واو مبتداء ثانى وقدم نهادك مفعولى وبعد الجمله مبتداء ثانى
خبر وجمله‌سى مبتداء اوله صفتدر كرد مى تواندك مفعوليدر زيرا كردن
معناسنه دركه مصدردر نتكم بالاده كذر ايتدى جهاد كردنك مفعولى

وبا اکا متعلقدر زیرا مصاحبت ایچوندر (قدم ایقدر که انکله بصر
ومشی ایدر تقدم وتأخر اعتبار یله قدم دنلدی (رجل کسریله اویلق
باشندن برمقلر اوجنه کلنجه‌در (نهاد کسر نونله ماضیدر مضارعنده
الف حذف اولنوب فتحه‌له نهد دیرلر (نفسك ده اولان کاف عربی
تصغیر ایچوندر وتصغیر تحقیره محمولدر ظاهر حسبیله والا اعدی
الاعدا اولدیغی جهتدن شری عظیمدر (جهاد دشمنی مدافعه‌ده
استفراغ وسعدر کرك عدو ظاهر اولسون وکرك نفس وشیطان
اولسون نتکم حدیثده کلور (جاهدوا اهواءکم کما تجاهدون اعداءکم)
(معنای بیت) بودر که هرکسه که اوکندی هواسی اوزرنه قدم قودی
وهواسنی مغلوب ومقهور قیلدی اول کمسه قادر اولور نفس حقیرله
جهاد ایتمکه که اکا جهاد اکبر دیرلر حاصلی جهاد اکبر دیدکلری
اعدی الاعدا اولان نفسله محاربه‌در وانکله محاربه هواسیله مقاتله‌در
وانك هواسی دیدکلری داعیهٔ شرع یعنی برهان سماوی ودلیل عقلی
اولمیان امور شهویه‌یه میل ایتمکدر اشته انسان بومقوله اموره وجود
ویرمسه هواسن ایاغی التنه الوب نفسی خوار وحقیر ایتمش اولور
ومقام قلب روحه ترقی ایدوب مرتبهٔ عالیه بولور وهوای نفسه
مساعده ایده‌نك حالی دخی اکا کوره فهم ایله فافهم جدا فاعمل بذلك
* هرکه باشد در جهان باخواب وخور * درقیامت نبودش زانش
کذر * بعض نسخه‌ده باشد یرینه سازد دوشمشدر دوزیله وقوشیله
معناسنه هرکسی که دیمکدر هرکسی مبتدا ومابعدی که رابطه سیله
اکا صفتدر کذر نبودك فاعلی وبعد الجمله خبر مبتدادر باقیلرینك
اعرابی ظاهردر (خور یمکدر کذره موافقت ایچون ضمه سی فتحه
جانبنه اماله ایله اوقنور (قیامت قیام ساعتدن عبارتدر اول کونه
یوم قیامت دیدیلر زیرا ناس قبورندن قیام ایدرلر وقیام دخی رب
العالمینه‌در زیرا اول کونده فصل وقضا ایچون (هل ینظرون الا
ان یأتیهم الله فی ظلل من الغمام) موجبنجه محشره امری کلسه
کرکدر (کذر وکذار ذال معجمه ایله کچمك معناسنه کذر نامه شول
مکتوب جوازدر که یوللرده انی کوستروب کچرلر (معنای بیت) بودر که
دنیاده اویومغه ویمکه وایچمکه مصاحب ومقارن اولان یعنی ایشی

اواوله قیامتده اکا آتشدن کذر اولماز یعنی صراطی مرور ایده‌مز
بلکه آتشه دوشر زیرا دنیاده معده سنك غدایه حرارتی وحرارتنك
دخی صو ایچمکه ضرورتی وارایدی وبوراده نار طبع وحرارت شهوتی
ازاله ایتمین البت اوراده نار دوزخه مبتلی اولور پس معذب اولدیغی
نارینه عناصرك صورتیدر (خواب دخی ثقلت طعام وحرارت طبعدندر
وصفت حیوانیه‌در حیوان ایسه جثهٔ ثقیله‌در که روح حیوانیسی
عفوناتدن حاصل اولمشدر صراطی عبور ایسه لطافت روح وجسدله
اولور که اکامل اهل ایمانه مخصوصدر * روی کردان از مراد وآرزو *
* پس بدرگاه خدا آور تورو * روی کردانك مفعولیدر تو آورك
تحتنده اولان ضمیر مخاطبی تأکیددر وآورك مفعولیدر کردان کاف
عجمیله امردر مصدری کردانیدندر دوندرمك معناسنه) ارزو کوکل
دلکی که عرب امنیه دیر پس صوك وآرد بو یله مواضعده اندنصکره
معناسنده مستعملدر (درگاه قپوبری یعنی باب وآستانه (آور واوك فتحیله
امر حاضردر مصدری آوردندر که کتورمك معناسنه مستقبلاتنده
رایه فتحه حرکت ویروب آورد وآورنده دیر (معنای بیت) بودر که
یوز دوندر مراد دلکدن بعده درگاه خدایه یوز کتور یعنی توجه ایله
الحاصل (خطوتان وقد وصلت) موجبنجه اول دنیادن ادبار وقلبکی
تعلقاتدن تخلیه ایله بعده حقه اقبال وباطنکی انوار الهیه وتجلیات
رحمانیه ایله تحلیه قیل اشته بشار بین نورین دیدکلری دخی بودر که
نورین نور ادبار ونور اقبال ونار دن مراد نار عشقدر زیرا بومعنی
واسطه اولمسه ادبار واقبالك حقایقی ظهور ایتمز وسالك یول الوب
منزله طوغری کیتمز * کامرانی سر بنا کامی کند * مردره خط
درنکونامی کند * کامرانی مبتدا وسرکشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر
وکذلك مردره مبتدا خط مابعدنده کشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر
کامرانی ده یامصدریه وکام کاف عربیله مراد معناسنه کامران وصف
ترکیبیدر که اصلنده رانندهٔ کام در مرادن سوریجی یعنی مرادنجه
اولیجی معناسنه زیرا راندن سورمك معناسنه‌در (ناکامی ده یامصدریه
ونا حرف نفیدر که بوراده نی معناسنه‌در که سزدر (خط قلم وغیری
ایله یازمقدر اصلنده طولی اولان نسنیه دیرلر خطك بعض حروفنده

وسطورنده طول اولمغله خط دیدیلر نکو نامی ده یامصدریه در ونکو
نونك كسریله وكاف عربینك ضمیله كوكچك در اصلی نیكو در كه
نیكه یعنی ایویه منسوبدر زیرا واو نسبت ایچوندر صكره تخفیف ایچون
یا حذف اولنمشدر (نكونام صفت مشبهه در كوزل آدلو دیمكدر
(معنای بیت) بودر كه دنیاده كامرانلق ومرادنجه اولوب هر مراده نائل
اولمقلق انسنك باشنی آخرتده كامسزلغه ومحروم اولمغه چكر زیرا
ایكی مراد بریرده اولماز انكچون زاهدلر آخرتی وعاشقلر الله تعالی یی
اختیار ایلدیلر وسالك راه اولان كمسه كوزل آدلو وممدوح وشهرتلو
اولمغه خط چكدیلر یعنی اوزرینه قلم فنا وبی نامی قویوب چزدیلر
وابطال ایتدیلر زیرا شهرت آفتدر وبو امتك خیرلیسی اخفیا اولنلردر
زیرا مرتبهٔ نبوت ظهور اقتضا ایتدیكی كبی مرتبهٔ ولایت دخی خفا
اقتضا ایلمشدر انكچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معارف
وحقائق بابنده بحسب الغالب رمزله اكتفا ایلمشلردر ودیمشلردر كه
بو طریقده بر كمسه یه بد دعا ایتسه لر اذاقك الله طعم نفسك دیرلر
طعم نفس اودر كه خلقك اكا عین تعظیمله نظرندن التذاذ ایلیه اكر
مرادی شهرت اولمایه ایدی خلقك انی تعظیم وتحقیری یاننده برابر
اولوردی * امر ونهی حق چوداری ای وحید * پس مرو در وایهٔ
نفس پلید * امرداری نك مفعولی (چو حرف شرطدر كه پس فاء
جزائیه معناسنه در (امر قائلك كند ندن آشغه اولانه افعل دیمسیدر
(نهی ضد امردر كه كند ندن دون اولانه لاتفعل دیمسیدر امره امتثاله
ائتمار ونهیدن اجتنابه انتهاء دیرلر (حق اسم ذاتدر (وحید صفت
مشبهه در كه اصلی واحددر منفرد معناسنه یعنی یالكز كه غیریسی
انكله مختلط دكلدر صكره علم ده ناس اراسنده متقدم معناسنه استعمال
اولندی زیرا اهالینك متوحدی وبردانه سیدر بوراده تفؤل
طریقیله در (مر ونهی حاضردر مصدری رفتن در یوریمك وكیتمك
معناسنه مضارعنده فابی واوه وتابی داله قلب ایدوب رود وروند
دیرلر (وایه حظ وذوق ولذت معناسنه (پلید پاء عجمیله مردار وخبیث
دیمكدر (معنای بیت) بودر كه ای فرید روزكار ووحید دیار اولمق
شانندن اولان كمسه اكر امر ونهی حق طوترسك وعاصی اولمیاین دیرسك

نفس مردارك حظ ولذتنه كیتمه وشهواتنه مساعده ایتمه زیرا اكر انك
مرادنجه اولورسك طاعت حقدن قالورسك وعصیان سببیله آخر
جزاء بد بولورسن ونفس كبی خوار وذلیل اولورسن پس بوندن
مفهوم اولدیكه هوای نفسله شرع بریرده مجتمع اولماز چونكه
شرعی وشرعله حقه وصول استرسن ارزوی نفسدن كچ وهواسنی
خاكله برابر ایله وتعلقات ماسوادن فنا بول * هركه ترك كامرانی
میكند * برخلافش زندكانی میكند * هركه مبتدا ترك میكندك
مفعولی وبعد الجمله مبتدایه صفتدر برخلافش زندكانی نك صفتیدر
زیرا تقدیرده مؤخردر شین ضمیری نفسه راجعدر زندكانی مابعدنده
مطلب میكندك مفعولی وبعد الجمله مبتدایه خبردر (خلاف وفاقك
ضدیدر (زندكانی ده یا نسبیه در زنده دیدر حی معناسنه
وزندكانی دیرلكدر معیشت وحیات معناسنه دخی كلور زندكانی ده
كاف زنده آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن بدلدر بوصورتده
زنده آخرنده ها یازلمز وبعضیلر عندنده كاف زائده در بوصورتده
آخرنده ها یازیلور زیرا هاء غیر ملفوظه دن صكره یاء مفرده یازیلوب
زنده‌ی دنلدیكی كبی شول جهتدن كه ها فاصلدر وبر دخی هانك وضع
اصلیسی ماقبلنده دالك فتحه سنی بیان ومحافظه ایچوندر یاء نسبت ایسه
ماقبلنك كسره سن اقتضا ایدر كذلك بلا كاف نسبت میسر اولماز والا
زندكانی ده زنده آنی دیمك لازم كلور ها ایسه فاصلدر كه بو وصلی قبول
ایتمز واكر ها حذف اولنسه التباس لازم كلور زندكانی كبی اشته كاف
زیاده اولدیغنك سری بودر كه بو فقیره بو وجهله ظاهر اولمشدر
ولكن جوابده لائح اولان بودر كه كافك زیاده لكندن بدلیتی اولادر
شول معنادن كه هانك فائده سنی كاف دخی افاده ایدر كه اول فائده
ماقبلنك حركتنی بیان ومحافظه در نتكم زندكی وبندكی كبیلرده
ماقبلنك كسره سنه مساغ یوقدر پس هائله كافی جمع حاجت قالماز
وزندكانیده الف ونون تأكید نسبت ایچوندر ودستور ده كلور كه
بو كاف نسبتلرده زیاده اولنه كلمشدر پس كاه اولور كه یائله كافی جمع
ایدرلر زندكی وبندكی كبی وجداكانه دیرلر جدایه نسبتده یعنی الف
ونوندن صكره هاء نسبت ایراد اولنسان یرده كاف دخی زیاده قلنور

اکرچه بویله یرزده اصلی یاء نسبت اولوب کافه قلب اولنمق دخی جائزدر بازارکان کبی اصلی بازاریان در یاء نسبتدر والف ونون تأکید نسبت ایچوندر ودقائقده کلورکه زندکی دیری لکدرکه لسان عربیده اکا حیات دیرلر آخرنده یا نسبت وکاف هادن اوتوری زیاده در زندکانی دیرلك در حیاتدن تمتع معناسنه دیرلك دیری لکه متفرع ومختص در وکاف ویا زندکی ده کی کبی کاف ویادرکه الف ونون نسبتده مبالغه ایچون قلنمشدر وزندکی وزندکانینك معنالری وفرقلری تعبیرلرندن ظاهردر تتکم کلور (کربجان زند کبست حیوان) ا زندکانی تومیدهی جانرا) یعنی اکرچه حیوانك دیری لکی جانله در اما جانه دیرلکی ومعاش وتمتعی سن ویررسن یعنی حیوانك بقاسی وحیاتی جانله وجانك دخی سنکله در (معنای بیت) بودرکه هرکسه که کام انلغی ترك ایده ونفسنك مرادنجه اولمیه نفسك خلافی اوزرنه دیرلك ایلر یعنی نفسه مخالفت ایتمك ارزولرنی ترکله در وبویله اهل ترك اولمدقجه حقیقی دیرلك اولماز پس فی الحقیقه دیرلك دیدکاری مخالفت ومجاهدهٔ نفسله اولان دیرلکدرکه اهل آخرت واهل الله دیرلکی در بوخسه نفسه موافقت ایدوب هواسنه تبعیت ایله اولان دیرلك دکلدرکه اهل دنیا دیرلکی در زیرا حیاتدن مقصود معرفتدر ومعرفتك دخی طریقی عبادتدر وشروط وقیودنه مقارن اولمیان عبادت مورث معرفت اولمدیغی ظاهردر کام انلق ایله عبادت بریرده اولماز پس کامران اولان کمسه دنیادن حیوان کبی انتقال ایدرکه حیاتك نتیجه‌سی اولماز

* * درصفت ریاضت میکوید * *

* کرهمی خواهی که کردی سر بلند * ای پسر برخود در راحت نه بند * سر بلند کردینك مفعولی وبعد الجمله خواهی یه مفعول وخواهی بعد الجمله فعل شرط بر بنده متعلق ودر بندك مفعولی وبعد الجمله جزاء شرطدر (خواهی فعل مضارع مخاطبدر مصدری خواستندر واو رسمی والف ثابته ایله دیمك ارادت معناسنه مضارعنده سین خایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دیرلر (کردی کاف عجمی ایله فعل ماضی مخاطبدر شدی معناسنه درکه شدن اولمقدر زیرا کردن که کاف عربی ایله ایلمك واشلمك در بومقامه مناسب دکلدر

وماضی دخی مضارعه یعنی مبنسوی یه مجمولدر ولکن تفؤل طریقیله ماضی ایراد ایلدی (سر بلند اصلنده بلند سردرکه صفت مشبهه‌در بوجه باشلو معناسنه یعنی رفعتلو وعالی القدر وسامی الدرجه معناسنه نتکم فلانك باشی کوکه ایرمشدر دیرلر یعنی کوك کبی رفعت وعلو درجه بولمشدر صکره سرکه فاعلدر بلند اوزرنه تقدیم اولنمشدر زیرا لسان عجم تخفیفه مایلدر وسرخوش لفظی دخی بویله‌درکه اصلی خوش سردر ابن کمال خوشی سره صفت طوتدیغی یعنی فی الاصل رانك کسره سیله قاعدهٔ فرسه مخالفدر (به بنده باء اولی مضمومه در زیرا بند امردر وفعل اولنه داخل اولان بافعلك یاحرکته وبامخرجنه پس بوراده باشقویه اولمغله اول امره تأکید طلب ایچون داخل اولان بامضموم اوقنور آخرنده ها رسمیدر بندك مصدری بستندرکه بغلمق معناسنه‌در مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای پسر اکر بو حالده دلرسك که کلجك زمانده رفیع القدر اوله سن وعلو درجه بوله سن وسر وسهی آسا باشك فلك اعلایه ایریشه کندی اوزریکه راحت وآسوده لك قپوسن بغله وقپایوب آچه زیرا انسانك قدر وشرفی ودرجات عالیه بولدیغی ترك راحت ایله‌در یعنی آدمك وجه ارضه هبوطی بو معنایه مبنی در اکر مقصود اصلی راحت وحضور واسایش اولایدی مقتضای حکمت جنتده بقا ایدی وترك راحت مجاهدات ولیل ونهار عبادات وطاعاته اشتغال‌له‌در زیرا نفس تنبلدرکه خواب وحور وراحته مایلدر وبطالت انك صفت ذاتیه سیدر پس منزل استین طریق حقده انی اعمال ایدر وکندی حانه قومیوب مسارعت ایتمزسه باری آهسته آهسته اولسون کیدر * هرکه بربست اودر راحت تمام * باز شد بروی در دار السلام * بعض نسخه‌ده باز شد برروی او دار السلام دوشمشدر اولکی اولادر او بستنك فاعلی ودر مفعولی وتمام بالکلیه معناسنه بسته قیددر باز لفظی شدك مفعولی وایکنجی در فاعلی وبعد الجمله هرکه یه خبر اولور (بربست ده بر تحسین لفظ ایچون زائددر اوائل افعالده کلدیکی کبی مصادر اوللرنده دخی کلور (بست ماضیدر بغلدی معناسنه مصدری بستندرکه بغلمق دیمکدر مضارعنده

سین نونه قلب اولنوب بند و بنده دیرلر نتکم قریبا مرور ایتـدی (باز آچق معناسنه بازشد آچلدی دیمکدر عرب انکشف وانفتح دیر دار السلام جنتـدرکه سلامت حقیقیه آنده در زیرا بقاسی بلافنا وغناسی بلافقر وعزی بلاذل وصحتی بلاسقمدر وجائزدرکه سلام اسماء الله دن اوله بوصورتده جنته دار السلام یعنی داری حقه اضافت دار الله ودار حق دیمك بطریق التشریف اولور بیت الله وناقة الله کبی و بومقوله یه مخلوقك خالقه اضافتی دیرلرکه مضاف آنکله غیریدن ممتاز اولور وجائزدرکه دار السلام مطلقا سلامت اوی اوله زیرا ترك راحت وخصوصا تقلیل غدا وامثالنده انسانك بدن ودین ودنیا وآخرتنه سلامت مطلقه واردر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که راحت قپوسنی بالتمام وبالکلیه باغلـدی وآچـدی آنك اوزرنه دار السلام قپوسی آچلدی یعنی دنیاده راحت قپوسی بسته اولدیغجه آخرتده جنت قپوسی باز اولماز زیرا جنت راحت اوی در دنیا زحمت ومحنت اوی اولـدیغی کبی پس دنیانك دار محنت اولدیغن بلیوب طالب راحت اولان کمسنه اوراده باب راحت مفتوح اولماز زیرا راحت سبب راحت اولماز بلکه بی راحت اولمق اولور بوجهتـدن کرکدرکه انسان نفسـنه راحت ویرمیوب دائما خدمت عبودیتده اوله تاکه جنتده جسما وروحا مستریح اوله جسما استراحتی نعیم جنـان وروحا استراحتی رضاء رحمن ولقاء منانله در فاعمل بذلك * غیر حق را هرکه خواند ای پسر * کیست در عالم از و گمراه تر * بعض نسخده خواند یرینه خواهد دوشمشـدر مآل بردر زیرا برینی مستلزمدر غیر حق خواندك مفعولیدر و بعـد الجمله مبتدایه صفتدرکه هرکه درکیست مقدم خبر وگمراه تر مؤخر مبتدا و بعد الجمله مبتدای اوله خبردر ودر عالم گمراهه قیـد وجار ومجرور اکا متعلقدر گمراه تر از وافعل من کبیدر خواند واو رسمیله فعل مضارعدر مصدری خواندن در اوقمق ودعوت ایتمك معناسنه مضارعنـده نونه فتحه ویررلر خواند وخوانده دیرلر اوقور واوقیجی معنـالرنه (کیست اصلنده که است درکه لفظ که کسرایله ذوی العقولدن سؤال در کیم معناسنه آخرنده ها علامتدر تلفظ اولنماز صکره که استه وصل اولنوب هاء رسمی ساقط وهمزه یایه منقلب اولوب

کبست دنلدی کیدر معناسنه (گمراه ترکم کاف عجمینك ضمیله نابدید یعنی بلورسز ویتوك که عرب ضاله دیرکم شده یاو قلمشدر گمراه یولی آزمشدر که اصلنده صفت مشبهه در (ترادات تفضیلدر بهتر بکرك دیمکدر دقائقده کلورکه فارسیده افعل تفضیل صیغه سی یوقدر اول معنایی ترکیب ایله ادا ایدرلر مثلا اکسکلکده وارتقلقده برنسنه نك فضلن بیان ایدسه لر کمتر وافزونتر دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای پسر هرکسه که حقك غیرینی اوقیه وماسوایی چاغروب اکا دعا ایلیه نتکم کفار وبت پرست اولنلر یا الله یرینه صنملرن چاغررلر ومهماتده آنلردن استمداد ایدرلر مع هذا لا یضر ولا ینفع مقوله سیدر پس عالمده آندن زیاده یول آزمش وطریق حقدن چقمش وضال بعیدله ضال اولمش کیم واردر یعنی کمسـه یوقدر بلکه اوجمله ضال اولنـلردن اضل درکه انك فوقنده ضال یوقدر زیرا خالق قادری نسیان ایدوب مخلوق عاجزدن طلبکارمدد اولمق اصـل وفرعی فهم ایتامکدن ناشیدر وبرنسنه فی الجمله اسم معینه مظهر اولسه دخی معین مطلق الله تعـالی در پس یا الله یا کافی المهمات دیمك کرکدرکه مطلوب ومدعو الله تعالی در * ای برادر ترك عز وجاه کن * خویش را شایستهٔ درگاه کن * ترك کن کلمه سنك مفعولیدر خویش ایکنجی کن لفظنك مفعول اولی شایسته ثانیسی و بعـد الجمله ماقبلنه نتیجه وبیان کبیدر (برادر بانك کسریله ارقرنداشدر همشیره قز قرنداش اولدیغی کبی بوراده برادر تعبیریله مخاطبی استمالت واردر پسر تعبیریله اولدیغی کبی مع هذا کل مؤمن اخوة موجبنجه کمال ونقصاندن قطع نظر اهل ایمان بری برینـه اخوان در زیرا باباری آدم وانالری حوادرکه برظهر وبررحمدن تولد ایتمشلردر وسنا اصغر اولنلر سـنا اکبر اولنلره پسر کبی اولدقلری کبی بعض سنا اکبر اولنلردخی سنا اصغر اولنلره پسر کبیدر اگر اصغرلك علم وکماله حرمت عظیمه سی واریسه انکچون شاب عالم شیخ جاهل اوزرنه تقدیم اولنور ابك فرزند اوزرنه تقدیمی کبی (عز ذلك مقابلیدر یعنی عزیز ومحترم وذلیل وخواردر جاه قدر ومنزلت وقبول عند الناس معناسنه در وجهدن مقلوبدرکه یوزدر زیرا اهل جاه عند الناس یوزلو وحرمتلودر که سوزی نافذ درکرك

اهل منصب اولسون وکرك اولمسون فاما عرف عامه ده ارباب مناصبده
شایعدر زیرا ارباب مناصبك حرمتی غیریدن زیاده در (خویش
خاء معجمه نك کسری وواو رسمیله کندی دیمکدر خودکبی شایسته
یرار ویراشق شایان صیغهٔ مبالغهٔ فاعلدر مصدری شایستن در یرامق
معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب شاید وشاینده دیرلر دقائقده
کلورکه عرب لایق دیدیکی یرده ترك یراشور عجم شاید دیر احتمال
واردر دیجك یرده مجازا لسان ترکیده یرار دیدکلری کبی لسان فارسیده
شاید دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای برادرم مرتبه سی شقیق جانم
عزت وجاهی ترك ایله ابرهیم ادهم ترك ایلدیکی کبی اکرار باب عز وجاه
ومناصبدن ایسك وبویله اهل ترك اولمغله کندیکی لایق درکاه حق ایله
زیرا انسان اهل ترك اولمدقجه داخل درکاه وصول وواصل مجلس
قبول اولمماز الحاصل وارلقله یوقلق بریرده اولماز واحتشامله
درویشلك برمحلده بولنماز پس حقك وارلغنه طالب اولان کندینی
بنلکدن بوشالدر ودرویشلك ایستین سبب بعد وغرور اولان
مناصبه رغبت ایتمز بناء علی هذا دیمشلردرکه مشایخ قاضی ومفتی اولماز
عبادن صکره قبا کیمك کبیدرکه مذمومدر فاما قاضی ومفتی شیخ
اولور زیرا قبادن صکره عبا تلبسی ممدوحدرکه بومقوله تجرد له
الی هذا الان خیرله یاد اولورلر جمله دن بری ناظم پندر قدس الله سره
وعمم بره * خوار کرد دهر که کرد دجاه جوی * ای برادر قرب این
درکاه جوی * اولکی کرددك فاعلی هرکه ومفعولی خوار جاه جوی
ایکنجی کرددك مفعولیدر تقدیری هرکسی که کردد جاه جوی کردد
خوار دیمکدر فافهم قرب ایکنجی جویك مفعولیدر خوار واو رسمی ایله
ذلیل معناسنه که نظردن ساقط در (کردد کاف عجمی ایله فعل مضارع
غایبدر مصدری کردیدن دوندمك یعنی تحول معناسنه که شدن مطلب
کلمه سی معناسنه در پس کردد میشود دیمکدر بومصدر اوزرنه
کردیدن کردد قیاسدر ونما کشتندن اخذ اولنورسه بودخی
دوندمك وشدن معناسنه در بوصورتده کردد خلاف قیاسدر زیرا
شین رایه وتا داله قلب اولنیجق مضارعی دال واحده ایله کردکرك
ایدی اشته کشتن مخاطب کردی کلمك کشتن لفظی اوزرنه در اکر

کردد

کردد وکردیدن اوزرنه اولسه کردیدی کرك ایدی فاعرفه (جاه جوی
وصف ترکیبی درکه اصلنده جوینده جاه درجاه طلب ایدیجی معناسنه
مصدری جستن وجوییدن کلور مصدر اوله کوره مضارعنده
سین واوه ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر کافی لغت حلیمی
ولکن قواعد فرسده کلورکه سین یایه قلب اولنوب ماقبلی مضموم ایسه
ضمه اشباع اولنوب واو تولد ایدر انکچون جستن ده جوید ورستن ده
روید وشستن ده شوید دیرلر جوی ثانی امردرکه مضارعی جویدن
اخذ اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که جاه جوی اوله یعنی
عز وجاه وعند الناس قدر ومنزلت طلبنده اوله خوار وذلیل اولور
زیرا اهل دنیانك اهل آخرت یاننده مقداری یوقدر اهل آخرتك اهل الله
عندنده مقداری اولمدیغی کبی زیرا طالب فانی طالب باقی یه برابر دکلدر
وطالب مخلوق دخی طالب خالقه مساوی اولماز انکچون دیرکه
ای برادر درکاه حقك قربنی طلب ایله یعنی حقه قریب اولمغه چالش
یوخسه خلقه دکل پس اکر دنیاده جاه دلرسن وعملك مقابله سنده
نعیم جنت استرسك طالب مخلوق وراغب صحبت ماسوی اولمش
اولدك بوصورتده حقدن ادبارك مقرر اولدی حقدن مدبر اولان
ایسه حق یاننده وحقه مضاف اولنلر قاتنده ذلیلدر بناء علی هذا
واجبدرکه عزیزه اضافتله عزیز اوله سن والاذلیله اضافتله ذلیل
اولورسن بومعنادندرکه دنیاده تحت الاطمار ملوك وملوك صورتنده
صعلوك واردر زیرا صورته نظر اولنماز فاعرفه * عز وجاهت
سوی پستی میکشد * مرترا برتن پرستی میکشد * عز وجاه مبتدا
سوی پستی میکشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر مرترا ایکنجی
کشدك مفعولی جار ومجرور دخی اکا متعلقدر جاهت ده اولان تا
میکشده قیددرکه میکشدت دیمکدر یعنی صورتا جاهه مضاف الیه
ومعناده میکشده مفعولدر پستی ده یا مصدریه در پست الچقدرکه
مقابلی بلنددرکه یوجه ویوکسکدر (مرترا مر تحسین لفظ ایچون
زایده در اصلنده ترا تورادرکه تخفیفا واو حذف اولنمشدر (تن پرستی ده
یا مصدریه در تن پرست ترکیب وصفیدرکه اصلنده پرستندهٔ تن در
تن وبدنه طاپیجی معناسنه مصدری پرستیدندرکه طاپمقدر مضارعنده

باحذف اولنوب پرست دیرلر (معنای بیت) بودرکه عز وجاه سنی صورنا
بلندلك ومعناده پستلك جانبنه چکر وسنی تن پرستلك اوزرنه چکر
یعنی عز وجاه‌له دنیا بولور واهل غنا اولورسن وتنکی اغذیهٔ
لذیذه ایله بسلمکه باشلرسن تن پرورلك ایسه صفت حیوانیه در
اشته بو یوزدن ذلیل اولورسن کویا بیت سابقده اولان ذلتك وجهنی
بیاندر اکرچه معانی واطائفده مزاحم یوقدر * نفس درترك هوی
مسکین بود * کوشمال نفس نادان این بود * نفس بودك فاعلی ومسکین
مفعولی ودرا کا ظرفدر کوشمال ایکنجی بودك فاعلی این مفعولیدر
وقواعد عربیه‌یه موافق اولان بودرکه نفس مبتدا ومابعدنده جمله
خبر وکوشمال دخی مبتدا ومابعدی خبردر مسکین عربیدر ذلیل
وضعیف معناسنه کویا فقرانی اسکان ایتمش یعنی ساکن قلمش وحرکتنی
تقلیل ایلمشدر (کوشمال اصلنده وصف ترکیبیدر مالندهٔ کوش معناسنه
مصدری مالیدندرکه اوومق دردلك وفرك معناسنه اوغمق
وبورمقدرکه تأدیبدن کنایه‌در (نادان صفت مشبهه‌در بی دانش وبی
تمیز معناسنه (معنای بیت) بودرکه نفس اماره ترك هوی ایتمکده
مسکین اولور یعنی هواسنه مساعده ایتمزسك مسکنت وتواضع بولور
وحقه منقاد اولور وزمامه کلور اشته نفس نادانی کوشمال وتأدیب
ایتمك بو اولورکه هواسی ترك وشهواتنه مخالفتدر والا غیری وجهله
تأدیب کورمز وادبیله اوتورمز پس آنی تأدیب ایده‌یم وبوله کتوره‌یم
دین کسه ایشی بولندن طونار * چون دات برباد حق ایمن بود *
* نفسك اماره هم ساکن بود * چون حرف شرط ومابعدی فعل
شرط ومصراع ثانی مضمونی جزاء شرطدر تقدیری چون بود دات
ایمن برباد حق بود نفسك اماره هم ساکن دیمکدر وبو تقدیردن
اعراب بیت ظاهر اولدی (یاد ذکردر ایمن کسرله قبغوسزدر بوراده
مراد طمانینت دل وزوال خوفدر (نفسك ده کاف عربی تصغیر
وتصغیر دخی تحقیره محمول اولدیغی بالاده بلندی (اماره مبالغه ایله
امر ایدیجی در نفسده امر اولماز ولکن تزیین وتسویل ایتمسی
مرتبه‌سنه تنزیل اولنمشدر خصوصا که انسان هوای نفسه میال اولمغله
مأمور آمره ومطیع مطاعه اتباع ومطاوعت ایدر کبی اکا انقیاد کوسترر

کویا که نفسك مملوکیدر که انك فرماننه طشره چقمز بو جهتدن قرآنده
کلور (الشیطان یعدکم الفقر ویأمرکم بالفحشاء) وینه کلور (ان النفس
لامارة بالسوء) پس نفس وشیطان سوء وفحشایی تزیین وتسویلده
برابردرا کرچه نفسك قوتی زیاده‌درکه تسویلی داخلدندر شیطانك
اغواسی ایسه خارجدندر وشیطانی دخی نفسی ازلال واضلال ایتمشدر
(ساکن متحرکك مقابلیدر یعنی سکون ایکی آنده برمکانده وحرکت
ایکی آنده ایکی مکانده اولمقدر الحاصل حرکت وسکون صفات
جسمدندرکه سکون حرکتدن صکره ثبوت وحرکت برمکاندن برمکانه
انتقالدر وحق تعالی حرکت وسکونله متصف دکلدر اتصافه قائل
اولمق کفردر حکما کبی بوراده ساکن کافك فتحه‌سیله اوقنور قافیه
ایچون نتکم کافر کسر فائله کافر اوقنور فتحله استعمال عجم اوزره
مطلـــب
معنای بیت) بودرکه اکرسنك قلبك ذکر حق اوزرنه ایمن ومطمئن
اولورسه نفس حقیر اماره‌ك دخی اماره لکن ترك ایدوب حرکت هوادن
قاعد وساکن پس بونده (الا بذکر الله تطمئن القلوب) مضموننه اشارت
واردر الحاصل کثرت ذکرله قلبه اطمئنان کلوب ظلمات شك وشبهه
ساحهٔ درونندن دور اولیجق داعیهٔ نفس اماره دخی مهجور اولوب
انك حرکتی قلبك حرکتنه وقلب دخی روحه وروح دخی سره اتباعله
بری برینه اتصال بولور وفساد ارض وجود صلاحه مبدل اولور
قال الله تعالی (ولا تفسدوا فی الارض بعد اصلاحها) والله الحفیظ
وبونده رمز واردرکه نفسك مطمئنه مرتبه‌سنه وصولنه وسیله ذکردر
واطمئنان کمال بولسه بردخی مرتبهٔ طبعه رجوع ایتمك اولماز نتکم
دیمشلردر لو وصلوا ما رجعوا فافهم * هرکه اورا تکیه بر صانع بود
درجهان بالقمهٔ قانع بود * تکیه بودك فاعلی واورا مفعولی وجار
ومجرور تکیه‌یه متعلقدر قانع مابعدنده بودك مفعولی بالقمه قانعه متعلقدر
(تکیه سو یکمك وطیانمق اعتماد واسناد کبی وسو یکنجك یر بو صورتده
اصلی تکیه کاه اولور که اختصارا ظرف مکان حذف اولنوب تکیه
دنلمشدر نتکم خرمنی خرمنکاه یرنده استعمال ایدرلر مع هذا خرمن
غله‌در وخرمنکاه اول غله‌نك محلیدر وتکیه وزاویه وخانقاه صوفیه
سکناسنده شایعدر زیرا سو یکنجك ومراقبه وتوجه ایده‌جك کوشه‌در

(صانع الله تعالی درصنع انك فعلیدر که اجاده طریقیله در زیرا جودتله
متصف اولمیانه صنع دیمزلر بلکه مطلق فعل دیرلر پس هر فعل صنع
اولماز بلکه صنع اخصدر (لقمهٔ ده اولان همزه وحدت ایچوندر که یاء
مفرده دن بدلدر لقمه ضمله وفتحله ابتلاع ایچون تهیئه اولنان نسنه در
پس بر لقمه بر یودم غدادر جرعه بر ایچم صو اولدیغی کبی (قانع قناعت
لغتده قسمته رضادر وقانع اودر که النده موجود اولان مرتبه دن
زیاده سنی استمیه ومحتاج الیه اولان نسنه دن قلیل ایله اکتفا ایده
واصطلاح اهل حقیقتده قناعت مألوفات اولمدیغی یرده سکوندر
یعنی قلبی مضطرب اولیوب تمکین اوزرنه اولمقدر (معنای بیت) بودر که
هر کیمك که صانع عالم اوزرنه توکل واعتمادی اوله جهانده بر لقمه یه
قناعت ایدیجی در زیرا خلاق رزاق درکه مخلوقی رزقیله خلق ایلمشدر
وادنی الرزق بر لقمه در و بسط وقبض حکمته دائردر چونکه انسان
صنایع حق ایچنده صنع بدیعدر پس اکا التفات سائرلردن زیاده در
والتفاتك حقیقتی صوری اولان مرتبه دکلدر والاهر کس رزق واسع
اهلی اولوردی بلکه معنایه ناظر نسنه در واجد معنی ایسه صورتك
قلیلنه قناعت ایدر ورزقك قلیلی مفیددر ومفید اولدیغن بلن قلبنی
حقه ربط ایدر وآز وچوق دیمیوب سکون بولور واکا طیانور قال الله
تعالی (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) * اکتفا بر روزیٔ هر روزه کن
کرنداری از خدا در یوزه کن * اکتفا کن کلمهٔ سنك مفعولیدر وجار
ومجرورا اکتفایه متعلقدر کر حرف شرط ونداری فعل شرط در
نداری نك مفعولی محذوفدر که روزی در ودریوزه ما بعدنك مفعولیدر
وجار ومجرور دریوزه یه متعلقدر اکتفا کفایت مقداریله قناعتدر
کفایت سد فقر ایده جك قدر نسنه در (روزی ده اولان همزه اضافت
وتوصل ایچوندر (روزی یائله کون بکون تقدیر اولنسان وظیفه در ترك
کونلك وآیلق دیدیکی یرده عجم روزی وماهی وعرب یومی وشهری دیر
روز که کوندز اکا نسبتدن اوتوری کونلك دیمشلر در پس آخرنده کی یا
نسبت ایچوندر شهری ده کی کبی نعمهٔ اللهك روزی ده یا نفس کلمه دندر
نسبتدن صکره رزق معناسنه اولمله در زیرا تعمیم ایدوب مطلق رزق
مقدره اطلاق ایتمشلردر بلکه کاه اولور که تقدیر معناسن دخی اسقاط

ایدوب مطلقا رزقه روزی دیدیلر (روزی ده رزق ویریجیدر که
الله تعالی در روزه اورجدر که عرب صوم دیر روزه دار صائمدر صومه
روزه دیدکلری روز که کوندز اکا اختصاصی اولدیغندن اوتوری در
انکیچون آخرنه هاء اختصاص وضع اولنمشدر قال الله تعالی (ثم اتموا
الصیام الی اللیل) یعنی نهار شرعی طلوع فجر صادقدن غروب شمسه
دکدر وکون وصوم بومدتدن عبارت اولمغله ناظم قدس سره کوندن
روزه یعنی صومله تعبیر ایلدی مقصود بهر یوم افطار ایده جك قدر
نسنه ایله اکتفایه تحریضدر وجائزدر که روز دریوزه مقابله سنده
واقع اولمغله لاجل الضروره ها ملحق اوله تکلم لطیف دیمشدر (ای
شاه ستمکاره وی دلبر عیاره (تاکه دل بیچاره کشته بفراقت خون)
زیرا ستمکاره وعیاره اخرلرنده اولان هالر بیچاره مقابله سنده واقع
اولمغله در ولکن بومقوله ها الف ایله ها بیننده تلفظ اولنمق
کرکدر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری داشتن در
طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه وتا داله قلب اولنوب دارد
ودارنده دیرلر صکره اولنه نون نافیهٔ مفتوحه زیاده قلنوب ندارد
ونداری پس مستقبل نون نافیه ایله فعلك زمان آنی ده عدم
وقوعنی اخباره دلالت ایدر امراولنده میم مفتوحه نهیه دلالت
ایتدیکی کبی (دریوزه دلنمك جر ایتمك معناسنه اصلنده یوز استمکدر
خواستن کبی صکره اولنه در وآخرنه خا تخصیص کتوروب دلنمك
ایچون وضع اولندی (معنای بیت) بودر که هر کون ایچون مقدر اولان
رزق مقسوم اوزرنه اکتفا ایله وسکا افطار ایده جك قدر نسنه
کفایت ایلسون زیاده سن استمه اکر کفایت قدر رزق یعنی قوت
یومی طوتمزسك خلقه ال اچمه بلکه حقدن دریوزه ایله وآندن سؤال
ایت تاکه سکا کفایتکی احسان ایلیه تکلم نیجه لرنه افطار ایچون
ضرورت قویه واقع اولدقده (امن یجیب المضطر اذا دعاه) وفقنجه
رجا ودعالرنه علی الفور اجابت واقع اولدی ومخمصه ایله هلاکدن
نجات بولدیلر الحاصل حقدن استین محروم قالماز و بولدیغی نسنه ده
برکت دخی بولور خلقدن سؤال ایدن ایسه بونك خلافی اوزرنه اولور

* ⁂ در بیان مجاهدهٔ نفس کوید ⁂ *

* نفس نتوان کشت الا چار چیز * چون بگویم یاد دارش ای عزیز *
بونك تقدیری نتوان کشتن نفس را الا چار چیز دیمکدر که چار نتوانك
فاعلی وکشتن مفعولی و نفس کشتنك مفعولیدر بعض نسخه‌ده
چار چیز یرینه باسه چیز دوشمشدر غلط در زیرا مابعدنده مسطور
اولان چار چیز در یوخسه سه چیز دکل چون بگویم شرطدر یاد
دارش مفعول ثانیسی وشین اولیدر و بعد الجمله جزاء شرطدر
نتوان ده نون نافیه در تا وزن ایچون اسکان اولنور (توان اصلنده
تواند در که مضارعدر که اکثر دالك حذفیله استعمال ومابعدنده ایراد
اولنان فعل ماضی مصدر معناسنه اولور بوراده کشت کبی که کاف
عربینك ضمیله کشتن معناسنه در که قتل ایتمکدر توان کوچدر قدرت
معناسنه توانا کوچلودر نکیم بالاده مرور ایتمشدر (الا حرف استثنادر که
عربیدر (بگویم بانك ضمه‌سیله کافه اتباعا فعل مضارع نفس متکلم
وحده در زیرا میم اکا علامتدر یعنی نفس متکلم ایچون ضمیر فاعل
متصلدر اصلنده ام در فتحله اتصالله همزه یایه قلب اولنمشدر (یاد
ذکر (دارش در داشتن دن که طوتمقدر مضارعنده شین رایه وتا داله
قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر یاد دار خاطرکده طوت ونسیان ایتمه
دیمکدر (عزیز ذلیلك مقابلیدر بوراده عزیزله نداسنده لطافت واردر
زیرا قتل نفس ایدن هر وجهله عزیز اولور (معنای بیت) بودرکه
نفس اماره‌یی اولدره بیلمز الا درت نسنه اولدرر ای عزیز چونکه
اول درت نسنه‌یی سکا سویلیم خاطرکده ضبط ایله و یاد کدن کیدرمه
یعنی عمل ایله زیرا حفظدن مراد عملدر زیرا اکر حفظ ایدوب مقتضاسیله
عمل ایتمز سك نفسکه زبون ومغلوب اولورسن وآخر نفسك سنی قتل
ایدر پس نفس سنی قتل ایتمزدن اول سن نفسی قتل ایله تا که شرندن
خلاص اوله سن * خنجر خاموشی وشمشیر جوع * نیزهٔ تنهایی ⁕
وترك هجوع * چار چیزدن بدلدر خنجر خاء معجمه ایله جعفر وزنی
اوزرنه بیوك بچاق معناسنه کرك آلت معروفه اولسون وکرك غیری
اولسون خاموشیده یا مصدریه در خاموش اسم در ساکت معناسنه
وشمشیر استعمال عجم اوزرنه واو عاطفه نك ضمیله تلفظ اولنور شمشیر
فتحله وکسرله قلیجدر وبرنوع آغاجدرکه غایتده برك ومحکم اولور

جوع آجلقدرکه معده طعامدن خالی اولدقده حیوانه حاصل اولور
شبعك ضدیدرکه طوقلقدر مجاعه زمان جدیدن عبارتدر عام مجاعه
قحط اولان سنه‌یه دیرلر نیزهٔ تنهایی همزه اضافت ایچون وتنهایی آخرنده
یاء ثانیه مصدریه در نیزه سکو دیدکلریدرکه حربه‌دن اوزوندر
انکیچون قصاجق سکویه وحربه‌یه نیزك دیرلر کاف تصغیرله نیزه
کسرله تعریب اولنوب نیزك دیرلر فتحله وکاف عربی ایله جمعی
نیازك کلور مصدر ومصادر کبی که فصحاء عرب آنکله تکلم ایتمشلردر
نتکم جوهری ده وغیریده مصرحدر و بوکلمهٔ معربه‌نك لطائفندندرکه
کاف مذکور کرچه نیزه آخرنده اولان هاء رسمیدن بدلدر ولکن
معنای تصغیری دخی ایهام ایدر زیرا لغت فارسیه‌ده کاف عربی
تصغیر ایچون کلور پسرك ودخترك کبی که اوغلنجق وقزجغز کبی
معرب اولان نیزك دخی رمح قصیر معناسنه اولمغله کاف تصغیرك
افاده ایتدیکی معنایی افاده‌دن خالی دکلدر اکرچه کاف هادن بدلدر
یوخسه فارسیده‌کی کبی تصغیر ایچون دکلدر بعد ذا خنجرك
خاموشی‌یه وشمشیرك جوعه ونیزه‌نك تنهایی‌یه اضافتلری
مشبه‌بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر و بیان ایچون دخی اولور حبل
الورید کبی (هجوع کیجه‌ده اولان نومدر قال الله تعالی (کانوا قلیلا
من اللیل ما یهجعون) یعنی اوقات لیلدن هجوعلری قلیل ایدی که
اکثرنی احیا ایلرلردی (معنای بیت) بودرکه قتل نفس اماره‌نك اسباب
قویه‌سندن بری خاموشلق یعنی صمت وسکوت خنجریدرکه اپسم
اوتورمق نفسی خنجر کبی کسر وطرغر زیرا هواسنه مخالفدر وبری
دخی آجلق قلیجیدرکه آجلق انی سیف صارم کبی ایکی بچر وحدتی
بلدرر واعترافه کتورر انکیچون آجلق زندانده درت بیك ییل
حبس اولندی تا که انت ربی دیو اقراره کلدی وبری دخی تنهالق
وخلوت رمحیدرکه وحدتده اولمق رمحله آنی طعن کبیدرکه مجروح
ایلر زیرا بودخی هواسنه زیاده مخالفدرکه الفتی دائما کثرت
حسباننه‌در وبری ترك هجوع ونومدر یعنی کیجه بی خواب
وبی راحت اولمقدر زیرا صفت حیوانیه‌سی مقتضاسیله غالب المنام
ومائل الراحه در اشته ارباب ریاضت ومجاهده بو درت نسنه‌یی قتل

هوای نفسه سبب بولمشلر وشهوتی ازالهیه مدار ایلمشلر وآنك اوزرنه
عمل ایلمشلر ومیان بند اولمشلردرکه جوع وترك هجوع ریاضت
طریقیله وخاموشی وتنهایی مجاهده اسلوبی اوزرنه در وترك هجوع
ریاضتدن عد اولندی زیرا بونك غلبه سی شبعدن وبخارات
دماغیه دن کلور بناء علی هذا تقلیل غداده نوم دخی قلت اوزرنه
اولور وتکثیرنده دخی کثرت خواب وار درفافهم جدا * هرکه را
نبود مرتب این سلاح * نفس او هرکز نمی یابد فلاح * بعض نسخه ده
نفس او هرکز نیابد با صلاح دوشمشدر اوّلکسی معتمدار در بونك
تقدیری هرکسی که نبود اورا مرتب این سلاح (سلاح نبودك فاعلی
واورا مفعول اولی ومرتب ثانیسی و بعد الجمله مبتدایه صفتدر نفس او
مبتدا وفلاح یابدك مفعولی و بعد الجمله خبر مبتداء ثانی و بو دخی
بعد الجمله مبتداء اوّله خبردر (مرتب اسم مفعولدر ترتیبدن که هر نسنه یی
مرتبه سنده وبری بری آردنجه قلمقدر بوراده مراد تهیه در زیرا
اکر مراد ترتیب طبیعی اولسه ابتدا جوع واندن ترك هجوع وبعده
خلوت وصکره خاموشلقدر این سلاح مذکوره اشارتدر که چار چیزدر
(سلاح انکله مقاتله اولنان آلاتدر سیف وسهم ورمح وامثالی کبی
وقاموسده کلور که سلاح آلات حربدر ویاد مردن اولاندر وبوندن
فهم اولنور که عصا مطلق آلت حربده داخلدر (هرکز تعمیم اوقات
ایچوندر (یابد فعل مضارعدر مصدری یافتن در فا یایه قلب اولنوب یابد
ویابنده دیرلر نمی یابد منفیدر نون نافیه نك می اوزرنه تقدیمیله ومی نیابد
دخی دنیلور نونی فعل اوزرنه ادخال ایله اشته بو نیابد نسخه سنه کوره
درکه باء مثناتك تقدیمی وباء موحده نك تأخیری ایله نسخهٔ اخرایه
کوره نیابد ایکی یاء مثناتله درکه اصلی نه آیددر تخفیف ایچون همزه
یایه قلب اولنمشدر بونك مصدری آمدن در کلمك معناسنه مستقبلنده
میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده دیرلر (صلاح بر نسنه نك حالت مستقیمهٔ
نافعه اوزرنه اولمسی در ضدی فساددر که بر نسنه نك حال استقامتدن
ومنفعتدن اولمقدن خروجیدر (فلاح ظفر ومطلوبه وصولدر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که اکا بو درت عدد سلاح مرتب ومهیا
اولمیه انك نفسی هرکز فلاح بولماز واوقاتدن بر وقتده اهل نجات اولماز

وصلاح قبول ایتمیوب فساد ذاتیسی اوزرنه قالور کل ایمدی اول
سلاحی تقلد ایله تاکه نفسی قتل ایدسن ومیدان وجود وقلعهٔ دل سنك
اوله واول سلاحك هرنقدر ثقلتی وار ایسه تحمل ایت زیرا بالکز
برعصا ئله عصیانی قوی اولانك حقندن کلمز والله المعین * چونکه
دل بی یاد الاهت بود * دیو ملعون یار وهمراهت بود * اللهت ده تا
دله قیددر دات دیمکدر دل بودك فاعلی وجمله سی شرطدر دیو
ایکنجی بودك فاعلی وملعون دیوك صفتی ویار مفعول بود وبعد الجمله
جزاء شرطدر (بی یاد بی ذکردر (دیو شیطاندر (ملعون رحمت حقدن
مطرود وغضبه مقروندر (یار معنای اصلیه سی حسبیله مصاحبدر
اصحاب صفایه یاران دیرلر یاردمجی معناسنه اولدیغی مجاز در اول
معناده حقیقت اولان لفظ یاوردر (همراه یولداشدر که یولده
مشترکلردر زیرا هم لفظی موافقت ایچوندر (معنای بیت) بودر که
چونکه سنك قلبك بی یاد اوله وحقی ذکر ایتمیه بو صورتده ملعون
ومطرود اولان شیطان سنك یار ویولداشك اولور یعنی شیطان
ووسوسه سندن خلاص اولمغه قلب انسان حقی ذاکر وحقله
حاضر کرکدر زیرا حق ذکر اولان یرده شیطان اکلنمز انکیچون
خناس دنلدی زیرا قلب ذاکر اولدقجه شیطان خنوس وتأخر ایدر
چونکه غفلت ونسیان غالب اوله وحضور قلب بولنمیه شیطان اوراده
حاضردر بوراده ناظم قدس سره یادی دله نسبت ایتدی زیرا لسانله
اولان ذکر مجردك دفع دیو ایتمکده تأثیری یوقدر بلکه حضور قلبله
اولورسه مقبولدر وساٸر اذکار لفظیه دخی بویله در * اهل دنیارا
چو دیو یار آیدش * لقمهای چرب وشیرین بایدش * بونك تقدیری
چو آیدش دیو اهل دنیا را یار بایدش لقمهای چرب وشیرین دیمکدر که
دیو آیدك فاعلی وشین مفعول اولی ویار ثانیسی وجمله سی فعل شرطدر
شین ضمیری اضمار علی شریطة التفسیر طریقیله مابعدنده اهل
دنیایه کیدر اهل دنیا شیندن بدلدر بایدش ضمیری دخی اهل دنیایه
راجعدر لقمها بایدك فاعلی وبعد الجمله جزاء شرطدر (اهل دنیا
اودر که دنیایه اختصاصی اوله وآخرت ومولادن فارغ وغافل اولوب
آنجق اکا اشتغال کوستره نعوذ بالله تعالی (لقمها لقمه نك جمعیدر

آخرنده یاتوسلدرکه صفت وموصوف میاننده واقع اولمشدر (چرب
جیم عجمیله وباء عربیله فربه معناسنه یعنی سمز و یاغلو واوزلو (شیرین
بالاده ذکر اولندیغی اوزره طاتلودر لذیذ معناسنه مقابلی تلخدرکه آجی
درشیرسود و یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر طاتلولرده انسانك
اول طتدیغی لذیذ سد او لمغله طاتلوبی اکا نسبت ایتمشلردر
(معنای بیت) بودرکه چونکه اهل دنیایه دیو یارکله یعنی نسیان
ذکر الٰهی ایتدکلریچون شیطان انلره مصاحب اوله اومقولیه یاغلو
واوزلو وسمز طاتلو لقمهلر کرك اولور زیرا حق قیدنده وآخرت
تدارکنده دکلدرکه پرهیز ایلیه وزاد قلیل ایله اکتفا ایده بلکه
شیطان انی هوای وشهواتی طرفنه جذب ایدوب تن پرورلك اسبابنه
تشبث ایتدرر وکثرت طعامله آخر لقمهٔ عقارب وحیات دوزخ اولور
* هرکه اودر بندسیم وزر شود * در عقوبت عاقبت مضطر شود *
اومبتدا شود جملهسی خبر وهرکسی که مبتدادر اکاصفتدر مضطر
شودك مفعولی وعاقبت ظرفی ودر مضطرك ظرفیدر وبعدالجمله
هرکسی یه خبردر (سیم کمش وزر آلتوندر زر طلا یالدز التونیدر زر
کمسه دخی شاملدر دین خطا ایتدی قرانهٔ زر دیدکلری پرده مقصود
کمش اولسه بطریق التغلیب در بوخسه زرك فی الحقیقه سیم اوزرنه
اطلاقی حقیقت اولمقدن دکلدر (عقوبت ذنب مقابلهسنده اولان
عذابدر ذنبی تعقب ایتمکله عقوبت دنلدی زیرا عقب مؤخر القدمدر
بورادندرکه برنسنهنك آخرنه عاقبت دیدیلر (مضطر اضطراردن درکه
اختیارك مقابلیدر یعنی انسانی مضرو مکروه اولان نسنه اوزرنه حمل وجبردر
قال الله تعالى (ثم اضطره الى عذاب النار (معنای بیت) بودرکه هرکسهکه
الجه والتون قیدنده اوله وتعلق قوی ایله تحصیلنده بذل مقدور ایده
ومحبت ایدوب حفظ ایلیه عاقبت وآخر قیامتده عقوبتده مضطر
اولور زیرا حب دنیا جمیع خطایانك باشیدر وامور دنیه ویه دن
خصوص اوزره حب مال باشدن باشدر زیرا جمیع مفاسدك
واسطهسیدرکه نفس وشیطان انك وساطتیله شرب خمره وزنی
ولواطه وقتل نفس ورفع ابنیه وتفاخر وتکاثره حمل ایدر بوجمله ایسه
اسباب عذابدر واسبابك حصولی مسببك حصولنی مستلزم اولور

بوجهتدن اهل دنیا محشرده قهرا مأخوذ ومضطرا دوزخه طرح
اولنور وبو اسباب اولمیوب یالکز محبتی دخی حقدن بعد وفراقنه کافی
وعدم ترکیه یه کوره اطرافنده کی اولمغه وافیدر فافهم * آنکه بهر
آخرت کارش بود * ازخدا تشریف بسیارش بود * بونك تقدیری
آن کسی که بود کارش بهر آخرت بود ازخدا تشریف بسیار دیمکدرکه
کار بودك فاعلی وبعدالجمله کسی یه صفتدر وتشریف ایکنجی بودك
فاعلیدر وبعدالجمله آن کسینك خبریدر (تشریف اصلنده شریف
وعالی القدر قلمقدر بوراده مراد انعام واحساندر نتکم خلعت تشریف
دیرلر زیرا اول خلعت ایله مخلوع علیه اولانه شرف عظیم حاصل
اولور (بسیار کثیر معناسنه در اصلنده آرندهٔ بسیدرکه وصف
ترکیبیدر نتکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اول کمسهنك که
آخرت ایچون کاری اوله یعنی اعمال صالحه اشلیه اکر فرائض واکر
سنن ومستحبات اول کمسهیه حقدن احسان کثیر اولور یعنی خلوص
نیت وصدق طویتنه کوره چوق اجر بولور زیرا اهل ایمان واعمال
صالحهیه جنات فردوس ومقامات عالیه وعد اولنمشدر وعده ایسه
خلف اولماز زیرا کرمه متعلق وحق العبد على اللهدر وعید ایسه
بویله دکلدر زیرا حق الله على العبددر پس دلرسه اخذ ایدر ودلرسه
عفو ایدر * مال دنیا خاکسارانرا دهند * آخرت پرهیزکارانرا دهند *
مال دنیا دهندك مفعول اولی وخاکساران ثانیسیدر وفاعلی فی الحقیقه
الله تعالى وبو اعتبارله دهد کرك ایدی ولکن حقك ذات وصفاتی
اعتباریله جمع ایراد اولندی (وما خلقنا السماء والارض وجعلنا)
وامثالی کبی ویاخود افاضهٔ ماله وسائل اولان ملائکه اعتباریله در
ویاخود دهندك جمعیتی خاکسارانك جمعیتنه ناظردر یعنی فاعل
کرچه بردر ولکن هرخاکساره کوره معطی حق اولمغله جمع قلندی
(وما انا بظلام للعبید) کبی که ظلامده اولان مبالغه عبیدك جمعیتنه
ناظردر وما انا بظالم للعبد دیمکدر وکذلك آخرت ایکنجی
دهندك مفعول اولی وپرهیزکار ثانیسیدر (خاکساران خاکسارك
جمعیدر خاکسار خاکه قارشمش نسنهدر وطبراق معناسنه
زیرا سار برنسنهنك کثرتنه دلالت ایدر بوراده خاکسار شرمسار

کبیدر یعنی خاکسار طپراقلو وشرمسار اودلودر وطپراقلو اولمغله
خوار اولمق لازم کلورانکچون تیمم ده باشه مسح اولماز زیرا خلق فراق
ومصیبت وقتنده باشلرنه طپراق صاچرلر نماز ایسه وصلت ایچوندر
(دهند فعل مضارع جمع غائبدر مصدری دادن در اعطا معناسنه
مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (پرهیز کاران
پرهیز کارك جمعیدر پرهیز صاقنمق واجتناب ایتمکدر پرهیز کار
کاف عربی ایله صفت مشبهه در کنهکار و امثالی کبی نتکم مرور
ایتمشدر (معنای بیت) بودر که مال دنیایی بحسب الغالب عند الله
خوار وذلیل اولنلره ویررلر آخرتی ایسه دنیادن ومال دنیادن پرهیز
ایدنلره ویررلر الحاصل ماله مائل اولنلر ودنیایی چوق بولنلر اهل دنیا
وقلت وپرهیز اهلی اهل آخرت اولورلر پس بونی استر ایسک اندن
کچ زیرا اهل آخرتك دنیاسی واهل دنیانك آخرتی اولماز ودنیا
واخرت ایکی ضره کبیدر که بریره کلمز ومشرق ومغرب مثالدرکه
سرلری برمحله بغلنمز همان ادنی اوزرنه اعلایی اختیار ایده کور
* هست شیطان ای برادر دشمنت * غل آتش خواهد اندر
کردنت * شیطان هستك فاعلیدر زیرا هست که واردر دیمکدر
بود کبی وجود معناسی افاده ایدر عربیده کان کبی نتکم سیبویه ذاهب
اولمش وارباب تحقیق اول معنایی مقرر قلمشدر دشمنت هستك
مفعولیدر غل خواهدك مفعولی واندر غلك ظرفیدر (غل غین معجمه نك
ضمیله عربیدر شول دمرطوق در یعنی بوغمقدر که یدنی وعنقنی بریره
جمع ایدوب باشنی حرکتدن منع ایدرکه تعذیب وتشدید ایچون ایدرلر
وبعضیلر حدیددن وغیریدن اولانه تعمیم ایتمشلردر قال الله تعالی
(انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فهی الی الاذقان فهم مقمحون) اقماح
رفع رأس واغماض عین ایتمکه دیرلر (کردن فتح کاف عجمی ایله بویون
رقبه معناسنه (معنای بیت) بودرکه ای برادر شیطان سنك دشمنك
اولدی یعنی سکا دشمنلکی مقرر ومحققدر که سنك بیونکه آتشدن
بوغمق شد ایتمك استر نتکم دنیاده مجرملره تعذیب ایچون ایدرلر پس
شیطانه تابع اولوب کردنکشلك ایلمه والا جزاء وفاق بولوب آخر
کردنك غل ایله مشدود اولور وباشك صالوب کزرکن بردخی تحریك

رأسه قادر اولماز زیرا غل آهنین اولد یغی صورتده حال یمان ایکن
آتشین اولدیغی زمان حال نیچه اولور پس بونده شیطان وغل ذکرندن
مفهوم اولدیکه کبر وکردنکشلك صفت شیطانیه در * مدبری کور
وبدنیا آورد * بهره کی ازعالم عقبی برد * بونك تقدیری مدبری که
او آوردر وبدنیا کی برد بهره از عالم عقبی دیمکدرکه مدبری مبتدا واو
مبتداء ثانی ودرو آوردك مفعولی بدنیا اکا متعلقدر وبعد الجمله مبتداء
ثانی یه خبر اولوب جمله خبریه دخی مبتداء اوله صفت اولور بهره کی
بردك مفعولی وجار ومجرور بهره یه صفتدر وبعد الجمله مبتداء اوله
خبردر (مدبری ده یا وحدت ایچوندر مدبر مقبل وزنی اوزرنه بری برینك
ضدیدر نتکم مرور ایتدی الحاصل ادبار اعراض ایتمك ودبرن یعنی
اردن دونمکدر اقبال متوجه اولمق ویوزن دونمکدر بوراده مراد
اولان معنویدر حسی دکل اکرچه یاد حق وذکر آخرت اولدقده قلبی ایله
قبولدن اعراض ایتدیکی کبی قالبی ایله دخی دونمك واقع اولور (آورد
واوك وراڭ فتحیله مضارعدر مصدری آوردن وآوریدن دخی کلور
کتورمك معناسنه (بهره نصیبدر تفصیلی کذر ایتمشدر (کی فتحیله درکه
استفهامی متضمن اولان اسمادندر کدام وکجا وامثالی کبی (برد بانك وراڭ
فتحه لریله مضارعدر مصدری بردندر بانك ضمی وراڭ سکونیله ایلتمك
معناسنه (معنای بیت) بودرکه برمدبر که یوزنی دنیا کتوره وچویره
یعنی دنیایه اقبال وآخرتدن اعراض ایلیه عالم عقبادن نچون نصیب
ایلدر یعنی حظ الور وحصه بولور یعنی بولماز زیرا استفهام انکاریدر
الحاصل هرکسك یوزی نه طرفه ایسه نصیبی او طرفدندر پس
اهل دنیانك نصیبی دنیادندرکه آخرت انلره حرام وممنوعدر واهل
آخرتك حظی آخرتدندرکه دنیا انلره حرام وممنوعدر واهل الله اولنلره
ایکیسی دخی حرامدر یعنی انلر دنیا وعقبادن منع اولنمشلر وحق ایچون
اصطفا قلنمشلردر قال الله تعالی (واصطنعتك لنفسی) واهل دنیانك
دنیاسی نقدر چوق اولسه ینه اهل آخرتك نصیبی یاننده شیء قلیلدر
واهل آخرتك دخی بهره سی نقدر کثیر اولسه ینه اهل اللهك بهره سی
اندن اکثردر زیرا نعیم صوری ومعنوی یی جامعدر خصوصا که نعیم
معنوی بحر زخار بی پایاندر * ای پسر با یاد حق مشغول باش *

ازخلائق دورهمچون غول باش * باياد مشغوله متعلق ومشغول دخی باشه مفعوادر ودخی ازدو به متعلق ودور دخی ایکنجی باشه مفعولدر (خلائق خليقه نك جمعيدر كه ناسدر خلق كبی وبهائمه دخی اطلاق اولنور (غول غين معجمه نك ضمیله بعضیلر قاتنده موجود الاسم ومعدوم الجسم قبيلندندر عنقا وجودی كبی وبعضیلر ديديلر كه غول جندن برنوع مخلوقدر كه بریه لرده الوان مختلفه ده كورينورلر وابناء سبيلی طريقدن اخراج واهلاك ايدرلر وبو اعتقادی عربك نفی اولنوب حديثده كلور (لاعدوی ولاطيرة ولاغول) سؤال اولنورسه كه اذاتغيلت الغيلان فعليكم بالاذان يعنی غوللر كورنمز يردن سزی صددن چقرسه وهلاك محلنه كتورسه پس بوندن وجود غول ثابت اولمق لازم كلور جواب بودركه بوندن مقصود بریه لرده كمراه اولنلره اذانی تعليمدر تاكه اذانله فی الجمله تصرف شياطين مندفع اوله وصيت وصدا كسله مع هذا كرچه غول نفی اولنمش ولكن سعالی كه سعلاتك جمعيدر كسرله اثبات اولنمشدر كه سعلات سحرهٔ جن در تخيل وتشكل ايدرلر وفی الجمله غولك وجودی اولمغله كه سعلاة غول جنسنك اخبثی در ديمشلردر وبعض اكابر كلامنده دخی درج اولنمشدر نتكم مثنويده دخی كلور (ذكرحق كن بانك غولانرا بسوز) يعنی ذكر حقله صدای غولی ياق ونابديد ايله زيرا غول وشيطان ذكر رحمان اولان محلده اكلنمز وآتش ذكر انی احراق ايلر شهاب فلك كبی (معنای بيت) بودركه ای پسر ذكر حقده مشغول اول چونكه ذكرك مقتضاسی خلوت وترك الفتدر سندخی خلائقدن دور وبعيد اول غول بریه كبی پس غوله تشبيهدن مقصود بومعنادر يوخسه غول كبی اولمق دكلدر مطلقا نتكم اكابر اوليادن نيچه لر بریه لرده سياحت ايدوب كزديلر وكمسه ايله مخالطه ايتديلر ونيچه لردخی مغاره لرده وحدت اختيار ايتديلر وعلی هذا هركس حالنجه عزلت اختيار ايلدی مكركه ارشاد اناميله مأمور اولاكه اكا قطب ارشاد ديرلر قطب الاقطاب بوطائفه نك رأسيدر زيرا سلطانه اختفا ايتمك يوقدر مطلقا الحاصل ذاكر حق اولان سالك بيان آدميسی ديدكلری كبی خلقدن توحش وتباعد ايتمك كركدر وبيان آدميسی نسناس ديدكلريدر كه اوصاف

مختلفه ايله موصوفدر ومثل ايدوب ديمشلردر كه ذهب الناس وبقی النسناس بوتقريردن غوله معنای آخر دخی ظاهر اولدی

* * در بيان صبر در فقر ميكويد * *

* فقر ميدانی چه باشد ای پسر * باتوكويم كر نداری زان خبر *

بونك تقديری ميدانی چه باشد فقرا كر نداری زان خبر كويم باتو ديمكدر كه چه استفهام اولمغله مبتدا وفقر باشدك فاعلی وبعده الجمله خبر وجملهٔ خبريه دخی ميدانی يه مفعول اولور ما شرط وجزادر (ميدانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب داند ودانده ديرلر (كويم فعل مضارع متكلم وحده در مصدری كفتن در سويلمك معناسنه مضارعنده فايی واوه قلب ايدوب مابعدنده بریاء زائده ايله كويد وكوينده ديرلر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديلور انباشتن ده انبارد دنلديكی كبی (خبر اخبارله اولان علمدر (معنای بيت) بودركه ای پسر فقر ديدكلری معنی نه اولور وحقيقتی ندر بيلورميسن اكر اندن خبر طوتمزسك يعنی بلمزسك سويليه يم زيرا بواخبارات جاهله كوره در يوخسه عالمه كوره دكل اكرچه ديمشلردر كه علمان خير من علم واحد يعنی كرچه عالمه تعليم ايتمك ظاهرده حاصلی تحصيل كبی كورينور ولكن فائدهٔ جديده دن خالی دكلدر وادنی الامر تأكيد افاده ايدر تأكيدده ايسه ايراث اطمئنان واردر مثلا بركمسه برمسأله يه اجتهادله واقف ويا خود كشفله نائل اولسه نقلنی كوريجك قوت قلب ومزيد وضوح وكمال اطمئنان حاصل اولور

* كرچه باشد بی نوا در زير دلق * خويش رامنعم نمايد پيش خلق *

مصراع اول فعل شرط وثانی جزاء شرطدر باشدك فاعل ضميری اهل فقره راجعدر زيرا بيت اولدن مفهومدر بی نوا باشدك مفعوليدر زير باشدك ظرفيدر خويش نمايدك مفعول اولی ومنعم ثانيسی وپيش ظرفدر (بی نوانونك فتحی وضميله بی نعمت وبی بهره وبی غنا (دلق درويشلر خرقه سيدر ندن اولورسه (منعم اسم فاعل صيغه سی اوزرنه انعامدندر كه ايلك ايلك وكمسه يه نعمت ويرمك معناسنه اشته منعمك

اصل وضعی بودر صکره غنی ودولتلو معناسنه استعمال اولندی کرك انعام واحسانی اولسون وکرك اولمسون زیرا انعام ایتمك شانندندر ومنعم دیمکده دخی تفؤل واردر (نماید نون مضمومهٔ اصلیه ایله فعل مضارع معلومدر مصدری نمودن درکه کوسترمکدر مضارعنده واو یرینه الف ویا کتورب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه کرچه اهل فقر اولان کسه درویشلر خرقه‌سی التنده بی بهره در یعنی خرقهٔ درویشان تلبس ایتدیکندن اهل فقر اولمق ظاهردر ولکن بن اهل فقرم دیوکسه یه ال اچماز بلکه عفیف اولوب کندینی خلق اوکنده منعم وبی احتیاج کوسترر والا خرقه ومرقع کیمکدن فائده ایتمز زیرا فقیر مذموم دریوخسه ممدوح دکل اشته بوندن در یوزه ایدنلرك ذلی وسائل اولنلرك قبح حالی معلوم اولدیکه اومقوله‌لره درویش واهل فقر دیمزلر زیرا فقر عند الصلحا منصب عالیدر که هر کسه یه نصیب اولماز بلکه اوبی نصیبك نصیبی واهل پرهیزك مقامیدر * کرسنه باشد دم ازسیری زند * دوستی بادشمن خودکی کند *
کرسنه باشدك مفعولی ودم زندك مفعولی وازدمه متعلقدر ودوستی مبتدا وبا اکا متعلق وکی کند جمله‌سی خبردر (کرسنه کافك ضمه‌سی ورانك کسریله وسکونیله وسینك کسره‌سیله دخی لغتدر بو مقامده واقع اولدیغی کبی آچ جایع معناسنه کرسنکی اچلقدر (سیری طوقلقدر زیرا سیرطوق ویا مصدریه در (دوستی ده یا دخی مصدریه در (خود خویش کبی کندی دیمکدر (کی اسماء استفهامدندر تکمر وارایتدی (کند مضارعدر زند کبی مصدری کردندر زندك زدن اولدیغی کبی ماضیلری کرد وزددر (معنای بیت) بودرکه اهل فقر حقیقی اودرکه آچ اولور وطوقلقدن دم ونفس اورر یعنی اچ ایکن طوقلق صورتن کوسترر وقول وفعلندن اچلق نشانی کوسترمز بلکه اهل صفه کبی مقام صبرده واستغناده زیرا حق انك حالنه عالم اولدیغی بسدر پس حالنی خلقه تعریضله مذلتدن نه حاصل اولور وکندی دشمننه دوستلغی نجن ایلر یعنی (فانهم عدولی الا رب العالمین) موجبنجه جمیع عالم اکا عدو ایکن نوجهله عدوسنه دوست معامله‌سی ایدوب حالنی عرض ایلر ویاخود نفسی اکا اعدی الاعدا ایکن انکچون جر رزق

ایدر ومساعده سیچون ذل سؤال ارتکاب ایلر پس اکا واجبدرکه حالنی خالق رازقه عرض ویا توکل تام اوزرنه ثابت اوله ویا کسب ایده فافهم * کرچه باشد لاغر وزار وضعیف * وقت طاعت کم نباشد ازحریف * لاغر باشدك مفعولی وبعد الجمله شرطدر وقت نباشده ظرف وکم مفعول وازکه متعلق وبعد الجمله جزاء شرطدر (کرچه ده کر اکر معناسنه حرف شرطدر چه لفظنك بویله یرده مناسبتی یوغیکن زیرا لغته مخالفدر ولکن الحاق ایدوب استعمال ایدرلر (لاغر آرق انسز ویاغسزکه عرب اعجف ومهزول دیر (زار نالان یعنی اکلیجی (ضعیف قوی مقابلیدرکه بناء وجودنده شدت وصلابت اولمیه (وقت دهردن بر مقدار زمانه دیرلر که برنسنه انده واقع اوله کرك اول وقتده اول شیئك
مطلـــب وقوعنی بر تقدیر ایدیجی تقدیر ایتسون وکرك ایتمسون میقات ایسه برعمل انده واقع اولمق ایچون تقدیر اولنان وقتدر میقات موسی کبی که قرق کوندرکه انده کلام الهی واعطاء تورات وعد اولنمشدر (طاعت امر الهی یه مقارن عملدرکه حق مطاع وعبد مطیع وفعلی اطاعتدر عبادت ایسه اعمدر (پس طاعت اصلنده اطاعتدرکه اطاع دن مصدردر طاقت ده بویله درکه اصلی اطاقتدرکه اطاق دن مصدر در (کم اکسکدر نتکم بالاده شرح اولندی قلتده دخی استعمال اولنور زیرا ناقصك زائده کوره اجزاسی قلیلدر (حریف یار ودوست ومصاحب وباده مصاحبی وحرفتده آکیشغك اولان کسه (معنای بیت) بودرکه اکرچه اهل فقر بدن جهتندن آرق وضعیف وخسته کبی اکلیجی اوله بنه طاعت وقتنده مصاحبندن ویولداشندن قالماز زیرا بدنی اویله اولسه‌ده قلبی صاغ وقوتلو وغیرتلو وهمتلودر وهرنسنه‌نك قوتی نملنده‌در وبدن کند وسست وکسلنلك اولمق صفت اهل نفاقدر زیرا درونلرنده توجه واقبال یوقدر انکچون قرآنده کلور (واذا قاموا الی الصلوة قاموا کسالی) ومؤمنده فی الجمله فتور بولنمق مقتضای طبعدرکه ایمانته خلل ویرمز فاما اهل تزکیه‌نك بویله دکلدر بلکه انلر نشاط دائم اوزرنه درمکرکه انحراف مزاج اوزرنه اوله‌لر زیرا انلر حظ شیطان ومغمز دیو اولان علقه‌یی تطهیر وتزکیه ایتمشلردر بوجهتدن طاعت انلره اطعمهٔ لذیذه کبی کلور بلورلر که غداء روحدر

* فقر خود را پيش كس پيدا مكن * محنت امروزرا فردا مكن *
تقديرى مكن فقر خود را پيدا پيش كس مكن محنت امروز فردا
ديمكدركه فقر مكن كلمه سنك مفعول اولى و پيدا ثانيسى و پيش پيدانك
ظرفيدر محنت مابعدنده مكن لفظنك مفعول اولى وفردا ثانيسى در
فردا اكرچه پيش كبى ظرفدر ولكن بعض علما ظروفك مفعوليت
اوزرنه معموليتنى تجويز ايتمشلردر (واذ قال ربك) وامثالنده ايتدكلرى كبى
زيرا تقديرى يا محمد واذكر لقومك وقت قول ربك ديمكدر و ياواذكر
الحال الواقع وقت قول ربك در فاعرف (پيدا اظهاردر يعنى براظهار
ايديجينك اظهاريله اولانه پيدا وكندندن ظاهر اولانه آشكارا ديوب
بنفسه و بغيره اولانك مياننى فرق ايدرلر اكرچه مقامنه كوره برى برينك
مقامنده دخى استعمال اولنورلر (محنت امتحاندن اسمدركه قلبه الم
ويره جك نسنه لردر (امروز اصلنده اين روز در نونك ميمه قرب مخرجى
اولمغله ميمه تبديل ورسمدن يادخى حذف اولنوب تخفيفا ام ديمشلردر
دقايقده ام اين معناسنه در ديديكنده نظر واردر زيرا ام ايندن غيرى
بشقه بر كلمه دكلدر والا لغت اهل مستقل يازرلردى بلكه جملهٔ لغاتده
امروز بوكون معناسنه متصل يازرلر يعنى ام ايله روزى بريره درج ايدرلر
وام ايله مصدر اولان كلمات درتدر كه امروز وامشب وام ساعت وام سالدر مطلب
واضع لغاتك تخصيصاتندر انكچون امماه وام هفته وام دم ديمزلر والا
من جهة المعنى اختصاص اقتضا ايدر نسنه يوقدر و بونك كبيلر لغت
عربيده دخى واردر كما فى الدقائق (فردا يارندر كه بوراده مراد يوم
قيامتدر زيرا دنيا وآخرت بومله غدكبى در نتكم قرآنده كلور (ولتنظر
نفس ماقدمت لغد) واول كونه فردا ديدكلرى هركس يالكز كلديكندن
اولنوريدر قال الله تعالى (ولقد جئتمونا فرادى) يعنى سز بزه قيامت كوننده
فردا فردا كلورسكز پس فردانك اصلى فرد آى اولور يعنى فرد كل
معناسنه يعنى آى امردر آمدن دن يا حذف اولنوب آقالمشدر فرد
كلمكدن مقصود ترك وتجرد وقطع تعلقدر (معناى بيت) بودركه
كندى فقركى كمسه نك اوكنده اظهار ايلمه وحالم شودر ديمه بلكه
كنديكى ستر ايله وحالكى دركاهه عرض ايت كه قاسم الارزاق ورازق
الانفس والافاق اودر واكر پندى طوتمز ومقتضاسيله عمل ايتمزسك

بوكونك محنتنى يارينه آيتمومش اولورسن كل بويله ايلمه يعنى بوكون اكر
محنت فقرى چكوب صبر اونمزنه اولورسك يارين سنك ايچون محنت
وبلا يوقدر بلكه يوم قيامت صابرلره اجر بى حساب كونيدر كما قال الله
تعالى (انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب) والا بوكون راحتده
يارين محنتده سن محنت دنيا ايسه محنت آخرتدن اهوندر پس كوچلكى
چك تاكه سهولت بوله سن يوخسه خلافى اوزرنه اولمه * مرترا آنكس كه
فردا جان دهد * غم مخور آخر ترايك نان دهد * بونك تقديرى انكس كه
دهد فردا ترا جان غم مخور آخر دهد ترا يك نان ديمكدر كه انكس مبتدا
ودهدك ضمير فاعلى مبتدايه راجع وفردا دهده ظرف ومرترا مفعول اول
وجان ثانى و بعد الجمله مبتدايه صفتدر غم مخورك مفعولى و بعد الجمله
مبتدايه خبردر ومابعدى جملهٔ تعاليليه در عربيسيله تقديرى بودركه
الله الذى يحييك يوم القيمة لا تغتم فانه يعطيك خبزا (مرترا ده مرتحسين
ايچون زائددر (غم ماضى يه وهم مستقبله كوره در غمدن سهر حاصل
اولوركه بى خوابلق در وهمدن نوم عارض اولور (غم اصلنده ستر
معناسنه در انكچون سحابه غمام ديديلر زيرا ضوء شمس ستر ايدر ونفس
انسانى اخذ ايدن ضيق وشدته غم ديديلر زيرا قلب انكله پرده لنور
وجلاسى كيدر آخر بالاده در (يك نان براتمك كه مقصود قوتدر يعنى بدن
انسان قوام بولاجق قدر نسنه در انكچون تقليل ايتدى (معناى بيت
بودركه اول الله تعالى كه يوم قيامتده سكا جان ويرر و يكيدن احيا
قيلور غم يمه زيرا اكا قادر اولان بوكا دخى قادردر پس حال آخرت ايله
حال دنيايى تعليل وتمثيل ايلدى اكا ايمان بوكا دخى ايمانى مستلزمدر
زيرا قدرتك مقدوراته تعلقى برابردر وخالق ومخلوق ديمك فى الحقيقه
مالك ومملوك ديمكدر مالك ايسه مملوكنى مراعات ومحافظه ايده كلمشدر
بو جهتدن جوع ايچون غمناك اولمامق كركدر والا ضعف يقينه دال
اولور ورزاقنده شاك اولان خلاقنده دخى شاك اولوب بالاخره ايماندن
جدا اولور * تابكى چون مور باشى دانه كش * كر تو مردى فاقه را
مردانه كش * تابكى باشى يه متعلقدر دانه كش باشى نك مفعوليدر چون
مور دانه كشه قيدر كر حرف شرط تو مبتدا مردى خبر و بعد الجمله فعل
شرطدر فاقه كشك مفعولى ومردانه دخى معنى حسبيله اكا متعلقدر

تا انتهاء غايت ايچوندر دك معناسنه تابكى قيچنه دك ديمكدر مور قرنجه
مور چه قرنجه جقدر (باشى مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدن در
اولمق معناسنه (دانه كش وصف تركيبى در اصلنده كشندهٔ دانه در
دانه چكيجى معناسنه (مردى ده ياخطاب ايچوندر مرد كامله مصدر و فدر
تكم لسان عامده ده دخى اكر آدم وار ايسك ديرلر مع هذا آدميتى
ورجوليتى ثابتدر (فاقه فقر وحاجتدر (مردانه ده هاء غير ملفوظه
معناى نسبت ولياقت افاده ايدر كما فى نعمة الله ودقائقده كلور كه كاه
هاء نسبتله تشبيه قصد ايدرلر مثلا يكاره كوزه بكزدكيچون چشمه
ديرلر وكاه اولور كه تشبيهده مبالغه قصد ايدرلر ومذكور هائله الف
ونون زياده قيلورلر ياء نسبتده زياده قلدقلرى كبى مثلا ديوه تشبيهده مطلع
ديوانه وجانه تشبيهده جانانه ديرلر انتهى بالاجمال (فانظر ماذا ترى
ولعل الاول احق بالاعتبار واحرى (معناى بيت) بودر كه قيچانه دك
قرنجه كبى حرصله دانه چكيجى اولورسن ونفس حيوانيه كى تربيه ايچون
ذخائر ادخار ايلرسن اكرسن مرد وكرچك ار ايسك مردلره لايق وانلره
منسوب اولان وجهله فقر وفاقه يى چك تا كه قرنجه صفتندن خلاص
اولاسن وانسانيت حالن بولاسن والا يوم قيامتده حشرك قرنجه كبى
اولور هر كسك صفت غالبه سى نه ايسه حشرده صورتى اكا مناسب اولان
وجهله در پس صورت انسانيه ده محشور اولمقده صورت حيوانيه
ايله متشكل اولمقده قال الله تعالى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا
فافهم * برتوكل كر بود فيروزيت * حق دهد مانند مرغان روزيت *
فيروزيت بودك فاعلى وجار ومجرورا كا متعلق وبعد الجمله فعل
شرطدر حق مبتدادر روزيت دهدك مفعولى ومانند دخى اكا متعلقدر
معنى حسبيله زيرا تشبيه در وبعد الجمله مبتدايه خبر واندن جزاء
شرط اولور (توكل حقه اعتماد وامرى اكا تفويضدر تا كه حق
سنك نائبك اوله وكارك انك يوزندن حصوله كله تكم قرآنده كلور
فاتخذه وكيلا) وينه كلور (وعلى الله فتوكلوا) اى اعتمدوا (فيروز
وپيروز) فانك وباء عجمينك كسره لريله غالب ومظفر معناسنه
آخرنده يا مصدريه در ومفتاح اللغه ده كلور كه فيروز وپيروز ظفردر
وبوندن فهم اولنور كه لسان فرسده فائله با ارا سنده مبادله واردر

زبان وزفان كبى (مانند شبيه ونظير معناسنه در كه مانستن دن مأخوذ
بكزمك در پس مانند ادات تشبيه در وش ووار وچون وآسا وبسان
وفام كبى (مرغان مرغك جمعيدر قوش معناسنه مطلقا (روزى رزقدر
تكم مرور ايتدى (معناى بيت) بودر كه اكر سنك توكل اوزرنه فيروزلغك
وظفر وغلبه ك اولور ايسه يعنى توكلك غالب اولسه وسنده قوت يقين
واعتماد بولنسه حق سكا رزقى قوشلره ويرديكى كبى ويره كه قوشلر
صباح وقتنده آشيانه لرندن آچ كيدرلر واخشام وقتنده طوق كلورلر
مع هذا كسبلرى ورزق معلوملرى يوقدر تكم حديثده كلور (لوانكم
تتوكلون على الله حق توكله لرزقكم كما يرزق الطير تغد وخماصا وترجع
بطانا) اى تذهب اول النهار ضامرة البطون وترجع آخر النهار
ممتلئة البطون وبونده ارباب توكلى مرغانه تشبيه ايتدى زيرا طيور
حيوانات ارضيه يه كوره روحانى وعلوى در يعنى اجسامدن ارواح
وارضدن سما منزله سنه در كويا ديمك اولديكه مرغان كبى روحانى
وعالى همت اولوكز تا كه (الله تعالى اجسامكزى بلا تعب پرورده
قيله * از خدا شاكر بود مرد فقير * كرد هد قوتش لب نان فطير *
مرد فقير بودك فاعلى وشاكر مفعولى وجار ومجرور شاكره متعلقدر
قوت دهدك مفعول اولى ونان ثانيسى وفطير لب نانك صفتى در
وبوراده كران وصلبه كيدركه جزا اسنه مرز قوت حوت وزنى اوزرنه
مايقوم به بدن الانسان معناسنه در يعنى انسانك بدنى انكله قوام بولاجق
قدر غدايه قوت ديرلر تكم زمخشرى بلاغتنده كلور (اذا حصلتك
ياقوت هان على الدر والياقوت (لب نان اتمك دنميدر بردنمى لبه تشبيه
طريقيله (فطير فانك فتحيله خمير وزنى اوزرنه عربيدر شول عجينه
ديرلر مايه ايله طوتلميه همان على الفور بوغريله وخبز اوله بلاد عرب
وعجمده بحسب الغالب تعجيل طريقيله بويله اختباز اولنمغله ناظم
قدس سره دخى عادت ناس اوزرنه جارى اولدى وبردخى كرچه بى مايه
عجيننك خبزى اول امردن لذيذدر فاما زمان قليلده يبوست غلبه ايدوب
بردورلو دخى اولوركه فقرا غداسى اولور انكيچون اكابر ناس اكثريا
مايه لو خبز اتمكى اكل ايدرلر (فطر فتحله اصلنده شق معناسنه در
(وفطر كسره له ترك صومدر زيرا صائم وجائع اولان كسه اكل

وشربله امعاسنی شق ایدر (معنای بیت) بودرکه مرد فقیر حقدن
شاکر اولور اکرچه الله تعالی انك قوت وکفافنی مایه سز ایتمك دنمی
ویررسه ده یعنی ویردیکی بردنم قوری نان اولورسه ده بنه عطاء
الهی یه شکرایدر و بردنم خبزیابسدن نولاجق دیو تحقیر نعمت ایتمز
وکفران اوزرنه اولماز بلکه تعظیم ایدر وقانع اولور اشته بوصفت فقیر
حقیقی اولان مردك حالیدر وقانع وصابرك شانیدر وحدیثده کلور
(اکرموا الخبز فان الله اکرمه وسخرله برکات السماء والارض) مقصود
بودرکه خبز آدم مکرمه ابتداء غدا اولمغله مکرمدر انکچون صدقهٔ
فطرده ابتدا معین اودر وانك حصولنك سموات وارضده اسباب
کثیره سی اولمغله برکات کثیره یی جامعدر * خم مشو پیش توانکر
همچو طاق * تا نکردی یار با اهل نفاق * خم مشو کلمه سنك مفعولیدر
پیش انك ظرفیدر همچو دخی معنی جهتیله اکا متعلقدر یار نکردی نك
مفعولی و بایاره متعلقدر زیرا مصاحب معناسنه در مع هذا لغت فرسده
استعمال معنایه ناظردر لفظی کرك مشتق اولسون وکرك اولمسون
وعربیده دخی مشتق ایله مؤل جوامد چوقدر (خم فتحله اکری در
خمیده اکلمشدر منحنی کبی خمیدن اکلمکدر انحنا کبی (مشو نهی حاضردر
مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود
وشونده دیرلر (پیش اوکدرکه جهات ستدندر (توانکرده توان کوجدر
قدرت معناسنه توانکر قدرتی وکوجی یتر کسه زیرا کر لفظی کاف
عجمیله ادات فاعلدرکه اسمك آخرینه لاحق اولوب فاعلنه دلالت ایدر
حاصلی جی معناسنه در مثلا زرکر قیومجی وکوزه کر بردقجی وتوانکر
کوججی یعنی قادر وغناده قدرت نامدار اولمغله غنی یه توانکر دیدیلر
(طاق کردر (تا بوراده غرض وتعلیل ایچوندر (نکردی کاف عجمیله
ماضی مخاطبدر مصدری کردیدن در دونمك معناسنه در بوراده اولمق
دیمکدر شدن کبی وجائزدرکه مصدری کشتن اوله بو صورتده شین رایه
وتا داله قلب اولنوب کردن اولور پس بوراده نکردی نکشتی یرینه
ونکشتی ده نشوی مقامنده اولور و بو مقامك برمقدار تفصیلی مرور
ایتدی حاصلی بو کلمه نك مثبت ومنفیسی استعماله موافق واقتده مخالفدر
(یار مصاحب (نفاق ابطان کفر واظهار ایماندرکه شرعه برقپودن

دخول و برقپودن خروجدر پس نفاق نافقاء بربوعدن اخذ اولنمشدر
زیرا عرب طوشانی دیدکلری حیوانك ایکی سوراخی واردرکه برینه
نافقاء وبرینه قاصعاء دیرلر و یربوع حیله ایدوب قاصعاء طرفنی مطلب
اظهار ونافقاء طرفنی ستر واخفا ایدر پس انی قاصعاء طرفندن صیده
کلدکلرنده نافقاء طرفندن باش اوروب طشره چقر وفرار ایدر
وذکر اولنان اظهار وابطانه نفاق شرعی دیرلر و برنفاق دخی واردرکه
اکا نفاق عرفی وعملی دیرلرکه سری علانیتنك خلافی اوزرنه اولمقدر
معنای بیت) بودرکه اغنیاوذی قدرت اوکنده کمرکبی اکری اولمه
یعنی غنالرندن اوتوری انلره طاپو قیلمه تاکه اهل نفاقه یار اولمیه سن
یعنی غرض دنیا ایچون دولتلولره منحنی اولسك منافق اولورسن زیرا
بریوزك ایمانله حقه و بریوزك دخی غرض حاجتله خلقه اولور
حکم سجده ایسه بودکلدر بلکه ظاهرا و باطنا حقه انقیاددر
ودیمشلردرکه سلامده وغیریده رکوع کبی اکلمك مکروهدر
پس ضرورت قویه اولمدقجه خلقدن سؤالده مذلت اولدیغی
کبی انحناده دخی کراهت واردر وایکیسی مجتمع اولمق مذلت
اوزرنه مذلتدر * مرد ره را نام ونك از خلق نیست * نفرتش
از جامهای دلق نیست * نیست معنای فعلی متضمن اولمغله
نام انك فاعلی ومرد ره اکا متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در از نام
ونکه متعلقدر نفرت دخی ایکنجی نیستك فاعلیدر وجار ومجرور نفرته
متعلقدر (مرد ره سالك راه حق دیمکدرکه راه فنادر تنکیم مابعدی اکا
قرینه در (نام آددر بوراده مراد شهرتدر (ننك ایکی نونله عاردر والعار
کل شئ لزم به عیب کما فی القاموس (نفرت رمیدن یعنی اورکمك وانزعاج
وتفرق (جامها جامه نك جمعیدر ملبوس یعنی آرقیه کیجك معناسنه
تنکیم تفصیلی بالاده در آخرنده یا بین الموصوف والصفه توسل
ایچوندر (دلق درویشلر خرقه سیدر (معنای بیت) بودرکه سالك
راه خدا اولان کسه ایچون خلقدن نام وعار یوقدر یعنی نام وشهرت
اکا سد راه اولماز تنکیم قرآننده کلور (ولا یخافون لومة لائم) بلکه
قونه دیرلرسه دیسونلر طوته کور یار انکن مضمونیله عمل ایدر وآنك
درویشلر خرقه سی نامنه اولان جامه لردن نفرت وفراری یوقدر

یعنی عبا وکهنه نسنه کیمکدن عار ونفرت ایتمز پس بوراده عاری
جامهٔ دلقه تخصیص کبی کلور ولکن مراد مصراع اولدن مفهوم
اولان عمومدر تعمیمدن صکره دلقی تخصیص ایتدیکی عار اولان
امورك اشدی اولمغله در زیرا عوام لباسه نظری زیاده در الحاصل
سالکده مطلقا عار اولماز کرك لباسده وکرك غیریده زیرا عار ایتمك
جانب خلقی مراعاتندر ملاحظهٔ خلق ایله ایسه مطالعهٔ حق بریرده
مجتمع اولماز بناء علی هذا اعتبار ناسی نظردن اسقاط ایتمك کرکدر تا که
حقه منظور اولمق میسر اوله وبو مقامدن بی مایه اولانلر ورطهٔ قیودده
قالمشلردر انکیچون دیمشلردر که مال وحال وآنی سونلر مفتون
ومجنون ومغبونلردر * هر کرا ذوق نکونامی بود * خاص مشمارش که
او عامی بود * بونك تقدیری هر کسی که بود اورا ذوق نکونامی
مشمارش خاص که او بود عامی دیمکدر که اعرابی ظاهر ونظائر
کثیره سی دخی سابقدر (ذوق طاتمق یعنی بر نسنه نك طعمنی آغزده
بولمقدر قلتده مستعملدر اکل کثرتده مستعمل اولدیغی کبی ولفظ ذوق
قرآنده عذابده استعمال اولندیغی قلت عذابدن دکلدر بلکه اوراده
ذوق لمسله ادراك معناسنه در مثلا (فذوقوا العذاب) عذابی وجود کزده
احساس وادراك ایدیکوز دیمکدر (نکو نامیده یا مصدریه در نکونام
صفت مشبهه در نونك کسری وکاف عربینك ضمیله معناسی کوچك
آدلو در نکونامی کوچك آدلولقدر خاص وعام ایکیسی دخی اصلده
تشدید ایله بری برینك مقابلیدر عامك شهر ایچنده عموم وشمولی اولمغله
عام دنلدی خاص ایسه بویله دکلدر زیرا خواص ناس قلت اوزرنه در
بوراده خاص وعام ضرورت ایچون تخفیف اولنمشلردر (عامی عامه
منسوبدر که یا نسبت ایچوندر (مشمارش ده شین اولی نك ضمه سی سلاسهٔ
وزن ایچون اختلاس اولنور مشمار نهی حاضردر مصدری شمار یدندر که
صایمقدر (معنای بیت) بودر که هر کسه که آنك کوچك آد اولق
ذوق ولذتی اوله یعنی خلق اراسنده شهرت شایعه سی اولوب ایلوکله
سویلنمکندن حظ ایده سن او مقوله آدمی آلتون یرینه قویوب
خاص صایمه بلکه نحاس یرینه قوکه او خاص صورتنده ایسه ده
بنه عامه منسوبدر که اعتباردن ساقطدر زیرا خاص اودر که مدح

وذم نقشندن لوحی ساده ایلیه ونام وشهرت قیدنده اولمیه وذم واستهزا
ایدنلر آنی مصلحت بله واذی وجفا ئله متأذی اولمیوب قلبنده عین
صفا بوله زیرا حبیبه اولان معامله خلیله دخی اولور وخلقك بر کیمسه یه
نظر تعظیمله نظر ایتملری برزخ عظیم ومکر جسیمدر شوقدر واردر که
بو مقوله معانی بدایات اهلنه کوره در والا مقام ارشادده اولنلر
صد ور وعیون ناسده مهیب ومعظم اولدقلرن استرلر زیرا بویله
اولدقلری دعوتلرینك قبولنه داعیدر * کرترا دل فارغ از زینت
بود * کی هوای مرکب وزینت بود * بونك تقدیری کر بود ترا دل
فارغ از زینت کی بودت هوای مرکب وزین دیمکدر که ترا ده را
لام جاره معناسنه بوده متعلقدر دل بودك فاعلی وفارغ وجار ومجرور
فارغه متعلقدر وبعد الجمله فعل شرط در هوا ایکنجی بودك فاعلی
وتا مفعولی وجمله سی جزاء شرطدر (فارغ مشغولك ضدیدر
(زینت آنکله تزین وتجمل اولنور نسنه در کرك بدننده وکرك فرسنده
وکرك خانه سنده وغیریده که بو مقوله زینتلره زینت حسیهٔ ظاهره
دیرلر نتکم علوم واعتقاداتده حسنه ونیات خالصه واخلاق وملکات
حمیده زینت عقلیهٔ باطنه در مرکب آت وقاطر وامثالی که اوزرنه
رکوب ایدرلر زین کسرله اکر که آت آرقه سنه اوررلر سرج معناسنه
زین بوش غاشیه که اکر اور توسیدر حاشیه دیدکلری بودندن
غلطدر زین کوه وزین کوهه اکر قاشیدر قربوس معناسنه زین کر
ایرجی در سراج معناسنه وبو تقریردن فهم اولندیکه ایکنجی زینت
لفظی تجنیس صورتنده کلمشدر که ناسی اولکینك کبی اصلیه دکلدر
بلکه تاء خطابدر که معناده بوده قیددر وزین بشقه کلمه در
(معنای بیت) بودر که کرسنك ایچون دل زینتدن فارغ اوله یعنی
قلبك فکر زینته مشغول اولمیه وجان دماغنده او سودا قالمیه یعنی
سکا هوای مرکب وزین اولور یعنی اولماز فاما قلبکده زینت دنیایه
محبت اولمغله زینتلو فرسه بنرسن وبلکه زرین سرج اوزرنه
اوتورسن وسیمین رکابه بصرسن واحتشامله دور ابواب ایدرسن
نتکم قرآنده بطریق الاشاره کلور (ومنهم من یمشی علی اربع) یعنی
چارپا حیوانه رکوب ایدوب آمد وشددن خالی اولماز وزینتلر ایچنده

لباس فاخردن صکره کخیلان آته بنمك وزیب وزینت وخدم ایله یوریمك
هوای نفسك معظماتندن اولمغله ناظم آنی تخصیص بالذکر ایتدی
* روی دل چون ازهوی برتافتی * بعدازان میدان که حق را یافتی *
تقدیری چون برتافتی روی دل ازهوی میدان که یافتی حق را بعد ازان
دیمکدر که مصراع اول شرط وثانی جزادر یافتی حق جملهسی میدانه
مفعولدر پس که لفظی فعل ومفعول اراسنده واسطه ورابطه در
تافتی ماضی مخاطبدر مصدری تافتن در بوکمك معناسنه مضارعنده
فایی بایه قلب ایدوب تابد وتابنده دیرلر ومصدر فرعیسی تابیدن در
ودقائقده کلور که تاب اسمدر تابیدندن که قور مقدر بوکمدن خاص
معنادر مثلا برنسنهیی ایکی قات ایتسلر بوکلدی دیرلر قورالدی دیمزلر
زلف بیلم بوکلدی دیر قورلدی دیمز ایپی بر وضع مخصوص اوزرنه قویرب
بوکنهرسن تاب دیرلر معناسی ایب بوکیجی در موتاب ده بوندندر وینه کتاب
مذکورده کلور که خم بوکلمدر بوکلم بوکلم اولان نسنهیه پرخم دیرلر تاب
قورمدر قورم قورم اولان نسنهیه پرتاب دیرلر تمام قورلمش اولمسه نیم
تاب دیرلر انتهی (میدان کسرله امر حاضردر که اولنده می تأکید
طلب ایچوندر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین
حذف اولنوب داند ودانندهدیرلر (یافتی ماضی مخاطبدر مصدری
یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فایایه قلب اولنوب یابد ویابندهدیرلر
بولنمین نسنهیه نایاب دیرلر (معنای بیت) بودر که چونکه روی دلی
هوادن بوکدك واندن اعراض ایلدك اندن صکره بیل که حقی بولدك
یعنی اگر هوادن روگردان اولورسك حقی بولورسن والا بولمزسن زیرا
هوی نفسك معبودیدر که نفسك یوزی خلقه درتنکم حق جانك
معبودیدر که جانك یوزی حقهدر شول جهتدن که جان یعنی روح
روان نفس رحمانینك اثریدر واول جانبه تعلق قویسی واردر
نفسك ایسه میلی عناصر وطبائعك احکامنهدر پس هر نسنه که هواسنه
موافقدر اکا سجده ایدر قال الله تعالی (افرأیت من اتخذ الهه هواه)
الحاصل معبود بالباطل ترك اولنمدقجه معبود بالحق الهه کیرمز وکلمهٔ
توحیدکه لا اله الا اللهدرآنکه منکردن مراد معبود بالحق درای لا معبود
بالحق الا الله فاعرف * هرکه اوازحرص دنیادارشد * بی کمان ازوی

خدا بیزارشد * تقدیری هرکسی که اوشد دنیادار از حرص شد خدا
بیزار ازوی بی کمان دیمکدر بو بیتك اعرابی دخی مرور ایدن نظائری
کبیدر (حرص مشتهاسنه اصابت ایچون اجتهادله طلبدر پس حرص
برنسنهیی اشد طلب ایله طلبدر ودیمشلردر که حرص برجوعدرکه
بتون دنیا ایله طویماز وبرمرضدرکه ترابدن غیری علاجی اولماز انکیچون
دیرلر که حریصك کوزینی طبراق طویرر (دنیادار وصف ترکیبیدرکه
اصلنده دارندهٔ دنیادرکه دنیا ومال طوتیجی دیمکدر (کمان کاف
عجمینك ضمیله ظن معناسنهدرکه ترکیده صانو دیرلر (بیزار زای
هوزایله نفرت یعنی اورکمك وقاچمقدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که
اهل حرص اولدی وحرصندن دنیا جمع ایلدی وجمع ایلدیکی مالك
حقوقنی رعایت ایتمدی بی شبهه حق تعالی اندن بیزار وبری اولدی
زیرا حرص صفات ذمیمهدندر وجمع مال ایتمك اهل دنیا حالیدر وحقوقنی
مراعات ایتیوب حفظیله مقید اولمق حد شرعدن تجاوزدر ومعادی
انکاردر پس حریص اولورسك علمه حریص اول نشر ایچون وکذلك
حریص اولورسك مال حلال طیبه حریص اول خیر ایچون والاحرص
ومحبت ماسوی آخرسنی مولادن جدا ایدر وحجاب غلیظه ایچنده
قالورسن وحق سندن بیزار اولیجق جمیع خلق سکا تقرب ایلسه مفید
اولماز ولکن اگر خلق سندن بیزار اولوب یالکز حق سکا متقرب اولسه
دولت عظمایه ایررسن کل ایمدی مال ووجودی ناظم کبی بالکلیه حقه ویر
تاکه حق سنك اوله فافهم جدا * چون شتر مرغی شناس این نفس را
نه کشد بار ونه پرد برهوا * این نفس شناسك مفعولیدر چون شناسه
ناظر تشبیهدر نه حرف نفیدر کشدك تحتنده فاعلی نفس وبارانك
مفعولیدر شترمرغی ده یازلدهدر)شتر دوه در شتربان دوهجیدر شترمرغ
شترده رانك سکونیله دوه قوشیدر اصلنده مرغ شتردر دوهیه بکزر
قوش معناسنه صکره ترکیب تغییر اولنوب جزء ثانی تقدیم واسکان قلنوب
دوه قوشنه علم اولدی دولت خانه کبی که اصلنده خانهٔ دولتدر وپادشاه
عالم پناه کبی که اصلنده پادشاه پناه عالمدر زیرا بویله مرکبلر علم اولیجق
مضاف الیه تقدیم اولنمق قاعدهلریدر مطرد دکل ایسهده (شناس
امرحاضردر مصدری شناختن در اکلمق معناسنه مضارعنده خاسینه

قلب اولنوب شناسد وشناسنده دیرلر (بار باء موحده ایله یوکدر حمل
معناسنه بار برحالدر بارکیر فرسدر (پرد مضارعدر مصدری پریدن
باء عجمی ایله اوچمق معناسنه رانك تشدید وتخفیفی ایله لغتدر (هوا مدله
جسم لطیف خفیف سیال شفافدر که جهات ستده سریع الحرکه‌در
اصلنده خلوه دلالت ایدر بو سببدن مابین السماء والارضه هوا دیدیلر
زیرا اجسامدن خالی وار واحله مملودر اشته بو هوا مدله در شول
هوی که نفسه مضافدر مقصوردر وسمی یائله‌در وهواء محترق دید کلری
برهوادر که قوی الحراره وغیر مشتعلدر ایالیء صیفده بعض افاقده
ظاهر اولور (معنای بیت) بودر که بو نفس حیوانیه‌یی دوه قوشی کبی
آکله واویله بیل یا نوجهله اکا بکزرد پرسك وجهی بودر که
نه یوك چکر دوه کبی ونه خود قوش کبی هوا اوزرنده اوچر اکرچه
ایکی صورتی جمع ایلمشدر که دوه صورتی وقوش صورتیدر ولکن
ایکیسنك دخی معناسندن خالیدر انکچون ایضاح ایدوب دیر
کر بپر کویش کوید اشترم * ور نهی بارش بکوید طائرم * تقدیری
کر کویش بپر کوید من اشترم دیمکدر که بپر جمله‌سی مقول قولدر زیرا
کر کوبی لسان عربیده ان قلت کبیدر واشترم دخی مبتداء محذوفه
خبر اولوب بعد الجمله کویدك مقولی اولوب کوید جمله‌سی دخی شرط
جزا اولور ومصراع ثانینك اعرابی ظاهردر بپر کلمه‌سنده امر اوزرنه
داخل اولان بادر ولکن پر لفظنده اولان با شفوی اولمغله اکا اتباعا
مضموم اوقنور (پر باء عجمینك فتحیله امر حاضردر مصدری پریدندر
اوچمق معناسنه نتکم پرده سبق ایتدی (کویش ایکی یائله‌در زیرا
کوبی مضارع مخاطبدر که اولکی یا اصلیه وایکنجی خطاب ایچوندر
وشین ضمیر غایبدر که کوبی‌یه مفعولدر وبو مقوله شینك ماقبلی
عند الاکثر مفتوحدر بوراده ضرورت وزنیچون اسکان اولنمشدر (ور
حرف شرطدر که واکردن تخفیف اولنمشدر (نهی نونك کسریله
مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قومق معناسنه وضع کبی
مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر بوراده بارش ده
شین نهی‌یه قیددر (طائر اصلنده یائی درکه حق رسم یائله اولمقدر
ولکن مصحف عثمانه تبعیت ایله همزه ایله مرسوم اوله کلمشدر

(معنای بیت بودر که) اکر سن دوه قوشنه اوچ دیسك اوچمغه قادر
اولمیوب بن دوه‌یم دیر واکر اوزرنه یوك قویه سن بن قوشم دیر
الحاصل اوچمغه کلنجه دوه‌نه بیلور اوچمغی که جسم ثقیلدر دیر
وحمله کلنجه قوشه یوك یوکلتمه‌نك مناسبتی وارمیدر استبعاد ایدر
یعنی علی کل حال تعللدن خالی دکلدر زیرا مجاهده‌یی سومز بلکه
کندی قولاینه کیتمك استر فهم جدا * چون کیاه زهر رنکش دلکش
است * لیك طعمش تلخ وبویش ناخوش است * رنکش مبتدا دلکش
است خبردر چون رنکی تشبیه واکافیدر لیك حرف استدراکدر
لکن معناسنه ولکن حرف استثنا دیو تعبیر ایدرلر زیرا استدراکه
استثنانك مؤداسی بردر نتکم (انشاالله کلمه‌سنه استثنا دیدیلر مع هذا
شرطدر زیرا لاجرن انشاالله ولاخرج الا ان یشاالله معنای واحد
اوزرنه‌در طعمش مبتدا ومابعدی خبردر کیاه کاف عجمینك کسریله
فوزی اوتدر تازه چمنه سبزه دیرلر کاه اولورهایی حذف ایدرلر خفاسندن
اوتوری وکیا دیرلر کیاه زهر دیدیکی زهر اوتیدر رسم هلاهل کبی که اسند
اقلیمنده هلاهل شهرنده بتر زهرناك اوتدر ودیمشلردر که (آدم علیه
السلام جنتده دانهٔ کندمی اکل ایتدکدن صکره وجه ارضه هبوط
واقع اولدقده قیء ایدوب انك قیئندن زهر اغاجی واوتی بتمشدر
(دلکش وصف ترکیبی‌در که اصلنده کشندهٔ دلدر کوکل چکیجی
وجذب ایدیجی معناسنه پس کوکل میل ایتدیکی وخاطر منجذب
اولدیغی مستحسن نسنه‌یه دلکش دیرلر (طعم فتحله طاتمق ویمك
ومأکول اولان نسنه‌نك کندنه دخی دیرلر بوراده مراد داد در تلخ
آجیدر (معنای بیت) بودر که نفسك رنکی زهر اوتنك رنکی کبی
دلکش ورعنادر که صورتیله خاطری جذب ایدر وکندی هوی
ومشتهیاتنه میل ایتدرر ولکن دادی ورائحه‌سی دخی ناخوش وبددر
پس هرکیم انك نمایشنه فریفته اولوب مشتهاسنی تناول ویا استشمام
ایدرسه آخر زهرلنور ودماغنه خلل کلور بونده بویی دخی درج
ایتدیکی ادنانك وقوعنی استبعاد ایچوندر یعنی زهری یمك شویله
طورسون بلکه رائحه‌سنی شم ایتمك بله مضردر بو جهتدن طالب
حقه کرکدر که هوای نفسه اصلا مساعده ایتمیه وشهواتی یوانه کیتمیه

والاهلاك اولور * كر بطاعت خوانيش سستی كند * لیك اندر
معصيت چستی كند * بونك تقديری اكر خوانيش بطاعت كند
سستی وكند اندر معصيت چستی ديمكدر كه مصراع اول شرط
وجزادر واعراب ثانی ظاهردر (خوانی مضارع مخاطبدر شين ضمير
مفعول متصلدر كه نفسه راجعدر مصدری خواندن در واورسمی ايله
اوقمق ودعوت ايلمك معناسنه سستی ده يامصدريه در سست ككشك
ديدكلريدر كه مقابلی سختدر معصيت طاعتك مقابليدر كه امره
مخالفدر (چستی ده يامصدريه در چست جيم عجمينك ضميله چابك
وچالاكدر (معنای بيت) بودر كه اكرسن نفسی طاعت حقه اوقوسك
ودعوت قلسك سستلك ايلر وكسل وفتور كوستررو فرمان الهی يه
انقياد ده منافق كبی كوشك اولور ولیكن معصيت ومخالفت بابنده
چابك وچالاك اولور زيرا اطاعت خلاف جبلتی اولمغله مسجد
قپوسنه كلدكده پير ناتوان كبی اشيكن اتلايه مز ومعصيت مقتضای
ذاتی اولمغله ميخانه نرد باننه پهلوان وجوان كبی چقار پس هر كسك
ميلی نه طرفه ايسه نشاطی دخی اكا كوره در * نفس را آن به كه
درزندان كنی * هرچه فرمايد خلاف آن كنی * تقديری آن به كه كنی
نفس را درزندان وهرچه فرمايد كنی خلاف آن ديمكدر كه آن مبتدا
وبه خبری وكنی جمله سی كه رابطه سيله انی بياندر وهرچه مبتدا
وفرمايد جمله سی صفت وكنی جمله سی خبردر زيرا عربی ايله تعبيری
بودر كه كل شئ يأمر به النفس يجب عليك ان تفعل خلافه (به باء
موحده نك كسری وهاء ساكنه ايله يك معناسنه بن سندن يك بيلورم
ديه جك يرده عجم من ازتو به دانم دير بهتر يكر كدر زيرا ترادات تفضيلدر
بوراده فعلك تركدن اولويتی منع تركله اولان فعلدر يوخسه مطلق
دكلدر پس فعل واجب اولمش اولور فاحفظه (زندان حبس اولاجق
يركه عرب سجن دير زندان بان زندانجی زندانيان اهل زندان (هرچه
هرنه كه ديمكدر كه هر كل افرادی معناسند (فرمايد مضارع غائبدر
مصدری فرمودن در بيورمق معناسنه مضارعنده واو يرينه الف
ويا كتوروب فرمايد وفرماينده ديرلر بوراده بيورمق ايله تعبير ايتديكی
(ان النفس لامارة بالسوء) مضمونی اوزرنه در يعنی كرچه فی نفس الامر

نفسده امر يوق بلكه تزيين وتسويل واردر ولكن اهل هوی اكا
مأمور ومطيع كبی اولمغله اول معنادن بيورمق ايله تعبير ايلدی
(خلاف وفاقك ضديدر (معنای بيت) بودر كه اول يكدر بلكه
واجبدر كه نفسی مخالفت زندانده حبس ايليه سن وهرنه امر ايدرسه
انك خلافی اوزرنه اوله سن زيرا بر رذيلك حكمنه محكوم اولمق سنك
ساطانلغكه دوشمز بوجهتدن اكر طرق اولمق استرسه سن انی اچلق
زندانده حبس ايله وانواع شهواتی حلال طيبه وهواسنی هدايه
تحويل ايله بلكه مشتهياتدن بالكليه فارغ اولوب نان پاره وخبز
يابس ايله قناعت ايله كه جهاد اكبر ايتمش اولورسن زيرا نفس دشمن
حقدر ودشمن حق قتل ايتمك كركدر تا كه دوستان آسوده اولالركه
قوای روحانيه در وعالم انفس انك شرندن امين اوليجق عالم افاق دخی
خلاص اولور وارسلان زنجيرده اولمسه افساد فی الارض ايدر پس
انك مقيد ومغلول اولديغی عين صلاحدر * نيست درمانش بجز جوع
وعطش * تا كه سازی رام اندر طاعتش * درمان بحسب المعنی نيستنه
فاعلدر زيرا لسان عربيله ليس للنفس دواء ديمكدر بجز نفيه متعلقدر
ناغرض وتعليل ايچوندر رام سازينك مفعوليدر طاعتش ده اولان
شين معناده سازی يه قيددر تا كه سازيش ديمكدر (درمان چاره وعلاج
(جوع اچلقدر كه معده نك طعامدن خلوّيدر (عطش تشنه
اولمقدر كه صوسزلقدر (سازی مضارع مخاطبدر مصدری ساختن در
دوزمك معناسنه مضارعنده خارايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر
ونعمة الله ده كلور كه ساختن دوزمك وسازيدن دوزمك ويراقلمق
(رام مطيع ومنقاد (معنای بيت) بودر كه نفسی اصلاح ايتمكه اچلغك
وصوسزلغك غيری وجهله چاره وعلاج يوقدر تا كه آنی طاعت
حقه مطيع دوزه سن وامرنه انقياده تهيئه ايده سن يعنی اعظم اسباب
تركيبه جوع وعطش در زيرا اصلنده جوعله اعتراف ربوبيت
ايتمشدر پس بو عالمده دخی صلاحی اكا منوطدر والا اول درده
دكه نسنه درمان اولماز واول بر بدخويدر كه دكه تربيه ايله طاعت
وعبادته دوزيلوب قوشلمز سير ايله اكل وشرب اهلی اولنلری كه
نه مرتبه ده سركشلر وانقيادن خارجلردر وبالفرض انقيادلری

اولسه دخی جان وکوکلدن نشاطله دکل بلکه کراهت واستثقالله در
والله المعین علی ترکیبها * چون شتر درره در آی و بارکش * بار طاعت
بردر جبار کش * درره درآیه ظرفدر وچون اول مضمونی تشبیهدر و بار
مابعدنده امرك مفعولیدر و بار طاعت ایکنجی کشك مفعولیدر بردر
دخی اکا متعلقدر (بر بوراده با معناسنه در ویا تأویل ایله استعلاء
معناسنه در زیرا کشیده اولان بارك تنزیلی قپو اوزرنده وانك حکمنده
اولان یرده اولور (درآی ده در ایچرو معناسنه آی امردر مصدری
آمدن در کلمك معناسنه مضارعنده میم یایه قلب تبدیل اولنوب آید
وآینده دیرلر آمد شد کردن کلش کیدش ایلمك (کش امردر مصدری
کشیدندر چکمك معناسنه مضارعنده یا حذف اولنوب کشد وکشنده
دیرلر (جبار بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودر که دوه کبی
یول ایچروسنه کل و یوك چك یعنی طاعت وتقوی یوکنی درکاه جباره
چکوب کوتر زیرا تکالیف شرعیه نفسك اوزرنده بار کبی در یول صراط
مستقیمدر ومحل نزولك بارکاه حقدر پس دوه کبی آهسته آهسته بارکاه
بارخدانك رضاسی منزلنه کیت ونو جهله دعوت ایتدیسه اول وجهله
اجابت ایله وطریقدن انحراف کوسترمه حذر ایت والا یولك کعبه یه
چقمز بلکه ترکستانه چقر بعد ذا بو معنی نفسله زاهد حالنه کوره در
والا روحله عارفه کوره درکاه حقه کیدن فنا فی الله در زیرا اودرکاهده
زیاده مقبول اولان فقر وعجز وذلت وامثالی صفاتدر * چون شترمرغ
آنکه از بارش کریخت * از کلستان حیاتش برك ریخت * تقدیری
آنکس که کریخت از بارش چون شترمرغ ریخت برك ازکلستان حیاتش
دیمکدر که اعرابده نظائری مرور ایتدی حاصلی مصراع اول مبتدا
وثانی خبردر وکه لفظنك مدخولی اولان جمله مبتدایه صفتدر
بارش ده ضمیر مبتدایه راجعدر آنکس که از بار خود دیمکدر (کریخت
کاف عجمینك کسریله فعل ماضیدر مصدری کریختن در قاچق
فرار معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده دینلور
وبعض لغاتده کریزیدن دخی درج اولنمشدر ولکن اصل مصدر
اولکیدر (کلستان کاف عجمینك ضمی ولامك کسره سیله وکذلك
لامك سکونی وسینك کسره سیله ایکیسی دخی جائزدر ونه تابعدر

هرقنغی وزن اوزرنه مستقیم ایسه استعمال اولنور اصل اولان ثانیدر
زیرا ستان کسرله ظرف مکاندر اکرچه هر یره اطلاق اولنماز بلکه
شول یره دیرلر که منشاء اوله پس کلستان کللکدر یعنی چوق کل بتن
یردر بر یره وافر کل کتوروب دوکسه لر اول یره کلستان دیمزلر (برك پیراق
ویراق ودقایقده کلور که برك پیراقدر کل پیراغنه برك کل دیرلر اما
مجازدر معنای حقیقیسی پراقدر یول پراغنه برك راه دیرلر اغاجك
اولسون وچیچکك اولسون لوازم ومهماتندن اولمغله پیراغه برك
دیدیلر (ریخت فعل ماضیدر مصدری ریختن در دوکمك وصب
معناسنه ریزیدن دوکلمك انصباب کبی مضارعنده خایی زایه قلب
ایدوب ریزد وریزنده دیرلر بوصورنده حیاتش ضمیری برکه قید
اولوب برك دخی ریختك مفعولی اولور ازکلستان حیات ریخت برکش
تقدیرنه (معنای بیت) بودر که اول کس که دوه قوشی کبی کندی
یوکندن فرار ایلدی و بار طاعت چکمدی کلستان حیاتدن عمری
پیراغنی دوکدی و بهارینی صولدردی وکندینی اهلاك ایتدی زیرا
طریقده بارکش اولمیان حیوانی طاغده قورد یر وکذلك حیات قلب
ونماء روح فیض طاعتله در پس بو معنی اولمیجق وجودنه یبوست غلبه
ایدوب بالاخره کندینی صولدرر وعمرنده دخی برکت بولمیوب کندینی
تبر اولدرر * بار این در را بجان باید کشید * ورنه همچون سك زبان
باید کشید * تقدیری بار این در را باید کشید بجان ودنه باید کشید همچون
سك دیمکدر که بار کشیدك مفعولی و کشید بایدك فاعلیدر که ایکی
فعلك اجتماعی وثانی نك مصدره تاویل اقتضا ایدر پس کشید بوراده
کشیدن معناسنه در ورنه واکرنه کشید دیمکدر زبان ایکنجی کشیدك
مفعولیدر سك کاف عجمی ایله کلبدر (معنای بیت) بودر که بو قپونك یعنی
باب حقك یوکنی جانله چکمك کرکدر یعنی ازدل وجان خدمتده بولنملودر
وکسل وفتور کوسترمیوب نشاط وانبساطله طاعتده قائم اولملودر
واکر بو وجه اوزره بارکش اولمزسه کلب کبی لسانی چکمك کرکدر یعنی
سکوت ایتملودر زیرا بو معنی لاف وکذاف وقیل وقالله تمیز بلکه
خدمتله وجوده کلور بونده مدعی بی کلبه تشبیه واردر نتکم تأمل ایله
ظاهر اولور فافهم * هر که او کردن کشد این بارها * باشد از نفرین

بروانبارها * كردن كشدن مفعولی و بعد الجمله اويه خبر و بعد الجمله مبتداء
اوله صفتدر كه هر كه در انبارها باشدك فاعليدر واز انباری بياندر و بعد
الجمله هر كه يه خبردر كردن كاف عجمی ايله بيوند رعنق كبی زين اصلنده
زاين در همزه سی در جده رسما دخی حذف اولنمشدر بارها بارك
جمعيدر زيرا جادك ادات جمعی الف وهادر نفرين ايلمنج ولعنت ايتمك
قارشی وبردی ديجك برده نفرين داددير لر اصلی ناآفرين دركه لسان
فارسيده نافی ايچوندر نفرينك مقابلی تحسينده مستعمل اولان آفرين در
كما فی الدقائق (بروا اصلنده براودركه براستعلا ايچون واوضميرمنفصلدر
صكره الف حذف ورايه ضمه حركتله وصل اولنمشدر انبارها انبارك
جمعيدر ايچنه غله قويدقلری اوه وكيلاره ديرلر و بعض لغاتده انبار
نبرك جمعيدر كه سرله كه عربيدر ديمشدر فاما بومعنايه قاموسده انبار
ونبر يوقدر وحلبی ده كلور كه انبار انباشتن وانباريدن لفظندن
مشتقدر ديمشدر كه طولدرمق معناسنه در بوصورتده عربی اولمديغی
ظاهر اولور الحاصل انبار انصار وزنی اوزرنه كلمهٔ مفردهٔ فارسيه در
عربيه وجمع دكلدر عرب براوسته اولان انباره بيت الغله وير التنده
اولان چقوره مطموره دير (معنای بيت) بودركه هر كسه كه
ذكر اولنسان طاعت يوكلرندن يعنی انواع طاعاتدن كردنكش اوله
واعراض واباء ايليه انك اوزرنه انبارلر طولوسی ايلنجلر و بددعا لعنتلر
اولور يعنی الله تعالی نك وملائكه نك وناسك لعنتی آنك اوزرنه اولور
نتكم قرآنده كلور (اولئك عليهم لعنة الله والملائكة والناس اجمعين)
پس بوراده انبار ذكری كثرت لعنی تمثيل ايچوندر نتكم اكول اولانه
فلانك قارنی انباره بكزر ديرلر مراد كثرت اكلی وسعت بطنی تمثيلدر
وكبير البطن اولانه دخی ديرلر انبار كبی قارنلو معناسنه و بوندن اخذ
اولنديكه خدمتده بولنمق و باركش اولمق رحمت الهيه يه وخير دعايه
واخذ نفسه وسيله در فافهم * كرده بار امانت را قبول * از كشيدن
پس نبايد شد ملول * باركرده نك مفعول اولی وقبول ثانيسيدر
مصراع ثانينك تقديری پس نبايد شدن ملول از كشيدن ديمكدركه
پس فاء جزائيه معناسنه در شد مصدر له مؤول ركه نبايدك فاعليدر
ملول شدنك مفعولی وجار ومجرور ملوله متعلقدر كرده ماضی مقيد

وهمزه خطاب ايچوندر معناسی ايتمش سن سن كچمش زمانده ديمكدر
رسم اصليسی كرده ای دركه الف ماقبلنده هانی وفتح دالی محافظه
و يا خطاب ايچوندر ياء خطاب حذف والف عين بتراء صورتنده
رسم اولنوب ياء خطابدن بدل قلندی اشته همزه نك خطاب ايچون
اولديغی بدليت ايله در والا خطاب ايچون اولان يادر بعض مواضعده
كه كردی كلور ايلدك سن معناسنه بوصورتده ماضئ مقيد قسمندن
اولماز امانت خيانتك ضديدر اصلنده مصدردر صكره انسان انك
اوزرنه مأمون اولديغی نسنيه اسم قلندی پس امانت اداسی لازم
كلان حقدر قال الله تعالی (انا عرضنا الامانة) مقصود ظاهرده وضع
الهيه دركه شرائع واحكامدر وحقيقتده بلاواسطه فيض ربانی
وسر رحمانی در (قبول ردك مقابليدركه فارسيده پذيرفتن ايله تعبير
اولنور مصادر شاذه دندر ولكن ابن اعرابی قافك ضمه سن دخی
حكايه ايتمشدر دخول وزنی اوزرنه (ملول ملالتدندر سئامت معناسنه
يعنی برنسنه دن اوصانوب سير اولمق (معنای بيت) بودركه سن
بار امانتی وحملها الانسان موجبجه قبول ايتمش سن پس اول باری
چكمكدن ملول اولمق كركمز بلكه جد ونشاط اوزرنه الی آخر العمر
خدمتده بولنوب باب حقه تردد ايتملودر وظاهرك احكام شرعيه ايله
تعبده مشغول اولوب باطنك دخی استفاده ايچون حقه مقبل كركدر
وامور تعبديه يه ريا صغميوب اظهار دخی لازم كلديكی كبی اسرار حق
دخی تكلفدن مصون وستر واخفايه مقرون اولملودر والا ظاهرا و باطنا
خيانت لازم كلور وصاحبی ظلوم و جهول اولور * روز اول خود
فضولی كرده * د آن فضولی از جهول كرده * فضولی كرده نك
مفعولی ور وز آنك ظرفيدر دان فضولی مبتدا وجهولی ما بعد نك
مفعولی و بعد الجمله خبر وماقبلنه معطوفدر بوصورتده عطف الاسمية
علی الفعليه اولور وجائزدر كه آن كرده يه مفعول اولوب عطف الفعلية
علی الفعليه اولا كه بلاغته مناسب اولان بودر روز اولدن مراد
يوم ميثاقدر كه اول كونده آدمك عليه السلام ذريتی ارواحندن عهد
آلنمش وايمان وعلم عرفان وعمل اوزرنه روح وقلب وجسد عقد
اولنمشدر واول امانتك صورتی اولان برحجری آدم اوموزنه آلوب

اوراده قالمشدر واندن اولادنك اوزرنه ركوب ظاهر وباطن بو بار كرانى
الى هذا الان والى قيام الساعه حامل اولمشلردر (خود لغت حلمى ده
كلور كه كندى ديمكدر واورسمیدر واداتدر كه براسمك آخرنه اولاشور
حكم مرتبده خصوص حالته دلالت ايدر فضولى ولى ووكيل واصل
اولوب مالايعنى به مشتغل اولانه ديرلر (فضول اصلنده فضلك جمعيدر
كه نقصك ضديدر (وامام راغب ديمشدر كه فضلك اكثر استعمالى
محمودده وفضولك مذمومده در بوراده فضولى ده يامصدريه در
(وان اصلنده وآن مداله صكره وزنيچون درج اولنمشدر (جهولى ده
يادخى مصدريه در جهول صيغهٔ مبالغه در صبور وزنى اوزرنه زياده
جاهل معناسنه (معناى بيت) بودر كه روز ازل واولده كه يوم
ميثاقدر خود فضوللق ايتمش سن واول فضوللغى دخى زياده جهلكدن
ايلمش سن يعنى ابتديكك عهدك عاقبتنى بلميوب درعهده ايتمكله
فضوللق ايلدك زيرا سموات وارض وجبال حمل امانتدن اباء ايتديكى
وقتده سنك اوزريكه التزام ايچون قليچ وجبر وقهر يوغيدى بلكه
سن همان كندى يانكدن بن بونك عهده سندن كلورن ديو التزام
مالايلزم ايلدك ولكن (انه كان ظلوما جهولا) موجبنجه ظلم نفس ايتدك
واماتى موضعنه وضع ايتميوب خيانت ايتدك وعاقبت خيانتك سببيله
مؤاخذه اولنه جغكى بلمدك وبرامر سهل صاندك وآخر صعب چقدى
اما عارفلر بوراده ظلوميت وجهولیتى خلافنه دخى حمل ايتمشلردر
(پس اكثر انسان كرچه ظالم لنفسه در اما مقصود اولان انسان
كاملك ظهوريدر كه حامل امانت ظاهره وباطنه فى الحقيقه اودر وانك
وجودى واحد كالف درو (عليكم بالسواد الاعظم) ده سواد اعظم
واحد على الحق در (پس ناظمك قدس سره تقبيح وتشنيعى ناقصلره
كوره درو بو عالم زمان مهدى يه دك سواد اعظم دن خالى دكلدر
(والحمد لله تعالى وبو محل كرچه زياده تفصيل اقتضا ايدر ولكن تطويله
مؤدى اولور پس تفاسير وساير مواضعدن طلب اولنه * جنبشى كن اى
پسر كاهل مباش * چون بلى كفتى بتن تنبل مباش * جنبشى كن كلمه سنك ✻
وكاهل دخى مباشك مفعوللريدر بلى كفتى نك مفعوليدر تنبل مابعدنده
مباشك مفعولى (وبتن تنبلك صفتيدر (جنبش اسم مصدردر ياوحدت

ايچوندر كه نوعيت ايچوندر مصدرى جنبيدن كلور دپرنمك تحرك معناسنه
تعديه سنده جنبانيدن ديرلر كه تحريك ديمكدر (كاهل سست در تنبل كبى
تنبل ايله مقابله دن ها مفتوح اولمق وجائزدر كه ها اصلنده مكسور اولوب
بوراده قافيه ايچون مفتوح اوقنه (بلى لامك فتحيله عربيدر اكرچه عجم
كسره ايله اوقور بلى منفى بى اثبات وكلامى جحددن تحقيقه رد در كه
بل منزله سنه در حتى بعضيلر ديمشلردر كه بلى اصلنده بل ايدى صكره
الف زياده قلندى تاكه اوزرنه سكوت حسن اوله پس الست بربكم
استفهامنده بلى ايله جواب ويردكلرى الله تعالى نك مخاطبلرك
پروردكارى اولمامغى نفى اولديغن بياندر زيرا نفيى نفى ايتمك عين اثباتدر
اشته بو كلمه اقرار وايمانه دالدر اكر انك يرينه نعم ديسلردى انكار وكفر
لازم كلوردى زيرا نعم نفيى تحقيق وجحدى تصديق ايچوندر كه لست
ربنا ديمكدر (كفتى ماضى مخاطبدر مصدرى كفتن درسويلمك معناسنه
مضارعنده فاىى واوه قلب ايدوب برياء زياده سيله كويد وكوينده
ديرلر مخاطبى كويى كلور (معناى بيت) بودر كه اى پسر مقام خدمت
حقده برجنبش ايله وبرنوع عظيم حركت كوستر سست اولمه چونكه
روز ميثاقده الست بربكم خطابنه جواب ويروب بلى ديدك واعتراف
ربوبيت ايلدك وبو مرتبه ايله عالم ارواحده اقرار وايمان فطرى ثابت
ومتحقق اولدى پس عالم اجسامده دخى تنكاسل تنبل اولمه واقرار وايمان
ازلى عمل صالح ابد ايله تأكيد وتقويت ايدوب اركانكى شرائع
واحكامده اعمال واستخدام ايله تاكه اقرارك نشان اوله وقلب وقالبك ✻
شداد واستقامت بوله ودخى (اعملوا فكل ميسر لما خلق له) سرى
ظهوره كله اشته بعث رسولدن مراد بو ايمانى تذكير وامر اماتى
تحديث وعهد قديمى تجديد در زيرا غواشئ بشريه وحجب ظلمانيه
ووسائط كثيره وعوائق وفيره نسيان وخيانت ونقض ايراث ايدر
والله الحفيظ * هركه اندر طاعتش كسلان بود * حاصلش كمراهى
وخذلان بود * هركسى كه تقديرنده در كه هر مبتدا اندر كسلانه ظرف
وكسلان بوده مفعول اولوب بعد الجمله مبتدايه صفت اولور حاصلش
مبتداء ثانى وكمراهى بودك مفعولى وبعد الجمله مبتداء ثانى يه خبر
وبودخى بعد الجمله مبتداء اوله خبردر كسلان عطشان وزنى اوزرنه

مطلـ

صفت مشبهه در کسل برنسنه ده تثاقل وفتور در که آنده تکاسل لایق
دکل بلکه تحصیلی ایچون قیام وجد واهتمام لازمدر انکیچون کسل
مذموم اولدی وصفت نفاق قلندی حاصل بوراده محصول ونتیجه
دیمکدر (گمراهی ده یا مصدریه در گمراه ضال معناسنه در که صفت
مذمومه در و بو اعصارده عوام ناس غلط ایدوب مدحده استعمال
ایدرلر وفلانك گمراهلغی واردر دیرلر یعنی یولنده وصوینده ومعمور در
دیمك استرلر بوایسه امتدن خارج بر غلط فاحشدر و بالاده گذر
ایتمشدر که گمراه اصلنده صفت مشبهه در گنهکار وسیاه کاسه
وکمان ابرو وامثالی کبی خذلان کسرله ترك نصرتدر یعنی برکسبه
نصرت اولنموب حالی اوزرنه ترکه خذلان دیرلر پس مخذول
منصورك مقابلیدر انکیچون دعاده دیرلر) اللهم انصر من نصر الدین
واخذل من خذل المسلمین (معنای بیت) بودر که هرکسه که حقك
طاعتنده کسلنلك واهل فتور اوله زیرا طاعتی شینه اضافت ایتمك
مطاع اولان حق اولمغی اشعار ایدر مع هذا ابیات سابقه دخی مرجعه
قرینه در پس او مقوله کسه نك محصول ونتیجه سی و مال حالی
ضال ومخذول اولمق اولور زیرا مهتدی اولان طریق عبادتده بولنور
ونصرت دین ایدن دخی حقدن منصور اولور نتکم قرآنده گلور
(ان تنصروا الله ینصرکم) پس طریق شرعدن خارج اولانه گمراه
ونصرت دین ایتمینه خذلان دیرلر والعیاذ بالله تعالی * وقت طاعت
تیز روچون باد باش * وزهمه کار جهان ازاد باش * بونك تقدیری
روتیز وقت طاعت باش چون باد و باش ازاد ازهمه کار جهان دیمکدر که
تیز لفظی رولك تحتنده فاعلندن حالدر زیرا مسرعا معناسنه در وقت
روه ظرفدر باش چون باد ماقبلنده اولان تیزی یعنی سرعتی بیان
وآنی تشبیهدر وازاد ایکنجی باشك مفعولی وازهمه ازاده متعلقدر
(تیز تانك کسره سنك اماله سیله گسکن وعجله ایتمك معناسنه (رو امر
حاضردر مصدری رفتن در گیتمك و یوریمك معناسنه مضارعنده
فایی واوه وتایی داله قلب ایدوب رودو رونده دیرلر (وز اصلنده وازدر که
واو فی الحقیقه باش اوزرنه داخلدر که بوراده جمله فعلیه یی جنسی
وزرنه عطف ایچوندر (همه جمله ودوکلی اصلی هم درصکره معنای

عامدن معنای خاص علمیه نقل علامتیچون آخرنه ها الحاق اولندی
(آزاد حر الاصل ومعتق وسرو اغاجنه دخی آزاد دیرلر روایت
اولنور که مجنون برگون بر باغبانی گوردیکه بر سرو اغاجن کسمك دلر
قدیاره بکزد بونی کسمه دیو شفیع اولوب رهاسن ویروب آزاد ایتدی
خصوصله اول سروه آزاد دیدیلر بعده شایع اولوب هر سروه آزاد
دنلدی و بر سروك قدی غایت موزون اولسه خصوصله اکا آزاد
دیرلر (معنای بیت) بودر که طاعت وقتنده سرعت وعجله ایدیجی
اولدیغك حالده یوری وسرعتده باد کبی اول زیرا طاعته مسارعتله
مأمور سن نتکم قرآنده گلور (وسارعوا الی مغفرة من ربکم) الآیه
زیرا مقصود اسباب طاعته مسارعتدر که جنتده رؤیت حق ایچون
مقام کثیبه مسارعت بوراده طاعته مسارعت قدر در وکار جهانك
جمله سندن یعنی تعلقندن منقطع وآزاد اول الحاصل وقت طاعتده
کار دنیایه شغلك وار ایسه اندن کسل زیرا مقبول کار کار آخرتدر
بوخسه کار دنیا دکل ویالکز بر کار دکل بلکه جملهٔ علائقدن انقطاع
وتجرد تام ایدوب اهل تفرید زمره سندن اول که حقدن کالنك بنه
حقه گیدرسن پس تجرده مجیٔ وذهابی بری برینه تطبیق ایله
* منزلت دور ست وبارت بس گران * کوششی کن پس نمان
ازدیگران * منزلت دور ست مبتدا وخبر وبارت گران دخی بویله در
کوشش کن کلمه سنك مفعولی وازنمانه متعلقدر (منزلت ده تا خطاب
ایچوندر که منزل اکا مضافدر (منزل نزول ایده جك مکان حسیدر
بوراده مقام معنویدر که مقام وصولدر (دور ایراقدر مقابلی نزد یکدر که
قریبدر (بارت ده دخی تا خطاب ایچوندر که بار اکا مضافدر (بس
باء عربیه ایله زیاده معناسنه در (گران کاف فارسینك کسریله آغر
معناسنه در ثقیل کبی (کوششی ده یا وحدت ایچوندر که نوعیده
محمولدر کوشش کاف عربینك ضمیله کوشیدن لغتندن اسم مصدردر
دوریشش معناسنه بوراده همان مصدر معناسنه در که دوریشمق
واجتهاد ایدوب چالشمقدر (پس و پس باء عجمی ایله در فاء جزائیه
معناسنه (نمان نهی حاضردر که اصلی نه ماندر یعنی نون مفتوحه
نافیه در مان امردر مصدری ماندن قالمق معناسنه مضارعنده نونه

فتحه حرکت ویروب ماند وماننده دیرلر مانستن که بکزمکدر مضارعنده سین حذف اولنوب انده دخی ماند وماننده دیرلر ولکن التباس مقام وقرینه دن مندفع اولور (دیکران دیکرك جمعیدر که دخی وغیری معناسنه نتکم تفصیلی بالاده کذر ایتدی (معنای بیت) بودر که سنك منزلك ایراق ویوکك زیاده آغر در پس چالش غیریلردن کری قالمیه سن زیرا انلر واصل اولوب سن فراقده قالورسن بوندن مقصود بار علاقه یی تخفیفله بلکه اصلندن اسقاط وازاله ایله توصیه در نتکم حدیثده کلور (وخفف الحمل فان العقبة كؤد) یعنی اخرت عقبه ویوقشی صربدر که یوکلی آدم اول عقبه یی مرور ایده مز پس سعی ایدوب بار وجود وعلاقه یی اوزرندن رفع ایتمك کرکدر اهل تجرد اولنلر ایتدکلری کبی والا کار مشکل اولوب برزخده قالمق اقتضا ایدر اهل برزخ ایسه حقدن محجوبدر وآی اکا که یاردن جدا اوله منزل وصله ایرمیه وجمال حق کورمیه وقد وصل الاحبة وانقطعنا * راه پرخوفست ودزدان درکمین * رهبری برتا نمانی برزمین * راه مبتدا وپرخوف خبری ودزدان دخی مبتدا ودرکمین خبری در رهبری بره مفعولدر تا غرض ایچوندر (پر ضم باء فارسی ایله طولو مملو معناسنه (خوف امنك ضدیدر که توقع مکروهدر یعنی امارت مظنونه ویا معلومه دن زمان مستقبلده توقع وانتظار اولنان امر مکروهدن لاحق وعارض اولان غمدر (دزدان دزدك جمعیدر که اوغری دیدکلریدر دزدیدن اوغرلمقدر که عرب سرقه دیرلر (کمین کاف عربینك فتحیله پوسی کین کاه پوسی یری یعنی استخفا ایده جك یرکه عرب مکمن دیرکوندنکه پنهان اولمق معناسنه (رهبر ورهنما قولاغوز که عرب دلیل دیر یول کوستریجی وایلدیجی معناسنه اصلنده وصف ترکیبیدر که برنده راه در رهبری ده یا وحدت ایچوندر (بر باء عربینك فتحیله امر حاضردر مصدری بردن در ضمله ایلتمك معناسنه مضارعنده بانك ضمه سی فتحه یه ابدال اولنوب برد وبرنده دیرلر (نمانی فعل مضارع مخاطبدر اصلنده رسمی نه مانی درکه نه حرف نفیدر صکره آخرنده هاء بیان حرف ونون مانی یه متصل قلنمشدر (معنای بیت) بودرکه راه حق خوفله طولیدر یعنی زیاده خطرناکدر وخوفلودر واوغریلرده

پوسیده در یعنی اول یولده پوسیده اوغریلر وحرامیلر اولمغله ابناء سبیله زیاده خوف واردر وانك حرامیلری نفس اماره وهوی وشیطان وشهوات وافکار فاسده وظنون وشکوك وشبهاتدر بوجهتدن یانکجه سلاح کوتر توحید وذکر وقوت یقین وعفت وصلاح وتقوی وموافقات شرعدن تاکه اول مخالفلره زبون اولمیه سن وسلامتله کذر ایدوب کیده سن ولکن بررهبر ورهنما ایلت یعنی اول یولده یالکز سلاح کفایت ایتمز بلکه سکا برقولاغوز ومرشد دخی کرکدر ایمدی بویله برکسه بولوب بوطریق مخوفده اکا تابع اول تاکه یراوزرنده وقفه ایدوب قالمیه سن بلکه طوغری یولدن منزله ایره سن اشته بوندن سالکه برمرشد کامل لازم اولدیغی ظاهر اولدی زیرا خود بخود سلوك اولمدیغی مقرردر قال الله تعالی (اهدنا الصراط المستقیم) یعنی هادی ومرشد اولا وبالذات الله تعالی در واندن خلیفه سیدر که انك صفاتیله قائم ومتحلیدر * هرکه در ره از کران باران بود * هردمش از دیده خون باران بود * مصراع اول مبتدا وثانی خبردر هردمش ده شین معناده دیده یه قیددر هردم از دیده اش دیمکدر خون بودك فاعلی وباران مفعولیدر از دیده بارانه متعلقدر هردم دخی اکا ظرفدر (کران باران صفت مشبهه در آغر یوکلیلر دیمکدر پس باران بارك جمعی یوك معناسنه (دیده دقائقده کلور که دیده کوز ایچنده قپاق التنده اولان یردر چشم کوزدر که قپاق وکرپك انده داخلدر دیده ده داخل کرکدر اما سواد وبیاض دیده ده داخلدر دیده مرکبدر برجزئی دید درکه اسم مصدردر دیدن دنکه کورمکدر کفت کفتن دن اسم مصدر اولدیغی کبی کوزه دیده دیدکلری مذکور اسم مصدرك معناسنه انتساب خاصی اولدیغندن اوتوریدر پس جزء ثانی که هادر نسبت ایچوندر نتکم ال دوکجکنه دسته دیدکلری دست که الدر اکا انتسابی اولدیغندن اوتوریدر وکتاب مذکورده برمحلده دخی کلور که دیده ده ها معنای عامدن اسم خاصه نقل علامتیدر وبو تقریردن فهم اولنورکه یانك مدلولی نسبت ایچون اولدیغی کبی هانك مدلولی دخی نسبت ایچون اولور نتکم دستورده کلور که الف ونوندن صکره یادن بدل برهاء نسبت زیاده ایدرلر مثلا ملوکانه عاقلانه عارفانه دیرلر زیرا

دیا

بوهاز لیاقت ونسبت افاده ایدر (خون قاندر که عرب دم دیر (باران
صفت مشبهه در یغاغن معناسنه کریان اغلاغن ونالان اکلکن
دیمك اولدیغی کبی مصدری باریدندر که یاغمقدر وبوجهتدن یغموره
باران دیرلر ویغمور لغـه بارانی دیرلر ویغمور دن تا چوب تحصن
ایده جك آلاجغه یعنی قاره اوه که اهل غنم چادر کبی قوررلر باران کریز
دیرلر وبوراده ایکی باران اراسنده تجنیس تام واردر مع هذا بری جمیع
وبری صفتدر (معنای بیت) بودر که هرکمکه راه حقده آغر یوکلیلردن
اوله هردم انك کوزندن قان یاغیجی اولور یعنی ثقیل الحمل اولان کشی
یوکن چکمکدن عاجز اولوب قان اغلر وهر دمی بومحنتله بویله کچر
زیرا عقبه صعب وطویل المسافه در وانك برصورتی صراط وبرصورتی
دخی (سارهقه صعودا) ده صعوددر وصعود آتشدن بر طاغدر که
صعود ونزولی بتمش سنه ده حاصل اولور که مالا یوصف بر نوع
عذابدر الحاصل انسان طریق آخرتده هرنقدر سبکبار اولورسه
اولقدر مستریح اولوب سهولتله کیدر وعقبات مشقتنی چکمز والا
شدائدله مبتلی اولور واول بار انسانك وجودی واحکام طبایع
وعناصری وتعلقاتی در وبومقامه متعلق حدیث شریف واردر که
کتاب محمدیه اوزرینه اولان شرحمزده ایراد اولنمشدر وعلی التفصیل
فوائدی تحریر قلنمشدر پس اورادن مطالعه اولنه * لاشهٔ داری
سبك کن بار خویش * ورنه در ره سخت بینی کار خویش * لاشه
داری نك مفعولی وسبك کن کلمه سنك مفعول اولی وبار ثانیسی در
ورنه واکر نکنی سبك دیمکدر که شرط وسخت بینی نك مفعول اولی
وکار ثانیسی ودر اکا ظرف وبعد الجمله جزادر (لاشه جیفه درکه
مردار در آخرنده یادن بدل اولان همزه یازلده وباتکسیر ایچوندر
(داری فعل مضارع مخاطبدر مصدری داشتن در که طوتمقدر
مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (سبك سینك
فتحی وباء موحده نك ضمیله یعنی خفیف معناسنه (سبکبار یعنی یوکلودر
(بینی مضارع مخاطبدر مصدری دیدندر کسرداللّه که کورمکدر
مضارعنده علی خلاف القیاس دال بایه قلب اولنوب بیند وبیننده
دیرلر (معنای بیت) بودر که اوزکه جیفهٔ دنیا طوترسن کندی

بوککی خفیف ایله یعنی اول جیفه یی بالکلیه ترك ایله پس تخفیفله
ترك مراد اولور قلت ایله عدم مراد اولدیغی کبی والا راه آخرتده
کندی کارکی سخت یعنی قاتی وشدید کوررسن وایشك یمان ومشکل
اولور زیرا مواقف واسؤله چوقدر که هر موقفده بر سؤال واردر که
جوابه قادر اولمیان اوراده بیك سنه عرق ایچنده قالور بوراده دنیایی
لاشه یه تشبیهدن اهل دنیایی کلابه تشبیه لازم کلور که کلاب کبی
جیفهٔ دنیایی اجتذاب ایدرلر وآخر سیر اولمازلر وجیفه دن مرادی
دنیا اولدیغن تصریح ایدوب دیرکه * چیست بارت جیفهٔ دنیای
دون * کز پی او کردهٔ خود را زبون * بارت مبتدا وچیست خبر
مقدمدر جیفه مبتدای محذوفه خبردر که تقدیری آن جیفهٔ دنیای
دونست دیمکدر که جمله سی باری بیاندر خود را کرده نك مفعول
اولی وزبون ثانیسی وکزپی اوآنی تعلیلدر وبعض نسخه ده
کزپی آن کشتهٔ خوار وزبون دشمشد را چیست اصلنده چه است
درکه چه کسرله ذوی العقولك غیریدن استفهامدر (بارت ده
تا خطاب ایچوندر که بار اکا مضافدر (جیفه کسرله قوقش میت
جثه سیدر (کزپی او اصلنده که ازپی اودرها والف حذف اولنوب
کاف زایه وصل اولنمشدر (پی باء عجمینك فتحیله ایز معناسنه بوراده
ازپی اوبهره معناسنه درکه تعلیلدر اندن اوتوری دیمکدر ازپی
توسندن اوتوری دیمك اولدیغی کبی (کردهٔ کرده فعل ماضیء مفیددر
وهمزه خطاب ایچوندر تنکیر مرور ایتدی (معنای بیت) بودر که
سنك بارك ندر دنیای دنیه نك جیفه سیدر یعنی جیفه یه بکزه ین
قوقمش دنیادر پس جیفه نك اضافتی لجین الماء کبی در شول دنیای
دون درکم آندن اوتوری کندیکی خوار وذلیل وزبون ایلدك یعنی
تحصیل دنیا اردنه دوشوب اهل دنیا اراسنده عزیز اولدکسه ده
آخرتده اهل آخرت اراسنده ذلیل اولدك زیرا دنیانك عندالله
وعند العرفاء والزهاد جناح بعوضه قدر وزنی یوقدر پس بویله
بی مقدار اردنه دوشن کسه نك نه کلو عزتی اولسه کرکدر کل ایمدی
اول باری ظهرکدن کیدر تا که عقبهٔ آخرتده خفیف الحمل اوله سن
واول جیفه نك خورسنه دولاشمه تا که عزت دارین بوله سن وآخرته

عزیزلرله کله سن * کرچه این جاهست در ره خفتنت * هیچ رحمت نیست برجان وتنت * بو بیت اکثر نسخه ده یوقدر واولان برده دخی اختلاف فاحش ایله یازلمشدر که بی معنی در ناچار نسخه مرتهی اولمامق ایچون بری اختیار اولندی (خفتن یاتوب اویومق خفته یاتمش واویومش در خفتنت آخرنده تاخطاب ایچوندر (رحمت ده تا دخی خطاب ایچوندر (هیچ نسنه دکل معناسنه بویله مواضعده اصلا وقطعا معناسنه استعمال اولنور (معنای بیت) بودر که کرچه بوراده راه آخرنده خوابك وغفلتك واردر فاما جان وتنکده هیچ رحمك یعنی مرحمتك یوقدر زیرا یول اوزرنده اویومق اولماز وطالب راحت اولان یولدن قالور ورفقادن جدا اولور پس انك که کندی جان وتننه مرحمتی واردر جان وتننك راحتی قیدنه دوشمز ومنزله ایرمدکجه خوابه وارمز والا چوق نادم اولور

* در بیان ترك زینت کوید *

* سرچه آرایی بدستار ای پسر * تاتوانی دل بدست آرای پسر *

سرآرایی نك مفعولیدر تامادام معناسنه آرامرنه ظرفدر دل دخی اکا مفعولدر چه استفهامدر (آرایی مضارع مخاطبدر مصدری آراستن وآرستن در بزه مك وزینت ایتمك معناسنه مضارعنده سین یایه قلب اولنوب آراید وارابنده دیرلر (دستار دلبند که باشه صررلر ال ایله صرلمغله دستاردنلدی اصلنده وصف ترکیبی در که آرنده دست در عقد دلبندایله معالجه باعث اولمغله دستار دیدیلر پس آرا اسم فاعلدر که کتوریجی در مصدری آوردن در واوك فتحیله کتورمك معناسنه مضارعنده اورد دیرلر اصل اوزرنه وکثرت استعمالنه بناء واوی حذف ایدوب آرد دخی دیرلر آرمدله بوندن امردر (معنای بیت) بودرکه ای پسر نه ایچون دستار ودلبند له باشکه زینت ویررسن مادامکه قادرسن برکوکل اله کتور وخاطریاب که سکا بواندن یکدر الحاصل ظاهری کوزتمه بلکه باطن ایله مقید اول زیرا الله تعالی قولك ظاهرینه التفات ایتمز بلکه باطننه نظر ایدر وخصوص اوزرنه باطن عبری دخی اصلاحله مقید اولملودر زیرا کوکل کعبه در پس انی بنا ایتمك کبی وهدمی دخی اکا کوره در وخصوص اوزرنه ثواب اولیسابی

مراعات ومحافظه لازمدر که نظرکاه حقدر لاجرم تعلق ومحبت ایتدکلری کسه مقبول مولادر * تانکیری ترك عز ومال وجاه * ازهمه برسنزنیابی چون کلاه * ترك نکیری نك مفعولیدر وبعد الجمله نیابی به ظرفدر زیرا تامادام معناسنه در بقیهٔ ترکیب دخی نیابی قید ومتعلقدر نکیری نك اصلی رسمی نه نکیری در که نون مفتوحه نافیه در صکره ها حذف ونون وصل اولندی کیری مضارع مخاطبدر مصدری کرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده یازاده ایدوب کیردو کیرنده دیرلر (نیابی ده نون دخی بویله دراصلی نه آبی در که همزه تخفیفا یایه قلب اولنمشدر (آبی مدله مضارع مخاطبدر مصدری آمدن در کلمك معناسنه مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده دینلور (کلاه کاف عربینك ضمیله بورکدر سلطان بورکی دیدکلری چیچك تاج سلطانه تشبیه طریقیله در پس بوندن معلوم اولدی که عرب تاج دیدیکنه عجم کلاه وترك بورك دیر صکره کلاه بورکده وطاقیه ده ومطلقا باشه کیجك نسنه ده استعمال اولندی کرکسه کلاه پوش دیدکلری اولسون کلاه قاضی برنوع طاقیه در کلاه تتری کلاه امیرانه در وکلاه زر آلتون اسکف در (معنای بیت) بودرکه مادامکه عزت ومال وقدر ومنزلت ترکنی طوتمیه سن وذات وفقر وبی مقدار اولمغی اختیار ایتمیه سن جمله خلق اراسندن طاقیه وتاج کبی باش اوزرنه کلمزسن یعنی باشلر تاجی وعندالله مقبول ومعتبر اولمزسن پس اعتبار بولمغه ترك اعتبار لازمدر زیرا خلق قیدنده اولان خالقه تقرب ایتمز بلکه بومعنانك وسیله سی رفع قیود وترك وتجرد در احوال انبیا واولیا کبی فاعرف * نیست مردی خویشتن آراستن * قصد جان کرد هرکه اوآراست تن * خویشتن اراستنك مفعولی واراستن دخی نیستنك بحسب المعنی فاعلی ومردی مفعولیدر قصد جان کردك مفعولی وهرکه فاعلیدر زیرا هرکسی که تقدیرنده در او مبتدا وتن آراستنك فاعلی وبعدالجمله مبتدایه خبردر بودخی بعد الجمله هرکسی یه صفت اولور (مردی ده یا مصدریه در مردلك ارلك وانسانیت دیدکلریدر (خویشتن واورصمیله وخویش وخود کندی دیمکدر خویشتن دار نفاقده وغیریده کندن اعتدال اوزره طوتیجی وحفظ

ایدیجی در (آراستن مصدردر زینت ایتمك معناسنه که ترك بزه مك دیر
اراست فعل ماضیدر بزه دی معناسنه تن لفظی ایله ماقبلنه تجنیس
تام اولور زیرا بورادہ تن بدن معناسنه در آراستن ایسه مصدر تای در
(معنای بیت) بودرکه کندینی لباس فاخرایله تزیین ایتمك حقیقتده
ارلك وانسانیت دکلدر بلکه ارلك ارنلرکبی خرقه پوش اولمقده درکه
بومعنی انلرك اوزرلرنده حرب اعدا ایچون زره دیدکلری درع کبیدر
کویا مرقعنك پاره لری زره حلقه لریدر لباس زینت ایسه قوری
شهرت وصورتدر قصد هلاك جان ایلدی هرکیمکه بدنی بزه دی زیرا
حریردن قمیص زرهه بدل اولماز الحاصل جسدنی وعالم صورتی احیا
وتقویم ایلین کمسه جانی وعالم معنایی اهلاك وهدم ایتدی زیرا ایکی
آرایش بریرده اولماز وهرنه مقوله معنی که صورتده ضعف قبول ایدر
آنك قوتی معنایه کیدر وخلافی دخی بویله در فافهم جدا و بوندن
فهم اولنسدیکه اهل ارادت وتصوفه لباس زینت تلبس ایتمك حرام
کبیدر وکندی کسوهٔ مخصوصه سندن عریان اولمق مقتضای حاله
جهلدر وجاهل علم بالله دعواسن ایتمك امر قبیحدر والعیاذ بالله
من الجهل والدعوی * نیست درتن بهتر از تقوی لباس * درتکلف
مرد را نبود اساس * لباس نیستك بحسب المعنی فاعلیدر از بهتره
متعلقدر اساس نبودك فاعلی ومرد مفعولیدر (بهتر یکرك دیمکدر زیرا
تر ادات تفضیلدر کهتر کیجی رك دیمك اولدیغی کبی (تقوی شرك جلی
وخفی وتعلق ماسوادن توقی واحترازدر تقوینك اصلی وقیی در واو
تایه ویادخی واوه قلب اولنوب تقوی دنلدی (لباس مایلبس معناسنه در
یعنی بمعنی الملبوس در (تکلف برفعلده کلفت ومشقت کوسترمك
وزحمتله اشلمك که کلفی یعنی اثری یوزنده ظاهر اولمقدر نتکم مقاسات
اعمال شاقه ایدنلرك چهره لرنده نمایاندر (نبود وزنیچون بانك سکونیله
اوقنور اصلنده بود در بانك ضمیله واولنده نون مفتوحه نافیه در (بود
مضارعدر مصدری بودندر اولمق معناسنه (اساس عربیدر تمل
معناسنه در قاعده کبی که بنانك اوزرنه وضع اولنور (معنای بیت)
بودرکه انسانك بدننده تقوی لباسندن اوزکه لباس یوقدر نتکم قرآنده
کلور (ولباس التقوی ذلك خیر) زیرا لباس ظاهر وجودی وتقوی

باطنی تزیین ایدر باطن ایسه ظاهردن خیرلودر زیرا نظرکاه حقدر
پس ظاهرده لباسده تکلف ایتمامك کرکدر زیرا تکلفك عملی یوقدرکه
غرض نفس وحب زینت وشهرت اوزرنه مبنیدر بلکه تکلف لباس
باطنده کرکدرکه لباس اسمادر زیرا باطنی اخلاق الهیه ایله متحلی اولیجق
ظاهرده اعضا وجوارحدن هربری دخی محفوظ وماخلق له ده
استخدام واستعمال اولنور * هرکه اودربند آرایش بود * درجهان
فرزنده آرایش بود * تقدیری هرکس که بود دربند آرایش بود
درجهان فرزند اسایش دیمکدر وبوندن اعرابی ظاهر اولور
خصوصا که نظائرکثیره سی سبق ایتدی (آرایش زینتدر آسایش
آسوده اولمقدرکه دکلنمکدر (فرزند اصلنده اوغل وقزدر ولد معناسنه
ولکن اکثریا اوغل مراددر (معنای بیت) بودرکه هراول کمسه که
زینت قیدنده اوله ولباسده تکلفدن خالی اولمیه اول صفتله متصف
اولان کمسه بودنیاده ابن راحت اولور یعنی راحتنه تابع اولوب کندی
هواسن وذوقن آرار یوخسه نفسیله مجاهده قیدنده دکلدر زیرا
اهل مجاهده اولان جوع وعطش وعرایه باقز ونان پاره یه وجرعه یه
وخرقه یه قائل اولور وشولکه جنتك سندس واستبرقن دلر وحقدن
لباس اسما وصفات طلبکاریدر اکانه زیب وزینت قبوسیدر
* عاقبت جز نامرادی نبودش * بهرهٔ از عیش وشادی نبودش *
عاقبت نبود شك ظرفیدر جز حرف استثنادر نبودك شین مفعولی
وفاعلی محذوفدر تقدیری نبودش چیزی از چیزها الا نامرادی بهرهٔ
ایکنجی نبوده فاعلدر از بهره یه متعلقدر بهرهٔ ده همزه وحدت ایچوندر
بهره نصیبدر تفصیلی بالاده در (عیش فتحله حیاتدر که حیات نامه
مراددر ومایعاش به معناسنه دخی کلور واکا معیشت دخی دیرلر
وحدیثده کلور (لاعیش الاعیش الاخرة) وشولکه عیش وعشرت
دیرلر کسرله غلط مشهور قیلنمشدرکه اصلی عیشت در زندکانی
معناسنه یعنی دیرلك که حیاتدن تمتع در (شادی ده یا مصدریه در
(معنای بیت) بودرکه قید زینتده اولانه آخر نامرادلقدن غیری
برنسنه اولماز دنیاده لباس وغیری جهتندن مراد نه ایردیسه دخی
آخرتده نامراد قالور زیرا دنیا وآخرت بریرده اولماز انکیچون دیرکه

حيات وسرور آخرتدن وياخود عيش وعشرت جنتدن اكا ر نصيب اولماز زيرا نصيبنى دنياده استيفا ايلدى قال الله تعالى (وماله فى الآخرة من خلاق) يعنى شول كسنه كه دعا ايدوب يارب بنم نصيبمى زياده ويردير انكچون آخرتده نصيبت اولماز پس ناظمك كلامى يا كفاره كوره ويا مبالغه وتغليظ طريقيله مؤمن ناقصه نسبتله در زيرا دنيادن نصيب نقدر زياده اولورسه حال آخرت اكا كوره نقصان اوزرنه اولور وناقص لاشى حكمنده در * خود ستايى پيشهٔ شيطان بود * هر كه خود را كم زدن سلطان بود * خود ستايى بودك فاعلى وپيشه مفعوليدر وياخوستايى مبتدا وبود جمله سى خبردر خودرا زندك مفعول اولى وكم ثانيسى وجمله سى هركسى صفتدر كه هر كه هر كسى تقديريله مبتدا در سلطان بودك مفعولى اولوب بعد الجمله خبردر خودستايى ده ياء ثانيه مصدريه در (خودستاى وصف تركيبى دركه اصلنده ستاينده خود در مصدرى ستودن در اوكمك مدح معناسنه (ستايش اوكش دركه ستودندن اسم مصدردر مضارعنده واو يرينه الف وياز ياده قلنوب ستايد وستاينده ديرلر پس ستايندهٔ خود كندن اوكيجى ومدح ايديجى ديمك اولور (پيشه كار وصنعتدر تفصيلى اوائل كتابده مرور ايتمشدر شيطان وابليس عزازيلك بعد اللعن اولان اسماسندندركه رحمتدن بعدنه واياسنه دلالت ايدر (كم كاف عربينك فتحيله ا كسك معناسندندر بندهٔ كمينه ديرلر اكسكلو قول معناسنه (زنده فعل مضارعدر مصدرى زدندر اورمق ضرب معناسنه مضارعنده نون زياده ايدوب زند وزننده ديرلر (معناى بيت) بودركه كشى كنديسنى اوكمكلك ومدح وثنا ايتمكلك شيطان كاريدر زيرا شيطان كنديسنى آتش علوى اولمغله مدح ايدوب بومعنى انك سجدهٔ آدمدن اباء واستكبارينه سبب اولمشدر (وهر كسه كه كنديسنى كم اوره وناقص كتوره سلطان اولور يعنى سلطان كبى درجهٔ علو وكمال بولمشدر كويا ناظم قدس سره ديمك استركه (آدم عليه السلام خاكدن مخلوق اولمغله اكسكلكنى بلدى وآخر خليفهٔ حق مرتبهٔ عاليه بولدى انكچون شياطين سليمان عليه السلام مسخر اولدى فاما شيطان دعواسيله خوار اولدى وانسان اكا مسخر اولمدى بلكه نفوس متمرده يه اغواوتزيين ايله وراء پرده دن مسلط اولوب نفوس

فاصله يه بروجهله ظفر بولامدى * كفت شيطان من از آدم بهترم * تاقيامت كشت ملعون لاجرم * شيطان لفظى كفتك فاعلى ومن مبتدا واز بهتره متعلق وبهتر خبر وبعد الجمله مقول قولدر (ملعون لفظى كشتك مفعولى وتا انتهاء غايت ايچوندر كه كشته قيددر (لاجرم قسم معناسنه در (من انا ديمكدر كه بهترم آخرنده اولان ميم كبى متكلم وحده ايچوندر واول ميم اصلنده ام در نانم نان من ديمكدر كشت كاف عجمينك فتحيله فعل ماضيدر مصدرى كشتن در شدن معناسنه كه اولمقدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب كردد دنيلور كه على خلاف القياس در زيرا قياس دال واحده ايله كرد ايدى وبعضيلر ديمشلردر كه كرديدن دخى لغتدر بلكه كثير الاستعمال در بوصورتده كردد يعنى ايكى دالله قياس اوزرنه وارد اولمش اولور (ملعون مطرود من رحمة الله معناسنه در (لاجرم لابد ولامحالة معناسنه در صكره حقا معناسنه استعمال وقسم مجراسنه اجرا اولندى پس مؤداسى تحقيق وتأكيددر حقا كبى وبونده اقوال مختلفه وار در سورهٔ هودده (لاجرم انهم فى الآخرة هم الاخسرون) آيتنده تفاسيره نظر اولنه (بعد ذا الله تعالى ابليسه لعنتى يوم دين ايله توقيت ايلدى نتكم كلور (وان عليك اللعنة الى يوم الدين) زيرا لعنت ابليس من حيث هو دكلدر بلكه آدمه سجده دن ابا ايتديكيچوندر پس من حيث انت ملعون اولمش اولدى انسانك ايسه انكله ابتلاسى يوم دين ايله منتهى در بومعنادن اوتورى انسان ايچون الى يوم الدين ملعون اولوب بعده لعنت ابديهٔ اصليه ايچنده قالور فاعرف جدا (معناى بيت) بودركه شيطان بن آدمدن بهتر يعنى يكركم ديو انانيت دعوى ايلدى نتكم كلور (قال انا خير منه خلقتنى من نار وخلقته من طين) لاجرم ولابد وتحقيق نص كريمله قيامته دك ملعون ومطرود اولدى وبلكه لعنت ابديه بولدى بوجهتدن ديديلركه قياس ديدكارى معنى ابتدا ابليسدن قالدى پس نص واريكن قياسه حاجت يوقدر حقك سجده ايله امرى نص قاطع ايكن ابليسك خاكه نسبتله جوهر علوىٔ نورانى اولديغيله كندى فضلنى اظهار وحالنى ترجيح ايتديكى لغو اولدى (فافهم قطعا وعليك بالكتاب والسنة فانهما من اعظم المنة * از تواضع خاك

مطلب

مردم میشود * نورنار ازسرکشی کم میشود * خاك میشودك فاعلی
ومردم مفعولی واز بطریق التعلیل اکا متعلقدر نور ایکنجی میشودك
فاعلی وکم مفعولی وازدخی بطریق التعلیل اکا متعلقدر وخاك ونوردن
هر بری مبتدا اولوب مابعدنده کشی اولان جملهٔ فعلیه خبر اولمق دخی
جائزدر (تواضع وضع دندر که کندی نفسنك ذات وعبودیتنی بیلوب
آشغه قومقدر ضدی ریاست وکبردر تملق بویله دکلدر بلکه هرکس
مطلوبی ومطلوب منه مقداری سرفرو ایتمکدر که عوام ناس اراسنده
جاریدر حقیقت تواضع اهل تزکیه یه مخصوصدر انکیچون انلرده
طلب ریاست ورئیس القوم اولق یوقدر مکرکه خلیفه اوله ائمهٔ اثنی
عشر کبی (مردم آدم اوغلانی بوراده نوع انسان مراددر که آدم
واولادیدر (نورنار اضافتیله مراد آتشدن مشتعل ومرتفع اولان
لهبدر من وجه صورت نورده اولمغله نورله تعبیر ایلدی والا ناردە
شدت ضوء واردر نور ایسه اندن اخفدر سرکشی ده یامصدریه در
(سرکش وصف ترکیبیدر که اصلنده کشندهٔ سردر باش چکیجی
ومطیع ومنقاد اولمیوب باشن هوایه طوتیجی (کم کاف عجینك ضمیله
نابدید معناسنه (معنای بیت) بودرکه خاك تواضعندن اوتوری آدم
وانسان اولور وآتش شعله سی سرکشلکندن اوتوری نابدید اولور
یعنی زمین راه حقده خاك اولوب تواضع کوستردکله الله تعالی اندن
تخمیر ایتدیکی برقبضه ترابدن کندی ذاتنه خلیفه اولمغه لایق آدم
خلق ایلدی واکا نفخ ایلدیکی روح علوینك نورنی عرشه دك
چیقردی وعالملری اول نورله برقیلدی شعلهٔ آتش ایسه خفتندن نابود
اولدی یعنی شیطان که لهب ناردن مخلوقدر آدمه کوره بیقدار در
زیرا نظر ایله که شلهٔ نار هوایه برخوش تصاعد ایتدین منطفی اولور
ووجودی عدم پرده سن بولور راشته ارباب کبر واهل ترفعك حالی
بودر * رانده شد ابلیس ازمستکبری * کشت مقبول آدم ازمستغفری *
ابلیس لفظی شدك فاعلی رانده مفعولی واز علت فعلدر آدم کشتك
فاعلی ومقبول مفعولی واز تعلیلیدر (رانده اسم مفعولدر سورلمش
معناسنه مصدری راندن سورمك معناسنه واسم مفعول ماضیدن
مشتقدر یعنی ماضی که راند در سورلادی معناسنه آخری مفتوح وفتحه سی

بیان ایچون ها زیاده قلنیجق اسم مفعول اولور وماضیٔ مقید دخی
کرچه اسم مفعول هیئتنده در ولکن مقامدن وسوق کلامدن فرق
اولنور مثلا کرده ایتمش وایدلمش وخواسته دلمش ودلنمش در وکرده شد
ایلندی وکرده شدنده ایلندیلر دیمکدر (ابلیس ابلاسدن مشتقدر که
شدت یأسدن عارض اولان حزندر و بعضیلر دیدیلر که ابلیس اسم
اعجمیدر که انده اشتقاق اولماز آدم وامثالی کبی (ازمستکبری ده از
تعلیل ایچون ویامصدریه در استکبار کبر باطل اظهار ایتمکدر نتکم
ابلیس حقنده کلور (ابی واستکبر) وکبر کندینی غیریدن اکبر کورمکدر
وتکبر دخی استکبار کبی اظهار کبردر ولکن کبر حق وکبر باطلی اظهاردن
اعمدر کبر حق اسماء الهیدن کلن متکبردن مأخوذدر وکبر باطل
(ساصرف عن آیاتی الذین یتکبرون فی الارض بغیر الحق) آیتنده
اولان تکبردن مستفاددر (از مستغفری ده دخی از تعلیل ایچون
ویامصدریه در استغفار ذنوبی مغفرت وستر طلب ایتمکدر که مآلی
تبدیله راجع اوله (معنای بیت) بودر که ابلیس متکبرلکندن اوتوری
درکاه قربدن سورلدی نتکم قرآنده کلور (قال اخرج منها مذؤما
مدحورا) یعنی یا ابلیس چق جنتدن مذموم ومطرود اولدیغك حالده
زیرا مستکبرلرك حالی رسوای وذلیل اولمقدر وآدم مستغفرلکندن اوتوری
مقبول اولدی نتکم کلور (فتلقی آدم من ربه کلمات فتاب علیه) واول
کلمات (ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنکونن من الخاسرین) در
یعنی آدم اعتراف ذنب ایدوب خاك ذلته جبهه سوده قلمغله فی المثل
یرده اولان یوز باصلمز موجبنجه الله تعالی انی خاکدن رفع ومقام عالیٔ
قربده نصب ایلدی ومقبول اعلی الاعالی اولدی وابلیس سرن هوایه
رفعله سرنکونلق رتبه سن بولدی وخاك مذلتده قالدی علیه مایستحق
* شد عزیز آدم چو استغفار کرد * خوار شد شیطان چو استکبار کرد *
آدم شدك فاعلی وعزیز مفعولی چو تعلیلیه در استغفار کردك مفعولی
وفاعلی ضمیر آدمدر شیطان شدك فاعلی وخوار مفعولی ومابعدی
ماقبلی کبیدر بو بیتك مفرداتی مرارا شرح اولندی (معنای بیت)
بودرکه آدم استغفاری سببیله عزیز وشیطان استکبارندن اوتوری
ذلیل اولدی پس بوندن اعتذار له اصرارك نتیجه سی بلندی زیرا

استغفار اعتذاردر واستكبار اصرارنوعندندر و بونده رمز واردركه كشى
قضائله برحالدن برحاله تحول ايدرمثلا عزيز ايكن ذليل اولور
ابليس كبى زيرا حقنده سعادت ازليه يوقدر بوجهتدن سعادتى
عارضه اولور وذليل ايكن عزيز اولور آدم كبى زيرا حقنده سعادت
ازليه واردر بوجهتدن شقاوتى عارضه در قال الله تعالى (يمحوا الله
مايشاء ويثبت وعنده ام الكتاب) يعنى علمنده محو واثبات يوقدر بلكه
لوح محفوظده واردر بوتغير ايسه لوح علمك نقشى سلمز فافهم جدا
* دانه پست افتد زبردستش كند * خوشه چون سر بركشد
پستش كند * دانه افتدك فاعلى و پست مفعوليدر زبردست كندك
مفعوليدر وفاعلى معلوم اولمغله محذوفدركه خاكدن رفع ايتمك شاننده
اولنلردر خوشه بركشدك فاعلى وسر مفعولى وجمله سى فعل شرطدر
زيرا تقديرنده چون بركشد خوشه سر ديمكدر پست كندك مفعوليدر
فاعلى محذوفدركه اوراغه مباشرت ايدنلردر و بعد الجمله جزاء
شرطدر (زبردستش و پستش ده اولان ضميرلر كنده قيد در كندش
زبردست و كندش پست ديمكدر (دانه حبه در ودانهٔ دل حبة
القلب دركه مضغهٔ صنوبريه در (پست باء عجمى ايله الچقدر (افتد
فعل مضارعدر مصدرى افتادندركه دوشمكدر مضارعنده الف
ساقط اولوب افتد وافتده ديرلر وكاه اولوركه تخفيف ايدوب فتد
دخى ديرلر ومصدرى افتيدن دخى كلور بوصورتده مضارعنده
يادوشر (زبردست اصلنده صفت مشبهه در اوست اللو وقوى
وكربز معناسنه پس فى الاصل رانك سكونيله در و بورادە اصلده
رانك كسره سيله واضافتله در ال اوستى معناسنه وزن ايچون
اسكان اولنمشدر (خوشه بغداى واربه وسائر اكين باشيدر كه بشق ديرلر
اصلنده خوش در خشك معناسنه صكره علميته نقل اولنوب آخرنه
علامت نقل ايچون ها وضع اولندى (معناى بيت) بودركه دانه الچغه
دوشسه انى ال اوستنده ايلرلر تكم خرمنكاهده دوشر واكا (من
تواضع رفعه الله) سريله معامله قيلورلر چونكه بشق باش چكه
وكردن فرازلق ايليه انى پست ايدرلر واوراغجيلر انى بچوب دسته
دسته يره براغورلر اشته كردن كش اولانك حالى خاك دوشمكدر

ويره دوشه نك حالى يوقارو رفع اولنمقده در خرمن دانه لرى كبى
* * در بيان نشان ابلهان كويد * *
* چار چيز آمد نشان ابلهى * باتو كويم تا يابى آكهى * چار چيز
مبتدادر آمدك ضمير فاعلى اكا راجعدر نشان مفعوليدر و بعد الجمله
خبردر باتو كويمه متعلقدر آكهى يابى نك مفعولى و جمله سى
تعليليه در ابلهى ده يا مصدريه در ابله اوغوز ديدكلريدركه سليم
الصدردر احمق ديدكلرى دكلدر زيرا اوغوز عاقلدر احمق ايسه
عاقل مقابليدر بوراده ناظم قدس سره ابلهى معناى اصليسى
اوزره استعمال ايتمامشدر بلكه ذم اوزرنه اجرا ايتمشدر تكم ابيات
آتيه دن معلوم اولور (بيابى اولنده باء مكسوره علامت استقبالدر
يابى باء مثناة و بعده باء موحده ايله مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فا يايه قلب اولنوب يابد و يابده ديرلر (اكهى
مدله اصلنده اكاهى دركه يا مصدريه در اكاه خبردار دراكاهيدن اكاه
اولمقدركه تنبه در واكاه ايتمك كه تنبيه واخبار واعلامدر (معناى بيت)
بودركه درت نسنه ابله لك و بى رشد اولمق نشانى كلدى اول درت
نسنه يى سكا سويليه يم تاكه اكاهلق بوله سن يعنى خبردار اولوب اكا
كوره حركت ايده سن واول درت نشانلردن حذر اوزرنه اولاسن
ولاسن دخى ابله اولوب بدكام وبدنام اولورسن * عيب خودابله
نه بيند در جهان * باشد اندر جستن عيب كسان * ابله نه بيندك فاعلى
وعيب مفعوليدر ودر اكا ظرفدر باشدك فاعلى ضمير ابله در جستن
عيبه وعيب كسانه مضافدر عيب شول امردركه بر نسنه انكله عيبه يعنى
نقصانه مقر اولور عيبه سختياندن زنبيل وايچنه ثياب وضع ايتدكلرى
صندوق وسبت وامثاليدر وحديثده كلوركه (الانصار كرشى وعيبتى)
اى موضع سرى (نه بيند فعل مضارع منفى در مصدرى ديدن در كورمك
معناسنه مضارعنده على غير قياس دالى يايه قلب ايدوب بيند و بيننده
ديرلر اندر ظرفيت ايچوندر (جستن جيم عربى نك ضميله اسمكدر
مضارعنده سينى واوه و يايه قلب اولنوب جويد و جو ينده ديرلر ودقائقده
كلوركه جستن وجو يدنك معنالرى بربرينه قريبدركه جستنك اسمك
وجو يدنك ارامقدر بوسببدن اندن اخذ اولنه جغى بوندن اخذ ايدرلر

شستن وشوبیدن کبی که بری یومق و بری آرتمقدر جستن وشستن دن
نه فاعل کلور ونه امر کلور ایکیسیده جو بیدن ایله شو بیدن دن کلور
بوده برنوع توسعدر که لسان فارسی یه مخصوصدر عربیده بوقدر
(کسان کسك جمعیدر کشی وکسه معناسنه (معنای بیت) بودر که
ایله دنیاده کندی عیبنی وعار اولاجق نسنه یی کورمز غیریلرك عیبنی
طلبده اولور بو ایسه قباحت عظیمه وحماقت ظاهره در اکر عقلی
اولایدی کندی حالنی کورردی وغیریدن اغماض عین ایدردی زیرا
مؤمنك شانی غیرك عیبنی ستر وکندی عیبنی کشفدر والا (وقدخاب
من دساها) داخل اولور ودیمشلردر که فضوح الدنیا اهون من
فضوح الآخرة وحدیثده کلورکه (سزدن بریکوز قرنداشنك کوزنده
چور وچوپی کورر کندی کوزنده اغاجی کورمز) وعند الملائکه
ستر عیوب وذنوب افضل اعمال بنی آدمدندر فافهم * تخم بخل اندر دل
خود کاشتن * انکه امید سخاوت داشتن * تخم کاشتنك مفعولی واندر
اکا ظرفدر انکه داشتنه ظرف وامید اکا مفعولدر تخم تاء مثناتك ضمی
وخاء معجمه ایله معروفدر هر نسنه نك اصلنه ومادهسنه تخم دیرلر حبواناتده
ومیوهده وغیریده استعمال اولنور تخم مرغ یمرطه دیرلر که مرغك
مادهسیدر (بخل باء موحده نك ضمی وخاء معجمه ایله عربیدر که کرمك
ضدیدر ومفرداتده کلورکه بخل مکسوب ومدخر اولان نسنه یی حبسی
لایق اولمیان محلدن امساکدر ومقابلی جوددر وشرح مناویده کلور
که بخل سائل محتاجی حاجتدن فضله اولان نسنه دن منعدر (کاشتن
کاف عربیله اکمك حراست معناسنه مضارعنده شین معجمه راء مهمله یه
قلب اولنوب کارد وکارنده دینلور وکاشتن کبی کاریدن دخی مستعملدر
(سخاوت وسخا کریم وجومرد اولمق (انکه انکهدن مخففدر که لغتده
اول وقتده دیمکدر ولکن اندن صکره معناسنه استعمال اولنور
ودیمشلرکه سخا اول عطادر که بحسب رأی المعطی حاجت مقداری
وله زیرا مصلحتدن زیاده اولسه بلکه معطی لهك هلاکنه سبب
وله (داشتن طوتمقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده
دیرلر (معنای بیت) بودرکه بخل وامساك تخمنی کندی قلبنده اکمك
اندن صکره جومردلك امید ورجاسنی طوتمق یعنی قلبی مزرعهسنه

تخم

تخم امساك اکوب انك حاصلی اثر بخل ایکن ینه حالنده اولیوب
دعوای سخاوت ایدر (وکل اناء یترشح بما فیه سرنی بلمز پس اسخیا
دفترنده اولمغه ظاهرده نقش سخاوت استر والا کدا سلطان صفتنی
امید ایتمکله اولماز بلکه خزائن وبذل وانفاق دخی لازمدر الحاصل
بخیلك امید سخاوت ایتمسی داوجه دیدکلری تخمسی اکوب دخی خاص
بغدای امید ایتمك کبی اولور هر نسنه نك ایسه تخم مخصوصی واردر
قال الله تعالی (والله خلق کل دابة من ماء) ای من نوع من انواع المیاه
* هرکه خلق از خلق اوخشنود نیست * هیچ قدرش در در معبود
نیست * بونك تقدیری هرکسی که خلق نیست خشنود از خلق او هیچ
قدرش نیست در در معبود دیمکدر که هرکسی مبتدا وخلق مبتداء ثانی
وخشنود نیستك بحسب المعنی مفعولی اولوب بعد الجمله مبتداء ثانی یه
خبر وبودخی مبتداء اوله صفتدر از خشنوده متعلقدر قدرش مبتدا
ونیست خبر وبعد الجمله مبتداء اوله یعنی هرکسی یه خبر اولور در قدره
ظرفدر نسخه لرده در یرینه بر واقع اولمشدر ولکن استعماله مناسب
اولان دردر فی معناسنه وعربی ایله تعبیری لیس له قدر فی باب المعبود
دیمکدر (بو صورتده قدرنیستنه فاعل اولمق دخی وجهدر خلق اول
خاء معجمه نك فتحیله مخلوق معناسنه درکه مصدر بمعنی المفعولدر
وخلق ثانی خاء معجمه نك ضمی ولامك سکونیله وضمه سیله دخی
جائزدر طبیعت دیدکلریدرکه فارسیده خوی دیرلر (تفصیلی
بودرکه خلق نفسك هیئت راسخه سیدرکه بلا فکرة
ولا رؤیة سهولت ویسرله آندن افعال صادر اولور اکر
صادر اولان عقلا وشرعا افعال جمیله ایسه اول هیئته خلق
حسن واکر افعال قبیحه ایسه خلق سیئ دیرلر وشول یرده که رسوخ
اولمسه اکا خلق دیمزلر بعض احوال عارضه سببیله بذل مال ایتمك
کبی که اکا سخا دیمزلر زیرا نفسنده ثابت اولمش خوی دکلدر وکذلك
عند الغضب بطریق التکلف سکوت ایتمسی شونك خوی وخلقی
حلم دینمز وخلق فعلدن عبارت دکلدر زیرا کاه اولور که برکسه نك
خلقی سخا اولور ولکن خارجده یا فقد مال ویا بر مانع سببیله بذل
بولنماز وکاه اولور که برکسه نك خلقی بخل اولور ولکن بر باعث ویا ربا

مطلب

ایچون بذل ایدر پس اولکنه بخیل وایکنجی به سنجی دنلمز و بوتقریردن
معلوم اولدیکه خویی عادت وتوره ایله تفسیر ایتمک خطادر نتکم بعض
لغات فارسیه ده واقع اولمشدر زیرا ترك توره دیدکاری رسم وقانوندر
(وعادت خودتندر که برفعلی ویاانفعالی تکریر ایتمکدر تا که کند نه
طبع کبی اوله یعنی تعاطیسی قولای کله انکچون عادته طبیعت ثانیه
دیمشلر پس عادت نفسده اولان خوی وخلقك غیریدر که طبیعت
اصلیه دکلدر (خشنود راضی معناسنه در واوك حذفیله خشند
دخی دیرلر خشنودی قانعلك دیمکدر (قدر مقدار و وزن (معبود
الله تعالیدر که مرتبهٔ الوهیتده اطلاق اولنور زیرا عابد مقابله سنده در که
امور اضافیه دندر یعنی عابدك عبودیتی اللهك الوهیتی حذاسنده در که
اللهیه ارتباط عبودیتله در وکلمهٔ توحیدك معنای صوریسی لامعبود
الا الله دیمکدر وحقیقیسی لاموجود الا الله در (معنای بیت) بودر که
هر کشی که خلق عالم انك خویندن خوشنود وراضی دکلدر الله تعالی
قپوسنده ودرکاهنده انك اصلا قدر و وزنی یوقدر زیرا بد خوی اولان
کشی کسر خاطر ایتمکدن خالی دکلدر کسر قلب ایسه هدم بیت الله در
تخریب کعبه ایده نك ایسه الله تعالی عندنده اعتباری یوقدر زیرا
کعبه معظم وقلب انسان اندن اعظم درکه کعبه بناء ابرهیم وقلب
بناء رب ابرهیمدر وخالق ومخلوق میاننده تفاوت بین السماء والارض در
بلکه حادثك قدیم یاننده اسمی یاد اولماز پس چه مناسبت * هر که اورا
پیشه بد خویی بود * کار او پیوسته بد رویی بود * بد خویی بودك
فاعلی واورا مفعول اولی وپیشه ثانیسی وبعده الجمله هرکه یه صفت
اولور زیرا هرکسی تقدیرنده درکه مبتدادر کار او ایکنجی بودك فاعلی
وبد رویی مفعولی و پیوسته کاره ظرفدر (بد خویی ده یاء ثانیه
مصدریه در و یاء اولی اصلیه در اکرچه بلا یا خو دخی استعمال اولنور
(خوی خلق وطبیعتدر که مرور ایتدی (پیوسته متصل دیمکدر که
دوام مراد در اصلنده ماضیٔ مقیدر مصدری پیوستن در اولاشمق
واولاشدرمق معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب یرینه دال
ونون کتوردرلر پیوند وپیونده دیرلر (بد رویی ده یاء اولی وثانیه
بد خویی ده کی کبیدر بعض نسخده بی رویی دوشمشدر یوزسزلك

معناسنه (معنای بیت) بودر که هر کشی که بد خویلق اکا پیشه
وصنعت اوله انك دائما کاری بد یوزلولك ویاخود یوزسزلك اولور
یعنی بد خوی اولان کمسه بد چهره ومنقبض یوزلو اولور نتکم
بد خوی اولنلرده مشاهده در ویاخود یوزسز یعنی بی حیا وبی ادب
اولور وفی المثل کلب کبی هر کسك یوزنه یاپشور وبی حضور ومشوش
دل ایدر بو معنی ایسه سیماء صالحینه مخالف وآداب وارکان اهل حیا
وتقوایه نا ملایمدر * خوی بد بر تن بلای جان بود * مردم بد خو
نه از انسان بود * خوی بد بودك فاعلی وبلا مفعولی وبر بد خویه
متعلقدر بد خویك صفتیدر بد خو مردمك صفتی اولدیغی کبی
مردم مبتدادر نه بوده قیددر نبود دیمکدر (ولکن فاصله اولمغله
اصلی اوزرنه هاء رسمی ایله یازلدی ونبودك تحتنده فاعل ضمیری
مردمه راجعدر وبعده الجمله مبتدایه خبر اولور وبو بیتك مفرداتی
شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که تن اوزرنده بد خوی بلا
ومحنت جان عزیز اولور یعنی جان ثقلت چکر انسانك ظاهرنده اولان
بد خویندن زیرا بد اولان خوی صفت نفسانیه در یوخسه روحانیه
دکل وبد خوی اولان کمسه انساندن اولماز بلکه حیوانات ایچنده
سباع قسمندن اولور ویوم قیامتده دخی صفت غالبه سی اوزرنه کلور
یعنی اول وجهله صورت بولور زیرا دنیاده سیرت انسانیه دن برون
اوراده دخی صورت انسانیه دن خارج اولور زیرا دنیاده ظاهری
انسان و باطنی حیوان ایدی پس نشر وحشری دخی اکا کوره اولور
* بخل شاخی ز درخت دوزخست * آن بخیلك از سکان مسلخست *
بخل مبتدا شاخی خبردر دوزخست ده اولان است شاخه قیددر که
شاخیست دیمکدر از درخت شاخه صفتدر آن بخیلك مبتدا از سکان
خبردر شاخی ده یا زایده ویا تنکیر ایچون شاخ بوداق وشاخسار
بوداقلقدر که سدرانك کرتندن عبارتدر ودقائقده کاور که شاخسار
بداق دیه سیدر زیرا ساردیه در درخت اغاجدر مطلقا که هنوز
کسلمامش اوله یاش اغاجه وقوری یه ویمش اغاجه وغیریه شاملدر
(دوزخ جهنم که ترك طامودیر (بخیلك ده بخیل باخلك مبالغه سیدر که
کثیر البخل اولانه دیرلر (رحیم راحمك مبالغه سی اولدیغی کبی

كثيرالرجه در آخرنده كاف تصغير ايچوندركه تحقيره محمولدر نفسك ده
اولديغى كبى (سكان كاف فارسيله جمع سكدر ركاب معناسنه (مسلخ
سلخ خانه ديدكلريدر يعنى حيوان بوغازليوب دريسنى يوزدكلرى ير
زيرا سلخ خاء معجمه ايله جلد حيوانى نزع ايتمكدر سلخ شهر آى آخريدر
سلخ نهار غروب شمسدر (معناى بيت) بودر كه بخل وامساك
وادخار جهنم اغاجندن بر بداقدركه بخيلك قلبنه اورادن تدلى ايتمشدر
جود وسخا جنت اغاجندن بر بداق اولوب كريمك قلبنه تدلى
ايتديكى كبى سؤال اولنورسه كه جنتده اشجار اولور زيرا انهارى
مشتملدر فاما جهنمده نوجهله درخت اولوركه نار محرقدر منبت دكلدر
جواب بودركه درخت دوزخ بنه كندى جنسندندر كه آتشين در
وقرأنده ذكر اولنان شجرهٔ زقوم اشجار جهنمدر پس درخت دوزخك
تربيه سى آتش ايله در صوايله دكل نتكم آتشدن متلذذ اولان مرغ
سمندرك ريشندن منديل اتخاذ ايدوب متسخ اولدقده يعنى وسخ
ودنس قبول ايتدكده اول منديلى آتشه طرح ايدر وآتش انك وسخنى
اكل وازاله ايدر وكالاول صابونله غسل اولنمش ثوب كبى اولور وآتشده
يانمز چقاروب استعمال ايدرلر ومصراع ثانينك معناسى بودركه
اول بخيل جك يعنى حقير ومهين سلخ خانه كلبلرندندركه جيفهٔ دنيايه
حرص قوى ومزيد طمع اولمغله خوار وذليل اولمشدر ويلاديغى
قاندركه دم حيوانى دردم ايسه نصله حرامدر * روى جنت را
كجا بيند بخيل * پشهٔ افتاده اندر پاى پيل * بخيل بيندك فاعلى وروى
مفعوليدر پشهٔ مبتداء محذوفه خبردر تقديرى بخيل پشهٔ است
ديمكدر (افتاده پشه‌نك صفتيدر اندر افتاده يه ظرفدر بعض نسخده
افتاده زير پاى پيل دوشمشدر زير دخى ظرفدر زيرا تحت معناسنه‌در
كه فوقك مقابليدر (كجا استفهامدر قنده معناسنه بيندك مصدرى
ديدندر نتكم مرور ايتدى (پشهٔ ده همزه وحدت ايچوندر (پشه
باء عجميك فتحيله سورى سكك دركه عرب بعوض ديرزيرا جثه ده
ذبابك بعضى كبيدر (پيل باء عجميك كسريله عرب فيل ديديكى حيوان
عظيمدركه هندستانده اولور وانك اوصاف كثيره سى واردركه
حيوة الحيوان نام كتابده مسطوردر (معناى بيت) بودركه بخيل

اولان كمسه جنت يوزنى قنده كوره زيرا باب جنت بخيله مسدود
وسخى يه مفتوحدر حتى مشهوردركه ديرلر خنتك قپوسنى جومرد
آچر بخيل فيل اياغنه ويا اياغى آلتنه دوشمش برسورى سكك كبيدركه
ضعف بصرى اولديغندن ماعدا اياقلر آلتنده ازيلوب خرد ومرد
اولور وياخود فيل كبى توانا اولان نفس امارهٔ نك اياغى آلتنده قالمش
پشه كبيدر يعنى انك زار وزبونى در نفس ايسه جثه كبيرمز زيرا اصلى
ناردندر پس صفت نفسانيه اهلى دخى بويله در وبخيلى پشه ايله
تمثيلنده وجه بودركه پشه‌نك وذبابك كوزى قپاقلرى يوقدر انكچون
اياقلريله دائما كوزلرينه مسح ايدوب جلا ويررلر زيرا مغبر اولمقدن خالى
دكلدر * باش از بخل بخيلان بركران * تا نباشى از شمار ابلهان *
از كرانه وبرباشه متعلقدر باش امردر مصدرى باشيدندر اولمق
معناسنه بخيلان بخيلك جمعيدر (كران وكرانه كاف عربينك فتحيله
كنار معناسنه دركه تركك قراكيدر (شمار صاغش عدد معناسنه قيامت
كوننه روز شمار ديرلر يوم الحساب معناسنه شماريدن صايمقدر زيرا
اول كونده خير اوشره مقابله ومكافات ايچون عملار عد اولنور شماركاه
عرصات دركه صورى وحساب يريدر (ابلهان ابلهك جمعيدركه
معناسى عنوان كلامده تبيين اولنمشدى بعد ذا ناظم قدس سره كرچه
چارچيز ديدى فاما ظاهرا اوچ نسنه عدايتدى كه برى عيب جو وبرى
بخيل وبرى بدخوى اولمقدر مكركه بدخوى اولمغله خلقى رنجيده
قلمق ميانده فرق اوله فافهم (معناى بيت) بودركه بخيلرك بخلى
صفتندن كنار اوزره اول واول درپايه دوشمه كرى چكل تاكه ابلهلر
عدادندن وزمره سندن اولميه سن يعنى اختيار كنار ايتديكك
ابلهلردن عد اولنماق ايچوندر زيرا بيت مذكورده تاغرض وغايت
ايچوندر نتكم مرارا شرح اولنمشدى فاعمل

* * در بيان عاقبت كويد * *

* از بلا نارسته باشى اى عزيز * باز بايد داشتن دست از سه چيز *
رسته باشى نك مفعوليدر از رسته يه متعلقدر وجمله سى مصراع ثانى نك
مضمونى تعليلدر داشتن بايدك فاعلى دست داشتنك مفعولى از داشته
متعلقدر باز معناده داشتنه داخلدر بايد بازداشتن ديمكدر (بلا شولى

امر شاقدر که انکله امتحان الهی واقع اولور بو صورتده بلودن
اولور و یاخود بلی دندرکه کسر یله اسکیمك وفنا بولمقدر زیرا طبعا
مکروه اولان نسنه اصابتیله انسان غم وغصه یه دوشوب اول سببدن
چوریوب فنا بولور (تا تعلیل ایچوندر (رسته رانك فتحیله اسم مفعولدر
قورتلمش معناسنه مصدری رستن در قورتلمقدر که خلاص ونجاتدر
مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهد ورهنده دیرلر (باز کیر و
دیمکدر (باید مضارعدر مصدری بایستن درکرك اولمق معناسنه
مضارعنده سین حذف اولنوب باید دینلور داشتن طوتمقدر
مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (دست الدرکه
عرب ید دیر حدی رؤس اصابعدن قولتغه وارنجه در پنجه دستده
داخلدر که منتهای کف اولان رسغدن یعنی بلکدن اعتبار اولنور
(سه فتحله وهاء غیر ملفوظ ایله که فتحه یی بیان ایچوندر که اوچدر
ثلثه معناسنه ولکن سین فتحهٔ صریحه ایله اوقنیوب اماله اولنور
(معنای بیت) بودر که ای عزیز بلادن قورتلوب عافیت بولمقدن
اوتوری اوچ نسنه دن الی کیر و طوتمق یعنی ال چکمك کرکدر که اول
اوچ نسنه اسباب عافیتدندر بعض نسخه ده سه چیز یرینه دو چیز
واقع اولمشدر ولکن صحیح دکلدر زیرا ابیات آتیه ده مذکور اولان اوچ
نسنه در ایکی دکل وبو کتابك بو مقوله تحریفاتی کثیردر تقدیم
وتأخیر ابیات شویله طورسون سامح الله الناسخ لما انه لبس برانسخ
* رو تو دست از نفس ودنیا باز دار * تا بلاها را نباشد با تو کار *
تو رو تخته اولان ضمیر خطابی تأکیددر دست باز دارك
مفعولیدر وازا کا متعلقدر وجمله سی بیانیه در کارنباشدك
فاعلی وبلاها مفعولی وبا دخی اکا متعلقدر رو فتحله امر حاضردر
مصدری رفتن در یوریمك وکیتمك معناسنه مضارعنده فا واوه وتا
داله مقلوب اولوب رود ورونده دیرلر (دار امردر مصدری داشتن در
نتکم مرور ایتدی (بلاها بلانك جمعیدر تا غرض ایچون وبا معیت
ومصاحبت ایچوندر (معنای بیت) بودر که یوری سن نفس ودنیادن
الی کر وطوت یعنی بو ایکیسندن ال چك وانلره مشغول اولمقدن
فارغ اول تا که بلالر ایچون سنکله کار اولمیه وسکا ظفر بولمیه زیرا

هوای

هوای نفسه تابع ودنیایه مشغول اولان کمسنه نك باشندن بلا اکسك اولماز
شول جهتدن که نفس مبدأ فساد ودنیا مصدر نزاع وجدل وعناددر
پس دنیایی اهل دنیا اوزرنه طرح ایدوب حبلك علی غاربك دیمك
کرکدر * ور بحرص وآز کردی مبتلا * با تو روی آرد زهر سو صد بلا *
مبتلا کردی نك مفعولیدر بحرص مبتلایه متعلقدر وجمله سی فعل
شرطدر زیرا ور واکر معناسنه در حرف شرطدر که معناده فعله
داخلدر تقدیری واکر کردی مبتلا بحرص وآز دیمکدر صد بلا آردك
فاعلی وروی مفعولی وبا دخی اکا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
وبعض نسخه ده زهر سویی بلا دوشمشدر یاء ثانیه زائده در ومآل کرچه
بردر که وصول بلادر ولکن نسخهٔ اولی ابلغدر فتفطن (حرص عربی
وآز مدله فارسیدر که ایکیسی بر معنایه در یعنی بر نسنه یی فرط ارادت
واجتهادله طلب وحصولنی آرزو در نتکم مرور ایتدی (کردی کاف
عجمی ایله کشتی وشدی دیمکدر مصدری کشتن درکه اولمقدر یعنی
تحول معناسنی افاده ایدر ولکن مضارعی کرد دکلمك خلاف قیاسدر
وکردد ك مصدری کردیدن اولدیغی صورتده دخی مخاطبی کردی کلمك
تخفیفه محمولدر مبتلی ابتلادندر اختبار وامتحان معناسنه (آرد مدله
مضارعدر مصدری آوردن در واوك فتحیله کتورمك معناسنه
مضارعنده رایه فتحه حرکت ویروب آورد وآورنده دیرلر وکاه اولور که
کثرت استعمالندن اوتوری تخفیف قصد ایدوب واوی حذف ایدرلر
آرد وآرنده دیرلر یوز کتورمك توجه واقبالدن عبارتدر (سو وسوی
جهت معناسنه درکه ترکی یکادر مثلا بو یکادیمك محلنده عجم این سو دیر
(صد بلا کثرتدن کنایه در لغت عربده دخی جاری در مثلا سبعه وار بعین
ومائه دیرلر وعدد مخصوص مراد ایتمیوب کثرتدن کنایه در زیرا صد
عشرات مرتبه سنده اولان کثرتك منتهاسیدر (معنای بیت) بودر که
اکر حرص وطمع وآرزویه مبتلی اولدکسه که بلای سیئه مقوله سیدر
هر جانبدن سکا یوز یعنی چوق بلا توجه واقبال ایدر وانلردن خلاصه
مجال بولمزسن زیرا مایه سی پاینجه در پس صفت حرصدن نفسکی
تزکیه ایدوب بعده بلا وقضادن نجات بول ودیمشلردر که حرص صفت
غالبهٔ موردر انکیچون اباقلر التنده پایمال اولور * آنکه نبود هیچ نقدش

درمیان * هر کجا باشد بود اندر امان * هیچ نقدش نبودك فاعلی ودراکا ظرفدر و بعد الجمله انکه یه صفت اولور که انك تقدیری آن کسی که دیمکدر که مبتدادر بکجا باشده ظرفدر و بعد الجمله مبتداء محذوفدن حال اولور که عربیله تقدیری هو کائنا فی ای مکان یکون دیمکدر بود جمله سی محذوف مذکوره خبر اولوب بعد الجمله آن کسی یه خبر اولور (نقدش ده ضمیر غائب یا نبوده و یا میانه قیددر انکه نبودش و یا درمیانش دیمك اولور (نقد خلاف النسئه یعنی ویرسی دیدکلرینك خلافیدر که ناجز وحاضردر ودراهم وامثالنی تمییز ایتمکدر یعنی زیوف ونبهرجنی جیدندن ایرمقدر و بومعناده ماهر اولانه نقاد دیرلر بوراده نقدله مراد منقوددر یعنی دراهم ودنانیردر که مصدر بمعنی المفعولدر (وسط میان درکه اورته دیرلر انسانك وسطی بلی اولمغله بله میان دیدیلر میان بند قشاق واوچقوردر امان خوف زائل اولوب طمانینت نفس حاصل اولمق امن کبی پس امن وامان خوفك ضدیدر (معنای بیت) بودرکه اول کسه که انك بلنده بغلو اولان کرنده اصلا نقده متعلق نسنه سی اولمسه اول کسه هر قنغی مکانده اولورسه امن وامانده اولور انکچون دیرارکه مال آدمه دشمندر یعنی مالی اولان ادمك مالندن اوتوری دشمنی اولور انکچون قوافل قطع وخانه لردن سرقه اولنور ونتیجه سی دخی مالی اوجندن قتل اولنور علم ایسه بویله دکلدر بلکه علم صاحبنی حارسدر ومنظور وملتفت اولماسنه باعثدر الحاصل اسباب عافیتدن بری دخی خصوص اوزرینه استصحاب مال ایتمکدر زیرا در و یشه هرقنده اولورسه زیان اولمز زیرا بوقلغه کسه طولاشمز وارلق ایسه اکر ظاهر واکر باطن بویله دکلدر * نفس ودنیارا رها کن ای پسر * باز رستی از بلا واز خطر * نفس ودنیا رها کن لفظنك مفعولیدر رستی ماضی مخاطبدر مابعدی اکا متعلقدر بوراده شرط معناسی وار در تقدیری اکر رها کردی باز رستی دیمکدر رها کن امر حاضر در مصدری رها کردن درکه صالی ویرمکدر رهانیدن ورهاندن دخی بویله در باز بوراده تحسین ایچون زائددر خطر هلاك اوزرینه اشرافدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر نفس ودنیایی صالی ویر یعنی صفات نفسانیه واشتغال دنیایی ترك ایله ورذائل وعرض دیندن اولمیان نسنه لری براق

اکر بویله ایدرسك بلا وخوف وهلاکدن سالم اولورسن والا عافیت بولمازسن * ای بسا کس کز برای نفس زار * در بلا افتاد وکشت از غم نزار * بسا کس مبتدا وافتاد جمله سی خبردر کز افتادی تعلیل ودر دخی اکا ظرفدر کشتك فاعلی بسا کس ضمیری ونزار مفعولی و بعد الجمله افتاد اوزرینه معطوفدر ای کسرله فارسیده وفتحله عربیده حرف ندادر بوراده منادی محذوفدر ای پسر وامثالی کبی (بسا وبسی نیچه معناسنه استعمال اولنور الف ویا نسبت افاده ایدر و بعضیلر دیدیلر که بسا وبسی اصلنده بس در نیچه معناسنه صکره مبالغه ایچون الف ویا زیاده قلنوب نیچه نیچه یعنی زیاده چوق معناسنه استعمال اولندی و بو فقیر عندنده ظاهر اولان بودرکه بو کلمه لر عربیده کم خبریه معناسنه درکه تکثیر ایچوندر مثلا (وکم من قریة) وکثیر من القری دیمکدر که مواضع استعمالاتندن مطلق کثرت مفهومدر مبالغه دکل پس قول اول اولی کورینور (برای بهر کبی تعلیل ایچوندر (زار نالان که اغلیجی در بوراده مرادهوی ومشتهیاتی ایچون اغلیجی درکه انك تحصیلی دردندن مریض کبی اولور (افتاد فعل ماضیدر مصدری افتادندر دوشمك معناسنه (کشت کاف عجمینك فتحیله ماضیدر شد معناسنه (غم اصلنده ستر معناسنه در اندوهه غم دیدیلر زیرا غمامه شمسك یوزنی ستر ایتدیکی کبی اول دخی وجه قلبی تغطیه وصفاسنی مکدر ایلر وغم ماضی یه کوره در واندن نوم عارض اولور و بعضیلر دیدیلر که سهر یعنی بی خوابلق عارض اولور ولکن اولکیسی اصحدر (نزار کسر نونله آرق که عرب اعجف ومهزول دیر (معنای بیت) بودرکه ای پسر چوق کسه واردرکه نفس نالاندن اوتوری بلا ومحنته دوشدی وانك غم وغصه سن چکمکدن آرقلدی وضعیف اولدی اشته بو قدر تجارات ومزاوله اعمال شاقه و بلکه علما وارباب جهاتك تدریس ووعظ وامامت وخطابت وتأذین وتعلیم وسائر خدماتی هب نفسك مرادیچون خدمتدر تاکه اکل وشرب ایده لر ونفائس ایله تنعم ایلیه لر ولباس فاخره کیه لر ومساکن عالیه وفرش غالیه ده اوتوره لر وهر نوعدن حاجاتی بوره لر والعیاذ بالله تعالی * از برای نفس مرغ نامراد *

آمد ودر دام صیاد اوفتاد * مرغ آمدك فاعلی وازانی تعلیلدر
وجائزدر که مرغ مبتدا وآمد جمله سی خبر اوله ودر اوفتاده ظرفدر
وبعد الجمله جملهٔ آمد اوزرینه معطوفدر (دام طوزاقدر که جنس در
یعنی هر دورلو طوزاغه دام دیرلر که بر نوعه اختصاصی یوقدر (صیاد
شکار ایدیجی که ترك آوجی دیر صید بنفسه ممتنع وکسه یه مملوك اولمیان
حیوانی شکار ایتمکدر یعنی ظفر بولوب تناولدر (اوفتاد وافتاد بردرکه
مصدرلری اوفتادن وافتادن کلور دوشمك معناسنه وظاهر اولان
بودرکه واو همزه نك ضمه سندن تولد ایدرکه اکا طریق اشباع دیرلر
خصوصا که ضرورت وزن اولان مواضعده بومقوله توسعات اوله
کلمشدر (معنای بیت) بودرکه مرغ نامراد نفس حیوانیه سندن
اوتوری کلدی وصیادك دامنه دوشدی وطوتلوب الله کلدی مرغی
نامرادلق ایله وصف ایلدی زیرا آج اولان نامراد اولور ومرغك
مرادی دانه در ولکن چونکه نفسنه اویدی وآرزوسی اوزرینه
دوشدی نفس انك هلاکنه سبب اولدی شویله که اکر نفسه تابع
اولمیایدی نجات بولوردی اشته نفس انسانی بویله ورطیه القا ایدر
* تادلت ارام یابد ای پسر * بود ونابود جهان یکسان شمر * دلت
یابدك فاعلی وارام مفعولیدر بود مبتدا ویکسان شمرك مفعولی وبعد
الجمله خبردر ومصراع اول ثانی یه تعلیلدر (یابد یاء مثناتك تقدیمی
وباء موحده نك تأخیری ایله مضارعدر مصدری یافتن دربولمق
معناسنه مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر (بود وجود
ونابود عدمدر (یکسانده یك بردرسان اسلوبدر ترك بردوزه یه دیدوکی
یره عجم یکسان دیر (شمر شین معجمه نك ضمی ومیمك فتحیله امر حاضردر
مصدری شمردندر صایمق معناسنه شینك ومیمك ضمه لریله ماضیسی
کبی که شمر کلور ضمتین ایله ومضارعی شمرد کلور شینك ضمی ومیمك
فتحیله امر کبی زیرا امر مضارعدن مأخوذدر دالك حذفیله بوصورتده
اسم فاعلی شمرنده کلور وجائزدر که مضارعی الف زیادهسیله شمارد
وشمارنده واله پس شماردن امر شمار کلور ولکن شمارك اصلی شمردندر
شماریدندن دکلدر یعنی امرنده شمارد نك شماریدندن اخذینی اقتضا
ایتمز زیرا شماریدن لفظ مغیر اوزرینه بنا اولنان مصدر قبیلندندر

مغیر اولان شمارده ایسه اعتبار بلکه اصل اولان شمرده وشمردن معتبردر
فاحفظه (معنای بیت) بودرکه ای پسر تاسنك قلبك ارام واستراحت
بوله یعنی قلبكك سکونی وتحصیل اطمئنانی ایچون جهانك وجود
وعدمنی برابر صای واویله عد ایله زیرا وارلق ویوقلق یانکده یکسان
اولمدقجه نفسك اضطرابدن خالی اولمزوسنی وجود جانبنه جذب ایدر
ومرادنی تحصیل ایتمدکجه ارام ایتمز اهل فنا ایسه بویله دکلدر فافهم
جدا * ازعذاب وقهر حق ایمن مباش * از پی آزار هر مؤمن مباش *
ایمن مباشك مفعولی واز ایمنه متعلقدر وایکنجی از مباشه متعلقدر (ایمن
همزه نك ومیمك کسره لریله قیغوسز معناسنه (از پی تعلیل افاده ایدر
نتکم مر ورایتدی (آزار مد له اسم مصدردر ازارلمق وسوکمك ورنجیده
قلمق معناسنه مصدری آزردن وآزاردن وازار کردندر انجتمك معناسنه
(معنای بیت) بودرکه حق تعالی نك عذاب وقهرندن قیغوسز
ولاابالی اولمه زیرا کفردر که امن عاجزدن اولور الله تعالی حقنده ایسه
عجز اعتقاد ایتمك کفردر پس اسباب عذاب وقهردن اجتناب
وموجبات ثواب ولطفی اکتساب لازمدر وهر مؤمنی انجتمکدن اوتوری
اولمه یعنی هیچ بر مؤمنی رنجیده قلمق ایزنه وآردنه دوشمه زیرا سن
ملت ابرهیم اوزرینه سن که کعبه یی بنا ایچون خلق اولندك یوخسه
هدم ایچون دکل وبونده مؤمنی تخصیص بالذکر ایتدوکی شرفندن
اوتوریدر والا هیچ بر ذی روحه اذیت وبخش جائز دکلدر کرکسه
کافر اولسون مکر که اوراده ضرورت قویه وبرهان اوله یا عقلا
ویا شرعا * در بلا یاری مخواه از هیچ کس * زانکه نبود جز خدا
فریادرس * یاری مخواهك مفعولی واز اکا متعلق ودر یاری یه ویا نهیه
ظرفدر زانکه ماقبلنه تعلیلدر جز استثناء مفرغدر که علی حسب
العوامل معربدر مستثنی منه محذوفدر تقدیری نبود کس فریادرس
الا خدا دیمکدر (یاری ده یا مصدریه در معاونت دیمکدر یار معین در
(زانکه زان سبب که دیمکدر (نبودده با وزنیچون اسکان اولنور اصلی
مضمومدر (فریادرس وصف ترکیبیدر اصلنده رسنده فریاددر
فریاده ایریشیجی ومدده کلیجی معناسنه زیرا فریاد مدد دیو اغلمق
وچاغرمقدر رسیدن ایرشمکدر ورساندن ورسانیدن ایرشدرمکدر

(معنای بیت) بودر که بلا حالنده ومصیبت ومحنت نزول ایتدوکی وقتده هیچ برکسه‌دن معاونت وامداد طلب ایتمه زیرا الله تعالی دن غیری فریاده ایریشجی ومدده کلیجی یوقدر انکچون حضرت ابرهیم علیه السلام آتش نمروده طرح اولندقده اول اثناده جبریل علیه السلام کلوب الیس لك حاجة یا ابرهیم دیوجك ابرهیم دخی اما الیك فلا دیو جواب ویردی یعنی یاجبریل سکا عرض حاجت ایلم وسندن مدد خواه اولمم بلکه لسان حالم ایله حاجتم معین وظهیر اولان اللهه معروضدر وایوب علیه السلام دخی (رب انی مسنی الضر) دیو حالنی حقه عرض ایتدی وبوراده ناظمك قدس سره مرادی عالم حقیقته وباحق نسبتنه کوره منع استمداددر والا اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور مطالعه اولنه * هرکه رنجانیده‌ٔ عذرش بخواه * تانباشد خصم تو در عرصه‌گاه * هرکه نك تقدیری هرکسی که دیمکدر که مبتدادر رنجانیده‌ٔ فعل مخاطبدر که ماضیدن برقسمدر که اکا ماضیٔ مقید دیرلر مفعولی محذوفدر که اودر معناسی سن انی انجتمش سن دیمکدر بعد الجمله مبتدایه صفت اولور عذر بخواهك مفعولیدر وبعد الجمله خبردر تا تعلیل ایچوندر نباشدك تحتنده فاعل ضمیری هرکسه راجعدر (رنجانیده‌ٔده همزه خطاب ایچوندر رنجانیده ذکر اولندیغی اوزره ماضیٔ مقیددر اکر رنجانیدی دنلسه ماضیٔ مطلق اولوردی مصدری رنجانیدن درکه انجتمك ورنجیده قلمقدر مضارعی رنجاند ورنجاننده کلور رنجانیدن رنجیدنك متعدیسیدر رنجیدن لازمدرکه انجنمك وآزرده دل اولمقدر (عذر عربیدرکه محو ذنب ایده‌جك بهانه تحری ایتمکدر شوایشی بن اشلمدم دیو انکار ایتمك ویا اشلدم اما مرادم شوایدی دیمك ویا ایتدم اما بردخی ایتمیه‌یم دیمك کبی (بخواه‌ده با تأکید طلب ایچوندر زیرا خواه امردر مصدری خواستن درکه طلب ایتمکدر مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دیرلر (خصم فتحله خصومتدندرکه منازعه‌ده مخاصم اولانه خصم دنلدی زیرا هربری آخرك خصمنه تعلق ایدر خصم ضمله جانبدر تثکم عجم دست وکریبان شدند دیر وترك یاقه یاقه اولدیلر دیو تعبیر ایلر (عرصه‌گاه‌ده عرصه عربیدر بنادن خالی اولان

بقعهٔ واسعه‌یه دیرلر (گاه کاف فارسیله ظرف مکاندر عرصه‌گاه محشردر یعنی خلقك حشر وجمع اولاجق یریدرکه میدان واسعدر زیرا ارض اول وقتده یکرمی برجزءدن طقسان طقوز جزءه دك مد وتوسیع اولنسه کرکدر پس عرصه‌گاه شول یردرکه حشرك بقعه ومیدانیدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که انی سن انجتمش وآزرده خاطر ایتمش سن انك عذرنی دله وحلاللق طلب ایله تاکه محشرده سکا خصم ومنازع اولمیه والا اوزرنده حقم واردر دیو سنکله دست وکریبان اولور وفضاحتنه دوشرسن وبلکه استیفاء حقوق واقع اولورسه یا حظ آخرتك منقص اولور ویا مفلس قالورسن زیرا یوم عدلده مسامحه اولمزهمان بوموطنده ایکن قبل المحاسبه محاسبهٔ نفس ایده‌کور وحقوق حق وحقوق عبادی ادا وقضا ایله والله الموفق * کر غنا خواهد کسی از ذوالمنن * در قناعت می توانش یافتن * کسی خواهدك فاعلی وغنا مفعولی واز اکا متعلق وبعد الجمله فعل شرطدر در یافتنه ظرف ویافتن توانه مفعولدر فاعلی کسی‌یه راجع ضمیردر زیرا توان بوراده تواند دیمکدر وبعد الجمله جزاء شرطدر وتوانش ضمیری معناده یافتنه قیددر می تواند یافتنش دیمکدرکه مصدری مفعولنه مضافدر (غنا فقرك مقابلیدرکه عدم احتیاج وبلکه کثرت اموالدر (ذوالمنن‌ده ذو صاحب معناسنه منن کسر میمله منتك جمعیدرکه نعمت ثقیله وعطاء بی عوضدر وانك تفصیلی بالاده‌در قناعت قسمته رضا وموجود اوزرینه زیاده طلب ایتمامکدر تثکم بیانی مرور ایتدی توان قدرت در مصدری توانستن در مضارعنده سین حذف اولنوب تواند دینلور دانستن‌دن حذف اولنوب داند دنلدوکی کبی (یافتن یاء مثناته بولمقدر مضارعنده فا باء موحده‌یه قلب اولنوب یابد ویابنده دینلور (معنای بیت) بودرکه اکر برکسه ذوالمنن وذوالعطایا اولان الله تعالی دن غنا ودولت طلب ایدرسه اول دولتی قناعت وقسمته رضا ایچنده بولمغه قادر اولور زیرا قناعت کنز لا یفنی‌در پس هرکیمکه بوکنزه واصل وبو دفینه‌یه نائل اوله فقر یوزنی کورمز وانك دولتنه زوال ایرمز والا حریص اولان کسه غنی اولسه دخی غنای نفس اولمیجق بنه فقیردر وبونده اشارت واردرکه قوت وکفاف

وكفايت اوليجق طلبكار غنا اولمامق كركدر زيرا مقصود اولان تعيشدر وحقك متكفل اولديغى رزق واصل اوليجق مزيده حاجت قالماز مع هذا مزيدك محاسبه سى واردر وسوء حسابدن خوف ايتملودر

* ⁂ در بيان علامات عقل ودانش نصيحت كويد ⁂ *

* هركرا عقلست ودانش اى عزيز * دور بايد بودنش ازچار چيز *

بونك تقديرى هركسى كه عقل ودانش هست اورا ديمكدر كه هركسى مبتدا عقل ودانش مبتداء ثانى وهست مبتداء ثانى يه خبردر زيرا بورادہ است هست معناسنه وبعد الجمله كه رابطه سيله مبتداء اوله صفتدر اورا هستى تعليلدر زيرا را لام جاره معناسنه در بودن بايدن فاعلى وشين مضاف اليه يعنى بودن فاعلنه مضاف ودورانك مفعولى واز دوره متعلقدر بو بيتك مفرداتى مرارا شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودر كه هركس كه انك ايچون عقل ودانش وادراك وار در اول كسه درت نسنه دن دور وبعيد اولمق كركدر كه اكر بو درت نسنه دن دور اولورسه اهل علم نافع واهل عقل معاد اولديغى بللو اولور واكر بو نشاندن خالى اولورسه جاهل واحمق قالور

* كار خود با ناسزا نكندرها * مردمى نكند بجاى ناسزا *

نكند فاعلى عاقل واهل دانشدر كه بيت اولدن مفهومدر كار مفعول اول ورها ثانيسى وبارهايه متعلقدر مردمى ايكنجى نكندك مفعولى در بجاى اكا متعلقدر ناسزا نالايق ديمكدر سزيدن فتحله لايق اولمقدر رهاصالى ويرمكدر كه رها كردن ويا رهانيدن ويا رهاندن تخفيف اولنمشدر (مردمى انسانيت ديمكدر كه يا مصدريه در (بجاى ناسزا عرفلرنده ناسزالك حقنده ديمك معناسنده مستعملدر (بجاى اوانك حقنده ديمكدر نتكم شيخ سعدى ديمشدر (تو بجاى پدر چه كردى خير (كه همان چشم دارى از پسرت) يعنى سن پدرك حقنده نه خير ايتدك كه اوغلكدن همان اميد طورسن (معناى بيت) بودر كه كندى كاركى ناسزايه صالى ويرمه ومحل اولميانه ايش اصمرلمه زيرا هر كارك بر رجلى واردر وكذلك ناسزا حقنده انسانيت ايتمه زيرا ضايع اولور نتكم ديمشلردر كه معروفى احسان اهلنه اصطناع ايتمك كركدر والا حرامى يدنه سيف قاطع ويرمك وسباع حيواناتى تربيه ايتمك كبى

اولور * عقل دارى ميل بدكارى مكن * زين چو بكذشتى سبكسارى مكن * عقل دارينك مفعول مقدمى در وبعد الجمله فعل شرطدر زيرا بو كلام شرطى متضمندر كه تقديرى اكر عقل دارى ديمكدر ميل مكنه مفعولدر وبعد الجمله جزاء شرطدر مصراع ثانى دخى بو اسلوب اوزرينه شرط وجزادر تقديرى چو بكذشتى زين سبكسارى ديمكدر يعنى چو حرف شرطدر كه اكر معناسنه در عقل بورادہ مراد عقل كاملدر عقل معاد وقدسى در (دارى مضارع مخاطبدر مصدرى داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده دينلور بدكارى ده يا مصدريه در (بدكار صفت مشبهه در بد اشلو معناسنه وبدكارى بد اشلولك در (زين اصلنده زاين دركه حالت درجده الف تلفظا ورسما ساقط اولمشدر (بكذشتى بانك ضمه سى وكاف عجمينك لاجل الضروره سكونيله ماضى مخاطبدر مصدرى كذشتن در كچمك معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب كذرد وكذارنده ديرلر (سبكسارى ده يا مصدريه در سبكسار دخى صفت مشبهه در يينى باشلو يعنى خفيف العقل سبك سركبى زيرا سار كله دركه سردن جزءدر مجازا سر اوزرينه اطلاق اولنمشدر كله پوشه ساره ديرلر دپه يه اختصاصى اولديغندن اوتورى سبكسارى يينى باشلولقدر (معناى بيت) بودركه اكر عقل كامل وعلم شامل طوترسك يعنى بو معنى وبو صفت سنده وار ايسه بد ويرامز ايش اشلمه كرك عقلا قبيح اولسون وكرك شرعا زيرا خلق ارا سنده تشنيع اولنديغندن غيرى من يعمل سوء يجز به مضمونجه عمل بده جزاء بدايله مقابله اولنور نتكم مقتضاى عدل بودر وبونى كچدكدن صكره يينى لك ايتمه كه خفيف العقل اولمقدر يعنى بو خصلتى كچرسك سكا بر پند دخى بودر كه عقلا كبى آغر باشلو اول وخفت وطيشدن حذر ايت والا بين الناس رذيل ومبتذل اولورسن وعند الله دخى وزن ومقدارك قالماز وصراف معنى سنى بر پوله الماز

* هركرا حلم ودل روشن بود * در زمانه باصلاح تن بود * هركسى كه اورا ديمكدر كه هركسى مبتدا اورا بوده مفعول وحلم فاعل وبعد الجمله مبتدايه صفتدر ايكنجى بودك فاعلى هركس ودر اكا ظرف وبا اكا متعلقدر وبعد الجمله مبتدايه خبردر حلم كسر حائله مجرمى جرميله

مؤاخذه ده عجله ایتمامك قدرت وارتفاع مانع وار ایکن بله پس خالقه
کوره ترك مؤاخذه ومخلوقه کوره کیفیت نفسانیه در که ترك مذکوری
مستلزمدر وحلم کسرله عقل معناسنه دخی کلور قال الله تعالی
(تأمرهم احلامهم بهذا) ای عقولهم کما فی القاموس والمفردات ولکن
مفرداتده دیمشدر که حلم حقیقتده عقل دکلدر ولکن عقلله تفسیر
ایتدکلری عقلك مسببا تندن اولمغله والا حلم نفس وطبعی هیجان
غضبدن ضبط ایتمکدر پس اکر ناظمك قدس سره حلم ایله مرادی
عقل ایسه عقل یرینه حلم دیدیکی بطریق التفنن در (دل روشن
کدورتدن صافی اولمش کوکل پس روشن که آیدین در صفا وجلا مراد
اولور زمانه آخرنده ها تخصیص ایچوندر زیرا هر وقته من الاول
الی الاخر زمان دیرلر زمان مخصوصه ایسه زمانه دیرلر مثلا هر کسك
زمانی کبی صلاح فسادك ضدی اولدیغی ومعنالری مرور ایتمشدر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که انك حلم ویا عقل صفتی ودل صافیسی
اوله زمانه ده صلاح تن ایله اولور یعنی بدن وجسمی فسادن خلاص
وآسوده اولور شول جهتدن که حدیثده کلور (اعوذبك من ان اجهل
او یجهل علیّ) یعنی نادان اولمقدن ونادانلر بکا نادانلق معامله سن
ایتمکدن سنی پناه کاه ایده رین پس شول کسه ده عقل وقلب حالی
کمال بولمیه البت ناسزا ایش طوتمقدن خالی اولمز واخراجانب الندن
مبتلی اولور وبر دخی بودر که سوء اخلاقی اولان کسه نك اضطراب
قلبی بدننه دخی ساری اولوب ظاهرا وباطنا راحت بولمز وساکن اولمز
* تاشوی پیش ازهمه در روزکار * دست بر نان ونمك بکشاده دار *
پیش شوی نك مفعولی واز پیشه متعلقدر وجمله سی تعلیلیه اولور
دست دارك مفعول اولی وبکشاده ثانیسی وبر بکشاده یه متعلقدر تا
تعلیل ایچوندر (شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در
اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر
پیش باء عجمینك کسریله اوك که جهات ستدندر امام معناسنه
فتحله روزکار اصلنده شدتلی کوندر زیرا کار کاف عجمیله مبالغه افاده
ایدر صکره مطلق زمانه محمول اولدی وشدت معناسنی متضمن
اولدیغنه قرینه درکه وقت محنتده بویله اولور روزکار در بو دیرلر یعنی

زمان محنتدن خالی دکلدر که انده بویله شدتلی کونلر اولور
وروزکار جهان معناسنه کلدیکی نعمة الله ده مصرحدر ولکن
روز لفظی معنای اولی ترجیح ایدر اکرچه بو مقامده ایکی معنی دخی
درستدر نمك طوزدر ملح معناسنه نمکدان طوزلقدر بوراده نمك ایله مراد
ادام در کسرله قاتق دیدکلریدر زیرا بحسب الغالب طوزدن خالی اولمز
وحقیقتی مراد اولمق دخی جائزدر زیرا طعامده نمك ایله بدأ ایتمك
مسنوندر بو صورتده قوام طعام اولان ملحله اکتفا وماعدا بطریق
الاستتباع مراد اولور ونان اصل الکل اولمغله تقدیم اولندی انکیچون
حدیثده کلور (اکرموا الخبز) بکشاده بانك ضمه سی ولاجل الضروره
کافك سکونیله اسم مفعولدر آچلمش معناسنه مصدری کشادندر که
آچمقدر مضارعنده با زیاده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر
واسم مفعول ماضیدن مشتقدر زیرا مضی یه دلالتده مناسبتلری
واردر پس ماضی نك آخری مفتوح قلنوب فتحه یی بیان ایچون هاء
علامت وضع اولنور دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه
(معنای بیت) بودر که زمانده ویا جهانده جمله دن مقدم اولمق
ایچون دستی نان ونمك اوزرینه آچلمش طوت یعنی مقبوض الید اولوب
طعامکی مسافردن ومجاوردن امساك ایتمه بلکه اطعامله مبسوط الید
اول چونکه کشاده دست اولاسن اهالیٔ زمانه یی عملده سبق ایدرسن
وجمله یه اوك اولورسن وایلرو کیدرسن زیرا سخاوت ملکلرك
اکلی واطعام صالحاتك اکلی درحتی بین الملائکه بو عمل مغبوطدر زیرا
انلر اطعام طعام وسقی ماء عملندن محرو ملردر که بو عمل بشره مخصوصدر
* تاتو باشی در زمانه دادکر * زیر دستا نرا نکو دارای پسر * تو لفظی
باشی نحتنده اولان ضمیر فاعلی تأکید در دادکر باشی نك مفعولیدر
وبعدا الجمله تعلیلدر زیرا دارك مفعول اولی ونکو ثانیسی در دادکر داد
عدل ودادکر عادل وستمکر ظالم درودادخواه شکایتجیدر کر کاف عجمی
ایله ادات فاعلدر یجی معناسنه مثلا زرکر قیوجی وآهنکر دمرجی در
زیردستان الالتنده اولانلردر مطلقا پس دستانك جمعی زیردست
ومحکوم اولانلره راجعدر آن ادات جمعدر جسم نامی ده یعنی انسانده
وحیوانده ونباتده مستعملدر مثلا مردمان واسبان ودرختان دیرلر

نكو نونك كسريله ونيكو كوچك د ر مقابلى زشتدركه چركند ر
(معناى بيت) بودركه ناسن زمانه ده عادل اوله سن يعنى عدل صفتيله
متصف اولمالك ايچون الك التنده وزير حكومتنده اولان اهل واولاد
وخدامى كوچك وخوش طوت وهره وكلبه وارنجه حقوق عباد
وحيوانى رعايت ايله تاكه صفت الهيه ايله متصف اولاسن وشرف
ودرجات عاليه بولاسن والارذيل وساقط اولورسن ودركاته نزول
ايدرسن زيرا ظالم ملعوندر وملعونك مقرى ناردر وحديثده كلور
(كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته) وآخر وصاياى نبوى ده كلور
(الصلوة وما ملكت ايمانكم * هركه در پند خود آمد استوار *
* پند اورا ديكران پندند كار * تقديرى هركسى كه ديمكدر در استواره
ظرف واستوار آمده مفعولدر وبعد الجمله مبتدايه صفت اولوركه
هركسى در ديكران پندندك فاعلى وپند مفعول اولى وكار ثانيسى در
وبعد الجمله مبتدايه خبردر پند باء عجمينك فتحه سيله نصيحت
ووعظدركه ترك اوكوت دير استوار محكم معناسنه در ديكران ديكرك
جمعيدر غير معناسنه ترك بردخى دير تكم مفصلا مرور ايلدى بندند
باء عربيله فعل مضارع جمعدر مصدرى بستن در بغلمق معناسنه
مضارعنده سين نونه قلب اولنوب بند د وبندنده ديرلر (معناى بيت
بودركه هركسه كه كندنه وعظ ونصيحت ايتمكده محكم كلدى يعنى
عظ نفسك ثم عظ الناس موجبنجه اول نصيحت ايدوب عمل ايلدى
غيريلر دخى انك نصيحتنى كار بغلديلر وايش طوتديلر يعنى انلره دخى
تأثير ايدوب عمل قلديلر ونصيحتك نفوذى اولدى زيرا خلقك اسان
عذرى قطع اولندى وترددده مجاللرى قالمدى اشته عامل ايله غير عاملك
فرقى بودر * هركه اوكفتارخود باشد ملول * قول اورا ديكران
نكنند قبول * ملول باشدك مفعوليدر فاعلى هركه متضمن اولديغى
كسك ضميريدر ديكران نكنندك فاعلى وقول مفعول اولى وقبول
ثانيسى در وبو مقوله تراكيبك نظائر كثيره سى مرور ايتمشدر اعرابى
انلره قياس اولنه وبو بيتك جميع مفرداتى بالاده شرح اولنمشدر
خصوصا كفتار لفظى محلندن مطالعه اولنه (معناى بيت) بودركه
هركسه كه كندى سوزندن پرملال وكسلناك اوله يعنى مقتضاسيله

عمله حركت ايتميه وقول مجرديله قاله غيريلر انك سوزنى قبول ايتمزلر
زيرا متكلم ومخاطب وناصح ومنصوح له اراسنده جهت جامعه
كركدركه چاقق ايله قاو اراسنده اولان مناسبت كبى تاكه ارتباط
حاصل اوله ومتكلم وناصحدن كلام مخاطب ومنصوح لهه نافذ
وواصل اوله وبو معنى مرتبهٔ اقوابى بياندر والا انسانده استعداد
واقبال اولمجق خط ديواردن دخى اخذ ايدر ودنمشدركه (الحكمة ضالة
المؤمن اينما وجدها اخذها) چونكه ادبار اوله انسان عاملدن دخى
مستفيد اولماز نتكم حديثده كلور (يجئ النبي وليس معه احد (فافهم
جدا * هرچه باشد در شريعت ناپسند * كرد او هركز مكرد اى
هوشمند * ناپسند باشدك مفعوليدر وبعد الجمله هرچه يه صفت
اولوركه هركسى چه يعنى كه تقديرنده دركه مبتدادر كرد مكردك
مفعولى وبعد الجمله خبر اولور (هرچه ده هر كل افرادى معناسنه در
وچه كه برينه مستعملدر اكرچه لفظنده اولديغى كبى وجائزدركه
اصلى اوزرينه نه معناسنه اوله نتكم تصوير معناده كلور (شريعت
الله تعالى نك عبادى ايچون مشرع يعنى دين ده طريقت قلديغى
نسنه دركه انك اوزرينه سلوك ايدوب كيدرلر واول شريعته وضع
الهى ديرلركه رسول الله صلى الله عليه وسلم كتورمش وانك وساطتيله
متعين ولمشدر پس شول نسنه كه كتاب وسنتدر ايكيسى دخى شرعدر زيرا
سنت دخى (واما اتاكم الرسول فخذوه) مضموننده داخلدر وشولكه كتاب
وسنتدن على سبيل الاجتهاد استنباط اولنمشدر (احكام فقهيه كبى
وياخود اجماع علماء انك اوزرينه منعقد اولمشدر بو ايكيسى كتاب وسنت
اوزرينه متفرعدر وكتاب وسنت واجماعى انكار ايدن كافر اولور
اجتهادياتى انكار ايدن كافر اولماز زيرا ظنياتدر بلكه تضليل اولنور
وشول سنتلركه الله تعالى يه قربت طريقى اوزرينه ابتداع اولنمشدر
انلر دخى سنت طاهرهٔ نبويه ده داخللردر تراويح وامثالى كبى زيرا
سنت مطلقيه مصادمه سى اولميان امور محدثه ضلالتدن خارجدر
وبونك خلافى اوزرينه اولان كمسه عقل وعلمدن بالكليه خالى وحليهٔ
ادراكدن عاطلدر ناپسند اصلنده ناپسنديده در بكنلمامش معناسنه
مصدرى پسنديدندركه بكنمك ديمكدر دكه نسنه بى بكنمينه

مشكل پسندد يرلر (كرد كسر كاف عجميله برقاچ معنايه كلور بوراده
چوره ديمكدر كرداكرد چپ چوره در (مكرد كاف عجمينك فتحيله
نهي حاضردر مصدري كرديدندر دونمك معناسنه برحالدن برحاله
وبريانندن بريانه وكيدركن دونمك كبي مضارعي كردد كلور (هوشمند
اوصلي وعقلي باشنده كسه كاف نعمة الله زيرا مند ادات توصيفدركه
لي معناسنه درود قايقده كلور كه هوش اوك ديدكلري حالتدركه
عقل صحيحك اثريدركه عرب اندن تميز له تعبير ايدركه آدمي خير وشر
ونفع وضرري انكله فرق ايدر يوخسه نفس عقل دكلدر اوكي كيتمشه
بيهوش واوكاويه هوشمند ديرلر هوشك منافيسي لسان عربده اغما
ديدكلريدر اوصلو دلو مقابليدر اكر هوش اوص اولايدي بيهوش
ديوانه اولوردي انتهى بالتهذيب كتاب مذكورده هوشك عقل
اوزرينه متفرع ايدوكنه بو بيتله استشهاد ايدركه (بعقل ار چند
مردم هوشمند ست نداند موي ريش خود كه چندست يعني مردم
هرچندكه عقليله مميز اولسه ده كندي صقالنك قيلي قاچ اولديغن بيلمز
ولكن كشف الاسرار نام تفسيرده كلوركه زهري كه بياد تو خوردم
نوش آيد ديوانه ترا بينند وباحوش آيد پس بو بيتده باهوشك ديوانه يه
مقابله سي هوش اوص معناسنه اولمق اشعار ايدر ودقايق بيتده اولان
هوش كماله مصروفدركه انسان قوت مدركه سيله نقدر كامل اولسه
ديمكدر ودقايقك بو محلده بوندن غيري قصوري دخي واردركه تطويلدن
حذرا بيان وجوابي طي اولندي فاعرف (معناي بيت) بودركه
هركسه كه شريعتده ناپسند ونامقبول اوله اي عاقلو انك چوره سنده
اوقاتدن هيچ بر وقتده دونمه وطولاشمه زيرا شرعله عامل اولميانه رغبت
ومجلسنه حركت بوقدرو كذلك بركسه ده حال اوله ولكن ادب شرع اولميه
اولدخي اهل قال بي ادب كبيدركه اقتدايه صالح دكلدر شوقدر واردركه
مجذوب الهي اولانه اقتدا اولنمزسه ده تعظيم واحترام اولنور فاحفظه
* تا صواب كار بيني سر بسر * بامراد خود مكن كار اي پسر *
صواب بيني يه مفعولدر سر بسر معني جهتيله بيني يه متعلقدر زيرا
تقديري از تا سر بسر ديمكدر وبعد الجمله مصراع ثاني مضمونه
تعليل اولور كار مكن كلمه سنك مفعولي وبا اكا متعلقدر زيرا معيت

ومصاحبت ايچوندر (صواب خطا مقابليدر (بيني مضارع مخاطبدر
مصدري ديدندر كورمك معناسنه على غير القياس دال بايه قلب
اولنوب بيند وبينده ديرلر (سر بسر ازسر تابسر ديمكدر يعني اوجدن
اوجه وباشدن باشه بالكليه مراددر تخفيف اولنوب سر بسر
دنلمشدر نتكم سرتاسر اكا قرينه در زيرا بودخي ازسر تابسر ديمكدركه
تاانتهاء غايت ايچوندر وانتهايه ابتدا لازم اولمغله از تقديرا ولمغه باعث
بودر زيرا از ابتداء غايت ايچوندر وسراسر وتكاپو ودنكادنك
وامثالنده اولان الفات واودن بدلدركه اصلنده سر وسر وتك وپو
ودنك ودنكدركه تخفيف مراد ايتدكلري يرده بوني ايدرلر ودربدر
دخي سر بسر كبيدركه از تابدر ديمكدر يعني قپودن قپويه دريوزه
ايدر انتهايه دك ديمكدر مفلسه دربدر ديدكلري بومقوله دريوزه
شاندن اولمغله در وسر بسر باش باشه ودربدر قپو قپويه ورو برو
يوز يوزه ديو مقابله معناسي دخي صحيحدر ولكن هر استعمال مواقعنده
كوره در بوراده مراد اولدر (مكن نهي حاضردر مصدري كردندر
ايلمك وايشلمك معناسنه مضارعنده را يرينه نون كتوروب كند وكنده
ديرلر (معناي بيت) بودركه اي پسر اكر كاريكي بالكليه صواب اولمق
استرسك وهر ايشم خير اولسون ديرسن كندي مرادكله ايش ايشلمه
ونفسكي آرادن طرح ايدوب هوي وشهوتي براق وشرعله ومرشد سوزيله
وحقله ايش طوت تاكه اغراض نفسانيه وشهوات طبيعيه دن خلاص
اولوب خاص آلتون اولهسن ونحاسك زر ابريزه منقلب اوله ولكن بو معني
خواص ناسه مخصوصدركه انلر كاردان وحق بين وحق شناس وفاني رادتدر
* * در بيان رستكاري كويد * *
* هست بي شك رستكاري در سه چيز * با تو كويم ياد كيرش اي عزيز *
هست مقدم خبر ورستكاري مؤخر مبتدادر وبي خبره متعلق ودر اكا
ظرفدر باتو ما بعدنه متعلقدر كيرش ده شين مفعول اول ويا اكا
ثانيدر وجمله سي استيناف بيانيدر هست واردر ديمكدر رستكاري ده
يا مصدريه در رسته رانك فتحيله اسم مفعولدر مصدري رستن دركه
قورتلمقدر خلاص ونجات معناسنه مضارعنده سين هايه قلب اولنوب
رهد ورهنده دنلور خواستن دن خواهد دنلديكي كبي وبعضيلر

رهیدن رسته کوره وخواهیدن خواسته کوره دخی لغتدر دیمشلردر
ورستکاردخی رسته کبی قورتلمشدر زیرا کاف عجمیله ادات مبالغه درکه
بعض افعال واسماء آخرنه لاحق اولور مواد کثیره سی واردر (یادذ کردر
(کیر کاف عجمینك کسریله امرحاضردر مصدری کرفتن در طوتمق
معناسنه مضارعنده یاز یاده ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر یادکیر خاطرکده
طوت وذکر وحفظ ایدن کیمسون دیمکدر (یاد داشت خاطرده محفوظ
اولان نسنه یه دیرلر (معنای بیت) بودرکه دنیا وآخرتده خلاصلق
بی شك وشبهه اوچ نسنه ده در ای عزیز سکا اول اوچ نسنه یی
سویلیم سن انی خاطرکده طوت وعمل ایله تا که بلا ومحنتدن نجات
بوله سن ودرد وغمدن خلاص اوله سن * زان یکی ترسید نست
از ذوالجلال * دوم آمد جستن قوت حلال * یکی مبتدا وترسید
نست خبردر زان یکی دن یا حال ویا اکا صفتدر از ترسید نه متعلقدر
دوم مبتدا جستن آمد ضمیرندن حالدر عربی ایله تقدیری الثانی جاء
کائنا هذا المعنی دیمکدر آمد بعد الجمله خبر اولور جستن مصدردرکه
مفعولنه مضافدر حلال قوتك صفتیدر (یکی بری دیمکدرکه آخرنده
یا نسبت ایچوندریك بردر (ترسیدن فتحله قورقق خوف معناسنه
(ذوالجلال الله تعالی درکه جلالت وعظمت وهیبت صاحبی در پس
جلال نعت الهیدرکه قلوبه هیبت وتعظیم اعطا ایدر وبو جلالدن
اسم جلیل ظاهر اولمشدر وحکم جلادرکه تنزیه وتشبیه دینلور
یعنی جلال ضدین اوزرینه اطلاق اولنور (لیس کمثله شیء) ومرضت
فلم تعدنی کبی (دوم ضمتین ایله ایکنجی دومین ایکنجسی دیمکدرکه
ایکی یه منسوبدر یکی بره منسوب اولدیغی کبی (آمد فعل ماضیدر
مصدری آمدن درکلمك معناسنه مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب
آید وآینده دیرلر (جستن جیم عربی نك ضمه سیله استمکدر مضارعنده
سین واو ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر (قوت حوت وزنی
اوزرینه عربیدر مایقوم به بدن الانسان معناسنه یعنی انسانك بدنی
انکله قوام بولاجق قدر غدادر (حلال عقده حرمت اندن حل
اولنان نسنه درکه استعمالنده عقاب یوقدر طیب استلذاذ اولنان
نسنه در پس هر حلال طیب اولماز (معنای بیت) بودرکه اسباب

نجات اولان اوچ نسنه دن بری ذو العظمة والبرياء اولان الله تعالیدن
خوفدر یعنی عقابندن واکا باعث اولان اموردن پرهیز وحذردر
بوراده مقام خوفده ذوالجلال وصفنك مناسبت ولطافتی خفی دکلدر
ایکنجی قوت حلال طلب ایتمك کادی یعنی نفقه سنی حلالدن ایلیه
ومحرمات ومشتبهات تناولندن حذر ایده والا آتش اکل ایدر وعذابه
مستحق اولور وفرض ونافله سی قبول اولماز وآخرتده صورتی مسخ
اولور * سیومین رفتن بود بر راه راست * رستکار رست انکه این
خصلت وراست * سیومین مبتدا رفتن بودك مفعولی بر رفتنه
متعلقدر وبعد الجمله خبردر رستکار رست مقدم خبر انکه مؤخر مبتدا
واین خصلت دخی مبتدا وراست خبردر زیرا تقدیری حاصل است
اورا دیمکدرو بعد الجمله انکه یه صفتدر زیرا ان کسی که تقدیرنده در
(سیومین اوچنجی سوم اوچنجی دریا اشباع طریقیله در اصلی
سه درکه اوچدر سینك فتحه سی کسره جانبنه اماله ایله اوقنور
سیومینده یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (راه راست صراط
مستقیم درکه دین مشروعدر (رستکار مرور ایتدی (خصلت
فضیلتده غالبدر اکرچه رذیلتده دخی مستعملدر (ورا اصلنده
اورادرکه واو حرف آخره اتصالله همزه ساقط وواوه اخف حرکات
اولان فتحه ویرلشدر (ورا کلمه سی ادات مفعولدر ولام جاره معناسنه
کاورکه بوراده مراد بودر (معنای بیت) بودرکه اسباب خلاصك
اوچنجیسی صراط مستقیم اولان شرع نبوی اوزرینه یوریوب
کتمکدر قورتلمشدر اول کمسه که بو خصلت یعنی سلوك جادۀ دین
انك ایچون حاصلدر زیرا شرع مطهردن خارج اولان کافردر
کافره ایسه نجات یوقدر بلکه نجات مؤمنه در وخصلت مذکوره ده
امر ونهی داخلدر زیرا فرائضی اکتساب مناهیدن اجتنابله تام
اولور پس انده که امر اوله ولکن نهی اولمیه وبالعکس اول کمسه
نجات بولماز زیرا احدهما آخره مربوط وبری برینه منوطدر نتکم
قرآنك وعیدندن مفهوم مدر شوقدر واردرکه ایمانله انتقال ایدن
عاصی نك حسابی حقه مفوضدر حق عبد اولمیجق عفو ایتمك جائزدر
* کر تواضع پیشه کیری ای جوان * دوست دارندت همه خلق جهان *

تواضع كبرى نك مفعول اولى وپيشه ثانيسى وبعد الجمله
فعل شرطدر وهمه دارندك فاعلى وتا مفعول اولى ودوست ثانيسى
وبعد الجمله جزاء شرطدر (كيرى، مضارع مخاطبدر مصدرى
كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده يا زياده ايدوب كيرد وكيرنده
ديرلر وبعض نسخده كردى دوشمشدر كه ماضى مخاطبدر (جوان
يكت دركه پير مقابليدر جوان مرد يكت كشى وسخى زيرا جوان
قوت معناسنى متضمندر سخا ايسه قوت روحانيه ايله نفسى زبون
ومغلوب ايتمكدن كلور (دارند فعل مضارع جمعدر مصدرى
داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد
ودارنده ديرلر (خلق جهاندن مراد انساندركه افرادى برى برلرينه
دوست اولورلر زيرا مراد تواضع مقابله سنده اولان دوستلقدر سائر
مخلوقات ايسه بو وصفله موصوف دكللردر اكرچه حقده مسخر
ومنقادلردر وانسان كامله بعضى نك محبتى واردر (احد يحبنا ونحبه)
وبعضى نك بغضى واردر سام ابرص ديدكلرى كلركه آتش ابرهيم
عليه السلام نفخ ايتدى انكچون شارع انك قتلى ايله امر ايتدى
(معناى بيت) بودركه اى جوان اكر تواضعى پيشه وكار طوترسك ويا
ايدكسه سنى خلق عالم دوست ومحبوب طوترلر زيرا يرده اولان يوزى
كسه بصمز وخاكاء يكسان اولانلرى خاكدن رفع ايدوب دستكير اولور
وطبع انسان انك اوزرينه دركه سركشه سرفرو ايتمز بلكه فى المثل الى
كوكسنده اولانه انقياد ومحبت ايدر پس محبوب القلوب اولمغه بى وجود
اولمق لازمدر وبونده جوانه خطابك سرى بودركه جوانلق ايام غرور
وسركشى دركه دكه حالله كسه به باش اكز بو جهتدن تواضع وترك كبر
احسن اخلاقدندر * سرمكن در پيش دنيا دار پست * وركنى بى شك
رود دينت زدست * سر لفظى مكن كلمه سنك مفعول اولى وپست
ثانيسى در اكا ظرفدر وركنى واكركنى ديمكدركه شرطدر بى شك
روده متعلقدر دين رودك فاعليدر وتابه مضافدر زدست دخى اكا
متعلقدر دنيا دار وصف تركيبى در اصلنده دارنده دنيادر دنيا طوتيجى
معناسنه كه غنى ومتمول مراددر (دين معلوم اوله كه شريعت وملت ودين
وضع آلهى اولديغى جهتدن امر واحدر ولكن اطاعت اولنديغى

جهتدن

جهتدن دين وكتابت اولنديغى يوزدن ملت دينلور پس وضع آلهى
انى اقامت وانكله عامل اولانه كوره دين وانى الله تعالى دن تأديه ايدنه
نسبتله ملت ديرلر وامام راغب ديمشدر كه ملت الله تعالى يه وآحاد
امته مضاف اولماز بلكه نبى يه مضاف اولور ملت ابرهيم كبى وكذلك
جملة الشرائع ده مستعمل در آحادده دكل دين ايسه بويله دكلدر حكم
دين الله وشرع الله ديرلر ونماز دين دن در دينلور ملتدر دنلمز
(معناى بيت) بودركه غنى واهل دنيا اوكنده باشكى آشغه ايتمه يعنى
سرفرو ايدوب منحنى اولمه واكر بو وضعى ايلرسك بى شبهه دينك
الدن كيدر يعنى بى دين قالورسن زيرا غنى يه غناسندن اوتورى ركوع
ايتمك الله دن غيريه سجده در بو ايسه كفردر وحديثده كلور كه
(من تواضع لغنى لغناه ذهب ثلثا دينه) يعنى لسان وبدنى مرتبه سنده
دينى كيدر انجق قلبى مرتبه سنده قالور واكر بعد اللسان والبدن قلبى
ايله دخى اعتقاد ايده جك اولورسه كل دينى ذاهب اولور واكر غنى يه
غناسندن اوتورى عبادت قصد ايتميوب بلكه تعظيما تحيت قصد
ايدوب سرفرو ايدرسه، مكروهدر ومشايخ وبكلر اوكنده تقبيل ارض
وانحنا بو معنايه محمولدر * بهر زرمستاى دنيا دار را * تا چه خواهى
كرد اين مردار را * دنيا دار مستايك مفعولى بهرانك تعليلى دركرد
خواهى نك مفعولى واين دخى كردك مفعوليدر مستاى سينك لاجل
الضروره سكونيله نهى حاضردر زيرا ميم مفتوحه نهى ايچوندر كه امر
طلب فعله دلالت ايتدوكى كبى نهى دخى ترك طلبه دلالت ايدر ستاى
كسره له مصدرى ستودن در اوكمك مدح معناسنه مضارعنده واو
يرينه الف ويا زياده قلنوب ستايد وستاينده دينلور دنيا دار بيت
سابقده در كرد بوراده مصدر معناسنه دركه كردندر زيرا ايكى فعلك
اجتماعندن فايده اولمديغندن ثانى مصدره محمول اولور چه خواهى
كردنه ايلمك ديلرسن ونه ايده يسرسن ديمكدر اين مردار جيفهٔ دنيايه
اشارتدر هرنه اولورسه كرك عروض وكرك نقود (معناى بيت) بودركه
دنيا دارى يعنى غنى ومتمولى سيم وزردن يعنى مطلق مالندن اوتورى
مدح وستايش ايتمه ولكن زر كه آلتوندر اعلى المعادن وانفس الاثمان
والنقود اولغله انكله اكتفا ايلدى تا بو دنيا جيفه سنى نه ايلمك

استرسن ونه ایدیسرسن که اندن اوتوری اهل دنیایه سرفرو ومدح
وثنا قیلورسن شعرا اغنیایه قصائد عرض ایتدکلری کبی زیرا بوزاده
لسان وکتابت بردرکه غرض دنیا ایچون سویلمك ویازمق مذمومدر
واکا میت دیرلر که بی روحدر زیرا برکارك روحی ذکرالله درچونکه
اوراده یاد حق اولمیه میته در خصوصا که حضور حقده کذب
ایدوب خلق مدح ایتمك نه شناعتدر اشته موتی اوزرنه اوصاف
سویلمك نتکم اهل شام مبتلادر که اکا متصدی اولانه مداح دیرلر
قبحدر فافهم جدا * مرد کانند اغنیای روزکار * ای پسر بامرد
کان صحبت مدار * اغنیا مبتدا و مردکانند خبر مقدم در وصحبت
مدارك مفعولی و بادخی اکا متعلقدر مردکانند اصلنده مرده کان
اندر که کان لفظی کاف عجمیله ادات جمعدر وعند البعض کاف اخری
هاء غیر ملفوظه اولان کلماتك هالرندن بدلدر وادات جمع آن دركان
دکلدر بو صورتده مثلا مرده اوکنده هایا زلمز زیرا بدل ومبدل منهك
اجتماعی لازم کلور اولکی صورتده دکل ولکن تخفیفات لغت عجمه
مناسب اولان صورت ثانیه در واند ضمیر جمع غایبدر یعنی است که
رابطه در اند لفظی انك جمیدرالفی تخفیفا حذف اولنمشدر راستدن
بعض مواضعده حذف اولندیغی کبی وکاه اولورکه است واند مجتمع
اولورلر اخر یدستند کبی که اشترا ایتمشلردر دیمکدر پس مردکان
مرده نك جمعیدر واخرنده انداست کبی رابطه در معناسی مرده لردرلر
دیمکدر کانلر ادات جمع اولان آندن ودرلر اندن مستفاددر اغنیای
اصلنده اغنیاء در همزه ایله که غنی نك جمعیدر ولکن استعمال عجم
اوزرنه همزه دن بدل یاء توسل واضافت کتوررلر غنی وبقیه مفردات
بالاده در (معنای بیت) بودرکه اغنیا زمانه مرده لر یعنی میت کبیلر
درکه قلبلری حب دنیا وحرص متاع فانی ایله اولمش ونفسلری
دیرلمشدر (ای پسر بومقوله مرده لرله صحبت طوتمه والفت واختلاط
ایتمه والا الصحبة مؤثرة فحواسنجه انلرك صفات ذمیمه سی سکا
دخی ساری واثر صحبت اوزر که جاری اولوب سندخی انلرك کبی
اولورسن واخر اولورسن * مال وزر بی حد بدست آورده کیر *
* بعد ازان در کور حسرت برده کیر * آورده کیرك مفعولی ومال

دخی آورده نك مفعولی وبدست اکا متعلقدر بی حد مال وزرك
صفتیدر برده دخی ایکنجی کیرك مفعولی ودر برده یه ظرفدر بعد دخی
بویله در (مال رغبت وتصرف جاری اولان نسنه در دراهم ودنانیر
کبی پس تراب ونار ومردم کبیلر مال قسمندن خارجدر زیرا طپراغه
وآتشه رغبت یوقدر وحر اولان کسه نك تصرف وتملکی جائز دکلدر
وبوندن فهم اولندیکه زری مال اوزرنه عطف ایتمك تخصیص
قیلندندر زیرا عموم نفعی اولمغله سائر اموالدن مرغوب ومستثنادر
ومال دنلدوکی بودرکه قلوبك اکا میل تامی واردر شول جهتدن که
انسان فقیر بالذات ومال دخی قاضی الحاجات در (آورده واوك
فتحیله ماضیدن قسمدرکه کتورمش دیمکدر مصدری آوردن
وآوریدندرکه کتورمکدر (کیر کاف عجمیله امر حاضردر
مصدری کرفتندرکه طوتمقدر (بعد ازان آورده نك مصدرینه
اشارتدر (کور کاف عجمینك ضمیله قبردر کورك حسرته اضافتی
ادنا ملابسه ایله در (حسرت غم وفرقت وندامتدر تفصیلی بالاده در
(برده دخی ماضیدن قسمدر مصدری بردندرکه ایلتمك در (معنای بیت)
بودرکه بی حد وبی پایان یعنی غایتده چوق مال وخصوصا سیم وزر
اله کتورمش یعنی طوتالم که بی حساب ملك ومالك اولمش سن
اندن صکره حسرت قبرنه ایلتمش طوت یعنی انك صوکی اول مالی
دنیاده آلیقویوب کندك غم وفرقت والم وندامتله قبره کیرمکدر زیرا
وفاسی یوق وسندن مفارق اولور دوستدر پس سندن آیرلماز دوست
تحصیل ایده کورکه عمل صالح وبلکه مولادر جل جلاله وحدیثده
کلور (نعما بالمال الصالح للرجل الصالح) یعنی مال قسمی حلالدن
وخیره مصروف اولیجق سائر اموال کبی اولمز بلکه ممدوح اولور

* ⁂ در صفت ذکرالله میکوید ⁂ *

* باش دائم ای پسر بایاد حق * کر خبر داری زعدل وداد حق *
دائم باشه ظرفدر بادخی اکا متعلقدر بعد الجمله جزاء مقدمدر مصراع
ثانی شرط مؤخردر باعث تقدیم ذکرله توصیه یی تعجیل در خبرما بعدنه
مفعولدر خبر اعلام واخبارله اولان علمدر داد عدلك عطف
تفسیریدر عدل بالاده در (معنای بیت) بودرکه ای پسر هردمده

ذكر حقه مقارن ومصاحب اول واندن مفارقت ايتمه اكر حقك عدل
ودادندن خبر وعلم طوترسك يعنى شول كمسه نك كه يوم حشرده حقك
كمال عدالتندن وغافللرى مؤاخذه سندن خبرى اوله (اذكروا الله ذكرا
كثيرا) موجبنجه استيعاب اوقات واستغراق حالات اوزرنه ذكر اللهدن
خالى اولماز زيرا غفلت منهى در قال الله تعالى (ولا تكن من الغافلين)
ذكر ايچون وقت مخصوص وحالت مخصوصه اولماز قال الله تعالى
(الذين يذكرون الله قياما وقعودا وعلى جنوبهم * زنده دار از ذكر
صبح وشام را * در تغافل مكذر آن ايام را * زنده مفعول مقدم در
از زنده يه متعلقدر صبح دارك مفعول ثانيسى در آن ايام مكذره مفعولدر
درا كا ظرفدر ذكر نسيانك ضديدر قال الله تعالى (واذكر ربك
اذا نسيت) بونده كلمهٔ اذا دلالتيله نسيانك تحققنه اشارت واردر ولكن
فى الجمله نسيان ذكر دائمى منافى دكلدر واوصاف نبويه ده كلور (كان
يذكر الله على كل حالاته) ودعاده كلور (ذكرنا ما نسينا وعلمنا ما جهلنا)
يعنى بونده فى الجمله نسيانى اثبات واردر اكرچه متعلق قرآندر ولكن
اذا نسيت ده متعلق حقدر وسهوات نبويه دخى بويله در اكرچه انك
سهو ونسيانى افراد امتك سهو ونسيانى كبى دكلدر (صبح وصباح
حاجب شمسله افقك قزارديغى وقتدر كه اول نهار عرفى در وفجر
معناسنه دخى كلور كه اول نهار شرعيدر انكچون صبح صادق ديرلر
(شام اخشام وقتى كه غروبدن اعتبار اولنور (تغافل بى غفلت ايكن
غفلت كوسترمكدر بوراده مراد حقيقت غفلتدر نتكم شعرده كلور
(كه در خاب تغافل ديده لردن دور اولور بركون) مكذر كاف عجمينك
لاجل الضروره سكونيله نهى حاضردر مصدرى كذشتن در واز كچمك
وبر يردن بر يره كچمك معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب
كذرد وكذارنده ديرلر (وبعض لغاتده كلور كه كذاشتن قومقدر
مضارعى ميكذارد كلور (وبو مقامه مناسب اولان معنى بودر (آن ايامدن
مراد ايام عمردر كه اسم اشارت تعظيمى مشعردر كه ايام فاضله واوقات
شريفه ديمكدر ايام يوملك جمعيدر كه طلوع شمسدن غروبه دك
اولان وقتدر اصلنده اون ايكى ساعتدر صكره اختلاف مشارق
ومغارب ايله زايد وناقص اولدى (معناى بيت) بودر كه صباح

واخشامى ذكر اللهدن زنده طوت واحيا ايله زيرا زمان ومكان ميت
كبيدر كه انلرى حى كبى قلان ذكردر وكذلك نفس ذكر دخى اهمال
اولنديغى جهتدن ميت حكمنده در وآنى احيا ايدن ذاكردر انكچون
احياء ذكر واحياء اصول ديرلر (بعده ناظم قدس سره ديركه غفلتده
قومه وترك ايتمه وكچورمه اول ايام شريفه يى كه ايام عمر عزيزدر
وديمشلردر كه (الوقت سيف قاطع) يعنى وقت انسان سيف قاطع كبى
نافذ وماضيدر كه تيز كلور كچر پس مرور ايتمزدن اول تدارك حال
لازمدر وانسان دار الاحزان اولان دنيادن خروجنه اغلمز آخر غفلتله
كچن دملرنه اغلر وتأسف ايدر زيرا عمر سرمايه در وغفلت اكا زياندر
* ياد حق آمد غذاى روح را * مرهم آمد اين دل مجروح را *
ياد آمدك فاعلى وغذا مفعوليدر مرهم ايكنجى آمدك تحتنده فاعلندن
حالدر غذا كسرله ما يؤكل در (يعنى ييجك نسنه در غدوٌ وغداةٌ
اوّل نهاردر واول وقتده اكل اولنان طعامه غداء ديرلر فتحيله اخشام
اكل اولنانه عشاء ديدكلرى كبى فتحله صكره هر طعامه غداء دنلدى
تغليب طريقيله (روحدن مراد روح رواندر زيرا روح حيوانى نك
غداسى اطعمه واشربه در را تخصيص ايچوندر روحك غداسى
معناسنه وبعض نسخده غذاى روح را دوشمشدر بو صورتده غدا
آمدك فاعلندن حال ورا علامت مفعول اولور بوروحه معناسنه
(مرهم عربيدر كه جراحت اوزرينه اوردقلرى ملايم نسنه در تحريف
ايدوب ملهم ديرلر (اصلى رهمتدر كسرله مطر ضعيف دائم معناسنه
پس مرهم ده مطر مذكور كبى لين اولمغله مرهمى رهمتدن مشتق
قلديلر (مجروح جراحتلنمش يعنى يرالنمش زيرا جراحت كسرله ياره در
(معناى بيت) بودر كه ذكر حق روح انسانى نك غداسى كلدى يعنى
جسد مطعومات ومشروبات حسيه ايله تغذى وتربى ايدوكى كبى روح
دخى ذكر وتسبيحله غدا لنور وآنكله نشو ونما بولور زيرا هر نسنه نك
غداسى كندى مناسب وجهله در وحديثده كلور كه (ايكم مثلى انى
ابيت عند ربى يطعمنى ويسقينى) زيرا ارباب معرفت بو اطعام وسقيى
معنوى اولمغه حمل ايتمشلردر كه علوم ومعارف وحكم ذوقيه در وذكر
حق بو دل مجروحه مرهم كبى كلدى يعنى كوكل كه خنجر فراق وسكين

عشق واحتراق ایله مجروح اولمشدر انك مرهم ودواسی ذکر حقدر
(مرض قلبه شفادر توحید) قال الله تعالی (الا بذکر الله تطمئن القلوب)
یعنی اضطراب دل که مجروحك اضطرابنه بکزر انك سکونی ذکرله‌در
* یاد حق کر مونس جانت بود * کی هوای کاخ وایوانت بود *
یاد بودك فاعلی ومونس مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر وحرف
شرط که کردر معناده بود اوزرنه داخلدر هوی ایکنجی بودك فاعلی
وتامفعولیدر که معناده اکا متصلدر تقدیری کی بودت یعنی بود ترا
هوای کاخ وایوان و بعد الجمله جزاء شرطدر (مونس اینا سدن درکه
انس ویرمکدر ضمله ایجاشك ضدیدر که وحشت ویرمکدر پس انس
ووحشت ضداندر (کی فتحله اسم استفهامدر چن معناسنه (هوی
آرزو واشتهادر تفصیلی با آلاده درهوای آخرنده یا اضافت ایچوندر
الف هوی نك یاسندن منقلبدر (کاخ کاف عربی وخاء معجمه ایله کوشك
وچارطاق وتماشاکاه که باغده یاپلمش اوله (ایوان فتحله طاق بلند
ونشتكاه پادشاهان ورواق که او اوکنك سقفی در وقاموسده کلور که
ایوان کسرله صفهٔ عظیمه درپس بوندن معلوم اولدیکه ایوانك
فارسیده استعمالی فتحله وعربیده کسرله‌در (معنای بیت) بودرکه
یاد حق وذکر ذات مطلق سنك مونس جانك اولورسه وسکا انس
وحضور ویروب دفع وحشت وغفلت ایدرسه چن سکا قصر وسرای
ورواق وطاق وطمطراق قبوسی وآرزو وهوس وعلاقه سی اولور
یعنی اولماز زیرا باقی ایله مستأنس اولان فانیدن علاقه یی قطع ایدر
وابرهیم ادهم کبی تاج وتخت سلطنت صاحبی اولورسه ده ترك وتجرد
طریقنه کیدر وحدیثده کلمشدر که اکر امیر ذکر الله ده اولان فضیلتی
بلیدی امارتی کسرله یعنی بکلکنی ترك ایدوب درویش اولوردی
واکر تاجر دخی اول معنادن آکاه اولیدی تجارتنی ترك ایدوب ذکره
اشتغال کوستردی واکر بر تسبیحه نك ثوابی اهل ارضه تقسیم
اولنسه ایدی هرفرده اضعاف دنیا اجر دکردی (والله یضاعف لمن
یشاء * کر زمانی غافل از رحمان شوی * اندران دم همدم شیطان
شوی * تقدیری کر شوی غافل زمانی از رحمان دیمکدر که غافل
شوی نك مفعولی وزمانا غافله ظرف واز اکا متعلقدر اندر ایکنجی

مطلب

شوی نك ظرفی وهمدم مفعولیدر و بعد الجمله مصراع اوله جزادر
(زمانی ده یا وحدت ایچوندر زمان عند العرب لیل ونهاردرکه یکرمی
درت ساعتدر و بونك تفاصیل کثیره سی واردر محلندن مطالعه اولنه
(رحمن الله تعالی درکه رحمت واسعه وانعام وافضالی جمیع اشیایه
شاملدر و بو اسم شریف شمول وعمومده اسم الله ایله برابردر شوقدر
واردرکه جلاله نك مرتبه دخی دلالتی واردرکه الوهیت جمیع مراتب
اسمائی جامعدر سلطنت کبی اسم رحمانده ایسه دلالت مذکوره یوقدر
(شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه
مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر (دم نفس حرکت
ایله که آغزدن و بروندن بدنه داخل وخارج اولان ریحدرکه نفس
انسانیه یه غدا کبیدر انکچون انقطاع وانحباس ایله حیات منقطع
وجسد متلاشی ونفس مرده اولور (اندران دم زمان غفلته اشارتدر
(همدم مصاحب یعنی اش ویولداش ونفس داش زیرا هم مقارنته
دلالت ایدر پس ایکی کشی نفس المقده برابر اولسه‌لر همدم دیرلر
(معنای بیت) بودرکه اکر بر زمان قلیل رحماندن وذکرندن غافل
اولوب غیره مشغول اولورسك اول غفلتك دمنده شیطانه مصاحب
اولورسك زیرا حقدن مفارقت ایدن شیطانه متصل اولور شول
جهتدنکه انسان یا رحمانده ویا ماسواده در چونکه ذکر رحمانه
مشغول وتوجهی اکا موصول اولمیه ماسوا ئله مألوف ومستأنس
اولور بو ایسه نفس وشیطانك تزیین واغواسنه دائردر پس بر نفسی
اضاعت ایلین شیطانه مقارن اولوب اول نفس شیطانله کذر ایدیجك
بوقدر انفاسی اضاعت ایده نك حالی نیجه اولور انکچون دیدیلرکه
محافظهٔ نفس لازمدر زیرا جائزدرکه بر نفسده بر دولته نائل اوله که
سائر انفاسده اول دولت مقدر اولمیه و بونده اشارت واردرکه عمر
انسان دیدکاری فی الحقیقه انفاسدر یوخسه ایام ولیالی واسابیع
وشهور وسنون دکلدر فافهم جدا * مؤمنا ذکر خدا بسیار کوی *
تا بیابی دردو عالم آب روی * مؤمنا ای مؤمن معناسنه ندادر زیرا آخر
اسمده اولان الف ساکنه کاه اولورکه ندا علامتی اولور یاراکی که
ای یار دیمکدر ذکر کویك مفعولیدر بسیار اکا مفعول مطلقدر

(اذ کروا الله ذکرا کثیرا) کبی آب روی بیابی نك مفعولیدر در دخی
اکا ظرفدر (بسیار کثیر معناسنه در شرحی مرور ایتمشدر (کوی کاف
عجمی ایله امر حاضردر مصدری کفتن در سویلمك معناسنه مضارعنده
فا واوه قلب اولنوب بر یاء زیاده سیله کوید وکوینده دیرلر ونعمة الله ده
کویدن دخی کفتن کبی مصدر اولمق اوزره ایراد اولنمشدر بو صورتده
قلب مذکوره حاجت قالماز ولکن فعل مغیرك مصدری معتدبه دکلدر
یعنی انك اوزرنه برنسنه بنا اولنماز زیرا قاعدهٔ عجمه مخالفدر و بعض — مطلب
فضوللر هر فعلك مطلقا لفظندن مصدر اخذ ایدرلر وشو لکه
بعض لغاتده مندرجدر کویدن کبی کثرت استعمال وشهرتنه بناء در
(بیابی مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه یابیدن
دکلدر اکرچه نعمة الله ده درج اولنمشدر فاما کویدن کبی مصدر
فرعیدر اصلی دکلدر پس اصله کوره فا باء موحده یه قلب اولنوب
مضارعنده یابد و یابنده دیرلر (آب روی یوز صوبی یعنی حرمتلو زیرا
حرمتلو آدم یوزی صولی ورونقلو اولور کل سیراب وشاداب دیدکاری
کبی و برنسنه بی مدح ایتسلر صو بنده در دیدکلری معنای مذکوره
راجعدر (معنای بیت) بودر که ای مؤمن حقك ذکرنی چوق ایله
یعنی حق ذکر کثیر ایله ذکر ایله تکم قرآنده مواضع متعدده ده منصوصدر
تا که ایکی عالمده یعنی دنیا وعقباده حرمت وعزت بوله سن دنیاده
حرمت بودر که اهل ذکر یوزی نورلو ومحبوب القلوبدر وعقباده
حرمت بودر که درجاتی عالیه در نتکم قرآنده بو دخی مصرحدر و بوندن
فهم اولندیکه اهل غفلت ونسیان اولنلر ظلمت نفسك غلبه سیله
بی نور وفرقالمشلر وذات بولمشلر در فافهم جدا * ذکر را اخلاص
می باید نخست * ذکر بی اخلاص کی باشد درست * اخلاص بایدك
فاعلی وذکر مفعولی ونخست اکا ظرفدر ذکر بی اخلاص مبتدا
درست باشدك مفعولی و بعد الجمله خبردر (اخلاص خالص قلمقدر که
شو بندن صافی ایتمکدر وکاه اولور که شو بی اولمانه دخی خالص دیرلر
اخلاص ترك ریا ونفاق وقلبی شائبهٔ نفسانیتدن حق ملاحظهٔ
اخلاصدن یله تخصیلدر (می باید باء موحده نك تقدیمی ایله فعل
مضارع غائبدر مصدری بایستن در کرك اولمق معناسنه مضارعنده

سین حذف اولنوب باید دینلور (نخست نون وخاء معجمه نك ضمه لریله
اول ونخستین اولکی در (باشدك مصدری باشیدن در اولمق معناسنه
(درست بتوندر که مقابلی شکست در (معنای بیت) بودر که حق
ذکر ایتمکه اول اخلاص کرکدر که انده حظ نفس وغرض وریا ونفاق
اولمیه زیرا بی اخلاص اولان ذکر حقین درست وصحیح اولور یعنی
اولماز واعتبار بولماز بلکه سائر اعمال باطله کبی صاحبنك یوزنه ضرب
اولنور اشته ذکر خالص حضورله وحقله اولان ذکردر غفلتله
وخلقله اولان دکلدر یعنی ذکرده ملاحظهٔ خلق شرکدر که صفات
نفسانیه نك بقاسندندر چونکه صفات نفسانیه محو اوله ذاکر
ومذکور حق اولور و بوندن فهم اولندیکه ذکر حق حقله اولان
ذکرك فوقنده در زیرا حقله اولان ذکرده فی الجمله اثنینیت واردر
ذکر حقده ایسه بو معنی مفقوددر زیرا بو درجه ده عبد فناء مطلقدر
* ذکر باشد برسه وجهی بی خلاف * تا ندانی این سخن را از کزاف *
ذکر فاعلدر باشده و بروبی اکا متعلقدر این ندانی یه مفعولدر از دخی
اکا متعلقدر (وجه وجهت بردر وطریق معناسنه دخی استعمال اولنور
آخرنده یا زائده در (خلاف وفاقك ضدیدر (تا بوراده تحذیر ایچوندر
زنهار معناسنه عربیده ایاك واتق کبی نتکم دیرلر ایاك والاسد زیرا
ابتدا وانتها وتعلیل ودوام وکه معنالرینك بو مقامه مناسبتلری
یوقدر بعض نسخده تا برینه تو دوشمشدر فاما اولکسی انسبدر
و بوستانده کلور (الا تا نکرید که عرش عظیم) (بلرزد همی چون
بکرید یتیم) یعنی ظاهر اولان بودر که بو بیتده تا معنای مذکور ایچوندر
(کزاف کاف عجمینك ضمی وزاء هوزایله قولابنده و بیهوده ولاف
دیمکدر که تعریب ایدوب جزاف دیرلر بیع جزاف کبی (معنای بیت)
بودر که ذکر اوج وجه وقسم اوزرنه اولور یعنی اوج قسم اولدیغی
بین العلماء اتفاقیدر آکاه اول وصاقن که سن بو سوزی لاف وچکه
چالمقدن وکوزی بلیه سن که انك وزنی واندازه سی اولمیه بلکه ذکر
حقنده واقسامی خصوصنده سوزم علم الیقیندن واتفاق علماء
بالله دندر که انده شك وشبهه یوقدر ناظمك قدس سره بو کلامدن
مرادی استماعله توصیه وتقریرنی تقویتدر زیرا بعض اهل رسوم که

جهلاء حكمنـده در اذكاره متعلق اولان مباحثده منـازعه وانكار
وسوء اعتقاددن خالى دكللردر ازاحهم الله عن وجه الارض وضيق
عليهم كل طول وعرض * عام را نبود بجز ذكر زبان * ذكر خاصان
باشد ازدل بى كمان * عام نبودك مفعوليدر فاعلى جزلفظنك مدخولى
اولان ذكردر زيرا جز حرف استثنادر و بواستثنايه استثنـاء مفرغ
ديرلر كه على حسب العوامل معر بدر عربى ايله تقديرى لايكون له ذكر
من الاذكار الا ذكراللسان ديمكدر كه مستثنى منه حذف اولنوب عامل
مستثنى ايچون تفريغ اولنمشدر (بجزده بازائدهدر (زبان فتحله وضمله
لساندر (خاصان خاصك جمعيـدر خاص وعام بربرينك مقابليدر
معنالرى باآلادهدر (كمان كاف عجمينك ضميله ظن معنـاسنه دركه ترك
صانوديرر (معنـاى بيت) بودركه عوام ناس ايچون اقسـام ذكردن
اولماز الا ذكرلسانى اولوركه اكا ذكر مجازى ديرلر زيرا قلبلرى غافلدر
وخاصلرك ذكرى بى شبهه كوكلدن يعنى ذكرقلبى اولور زيرا قلبلرى
مذكورله حاضردركه اكا ذكر حقيقى ديرلر وصورت معنـادن لبدن
قشركبى در واهل نفاق عواماه ذكرلسانىده مشتركدر فاماخواصله
ذكرقلبيده مشـترك دكلدر زيرا نفـاق وغفلت خلوص وحضوره
مانعدر * ذكربى تعظيم كفتن بدعتست * واندران يك شرط ديكر
حرمتست * كفتن مبتـدا ذكرانك مفعولى و بى تعظيم ذكرك صفتى
و بدعت خبردر ويك شرط مبتدا وديكر صفت واندران مبتـدادن
حال وحرمت خبر و بعدالجمله ماقبلنه معطوفدر (تعظيم عظيم يعنى
اولو طوتمقدركه فارسيده بزرك داشتن ايله تعبير اولنور (بدعت كسرله
ابتـداعدن اسمدر رفعت ارتفـاعدن و خلقت اختـلافدن اسم
اولدقلرى كبى صكره دينـده زياده ده ونقصانده استعمال اولنـدى،
زياده دخى اكر كتاب وسـنته مصادمه طريقيـله اولورسه بدعت
قبيحـه دركه مردود در ودينده حدث ديدكلرى بودر اكرشرعده
اصل صحيحى اولوب على طريق التقرب ابتداع اولنديسه بدعت حسنه
ديدكلر بدركه مقبولدر واكا حدث ديمزلر بلكه سنت ديرلر زيرا سنن
علمادندر بواعصارده اكثرعلماء ظاهر بدعت نه ايدوكن بلميوب شويله
مجهول قالمشدر انكيچون خلق اراسنده اختلاف فاحش واردر كلام

مطلـــب

ناظمده قدس سره اولان بدعت ايله مراد بدعت قبيحـه به لازم كلن
بطلاندر (اندرآن ده اندر ظرفدر آن اسم اشارتدر مشار اليهى ذكردر
شرط اصلده رانك فتحه سيله درعلامت معناسنه صكره برشئ برشيئه
تعليق ايتمكه كه معلق به اولان شيئك وقوعيـله معلق دخى واقع اوله
شرط ديديلر رانك سكونيله زيرا معلق به اولان نسـنه نك حصولى
معلقك وجودنه علامت كبيدر مثلا ان كانت الشمس طالعة فالنهار
موجود كبى كه نهارك وجودى شمسك طلوعنـه تعليق اولنوب طلوع
شمس انك وجودنه علامت قلنمشدر (ديكر يائله وياسز بردخى دركه
غيرمعنـاسنه در (حرمت ضم وسكونله روا اولمامق و پردهسى يرتلمامق
بومعنايه ايسه احترام وتوقير لازم كلور يعنى اول پردهسى منخرق اولمق
جائزاولميـان نسنه يى هيئتلو وحشمتلو طوتوب اكاكوره حقنى مراعات
وشانى تعظيمـدر بونده ناظم قدس سره تعظيم ايله ظاهرده اسمنى
تعظيم وحرمت ايله باطنده مسماسنى توقير مراد ايدرتكيم اسمنى تعظيمده
كلور (سبح اسم ربك الاعلى) ومسماسنى تعظيمده كلور (سبحان ربك
رب العزت عما يصفون (معنـاى بيت) بودركه بى تعظيم ذكرايلمك
وحقك اسم پاكنى ياد ايلمك بدعت وباطلدر زيراقرون ثلثه تعظيمله
ياد ايدرلردى بى ادبلك صكره كلن احداثده حادث اولدى پس
اسم شريفى تحريفدن مصون طوته واستهزاء وهزل كبى سويلميـه
وعنـدالتأدب وعند مضغ الطعام وحال غائطده ومزابلده و مواضع
مستقذرهده وملاهى واغانى اوزرنه سويلميه وقسمنى من غير مبالاة
اكثار ايتميه وخبائث وروائح كريههدن پاك اولمش دهان ولسانله ذكر
ايليه وغلبهٔ خوابده واختلاط اصواتده ومشغول اولان قوم يانده ديميه
وغفلتله ومعنى وحقيقتنه عدم وقوفله ذكردن تحرز ايليه وكلام حقى
كلام ناس يرينه قوميـه واسم الهى ياد اولسه جل جلاله و بونك
امثالى نسنه ايله مقابله ايليه واسم الهى ارضدن رفع ايليـه وديوار
آرالقنـه صوقميه وعلى هذا اسم شريفى ابتذالدن وجهر واخفـادن
لحندن حذر وذكرده برغيرى شرط دخى حرمتـدر يعنى مسماسنى
قلبنده مهابتلو طوتمقدر بوكا خود حضور دل لازمدر والله تعالى
ذاتنده عظيم وصدور وقلوبده معظمدر پس اكاكوره ذكر ايتملودر

* ذكر خاص الخاص ذكر سر بود * هر كه ذاكر نيست او خاسر بود *
ذكرك كسره سيله استعمال عجم اوزره مبتدادر ذكر ثانى بودك
مفعولى و بعد الجمله خبردر هر كه هر كسى كه تقديريله مبتدادر ذاكر
بحسب المعنى نيستك مفعوليدر و بعد الجمله مبتدايه صفتدر او مبتدا
و خاسر بودك مفعولى و بعد الجمله خبر و بودخى بعد الجمله هر كسى يه
خبردر خاص الخاص اخص الناس در عادتك مقابلى اولان خاصك
درجه ده فوقنده در سر انسان قلبده ايداع اولنمش بر لطيفه در كه
مطلب
بدنده روح كبيدر پس روح محل محبت و قلب محل معرفت و سر محل
مشاهده در زيرا بو سر الهيدركه اكا تجلى وجه خاص ديرلر
بو وجهله عبدله حق ارا سنده واسطه يوقدر و اول وجه انك تجلى
جمعى دن حصه سيدر بو جهتدن مشاهده لازم كاسه چشم سر له
مشاهده اولنور حق حقله شهود ديدكلرى بودر زيرا خلقله حق
مشهود اولماز انكچون بوذكره ذكر خاص الخاص ديدى زيرا ذكر
قلبى نك باطنى دركه ذكر حق در وذكر قلبى ده معناى حضور واردر كه
اثنينيتى مشعردر ذكر حق ده ايسه ذاكر و مذكور بردر فافهم جدا
(خاسر خاء معجمه ايله خسارتدندر زيان معناسنه پس خاسر اهل زياندر
(معناى بيت) بودر كه اخص الخواصك ذكرى ذكر سرى دركه ذكر
قلبى نك فوقنده در و مشاهدهٔ حق اول مرتبه نك ديده سيله حاصل
اولور زيرا حق واجب الوجود در لسان و قلب و روح ايسه مخلوقدر
مخلوق ايسه جانب خلقيندن حقى كورمز زيرا ميانده جهت جامعه
يوقدر بلكه جانب حقيتدن كورر كه سر الهى در وحديث قدسيده
كلور (سر الانسان سرى وسرى سره) يعنى انسانك سرى بنم سرمك
ظاهرى و بنم سرم انك سرنك باطنيدر و هر كس كه حق تعالى يى
هر نوجهله اولورسه ذاكر اولميه تجارت عمرده زيانكار و وقتنى اسراف
ايدر واكا غافل ديرلر پس ابتداء يقظه ذكر لسانى و بعده قلبى
و بعده سرى ايله اولور كه يقظهٔ تامه در * هست مر هر عضو را
ذكرى دكر * هفت اعضا هست ذاكراى پسر * هر عضو بحسب
المعنى هستك مفعولى و ذكر فاعليدر دكر ذكرى نك صفتيدر او رتاده
ياء وحدت كه نوعيته دلالت ايدر و صفيته مانع دكلدر و اصل استعمال

عجم بو مقوله مواضعده وجه مذكورله يائله در (بحرى ديكر كبى هفت
اعضا مبتدا و هست ذاكر خبردر زيرا تقديرى ذاكرست ديمكدر كه
بوراده هست است يرينه در نتكم كاهيجه عكس اوزرينه در مر فتحله
تحسين لفظ ايچون اول كلمه يه داخل اولور مرترا كبى و چون ديمك
اولور و لام جاره معناسنه كلور مر فلان فلانه و فلانك ديمكدر (عضو
ضمله و كسرله عظميله بله اولان لحم وافره ديرلر جمعى اعضا كلور
اعضاء سبعه دن مراد جبهه و يدين و ركبتين و اطراف قدمين در
انف جبهه ده داخلدر زيرا عظملرى بردر و اعضاء مذكوره يه
مساجد ديرلر كه بدن انساندن مواضع سجوددر بوراده مساجد مسجدك
جمعيدر فتحله لاغير كما فى المغرب بعد ذا ناظمك قدس سره اعضايى
تعميمدن صكره اعضاى سبعه يى تخصيصى شرفندن اوتوريدر زيرا
سجده اركان صلاتك اعظمى دركه حال اقتراب و مشاهده در پس
جميع اعضا و اجزاء لطيفهٔ انسانيه ايچون ما خلق له واردر اول اعضا
كندى ذاتلرنده مسبح اولدقلرندن ماعدا انسان انلرى وجه شرع
اوزره استخدام لازمدر كه اولكسى عبادت ذاتيه و ايكنجسى عبادت
تكليفيه در انكچون اياك نعبد نون جمعله ايراد اولندى تا كه جملهٔ اجزايه
شامل اوله فاعرفه (معناى بيت) بودركه اعضاء انسانيه دن هر عضو
ايچون بشقه بر ذكر واردر يعنى اعضانك نوعيتى كبى ذكرلرى دخى
انواع دركه هر برينك ذكرى حالنه مناسب اولان وجه اوزره در
و جميع اشيا دخى بو اسلوب اوزره در انكچون بر سالك اشيانى كندى
تسبيحى كبى تسبيح ايدر استماع ايدرسه انك كشفى خيال در حقيقى دكلدر
زيرا هر برينك ذكر مخصوصى واردر كه مكاشف اولان ذكر و تسبيحنه
مغايردر اشته الطرق الى الله بعدد انفاس الخلايق سرى بودر اى پسر
خصوص اوزره يدى اعضاء سجده دخى ذاكردر پس اهل ذكرى
تعظيم ايدوب ما خلق لهنده استخدام ايتمك لازمدر زيرا سكالصوق
اولان نسنه نك غيريدن حقى اقوادر فافهم جدا * يارئ هر عاجز آمد
ذكر دست * ذكر پا خويشان زيارت كردنست * يارى مبتدا و همزهٔ
توسل ايله ما بعدنه مضافدر ذكر دست آمدك تحتنده يارى ضميرندن
حالدر و بعد الجمله خبردر ذكر پا مبتدا و خويشان زيارتك و زيارت

دخی کردینك مفعولی وکردن مبتدایه خبردر (یاری اعانتدر عاجز
قادرك ضدیدر عجز فتح عین وضم جیمله برنسنه نك مؤخریدر
بردالعجز کبی که قیش آخرنده کلور عجز که قدرت مقابلیدر اندن
مأخوذدر زیرا تأخراموره مؤدیدر (خویشان خاء معجمه نك کسری
وواوسمیله خویشك جمیدر خصم قوم معناسنه (زیارت زوردندر
فتح واوله میل معناسنه زیرا زائر اقربا و اصدقاسنك ملاقاتنه
میل ایدر ویا زوردندر جوروزنی اوزرنه که وسط صدردر زیرا
زائر مزورك مواجهه سنی قصد ایدر (معنای بیت) بودرکه دستك
ذکری خلقك عاجزنه اعانت کلدی یعنی دستله بتن ایشلرده عاجزلره
ال یاردمی ایدرسك الکی ماخلق لهنده استعمال اتمش اولورسن والك
دخی ذکر اتمش اولور وپای یعنی اایاغك ذکری اقربا و اصدقایی
زیارت اتمکدر زیرا حرکتله زیارت وحرکت دخی ایاقله اولور پس
ایاغك ماخلق لهی بودر اکر بی دست وپا و زیاده اعرج اولورسه
معذوره حرج اولمامغله اعانت و زیارت ساقط اولور و زیارتی اقربایه
تخصیص ایتدوکی شرفندن وصله رحمدن اوتوریدر والا علماء بالله
واخوان فی الله دخی زیارت اولنور * ذکر چشم از خوف حق
بکریستن * یازدر آلاء اونکریستن * ذکر چشم مبتدا و بکریستن
خبرولزاکا متعلقدر باز کیر و معناسنه در یعنی و یردخی دیمکدر
درنکریستنه ظرفدر اوحقه اشارتدر چشم کوزدرکه قپاق وکرپك
آنده داخلدر خوف توقع مکروهدرکه اوراده یا علامت مظنونه
ویامعلومه اوله بوراده مراد عذاب حقدن خوف ویا جلال وهیبتدن
خشیتدر (کریستن کاف عجمینك کسریله اغلمقدر بوراده وزن ایچون
اسکان اولنور مضارعنده سین حذف وراء اسکان اولنوب کرید
وکرینده دینلور اولنده باء عربیهٔ مکسوره ادات توسلدرکه افعال
ومصادر اولنه داخل اولورکه علامت اشتقاقدر (آلاء الیك جمیدر
همزه نك فتحی ولامك سکونیله نعمت معناسنه ودخی غیری وجه
اوزرنه جمع اولور وبعضیلر دیدیلرکه آلاء نعم ظاهره ونعماء نعم باطنه در
مثلا یدین ورجلین وامثالی آلاء دن وقوتلری نعمادندر واغدیهٔ
جسمانیه آلاء وعلوم واذواق نعمادر وحدیثده کلور (تفکروا فی آلاء الله

ولا

ولا تفکروا فی ذات الله) یعنی آثار ظاهره یه نظر ایدوب اثردن مؤثره
استدلال ایدیکوز وحقائق اسمایه مطلع اولوکز فاما ذات الهیه ده
تفکر اتمکوز زیرا نظر عقلی ایله ادراك اولنور مقوله سی دکلدر (نکریستن
نونك کسره سی وکاف عجمینك لاجل الضروره سکونیله باقق نظر
والتفات معناسنه نکاه کردن کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد
ونکرنده دینلور وبوندن فهم اولنورکه نکریستن ده یا اشباع
طریقیله دراصلی نکریستن در (معنای بیت) بودرکه کوزك
ذکری الله تعالی نك عذاب وعقابی خوفندن وجلال وهیبتندن
اغلمقدر نتکم تائبلر وعارفلر کریان اولورلر کرو یعنی آلاء حقه دیده
عبرتله نظر ایلمکدر نتکم قرآننده کلور (فانظروا الی آثار رحمة الله)
وینه کلور (فاعتبروا یا اولی الابصار) وینه کلور (سنریهم آیاتنا
فی الآفاق وفی انفسهم) پس مقتضای نظر مشاهدهٔ مجرده دکلدر بلکه
اعتبار واطلاع حقائقدر وعلم نجومك فی الجمله مرخص اولدیغی
(ویتفکرون فی خلق السموات والارض) مضموننده داخل اولمغله در
الحاصل تفکر اتمك خلقه کوره در حقه کوره دکلدر انکچون خلقله
تقییدایتدی زیرا فکر طبیعی خیاله مصاحبدر خیال دخی محسوساتدن
اخذ ایدر وعقل فکر طبیعی نك فوقندهدر پس مادهٔ حسدن اخذ
اتمسه دخی عقلیات ور وحانیاتی ادراك اتمك شانندندر ولکن معتبر
ولان عقل قدسیٔ کلیدر یوخسه عقول جزئیه دکلدر وفوق العقل
اکشف مرتبه سی واردر امور معنویه آنکله ادراك اولنور * استماع
قول قرآن ذکر کوش * تاتوانی روز شب در ذکر کوش * استماع مبتدا
ذکر خبریدر تامادام معناسنه مصراع ثانی اخرنده کوشه ظرفدر توانی
مضارع مخاطبدر مصدری توانستن در قادر اولمق معناسنه مضارعنده
سین حذف اولنوب تواند دینلور تانك دخولیله مصدریته تحول ایدر
عربیده مدة قدرتك دیمکدر روز ودر کوشه ظرفلردر استماع قصدله
سماعدر یعنی قولاق طوتوب دکلمکدر (سماع اعمدر قول قرآندن مراد
تلاوت قرآندر کوش اول کاف عجمی نك ضمیله قولاقدر وکوش ثانی
کاف عربی نك ضمیله امرحاضردر مصدری کوشیدندر دورشمق
وچالشمق معناسنه (معنای بیت) بودرکه تلاوت قرآنه قولاق

طوتوب دكلـك قولاغك ذكری در زيرا قرآن فلك جمع ذاتی دن فلك سمع صفـاتی يه نزول ايتمشدر پس لسان تلاوت ايچون اولديغی كبی سمع دخی استمـاع ايچوندر وحديث وكلمات كبار دخی لازم الاستمـاع اولمقـده قرآنه منضم وملحقدر ايمـدی مادام كه قادرسن كيجه وكوندز ذكره چالش واعضا وجوارحكی دخی اعمـال ايله * اشتياق حق بود ذكردلت * كوش تا اين ذكر كردد حاصلت * اشتياق بودك فاعلی وذكر مفعوليـدر كوش كاف عربيله امر حاضردر تتكم مرور ايتدی تا تعليل ايچوندر انتهـاء غايت ايچون اولمغه تحملی وار در اين ذكر كردك فاعلی حاصل مفعوليـدر حاصل تاء خطابه مضافدر وجائزدر كه تاء خطاب بحسب المعنی كردد كلمه سنه لاحق اوله (اشتياق هوی ومحبتك قلبده حركت وهبوب وانبعاثيدر شوق كبی ولكن فرق بودركه شوقده غايب حاضر اولنجق قلب ساكن اولور اشتياقده ايسـه ساكن اولماز بلكه محب محبوبه ملاقاتله فرح وسرور مزيد اولور ومطالعهٔ جمال ايتدكجه محـاسن افزون اولور وديداره طويمق اولماز (كردد كاف عجمی ايله فعل مضارعدر مصدری كشتن در شدن معناسنه كرديدن دخی لغتدر دونمك معنـاسنه كه لازمی تحولدر يعنی برحالدن برحاله دونمك كه صيرورتدر (معنـای بيت) بودركه اشتياق حق سنك قلبكك ذكری اولور يعنی شول كسنه كه جمال حقه مشتاق دكلدر انك قلبی غافلدر ذاكر دكل پس چالش بو ذكر قلبی سنك حاصلك وياسنكا حاصل اولمقدن اوتوری وياخود بومرتبه منتهی اولنجيه دك اجتهـاد ايله زيرا عاشق ومشتاق حق اولميـان انسان حيوانی اولور حقيقی دكل نفس حيوانيه يه ايسـه عذاب اولور فاما اهل عشق وشوقه عذاب اولماز وحقه وصوله طريق عشق در غيری يول يوقدر وسر خلافت اكا منوطدر فافهم جدا * آنكه ازجهلست دائم دركار * كی حلاوت يابد از ذكر اله * آنكه انكسی تقديريله مبتدادر جهلست ده تا كاهه قيدر تقديری دركاهست دائما ازجهل ديمكدركه در محذوفه متعلق اولوب عربيده كی ظروف كبی ماقبلنه صفت وياصله اولور از ظرفده اولان استقراری تعايلدر حلاوت يابدك مفعولی واز حلاوته متعلقدر

وبعد الجمله مبتدايه خبردر جهل نفسك علمدن خلو يدركاه اولوركه لا علی سبيل الذم ذكر اولنور (يحسبهم الجاهل اغنيـاء من التعفف) كبی زيرا بوراده جاهل ايله مراد انلرك حالرنه واقف اولميان ديمكدر كلام ناظمده قدس سره جهل ايله مراد جهـل مذمومدركه حقوق الله وحقوق عباد بيلمامك وياسوء اعتقـاد اوزرنه اولمقدر (حلاوت حلوك لذتيدر حلو مرك ضديدركه طتلو وآجی ديمكدر (يابد مضـارعدر مصدری يافتن در بولمق معناسنه تتكم مرور ايتدی (اله الله تعالی در ولكن معرف الله تعالی دن غيری اوزرنه اطلاق اولنمـاز تتكم قرآنده كلور (هل تعلم له سميا) اله منكر ايسـه اطلاق اولنور هل من اله غير الله وامثالی كبی لا اله الا الله ده اولان منكر معبود بالحق معناسـنده دركه اصلی الله الاله در (معنـای بيت) بودركه اول كسـه كه جهلی سببيله دائما كاه ايچنـده مستقر وراسخدر اله حقك ذكرندن نچن حلاوت ولذت بولور يعنی بولماز زيرا استفهام انكاريدر وبوندن معـلوم اولديكه جهـل بالاحكام وبالله باعث كناهدر وكناه حجابدر وحجـاب غفلتدر وغفلت مانع ذوق ذكردر زيرا غفلتله ذكر مجتمع اولماز ذوق زهده قالدی اشته بوسـببدن عوام ناسده ذكر اولماز واولسـه دخی حلاوت بولمـاز وبوسره اشارت ايچون قرآنده كلور (واذا ذكر الله وحده اشمأزت قلوب الذين لا يؤمنون بالاخرة واذا ذكر الذين من دونه اذاهم يستبشرون) والعيـاذ بالله من ان يكون ذوقنا وفرحنا بما سواه * خوندن قران بود ذكر اسان * هركرا اين نيست هست ازمفلسان * خواندن بودك فاعلی وذكر مفعوليدر هركرانك تقـديری هركسی كه اوراديمكدر كه هركسی مبتدا واين مبتداء ثانی ونيست خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر اوراده را لام جاره معناسنه نفيه متعلقدر وهست هركسی يه خبردر واز اكا متعلقدر (خواندن خاء معجمه نك ضمی وواو رسميله الف ثابتـدر اوقومق فارسيسی تركيسی كبی مشتركدر ودعوت معنـاسنه كلور (لسان جارحه وقوت جارحه در تتكم قرآنده كلور (واحلل عقدة من لسانی) مقصود لسانمك قوتندن عقده يی حل ايله ديمكدر زيرا عقده نفس لسانده دكل بلكه قوتنده ايديكه نطق انكله حاصل اولور (هست بوراده است يرينه در بحسب المعنی تقـديری

ازمفلسانست دیمکدر (مفلسان مفلسك جمعیدر فلس سكون لامله
منفی دید كاریدر ماضیسی افلس كلور مالی قالمیوب دراهمی فلوس
ولدیغی وقتده ویاخود برحالله اولسه كه یاننده فلس بله بولنمسه
وقاضی فلان كمسه یی تفلیس ایتدی دیرلر افلاسنه حكم ایتدی معناسنه
افلاس مفلس اولمقدر (معنای بیت) بودركه قرآن اوقومق لسانك
ذكری اولور جمیع اذكار واسماء دخی قرآنده مندرجدر هركس كه انك
ایچون تلاوت قرآن معناسنه ذكر یوقدر اول كمسه قیامت مفلسلرندندر
زیرا قرآن اوقومق مؤمنلرك سرمایه سیدركه تجارت آخرت انك
نظمنی ذكر ومعناسیله عمل ایتمكله اولور پس بو تجارتدن محروم اولان
مفلس و بی مایه قالور وخسارت عظیمه بولور * شكر نعمتهای حق
میكن مدام * تا كند حق باتو نعمت رامدام * شكر میكن كلمه سنك
مفعولیدر مدام اكا ظرفدر زیرا مدام اصلنده مطر دائم در بوراده
مطلق دوام مراد در حق كندك فاعلی وباتو اكا متعلق ونعمت
مفعول اول وتمام ثانی وبعد الجمله تعلیلدر تمام اصلنده اتمام دركه
مصدردر زوایدی حذف اولنمشدر وقرآنده كلور (ثم آتینا موسی الكتاب
تماما) ای اتماما للكرامة والنعمة كما فی الارشاد بقیهٔ مفردات بالاده
شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودركه حقك نعمتلرنه دوام اوزره
شكر ایله تا كه حق دخی سكا (لئن شكرتم لازیدنكم) نعمتی مزید واتمام
ایلیه بوراده نعمتها دیو نعمتی جمع ایراد ایلدی زیرا نعم الهیه (وان تعدوا
نعمة الله لاتحصوها) وفقنجه غیر محصوردر وشاكره لازمدر شكری
بعض نعمه تخصیص ایتمیه بلكه ظاهر و باطن انواع نعمه تعمیم ایلیه
تا كه هر بری ایچون مزید حاصل اولوب نعم كبی شكر دخی تام اوله
قال الله تعالی (واسبغ علیكم نعمه ظاهرة و باطنة) وقال (وقلیل
من عبادی الشكور * حمد خالق برزبان دارای پسر * عمر تا برباد
ندهی سربسر * حمد دارك مفعولی وبرا كا متعلقدر عمر دخی ندهی نك
مفعولی وبر دخی اكا متعلقدر سرازسر تقدیریله در تكم مرور ایتدی
حمدك متعلقی اعمدركه نعمته وغیریه شاملدر وموردی خاصدر كه
لساندر (خالق خلقندر كه تركیب اجزا وتسویهٔ اجسادن عبارتدر
وعند الصوفیه وجودك ماهیاته افزاییدر (دار امردر داشتن دن كه

صاقلق وحفظ ایتمك معناسنه در (ندهی مضارع مخاطب منفی در
دالك سكونی لاجل الوزن در مصدری دادن در مضارعنده الف
هایه قلب اولنوب دهدودهنده دینلور (ده كسرله امردر (سربسر
ازسر تابسر تقدیریله باشدن باشه واوچدن اوچه دیمكدر تكم مرور
ایتدی (معنای بیت) بودركه ای پسر سنی خلق ایلین مولانك حمد
وشكرنی زبانك اوزرنه طوت وانكله رطب اللسان اول وجملهٔ اوقاتده
انی حفظ وضبط ایله تا كه بالكلیه عمركی برباد ایتمیه سن وهوایه
صاورمیه سن زیرا عمر كه بی ذكر وبی حمد وثنا كذر ایده هوادر یعنی
فائده دن خالیدر وذكر وحمدك فائده سی حقه ارتباط ونعمت وجوده
حمد له مقام محمودیته وصولدر زیرا حامد حقك محمودیدر ذاكر
مذكوری اولدیغی كبی * حمد حق را برزبان بسیار دار * تا شوی
ازنار حرمان رستكار * حمد دارك مفعولیدر برحمده متعلقدر بسیار
بحسب المعنی دارك مفعول مطلقی در رستكار شوی نك مفعولی واز
رستكاره متعلقدر وجمله سی تعلیلیه در (حرمان منع معناسنه در
محروم ممنوعدر رزقده وسعتی اولمیان وخیردن ممنوع اولان حقنده
استعمالی كثیردر بوراده مراد اجر وثوابدن محرومیتدر كه آتشه بكزر
زیرا مرزوقیت جنتده ومحرومیت جهنمده اولور (رستكار قورتلمش
خلاص اولمش معناسنه در تكم انك وبقیهٔ مفرداتك شرحی بالاده در
(معنای بیت) بودركه حمد حقی زبانك اوزرنه چوق طوت یعنی
حمد كثیرله حقه حمد ایله تا كه محروملق آتشندن خلاص اوله سن
یعنی نعم الهیه یه علی الدوام حمد ایدرسك جنات عالیه ده اجر جزیل
وثواب كثیر بولورسن وسرا وضراده حامدوندن اولوب محاسبه دن
قورتلورسن والا آتش حرمانده معذب اولورسن وضیقده قالورسن
ودیمشلردركه فرائض وجود واجب ونوافل وجود ممكن مقابله سنده
شكردر پس بو ایكی وجودك سرنه واقف اولان عارف لسانتی مورد
شكر ایتدوكی كبی اركانی دخی مصدر اعمال ایدوب فرائض ونوافل ایله
حقه تقربدن خالی اولماز واكر بو اسلوب اوزرنه شكردن دور اولورسه
حقدن بعید اولور وقرب ومنزلت بولماز ومنزلی نار حرمان وبعد
اولور * لب مجنبان جز بذكر كردكار * زانكه پاكانرا همین بودست كار

* لب مجنبانك مفعوليدر جز استثناء مفرغدر تقديرى مجنبان لب
بچيزى الابذ كرديمكدر همين ادات قصردر انجق معناسنه بودست
مقدم خبر وكار مؤخر مبتدادر يا كارا كارى تعليلدر زيرا را لام جاره
معناسنه در (مجنبان نهى حاضردر مصدرى جنبانيدن دردپرتمك
تحريك معناسنه لازمى جنبيدن در تحرك معناسنه كه دپرنمكدر (كردكار مطا
فعال معناسنه در زيرا كرد كاف عربى نك كسريله ايشدر تكم دقايقده
مسطوردر (وكار كاف عجمى ايله ادات مبالغه در كه مشتقات و بعض
اسما اوآخرنه لاحق اولور پس كردكار حق تعالى دركه فعال لما يريددر
سؤال اولنورسه كه اولان كرد در فتحله زيرا كردن ايلمك واشلمكدر
كرد انك ماضيسى دركه اشلدى ديمكدر جواب بودركه بعض افعال
واسما واردر كه علميته نقل ويا تركيب اولندقده تغيير اولنمشدر
بو جهتدن لغانده كرد كارى كسره بابنده درج ايتمشلردر مثلا فرا
ديرلر فتحله اصلى فراردر كسرله وكردون ديرلر فتحله اصلى كرددر
كاف عجميله كه دكرمى ديمكدر پس كاه فتحه دن كسره يه وكاه عكس
ايتمك قاعدۀ عجمدر ولسان عربده دخى تغييرات نسب ديرلر مشهوردر
وبو معنادن غافل اولان جاهل كرد كارى فتحله تصحيح ايدوب جمهوره
مخالفت ايتمش وقصور عقلى سببيله خطا يولنه كيتمشدر (پاكان
پاكك جمعيدر دنس معاصى وتعلقاتدن طاهر ديمكدر (بودست
اصلنده بوده است در كه بوده اسم مفعولدر آخرندن هاء علامت
واستك اولندن حذف وبرى برينه وصل اولنمشدر (كار كاف عربيله
ايش معناسنه در (معناى بيت) بودركه دوداق دپرتمه اشيادن
برنسنه ايله الافعال لما يريد اولان الله تعالى نك ذكريله تحريك ايله شول
سببدنكه معاصى وتعلقات فانيه چركندن طهارت بولنلره كار انجق
بو اولمشدر يعنى انلرك ايشلرى دائما اغزلرنى خيره وذكره اچمقدر فضول
كلامه دكل زيرا فضول مسئولدر پس اكر پاكلردن ايسك اغزكه پاك
اولان ذكر وتلاوت وكلمات خيرى ال مساوى وما لا يعنى يى بالكليه ترك ايله
* بر همه كس نيك باشد چار چيز * با تو كويم ياد كيرش اى عزيز *
چار چيز باشدك فاعلى ونيك مفعولى وبرا كا متعلقدر همه كسه
مضافدر كل ناس معناسنه با تو ما بعدنده فعل مضارع متكلم

وحده يه متعلقدر كيرش ده شين مفعول اول ويا ثانيدر كير كاف
عجميله امردر مصدرى كرفتن كلور مضارعنده يازياده سيله كيرد
وكيرنده ديرلر بقيۀ مفردات ظاهر وسابقدر فاعرفه (معناى بيت)
بودركه درت نسنه جملۀ ناس وجميع مؤمنين اوزرنه كوزل
اولور وخوب كلور سكا اى عزيز وشريف اول درت نسنه يى
سويليه يم آنى ياد ايله وخاطركده طوت وعمل ايله تاكه اهل دين ايچنده
خوب ومحبوب اولاسن وعند الله وعند الناس رغبت واعتبار بولاسن
* اول آن باشد كه باشى دادكر * هم ز عقل خويش باشى باخبر *
اول مبتدا آن باشدك مفعولى وبعد الجمله خبردر دادكر باشى نك
مفعولى وبعد الجمله ما قبلنه صفتدر وكه لفظى موصوف وصفت
مياننده رابطه در هم معيت افاده ايدر ولكن مآلى واو عاطفه معناسيدر
ز از دن مخفف حرف جردر متعلقى ايكنجى باشيدر باء خبر دخى اكا
متعلقدر دادكر عادلدر زيرا داد عدلدر وكر كاف عجمينك فتحيله
ادات فاعلدر جى معناسنه خبر اخبار واعلامدن حاصل اولان علمدر
(معناى بيت) بودركه اول درت نسنه نك اولى اولدر كه عادل
اولاسن يعنى خلقك اجانب واقاربى ايله عدل الله زندكانى ايده سن
وهيچ بر مخلوقه ظلم ايتميه سن بلكه كندى وجودنده دخى اعضا
وقواكى تعديل وتقويم ايده سن وهر برنى ما خلق لهنده استعمال
ايليه سن والا نفسكه واجزاء وجودكه ظلم ايتمش اولورسن راعى ايسه
رعيتندن مسئولدر هم كندى عقلندن خبر ايله اولاسن يعنى اول چار
چيزك برى دخى بودركه عقلك باشكده اوله تاكه ديوانه معامله سى
وبدكارلق ايتميه سن زيرا خفت عقلله ناسزا كار بسيار اولور
* با شكيبايى تقرب كردنست * حرمت مردم بجاى آوردنست *
تقرب كردنك مفعولى وبا تقربه متعلقدر وكردنست مبتداء محذوفه
خبردركه سوم ويا ثالثدر اول قرينه سيله آوردنست دخى
بويله دركه ويا چارم ويا رابع تقدير اولنور حرمت آوردنك مفعولى
وبجاى دخى اكا متعلقدر بعض نسخده حرمت يرينه خدمت
دوشمشدر شكيبايى ده شين معجمه نك كسريله شكيبيدن لفظندن
صيغۀ مبالغه در زياده صبر ايديجى معناسنه عربيده صبور كبى اخرنده

ياء اولى اصليه وثانيه مصدريه در شكيبالق صبر ايتمكدر و دقايقده كلوركه حرف يا معناى مصدريت افاده ايتمز زيرا اسماء جامده ده اول معنى بولنمز لغت فارسيده اول معناىى افاده ايدن نون ساكنه دركه اخر فعل ماضى يه لاحق اولور كردن كبى زيرا لسان فارسيده فعل ماضى اصل ومصدر اكا تابعدر و بو نون مصدريه نك مدلولنك ياء وصفيه ونسبتك مدلولنه بعض مواده قربى اولمغين حرف اولى نك مدلولى حرف ثانيه نك مدلولى صانورلر مثلا شكيبدن ده اولان معناى مصدرى شكيبايى ده اولان معناى وصفيه مشتبه در ارالرنده فرق دقيق دركه تصاريفندن ظاهر اولور مثلا شكيب اول حالتك اسميدر كه لغت عربيده اكا صبر ديرلر (شكيب اصبراو در شكيبايى صبر اولقدر شكيبيدن صبر ايتمك اكدر شكيبنده صبر ايديجى در شكيبيده كى صبر ايديجى اكدر انتهى بو فقيره ظاهر اولان بودر كه عبارتده فى الجمله فرق بولنمق معنى ومآلده اتحادى منافى دكلدر وجامد دخى مشتق ايله مؤل اولبجق مشتق حكمنده اولور مثلا مردى اراكدر مردى صوقلقدر بدى كمه سنده يابى كرك نسبت ووصفيت ايچون اخذ ايله وكرك مصدريه طوت مراد اساشدر (تقرب قريب اولق وقرب طلب ايتمكدر مقصود اسباب سعادتله عبدك حقه قريبدر ونتيجه سى انكشاف حجابدر كه قاب قوسين مرتبه سنه ناظردر پس قرب ديدكلرى قوسينك خطى كيدر حرمت احترام وتعظيمدر تنكم مى ورايندى (معناى بيت) بودركه اوچنجسى زياده صبرلو اولمق ايله حقه تقربدر يعنى كرچه حقده امور مقربه چوقدر ولكن صفت صبرله اتصاف كبى يوقدر زيرا صبرك اولى واخرى سلامتدر اخرى سلامت اولديغى لماهردر تنكم صبرله قورق حلوا اولور ديرلر مشهوردر واولنك سلامتى بودركه صبرله انفس وآفاقده آفاتدن خلاص اولور يعنى نفسنك شرندن خلاص اولديغى كبى صبرسزاق ايله خلقك جانبندن متوجه اولاجق بلادن دخى مصون اولور دردنجسى آدم اوغلنك حرمتنى يرينه كتورمكدر وهركسه مقامنه كوره تعظيم ايدوب خوش كورمكدر مكر كه اهانتى موجب برمعناى شرعى اوله وياخود خدمت ايدوب مصالح عباده بولنمقدركه اعمال فاضله نك برى دخى خدمتدر * چار چيز ديكر اى نيكو سرشت *

* هست از جمله خلائق نيك زشت * چار چيز مبتدا وديكر صفتيدر نيكو سرشت صفت مشبهه دركه سرشت نيكونك معناده فاعليدر هست معناده ماضى در عربيده كان كبى زيرا ايكيسى دخى وجوده دلالت ايدر نيك زشت اننك مفعوليدر و بعد الجمله خبردر نيكو كوكجدر (سرشت مزاج وطبيعت وخوى در واسم مصدردر يوغرش معناسنه زيرا سرشتن يوغرمقدر مضارعنده يا زياده ايدوب سرشد وسرشنده ديرلر نيك ايودر مقابلى بد دركه يرامزدر زشت چركين در مقابلى نيكو در بوراده نيك قاتى معناسنه در (سخت زشت كبى تنكم تركيده دخى مستعملدركه ايو چركين وايو بد نسنه در ديرلر قاتى چركين و بد معناسنه ولكن ناظمك قدس سره سخت يرينه نيك ايراد ايتديكى زشتنه مقارنتندن اوتوريدر كه ضدينى جمع كبى در پس نيك ايله زشت اراسنده واو عاطفه يوقدر (معناى بيت) بودركه اى كوچك نهاد اوكه طبيعتى ايلو كلمه تخمير اولنمشدر بشقه درت نسنه دخى واردركه جملهٔ ناسدن ايو قبيح كلمشدر يعنى قاتى وزياده چركين دركه هر كيمده كه اول درت خصلت ذميمه بولنورسه كندى دخى خلق اراسنده مذموم وعندالله مغضوب اولور زيرا ذمائم خصال سبب غضب رب ملك متعالدر * زان چهار اول حسد كينى بود * زان كذشتى عيب خود بينى بود * زان چهار مابعدندن حالدر زيرا عربى ايله تقديرى الاول منها ديمكدر پس اول مبتدا در حسد كينى بودك مفعوليدر و بعد الجمله خبردر زان مابعدنه متعلقدر زان كذشتى معناده والثانى يرينه در وياو بعده ديمكدر وياخود شرط وجزا تقديرنده دركه فاذا تجاوزت عنه فالثانى يكون هو العجب ديمكدر عجب بودك مفعوليدر خود بينى عجبك صفت كاشفه سيدر تقديرى عجب كه خود بينى است ديمكدر زان اصلنده از آن در انك الفنك مديله وزنيچون تخفيف ودرج اولنمشدر چهار جيك فتحيله درتدر چهارشنبه يوم احدك دردنجى كونيدر انكيچون عرب يوم احد ويوم اثنين ويوم ثلثاء ويوم اربعا دير زيرا برى برى اردنجه خلق اولنمشدر وعجم يكشنبه ودوشنبه وسه شنبه وچهارشنبه دير كويا شنبه كه جمعه ايرتسيدر اندن صكره

متعاقبهٔ ومرتبهٔ اولان ایام در که آخری پنجشنبه در که پنج بش در
عرب یوم خمس دیر که خمس دخی بشدر حسد کینی ده یا مصدریه در
حسد کینی اصلنده حسد آکین در الفك مدی وکاف عجمینك کسریله
عند الترکیب الف حذف اولنمشدر آکین یصدق ومندر و یورغان
کبیلرك ایچنه طولدردقلری نسنه در که عرب حشو دیر (غمکین غم
طولمش وغمکین یاش طولمشدر حسد اکین حسد طولمشدر حسد اکینی
حسد طولو لقدر یعنی قلبی حسدله طولقدر و بعضیلر کین الفظنك
مخفف اولدیغن بلیوب (کین ادات نسبتدر دیمشلر فاما صحیح دکلدر
بلکه ادات نسبت اولان ین در (مثلا زرین دیرلر التونه نسبتده زیرا
یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (کذشتی ماضیء مخاطبدر مصدری
کذشتن وکذاشتن در وآز کلمك وصالی ویرمك وبریردن بریره کچمك
معنالرنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد وکذارد وکذرنده
وکذارنده دیرلر (عجب عینك ضمی وجیمك سکونیله کندینی ورأینی
استعظام ایلیوب منعمی وتوفیقنی نسیاندر (خودبینی ده یا مصدریه در
خودبین وصف ترکیبدر اصلنده بیننده‌ء خوددر کندینی کوریجی
معناسنه خود بینی کندینی کوریجی لکدر (معنای بیت) بودر که اول
دردن اولکسی حسدله پر اولملق اولور یعنی دشمنی اولان کمسه‌نك
نعمتی زائل اولوب کندنه اولدیغن استمکدر بو ایسه فی الحقیقه
کفردر زیرا الله تعالی نك حکمتنی جهلدن وحکمنه اعتراضدندر
وبو حسدی چکدکدن صکره اول درت خصلتك ایکنجیسی عجب
دیدکلری عجم اندن خود بین لك وترك کندن کوریجیلك ایله تعبیر
ایدر وکندن کورمك حق نسیاندن توفیقنی عدم ملاحظه‌دندر
وبونده شائبهٔ اعتزال واردر یعنی طائفهٔ معتزله عبد افعالنی کندی
خلق ایدر دیوب خلاق نسیان ایتدکاری کبی معجب بنفسه و برأیه
دخی افعالنی کندنه اضافت ایتمش اولور توفیق وترتیب اسباب ایسه
حقدندر پس تأثیر وخلق حقدن اولیجق غیره نظر ایتمك کرك
کندی نفسنه وکرك آخره باطلدر * خشم را دیکر فرونا خوردنست
* خصلت چارم بخیلی کردنست * خشم فرونا خوردنك مفعولی
ودیکر مبتدا وفرونا خوردن خبردر خصلت مبتدا وچارم انك صفتی

وبخیلی کردنك مفعولی وکردن خبر مبتدادر خشم فتح خاء معجمه ایله
اصحدر اکرچه کسرله مشهوردر اسم مصدردر قاقیمق معناسنه که
عرب غضب دیر خشم آلو وغضبله طولمش کمسه (دیکر غیری و بردخی
(فرو اشغه فروخوردن برصوبی یوتمق فرو بردن وفرو آوردن کبی
فرونا خوردن برصوبی یوتماق واشغه بطننه الماق بوراده مراد
غضبی یوتمق یعنی کری رد ایتمك وحبس ایتمك معناسنه درکه عرب
کظم غیظ دیر (خصلت فضیلتده غالبدر کاه اولور که رذیلتده
دخی استعمال اولنور بو مقامده اولدیغی کبی (چارم رانك ضمه سیله
دردنجی بخیلی ده یا مصدریه در بخیل سبق ایتدی (معنای بیت) بودر که
اول درت خصلت ذمیمه‌نك بری دخی غضبی یوتمامقدر یعنی
یورکنك قانی قینادیغی زمان طشره دوکلك واغزنه کله‌نی سویلیوب
والندن کله‌نی اشلمکدر که شیطانك تحریك وتسلطندندر انکیچون
غضوبك کوزلری وچهره سی قزارر ووجودنده ناریت ظهور ایدر
دردنجی خصلت ذمیمه بخیلق ایتمکدر یعنی مالنی امساك ایدوب
مستحقدن منعدر وکتم کتب دخی منع مال کبیدر اکر کسنه نه
ضروری دکل ویا مکرر ایسه وحدیثده کلور که مستحقدن کتم علم
ایده‌نك اغزنه آتشدن لجام اوریلور * ای پسر کم کرد کرد این
خصال * از برای انکه زشتست این فعال * کم مابعدنه مفعول
مطلقدر ایکنجی کرد اولکینك ظرفیدر کرد این کلمه سنه مضاف
وخصال اینك صفتیدر زشت مقدم خبر واین فعال مؤخر مبتدادر
وبعد الجمله مابعدنه صفتدر زیرا تقدیری از برای آن سبب که دیمکدر
کم کاف عربی نك فتحیله اکسکدر کینه اکسکلودر ناقصه قلت لازم
کلمکله قلیلده دخی استعمال اولنور بو مقامده اولدیغی کبی که قلتدن
مراد عدمدر کرد کاف عجمینك فتحیله امردر مصدری کردیدن در
دونمك وطولاشمق معناسنه وامر مستقبلدن مشتقدر کردك مستقبلی
ایسه کردد در کرد دکلدر پس دال ثانیه‌نك حذفیله امر اولور وکشتن
دن کردد اخذ اولنمق خلاف قیاسدر زیرا مضارع دال واحده ایله
کرد کلمك کرك ایدی شینی رایه قلب ایله کرد کاف عجمینك کسریله
چوره معناسنه کرد اکرد چپ چوره دیمکدر از برای تعلیلدر بهر کبی

فعال كسرله فعلك جمعيدر كه قصدله اشلنن عملدر كما فى القاموس
ومفردانده كلور كه قصدله اشلنن ايشـه عمل ديرلر فعل ديمزلر زيرا
فعل بغير قصـد حيواناتدن دخى صادر اولور پس صنع بطريق
الاجادة وعمل بطريق القصد وفعل عامدر (معنـاى بيت) بودر كه
ذكر اولنان خصال ذميمه نك چوره سـنده ازدون يعنى دور قليل ايله
دور ايله وطولاش يعنى هيچ دونمه وطولاشمه اول سببدن كه بو فعللر
قبيحدر پس قبيحى ارتكاب ايدن دخى قبيحدر حسنى اختيار واكتساب
ايدن حسن اولديغى كبى اشـيـه قلت عدمه محمول اولديغى بوندن
ظاهر اولور زيرا برنسنه كه قبيح اوله كرك قبح عقلى وكرك قبح شرعى
ايله انك چور سـنده هيچ بر وقتده طولاشمق مرخص دكلدر * غل
وغش بكذار چون زر پاك شو * پيش ازانكه خاك كردى خاك شو *
غل وغش بكذارك مفعولى و پاك شوك مفعولى وچون پاكى تشبيهدر
پيش ايكنجى شوك ظرفيدر خاك انك مفعول مقدميدر اولكى خاك
كردى نك مفعوليدر و بعد الجمله ازانكه يه صفتدر زيرا تقـديرى پيش
زان وقت كه ديمكدر (غل وغش نعمة الله ده ايكسى ده كسره بابنده
يازيلوب خيانت معناسـنه اخذ اولنمش ولكن قاموسده غل كسرله
حقد در ديمشدر يعنى كوكلده كين طوتمق وغش كسرله خيـانتدر
يعنى امحاض نصح ايتامك و ياخود اضمار ايتـديكى نسنه نك خلافنى
اظهـار ايتمـك (بكذار بانك ضمى ولاجل الضروره كاف عجمينك
سكونيله امردر مصدرى كذاشتن دركچمك وترك ايلمك معناسنه (زر
التوندر سيمـه شمولى يوقدر نتكم بعضيلر زعم ايتمشلردر وعدم شمولى
بومقـامده تشبيهدن مأخوذ در زيرا مهذب اولان نسنه يى ذهبـه
تشبيه ايدرلر فضه يه دكل خاك اولكى خاكدن مراد ترابدر زيرا بدن
انسان موت طبيعى ايله مضمحل وترابه منقلب اولور مكر كه بدن انسان
كامل اوله و ايكنجى خاك فنا فى الله معناسـنه در زيرا نفسـندن فانى
اولان ذلت وتواضعده اصل عناصرى اولان تراب مرتبه سنه نزول
ايدر انكچون ساكن وساكتدر (كردى كاف عجمينك فتحيله مضارع
مخاطبدر اولورسن معناسنه نتكم مرور ايتمشدر (معناى بيت) بودركه
كين وكبر وخيانت وامثالى صفـات رذيله دن كچ وانى ترك ونفسكى

اندن تزكيـه ايدوب زر خالص كبى پاك وطـاهر اول يعنى التون قال
اولديغى كبى سـندخى قال اولوب حال وقبول كامل بول وسن موت
طبيعى ايله مرده اولوب قبرده خاكله يكسان اولمزدن اول ماسوى
اللهدن وتعلقات اغياردن جدا و يار باقى اولان خدايه متصل اول
* خرص بكذار وقناعت پيشه كن * اخراز مردن يكى انديشه كن *
خرص بكذارك مفعولى وقناعت كن كلمه سنك مفعول اولى و پيشـه
ثانيسى در يكى معناده انديشـه نك صفتيدر وانديشه كنك مفعوليدر
وازانديشه يه متعلقدر تقديرى كن انديشهٔ يكى ازمردن واخر مكر
ديمكدر كه مقام تعريضده مستعملدر نتكم تصوير معناده ظاهر اولور
(يكى ده يازايده در يك ديمكدر بقيـهٔ مفرداتك شرحى مرور ايتمشدر
(معناى بيت) بودر كه دنيـايى رغبت وكمال ارادتله طلب ايتمكى قو
وموجودله اكتفا ايليوب قسمته راضى اول وزياده اردنه دوشمه زيرا
مطلوب حقيقى خداو حب دنيـا رأس كل خطا در آخر موتدن بر
انديشه وفكر ايله يعنى نيچون بويله طول امله وحرصه دوشرسن سن
خود مرده اولجغكى بيلورسن پس بو بله غفلت سندن عجبدر كويا كه
موته واقف دكل سنكه بو معامله يى ايدرسن وغافللر طريقنه كيدرسن
نتكم قرأنده كلور (اولم تكونوا اقسمتم من قبل مالكم من زوال) يعنى
كمال غرور وغفلتلرندن بزه موت يوقدر ديو دنيـاده خلود دعواسن
ايدرلر وانك اوزرنه قسم ايلرلردى و ياظاهر حاللرندن دعواى خلود
شم اولنوردى (هل من محيص) يعنى موتدن مفر وفنـا وهـلاكدن
كريزكاه وپناهكاه يوقدر وموت مذل الجبابره درفافهم * بامحبان باش
دائم همنشين * ناتوانى روى اعدارا مبين * بامحبان همنشينه متعلقدر
همنشين باشك مفعولى ودائم انك ظرفيدر روى مبينك مفعولى تاتوانى
اكا ظرفدر زيرا مادام معناسـنه در يعنى مادامده ما مصدريه اولوب
مابعدنى تأويل مصدرده قلديغى كبى تا دخى مدخولنى بويله قلور
فعل مضارع اوزرنه داخل اولان ان ناصبه كبى وقبل المصادر زمان
تقـديرا اولنمق كثيردر پس ناتوانى نك تقديرى مدة قدرتك ديمكدر
(محبـان محبك جمعيدر يار وصادق معناسـنه محبت بالاده تعريف
اولنمشدر همنشين همصحبت ومجالسه در زيرا هم موافقته دلالت ايدر

ونشین اصلنده نشیننده درکه مصدری نشستن در اوتورمق جلوس معناسنه مضارعنده سین مهمله برینه یا ونون کلوب نشیند ونشیننده دیرلر (اعدا عدونك جمعیدر دشمن معناسنه که دوستك مقابلیدر مبین میم مفتوحه ایله نهی حاضردر مصدری دیدن در کورمك معناسنه علی غیر القیاس دال بایه قلب اولنوب بیند و بیننده دینلور (معنای بیت) بودرکه دائما یعنی ممکن اولدقجه محبلر وحقیقی دوستلر ایله مجالسه وصحبت ایله تا که قادرسن دین دشمنلرینك یوزلرن کورمه کرك کفار وکرك فجار ورؤیتدن نهی صحبتدن نهیدر زیرا صحبت رؤیتی مستلزمدر بدون العکس پس بعض مواضعده اعدایی رؤیت ضروری در والکن صحبته ضرورت یوقدر مکر که نادر اوله وجه نهی بودرکه (کوریجك دشمنی ویسی اونیدرسن کندك (روی بی روح عدو آدمه نسیان ویرر) موجبنجه عدو بی روح کیدر ومیته نظرده ندر فایده وسوء حال بحکم الجوار قرینه ساری در واومقوله ایله صحبت دخی دینده تهمتدر و باعث کدورت دلدر ودمشلردرکه اضیق السجون معاشرة الاضداد یعنی دوستله سم الخیاط صحرا ودشمنله عکس اولور فافهم

* ✱ در صفت مدبری میکوید ✱ *

* چار چیز آمد نشان مدبری * یاد کیرش کرتو روشن خاطری *

چارچیز مبتدا نشان آمدك ضمیرندن حال وبعد الجمله خبردر شین کیرك مفعول اولی ویاد ثانیسی وبعد الجمله جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر تو مبتدا وروشن خاطر صفت مشبهه درکه خبردر (مدبری ده یاء مصدریه در مدبر مقبلك ضدیدر نتکم بالاده شرح اولندی (خاطری ده یازائده در ویاتوبی تأکید ایچون خطابدر خاطر اصلنده قلب اوزره مرور ایدوب مکث ایتمین نسنه در نتکم خطر باله دیرلر بو یله مواضعده ذکر حال اراده محل طریقیله نفس بال مراد اولنور (معنای بیت) بودرکه دورت خصلت مدبرلك اوکمه‌قلق نشان وعلامتیکلدی اکرسن روشن ضمیر ومجلی قلب ایسك انی یاد طوت یعنی خاطرندن چقارمه وحفظ ایلیوب عمل قیل بوراده روشن خاطر دیدی زیرا افکار دنیا وتعلقات ماسوا زنکاریله آینهٔ قلبی

مکدر

مکدر اولان کمسه نك قلبنده صورت پند نقش بند اولماز بلکه استماع نصیحت ایتمکه (او القی السمع وهو شهید) مقوله سندن اولمغه محتاجدر

* مدبری باشد با بله مشورت * هم بجاهل دادن سیم زرت *

مشورت باشدك فاعلی ومدبری مفعولی وبابله مشورته متعلقدر بجاهل دادنه متعلقدر زرت ده تا خطاب معناده دادنه قیددرکه دادنك دیمکدرکه تا دادنك فاعلیدر اکرچه مضاف الیه در پس دادنك سیمه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر (ابله اوغوزدرکه سلیم الصدردر ناظم قدس سره ابلهی نامه لسانده شایع اولدیغی اوزره احمق معناسنه استعمال ایلدی فاما احمق بشقه در وحدیثده کلور (اکثر اهل الجنة البله والعقلاء فی علیین) بوندن ابله غافل مقابله سنده اولمق مقابله سنده ظن اولنور ولکن بوراده ابله مجبوبدن وعاقل مکاشفدن کنایه در مشورت استخراج لرأی معناسنه در یعنی برقاچ کمسه نك مجتمع اولوب مشاوره لری برلرینك رأیلرنی ومؤدای فکرلرنی استخراجدر تا که اقوی واصلح ایله عمل اولنه وقرآنده کلور (وشاورهم فی الامر) یعنی وحی صریح اولمیان ماده ده مشاوره ایله امردر زیرا جانب رسالت مشاوره کوتورمز بلکه مشاوره مقام خلافته ناظردر (هم اصلنده موافقت ایچوندر بو یله مواضعده پس وبر دخی دیمك اولور (معنای بیت) بودرکه مدبرلك اولور ابله ایله مشاوره ایلمك زیرا احمقده نه رأی اولاجق که انکله عمل ایدن کارنده اقبال وترقی بوله زنان ایله مشاوره کبی انکیچون وارد اولدیکه (شاوروهن وخالفوهن) یعنی آنلرك رأیلریله عمل اولنمامق ناقصات العقل اراده قلرندر پس هر احمق وناقص العقل زن حکمنده اولمش اولور وانك رأیی معمول به دکلدر والا صوکی ندامتدر وهم یعنی بوندن صکره علامت ادبار ونحوست سیم وزری قدرنی بیلین کمسه یه ویرمکدر نتکم قرآنده کلور (ولاتؤتوا السفهاء اموالکم) زیرا سفه جهل ویانقص العقلدر و بورادندرکه جوهری نادان الینه ویرمه دیرلر زیرا ضایع اولور ونقد دخی تلف وسرف بو اولور * هرکه پند دوستان نکند قبول * درحقیقت مدبرست ان بوالفضول * پند نکندك مفعول اولی وقبول ثانیسی و بعد الجمله هرکه یه صفتدرکه هرکسی تقدیرنده در

وهر کسی مبتدا ومدبرست خبردر ودرمدبره ظرفدر آن مدبرك
فاعلیدر بوالفضول آن کلمه سنك مشارالیهیدر حقیقت نفس الامر
وبی تأویل وبلامجاز بوالفضول اصلنده ابوالفضولدر بوالعجب
وبوالهوس وامثالی دخی بویله در فضول بالاده ذکر اولنمشدر حاصلی
فضل مدحده وفضول ذمده مستعملدر انکچون فلان فضول آدمدر
دیو ذم ایدرلر فضولدن غلطدر ابو لفظی فضوله اضافتدن مبالغه
فهم اولنور کویا فضول اندن تولد ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که دوستلرك وناصح بالخیرك پند ونصیحتی قبول ایلیه وهواسنه
تابع اولوب ردایده اول ابوالفضول حقیقتده وکندی ذاتنده وبلا
تأویل مدبر ومنحوس واوکدقدر زیرا عاقل اولان کلام حقی استماع
ایدر واهل حقه تابع اولوب کندی عندندن فضولی کبی ایش طوتمز
وهر کس فوقنده اولانه متابعتله مأموردر قال الله تعالی (قل ان کنتم
تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) یعنی مقام محبوبیتنه وصول اتباعله
حاصل اولور * هرکه از دنیا نکیرد عبرتی * هست ازان مدبر
جهان را نفرتی * هرکسی که نکیرد عبرتی ازدنیا دیمکدرکه اعرابی
ظاهردر هست مقدم خبر ونفرتی مؤخر مبتدادر از نفرته متعلقدر
جهان کبی زیرا را لام جاره معناسنه در (عبرت عین مهملهنك کسریله
موعظه ودلالت که انکله جهلدن علمه عبور واقع اولور (نفرتی ده
یازایده در ویا تعظیم ایچوندرکه نفرت عظیمه دیمکدر (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که احوال حائلهٔ دنیادن عبرت وموعظه اخذ ایدوب
حقیقت حاله واقف اولمیه اهل جهانك اول مدبردن نفرت عظیمهسی
واردر یعنی اومقوله کسه مدبر ومنفور واحمقدر زیرا العاقل من وعظ
بغیره کلامندن مأخوذ ومفهومدرکه عاقل موعوظ بالغیر اولان یعنی
غیرك حالنه نظر ایدوب عبرت الاندر واولمیان احمقدر احمقدن ایسه
اهل جهان اورکوب فرار ایدر واویله لاابالی جاهلك یاننه اوغرامز
زیرا که صحبت جاهل نار دوزخدن اشددر فافهم * مشورت هرکس که
با ابله کند * دیو ملعونش سبك کره کند * هرکس که کند مشورت
با ابله دیمکدرکه هرکس مبتدا ومابعدی بعد الجمله اکا صفتدر دیو
مبتداء ثانی وملعون انك صفتی وشین معناده ایکنجی کنده

قیددرکه کندش دیمکدرکه شین کندك مفعول اولی
وکره ثانیسی (وسبك اکا ظرف ویا فاعلندن حالدر فی
زمان سریع او مسرعا معناسنه (دیو شیطاندر علیه ما یستحق من
اللعنة انکچون ملعونیتله وصف ایلدی زیرا درکاه رحمتدن مطروددر
(سبك سینك فتحی وباء موحدهنك ضمی وکاف عربیله یعنی خفیف
معناسنه وخفته سرعت لازم کلمکله بویله مواضعده سرعته محمولدر
نتکم سبك سیر دیرلر سریع السیر معناسنه (کره کمراهدن تخفیف
اولنمشدر کمراه صفت مشبههدر آزغون یوللی ضال معناسنه
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که احمق ایله مشورت ایلیه ابلیس
ملعون انی زمان سریعده ویا مسرع اولدیغی حالده ضلالته
دوشرر یعنی رأی احمق ایله طریق مراده مهتدی اولامیوب تیز
زمانده بلاسنی بولور ومدبر اولدیغی بللو اولور * انکه مال وزر دهد
با جاهلان * آنچنان کس کی بود آن مقبلان * مال وزر دهدك مفعولی
وبا اکا متعلق وبعد الجمله انکهیه صفتدر زیرا ان کسی که دیمکدرکه
آن کسی مبتدادر آنچنان کس اصلده چون آن کسدرکه آن مبتدا
وکس مشارالیهدر عربیده مثل ذلك الرجل کبی زیرا آن بعیده اشارتدر
ذلك کبی کی بود بعد الجمله خبر وبو جمله دخی آن کسیه خبردر
وبوندن فهم اولندیکه چنان انچنان وچنین بوینچنین دیمکدر ولکن
انچنان آن چون آن وانچنین این چون این دیمك اولیجق آن واینك
تکراری احدهمانك آخری تأکیده محمول اولمسیله مدفوعدر
(معنای بیت) بودرکه اول کسه که مطلق مالی وخصوصا اعز الاثمان
والاجساد اولان التونی جاهلره وقدر وقیمتن بلمیوب هوی وشهواتنه
اسراف ایدنلره ویره وبو معنایه کندو دخی نادان اوله اول کسه نجین
مقبوللردن اولور یعنی اولمز بلکه مدبرلر دائرهسنده قالور زیرا محلك
غیریه اعطاء مال ایتمك فی المثل حرامی الینه قلیج ویرمك کبیدر بوایسه
اشد جهالتدر * زرچو جاهل را همی آید بکف * میکند اسراف
می سازد تلف * زر آیدك فاعلی وجاهل را اکا متعلقدر بکف کبی
زیرا را لام جاره معناسنهدر بعض نسخهده جاهل یرینه ابله دوشمشدر
میکندك تحتنده ضمیر فاعل جاهله راجعدر اسراف مفعولیدر

می سازد تلف دخی بو یله در ومیکند جمله سی اوزرینه معطوفدر
(همی آیده می ادات حال واولنده ها معنای حالی تأکید ایچوندر
تنکم ماضی اولنده می بعده وها تأکید معنای بعده مجمولدر همی کفتم
کبی که زمان قدیم ده اکا سویلدم دیمکدر (کف فتح کاف عربی
وتشدید فائله عربیدر ال آیه سی معناسنه مشهوردر اکرچه قاموسده
ید ایله تفسیر ایتمشدر (اسراف حد اعتدالی تجاوزدر هر نه مقوله
فعلده اولورسه اولسون اکرچه انفاقده اشهر در اسرافک تبذیردن
فرقی بودر که اسراف مالی محلنه زیاده وجهی اوزره وتبذیر محلنک
غیریه صرفدر پس طاعت حقنده اولمسه قلیل ایسه ده سرفدر
وخیرده اولسه لاسرف فی الخیر موجبنجه کثیر ایسه ده سرف دکلدر
(سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمک معناسنه مضارعنده
خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر یول یراغنه برک وساز
دید کلری دوز یلوب تدبیر اولند یغندن اوتوریدر (تلف عربیدر
هلاک معناسنه واتلاف افنادر (معنای بیت) بودر که مال وزر چونکه
نادان وابله النه کله آنی اسراف ایلر وتلف وهلاک دوزر یعنی انک
ایشی وتدبیری اول مالی محلنک غیریه صرف اولور پس شول مال که
قوام وجود ومدار طاعت رب ذی الجوددر وکذلک الدراهم لجروح
الدهر مراهم موجبنجه یاره لره مرهم وبیچاره لره چاره وباعث دفع
غمدر برآلای قدر وقیمت بلمزلرک کیسه لرینه کیرمک روا ویادلر الرینه
دوشمک سزا دکلدر * نشنود ازدوست ابله پندرا * ازجهالت بکسلد
پیوندرا * ابله نشنودک فاعلی وپند مفعولیدر ازمن اجلیه معنا :
مابعدنی تعلیلدر پیوند بکسلدک مفعولیدر بعد الجمله ماقبلنی بیان
کبیدر که اکا استیناف بیانی دیرلر که عم یانده سؤال مقدره جوابدر
(نشنود فعل مضارع منفیدر اصلی نه شنود در شینک کسره سیله
بوراده وزنیچون اسکان اولنور (شنودن ضمله وشنیدن کسرله
مصدردر اشتمک معناسنه چونکه بو اسانده مضارع امر حاضردن
مشتقدر دال ساکنه زیاده سیله امر ایسه شنودر کسرله لاجرم اول
مضارع مکسور اولدی (بکسلد فعل مضارعدر اصلنده بانک
کسره سیله در لکن کاف فارسینک ضمه سنه اتباعا مضموم اوقنور

بوراده کاف وزنیچون اسکان اولنور کسلدک مصدری کسستن
وکسیختن در ضم کاف عجمی ایله اوزمک واوزلمک وصنمق معنالرنه که لازم
ومتعدیدر ومضارعنده خا معجمه لامه قلب اولنوب کسلد وکسلنده دنلور
وکاه اولور که یایی حذف ایدوب کسلد دخی دیرلر فاما امر ونهیده
حذفی واجبدر انکیچون بکسل ومکسل دیرلر جان کسل جان اوزیجی
وقطع ایدیجی دیمکدر تنکم شعرده کلور (قید غم جان کسل زلف
سیاهکمیدر) (صد شکن انداز دل طرف کلاهکمیدر) پیوند بانک
فارسینک فتحه سیله سبب اتصال واولاشق وچاتق وایاق باغی کوباکه
پای وند وپای بند بوندن تصرف اولنمشدر پیوستن اولاشمق
واولاشدر مقدر مضارعنده سین حذف اولنوب یرینه نون ودال
کتورورلر پیوند وپیونده دیرلر (معنای بیت) بودر که ابله اولان کمسه
دوستندن وخیرخواهندن وعظ ونصیحی اشتمز وقولاغنه الماز کمال
جهالتندن سبب اتصالی اوزر وکسر یعنی دوستندن نصیحت
طوتمدیغی صورتده دوست دخی اکا عدو واشنا ایکن بیکانه
اولوب علاقه یی قطع ایدر تنکم قرآنده کلور (ولو کنت فظا
غلیظ القلب لانفضوا من حولک) انسان بد خوی اولمق باعث
تنفرقدر وجائزدر که پیوندی قرمق حق اتصالی انقطاعه تبدیل
معناسنه اوله زیرا شربعت رابطهٔ قویه در پس سوز دکلین کمسه آخر
شریعتدن خارج وحقدن جدا اولور وبالاخره بلاسنی بولور وباشنه
چوق قضا کلور والعیاذ بالله تعالی * عبرتی کیر اززمانه ای جوان *
تانباشی ازشمار مدبران * بو بیتک اعرابی ظاهر ومفرداتی مرة بعد
اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که زمانه ده واقع اولان
حوادث هائله دن عبرت ال وجهلدن علمه عبور ایله تاکه مدبرلر
عدادندن وبولکندن اولمیه سن یعنی اکر عبرت الورسک دینده ترقی
وحقدا اقبال زائد بولورسن ولا دیارداره سنده قالورسن واسمدوکک
کبی مدبر اولورسن وآخرته صف نعالده اولنلرله کلورسن بوراده
جوانه خطابک سببی بودر که جوانک عقلی قوتده وادراکی متانتده
اولمغله صرف بصر بصیرت ایتمک اکا سهل وادراک ایلمک آسان
وعبرت المق قولای اولور ایرایسه بویله دکلدر خصوصا که ارذل عمره

بانغ ولمش اوله بو صورتده قلبی سست وادراکی ضعیف اولور * هرکرا از
عقل اکاهی بود * نزد او ادبار کراهی بود * بونك تقدیری هرکسی که
اورا بود اکاهی از عقل دیمکدر که اکاهی فاعل بود واورا مفعولدر
واز اکاهه متعلقدر (نزد ایکنجی بودك ظرفی (وادبار فاعلی (وکراهی
مفعولیدر و بعد الجمله هرکسی یه خبردر جمله اولی صفت اولدیغی کبی
اکاهی ده یا مصدریه در آکاه خبردار دیمکدر (نزد لسان عربده عند
معناسنه در ترکیان ایله تعبیر ایدر زیرا یان ده حضور معناسی وار در که
معنای عند در مثلا فلانك یانده دنیانك قدری یوقدر دیرلر عرب لبس
للدنیا عنده قدر دیر عجم نزد او دنیارا قدر نیست دیر کراهی ده اولان یا
دخی مصدریه در (معنای بیت) بو در که هرکسه که انك عقلدن
اکاهلغی اولور یعنی ادنای عقلدن حصه مند اولان کسه نك قتنده
ادبار دیدکلری معنی ضلالت اولور یعنی مدبر اولمغی ضال اولقدن عد
ایدر واندن حذر ایلر ومقبل اولمغی مهتدی اولمقدن اعتقاد ایلر وانك
اسبابنه تشبث ایدر همان سوز عقلده در که مقبل ومدبری فرق ایدن اودر
* * در بیان صفت دانش کوید * *
* چارچیز آمد بزرك ومعتبر * می نماید خرد لیکن در نظر *
چارچیز مبتدا آمد جمله سی خبر بزرك آمدك فاعلندن حالدر یوخسه
آمده مفعول دکلدر زیرا آمد لازمدر عربیده جاء واتی کبی (بزرك بانك
وزانك ضمه سیله ورانك سکونیله اولو عظیم معناسنه (می نماید فعل
مضارع مجهولدر قائم مقام فاعلی تحتنده ضمیردر که چارچیزه راجعدر
خرد مفعولدر نمایدك مصدری نمودندر کوسترمك و کورنمك معناسنه
مضارعنده واو یرینه الف ویا کتوروب نماید ونماینده دیرلر (خرد خاء
معجمه نك ضمیله ورانك سکونیله اواق وخرد مرد اواق دولك و کیجی رك
(خرده اسم مفعولدر که خرددن مشتقدر مرده کبی اواق اولمش
نسنه یه خرده دیرلر (دقیق نکته بلنه خرده دان دیرلر که خرده نکته
دقیقه ایچون استعاره اولنمشدر زیرا خرده اولان نسنه دقیق اولور
غلیظ اولماز انکچون اونه عرب دقیق دیر طحین معناسنه لیکن کسر
لامله حرف استثنادر معناده می نماید اوزرنه داخلدر (در نظر نمایده
ظرفدر بوراده نظرله مراد نظر عین دکلدر زیرا بو قاعده ذکر اولنان

اموراك بعضیسی حسی و بعضیسی عقلی در بلکه مقصود اعتبار عقلدر
(معنای بیت) بو در که درت نسنه فی الحقیقه عظیم وعند العقلا معتبر
ومقبول کلدی ولکن عقل جزئی یاننده واعتبارنده خرد کورینور
یعنی حقیر ولاشی عد اولنور ولکن عقلا اول اموراك انجامنه نظر ایدوب
استعظام ایدرلر پس عاقل اولدر صوکن صیرکه اکا عاقبت اندیش
دیرلر وحذره سزا اولان نسنه نك ایرکندن تدارکن ایدر احمق ایسه
بونك خلافنه در انکچون عاقبت سرنده آتشلر یتار * زان یکی
خصم است ودیکر آتش است * باز بیماری کز ودل ناخوش است *
یکی مبتدا زان اندن حالدر خصم خبر در ودیکر بوراده لسان عربده
والثانی یرینه در که آتش اکا خبر در باز دخی والثالث یرینه در که بیماری
اکا خبردر ودل مبتدا و ناخوش خبر واز وناخوشه متعلقدر و بعد الجمله
بیماری یه صفتدر تقدیری بیماری که دل ناخوش است از و دیمکدر
یکی بری دیمکدر خصم خصومتدر منازعه معناسنه مخاصم اولان
کسیه خصم دیدیلر فتحله زیرا عند الخصومه بری برینك خصمنه ضمله
یعنی جانبنه یاپشوب دست وکریبان اولورلر (باز کیر و دیمکدر بیماری ده
یا مصدریه در خسته لك معناسنه تکم مفصلا بیانی مرور ایتمشدر
(خوش واو رسمیله ملایم وایو و بخشی معناسنه در پس ناخوش انك
خلافیدر زیرا نا حرفدر که نفیه دلالت ایدر بعد ذا ساکنة الاخر اولان
کلمه نك آخرنده اولان رابطه نك همزه سی لفظا وکتابة وجوبا حذف
ووصل اولنور دیو بعض لغات فرسده مصرحدر ولکن هر یرده اتصال
مشکل اولمغله یعنی طول کلمه وشین معجمه اولان محلده مناسب اولان
ایچ بی جوازه تبدیلدر (معنای بیت) بو در که اول درت نسنه نك بری
خصم و بری آتش و بری خسته لکدر که دل آندن ناخوشدر یعنی
خسته لك وانحراف مزاج انك مشربنه ملایم وایو دکل بلکه انك
حدوثیله پر اضطراب والمدرشته بو اوچ نسنه یی کلیجك در دنجی ایله
خوار وحقیر وخرده کورمك کرکدر تکم سری اشغده کلور
* چارمین دانش که آراید ترا * این همه تا خرد ننماید ترا * چارمین مبتدا
دانش خبری ومابعدنده اولان جمله که رابطه سیله اکا صفتدر این
مبتدا همه انی تأکیددر که عربیده هذا کله یرینه در خرد ننمایدك مفعولیدر

وقائمقام فاعلی تحتنده ضمیردرکه اینه راجعدر واین اموزار بعه یه اشارتدر که مبتـدادر ومابعدنده جمله خبردر (وترا اصلنده تورادرکه را لام جاره معناسنه در (چارمین دردنجسی دیمکدر زیرا چار درت وچارم دردنجی وچارمین دردنجسی درکه یانسبت ونون تأکیدنسبت ایچوندر (دانش اسم مصـدر در دانستن بلمکدر علم کبی ودانش که بلودر بویله مواضعـده مصدر معناسنه در (آراید مضارعدر مصـدری اراسـتن در بزه مك یعنی زینت ایتمکدر مضارعنـده سین رایه قلب اولنوب ارابد وآرابنده دیرلر (تا ادات تحذیردر زنهار معناسنه عربیده ایاك والاسد واتق واحذر کبیـلردن مفهوم اولدیغی کبی اکرچه بومعنی کتب لغویهٔ فارسیه ده درج اولنمامشـدر ولکن ظاهر حال اکا قرینـه در (معنـای بیت) بودرکه اول چارچیزك دردنجسی علمدرکه سنی بزروسکا زینت ویرر زیرا صفت شریفهٔ الهیه درانکچون عالم صدرده اوتورر وسادات واکابر اوزرینه هر وجهله ترجیح اولنور بوجمله یعنی بودرت نسـنه سکا خرد وخوار کورنمکدن صاقن زیرا بونلر فی الحقیقـه استعظام اولنور بوخسه استحقـار اولنماز* هرکه درچشمش عدو باشد حقیر* از بلای اوکند روزی نفیر* تقـدیری هرکسی که باشد عدو در چشمش حقیر دیمکدرکه هرکسی مبتـدادر عدو باشدك فاعلی وحقیر مفعولی وبعد الجمله مبتدایه صفتدر کندك فاعلی تحتنـده هرکسی ضمیری ومفعولی نفیر واز تعلیـل وروزی اکا ظرفدر (حقیر عظیمك مقابلیدر (اوضمـیر غائبدر هوکبی که عدوبه راجعـدر (روزیده یا وحدت ایچوندر (نفیر عربیدر جزع واضطراب ونفرت وفرار وبطریق الحرب عدویه خروج ایتمك (معنـای بیت) بودرکه هرکسه که دشمن انك کوزنده خوار وحقـیر اوله وکوزنه صالندرمیوب عدوبی هیچه صایه اول کمسـه آخر اول عدویله مبتلی اولور وبرکون انك بلاسی اوجنـدن جزع واضطرابه دوشر واجـابیله انك جنکنه چقر وزحمت چکر زیرا کاه اولور که برصو آزایکن چوغ اولور ودوه یی کوترر وروتدن منجمد اولان اژدر کرمبتن بولور ودیریلور وبرقیل انسانك ایاغنه طولاشر ودوشرر وبرچوب کوزه کیروب کوزی کور ایلر وعلی هذا پس دشمنی استحقـار

ایتمك بوقدر انکچون آداب مناظره دندرکه خصمنی خوار کورمیه بلکه فضائله الندره آخر مغلوب وزبون اولور وشعر ویسی ده کلور (بیت) (ندکلو مور ایسك ده پایمال اولور قیاس ایتمك) (سلیمانلر زبون دارو کبی مور اولور برکون* ذرهٔ آتش چوشد افروخته* بینی ازوی عالمی راسوخته* ذره شدك فاعلی وافروخته مفعولی وبعـد الجمله فعل شرط ومصراع ثانی جمله سی جزاء شرطدر عالمی بینی نك مفعول اولی وسوخته ثانیسی واز سوخته یه متعلقدر (ذرهٔ آتشـده همزه توسل ایچوندرکه بوراده اضافته توسل ایچوندر وبعض مواقعـده بین الموصوف والصفة دخی اولور که اوراده وصفیتـه توسل ایچوندر (ذره اصلنده اواق قارنجه نملهٔ صغیره معناسنه ویاپنجره دن شعاع شمسك عکسنده کورینن هبا ویاکنی خاکه وضع وبعـد الرفع کفه ملتزق اولان تراب دانه لری ویابر حبهٔ شعـیر که درت پرنج وهرپرنج درت سوسم وهرسوسم درت خردل وهرخردل درت نخـاله یعنی کپك ورقی وبرورق برذره در وبوراده ذره جزئی دیمکدر هبـانك وامثالنك جزئیتی کبی (افروختـه اسم مفعولدر یالکنمش معناسـنه مصدری افروختن در یالکندرمق ویالکنمق معناسنه مضارعنـده خاء معجمـه زایه قلب اولنوب افروزد وافروزنده دیرلر (بینی کسر باء اصلیه ایله فعل مضارع مخاطبدر مصدری دیدن در کورمك معناسنه مضارعی علی غیر قیاس بیند کلور (عالمی ده یاز ائده ویاخود وحدت ایچوندر اکر عالمدن مراد برشهر وامثالی اولورسه سوخته دخی اسم مفعولدر یانمش معناسنه مصدری سوختن در یانمق ویاقق معناسنه مضار عنـده خاء معجمه زایه قلب اولنوب سوزد وسوزنده دینلور (معنای بیت) بودرکه چونکه آتش ذره سی یعنی برجزئی آتش یالکنمش وهوا کبر اوله سن عالمی ویا برشهری اندن یانمش کورسن حاصلی برشراره قوت بولسـه علوانور وکیدرك اطرافنی سراپا احراق ایدر ایمدی آتش نقـدر جزئی اولورسه ده انی استحقـار ایتامك کرکدر بوسببدن جناب نبوت صلی الله علیه وسلم کیجه لرده اطفاء نار وسراج ایله امر ایلدی تا که بربهانه ایله ضرر ساریسی اولمیه* علم اکرانداك بود خوارش مدار* زانکه دارد علم قدری بیشمار* بونك تقدیری اکر

بود علم اندك مدارس خوار ديمكدر مألى مدار علم را خوار اكر بود اندك
ديمكدركه اكر بوراده عربيده ان وصليه يرينه در (قدري قاعدهٔ فرس
اوزرينه يائله دركه موصوفله صفت ميانده متوسط در زيرا بيشمار
قدره صفتدر بحرى ديكر كبى (بيشمارده بى حرف نفى وشمار
صاغشدر عدد معناسنه مصدرى شمردن وشماريدندر (معناى بيت)
بودركه علمدين اكر اندك يعنى از ايسه انى خوار وحقير طوتمه وقليل
كورمه شول سببدنكه علم مطلق بى عدد و بى حساب قدر طوتر
يعنى فضائلى چوق وقدرى عالى ووزنى آغردر انكچون دنلديكه
شمة من العلم خير من كثير من العمل يعنى بى علم اولان عملك چوغندن
بلكه جمله سندن علم جزئى خيرلودر زيرا على منهاج السنة اولان
عمل علم اوزرنه مبنى در وبوندن مفهوم اولديكه مقصود اولان علم
شرعيدركه تفسير وحديث وكلام وفقه واصول فقه در بو خسته
مطلقا علم دكلدر وديمشلردركه وقل رب زدنى علما ده علمله مراد علم
حقايقدر بوخسته علم احكام دكلدر زيرا علم احكام محصور وعلم
حقايق غير محصوردر والله واسع عليم * رنج اندك را بكن غمخواره كى *
ورنه بينى عجز در بيماره كى * رنج بكن كلمه سنك مفعول اولى غمخواره كى
ثانيسى ورنه نك تقديرى واكر نكنى در ولكن والا و بو خسته معناسنه
استعمال اولنور بلا احتياج الى التقدير عجز بينى نك مفعولى ودر عجزك
ظرفيدر (رنج امك وزحمت وخستهلق مصدرى رنجيدن كلور
انجمك معناسنه متعديسى رنجانيدندر (بكن بانك ضميله كافه اتباعا
بحسب و بكوش وامثالى كبى (غمخواره كيده اكر هاء رسمى كتابت
اولنورسه كاف زائده ويامصدريه اولور نتكم بعض اهل لغت اختيار
ايتمشلردر واكر كتابت اولنمزسه كاف هادن بدل اولور نتكم بعضيلر
عندنده بومختاردر غمخوار وغمخواره غم يجى وقيوريجى ويار
وبولداش وانيس در وغم يكدن مقصود انك غميله غمناك وغمن ازاليه
چاره ساز اولمق پس غمخواره كى غم يجيلك وقيوريجيلقدر واو
رسميله وحلبيده كلوركه ودخى جائزدركه الف ايله استعمال اولنه
واوسز انتهى ولكن واوله مرسوم اولديغى صورتده الفك وجهى
يوقدر زيرا حقير وذليل معناسنه اولان خواره التباس لازم كلور

مع هذا جميعا لغاتده ونسخده الف ثابته ايله در (بيماره كى خسته لكدر
ها وكاف اولكى كبيدر (معناى بيت) بودركه آز رنجه وخسته لكه
غمخوارهلك ايله يعنى انك غمن يى ونولاجق بوقدر خسته لكدن ديمه
والا خسته لك ايچنده عجز كوررسن يعنى آخر بتر وآزايكن چوغ
اولور ودفعنه قادر اولمزسن همان قليل ايكن معالجه ايده كور ودفعيله
مقيد اول زيرا لا ابالى اولاجق محل دكلدر نتكم بعض اشخاصك
مثانه سنده طاش اولمغله عسر بوله مبتلا اولور ولكن بوكون يارين
ديه رك معالجه يى تأخير ايتمكله اول طاش نخود قدر ايكن جوز
ويمرطه قدر اولور وخلاص اميديله اوراسنى جراحه شق ايتدروب
هلاك اولور نتكم شامده اشنالردن برجوانه واقع اولدى والعياذ
بالله تعالى * درد سر را چون نجويد كس علاج * خوف آن باشد كه
بد كردد مزاج * كس نجويدك فاعلى ودرد مفعول اولى وعلاج ثانيسى
وبعد الجمله فعل شرطدر خوف باشدك فاعلى وبعد الجمله جزاء
شرطدر مزاج كرددك فاعلى وبد مفعولى وبعد الجمله مشار اليهى
بيان وكشف وآنه صفت اولور درد سردن مراد باش اغريسى در
(نجويد فعل مضارع منفيدر مصدرى جويدندر آرامق معناسنه
(علاج معالجه ومداوات ايتمكدر فعل اصلنده فاعلدن اعضائله
مباشرت وحركت جسمانيه ايله صادر اولان نسنه در ضرب وفتح
وامثالى كبى انكچون قليج وقلقان لعبنه مواظبت ايدنه معالج ديديلر
وبو ايشك علاجى ندر ديرلر كرك مريض ومجروحه كوره اولسون
وكرك غيريه كوره اولسون اكرچه علاج طبيبده اكثردر (كردد
كاف عجميله فعل مضارعدر مصدرى كرديدندر صيرورت معناسنه كه
عجم شدن ايله تعبير ايدر (مزاج جار طبيعت كه حرارت وبرودت ورطوبت
ويبوستدر بونلرك ميانده كيفيت متوسطه در يعنى برى بريله امتزاج
واعتدالدر خلافنه مبدل اولورسه انحراف ديدكلرى معنى حاصل
اولور وقوام وجود قالماز (معناى بيت) بودركه باش اغريسنه مثلا
بركسنه علاج ارامسه وابتداء ظهورنده قيدنى كورمسه كيدرك مزاج
منحرف اولوب ايو ايكن يرامز اولق خوف واحتمالى اولور زيرا صداع
شديدك وجعى بدنه سارى اولوب جملهٔ اعضا وقوابى مضطرب

قیلور والله الحفیظ * باش ازقول مخالف برحذر * پیش ازان پادرایی
ای پسر * از پا مابعدنه متعلقدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتدر (حذر
خوفدر و مثلده کلور (احذر من الغراب) درایی ده در زائده درایی
مضارع مخاطبدر مصدری آمدن در مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب
آید وآینده دیرلر بقیهٔ مفردات مرارا محرر در (معنای بیت) بودر که
شرعه مخالف اولان قولدن واو مقوله نسنه یی اسانه کتورمکدن
خوف وحذر اوزرنه اول و یاخود سکا مخالف اولان کسه نك سوزنی
قولاغکه آلمه بلکه وقت ضرورتده خصوصا حال مرضده قول
موافق ایله عمل ایت ای پسر اندن اول که ایاقدن کله سن یعنی ایاغك
سورچوب دوشمزدن اول زیرا زلل واقع اولدقدن صکره قیام کوچ
اولور اشته معنای ثانی نك بیت سابقه مناسبتی وار واولك بوقدر
پس قبولده اختیار الکده در * آتش اندك توان کشتن با آب * وآی
آن ساعت کیرد التهاب * توان بوراده مضارعدر تواند معناسنه کشتن
مفعولی وآتش دخی کشتنك مفعولی و باآب دخی اکا متعلقدر آن ساعت
وآی کلمه سنه ظرفدر زیرا حال مشکل باشد آن ساعت که تقدیرنده در
لتهاب کیردك مفعولیدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتدر بیت سابقده
اولدیغی کبی (توان قدرتدر بوراده مضارع اولمغله ممکن اولور دیمکدر
(کشتن کاف عربی نك ضمیله دپه لمك قتل معناسنه بوراده اطفادر که
سوندرمکدر مضارعنده کشد وکشنده دیرلر (باآب ده ب سببیه در
زیرا صوآتشك سونمه سنه سببدر (وآی مدله کلمهٔ توجع وتحسر در
اه واه وفریاد معناسنه (ساعت اجزاء زماندن بر جزءدر (کیرد فعل
مضارع غائبدر مصدری کرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده یاز یاده
ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر (التهاب آتش یالکلنمق لهب آتش یالکیدر
(معنای بیت) بودر که از آتشی صویله سوندرمکه واوادرب میت
حکمنده قلمق ممکن اولور فاما حال مشکل اولور اول ساعتده که
یالکلنمش اوله زیرا اول وقتده انی صو سوندرمکه وفا ایتمیوب
مقتضای طبعی اوزرنه علولنور وهرنیه ملاقی اولورسه احراق
ایدر وضرر عظیمی اولور * ای پسر هرکس که دارد چار چیز *
* چار دیکر هم شود موجود نیز * هرکس مبتدا وما بعدنده

اولان جمله شکه رابطه سیله اکا صفتدر چار دیکر شودك
فاعلی وموجود مفعولی و بعد الجمله خبردر هم موافقت معناسنه
(ونیز دخی معناسنه دیکری تأکیددر موجود معدومك ضدیدر
(معنای بیت) بودر که ای پسر هرکسه که درت نسنه یی طوتر یعنی
انکله متصف اولور غیری درت نسنه دخی موجود اولور یعنی اول
درت نسنه نك جزاء وفاقی اولور درت نسنه دخی اندن تولد ایدر
* خشم رانکند پشیمانی علاج * عاقبت رسوایی آید ازلجاج * عاقبت
آیدك ظرفی و رسوایی مفعولی و ازا کا متعلقدر پشیمانی نکندك
فاعلی (وخشم مفعول اولی وعلاج ثانیسی در (رسوایی آخرنده اولان
یا مصدریه در رسوا ملامت اولمش کسه در (لجاج لامك فتحیله
عربیدر خصومت معناسنه (خشم خاء معجمه نك فتحیله اکرچه لسان
ناسده کسرله متداول ومشهور در غضب معناسنه در که قاقیمق در
پشیمانی ده یا مصدریه در (پشیمان نادم معناسنه ندامت اودر که کندندن
صادر اولان نسنه اوزرنه تولایدی اولمایدی دیو علی الدوام محزون
ومغموم اوله علاج بالادهدر (معنای بیت) بودر که عاقبت رسوالق
وملامت حاصل اولور خصومت ایتمکدن یعنی خصومت و بیهوده
جنك وجدل ایتمکدن فضاحت لازم کلور والسان عامه دن ملامت
اولنور وانسان غضبنی یودوب سکوت ایتمك کرکدر والا صکره پشیمان
ونادم اولمق غضبه علاج وفائده ایتمز زیرا دهاندن بیرون بر دخی کیرو
دونمز وامام علی دن کرم الله وجهه مشهور درکه دیمشدر (جراحات
السنان لها التیام (ولا یلتام ماجرح اللسان) یعنی مزراق یاره سی
بر یره کلور فاما لسانك آچدوغی یاره بر یره کلوب اوکلمز * بی کمان
از کیر خیزد دشمنی * حاصل آید خواری از کاهلتی * دشمنی خیزدك
فاعلی و بی واز اکا متعلقدر (خواری ایدك مفعولی وحاصل فاعلیدر
واز اکا متعلقدر (خیزد فعل مضارعدر مصدری خاستن در قائم اولمق
معناسنه ترکیبده اوری طورمق ایله تعبیر اولنور بوراده خیزد ظهور ایدر
معناسنه در زیرا قیامده ظهور وار در دشمنی ده یا مصدریه در کاهل
تی ده یا مصدریه در کاهل کاف عربی وهاء مفتوحه ایله تنبل دیدکلریدر
کاهل تن صفت مشبهه در (معنای بیت) بودر که بی شك و بی شبهه

كشی كندنی غيريدن اكبر ظن ايدوب متكبر اولمقدن دشمنلك قائم اولور
وظهور ايدر يعنی متكبرك كبرندن آخر خلقك اكا عداوتی تولد ايدر
واو مقوله يی سومز اولورلر پس انسان ترابدن مخلوق اولمغله يوزی يرده
اولانك يوزينی بصمزلر واكا محبت ايدرلر متكبر ايسه بويله دكلدر زيرا
آتش كبی سركشدر بو ايسه شيطان صفتيدر وشيطان (فاتخذوه عدوا)
موجبنجه مؤمنلرك دشمنيدر وكذلك خوارلق وحقيرلق حاصل اولور
(كاهل تنلكدن يعنی تنبل اولمقدن زيرا كسل وفتور صفت اهل نفاقدر
منافق ايسه ذليل ونظردن ساقطدر پس معاش ومعادده حركت
ممدوحدر ونشاط صفت اهل اخلاصدر * چون لجوجی در ميان
پيدا شود * بنده از شومیٔ او رسوا شود * لجوجی شودك فاعلی و پيدا
مفعوليدر در پيدايه ظرفدر و بعد الجمله فعل شرطدر (بنده ايكنجی
شودك فاعلی (و رسوا مفعولی واز رسوايه متعلقدر (لجوجی ده يا
مصدريه در (لجوج مبالغهٔ اسم فاعلدر ضروب كبی كثير اللجاج
والخصومه وكثير الضرب معناسنه (بنده اسيردر مطلقا مرد و زن
وخانكی وغيريه شاملدر (شومیٔ ده همزه اضافت ايچون ويا
مصدريه در (شؤم اصلنده مهموزدر كه ضد يمن در يعنی يمن سعادت
وشؤم نحوستدر (معنای بيت) بودر كه چونكه اورتاده لجوجلق
وخصومت ظاهر اوله قول يعنی انسان اول خصومتك شوملغندن
ونحوستندن رسوای و پر ملامت اولور زيرا خلق انی او مقوله
منازعه سندن اوتوری تعييب وتقبيح ايدرلر و پرده سی يرتلوب عار
وناموس برطرف اولور و بوجهتدن آدم يرينه عد اولنميوب خاك ذلتده
ورتبهٔ حيوانيتده قالور * خشم خود را چونكه راند جاهلی *
جز پشيمانيش نبود حاصلی * جاهلی راندك فاعلی وخشم مفعولی
وجمله سی شرطيه در حاصلی نبودك فاعلی وجز استثناء مفرغدر كه
مابعدی علی حسب العوامل معربدر وعربی ايله تعبيری لايكون له حاصل
الا الندامة ديمكدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (راند فعل مضارع
غائبدر مصدری راندن در سورمك معناسنه (جاهلی ده يا وحدت
ايچوندر (پشيمانيش ده اولان ضمير متصل معناده نبوده قيددر نبودش
جز پشيمانی ديمكدر (و پشيمانی آخرنده يا مصدريه در (معنای بيت

بودر كه

بودر كه چونكه بر جاهل كندی غضبنی سوره واجرا ايده انكچون
پشيمانلقدن غيری حاصل اولماز يعنی غضبنی يوتميوب فعله كتورديكی
ايچون آخر پشيمان اولور وندامت ايچنده قالور وغضبندن بو معنی
وجوده كلور نتكم بعض اشخاص غضب اثناسنده كفر سويلرو ياخود
ثلاث ايله خاتونی تطليق ايلر وسورت غضب ساكن اولدقدن صكره
اشدندامتله نادم اولور ولكن چه فائده كه ايمان وزن الدن كيتدی
* هر كه كشت از كبر بالا كردنش * دوستان كردند اخردشمنش *
بونك تقديری هر كسی كه كشت كردنش بالا از كبی ديمكدر كه هر كسی
مبتدا (وكشت جمله سی اكا صفتدر (دوستان كردندك فاعلی
ودشمن مفعولی وآخر اكا ظرفدر و بعد الجمله خبردر (كشت كاف
عجمينك فتحيله فعل ماضيدر مصدری كشتن در شدن معناسنه كه
اولمقدر مضارعنده كردد ديرلر (بالا يوقارو و يوجه در
ودها نقده كلور كه بالا ابعاد ثلثه نك ثالثی در كه لسان عربده اكا
عمق ديرلر مذكور بعده كه انسانك غيری حيواناتده وكليا جماداتده
جانب سر كردن جهت اوجه اعتبار اولنور اكثريا رفعت
لازم اولديغندن اوتوری بالايی پستده استعمال ايدرلر مع هذا
پستك مقابلی بلند در الحق و يوكسك ديجك يرده بالا و پست ديرلر
بالانك قده وصف اولوب قد بالا ديد كلری يوجه معناسنده استعمال
اولنديغی اعتبار يله در مذكور بعدك طرف اعلاسنده بالا ديرلر
و بو اعتبارله بالا مقابلهٔ زيرده استعمال اولنور آشغه و يوقارو ديجك
يرده زير و بالا ديرلر ايكی او بری برينك اوستنده اولسه اوستنده كی اوه
بالاخانه ديرلر حقيقتده زيرك مقابلی زبردر نتكم زير وزبر ديرلر (كردن
كاف عجمينك فتحيله بيون رقبه معناسنه كردند كاف عجمی ايله فعل
مضارع جمعدر شوند معناسنه اصلی كرده انددر كه مضمراتدن جمع
غائب ايچون وضع اولنمشدر واكا رابطه ديرلر كه ثبوت افاده ايدر
است كبی صكره ها وهمزه حذف وماقبلی مابعدنه وصل اولنمشدی
(معنای بيت) بودر كه هر كس كه انك بيونی كبردن و يوكلمكدن
يوقارو و يوجه اولدی نتكم متكبرلرك عادتلريدر كه رقبه لرنی يوكسك
طوترلر انكچون كردنكش ديرلر اشته او مقوله متكبرك آخر دوستلر دشمنی

اولورلر واول كبر انلرك محبتلرينـك عداوت و بغضه مبدل اولماسنه
باعث اولور زيرا كبريا صفت الهيه در كه عبده ياراشمز بلكه عبـدك
صفتى ذلت وخضوع وتواضعدر چونكه عبد مولى صفتيـله ظهور
ايليه مبغوض اولور زيرا عبد مولى اولماز فافهم جدا * كاهلى راهر كه
سازد پيشهٔ * آيد ازخوارى به پايش تيشهٔ * تقديرى هركسى كه سازد
كاهلى را پيشهٔ ديمكدر كه كاهلى سازدك مفعول اولى و پيشـه ثانيسى
وبعد الجمله هركسى يه صفتدر كه هركسى مبتدا وجملهٔ مصراع ثانى
خبردر تيشه آيدك فاعليدر به پايش آيده متعلقدر ازخوارى تيشه دن
حالدر پس بونده خوارلغى تيشـه يه تشبيـه واردر (كاهلى ده يا
مصدريه در پيشـه صنعتدر صنائع صنعتنى پيشـنه يعنى اوكنه الوب
اشلديكيچون پيشه دنلدى پس آخرنده ها علامت تخصيصدر وهمزه
يايه توسل ايچوندر كه اصلى پيشـه اى در وبوراده يازائده در و بدلى
اولان همزه دخى زياده لكده اكا تابعدر (تيشه هاء اصليه ايله كسر كه
دوركر آلاتندندر وكلنك معناسنه وتيشه آخرنده همزه دخى كالاول در
وجائزدركه ايكيسنده يله همزه نوع ايچون اوله زيرا كاهلك پيشـهٔ
مجـازيدن وخوارلق دخى تيشهٔ حكميدن برنوع غريبـدر كه غيرى
انواعه قيـاس اولنماز فاحفظه (معنـاى بيت) بودر كه هركسه كه
تنبللكى و بطـالتى صنعت دوزه يعنى ايش ايدينـه ودائم كارى اوله
خوارلقدن وذليل لكدن اياغنـه كسر وبالته كله يعنى خوارلق انى
اوره ومجروح ايدوب دوشوره و بين النـاس نظردن ساقط اوله زيرا
الله تعالى كندى ذاتنى وصف ايدوب (كل يوم هو فى شأن) بيورديكه
فعال اولديغنـه دلالت ايدر اكرچه فعلى حركت ايله دكلدر بلكه
كن خطابيله در پس عبـد دخى مولاسى صفتى اوزرنه فعـال اولمق
كركدر كه صفت حيـاتك قوتندندر زيرا ناقص الحيواة اولان موقوف
وپرفتور و بى حركتدر * خشم خود را كرفرو نخورد كسى * عاقبت
بيند پشيمانى بسى * كسى نخوردك فاعلى وخشم مفعولى و بعـد الجمله
فعل شرطدر پشيمانى بيندك مفعولى وعاقبت ظرفيدر و بسى پشيمانى يه
صفتـدر يرى ندامة كثيرة معناسنه (فروخوردن يوتمق فروبردن
وفروآوردن كبى پس فرو نخورد يوتميه ديمكدر كه مصدرى خوردندر

يمك معناسنه اكل كبى فرو آشغه ديمكدر آشغه يمك يوتمقدن عبارت
اولور برصو بى يوتديغى كبى وآشغه يمك يوتمق ديمك اولور (ونخورد
خاء معجمـه نك ضمه سيله اولور بوراده وزنيچون اسكان اولنور (بسى
نيچه معناسنه در نه كثيردر بس كبى باء عربيله آخرنده يانسبت ايچوندر
(معنـاى بيت) بودر كه اكر بركسه غضبنى يوتميه ومقتضاسنى اجرا
ايدوب دلنه كله نى سويليـه عاقبت چوق پشيمـانلق كورر وزياده
ندامت چكر بوراده كورمك پشيمـانلق معناسنك آثارى ومتعلقـاتى
اعتباريله در زيرا نفس پشيمانلق محسوساتدن دكلدر و بردخى بودر كه
رؤيت ادراك معنـاسنه در زيرا رؤيتله اولان ادراك سائر ادراكاتدن
اقوادر پس پشيمانلق كورمك نفسنده آنى ادراكدر (فذوقوا العذاب) ده
ذوقله مراد ادراكدر و بردخى رؤيت ابتلادر نتكم تهديده ديرلر كه
بركون كوررسن باشكه نلر كلور يعنى بلاء عظيم ايله مبتلى اولورسن
* هركه اوافتاده وتن پرورست * نيست آدم كمتراز كاوخرست *
هركسى كه تقديرنده در مبتدادر او مبتداء ثانى وافتاده خبر و بعد الجمله
مبتداء اوله صفتدر نيست آدم عربيده ليس بآدم بريندە در ومبتـدايه
خبردر كمتر مبتـداء محذوفه خبردر بلكه اوكمترست ديمكدر (افتـاده
دوشمش ديمكدر كه ماضيدن قسمدر كه اكا ماضىٔ مقيد ديرلر مصدرى
افتادن كلور ضمله دوشمك معناسنه (تن پرور وصف تركيبيدر اصلى
پرورندهٔ تن در تن بسليجى معنـاسنه مصدرى پروردن و پروريدن در
(كمتر كم كاف عربينك فتحيـله اكسك وتر ادات تفضيلدر پس كمتر
اكسككرك ديمك اولور انقص معنـاسنه كمترين وكمترينه برطائفه نك
اكسككى اولان كمسـه (كاو كاف عجميله اهلى اولان صغره ديرلر
اسم جنسـدر جاموس يعنى صو صغرى دخى انده داخلـدر (خر
معروفدر كه عرب حمـار دير طوشانه خركوش ديدكلرى قولاغى خر
قولاغنه بكزديكندن اوتوريدر (معنـاى بيت) بودر كه هركسه كه
اوطبيعت دوشكونى وتن بسليجى دراو قوله كمسـه آدم دكلدر بلكه
كاوخردن احقر واذل در زيرا آدم انسان كاملدر وانسـان كاملك
غداسى روحانيـدر وغداء جسمانيسى قوام بدن اولاجق قدردر پس
غداء روحدن بى خبر اولوب يالكز بدنى بسلين حيوان و بلكه حيواندن

بتردر قال الله تعالى (اوائك كالانعام بل هم اضل) وبونده كاوخرى
تخصيص بالذكر ايتدوكى بوايكيسنك اكلده وجهل و حماقتده علم
اولديغيچوندروبونلر بوصفات رديه ايله متصف ايكن تن پرور اولان نسان
بونلردن دون اولدى زيرا بونلر اعمال شاقه ده استعمال اولنورلرتن پرورك
ايسه بطالتدن غيرى ايشى يوق وباب حقده خدمته عدم
مسارعتندن جرمى حددن ارتوقدر

* ** دربيان صفت ناجنس كويد ** *

* چارچيز اى خواجه كم دارد بقا * كوش داراى مؤمن نيكولقا *
چارچيز مبتدا ودارد جمله سى خبرى كم بحسب المعنى بقانك صفتى در
عربى ايله بقاء قليلا معناسنه كوش دارك مفعولى در نيكو مؤمنك
صفتيدر (لقا صورتده نيكويه مضاف اليه معناده انك فاعليدر زيرا
نيكولقا صفت مشبهه در حسن الوجه كبى پس نيكولقانك مؤمنه
وصفيتى زيد ضارب غلامه قبيلندن اولورلقا رؤيتدر كوچك لقالو
اولمق حسن المنظر اولمقدن كنايه در كه علامت خيردر خواجه
وار رسميله باى و پير وعزيز ودانشمند واطف الله حليمى ديمشدركه
خواجه قوش ايكى كه خروس وطويغارك تاجيدر بوسبيدندركه تعظيم
قصد ايدوب بعض عزيزره خواجه ديرلر بقا برنسنه نك حالت اولاسى
اوزرينه ثباتى در ضدى فنادر (معناى بيت) بودركه اى عزيز ورفيع
درت نسنه بقا وثباتى اكسك يعنى آزطوترزيرا ناقصه قلت لازم كلور
وقلت دخى عدمدن عبارتدر پس ديمك اولوركه درت نسنه نك بقاسى
يوقدر اى مؤمن نيكولقا وحسن المنظر وجميل الخلق قولاق طوت
اول درت نسنه يى سكا ديه يم تاكه ضبط ايده سن وعبرت ونصيحت
اخذ ايده سن * جور سلطان را بقا كمتر بود * پس عتاب دوستان
خوشتر بود * بقا بودك فاعلى وكمتر مفعولى وجور بقايه متعلقدر زيرا
آخرنده را لام جاره معناسنه در عتاب ايكنجى بودك فاعلى وخوشتر
مفعولى و بعد الجمله ماقبلنه معطوفدر زيرا پس باء عجمى ايله بورادة
عربيده ثم معناسنه دركه عاطفه در عتاب تاء مثنات ايله بركسه يه
برنسنه ايچون اظهار غضب ايتمكدر محبتك بقاسيله بله يعنى اول كسه
اول نسنه يى ترك ايتسه دخى غاضبك محبتى باقيدر پس عتاب ادلال

وناز قسمندن برنوعدر قلانه عتاب ايتدم ديمك صددمده بولديغم
غلطنى انك حقنده اظهار ايتدم معناسنه دربقيهٔ مفردات بالاده
مذكورو حددر (معناى بيت) بودركه سلطانك جور وظلمى ايچون بقا
وثبات اكسكرك وآزارق اولور يعنى نقدر ظلمى چوق اولسه زمان
دولتى اوقدر آزاولور زيرا ظلمله بقاء دولت بريرده اولماز كفرله اولور
شول معنادن كه كفر كندى نفسنه لازم وغيره غيرمتعدى در ظلم ايسه
متعدى دركه اختلال عالمه باعثدر وقرآنده شركه ظلم عظيم دنلديكى
ظلم نفس اولمق حسبيله دركه بينه و بين الله در ظلم غير ايسه بينه
و بين الخلق دركه صورت عالم بونكله خراب اولور و بوندن صكره
بى بقا اولان اموردن برى دخى بودركه دوستلرك عتاب وخطاب
نازى خوشترك اولور زيرا جان وكوكلدن دكلدر بلكه بى بقادركه
كلور كچر ود و سنلق كالاول برنده قالور * ديكران مهرى كه باشد
اززنان * بى بقا چون صحبت ناجنس دان * ديكر والثالث برينه در
وياخود واو عاطفه يه بدلدر آن مهر مبتدا ومابعدى صفتدر دان
امردركه بى بقا اكا متعلقدر چون بى بقايى تمثيلدر و بعد الجمله
مبتدايه خبردر وجائزدركه بى بقا خبراوله بقاست تقديريله بوصورتده
مابعدى دان اورا چون صحبت زنان ديمك اولور مهر كسريله محبت
وشفقت آخرنده يا زائده ويا وحدت ونوعيت ايچوندر ناجنسده نا نفى
ايچوندر دكل معناسنه عربيده ليس كبى جنس كسريله نوعدن اعمدر
مثلا دوه بهايم جنسندندركه بهايمك برنوعيدر دان امردر مصدرى
دانستن دربلمك معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب داند
ودانده ديرلر (معناى بيت) بودركه چارچيزدن برى اول محبت
وياول برنوع محبت كه زنلردن مردلره واز واجه واقع اولورسن آنى
بى بقايل صحبت ناجنس كبى يعنى ناجنسك برى بريله اولان صحبتلرينك
دوامى اولمديغى كبى نتكيم ديرلر (كبوتر با كبوتر باز با باز محبت زنانك دخى
دوامى يوقدر زيرا زن صورت دنيادر دنيا ايسه برمطرب كبى دركه
هركون برخانه ده سازنده لك ايدر وهيچ برخانه اهلنه وفاسى اولماز
چونكه زن زوجنك فى الاصل جزئى وآندن متلذذه ايكن اكا وفاسى
ودوام محبتى اولميه نتكيم بوخصوصده اخبار كثيره واردر پس سائر

لجانبه نوجهله وفا واستقامتى اوله بو يوزدن زن يوزه خنده زنان
اولديغنه مغرور اولمامق كركدر * كرچه باشد زن زمانى مهربان *
* چون كم آيد بهره بكشايد زبان * زن باشدك فاعلى ومهربان
مفعولى وزمان ظرفدر بوراده كرچه عربيده ان وصليه كبيدر (بهره
آيدك فاعلى وكم مفعولى وبعد الجمله فعل شرطدر بكشايد فاعلى
زن ومفعولى زبان در وبعد الجمله جزاء شرطدر (كرچه بركلمه
حكمنده در اكرچه اصلنده چه نك يرى يوقدر زمانى ده يا وحدت
ايچوندر كه زمان ممتد مراد در (مهربان محبتلو شفقتلو ديمكدر زيرا
بان صاحب وبجى ومحافظ معنالرينه كلور پس مهربان مهر صاحبى
ومحبت ايديجى ومحبتى حفظ ايليجى ديمك اولور ودقائقنده كلوركه (بان
اسم جامد در معناسى كوزديجى در باغى كوروب كوزتد يكيچون
باغ بكجيسنه باغبان ديرلر (كم كاف عربى نك فتحيله اكسك معناسنه
تكرار مرورايتدى بهره بانك فتحيله پاى ونصيبدر اصلنده تعليل ايچون
اولان بهردر زيرا نصيبى انك ايچون واندن اوتورى آليقورلر پس
اخرنده ها تخصيص ايچوندر (معناى بيت) بودركه كرچه زن
بر زمان مديد مهربان ومحبه اولورسن آنى محبتنده صادقه صنانورسن
چونكه معاشدن نصيبى اكسك وقليل كله زبان آچر يعنى
دشمن كبى زبان دراز اولور وآزه قناعت ايتمز ووقت اخرده اولان
ذوق وصفا ووسعتى نسيان ايدر وطارلغه دوشر پس جمع احوالده
محبتى مطرده اولميانى بيلرلر بلكه حبلك على غاربك ديوب ترك
ايلرلر * با رعيت چون كند سلطان ستم * مرورا باشد بقادر ملك كم *
سلطان كندك فاعلى وستم مفعولى وبا ستمه متعلقدر بقا باشدك
فاعلى ومرورا مفعول اولى وكم ثانيسى ودر ملك بقايه ظرفدر ومجموع
مصراعين شرط وجزادر رعيت مرعيه معناسنه در تكم كلكم راع
وكلكم مسؤل عن رعيته اكا دالدر يعنى راعى اول كسه دركه برقومك
امرنه والى ومتصرف اولوب انلرى رعى وحفظ ايده وكوريب كوزه ده
واول قومه مرعى اولدقلرى ايچون رعيت ديرلركه جمعى رعايا كلور
فتحيله برايا وزنى اوزره ستم جور وظلمدر مرورا مر زايددر تحسين
لفظ ايچون ورا اصلنده اورا در همزه حذف وواوه فتحه حركت

ويرالدى نتكم بالاده شرح اولنمشدر ملك ميمك ضميله دولت وسلطنتدر
تفصيلى مرور ايتمشدر (معناى بيت) بودركه چونكه سلطان تحت
سياستنده اولان رعيته ظلم وجور ايليه ملك ودولتنده اكا بقا وثبات
آز اولور نتكم مثلده ديمشلردر (طوغان طورمز زيانكار اولديغيچون
(ياشر كركس كم آزار اولديغيچون) اصلى بودركه عالم افاق عالم
انفسك تفصيليدر چونكه تفصيل خراب اوله اجمال دخى اكا تابع
اولور ونظام وجود بوزيلور وحديثده كلوركه (اسرع الخير ثوابا
صلة الرحم واعجل الشر عقوبة البغى) يعنى اعمال خير ايچنده صلهٔ
رحمك اجر وثواب واثرى زياده سريع واعمال شر ايچنده بغى وظلمك
عقوبت ونتيجه سى زياده تيزدر * كر ترا از دوستان آيد عتاب *
* كم بقا باشد چو خط بر روى آب * عتاب ايدك فاعلى وترا مفعولى
واز اكا متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر بقا باشدك فاعلى وكم
مفعولى وبعد الجمله جزاء شرطدر خط قلم وغيرى ايله كتابت ايتمكدر
خط اصلنده مد كبى دركه طولى اولان نسنه اوزرنه اطلاق اولنور كه
ابعاد ثلثه نك اولكيسى در (روى يوزدركه آرقه مقابليدر عجم روى
پشت دير جانب ظاهره ده مجازا روى ديرلر مثلا ارضك سطح ظاهرنه
روى زمين وصونك روى آب ديرلر عرب وجهده ابتديكى تجوزى عجم
روى ده وترك يوزده ايدر هر يوزدن شويله در دير (معناى بيت) بودركه
اكر سكا دوستلردن خطاب ادلال ونوعا غلظتى مشتمل سوز كلورسه
انك بقا وثباتى آز اولور صو يوزنه يازى يازمق كبى يعنى صو اوزرنه
اولان رقمك دوامى اولميوب صو فى الحال برى برينه بلاشق اولمغله
رقمدن نشان بلور مديكى كبى احباب اراسنده دخى فى لمثل ناز ونياز
سريع الزوالدر * چون بنا جنسان نشيند آدمى * كم كند پند از پسان
همدمى * آدمى نشيندك فاعلى وبنا جنسان اكا متعلقدر وبعد الجمله
فعل شرطدر همدمى پندك مفعول اولى وكم كند ثانيسى در از همدمى
به ساندر وبعد الجمله جزاء شرطدر (نشيند نونك كسريله فعل
مضارعدر مصدرى نشستن در اوتورمق معناسنه جلوس كبى
مضارعنده سين مهمله يرينه يا ونون كلوب نشيند ونشيننده ديرلر
آدمى ده يا نسبت ايچوندر آدمى آدم زاد ديمكدر وزايده اولمق دخى

وجهدر (كمترك ده تر ادات تفضيلدر نتكم مرور ايتدى وكاف عربى
تصغير ايچوندر پسرك اوغلنجق ديمكدر چونكه تر لفظى بر نسنه نك
اكسكلكده ويا ارتقلقده فضلنى بيان ايچوندر تصغيرك دخى اكسكلك
ايله قوت مناسبتى اولمغله بطريق التأكيد ادات تصغير الحاق
اولندى همدمى ده يامصدريه در (همدم يار و يولداش و مونس
(معناى بيت) بودر كه چونكه آدم ويا آدمى زاد ناجنسلرله اوتوره
وصحبت ايده انلردن انس وحضورى ازارق كورر زيرا ناجنسله
صحبت كالجمع بين الضب والنون مضمونى اوزرنه در پس ناجنس سنكله
صحبتى استقبال ايدوب تيز قيام ايدر وسكا وفادارلق ايلمز پس
اومقوله نك يوزنى كورمه ومجلسنه اوتورمه زيرا طوطى وزاغ برقفسده
اولماز وزاهد وعاشق بر پرده ديرلمز * زاغ چون فارغ ز بوى كل بود *
نفرتش از صحبت بلبل بود * زاغ بودك فاعلى وفارغ مفعوليدر زيرا
حرف شرط معناسنده فعل اوزرنه داخلدر وحرف جر فارغه متعلقدر
وبعدالجمله فعل شرطدر نفرت ايكنجى بودك مفعولى وشين معناده ايكنجى
بوده قيدر وحرف جر نفرته متعلقدر (زاغ مطلقا قارغه كه قوزغون دخى
انده داخلدر (فارغ مشغولك ضديدر (كل كاف عجمينك ضميله معروف
چيچكدر ومطلقا چيچكه اطلاق اولنور ولكن تعيين مراد ايتسلر اضافله
تخصيص ايدرلر كل زنبق وكل بادم وكل شفتالو وامثالى چيچكلر كبى بلبل
معروف قوشدر كه كل ايامنده فرياد ايدر واكا هزار دستان وعندليب
دخى ديرلر عربيدر وقاموسده كلور كه الهزار طائر فارسيته هزار دستان
وعندل الهزار صوت انتهى كويا بلبله عندليب ديدكلرى صوتندن
اوتورى وهزار دستان انواع اصوات ونغماتله تصويتنه بناء در
وديمشلردر كه (حضرت ابرهيم عليه السلام آتش نمروده طرح
اولندقده بلبل دخى اكا تابع اولوب آتش كلستان اولنجق حق تعالى
اكا اسماء حسنى ايله تسبيح وذكر ايتمكى احسان وانعام ايلدى
(معناى بيت) بودر كه چونكه قارغه رائحهٔ كلدن فارغ وخالى وآنى
استشمامه نامستعددر لاجرم صحبت بلبلدن انك نفرتى اولور زيرا بلبل
اول بويله مبتلى وملازم صحبت كل رعنادر بو جهتدن ايكيسنك
ميانندن مناسبت اولماز وعدم مناسبت عدم مجانستدن كلور وعدم

مجانست دخى سر قدره دائر نسنه در كه اهلى بيلور * صحبت ناجنس
جان كاهى بود * جمله را زين حال آگاهى بود * صحبت بودك
فاعلى وجان كاهى مفعوليدر جمله سى ايكنجى بودك مفعولى
وآكاهى فاعليدر زين حال فاعله متعلقدر جان كاهى ده يامصدريه
ويا زائده در (جان كاه كاف عربى ايله وصف تركيبيدر اصلى
كاهنده جان در جان اكسلديجى معناسنه مصدرى كاهيدن در
اكسمك نقص كبى واكسلمك انتقاص كبى وكاستن دخى بويله در
مضارعى كاهد كلور زين حال مصراع اولك مضموننه اشارتدر
واول معنادن حال ايله تعبير اولنديغى امور متحوله ومتغيره دن اولمق
حسبيله در (آكاهى ده يامصدريه وآكاه مد وكاف عجمى ايله خبردار
معناسنه در (معناى بيت) بودر كه صحبت ناجنس جان اكسلمكلكه
سبب ويا جان اكسلديجى اولور وجملهٔ عقلايه بو حال وبو معنادن
آكاهلق اولور يعنى جمله سى بيلورلر كه بويله در زيرا صحبت ناجنس ايله
جان منقبض اولور انقباض ايسه انبساطك ضديدر پس انبساط ايله
جان آرتديغى كبى انقباضله دخى اكسلور نتكم بعض مفرح نسنه يه
روح افزا ديرلر زيرا روحه نشاط زايد ويرمكله قوت روح مزيد
وجان اوزرنه جان اولور وكذلك بعض مكدر نسنه يه جكر كاه
ديرلر كه بودخى كاف عربيله در جكرى اكسلديجى وقان قوروديجى
معناسنه زيرا انسانك حيات حيوانيه سى خون جكرله در پس اول
خون جكردن اكسلمك حياتك انتقاصنه سببدر وبالكليه يبوست غلبه
ايتسه مماته مؤدى اولور نتكم ايام حرارتده باديه لرده قالنلره واقع اولور
حتى دهاننده اصلا اثر لعاب قالميوب زبانى تخته پاره يه دونر نتكم الفات
اربعه ده طريق حجده قرب على ده معركهٔ عرب واقع اولوب بو فقيره
دخى معناى مذكوردن مذاق حاصل اولدى وآخرينه رفقا وغيرا
چشمهٔ حياتدن فيض منداولميوب اول حرارتله تنور آتشين ريكستانده
ياتوب شمع وجودى سويندرديلر * چون ترا ناجنس آيد در نظر *
* اى پسر چون باد از وى در گذر * ناجنس آيدك فاعلى وترا
مفعولى ودر نظر ظرفدر وبعدالجمله فعل شرطدر ومضمون مصراع
ثانى جزادر (نظر اصلنده برنسنه يى ادراك ورؤيت ايچون تقليب

بصردر اكرچه تقليب بصيرتده دخی مستعملدر پس تقليب بصر ادراك حسيات وتقليب بصيرت ادراك عقليات ايچوندر ونظر بو يله مواضعده رؤيت بصريه ده مستعملدر (دركذرده در زايده در كذر كاف عجمينك ضميله امر حاضردر مصدری كذشتن وكذاشتن در بريدن بريره چچمك معناسنه اولكيدن مضارع كذرد وايكنجيدن كذارد كلور (معنای بيت) بودركه ای پسر چون ناجنس سنك نظركه وقارشوكه كله وآنی برطريقله كوره سن سن آندن وانك ياندن يل كبی كچ وسرعتله حركت ايله واكا التفات ايتمه زيرا نظر والتفات وصحبت ومحادثه يه سزا دكلدر بلكه نحوستندن سكا اثرساری اولور وآيينهٔ خاطرك اندن كدر بولور و بونده (فرمن المجذوم فرارك من الاسد) سرينه اشارت واردر كويا ناجنس مرض هائله مبتلی كبيدر كه انك صحبتندن تحذير اولنمشدر فافهم جدا

* در بيان صفت شكر ميكويد *

* چار چيز از چار ديكر شد تمام * چون شنيدی يادمی دار ای غلام *

چار چيز شدك فاعلی وتمام مفعولی وجار ومجرور تمامه متعلقدر وچار چيز مبتدا وجملهٔ فعليه خبر اولمق دخی وجهدر ولكن اولكسی اخصر اولمغله اختيار اولندی وبو كتابده انك نظائری چوقدر فاحفظه چون شنيدی شرط ومابعدی جزادر يادمی دارك مفعوليدر شنيدی ماضی مخاطبدر غلام فارسيده قول معناسنه عربيده حرالاصل ده دخی مستعملدر ولغات عربيه ده كلور كه غلام هنوز بيغی درليوب كان وياخود ابتدای ولادتدن حد شبابته دك اطلاق اولنور ومطرزی لغت مغربده ديمشدر كه شاب اوتوز ايله فرق اراسنده اولانه ديرلر واشباهده كلور كه بلوغدن اون طقوز ياشنه كلنجه غلام واوتوز درت ياشنه كلنجه شاب ديرلر اهل لغت ذاهب اولدقلری اوزره فاما اهل شرع بلوغه دك غلام واوتوزه دك شاب وفتی ديرلر وترك غلامدن اوغلان ايله تعبير ايدر وبوندن اهل لغت استعمالی اصح اولمق كورينور بوراده ناظم قدس سره تازه يه غلام ديدی زيرا تازه لك وقت تعلمدر (معنای بيت) بودر كه درت نسنه بشقه درت نسنه دن تمام اولدی ای غلام چونكه سن انی اشتدك ياد طوت يعنی حفظ ايله

وخاطر كدن اخراج ايلمه زيرا امور مهمهٔ دينيه دندر وناظمك قدس سره بو كتابده بو مقوله اموراربعه ايله تقيدی وساير اعداد اوزرنه ترجيحنه سبب چار اسماء الٓهيه وچار عناصر وچار طبائع وچار اخلاط ملاحظه سيله در كه وجود انسانی ظاهر وباطن بو چارلر اوزرنه مبنی در

* دانش مرد از خرد كيرد كمال * از عمل نيت همی يابد جمال *

دانش مبتدا وخرده مضافدر (كمال كيردك مفعولی وازا كا متعلقدر وبعد الجمله خبردر (نيت يادك فاعلی وجمال مفعولی وحرف جرا كا متعلقدر (دانش بلمشدر كه اسم مصدردر بو يله مواضعده نفس مصدر مراددر كه علمدر (خرد خاء معجمه نك كسريله عقل ديمكدر كمال وتمام بر معنايه در يعنی كمال اودر كه برنسنه دن غرض اولان معنی حصوله كله وبرغايته ايره كه شیء آخره حاجت قالميه (عمل بوراده عملدن مراد قصده مقارك اولان عمل شرعيدر (نيت برفعله شروع وقتنده آنكله الله تعالی يه قربت قصد ايتمكدر ونيت اول فعلك صحتنده شرطدر كرك اول فعل صلاة اولسون وكرك غيری اولسون ونيت عملك غيريدر زيرا نيت ارادت مخصوصه در هر عملده ايسه ارادت اولماز كفر ومعصيتی بلمك كبی يعنی بركسه بونلری بلمكله كافر وعاصی اولماز بلكه قصد له وفعل ايلمه اولور (جمال حسن دركرك خلقدن فتحله وكرك خلقدن ضميله وحسن برنسنه نك طبعه ملايم اولمسيدر وامام سهيلی فرق ايدوب ديمشدر كه حسن سنك استحسان ايتدوكك نسنه دركه انده غرضك اوله پس حسن ذاتله قائم اولور صفت دكلدر جمال ايسه صفت عيندر انكچون سنك حقكده جمالك اولديغی كبی غيرك حقنده دخی جمالدر وحقك جمالی صفت رحمت ولطفيدر (معنای بيت) بودر كه كشی نك علمی عقلندن كمال طوتر يعنی عقل كه قلبك ادراكيده آلتی در اكر كامل ايسه انك ادراكيله اولان علم دخی كامل اولور انكچون احمق ورأيی كسه بكمز وعمله كتورمز بلدوكنده نسنه بوقدر دير زيرا علمنك اساسی اولان عقل ضعيف وجزئيدر وكذلك نيت وقصد قلبی عمل شرعی قالبی دن حسن وجمال بولور زيرا فعله كلمدكجه مستوردر ومستور اولان نسنه جماله موصوف اولماز الحاصل نيتسه عملك مقارنتی دخی لازمدر عمله نيت لازم اولديغی كبی وشولكه

حديثده كلور (نية المؤمن خير من عمله) مواد مخصوصيه واهل نيتك
مرتبه‌لرنه كوره در فاعرفه * دينت از پرهيز كامل ميشود * نعمتت
از شكر شامل ميشود * دينت ميشودك فاعلي وكامل مفعولي
وحرف جرا كا متعلقدر ويا دينت مبتدا وجملهٔ فعليه خبريدركه
عربي ايله تقديري دينك يكون كاملا بالتقوى والورع ديمكدر مصراع
ثاني دخي بو ايكي وجه اوزرنه در ا دين وضع الهي دركه شرعدر نتكم
بالاده تفصيل اولندي (پرهيز اجتناب ديدكلريدركه تقوادر ولكن
بوراده تقوا دينده داخلدر زيرا دين امر ونهي مشتملدر ودين دينله
كامل اولماز پس ناظمك قدس سره آشغه‌ده تقديري قرينه سيله تقوى
مطلق پرهيزه محمولدر يوخسه يالكز كفر ومعاصيدن دكل (شامل عام
ومنتشر در (معناى بيت) بودركه سنك دينك ورع وپرهيز
وعلاقه‌دن انقطاع وماسوايي تركله كامل وتام اولور زيرا نوافل طاعات
دخي قربادندر ويوم قيامتده فرائض نوافل ايله تكميل اولنور وسنك
اوزرمه لازم دكلدر ديدوكك اموري سلف صالحين التزام ايتمشلر
وما لا يلزم ديمشلردر صوم دهر واحياء ليل ورياضات ومجاهدات
شاقه كبي زيرا شارعدن بونلره دخي اشارات واردر وكذلك سنك نعمتك
يعني احسان اولنان نعم الهيه شكرله شامل وعام اولور ومزيد تام
بولور پس نعمتك يا تجه هر برينه فردا فردا شكر دخي كركدر تا كه نعمت
كمال بوله زيرا نعم الهيه محصور دكلدر وشكر ايتدكجه كمال بولمقده وتام
اولمقده‌در وفي الحديث (افلا اكون عبدا شكورا) اى شاكرا على الاستغراق
* هست دانش را كمالات از خرد * نيت را بي عمل كس نكرد *
هست مقدم خبر وكمالات مؤخر مبتدادر (دانش بحسب المعنى هستك
مفعولي وحرف جر دخي اكا متعلقدر عربي ايله تعبيري الكمالات حاصلة
للعلم من العقل ديمكدر كس نكردك فاعلي ونيت مفعولي وبي عمل نيتدن
حالدر كس بوراده عموم افاده ايدر زيرا منادده سياق نفيده در (نكردده
نون اولى نافيه در نون ثانيه اصل كلمه دندر كه اصلنده مكسوردر
بوراده وزن ايچون اسكا اولنور (نكرد كاف عجمينك فتحيله مضارعدر
مصدري نكرستندر باقي التفات ونظر معناسنه مضارعنده سين
حذف اولنوب نكرد ونكرنده ديرلر (معناى بيت) بودركه دانشه

كمالات

كمالات خرددن حاصله در يعني علمك كمالي عقل كاملدن كلور نتكم
بيان اولندي وبوندن عقلده اصلنده تفاوت يوقدر زيرا عقل اوله
مستنددر ولكن بعض احوال عارضه ايله سائر اشيا تفاوت قبول
ايتديكي كبي اولدخي قبول ايتمشدر نتكم حديث فطرت اكا دالدركه كلور
(كل مولود يولد على الفطرة ثم ابواه يهودانه وينصرانه ويمجسانه)
وكذلك بي عمل اولان نيته هيچ كمسه التفات ورغبت حتى ملائكه دخي
كتابت ايتمزلر زيرا اعمال قلوبه مطلع دكللردر بلكه اني انجق الله تعالى
بيلور وخير اوشرا مجازات ايدر زيرا عزم حسنه‌ده ثواب وعزم سيئه‌ده
عقاب واردر اكرچه عمل جوارحك ثواب وعقابي زياده در اشته
بي عمل نيته اعتبار يوقدر ديدوكي بودر والا بعض نيته اعتبار واردر
اكر عزمه مقارن ايسه بو صورتده مانع قوى منع ايتدكجه فعله كتورمك
كركدركه اجر مزيد حاصل اوله وديمشلردركه نيت عملك روحي
ومرغك پروبالي كبيدر پس بي عمل نيت چندان مقبول اولمديغي كبي
بي نيت عمل دخي مقبول دكلدر بلكه ميت كبيدر بو جهتدن مؤمنه
لازمدركه نيتني تحقيق وعملني اصلاح ايليه * چون كمال بنده رادر
دين بود * پيشه زهد وطاعتش آيين بود * بونك تقديري چون بود
بنده را كمال در دين ديمكدركه كمال بودك فاعلي وبنده مفعولي ودر
كماله ظرفدر ولكن ضرورت وزن ايچون فاعلي مفعوله مضاف قلندي
ومصراع ثانينك تقديري بود پيشه اش زهد وآيينش طاعت
ديمكدركه طاعتشده اولان ضمير غايب آيينه قيددر وبو قرينه ايله
قرينه‌دن اش حذف اولنمشدر پس زهد بودك فاعلي وپيشه مفعوليدر
وآيين پيشه وطاعت زهد اوزرنه معطوفدر نتكم بعض ائمه نحو
تجويز ايتمشلردر وياخود بود آيينش طاعت تقديرنده در (زهد متاع
دنيادن امساكي مباح اولان نسنه يي ترك ويددن اخراج وعدم ميلدر
وديمشلردركه دنيانك قليلي كثيري يي زهددن اخراج ايتمز وترك جماع
زهددن دكلدر انكچون قطب كثير النكاحدر زيرا زهد حقيقتده بغض
دنيا واندن اعراضدر وجماع اسباب تصفيه‌دن اولمغله زن اكا مناسبه
كوره امور اخرويه‌دن عد اولندي وحديثده كلوركه متأهلك ايكي
ركعتي غير متأهلك يتمش ركعتندن خيرلودر (آيين عرب رسم وقانون

وعادت وترتيب ديد وكنه عجم آيين وترك توره دير (معناى بيت)
بودركه چون بنده نك دين ده كمالى اوله انك صنعتى زهد وترك دنيا
ورسم وعادتى طاعت وعبادت حق اولور زيرا جسدى يوزندن
شريعت واحكامى درعهده ايتدوكى كبى نفسى يوزندن طريقتى
وقلبى يوزندن اخلاقى وروحى يوزندن معرفت الهيه بى وسرى
يوزندن ترك ماسوايى دخى درعهده ايتمشدر ايمدى بوعهده لردن
بيرون اولمغه ظاهر وباطن اجتهاد لازمدر وكمال مطلق
بومعناءله حاصل اولور والا ناقص قالور وحق بومقوله امورله
امر ايتمامشدر ديمك كذب محضدر زيرا كتاب وسنتده
جميع مراتبه اشارت وترغيب واردر والعارف يكفيه الاشارة ولايحتاج
الى العبارة * شكر نعمت را كمالى ميدهد * غافلانرا كوشمالى ميدهد *
شكر ميدهدك فاعلى ونعمت مفعول اولى وكمال ثانيسى در غافلان
وكوشمال دخى ايكنجى ميدهده كوره بويله در كوشمالى ده يا زائده در
كوشمال وصف تركيبيدر اصلى مالندهٔ كوش درمالدن اومق
وسورتمك ودورتمك قولاق اومق بورمقدر وبورمق دخى تأديبدن
كنايه در (معناى بيت) بودركه نعمته شكر ايتمك نعمته كمال ويرر
يعنى شكرله مزيد وتام اولور قال الله تعالى (لئن شكرتم لازيدنكم) نتكم
كفرانله الذن بيرون اولور قال الله تعالى (ذلك جزيناهم بما كفروا)
وشكر ايتمك شكردن غافل اولنلرى تأديب ايدر زيرا كفرانله حرمانه
دوشيجك شكرانله نعمتى مزيد اولان مرزوقلره باقوب عبرت ونصيحت
آلورلر وبويله ديمك دخى اولوركه شكرله نعمت افزون اولمقدن غافل
اولنلر شاكرلرك حالنه باقوب متنبه اولورلر وبزدخى مرزوق اولورسق
طريق شكره سلوك ايده لوم تاكه بزه دخى بوحسن حال احسان اولنه
ديرلر فافهم جدا * شكر ناكردن زوال نعمتست * بهرهٔ شاكر كمال
نعمتست * بوبيت تفنن فى العبارة قبيلندندر والانكراردر زيرا مضمونى
سبق ايتمشدر (ناكردن ايلمامك ديمكدر زيرا نا حرف نفيدر وحرف نفى
كلام عربيده اسم وفعل اوزرينه داخل اولديغى كبى كلام فارسيده دخى
داخل اولور شكر ناكردن تقديرده ناكردن شكر ديمكدركه اضافتله در
وعدم الشكر كبى مبتدادر خبرى زوال نعمتدر حذف مضافله كه

تقديرى سبب زوال نعمت ديمكدر (زوال ثابت اولان نسنه نك مقرندن
مفارقتيدر زوال شمس ديدكارى شمسك كبد سماده استوا واستقرارى
حسبيله دكلدر زيرا شمس حركت دائمه اوزرنه در ولكن وقت ظهيره ده
بطيئة الحركه اولمغله ثابته حكمنده قلنوب زوال دنلدى كواكب ثابته
ديدكارى دخى بويله در زيرا كواكب واردر كه بطئ الجريان اولمغله
نيجه بيك ييلده دور ايدر نتكم قطب شمالى ديدكارى كوكب بويله در
انكچون تركيده اكا دمر قازق ديرلركه قبله يه متوجه اولان كسه نك
صول اوموزى اوزرنه كلور (بهرهٔ شاكر دخى مبتدا وكمال نعمت خبردر
بهره نك همزه سنه همزهٔ توسل واضافت ديرلر زيرا اضافتده توسل
انكله در وبعض مواضعده وصفيته دخى توسل اولنور بوصورتده
حرف اضافت ديمزلر بلكه حرف توسل ديرلر صوفئ صافى ونالهٔ
شبكير ومحبوبهٔ ظريفه وامثالى كبى (بهره نصيب دركه ترك پاى در
انتهى فافهم جدا * علم را بى عقل نتوان كار بست * پيش بى عقلان
نمى بايد نشست * بونك تقديرى نتوان بستن كار علم را بى عقل ديمكدر
زيرا نتوان بست ايله ذكر اولنسه ماضى مصدر معناسنه اولور وسائر
ايكى فعل مجتمع اولان موادده دخى بويله در كه ثانى مصدره محمولدر بوراده
نتوانده نون نافيه وتوان كرچه قدرت معناسنه در ولكن توان تواند
معناسنه مضارع كلدوكى دخى حلبى ده مصرحدر (نمى بايد نشست دخى
بويله دركه نشست مصدر معناسنه دركه نشستن در پس بستن نتوانك
فاعليدر واصلنده كاره مضافدر بوراده بستنه مفعولدر بناء على هذا
اصلى اعتباريله مصدر مفعولنه مضاف اولور وفاعلى فى الحقيقه علمدر
اكرچه علم بوراده صورت مفعولده كلمشدر بى عقل علمك صفتيدر
نشست نمى بايدك فاعليدر پيش نشستك ظرفى وبى عقلانه مضافدر
(نشست نونك كسريله در وشينده فتحه وكسره جائزدر (معناى بيت)
بودركه علمه بى عقل كار بغلمق ممكن اولمز يعنى عقل اولمدقجه علم صورت
بولمز زيرا علمك وسيله سى وآلتى عقلدر پس احمق جاهلدر بوجهتدن
احمق وبى عقل اولنلر اوكنده وحضورنده ومجلسنده اوتورمق
كركمز زيرا احمق ايله مجالسه ايدن استفادهٔ علم ايده ميوب اسراف
وقت واضاعت عمر ايدر وهمنشينك حالى اكا دخى سارى اولوب آخر

اودخی انجلین احمق اولور وحضرت عیسادن علیه السلام سؤال
ایدوب نه مقوله کمسه ایله مجالسه ایدهلم دیدکلرنده جواب ویردیلرکه
انك که منطقی سزك علمکزی زیاده ایده انکله صحبت ایدیکوز یعنی
عقلی کامل اولانك علمی دخی کامل اولور پس عقلا وعلمائله صحبت
ایدیکوز که انلرك نطقلری وکلاملری مفیددر زیرا انسان بوموطن
تکلیفه علم وعبادت ایچون کلمشدر* بی خرد دانش وبالست ای پسر*
علم مرغ وعقل بالست ای پسر* بی خرد دانشك صفتیدرکه لاجل
الضروره تقدیم اولنمشدر دانش مبتدا وبال خبریدر وکذلك علم
وعقل مبتدالر وبال خبرلردر (وبال ضرری خوف اولنان نسنه
وشدت وثقل (بال فارسیده قوشك قنادی چلکی که شهپر دیرلر
(معنای بیت) بودرکه بی عقل اولان علم ضرر وسبب شدت وثقلتدر
پس احمقك علمنه اعتبار یوقدر وهرکیم اعتبار وعمل ایدرسه آخر وبالن
چکر علم قوش وعقل انك قنادیدر یعنی علمی اوچوران عقلدر وبی جناح
اولان مرغ اوج هوایه پرواز ایده میوب حضیض خاکده قالدیغی کبی
عقل کاملدن ناشی وادراك تامدن فاشی اولمیان علم دخی ساقط وبی
اعتباردر* هرکه علمی دارد ونبود پران* ازطریق عقل باشد برکران*
قدیری هرکسی که دیمکدرکه مبتدادر علمی داردك مفعولی وبعد
الجمله مبتدایه صفتدر ونبود جمله سی انك اوزرنه معطوفدر از باشده
متعلقدر برکیی وبعد الجمله خبردر علمی ده یا زائده در (پران بای عجمینك
فتحیله ایکی احتمال اوزرنه در اولکیسی بودرکه پرقنات وآن اسم
اشارتدرکه پرا اکا مضافدر ولکن ضرورت وزنیچون رانك کسرهسی
اختلاس اولنور (پس نبود پران اول علمك قنادی اولمیه دیمکدر زیرا
بیت سابقده علم مرغه وعقل قناده تشبیه اولنمشدر واحتمال ثانی بودرکه
پران کلمهٔ واحده درکه صفت مشبهه در اوچغان معناسنه مصدری
پریدندرکه اوچمق دیمکدر نتکم چمان فتحله صالغان درکه مصدری
چمیدن در صالنمق معناسنه زیرا صفت مشبهه یالکز الف ایله
اولدیغی کبی نتکم دانا وبینا دیرلر الف ونونله دخی اولور خندان
وکریان وامثالی کبی بوصورتده نبود پرانك معناسی اول علم اوچغان
یعنی عقلدن قنادی اولمامق حسبیله اوچیجی اولمیه دیمکدر (طریق

اصلنده قدم ایله طرق وضرب اولنان یولدرکرك معتاد السلوك اولسون
وکرك اولمسون صکره هر نسنه که انکله برشیئه توصل اولنه طریق دیدیلر
خیر وشر اولسون وحسی وعقلی اولسون سبیل دخی بویله در عرب
بو مصلحتك طریق وسبیلی وترك یولی ندر دیر یعنی منزله یولدن واصل
اولدقلری کبی اکا دخی نوجهله وصول ممکندر دیمکدر (کران کاف
عربینك فتحیله کنار دیمکدر که بری برینك مقلوبیدر (معنای بیت)
بودرکه هرکسه نك علمی اوله واول علمك عقلدن قنادی اولمیه ویاخود
برعقله پرواز ایدیجی اولمیه طریق عقلدن اولماز بلکه طریقدن کنار
اوزرنه اولور یعنی مقبول دکلدرکه طریق اوزرنه کلمامشدر بلکه کنارده
قالمشدر ز انتقه بو رادندر که الله تعالی حضرت آدمه علیه السلام
عقل وایمان وحیایی عرض ایدوب بونلرك برینی اختیار ایله دیدکده
آدم دخی عقلی قبول ایدیجك ایمان وحیا دخی عقله تابع اولدیلر
بناء علی هذا عقل کامل اولان یرده ایمان منجی وحیاء تام دخی بولنور
چار چیز ست انکه بعد از رفتنش ازمحالاتست باز آوردنش*
چار چیز مقدم خبر انکه ان امور وخصال که تقدیریله مؤخر مبتدادر
بعد آوردنه ظرفدر باز آوردن مبتدا واز محالات خبر وبعد الجمله
مبتدای اوله صفت اولور (رفتن فتحله مصدردر کیتمك ویوریمك
معناسنه (ذهاب ومشی کبی مضارعنده فانی واوه وتانی داله قلب
ایدوب رود ورونده دیرلر رفتنش ضمیری چار چیزه راجعدر زیرا لسان
فارسیده مطابقت معتبر دکلدر (محالات ضم میمله محالك جمعیدر محال
خارجده وجودی ممتنع اولان نسنه درکه اکا ممتنع لذاته ومحال عقلی
دیرلر شریك باری واعدام القدیم وجمع الضدین والنقیضین وقلب
الحقائق کبی ومحالك بعض انواعی دخی واردرکه محلنده مبیندر وصوابدن
بعید اولان نسنیه دخی محال دیرلر وقاموسده کلورکه المحال من الکلام
ماعدل عن وجهه کالمستحیل انتهی قال الراغب استحال الشیء صار
محالا فهو مستحیل ای آخذ فی ان یصیر محالا (آوردن واوك فتحیله در
کتورمك معناسنه (معنای بیت) بودرکه درت نسنه درکه اول امورکه
کندکدن صکره انلری کرو کتورمك محالاتندر زیرا کری دونمك
شانندن اولان اموردن دکلدر پس بوندن فهم اولنورکه قبیل

مذکوردن اولمیسان امور دخی واردر انکچون چارچیزه تخصیص
ایلدی و بونك اوزرنه دخی کلام وار در آشفته ده کلور *چون حدیثی
رفت تا که برزبان * یا که تیری جست بیرون از کمان *چون حرف
شرطدر جزاسی بیت آتی مضمونیدر حدیثی رفتك فاعلیدر زیرا رفت
ماضیدر مصدری رفتندر که بیت سابقده در تاکه رفته ظرفدر بردخی
اکا متعلقدر تیری جستك فاعلیدر لفظ که تقدیرده تیردن مؤخردر
یا تیری که دیمکدر بیرون بحسب المعنی جسته متعلقدر ازکبی حدیثیده
اولان یا وحدت ایچوندر (حدیث قاموسده خبردر وترك سوزدر
وامام راغب دیمشدر که هر کلام که جهت سمعدن و یا طریق
وحیدن یا یقظه ده و یا منامده انسانه بالغ اولور اکا حدیث دیرلر
انکچون قرانه حدیث دنلدی قال تعالی (فلیأتوا بحدیث مثله) وقرانك
نزولی وقتا فوقتا جدید اولمغله حدیث دنلدی والا صفت قدیمهٔ
حضرت قدیم در وحدیث رسول مقابلهٔ قران قدیمده اولمغله در
وحدیث انسان دخی حدوثی اعتباریله در وقریب العهد اولانه دخی
حدیث دیرلر حدیث السن کبی که سن وسالی تازه دیمکدر و بوندندر که
نزول مطرده (حدیث عهد بربی) وارد اولدی (تاکه تا کاهدن مخففدر
معناسی بی وقت دیمکدر ترك آکسوزن در عرب بغتةً دیدوکی کبی (برزبان
بعض نسخده اززبان دوشمشدر ایکیسی دخی موجهدر یعنی برزبان
اولورسه جری علی اللسان واززبان اولورسه صدر عن اللسان کبی
اولور (یا نقطهٔ مثناة ایله حرف تردیددر عربیده او کبی نحو جاءنی زید
او عمرو و کاهیجه مکرر دخی کلور عربیده اما کبی نحو جاءنی اما زید
واما عمرو تا که اول امردن کلام شك اوزرنه مبنی اولدیغی معلوم
اوله (تیری ده یا وحدت ایچوندر تیر اوقدرنه مقوله اغاجدن اولورسه
وکلك قامشدن وخدنك قاین اغاجندن اولاندر وناوك چکره وقوغش
اوقی دید کلریدر حقیقتده شول اوق کبی نسنه نك آدیدر که ایچندن
اوق اتارلر اما مطلق اوقده شایعدر (جست جیمك فتحیله ماضیدر
مصدری جستن در صچرامق معناسنه که عرب وثبه دیر مضاعنده
سین هایه قلب اولنوب جهد وجهنده دیرلر (بیرون کسریله طشره
دیمکدر بیرون آمدن طشره چقمق و بیرون کردن طشره چقرمقدر

کمان

کمان کاف عربینك فتحیله یای معناسنه درکه عرب قوس دیر وقوس
برجنه قوس دیرلر یعنی عرب برج قوس وعجم برج کمان دیر تشبیه
طریقیله و کمان ابرو یای قاشلودر (معنای بیت) بودر که چونکه
برسوز آکسوزدن زبان اوزرنه کندی یعنی جاری اولدی و یا دلدن
صدور ایلدی و یا براوق که یایدن طشره صچرادی یعنی اتلدی
و یایدن چقدی مقصود بو ایکسنی من بعد تدارك ممکن دکلدر
دیمکدر وشولکه بیت مولاناده قدس سره کلور (اولیارا هست قوت ازاله)
(تیر جسته بازگرداند زراه) بوندن مقصود خرق عادت طریقیله اولاندر
والا بحسب العاده آتلن اوق کری دونمز الحاصل بطریق الکرامه اولان
نسنه بطریق العاده اولانه قیاس اولنماز زیرا قدرت الهیه هر نسنه یه
صالحدر آخرزمانده شمسك مغربدن طلوعی کبی پس شول نسنه که
قدرته مضاف اوله عادتدن خارجدر مثلا سنك سیاهدن اسباب عادیه
جهتیله جوهر وآینه اولماز فاما متعلق قدرت اولان ضلع ایسردن
حوا خلق اولنوب صورت قوس اولان عظم صورت بشریهٔ بدیعه یه
کیردوکی کبی صورت حجر دخی کهر اولمق بعید اولماز نتکم طور موسانك
علیه السلام وقت تجلیده احجاری لعل اولدی * باز چون آری حدیث
کفته را * کس نکرداند قضاء رفته را * حدیث آری نك مفعولی
و کفته حدیثك صفتیدر بو مصراع بیت سابقك مصراع اولنه
ناظردر کس مبتدا وقضا نکرداندك مفعولی و بعد الجمله خبردر رفته
قضایه صفتدر (چون بوراده اشباع ضمه واظهار واوله نیچه ونته
معناسنه درعربیده کیف کبی (آری فعل مضارع مخاطبدر مصدری
آوردن در کتورمك معناسنه مضارعنده رایه فتحه حرکت ویروب
آورد وآورنده دیرلر وکاه اولور که کثرت استعمالنه بناء تخفیفا واوی
حذف ایدوب آرد وآرنده دیرلر بوراده آری تخفیف مذکور اوزرنه
جاریدر والا اصلی آوریدر (کفته اسم مفعولدر سویلنمش معناسنه
(پس بوراده حدیث سخن معناسنه در که هنوز لسانه کلمین سوزدر
انکچون کفته ایله وصف ایلدیکه کفت دله کلن سوزدر (نکرداند
کاف عجمی ایله فعل مضارع منفیدر مصدری کردانیدن در
دوندرمك و برحالدن برحاله تحویل ایتمك معناسنه (قضا بوراده

همزه اصلیه در بوخسه حرف توسل دکلدر زیرا ناقصی مد وقصر
جائزدر عطا وجفا وصفا وامثالی کبی خطا بویله دکلدر یعنی مهموزدر
بوسببدن مد اولنماز مکر ضرورت اوله ویاتنبیه قصد اولنه (ان قتلهم
کان خطأ کبیرا) کبی فتحه‌ـله ومدله قرأتـه کوره قضا حکم وفصل
الامردر که صفت الهیه در (رفتـه ماضیٔ مفیددر کتمش معنـاسنه
قضاء رفته قضاء ماضی وازلی ومبرم دیمکدر وکاه اولور که قضا مقضی
معناسنه دخی کلور قضاء سوء وقضاء بد دید کلری کبی زیرا صفت
الهیـه ده بدلك اولماز بلکه مقضی ده اولور که مقضی خیر وشره
شاملدر ومقضی شره بلادیرلر انکچون قضاء الهی یه رضا اوزرنه
اولوب مقضی سوءك رفعنـه دعا ایتمك کرکدر (معنـای بیت) بودر که
نه کیفیتله سویلنمش سوزی کروکتوردسن یعنی اغزکدن چقسان سوز
بردخی اغزکه دونوب کلمز بلکه فاش ومنتشر اولور همان دلکی طوت
وبرکسه قضاء مبرمی کری دوندره مز آتلمش اوق کبی مکر که متعلقـاتدن
اوله بوصورتده بطریق خرق العاده اوق کری رجوع ایتدوکی کبی
مقضی نك شری دخی دعائله مرتفع اولور وضرری اولمـاز بلکه
نیجه سیئات حسناته مبدل اولور والله علی کل شیٔ قدیر * بازکی کردد
چوتیرانداختی * همچنین عمری که ضایع ساختی * بونك تقـدیری
چون انداختی تیرباز کی کردد دیمکدر که انداختی ماضیٔ مخـاطبدر
وتیرانك مفعولیدر وکرددك تحتنده ضمیرفاعل تیره راجعدر وبومصراع
شرط وجزادر همچنین اصلنده همچون این درکه چون ادات تشبیه
واین اسم اشارتدرکه عربیده مثل ذلك کبی وبواعتبـارله مقدم خبر
وعمری مؤخر مبتدادر نوجائزدرکه همچنین کی کردد عمری تقـدیرنده
اوله (ضایع ساختی نك مفعولیدر وبعد الجمله عمری یه صفت اولور
(کی کاف عربینـك فتحیله اسماء استفهـامیه دندرکه بوراده انکاره
محمولدر (کردد کاف عجمی ایله مضارع غائبدر مصـدری کردیدندر
دونمك معناسنده تتکم بالاده شرح اولنمشـدر (انداختی ده یا خطاب
ایچوندر انداختن اتمقدر مضارعنـده خازایه قلب اولنوب اندازد
واندازنده دیرلر (همچنین اصلنده همچون این درکه بونجلین وهمچنان
انجلین دیمکدرکه این مصراع اول مضمونه اشارتدر واکرمابعـدنده

فعل

فعل مقدر ویا فعـل مذکور ایسه این اول فعلك مصدرنه اشارت
اولوب ادات تشبیه تفخیمده مبالغه ایچون بوخسه فی الحقیقه تشبیه
ایچون اولماز والا برنسنه یی کندی نفسنه تشبیـه لازم کلور وتفخیم
اسم اشارتدن مأخوذدر اکرچه که لسان فارسیده این قریب وآن بعید
ایچون وضع اولنمشدر اشته بوتقریر همچنین کردیم وهمچنین میکنیم کبی
یرلرده جاریدر بوراده همچنین ماقبلنه اشارتدر نتکیم اشارت اولندی
زیرا فعل اوزرنه داخل دکلدر فافهم جدا فانه عمیق وبالتأمل حقیق
(عمری ده یا وحدت ایچوندر ویا تنکیر تفخیمی یه محمولدر (ضایع هالك
ومتلف درضیاعدن درکه هلاك وتلف اولمقدر (ساختی ماضیٔ مخاطبدر
مصـدری ساختن در دوزمك معنا سنه مضارعنـده خازایه قلب
اولنوب سازد وسازنده دیرلر (معنـای بیت) بودرکه کری چکن دوز
چونکه اوقی اتدك یعنی آتلان اوق کری دونمك محال عادیدر اعمالك
مصحفه نظری کبی وتیرانداخته نك استحالت رجوعی کبیـدر شول عمر
نازنین وعزیزك رجوعی که سن آنی ضایع وهالك دوزدك یعنی هلاك
وتلفنه سبب اولور وجهله تدبیر ایلدك واویله صورت ویردك ایمدی
اغزدن چقان سوز وآتلان اوق وقضاء مبرم وکچن عمر بودردی کری
دونمز همان کندوکی محافظه ووقتکی مراقبه ایده کور وقضایه رضا ویر
وبلایه صبرایت تاکه بالآخره نادم اولمیه سن فافهم جدا * هرکه
بی اندیشه کفتارش بود * پس ندامتهای بسیارش بود * کفتار بودك
فاعلی وبی اندیشـه اکا متعلق وبعد الجمله هرکه یه صفتـدر زیرا
تقـدیری هرکسی که دیمکدرکه مبتدادر ندامتها ایکنجی بودك فاعلی
وبسیار ندامتهانك صفتی وبعد الجمله خبر مبتـدادر (کفتار وصف
ترکیبیـدر اصلنده آرندهٔ کفت در سوز کتوریجی معناسنه ودقایقده
کلورکه کفتـار کاف عجمی ایله سوز دیزمکدر انجو دیزر کبی عرب اکا
نظم کلام دیر نظم کلام سوزی کتورمکه باعث اولدیغنـدن اوتوزی
باعث فعله فاعلك اسمن اطلاق ایتدیلر پس باء عجمی ایله فاء جزائیه
معناسنه در (ندامتهای ندامتك جمعیدر پشیمانلق معنـاسنه آخرنده
یاهمزهٔ توسلدن مقلوبدر زیرا همزه یی تلفظده ثقلت واردر وفارسیده
نظائری چوقدر (بسیار کثیردر اصلی آرندهٔ بسی درکه بودخی وصف

ترکیبیدر (بس یاء عربی ایله کثیر معناسنه در ولکن ترکیب اولنمغله
فتحه کسره یه تحویل اولندی (معنای بیت) بودر که هرکس که انك
سوزی بی اندیشه یعنی فکرسز اوله بوسببدن چوق پشیمان اولور
زیرا قول جزافك نتیجه سی اولماز وعاقبت قائلی خسارت وفضاحته
دوشرر ونار ندامته یقر پس بویله بی اندیشه اولانه سکوت ایتمك
دوشر وفکر صحیح ورأی صواب دخی عقل کاملدن کلور بو جهتدن
احمقك فکر معقولی اولماز وخاطرنه کلنی اغزنه الور * تانکفتی می توانی
کفتنش * چون بکفتی کی توان بنهفتنش * تامادام معناسنه اولمغله
ما بعدی می توانی یه ظرفدر عربی ایله تقدیری مدة عدم تکلمك
دیمکدر کفتن می توانی یه مفعولدر آخرنده شین که ضمیر غائبدر نکفتی دن
مفهوم اولان کفته راجعدر (توان تواند معناسنه مضارعدر
(بنهفتن ده کی با که مصادر وافعال اوائلنه داخل اولور حرکتی
ضمه ده وحرف شفوی اولدیغی یرده ما بعدنه تابعدر بورادہ کاف
ونونك ضمه سندن اوتوری مضمومدر ولکن بنهفتن ده لاجل الضروره
نون اسکان نهفتن کزلمك وکزلمکدر لغت حلبی ده کلور که نهفتن
مصدردر مضارع عنده نهد ونهبنده دیرلر تکم سفتن لفظندن سنبد
وسنبنده دیرلر (معنای بیت) بودر که سویلدیکجه اول سو یلیجك
سوزی سویلمکه قادرسن زیرا هنوز ضبط ایدهدر چونکه آنی
سویلیه سن کزلمك نتیجه ممکن اولور یعنی اولماز پس ضمیرده مخفی اولان
سخن هنوز مطلعنه بالغ اولمیان کنش کبی در که خفاده در چونکه
مطلعندن طلوع ایده سترنه مجال قالماز زیرا ضوئی منتشر اولور فافهم
* عمر رامی دان غنیمت هر نفس * چون رود دیکر نیاید باز پس *
عمر می دانك مفعول اولی وغنیمت ثانیسی هر اکا ظرفدر چون رود
شرط ونیاید جمله سی جزادر رودك ضمیری عمره راجعدر تیاید کبی
ودیکر نیایده ظرفدر زیرا عربیده مرة اخری یرینه در وباز پس
نیایدك مفعولیدر اکر باز کرو وپس باء عجمیله صوك وآرد واکه
معناسنه اولورسه که ظاهر اولان بودر وجائزدر که پس فاء جزائیه
معناسنه اولوب بحسب المعنی نیاید اوزرنه داخل اوله که تقدیری
نیاید باز دیکر دیمکدر بو دخی لطائف کلامندندر زیرا جزا اولنسه

حرف جزا داخل اوله کلمشدر که اشعار سببیت ایچوندر (عمر روحله
بدنك مدت عمارتیدر اسم عمر بوندن تفؤل اولنوب وضع اولنمشدر
(غنیمت اهل حربدن قهر ایله اخذ اولنان مالدر (نفس فانك فتحیله
تنفس حالنده اغزدن وبورندن خروج ودخول ایدن ریحدر که
بقاء انسان اکا منوطدر انکیچون مخنوق اولان هلاك اولور (نیاید
اصلنده نه آیدایدی تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولندی (معنای بیت)
بودر که هر نفسده عمری غنیمت بیل واکا کوره تدارك اوزرنه اول
چونکه اول عمر اسریل واقار صو کبی کیدر برد خی کرو آردنه کلمز یعنی
دونمز وپیر دخی جوان اولماز وبو باغه خزان ایردکده بردخی بهاره
ایرمز زیرا فصولنی تکمیل ایتمش وانجامنه یتمشدر وبونده رمز واردر که
عمر دیدکلری فی الحقیقه نفسدر که ساعت ویوم وهفته وماه وسال
انك تفاصیلیدر ونفسك دخی مبدائی آن غیر منقسمدر ولکن ترکیبی
غالب اولنلر زمان تفصیلی یه باقوب عمری انکله حساب ایدرلر وتجرد
اهلی آن بسیطه نظر ایدوب علم عدد انفاسی حقه تفویض ایدرلر
* هیچ کس ازخود قضا ارد نکرد * هرکه راضی از قضا شد بد نکرد *
کس مبتدا وقضا نکردك مفعول اولی ورد ثانیسی واز اکا وباردہ
متعلقدر راضی شدك مفعولی واز راضی یه متعلقدر وبعد الجمله
هرکه یه صفتدر زیرا هرکسی که تقدیرنده در که هرکسی مبتدادر
بد نکردك مفعولیدر وبعد الجمله مبتدایه خبردر (هیچ بویله مواضعده
ما بعدنده اولان نکره نك عمومنی افاده ایدر (قضا حکم الهی درکه بالاده
مفصلا مرور ایتدی ایکنجی قضاده بویله در رضا قرینه سیله زیرا
رضا ترك اعتراض وغضب وعند البلاء سکون نفسدر حکم الهی یه
تعلق ایدر وبلاء که مقضی در دعا ایله رفعنه جهد ایتمك رضایی منافی
دکلدر (معنای بیت) بودر که افراد ناسدن برفرد کندی اوزرندن
قضایی رد ایتمدی یعنی قضاء مبرمی کری دوندرمکه قادر دکلدر
مکرکه قضاء معلق اوله وهرکس که قضاء الهی دن راضی اولدی
یرامز ایش اشلمدی زیرا بد ایشی قضایه راضی اولمیان ایشلر مثلا عند
المصیبه جزع وچاك کریبان وامثالی افعال غیر مرضیه کبی زیرا
هر نسنه نك اجل مسماسی واردر حتی کسر اوانی وظروف ایدن

جواری ضرب اولنمقدن نهی اولنـدی زیرا ادوات وظر وفك دخی آجال مضر وبه سی واردر ووقت مصیبتده جزع ایتمـك مصیبت اخرادر زیرا ثوابدن حرمانه باعثدر وحدیث نبویده كلورکه (ولاتقول الا حقا) یعنی وقت بلاده لسانمزه قول حقدن غیری کتورمزز بلکه حقه حمد ایدوب ودخی (انا لله وانا الیـه راجعون) دیرز * هرکه میخواهد که باشد درامان * مهرمی باید نهادن بردهان * بعض نسخده هرکرا باید که باشد در امان دوشمشدر دیمشلردرکه خواهد ایله ترکیب اولنان فعل مصدرمعناسنه در پس بوراده باشد باء عربی ایله باشیدن معناسنه درکه اولمق در بناء علی هذا میخواهده مفعولدر وکه فعل ایله مفعول اراسنده رابطه در وبعد الجمله هرکه یه صفتـدر زیرا اصلی هرکسی که دیمکدر که هرکسی مبتـدادر مهر نهـادنك مفعولی ونهـادن بایدك فاعلی در وبر نهـادنه متعلقدر وبعـد الجمله خبرمبتـدا در (امان سکون نفس وزوال خوفدر (مهرضم میمله مشهوردرمهرلنمش نسنه یه مهور دیدکلری اغلاط عامه دندر بلکه مختوم ویا مطبوع دیمك کرکدر زیرا مهرضمله فارسیـدر (مهرکی کسرله محبت در خاتونه مهوره دیدکلری مهردندر فتحـله صداق مرأة معناسنه (معنـای بیت) بودرکه هرکس که امانده اولمق دایه یعنی امن اوزره وبی خوف وبی فزع اولمغه طلبکار اوله اغزی اوزرنه مهرقومق کرکدر زیرا (سلامة الانسان فی حفظ اللسـان) موجبنجه سلامت دلنی طوتمقده در وابن سکیت که ائمهٔ لغتدندر دلی اوجنـدن متوکل خلیفه نك غضبنه اوغرایوب لسانی قفاسندن اخراج اولنمشدر بوجهتدن دیمشلردرکه ملوکله رفقله معـامله کرکدر * می سزد کر عمررا داری عزیز * چون رود پیشش نخواهی دید نیز * بعض نسخـده چون رود دیکرنخواهی دید نیز دوشمشـدر عمرداری نك مفعول اولی وعزیز ثانیسی وبعـدالجمله فعل شرطدر جزاء شرط مقدمدرکه می سزد در مصراع ثانی دخی شرط وجزادر (پیش باء عجمی ایله روده ظرفدر ضمیرعمره راجعدرکه فی الحقیقه دیده قید در تقدیری نخواهی دیدنش دیمکدر زیرا دید بوراده مصادر معناسنه در که دیدن در نیز دخی وینه معناسنه درعربی ده ایضا کبی ولکن دخی

معناسنه اولنـق بعض مواضعده حرف عطف کبی وبعض مواضعده اولماز (معنـای بیت) بودرکه اکرعمری عزیز وشریف وحرمتلو طوتوب قدرن بیلورسك لایق اولورسـك زیرا عمرفی نفس الامر عزیزدر یعنی مثلی بولنماز نسـنه در پس واجب اولانی محافظه در زیرا چونکه ایلری کچوب کیـده ونظردن غایب اوله آنی بردخی کورمیسرسن زیرا کری دونمك شانندن اولان اموردن دکلـدر ودیمشـلردرکه الوقت سیف قاطع یعنی زمان سیف تیزکبی نافذ وماضی در وکسـلان باش بردخی بتمز نتکم مشهوردر

* ** در بیان صفت خاموشی وسخاوت میکوید ** *

* حاصل آید چارچیز از چارچیز * یاددار این نکته ازمن ای عزیز * چار آیدك فاعلی وحاصل مفعولی واز حاصله متعلقـدر یاد دارك احد مفعولینی واین اخری ونکته اینه صفتدر زیرا عربی ایله تقدیری احفظ هذه النکتة منی دیمکدر پس جار ومجرور یاد داره متعلقدر (یاد اکمق معناسنه اسم مصدر در دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسـنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (یاد طوتمق ازبرلمـك دیمکدر نتکم یاد داشت دیرلر خاطرده محفوظ اولان نسنیه نکته نقطه وزنی اوزرنه عربی در اصلنده شول اثره دیرلرکه وجه ارضده برچبق وامثالی نسـنه اوجیله حاصل اوله صکره قوت فکرله استخراج اولنوب قلبده مؤثره اولان لطیفه ده استعمال اولندی لطافت ودقتی حسبیله (معنـای بیت) بودرکه درت نسـنه دن درت نسنه حاصل کلدی وانکله عامل اولان اندن فائده لنـدی ای عزیز بولطیفهٔ علمیه یی بندن ازبرایله وحفظ ایدوب عمل قیـل که بنم سکا یادکارمدر وعزیزله خطابی رمزایدرکه بولطائف ایله عمل ایلین کمسه بین النـاس عزیز ونادرالوجود اولور فافهم جدا * خامشی راهرکه سازد پیشهٔ * کردد ایمن نبودش اندیشـهٔ * خامشی سازدك مفعول اولی وپیشه ثانیسی وبعدالجمله هرکه یه صفتدر زیرا هرکه هرکسی که تقدیرنده درکه هرکسی مبتدادر کرددك تحتنـده ضمیر فاعل کسی یه راجع وایمن مفعولیدر وبعدالجمله خبرمبتدادر (اندیشـه کرددك فاعلی وشین مفعولی وبعدالجمله جملهٔ خبریه یی تأکید وایضاحدر

خامشی ده اولان یاء مصدریه در اصلی خاموشی در اپسم اولمق معناسنه
تخفیفا وضرورة حذف اوله دخی استعمال اولنور پیشهٔ واندیشهٔ ده
اولان همزه لر که یاء وسیله واندن نشانه در زایده در اندیشه ده
وحدت ایچون اولمق دخی وجهدر (کردد کاف عجمیله مضارعدر
شود معناسنه (ایمن قیغوسز دیمکدر همزه نك ومیمك کسره لریله تنکم
بالاده مؤمن لفظی مقابله سنده ایراد اولندیغی اکا نالدر (معنای بیت
بودر که هرکس که سکوت ایتمکی کند نه کار دوزه واپسم اولمغی ایش
ایدینه بی غم وبی غصه اولور واندیشه وفکری اولماز ویاخود
افکاردن هیچ بردرلو فکرا کا یول بولماز زیرا خاموشلق سببیله باشی
سلامت اوزرنه اولان کسه نك قلبنده فکره صالح نسنه اولمیجق
اورادهٔ غم نیلر الحاصل خاموشلق سلامت صدره وصفاء خاطره سببدر
واکثار کلام ایتمك دین ودنیاده کدره باعثدر خصوصا که کلامی
اذیت ناسدن خالی اولمیه که اومقولیه دل آزار وزبان دراز وحدید
اللسان دیرلر که خلق اومقوله نك صحبتندن ومعامله سندن فرار ایلر
*کر سلامت بایدت خاموش باش *کشت ایمن هرکه نیکی کرد فاش*
سلامت بایدك فاعلی وتا خطاب مفعولی وبعد الجمله فعل شرطدر
خاموش باشك مفعولی وبعد الجمله جزادر مصراع ثانی نك تقدیری
هرکسی که کرد نیکی فاش کشت ایمن دیمکدر که هرکسی مبتدا وکشت
ایمن جمله سی خبردر ونیکی کردك مفعول اولی وفاش ثانیسی وبعد الجمله
مبتدایه صفتدر نیکی ده یاء مصدریه در فاش عربی در اصلنده فاشی در
ناشی وزننده صکره یاسی تخفیفا حذف اولنوب اول وجهله استعمال
اولندی معاف ومسلم دیدکلری کبی اصلی معافی در فاشی منتشر
معناسنه در خبری ویارایحه سی وبا فضلی فاش اولدی دیرلر شایع
ومنتشر واطرافه متفرق اولدی دیمکدر افشا نشر وطاغتمقدر (معنای
بیت) بودر که اکر سکا آفاتدن سلامت کرك ایسه خاموش اول زیرا
سلامت حفظ لساننده در مکر که خیر سویلیه سن وذکر ایده سن
هرکس که ایلوك فاش ایتدی یعنی اکر لسان وقولیله واکر فعلی ایله
ایلوکی چوق سویلیوب وچوق اشلیوب اطرافه طاغتدی
بی غم وبی غصه اولدی زیرا (هل جزاء الاحسان الا الاحسان)

موجبنجه ایلوکنه ایلوك قرشو کلدی نتکم خلافی یعنی
بد اولوب بدلکنی افشا ایدن بدلرك بدلکیله مجازات اولندی
وایلوك یوزنی کورمدی * از سخاوت مرد یابد سروری *
* شکر نعمت را دهد افزون تری * مرد یابدك فاعلی وسروری
مفعولی واز یابدی تعلیلدر شکر دهدك فاعلی ونعمت مفعول اولی
وافزون تری ثانیسی در ویاخود شکر مبتدا ودهد جمله سی خبردر (سخا
علی قدر الحاجة اولان عطادر که معطی نك رأینه کوره در یعنی
مصلحت نه ایسه اول مقدار بذل ایتمکدر (سروری ده اولان یا
مصدریه در سرور صاحب ریاستدر زیرا سر باش (ور عربی ده
ذو کبی در سردن مراد بو مقامده مجازا ریاست ومتبوعیتدر ولکن
غلبهٔ استعمالله مقدم ومتبوع معناسنده حقیقت منزله سنه وارمشدر
کذا فی الدقایق ونعمة الله ده کلور که (ور ادات نسبتدر پیشه ور
وجانور صنعتلو وجانلو دیمکدر وبعض اسمك آخرینه لاحق اولور
اسم فاعل معناسنه مثلا سخنور سویلیجی رهر ویولجی زرکر آلتونجی
دیمکدر انتهی سائر لغاتده دخی بو تقریر اوزرنه تحریر اولنمشدر الحاصل
سرور باش بوغ دیدکلریدر (افزون تری ده یاء مصدریه در افزون
آرتقدر یعنی افزودن لفظندن اسمدر که آرتمقدر مقابلی کاستدر که
اکسکدر یعنی کاستن لفظندن اسمدر که اکسلمکدر (تر ادات تفضیلدر
افزونتر آرتوق رقدر مقصود آرتقلقده فضلنی بیاندر (معنای بیت
بودر که مرد سخاوتندن اوتوری سرورلك بولور یعنی اهل دین
ایچنده باش بوغ اولور وعند الله درجهٔ عالیه بولور زیرا سخا وجود
صفت انبیا واولیادر وقائد جنان وراغم شیطاندر وشکر ایتمك نعمته
فوق الحد زیاده لك ویرر زیرا شکرك متعلق کرچه یالکز نعمتدر
اما موردی قلب ولسان وارکاندر پس عبودیت نقدر مزید اولورسه
فیض حق دخی اکا کوره اولور زیرا وارد ورده ناظر وقوت وضعفده
انکله دائردر وبو بیتده اشارت واردر که سخا وکرم شکر نعمدندر
* هرکه اوشد در سخا سرور شود * نعمتش از شکر کامل تر شود *
هرکه مبتدادر تقدیری هرکسی در او مبتداء ثانی وشد جمله سی ثانی یه
خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر سرور شودك مفعول اولی وبعد

الجمله مبتداء اوله خبردر نعمتش مبتدا کامل تر شود مؤخرك مفعولی
واز تعلیل و بعدالجمله خبردر واکر اختصار اولنورسه شود مظهره
مسند اولور که نعمتدر (شود نعمتش معناسنه در ظرفدر که رسوخ
واستقراره متعلقدر تقدیری شود راسخ ومستقر درسخا دیمکدر
(معنای بیت) بودر که هرکس که سخا وکرمده راسخ و مستقر اولدی
سرور اولورزیرا (الانسان عبید الاحسان) موجبنجه آخر خلق عالم
انك محب وتابعی ودائره سنك ملازمی اولور واولدخی بوسببدن
تعین ودرجهٔ عالیه بولور وارتفاع شانله دولت وسلطنت اباغنه کلور
وشکر اوجندن نعمتی اکمل واولکیدن اکثر واوفر اولور * هرکه اوشد
ساکن وخاموش کرد * از سلامت کسوتی بردوش کرد * تقدیری
هرکسی که او باشد ساکن وخاموش کرد کسوه تی از سلامت کرد
بردوش دیمکدرکه اعرابی ظاهردر زیرا نیجه کره شرح واعراب
اولنمشدر (ساکن متحرکك مقابلیدر یعنی سکون برنسنه نك
تحرکدن صکره ثبوتیدر (خاموش کرد صفت مشبهه در خاموش فعللو
معناسنه زیرا کرد شادی معناسنه ماضی اولدیغی کبی اشلمك
معناسنه دخی اسم مصدر کلور نتکم لغت حلیمی ده مصرحدر (کسوتی ده
یا وحدت نوعیه ایچوندر کسوه لباسدر مایلبس ویکسی به معناسنه
(دوش اوموزدر چکن دخی دیرلر عرب منکب دیرمیمك فتحیله قال
الله تعالی (فامشوا فی مناکبها) کرد فعل ماضیدر ایلدی معناسنه
مضارعی کند کلور (معنای بیت) بودر که هرکس که او ساکن
وساکت فعللو اولدی یعنی چوق سویلیوب اپسم اوتوردی سلامتدن
برکسوهٔ عجیبه اوموزی اوزرنه ایلدی یعنی سلامت کسوه سنی کیدی
ووجودی آفاتدن خلاص اولدی پس بونده سلامتی کسوه یه تشبیه
وار در ستر وحفظده زیرا از سلامت لفظی کسوه یی بیان ایچوندر
اکرچه تقدیم اولنمشدر نتکم قرآنده کلور (حتی یتبین لکم الخیط
الابیض من الخیط الاسود من الفجر) یعنی من الفجر خیطی بیان
ایچوندر زیرا خیط ابیض واسود ایله مراد حقیقتلری دکلدر بلکه
تشبیه طریقیله وارد اولمشدر که مقصود نهاری خیط ابیضه ولیلی
خیط اسوده تشبیهدر * کرهمی خواهی که باشی در امان * رو نکویی

کن

کن تو با خلق جهان * مصراع اول شرط وثانی جزادر رو فتحله
امردر مصدری یورمك وکیتمك معناسنه مضارعنده فایی واوه
وتایی داله قلب ایدوب رود ورونده دیرلر مابعدی روی تدبین ایچوندر
نکویی کن کله سنك مفعولیدر یا ثانیه مصدریه در (تو کن تحتنده اولان
ضمیر خطابی تأکید ایچوندر یا نکویی یه متعلقدر زیرا نکویی تقدیرده
تودن مؤخردر (معنای بیت) بودر که اکردلرسك که امن وامان ایچنده
اوله سن وفزع وخوفدن نجات بوله سن یوری خلق جهانه ایلوك ایله
یعنی بو ایلوکه مسارعت قیل زیرا سبب امان وباعث سکون واطمئناندر
شول جهتدنکه سنك انلره خیر خواهلغك انلرك دخی سکا خیر
خواهلغنه علتدر خیرخواهدن ایسه ضرر کلمز پس ندن الم چکر
وندن خوف ایدرسن اشته مؤمن حقیقتی بودر که غیری یی امانده
قلمق غیرك دخی سنی امانده قلمه سنه وسیله در حتی مؤمن کامل بردرجه یه
واصل اولور که وحشیلر اندن تنفر ایتمزلر ومؤذی ومضر اولان سباع
حیوانات انی اهلاك وافتراس یولنه کیتمز بومقامدندر که بعض اهل
تصرف اسده راکب اولوب ودستنه تازیانه یرینه مار آلور * هرکرا
عادت شود جود وکرم * درمیان خلق کردد محترم * هرکسی که شود
اورا جود وکرم عادت کردد درمیان خلق محترم دیمکدر که هرکسی
مبتدا اورا عربی ده له معناسنه شودی تعلیل وجود فاعل وعادت
مفعولدر و بعدالجمله مبتدایه صفتدر درکردده ظرف ومحترم مفعول
و بعدالجمله مبتدایه خبردر عادت افعالده وعرف اقوالده مستعملدر
کما فی التلویح مثلا لباس آلتنده قمیص تلبس ایتمك که فعلدر عادتدر
وتعزیه ده الحکم لله دیوب تهنیه ده دیمك که قولدر عرفدر والا
بحسب المعنی تهنیه ده دیمك کرك ایدی وامام راغب دیمشدرکه عادت
یا بر فعلی ویا انفعالی تکرار ایتمکدر تا که تعاطیسی کندنه سهل وامر
طبیعی کبی اوله انکیچون دیمشلردر که العادة طبیعة ثانیة پس عادت
اودرکه خلق انك اوزرنه مستمر اولوب معاودت ایتدکلری نسنه در زیرا
عود دندر که برنسنه دن بعد الانصراف رجوع معناسنه در جود
قبل السؤال وکرم بعد السؤال اولان عطادر میان اورته ومیانه
وسط معناسنه فتح سیله (کر دد کاف عجمی ایله مضارعدر اولور

معناسنه محترم حرمتلو ومهابتلو وعرضلو و وقارلو مصدری احترام
كلور (حرمت پرده سی يرتلمسی جائز اولميان نسنه در قال الله تعالی
(ومن يعظم حرمات الله) ای ماوجب القيام به فانه ممالايحل انتهاكه
(معنای بيت) بودركه هركس كه جود وكرم انك ايچون عادت اوله
ودائما بو معنايه معاوده ايليه خلق اراسنده حرمتلو وعزتلو وعظمتلو
اولور زيرا جود وكرم استجلاب مودت قلوب ايتمكده حجر مقناطيس
وحديد كبی در الانسان عبيد الاحسان خود مشهوردر وخلقك اقبال
واعزاز واكرام واحترامنده فايده بودركه نافذ الكلام اولور نفوذ
كلمه ايسه دين ودنيايه نافع نسنه در خصوصا امر ونهی واحتساب
صددنده اولنلره مفيددر زيرا كرملری نهی ايتدكلری نسنه دن اجتنابه
وسيله اولور شول جهتدنكه منهی اولان نسنه دن فراغ عطادن
اعراضدن آسان وسهل كلور * هركه كارنيك ويابد ميكند *
آن همه ميدانكه باخود ميكند * بونك تقديری هركسی كه ميكند
كارنيك ويابد ميدانكه ميكند آن همه باخود ديمكدر (نيك كارك
صفتی در يا حرف ترديددر (نيك وبد بری برينك مقابليدركه نيك ايو
وبد يرامزدر وميكند جمله سی هركسی يه صفتدركه هركسی مبتدادر
آن ايكنجی ميكندك مفعولی وهمه انی تأكيددر وبعد الجمله مبتدايه
خبردر (ميدان وسط كلامده كلدوكی ضرورة در زيرا عربك اعلم
ديدوكيدركه تنبيه وايقاظ ايچوندر بومقوله كلمات ايسه صدارت كلام
اقتضا ايدر وكاه اولوركه آخر كلامده ايراد ايدوب فاعلم ذلك ديرلر
بو بيتك مفرداتی مرارا شرح اولنمشدر (معنای بيت) بودركه
هركس كه ايو ويارامز ايش اشلر بيل كه بو جمله يی كندنه ايلر نتكم
قرآنده كلور (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها) زيرا انسان
غيره بدلك ايتسه دخی غيرانك وبالك چكمز بلكه صورة متأذی
ومتضرر اولور ودنياده فنا بولور وآخرتده وبالی بدلك ايدنك
اوزرنده قالور وايلوك دخی بويله دركه ثوابی فاعل خير اولانه در
اكرچه دنياده غيرانك خيرندن صورتا منتفع اولورسه ده واولكيه كوره
ديمشلردركه من حفر حفرا لاخيه وقع فيه وكندی نفسنه ظلم دخی
بويله در وايكنجی يه كوره ديمشلردركه من يفعل الخير فالرحمن يشكره

يعنی

يعنی غيره خيرايدن كندی نفسنه ايدر * ای برادر بندهٔ معبود باش *
* ناتوانی با سخا وجود باش * برادر كسر بائله قرنداشدر قز قرنداشه
همشيره ديرلر بو بيتك اعرابی ظاهر وبقيهٔ مفرداتی مرة بعد اخری
شرح اولنمشدر (معنای بيت) بودركه ای برادر معبود حقيقی اولان
الله تعالی يه عبد وعابد اول ماسوا پرست اولمه زيرا ماسوی سنك
مثلكدر حقك ايسه مثل ونظيری يوقدر وقادر اولدقجه سخا وجود
صفتيله متصف اول زيرا حق سنی جود ايله خلق ايتمشدر پس
كركدركه سنده دخی اول خلق بولنه اكر قدرتك وار ايسه يعنی آفاقه
كوره واكر يوغيسه نفسكی بذل ايله زيرا كندی نفسكده اكا قادرسن
پس قدرتم يوقدر ديو تعلل ايلمه زيرا هركس مقدوری مرتبه سيله
مأموردر * باش ازبخيل بخيلان باحذر * تانسوزد مرترا نارسقر *
باحذر باشه واز حذره متعلقدر (نارسقر نسوزدك فاعلی ومرترا
مفعوليدر بخل مالی مستحقندن امساك ايتمكدر علی امساك دخی آنده
داخلدر نتكم بالاده مرور ايتدی بخيلان بخيلك جمعيدر حذر خوفدر
(نسوزد فعل مضارع منفيدر مصدری سوختن در يانمق ويانديرمق
معناسنه لازم ومتعدی استعمال اولنور مستقبلنده خاء زايه قلب ايدوب
سوزد وسوزنده ديرلر (مرترا اصلنده مرتورادركه مر زايده در
وتو ضميله سن ديمكدر عربی ده انت كبی ضرورت وزن اولمجق واو
تلفظ اولنماز بوراده واوك حذفی اخرنه علامت مفعول اولان رانك
اتصالی سببيله در زيرا بلا اتصال حذف اولنسه كلمه حرف واحد
اوزرنه قالمق لازم كلور پس اتصال مذكور له طلبا للتخفيف واوی
حذف ايتديلر خصوصا واو حرف علتدركه آخر كلمه دن حذفی
شايعدر نتكم بو مقاعده بعضيلر ذاهب اولمشلردر ولكن علت اولی
اصحدر زيرا بوراده واو جائزدركه اصل كلمه دن اولميه بلكه تانك
ضمه سنه نشان وضع اولنه بو صورتده اخر كلمه ده حرف علتدر دنلمز
مكر مطلق اخرنده بولنمغله اطلاق اولنه (سقر ابن عباس رضی الله عنه
قولی اوزرنه جهنمك التنجی طبقه سنك اسميدر سقر اصلنده كنشك تابی
برنسنه يه تأثير ايدوب انی احراق ولونی تسويد ايتمكدر اول طبقه نك
آتشی دخی لواحة للبشر محرقة مسودة للبشرة ايله موصوف اولمغله

سقى ديو تسميه اولنـدى (معنـاى بيت) بودركه بخيللرك بخلندن
حذر وخوفله اول يعنى صاقن بكا بخل بخلاء دن سارى اولوب سنده
انلركبى اولميه سن تاكه سنى نار جهنم احراق ايتميـه زيرا حقوق مالى
مراعات ومحافظه ايتمين آخر (فتكوى بها جباههم وجنوبهم) شانيله
معلم اولور (ومن يبخل فانما يبخل عن نفسه) اى على نفسه دوجبنجـه
وبال وجزا سن بواور

✱ در بيان اخلاق چندى كه چندى ديكر ازان حاصل وظاهر آيد ✱

✱ چار چيزى برد هد ارچار چيز ✱ نشنود اين نكتهء جز اهل تميز ✱
چار چيز مبتدا ودهده قيـدر برمفعولدر دهده فاعلى ضمير غايبدر كه
مبتـدايه راجعدر وبعـدالجمله خبردر اين نشنودك مفعولى وفاعلى
اهلدر زيرا استثنا مفرغدر نكته اينك صفتى در (بر باء عربى نك فتحيله
باغ وبغچه وبستان كبيلرك حاصلنه ديرلر وآغاج يمشنه دخى شاملدر
بوراده حاصل وميوه دن مراد اثرونتيجه در (نشنود فعل مضـارع
منفيدر مصدرى شنودن در ضم شين ونونله اشتمك معناسنه (نكته
مروراتمشدر تميز (ياء واحده ايله اصلنده ايكى يائله تمييز در ادراك
وفرق معنـاسنه تفصيلى مرور ايتمشدر (معنـاى بيت) بودركه
درت نسنه سكا درت نسنه دن ميوه ومحصول ويرر يعنى درت نسنه نك
درت اثرى واردركه اكالازم كلور واندن تولدايدر حاصل بردن وميوه
اغاجدن اولديغى كبى بونكته يى يعنى بو لطيفه ودقيقهء مؤثره يى هيچ
بركسه كوشنه الماز واشتمز الا اهل ادراك آلور واشيدر زيرا خير وشرى
تشخيص ايدر واكا كوره خيره اقبـال وشردن ادبار ايلر ✱ هركه
زوصادر شود اين چاركار ✱ بيند آن چار ديكر بى اختيـار ✱ تقديرى
هركسى كه شـود اين چار كار صادر از ودیمكدر كه هركسى مبتـدا
ومابعدنده جمله اكا صفتدر اين شودك فاعلى وچاركار اينك صفتى در
صادر شودك مفعوليدر حرف جر صادره متعلقدر آن بيندك مفعولى
ودكر چارك صفتى وبى بينـده متعلق وبعد الجمله مبتدايه خبردر
زو اصلنده از او دركه از حرف جر واو عربى ده هو كبى ضمير غايب
منفصلدر همزه لر حذف وتخفيف اولنوب زايه ضمه حركت ويرلدى
زيرا واو بحسب الغالب ماقبلنك ضمه سن اقتضا ايدر صادر صدوردندر

كه اصلنده كرى دونمك معناسنه در يعنى ورود ومجىء دن صكره رجوع
وانصرافدر مثلا دوه لر صويه كلوب اوردن دونسه لر (صدرت الابل
عن الماء ديرلر زيرا عن كلمه سيله تعديه معناى انصرافى اقتضا ايدر
بو مقامده دخى ازعن معناسنه در فاما معناى مذكورك بويله مواضعده
مناسبتى اولمديغندن صدور وقوع وتحقق معناسنه محمول تكم (يومئذ
يصدر النـاس) ده صدور قبوردن قبامدر چاركار اصلنده چاركاردر
كارده رانك كسريله كه چاركاره صفتدر اين كار چار عربى اسائله
هذه الامور الاربعـه ديمكدر صكره صفت موصوف اوزرنه تقديم
وتخفيفـا را اسكان اولنوب چاركار دنلدى (شاه راه كبى كه اصلنده راه
شاه دراولو يول معناسنه عربى ده طريق عظيم كبى چارد كرده دكر
چاره صفتدر كه بو مقوله لرده فى الحقيقه رابطهٔ محذوفه واردر تقديرى
چاركه دكرست در (اختيار اضطرارك ضديدر يعنى اختيار اصلنده
فعلى خير اولان نسنه يى طلب ايتمكدر وعند المتكلمين مختار اودركه انك
فعلى اكراه واجبار طريقيله اولميه (معنـاى بيت) بودركه هركس كه
اندن بو درت ايش صادر وواقع اولور او بر چار چيزى دخى بى اختيار
كورر يعنى اول درت كارك مقابله سنده ناچار درت نسـنه دخى ظهور
ايدركه انك ثمره ولازمى در وانى دفع اينه مز ✱ چون سـؤال آورد
كرد دخوار مرد ✱ ماند تنها هركه استخفاف كرد ✱ بونك تقديرى
چون آورد مرد سؤال كردد خوار ديمكـدر كه مرد اوردك فاعلى
وسؤال مفعولى وبعدالجمله فعل شرط وكردد خوار جزاء شرطدر
واكر تقديرى چون اورد سؤال كردد خوار مرد ديمك اولورسه تنازع
فعلين قبيلندن اولور كه مرد عندالبصريه كرددك فاعلى اولوب آوردك
فاعلى مضمر وعندالكوفيه خلافى اولور تكم محلنده مبيندر مصراع
ثانى نك تقـديرى هركسى كه كرد استخفـاف ماند تنها ديمكدركه
هركسى مبتدا واستخفاف كردك مفعولى وبعدالجمله مبتـدايه صفتدر
تنها ماندك تحتنـده فاعلندن حالدر زيرا ماند لازمدر سؤال بوراده
استعطاىء در استفتـائى دكل يعنى ادنانك اعلادن بر نسنه طابى در كه
ادنى مرتبه سى دلنمك ديدكلريدر وسائر تعريضا وتصريحا سؤاللر
دخى انده داخلدر هر كيمدن اولورسه آورد مدالف وفتح واو وسكون

رائله فعل ماضیدر مصدری آوردندر کتورمك معناسنه ماند مدله
ونونك سكونیله مصدری ماندن در قالمق معناسنه مضارعنده نونه
فتحه حرکت ویروب ماند ومانده دیرلر (تنها یالکوز (استخفاف
خفیف طوتمق که استهزایی مستلزمدر انکیچون استهزاده مستعملدر
واستخفاف استثقالك ضدیدر ولکن خفیف وثقیل مدحا وذما تکلم عجم
مدحده سبکروح دیر خفیف الروح کبی وذمده کران جان دیر
ثقیل الروح کبی وکذلك مدحده صاحب الوقار دیرلر که ثقیلك معناسیدر
(معنای بیت) بودر که چونکه مرد خلقدن دنیایه متعلق نسنه طلب
ایلدی ودلنمك کتوردی خوار وذلیل اولور یعنی هر کیمدن سؤال
صادر اولورسه ذلت بولور وذات اول سؤالك لازمیدر که اندن مفارقت
ایتمز انکیچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم (لاتسألوا الناس) دیو
سؤالدن نهی ایتدی وکذلك هرکس که خلقی استخفاف واستهزاء
ایتدی آدم یرینه عدایتمیوب مرتبه سندن انلری اسقاط وتنزیل ایلدی
تنها قالدی زیرا هزیء اوجندن خلق انك یاندن پریشان اولور وآخر
یالکوز قالور استه بوتنهالق دخی اول استخفافك ثمره ونتیجه سیدر که
اندن مفارقت ایتمز پس خلقله صحبت والفت وحسن زندکانی استین
انلری مرتبه لرینه تنزیل ایدر وتعظیملرنده قصور ایتمز * هرکه در پایان
کاری ننکرد * عاقبت روزی پشیمانی خورد * درننکرده ظرفدر
وبعدالجمله هرکه یه صفتدر هرکه هرکسی که تقدیرنده مبتدادر
عاقبت وروزی خورده ظرفلردر (پشیمانی خوردك مفعولیدر
وبعدالجمله خبردر (پایان کاری ده یاوحدت ایچون وبا زائده در پایان
کاد ایش آخری وصوکی (ننکرده نون اولی نافیه ونون ثانیه کسره له
اصلیه در بوراده وزن ایچون اسکان اولنمشدر نکرد نونك کسری وکاف
عجمی ورانك فتحه لریله فعل مضارعدر مصدری نکرستن در باقمق
معناسنه نظر والتفات کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد ونکرنده
دیرلر (روزی ده یاوحدت ایچوندر (پشیمانی ده مصدریه در (خورد خانك
ضمی ورانك فتحیله مضارعدر مصدری خوردن در یمك معناسنه اکل کبی
بوراده اکل ایله مراد مجازیدر زیرا مطعومات غداء جسمانی اولدیغی
کبی غموم وهموم وپشیمانی وامثالی دخی غداء روحانی کبی در پس

فلان کسه فلانك غمن بردیدکاری انك غمی جاننه غدا کبی اولمشدر دیمکدر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که برایشك ویا مطلقا کارك صوکنه
نظر ایتمیه وتفکر ایدوب عاقبت اندیش اولمیه عاقبت برکون پشیمانلق
یعنی ندامت یر ونادم اولمق غدا کبی اکا برنسنه اولور انکیچون دیرلر که
اولدن صوکن صایمق کرکدر ودیمشلر که قدم الخروج قبل الولوج
ادم علیه السلام نهیك غایتنی تأمل ایتمیوب حوا سوزیله تأویله ذاهب
اولدی واخر نادم اولوب ظلم نفسه اعتراف ایلدی الحاصل بی تأمل
ایش طوتن آدمه ندامت لازم کلور * هرکه نکند احتیاط از کارها
* بردلش اخر نشبند بارها * برنشبنده متعلق واخر اکا ظرف
وبارها انك فاعلیدر وباقی نکند فعل مضارع منفیدر کندك کافی
اصلنده مضمومدر بوراده ضرورت وزنیچون اسکان اولنور مصدری
کردن در ایلمك معناسنه (احتیاط حیاطتدندر حفظ وصیانت
معناسنه احتیاط برنسنه یی جد واقدام وجودت رایله طوتمقدر که
اولی ایله عمل دیدکلریدر وامام راغب دیمشدر که الاحتیاط استعمال
مافیه الحیاطة ای الحفظ بو کلامك مؤداسی دخی ماقبلی کبیدر (نشبند
نون اصلیه نك کسریله فعل مضارع مثبتدر مصدری نشستن درشین
معجمه نك فتحی وکسریله اوتورمق جلوس معناسنه مضارعنده سین
مهمله یرینه یاونون کتوروب نشیند ونشیننده دیرلر (بارها بارك جمعیدر
یوك معناسنه حمل کبی بارکیر یوك طوتیجی فرسدر یوکلو یعنی حامله
عورته باردار دیرلر واغاج یمشی اغاجك یوکی کبی اولمغله بار دیرلر
بوراده باردن مراد بار مجازیدر که غموم وهموم وحسرت دلدر
(معنای بیت) بودر که هرکس که کارلردن احتیاط ایلمز یعنی طوتدیغی
ایشلری جودت رأی واهتمامله طوتمز واحوط واولی ایله عمل ایتمز
آخر قلبی اوزرینه احمال ثقیله اوتورر وفی المثل یوك بنز واول یوك
ندامت وغم وحسرتدر پس عاقل اولان ایشی جد ورأیله اخذ ایدوب
عزیمتی دلدن واولی واعلایی الدن براقمق کرکدر تا که آخر وعاقبت
خیر اوله وکار مراد اوزرنه حصوله کله * هرکه او استیزه با سلطان
کند * کار خود را سر بسر ویران کند * استیزه کندك مفعولی
وبا استیزه یه متعلقدر وبعدالجمله اویه خبر اولور زیرا او مبتدادر

وبعدالجمله هركه يه صفت اولوركه هركه هركسى تقديريله مبتدا در
خبرى مصراع ثانى جمله سيدر كار ايكنجى كندك مفعول اولى وويران
مفعول ثانيسى در وسر بسر كارى بياندر من الاول الى الاخر معناسنه
استيزه همزه نك كسريله اصلنده ستيزه در كسر سينله همزه لاجل
الضروره ادخال اولنمشدر عادت عجم اوزرنه كه اولكى مكسور اولان
كلماتى وقت ضرورتده همزه ايله استعما ايدرلر ستيز واستيز وسپيد
واسپيد وامثالى كبى نتكم اولى مهموز اولنلرك دخى ضرورتده همزه لرن
حذف ايدوب اسكندر وسكندر واستانبول وستانبول ونظائرى كبى
(ستيزه عناد وجدل معناسنه اسمدر مصدرى ستيزيدن دركه جدل
ايتمكدر ترك اونكولك دير مضارعى ستيزد وستيزنده كلور (سر بسر
بالاده شرح اولنديغى اوزره تقديرى ازسر تابسر ديمكدر باشدن
باشه واوچدن اوجه يعنى بالكليه ومحلنه كوره باش باشه معناسنه
دخى اولور رو بروكبى كه يوز يوزه ديمكدر كه مواجهه معناسنه
(معناى بيت) بودركه هركسه كه اوسلطانله جنك وجدل ايليه
كندى كارنى بالكليه خراب ايلر يعنى انكله باشه چقاميوب اياقده قالور
وآخر زار وزبون اولور زيرا فى المثل ارسلانله كورشمك اولماز پس
انلره رفقله معامله ايتمك كركدر كرك ناصح وكرك غير ناصح فافهم
* هركه كشت ازخوى بدناساز كار * دوستان ازوى كنندبى شك فرار *
ناساز كشتك مفعولى وبعدالجمله هركه يه صفتدركه هركه هركسى
تقديرى ايله مبتدا ومصراع ثانى جمله سى خبردر دوستان كنندك
فاعل مظهرى در اكرچه تقديم اولنمشدر انكچون كنند مفرد در
فرار مفعولى وازفراره متعلقدر (كشت كاف فارسيله اولدى معناسنه
شدكبى (ناسازكارده نانفى ايچوندر سازدوزن درساختن دن تغيير
اولنمشدر كار كاف عربيله ايش معناسنه در سازكار صفت مشبهه در
دوزنلو وموافق وفايده لو ايشلو معناسنه حلبى ده كاف عجميله
ديدوكنه اعتماد اولنميه ناسازكار دوزنسز ايشلو ونا موافق معناسنه در
فاحفظه (معناى بيت) بودركه هركس كه بدخوبى ويرامزخلق
اوجندن دوزنسز ومخالف ايشلو اوله دوستلر اندن بى شبهه فرار ايدرلر
واكا بغض وعداوت اوزره اولورلر زيرا دوستلرك اكا موافقت وانكله

صحبت والفتلرى خوى نيك وكار موافقه مبنيدر والا ابولر يرامزاره
يار اولمازلر وموافقلر مخالفلر يانلرينه اوغرامزلر * هركه باسلطان
دليرى كرد مرد * درهلاك مال وجان تن را سپرد * بادليره متعلق
ودلير كردك مفعولى وبعدالجمله هركه يه صفتدر وهركه هركسى
تقديرى ايله مبتدادر خبرى مرد جمله سيدر زيرا مرد ميمك ضميله
ماضيدر مصدرى مردن در اولمك معناسنه موت كبى مضارعنده
فصيح اولان بودركه ميمى مكسور ومابعدنه برياء زياده ايدوب ميرد
وميرنده ديرلر وكاه اولوركه ضرورت وزنيچون ياسز استعمال اولنور
(تن سپردك مفعوليدر سپرد سينك وباء عجمينك ضمه لريله ماضيدر
مصدرى سپردن در اصمرلمق معناسنه مضارعنده الف زياده سيله
سپارد وسپارنده ديرلر ضمله سپردنه كوره وكسرله مصدر فرعى يه
كوره كه سپاريدندر كسرله وبلا الف سپرد وسپرنده دخى جائزدر
(دلير بهادر معناسنه در تفصيل بالاده در (معناى بيت) بودركه
هركسه كه سلطانه بهادرلق وقول وفعلله جرأت وجسارت ايلدى
اولدى يعنى تننى وكندنى مال وجانك هلاك وتلفنه اصمرلدى وتسليم
ايلدى زيرا آخر مالنه قيررلر والندن الورلر وجاننه دخى قيررلر كه
قتل ايدرلر انكچون سلطان جائره كلمهٔ حق سويلمك افضل الجهاد
اولدى زيرا تلف نفس غالبدر سائر جهادده ايسه خوف اولديغى كبى
رجاء نجات دخى واردر وانسان كندى نفسنى تهلكه يه القا ايتمك منهيدر
وبو بابك تفصيلى وقائع حجدن وتيموردن وامثالندن معلومدر وبورادة
خود را يرينه تن راديدى جانله جمعدن اوتورى * هركه وباغى شود
باپادشاه * روز اوچون تيره شب كرد دسياه * باغى شودك مفعولى
وباپادشاه باغى يه متعلق وبعدالجمله اوبه خبر واودخى هركه يه صفتدر
(روز كرددك فاعلى وسياه مفعولى وچون سياهى يه تشبيهدر وبعدالجمله
هركه يه خبر اولور نتكم نظائر كثيره سى مرور ايتدى (باغى بغى دندر
علو وظلم واستطاله يعنى كردن كشلك معناسنه اصلنده طلب
معناسنه دركه اشلدوكى ايشده وتحرى ايتدوكى نسنه ده اعتدالى تجاوز
ايتمك استمكدركه بالفعل تجاوز بولنسون وكرك بولنمسون وبغى
اكثر مواضعده بغى مذموم در وبعض مواضعده ممدوح دخى اولور

عدلی احسانه وفرضی تطوعه وقرضی هبه یه تجاوز کبی بویله یرلرده
افساد مملکت وخروج علی السلطان مراددر زیرا اطاعت سلطاندن
خارج اولان زوربازولره اهل بغی وجلالی دیرلر پس بوراده باریننه بر
کرك ایدی زیرا بر علی معناسنه درکه استعلا ایچوندر و با معیت ومجرد
تعلق ایچون کلور ولکن باغی شود ارادت معناسنه مجهول اولوب
اراد بالسلطان البغی دیمك تقدیریله اعتراض مندفع اولور (تیره شب
اصلنده شب تیره در که تیره شبه صفتدر بولانق و قرانکو معناسنه
ظلمت کبی صکره شب تأخیر واخری اسکان اولنمشدر عالم پناه کبی که
اصلی پناه عالمدر اضافتله و بو مقوله تخفیفات لسان عجمده چوق
واقع اولمشدر (سیاه سپیدك مقابلیدر که عرب سواد و بیاض وترك قاره
وآق دیر و بو ایکی لون اصل وماعداسی بطریق الامتزاجدر
معنای بیت) بودر که هرکسه که سلطان اعظمه بغی وخروج قصد ایلیه
انك کونی ظلمانی کیجه کبی سیاه اولور یعنی اق کورمز ودلی سواد غم
وجسم ظلمت آفتدن عبارت اولمغله اویله بد حالك روزنه روز دنلمز بلکه
شب تیره یعنی زیاده ظلمانی کیجه دینلور مقصود بغی وجسارتك کندی
هلاکنه سبب اولدیغن بیاندر نتکم منقول اولدیغی کبی هر عصرده
دخی مشهوددر زیرا خروج علی السلطان جائز دکلدر وعنفله
معامله ایتمك دخی ممنوعدر پس منهی وممنوعی ارتکاب ایدن کمسه آخر
منهزم ومخذول ومدمردر * هر که اواز کبر باشد سر بزرك *
ازهمه تنها بماند همچو کرك * بو بیتك اعرابی نظائرندن ظاهردر
سر بزرك اصلنده بزرك سردر اولو باشلو معناسنه که صفت مشبهه در
صکره تخفیفا ترکیب تغییر اولنمشدر (بزرك بانك وزانك ضمه سی وراء
مهمله نك سکونیله اولو دیمکدر عظیم معناسنه بزرك سر کردنکش
وسرکش کبی درکه تکبری مستلزمدر انکچون متکبره بزرك منش دیرلر که
منش طبع وکوکلدر کوکلی بیوك اولمق ایسه کبری مستلزمدر یعنی
ظاهرده دخی اظهار آثار کبردن خالی دکلدر باش بیوکلکی دخی اکا
قیاس اولنه زیرا سودا آدمك باشنده ودماغنده اولور ومتکبره مدمغ
دیرلر (کرك کاف عجمینك ضمیله قورد ذئب معناسنه که سباع حیواناتندر
وکرکین بر پهلوانك اسمیدر که افتراسده وزور پنجه اولمقده کرکه نسبت

وتشبیه اولنمشدر (معنای بیت) بودر که هر کس که کندنی کندی
نفسنده غیریدن اولو ظن ایدوب کندن بیوك باشلو اوله ومتکبر اولوب
اظهار اثار کبر ایلیه اول کمسه جمله خلقدن قورد کبی تنها
قالور وهیچ کمسه یاننه اوغرامز اولور اشته متکبری قورده تشبیه ایلدی
زیرا بو نجی حیواناتك یانندن قچرلر وشرندن حذر ایدرلر وانلره
عداوت اوزره اولورلر متکبر دخی بویله درکه خلق انك صحبتندن
فرار ومتواضع اولانك مجلسنده قرار ایلرلر والله الحفیظ

* در دشمن داشتن ووام کردن می کوید *

* آدمی را چار چیز ارد شکست * با تو کویم یاد دارای حق پرست *
چار چیز اردك فاعلی وآدمی مفعول اولی وشکست ثانیسی در با کویم
کلمه سنه متعلقدر (کویم فعل مضارع نفس متکلم وحده در یاد دخی
دارك مفعولی در دار امردر نتکم نیجه کره تقریر اولنمشدر (آدمی یاء
نسبتله در آدم زاده در که عرب ابن آدم دیر (شکست ماضیدر بوراده
مصدر معناسنه درکه شکستن در شکستن صیمق وصنمقدر که متعدی
ولازمدر کسر وانکسار کبی مضارعنده سین نونه قلب اولنوب شکند
وشکننده دیرلر (حق پرست وصف ترکیبی در اصلنده پرستنده حقدر
حقه طپوجی معناسنه زیرا مصدری که پرستیدندر طاپمق دیمکدر
مضارعنده پرستد دینلور (پرستار قول وقراوشدر بو دخی اصلنده
آرنده پرستدر طاپوکتوریجی معناسنه (معنای بیت) بودر که درت نسنه
آدم اوغلنه انکسار کتورر ونظام حالنه خلل ویرر ای حق پرست اول
درت نسنه یی سکا سویلیه یم حفظ ایله یعنی ازبر ایدوب مقتضاسیله
عمل ایله تا که پریشانلق کورمیه سن بوراده حق پرست دیدی زیرا دنیا
پرست اولان کمسه نك کوشنه کلام حق کیرمز وسرنه ایرمز وآخر عناد
واصرار وجهلنك جزاسنی بولور واستمدوکی کبی اولور * دشمن بسیار
ووام بیشمار * جور بی حد وعیال بی قطار * چار چیزی بیان واندن
بدلدر وام بورجدر دین معناسنه (بیشمار بی حسابدر بوراده کثرتدن
کنایه در نتکم مقام مبالغه ده فلانك حسابسز بورجی واردر دیرلر کثیر الدین
معناسنه جور بی حد بعض نسخه ده جرم بی حد وشمشدر فانظر ماذا تری
(عیال کسریله کتاب وزنی اوزرنه مؤنتنه کافل ورزقنه ضامن اولدیغك

بكسه لردر واوى و يائى اولور واوى اولورسه مفرد اولوب جمعى عالة
كلور و يائى اولورسه عيال جمع اولوب مفردى عيل كلور يانك كسرەسى
وتشديدى ايله جياد وجيد كبى يقال عال الشئ فلانا غلبه وثقـل
عليه واهمه امام راغب ديمشـدركه عول مصيبت ثقيله درانكچون
عيال دنلدى زيرا صاحب العيال اولان عيـالنك مؤنى ثقلتنى چكر
وحديثده كلور (ابدأ بمن تعول) وينه كلور (الخلق كلهم عيال الله)
وامام شافعى ديمشدركه (الخلق كلهم عيال ابى حنيفة فى الفقه) يعنى
خلق امام ابوحنيفەنك عيالى كبيدركه انك فقهيله انتفـاع ايدرلر
(قطاردرزى در يعنى نظام اوزرنه برى برينه تقريب يغمورقطرەلرى كبى
برى برى اردنجه اولان نسنەلردر قطار ابل وامثالى كبى نتكم قاموسده
كلوركه قطر الابل قطرا وقطرها واقطرها قرب بعضها الى بعض
على نسق وجاءت الابل قطارا بالكسر اى مقطورة انتهى (معناى بيت)
بودركه اول درت نسنه نك برى انسانك دشمنى چوق اولمقدركه بومعنى
انسانك بلن بوكر وكلەسن شكست ايلر وضعيف الحال ايدر وبرى دخى
بى حسـاب يعنى چوق بورجدر زيرا انك سببيله زبون افكار وغم
وغصەدن زار وبيمار اولور وبرى دخى خلقك ستم بى حدى ويا
كنديـنك جرم بى عدى در زيرا ستم وظلمله زياده وجرم وكناهله
آخرتده شكست وپريشان اولور فاما ظاهراولان جوردر زيرا ناظمك
قدس سره مرادى حال دنيايى بياندر وبرى دخى كثيرالعيال ومتفرق
الخرج اولمقدر زيرا بركسه نك دخلى آز وعيال وخرجى چوق اولسه
قطارسز ودورنسز صالمه دوه صاحبنه دونر پس بى قطار بسيار
وبى نظام اولمقدن كنايەدر و بعض نسخەده باقطار دوشمشدر اكرچه
ماقبلنه مناسبتى يوقدر زيرا ماقبلى منفى و بومثبتـدر ولكن من وجه
صحتنه قريبدر زيرا كثرتدن تعبيرده قطار يله كلديلردير يعنى برى برينه
منضم اولوب چوق اولدقلرى حالده وارد اولديلر* وآى مسكينى كه
غرق وام شد* هردمى ازغصه خون اشام شد* وآى كلمهٔ تحسردر
آه وفرياد معناسنه مسكينى ويا برمسكينى تقديرنده در بعض نسخەده
وآى برمسكين كه واقع اولديغى آنى تأييـد ايدر ويامسكينى ديمكدر
غرق شدك مفعولى و بعد الجمله مسكينه صفتدر هردمى ايكنجى شده

طرفدر از خون اشامى يباندر خون اشام شدك مفعوليدر بعد الجمله
بودخى وآى تحتنـده داخلدر (مسكينى ده اولان يا وحدت ايچوندر
مسكين من لاشئ له معناسنه دركه فقيردن ابلغدر مسكنتدن اولورسه
ذليل وضعيف وسكوندن اولورسه فقرآنى اسكان ايتمش اولور يعنى
حركتنى تقليل ايتمش معناسنه اولور (غرق صويه باتمقدر اصلنـده
رانك فتحيله در نتكم قرآنده كلور (حتى اذا ادركه الغرق) اى الرسوب
فى الماء و بطريق التشبيـه مستعملدر نتكم فلان كمسه غريق نعمتدر
ديرلر يعنى هر جانبدن نعمت انى احاطه ايتمشـدر صو غريقى احاطه
ايتدوكى كبى و بومقـامده غريق وام دخى بويله در نتكم فلان كمسه
بوغازنه دك بورجه باتمشدر ديرلر (غصه اصلنـده بوغزده معترض
اولوب قلان نسنه دركه لانازل وخارج اوله عظم وامثالى كبى و بومعنى
غم وحزنى مستلزم اولمغـله اندن غصه ايله تعبير اولنـدى قساوت
ديدكارى كبى كه غم قسوت قلبه سببدر (خون اشام وصف تركيبيدر
اصلى اشامندهٔ خوندر قان ايچيجى معنـاسنه مصدرى اشاميدن كلور
ايچمك معنـاسنه شرب كبى مضارعى اشامد كلور بوراده خون اشام
اولمق تشبيه طريقيله در نتكم ازغصه انى بيـان واقع اولمشدر يعنى غم
وغصه چكركه اكا قان وزهر ايچمك كبى اولور (معنـاى بيت) بودركه
واى اول برمسكين اوزرنه ويا اكا كه بورجه غرق اولدى ودين انى
هرطرفدن دريا كبى احاطه قيلدى و بوسببدن هردمده غم وغصەدن
قان ايچيجى اولدى وقان يوتديكه قان ايچمك و يوتمق نقدردشوار ايسه
بورج اوجنـدن چكلن غم وغصه دخى اويله دركه بوركنه دردر
پس بو قان درياسندن سلامت استين لنكر عقليـله وجودنى ضبط
ايلر ودينله افكاره دوشوب كنـدنى مضطرب قلمز* هركر ابسيـار
باشد دشمنش* خيره كردد هردوچشم روشنش* بونك تقـديرى
هركسى كه باشد اورا دشمنش بسيار كردد هردوچشم روشنش خيره
ديمكدركه اعرابى بوندن ظاهردر نتكم نظائرى مرور ايلدى خيره
طونق وظلمانى در (معناى بيت) بودركه هركسه كه انك ايچون دشمن
چوق اوله انك ايكى روشـن كوزى طونق و بولانق اولور وكمال
حيرتندن كوزلرى كورمدن قالور واعمائله مساوات بولور وكثرت اعدا

اوجندن دیده لری خیره وتیره اولدیغنك سری بودرکه اعدا دائما
انك فرصتن کوزلرلر اولدخی انلری مراقبه سببیله کوزدن چقر
وحیرته دوشر وافکاردن ظاهر و باطنی بولانور والله الرقیب وهو
الکالئ بالليل والنهار لكل حبیب * هرکرا اشغال بسیارش بود *
درزمانه زاری کارش بود * بونك تقدیری هرکسی که بود اورا اشغال
بسیار بود کارش در زمانه زاری دیمکدرکه اعرابی بوندن ظاهردر
(اشغال شغلك جمعیدرکه فراغك ضدیدر زاری ده ایکی یا واردرکه
اولکسی اصلیه وایکنجسی مصدریه در زاریٔ دخی جائزدر همزه
ایله که همزه یاء ثانیه دن بدلدر زاری لق اکلمکدر نالان اولمق کبی
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك اشغال کثیره سی اوله زمانه ده
یعنی زمان مخصوصده که انك مدت حیاتیدر کاری زاریلق اولور
یعنی محنت اوجندن اکلیه قالور زیرا اشغال ازاولسه بله انسان اندن
بی حضور اولور فکیف که چوغ اوله واوقاتی استیعاب ایده بناء
علی هذا شغلی فراغه تبدیل ایدوب آسوده اولمق کرکدر بعد ذا
ناظم قدس سره بوابیاتده سرد ایتدوکی معانیده لف ونشری مراعات
ایتمدی و بعض اجمالده ذکر ایتدوکنی تفصیلده ایراد ایتمدی مع هذا
ذکر ایتمك دأبی ایدی یا وضوحنه بناء طی ایتدی و یاخود ناسخ
اولنلرك قلملرندن ساقط زیرا بوپند نامه ده ایتدکلری تقدیم وتأخیر
وتغییر وطی وترك هیچ برکتابده یوقدر سامحهم الله تعالی عز شانه

* ⁂ درصفت زنان وصبیان می کوید ⁂ *

* چارچیزست ازخطاهای پسر * کوش دارش باتوکویم سربسر *
چارچیز مبتدا وازخطاها خبردر است خطاهایه قیددر چارچیز
ازخطاهاست دیمکدر وجائزدرکه چارچیز وهاست خبر اوله هست
معناسنه زیرا هست واست بری برینك مقامنده استعمال اولندیغی
بعض کتب فارسیه ده مصرحدر بوصورتده چاچیزی بیاندر کوش
مابعدنه مفعولدر باتو دخی مابعدنه متعلقدر سربسر ازسرتا بسر
تقدیرنده در تقدیراوزره کویم متعلقدر وتقدیردن قطع نظر جمیعا
معناسنه دارش ضمیرندن حالدر زیرا شین چارچیزه راجعدر بعض
نسخه ده باتوکویم برینه تابکویم دوشمشدر معناده بری برینه متقاربدر

اکرچه اولکسی استعمال عرفی یه اقربدر (خطاها خطانك جمعیدر
خطا لغتده ضد صوابدرکه جهتدن عدولدر واصطلاحده کناهدر
یعنی فعل قبیح اولان نسنه در ودیمشلردرکه برنسنه نك خطا اولدیغنی
بیلوب اشلینه خاطئ دیرلرکه انکاء مأخوذ دربیلوب اشلینه مخطی
دیرلر پس اولکسی دینده ضلالدر قال الله تعالی (لا یأکله الا
الخاطئون) وایکنجسی کلامده ویا برخصوصده زلل وهفوتدر خطاء
مهموزدر انکیچون مدا اولنمق خطادر زبرامد وقصرك جوازی ناقصده
اولور وفا وجفا وعطا کبی خطایا چوغیکن بوراده دوردی تخصیص
ایتدیکی عظمته تنبیهدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر درت نسنه
خطایای عظیمه دندر و یاخود درت نسنه غیره قیاس اولنماز اول درت
نسنه یه قولاق طوت تاکه من الاول الی الآخر سویلیه یم وسن دخی
اومقوله خطادن حذر ایده سن وسلامت بوله سن * اول اززن داشتن
چشم وفا * ساده دل رابس خطا باشد خطا * اول مبتدا واز داشتننه
متعلقدر وچشم داشتنك مفعولیدر وداشتن مبتداء ثانیدر ساده دل
باشدك مفعول اولی و بس خطاء ثانیسیدر زیرا خطاء کثیرا دیمکدر
ایکنجی خطاء تأکیدر و بعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وثانی دخی
اوله خبر اولور (چشم اصلنده کوزدر صکره امید معناسنده دخی استعمال
اولندی زیرا انسان امید ایتدوکی نسنه طرفنه کوز اوجیله التفاتدن
خالی دکلدر (وفا غدرك ضدیدر یعنی عهده طورمقدر (ساده دل
صفت مشبهه در خالی دل معناسنه زیرا ساده اصلنده آری نسنه درکه
غیری جنسله قارشمش اولیه اکثر قفتانده ونقشلنمامش نسنه ده
استعمال اولنور تعریب ایدوب ساذج دیرلر تصور کبی که جمله بهم
دکلدر صکره ابله و بون وحرامزاده لك بلمز الدانور کسه ده استعمال
اولندی (بس بوراده باء عربیله بیچه یعنی زیاده وچوق معناسنه در
(معنای بیت) بودرکه اول درت خطاء اکبرك اولکسی بودرکه زن
یعنی عورتدن عهده وفا ایتمك امیدنی طوتمق خالی الذهن وسلیم
الصدر و بون آدمه زیاده خطا اولور زیرا بونلکی سببیله زنی عهدنه
طورور ظن ایدوب الدانور وآخر اول غداره نك بی وفالغی زحمتن چکر
پس انك عهد و پیمانه اعتماد ایتمامك کرکدر زیرا زن عجوز دنیانك

صورتيدر دنيانك ايسه كسه يه وفاسي يوقدر بلكه مطرب كبيدركه هركون برخانه ده سازنده لك ايدر * كام نفس بد برآوردن خطاست * زانكه دشمن را بپروردن خطاست * براوردن مبتدا وكام مفعولی وخطا خبريدر زانكه خطايى تعليلدر بپروردن دخی مبتدا ودشمن مفعولی وخطاست خبريدر (كام كاف عربيله مراد معناسنه در (نفس بد نفس اماره دركه صفات حيوانيه سی غالب وشهواته طالبدر (برآوردن واوك فتحيله يوقاری كتورمك يعنی تحصيل ايتمك بوندندركه ياپلمش بنايه برآوردن ديرلر (زان كه زان سبب كه ديمكدر كه تعليل معناسنده مستعملدر (پروردن باء عجمی ايله بسلمكدر مضارعی پرورد وپرورنده كلور واوك ورانك فتحه لريله اولنده اولان باء عربی مصادر وافعال اوائلنه ادخال اولنان ادات توسلدر كه علامت اشتقاقدر بو بانك حكمی مكسور اولمقدر ولكن بوراده مضمومدر زيرا مابعدی حرف شفوی در (معنای بيت) بودركه يرامز نفسك مرادنی تحصيل ايتمك خطاء محضدر شول سببدنكه نفس اماره دشمندر ودشمنی بسلمك خطادر حرامی النه قليج ويرمك كبيدر پس آرزولری برطرف ايدوب مجاهده ورياضت اوزرنه اولمق كركدر * ايمنی ازبد خطايى ديكرست * صحبت صبيان ازينها بدترست * ايمنی مبتدا وخطايى خبر وديكر اكا صفتدر بويله يرلرده موصوف ايكی يائله رسم اولنمق استعمال عجمه مناسبدر وياء ثانيه صفت وموصوف مياننی فصل ايتمزكه رابطه سی كبی بوسببدندركه بحری ديرلر بحور اوزرنه مبنی اولان نظملرده وصحبت مبتدا وازين بدتره متعلق وبدترخبردر ايمنی ده اولان يا مصدريه در (ايمن كسرله قيغوسزدر (صبيان صبی نك جمعيدر هنوز سددن كسلمش اولان اوشاغه ديرلر صبو اصلنده ميل معناسنه در زيرا صبی حكم طبيعته ميل ايدركه شهواتدر بوراده مراد حد بلوغه بالغ اولميان واول حكمده اولنلردر (ازينها اصلنده ازاينهادركه از حرف جر واينهااينك جمعيدر واين اسم اشارتدر (معنای بيت) بودركه بدآدمدن وبدلكندن بی قيد اولمق بشقه برخطادر يعنی ذكر اولنان درت خطانك بری دخی بودركه بودخی خطاء عظيمدر زيرا بد آدم ماركبی دركه زهرنا كدر ماردن ايسه لاابالی اولمق خطادر ونابالغ

وبو حكمده اولان اوشاقلرله صحبت ايتمك ذكر اولنان خطالردن بدتردر يعنی بدلكده زياده در زيرا محل تهمتدر ومخالف عرض ووقاردر وصحبت مؤثره اولمغله آخر انلرك مشربلرنه دخول ايدوب تغيير طبع ايتمك لازم كلور بو ايسه سفاهت وجنوندر وبعض نسخده دردنجی اولمق اوزره يازيلان بيت بودركه ذكر اولنور (چارمين ازمكر دشمن ايمنی) (كی كند دشمن بغير از دشمنی) يعنی اول خطالرك دردنجيسی كيد وحيلهٔ دشمندن امن اوزره اولمقدر زيرا دشمن دشمنلكندن غيريی نچن ايلر يعنی ايلمز پس اندن حذر اوزره اولمامق خطادر

* * دربيان حق والدين وفرض اوردن ميكويد * *

* چارچيزست ازعطاهای كريم * باتوكويم يادكيرش ای سليم * بونك اعرابی پند سابقك عنوانی كبيدر عطاها عطانك جمعيدر صله واحسان معناسنه عطوت الشیٔ ديرلر يدله تناول ايتدم ديمكدر كريم الله تعالی دركه مبالغه ايله كرم ايديجی دركرم بعد السؤال اولان عطادر جود قبل السؤال اولان عطا اولد يغی كبی كرامت بوندن مأخوذدر يعنی كرامت اودركه عبده علی وجه الكرم احسان اولنه كرامات اوليا كبی (سليم سالمك مبالغه سيدر سلامت آفات ظاهره وباطنه دن تعری در نتكم بقرهٔ موسی حقنده كلور (مسلمة لاشية فيها) يعنی عيب ظاهری يوقدر وفلان مسلم درديدكلری بوندندر وعيب باطندن سلامته شمولی اولمق دخی وجهدر وينه قرآنده كلور (الامن اتی الله بقلب سليم) مراد سلامت باطندر يعنی امراض قلبيه دن وتعلقات كونيه دن سلامتدر (معنای بيت) بودركه درت نسنه واردر مولای كريمك عطاسندن يعنی اول درت نسنه حقك عبده عطايای خاصه سندندركه موجب شكر عظيمدر ای سليم القلب سكا سويليه يم سن دخی حفظ ايليوب موجبيله قائم اول تنبيه وتأكيددن مراد امور آتيه نك حفظ وعملنه ترغيبدر * حكم قرأن چارچيزست ای جوان * چون دراوردی بكوش اورابدان * بوپندنامه نك تصرفات فاحشه سندن بری دخی بيت مذكوردر فاما ظاهر اولان بودركه بيت اولك برينه نسخه دربوخسه مستقل دكلدر انكچون

اكثر نسخه‌ده بوقدر حكم قرآن مبتدا وچار چيز خبردر اورا اوردی‌نك
مفعوليدر بكوش دخی اكا متعلقدر وبعده الجمله فعل شرط (وبدان
جزادر حكم قرآندن مراد حكم شرعيدركه الله تعالی‌نك افعال
مكلفينه متعلق اولان حكمی وشويله دردیو خطاب وقضاسيدر
كرك عمله وكرك اعتقاده متعلق اولسون پس حاكم الله تعالی در
بوراده حكمی قرآنه نسبت ايتمك مجازدر زيرا حكم الهی قرآنده
مذكوردر يوخسه قرآن حاكم دكلدر عقل كبی زيرا عقل آلت
معرفتدر (معنای بيت) بودركه ای جوان قرآنده حكم الهی درت
نسنه‌در يعنی كرچه قرآنده احكام كثيره واردر ولكن بو درت نسنه
احكام رئيسيه وفرائض جامعهٔ مقدمه دندر چون اول درت نسنه‌يی
قولاغنه كتوره‌سن والاسن آنی بيل يعنی عمله دخی كتوررزيرا علمدن
مقصود عملدر * فرض حق اول بجای آوردنست * والدين
از خويش راضی كردنست * فرض حق اوردنك مفعوليدر اول
ظرفدر بجای آوردنه متعلقدر اوردن چار چيزدن بدلدر والدين
كردنك مفعول اولی وراضی ثانيسی واز راضی‌يه متعلقدر وبو دخی
ماقبلندن بدلدركه چار چيزك ايكنجسی در فرض اصلنده برسخت
نسنه‌يی قطع وآنده تأثيردر قطع حديدكبی بوراده فرض مفروض
معناسنه‌در خلق ومخلوق كبی يعنی حكم الهیٔ مقطوع ومقدر
ومبيندر والدين پدر ومادردركه تركی آنا وبابادير عرب اب وام
ولادتدن دركه كسرله طوغرمقدر زادن معناسنه بوراده والدين
تغليب طريقيله دكلدر زيرا انايه والده دنلدوكی كبی والد دخی
دينلور (زوج وزوجه كبی نتكم قاموسده كلور ولدت تلد وهی والد
ووالدة وامام راغب مفرداتده ديمشدر (الاب يقال له والد والام والد
ويقال لهما والدان (خويش واو رسمی ايله كندی ديمكدر
(معنای بيت) بودركه اول فرض حقی يرينه كتورمكدركه توحيد
وعبادتی اكا تخصيصدر قال الله تعالی (واعبدوا الله ولا تشركوا به
شيئا) وفی الحديث (يامعاذ هل تدری ماحق الله علی العباد ان يعبدوه
ولا يشركوا به شيئا) ايكنجسی والدينی كندندن خوشنود ايلمكدر
وحقوقنی كما ينبغی مراعات ومحافظه‌در قال تعالی (وبالوالدين

احسانا) يعنی كندنه عبادتی تخصيصله امردنصكره والدينه
احسانی ذكرايدی وآنكله توصيه قيلوب سائر فرائض اوزرنه
تقديم ايلدی وبوندن فهم اولندیكه حقوق والدين حق الله كبی
امر مؤكد وعقوقی كفر كبيدر * حكم ديكر چيست باشيطان جهاد *
چارمش نيكی بخلق نامراد * بعض نسخده شيطانك يرينه نفسك
دوشمشدر كاف تصغير تحقيری ايله فی الحقيقه بو اسد اولمق كورينور
زيرا نفسله جهاد اشد درشول جهتدنكه داخلندر شيطان ايسه
خارجندر وشيطانی اضلال ايدن دخی نفسيدر پس نفسله مجاهده
ايتمك فرض اقوادر (حكم ديكر مبتدا چيست خبردر با جهاده
متعلقدركه تقديری آن جهادست باشيطان ديمكدركه جهاد مبتداء
محذوفه خبردر وجمله‌سی ماقبلنده سؤاله جوابدر (چارمش رانك
ضميريله مبتدادر ضمير غائب چار چيزه راجعدر (نيكی خبردر
يامصدريه‌در (بخلق نيكی‌يه متعلقدر (نامراد خلقك صفتيدر
تقديری بخلق كه نامرادست ديمكدر زيرا موصوف وصفت ميانده
اولان رابطه اكثريا محذوفدر نامراد محتاجدركه مقاصدی مقضيه
دكلدر مقابلی برمراددركه مرادنه نائل وبی ضرورتدر (معنای
بيت) بودركه برحكم آخر دخی يعنی احكام اربعه وچار فرائضك
اوچنجسی ندر شيطان رجيم وياخود نفس اماره ايله جهاد اكبر
ايتمكدركه بو دخی رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاكبر موجبنجه
فرض مؤكدر زيرا ايكسی دخی عدو الله وعدو انساندر ودفع استيلاء
ايچون اعدا ايله محاربه ايتمك اهم واوجب اولان اموردندر زيرا تسلط
اعداء امور واجبه‌يی محافظه وشرائع دينی اجرايه مانعدر انكچون
نصب سلطان لازم كلمشدرتاكه امر جهادله قائم اولوب رعايا آسوده اوله
واول درت حكمك دردنجسی محتاج واهل ضرورت اولان خلقه
ايلولك ايتمكدر زيرا دين ايكی نسنه‌دن عبارتدركه بری تعظيم لامر الله
وبری شفقت علی خلق الله‌در وفقرايی مراعات شفقتندر وانسان
عامه‌يه احسانله مأموردر كرك ماله وكرك غيری ايله وفقرا اغنيانك
آينه‌سيدر يعنی قابل صدقه فقير اولمسه غنی‌نك غناسی يوز كوسترمز
ومحسن اولديغی ظاهر اولمازدی قال تعالی (وانفقوا مما جعلكم

مستخلفين فيه) يعنى انسان انفاق مالده خليفهٔ حقدر پس حقك
مالنى امرى اوزرنه انفاق لازمدر

* در بيان تزايد عمر ميكويد *

* مى فزايد عمر مرداز چارچيز * اين نصيحت بشنواى جان عزيز *

عمر مرد مى فزايدك فاعلى واز اكا متعلقدر اين بشنوك مفعوليدر
نصيحت اينه صفتدر لسان عربى ده هذه النصيحة كبى عزيزدخى جانه
صفتدر مى فزايد فعل مضارعدر وفعل مضارع فارسى فعل مضارع
عربى كبى حال واستقبال ميانده مشتركدر پس باء موحده ومى ياارادت
حاله ويا تقريب حاله تخصيص ايدر (مى فزايداصلنده مى افزايد در
همزه سى تصرفات عجم اوزرنه حذف اولنمشدر مصدرى افزودن در
آرتمق وارتورمق معناسنه كه لازم ومتعدى كلور مستقبلنده واوى الفه
قلب ومابعدنده برياز ياده سيله افزايد وافزاينده ديرلر عمر بدنك
روحله مدت عمارتيدر تفؤلا عمر اسمى اندن اخذ اولنمشدر (مرد اردر
بو يله مواضعده زن دخى اكا تابعدر زيرا امورآتيه نك مرده اختصاصى
يوقدر احكام قرآنيه كبى (نصيحت اصلنده نصحدن در فتحله جامه
ومنخرق نسنه دكمك معناسنه انكچون خياطه ناصح ديرلر وواعظه
ناصح ديدكلرى وعظ ونصحيله خلقك خروق دينى دكوب ملتئم
قلديغندن وفسادنى اصلاح ايتد يكندن اوتورى در بشنوامردر
مصدرى شنيدن وشنودن كلور اشتمك معناسنه مضارعى شنود
وشنونده در اولنده اولان باتأكيد طلب ايچوندركه امردن مستفاددر
بوجهتدن امر باثله ومضارع مى ايله استعمال اولنور مكر كه ضرورة
حذف اولنه (جان بوراده روح رواندر (عزيزقليل الوجود درجان
كبى انكچون مشهوردركه ديرلر جان بوستانده بتمزبوسبدن
حضرت موسى عليه السلام مصرده قبل النبوة قتل قبطى ايتدكده
مدين طرفنه فرارايدوب روح انسانيسنى تخليص ايچون بدن وروح
حيوانيسنه زحمت ويردى بوراده جان عزيزديدوكى تشبيه
طريقيله دركه جان عزيزم كبى محبوبم اولان مرد ديمكدر (معناى
بيت) بودركه انسانك عمرى درت نسنه سببيله افزون اولور يعنى
عمرنده بركت بولور والا عمر زياده ونقصان قبول ايتمز صورتا قبول

ايتدوكى يا تعليقات ويا انفاسده تفاوت ايله در ونصوصده واقع اولان
زياده ونقصان مؤلدر صدقه وصلهٔ رحم حديثى كبى اى جان عزيزم
كبى سوزكم ايشت واول ايش نسنه يى ازبرايت * اول آوردن بكوش
آواز خوش * وانكهى ديدن جمال ماه وش * اول مبتدا وآوردن
خبر وبكوش اكا متعلقدر وانكهى مبتداد ر زيرا كرچه وبعده
ديمكدر ولكن بوراده والثانى ديمكدر نتكم اول اكا قرينه در (ديدن
خبردر جمالا كا مفعولدر آوازمدله اون صوت كبى (خوش خاء معجمه نك
ضميله واو رسميله ايو وملايم ويخشى بوراده خانك فتحه سيله اوقنور
وش دن اوتورى (وانكهى واندن صكره ديمكدر اصلى وانكاهى در
باء زائده ايله زيرا انكاه دخى او معنايه در جمال صفت عين دركه برنسنه نك
ذاتنده كوزل اولماسيدر حسن ايسه بويله دكلدر بلكه كاه اولوركه
سنك استحسانكله كوزل اولور كركسه فى نفس الامر حسن اولمسون
ليلى كبى كه چشم مجنونه كوزل كورينوردى مع هذا فى نفس الامر مجنونى
اولاجق قدر حسن رائق وجمال بديعى يوغيدى بوراده جمالدن
مراد وجه جميلدر وحقه كوزل اطلاق ايتمك جميلدن مأخوذ در
اكرچه اسماء حسنى دخى ديرلر (وش ادات تشبيهدركه مشبه به اولانك
آخرنه لاحق اولور بومقامده اولديغى كبى (ماه وش وغنچه وش
ديرلر (معناى بيت) بودركه اول درت نسنه نك اولى قولاغكه
آواز خوش كتورمكدر زيرا آواز خوب غداى روحدر وبدن ملايم
ولذيذ غدا بولدقجه سمروب زياده لك قبول ايتدوكى كبى روح دخى
صوت حزين ومؤثردن غدالنور ونشاط وانبساطندن كويا افزون
اولور وبدنده مدت بقاسى زياده لك بولور انكچون صفا ايله كچن
كونلره خوالد ديرلر طول مكثندن اوتورى يوخسه دوام بقاسندن
اوتورى دكل زيرا بتون عمر دنيايه دوام اولماز فكيف كه خصوص
اوزرنه عمرانسانه پس عمر دنيا علم الهى ده مسمى ومعين اولمجق
عمر انسان دخى اول مسمايى تجاوز ايتمز نتكم كلور (لا يستأخرون ساعة
ولا يستقدمون) واندن صكره يعنى اول درت نسنه دن ايكنجى سبب
آى كبى منور يوز كورمكدر زيرا حسن وجمال فى الحقيقه
امر روحانى دركه روح اكا منجذب وانكله منبسط اولور وانبساط ايسه

کویا سبب تزاید عمردر و بعض احادیثده کلور که اوچ نسنه چشمه
جلا ویرر که سبزه یه وماء جاری یه ووجه حسنه نظردر وابن عباس
رضی الله عنهما عند النوم اثمد دیدکاری طاش سورمه یی دخی الحاق
ایتمشلردر و بو مقامده وجه حسندن مراد نظری حلال اولان
وجه حسندر مطلقا فافهم جدا * سیوم آمد ایمنی بر مال وجان *
* میفزاید عمر مردم را ازان * سیوم مبتدا وآمد جمله سی خبر ویاخود
سیوم امدك فاعلیدر ایمنی اندن حالدر زیرا ایمن لازمدر برایمنه متعلقدر
عمر می فزایدك فاعلی در زیرا کلمه سی بوراده زایده در نتکم کتب
لغویهٔ فارسیه ده رانك زایده وتحسین لفظ ایچون کلدوکی دخی
مصرحدر اوچنجی دیمکدر اصلنده سوم در سینك کسره سی وواوك
ضمه سیله بلایاء ولکن سلاست وزنیچون کسره دن یا اشباع ورسم
دخی اولنور و بعض یاء بطنیلر واردر که کتابت بنام خداوند جان افرین
وامثالنده واقع اولان کبی که زیاده کثرتی واردر (معنای بیت) بودر که
اول درت نسنه نك اوچنجی مال وجان اوزرنه قیغوسزلق کلدیکه
عمر انسان اندن آرترا کسلمز یعنی انسان دنیاده کندی نفسی ومالی
اوزرنه بی خوف وبا امن اولمق اسباب تزاید عمردندر زیرا بو ایکی نسنه
انسانه احب الاشیادر حتی مال جاندن در دیمشلر در پس بو ایکی نسنه
خصوصنده قلبی بی قید وبی غم اولمق روح افزا اولور وروح افزالق
سبب درازئ عمردر نتکم مرور ایتدی فاما مردمدن یعنی آدم
اوغلانندن بو صفتده کمسه اولمق نایابدر مکر که مجنون اولا که بی غم
اوله خصوصا که مشهوردر مالك دشمنی چوقدر بو سببدن مالدار
اولان آدم مالنك ملاحظه وفکرندن خلاص اولمز * آنکه کارش
برمراد دل بود * دربقا افزونیش حاصل بود * تقدیری آن کسی که
بود کارش برمراد دل بودش افزونی دربقا حاصل دیمکدر پس
افزونیش ده شین فعله قیددر وافزون ده یا مصدریه در (بقا فنانك
ضدیدر که بر نسنه نك حالت اولی اوزرنه ثباتیدر بقیهٔ مفردات
وکذلك تقدیر مذکوردن اعراب ظاهردر (معنای بیت) بودر که
اول کمسه که انك ایشی کوکلی مرادی اوزرنه اوله واراده تندن مرادی تخلف
ایتمیه اکا بو عالمده بقا وثبات وطول عمر حاصل اولور زیرا مرادی اوزرنه

اولدقده غم دلدن قورتلور وصفا وحضور راحتله تعیش ایدوب عمرنده
برکت بولور * درنقصان عمر میکوید *
* عمر مردم را بکاهد پنج چیز * یاد دارش چون شنیدی ای عزیز *
عمر بکاهدك مفعولی وپنج فاعلیدر چون شنیدی فعل شرط
یاد دارش جزاء شرطدر (کاهد کاف عربی ایله فعل مضارعدر
مصدری کاهیدندر اکسمك واکسلمك معناسنه نقص کبی که لازم
ومتعدیدر کاستن دخی بویله در مضارعنده سین هایه قلب اولنوب
کاهد وکاهنده دینلور (پنج بشدر خمسه کبی پنجك دیدکاری پنج
یکدن غلطدر بشده بر معناسنه خمس کبی ضمله پنجه هاء تخصیصله
انسانه کوره بش پرمغی مشتمل اولان کف وحیوانه کوره بش طرنغی
حاوی اولان ایاقدر پنجاه اللی درکه بش کره اوندر (معنای بیت)
بودر که آدم اوغلاننك عمرنی بش نسنه اکسلدر وبرکتن قوماز
ای عزیز وشریف ونادر الوجود چونکه انی اشیده سن حفظ ایله
واندن حقه استعاذه قیل زیرا امور صعبه واحوال مشکله در * شدیکی
زان پنج در پیری نیاز * پس غریبی وانکهی رنج دراز * یکی مبتدا
زان انی بیان ونیاز شدك مفعولی وفاعل تحتنده ضمیر یکی در ودر پیری
نیازه متعلقدر وبعد الجمله خبردر غریبی بر مقدر شدك مفعولیدر
رنج دراز کبی (یکی ده یا نسبت ایچوندر بری دیمکدر (پیری ده
مصدریه در (نیاز احتیاج معناسنه در نیازمند احتیاجلو مقابلی
نازدر زیرا نازلنمق عدم احتیاجدندر وحقه نیاز ایله یعنی عرض حاجت
ایت وفلانه نیاز ایت یعنی یلوار زیرا یلوارمق ضرورتدن ناشیدر پس
صوك وآرد یعنی بعده (انکهی ده بویله در (غریبی ده یا مصدریه در
غریب وطندن دور اولان کمسه در زیرا غربت وطندن مفارقت
وتباعددر قارغه یه غراب دنلدی زیرا ایراغه اوچر کیدر وغربتك
انواعی وار در بوراده مراد غربت حسیه در که غربت کونیه دن
بر نوعدر (رنج دراز اوزون زحمت یعنی مدت مدیده خسته لك
وامثالی الحاصل دراز جسم ممتددر که عرب طویل وترك اوزون دیر
مقابلی کوتاه در که قصه در قبوده امتداد بولندیغندن اوتوری چاهی
درازله وصف ایدرلر نتکم دلو کبیره غرب دیرلر قیویه بعدی تصور یله

(معنای بیت) بودر که اول بشدن بری پیرلك وقتنده ضرورت
واحتیاج اولدی زیرا پیرلك زمان ضعف وانقطاع قوادرکه مانع
کسبدر وخلقه محتاج اولمق دین ودنیا جهتیله مخل ومضردر پس
پیر ایسه ‌دخی فکر معاش بقیهٔ عمرنده برکت قومز واندن صکره
بری دخی غریبلقدر که وطن اصلیسندن دور واقربا واشناسندن
مهجور اولمقدر زیرا هجران المندن غیری هزار زحمتی دخی واردرکه
وجودك انحلال وجوهر قلبك ذوبانه سببدرکه غمندن لیل ونهارنی
تمییز وحیرتندن یمین ویسارنی تشخیص ایتمیه نك عمرنده نه برکت
اولاجقدر واندن صکره یعنی اوچنجسی رنج دراز ومرض مدید
وبی نفاد درددر زیرا فی المثل بیوك باشك بیوك اغریسی اولدیغی کبی
بلاء عظیم ورنج طویلك دخی فکر وغم درازی اولور محنتله مرور
ایدن عمره ایسه عمر دنلمز ودنلمشدرکه کل قلیلا تعش طویلا یعنی
طعامی قلت اوزرنه اکل ایله وچوق یاشه زیرا قلت اکلده صحت بدن
واردر وصحت بدنله برکون بلاصحة اون کوندن خیرلی واکثردر
پس درد ومرضه مقارن اولان عمرده برکت یوقدر* هرکه او برمرده
اندازد نظر* عمر او بی شك بکاهد ای پسر* بونك تقدیری هرکسی که
او اندازد نظر بر مرده ای پسر بکاهد عمر او بی شك دیمکدرکه
بوتقدیردن اعرابی ظاهردر (مرده میتدر آخرنده ها فعلیتدن اسمیته
علامت نقلدر (اندازد فعل مضارعدر مصدری انداختن در اتمق
معناسنه مضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب اندازد واندازنده
دیرلر (نظر برنسنه یی ادراك ورؤیت ایچون بصر وبصیرتی تقلیب
اتمکدر (بکاهد بوراده لازمدر اکسلور معناسنه اولنده باء مکسوره
حرف استقبالدر می حرف حال اولدیغی کبی (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که میت اوزرنه نظر والتفات طرح ایلیه ای پسرانك عمری
بی شبهه اکسیلور زیرا موت وحیات مجانس دکللردر حیات ایسه
حیدن اخذ اولنور پس میته نظر اتمك نقص حیاته سبب اولور
انکیچون دیمشلردرکه مصلوبه نظر والواح قبوری قرائت نسیان
کتورر ونسیان عصیاندندر وعاصی مرده کبیدر وبونده میتدن مراد
موتای عوامدر زیرا خواص ناس احیاء حقیقیه در پس انلرك میتلری

حی حکمنده اولمغله هرحالده انلره نظر اتمك برکتدن خالی دکلدر بلکه
دست وپالری بله تقبیل اولنور زیرا انلرك جسدلرنی مس ایدن اعضا
دوزخه یانمز* پنجم آمد ترس و بیم ازدشمنان* عمر را اینها همی دارد
زیان* پنجم آمدك فاعلی ترس اندن حالدر واز ترسه متعلقدر اینها
داردك فاعلی وعمر مفعول اولی وزیان ثانیسی در (پنجم باء عجمینك فتحی
وجیم فارسینك ضمیله بشنجی دیمکدر (ترس فتح تا ئله ترسیدن لفظندن
اسم مصدردر قورخو معناسنه ترسیدن قورقمقدر خوف کبی بیم دخی
قورخو معناسنه در پس عطف تفسیری قبیلندن اولور ودقایقده
کلورکه بیم مقابلی امیددر عرب توقع خیره رجا وعجم امید وترك
اوموددیر نومید اولانه اوموسی یوقدر دیرلر وعرب توقع شره خوف
وعجم بیم وترك قورخو قوبو دیر عجم بی ترس و بیم دیر ترك قورخوسی
قوبوسی یوقدر دیر ترس مطلقا قورخودر اولاجقدن اولسون
اولمشدن اولسون انتهی بو صورتده واو عاطفه مغایرتی بیان ایچون
اولمش اولور (همی دارد می حرف حال وهاء مفتوحه تأکید ایچوندر
دارد فعل مضارعدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (زیان زای هوزك کسریله
اصی نك ضدیدر سود وزیان دیرلر (معنای بیت) بودرکه بشنجی
دشمنلردن وشرلرندن خوف کلدی زیرا خوف وهم انسانی اریدر
وبدنی چوریدر ووقتی شاشورر وآخر طپراغه دوشورر اشته بو
بش نسنه عمر انسان وحیات آدمه خسارت وزیان طوتر وبونلردن
مصون اولان کسه نك وقتی هردم بهار اولوب بلبل کبی دائم اوتر
* هرکه او از دشمنان ترسان بود* کار او هر لحظه دیگرسان بود*
تقدیری هرکسی که او بود ترسان از دشمنان بود کار او هر لحظه دیگرسان
دیمکدرکه بودك اولك تحتنده ضمیر فاعل اویه راجعدر ترسان مفعولی
واز ترسانه متعلقدر وبعد الجمله اویه خبردرکه او مبتداء ثانیدر واو دخی
بعد الجمله هرکسی یه صفتدرکه هرکسی مبتدای اولدر کار ایکنجی
بودك فاعلی وهر لحظه ظرفدر ودیگرسان مفعولدر وبعد الجمله
مبتدای اوله خبردر (ترسان صفت مشبهه درکه ترسیدن لفظندن
صیغهٔ مبالغه در معناسی قورقغاندر ولکن اکثر مواضعده معنای صفته

نظر ایتمزلر بلکه همان اسم فاعل معناسنه ویررلر وقورخوجی دیرلر
خائف کبی نتکم اسماء مصادر دخی بویله در مثلا دانش که بلش
دیمکدر بلمکده استعمال ایدرلر علم کبی (لحظه لحظ کوز اوجیله
وقیروغی ایله باقمقدر لحظه اندن مره در لمحه برکره نظردر طرفه برکره
کوز قپاغن آچوب قپامقدر پس بو اوچ کلمه نك میاننده فرق ظاهر
اولدی (سان معانیٔ کثیره یه کلور بوراده مراد اسلوبدر کافی الدقایق
ودورلو معناسی در کافی وسیلة المقاصد (معنای بیت) بودر که هرکسه که
اعدادن قورخوجی ودشمنلری طرفندن خوفی اوله انك هر کوز
قپروغیله نظر والتفات ایده جك زمانده یعنی هردمده کاری بشقه
اسلوب وبردورلو دخی اولور یعنی حالی مکدر اولوب بلا وقضا وافکار
وغم غصه اکا کوز آچدرمز واستغراق اورزنه باشنه نلر کلور فافهم

* ازخدا ترس ومترس ازدشمنان * کز همه دارد خدایت در امان *

بو بیتك اعرابی ظاهر در ترس امر حاضر ومترس نهی حاضردر (کز
اصلنده که ازدر که کاف عربینك کسریله کلامك مابعدنی ماقبلنه
ربط ایچون وتعلیل ایچون دخی کلور تاکی بوراده ایکسی دخی
وجهدر (خدایت ده تا دارده قیددر داردت خدا از همه دیمکدر که
خدا داردك فاعلی وتا مفعولیدر (امان بی خوف وبی اضطراب
اولمقدر امن کبی (معنای بیت) بودر که الله تعالی دن خوف ایله
اعدادن خوف ایلمه که حق سنی جمله سندن امانده وحفظنده طوته
ویاخود تا سنی جمله سنك شرندن مصون ایلیه زیرا انسانه اعانت
التجا ایتدیکی یردن کلور ملتجا ومنجا ایسه حقدن در پس اکا حق
تعظیمله تعظیم ایدوب جلال وهیبت ومؤاخذه سندن خوف ایدن
البت امان بولور بورادندر که اعوذ بالله دینلور وقرآنده کلور
(فاستعذ بالله) وینه کلور (اعیذها بك) اشته بو معنی عالم حقیقتك
حکمیدر قال الله تعالی (فلا تخافوهم وخافون) فاما شریعتده مطلـب
(خف من الذی لا یخاف من الله) دنلدی پس غیریدن خوف
ایتمك امر حقله اولیجق اعدادن خوف اولنور نتکم واسطه یه شکر
امر شارعله اولمغین شکر اولندی والا حقدن غیریه شکر اولنمز

* درشآمت دروغ کوی کوید *

* دور باش از پنج خصلت ای پسر * تا نریزد آب رویت در نظر *

دور مابعدنه مفعولدر زیرا باش امردر باشیدندن باء عربی ایله اولمق
معناسنه تا تعلیلیه در آب نریزدك فاعلیدر (خصلت فضیلتده اکثردر
بوراده رذیلتده مستعملدر (نریزد فعل مضارع منفی در مصدری
ریختن در دوکمك معناسنه صب کبی مضارعنده خا زایه قلب اولنوب
ریزد وریزنده دیرلر ریزیدن دوکلمکدر که لازمدر بوراده مراد بودر
ریختن معناسی دکلدر که متعدیدر (معنای بیت) بودر که بش رذیله دن
دور وبعید اول وآنی ارتکابدن حذر ایله تا که خلقك نظرنده یوزك
صویی دوکلمیه وحرمت وعزتك باقی قاله والا بین الناس بی اعتبار
اولورسن مؤمنه ایسه عرض دین وعرض دنیا لازمدر انکیچون وارد
اولدیکه (اتقوا مواضع التهم) عرض کسبنك صیانت ایتدوکی طرفیدر
زیرا عرض کسریله عرضدن اخذ اولنمشدر ضمله که جانب دیمکدر
قال الله تعالی (لیذهب عنکم الرجس) ای الشیء القذر المدنس بعرضکم

* اولاکم کوی با مردم دروغ * زانکه کردی از دروغت بی فروغ *

اول مبتدا در زیرا آخرنده الف لاجل الضروره وصلی وقف مجراسنه
اجرا قیلنمشدر کوی امردر کم اکا مفعول مطلقدر عربی ایله
تقدیری قل قولا قلیلا دیمکدر با اکا متعلق ودروغ انك مفعولیدر
وبعدا الجمله خبردر (کردی فعل مضارع مخاطبدر که بی فروغ
مفعول صریحی واز غیر صریحی در (کم کاف عربینك فتحیله اکسك
معناسنه نتکم بالاده شرح اولندی بوراده نقصان قلتی مستلزم اولمغله
عدمدن کنایه اولور (دروغ یلان کذب کبی دروغ زن یلانجی وفاسق
وفاجر دروغ کوی کبی (کردی کاف عجمیله شوی معناسنه که اولورسن
دیمکدر تحقیقی بالاده در (فروغ ضیا وشعله یعنی ایدنلق (معنای بیت)
بودر که اولا آدم اوغلانه وخلقه یلانی اکسك واز سویله یعنی هیچ
سویله زیرا کذبه رخصت یوقدر مکر که اصلاح سنه وسیله اوله
اول سببدن سویله که دروغکدن بی فروغ اولورسن یعنی یوزك قرار
وفضاحت بولورسن کویا دروغی صبح کاذبه تشبیه ایتدی بالاخره
روسیاه اولمقده نتکم صدق صبح صادقه بکزر و سفید اولمقده زیرا
کندیکه ضوئی افزون اولور طلوع شمسه دك * هر که استیزه کند

بامهتران * آب روی او بریزد بی کمان * تقدیری هر کسی که کند استیزه
بامهتران بریزد آب روی او بی کمان دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر
(استیزه اصلنده ستیزه در عناد وجدل معناسنه تکلم مرور ابتدی
اولنده همزۀ مکسوره لاجل الضروره تصرفات عجمدندر (مهتران
مهترك جمعیدر میمك کسریله مه اولودر ترادات تفضیلدر مهتر اولورق
دیمکدر یعنی اولولقده غیراوزرنه فضلی واردر (کمان کاف عجمینك ضمیله
شبهه وسزمك (معنای بیت) بودر که هر کسه که اولرله یعنی اکابر
واشراف واعیانله جنك وجدل ومضاد ایلیه انك بی شبهه آب رویی
دوکیلور وحرمتی قالماز زیرا حدی اولمیان کسه وجوه قومك یوزلرنه
قرشو بد معامله ایتمك سبب حقارت وباعث سقوط در بلکه مردمانله
مطلقا کثرت مجادله خفتدن ناشی اولمغله بین الناس استخفافه داعیدر
* پیش مردم هر کرانبود ادب * کر بریزد آب رو نبود عجب *
تقدیری هر کسی که نبود اورا پیش مردم ادب دیمکدر که اوزا نبودك
مفعولی عربی ده له معناسنه وادب فاعلی وپیش ظرفیدر وبعد الجمله
هر کسی یه صفتدر وهر کسی مبتدادر اب رو ریزدك فاعلی وجملهسی
فعل شرطدر ایکنجی نبودك فاعلی بریزدك مصدری اولان ریزیدندر
وعجب مفعولیدر وبعد الجمله خبردر (پیش باء فارسیله اوك معناسنه
جهات ستدندر (ادب امور مستحسنه یی مراعاتدر عجب سببی خفی اولوب
عادتدن خارج اولان نسنه دن نفسك تغیریدر سیل عظیم وشجرۀ
منتهی وامثالی کبی (معنای بیت) بودر که هر کسه که انك خلق اوکنده
ویاننده ادبی وعقلا وشرعا مستحسن اولان نسنه یی مراعات
ومحافظهسی اولمیه انك یوزی صویی دوکیلوب حرمتی قالماز وبی عرض
وبی ناموس وبی اعتبار اولورسه عجب اولماز یعنی اویله اولدیغنه تعجب
ایتمه زیرا سببی واردر که بی ادبلکی در وبی ادب حیوان مقوله سیدر که
عجب وعاری بلمز وحسن وقبحی فرق ایلمز فافهم * از سبکساران
مباش ای نیك خوی * کز سبکساری بریزد آب روی * از مباشه
متعلقدر (کز تقدیرده که بریزد آب روی از سبکساری دیمکدر که
آب روی بریزدك فاعلی واز بریزده متعلقدر (سبکساران سبکسارك
جمعیدر سبکسار وسبك سر صفت مشبهه در که لغتده یینی باشلو

دیمکدر ولکن عرفده خفیف العقل معناسنده مستعملدر تنکم دستور
العمل ده مصرحدر (نیك خوی دخی صفت مشبهه در کوزل وایو
خویلو معناسنه سبکساری ده یا مصدریه در یعنی باشلواق معناسنه زیرا
سار اکرچه دیه در انکچون کله پوشه ساره دیرلر ولکن جزء کل اوزرنه
محمول اولوب بتون باش مراد اولور وخفیف العقلدن کنایه اولدیغی
عقل سرده اولمغله در پس سرك خفتی عقلك خفتی در (معنای بیت (
بودر که ای ایو خویلو خفیف العقل اولنلردن اولمه که خفیف العقل
اولمقدن آب روی دوکیلور وانسانه حرمت قالماز زیرا خفت عقله
خفت افعال لازم کلور افعالنده متانت واوضاعنده وقار وصلابت
اولمیان کسه نك ایسه حرمتی اولماز بلکه سفه وخفت وجنونه حمل
ونسبت اولنور * ای پسر بامهتران کمتر ستیز * وز حماقت آب روی
خود مریز * ستیز امر حاضر در ستیزیدن دن کمترانك مفعول مطلق
وباستیزه متعلقدر بونك لسان عربی ایله تقدیری ویجادل الاکابر
والاشراف مجادلة ناقصة قلیلة ای لاتجادل اصلا (وآب روی مریزك
مفعولی (وار نی تعلیدر (حماقت قلت عقلدر (معنای بیت) بودر که
ای پسر خلقت عظما وکباری ایله از جنك وجدل ایله یعنی هیچ ایتمه
وحماقتك سببیله کندی آب رویکی دوکه یعنی انلرله مجادله ایتمك
حماقتدندر وحماقتك اثری اولان کار انسانك قدرنی تنزیل ایدر وبی
حرمت وبی اعتبار قیلور * کر بعالم آب رویی بایدت * دائما خلق
نکویی بایدت * تقدیری کر بایدت آب رویی بعالم بایدت دائما خلق
نکویی دیمکدر که تاء خطاب بایدك مفعولی وآب رویی فاعلی وبعالم
اکا ظرفدر وبعد الجمله فعل شرطدر (خلق نکویی دخی ایکنجی
بایدك فاعلی (ودائما ظرفی وبعد الجمله جزاء شرطدر (بعالمده با
ظرفیه در که در عالم دیمکدر وعالم مایعلم به الصانع در که دنیا مراد در
(آب روییده یاء ثانیه وکذلك نکوییده یا زائده ویا وحدت نوعیه
ویا تنکیر ایچوندر که تعظیمه محمولدر بوخسه جنسدن فرد مبهمه دکل
(معنای بیت) بودر که اکر سکا عالم دنیاده آب رویی ویا برنوع آب روی
غریب ویا آب روی عظیم کرکسه سکا دائما ایو خوی کرکدر
یعنی ادبك وایو خویك وار ایسه عزتلو وحرمتلو ویوزی صولو

اولورسن واكر خلافی يعنی بدخوی اولورسك يوزك صونرتك قالماز
و بين الناس بدنام و پرملامت قالورسن انكچون ممدوح ونيك خوله ملك
مشربدر ديرلر و بد اخلاق اولنلره كلب عقور وحيوان مفترس ديو
سويلرلر *هر كه اهنك سبكساری كند* ازوی آب روی بيزاری كند*
اهنـك كندك مفعولی وفاعلی هر كه در زيرا تقـديری هر كسی كه
ديمكدر كه مبتدا در و بعد الجمله مبتدايه صفتدر (آب روی ايكنجی
كـندك فاعلی و بيزاری مفعولی واز بيزاره متعلدر و بعـد الجمـله
مبتدايه خبردر (آهنك مدله قصد وعزم معناسـنه اسم مصدردر
آهنكيدن مصدردر كه قصد ايتمكدر خيراهنك وشراهنك قاصدخير
وشر ديمكدر (بيزاری ده يا مصدريه در بيزار نفرت يعنی اوركمك
وقورتلق وقاچمق (معنای بيت) بودر كه هر كسه كه قصـد خفت
ايليه آب روی اندن بيزارلق ايلر ونفرت قيلور حاصلی خفيف ادمده
آب وروی وحرمت اولمـاز بلكه مسخرهٔ عالم اولور و بوندن فهم
اولنور كه آب رويی محافظه ايتمك اسبابنه تشبث ايله اولور كه ازجمله
كران سر يعنی اغرباشلو واوصلو وادبلو اولمقدر *جز حديث راست
بامردم مكوی* تانكردد اب روت آب جوی* جز حديث استثناء
مفرغدر كه جز كلمه سنك مابعدی علی حسب العوامل معربدر يعنی
مكوی بامردم الاحديث راست پس حديث مكوينك مفعوليدر مثبتی
اعتباريله با اكا متعلقدر تا تعليل ايچوندر اب روی نكرددك فاعلی
وآب جوی مفعولی وبعـد الجمله مكويه تعليلدر و بو تقريردن فهم
اولنديكه (جز حرف استثنادر (حديث خبر وسوز در (راست طوغريدر
اكر كرك مقابلی اولورسه كه اكری در اماچپه مقابل اولنجق معناسی
صاغدر ترك صاغ وصول ديدوكی يرده عجم راست وچپ وعرب يمين
وشمـال دير (جوی ايرمق نهر كبی بونده اب رويی آب جويه تشبيه
ودر روان اولمقده (معنای بيت) بودر كه خلقه طوغری سوزدن
غـيری سويله يعنی نه بتون يلان سويله ونه سوز كه يلان قات تا كه
ابروی وحرمتك ايرمق صويی كبی آقوب كتميـه پس كذب ايتمك
ابرويك جريان وعدم قرارنه سـببدر وكذب هر كسدن مذمومدر
(فاما سلطاندن زياده مذمومدر زيرا غيريسی كذبله ياجلب منفعت

ويا دفع مضرت ايدر سلطان دفع وجابه كذبله توسل ايتمكه حاجت
بوقدر پس حل وعقد وتصرفاته قادر اولان كمسه نك كذبی خباثت
ذاتيه سنه نشاندر* ازخلاف وازخيانت باش دور* تابود پيوسته بر روی
تونور* دور باشك مفعولی واز اكا متعلقدر نور بودك فاعلی وپيوسته
مفعولی و بر اكا متعلقدر و بعد الجمله امر سابقی تعليلدر خلاف وفاقك
ضديدر خيانت دخی امانتك ضديدر يعنی خيانت امانتده علی خلاف
الشرع تصرفدر كه نقض عهد ايتمكله حقه مخالفتدر پيوسته اولاشق
وچاتق واولاشمش مصدری پيوسـتن در اولاشمق واولاشـدرمق
معناسـنه مضـارعنده حذف سين وجلب نون ودالله پيوند وپيونده
ديرلر بعض نسخ ده بر يرينه دردوشمندز نور مايدرك به ولا بدرك در
(بو تفسير اوزرنه الله تعالی يه دخی اطلاق اولنور فاعرفه (معنای بيت)
بودر كه حقه وخلقه مخالفتدن وحق وخلقك امانتنه خيانتدن دور
و بعيد اول تاكه متصل يوزك اوستنده نور اوله يعنی دائما نورلو اولسون
ديرسك خلاف وخيانت ظلمتنی ازاله ايله زيرا نور طاعتـله ظلمت
معصيت بر يرده اولماز و بونده خلاف وخيانتی تخصيص ايلدی وتركنی
سبب نور قيلدی زيرا الله تعالی وفاق واجتماعی سور خلاف وافتراقی
سومز حتی طلاق سبب افتراق اولمغله ابغض مباحاتندر وانسانك
خلقتدن مقصود تحمل امانتـدر اكر شرائع واكر حقـائق واكر
سائر ودائع وامانات وامر دين ودنيا وفاقله نظام بولور خلافله دكل
فافهم جدا* كرهمی خواهی كه كويـنـدت نكوی* ای برادر هيچ
كس رابد مكوی* كويند ضمير جمع خلقه راجعدر وتاء خطاب مفعول
اول ونكوی ثانی و بعـد الجمله كه رابطه سيله خواهی يه مفعولدر
وخواهی جمله سی دخی فعل شرطدر (نكوی نونك كسره سی وكاف
عربيله (ومكوی كاف فارسيله در وايكسی دخی يائله ويائسز مستعملدر
ومده الف اولسه اودخی بويله در مثلا خدا وخدای دينلور و بوندن
فهم اولنور كه يالراصل كلمه دندر (هيچ كس مكوينك مفعول اولی (و بد
ثانيسی در و بعد الجمله جزاء شرطدر (معنای بيت بودر كه اكر دلرسك كه
سكا ايو سويليه لر بد سويليه لر ای برادر سندخی هيچ بركسيه بد سويله
زيرا ايلوكه ايلوك وكملكه كملك ايله مقابله اولنه كلمشدر وديمشلردر كه

كما تدين تدان و بالكأس التي تسقي تسقى وقرأنده كلور (هل جزاء
الاحسان الاحسان) وينه كلور (وجزاء سيئة سيئة مثلها) وديمشلردر كه
كران جانه يعني ثقيل اولان كمسه حرف ثقيل سويله تا كه سن دخي
اندن ثقيل سوز اشتميه سن زيرا طاغ رد صداده بى اختيار در يعني
طاغه چاغرن آدمك صوتنه وكلامنه كوره صوت وكلام عكس ايدر
وقبه دخي كوه كبي در * تا نباشی در جهان اندوهكين * از حسد در
روزكار كس مبين * اندوهكين نباشی نك مفعوليدر و بعد الجمله
مصراع ثانينك مضمونى تعليلدر زيرا تا بو رادده تا غرضدر عربيده
لام علت كبي از مبينه متعلق ودر دخي اكا ظرفدر اندوه غم و غصه
اندوهكين غصه لو اندوهناك كبي زيرا كين كاف عجميله ادات نسبتدر
كما في كتب اللغه و بعضيلر ديديلر كه كين اصلنده اكين در الف ممدوده
ايله شيء آخرله تركيب اولنيجق الف حذف اولنور اكين مندر و يصدق
و يورغان كبيلرك ايچنه طولدردقلرينه ديرلر غمكين ونمكين كبي كه غم
طولمش ونم طولمش ديمكدر اصلرى غم اكين ونم اكين در و بو قول
صوابه اقربدر زيرا نسبت ايچون اولان ين لفظى دركه يا نسبت ونون
تأكيد نسبت ايچوندر سيمين وزرين كبي نسبتده كاف دخي زياده
اولور ديمك ضعيفدر (حسد بالاته در (روزكار زماندر مراد حسن حال
وخوشلقدر ذكر محل و ارادهٔ حال طريقيله (مبين نهى حاضردر
مصدرى ديدن در كورمك معناسنه مضارعنده دال على غير قياس
يايه قلب اولنوب بيند و بيننده ديرلر (معناى بيت) بودركه تا دنياده غم
وغصه لو وياخود غم وغصه ايله طولمش اولميه سن يعني بويله
اولمامقدن اوتورى حسد يوزندن كمسه نك دنيا جهتندن حسن حال
وخوشلغنه باقميه سن زيرا حسد صفت شيطانيه در پس عاقبت سنى
پردرده كرفتار ايدر وغمه دوشورر بو معنادن كركدر كه حسدى
غبطه يه تبديل ايده سن وغيرك علم نافعى كبي علم استيه سن تا كه اهل
دينى احيا ايليه سن وعاملرك اجرى قدر اجر بوله سن و كذلك غيرك
مال حلالى كبي مال ديليه سن وخيرات وحسنات ايله ذكرك جاودان
وسراى آخرتك آبادان اوله فافهم * در سخاوت كوش اكر دارى غنا *
* تا فزايد آب رويت از سخا * در كوشه ظرفدر و بعد الجمله جزاء

مقدم ومابعدى شرط مؤخردر كه لاجل الضروره تقديم وتأخير واقع
اولمشدر (آب فزايدك فاعلى واز اكا متعلقدر و بعد الجمله ماقبلنه
تعليلدر (كوش كاف عربيله امر حاضردر مصدرى كوشيدن در دورشمق
وچالشمق معناسنه (غنا فقرك مقابليدر كه بى احتياج اولمقدر (فزايد
فعل مضارعدر مصدرى فزون در ارتمق وارتورمق معناسنه مضارعنده
واو يرينه الف وياكتوروب فزايد وفزاينده ديرلر (فزون اسم مصدر در
آرتوق معناسنه وهمزه ايله افزودن وافزايد وافزون دخي ديرلر
(ودقائقده كلور كه فزون آرتقدر اصلى افزون در افزودن دن كه
معناسى ارتمقدر الفى حذف اولنمشدر مقابلى كاست دركه معناسى
اكسكدر اسمدر كاستن دن كه معناسى اكسلمكدر افزون ايله بيشك
فرقى بودر كه ارتمغله زايد اولان نسنيه افزون وابتدادن زايد خلق
اولانه بيش ديرلر (معناى بيت) بودركه اكر غنا ودولتك وار ايسه
جومردلكه وفقيرلره صرف ايتمكه چالش تا كه سخا و بذلك سببيله
آب رويك افزون اوله يعني كرچه غيرى احوالله دخي يوزصويى
وحرمت حاصل اولور فاما سخا ايله زياده لك بولور زيرا خلقده فقر
ذاتى اولمق حسبيله ماله ميل ايدرلر بو معنادن كرم كوردكلرى كمسه يه
تعظيم ايدرلر كريم دخي كرمى سببيله حرمت وعزتى ارتورر
* برد بارى ووفادارى كزين * زانكه آب روى افزايد ازين * كزين
امردر بردبارى اكا مفعولدر افزايد مضارعدر آب روى انك فاعليدر
ازين اكا متعلقدر (برد بارى ده يا مصدريه در بانك ضمه سيله يواش
حليم كبي و يوك كوتوريجى وكوچ چكيجى معناسنه برد بار يواش يعني
حليم اصلنده فعلدر كه برد ماضى و بارانك مفعوليدر صكره معناى
مذكوره نقل اولندى (وفادار وصف تركيبى در اصلى دارندهٔ وفادر
آخرنده يا مصدريه در (كزين كاف عجمينك ضميله در كه مصدرى
كزيدن كلور اورندلمك معناسنه مضارعنده كزيند وكزيننده ديرلر
(معناى بيت) بودركه يواشلق و وفادارلق اختيار ايله تيز مشرب
وغدار اولمه شول سببدنكه بو ايكى صفتدن آب روى زياده اولور
انكيچون كاد الحليم يكون نبيا دنلدى يعني حلم وخلقك يوكن چكوب
تحمل ايتمك انبيا صفتى در و وفا دخي بويله دركه عهدنه طورمقدر

کرك حق وکرك خلقله قال الله تعالی (یوفون بعهدهم) فافهم
* هر که او با خلق بخشاید همی * بی شك آب رویش افزاید همی *
با بخشایده متعلقدر و بعد الجمله اویه خبر واو دخی بعد الجمله هر که یه
صفتدر زیرا هر که هر کسی که تقدیرنده در که مبتدادر آب روی
افزایدك فاعلی و بعد الجمله مبتدایه خبردر (همی ایکی موضعده دخی
حقیقتده فعللر اوزرنه داخلدر که همی بخشاید وهمی افزاید دیمکدر
(می حال ایچون واولنده هاء مفتوحه تأکید حال ایچوندر (بخشاید
مضارعدر مصدر اصلیسی بخشودندر که اسرکمکدر مضارعنده
واو الفه قلب اولنوب بخشاید و بخشاینده دیرلر مصدر فرعیسی
بخشایدندر بخشایش اسم مصدردر اسرکیش معناسنه (معنای بیت)
بودر که هرکسه که خلقه مرحمت ایلر بی شك انك آب رویی افزون
اولور یعنی خلقی اسرکمك ومرحمتله معامله قلمق حرمت آرتورر
انکیچون دیرلر که کسند کدن اسن واکبر اولانی پدر وبرابری برادر
واصغری اولاد یرینه بیل یعنی بوجمله یه پدر واخوان واولاده اولان
معامله یی ایله که لطف ومرحمت وشفقتله درتا که بو صفت رحمانیه ایله
محبوب القلوب اولاسن وحرمتك افزون اولوب قدر وجاه بولاسن فافهم
* در بیان آنکه آب روی ازان زیادت می شود کوید *
* می فزاید آب رو از پنج چیز * باتو کویم بشنوای اهل تمیز *
بونك اعرابی ظاهر ومفرداتی مرة بعد اخری شرح اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که آب روی وحرمت بش نسنه دن افزون اولور
سکا سویلیه یم ایشت وقولاق طوت ای اهل تمیز وادراك بوندن
مقصود تنبیه در یعنی امور آتیه حفظنده اهتمام اوله جق اشیادن
اولمغله اول خصوصده سامعی ایقاضدر تاکه وارد اولدقده غافل
اولمیه پس لسان فارسیده بشنو وامثالی عربیده استمع والا واعلم
کلمه لری کبیدر بعد ذا امور خمسهٔ ماضیه تخلیه خاء معجمه ایله بابندن
اولمغله تقدیم وامور مستقبله تحلیه نوعندن اولمغله تأخیر اولندی
زیرا اساس بنادن مقدمدر * چون بکار خویش حاضر بودهٔ *
* آب روی خویش را افزودهٔ * حاضر بوده نك مفعولی و بکار
حاضره متعلقدر و بعد الجمله شرطدر آب روی افزوده نك مفعولیدر

آب رویه ورووی خویشه مضافدر و بعد الجمله جزاء شرطدر
(بکارده باظرفیه در تکلم آشغه ده اندر کاردن مفهومدر (بودهٔ ده
همزه خطاب ایچوندر که اصلنده یاء محذوفه یه توسل ایچوندر
صکره یا خطابه بدل قلنمشدر (بودهٔ ماضیدن قسمدر مصدری بودندر
اولمق معناسنه مضارعنده واو مفتوح اولوب بودیلور وافزودهٔ ده
بودهٔ کبیدر (معنای بیت) بودر که چونکه کندی کارکده حاضر
اولمشسن آب روی وحرمتکی آرتورمشسن یعنی اکر ایشکی غیره اعتماد
ایدوب سپارش قلمزسن بلکه بالفعل حاضر اولورسن فضاحتدن
قورتلورسن زیرا بلکه ایل سنك تدبیرکه موافق ایش طوتمیوب سنی
تخجیل ایلیه وآب رویك دوکیله خصوصا که کار خطیری شخص
وضیعه تفویض ایتمك محل خطردر ولسان ترکده مثلدرکه قورده
سؤال ایدوب اکسك نیچون قالندر دیمش اولدخی ایشمی غیره اصمرلدم
دیو جواب ویرمشدر * از سخاوت آب رو افزون شود * وز بخیلی
بی خرد مطعون شود * آب رو شودك فاعلی وافزون مفعولی واز
اکا متعلقدر وجملهسی ابتدائیه در و بی خرد شودك فاعلی وافزون
مفعولی ومطعون مفعولی واز اکا متعلقدر و بعد الجمله ما قبلنه
معطوفدر (بخیلی ده یا مصدریه در (بخیل مالی مستحقندن امساك
ایدنه دیرلر (بی خرد عقلسزدر (مطعون طعن دندرکه مزراق
وبوینوز وامثالیله ضربدر صکره وقبعد ده قولله اولان طوقنمقده
بطریق الاستعاره استعمال اولندی قال الله تعالی (وطعنوا فی دینکم)
ومبارك دیدکاری مرضه مبتلی اولانه مطعون دیدیلر زیرا طاعنه
جنك رمحله طعن وضربندن حاصل اولور و بعض نسخه ده مطعون
یرینه ملعون دوشمشدر علیه اللعنه (معنای بیت) بودرکه سخا
وجود وکرمدن انسانك حرمتی آرتار و بی عقل اولان بخیللغی اوجندن
تعییب وتقبیح وقدح اولنور وخلقك دلنه دوشوب رسوای وبد نام
اولور بوراده بی خرد دیدوکی بخلك نقصان عقلدن ناشی اولماسنه
دلالت ایدر زیرا عقل کاملی اولان آدم مقتضای عقل وشرعی
مراعات ایدر وامور واجبه ومستحسنه محافظه ده تقصیر ایتمز
وبوندن فهم اولنور که مؤمن عاقل هر وجهله محل تهمتدن حذر

ومظان قيل وقال وطعن وتشنيعدن كذر ايلر * هركه حاضر نيست
ندر كارخويش * ريزد آب روى از رخسار خويش * بونك عربى ايله
ترجمه سى كل شخص ليس بحاضر فى فعله ديمكدر پس حاضر
بحسب المعنى نيستك مفعولى وفاعلى هركه يه راجع ضميردر اندر
حاضره متعلقدر وبعد الجمله هركه يه صفتدر زيرا هركه هركسى
ديمكدركه مبتدادر (آب ريزدك فاعلى وازاكا متعلقدر وبعد الجمله
مبتدايه خبردر (ريزد فعل مضارع لازمدر توكيلور معناسنه عربى ده
ينصب كبى مصدرى ريزيدندر دوكلمك معناسنه انصاب كبى (رخسار
بوفنده تدوين اولنان جميع كتب لغويه ده تحرير ايتدكلرى بودركه
رخسار اصلنده رخزاردركه رخ يكاق وزاركه بركلمه نك آخرينه لاحق
اولور موصوفنك كثرتنه دلالت ايدر (كلزار ولاله زار وامثالى كبى
واخرى حرف حلق اولميان كلمه يه متصل اولسه زا لهسينك قرب
مخرجى اولق سببيله زا سينه قلب اولنوب مثلا رخ زارده رخسار
وشاخ زارده شاخسار وكهزارده كهسار دينلور ورخده كثرت حقيقيه
اولمامغله رخساره دكرمى وبيوك يكاق مراد اولور كويا برقاچ يكاق
حكمنده در وابن كمال دقائقده ديمشدركه سارديه درشاخسار
بداق ديه سيدر چاهسار قيو باشيدر چشمسار بكار منبعيدركه سار
بورادة بطريق الاستعارة در رخساردكى كبى كه يكاغك اورته سنده
بوجه برينه دير يعنى يكاغك بو مروجه يرى زيرا رخسارده كثرتك
وجهى يوقدر انتهى ملخصا اشته بونك كلامندن سار زاردن
مقلوب اولميغى معلوم اولدى ولكن لسان فرسه مناسب اولان
اعتبار اولدركه رخسارده كثرتى كثرت اعتباريه يه حملدر زيرا بونده
مبالغه واردركه مقام مدحه مناسبدر وبونك نظائرى دخى بويله در
حتى شاخساركه بوداقلقدر اكر بربداق اولوب زياده منتهى ايسه
مبالغه محمولدر وكذلك شاخ كه بوينوزدر براولوب عظيم قرنده
عظم واريسه كثرت اعتباريه يه راجعدر ولسان عربده دخى بومعنى
جاريدر يعنى مفردى جمع منزله سنه تنزيل ايدوب صيغة جمله تعبير
ايدرلر سرا ويل كبى كويا هر قطعه سى بر سروالدر و عجم محبوبه
جانان دير مع هذا برجاندر زيرا همان بن خسته نك جانى دكلسن جان

مطلب

عالم سن) وفقيجه برقاچ جان ونيجه روح روان منزله سنده دير پس
بومعنايه الف ونونى نسبت معناسنه اخذ ايتمكه حاجت يوقدر
وابن كماله بو دقائقدن ذهول ايدوب اظهار نقصان دوشمزدى ولكن
ديمشلردركه لكل صارم كبوة واول كتابده بومقوله مرجوح اعتبارلر
وبلكه سقط سوزلر چوقدر (معناى بيت) بودركه هركسه كه كندى
كارنده حاضر دكل وايشنى غيره اصمرلر انك آب رويى رخسارندن
دوكيلور وحرمتى قالماز وصويى كسلمش اغاج كبى قوريوب قالور فافهم
* هركرا باخلق بخشايش بود * آب روى اودر افزايش بود *
تقديرى هركه اورا بود بخشايش باخلق بود آب روى اودر افزايش
ديمكدر اورا بوده متعلقدركه را لام جاره معناسنه در تقديم اولنديغى
كه يه ارتباطندن وايكيسى كلمهٔ واحده حكمنده اولديغندن اوتورى در
با بخشايشه متعلقدر بخشايش دخى بودك فاعليدر وبعد الجمله
هركه يه صفتدركه هركه دخى هركسى تقديريله مبتدادر (هر لفظى
كل افرادى معناسنه احاطهٔ افراد ايچوندر آب روى ايكنجى بودك فاعلى
ودراكا ظرفدر وبعد الجمله خبر مبتدادر (بخشايش اسم مصدردر
اسركيش معناسنه در ولكن بويله مواضعده مصدر معناسنه حمل
اولنور بخشودندر كه اسركمكدر مرحمت كبى (افزايش دخى بويله در
يعنى اسم مصدردر آرتش معناسنه زيرا افزون ارتوق وافزايش
آرتش در مراد مصدر ردركه افزودن در آرتمق معناسنه (معناى بيت)
بودركه هركس كه انك خلقه مرحمتى اوله انك حرمتى ارتمقده اولور
زيرا رحمت وحرمت برى برينك مقاويدر پس شول دلده كه صفت
رحمت اوله انك صاحبى حرمت وعزت بولور ورحمتك نتيجه سى
معاونت وامداد وانعام وافضالدر پس ماليله وبدنيله اولانه شاملدر
* باش دائم برد بار وما وفا * تا بروى خويش بينى صد صفا *
دائم ظرفدر برد بار باشك مفعوليدر تا تعليليه در بروى ده با ظرفيه دركه
بينى يه متعلقدر صد صفا بينى نك مفعوليدر وبعد الجمله مصراع اولك
مضمونى تعليلدر برد بار يواش معناسنه در حليم كبى فعلدن منقولدر
عربى ده قيل وقال كبى يعنى اصلنده برد فعل ماضى وبارانك مفعوليدر
صكره حليم معناسنه نقل اولندى يوخسه وصف تركيبى دكلدر زيرا

وصف ترکیبی ده مشتق مؤخردر (بارکش کبی که اصلنده کشنده
باردر معمول عاملی اوزرنه تقدیم وترکیب اولنور صد فتحله یوزدر مائه
کبی اصلنده سین در وایکیسی دخی مستعملدر صفا کدرك ضدیدر
یعنی برنسنه نك شوبندن تخلصدر (عسل مصفی کبی که شمعدن تصفیه
اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه دائما حمول وحلیم اول که صفت
انبیادر وعهدکه طور ووعدکی انجازایله که غدارلق منافقلر صفتیدر
تاکه کندی یوزکده یعنی اوزره صد صفا یعنی چوق صفا کوره سن
زیرا صد بویله مواضعده تکثیر ایچوندر بوراده صفادن مراد
حرمتدر زیرا یوزی مصفی ومنور اولان کسه نك حرمتی زیاده در
وبردخی چونکه حرمتدن آب روی ایله تعبیرایتدی صفوت ایسه آبك
لوازمندندر نیتکم آب صافی دیرلر ماء قراح کبی که ایچنده خارجدن
نسنه مخالطه ایتمامش اوله * دوستی بابی هنرعین خطاست *
* ورنداری دشمن اوراهم رواست * دوستی مبتدا باکا متعلق عین
خبر وخطایه مضافدر وحرف شرطدر اصلی واکردر اونداری نك
مفعول اولی ودشمن ثانیسیدر لاجل الضروره ثانی اول اوزرنه تقدیم
اولنمشدر وبعدالجمله فعل شرطدر رواست مبتداء محذوفه خبردر
تقدیری این ناداشتن هم رواست دیمکدر (هنر عیبك ضدیدر نتکم
نجاتی نك بو بیتندن معلومدر (بیت (حرفی اوچ اولمغله ایکیسنك)
(برمیدر فی الحقیقه عیب وهنر) وکتب لغویه ده کلورکه هنر
صنعت وصنعتده مهارتدر (هنرمند وهنرور وهنرلودر عین بوراده
غیرك مقابلیدر عین خطانك معناسی خطانك غیری دکلدر بلکه
نفس خطادر دیمکدر زیرا عین معانیٔ کثیره اوزرنه کلورکه ازجمله
عین الشیٔ ذات الشی دیمکدر خطا صواب مقابلیدر الفی مقصوردر
مدی خطادر زیرا خطا مهموزدر ناقص دکل مهموزده ایسه الف
ماقبلنك فتحه سنی بیان ایچوندر فارسیده ماضیٔ مقید واسم فاعل
واسم مفعول آخرلرنده اولان هاء غیرملفوظه کبی هم تخفیفله جمع وضم
معناسنه در بوراده مراد مصراع ثانی مضمونی ایله اولك اجتماع
وبری برینه انضمامیدر ولایق ودرست وجائز دیمکدر اشتقاقی
رفتن در روان مروارید یجی درسرو روان کبی جوازده معنای مرور

اولمغله ججم جائز کورمبسن دیجك یرده رواداری دیر (معنای بیت)
بودرکه بی هنره دوستلق ومحبت ایتمك خطادن غیری دکلدر بلکه
عین ونفس خطادر زیرا محبت یاعلمی وافر ویاصنعتنده ماهر اولانه
کرکدرتاکه ظاهر وباطنده اندن مستفید اوله وعلاقه والفتدن
فائده بوله وعمری هبا وحاصلی هوا اولمیه واکر اومقوله هنرسزی دشمن
طوتمز وعداوت ایتمزسك دخی جائز وسزادر یعنی نه دوست ونه خود
دشمن اول زیرا بی هنر اولمق عداوتی اقتضا ایتمز بلکه اومقوله ناقصك
خصوصنده خالی الذهن اولمق لازمدرکه فی نفس الامر لایضر ولاینفع
قبیلندندر * تابماند رازت ازدشمن نهان * سرخود باد وستان
کمتر رسان * راز بماندك فاعلی ونهان فاعلدن حال وازنهانه متعلقدر
سر رسانك مفعولی وباکا متعلق وکمتر مقدره صفتدرکه اول مقدر
مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری اوصل سرك الی الاحباب ایصالا
قلیلا دیمکدر (بماند بانك ضمیله در زیرا مابعدنده میم شفویدر ماند
مضارعدر اولنده بااستقباله تخصیص ایچوندر زیرا لسان فارسیده
دخی مضارع حال واستقبال میانده مشترکدر وبو بایه علامت اشتقاق
وادات توسل دخی دیرلر اصلنده مکسوردر راز وسر برمعنایه درکه
کتم اولنان نسنه در ضدالشهرة معناسنه لکن راز فارسی وسر عربیدر
کمتر آزارق معناسنه در تفصیلی بالاده در بوراده قلت عددن
کنایه در رسان امر حاضردر مصدری رساندن ورسانیدن
ایرشدرمك معناسنه (معنای بیت) بودرکه تاکه سنك رازك دشمندن
نهان قاله یعنی دشمندن مستور اولمقدن اوتوری کندی سرکی دوستلره
آزارق سویله یعنی هیچ افشا ایتمه زیرا دیمشلردرکه کل سر جاوز الاثنین
شاع یعنی ایکی لبدن چقان سر درون احباب قولاغنه کیرسه دخی
آخر دشمن اغزنه دوشر وضبطی قابل اولماز پس آنی درون دلده
حفظ ایدوب هیچ برفرده آچمامق کرکدر والابردخی قپانمز وبونده
مطلقا سر داخلدر کرك اسرار کونیه وکرك اسرار الهیه زیرا همدل
نادر ورازدار کمیابدر وبو فقیر نیجه اسرار الهیه احباب نامنه اولنلر
ایچون تحریر ایتمش ایدم آخر اعدا النفسه دوشوب نیجه زحمتلر چکلدی
* تانکری پیش مردم شرمسار * آنچه خود ننهاده باشی برمدار *

پش نكردى يه ظرف وشرمسار مفعول وجمله سى مصراع ثانى يه تعليلدر آنچه آن چيزى كه ديمكدركه مبتدادر خود مبتداء ثانيدركه انت مقامنده در ونهاده كرچه فعل ماضىٔ مقيد منفى در فاما نفى حقيقتده باشى يه قيد ونهاده بحسب المعنى اكا مفعولدر فارسيله تعبيرى نباشى نهنده‌ٔ او وعربيله لم تكن انت واضعه ديمكدركه بعدالجمله خوده خبر وخود دخى بعدالجمله مبتداء اوله صفتدر وبرمدار جمله سى خبردر تاتعليليه نكردى كاف عجمى ايله نشوى معناسنه در شرمسار خجل اوتانمش معناسنه ودقائقده كلوركه شرمسارك اصلى شرمه سار در تركيب اولنيجق ها حذف اولنمشدر شرمه ده كى ها نسبت ايچوندر سارده كى ها كبى (شرم اودر شرمه اود لودر كشى اوتانيجق باشنى اشاغه صلار اثر حيا اندن ظاهر اولمغين اكا نسبت ايدرلر بركسه اوتانسه خجالت كلسه شرمسار اولدى ديرلر (برمدارده بر استعلاء افاده ايدر مدار نهى حاضردر مصدرى داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر برداشتن وبرداريدن رفع معناسنه يعنى قالدرمق پس مدار قالدرمه ديمك اولور (معناى بيت) بودركه تاكه خلق اوكنده خجل اولميه سن يعنى انلرك يانلرنده اوتانمقدن اوتورى اول نسنه يى كه سن كندك قومامش اولاسن الكله قومدغك نسنه يى قالدرمه تاكه تهمت وخجالتدن خلاص اولاسن زيرا اول نسنه نك محل مخصوصده وضع اولنديغى برمصلحته دائر اولا كه واضعى بيلور وبومعنى بين الناس كثير الوقوع در انكچون فضوللق ايدنلر آخر شرمسار اولورلر پس خانهٔ غيرده وامثالنده اوضاع غيره وضع ورفعله مداخله ايتمه زيرا سرندن بى خبرسن *اى برادر پردهٔ مردم مدر * تاندرد پرده ات شخص دكر* پرده مدرك مفعوليدر شخص ندردك فاعلى وپرده ات مفعولى بعد الجمله تعليليه در (پرده حجاب ونقاب مدر دالك فتحيله نهى حاضر در مصدرى دريدن در كسرايله يرتمق وبجمك معناسنه واهل لغت انى كرچه كسره بابنده درج ايتمشلر در عبارت شيخ فتحيله استعمالنه دخى شاهددر وبوستان سعدى ده دخى كلور (بيت) تو بينا وما خائف از يكدكر) (كه تو پرده پوشى وما پرده در) ووصف زلنجاى مولانا جامى ده كلور

بيت

(بيت) قدم از راه غمازى بدرنه) (كه باشد پرده پوش از پرده دربه) وحلبى ده دخى ديركه (در فيو وادات ظرفيه ودريدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبيدر مثلا پرده دركبى (ندرد فعل مضارع منفى در مصدرى ذكر اولنان دريدن در ولكن كسره يه كوره دالك كسره سى وفتحه يه كوره فتحه سيله تلفظ اولنور رانك تشديدى لاجل الضروره در والا اصلنده مخففدر ومواقع ضرورت مستثنادر زر لفظنده وامثالنده دخى جارى در (پرده ات فصله در زيرا وصله ضرورت يوقدر واهل لغت ديمشلردركه اكر تاء خطاب آخرنده هاء علامت اولان كلميه متصل اولسه برهمزهٔ مجتلبه زياده ايدرلر بنده ات كبى وكاه ضرورت ايچون اول ها وهمزه يى حذف ايدرلر درخزينت كبى كه درخزينه ات تقديرنده در وتاء خطاب وميم متكلم وشين غائبه اصطلاح شعراده حرف اضافت ديرلر كما فى اللغات شخص عربيدر انسانك وغيرينك ايراقدن كورينن قرالتيسيدر صكره كسه معناسنده استعمال اولندى (معناى بيت) بودركه اى برادرم وآخرت قرنداشم وبرادر كبى محبوبم خلقك پرده سنى يرتمه يعنى كزلو اولان عيوبنى كشف ايتمه رفع پرده ايدوب مستورى كشف ايدركبى بلكه حقك ستاريتى صفتيله عمل ايله وخالقك خلقيله متخلق اول تاكه بر غيرى كسه دخى سنك پرده كى يرتميه زيرا اندوكوكه كوره بولورسن خيرا وشرا وحديث قدسيده كلور (يا عبادى انما هى اعمالكم ترد عليكم) كل ايدى بصيرت اوزره اول كه رحمانى وملكى وشيطانى ونفسانى هرنه دورلو صورت اولورسه سندن اولور خارجدن نسنه يوقدر *باهواى دل مكن زنهار كار* تا نيارد بس پشيمانيت بار* با مكنه متعلقدر كار مفعولدر زنهار كلمهٔ تنزيه وردعدر كلا معناسنه ودقايقده كلوركه زنهارك اصل معناسى صقيندر اما وصيت وسپارش محلنده تأكيد ايچون استعمال اولنور (بس بورادده باء عربى ايله بسى وبسا كبى كثير معناسنه در (پشيمانيت ده اولان تاء خطاب معناده نيارده قيد در وتا نياردك مفعول اولى (وبار كه يمش ومحصول معناسنه مفعول ثانى در وبس پشيمانى باره عطف بياندر تقديرى تانياردت بار بس پشيمانى (معناى بيت) بودركه صاقن هواى دل

وشهوت طبعی کنند که کار ایله وآنی ایش طوتمه تاسکا محصول کتورمیه که اول محصول چوق پشیمانلقدر وزیاده ندامتدر یعنی هوای نفسه وآرزوی دله تابع اولان صکره چوق نادم اولور زیرا داعیهٔ شرع وعقل کامل اولمدیغجه ایش طوتمق اولماز وانك که ایشی هوی وهبا اوله نه هدی ونه خدا قیوسیدر وآخر انك مطرحی آه وندامت قیوسیدر فافهم جدا * قدر مردم راشناس ای محترم * تاشناسد مردمان قدر توهم * قدر شناسك مفعولیدر مردمان شناسدك فاعلی وقدر مفعولیدر و بعد الجمله تعلیلدر (قدر مقداردر که کمیت دخی دیرلر مقصود وزن عقل واعتبارله اولان قدر یدر نتکم برکسه‌یی مدح اینسه‌لر وزنده آغر چکر دیرلر (شناس شین معجمه نك کسریله امر حاضردر مصدری شناختندر آکلمق معناسنه مضارعنده خاسینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دینلور محترم حرمتلو ومعزز ومکرم بونده محل قدرده محترم لفظنده اصابت ایتدی هم جمع وموافقت ایچون اولدیغی مرارا اشارت اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای محترم ومعزز کسه قدر مردمی فهم ایله وخلق مراتبنه تنزیل ایت تاکه مردملر یعنی آدم اوغلنلری دخی سنك قدرکی بله‌لر وسنی عالی طوته‌لر و بوایکی فهمك اثری بر یره مجتمع اوله والا خلافی بر یره کلور که ایکی طرفدن دخی حرمتسزلکدر الحاصل خیرا وشرا انسان عملنه کوره مکافات اولنور * تازبانت باشد ای خواجه دراز * دست کوته دار وهرجانب متاز * زبانت باشدك فاعلی ودراز مفعولی و بعد الجمله ظرفیه در زیرا تا بوراده مادام معناسنه‌در دست دارك مفعول اولی وکوته ثانیسی وهرجانب متازه متعلق و بعد الجمله دار جمله‌سی اوزرینه معطوفدر خواجه بای و پیر وعزیز ودانشمند وقوش ایبوکی و بعضیلر دیدیلرکه خوج اصلنده جیم عجمیله قوش ایبوکی در مثلا خروس وطویغر وهدهد وامثالنك تاجیدر بوسببدندرکه تعظیم قصد ایدوب بعض عزیزلره خواجه دیرلر بوصورتده آخرنده اولان ها تخصیص ایچون اولور (کوته هاء ساکنه ایله کوتاه دن مخففدر قصه دیمکدر قصیر کبی که درازك مقابلیدرکه اوزوندر طویل کبی (متاز نهی حاضردر مصدر اصلیسی تاختندر سکرتمك وقتی ایومك معناسنه

مضارعنده خا زایه قلب اولنوب تازد وتازنده دینلور ومصدر فرعیسی تازیدندر زیرا بعد القلب اخذ اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای خواجه مادامکه سنك دلك اوزون اوله وخلقه اطاله و پرده‌در اولمقدن خالی اولمیه سن مرادك اولان نسنه‌دن الکی قصه طوت وهرجانبه یلوب سکرتمه یعنی هرقنغی جانبه هرنه مراد ایچون حرکت ایتسك الك مطلوبه ایرشمز واندن کوتاه قالور پس بو کلامده محذوف واردرکه بحسب المقام مفهوم اولمغله طی اولنمشدر و بونده تابی تعلیلیه طوتوب زبانك دراز اولمقدن اوتوری یعنی اکر دیلرسك زبانك دراز اوله دلکی کوتاه طوت دیو معنی فاسدر زیرا کلامك ماقبلنه مخالفدر و بردخی لسان عامه‌دن خارجدر اکرچه من عرف الله طال لسانه وفقیجه الی دنیادن چکوب علاقات طرفنه حرکتدن منقطع اولان عارف بالله اولدیغی جهتدن طویل اللسان اولور یعنی چوق سویلر ومعروفك اسما وصفاتنی شرح ایلر * هرکرا قدری نباشد در جهان * زنده مشمارش که هست از مردکان * بونك تقدیری هرکسی که نباشد اورا قدری درجهان مشمارش زنده که از مردکان دیمکدر و بونك نظائرنك اعرابی سبق ایتمشدر (مشمارش نهی حاضردر مصدری شماریدندر ضمه صایمق معناسنه بوراده لاجل الضروره شینی اسکان اولنورکه لفظی بومقامده تعلیل ایچوندر وهست است معناسنه‌درکه مردکانه قیددر تقدیری از مردکانست دیمکدر مردکان مرده‌نك جمعیدر میت معناسنه که زنده‌نك مقابلیدر کاف مرده آخرنده اولان هاء غیرملفوظه‌دن بدل وآن اداة جمعدر نتکم بالاده مشروحدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه‌نك که بدخوی وبدزبان اولدیغندن اوتوری دنیاده قدر واعتباری اولمیه سن آنی زنده صایمه زیرا اویله کس مرده‌لردندر یعنی میت حکمنده‌در الحاصل خوار وحقیر اولان کسه‌نك حیات دنیویه‌سی مماتکبیدر وحقارتنه سبب اخلاق ردیه‌در * ازقناعت هرکرا نبود نشان * کی توانکر سازدش مال جهان * تقدیری هرکسی که نبود اورا نشان از قناعت کی سازدش مال جهان توانکر دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهردر قناعت قسمته رضا وزیاده طلب ایتممکدر اوراده را لام جاره معناسنه‌در

عرب له دیر (توانکر قادردیمکدر زیرا توان قدرت وکر کاف عجمی ایله
ادات فاعلدر که ترکیبده بجی معناسن افاده ایدر (زرکر قیومجی در
توانکر قدرت بولیجی در (سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمك
معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنور (معنای بیت) بودر که
هرکسه که انك ایچون قناعتدن نشان اولمیه وموجود اولان مرتبه دن
زیاده سن طلب ایلیه نچون آنی مال دنیا توانکر وغنی دوزر یعنی
اهل حرصی بتون مال عالم طویرمز وهرنقدر چوق بولسه طویدم
دیمز بلکه قبرده طوپراق طویورر که استخوان ودیده سنك ایچنه
طولار پس نعمتك مزیدنی آخرته آلیقومق کرکدر * دائما می باش
از حق ترسکار * باش نیز از رحمتش امیدوار * دائما ظرفدر
از ترسکاره متعلقدر ترسکار می باشك مفعولیدر امیدوار ایکنجی باشك
مفعولی اولدیغی کبی از رحمت امیدواره متعلقدر ترسکارده ترس فتحله
سمدر قورخو معناسنه مصدری ترسیدندر که قورقمقدر (کار کاف
عجمی ایله ادات مبالغه در که فعل ماضی وامر وبعض اسما اواخرنه
لاحق اولور وکثرت معناسن افاده ایدر که معنای مبالغهٔ اسم فاعلدر
پروردکارکبی که کثیر التربیه در رب کبی وآمرزکار کبی غفور معناسنه
ویادکار کبی که آکه دریجی دیمکدر وحلیمی ده کلور که اسم فاعل
مقامنده مصدردن بر اسم اخذ اولنوب آخرنه کار الحاق ایدرلر مثلا
ساختن لفظندن ساز آلوب سازکار دیرلر موافق معناسنه انتهی
بو صورتده ترس دخی ترسیدن لفظندن اخذ اولنوب ادات کار الحاقیله
مبالغهٔ اسم فاعل معناسن افاده ایدوب زیاده خائف دیمك اولور وبویله
دیمك دخی جائزدر که (ترس ترسنده دن ترخیم اولنمش اوله وصف
ترکیبی ده اولدیغی کبی بو صورتده ادات مبالغه اسم فاعل آخرنه کلمش
اولور تنکم توان دیرلر که اسم قدرتدر وتواند مراد ایدرلر که فعلدر
ومطلق اسمه لاحق اولمق جائز اولدیغی ذکر اولنان یادکار لفظندن
وخداوندکاردن وامثالندن مستفاددر زیرا خداوندکار صاحب
ومالك معناسنه در مبالغه طریقیله ملوك وسلاطین کبی وبحسب
الاعتبار عزیزه واهل کمال اولنلره دخی اطلاق اولنور حضرت
مولانایه خداوندکار دیدکلری کبی (نیز نعمة الله ده کلور که نیز حرف

عطف در دخی دیمکدر وینه معناسنه انتهی ینه ایضا معناسنه در
بو مقامده اولدیغی کبی ولکن نیزك حرف عطف اولماسنده شبهه
واردر دیو بعضیلر اعتراض ایلمشلردر زیرا اسب واستررا سوارکشته
دیجك برده اسب نیز استررا دنلمز وبو فقیرك فهم ایتدیکی بودر که
حرف عطف دخی معناسنه اولمغله نیزی دخی معنای دخی یی مشتمل
اولمغله او حکمده قیلدیلر پس بوندن نیز فی نفس الامر حرف عطف کبی
استعمال اولنمق لازم کلمز وفا نقده کلور که نیز لفظی ده معناسنه در
مثلا ترك اونده دیر عجم اونیز دیر نیزك نوزدن فرقی بودر که نوز
دخی در اونده ها زیاده ایدوب هنوز دیرلر انتهی بالاجمال بو فرقك
تحتنده طائل یوقدر زیراده ودخی بر معنایه در وهنوز دخی شمدی
معنالرنه کلور مقامنه کوره (امیدوار کتب لغویه ده کلور که وار ادات
نسبه در قروار کبی ومصاحبت ایچوندر امیدوار وبزکوار کبی
امیدلی وعظمتلو دیمکدر وود قاعده کلور که وار لسان فارسیده
مناسبت ولیاقت معناسن افاده ایدر که ترکی دلده اندن یارایله تعبیر
ایدرلر راهوار که آت اوصافندندر یوله یارار آت دیمکدر شهوار که
انجو اوصافندندر معناسی شاهه لایقدر کوشوارکوبه در قولاغه
مناسبی اولمق اعتباریله در مناسبت مشابهتدن بر نوع اولدیغندن
اونوری مقام تشبیهده ده وار استعمال اولنور فروار کبی برکسبه
برنسنه لایق واول کسیه سزاوار واول نسنه یه سزاوار دیرلر (بزرکوار
اولویه لایق اما اولوغه لایق معناسنده استعمال اولنور بو صورتده
بزرکوارك اصلی بزرکی واراولور که اندن اختصار اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که دائما حق تعالیدن زیاده خوف ایدیجی اول
ومکرندن امین اوزرنه اولمه زیرا کفردر وینه رحمتندن امیدلو
ورجا اوزره اول ونا امید اولمه که بودخی کفردر نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر
قال تعالى (لا تأمنوا مكر الله) وقال تعالى (لا تقنطوا من رحمة الله)
الاية فافهم جدا * برعدوی خویش چون یابی ظفر * عفو پیش
آور زجرمش درکذر * تقدیری چون یابی ظفر برعدوی خویش
پیش آور عفو ودرکذر از جرمش دیمکدر که اعرابی بوندن ظاهردر
(یابی فعل مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه

مضارعنده فا یایه قلب اولنوب یابد و یابنده دینلور (ظفر عربیدر مطلوبه فوز وغالب اولمق (عفو عربیدر ذنبدن تجاوز واثرنی محودر ودعاده کلور (اسألك العفو والعافیه) ای ترك العقوبة والسلامة (عفو اصلنده قصد معناسنی مشتملدر کویا سندن عفو ایتدم دیمك ازالهٔ ذنبی قصد ایتدم دیمکدر (جرم ضمله عربیدر اکتساب مکروهده استعمال اولنور اصلی جرم در فتحیله که آغاجدن یمش کسمك معناسنه در (کذر بوراده امر در مصدری کذشتن در وازکچمك وبریدن بریره کچمك وصالیویرمك مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد دینلور (معنای بیت) بودر که چونکه کندی دشمنك اوزرنه ظفر بوله سن وغالب اولاسن عفوی اوکوکه کتور وانك کناهندن کچ یعنی عفو داجح ولان مقاعده والاشر عدن وقلبدن استغنا ایله واکا کوره عمل قیل زیرا بعض اعدا واردر که قتلی ویاغیری وجهله مؤاخذه سی لازمدر نتکم بعض حیوانات حل وحرمده قتل اولنور فاره وکلب عقور وعقرب ودولنکج دیدکاری قوش کبی * با تواضع باش وخوکن باادب * صحبت پرهیزکاران می طلب * با ما بعدنده امره یعنی باشه متعلقدر وخو دخی کنه مفعول وبا اکا متعلقدر وبعد الجمله جملهٔ اولی اوزرنه معطوفدر صحبت مابعدنه مضاف ومی طلبه مفعولدر تواضع عبودیت نفسی بیلوب تذلل ایتمکدر که مقابلی کبردر وریاستدر انکیچون درویش ریاست اهلی اولماز (ادب امور مستحسنه یی رعایتدر کرك عباداتده وکرك معاملاتده وکرك عاداتده وانك جزئیاتی چوقدر انسان کامل کرکدرکه هر بابده عهده سندن کله (وپرهیزکاران پرهیزکارك جمعیدر پرهیزکار صفت مشبهه در اهل تقوی معناسنه (می طلب امر حاضر در مصدری طلبیدن در استمك معناسنه مضارعی می طلبد کلور اصلنده عربیدر ولکن عجم تعجیم وتصریف ایتمشدر (معنای بیت) بودر که تواضع صفتیله اول وادبله خوی ایله واهل تقوی صحبتنی طلب ایت اشقیا مجلسنه اوتورمه زیرا تواضع وادب صفت انبیاندر علیهم السلام ومتواضع ومتأدب اولان کمسه انبیا ایله مجانست ومناسبت ایتمکله وصف مذکور علو درجه سنه سبب اولور وکذلك مجالس تقوی مجلس رحمت ومجلس

فسق مجلس غضبدر بناء علی هذا اعوذ برضاك من سخطك موجبجه اسباب غضبدن فرار ودائرهٔ رحمتده قرار ایلمك کرکدر وانسان بالفعل فسق ایتمك دکل بلکه فاسقه وآلات فسقه نظر ایتمك بله منهیدر * برد باری جوی وبی آزار باش * تا که کردد در هنر نام تو فاش * برد باری مابعدنه مفعولدر (وبی باشه متعلقدر وبعد الجمله جوی جمله سی اوزرنه معطوفدر (نام کرددك فاعلی وفاش مفعولیدر ودر اکا ظرفدر برد باری ده یا مصدریه در برد بار حمول وحلیم در نتکم تفصیلی مرور ایتدی (جوی امر در مصدری جوییدن در آرامق معناسنه (آزار آزردن لفظندن مشتقدر واسم مصدردر آزردن وآزاردن آزارلمق واینجتمك وسوکمك معناسنه (هنر خصال جیده وصنعت ومهارتدر (فاش عربیدر اصلنده فاشی در تخفیفا یاسی حذف ایدوب فاش استعمال ایدرلر فشو عتو وزنی اوزرنه برنسنه نك انتشار وظهوریدر نتکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودر که یواشلق آره وده یعنی خلقك هرنه ایسه یوکن کتوریجی اول وبی آزار اول یعنی کمسه یی رنجیده ایتمه وسب وشتم ایلمه ودهاکی محفوظ طوت تا که هنرده نامك فاش ومنتشر اوله یعنی بویله خصال جیده واخلاق جمیله لك سببیله اسان ناسده ایو نامك سویلنه وخلق سنك حسن حالکه شهادت ایده لر که انتم شهداء الله فی الارض موجبنجه انلرك حسن شهادتلری عند الله قبوله قرینه در خصوصا دیمشلردر که قرق نفر کمسه بر ولی عرفی حکمنده در ولینك شهادتی ایسه مقبولدر زیرا تزکیهٔ نفس ایتمکله کلام شوب اغراضدن خالصدر * همچو تریاقند دانایان دهر * قاتلند ای خواجه نادان چو زهر * همچو تریاقند مقدم خبر ودانایان دهر مؤخر مبتدادر قاتلند ایله نادان دخی بویله در (همچو کلمهٔ تشبیه در مثل معناسنه در هم لفظی موافقته دلالت ایدر مألی تشابهدر که ایکیسی بری برینه تشبیهده موافقدر دیمکدر کویا دانا تریاقه بکزه دیکی کبی نافع اولمقده تریاق دخی دانایه بکزر مفید اولمقده نتکم علم بیانده کلور (بیت) رق الزجاج ورقت الخمر) (فتشابها وتشاکل الامر) (فکانما خمر ولا قدح وکانما قدح ولا خمر) تریاقند اصلی تریاق اند راند بوراده است

كه رابطه در انك جمعدر ياران من اند بنم يارلرمدر ديمكدر ترياق ودرياق
كسرله معروف نسنه دركه زهرلرك مضرتن دفع ايدر يعني بر دواء
مركبدر كه ابتدا اني ماغنس ديدكلري حكيم اختراع ايلدي صكره بر حكيم
دخي كلوب لحوم افاعي زياده سيله اني تتميم ايتدي وتاريخ كزيده ده كلور كه
دفع زهر ايچون مار افعي دن معمول اولان ترياقي افريدون ديدكلري
پادشاه دوزدي وقاموسده كلور كه ترياق يوناني در صكره تعريب
اولنمشدر وصحاح جوهريده فارسي معربدر ديمشدر يعني فارسيده
ترياكدر صكره كاف قافه تبديل اولنوب ترياق دنلمشدر نتكم ساختهٔ
افريدون اولمق اكا دالدر زيرا افريدون ملوك عجمدندر ولكن كلام
قاموس اصحدر زيرا حكما يونانيه در ومعاجين وادويه انلردن قالمشدر
پس اصلي تريادر تاورانك كسره لري وياءنك تشديديله (دانايان دانانك
جمعيدر اصلي دانا آن در همزه ايله كه آن ادات جمعدر ولكن تخفيفا
همزه يايه قلب اولنمشدر دانا صفت مشبهه در مبالغه ايله عالم معناسنه
عليم كبي ومفتاح اللغه ده كلور كه صفت مشبهه مضارعدن مشتقدر
طريق اشتقاقده كاه فعل مضارعك آخر حرفن الفه ابدال ايدوب
مثلا كويد وبيند لفظندن كويا وبينا ديرلر وكاه الفه برنون ضم
ايدوب مثلا كريد ونالد لفظندن كريان ونالان ديرلر وبو صيغه ايله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسه ده جائزدر انتهى وبعضلر ديديلر كه
صفت مشبهه امردن مشتقدر مثلا داناده دان امردر آخرنه الف
زياده سيله صفت اولور ودقايقده كلور كه دان اسم فاعلدر دانستن دن
معناسي بليجي در داننده دن ترخيم اولنمشدر نكته دان وخرده دان دن
جزاولان دان دخي بو معنايه در دانا بللو ديمكدر شول الف كه آخر
كلمه يه لاحق اولور معناي اتصاف افاده ايدر شول حالت كه عارض
اوله انده ادات توصيف منددر حاجت مند كبي وشول حالت خلقي
اوله انك اداتي الفدر پناده كي تواناده كي دانانك مقابلي نادان در
كسك مقابلي ناكس ومردك مقابلي نامرد اولديغي كبي اسان فارسيده
نا ادات سلبدر اول كلمه يه داخل اولوب مدخولنك مدلولنده اولان
وصفي موصوفندن سلب ايدر بو قاعده اوزره نادانك معناسي بليجي
دكلدر ديمكدر نتكم نامردك معناسي ار دكلدر ديمكدر انتهى (دهر

اصلده عالمك مبدأ وجودندن انقضاسنه دك اولان مدتك اسميدر
صكره هر مدت كثيره ده استعمال اولندي زمان ايسه مدت قليله
وكثيره اوزرنه واقع اولور دهري ديرلر بقاء دهره ذاهب اولانه بوراده
دهرله مراد زماندر قال الله تعالى (ومايهلكنا الا الدهر) اى الزمان
(قاتلند بونك دخي اصلي قاتل اندر قاتلر در معناسنه قتل جسددن
روحي ازاله در موته فرقي بودر كه موت فوت حياتله اولور قتل ده ايسه
مباشرك فعلي معتبردر (زهر آغو ديدكلريدر زهره اودر مراره معناسنه
زياده آجي اولديغندن اوتوري يعني اكا نسبت ايدوب زهره ديديلر
وپاد زهر ديدكلري مصحح زهر ديمكدر (معناي بيت) بودر كه زمانك
عالملري وجهانك فاضللري ترياق فاروق كبيدر كه زهر جهله محض دوا
ومرض نفسه عين شفادر نادانلر ايسه بونلرك خلافيدر كه زهر
هلاهل كبي قاتل ومضردر پس نافعدن استفاده وضاردن مباعده
ايده كور قال الله تعالى (وهديناه النجدين) يعني الله تعالى سني طريق
خيره وشره هدايت ايلمش واسبابني بلدرمشدر همان سندخي مهتدي
اولوب طريق خيره سلوك وطريق شردن رجوع ايله فافهم * مردم
از ترياك مي يابد نجات * خودكسي اززهركي يابد حيات * تقديري
مي يابد مردم نجات از ترياك كي يابد كسي حيات اززهر ديمكدر كه
مردم يابدك فاعلي ونجات مفعولي واز اكا متعلقدر كسي وحيات
وازدخي ايكنجي يابده كوره بويله در (يابد ياء مثناتك باء موحده اوزرنه
تقديمي ايله مضارعدر مصدري يافتن در مضارعنده فا بايه قلب
اولنوب يابد ويابنده ديرلر (خود بويله يرده آخر لفظي كبي مقام تعريضده
استعمال اولنور نتكم تصوير معناده كلور (معناي بيت) بودر كه
آدم اوغلاننك مسموم اولاني ترياكدن نجات بولور وهلاكدن
قورتلور خود بركسه زهردن نجه حيات بولور يعني بويله اولديغن
بيلورسن وسكا ديملود كلدر واني بلمامك عجبدر ايمدي داناله
نادان دخي بويله در كه دانا علم وكمالي ايله هلاك معنويدن نجاته سبب
ونادان جهل ونقصانيله هلاكه مؤديدر بو سببدندر كه علماء نور
وروح وفيض ديرلر زيرا باعث روشنايي وبادئ حيات جاوداني در
جهل ايسه ظلمات ومزيل الحيات وعين يبوستدر والله الحفيظ

صبر وعلم وحلم تو باغ دلند حرص وبغض وكينه زهر قاتلند* بعض
نسخه‌ده صبر وعلم وعقل تو وبعضنده صبر وعلم وحلم ترياك دلند
دوشمشدر ولكن علم عقلده داخلدر وباغ دخى ترياك كبى افاده ايتدوكى
حياتى افاده ايدر نتكم آتيده‌ده كلور اكرچه ترياكله زهرك ظاهرده
مناسبت ضديه واردر (باغ عجمده رومده بغچه ديدكلرى دركه
هر نوعدن اشجارى مشتملدر اوزم چبغنه اختصاصى يوقدر وباغ
وباغچه‌يه بالطبع ميل ايدوب سبب انشراح صدر وباعث حيات دل
ايلديكيله ترياكه بدل باغ ذكر ايتدى زيرا ترياك زهرك مضرتنى دفع
ايتدوكى كبى سير باغ دخى انقباض وكدورتى دلدن ازاله ايدر وانبساط
وصفا وحيات بخش اولور (دلند قاتلند‌ده اولان اند بالاده‌كى كبى در
(بغض حبك ضديدر يعنى بغض نفسك بر نسنه‌دن نفرتى وحب
نفسك بر شيئه انجذاب ورغبتى در وديمشلردر كه عداوت ايله بغضانك
فرقى بودر كه عداوت بغضادن اخصدر زيرا هر عدو مبغضدر فاما
هر مبغض عدو اولماز مثلا بعض اشخاص برى برندن بالطبع نفرت ايدر
فاما اورتاده موجب عداوت اولميجق انتقام ايچون كين طوتمقدن
خالى دكلدر (كينه كاف عربى نك كسريله خشم وقلبنده دشمنلك
طوتمق وانتقام المق دله مكدر كه عرب حقد دير (كينه ور كينلودر
بقيه مفردات بالاده‌در (معناى بيت) بودر كه سنك صبر وعلم وحلم
وعقل وسائر صفات وخصال حميده‌ك باغ دلك وسبب انبساط
وباعث حياتكدر ترياك كبى زيرا بو مقوله فضائل ايله قلب زنده اولور
نتكم حرص وبغض وكبر وكينك وامثالى قاتل حياتكدر زهر كبى زيرا
بو مقوله رذائل ايله قلب مرده ونفس زنده اولور مقصود اصلى ايسه
نفسى قتل وقلبى احيادر وبو معنى حيات حقيقيه اربابى ايله صحبته
منوطدر زيرا زنده ايله اختلاطدن زنده‌لك حاصل اولور مرده ايله
الفتدن مرده‌لك وجود بولديغى كبى* فخر جمله كارها نان دادنست*
در بروى دوستان بكشادنست* فخر مبتدا وجمله دخى همزهٔ اضافت
تقديريله ما بعدنه مضافدر اصلى جملهٔ كارها دركه لاجل الضروره
همزه حذف اولنمشدر دادنست خبردر ونان انك مفعوليدر بروى
بكشادنه متعلقدر بكشادن خبر بعد خبردر (فخر نازلنمق وخصاله

تمدحدر افتخار كبى (نان خبزدر نان اصل اولمغله تخصيص ايلدى
پس ادام دخى مطلقا اكا منضمدر (بروى بر روى ديمكدر كه رانك
حذفيله تخفيف اولنمشدر (كشادن اچمقدر مضارعنده يا زياده
ايدوب كشايد وكشاينده ديرلر اولنده با مضموم اوقنور كافك ضمه سنه
اتباعا اكرچه بو راده كاف لاجل الضروره اسكان اولنمشدر
(معناى بيت) بودر كه جمله كارلرك فخرى يعنى انسان انكله فخر
وتمدح ايتدكه صالح وسزا اولان ايش نان ويرمك واطعام طعام
ايتمكدر كه قرآنده مواضع عديده‌ده مدح وترغيب اولنان صفت جميله
وخصلت جليله در ودوستلرك يوزى اوزرنه قپويى اچمقدر يعنى
كشادهٔ باب اولوب آينده وروندهٔ يه اكرام وانفاق ايتمكدر كويا
كشاده در اولمق سخا وضيافتدن وبسته در اولمق امساك وادخاردن
كنايه اولدى وبو راده دوستانى تخصيص ايتدى زيرا بطريق الزياده
كلوب كيدن احبابدر اعداد كل وبر دخى اهل تقوايه رمزدر زيرا
حديثده كلور كه (لا يأكل طعامك الا تقى) اكرچه حضرت ابرهيم
عليه السلام بذل عام ايدردى وبوندن مراد ذى قدرت اولانى اطعام
وانفاقه ترغيبدر زيرا معسر اولنلره حرج يوقدر* كرچه دانا باشى
واهل هنر* خويش را كمتر ز هر نادان شمر* تقديرى كرچه باشى دانا
واهل هنر شمر خويش را كمتر ز هر نادان ديمكدر كه بوندن اعرابى ظاهر
اولور كرچه كر حرف شرطدر كه اكردن تخفيف اولنمشدر ورچه دخى
ديرلر ولكن چه بو راده اتباع طريقيله در بو نسخه بشقه معناسى
يوقدر (شمر شينك ضمى وميمك فتحيله امردر شمردندن ضمنين ايله صايمق
معناسنه ماضى دخى بو يله در شمرد كبى مضارعى شمرد كلور ميمك فتحيله
بو كلمه نك تفصيلى بالاده‌در (معناى بيت) بودر كه اكرچه دانا واهل
هنر اوله سن يعنى بو صفتلرله متصف اولورسكده ينه كنديكى هر ناداندن
اقل وانقص عد ايله زيرا كمال انسانى بونده در وشول كه منم ديكر
نيست دير قصورنه واقف اولمديغندندر وبو بابده اعلم الخلق علمنا
ما جهلنا ديدى وما عرفناك حق معرفتك ديو اعتراف ايلدى وحق تعالى
(وما اوتيتم من العلم الا قليلا) بيوردى پس حقدن آكاه اولان كمسه‌يه
دعوى دوشمز بلكه تواضع دوشر زيرا ديمشلردر كه فى كل شئ وفيه

کل شیء فافهم جدا * * تنبیهات اخری * *
*شد دو خصلت مرد نادان رانشان *صحبت صبیان ورغبت بازنان*
دوشدك فاعلی وخصلت فاعلدن تمییز در نشان مفعولیدر مرد نشانه
متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در نادان مرده صفتدر صحبت دودن
بدلدر معطوفله بله (خصلت بو راده رذیله در (صبیان صبی نك
جمعیدر که هنوز سوددن کسلمین اوغلانلر بوراده صبیان ایله مراد
احداث در یعنی حدیث السن اولان اوغلانلر وتازه لر در (رغبت
برنسنه یی حرصله ارادت وطلبدر زهدك مقابلیدر که زهد اعراض
ورغبت توجه واقبالدر (بازنان ده با فی معناسنه ظرفیه در و یا الی
معناسنه در زیرا رغبت فی و یا الی ایله استعمال اولنسه حرص واقبال
وعن ایله مستعمل اولسه زهد واعراض اقتضا ایدر (زنان جمع زندر که
مقابل مرددر (معنای بیت) بودر که ایکی خصلت رذیله مرد نادان
ایچون نشان وعلامتدر یعنی هر کیده که بو ایکی خصلت اوله اول کمسنه
جهلا وسفها قبیلندندر عقلا واهل وقار کروهندن دکل اول ایکی
رذیله نك بری تازه لرله صحبت و مجلسلرنه ملازمت و بری دخی زنلره
رغبت وحرص وانلرله الفت ومزاوجه در زیرا ایکیسی دخی خفته
دلالت ایدر اکرچه خاتونلرله مخالطه فی الجمله مشروعدر تمتع وتناسل
ایچون فاما تازه لرله صحبت بالکلیه ممنوعدر زیرا مواضع تهمتدندر مکرکه
ضرورت قویه اوله تعلیم علم وکتابت وصنعت وامثالی کبی * ناخوشی
درزندکانی ای ولید * مرد را ازخوبی بدکردد بدید * ناخوشی مبتدا
ودرزندکانی اکا صفتدر تقدیری ناخوشی که درزندکانی حاصلست
دیمکدر بدید کردد ك مفعولی ومرد را اکا متعلق واز بد یده متعلقدر
ومردك تعلق را لام جاره معناسنه اولدقله در و بعد الجمله مبتدایه
خبردر ناخوشی ده یا مصدریه در (ناخوش ناملایم دیمکدر (زندکانی
بالاده تحریر اولندیکه زندکی دیری لکدر حیات کبی کاف زنده آخرنده
اولان هاء غیر ملفوظه دن بدل ویا نسبت ایچوندر زندکانی درلکدر
حیاتدن تمتع معناسنه که دیری لك اوزرنه متفرعدر کاف ویا
زندکی ده اولان کبی در الف ونون نسبتده مبالغه ایچون زیاده قلنمشدر
کما فی الدقایق بوراده ظاهر اولان یا مصدریه اولقدر زیرا کرچه

مصدرده

مصدرده الف ونون زیاده قلنمز ولکن زنده نك فتحه سنی تصحیح ایچون
کاف زیاده قلندیغی کبی زندکی به مشابهت لازم کلسون ایچون
الف ونون دخی زیاده قلندی (ولید عربی در مولود معناسنه
بوراده مواضعه ده ای جوان وای پسر معناسنه استعمال اولنور
(بدید بعض نسخه ده وحید دوشمشدر باء عربی نك فتحیله آشکاره
وبللو معناسنه (معنای بیت) بودر که ای ولید وجوان درلکده
ناخوشلق یعنی خلقله ناخوش درلك ولطفله کچنمامك وامتزاج
قلمامق انسانه بد خویلکدن ظاهر وآشکاره اولور اکر حسن خلق
اوزرنه اولسه هر کس ایله خوش کچنور ومحبوب القلوب ومقضی المرام
اولوردی پس بداخلاق اولان کمسه کندی نفسنه لوم ایلسون وتبدیل
اخلاق ایلسون تا که وکونوا فی الله اخوانا موجبنجه هر کس ایله اخوت
مرتبه سنه ایروب آخر حقنده حسن شهادته سزا اولسون * آنکه نبود
مرورا فعل نکو * مرده می دانش که زنده نبود او * فعل نبودك فاعلی
مرورا اکا متعلقدر که تقدیری مر اورا دیمکدر که را لام جاره معناسنه در
ونکو فعله صفتدر و بعد الجمله انکه یه صفتدر که انکسی تقدیرنده درکه
مبتدادر مرده دانشك مفعولی و بعد الجمله خبردر و که تعلیل در
نبودك فاعلی او ومفعولی زنده در و بعد الجمله تعلیلیه در بو بیتك جمله سی
مفردانی مرارا شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که اول کمسه که
انك ایچون ابوایش اولمیه بلکه بد کار اوله انی سن مرده ومیت بیل زیرا
زنده لك اسبابندن اوزرنده اثر یوقدر حیات حقیقیه نك آثاری ایسه
افعال جمیله واخلاق حمیده در حیات صوریه نك آثاری حس وحرکت
مطلقه اولدیغی کبی وشول که حقیقتده زنده در کمال صورت الهیه
اوزرنه در وشول که فی الحقیقه مرده در نصف صورت الهیه اوزرنه در
میت کبی وبوندن انسان حقیقی ایله انسان حیوانی نك بیننده فرق
ظاهر اولدی * هر که کوید عیب تواندر حضور * می نماید راهت از
ظلمت بنور * هر کسی که دیمکدر مبتدادر وکویدك تحتنده ضمیری
اکا راجعدر وعیب مفعولیدر واندر اکا ظرفدر و بعد الجمله مبتدایه
صفتدر (راه نمایدك مفعول ثانیسی فاعلی تحتنده کس در تا خطاب
نماید قیددر می نمایدت راه دیمکدر که نمایدك مفعول اولی در واز وبا

نمایده متعلقدر (عیب شول امردر که برنسنه انکله مقر نقص اولور
تفصیلی بالاده در (حضور غیبتك ضدیدر غین معجمه نك فتحیله
(ظلمت استنارت شاندن اولان محلده عدم نور در محل لیل کبی انکچون
ظلمت لیل دیرلر وجهل وشرك وفسقه دخی ظلمت دینور علم وتوحید
وطاعته نور دینلدوکی کبی زیرا ظلمت ونورك هر بری ایکی قسمدر که
حسی ومعنوی در (معنای بیت) بودر که هر کسه که سنك عیب
ونقصان وخطاکی حضورکده یوزکه سویلر اول سنك مخلص
دوستکدر زیرا سکا ظلمتدن نوره یول کوستر یعنی ظلمت عیب وعار
ونقصدن نور هنر وعرض وکماله اخراج ایدر مداحك اولان ایسه
خلافن ایدر نتکم اهل خلاف حقنده کلور (یخرجونهم من النور
الی الظلمات فافهم * مرترا هر کس که باشد رهنمای * شکر او می باید
آوردن بجای * هر کس مبتدا ورهنمای باشدك مفعولی ومرترا اکا
متعلقدر وبعدالجمله مبتدایه صفتدر شکر آوردنك مفعولی وآوردن
بایدك فاعلیدر بجای اکا متعلقدر (رهنمای وصف ترکیبی در یول
کوستریجی معناسنه مرشد وهادی کبی اصلنده نماینده راهدر صکره
ترخیم وتقدیم معمولله ترکیب اولنمشدر مصدری نمودندر کوسترمك
وکورنمك معناسنه مضارعنده واو یرینه الف ویا کتوروب نماید
ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودر که هر کسه که طریق حقده سکا
رهنما ومرشد اوله انك شکرنی یرینه کتورمك کرکدر اولاحقه شکر ایله که
سنی او مقوله مرشده هدایت ایتدی وثانیا اول مرشده شکر ایله که
سنی ارشاد ایلدی زیرا بو مقوله یه شکر ایتمك امر حقله اولیجق اطاعت
امر لازمدر سجدهٔ آدم کبی الحاصل مرشد امرله در نتکم قرأنده کلور
(وابتغوا الیه الوسیلة) وشکر واسطه دخی بویله در کما ورد فی الحدیث
(من لم یشکر الناس لم یشکر الله) نتکم براءت صدیقه رضی الله عنها حقنده
آیات کریمه نزول ایتدکده پدری حضرت صدیق رضی الله عنه اکا
رسول اللهه صلی الله علیه وسلم شکرله توصیه ایتدی زیرا نعمت
مذکوره وساطت رسولله حصوله کلدی پس حق واسطه مراعات
اولنمق مقتضای حکمت اولدی * مرخرد مندان عالم را شناس *
خلق نیك وشرم نیکو تر لباس * بعض نسخده لباس شناس دوشمشدر

مآل بردر را لام جاره معناسنه اولمغله خرد مندان شناسه متعلقدر خلق
شناسك مفعول اولی ونیکو تر ثانیسی در نیکو تر لباس احسن لباس
دیمکدر (مر خرد مندان مرزائددر خرد مندان خرد مندك جمعیدر
عقلا و معناسنه دانشمند بیللو در زیرا مند آخر کلمیه لاحق اولوب ربط
ونسبت افاده ایدر ودقائقده کلور که شول حالت که خلق اوله انك
ادات توصیفی الف در بینا وتوانا کبی وشول حالت که عارض اوله
انك ادات توصیفی منددر خرد مند کبی زیرا خرد بصیرت در چشم
بصیرت ایسه سبیله آچلمق وار در مقابلی بی خرد در انتهی بو مقامه
متعلق اولان کلام بالاده در (شناس امر در مصدری شناختن در
اکلمق معناسنه مضارعنده خاسینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دیرلر
(شرم اود در حیا کبی (نیکو تر ایورك یعنی زیاده ایو لباس مایلبس
معناسنه بونده اخلاق جمیله یی لباسه تشبیه وار در اشعالده نتکم قرأنده
کلور ولباس التقوی ذلك خیر (معنای بیت) بودر که عالم دنیانك
عاقللری ایچون ایو خویی وحیایی زیاده کوزل ویراشور لباس اکله یعنی
احمق کندی اوزرنه لباس فاخر تلبس ایتسه دخی یراشمز زیرا اخلاق
جمیله دن وجود نده زینتی یوقدر وعاقل پلاس وخرقه کیسه دخی
یاقشور زیرا حسن الاخلاقدر وانسانه اخلاق حسنه زینت پسدر
کرکسه لباس زینتی اولمسون الحاصل عاقل اولان کمسیه کرکدر که
لباس شهرت قیدنده اولمیه بلکه اخلاق حسنه ایله تخلق ایلیه که
فی الحقیقه لباس بودر خصوصا حیا وادب یوزنی ویولنی طوته
* حال خودرا از دو کس پنهان مدار * از طبیب حاذق واز یار غار *
تقدیری مدار حال خودرا پنهان از دو کس دیمکدر که حال مفعول اول
وپنهان ثانی واز پنهانه متعلقدر ایکنجی واوچنجی از اولکیدن بدلدر
حال انسانك نفسنده وجسمنده ومالنده امور متحوله ومتغیره سیدر
(پنهان باء عجمینك فتحیله کزلو کما فی لغة نعمة الله وغیره ولکن ابن کمال
پنهانله وپیدا مله آشکاره یی فرق ایدوب پنهانده اختفا غیرك فعلیله
اولور خفی ونهان ده اول معتبردکلدر پس پنهان مخفی در افعالدن
اسم مفعول صیغه سی اوزرنه مقابلی پیدادر که مظهر در بو دخی
اظهاردن صیغهٔ اسم مفعول اوزرنه که غیرك فعلنه مقارن اولان

ظهوردر آشکارا که نهانك مقابلیدر غیرك فعلی معتبر دکلدر الحاصل
آشکارا ونهان وظاهر وخفی بر بابدندر وپیدا وپنهان ومظهر ومخفی
دخی بر بابدندر (طبیب طبدندر مثلثة الطأ که علاج جسم وعلاج
نفسدر (حاذق حذاقتدندر که بر نسنه‌یی تعلم ایدوب مهارت اهلی
اولمقدر طبیب حاذق جسمانی اودر که جسمك دردی مقداری
علاجنه قادر اوله وطبیب حاذق روحانی اودر که نفسك مرضنه
مطلع ومعالجه وارشاد وتکمیله قادر اوله ومواطندن هیچ بر موطنده
وقفه وعجزی اولمیه (غار طاغده اولان مغاره در اکر واسع دکل
ایسه والا کهف دیرلر یار غار اصلنده ابو بکر صدیقدر رضی الله
عنه که جناب نبوته صلی الله علیه وسلم مکهٔ مکرمه قربنده جبل
ثورده اولان مغاره‌ده (اذهما فی الغار) موجبنجه یار ومصاحب ومعین
اولمشدر صکره تشبیه طریقیله خواص احبابدن اولان کمسیه یار غار
دنلدی زیرا شدتلرده معین وهر حالده مصاحب وهمدم در
(معنای بیت) بودر که کندی حالکی ایکی کمسه دن کزلو طوتمه
وهر نه ایسه سویله بری طبیب حاذق وحکیم ماهردن وبری دخی
یار غار ومصاحبدن زیرا اکر جسمانی واکر روحانی دردسنك مرض
ودردکه مطلع اولمیجق حالك مشتد وهلاکه مؤدی اولور انکچون
مرید رؤیاسنی مرشددن کتم ایتمز بلکه هر نه ایسه سویلر زیرا
اظهارنده مصلحت واردر ویار غاردخی بویله در انکچون جناب
نبوت حذیفة الیمانی‌یی صاحب السر ایدنمشدر که سائره ابراز ایتمدوکی
اسرار وخفیاتی اکا کشف ایدردی زیرا بو کشفده دخی مصلحت
واردر نظر ایله که الله تعالی کنز مخفی ایکن کندنی اظهار واسما
وصفتنی ابراز ایلدی ولکن نیچه عبادنی محرم راز ایلدی ونیچه‌لرنی
اسرارندن اجنبی قلدی * تا صواب کارینی سر بسر * بر مراد خود
مکن کار ای پسر * صواب بیتی‌نك مفعولیدر سر بسر از سر تا بسر
دیمکدر که من الاول الی الاخر جمیعا وکلیا معناسنه بر مکنه متعلقدر
کارانك مفعولیدر (معنای بیت) بودر که تا که ایشوك صوابنی کوره سك
من الاول الی الاخر یعنی جمیع کارم صواب اولسون واوچدن اوچه
هیچ بر نسنه‌ده خطا ایتمیه‌یم دیرسك ای پسر کندی مرادك اوزره

ایش ایشلمه بلکه ایشوکی شرعه تطبیق ایله وهوی وشهوتله ایش
طوتمقدن حذر ایت والا خطا ایدرسن ونادم اولورسن وبونده
مشاوریه دخی رمزواردر زیرا مشاوره ایله استخراج اولنان رأی کاه
اولور که مراد مخالف کلور پس اوراده کندی ارادتنی ترك ایتمك لازم
اولور قال تعالی (وشاورهم) * تا توانی بازنان صحبت مجوی * راز
خود را نیز با ایشان مکوی * تا مادام معناسنه‌در لسان عربی ایله
ترجمه‌سی مادمت تقدر ای مدة دوام قدرتك دیمکدر (مجوی نهی
حاضردر مصدری جستن وجوییدندر استمك وارامق معناسنه
صحبت انك مفعولی وبا صحبته متعلقدر تقدیری مجوی صحبت بازمان
دیمکدر راز دخی مکویك مفعولی وبا اکا متعلقدر (نیز دخی معناسنه‌در
شرحی بالاده‌در (معنای بیت) بودر که قادر اولدقجه زنلرله صحبت
طلب ایلمه یعنی صحبت والفت ایتمه زیرا طلبك ثمره‌سی صحبتدر مقصود
کثرت صحبتی منع ونهی‌در زیرا مخالف وقار وباعث طیش وخفت
وسبب مذمتدر تتکم بالاده مرور ایتدی والا فی الجمله اختلاط انبیا
واولیاده دخی اولور خصوصا که (حبب الی من دنیاکم ثلث الطیب
والنساء وقرة عینی فی الصلوة) حدیثنده تحبیب نسانك سرنی اربابی
بیلور ودخی کندی راز وسرکی زنانه آچلوب سویلمه زیرا ضبطنه
قادر اولمیوب فضاحتکه سبب اولورلر پس انلره افشای راز ایتمك
محل تهمت اولور * انچه اندر شرع باشد ناپسند * کرد او هر کز مکرد
ای هوشمند * تقدیری آن چیزی که باشد اندر شرع ناپسند ای هو
شمند مکرد هر کز کرد او دیمکدر که بورادہ چه چیزی معناسنه‌در که نسنه
دیمکدر وباشد جمله‌سی اکا صفتدر وچیزی مبتدادر که خبری مصراع
ثانی مضمونیدر (ناپسند بکنلمامش یعنی منهی ومنکر ومکروه پسندیدن
بکنمکدر پسند پسندیده وبرکزیده معناسنه‌در مشکل پسند دکمه
نسنه‌یی بکنمین (کرد کاف عجمینك کسریله چوره معناسنه مکرده
ظرفدر (مکرد نهی حاضردر کردیدن دن دونمك معناسنه (هرکز
تعمیم ازمان واوقات ایچوندر (هوشمند اوصلو وعقللو نکم بالاده تفصیل
اولنمشدر (معنای بیت) بودر که اول نسنه که شرع الهی ایچنده
پسندیده ومقبول دکلدر ای عاقل هیچ بر وقتده انك چوره سنده دونمه

وایشلیه یم دیمه زیرا عاصی اولورسن وآخر جزاکی بولورسن زیرا
حق تعالی عصیان مقابله سنده وعید وانذار ایتمشدر انتقامدن دخی
عاجز دکلدر مکر که منهی اولان نسنه یی ارتکابه ضرورت قویه اوله
بوصورتده اول نسنه یه اذن شرعله معمول اولوز حالت مخمصه ده
اکل میته کبی و بعض محرماتله تداوی وخمرله اساغهٔ لقمه وامثالی
دخی انده داخلدر ولکن حرامله تداوینك جوازی حلالله تداوی یه
امکان اولمیوب طبیب حاذقك رأییله اولمغه موقوفدر اکرچه
بو اعصارك احوالی لسان وقلمه کنجایشدن دوردر * هرچه را کردست
حق برتو حرام * دور باش ازوی که کردی نیك نام * حق کردستك فاعلی
ورا مفعول اولی زیرا تقدیری هرچیزی که اورا دیمکدر که هرچیزی
مبتدادر وحرام مفعول ثانی و بر حرامه متعلقدر وبعد الجمله مبتدایه صفتدر
دورمابعدنده امرك مفعولیدر وبعض نسخه ده دور دار ازخود دوشمشدر
ازدوره متعلقدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر نیك نام کردینك مفعولیدر
و بعد الجمله تعلیلیه در زیرا بوراده که تا معناسنه تعلیل ایچوندر
تا کردی دیمکدر (کرد فعل ماضی وآخرنده است رابطهٔ اخبار در
(وحرام ومحرم برمعنایه در که حقنده نهی قطعی اولانه دیرلر پس
حرام قطعا ممنوع اولان نسنه در (نیك نام صفت مشبهه در کوزل
وایو ادلو معناسنه یعنی ممدوح (معنای بیت) بودر که هر نسنه که انی
حق تعالی سنك اوزرکه حرام ایلمشدر سن اندن بعید اول وحد شرعی
تجاوز ایتمه تا که نیك نام اوله سن یعنی اکر دللرده ممدوح وحقده مقبول
ومرضی اولایم دیرسك حرامدن حذر ایله والابد نام ومبغوض ومغضوب
اولورسن الحاصل سوء حالك سنی هر وجهله پست پایه ایدر
* چونکه بکشاید در روزی خدای * دل کشاده دار وتنکی کم نمای *
خدای بکشایدك فاعلی ودر مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر دل
دارك مفعول اولی وکشاده ثانیسی و بعد الجمله جزادر تنکی نمایك مفعولی
وکم مصدر محذوفك صفتیدر که اول مصدر نمایك مفعول مطلقیدر
لسان عربی ایله ترجمه سی اراءة الانقباض اراءة قلیلة دیمکدر چونکه ده که
رابطه در که ایکی کلمه ویا ایکی جمله یی بری برینه ربط ایچوندر
(روزی ده یا اصلنده نسبت ایچوندر که روزی بهر یوم تقدیر اولنان

وظیفه در که ترك کونلك دیرصکره رزق مقدرده استعمال اولندی
(تنکی ده یا مصدریه در که طارلق دیمکدر ضیق کبی مقابلی فراخی در که
بوللق در وسعت کبی انکچون غنی یه فراخ دست دیرلر (نمای امردر
مصدری نمودن در کوسترمك وکورنمك معناسنه بوراده متعدی در
مضارعی نماید کلور تنکم سبق ایتمشدر (معنای بیت) بودر که چونکه
حق تعالی خزانه کبی اولان رزقك قپوسنی اوزریکه فتح وسنی مرزوق
ایلیه باطنکده کشاده دل اول وظاهرکده دخی طارلغی ازکوستر یعنی
هیچ بر وجهله منقبض اولمه یعنی تحدیث نعمت طریقیله کشاده روی اول
واثر نعمتی اوزرکده اظهار ایله والا کفران نعمت اولورسن تنکم بعض
اشخاصك رزقه ضرورتی یوغیکن خلقدن جر ایچون فقر صورتی
کوستروبوندن مستثنادر شول مسأله که برکسه نك مالی اولوب ولکن
ظلمه شرندن حذرا مالنی کسبه بلدرمسه لابأسدر فافهم جدا
* تازه روی وخوش سخن باش ای اخی * تابود نام تو در عالم سخی *
تازه باشك مفعولیدر نام فاعلی وسخی مفعولی ودر اکا ظرفدر
وبعد الجمله تعلیلدر (تازه معرب وفدر عرب غض وطری دیر بوراده
تازه خندان معناسنه تازه روی کولر یوزلو وخوش سخن ملایم سوزلو
دیمکدر که ایکیسیده صفت مشبهه در (اخی ده یا متکلم وحده یاسیدر
(اخ برادر در یعنی ولادتده آخره یا طرفین دن ویا طرف واحددن
ویا رضاعدن مشارکدر صکره دینده ویا قبیله ده ویا صنعتده ویا
معامله ده ویا موده ده ویا مناسباتدن بر مناسبتله غیره مشارك اولان
ایچون استعاره اولندی بوراده مرادین قرنداشیدر سخی سخاوتدندر که
حاجت مقداری بذل وعطادر بوراده مطلق جومرد معناسنده
مستعملدر (معنای بیت) بودر که ای دین قرنداشی ماله مالك
ورزقه نائل اولدیغك وقتده کولریوزلو وملایم سوزلو اول واثر رزقی
ظاهرکده اظهار ومالکدن دوستان وفقرایه بذل وانفاق ایله تا که
عالمده نامك سخی وجومرد لکله آدك اکله وخلق سنك حسن خلق
وحالکه حسن شهادت ایدوب بو معنی سبب مغفرت وباعث رفعتك اوله

خصوصا وفات ایتدکدن صکره خبرله ذکر باقی عمر ثانی در پس شیخك
مرادی بالکز سنحائله یاد اولمق دکلدر زیرا بو معنی شهرت مجرده در که
تحتنده طائل یوقدر بلکه تقریر اولندیغی اوزره فائدهٔ اخرویه در

* پر مخور اندوه مرك ای بو الهوس * چونکه وقت آید نکردد پیش و پس *

اندوه مخورك مفعولیدر وقت آیدك فاعلی و بعد الجمله فعل شرطدر
نکردد ضمیری مرکه راجعدر (پیش نکرددك مفعولیدر پیش و پس
مقدم ومؤخردر زیرا پیش اولکدر که تقدم و پس آرد در که تأخر
اقتضا ایدر (پر باء عجمینك ضمیله مملو معناسنه طلویه کثرت لازم اولمغله
پر چوق معناسنه استعمال اولنور (مخور نهی حاضردر مصدری
خوردندر یمك معناسنه اکل کبی (اندوه غم وغصه بونده تشبیه واردر
زیرا غم وغصه مطعوماتدن دکلدر بلکه انسان صباح واخشان
غم وغصه ایله مبتلی اولوب انی جاننه غدا کبی قلمغین مخور دیدی
انکیچون یار وانیسه غمخوادیرلر زیرا انك غمن ییجی وحالن قبوریجی در
(مرك موتدر (بو الهوس اصلنده ابو الهوس درکه همزه لاجل
الضروره محذوفدر وضرورتك غیریده دخی کثرت استعمالنه بناء
تخفیفا بو الهوس دیرلر (هوس عربیدر که نوعا جنون معناسنه در
بویله مواضعده سودا مراد در بو الهوس مبالغه طریقیله در کویا که
هوس وجنون وسودا اندن تولد ایتمشدر بو سببدن ابو لفظی هوسه
اضافت قلندی نعمة الله ده هوس هوادر دید وکی صحیح دکلدر زیرا
هوی وهوس دیو بری برینه عطف ایدرلر که عطف بحسب الغالب
مغایرت اقتضا ایدر بلکه هوی سودادن اعمدر (نکردد کاف عجمی ایله
فعل مضارع منفی در مصدری کردیدندر دونمك معناسنه ولکن
دونمکده تحول بولنمغله کردیدن شدن معناسنه دخی استعمال اولنور
(معنای بیت) بودر که ای بو الهوس وصاحب سودا وحریص
حیات فانیه غم وغصهٔ موتی چوق یمه وموتدن خوف ایدوب طائفهٔ
یهود کبی الف سنه عمر تمنی ایتمه چونکه وقت موت کله (فاذا جاء اجلهم
فلا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون) موجبنجه مقدم ومؤخر اولماز
وسنك تمنی وخوفکله ایش بتمز وهیچ کسه موته درمان بولماز
چونکه اجلك سن معلوم ومرض معهودی یوقدر پس مؤمن

جام آشام فنا اولاجغن بیلوب هر نفسده سفر آخرته مهیا
وتحصیل زاد ایچون میان بسته اولمق کرکدر فافهم

* دل ز غل وغش همیشه پاك دار * تا توانی کینه در سینه مدار *

دل دارك مفعول اولی و پاك ثانیسی وحرف جر پاکه متعلقدر (همیشه
دائما معناسنه ظرفدر کینه مدارك مفعولیدر درا کا ظرفدر (غل وغش
ایکیسی دخی غین معجمه نك کسریله در غل خیانت وقلبده عداوت
وکین طوتمق وغش دخی غل کبی واخلاص نصیح ایتمامك ویا اضمار
ایتدوکی نسنه نك خلافن اظهار ایتمك و بونلرك امثالی فسادات
باطنیه غل وغش دیرلر کینه عرب حقد دیرکه قلبنده انتقام ایچون
عداوت طوتمقدر (سینه کوکس در صدر کبی (معنای بیت) بودر که
قلبکی اخلاق ردیه دن دائما پاك طوت وقادر اولدقجه سینه کده هیچ
برکمسه یه کین وعداوت طوتمه زیرا سنك قلبك فی الحقیقه جنت
معنویه در واهل جنت حقنده کاور (ونزعنا ما فی صدورهم من غل)
پس جنت عاجله اهلی اولمق استین ایرکندن کدورات باطنه یی
ازاله ایدر واختیاریله نزع ایلر وآخرتده منزوع اولمغه تأخیر ایتمز
والا مقربین دن اولماز

* تکیه کم کن خواجه بر کردار خویش * دل بنه بر رحمت جبار خویش *

تکیه کن کلمه سنك مفعولی وکم مصدر محذوفك صفتیدر که اول مصدر امرك مفعول مطلقی در
عربی ایله تقدیری اعتمد اعتمادا قلیلا دیمکدر که بو راده قلت عدمدن
عبارتدر که لا تعتمد اصلا دیمکدر بر تکیه یه متعلقدر دل مابعدنده
امرك مفعولی و بر رحمت دخی اکا متعلقدر تکیه طیانمق وسو یکمك
اعتماد کبی تکیه گاه سر یکنجك یر وگاه اولور که گاهی حذف ایدوب
تکیه دخی دیرلر (خرمن وخرمنگاه وامثالی کبی خانقاه صوفیه یه تکیه
دیدکلری بو قبیلدندر یعنی تکیه گاه دیمکدر که خلقدن عزلت وانك
زوایاسندن بر زاویه ده سو یکنوب مراقبه حالنده اشارتدر اکرچه
بو اعصارده نادر در خواجه ای خواجه دیمکدر که حرف ندا
محذوفدر (یوسف اعرض عن هذا) کبی کردار کاف عربی نك کسریله
صنعت وعادت واوب اشلنن ایش وصف ترکیبی در که اصلنده آرنده
کرد در ایش کتوریجی معناسنه زیرا صنعت ایش کتورمکه باعث در

مع هذا ایشی اشلین صانعدر ولکن باعث فعله مجازا فاعلن اسمن
اطلاق ایدرلر نتکم کفتارده مرور ایتدی وایش معناسنه اولان کرد
کسرله اصلنده فتحله در ولکن عندالترکیب فتحه کسره یه تغییر
اولنمشدر سائر مغیرات کبی وفعال معناسنه کرد کاردخی کاف عربی نك
کسریله در نتکم جمیع لغاتده کسره بابنده درج اولنمشدر وآنی فتحله
ضبط ایدن عقل قاصره تابع اولوب خطا ایتمشدر (بنه نه نونك کسری
وهاء ساکنه ایله امردر اولنده باء مکسوره تأکید طلب ایچوندر
مصدری نهادندر قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف
اولنوب نهد ونهنده دیرلر (جبار بالاده مفصلدر (معنای بیت) بودرکه
ای خواجه وعزیز ودانشمند کندی فعل وعملك اوزرنه آز اعتماد ایله
یعنی اصلا طیانمه وبنم عملم واردر دیو نفسکه غرور کتورمه بلکه
کوکلکی کندی جبار وغفارك اولان مولاك فضل ورحمتنه قو
یعنی اکا طیان زیرا توفیق آندندر وعمل موجب دخول جنت دکلدر بلکه
دخول فضل ورحمته منوطدر اکرچه درجات جنت اعماله کوره
اقتسام اولنور وبعض اعمال واردرکه عن اصل باطلدر وبعضیسی
دخی بعضا فاسددر ودرست عمل نادردر زیرا شروط ظاهره
وباطنه سنی مراعات صعبدرکه انبیا وکمل اولیایه مخصوصدر بو سببدن
خدمتده قائم اولوب ولکن ملاحظهٔ اعمالدن اعراض کرکدر وغیره
اعتماد ایلمك درست اولمدیغندن بوخوفله بعض خواص فرائض ایله
اکتفا وبعضیلر دخی جمیع اعمالی غیره هبه ایلیوب مفلسون ایله مسمی
اولدیلرکه بو افلاسده عین غنا واردر * بهترین چیزها خلق نکوست *
خلق خلق نیك را دارند دوست * بهترین مبتدا ومابعدنه مضاف
وخلق خبر ونکوست اکا صفتدر خلق دارندك فاعلی وخلق مفعول
اولی ودوست ثانیسیدر ویاخود خلق مبتدا ودارند جمله سی خبردر
بهترین ده یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (خلق خاء معجمه نك
ضمیله خوی معناسنه در اوچنجی خلق کبی ایکنجی فتحه‌له مخلوق
معناسنه درکه مراد ناسدر (معنای بیت) بودرکه نسنه لرك یعنی
اوصاف انسانیه نك اك ایوسی وبکرکی ایو خویدر وحسن خلق
جمله دن مقبولدر زیرا خلق بری برینه نظم وجمع ایدر الله تعالی ایسه

اجتماعی سور وافتراقه بغض ایلر وخلق عالم دخی ایو خویی سودلر
وصاحبنی دخی دوست طوترلر زیرا خوی محبوب اولیجق انکله متخلق
اولان دخی محبوب اولور ومحبوب القلوب صفت اخیاردر
* رو فروتن باش دائم ای خلف * کین بود آرایش اهل شرف *
رو راء مهمله نك فتحیله امردر رفتن دن کیتمك ویوریمك معناسنه
مضارعنده فایی واوه وتایی داله قلب ایدوب رود ورونده دیرلر
بوراده یوریمك مطلق اولمغله زوك مابعدی روی واقع اولمشدر
فروتن باشك مفعولیدر دائم ظرفدر (کین اصلنده که این در یعنی که
رابطه در واسم اشارتدر اینکه مشار الیهی فروتن باشك مضمونیدر
واین بودك فاعلیدر وآرایش مفعولیدر وارایش مابعدنه مضافدر
فروتن صفت مشبهه در آشغه تنلو معناسنه یعنی متواضع زیرا فرو
آشغه دیمکدر وتنی اشاغه طوتمق تواضع نتکم یوقارو طوتوب
کردنکش اولمق کبر وریاست علامتیدر (خلف فتحتین ایله بحسب
الغالب صالحلره اطلاق اولنوب صفت مدح اولور ولد صالح کبی که
پدری مقامنه خلیفه اولور پس خلف متأخردرکه ضدی سلفدر
متقدم معناسنه زیرا خلافت تأخرله وجود بولور وخیر خلف
دیدکلری خلفك مطلقا نسله اطلاقی مشعردر بو صورتده لفظ خیر
شری اخراج ایچون اولور (آرایش زینتدر یعنی ارایش کرچه
بزه یش معناسنه در اسم مصدردر فاما بزك وزینت معناسنده
شایعدر (شرف علو ومجددر یا آباء واجداد یوزندن ویاخود
کندی حسب وهنری جهتیله (معنای بیت) بودرکه ای خلف
وولد وخلیفهٔ من تقدم یوری دائما متواضع اول که اهل شرف
وحسبك فی الحقیقه زیب وزینتی بو صفت اولور یعنی اکر خلف
الصدق خاندان پدر اولایم دیرسك وسلفه خیر خلف اولمق دلرسك
تواضع زینتی ایله تزین ایله زیرا اهل عز وقدر وشرف اولنلرك زینتی
بودرکه زینت معنویه در وبو مقوله زینت وارآیش زینت حسیه دن
خیرلودر زیرا الله تعالی صورته نظر ایلمز بلکه سیرته نظر ایلر خصوصا
اصیل اولان فروعه طریق اصولی طوتمق کرکدر انکیچون دنلمشدر که
الاصل لا یخطی یعنی اصلدن خطا کلمز فافهم * انکه باشد درکف

شهوت اسیر * کرچه آزادست اورابنده کیر * تقدیری آن کسی که
باشد اسیر در کف شهوت کرچه او آزادست کیر بنده اورا دیمکدر که
اعرابی بوندن ظاهردر آزادست مبتداء محذوفه خبرو بعدالجمله شرط
وجملهٔ بعدیه جزادر (کف عربیدر اصلنده تشدید له در بوراده
ضرورت وزنیچون تخفیف اولنمشدر کف کرچه ال آیه سنده مشهوردر
ولکن ید معناسنه دخی مستعملدر بوراده اولدیغی کبی (شهوت نفسك
لذاته میل وانی ارادیتدر (اسیر مأسور معناسنه درکه مأخوذ ومقیددر
زیرا اسر شد معناسنه واسار کتاب وزنی اوزرنه انکله شد اولنان
نسنه در ایب وقایش کبی و بعضیلر دیدیلرکه اسر اصلنده قایش ایله
بند ایتمکدر (آزاد بوراده حرالاصله وغیریه شاملدر (معنای بیت)
بودر که اول کسنه که شهوت طبیعیه الندە اسیر واکا بند اوله اکرچه
آزاد درمن انی قول طوت واسیر عد ایله یعنی ظاهرده حر وآزاد
اولدیغنك شرفی ندر که معناده عبد البطن والشهوه در وشهوت
نفسانیه امرسافله دن اولمغله صاحبی دخی خوار وذلیلدر انکیچون
طائفهٔ صوفیه سلوکلرنی ریاضتله بدء ایدرلر و بعض شعراء عرب
دیمشدر (بیت) ومانفع الاصل من هاشم) (اذا کانت النفس من باهلة)
یعنی هاشمی الاصل اولدیغنك فائده سی نفسی باهله دن اولدقدنصکره
وباهله عربدن دناءت ایله معروفه برقبیله درکه عظام میته نك مخنی
یعنی ایلکنی چقاروب یرلردی ودیمشلردرکه العبرة بالوصل لا بالاصل
* چون کنی دأب حبیبا نزا ادب * دارشان ازخویش دوروکم طلب *
دأب کنی نك مفعول اولی وادب ثانیسی و بعدالجمله شرط ومصراع
ثانی مضمونی جزادر دارشان ده شان ضمیر جمع متصل مفعول اول
ودور ثانی در واز دوره متعلقدر وکم طلب دارشان جمله سی اوزرنه
معطوفدر زیرا ایکسی دخی انشادروکم طلبك عربی ایله تقدیری اطلب
طلبا قلیلا دیمکدر زیرا کرچه معنای کم ناقصدر فاما نقصان قلتی
مستلزم اولمغله نقصان قلتده مستعمل اولوب قلت دخی عدمه محمول
اولدی بوجهتدن تقدیری لاتطلب اصلا لاقلیلا ولا کثیرا دیمکدر
(کنی فعل مضارع مخاطبدر مصدری کردن در ایتمك واشلمك معناسنه
مضارعنده رای حذف ودالی تاب ابدالی ایله نونه قلب اولنوب کنند

وکنده

وکنده دینلور (دأب عادت معناسنه در دیدن کبی (حبیبان حبیبك
جمعیدر محبوب یعنی دوست معناسنه دأبك حبیبه اضافتی ادنای
ملابسه ایچوندر (طلب امر حاضر در مصدری طلبیدن در استمك
معناسنه مضارعی می طلبد کلور (معنای بیت) بودر که چونکه
دوستانله دأب وعادتکی ادب وامور مستحسنه یی رعایت ایلیه سن
پس انلری کندکدن دورطوت واز طلب ایله یعنی مقتضای ادب
بودرکه انلردن اصلا برنسنه طلبنده اولمیه سن وانلری اومقوله طلبدن
بعید طوته سن تا که اراده برامر مکروه ظهوریله دوستلرن سندن تنفر
اتمیه لر و دوستاندن نسنه استمك ممنوع اولیجق دشمناندن بطریق
الاولی در و بیعت نبویه ده کلور (ولاتسألوا الناس) یعنی خلقدن
برنسنه استمکوز مکر کندی ارادتلریله بطریق الهدیه وارد اوله
بو صورتده لاساب ولاجاب مقتضاسنجه رد یوقدر * کرتو بینی
ناکسی را دستکاه * حاجت خود را ازوهر کز مخواه * بعض نسخده
دستکاه یرینه بارکاه دوشمشدر مأل بردر زیرا بارکاه صاحبی اولمغه
دستکاه یعنی قدرت لازمدر (کر حرف شرطدرکه فعل اوزرنه داخلدر
(تو توسط ایتدوکی لاجل الضروره در پس تو حقیقتده بینی تحتنده
اولان ضمیر خطابی تأکیددر (بینی تو دیمکدر (را لام جاره معناسنه در
وناکسی بینی یه متعلقدر دستکاه بینی نك مفعولیدر حاجت مخواهك
مفعولیدر از دخی اکا متعلقدر (ناکسی ده یا تنکیر وابهام ویا وحدت
ایچوندر ناکس کس دکل دیمکدر نامرد مرد دکل یعنی آدم دکل معناسنه
اولدیغی کبی وناکس اولمق بخلدن ناشی اولمغله ناکس بخیل ودنی
معناسنده استعمال اولندی (دستکاه عوام تحریف ایدوب دزکاه
دیدکلریدر زیرا دست ال در وکاه کاف فارسیله اسم مکاندر دزکاه خطا
صانعك ال ایله اشلدوکی یر اولمغله دستکاه دیدیلر صکره صنعت
سبب غنا وقدرت اولمغین دستکاهی قدرت ومکنتده استعمال ایلدیلر
بارکاهده دخی بار اجازت وکاه ظرف مکاندر مرتبه صاحبلرینك
قپولرنه ودیوانخانه لرینه اذن واجازتسز وارمق وکیرمك ممکن اولمامغله
بارکاه دنلدی اجازتکاه معناسنه و بومقوله صاحب الباب اولنلره
بهر حال مال ومنال لازم کلور (ازو اصلنده ازاودر تخفیفا الف حذف

اولنمشدر او ضمیر منفصلدر که ناکسه راجعدر (معنای بیت) بودر که
اکر سن بخیل ودنی کسه ایچون قدرت وغنا کورسك ویا بارکاه وجاه
وجلال مشاهده قیلورسك کندی حاجتکی اومقوله سافلدن اوقاندن
بروقتده طلب ایتمه یعنی جمیع اوقاتده اندن مستغنی اول واکا ال اچمه زیرا
دنی یه ال اچمق زیاده دناءتدر پس اومقوله یی آدم یرینه عد ایتمه
زیرا نصف صورتدر فافهم جدا * بردر ناکس قدم هرکز مبر *
ور بینی هم مپرس ازوی خبر * قدم مبرك مفعولی و براکا متعلقدر بینی نك
مفعولی محذوفدر ور بینی ناکس را دیمکدر و بعد الجمله شرطدر زیرا
ور واکردن تخفیف اولنمشدر از مپرسه متعلقدر وخبر انك مفعولیدر
و بعد الجمله جزادر و جزا جمله سی دخی ماقبلنه معطوفدر (مبر باء
موحده نك فتحیله نهی حاضردر مصدری بردن در بانك ضمیله ایلتمك
معناسنه مضارعنده فتحله بردو برنده دیرلر (بینی ده یا اصلنده مکسوردر که
اوائل مشتقاته علامت اشتقاق ایچون و مضارع اوزرنه تخصیص
استقبالدن اوتوری داخل اولور بوراده مابعدنده اولان یاشفوی اولمغله
مضموم قلنمشدر پس رسمی متصل کرکدر (بینی مضارع مخاطبدر
مصدری دیدندر که کورمکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال
بایه تبدیل اولنوب بیند و بیننده دینلور (هم جمع وضم موافقت ایچوندر
(مپرس باء عجمینك ضمیله نهی حاضردر مصدری پرسیدندر صورمق
معناسنه سؤال کبی ازوی اصلنده ازاوی در تفصیلی یا آلاده در (خبر
غیرك اخباریله حاصل اولان علمدر بوراده اخباره صالح اولان نسنه در
مثلا نه خبر وار دیرلر یعنی اخباره صالح نسنه وارایسه سویله تاکه
سنك اخبار واعلامکله معلومم اولسون دیمکدر و بعض علماء خبری
تحدید ایتمدی زیرا ضروری نسنه درکه تعریفه محتاج دکلدر
و بعضیلر دیدیلرکه هو مایصح السکوت علیه نحو زید قائم پس خبر
برنسنه یی برنسنیه نسبتدر کرك صدق وکذبه محتمل اولسون وکرك
اولمسون خبر الهی کبی که صدق محضدر ومحالدن خبر کبی که
کذب محضدر (معنای بیت) بودر که ناکس وبخیلك قپوسی اوزرنه
قدم ایلتمه وایشکنه ایاق باصمه واکر آنی کوررسن اندن خبر صورمه
زیرا آندن خبر صورمق که سؤال استفتائی در سؤال استعطائی

حکمنده

حکمنده در چونکه دنی ودوندن طلب عطا ممنوعدر سؤال خبر دخی
بویله در زیرا ایکیسی دخی سؤال قبیلندندر پس بومقوله سؤال مذلت
وحقارتی مشتمل اولمغله منهی اولدی واندن امساك ایتمکله عرض دین
کان بولدی فافهم جدا * تاتوانی کار ابله را مساز * کار فرمایش ولی
کمتر نواز * تاتوانی ظرفیت مستمره معناسنه در مادامت تقدر دیمك
اولمغله مسازه ظرفدر (کار مسازك مفعولیدر رایکنجی کار فرمایشك
مفعول ثانیسی وضمیر غایب اولکیسیدر (ولی ولیکن دن تخفیف اولنمش
حرف استدراکدر کمتر محذوف اولان مفعول مطلقه صفتدر تقدیری
نواز نواختن اندك دیمکدر (ابله عربیدر بون وساده دل یعنی اوغوز
وسلیم الصدر معناسنه ولکن ناظم قدس سره مقام ذمده استعمال ایلدی
احمق ویوغون وناساز کبی (مساز نهی حاضردر مصدری ساختن در
دوزمك مضارعنده خازایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر ومصدر
فرعی دخی استعمال اولندی سازیدن کبی وساز دوزندر چالیجی یه
سازنده دیدکلری چالدیغی نسنه نك دوزنی دوزدیکندن اوتوری در
(فرمای امر حاضر در مصدری فرمودن درکه بیورمقدر مضارعنده
واو یرینه الف ویاکلوب فرماید وفرماینده دیرلر (نواز امر حاضردر
مصدری نواختن در اوخشمق وابو نغمه ایله ساز چالمق ودوست
وقرنداش طوتمق معنالرنه مضارعنده خازایه قلب اولنوب نوازد
ونوازنده دیرلر (معنای بیت) بودر که مادام که قادر اوله سن احمق
وناسازك ایشنی دوزب قوشمه مقصود ایشنه قارشمه وبولاشمه والا
ملوث اولورسن دیمکدر وسن اکا ایش بیور وخدمت خارجیه ده
استخدام ایله ولکن آنی یار ویولداش طوتوب اوخشمه ورفقله معامله
قلمه زیرا ابله بندهٔ شهوتدر حر بالطبع دکلدر پس اکا خدمتده
تشدید ایله وقهر یوزنی طوت زیرا لطف ومعامله به سزا وحسن خطابه
لایق دکلدر فافهم

* ❋ در بیان احتراز از دشمنان کوید ❋ *

* از دوکس پرهیز کن ای هوشیار * تانبینی نکبتی در روزکار *
تقدیری کن پرهیز از دوکس دیمکدر که پرهیز امرك مفعولی وجار
ومجرور پرهیزه متعلقدر (نکبتی نبینی نك مفعولی ودرفعله ظرف

وجمله سی تعلیلیه در (پرهیز اجتناب واتقا (هوشیار دقائقده کلور که
هوش تمییز دیدکلری حالتدر که عقل صحیحك اثر بدرادمی خیروشر ونفع
وضرر ی آنکله فرق ایدر هوشیار آیقدر مقابلی مستدر معنای
ترکیبی سی هوشی کنند ویه یار ومعین در انتهی بو فقیره لایح اولان
بودر که هوشیار اصلنده یار هوش در اضافتیله مصاحب هوش
معناسنه مرکب علم اولیجق مضاف الیهك تقدیمی شایع اولمغله هوشیار
دنلدی عالم پناه ودولت خانه کبی که اصلنده پناه عالم وخانهٔ دولتدر
پس هوشیار معنای اضافی اوزرنه در نظائری کبی دقائقده ویردوکی
معنی ایسه اصلنده صفت مشبهه اولمق اوزره در اگرچه ترکیبده ایکی
معنی دخی شایعدر نتکم دیرلر که فلانك عقلی کنند ویه یارد کلدر
ودیرلر که فلان عقله یار دکلدر پس بوراده معنای اصلیسی اوزرنه
مصاحب دیمکدر نتکم یاران صفادیرلر معین معناسنك مناسبتی بوقدر
(نکبت فتحله عربیدر مصیبت معناسنه منکوب دیدکلری بوندندر که
مصائب دهرله مبتلا ودوشکون دیمکدر (معنای بیت) بودر که
ایکی کسه نك صحبتندن وقربندن اجتناب ایله تا که روزکارده مصیبت
کورمیه سن یعنی زمانه ده منکوب ومصاب اولمقدن خوف ایدرسك
اول ایکی نسنه دن حذر ایله والا درده اوغررسن ومصیبته دوشرسن
فافهم * اول از دشمن که او استیزه روست * وانکهی از صحبت نادان
دوست * تقدیری اولا پرهیز کن از دشمن دیمکدر که جار ومجرور
مقدر پرهیزه متعلقدر واول ظرفدر اومبتدا واستیزه رو خبر وبعد الجمله
دشمنه صفت اولور (وانکهی وبعده وثانیا پرهیز کن از صحبت
دیمکدر استیزه رو صفت مشبهه در جنك وجدل وخصومت یوزلو
معناسنه (پس رو اصلنده روی در یوز معناسنه (نادان دوست نونك
سکونیله اصلنده دوست نادان در تانك کسره سیله که نادان محذوفدر که
رابطه سیله دوسته صفتدر تقدیری دوست که نادانست دیمکدر (مرد
جومرد کبی که تقدیری مرد که جومردست دیمکدر ولکن اگر ضرورت
واگر سعتده رابطه حذف اولنمق شایعدر (ارادت خیر دخی بویله در
(معنای بیت) بودر که اولا شول دشمندن اجتناب ایله وشرندن حذر
ایله که جنك وجدل وخصومت یوزلودر یعنی یوزسزدر که اظهار

خصومت وعداوت ایتمکدن وانسانك یوزنه باشمقدن حیا ایلمز یعنی
فاسق ایکی دورلو اولوب بری فاسق معلن وبری فاسق مستور اولدیغی کبی
دشمن دخی ایکی نوعدر که بری عدو باطندر که اظهار عداوت وحالی
اوزرنه کچوب کیدر بونك حالی اخفدر وبری عدو ظاهر در که باطنده
کین اهلی اولدیغی کبی ظاهرده دخی آثارنی اظهار ایتمکدن خالی اولماز
بونك حالی اشددر زیرا بی ادبدر که انسانی رسوای ایتمکدن پرهیز ایلمز
پس سن اوبله رسوایدن پرهیز ایله وثانیا نادان اولان دوستك صحبتندن
صاقن وآنکله چوقلق مجالسه ایتمه زیرا آخر منکسر اولورسن
ودیمشلردر که مجالسة الاحمق خطر والقیام عنده ظفر فافهم جدا
* خویش را از زد دشمن دور دار * یار نادان راز خود مهجور دار *
تقدیری دار خویش را دور ازنزد دشمن دار یار نادان را مهجور زخود
دیمکدر که خویش دارك مفعول اولی ودور ثانیسی وجار دوره متعلقدر
وکذلك یار ایکنجی دارك مفعول اولی ومهجور ثانیسی وجار مهجوره
متعلقدر (نزد عند معناسنه در مثلا نزد من بنم قاتمده ونزد توسنك یانکده
دیمکدر (مهجور هجردن در مفارقت معناسنه ویا بدن ویا لسان
ویا قلبله هجرت بوندندر که ترك دیار ومفارقت اوطان واعتزال
اخواندر (معنای بیت) بودر که کندیکی دشمن یانندن دور وبعید
طوت تا که شرندن امان بولاسن ونادان اولان دوستی کندکدن
مهجور ومتروك طوت ودوستلغنی ترك ایت زیرا احمقدن جفادن
غیری نسنه کلمز بوسببدن دیمشلردر که احمق دوستدن عقلا دشمن
یکدر زیرا عاقل اولان کمسه دشمن اولسه ده میزان عقلی الده
اولدیغچه هر ایشی فکر صحیح ایله وزن ایدوب ایشلر احمق ایسه بی میزان
وبی فکردر وبونده رمز واردر که احمق سنك صحبتکه طالب اولسه
دخی سن انی کندکدن تبعید ایله ووصالی هجرله تبدیل ایت زیرا
انك صحبتندن سکا حماقت وجهل ساری اولور عقل وعلم دکل زیرا
عقل اولمیجق علم نره دن کلور * ای پسر کم کوی با مردم درشت *
* وربکویی با تو کر دانند پشت * کم بالاده تقدیر اولندیغی اوزره در
درشت موصوف تقدیریله کویك مفعولیدر سخن درشت دیمکدر
با کویه متعلقدر وربکویی واگر بکویی درشت تقدیریله شرطدر

پشت کرداندك مفعولی وفاعلی تحتنده ضمیر جمعدر زیرا مردم اسم جنسدر باکرداننده متعلقدر وبعد الجمله جزا در (درشت لغاتده ایری ایله تفسیر اولنمشدر خشن معناسنه ودقائقده دیمشدر که درشت قانی در مقابلی نرم در فارسیده ایری یه سترك دیرلر انتهی ولکن بونده نظر واردر زیرا ایری ایکی وجهله در بری جثه ده ایری و بیوکدر که اکا سترك دیرلر وبری دخی خشن معناسنه ایری درکه اکا درشت دیرلر (وعربیده خشونتك ضدی لین اولدیغی کبی فارسیده دخی درشتك ضدی نرم در قانی معناسنه کلن سختدر (کردانند کاف عجمیله جمع مضارع غایبدر مصدری کردانیدن در دوندرمك معناسنه (پشت باء عجمینك ضمی وشین معجمه ایله ارقه در ظهر کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر خلقه ایری سوزی ازسویله یعنی هیچ سویلمه واکر سوز دکلیوب سویلرسك سکا ارقه‌لرن دوندررلر یعنی اقبال ایتمزلر بلکه اعراض ایدرلر زیرا قول غلیظ سهم زهرناك کبی در بومقوله سهمه ایسه کمسه قارشو وارمز ویوزنی اکا هدف ایتمز وخلق سندن اعراض ایدیجك بیکس قالورسن انسان ایسه مدنی بالطبع درکه بنی نوعیله تعیشه محتاجدر پس حسن خلق ورفقله کلام کرکدر تاکه خلقی صید ایده سن

*بهترین خلق می دانی کراست*آنکه داد انصاف وانصافی نخواست*

بهترین خلق مبتدا کراست خبر وبعد الجمله میدانی نك مفعولیدر زیرا میدانی افعال قلوبدن درکه بوراده معلقدر انکه نك تقدیری ان کسی راست دیمکدر که آن مبتداء محذوف خبردرکه اودردادك تحتنده فاعلی آن کسی در انصاف مفعولیدر وایکنجی انصاف نخواستك مفعولیدر که نخواست فعل ماضی منفی در واو معناده نخواست اوزرنه داخلدر وبعد الجمله داد اوزرنه معطوفدر (خلق خاء معجمه نك ضمیله خویدر تفصیلی بالاده در (می داند فعل مضارع مخاطبدر که بوراده استفهامی متضمندر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانده دینلور (کراست ده که اسم استفهامدر ورا تخصیص ایچوندر که لام جاره معناسنه در پس کرا لسان عربیده لمن کبیدر (است ادات خبردر (انصاف عدالتدر که نفع وضررده مثلی ایله مکافات ومقابله در (انصافی ده یا زائده در وبعض

نسخنده انصافش دوشمشدر که ضمیر داد انصافك مضموننه راجعدر (نخواست واو رسمی والف ثابته ایله در مصدری خواستن در دیلمك معناسنه طلب وارادت کبی مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه خویك یکرکی والك ایوسی بیلورمیسن کیمك ایچوندر وکیمه مخصوصدر وانکله متصف اولان کیمدر پس جواب ویروب دیرکه اول کمسه ایچوندر والك شاننددرکه خلقه انصاف ویردی وعدلله معامله ایلدی وانلردن انصاف استمدی بلکه ظلم اولندیغی صورتده عفو ایلدی زیرا کرچه عقاب مثلی ایله مقابله اولنور شرعا فاما عفو ایتمك خیراودر حقیقة زیرا صفات الهیه ده عفو غالبدر پس شول کمسه که خلقه ظلم ایتمیه واکر خلق اکا ظلم ایدرسه اول انلره عفوله مقابله ایلیه که (واحسن الی من اساء الیك) مضمونیدر بونك فوقنده عند الله مرضی ومقبول خوی اولماز انکیچون قرآنده کلور (فاعف عنهم واصفح وقل سلام)

*چون حدیث خوب کویی با فقیر*به بود زانش که پوشانی حریر*

مصراع اول شرط وثانی جزادر حدیث کویی نك مفعول صریحی وبافقیر غیر صریحی در وچون معناده کویی اوزرنه داخلدر زانش بهه متعلقدر به بودك فاعلیدر شین ضمیری فقیره راجعدر حریر پوشانینك مفعولی وبعد الجمله که رابطه سیله ماقبلنه صفتدر (حدیث سوزدر (کویی مضارع مخاطبدر مصدری کفتن درکه سویلمکدر مضارعنده فا واوه قلب اولنوب بریا زیاده سیله کوید وکوینده دیرلر (فقیر کثیر الاحتیاج در (به کسرله وهاء ساکنه ملفوظه ایله ایودر نیك کبی کما فی اللغات ودقائقده کلور که به یکدر نیك ایودر مقابلی بددر که یرامزدر (بهتر یکرکدر انتهی ظاهر بودرکه ایو اولمغه سازدن یك اولق لازم کلور بوجهتدن بهر ایو ایله تفسیر ایتدیلر (زانش اصلنده از آنش در همزه حذف وزانك سکونی لاجل الضروره فتحه یه تبدیل اولنمشدر شین فی الحقیقه پوشانی یه قید در تقدیری ازان معنی که پوشانیش دیمکدر (پوشانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری پوشانیدن در اورتمك وکیدرمك واورتدرمك وکیدرتمك معنالرنه زیرا امرك آخرنه الحاق اولنان الف ونید لفظلری تعدیه

ایچوندر وتعدیه برمفعوله وایکی مفعوله تعدیه یه شاملدر پس پوشاند
کیدردی وکیدرتدی وپوشاند کیدرر وکیدردر دیمکدر زایانید مطلب
طوغردی وطوغرتدی وزایاند طوغرر وطوغردر دیمك اولدیغی کبی
وپوشانیدن ایله پوشیدنك فرقی بودرکه پوشانیدن متعدیدر مطلقا
یعنی برمفعولله ایکی مفعوله تعدیه میاننده مشترکدر پوشیدن لازم ایله
متعدی میاننده مشترك اولدیغی کبی زیرا معناسی اورتمك واورتنمك
وکیمك وکیدرمکدر مضارعی پوشد کلور پوشانیدنك پوشاند کلور
فاحفظه فانه مزالق الاقدام (حریر ثیابك رقیقنه وابریشمدن منسوج
اولانه دیرلرکه رجاله لبسی حرامدر مکرکه ضرورت قویه اوله پس
بوراده ناظمك قدس سره مرادی یاثوب رقیقدرکه ارباب زینت
یاننده معتبردر ویاثوب شهرتدر زیرا حریر ثوب شهرتده علم کبیدر
خصوصا که سرخ رنك اوله ویاخود فقیره الباس زوجه سی ویا
جاریه سی فقیره یه نسبتله اوله نتکم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم
حضرت عمره رضی الله عنه حریردن برجبه اهدا ایتدیلر وحضرت
عمر بوبابده توقف ایدیجك بیع ایدوب ثمنی مصارفنه صرف ایلیه
وخاتوننه وجاریه سنه الباس ایده دیو بیوردیلر (معنای بیت) بودرکه
چونکه فقیره کوزل سوز سویلیه سن وفرح بخش کلامله حسن خطاب
ایلیه سن بومعامله اکا حریر کیدرمکدن یك اولور زیرا کلام حسنك
تأثیری جانه والباس رقیق وثوب شهرت بدنه‌در وروحانی جسمانی‌دن
اقوادر بوسبیدن قرآنده کلور قول معروف ومغفرة خیر من صدقة
یتبعها اذی) فافهم جدا * خشم خوردن پیشهٔ هرسر درست * ☼
تلخ باشد وزشکر شیرین ترست * خوردن مبتدا خشم مفعولیدر
پیشه خبر ومابعدینه مضافدر تلخ باشدك مفعولیدر فاعلی تحتنده
ضمیردرکه خشم خوردنه راجعدر وزشکر تقدیری ولکن اوشیرین
ترست ازشکر دیمکدرکه بوراده حرف استدراك تقدیراولنور وشیرین
مبتدا محذوفه خبر وجار ومجرور اکا متعلقدر (خشم خاء معجمه نك
فتحیله غضبدر اکرچه بین الناس کسریله شایعدر غضب بورك قانی
قینامقدر انتقام الحق ایچون ایشه صفتدرکه تفصیلی بالاده‌در
(سرور سابقا حل اولندیغی اوزره ریاست صاحبی ومقدم ومتبوع

معناسنه مستعملدر بوراده مراد مقتدای دین وامام اهل یقیندرکه
خصال حمیده‌ده سائره نسبتله باش بوغدر وخلقك پهلوانیدر زیرا
شدید اودکلدرکه کشتی کیرلکده خصمنه غالب اوله بلکه شدید اودرکه
غضب حالنده نفسنه مالك اوله وحکمنی وریبوب زمام صبر وتجرع ایله
انی قید وبند ایده (تلخ آبی در مقابلی شیریندر نتکم مرارا مرورایتدی
(معنای بیت) بودرکه غضبنی یمك ویوتمق ولسان وفعله اثرنی
کتورمك وطشره چیقرمق رئیس دین اولان کمسه نك صنعتی ومیدان
تقوانك پهلوانی اشیدرکرچه بویله تجرع غیظ وغضب ایتمك ابتداده
تلخ زهرناك اولور ولکن نهایتده شکردن زیاده طاتلو کلور زیرا
غضبك دنیا وآخرتده مفاسدی چوقدر نیچه‌زانك سببیله دین وسر
وجاندن چقمشلر ومال وملك خصوصا خاتونلرندن واولادندن جدا
دوشمشلردر وکذلك جفاره تحمل ایتمك بدایتده آجی کلور چونکه
انسان کمال اهلی اوله وتحمل وتجرعی خوی ایدینه وملکه صاحبی اوله
بردخی آجی کورمز وآجیلر اکا طاتلو اولور خصوصا که مکاشف اوله
زیرا مکاشفك نظری حقه‌در وجانب حقدن کلن زهر ایسه شکردر
☼ * هرکه بامردم نسازد درجهان * زندکانی تلخ دارد بی کمان * تقدیری
هرکسی که نسازد بامردم درجهان دارد زندکانی تلخ بی کمان دیمکدرکه
اعرابی ظاهردر خصوصا که نظائری سبق ایتمشدر (نسازد فعل
مضارع منفی درمصدر اصلیسی ساختن وفرعیسی سازیدندر دوزمك
معناسنه (زندکانی آخرنده اولان همزه حرف توسلدرکه بوراده
صفت ایله موصوف ارasنده توسط ایتمشدر انکچون حذف اولنماز
بلکه سلاست ورندن اوتوری حرکتی اختلاس اولنور نظملرده
نظائری چوقدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که دنیاده خلق
عالم ایله کندنه دوزن ورهز یعنی دوزیلوب قوشیلوب امتزاج ایتمز
اولکمسه بی شك وشبهه آجی دیرلك طوتر وخلقله دیرلکی اولمدیغندن
حالی زهرناك اولور وعروه کاری یدنده قالور زیرا معین بولمز وغم
☼ وغصه‌دن خلاس اولمز * انکه شوخست ونداردشرم نیز * دان که
اونا پاك زادست ای عزیز * انکه آن کسی که تقدیرنده در مبتدا
وشوخست مبتداء محذوفه خبردرکه اودر وبعد الجمله مبتداء اوله

صفتیدر شرم نداردك مفعولیدر و بعد الجمله جملهٔ اسمیه اوزرینه
معطوفدر اكرچه فعلیه یی اسمیه اوزرینه و بالعكس عطف ایتمك بلاغته
انسب دكلدر او مبتدا ناپاك زادستك تحتنده فاعلندن حالدر وزاد
بعد الجمله مبتدایه خبر و بعد الجمله كه رابطه سیله دانه مفعولدر زیرادان
افعال قلوبدندر كه بوراده معلقدر (شوخ برقاچ معنایه كلیر بوراده
مناسب اولان بی تكلف وجری وبی ادب وفتنه معنالریدر (شرم
اوددر یعنی اوتانمق كه عرب حیادیر (دان امر حاضردر مصدری
دانستندر بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند
وداننده دینلور (ناپاك سلب طهارتدر پاك وطاهر دكل معناسنه (زاد
طوغدی دیمكدر مصدری زادندر طوغمق وطوغرمق معناسنه لازم
ومتعدی استعمال اولنور مضارعنده دال یایه قلب اولنوب زاید
وزاینده دینلور كذا قالو ولكن بونده نظر واردر زیرا تعدیه معناسنی
افاده ایلین زایانیدر كه طوغردی وطوغرتدی دیمكدر نتكم ایكی بیت
مقدم تحقیق اولندی زاد لازمدر كه طوغدی دیمكدر وكاه اولور كه
عربیده فعل لازم حرفله تعدیه ایتدیكی كبی فارسیده دخی تعدیه ایدر
مثلا زاد كه لازمدر راكلمه سی ایله متعدی اولور نتكم كلور (بیت)
(پشت دوتاء فلك راست شد از خرمی) (تاچوتو فرزند زاد مادر ایام را)
زیرا بوراده زادك مادر ایامه تعدیه سی را وساطتیله در بوجهتدن
زایانیده منزله سنده اولور معناسی دیمكدر كه فلكك ایكی قات اولان
آرقه سی سرور وشنلكدن راست وطوغری اولدی (مادر ایام
سنك كبی فرزند طوغرالدن بری پس بوراده زاد طوغردی دیمكدر
ولكن ادات تعدیه ذكر اولنمدیغنه نه عربیده ونه فارسیده معنای —— غلط
تعدیه ویرلمامك كركدر فاحفظه (معنای بیت) بودر كه اول كمسنه كه
فتنه وبی پرده وبی ادبدر وحیادخی طوتمز ای عزیز بیل كه اوناپاك
طوغمشدر یعنی طهارت اصلیه سی یوقدر بلكه خباثت جبلیه ایله
دنیایه كلمشدر بد كهردن ایسه اومقوله سوء خلق صادر اولا كلمشدر
علی الخصوص منبت سوء دن بیتمك دخی باعث فضاحتدر نتكم
حدیثده كلور (ایاكم وخضراء الدمن) یعنی ناپاك زنه اعتبار ایتمكوز
حسنالردن ایسه ده زیرا كاه اولور كه مزبله ده وموضع خبثده نبات

بتركه ظاهری ناظری تحسیننه كتور رفامامرداد یرده بتمكله معتبر دكلدر
وحدیثده كلور كه (ولد الزنیة شر الثلثة) فافهم جدا * از ملامت
تاېمانی درامان * باش دائم همنشین صالحان * از امانه متعلقدر ودر
بمانی یه ظرفدر تا تعلیلیه در دائم ظرف باش در همنشین مفعول باشدر
ومابعدنه مضافدر ملامت دناءته متعلق اولان نسنه ایله وصف
وتعییب ایتمكدر (بمانی بانك ضمیله زیرامیم شفوی اولمغله حركتی
اكاتابعدر (مانی مضارع مخاطبدر مصدری ماندن در قالمق معناسنه
مضارعی ماند كلور فتح نونله (امان زوال الخوف وحصول الاطمئنان در
همنشین همصحبتدر زیرا هم موافقت ایچوندر (نشین نشیننده دن
ترخیم اولنمشدر مصدری نشستن در اوتورمق معناسنه جلوس كبی
مضارعنده سین مهمله یرینه یاونون كلوب نشیند ونشیننده دیرلر
پس همنشین اوتورمقده بری برینه موافق یعنی بر یرده اوتوروب صحبت
ایدیجی دیمكدر (صالحان صالحك جمعیدر صلاح اودر كه اوقاتدن
هیچ بروقتده اعتقاد وعملنده خلل كلمیه وبومعنی كسبی اولمغله خواص
ناس صلاحه رغبت واهل صلاحه التحاقله دعا ایدیلر زیرا اكر خلقی
اولایدی هر كس صالح اولوردی ومعنای مذكوردن غافل اولان
صلاحی درجهٔ نازله صاندی وظاهر آیته آلدندی قال تعالی (فاؤلئك
مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین)
یعنی صلاحك تأخیر اولندیغی مرتبهٔ جامعه اولدیغنه مانع دكلدر
بلكه نبوت وصدیقیت وشهادت صلاح مطلقدن خصوص مرتبه در
فاعرف جدا (معنای بیت) دیمكدر كه ملامت وسرزنشدن
امانده قالمغك ایچون دائما صالحلره یار اول وانلرله صحبت ایله زیرا
صالحلر ممدوحلر وفاسقلر مذموملردر پس مذمومه مقارن اولان
مذموم اولدیغی كبی ممدوحه مقارن اولان دخی ممدوحدر ودیمشلردر كه
تقوادن صكره خیرلو نسنه اخ صالحدر زیرا خیرله امر ایدر وكاب
جلیس سوءدن خیرلودر زیرا جلیس بد شره تحریضدن خالی دكلدر
* * در بیان صفت خواری میكوید * *
* چند خصلت آورد خواری بروی * باتو كویم كرهمی كوبی بكوی *
بعض نسخده هشت خصلت دوشمندر سكز خصلت ذمیمه معناسنه

چند خصلت آورد ك فاعلی خواری مفعولی و یا كاف متعلقدر و یاخود
چند خصلت خصال متعدد معناسنه مبتدا ومابعدی خبردر
یا كویه متعلقدر و بعدالجمله جزاء مقدمدر مابعدی شرط مؤخردر
(بكوی یانك ضمیله مقول قولدر (چند جیم عجمی ایله عدد دن سؤالدر
كم كبی یعنی اسماء استفهامیه دندر نقدر معناسنه تكلم دیرلر (دراهمت
چند ست یعنی اقچه‌ك نقدردر چندان نیچه نیچه واولقدر دیمكدر
كاه اولور كه استفهام انكاری معناسنه كلور وكاه مجرد تكثیره محمول
اولور (خواری خاء معجمه نك فتحیله و واو رسمی والف ثابته ایله دار
وزننده ذلیلدر كه عزیزك ضدیدر آخرنده یاء مصدریه در (روی
بوزدر مراد ذاتدر ذكر جزء اراده كل طریقیله در ولكن روی
تخصیص ایلدی زیرا اثر حقارت وذلت یوزده بلاواولور (كوبی مضارع
مخاطبدر (بكوی یانك ضمیله امر حاضردر مصدری كفتن در سویلمك
معناسنه مضارعنده فابی واوه قلب وبر یا زیاده سیله كوید وكوینده
دیرلر (معنای بیت) بودركه برقاچ خصلت انسانك یوزنه یعنی ذاتنه
خوارلق وذلت كتورر اكر سویله دیرسك سكا سویلیه‌یم یاخود
نه مقدار خصلت انسانی خوار ایدر دیو سؤال ایدرسك سكا جواب
ویروب تعداد ایده‌یم تاكه اول رذائلدن حذر ایدوب ذلیل اولمقدن
مصون اوله سن ومعنای اوله كوره اكر سویله دیرسك دیدوكی
سؤاله حمل وسویلنجك خصالك ذكری امور لازمه دن
اولدیغنی اشعاردر یعنی طالب عزت اولان سكا بو مقوله نسنه دن
سؤال ایتمك دوشر وبالفرض سن آنی صورمسك دخی بن آنی
دیملویم زیرا اجتنابی واجب وعرضه شین ویرن نسنه لردندر
*اول آن باشد كه مانند مكس * مرد ناخواندة شود مهمان كس*
اول مبتدا آن مفعول مقدمدر بعد الجمله خبردر مانند مهمانی تنفذ بردر
مرد شودك فاعلی مهمان مفعولیدر ناخوانده مرد دن حال ویا كا
صفتدر حال اولورسه آخری ساكن وصفت اولورسه مكسوردر
(مانند شبیه ونظیر معناسنه مانستن دن مأخوذ اسمدر مانستن
بكزمكدر چون ایله فرقی بودركه ماندك معنای مستقلی اولمغله قابل
سلبدر بی مانند دیرلر اما بی چون دیمزلر اكرچه چون دخی بلااشباع

الواو ادات تشبیه‌در (مكس سكك در ذباب كبی (ناخوانده اوقنمامش
ودعوت اولنمامش معناسنه اسم مفعولدر اصلی خواند در خانك ضمی
وواو رسمی ودالك سكونیله كه ماضیدر اوقیدی معناسنه آخری
مفتوح وفتحه‌سنی بیان ایچون هاء غیر ملفوظه زیاده قلنوب خوانده
دنلدی (نا ادات سلبدر معناسی دكل دیمكدر ناخوانده اوقنمش دكلدر
ماضی مقیدایله اسم مفعولك لفظده فرقی یوقدر ولكن مقامدن
وسوق كلامدن معنی فرق اولور (مهمان قونقدر (مه اولودر (مان
بكزیجی معناسنه مانستن دن اسم فاعلدر قونق مستحق تعظیم اولوب
قوندیغی یرده رعایت اولندیغندن اوتوری مهمان دیرلر اولویه بكزر
دیمك اولور اولمقدن عبارتدر لسان عربده‌ده مستعملدر مثل الامیر
یحمل علی الادهم والاشهب كبی فافهم (معنای بیت) بودر كه
اول خصال رذیله نك اولی اول ذمیمه‌در كه كشی دعوت اولنمامش
اولدیغی حالده ویاخود دعوتسز كمسه مكس كبی كمسه‌یه مهمان
وضیف اوله یعنی سكك بلادعوة طعام اوزرنه قوندیغی كبی اولدخی
واروب ایل سفره سنه اوتوره وطفیل كبی مدعو اولنلره تابع اولوب
غیرك خانه سنه مهمان اوله بوایسه عقلا وعادة بلكه شرعا قبیحدر
تنكیم قرآنده كلور (ولكن اذا دعیتم فادخلوا) یعنی بیوت نبویه‌یه
مأذون وطعامه مدعو اولسكوز اول وقتده علی وجه الادب داخل
اولوكز والا ثقلت ویرمكوز كما فی التفاسیر * هركه مهمان كسی
ناخوانده شد * نزد مردم خوار وزار ورانده شد * تقدیری هركسی كه
شد مهمان ناخوانده شد نزد مردم خوار وزار ورانده دیمكدر بوندن
اعرابی ظاهر اولور ناخوانده شدك تحتنده ضمیردن حالدر (ناخوانده
بیت سابقده در بونده خاء مضموم وخوارده مفتوحدر (زار اكلیجی
نالان معناسنه زاریدن اكلمكدر (رانده اسم مفعولدر سورلمش معناسنه
مصدری راندن در كه سورمكدر (معنای بیت) بودر كه هركس كه
بركمسه نك مهمان وقونغی اولدی اوراده اوقنمامش اولدیغی حالده
اول كمسه خلق یاننده ذلیل ونالان وسورلمش اولدی ذلیل اولدیغی
بودر كه بلادعوة وارمغله استثقال وتذلیل اولنور زار اولدیغی بودر كه
خلقك سمی وملامتی اوجندن مریض ومبتلی كبی اولوب اكلر سورلمش

اولدیغی بودر كه نظردن ساقط واعتباردن دور اولور بلكه نیجه‌لری
حقیقتـده مجلسدن سوریلور و بوندن فهم اولنور كه مهمـان اولمق
غیرك طعـامنه حاضر اولمقـدر مسافر اولوب برخانه‌یه نزول ایتمـك
بشقـه‌در و بعض كتب معتبرده كلور كه اهل كوفه‌دن طفیل دیرلر
بركسه واریدی كه اكا طفیـل الاعراس دیرلردی زیرا دوكونلرده
وجمعیتلرده حاضر اولوردی و بوعمل ابتدا اندن قالوب صكره بو بابده
اكا اقتدا ایدنلره طفیلی دیوب مثل ضرب اولنـدی* دیكران باشد كه
نادانی رود * كد خدای خانهٔ مردم شود * دیكر مبتدادر ثانی یرینه
وضع اولنمشـدر آن باشد سابقده كی كبی خبردر نادانی یاء وحدت ایله
رودك فاعلیدر (كد خدا اصلنـده خدای كددر صاحب البیت ورب
الدار معنـاسنه زیرا كد لغت پهلوی‌ده خانه وخدا رب دیمكدر اموردده
مدبر معنـاسنه ده استعمال كد خدا ئیت اندن تعریب اولنمشـدر
ودقایقده كلور كه كد مطلقا محل قراردر كرك اوزرنده بنـا اولسون
میكده بت كده آتشـكده كبی وكرك اولمسون وادی كده كبی كده
مخصوصدر خانه‌ده بنـا معتبردر یوخسوله كـدای دیدكلری دلنورلكن
اولرقیوسنه كلدیكندن اوتوریدر پس كدای ده آی خدای ده كبیدر كه
آینده ترخیم اولنمـدر وكدانك كافی عربیدر اكرچه عجمی ایله استعمال
ایدرلر ودالله تانك قرب مخرجی اولمغله بین الناس كتخدا دیرلر بوراده
كد خدا خانه‌یه مضاف اولمغله تجریده محمولدر وفضولا صاحب خانه
دیمك اولور (معنای بیت) بودر كه بردخی یعنی ایكنجی خصلت رذیله
اول اولور كه برنادان كیده فضولا خانهٔ خلقك كتخـداسی اوله یعنی
خانه صاحبی كبی غیرك خانه سنده متصرف اوله و بی پروامعامله ایلیه
وایشه قاریشه كه اكا بین الناس فضول دیرلر زیرا مداخله‌سی رضا
وتعیینله دكلدر بویله اولان ایسه استثقـال وتذلیل اولنور مكر كه
ضرورت قویه اوله نكاح فضولی وامثالی كبی وخواص احباب اولنلر
بوندن خارجلردر زیرا حكما مأذونلردر خصوصا كه اخوان فی الله
اولنلر تكلفدن بریلردر* كار كردن بر حدیث آن دو مرد * كز پی
جهلند دائم در نبرد * اوچنجی خصلتی بیاندر پس كار كردن مبتدا
محذوفه خبردر كه ثالث ویا دیكردر كار كردنك مفعولیدر كز اصلنده

كه

كه ازدر ولكن همزه‌نك حركتی كافه نقل اولنمغله كاف مفتوح اوقنور
از پی یرینه از سر دخی نسخه دوشمشدر كه ایكیسی دخی مقام تعلیلده
زیرا وعربی ده لاجل كبیدر (جهلند ده اندادات جمع ورابطه در
معناده نبرده قیددر (نبردند دائما از پی جهل دیمكدر بس دو مرد مبتدا
ودر نبردند خبردر نبرد نونك تقدیمیله جنكدر نبرده بهادردر كه جنكه
قادردر (معنـای بیت) بودر كه خصـال ردیه‌نك اوچنجیسی ایش
ایشلمكدر اول ایكی كمسـه‌نك سوزی اوزرنه كه انلر بری بری ایله دائم
جهـالتلری اوجندن جنك وجدلده‌در زیرا اهل خصومتك سوزنه
اعتبـار واعتماد یوقدر كه غرضا بری برلرینك خلافنه اولوب
مخالف سویلرلر بس او مقوله‌لرك سوزلرن دكلمكده خطر واردر
زیرا خلافی ظهور ایتدكده انسان مخجل وخوار اولور و بوندن فهم
اولنور كه بی معنی خصومت جهالتندر زیرا عقل كامل وعلم شاملك
حكمی وقار وصلح وصلاح وامثالی صفات حمیده‌در فافهم* هر كه
بنشینـد زبر صدر صدور * كر رسد خواری بروایش نسبت دور*
هركسی كه دیمكدر كه مبتدا و بنشیند جمله‌سی اكا صفتدر زبر نشینندك
ظرفیدر بوراده سكونله اوقندیغی لاجل الضروره‌در والا مابعـدنه
مضاف اولدیغی جهتدن مكسوردر خواری رسدك فاعلی و بروایش
اكا متعلقدر و بعدالجمله فعل شرطدر دور نیستنك مفعولیدر عربی ایله
تقدیری لبس بعیدا دیمكدر و بعد الجمله جزاء شرط وشرطیه دخی
بعدالجمله خبر مبتدادر (نشیند فعل مضارعدر مصدری نشستن در
اوتورمق معناسـنه مضارعنده سین مهمله یرینه یا ونون كتوروب
نشیند ونشیننده دیرلر زبر راء هوز باء موحده‌نك فتحه‌لریله یوقاری
واوست فوق كبی (صدر اصلنده جارحه‌در كه كوكس‌در و كوكس
بدنك مقدمی اولمغله صكره هرنسنه‌نك اعلی ومقدم واولنده استعمال
اولندی بوندندر كه قاضیعسكرلره صدرین دیرلر زیرا جمیع قضـاتك
مقدملریدر پس صدر صدور مقدملرك مقـدمی واعلالرك اعلاسی
دیمكدر كه اكابر واشرافدر و بعض نسخه‌ده كه صدرصدور یرینـه
زبردست دوشمشـدر خطا وغلط در (رسد مضارعدر مصدری
رسیـدن در ایرشمك معناسنه (معنـای بیت) بودر كه هركسه كه

مجالس ده اعلا الاعالی اولان اشرافك اوست یانته اوتوره وحدن بلمیه
اكرانك یوزنه خوارلق ایریشورسه وحقارت ذاتله مبتلا اولورسه
بعید دكلدر زیرا حدنی تجاوز ایدن كمسه آخر خجل اولور انكچون
دیمشلردركه (رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره) معلوم اوله كه
بو بیتك مضمونی خصال رذیله نك دردنجیسی در * نیست جمعی را
چو برقول تو كوش * صد سخن كر باشدت یك را مكوش * بشنجی
خصلته اشارتدر جمعی راده را لام جاره معناسنه اولمغله بحسب المعنی
نیسته متعلقدر زیرا بوراده عربیده لیس معناسنه در كوش فاعلیدر
وبعد الجمله فعل شرطدر زیرا چو واو غیر ملفوظه ایله كه واو رسمی
دیرلر برقاچ معنایه كلور بوراده شرط ایچوندركه معناده نیست
اوزرنه داخلدر (صد سخن باشدك فاعلی وتامفعولیدر وبعد الجمله
شرطیه در (یك را مكوشك تقدیری مكوان جمعی را یكی از صد سخن
دیمكدر پس شین ضمیر غایبدركه بحسب المعنی مكویه متعلقدر
عربی ایله تقدیری لاتقل لهم من اقوالك الكثیرة ولو واحدا دیمكدر
وبعد الجمله جزا وجملهٔ جزائیه دخی شرطیهٔ اولایه جزادر (جمعی
جماعت معناسنه در ویا وحدت ایچوندر (كوش قولاقدر بوراده سماع
معناسنه در زیرا قولاق طوتمق دكلك وطوتمامق دكلمامكدر (صد تكثیر
ایچوندر (یك بوراده یكی مقامنه در زیرا مراد بردیمك دكل بلكه بری
دیمكدر (مكو كاف عجمی ایله نهی حاضردر سویله دیمكدر مصدری
كفتن دركه سویلمكدر مضارعنده فا واوه قلب وبریاز یاده سیله كوید
وكوینده دیرلر (معنای بیت) بودركه چونكه سنك قول وكلامك
اوزرنه برجماعتك كوش وسماعی اولمیه اكر یوز سوزك یعنی كلام
فراوانك اوله برینی سویله زیرا كلام حق كهردركه مناسب قولاق
اولمدقده تعلیق اولنماز والا سوزك بیانه كیدر وخوار اولورسن وبوندن
متكلمك سخنور وكلامنك حق اولمه سی فهم اولندی زیرا كلامه
اقتداری وكلامی حق اولمیانه اهل حق كوش طوتمز * حاجت خود را
مجوی از دشمنان * زین بتر خواری نباشد در جهان * التنجی خصلتی
تقریردر حاجت مخواهك مفعولی وجار ومجرورا كا متعلقدر (خواری
نباشدك فاعلی وزین خواری یه متعلقدر دركبی (زین بتر اصلنده

زاین بدتردر تخفیفا همزه ودال حذف اولنمشدر بقیهٔ مفردات
ظاهردر (معنای بیت) بودركه كندی حاجت وضرورتك اولدیغی
نسنه یی دشمنلركدن استمه زیرا دنیاده بوندن زیاده بد خوارلق اولماز
شول سببدنكه دشمنه جلادت واستغنا اظهار ایتملودركه عزت
بونده در سئوال وطلبده ایسه ذلت وانكسار واردر دشمن دخی سنك
بو بله اولدیغك استر * آن فرومایه مراد خود مجوی * تا نیابد مر ترا
خواری بروی * بدنجی رذیله یی بیاندر (مراد مجویك مفعولی واز دخی
اكا متعلقدر مصراع ثانی نك تقدیری تا نیابد خواری بروی ترا دیمكدركه
خواری نیابدك فاعلی وبروی اكا متعلقدر ویاخود مر ترا ده را لام جاره
معناسنه اولوب نیابده متعلقدر پس بروی خوارلغك متعلقنی بیان
اولور (فرومایه خوار ودنی وبی اصلدر زیرا فرو آشغه در ومایه
هر نسنه نك اصلیدر پس صفت مشبهه در آشغه والحق اصللو
معناسنه نیابد ایكی یاء مثناتله اصلنده نه آید در دفع ثقلت ایچون
همزه یایه قلب اولنمشدر (آید فعل مضارعدر مصدری آمدن در
كلمك معناسنه مضارعنده میم بایه تبدیل اولنوب آید واینده دینلور
(معنای بیت) بودركه دشمندن طلب حاجت ایتمه وكلك كبی كركسه
بد اصل اولسون بد اصلدن دخی رادكی استمه كركسه دشمن اولسون
تا كه یوزكه وذتكه خوارلق كلمیه زیرا بد اصل اولان كمسه بد معامله دن
خالی دكلدر كشی زاده لر حسن معامله دن خالی اولمدیغی كبی زیرا
بحسب الغالب اخلاق حسنه وسیئه ساریدر پس اهل عرض اولان
دنی مقوله سنه ال آچمز وحاجت طلب ایتمز * بازن وكودك مكن
بازی هلا * تا نكردی خوار وزار ومبتلا * سكزنجی خصلتی تحریردر
پس عنوان كلامده چند دن مراد هشت اولمش اولور (بازی مفعول
مكن وبا مكن ایله بازی دن هر برنه تعلقده صالحدر اكرچه ثانی
اقربدر خوار نكردی نك مفعولی وبعد الجمله ما قبلنه تعلیلدر
كودك ضمله بالغ اولمدق اوغلان ایكی كاف دخی عربیدر (بازی
اویون لعب كبی بازیدن اوینامقدر هلا تخفیفله الا معناسنه
حرف تنبیه در آكاه اول دیمكدر (وبلا وقورقی معنالرنه
دخی كلور وهلا عربیده فرسی زجردر كما فی القاموس

هلا زجر للتخيل بو راده زجر ایچون اولق انسبدر (معنای بیت) بودر که عورت واوغلان ایله اوینامه صاقن تا که خوار وحقیر ونالان وپر بلا اولمیه سن زیرا فی نفس الامر وقاری منافی وعرضه نخالفدر پس بو مقوله لعب اوجندن انسانه خلقدن ستم ایرشمك اولمز وغم وغصه آخر آدمی بالی ایدر یعنی چور یدر وکهنه قیلور

* ❊ درصفت یارموافق کوید ❊ *

* در جهان شش چیز می آید بکار * اولا یابی طعام خوشکوار *

شش چیز می آیدك فاعلی ودر اکا ظرف وبا اکا متعلقدر اولا اول دیمکدر که الف اطلاق وصلی وقف مجراسنه اجرا ایچوندر اول مبتدا ومابعدی مصدر تأویلی ایله خبردر اولا یابی یه ظرف اولمق درست دکلدر تأمل (یابی فعل مضارع مخاطبدر بولەسن معناسنه مصدری یافتندر که بولمقدر مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر بعض نسخهده یابی یرینه باری دوشمشدر برکره معناسنه غلط محضدر صوابی یابی در طعام یابی نك مفعولیدر خوشکوار طعامك صفتیدر (طعام مطعوم معناسنه در که طعم وذوق اولنان غدادر (خوشکوار صفت مشبهه در کاف عجمی ایله خوش سکیجی یعنی سکمه سی خوش وملایم پس مصدردن مرخم اولور که کواریدن در سکمك وسکورمك وقانمق معناسنه مضارعی کوارد واسم فاعلی کوارنده کلور کوارش ضمیله هاضم طعامدر که تعریب ایدوب جوارش دیرلر یعنی معدهیه قوت ویروب یمك سکوریجی وهاضم ایدیجی معجوندر وبو تقریردن مفهوم اولدیکه خوشکوار وصف ترکیبی دکلدر نتکم اهل لغت زعم ایتدیلر زیرا وصف ترکیبده جزئینك بری مفعولدر پس خوشکوارك تقدیری کوارندهٔ خوش اولور خوش ایسه کوارندهیه مفعول اولمق بحسب المعنی صحیح اولمز (معنای بیت) بودر که دنیاده لتی نسنه ایشه کلور ویرار وفائدهلو رغبتلو در اول التی نسنهنك اولی بودر که منهضم اولور ملایم طعام بولاسن که بدنه مفید ومقویدر درشت ویابس نسنهلر ایسه معدهده منهضم اولمیوب کدورت وثقلتدن خالی اولمز بو جهتدن مهرا طعاملره رغبت ایدرلر وثقیل نسنهدن حذر ایلرلر مکرکه فقرادن اولوب اکل ایتدیکی ناملایم ضروری اوله

فافهم * خوش بود یار موافق در جهان * باز مخدومی که باشد مهربان *

بودك فاعلی یار ومفعولی خوشدر ودر اکا ظرفدر مخدومی مقدر بودك فاعلیدر که باز خوش بود مخدومی که تقدیرنده در باشدك تحتندهکی ضمیر فاعل مخدومه راجعدر مفعولی مهربان در وبعد الجمله مخدومه صفتدر (موافق مخالفك ضدیدر یعنی موافقت ومطابقت وایکی کشینك مرادلری برینه اتفاق اوزره اولمقدر (مخدوم خدمتندر که معروفدر خدمت دخی کسرایله خدمهدندر حرکت ایله خدمه خلخاله دیرلر خدمك مخدومی احاطهسی خدمهنك ساقی احاطهسنه تشبیه اولندی انکیچون الله تعالی یه مخدوم دنلمز زیرا الله تعالی محیطدر محاط دکلدر بلکه معبود دینلور (مهربان کسرایله شفقتلو زیرا مهر شفقت ومحبت معناسنه کلور وبان صاحب در ودقایقده کلور که بان اسم جامددر که کوزه دیجی معناسنه در باغ بکجیسنه باغی کوزب کوزتدوکیچون باغبان دیرلر بلکنه باد بان دیرلر استعاره طریقیله که یل کوزهدر شخصه تشبیه اولنمشدر ودیدهبان دیمکده دخی نوع توسع واردر زیرا اول کسه کوز کوزهدیجی دکلدر بلکه کوز انك خدمتك آلتیدر که انکله کوزهدر نکاهبانده اویله در برنسنهیی کوزتمکدن مراد انك امرنده قیام واتمامنده اهتمامدر انتهی بالاجمال وبعض کتب فارسیهده کلور که معنای اسم فاعل مشتقك غیریدن دخی اخذ اولنور لفظ کر مقارنیله زرکر کبی که قیومجی دیمکدر ویا لفظ بان مقارنیله باغبان کبی که باغجی در ویا لفظ دار مقارنیله علمدار کبی که سنجق کوتریجی در انتهی بالاختصار پس مهربان دخی بو قبیلدن اولمق جائز اولور شفقت ومحبت ایدیجی معناسنه سؤال اولنورسه که اسم جامدده معنای حدوث یوقدر اسم فاعل ایسه حدوث ایچوندر جواب بودر که مقصود اسم فاعلك صورتیدر که اندن تعبیر اولنان جی لفظی ایله تعبیر اولنمقدر یوخسه حقیقت اسم فاعل دکل پس باغبان ومهربان وشتربان وسکبان وکشتیبان وامثالی بربابدندر که اصللری اسم جامددر ولفظ کر امثالهسی دخی بویلهدر فاما باجدار وعلمدار بویله دکلدر که بونلرده وصفیت معناسی واردر (معنای بیت) بودر که خوش اولور یار موافق دنیاده یعنی موافق مصاحب ومتفق

بولداش دنیاده رغبت اولنان اموردندر کرو بر مخدوم که مهربان
ومشفق اوله بودخی شانه اعتنا اولنان نسنه‌لردندر مخدومدن مراد
خادمك ولبسی درکه افندیسی در بومقوله ایسه ایکیدن خالی دکلدر
یا اخلاق صلحا اوزرنه درکه حقوق خادمی مراعات ایدوب شفقت
ومرحمتله معامله ایدر و بومعنی خادمك سعادت دنیویه سندندر
ویا اخلاق فسقاء اوزرنه درکه خادمه خالی دائما جبر وعنفدر و بوحال
خادمك بی ستاره اولدیغندندر که خدمتده اولدقجه ظلمت غمدن
خلاص اولماز * هرسخن کان راست کوبی ودرست * به زدنیا زانکه
دروی نفع تست * هرسخن مبتدا کان اصلنده که آن درکه رابطه
وآن اسم اشارتندر آن را تقدیریله که آن کوبی نك مفعول اولی
وراست ثانیسی در و بعد الجمله مبتدایه صفتدر به تقدیری به‌است درکه
خبر مبتدادر زانکه زان سبب که معناسنه تعلیلدر ودرروی مقدم
خبر ونفع تست مؤخر مبتدادر ادات خبر فی الحقیقه خبره قید در
تقدیری در روی است نفع تو دیمکدر راست طوغری درکه واقعه
مطابق اولان سوزدر صدق کبی (درست بتون وصاغ درکه عرب
صحیح دیر (به کسر وسکونله یك معناسنه تکم سبق ایتدی (نفع
ضرك مقابلیدر که فائده ایلمکدر اسمی منفعت کلور (معنای بیت)
بودرکه سوز که انی طوغری وصاغ سویلرسن دنیادن وایچنده اولان
اشیادن سکا یکدر شول سبیدن که طوغری وصحیح سویلمکده سنك
دین ودنیاکه فایده واردر تکم مشهوردرکه دیمشلردر النجاة فی الصدق
والهلاك فی الکذب یعنی دنیا واخرتده نجات طوغریلقده وهلاك
اکریلکده در زیرا صدق جنته وکذب جهنمه جر ایدر و بین الناس
معاملات دنیویه ده دخی مشهوردرکه یلانجی نك یوزی قاره اولور
صبح کاذب کبی تکم طوغری نك یوزی آق اولور صبح صادق کبی
پس صدق من کل الوجوه ایشه یرار کذب یرامز فافهم * آنچه
ارزانست عالم در بهاش * عقل کامل دان و ود لشاد باش * بعض
نسخده دان وزان خرسند باش دوشمشدر که خرسند خاء معجمه نك
ضمیله قانع معناسنه در آن چه آن چیز دیمکدر که مبتدادر ارزا نست
مقدم خبر وعالم مؤخر مبتدا و بعد الجمله مبتداء اوله صفتدر که

رابطه سیله که محذوفدر آنچیز که دیمکدر در ارزانه ظرفدر عقل دانك
مفعولی و بعد الجمله آنچه نك خبریدر زوکه ازاو دیمکدر دلشاده
متعلقدر ودلشاد باشك مفعولیدر و بعد الجمله جملهٔ دان اوزرنه
معطوفدر ارزان اوجوز ارزانی اوجوزلق ولایق معناسنه دخی
استعمال اولنور (بها قصرله برنسنه نك قیمتی در عربیده بهاء حسن
فائق معناسنه در دان امر حاضردر مصدری دانستن در بلمك معناسنه
مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانده دینلور (دلشاد اصلنده
شاد دل که صفت مشبهه در سرخوش اصلنده خوش سر اولدیغی
کبی که بودخی صفت مشبهه در یوخسه خوش سره صفت دکلدر
تکم بعضیلر زعم ایتدیلر (پس شاد دل شن کوکلاو دیمکدر صکره
قاعدهٔ عجم اوزرنه تخفیفا ترکیب وتغییر اولندی (معنای بیت) بو درکه
اول نسنه که عالم انك بها وقیمتنده اوجوزدر یعنی بتون عالمی انك
مقابله سنده و برسك ینه اوجوز آلمش اولورسن اول نسنه بی عقل
کامل بیل اکر عقل کاملك وار ایسه دلشاد وفرحناك ویاخود اکاقانع
وراضی اول زیرا عقل کامل بتون دنیا دکرکه انك کمالی عقل معاد
اولمقدر زیرا عقل معاش ناقصلرده دخی بولنور که عقل رخیصدر
بس عقل غالی کامللرك عقللریدر وهر کیمده که بوعقل بولنور دولت
عظمایه مالك اولمش اولور پس بودولتله نیچه شن وشاد اولماز
والله الکریم * دشمن حق را نباید داشت دوست * باز کشت جمله چون
آخر بدوست * بعض نسخده نباید یرینه نشاید دوشمشدر معنالری
متقاربدر زیرا باید کرك اولور ونباید کرکمز وشاید یرار ونشاید کرکمز
یرامز دیمکدر دوست داشتك مفعول اولی وداشت داشتن معناسنه
نباید نك فاعلی ودشمن داشتك مفعول ثانیسی در باز کشت مبتدا
وجمله یه مضاف و بدوست خبردر (باز کشت رجوع معناسنه در
زیرا باز کیرو وکشت کاف عجمینك فتحیله کشتن معناسنه درکه دونمك که
رجوعدر و برحالدن برحاله انتقال ایلمك واولمق معنالرینه کلور موسیقی ده
برمقامدن برمقامه انتقال ایتسه بازکشت ایتدی دیرلر (جمله دن مراد
جملهٔ خلقدر (چون تعلیل ایچوندر (بدوست اصلنده باوست در
همزه داله قلب اولنمشدر بدین و بدان کبی که اصللری باین و بآندر

وبونده تجنیس تام واردر واو ضمیری حقه راجعدر (معنای بیت) بودرکه حقك دشمننی دوست طوتمق اولمازیعنی کفار وفساق واهل بدعت وارباب انکار دوستلغه سزا دکلدر زیرا جمله خلقك رجوعی آخرحقـه در پس مؤمن مطیع وسنی ومقرك دوستی الله در ماسوی دکلدر وانك که مرجعی الله در انك محاسبه سندن حذر ایدوب اعدایی احباب اتخاذ ایتمامك كركدر قال الله تعالی (لا تتخذوا عدوی وعدوکم اولیاء) وقال عن ابرهیم علیه السلام (فانهم عدولی الا رب العالمین) وقال (یاموسی هل والیت لی ولیا اوهل عادیت لی عدوا) یعنی حقك دوستنه دوست ودشمننه دشمن اولمق حقـه راجع اولور عمل خاص در اعمال باقیه ایسه عاملك کندنه راجعدر* عیب کس بااونمی باید نمود * زانکه نبود هیچ لحمی بی غدود * عیب نمودك مفعولی ونمود بایدك فاعلیدر زیرا نمودن معناسنه در وبانموده متعلقدر وبعـد الجمله مستأنفه اولور زانکه زان سبب که دیمکدر که مابعدنده جمله اکا صفتدر هیچ لحمی نبودك فاعلی وبی غدود اکا متعلقدر (غدود غین معجمه نك ضمیله غده نك جمعیدر غموم غمه نك جمعی اولدیغی کبی (غده لحم ایچنده پك نسنه درکه ترکیده بزدیرلر اکلی مکروه در سائر مفردات ظاهردر شوقدر واردرکه لحمی ده یا زائده در ووحدت ایچون اولمق دخی جائزدر (معنای بیت) بودرکه کمسه نك عیبنی اکا یعنی کنـدنه کوسترمك وسنك شویله عیبك وسبب نقصانك واردر دیمك كرکمز زیرا هیچ ات وياهیچ برات بزدیدکلری نسـنه سز اولماز پس بزی طرح ایدوب لحمی اکل ایتـدکلری کبی سندخی عیبی ترك وستر ایدوب وهنر وخصلت حسنه یه نظر ایله زیرا دیمشـلردرکه ای الرجال المهذب یعنی خلقك قنغیسی منقح وعیبـدن خالص وخالیدر همان عیبیله قبول ایتمـك كركدر پس بوکلام عیبی غده یه وهنری لحمه تشبیهی متضمنـدر وکمسه نك عیبنی کورمك وسویلمك منهیدر مکرکه سویلدوکی تعییب طریقیله اولمیوب ارشاد واخلاقنی اصلاح معناسنه اوله * از خدا خواه انچه خواهی ای پسر* نیست در دست خلائق نفع وضر* آنچه آن چیز که دیمکدر که مقـدم اولان خواهك مفعول صریحی واز خدا غیر صریحیدر وخواهی جملـه سی چیزه صفتـدر نفع

نیستك فاعلیدر عربی ایله تقدیری لیس فی ید الخلائق نفع وضر دیمـکدر ونیست نفی جنس ایچون اولان لامعناسنه ده اولمق جائزدر بوصورتده نفع منصوب اولوب تقـدیری لانفع ولاضر دیمك اولور خلایق خلیقـه نك جمعیدر ناس معناسنه بقیه مفردات ظاهردر (معنـای بیت) بودرکه ای پسر هرنه حاجتك واریسه خدای غنی دن طلب ایله که حصوله کله زیرا خلقك النـده نفع وضرر یوقدر بلکـه نافع وضار الله تعالی در یعنی منفعت ومضرتده تأثیر خدانکدر وخلقك جملـه سی (یاایها الناس انتم الفقراء الی الله) موجبنجه بابِ حقك محتاجلریدر پس حاجتکی اصالة اول بابه عرض ایله وبعـده قطبه توجه ایله وانك روحانیتندن استمداد ایله که قطب مظهر صفات الهیه وخصوصا مظهر قدرتدر وبعده مظهر اسم غنی اولان سلطان اعظم قپوسنه وارباب الله اولمق قصدیله زیرا سلطان دخی غناسی جهتیله وظل حقیقت الهیـه اولمق طریقیله سنك حاجتکی بتورمکه قادردر اذن الهی اولورسه سائرلر بونلر پایه سنده دکلردر بوراده شیخ ناظم قدس سره ضرری تعمیم طریقیله الحاق ایتدی والا مطلوب اولان منفعتدر مضرت دکلدر کویا دیمك اولدیکه جلب منفعت ودفع مضرت ایتمك استرسك دامن حقه یاپش وکندیکه برمضرت ایریشمه دخی حقـدن بیل منفعت کبی غیره نسبت ایتمه که آنده شرك خفی واردر والله الحفیظ * بنـدکانرا نیسـت ناصر جز اله * یاری از حق خواه واز غـیری مخواه * بندکـانزاده را لام جاره معناسنه درکه بنـدکان نیستك مفعول غیر صریحیدر ناصر فاعلدر جزاله استثناء مفرغدر عربی ایله تقدیری لیس للعبـاد ناصر الاالله دیمکدر یاری خواهك مفعول صریحی واز حق غیر صریحیدر ایکنجی از مخواهه متعلقدر وبعـد الجمله خواه جمله سی اوزرنه معطوفدر وبوعطف معطوف علیه جمله سنی تأکید ایچوندر بندکان بنده نك جمعیدرکه کاف بنـده آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن بدل وآن ادات جمعدر وبقیـه تفصیلی بالاده در (یار معین ویاری معاونتدر پس یامصدریه در وبعض نسخده ازغیرش دوشمشدر (ونصرت دخی یاری کبی اعانتـدر وناصر یاردر غیری ده

يا زايده در غيري سوى معناسنه در جمعى اغيار كلور و بعض تفاسيرده منبتدر كه كلمهٔ غير اوچ وجه اوزرنه در اولكيسى مغايرت معناسنه دركه فارسيه سى جزدر قال تعالى (لتفترى علينا غيره) وايكنجيسى لا معناسنه دركه فارسيه سى نادر قال تعالى (فمن اضطر غير باغ ولاعاد) واوچنجيسى الا معناسنه دركه فارسيه سى مكردر قال الله تعالى (فما وجدنا فيها غير بيت من المسلمين) (معناى بيت) بودركه قوللر ايچون الله تعالى دن غيرى ناصر ومعين يوقدركه محل ضرورتده وخصوصا اعدا اوزرنه نصرت واعانت ايدر بناء على هذا اعاتى مولى الموالى دن طلب ايله زيرا ماعداسى اعانتدن عاجزدر والله المعين قال تعالى (ان ينصركم الله فلا غالب لكم وان يخذلكم فمن ذا الذى ينصركم من بعده)

* هركه از قهر خدا ترسد بسى * بى كمان از وى بترسد هركسى *

بعض نسخده بى كمان ترسند از وى هركسى دوشمشدر اولكيسى اولى در بونك تقديرى هركسى كه ترسد از قهر خدا بسى بترسد بى كمان از وى هركسى ديمكدر بسى ترسد اوله و بى كمان ثانى يه قيددر قهر لطفك ضديدر يعنى غلبه وتذليل وتسخيردر بسى ده ياء اصلنده نسبت ايچوندر پس باء عربى ايله نيجه وچوق وزياده معناسنه در هركسى ده ياوحدت ايچون وزايده اولمغه دخى صالحدر (معناى بيت) بودركه هركس كه قهر الهى دن زياده سيله يعنى حقيقت خوفله خوف ايليه كه موارد خوفدن هيچ برمحلده استشعار خوف ايتمكدن خالى اولميه بى شك وشبهه هركس اومقوله خائفدن خوف ايدر واكاسر فرودن منفك اولمازنتكم حلقه امان ويرن مؤمنه خلق عالم دخى امان ويرر نظرايله اسده راكب اولانلره وحضرت سليمانه عليه السلام كه توجهله تسخير جن ايتمشدى اشته خوف كرچه وصف كونى دركه حقه مضاف اولماز ولكن حقه مضاف اولان كسه حقك اسماسيله قائم اولوركه ازجمله اسم قهار ومريد ومقتدر وقهار وجبار ومنتقم ومذل در فافهم

* ازبدى كفتن زبارا هركه بست * كرد شيطان لعين را زيردست *

ازبسته متعلقدر وزبان انك مفعوليدر و بعد الجمله هركه يه صفتدر تقديرى هركسى كه بست زبان را ازبدى ديمكدر كه هركسى مبتدا ومصراع ثانى جمله سى خبردر كردك تحتنده فاعلى هركسى در

شيطان مفعول اول و زيردست مفعول ثانى در بدى ده اولان يا زايده در بد يرامزدر مقابلى نيكدر كه ايودر (لعين بمعنى الملعون طريد بمعنى المطرود اولديغى كبى مقصود رحمتدن دور اولديغيدر (معناى بيت) بودركه هركشى كه لسانى شرعا وعقلا قبيح اولان سوزى سويلمكدن بغلدى وآغزك آچوب سويلمدى شيطان لعينى الى التنده ايلدى يعنى زبون ومغلوب قيلدى والا شيطان اكا غالب اولدى پس دلنى فحشدن و كلام رديدن حفظ وضبط ايدن شيطانه غالب كلدى زيرا شيطانك اضلال وازلالى ياقلب يوزندن دركه وسوسه سى ايله اعتقاد فاسده وظنون وشكوكه ايقاع ايدر ويالسان يوزندندركه منكرات سويلدرو يا اركان يوزندندركه سيئات اشلدر ولسان واركان سالم اولمق حسن اعتقاددندر ولسان كرچه قليل الجرم در ولكن كثير الجرم در پس حفظ لسانده سلامت وسد باب معصيت واردر والله الحفيظ

* كس نبايد پنج چيز از پنج كس * يادكير از ناصح خود اين نفس *

كس نكره اولمغله مقامنه كوره عموم افاده ايدر تمرة خير من جرادة كبى پس كس مبتدا ونبايد جمله سى خبردر نبايدك فاعلى تحتنده و پنج مفعولى وجار ومجرور اكا متعلقدر ياد مابعدنك مفعولى واين دخى يادك مفعوليدر ولكن يادكير لسان عربى ده احفظ واضبط معناسنه مستعمل اولمغله اين نفس يادكيرك مفعوليدر ديمك دخى وجهدر ناصح بالاده ذكر اولندى (نفس فانك فتحيله آغزدن داخل وخارج اولان ريحدر ولكن ايكى جسمك تصادمى سببيله تموج عارض اولسه صوت وصوته دخى كيفيت مخصوصه عارض اولسه حرف ديرلر اشته سوزه نفس ديدكلرينك اصلى بودركه اصلى اعتباريله اطلاقدر (معناى بيت) بودركه هيچ بركسه بش نسنه يى بش كسه دن بولماز يعنى اول بش كسه ده اول بش خصلت اولماز ومأمول دكلدر كندى ناصح وواعظكدن بونفسى يعنى بوسوزى ازبر ايله وخاطركدن چقرمه مقصود ديمكدركه بزم سوزمز سكا نصيحت طريقيله در و بوخصوصده قلبمزده غل وغش يوقدر بناء على هذا نفس حقدر ديوب سوزطوترسك منتفع اولورسن * نيست اول دوستى اندر ملوك

* اين سخن باوركن از اهل سلوك * اول مبتدا دوستى بحسب المعنى

نیستك فاعلیدر وجمله سی مقدم خبردر اندر نیستمه ظرفدر ونیست
مقدم خبر ودوستی مؤخر مبتدا اولوب بعد الجمله خبر اولمغه مساغ
یوقدر بو صورتده نیست مجرد رابطه وادات خبر اولور فافهم باورکن
بیت سابقده یاد کیر کبی در (عربیده اعتقد معناسنه اولیجق این سخن
لفظی باورکن مجموعنه مفعول اولور والا این باوره مفعولدر دوستی ده
یا مصدریه در اندر ظرفدر در کبی ظرفدن مراد بودر که قلبلرنده
دوستلق راسخ دکلدر دیمکدر (باور مصدری باوریدن و باورکردن در
اینانمق معناسنه تصدیق کبی (سلوك اصلنده رفتن ایله تعبیر اولنان
رفتاردر که یوریمك وکیتمکدر وسالك رونده در یعنی بر و بحرده
سیاحتدر وارباب حقائق عندنده رفتن مخصوصدر که جهلدن علمه
واخلاق ذمیمه دن حمیده یه ووجود مجازیدن وجود حقیقی یه و بر
اسمدن بر اسمه و بر تجلیدن بر تجلی یه و بر فعل مشروعدن بر فعله
و بر ترکدن بر ترکه و بر فعلدن بر ترکه و بر ترکدن بر فعله و بر مقامدن
بر مقامه سفر وحرکت معنویه در که بو مقوله سالکلر اهل سلوك دیو
شهرت بولمشلردر اکرچه دشمنلری چوق وقطع طریق صددنده
اولان ارباب انکار وحرامیان حددن ارتوقدر (معنای بیت) بودر که
اول بش نسنه نك اولی بودر که سلاطین وملوکده دوستلق یوقدر
یعنی قلبلرنده صداقتلری راسخ دکلدر بلکه ادنی بهانه ایله صداقتی
عداوته تبدیل ایدرلر ووعد وعهدلرنه طورمیوب لا وفاء للملوك وقضیه
غدر ونقض عهد ایتمك شانلرندندر اهل سلوکدن بو کلامه اعتقاد ایله
یعنی خواص ناس سکا بو سوزی عین الیقیندن سویلرلر پس بو معنایه
اینانمامق اولماز نظر ایله که انبیا واولیایه نلر ایتدیلر ونه اذیت وجفالر
ایلدیلر که قلم واسانه کلمز * سفله را با مروت ننکری * هیچ بدخوی
نیابد مهتری * بعض نسخه ده سفلکارا دوشمشدر سفله نك جمعی
اولمق اوزره سفله ننکری نك مفعول صریحی وبامروت غیر صریحیدر
مهتری نیابدك مفعولی وبد خوی فاعلیدر مصراع ثانی جمله
مستقله ومضمونی دخی ماقبلندن منقطعدر (سفله ضمله وکسرله
هر نسنه نك کندی جنسندن بد کوهر اولانه دیرلر و بخیل ودون
همت در آخرنده همزه یاء زائده یه بدلدر اصلنده عربی در کسرله

وفتح

وفتح وسکون فائله اسافل ناس معناسنه (مروت فصیحی همزه ایله در
کشی لك معناسنه مرءدن رکه کشی وانسانیت دخی دیرلر واسان
ترکده آدملك دیمك دخی شایعدر (ننکری فعل مضارع مخاطب
منفی در اصلنده نکری در نونك کسریله نون نافیه ادخال اولندقده
ضرورت وزنیچون اسکان اولندی مصدری نکرستن در باقمق معناسنه
نظر والتفات کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد ونکرنده دیرلر
نکاه کردن دخی نکرستن معناسنه در (بدخوی ده یاء ثانیه وحدت
ایچوندر وزائده اولمق دخی جائزدر (نیابد فعل مضارع منفی در
یاء مثناتك تقدیمی و باء موحده نك تأخیریله مصدری یافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد دیرلر (مهتری
اولولقدر زیرا یا مصدریه در (معنای بیت) بودرکه دنی وبخیل
وبدکوهره مروت ایله نظر ایلمه سن یعنی برکشیلکی وبر لطف وکرمی
اولور دیو بو وجهله انك جانبنه باقیه سن زیرا بد اصل وبخیلدن
بو مقوله ایلوك صادر اولماز پس (لقد ازلت حاجاتی بواد غیر ذی زرع
موجبنجه تخم املی شوره زاره صاچمش اولورسن وفائده بولماز
تهی دست قالورسن ودخی هیچ بر بدخوی اولولق بولماز وخلق
اراسنده اهل عزت وحرمت اولماز پس بدخوی آدم اولور دیمه
وامید ایلمه اشته بو ایکی مصراعك هر بری پنج چیزدن بر ماده یه
اشارت اولمش اولور * هر که بر مال کسان دارد حسد * بوی رحمت
در دماغش کی رسد * بعض نسخه ده بوی راحت دوشمشدر اولکیسی
اصحدر تقدیری هر کسی که دارد حسد بر مال کسان کی رسد بوی
رحمت در دماغش دیمکدر بر حسده متعلقدر حسد داردك مفعولیدر
بعد الجمله هر کسی یه صفتدر که هر کسی مبتدادر بوی رسدك فاعلی
ودر اکا ظرفدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر (کسان کسك جمعیدر
کمسنه وکشی معناسنه مقصود متمول اولان کمسه لردر (حسد بالاده
محرردر (بوی قوقودر عرب رایحه دیر (دماغ کتاب وزنی اوزرنه
مخ الرأس درکه ترك بینی دیر ام الدماغ بر جلد رقیق درکه بینی انك
ایچنده در دمغ دماغی کسر ایتمکدر صکره بطریق الاستعاره غیری
موضعده دخی استعمال اولندی مثلا حجت دامغه دیرلر دعوای باطله نك

دماغنی کسر ایدیجی یعنی ابطال وازاله ایدیجی معناسنه وفی التنزیل (بل نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه) ای یکسر دماغه (معنای بیت) بودر که هرکسه که کسه لرك یعنی ارباب عنادن اولان خلقك مالی اوزرنه حسد ایلیه وانك زوالی وکندنه حصولنی استه یه بومقوله کشی نك دماغنه رحمت قوخوسی چقن ایرشور یعنی ایرشمز ورحمت بولماز زیرا الله تعالی نك حکمنه اعتراض ایتمش اولور که فی الحقیقه کفردر ویاخود رایحهٔ رحمت شم ایتمز زیرا دردحسدله دردناك اولان کسه نوجهله مستریح اولور ولیل ونهار بنجه دکله نور پس انسان بومقوله اوصافدن نفسی تزکیه ایتمه دکجه آسوده اولماز انکچون سلیم الصدر اولنلر دارین ده سالم وعندالله مقبولدر * انکه کذابست ومیکوید دروغ * نیست اورا دروفاداری فروغ * تقدیری آن کسی که او کذابست دیمکدر که او مبتدا وکذاب خبر وبعد الجمله ان کسی یه صفتدر که آن کسی مبتدادر ومیکوید دروغ جمله سی فعلیه دن اسمیه اوزرنه عطف قبیلندندر اکرچه بلاغته مناسب دکلدر وجائزدر که واو میکوید تقدیرنده اوله بو صورتده اسمیه اولور فروغ نیستك بحسب المعنی فاعلیدر واوراده را لام جاره معناسنه اولمغله فروغه متعلق اولور کذاب صیغهٔ مبالغه درکه مواد کثیره ده کذبه اشارتدر پس مبالغه کذبك متعلق اعتبار یله اولور بو صورتده میکوید بطریق المبالغه استمراره محمول اولور (دروغ کذبدرکه واقعه مطابق اولمیان سوزی سویلمکدر (وفادار یده اولان یا مصدریه در وفادار وصف ترکیبی در اصلنده دارندهٔ وفادر وفابی حفظ ایدیجی وصقلیجی معناسنه وفا غدر ونقض عهد ایتمامکدر (فروغ شعله که ترك اشق وآیدنلق دیرلر بوراده مراد اثردر (معنای بیت) بودر که اول کسه که کذابدر وعلی الاستمرار یلان سویلر اول کسه ایچون وفادارلقده شعله واثر یوقدر زیرا کذاب اولان کسه وعدنه طورمز ودائما نقض عهد ایدر پس اومقوله نك وعد وعهد وپیماننه اعتماد ایتمامك کرکدر واویله کسه یار وفادار اولماز بناء علی هذا صحبتندن ودوستلغندن حذر لازمدر وحدیثده کلور که برکسه دین قرنداشنه برنسنه وعد ایدوب نیتنده وفا ایتمك اولسه فاما عائق ومانع حسبیله وفا یده مسه اکا کناه اولماز

* در بیان اهل سعادت کوید *

* هرکراسه کار عادت باشدش * درجهان بخت وسعادت باشدش * بونك تقدیری هرکسی که باشدش اوراسه کار عادت باشدش بخت وسعادت درجهان دیمکدر پس اورا فی الحقیقه ضمیر غائبدن یعنی شیندن بدلدر سه کار باشدك فاعلی وشین مفعول اولی وعادت ثانیسی وبعد الجمله هرکسی یه صفتدر وهرکسی مبتدادر وبخت وسعادت ایکنجی باشدك فاعلی وشین مفعولی ودر انك ظرفیدر وبعد الجمله مبتدایه خبردر (سه اوچدر ثلثه معناسنه آخرنده ها سینك فتحه سنه علامت اولمغله تلفظ اولنماز وسین دخی فتحهٔ صریحه ایله تلفظ اولنموب کسره جانبنه اماله وبلکه اکثریا اشباع اولنوب یا ایله تلفظ اولنور وبوراده سلاست بو اشباعله حاصلدر (عادت خلقك معاوده ایلیوب اوزرنه مستمر اولدقلری نسنه در تتکم بالاده تفصیل اولندی (بخت دولت وطالع سعادت شقاوت ونحوستك ضدیدر یعنی امور الهیه نك انسانه نیل خیر اوزرنه معاونتی در (معنای بیت) بودر که هرکسه که اوچ کار اکا عادت اوله دنیاده اکا دولت وسعادت حاصل اولور یعنی دنیاده طالعی باشنده اولور اول کارلره موفق اولدیغیچون وآخرتده دخی اجر عظیم بولوب سعدا درجاتنه وصول بولور * ناتواند خیر بی منت کند * خویش را مستوجب رحمت کند * ناتواند عربی ایله مدة دوام قدرته معناسنه کندك ظرفی وخیر کندك مفعولیدر خویش ایکنجی کندك مفعول اولی مستوجب ثانیسی در (خیر شرك مقابلیدر امر مرغوب فیه در (منت امتنان معناسنه اسمدر که عد نعمتدر امتنان ایسه مذمومدر تتکم بالاده مفصلا شرح اولندی بعض نسخه ده چیز بی منت دیمش جیم عجمی ایله نسنه معناسنه غلطدر زیرا خیر بی منت شول ایلوکدر که انده من واذی اولمیه قال الله تعالی (لا تبطلوا صدقاتکم بالمن والاذی) ولکن خیر چیز رسمنده اولمغله سهو ایدوب لفظ ومعنایی تغییر ایتمشلردر (مستوجب اسم فاعل صیغه سی اوزرنه استیجابدندر لایق اولمق معناسنه قال فی القاموس استوجبه استحقه (معنای بیت) بودر که قادر اولدقجه بی امتنان خیر وحسنه ایلیه وبو بهانیله کندنی مستحق

رحمت ایلیه یعنی ایتدیکی ایلوکده اکر امتنان واذیتی یوغیسه سزاوار
رحمت اولور والا بطلان عملدن ماعدا کسر خاطر ایتمکله مظهر
غضب الٰهی اولور پس امتناندن حذر کرکدر زیرا فی الحقیقه معطی
وفعال الله تعالی در عبد آلت کبیدر بو جهتدن (بل الله یمن علیکم)
موجبنجه هر وجهله منت الله تعالی یه مضافدر وسبحه ایله تعداد
تسبیح وامثالنی ایتمك امتنان دکلدر بلکه ضبط عدد ایچوندر فاعمل
بذلك* دائما کر ببند اوعیب کسان * در ملامت هیچ نکشاید زبان*
کر ببند اودائما عیب کسان تقدیرنده درکه او ببندك فاعلی ودائما
ظرفی وعیب مفعولی وبعد الجمله فعل شرطدر در نکشایدك ظرفی
ونکشایدك فاعلی تحتنده او ضمیری ومفعولی زبان وبعد الجمله جزاء
شرطدر (عیب اول نسنه درکه برشیٔ انکله مقرنقص اولور انسانده
وغیریده جاری در (ملامت خوارلمق یعنی ذم ایتمك وباشه قاقوب
طعن وتشنیع ایلمك (معنای بیت) بودرکه اکر اول کسه دائما خلقك
عیب ونقصاتی کوره ملامتده هیچ زبان آچیه یعنی اغزن اچوب دل
اوزاتمیه وتعییب ایدوب حقنده بد سو یلمیه وستر ایلیه پس اغز اچقدن
مراد دل اوزاتمق اولمغله آچمغی زبانه قیلدی مع هذا دهان دیسه دخی
وزنه خلل کلمزدی وبونده رمز واردرکه لبلر زبانی حفظ ایچوندر کویا
طویل اللسان اولان کسه بی لب وبی دهان کبیدر انکچون محل ذمده
اغزی آچق دیرلر بناء علی هذا اسم ستارله اتصاف لازمدر فافهم
* هرکرا بینی براه ناصواب * سر براهش آر تا یابی ثواب* تقدیری هرکسی که
بینی اورا دیمکدرکه اورا بینی نك مفعولی وبراه اکا ظرفدر وبعد الجمله
هرکسی یه صفتدر که هرکسی مبتدا در ناصواب راهك صفتیدر آر
امر حاضر بردرمصدری آوردندر واولك فتحیله کتورمك معناسنده مضارعنده
رایه فتحه حرکت ویروب اورد وآورنده دیرلر وکاه اولور که کثرت
استعمالندن اوتوری تخفیفا واوی حذف ایدوب ارد وارنده دیرلر
پس اولکینك امری اور وایکنجینك ار کلور وسر ارك مفعولی وبراهش
انك ظرفیدر وراهش ده اولان شین سره قیددر سرش براه ار دیمکدر
وبعض نسخه ده سر بر نه رو کلمشدر مآلی بردر ثواب یابی نك مفعولیدر
وبعد الجمله تعلیلیه در ناصواب خطا دیمکدر زیرا نا نفی ایچوندر

عربی ده لبس کبی دکل معناسنه پس ناصواب دیمك صواب دکل بلکه
خطادر معناسنه اولور (ثواب عمل صالح مقابله سنده اولان جزادر
وجزاء خیره ثواب دیمك ایکی معنایه در اولکیسی بودرکه ثواب مستحق
جانبنه ثوران وعجله ایدر یقال ثاب الی الشیٔ اذ اثار الیه بالعجله
ایکنجیسی بودرکه اصل ثوب برنسنه حالت اولاسنه رجوعدر یقال
ثاب فلان الی داره کویا ثواب عملك عینی درکه اکا رجوع ایدر قال تعالی
(فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) یعنی عمل خیرله جزاسنی برعد ایدوب
عملنی کورر دیدی مع هذا کوردیکی عملك ثوابی در نفس عملی دکل
ولباسه ثوب دینلدی زیرا غزل که اصکر دکاری ایپلك درانکچون
تقدیرا اولنان حالته رجوع ایتمشدر که ثوب اولمقدر (معنای بیت) بودرکه
هر کیمی که راه خطاده کوره سن کرك خطاء ظاهر وکرك خطاء باطن
سن انك باشنی ویوزنی طریق صوابه کتور وطوغری یوله دوندر خطاء
ظاهر اعمی وکمراهك خطاسی کبی وخطاء باطن سوء اعتقاد وعمل
وظنون وشکوکه وقوع کبی که بو مقوله یی طریق مستقیمه ارشاد ایتمك
افاضل اعمالدندر که اعمی وضالی ارشادك فوقنده در زیرادینه متعلقدر
وفی الحدیث (یا علی لان یهدی الله بك رجلا خیر لك من حمر النعم) یعنی
الله تعالی نك برکسه یی سنك یوزکدن هدایتی عند العرب مقبول اولان
شتر سپید رنکی تصدقدن خیرلودر زیرا تصدقده اولان ثواب کندی
نفسکه راجع اولان کمالدر هدایت ایسه تکمیل غیر بابندندرکه خیر
متعدی وصفت خواص بشردر * زحمت خودر از مردم دور دار *
بار خود برکس میفکن زینهار * دور دارك مفعول اولی وزحمت ثانیسی
وجار ومجرور دوره متعلقدر وجائزدرکه دور دارك مجموعی عربی ده
بعد معناسنه اوله تبعیددن که ابراق طو تمقدر بو صورتده مفعول بر
اولور که زحمتدر بار میفکنك مفعولی وبرا کا متعلقدر (زحمت زاء هوزایله
غلبه وتضییق تنکلم اثرده کلور الزحمة رحمة یعنی نمازده ازدحام ایتمك
ودوش بدوش اولمق رحمتدر که بنیان مرصوص اولمغله شیطان انلره
فرجه بوله مز وبو یله ازدحامه نوعا ثقلت وشدت لازم کلمکله زحمت
معنای لازمی ده استعمال اولندی (بار باء موحده ایله یوکدر حمل کبی پس
بار زحمتی تفسیر کبیدر زیرا بارك شانی ثقیل اولمقدر وبوندن فعل ثقیلی

بارکرانه تشبیه لازم کلور (میفکن نهی حاضر اصلنده مه افکن در همزه ایله دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری افکندن در براقق معناسنه (زینهار یاالله و یاسز زنهار کلمهٔ تنزیه ورد عدر کلا معناسنه ودقائقده کلورکه زنهارك اصل معناسی صاقن در اما وصیت وسپارش محلنده تأکید ایچون استعمال اولنور (معنای بیت) بودرکه کندی ثقلتکی وکندیکه شاق اولان ایشی خلقدن ایراق طوت صاقن کندی بارکی کسه نك اوزرنه براقه بلکه غیرك یوکنی کندی اوزرنه آل که کمال انسانی بونده در الحاصل سن غیریدن اولی دکل سن که غیر یوککی چکه بلکه غیرله نفس واحده کبی سن پس مایهٔ فضلدن حصه مند ایسك سن غیرك مؤنتنی چك وعباد اللهك بارنی تخفیف ایله

* * در بیان رستکاری کوید * *

*کر همی خواهی که باشی رستکار *رخ مکردان ای برادر ازسه کار*

رستکار باشی نك مفعولی و باشی جمله سی دخی خواهی نك وخواهی جمله سی دخی فعل شرطدر ورخ مکردانك مفعولی واز اکا متعلقدر و بعد الجمله جزاء شرطدر رستکار اصلنده رسته در که اسم مفعولدر قورتلمش وخلاص ولمش معناسنه آخرنده کار کاف عجمی ایله ادات نهی حاضردر مصدری کردانیدندر دوندرمك معناسنه تحویل کبی سه کار اولان کار کاف عربی ایله درایش سه مفصلامرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه ای برادر دنیا وآخرتده اهل نجاتدن اولمق دلرسك اوچ کاردن یوزکی دوندرمه وانلرله عمل ایله بو اوچ کار سنك دست قهردن سبب نجات و باعث خلاصکدر فافهم

اولا دیدن بود حکم قضاش بعد از آن جستن بجان ودل رضاش*

اول مبتدا الف وصلی لاجل الضروره وقف مجراسنه اجرا ایچوندر دیدن بودن فاعلی حکم دیدنك مفعولیدر بعد الجمله خبردر حکم قضایه وقضاشده مضاف وشین ضمیر غایبدرکه الله تعالی یه راجعدر بعد جستنه ظرف وجار ومجرور اکا متعلقدر رضاش انك مفعولیدر (دیدن کورمکدر بوراده مراد رؤیت قلبیه درکه معرفتدر (قضا صفت الهیه درکه حکم ازلی وارادت قطعیه درکه برنسنه نك

وجودنی ایجاب ایتمشدر زیرا مراد حق ارادتدن تخلف ایتمز واول قضانك حکمی ومقتضاسی تسلیم وانقیاد وحقدن اولدیغنی ادراك ایدوب وموجبی اوزره جریاندر کما قال تعالی (ان الدین عند الله الاسلام ای الاستسلام و یاخود حکم قضامضی نك وجودی درکه دفعنه چاره یوقدر کما قال تعالی (والله یحکم لامعقب لحکمه) وقال تعالی (واذا اراد الله بقوم سوء فلا مرد له) رضا ترك السخط وخشنودلقدر (معنای بیت) بودرکه اولا الله تعالی نك حکم قضاسنی بیلك وانك اوزرنه جاری اولوب حلو ومرده انقیاد کوسترمکدر بوندن صکره جان ودل ایله رضاسنی طلب ایتمکدر یعنی اسباب رضایه تشبث ایدوب رضی الله عنهم ورضوا عنه زمرهسندن اولمقدر زیرا طلب رضا بالکز لسان ایله اولماز بلکه فعلا دخی مأمور اولدیغی یرده ثابت اولمق کرکدر ولکن مصراع اولك مضمونی بوندن اشددر زیرا آمنت بالله و بالقدر خیره وشره دیمك کفایت ایلمز بلکه مر قضایاده حکم قضایه تسلیم ایتمکله اولور بو ایسه اکامل ناس حالیدرکه لطف وقهرده حاللری برابردر عوام ناس ایسه جزع واعتراض وتشکی دن خالی دکللردر

* چیست سیوم دور بودن از جفا* هرکه دارد این بود اهل صفا*

چیست مقدم خبر سیوم مؤخر مبتدادر دور بودنك مفعولی و بودن مبتداء محذوفه خبردرکه جمله سی سؤال جوابدر تقدیری آن بودن دور دیمکدر از دوره متعلقدر این داردك مفعولی و بعد الجمله هرکه یه صفتدر وهرکه هرکسی که تقدیریله مبتدادر اهل صفا بودك مفعولی و بعد الجمله خبردر (چیست اصلنده چه است در نیست اصلنده نه است اولدیغی کبی چه ده هاء غیر ملفوظه دن یاء ملفوظه بدل اولوب حذف همزه ایله چیست دنلدی نتکم نه ده ها یایه ابدال اولنوب نونك فتحه سی کسره یه تحویل وتخفیفا حذف همزه ایله نیست دنلدی (سوم اوچنجی دیمکدر اصلنده بلا یاء در ولکن سلاست وزن ایچون کسره دن یا اشباع اولنور (جفا جفوتدن در غلظت وسوء معامله معناسنه (این جفادن دور اولمغه اشارتدر یوخسه سبق ایدن اوچ نسنه دکل (صفا صفوتدندرکه برنسنه شوبدن خالص اولمقدر عسل شمعندن مصفی اولدیغی کبی (معنای بیت) بودرکه اوچنجی ندر

کمسیه جفا ایتمکدن وغلظتله معامله دن دور وبعید اولمقدر و بونده الله تعالی یه ورسول اللهه صلی الله علیه وسلم اذی وجفا دخی داخلدر که کتاب وسنتك حکمندن خروج وتعظیمی مخل اولور ایشده بولنمقدر وهرکسه که بو معنادن یعنی جفادن دور اولمغی طوته واهل جفا اولمیه اول کمسه اهل صفا اولور یعنی غلظت وکدورتدن آیینه سی پاك اولوب عکس انوار الهیه ایله تابناك اولمغه سزاوار اولور فافهم فاعمل بذلك

*هر که دارد دانش وعقل وتمیز * جز برای حق نبخشد هیچ چیز*

جز استثناء مفرغدر تقدیری نبخشد هیچ چیز از چیزها الا برای حق دیمکدر وبو استثناده مستثنی علی حسب العوامل معربدر بوراده مفعول واقع اولمشدر ماضربت الا زیدا کبی تمیز اصلنده تمییزدر ایکی یائله تتکم بالاده مفصلدر نبخشد در مضارع منفی در مصدری بخشیدن بغشلمق معناسنه (معنای بیت) بودر که هرکسه که علم وعقل وادراك طوتر یعنی بو قوتلر و ملکه‌لر آنده موجود در برنسنه بغشلمز وکمسیه اعطا ایتمز الا حق ایچون ورضاسنی تحصیلدن اوتوری بغشلر وویرر یعنی عطاسی غرض نفسانی ایله مشوب دکل بلکه محض رضاء حق ایچوندر زیرا مؤمن مخلصك حالی بودر بوخسه ریا ونفاق دکلدر والا انفاقی باطل اولور بوراده ناظم قدس سره ایکی نسنه ذکر ایتدی بری بودر که دانش وعقل وتمیزك میانتی جمع ایتدی زیرا ارالرنده تفاوت واردر که تمیز عقلك اثریدر نفس عقل دکلدر وعلم دخی عقلدن حاصلدر انکیچون احمقده علم اولماز بلکه جهل اولور پس امور ثلثهٔ مذکوره کمال انسانی یه دالدر وکاملدن اکر انفاقده واکر غیریده ناقص ایش کلمز وبری دخی بودر که چیزی تعمیم ایلدی زیرا کلام انفاقی خلوصله ایتمکده در انفاق اولنان هرنه اولورسه اولسون یعنی حلالدن اولدقدن صکره جمله سی جائز ومشروعدر اکرچه مشروعاتده تفاوت دخی واردر مثلا صوغان وصاره ساق مطعومات لذیذه کبی دکلدر پس انفاقده دخی تفاوت واردر انفاقك محلنده تفاوت اولدیغی کبی زیرا ابوین ایله غیری وصالح ایله فاسق بر دکلدر نتکم قرأنده کلور (یسألونك ماذا ینفقون قل ما انفقتم من خیر فللوالدین والاقربین والیتامی والمساکین وابن السبیل) وفی الحدیث (لا یأکل طعامك الا تقی) یعنی طعام حلالك نه اولورسه اولسون طاعم وآکلی متقی کرکدر

کیم اولورسه اولسون فافهم جدا

*صدقهٔ کالوده باشد باریا * کی بود آن خیر مقبول خدا*

صدقه مبتدا وکه رابطه وآلوده باشدك مفعولی وبا آلوده یه متعلقدر وبعد الجمله صدقیه صفتدر آن خیر بود فاعلی ومقبول مفعولی وبعد الجمله خبر مبتدادر (صدقه) شول عطیه درکه نکاه الله تعالی دن ثواب مطلوب اوله ولکن صدقك بر معناسی دخی شدت اولمغله صدقه شدت وقهرله اعطا اولنان نسنه در زیرا نفس بخل اوزرنه مجبوله درکه ویردیکی نسنه یی طیب خاطرله ویرمز مکر که تزکیه اولنه بوراده صدقه لاجل الضروره داللك سکونیله اوقنور (کالوده) اصلنده که آلوده در وزنیچون حذف ودرج اولنمشدر آلوده ماضیدن قسمدر بولاشمش معناسنه مصدری آلودن درکه بولاشمقدر مستقبلنده واو الفه مقلوب ومابعدنده بریا زیاده سیله آلاید وآلاینده دیرلر بولاشور وبولاشیجی معناسنه (ریا) عملنی خلقه کوسترمك یعنی اخلاصی قویوب حقك غیرینی ملاحظه ایتمك نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (خیر) شرك ضدیدرکه مرغوب فیه اولان شیدر بعض نسخده چیز دوشمشدر جیم عجمینك کسریله نسنه معناسنه ولکن تصحیفدر زیرا صدقه خیر مقوله سندندرکه جمعی خیورکلور چیز اعمدر (معنای بیت) بودرکه صدقه وباخود برصدقه که ریا وسمعه ایله آلوده اوله اول خیر نیجه مقبول خدا اولور یعنی اولماز پس استفهام انکاری اولور واو مقوله اغراض نفسانیه ایله مشوب اولان نسنیه خیر دیمك صورتی وباصاحبنك زعمی حسبیله در نتکم قرأنده کلور (لن تنالوا خیرا) والا خیر اولمقدن عری وقبولدن بریدر زیرا الله تعالی پاکی قبول ایدر ملوثی دکل نتکم آیات واحادیث انکله مشحوندر

*کر عمل خالص نباشد همچو زر * قلب را ناقد نیاید درنظر*

تقدیری کر نباشد عمل خالص همچو زر دیمکدر که عمل نباشدك فاعلی وخالص مفعولی وهمچو خلوصی تشبیه در وبعد الجمله فعل شرطدر ناقد نیایدك فاعلی وقلب مفعولی ودراکا ظرفدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (قلب) یکمزاقچه در زیرا طربقندن قلب وتحویل اولنمشدر واکا ناسره دخی دیرلر (ناقد) نقددندرکه دراهم وغیرینی تمییز ایتمکدر پس ناقد ونقاد تمییز ایدیجی وانتقاد جیاد

وزیوفی بری بربندن تمییز ایدوب ایوسن اختیار ایلمکدر (معنای بیت)
بودرکه اکر عمل خاص التون کبی غشدن خالص اولمیه قلب ومغشوش
اولمش اولور ناقد وصراف ایسه اومقوله قلبی نظره کتورمز وقبول
ایتمز وحدیثده کلور (واخلص العمل فان الناقد بصیر) یعنی الله تعالی
بصیردرکه ناقد دراهم ودنانیر نوجهله رائج وقلبی بری بربندن تمییز
ایدوب رائجی قبول وقلبی رد ایدرسه الله تعالی دخی یوم قیامتده عملك
خالص وغیرخالصنی تمییز ایدوب کندی ذاتیچون اولان عمل خالص
وصالحی اخذ وماعداسن طرح ایدر پس ریائله اولان عمل قبوله
قرین اولماز زیرا انده ملاحظهٔ غیر شائبه سی واردر وبلکه محضا
غیر ایچوندر والعیاذ بالله تعالی * تا توانکر باشی اندر روزکار *
نفس را از آرزوها دوردار * توانکر باشی نك مفعولی واندر اکا ظرف
وبعد الجمله مصراع ثانی مضمونی تعلیلدر (دوردار بعد معناسنه در
تبعیددن ونفس انك مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر (توانکرده
توان کوچدر قدرت معناسنه توانکر قادر در زیرا کر کاف عجمی ایله
جی معناسن افاده ایدر که انکله کلمه اسم فاعل معناسنه تحول ایدر
زرکر وکفشکر کبی که قیومجی وپاشمقجی در غنی یه قدرت لازم کلمکله
توانکری بای معناسنه استعمال ایدرلر بوراده معنای اصلیسی اوزرنه
مستعملدرکه توانا دیمکدر کوجلو وقوت وقدرتلو معناسنه (باشی
فعل مضارع مخاطبدر مصدری باشیدندر اولمق معناسنه مضارعی
باشددر (نفسدن مراد نفس حیوانیه در آرزو وشهواتك مبدأیدر
(آرزو دلکدر ارزومند ارزولی ومشتاق دیمکدر (معنای بیت) بودرکه
تاروزکارده کوچلو وقوت وقدرتلو اولهسن نفس حیوانیه یی مشتهاسی
اولان نسنه لردن تبعید ایله یعنی قوت وقدرت اودرکه نفسه غالب
اولهسن ودلدوکی نسنه لره مساعده ایتمیه سن اکر بویله توانا اولورسن
پهلوان وبهادرسن والا ارسلان اولسك دخی روباه وخرکوشدن
اضعف سن زیرا اعتبار معنایه در صورته دکل

* ⁂ درصفت صدق وامانت وسخاوت کوید ⁂ *

* چار چیزست ازکرامتهای حق * یاد دارش چون زمن کبری
سبق * چار چیز مبتدا واست معناده آخر مصراعه قیددرکه

ازکرامتهای حقست دیمکدر جار ومجرور خبردر یاد دارش جزاء
مقدم ومابعدی شرط مؤخردر سبق کبری نك مفعولی وزمن اکا
متعلقدر (کرامتهای ده یا اضافته توسل ایچوندر زیرا ماقبلی الف
ساکنه در کرامتها کرامتك جمعیدر کرامت انسانه علی وجه الاکرام
اشلنن ویا اعطا اولنان نسنه در کرامت مصطلحه بوندرکه اولیادن
بطریق خرق العادة صادر اولان نسنه در هواده اوچمق وصودن
مرور ایتمك وآتشده محترق اولمامق وامثالی کبی (یاددارش ده شین
ضمیر غائب متصلدرکه چار چیزه راجعدر (کبری کاف عجمینك
کسریله مضارع مخاطبدر مصدری کرفتن در طوتمق در
مضارعنده یا زیاده سیله کیرد وکیرنده دیرلر (سبق حرکت ایله درس
معناسنده مستعملدر ظاهر بودرکه فعلدن منقولدر قیل وقال کبی زیرا
سبق حرکت ایله سابقه سبق مقابله سنده و یریلان اجرتدرکه اکا جعل
دیرلر (سبق سکون بائله تقدم واحراز فضل معنارنه در درسده ایسه
سبق وتقدم اعتبار اولنور پس بواعتبارله سبق دیدیلر تقدم ایلدی
وکچدی معناسنه فاعرف (معنای بیت) بودرکه درت نسنه الله تعالینك
عباده کرامتلرندندرکه (یختص برحمته من یشاء) موجبنجه مراد
ایتدیکی قوله انکله اکرام ایلمشدرسن اول درت نسنه یی ازبرایت
چونکه بندن درس طوته سن یعنی بندن بونسنه لری اخذایتدکدنصکره
حفظ ایله واکا کوره عمل قیل زیرا مفید نسنه لردر * اولا صدق
زبانت درسخن * بعدازان حفظ امانت فهم کن * اولا مبتدادر
سابقا ذکر اولندیغی اوزره صدق زبان خبردر زبان تاء خطابه مضافدر
درصدقه ظرفدر بعد اران دومین که عرب الثانی دیر انك یرینه در
وحفظ خبردر فهم کن کلمه سنك مفعولیدر وبعد الجمله استینافیه
اولور که ماقبلنه تعلق یوقدر (بوراده سخن سبنك فتحیله در مطابقت
کن دن اوتوری (امانت ضد خیانتدر انك حفظی ضبط ومراعاتیدرکه
ترك کوزتمکله تعبیر ایدر (فهم مخاطبك لفظندن معناینی تصور در
یعنی قلبله آنی ادراکدر (معنای بیت) بودرکه اول درت نسنه نك
ولی سوزده صدق زبانکدر یعنی سوزی طوغری سویلیه سن کذب
بعیه سن ویالان قاتمیه سن وخلط کذبدن درکه مثلا کلام عربی ده

واو برينه فا كتوره سن اكر غيرك كلامنى نقل ايدرسك والاصادق
اولمزسن بوندن صكره حفظ امانتدر كه خلاف شرعله امانتده
تصرف كوسترميه سن وامانات حق وعبدك عهده سندن كله سن
ايدى فهم ايله عمل قيل زيرا فهم بولنمدقجه عمل درست اولمز * پس
سخا هست از كرامات اله * فضل حق دان كر نظر دارى نكاه *
سخا مبتدا هست است معناسنه آخر مصراعه قيددر كه از كرامات
الهست ديمكدر پس جار ومجرور خبر مبتدا در فضل دانك مفعولى
وبعد الجمله جزاء مقدم در نظر دارى نك مفعول اولى ونكاه ثانيسى
وبعد الجمله شرط مؤخردر پس بوراده بعده معناسنه در (نكاه
نونك كسرى وكاف عجمى ايله صقلمق وبكلمك نكاه داشتن كبى كه حفظ
ايتمكدر نكاهبان كورب كوزديجى رقيب معناسنه پس نكاهبانده اولان
نكاه باقق معناسنه اولور معلوم اولا كه بو ايكى مصراعك برى
بشقه جمله ومضمون مستقلدر يوخسه برى برينه متصل ومتداخل
دكلدر (معناى مصراع) اول بودر كه بوندن صكره سخا وكرم
الله تعالى نك عبده كرامات سنيه سندندر يعنى سخى اولان كمسنه
حقك اكرامنه مظهر اولمشدر كه انك كرمى اكا سارى اولوب اهل
كرم اولمشدر پس هرقوله بوكرامت ويرلمز بلكه اختصاص الهيدر
ومعناى مصراع ثانى بودر كه اكر نظر وبصركى محفوظ طوترسك انى
حقدن مزيد لطف بيل يعنى كشى چشمنى نامحرمدن ونظرى حرام
اولان نسنه‌لره باقمقدن حفظ ايتمك حقك اكا فضل واحسان وزياده
اكرامندندر كه هركسه ميسر اولماز سخا كبى وديمشلر كه آلات لهوه
نظر ايتمك مكروهدر پس خانه بيرون اولان كمسه اكر زقاقده واكر سوقده
كوزنى حفظ ايتملودر اكر محرمدن واكر مكروهدن زيرا مكروهه
نظر دخى حظ نفسدن ومعصيته داعى اولمقدن خالى دكلدر
* ناتوانى دور باش از سود خوار * زانكه هست از دشمنان كردكار *
ناتوانى مابعدنه ظرفدر دور باش بعد نفسك ديمكدر مصراع ثانى نك
تقديرى زان سبب كه از دشمنان كردكارست ديمكدر كه هست است
معناسنه ادات خبردر وجار ومجرور مبتداء محذوفه خبر اولوب
بعد الجمله سببه صفتدر وزان سبب دور باشى تعليلدر سود خوارده

رسم بلا الف اولمقدر زيرا اصلى خورندهٔ سوددر كه خوردن ديمكدر
اكل كبى ولكن ايضاح قافيه ايچون الف ايله مرسوم اولدى بس خانك
ضمه سى فتحيه اماله ايله اوقنمق كركدر سود خور فايده يبجى يعنى معامله جى
ومحتكر كه برنسنه‌يى زياده يه بيع ايچون صقلر مع هذا خلقك اكا ضرورتى
واردر واهل ربا واحتكارك اعداء حق وملعون مطلق اولدقلرى نصله
ثابتدر قال تعالى (واحل الله البيع وحرم الربوا) وقال ومن عاد الى
الربوا (فاؤلئك اصحاب النار) وفى الحديث (من احتكر فهو ملعون)
كردكار كاف اول عربى ومكسور وكاف ثانى عجميدر فعال معناسنه
تكلم بالاده تصحيح اولندى (معناى بيت) بودر كه قادر اولدقجه
معامله جيدن يعنى اهل ربادن ومحتكردن نفسكى تبعيد ايله وصحبت
ايچون مجلسلرنه داخل اولمه بلكه ملاقى اولسك سلام بله ويرمه اول
سببدن كه بونلر فعال لما يريد اولان الله تعالى نك اعداسندندر واعدايه
مقارن اولمقدن دوسته عداوت لازم كلور پس حذر ايتملودر وبونده
وعيد شديد واردر زيرا سود خواره مقارنت ده سوء حال بولوبجق
سود خورك سوء حالى نتيجه اولمق كركدر بعض نسخده بومحلده بو بيت
دخى واقع اولمشدر * هر كرا حق داده باشد اين چهار * باشد انكس
مؤمن پرهيز كار * ولكن ناظم قدس سره كرچه عنوان كلامده
دخى چار چيز ديدى فاما پنج چيز يازدى مكر كه چار چيز ناسخدن
سهو اوله (معناى بيت) بودر كه هر كيمده كه الله تعالى بودرت كرامتى
احسان ايتمش اوله اول كمسه مؤمن متقى اولور پس پرهيز كار مؤمنك
صفتيدر يوخسه واو عاطفه ايله دكلدر تكلم شرح صددنده اولان
بعض بى مايه‌لرك نسخه‌زنده وغيريده واوله واقع اولمشدر * پيش مردم
هر كه رازت كرد فاش * همدم آن ابله باطل مباش * بونك تقديرى
هر كسى كه كرد فاش رازت پيش مردم مباش همدم آن ابله باطل
ديمكدر وبوتقديردن اعرابى ظاهردر كرد فاش مجموعى عربى ايله
افشى معناسنه دركه ماضيدر (فاش منتشره معناسنه واصلى فاشى
اولديغى بالاده در (همدم همنفس وهمصحبت كه هم موافقت ايچون
ودم نفسدر فتح فائله (ابله عربيدر عجم ساده دل ديرسايم الصدر اوغوز
معناسنه يعنى بون كمسه كه حرامزاده‌لك بلمز الدانور ولكن احمق

وبی اندیشه ونازاش معنالرنده استعمالی شایعدر باطل مقابل حقدر که
مقال و فعالده اولغـه شاملدر ابلهی باطل ایله وصف ایتدی زیرا
کشف راز ایتمك بلاهتـده کمالندر که اومقوله‌یه باطل دیرلر که حد
شرعدن خارجدر که شرعده حق وثابت اولمیـان نسنه‌یی سویلر
وایشلر (معنای بیت) بودر که هرکسه که سنك رازکی خلق اوکنده
وناس یانـنده افشـا ایدوب سویلر اول ابله باطل وآغزی اچغك
مصـاحبی اولمه زیرا همدم اودر که صاحب السر یعنی راز دار اوله
چونکه بومعنی مفقوددر بس اومقوله ایله صحبت ممنوعدر والا فضاحته
مؤدی اولور * هرکه باشد مانع عشروزکات * وانکه غافل وار بگزارد
صلات * برحذر باش ازچنان کس زینهار * تانباشی در جهان بسیار
زار * هرکسی که وانکسی که تقـدیرنده درکه نظائری سبق ایتمشدر
غافل وار مابعدنه قید دربر باشه وازحذره متعلقدر و باش جمله‌سی
هرکسی‌یه خبردر زیرا هرکسی عربیده کل شخص معناسنه مبتدادر که
هرلفظی کل افرادی معناسـنه درتا جملهٔ سابقهٔ اعربه‌یی تعلیلدر
زار نباشی‌نك مفعولیدر بسیار زاره قید در (مانع مقابلی معطی در
(عشر ضم عینله اون جزءدن برجزءدرکه عجم دهك دیر اونده بر
معنـاسنه بوراده مراد خارج ارضدن ویریلان زکوة عشوردر اکر
خارج سنه ده ایکی کره اولسـه ایکی عشر و بر یعنی خارج تکرر
ایتدکجه عشردخی تکرر ایدرخراج وظیفه دیدکلری ایسه بویله دکلدر
وخراج وظیفه وضع عمر رضی الله عنه اوزره سنه‌ده باعتبـار الزراعه
ذمتـده واجب اولان شیٔدر (زکوة مالدن جزء معیندرکه فقرایه
صرف اولنور زکاء ونماء دندر زیرا اخراج زکاتله مال نامی وافزون
اولور ویاخود طهارت معنـاسنه درکه زکات نفسی رذیلهٔ بخـلدن
تطهیر ایدر (وارادات تنبیـه در ولیاقت معناسـنه کلور (بگزار
زاء هوز ایله مضـارع مثبتدر مصدری گزاردن در کاف عجمینك
ضمیله ادا ایتمك معناسنه ترك اوده‌مك دیر (صلوة لغتده دعا وشرعده
افعال مخصوصه وارکان معلومه‌دن عبارتدرکه شرائط مخصوصه ایله
اوقات مقـدره ده ادا اولنور وصلوة رسول طلب تعظیم واستدعاء
رحمت مخصـوصه‌دن عبـارتدر معلوم اولا که صلوة وزکوة وحیوة   خطا

مصحف عثمانده واوله رسم اولنمشـدر پس قرأنده اکا اتباع اولنور
وخارج قرأنده بلا واو یالکز الف ایله دخی رسم اولنور خصوصا
حال اضافت وتثنیـه ده یالکز الف ایله رسم اولنور دیو حریری
نص ایتمشدر (حذر خوف معناسند (چنان اصلنده چون آن درکه
چون تشبیـه ایچون وآن اسم اشارتدر (زینهار مر ور ایتـدی
بعـد ذا بیت اول بیت ثانی‌یه مرهوندر انکیچون بریره جمع اولنـدی
معنـای دوبیت) بودرکه هرکس که عشروزکاته مانع اوله یعنی
(وآتوحقه یوم حصاده) موجبنجه خارج ارضك حقنی محلنه ویرمیه
ودخی (وآتوا الزکوة) وفقنجه حق فقرایی اخراج ایلمیـه واول کمسه که
غافل کبی نماز اوده‌یه یعنی شروط ظاهره و باطنه‌سن رعایت ایتمیوب
غافلانه نماز قله (وان تعبد الله کانك تراه فان لم تکن تراه فانه یراك)
مضمونندن بی خبراوله اومقوله کمسـه دن حذر اوزرنه اول صاقن
تاکه جهانده چوق نالان اولمیه‌سن یعنی اکر احتراز اوزرنه اولمازسك
وآنلره همدم اولورسك باشکه کلان درد وبلا اوجندن چوق اکلرسن
زیرا حقوق الله وحقوق عبـاد بیلنلر مغضوب ومنحوسلردر پس
انلره قرین اولان دخی انلرکبی اولوب برکات عمر ورزق بولمدیغـندن
غیـری سریان اخلاق ایله دخی مذموم واخرتده معـذب اولور

* درصفت ترك خشم وقهر کوید *

* درگذر از چار خصلت زینهار * تا نسوزد مرترا بسیار نار *

درگذر امر حاضر در مصدری گذشتن درکه کچمك در مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب گذرد وگذارنده دیرلر نسوزدك فاعلی نار
ومفعولی ترادر مرزایددر (بسیار محذوفه صفتدرکه اول محذوف نسوزدك
مفعول مطلقی درعربی ایله تقـدیری کیلا یحرقك النار احراقا کثیرا
دیمکدر (نسوزد مضارع منفیدر مصدری سوختن دریانمق ویاقدی
معنالرنه که لازم ومتعدی در مضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب سوزد
وسوزنده دیرلر نار حسیه ورروحانیه‌یه شاملدر (حسیه جهنم وروحانیه
غم والم وحسرت وندامتدر (معنـای بیت) بودرکه درت خصلتدن
کچ صاقن یانـه اوغرامه وصاحبی اولمه تاکه سنی صوری ومعنوی
آتش چوق یاقیـه یعنی اکر اول خصال رذیله‌دن کچمزوآنی ترك

ایمزسك چوق یتارسن وغم وحسرت آتشنه دوشرسن * لذت عمرت
اکر باید بدهر * باش دائم برحذر ازخشم وقهر * عمرت‌ده تاء خطاب
بایده قیددر تقدیری اکر بایدت لذت عمر بدهر دیمکدر پس لذت عمر
بایدك فاعلی وتاء مفعولیدر دائم ظرفدر برباشه واز حذره متعلقدر
(خشم فتحه‌له غضبدر که ارادت انتقام ایچون دم قلبك غلیانی در
(معنای بیت) بودر که اکرسکا دهر وزمانده لذت عمر کرکسه وحلاوتی
بولایم دیرسك دائما غضب وقهردن حذراوزرنه اول یعنی کمسه‌یی
مقهور ومسخرایده‌یم وانتقام آلایم دیو مضطرب وبی حضوراولمه زیرا
خشم وقهرایتمك وانتقام صددنده اولمق انسانه کدر ویرر وزهرناك ایلر
پس لذت عمری نوجهله بولور بلکه وقتی زهرله کذرایدر پس بومقوله
صفتدن سلیم الصدر اولمق کرکدر که دنیا وآخرتده صوری ومعنوی
عذابدن خلاص نفسی بوصفتدن تزکیه‌دایله اولور * چون نکردد
خلق باخلق توراست * کربخوی مردمان سازی رواست * خلق
اول فتحه‌له نکردد‌ك فاعلی وراست مفعولی وباخلق ضمه‌له اکا متعلقدر
وبعدالجمله شرطدر بخوی سازی‌یه متعلقدرکه سازی فعل مخاطبدر
وبودخی بعدالجمله شرط ثانی‌در و(رواست) یجوز معناسنه جزادر
وبعدالجمله شرط اولك جزاسیدر وجائزدرکه روا جائز معناسنه
مبتداء محذوفه خبراولوب جمله‌سی جزا اوله این رواست تقدیرنه زیرا
عربی وفارسیده شرط وجزا جمله قبیلندندر (معنای بیت) بودرکه
چونکه خلق عالم سنك خلق وخویك ایله راست ودرست اولمیه‌لر
بلکه سنك خوبکله تخلقدن منحرف اولالر وسن خوبکله تنهاقلاسن
پس کوردك زمانه اویمدی سن اوی زمانه‌یه وفقنجه اکر مردملرك
وناسك خویی ایله دوزیلوب قوشیلوب کنندکه بردوزن ویورسك
روا وجائز وبالکه مخالفنه کوره واجبدر ولکن بومعنی امورعامه‌یه کوره
شرعه موافق اولان موادده در والاخلاف شرع اوزره وعادت
قبیحه‌ده خلقك مزاجنه کوره یوریمك راست وروا دکلدر اشته عوامه
کوره جمهوره مخالفت ایتمك قوت خطادندر وخواصه کوره جمهوره
مخالفت قوت صوابدندر زیرا عادات مطاقاترك اولنمدقجه راه صوابه
سلوك میسر اولماز * زانچه حاصل نیست دل خرسند دار * کوش

دل را جانب این پند دار * تقدیری دار دل خرسند زآن چه که
اوحاصل نیست دیمکدرکه دل دارك مفعول اولی وخرسند ثانیسی
وحرف جر خرسنده متعلقدر واو مبتدا وحاصل نیستك مفعولیدر
زیرا نیست بوراده لیس معناسنه در وبعدالجمله خبر وبعدالجمله که
رابطه‌سیله جنیه صفتدر زیراچه بوراده چیز معناسنه‌در زآن‌ده زانك
کسره‌سی همزه‌نك حرکتی اکا نقل اولنوب زانچه کلمهٔ واحده کبی قلنمشدر
(خرسند ضمه‌له قانعدر کوش دل ایکنجی دارك مفعول اولی وجانب
ثانیسی‌در (معنای بیت) بودرکه اول نسنه‌که حالا حاصل وواقع
دکلدر اندن قلبنی قانع وراضی طوت یعنی ماضی‌یه تأسف ومستقبل
ایچون توقع ایتمه بلکه موجودله اکتفا ایله وقلبك قولاغنی بونصیحت
جانبنه طوت زیرا فائده‌لی نسنه‌در قال تعالی (لکیلا تحزنوا علی
مافاتکم ولاتفرحوا بما آتاکم) ودیمشلردرکه ذرة موجودة خیرمن درة
موعودة ومشهوردرکه دیرلر ازنلر حاضره قلمش دعایی وصوفی
ابن الوقتدر فاعرف * ای خلیفه تکیه بردولت مکن * یاد دار از ناصح
خود این سخن * اکثر نسخه‌ده خلیفه یرینه برادر واقع اولمشدر
انسب اولان خلیفه‌درکه مراد سلطاندر زیرا سائره نسبتله دولت
کامله صاحبی‌در برتکیه‌یه متعلق وتکیه مفعول مکن‌در یاد دارك
مجموعی عربی ایله احفظ معناسنه‌در این مفعول صریحی واز غیر
صریحی‌در خلیفه‌ده تاء مبالغه ایچوندر علامه ونسابه وامثالنده
اولدیغی کبی یوخسه تأنیث ایچون دکلدر کما فی التیسیر خلیفه
خلافتدندرکه غیرك یرینه نائب ومقامنه قائم اولمقدر یا منوب عنه
غایب اولمغله ویاموتی سببیله ویا عجزنه بناء ویامستخلفی تشریفدن
اوتوری نتکیم آدم خلیفة الله اولدی واکامل اولادی دخی اول درجه‌یه
باغ وهربری تشریف تام بولدی یعنی هم آدمك خلفی اولدیلرکه
دنیایه اندن صکره کلدیلر وهم حقه نسبتله خلافت مرتبه‌سن بولدیلر
وسلطان اعظمك خلافتی متقدمك خلفی اولمغله‌در اکر خلافت معنویه
درجه‌سنه ایرمدیسه واکر خواص اولیادن ایسه قطب ظاهر وباطن
اولور خلفاء اربعه وامثالی کبی (تکیه اعتماددر تکیه کاه سویکنجك
یردرنتکیم بالاده مفصلدر دولت شول مال ومرتبه‌درکه بین الناس

تداول يعنى برى بريندن اخذ اولنور (معناى بيت) بودركه اى خليفهٔ
ارض ومدار بقاء طول وعرض مال وملك ومرتبه لك اوزرنه اعتماد
ايتمه ودنيايه طيبانمه زيرا بى وفا وسريع الزوال وحجب ظلمانى در
وكندى واعظ وناصحكدن بوسوزى وپندى حفظ ايله زيرا مفيد
نسنه دركه عمل ايدرسك منتفع اولورسن وحقه توكل تامله برازخ دنيا
واخرتدن نجات بولورسن يوسف وداود وسليمانه عليهم السلام
نظر ايله كه دولت وسلطنتلرى حقه حجاب اولمدى ودولت ايچنده
دولت عظمى بولديلر سر افتقارده در انكچون ظاهرده دخى فقرا ايله
مجالسه ايدرلر وكسب يدلريله تعيش ايلولردى فاعرفه * سود نكند
كركريزى ازقضا * هرچه مى آيد بدان مى ده قضا * سود نكند
جزاء مقدم كركريزى ازقضا شرط مؤخردر سود نكندك مفعوليدر
فاعلى محذوفدر ركه جملهٔ شرطيه دن مستفاددر نكند كريختن سود
ديمكدر كريزى مضارع مخاطبدر مصدرى كريختن در قاچمق
معناسنه فراركبى مضارعنده خا زايه قلب اولنوب كريزد وكريزنده
دينلور ازا كا متعلقدر هرچه هرچيز كه معناسنه دركه مبتداومى آيد
جمله سى محذوف اولان كه رابطه سيله اكا صفتدر رضامى ده ك
مفعولى وبدان رضايه متعلقدر وبعد الجمله خبردر (بدان اصلنده
با آن در تخفيفا همزه داله قلب اولنمشدر (ده كسره وهاء ساكنه ايله
امردر مصدرى دادن در ويرمك معناسنه اعطا كبى مضارعنده
الف هايه قلب اولنوب دهد ودهنده دينلور (معناى بيت) بودركه
اكر قضا وحكم ازلدن فرار ايدرسك بوفرار ايتمك سكا فائده ويرمز
زيرا قضاء مبرم كيرو دونمز وآخر مقضى نه ايسه ين بولور بناء على هذا
هر نسنه كه قضادن سكا كلهٔ اكا رضاوير وغضب ايتمه واعتراض ايله
زيرا اول مقضى سنك احوال عينكدن دركه حق تعالى مرهوننده
خلق ايدوب سكا ويرمشدر پس (لا نفرق بين احد من رسله)
موجبنجه قضاوقدره ايمانى كامل اولان كسه محبوبى قبول ايتدوكى كبى
مكروهى دخى قبول ايدركه محبوب طبعا حلو وخيردر ومكروه طبعا
مر وشردر واكر وارد اولان قضاء معلق ايسه دعا ايله قرشوله زيرا
دعا دخى قضادندر بوصورتده قضايى قضا ايله رد ايتمش اولورسن

فافهم جدا * هركه او با دوستان يك دل بود * جمله مقصود داش
حاصل بود * تقديرى هركسى كه او بود يكدل بادوستان ديمكدركه
هركسى مبتدا واو مبتداء ثانى وبود جمله سى خبر مبتداء ثانى وبعد الجمله
مبتداء اوله صفت اولور مصراع ثانينك تقديرى بود جمله مقصود
دلش حاصل ديمكدركه جمله بودك فاعلى وحاصل مفعوليدر
وبعد الجمله مبتداء اوله خبر اولور وجمله لفظى مقصوده مضافدركه
اصلنده جملهٔ در همزه اضافت ايله ولكن بوراده لاجل الضروره
حذف اولنمشدر وجائزدركه جمله مابعدندن حال اوله جميعا معناسنه
بوصورتده مقصود بودك فاعلى اولور (معناى بيت) بودركه
هركسه كه دوستلريله يكدل ويكجهت يعنى متحد ومتفق اوله اول
كسه نك جميع مقاصد قلبى حاصل اولور يعنى كوكلى مرادى نه ايسه
وجوده كلور زيرا برمصلحت مهمه دوشدكده قلبلريله همت وقاللريله
دخى اعانت ايلرلر وآنى مخذول ايليوب حالى اوزرنه ترك ايتمزلر زيرا
مقتضاى صداقت واخوت نصرت واعانتدر خلافى دكل وشولكه احبابله
صداقت اوزرنه زندكانى ايتميه آخر مقهور ومخذول اولور فافهم جدا

* * در بيان بى وفاى جهان كويد * *

* درجهان دانى كه كردد معتبر * آنكه اورا پاك مى باشد نظر *
بعض نسخه ده مصراع ثانى انكه اورا باك نبود از خطر دوشمشدر
(كه لفظى كسرله ذوى العقولدن سؤالدركيم معناسنه آخرنده
هاء علامت تلفظ اولنماز وكاه اولوركه ضرورت وزنچون كسره يى
اشباع ايدوب يايى تلفظ ايدرلر وكاه اولوركه مابعدنده كى كلمه نك اولن
اسكان ايدوب كافى اكا متصل قيلورلر كه رابطه لرده چوق واقع اولور
كاين كبى كه اصلنده كه اين در بوراده كه اسم استفهامدر عربى ده
من كبى فتحله ومبتدادركه خبرى كردد جمله سيدر وبعد الجمله دانى يه
مفعولدر زيرا بوراده دانى افعال قلوب معلقه دندر وبوراده معناى
استفهامى متضمندر انكه جواب استفهامدر تقديرى آن كسى كردد
معتبركه ديمكدركه ان كسى مبتدا ومابعدى خبردر نظر مى باشدك
فاعلى وپاك مفعولى واوراده را لام جاره معناسنه دركه نظره متعلقدر
معتبر اعتباردندر كه مشاهده اولنان نسنه نك معرفتدن مشاهده

اولنمیان نسنه نك معرفتنه عبوردر یعنی برنسنه ده نظردر انك جنسندن
شئ آخری بلمكدن اوتوری وفلان معتبرآدمدر ردیدكاری بورادن
اخذ اولنمشدر یعنی آثارنه نظر اولنوب انكله كمالنی معرفته توصل اولنمش
ونظر قبول وتحسینله منظور وملتفت اولمشدر دیمكدر (پاك باء عجمیله
آری وتمیز دیمكدر که عرب طاهر دیر (باك باء عربی ایله مبالات یعنی
قیورمق دیدكاریدر بی باك بی پروا وباآمن دیمكدر (خطر هلاكدر
(نظر برنسنه یی ادراك ایتمكیچون بصر وبصیرتی تقلیب ایتمكدر
وكاه اولور که تأمل وتفحص معناسنه كلور یعنی برنسنه ده فكر ایتمك
وفلان صاحب نظردر دیرلر یعنی نظر بصیرتی ایله جمیع معادماتی
ادراك ایلر وپاك نظر دیرلر شول كمسیه که محاسن واحاسنه
نظری حقائقه راجع اوله یوخسه شهوت وهوی وصورت
ومجازه دكل واكا عاشق پاك باز دخی دیرلر (معنای بیت) بودر که
بیلور مبسین که جهانده كیم معتبر اولور وقنغی شخص زیاده رغبت
واعتبار بولور اول كمسه معتبر اولور که پاك نظر یعنی هوی وشهوتله
نظردن طاهر اوله وچشم مجازله باقیه بلكه عفیف اوله ویاخود
هر كاری نظر عقلی یه مقارن اوله وهر ایشی طریقی اوزرنه ایشلیه
بومقوله ایسه قلت اوزرنه بولنور انكیچون معتبردر ونسخهٔ اخرایه كوره
دیمك اولور که اول كمسه معتبردر که خطر وهلاكدن خوف ایتمیه
وامور هائله یی قیورمیه وامن اوزرنه اوله بوندن مراد شجاعتله
وصفدر زیرا بهادر اولان كمسه ده اولور اولماز نسنه یی مبالات اولماز
اكرچه نفسی تهلكه یه القا ایتمك منهیدر فاما شجاعت که تهورله جبن
اراسنده برخلقدر مقبولدر زیرا اعدا ایله محاربه ده مقدام ومضراب
اولمق كركدر * کم کند باکس وفا این روزکار * جور دار دنیستش
بامهرکار * تقدیری کند این روزکار وفا باکس کم دیمكدر که این
روزكار كندك فاعلی ووفا مفعولی وباكس وفایه متعلقدر كم كنده
ظرفدر ویاخود عربی ایله تقدیری یفی هذا الزمان وفاء قلیلا دیمك
اولورسه مصدر محذوف فعله مفعول مطلق اولوب كم قلیلا معناسنه
مصدره صفت اولور وكم كرچه اكسك معناسنه در ناقص كبی ولكن
نقصان قلتی مستلزم اولمغله معنای قلتده مجمول وقلت دخی عدمدن

كنایه اولور جور مابعدنه مفعولدر نیست بوراده لیس معناسنه در كه
كار فاعلی وشین معناده مفعول غیر صریحیدر عربی ده له معناسنه
وبامع معناسنه كاره متعلقدر (معنای بیت) بودر که بوروزكار یعنی
زمانه ویادنیا خلقه وفایی آزایلر یعنی اصلا وفاسی یوقدر اكر وفاسی
اولایدی خلق مصائبدن مصون اولوردی خصوصا اجله درمان
بولوردی پس مصراع ثانی ایله بی وفا اولدیغنی شرح ایدوب دیر که
بودنیا جور طوتر وزمانه ده ظلمدن غیری اثر كورنمز وانك مهر ومحبتله
كمسیه ایشی یوقدر یعنی زمانه ظالم وغدار وبی مرحمت وشفقتدر
وعوام وخواصه حالی بودر پس بومقوله بی وفا یاره دلبسته اولمه
بونده معنای مذكوری روزكاره نسبت ایتدوكی روزكار مفعول فیه
اولدیغی جهتدندر مراد الله تعالی دنیایی دار بقا وزمانی صاحب
وفا قلمامشدر وانك ایچنده جور وظلم وامثالنه متعلق ایش چوقدر
همان اكا اعتماد ایتمیوب اقبالكی حق باقی یه ومرادكی اندن رجا ایله
وسندن اعراض ایدن فانی یه یوز طوتمه * انكه باتو روز غم
می بست کار * روز شادی هم بپرسش زینهار * بعض نسخ ده
می بست برینه پیوست وكردست کار وبودست یاردوشمشدر
جمله سنك مآلی بردر تقدیری آنكسی که بست باتو روز غم کار هم
بپرسش روز شادی زینهار دیمكدر که كار بستنك مفعول صریحی
وباتو غیر صریحی وروز اكا ظرفدر وروز شادی بپرسشه ظرفدر
وجملهٔ اولی انكسی یه صفت وثانیه خبردر تنكیم نظائری مرور ایتمشدر
(بست باء عربی ایله ماضیدر مصدری بستندر بغلمق معناسنه
مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندنده دینلور (شادی ده
یا مصدریه در سرور معناسنه شاد مسرور در (بپرسش ده باء عربی
اول وباء عجمی ثانی مضمومدر پرس امردر مصدری پرسیدندر
صورمق معناسنه سؤال كبی (معنای بیت) بودر که اول كمسه که
غم وغصه ومصیبت كوننده سنكله ایش بغلادی ویار ووفادار وندیم
غمكسار اولدی فرح وشادی وسرور وسور كوننده هم سن آنی صور
وانكله لطف وكرمه متعلق كار بغله وسابقه یی نسیان ایتمه والا كفران
نعمت اهلی اولورسن وآخر مزیددن حرمان بولورسن ودوستلق

حقنی مراعات ایتامك بی وفالقدندر وبی وفا غداردر وغدار خائن در
وخائن مکرا آلهی ایله محاط در (زینهار کلمهٔ زجردر صاقن
بودید وکمك خلافن ایتمه ویا کلمه دیمکدر * روز نعمت کر تو پردازی
بکس * روز محنت باشدت فریادرس * تقدیری کر پردازی
تو روز نعمت بکس باشدت روز محنت فریادرس دیمکدر که
تو پردازی تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر روزا کا ظرف وبکس
دخی اکا متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر باشدك فاعلی تحتنده
ضمیر کس ومفعول اولی تاء خطاب وثانیسی فریادرس وبعد الجمله
جزاء شرطدر وتاء خطاب حقیقتده مفعول غیر صریحدر زیرا تقدیری
باشد ترا دیمکدر که را لام جاره معناسنه در پس لسان عربی ایله تقدیری
یصیر لك دیمك اولور وبو کتابده بو مقوله اعتبارات چوقدر ولکن دکمه
بر فهمك وقوفی یوقدر (پردازی فعل مضارع مخاطبدر مصدری
پرداختن در اتمام ایلمك وایشه صورت ویرمك معناسنه تاجرلر اسانده
پرداخت دید کاری بودر اندر مضارعنده خا زایه قلب اولنوب پردازد
وپردازنده دینلور (محنت امتحاندن اسمدر امتحان وابتلا واختبار
آزمودن ایله تعبیر اولنسان معناد رکه ترك صنامق دیرکه اکثریا طبعا
مکروه ومنفور اولان نسنه ایله در (فریادرس مدد ایریشجی زیرا فریاد
مدد دیو اغلاشمق وچاغرشمقدر اصلنده رسنده در ایریشجی
معناسنه پس فریادرس رسندهٔ فریاد معناسنه وصف ترکیبی در نتکم
بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودر که اگر سن نعمت ورخا وخوشلغك
کوننده کمسه نك ایشنه صورت ویررسك ومصلحتنده بولنورسك
روز محنت وشدتده اولدخی سکا معین ومدد ایریشجی اولور یعنی
ایلدوك ضایع اولماز وفائده سی سکا راجع اولور قال تعالی (هل جزاء
الاحسان الا الاحسان (وفی الحدیث تعرف الی الله فی الرخاء یعرفك
فی الشدة) یعنی انسان شدته ومشکل ایشه دوشمکدن خالی دکلدر
زیرا دار بلاده در پس راحتی حالنده اگر حق واگر خلق ایله خوش
اولمق کرکدر تا که وقت محنتده انلرك طرفندن اکا برآشنالق
ظهور ایده ومحنتدن خلاص وله وبو مضمونله عمل اهم مهماتدندر
ولکن اکثر ناس نما فلاردر وواقعه نك علاجنی وقوعندن صکره ارارلر

مع هذا تدارکی مقدمدن کرکدر اشته منصور ومخذول اولنلرك حاللری
سر مذکور اوزرنه دائردر * چون بیابی دولتی از مستعان * اندران
دولت مبراز دوستان * دولتی بیابی نك مفعولی واز اکا متعلقدر
اندران مبره ظرف واز اکا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
بیابی مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا
باء موحده یه قلب اولنوب یابد ویابنده دینلور دولتی ده یاوحدت نوعیه
افاده ایدر (دولت مال ومرتبه در که الدن اله کزر وشخصدن شخصه
انتقال ایدر (مستعان الله تعالی در که اندن وقت حاجتده عون
ونصرت طلب اولنور انکچون نعم المعین ونعم المولی ونعم النصیر
دینلدی (مبر باء موحدهٔ عربیه نك ضمیله نهی حاضردر مصدری
بریدندر کسمك معناسنه رانك تشدید وتخفیفی لغتدر مضارعی می برد
کلور بانك ضمیله (معنای بیت) بودر که چونکه حق تعالینك اعانت
وامدادیله بر دولت عالیه بولاسن وبر منصب شریفله اقراندن سر
افراز اوله سن اول دولت وپایه ایچنده دوستلردن کسلمه وینه اولکی
صحبت وحسن معامله اوزرنه اول بلکه بحسب المقام والحال مواسات
احباب ایله تا که دولتك عهدهٔ شکرندن کله سن ومزید رفعت بولاسن
بوراده مبر کرچه متعدی درکه قطع ایتمه دیمکدر ولکن قطع انقطاعی
مستلزم اولمغله مبر منقطع اولمه معناسنه مجهول اولدی وبونك عکسی
وتبتل الیه تبتیلا نظمنده در زیرا تبتل وانقطاع نفسی عوائقدن قطع
وتجرید ایله اولور که معنای تبتیل تفعیلدن بودر * مر ترا هر کس که
یار غم بود * چون رسد شادی همان همدم بود * بوراده نسخه لرده
اختلاف فاحش واردر اصح اولان یار یاء مثناته او لمقدر مصاحب
معناسنه نتکم روز غم نسخه سی انی تأیید ایدر بو صورتده یار غمه اضافتی
ادنای ملابسه ایچون اولور تقدیری یار تو بوددر اوقات غم دیمکدر
وجائزدر که باء موحده ایله بار اوله یوك معناسنه نتکم تصویر معنادہ کلور
هر کس مبتدا ویار بودك مفعولی ومر ترا اکا متعلقدر زیرا بوراده را
لام جاره معناسنه در نتکم نظائری مرور ایتدی شادی رسدك فاعلی
وبعد الجمله فعل شرطدر همدم بودك مفعولی وهمان هم اول
معناسنه اولورسه فاعل اولور زیرا همانه برقاچ معنی ویرمشلردر انجق

وانجلين وهم اول وهميشه كبي وجائزدركه مان ماندن مرخم اوله
بكزرمعناسنه مصدرى مانستن دركه بكزمكدر (معناى بيت) بودركه
هركسه كه اوقات غم وغصه ده سنك يار غمكسارك چونكه غمك زائل
اولوب فرح وسرور حاصل هم اول يارسنك انيس ومصاحبك اولور
ومحنت وراحتده سندن منقطع اولماز پس سكا لازم وواجبدر ايام
غمده اولان غمخورك لغنه باقوب ايام سرورده مجلسكدن دور
وصحبتكدن مهجور ايتميه سن تنكم بيت سابق بومعنايى تأييد ايدر
وياخود هركسه كه ايام غمده سكا غم يوكى اوله يعنى غمخورك اولميوب
خلافكده بولنه چونكه سكا سرور ايريشه يعنى ادبارك اقباله وعزلك
نصبه وذلتك عزته مبدل اوله همان سكا انيس ومصاحب اولور
وصورت معامله بشقه يوز كوسترر ونفاقنى ستر ايدوب اخلاص يوزندن
كلور تنكم ابناء زمانه نك جميع زمانده حاللرى بودر انكچون انسانك زمان
نصبنده حالنى درخت ميوه داره تشبيه ايتمشلردركه ميوه چين اولمغيچون
تحتنده مجتمع اولورلر چونكه بى بر وبار قاله اورادن دونوب طاغيلورلر

*** در صفت معرفت حق ميكويد ***

* معرفت حاصل كن اى جان پدر * تا بيابى از خداى خود خبر *

حاصل كن مجموعى عربى ده حصل معناسنه اولمغله تفعيلدن امر اولمق
اوزره معرفت اكا مفعول اولور حصل المعرفة معناسنه از خبره متعلق
وخبر بيابى نك مفعوليدر وجمله سى تعليليه اولور زيرا تا غرض ايچوندر
معرفت بر نسنه يى على ما هو عليه ادراك ايتمكدر معرفت بعد العلم
حاصل اولان نسيانله مسبوق اولمغله حق تعالى يه عالم دينلور عارف
دنلمز وبردخى عند العلماء معرفت جزئياتده وعلم كلياتده استعمال اولنور
علم حق ايسه كلى ومحيطدر جزئى ومحاط دكل وعلم بالله ديدكلرى
حيثيت ايله معتبردر يعنى حق تعالى ايله خلق اراسنده اولان ارتباط
وعالمك حقدن انتشاسى حيثيتندن اولان علمدر والا من حيث الكنه
حق مدرك دكلدر وعلم اوله اشارت ايدوب قرأنده كلور * فاعلم انه
لا اله الا الله * يعنى مرتبهٔ الوهيه علم باعتبار الحيثية اولان علمدر اسما
وصفات مرتبه سنده اولان علم ايسه بحسب مقدور العبد كافى درانكچون
ديرلركه ما عرفناك حق معرفتك اى بحسبك وعرفناك حق معرفتك

اى بحسبنا وعلم معرفتدن اشرفدر زيرا علم ايكى مفعوله متعدى دركه
برى حق وبرى عبددر زيرا عبد اكمل اودركه انده بقاء رسم اوله
يعنى كندى جانبنى ملاحظه دخى بولنه يوخسه محو مطلقده قالميه
معرفت ايسه مفعول واحده متعدى دربو يوزدن اكر حقه تعلق
ايدرسه كوندن واكر كونه تعلق ايدرسه حقدن محتجب اولمق لازم كلور
بو ايسه شرح صدرك مقتضاسى دكلدر زيرا شرح صدرده حقله
خلقدن وخلقله حقدن محتجب اولمق يوقدر چونكه علم اشرفدر
عارف بالله ديميوب عالم بالله اطلاق ايتمك كركلر ايدى ولكن ابتداده
علماء رسومه علماء ديمك عرف اولمغله انلردن تمييز ايچون عالم بالله
اولنلره عارف بالله وعالم باحكام الله اولنلره علماء ديديلر پس عارفك
معرفتى عالمك علمندن كلى در زيرا عارف اهل حكمتدركه اشيايى على
ماهى عليه بلمش واسما وصفات وذات حقى بقدر الطاقة البشرية
فهم ايلمشدر زيرا معرفتى تقوى وعمل صالح وسلوك اوزرنه مبنيدر
انكچون علمنه شبهه طارى اولماز فكر عقلى اهلى اولان ايسه
فى المثل بردالده طورمز اشته شيخ ناظمك قدس سره بوراده معرفتدن
مرادى معرفت الهيه دركه ذات وصفات وافعال حقه متعلقدر
يوخسه افواه عوامده دائر اولان معرفت وهنر دكلدر زيرا قواعد
ورسوم وشعر وانشا وامثالنك علم الهى يانده وقعى يوقدر وبو بابك
تفاصيلى چوقدر اربابى بيلور (حاصل كن تحصيل ايله ديمكدركه
تحصيل جمع معناسنه در ومحصل اودركه جمع علمى مراد ايلمشدر
عرف عوامده محصل جمع مال ايديجى ديمك اولديغى كبى (جان پدر
اى پدرك جانى كبى محبوبى وپدر تعبيرنده اظهار شفقت واردر (خبر
مخبرك اخبار يله حاصل اولان علمه ديرلر (معناى بيت) بودركه اى
اعز واحب اشيا اولان جان كبى عزيز ومحبوب اولان پسر معرفت
الهى جمعنى قصد ايله تا كه كندى ربكدن خبر بولاسن يعنى كشى يه
معرفة الله لازم وطريقندن وحقدن خبر المق كركدر تا كه غافل وجاهل
زمره سندن اولميه زيرا غفلت وجهل منهيدر وسر آمد اهل تأليف
سيد شريف جرجانى دن منقولدركه كندى نفسندن اخبار ايدوب
ديمشدر تا بن مشايخ شيرازدن زين الدين كلاله صحبتنه ايرشمدم رفضدن

مطلـــب

قورتلمدم وتابن خواجه علاء الدين عطاره پوسته اولمدم خداى
متعالى بيلوب اكلمدم يعنى آخر معرفة الله بكا عطارك صحبتندن حاصل
اولدى شويله كه اكر اكا متصل اولمايدم حقدن بى خبر قالوردم
وتحصيل ايتدوكم علومك چوقلق بكا فائده سى اولمازدى اى عارف
اشته سيد سندك بو كلامندن انكله سائرك فرقى ظاهر اولدى علامهٔ
شيرازى ونصيرطوسى وفخر رازى وسعد الدين تفتازانى وامثالى كبى
*هر كه اورا معرفت حاصل نشد*هيچ بامقصود خود واصل نشد*
معرفت نشدك فاعلى وحاصل مفعولى واورا حاصله متعلقدر زيرا
را لام جاره معناسنه در و بعد الجمله هر كه يه صفتدر كه هر كسى تقديرنده
مبتدادر ايكنجى نشدك تحتنده ضمير فاعل اويه راجعدر واصل مفعولى
وبا واصله متعلق و بعد الجمله خبرمبتدادر بو بيتك مفرداتى ظاهردر
(معناى بيت) بودر كه هر كسه كه اكا معرفة الله حاصل اولمدى
وحق اسما وصفاتى يوزندن مقدور بشر اولديغى قدر بيلمدى اوقاتدن
بر وقتده مراد ومقصودنه واصل اولمدى بلكه اندن منقطع قالدى
زيرا مقصود اصلى معرفة الله دركه اجل المعلومات اولديغى كبى اكا
علم دخى اجل العلوم در پس معرفة الله ومن حيث التجلى مشاهده دن
ماعداسى مقاصد حسنه ومطالب مقبوله دن دكلدر بناء على هذا
طريق معرفتدن منقطع اولانكسه هرنه مقوله مراده ايرسه منزل
مقصودنه ايردم ديمسون وبالاده اشارت اولنديكه معرفت مقبوله
تقوى وعمل وسلوك يوزندن حاصل اولاندر ماعداسى مردوددر
فافهم جدا واعمل*هر كه عارف شد خداى خويش را*درفنا
بيند بقاى خويش را*تقديرى هر كه شد عارف خداى خويش را
ديمكدر كه عارف شدك مفعولى وخداى لفظى دخى عارفك مفعوليدر
بقا بيندك مفعولى در دخى اكا ظرفدر وجملهٔ اولى هر كه يه صفت
وثانيه اكا خبردر زيرا هر كسى تقديرنده دركه مبتدادر (فنا بقا معلوم
ولاكه فنا وبقا ضدان در فنا برنسنه نك حالت اولاسى اوزرنه عدم
ثبوتيدر وبقا ثبوتيدر اجسام فنائله موصوف اولدى زيرا صور در
وصورك ايسه حالت واحده اوزرنه ثبوتى يوقدر ارواح بقائله موصوف
اولدى زيرا حقا تقدر حقائق ايسه اونلرك حالى اوزرنه دائمدر انكچون

حقائق الاشياء ثابتة دنلدى صور الاشياء دنلمدى زيرا صور حقائق
اوزرنه عارضه در عارض ايسه معدومدر وفنائله عدمك فرقى بودر كه
فنا عدمدن اخصدر زيرا عدم سلب الوجود دركرك سابقا وكرك
لاحقا فنا ايسه لاحقا سلب وجود در بو راده ناظمك قدس سره
فنا وبقائله مرادى اصطلاح صوفيه اوزرنه اولان فنا وبقادر يعنى
فناء معنوى نك اول مرتبه سى سقوط صفات نفسانيه در وآخرى
رسومك بالكليه زوالى وذات وصفات وافعال عبديه نك ذات وصفات
وافعال حقده استهلاكى دركه نفسك غيريتدن فناسى در وبومرتبه يه
فقر حقيقى ديرلر نتكم كلام كبارده كلور (الفقر سواد الوجه فى الدارين)
يعنى فقر حقيقى كونين دن فنادركه انده حقدن غيرى يه تعلق يوقدر
زيرا كونين مخلوقدر انكچون كون دنلديكه وجود بالفعل در عارف ايسه
مخلوقه تعلق ايتمز وبونك مقابلى غناء اعتبار يدر كه بياض الوجه
فى الدارين دركه انده ماسواى حقه تعلق واردر وفناء عبدك حق
اولمسى معناسنه دكلدر بلكه وجود مجازينك زوالى ووجود حقيقى نك
ظهوريدر كه وحدت ديدكلرى بودر چونكه عين ممكنهٔ عبد فنايه
ايره عين واجبهٔ حقله بقا بولور كه اكا باقى ببقاء الله ديرلر (لا اله الا الله)
سر فنايه (ومحمد رسول الله) سر بقايه رمزايدر وفناده اولان سواد
ظل حقيقى دركه عين نور رمطلقدر زيرا بومرتبه ده تقابل يوقدر
پس عالم فنا لا نور ولا ظلمتدر ليلهٔ قدر كبى سائر انوار ايسه ظلمت ايله
مقابله اولنور ليل ونهار كبى (معناى بيت) بودر كه هر كشى كه كندى
خداسنه عرفان حقيقى ايله عارف اوله ووجدان ايله ادراك ايليه
اول كسه فنا فى الله مرتبه سنده كورر كندى بقاسنى وحياتنى وادراك
ايلر زيرا بو راده رؤيتدن مراد رؤيت قلبيه در الحاصل حقله بقا
وحيات باقيه استين اول كندى نفسنى افنا ايدر يعنى ذات وصفات
وافعالنى ذات وصفات وافعال حقده مستهلك قيلور صكره ذات
وصفات وافعال حقله بقا بولور كه اولكى يه تحليل وايكنجى يه تعقيد
ديرلر اشته مرتبهٔ فنا ذاته عروج ومرتبهٔ بقا صفاته نزول صورتيدر كه
عروجده منتهايه اوادنى ونزولده غايته قاب قوسين ديرلر وفناء وت معنوى
وبقا حيات باقيه در وبو مقامدن ديمشلردر (اقتلونى يا ثقاتى ان فى قتلى

حیاتی) و بیت مذکورده بویله دیمك دخی اولورکه اول کسه بقاسنی
وزنده‌لکنی عالم فناده کورر وتحصیل ایدر زیرا فناء ارادیء معنوی سلوکله
حصوله کلور وسلوك سفر معنویدر وسفر معنوی بو عالم فانیده باقی
اولدقجه وجود بولور چونکه فناء اضطراری یعنی موت طبیعی ایله
فانی اوله بردخی تدارك مافات ایده مز پس سرحیات و بقادن حصه‌مند
اولایم دین کسه عالم فناده اختیار الندہ ایکن طریق فنایه سلوك ایدر
فاعمل بذلك * هر که او عارف نباشد زنده نیست * قرب حق را لایق
وارزنده نیست * تقدیری هر کسی که او نباشد عارف نیست زنده دیمکدر
که هر کسی مبتدا واو مبتداء ثانی ونباشدك فاعلی تحتنده ضمیر او ومفعولی
عارف و بعد الجمله خبر مبتداء ثانی و بعد الجمله صفت مبتداء اولدر
نیست لیس معناسنه‌در فاعلی تحتنده ضمیر او ومفعولی زنده و بعد الجمله
مبتداء اوله خبردر لایق ایکنجی نیستك مفعولی وقرب لایقه متعلقدر
زیرا را لام جار معناسنه‌در ولیاقت کرچه بائله تعدیه اولنور فاما
معنای اهلیت تضمینی ایله جائزدر عربی ایله تعبیری لیس اهلا لقرب
الحق دیمکدر و بعد الجمله خبر بعد خبردر (زنده حی در مراد حیات مطلب
معنویه‌در که قلبك فیض معرفتله حیاتی در (قرب حق معلوم اولا که
مقام قرب دیدکاری حقیقت قاب قوسین در (یعنی شول دائره‌نی ایکی
نصف ایلین خط مقداری نسنه در که مشاهده دیدکاری بو مرتبه‌ده
حاصلدر زیرا قرب و بعد مفرط مانع مشاهده در وفناء کلیده
مشاهده اولمز دیدکاری قرب مفرط دندر و مرتبهٔ حجابده اولمدیغی
بعدده افراط اولدیغندندر واعتدال مزاج و انحرافك بو بابده دخلی
چوقدر انکیچون دیدیلر که مزاج نبوی اعدل الامزجه ایدی بو معنادن
مقام قربه سائردن اقرب اولدی تتکم معراجی دلیل وافی در (ارزنده
راء مهمله نك تقدیمی ایله لایق معناسنه اسمدر ارزانیدن لایق اولمقدر
ارزانی شدن کبی پس ارزانیده کرك ایدی ولکن تخفیفا اختصار
اولنمشدر لسان عجمده بومقوله تخفیف واختصار چوق واقع اولور
(معنای بیت) بودر که هر کسه که او عارف بالله اولمیه زنده دکلدر
زیرا حیات حسیه به اعتبار یوقدر حیواناتده دخی واردر بلکه معتبر
اولان قلبك فیض معرفتله زنده اولماسیدر که حیات انسانیه بودر

واویله کسه قرب حقه لایق وارزانی دکلدر زیرا قرب حقه وسیله
اولان معرفتدر ومعرفتك دخی طریقی عبادات شرعیه در * نفس
خود را چون شناسی باخطا * حق تعالی را بدانی باعطا * بعض نسخه‌ده
خطا یرینه هوی دوشمشدر مآل بردر زیرا هوائی نفسه خطا لازم
کلور نفس شناسی یه مفعولدر با دخی اکا متعلقدر و بعد الجمله فعل
شرطدر حق لفظی بدانی یه مفعول و با دخی اکا متعلقدر و بعد الجمله
جزاء شرطدر تعالی جملهٔ معترضه‌در (نفس ایله مراد نفس حیوانیه‌درکه
مبداء شر وفساددر (شناسی مضارع مخاطبدر مصدری شناختن در
اکلامق معناسنه مضارعنده خاسینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده
دینلور (خطا مقابل صوابدر زیرا مقصوردر که اء مهموزالفی فتحه‌طالبی
بیان ایچوندر مدی جائز دکلدر مکر تنبیه ایچون اوله (ان قتلهم کان
خطاء کبیرا) ده قراءت مدکبی فافهم (حق اسم ذاتدر ثابت ودائم و باقی
معناسنه (تعالی ماضیدر تفاعلدن اصلی علودر وصف واصفین
وعلم عالمین وعارفین آنی احاطه ایتمکدن وصفات مخلوقیندن عالی
ومرتفع اولدی دیمکدر لفظ تفاعل علوده مبالغه‌دن اوتوری در
یوخسه بشردن واقع اولدیغی کبی تکلف طریقی اوزرنه دکلدر (بدانی
مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده
سین داله قلب اولنوب داند ودانده دینلور (عطا مقصورا وممدودا
زیرا ناقصدر (عطا عطیه وصله در عطودندر که یداله تناولدر واعطا
اناله‌دریعنی عطا و برمکدر وعطا مایعطی معناسنه کلدوکی کبی اعطا
معناسنه دخی کلور (معنای بیت) بودر که چونکه کندی نفسکی خطاله
یعنی خطاکار اکلیه‌سن حق تعالی یی عطاله یعنی عطاکار بیلورسن
ناظمك قدس سره بوندن مرادی طبقات معرفتدن طبقهٔ ادنایی بیاندر
زیرا اوصاف الهیه یی معرفته اوصاف نفسیه ایله انتقال اولنور
پس قلب انسانیده ادنی المعارف نفس حیوانیه نك شانی خطا اولدیغن
بلمکدر وکشی کندی جرمنه اعتراف ایتمك طلب عفوی مستلزم در
عفو ایسه الله تعالی درکه مذنبه توبه اعطا ایدر اولدخی تائب اولور
وتواب وغفور وعفو اسملری بوزندن حقه ارتباط بولور وعبد مذنب
ذنب نه ایدوکن بلسه بو ارتباطی بولمز فافهم جدا و بومعنی من عرف

نفسه فقد عرف ربه كلامنك برجزئى سيدر سائر اوصاف دخى اكا
قياس اولنه فافهم جدا * عارف ان باشدكه باشد حق شناس * هركه
عارف نيست نبود جنس ناس * تقديرى عارف باشد آن كسى كه
ديمكدركه عارف مبتدا و آن كسى باشدك مفعولى و بعد الجمله
خبردر بو صورتده باشدك فاعلى تحتنده ضمير اولور وجائزدركه عارف
باشده فاعل اوله وحق شناس ايكنجى باشدك مفعولى و بعد الجمله
ماقبلنه صفتدر وايكنجى مصراعك تقديرى هركسى كه نيست عارف
ديمكدركه هركسى مبتدا وعارف نيستك بحسب المعنى مفعوليدر
و بعد الجمله مبتدايه صفتدر نبودك تحتنده ضمير فاعل مبتدايه راجعدر
جنس نبودك مفعوليدر و بعد الجمله خبردر (حق شناس وصف
تركيبيدر اصلى شناسندۀ حقدر حق اكليجى معناسنه (جنس نوعدن
اعم اولانه ديرلركه نوع انك برضربى يعنى برصنفيدر انسان حيوانك
ضربى اولديغى كبى ولكن حقيقت متحده افرادنه دخى جنس دينلور
ارالرنده بعض اوصاف واحواللاه اختلاف وامتياز اولمحق نتكم
ديرلر الرجل جنس والمرأة جنس (ناس اسم جمعدر انسان ايچون
وجه تسميه نسيانى ويا ابصاره ايناس وظهورى ويا انسى ايچونكه
ضد وحشتدر نسياندن اولور سه مقلوب اولور يعنى نوس نسو
اولوب واو طرفده واقع اولمغله يايه قلب اولنور وصاحب قاموس
ديمشدركه ناس انسدن وجمدن اولور جمع انس در اصلى اناس در
جمع عزيز دركه اوزرنه ال ادخال اولنمشدر انتهى بالمعنى
(معناى بيت) بودركه عارف اول كسه اولوركه حق شناس
اوله يعنى حق اكلين كسه يه عارف ديمزلر كركسه عارف تخلص
ايلسون وعلوم وقوانين عقليه ورسوم عرفيه بلسون زيرا مقصود
اصلى علم الهى در وهركيمكه عارف بالله دكلدر جنس ناس اولماز
يعنى سن اومقوله يه آدم ديمه زيرا آدم خليفة الله در وخلافت علم
ومعرفت وزرنه موقوفدر انكيچون تنزيلده كلور (وعلم آدم الاسماء) وامام
راغب ديمشدركه كاه اولور ناس ذكر اولنور وفضلا مراد اولور زيرا
مقصود اولان معناى انسانيتك وجوديدر وهرنسنه كه كندينه
مخصوص اولان كمالدن عارى اوله اكا اطلاق اولنان اسم مجرددر

مثلا

مثلا يده اخذ و بطش وسائر معانى اولمسه اكا يد ديمك سر يرك اياغنه
قدم ديمك كبى اولور * هست عارف را بدل مهر و وفا * كار عارف
حمد باشد باثنا * بعض نسخده ثنايه بدل صفا دوشمشدر ثنا انسبدر
مكركه حمد برينه جمله اوله نتكم بعض نسخده دوشمشدر مهر و وفا
مبتدا وهست مقدم خبردر حاصل معناسنه عارف بحسب المعنى هستنه
متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در بدل اكا ظرفدر كار باشدك فاعلى
وحمد مفعولى و با مع معناسنه اكا متعلقدر حمد محمود اوزرنه ثنادر
يعنى تعظيمى مشعر اولور وجهله ذكردر نعمت مقابلهسنده وغيريده
اولمغه عام ومورد دى خاصدر كه يالكز لساندر (معناى بيت) بودركه
عارفك برنشانى دخى بودركه عارفك قلبنده مهر ووفا واردر يعنى محبت
روحانيه وعهد و وعده وفا واردر كرحقه وكرك خلقه نسبت ايله
وبرعلامتى دخى بودركه عارفك كارى الله تعالى يه حمد وثنا اولور
يعنى اكر نعمت معرفتده واكر غيريه وكرك سرا و كرك ضراده زيرا
جملهسى محمود در و بعض احوالك طعمى اكرو اولديغى عارفك غيريه
كوره در زيرا عارف سرقدره واقف وحكمت ابتلايه مطلع وحلو
ومر اكا برابردركه حلوله متلذذ ومرله متألم اولماز فاعرفه بوجهتدن
باصفا ديدى نتكم بعض نسخده واقع اولمشدر يعنى صفاء خاطرله
حمدايدر يوخسه قلبى متكدر اولوب حمدى يالكز لسانه كتورمز
وياخود جملهٔ كارى صفايه مقروندر فافهم * هركه اورا معرفت
بخشد خداى * غيرحق را در دل اونيست جاى * تقديرى هركسى كه
بخشد اورا خداى معرفت نيست در دل او غيرحق را جاى ديمكدركه
اورا بخشدك مفعول غير صريحى وخداى فاعلى ومعرفت مفعولىدر
عربى ايله تقديرى كل شخص وهب له معرفة به ليس فى قلبه محل لغيره
پس جاى نيستك فاعلى ودر اكا ظرف وغير مفعول غير صريحيدر
بخشد مضارعدر مصدرى بخشيدندر بغشلمق معناسنه (معناى بيت)
بودركه هركس كه الله تعالى اكا ذات وصفات وافعالنه متعلق معرفت
بغشليه انك قلبنده حقدن غيرى ايچون يربوقدر (ما جعل الله لرجل
من قلبين فى جوفه) موجبنجه قلب واحده يار له اغيار صغمز
ومعرفة الله اومقوله تعلق كوترمز پس قنغى قلبده كه ماسوادن برنسنه يه

تعلق واردر انك معرفتی قاصره وناقصه در * نزد عارف نیست دنیارا
خطر * بلکه برخود نیستش هرکز نظر * خطر نیستك فاعلی ودنیا
مفعول غیرصریحی زیرا لام جاره معناسنه در نزد اکا ظرفدر نظر
نیستك فاعلی وبر نظره متعلقدر نیستك تقدیری نیست اورا
دیمکدر هرکز عموم اوقات ایچون در (نزد عند معناسنه در ترك یان دیر
(خطر صدر وکدر وزنلری اوزرنه عربی در شرف معناسنه (بلکه
بل دخی عربی در بوراده ترقی ایچوندر زیرا بل کلمه سنك مابعدی
اولی اولسه ترقی به محمول اولور که لفظی مابعدنه ربط ایچوندر
استعمال عجم اوزره (معنای بیت) بودرکه عارف بالله قاتنده دنیا
ومافیهانك شرف وعزت وحرمت ومقداری یوقدر زیرا مخلوقدر
انکیچون عارف ملك سلیمانه نظر ایتمز زیرا ملك فانیدر بلکه حق باقی یه
وتجلیاتنه نظر ایلر ودنیایه نظر ایتمك طور سون بلکه کندی نفسی
اوزرنه بله هرکز واصلا نظر ایلمز مع هذا کندی نفسی کندنه احب
الاشیادر زیرا فی المثل جان ویرمدکجه جانان اله کیرمز پس طالب جانان
اولان کسه جانی جاندن عزیز اولان جانانه بذل ایدر زیرا جان که
مخلوقدر انك دخی دنیا کبی خطری یوقدر بلکه جان وجهانك
خطری جاهل بالله وغافل عن الله اولنلر یانده در * معرفت فانی
شدن دروی بود * هرکه فانی نیست عارف کی بود * معرفت بودك
فاعلی شدن معفولی وفانی شدنك مفعولی ودر فانی یه ظرفدر ایکنجی
فانی نیستك مفعولی وعارف بودك مفعولیدر وبعد الجمله هرکه یه
خبر اولور فانی نیست جمله سی صفت اولدیغی کبی دروی اصلنده
دراوی در اوی ضمیرمتصلدر هو کبی بوراده خدایه راجعدر صکره
همزه حذف اولنوب واوه اخف حرکات اولان فتحه ویرلدی (معنای
بیت) بودر که معرفت الهیه دیدکلری حقدن فانی اولمق اولور یعنی
نتیجه معرفت فنا فی الله در که عبدك ذات وصفات وافعالی ذات
احدیه ده بالکلیه مستهلك اولمقدر که محق وطمس ومحو در هر کیمکه
بو وجهله فانی دکلدر نجن عارف حقیقی اولور یعنی اولماز بلکه عارف
رسمی اولور بوراده معرفتی فنایه موقوف قیلدی زیرا فنا ذاته وصول
ومقام احدیته دخولدر که ذات احدیه منبع فیض معرفت ومعدن

جواهر حکمتدر انکیچون دیدیلر که من عرف الله کل لسانه یعنی مرتبهٔ
فناده که عین الجمع در ومن عرف الله طال لسانه یعنی مقام بقاده که
جمع الجمع در پس تکلم معارف ایله طویل اللسان اولمق حقه وصولدن
صکره در * عارف ازدنیا وعقبی فارغست * زانچه باشد غیر مولی
فارغست * عارف مبتدا فارغ خبر واز فارغه متعلقدر زانچه دخی
ایکنجی فارغه متعلقدر باشدك فاعلی تحتنده ضمیر آنچه در غیر مفعول
وبعد الجمله آنچه یه صفتدر دنیا عقبی دنیا دنودندر قرب معناسنه
بوراده قربله اولیت مراد در زیرا آخره مقابله سنده ذکر اولنمشدر کما قال
تعالی (خسر الدنیا والاخرة) یاخود دنیا دنی ورذیل وحقیر در عقبی
آخرتدر که عالی وشریف وعظیمدر ولکن عقبی دنلدی زیرا دنیانك
عقبنده در ویوم آخر در که دنیادن طقوز بیك سنه مؤخر خلق
اولنمشدر وبردخی مؤمنلرك عاقبت خیری در که خیرلری مقابله سنده
اوراده مکافات اولنورلر فارغ مشغولك ضدیدر (زانچه اصلنده
از آن چیز دیمکدر مولی الله تعالی در که عبد مملوك مقابله سنده
مذکوردر انکیچون مولایی مالك وولی وناصر ورب ومنعم ایله تفسیر
ایدرلر خلافیله تفسیر ایتدکلری کبی یعنی مولی عبد ومنعم علیه ومعتق
وامثالی معنالرنه دخی کلور (وموالی دیرلر بنی الروم معناسنده (معنای
بیت) بودر که عارف بالله دنیا وعقبی قیدندن مطلق وانلره تعلق
ایتمکدن فارغدر زیرا دنیا وآخرت اهل الله حرامدر یعنی
اهل الله که حقه مضاف اولمشلردر دنیا وعقبایه تعلقدن محجور
وممنوعلردر اکرچه ابدانله اعمال اخرویه یه مشغوللردر ولکن قلوبله
تعلقدن بریلردر شول جهتدن که طالب اجور اولان اجیر اولور
عارف ایسه خادم حقدر که عبددر وهر نسنه که مولانك غیریدر
آندن آزاده در زیرا مطلوب حقیقی مولادر که یار باقیدر غیر ایسه
فانیدر فانی ایسه باقی یه بدل اولماز فافهم * همت عارف لقای
حق بود * زانکه از خود فانی مطلق بود * همت عارف مبتدادر
لقا بودك مفعولی وبعد الجمله خبردر (زانکه از آن سبب که دیمکدر که
مضمون مصراع اولی تعلیلدر فانی ایکنجی بودك مفعولی واز فانی یه
متعلقدر وبعد الجمله سببه صفتدر واولکی بودك فاعلی ضمیر همت

وایکنجی نك ضمیر عارفدر و بعض نسخ ده از خود بر بنسه در حق
دوشمشدر اولکسی بحسب المعنی اظهر واز خود ایله در خود بردر
(همت هم دن درکه هم عقد قلب معناسنه درهمت عقد مخصوص درکه
قلبك بر نسنه اوزرنه جمع قواسیله توجهیدر بر وجهله که
اول نسنه نك خلافی خاطره کلمیه پس انسان بومرتبه ده کندی
نفسنده شئ واحد اولوب هرنه مقوله اسم الهی یوزندن توجه ایلسه
اجرا احوال عالمده البت اثری ظهور ایدر واکا بر نسنه مشکل اولماز
حتی بعضیلر اسماء جلالیه ایله قتل نفوس ایدرلر اکرچه مقبول دکلدر
زیرا مریدلره بدایت حاللرنده واقع اولان احوالدندر ونفسی قتل ایتمك
اندن اقدمدر چونکه نفس مقتول اوله غیرك قتلی قیوسی قالماز (لقاء
حق اصلنده همزه ایله در ولکن عجم بویله مده لی کلماتك آخرنه حالت
اضافت وتوصیفده یاء توسل کتورر لقا رؤیتدر کرك حس بصر ایله
وکرك ادراك بصیرتله بوراده مراد رؤیت قلبیه در زیرا الله تعالی
محسوسات ومعقولات قبیلندن دکلدر بلکه تجلیسی یوزندن چشم
بصیرتله ادراك اولنور از خود کندی نفسندن دیمکدر جمع اعضا
وقواسنك حسبیله انکچون فانی مطلق دیدی زیرا فانی مقیدده
لقا دخی مقیددر قرك شمله دورنه نظر ایله معتبر اولان بدر اولماسیدر
(معنای بیت) بودرکه عارف باللهك همت وقصدی لقاء الهی
ورؤیت باری در اول سببدنکه کندی نفسکدن فانی مطلقدر یعنی
افعال وصفات وذاتندن واعضا واجزا وقواسندن فنا بولقدر
الحاصل اکر عارفك مرادی لقاء حق اولمیایدی فناء کلی بولمازدی
پس عارفه دوشن بویله فنا تحصیل ایتمکدر تا که لقاء مذکورله مسعد
ومشرف اوله زیرا نفس پرده در بو جهتدن نفسله باقی اولان بی پرده
حقه واصل اولماز وسر معرفت بولماز وسر معرفت مشاهده
حضرتدر فافهم جدا * باچه ماند این جهان کویم جواب * آنکه بیند
آدمی چیزی بخواب * با مانده متعلقدر این ماندك فاعلیدر (کویم
جواب شرط مقدره جزادر تقدیری اکر پرسی کویم جواب دیمکدر
جواب کویمك مفعولیدر فاعلی میم متکلمدر زیرا میم ساکن ایله که
خر کلمه یه ملحق اوله ضمیر متکلم وحده در (جانم ودلم ودانستم کی

انکه ماند بان چیری تقدیرنده در آدم بیندك فاعلی وچیزی مفعولی
وبخواب اکا ظرفدر وبعد الجمله آن چیزی یه صفتدر (چه جیم
عجمینك کسریله نه دیمکدر (جواب جو بدن در قطع معناسنه زیرا
کلام خصم جوابله منقطع اولور آدمی ده یا وحدت ایچون ویا زایده در
ونسبت ایچون اولمق دخی جائزدر آدم زاد معناسنه (خواب واو
رسمیله اویخو نوم کبی ومنامده اولان واقعه یه دخی اطلاق اولنور
(معنای بیت) بودرکه بو جهان نیه بکزر اکر سؤال ایدرسك سکا
جواب ویره یم اکا بکزرکه برکسه منامده برنسنه کوره وامور خیالیه دن
برشئ مشاهده ایلیه که کوردیکی نسنه او چار قوش سایه سی کبی
قوری قرالتی درکه سایه صید اولنمدیغی کبی اول خیالدن دخی برنسنه
اله کیرمز * چون شود بیدار از خواب عزیز * حاصلی نبودز خوابش
هیچ چیز * شودك تحتنده ضمیر فاعل آدمی یه راجعدر بیدار مفعولدر
از بیداره متعلقدر هیچ چیز نبودك فاعلی وحاصلی مفعولی وحرف
جر حاصله متعلقدر و بیتك اول وآخری شرط وجزادر (بیدار
اویانق حاصلی ده یا زایده در خوابش ده ضمیر غایب فعله قیددر
نبودش هیچ چیز حاصل از خواب دیمکدر (معنای بیت) بودرکه
ای عزیز القدر وشریف الوجود چونکه اول آدمی خوابدن اویانه
خوابده کوردیکی نسنه دن اکا برنسنه حاصل اولماز زیرا علم سیمیا کبی
امر خیالی درکه خارجده وجود محقق یوقدر مثلا کندینی حمامده
اغتسال ایدر کورر اویانوب بدننده حمام راحتی بولماز وعسل مصفی
تناول ایدر ولکن یقظه یه کلدکده آغزنده داددن زاد بولماز اما
ارباب کشفك انسلاخلرنده اولان احوال بویله دکلدر بلکه خارجده
اثری احساس اولنور حتی جناب نبوت صلی الله علیه وسلم شیخ اقطعك
قدس سره یدنه برقرصه ویروب شیخ مذکور اول عالمده قرصه نك
نصفنی اکل ایدوب حسه کلدکده نصف آخرنی النده بولدی
فسبحان القادر * همچنین چون زنده افتاد ومرد * هیچ چیزی
از جهان باخود نبرد * همچنین ادات تشبیهدر اصلی هم چون
این در هم بو نچلین معناسنه زنده افتادك فاعلی در آخرنده همزه
وحدت ایچوندرکه یاء محذوفه دن بدلدر هیچ چیزی

بردك مفعولی واز وبا نبرده متعلقـدر وبعد الجمله جزادر (افتاد
فعل ماضیدر مصدری افتـادن در دوشمك معناسنه مضارعنـده
الف ساقط اولوب افتـد وافتده دیرلر (مرد دخی ماضیدر
مصدری مردن درکه اولمكدر موت كبی مضارعنده فصیح
بودركه علی خلاف القیاس میمی مكسور ایدوب مابعدنه بریا زیاده سیله
میرد ومیرنده دیرلر مكر كه وزن بوصورتده بلا یا استعمال اولنور ومیم
اصلی اوزرنه مضموم قلنور (نبرد ماضیٔ منفی در مصدری بردن در ضمله
ایلتمك معناسنه مضارعنـده ضمه فتحه یه تبدیل اولنوب برد وبرنده
دیرلر تا كه قطع معناسنه اولان بریدنك مضـارعنه ملتبس اولمیه
(معنـای بیت) بودر كه بونجلین یعنی حال خواب كبی چونكه برزنده
یعنی دیری خاك فنایه دوشدی واولدی ویاخود قیام ایدوب كزركن
وسرو كبی روان صرصر اجل طوقنوب یقلدی ودوشدی ومرده
اولدی ویاخود مرد اعتبارده مقدمدر یعنی مرده اولدی وحفرهٔ قبره
دوشدی بوجهاندن كندی ایله هیچ برنسنه ایلدوب آخرته كوتورمدی
باغ وباغچه ومتاع والباس ودار واثاث ودرهم ودینار وامثالندن بلكه
بوجمله دار فناده قالدی پس استصحاب ایتمكه حسن عمله محتاج اولدی
تكم بومعنـایی افاده ایدوب دیر * هركرا بودست كردارنكو * درره
عقبی بودهمراه او * تقـدیری هركه بوده است اورا كردار نكو بود
درراه عقبی همراه اودیمكدركه بوده است مقدم خبر واورا اكا متعلقدر
وكردار مؤخر مبتـدادر بود ضمیری كرداره راجعدر درا كا ظرف
وهمراه اكا مفعولدر وبعد الجمله هركه یه زیرا تقـدیری هركسی كه
دیمكدر بوده ماضیدن قسمدركه اكا ماضیٔ مقید دیرلر وماضیٔ مقیـد
اودركه كلمه نك آخری قربه دلالت ایچون مفتوح قلنوب فتحـه سنه
دلالت ایچون دخی آخرنه هاء غیر ملفوظه الحـاق اولنوب اكا ماضیٔ
مقیـد بالقرب دیرلر واگر اولنده می لفظی ادخال اولنورسه اكا ماضیٔ
مقید بالبعد دیرلر می آموخت كبی تعلیم ایتـدی زمان قدیمده ویا تعلم
ایتدی معنـاسنه واگر می ایله ها مجتمع اولورسه توسط ایچون اولور
می آموخته كبی واگر بوقیـدلردن مطلق اولورسه اكا ماضیٔ مطلق
دیرلر آموخت كبی ودقایقـده كلوركه بود وجوددر بوده موجوددر مطلـــ

صیغهٔ اسم مفعولدر بودندن كه بودن مصدردر اولمق معنـاسنه انتهی
عرب وجوده كون دیر پس وجود وكون الفـاظ مترادفه دن اولور
وسائر افاتده دخی آخرنه ها لاحق اولان كلماتی اسم مفعولدر دیمشلردر
تكم مفتـاح اللغه ده كلوركه اسم مفعول ماضیدن مشتقـدر طریق
اشتقـاق بودركه هرفعـل ماضی نك كه آخری ساكن اوله وقتـا كه
اسم مفعول قلمق دالسلر ماضی نك آخر حرفنی مفتوح قلوب مابعـدنه
برهاء غیر ملفوظه یازرلر آخرك فتحـه سنه دلالت ایچون مثلا كردوشد
لفظندن كرده وشده دیرلر بومعنـایه نظر صیغهٔ اسم مفعول فعـل
لازمدن دخی كلور بوسببدندركه صیغهٔ اسم مفعولی صیغهٔ ماضیـدن
اخذ ایدرلر انتهی وبعضیلر بونی تزییف ایدوب عربیـده وفارسیده
فعـل لازمدن مفعول ومجهول كلمز مثلا خمیـده اكلمش دكلدر بلكه
اكلیجی در دیمشلردر بوفقیرك فهم ایتدیكی بودركه بوایكی طائفه دخی
خطا ایتمشـلردر صواب بودركه بونلرك اسم مفعول دیدكلری بالاده
شرح اولنان ماضیٔ مقیـددر ولكن صیغه ده متحد اولمغله ماضی بی
مفعول ظن ایتدیلر ولكن مقـامدن وسوق كلامدن فرق حاصلدر
مثلا كرده ایلمشدر كه بحسب المقام ماضیٔ مقید دینلور وكـذلك
ایلنمشـدركه بودخی سوق كلامدن مفعول اولدیغی بللودر پس كرد
متعـدی اولمغله ماضیٔ مقیده ومفعوله متحملدر وشده اولمشـدركه
ماضیٔ مقیددر بوخسه اولنمش دكل زیرا لازمدر وبودخی شده كیدر
وفلان آمده است ورفته است وامثالی دخی بویله دركه ماضیٔ لازمدر
معنـاسی فلان كلمشدر وكیتمشدر دیمكدر زیرا بومقوله ماضیٔ مقیـد
ادات خبر له مجتمع اولور مانحن فیه اولان بودست دخی بویله دركه
معناسی اولمشـدر زیرا بود وجود اولدیغی كبی ماضی دخی كلور ایدی
معنـاسنه جان بود جان ایدی دیمكدر ودقایقـده بوده موجوددر
واسم مفعولدر دیدوكی اگر موجود معناسی اعتبـاریله ایسه فی الجمله
صحیحدر والا فلا (كردار كاف عربی نك كسریله عادت اولوب اشلنن
ایش كه صنعت دیرلر اصلنده كاف مفتوحدر ولكن بعـد التركیب
تغییر اولنمشـدر انكچون دقایقده كلوركه كرد كاف عربی نك كسریله
ایشدر كرد آراندن مركبدر برجزئی كرد وبرجزئی آردركه اسم فاعلدر

آوردندن انتهى يعنى اصلنده آورنده كرد در ايش كتوريجى معناسنه وتخفيفا واوى حذف ايدوب آورد وآورنده يرينه آرد وآرنده دخى ديرلر پس كردارك فى الحقيقه اصلى آورندهٔ كرد وفرعى آرندهٔ كرددر ترخيم وتأخير اولنوب كرداردنلدى (نكونونك كسريله كوجك در نيكوكبى (همراه يولداشدر زيرا راه يول وهم موافقت ايجـون ندر (معنـاى بيت) بودركه هركسه كه انك كوجك ايشى يعنى عمل صالحى اولمشدر ووار در راه عقباده انك يولداشى اولور يعنى بو رباط كهنه دن نهضت وسفر آخرت ايتدكده اكا يولداش اولاجق اعمال صالحهٔ باقيه در يوخسه زخارف دنياى فانيـه دكلدر پس اغيارى ترك وكندنه يار اولانى اختيار ايتمك كركدر * اين جهان راچون زنى دان خوبروى * خويش را آرايد اندر چشم شوى * اين جهـان دانك مفعول اولى وچون زنى ثانيسى درخوبروى زنك صفتيـدر خويش آرايدك مفعولى واندر اكا ظرفدر وجمله سى وجه تشبيهى بياندر زنى ده يا زائده در (خوبروى صفت مشبهه در كوزل يوزلو معنـاسنه (آرايد مضارعدر مصدرى آراستن وآرايـيدن دركه اولكيسى مصدر اصلى وايكنجيسى مصدر فرعيدر يعنى اولكيه كوره مضارعنـده سين يايه قلب اولنوب آرايد وآراينده ديرلر و بعـد القلب آرايدن اخذ ايدرلر بزه مك يعنى زينت ايتمك معنـاسنه (شوى ضمله وشوهر ضمله وفتحـله عورت ارى زيرا مطلقا ارمرد ديرلر (معنـاى بيت) بودركه بوجهانى كوزل يوزلى عورت كبى بيل يعنى مرأهٔ حسنا كبيدركه كندنى ارى كوزينه تزيين ايدر وشيرين كوستررمرادى ايسه حقيقت دكل بلكه مكر وحيله در فافهم * مردرامى پرورد اندر كنار * مكر وشيوه مى نمايد بيشمار * مرد پروردك مفعولى واندر ظرفيدر مكر دخى مى نمايدك مفعولى وبى شمار اكا متعلقدر پرورد مضـارعدر مصدرى پروردن در بسلمك معنـاسنه (كنار وكناره فتح كاف عربيله حالت وصلتدن كنايه در وقوجـق معنـاسنه كلور اكرچه اولكى معنانك جزئياتندندر اما مستقل دخى استعمال اولنور (مكر عربيدر خفيهٔ سعى بالفساد معنـاسنه وامام راغب ديمشـدر المكر صرف الغير عما قصده بحيلة يعنى مكر بركسـه يى مقصودى اولان نسـنه دن چويروب دوندرمكدر (شيوه ناز وطريقـهٔ خوبان يعنى

محبوبلرك

محبوبلرك خوش حركتى وكرشمه سى شيوه زبان طاتلو دللو شيوه كر نازايديجى ونازك حركت ايليجى وظريف (نمايد مضارعدر مصدرى نمودندر كوسترمك وكورنمك معناسنه مضارعنده واو يرينـه الف ويا كتوروب نمايد ونماينده ديرلر (معنـاى بيت) بودركه زن خوب روى ارى قوجاغنده بسلر وبى حساب حيله وناز وعشوه كوسترر تاكه سنى صيد ايليه ومغرور وغافل قيله فافهم * چون بيابد شوى خفته ناكهان * بى كمان سازد هلاك كش آن زمان * شوى بيابدك مفعول اولى وخفته مفعول ثانيسى وناكهان بيـابده ظرفدر بى كمان سازده متعلق وهلاك سـازدك مفعولى وفاعلى ضمير زن در وضمـير غائب كه شين در شويه راجعدر آن سازده ظرفدر (بيابد مضارعدر مصدرى يافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده يه قلب اولنور پس بيـابدك وسطى ياء مثناة وطرفينى باء موحده دركه اولكى با مضارعى استقباله تخصيص ايدن بادر (خفته ماضئ مقيددر مصدرى خفتن در ياتمق واويومق معناسنه بوراده مراد غفلتدر كرك خوابده اولسون وكرك اولمسون (ناكهان اصلنده ناكاهان دركه نانفى ايچوندر دكل معناسنه لبس كبى كاه كاف عجمى ايله ظرف زماندر آخرنده الف ونون ظرفيت ايچوندركه ده معناسن افاده ايدر بهاران بهارده و بامدادان بامدادده وصبحكاهان صباح وقتنده ديمكدر پس ناكاه وناكهان وقتسز وآكسوز يعنى غافل اولديغى وقتده (سازد دوزر وصورت ويرر معناسنه نتكم مرور ايتدى (معنـاى بيت) بودركه چونكه زن مكاره وخداعه ارنى اويومش وغافل بوله بى كمان اول وقت غرور وغفلتـده انك هلاكنى دوزر وصورت ويروب وجوده كتورر زيرا شيوه كارلقدن مرادى كنـدنى ايناندرمق ويار وفادار ظن ايتدرمك ايدى يوخسه صادقانه دكل ايدى * برتو بادا اى عزيز باهنر * كرچنين مكاره باشى برحذر * بعض نسخ ده باهنر يرينه نامور دوشمشدر برباديه متعلقدر باهنر عزيزه صفتـدر اى عزيزكه مقارنست باهنر ديمكدر زيرا با مع معناسنه در برثانى باشى يه وكزكه اصلنـده كه ازدر حذره متعلقدر كه رابطه در (برتو بادا كه ديمكدر بادا امر غائبدر مصدرى بودن در اولمق معنـاسنه باد اصلنده بوادر يعنى قبل الدال الف زياده سيله اصكره كثرت استعمالنه بناء

تخفيفا واو حذف اولنوب آخرنه تفخيم ايچون الف اطلاق الحاق اولندى
وجائزدر كه اصلى بود اوله واو الفه قلب اولنوب ماقبلنك فتحيله باد
دنلدى و بونك نظائرى چوقدر كاد ورساد وامثالى كبى كه دعاده
مستعملدر (هنرصنعت وصنعتده مهارتدرهنرمند هنرلو يعنى صنعتنده
مهارتلو كه چوق بيلورواهل فندرديمكدن عبارتدر نامور بعض نسخده
كلمشدر ونامدار آدلو يعنى آدى چقمش ودللرده خبرله و بعض اوصافله
سويلنور انوشروان عدلله وسحبان فصاحتله و مجنون عشقله
وحاتم طى سخائله ياد اولنديغى كبى (مكاره زياده مكر وحيله ايديجى
وفى المثل صمان التندن صو يوريديجى زيرا مكرك معناسنده سعى
بالفسادى اخفا ايتمك واردر (معناى بيت) بودركه اى عزيز باهنر
وشريف نامورسنك اوزركه اولسونكه بومقوله مكارهدن حذروخوف
اوزرنه اولاسن يعنى بويله زن مكارهدن حذراوزرنه اولمق امور
لازمهدن اولديغى كبى والا هلاك صوريه مؤدى اولوركذلك
عجوز دهردن دخى احتراز كركدر والا هلاك معنوى يه منجر اولور
پس بونده دنيابى زن زيبايه وزخارفنى زينت ودبيايه وصورت
مزخرفهسيله دلفريب اولديغى مكر وحيله وتزويره تشبيه واردر

* * درصفت ورع كويد * *

* درورع ثابت قدم باش اى پسر * كرهمى خواهى كه باشى معتبر *
در ثابته ظرف وثابت قدم باشه مفعولدروجملهسى جزاءه قدم در معتبر
باشينك مفعولى و بعد الجمله كه رابطهسيله خواهى يه مفعول وبعد
الجمله شرط مؤخردر بعض نسخهده باشى يرينه كردى دوشمشدر
كاف عجميله و بعضنده مصراع ثانى مقدمدر (ورع شبهاتدن اجتنابدر
محرماته وقوعدن خوفا پس ورع حرام وشبهاتك مجموعندن
اجتنابدر حلالدن دكل زيرا حلال اكتساب اولنور يوخسه
اجتناب اولنماز (ثابت قدم صفت مشبههدر ثابت اياقلو معناسنه
(معناى بيت) بودركهاى پسر ورع بابنده ثابت قدم اول وشبهاتدن
پرهيز خصوصنده اياق بص وذللدن صاقن اكر عندالله معتبر
آدم اولمق استرسك زيرا الله تعالى نجاسات صوريه ومعنويهدن
متطهراولنلرى سور محرمات وشبهات ايسه نجاسات معنويهدندر

شبهه اودركه انك بروجهى حلاله وبروجهى حرامه اوله على السواء
من غيرتغليب وجه شبهه من وجه حقه مشابهتيدر انكچون اشتقت
قلبك دنلدى ولكن هرقلبك فتواسنه عمل يوقدر بلكه اهل دل وارباب
كمالك فتواى قلبنه نظرايتملودركه بومقولهنك قلبى آفت وهم وخيالدن
سليم وعقل كامل ايله استخراج ايتديكى معنى مستقيمدر فاحفظه
* خانهٔ دين كرد داباد از ورع * ليك ميكيرد خرابى از طمع *
خانه كردك فاعلى وهمزهسى حرف اضافتدر آباد مفعوليدر از اباده
متعلقدر ليك حرف استدراكدر لكن معناسنه وحرف استثنا دخى
ديرلر اصلى لكن در تخفيفا نون حذف اولنمشدر (ميكيرد مضارعدر
مصدرى كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده يا زياده ايدوب كيرد
وكيرنده ديرلر اولنده مى لفظى ادات حالدر (خرابى ده يا مصدريه در
خرابلق ويران اولمقدر پس خراب عمارتك ضديدر ومعمور مقابلهسنده
دخى استعمال ايدرلر (طمع نفسك برنسنهيه حرصله ميلى وايدىٔ ناسده
اولان شهوت وهوى طريقيله حركت وداعيهدر (معناى بيت) بودركه
شبهاتدن پرهيز ايتمكدن خانهٔ دين معمور واباذان اولور وطمعدن
خرابلق طوتر بونده دينى خانهيه تشبيه وورعى اساسله تنظير واردر
كويا بى اساس وبى استحكام اولان بنا استمساك ايتميوب خراب اولديغى
كبى دين دخى طمعله خراب و ورعله معمور اولور و ورعى طمع
مقابلهسنده ايراد ايلدى زيرا طمعكار اولان آدمده پرهيز اولماز بلكه
حاطب ليل كبى نه بولورسه جمع ايدر وحلال وحرام وشبهه ديمز
اكل ايلر * هركه ازعلم وورع كيرد سبق * دور بايد بودنش از غير حق *
هركسى كه ديمكدر كيردك ضمير فاعل كسىيه راجع ومفعولى سبق
وازسبقه متعلقدر ورع علم اوزرنه معطوفدر وعلم ورعه اضافتله دخى
درستدر نتكم تصوير معنانه كلور دور بودنك مفعولى وبودن بايدك
فاعليدر واز غيردوره متعلقدر (سبق حركت ايله درس معناسنهدر
تفصيلى بالاده در (معناى بيت) بودركه هركسه كه علم نافعدن
وورع قويدن درس طوته وياخود ورع نيهديرلر كما ينبغى اكا عالم اوله
اول كمسه حقك غيريدن دور اولمق كركدر يعنى يالكز شبههلو نسنهدن
دور اولمق دكل بلكه ماسوى اللهك جملهسندن پرهيز ايدر وورع شرعى

وحقیقی ایله متصف اولور ولکن اکثر ناسده علم وادراك تام وورع غالب
اولمدیغندن اشیاره قریب اولورلر ویاردن بعید دوشرلر * ترسکاری
از ورع پیدا شود * هر که باشد بی ورع رسوا شود * تقدیری شود
ترسکاری پیدا از ورع دیمکدر که فعل وفاعل ومفعولدر از پیدایه
متعلقدر مابعدی ظاهردر ترسکاری ده یا مصدریه در ترس خوفدر که
ترسیدن دن اسم مصدردر کار کاف عربیله ایش معناسنه در ترسکار
صفت مشبهه در خوف ایشلو دیمکدر یعنی ایشی خوف وخشیتدر
واصلنده جائزدر که ترسنده کار اوله بو صورتده کار کاف عجمی ایله
ادات مبالغه اولور زیاده خوفناك معناسنه (رسوا ملامت اولمش کمسه
(معنای بیت) بودر که الله تعالی دن خوف وخشیت اوزره اولمق
ورعدن پیدا اولور یعنی انك که شبهاتدن اجتنابی بو قدر قلبی قاسیدر
وبو صفتلو کمسه اللهدن قورقمز هر کمکه بی ورع وتقوی اوله رسوا
وپرملامت اولور یعنی اکر دنیاده واکر عقباده زیرا دنیاده لسان ناسه
وآخرتده زبانیه النه دوشر * باورع هر کس که خودرا کرد راست *
جنبش وآرامش از بهر خداست * تقدیری هر کس که کرد خود را
راست باورع دیمکدر که هرکس مبتدا ومابعدنده جمله اکا صفتدر
خود کردك مفعول اولی وراست ثانیسی وباکرده متعلقدر جنبش مبتدا
واز بهر خبر وبعد الجمله هر کسه خبردر جنبش جنبیدن لفظندن اسم
مصدردر دیره نش وحرکت معناسنه آرام آرامیدن لفظندن اسم
مصدر در قرار معناسنه یعنی دکلمنك بوراده جنبش وآرامدن مراد
حرکت وسکوندر (معنای بیت) بودر که هر کمسه که کندنی ورع
صفتیله راست ومستقیم ایلدی وتقوای حقیقی ایله حقه طوغری اولوب
کندی انك حرکت وسکونی حقدن اوتوریدر یعنی اغراض نفسانیه دن
پاك اولوب هر حالی حقله اولور وکندی نفسیله من بعد ایش طوتمز
زیرا ورع انك سبب طهارتیدر بو صورتده آخرتده محاسبه یه حاجت
قالماز زیرا محاسبه خالص وغیر خالصی تفتیش ایچوندر اهل ورع ایسه
دنیاده محاسبه لرن کورمشلردر حتی (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا)
حدیثنده محاسبه ایله مراد ورعدر دیمشلردر * آنکه از حق دوستی دارد طمع
* در محبت کاذبش دان بی ورع * تقدیری آن کس که دارد از حق

دوستی طمع دیمکدر که آن کس مبتدا ودارد فاعلی ضمیر آن کس
ومفعول اولی دوستی وثانیسی طمع وبعد الجمله مبتدایه صفتدر
کاذب دانك مفعولی وشین دانه قیددر ودر کاذبه متعلق وبی ورع
شین دن حالدر وبعد الجمله مبتدایه خبردر بو بیتك مفرداتی شرح
اولنمشدر (معنای بیت) بودر که اول کمسه که حقدن حقه دوستلق
طمعن طوتوب ورع اولدیغی حالده یعنی شریعت وحقیقتده ورع
وتقواسی یوغیکن دعوای محبت الهیه ایدرسن انی اول حالده
دعواسنده کاذب بیل زیرا محب محبوبك امر ونهیندن طشره چقمز
پس بلا برهان دعوی استماع اولنماز * چیست تقوی ترك شبهات وحرام *
از لباس واز شراب واز طعام * چیست مقدم خبر وتقوی مؤخر مبتدا
وترك سؤله جوابدر که مبتدای محذوفه خبردر تقدیری او ترك شبهات
وحرامست دیمکدر از شبهات وحرامی بیاندر شبهات ضمتین ایله شبهه نك
جمعیدر ضمه واحده ایله غرفات غرفه نك جمعی اولدیغی کبی بوراده
لاجل الضروره بانك سکونیله تلفظ اولنور بطریق الاختلاس (حرام
محرم و(لباس ملبوس و(شراب مشروب (وطعام مطعوم معناسنه در
وبو بیتك مفرداتی بالجمله بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودر که
ندر تقوی ملبوسات ومشروبات ومطعوماتدن شبهات ومحرمات
اولانلری ترکدر وبونلر معظم شبهات ومحرمات اولمغله تخصیص
بالذکر ایتدی والاجزئیاتی احصادن خارجدر کما لا یخفی وشبهاتی
تقدیم ایتدی زیرا حرامك وسیله سیدر پس ترك شبهات ایدن حرامدن
دخی پرهیز ایدر بطریق الاولی انکیچون قرآنده کلور (تلك حدود الله
فلا تقربوها) وحدیثده کلور هر پادشاهك حمایه ایتدوکی نسنه سی واردر
ارض وامثالی کبی وحقك حماسی محارمی در وشول کمسه که حمایه
قریب اوله لابد انك ایچنه دوشر پس کرکدر که شبهاتدن اجتناب
ایده وحدود الهیه یه قریب اولمیه فافهم * هر که افزونست اکر باشد
حلال * نزد اصحاب ورع باشد وبال * تقدیری هر چیز که او فزونست
دیمکدر که هر چیز کل شیء معناسنه مبتدا وافزونست مبتداء محذوفه
خبر وبعد الجمله مبتداء مذکوره صفتدر واکر بوراده عربیده ان وصلیه
مقامنده در حلال باشدك مفعولیدر نزد ایکنجی باشدك ظرفیدر وبال

انك مفعوليدر و بعد الجمله هرجزء خبردر (افزون آرتوق معناسنه
اسمدر افزودن دن كه معناسی آرتمقدر مقابلی كاستندر كه معناسی
اكسكدر اسمدر كاستن دن معناسی اكسلمكدر آرتمغله زايد اولان نسنه به
افزون وابتدادن زايد خلق اولنسانه بيش ديرلر حلال اودر كه انی
استعمالده عقاب اولميه زيرا عقدهٔ منع اندن حل اولنمشدر و بال
ضروری خوف اولنان نسنه‌در (معنای بيت) بودر كه ذكر اولنان
ملبوسات ومأكولات ومشروبات وغيريدن هرنسنه كه قدر حاجتدن
زياده در اكر حلال مقوله‌سندن ايسه دخی اصحاب ورع وارباب
تقوی عندنده ضررندن خوف اولنور زيرا فوق الحاجه نسنه ادخار
واستمساك ايتمك زهد وتوكلی منافی وحرص وطمع وشهوتی مشعردر
انكيچون صحابه رضی الله عنهم زايدی قبول ايتمديلر ومحاسبه سندن
خوف ايتديلر زيرا وارد اولمشدر كه (حلالها حساب وحرامها عذاب)
فافهم جدا واعمل *چون ورع شد يار باعلم وعمل* حسن اخلاصت
بيابد بی خلل* ورع شدك فاعلی ويار مفعولی وباعلم ياره متعلقدر
وبعد الجمله فعل شرطدر وحسن بيابدك فاعلی وبی خلل فاعلدن
حالدر وبعد الجمله جزاء شرطدر اخلاصت ده تاء خطاب بيابده قيددر
يار قرين ومصاحب معناسنه اخلاص عملی ملاحظهٔ غيردن خالص
قلمقدر حتی كندی اخلاصنی رؤيتدن بله فنا بولمقدر خلل ايكی نسنه
اراسنده اولان فرجه يه ديرلر بی خلل متصل ديمكدر (معنای بيت)
بودر كه چون ورع وتقوی علم وعمله قرين اوله بونلرك وجودندن صكره
متصل حسن اخلاص دخی كركدر زيرا اخلاص هرعملك اصليدر
بی اصل فرع ايسه ثمره ويرمز واصلك وجودندن صكره حسنی دخی
لازمدر كه استحكام در وبی خلل كركدر كه هرعمله مقارنتی در والا بی روح
جسد كبی اولور زيرا اعمال صالحه‌نك ارواحی نيات خالصه ومقصود
صافيه در وصالحك صلاحی انكله صورت بولور والا فاسد اولور
اشته بو بيتدن درت نسنه مفهوم اولدی كه بری اصل واوچی فرعدر
اصل اولان اخلاص محكم وفرع اولان علم وعمل وتقوی شرعيه‌در
وعلم وعمل اكتساب وتقوی اجتناب بابندندر واجتناب كرچه اساس
بی ايلمكله اصلدر ولكن اكر فعل واكر ترك قصد صحيحه مقارن

كركدر يوم صومده ترك طعام وامثالی كبی زيرا مطلق ترك قربتی
مستلزم دكلدر پس نيت قربت وخلوص طويت لازمدر فافهم جدا
*تا كهان ای بنده كر كردی كناه * توبه كن درحال وعذران بخواه *
تا كهاه كردی به ظرفدر كناه انك مفعوليدر توبه كن لفظنه مفعول
ودرا كاظرف وعذر بخواهك مفعوليدر ومصراع اول شرط وثانی
جزادر تا كهاه بالاده در كردی كاف عربيله ماضی مخاطبدر (توبه
معصيتدن طاعته رجوعدر وعند العارفين رجوع دائمدر (حالدن
مراد حال زمانيدر (عذر فعلت واساءت وقد اقلعت ديمكدر يعنی
بن اشلدم و بدلك ايتدم ورجوع ايلدم بردخی ايتميه يم معناسنه پس
عذر انسان ذنوبنی انكله محو ايده جك نسنه تحری ايتمكدر كه قول
مذكوردر (معنای بيت) بودر كه ای بنده يعنی الله قولی اكر تا كاه
غفلتله خطا وكناه ايتدكسه تأخير ايتميوب همان اول حالده مولايه
رجوع ايله وايتدوكك كناهك عذرنی دله واستغفرك واتوب اليك ديو
سويله كه توبه طاعته رجوعك واستغفار ايتدوكك كناهك سترنی
طلبدر كه رجوعك حقيقتی بو ايكی نسنه دن عبارتدر زيرا بری
قولیدر كه لسانله در و بری دخی فعليدر كه اركانله در وكاه اولور كه
ايكيسی دخی لسانله اولور مثلا لفظ قبيحك يرينه كلمهٔ طيبه سويلر
ولسانيله اول لفظك سترنی طلب ايلر اكرچه قلبيله ندم دخی توبه در
ولكن مرتبهٔ شر يعنی دخی مراعات ومحافظه ايتملودر *چون كناه
نقد آيد در وجود * توبهٔ نسيه ندارد هيچ سود * كناه آيدك فاعلی
ودرا كاظرف ونقد كناهك صفتيدر تقديری چون آيد در وجود
كناه كه نقدست ديمكدر توبه ندارك فاعلی وهيچ سود مفعولی ونسيه
توبه نك صفتيدر كه بونك دخی تقديری توبهٔ نسيه است ديمكدر
توبه آخرنده اولان همزه توسل ايچوندر كه صفت وموصوف مياننده
واقع اولمشدر زيرا هاء غير ملفوظه اتصاله مانعدر نقد نسيه نك
خلافيدر (نقد حاضر مال ونسيهٔ قبيله وزنی اوزرنه ويره سی
ديدكلريدر كه تأخيردن اوتوری نسيه دنلدی زيرا نسء مرء وزننده
تأخير ايتمكدر (ونسیء فعيل وزنی اوزره اسمدر نتكم قرآنده كلور
(انما النسیء زيادة فی الكفر)وجود برنسنه نك عين خارجيده ظهور

وكونی در زیرا بر ماهیتده وجود دیمك ظهوری اعتباریله در پس
وجودكونی ماهیتی اوزرینه امر زاید در (نسیه نونك كسری وسینك
سكونیله نسیئه معناسنه در زیرا كرمانی شرحنده كلور كه نسیئه
كریمه وزنی اوزره وادغام دخی اولنور (بریه كبی وحذف همزه
وكسر نونله دخی دینلور جلسه وزنی اوزره (معنای بیت) بودركه
چون وجوده حاضر كناه كله ویره سیه توبه اصلا فائده طوتمز پس
خطاء حاضره توبهٔ عاجله كركدر زیرا اولكه ناكاه مصرا فوت اوله
انكیچون حدیثده كلور (هلك المسوفون یعنی توبه یی تأخیر ایدنلر هلاك
اولدیلر زیرا بر كمسه یی كه یلان صوقمش اوله شهر اصفهاندن تریاك كلنجه
تأخیر ایتمز بلكه هلاك اولور پس كناه یلان كبی زهرناكدر كه حذر
ایتملودر و وجود بولدیغی صورتده دخی تأخیر ایتمیوب علاجن
كورملودر فافهم * در انابت كاهلی كردن خطاست * برامید
زندكانی كان هواست * كردن مبتدا كاهلی مفعول ودر كاهله ظرف
وخطا خبر در بر كردنه متعلقدر كان اصلنده كه آن دركه كافك كسره سی
حذف وهمزه نك فتحه سی اكا نقل اولنوب درج اولنمشدر (ان مبتدا
وهوا خبردر وبعد الجمله صفتدر (انابت توبه واخلاص عمل ایله
الله تعالی یه رجوعدر قال تعالی (وانیبوا الی ربكم واسلموا له) وحقیقت
انابت رق شهواتدن خروج ونفسندن حقه دخولدر وعشق مفرط
اهلنك معشوقده استهلاكی كبی حقده استهلاكدر (كاهل هانك
فتحیله سست معناسنه وفتحله اولدیغی بالاده ناظمك قدس سره
تنبلا لفظنی كاهل مقابلهسنده ایرادندن ظاهردر مكر كه ضرورة
مكسور اوله (زندكانی حیاتدن تمتع معناسنه تكلم تفصیلی مرور ایتمشدر
آن ایده اشارتدر هوا مدله خلوه دلالت ایدر پس هر خالی هوادر
انكیچون سما وارض اراسنه هوا دیدیلر صورتا خلودن اوتوری اكرچه
حقیقتده ارواحدن خالی یر یوقدر اكر فوق العرش واكر تحت العرش
فافهم جدا (معنای بیت) بودركه حقه انابت ورجوع ایتمكده
سستلك ایلمك وضعف وفتور كوسترمك خطادر شول حیاتدن مدت
طویله تمتع وانتفاع اوزرینه اول امید معنادن خالی وفایده دن
تهی در زیرا اجلك سن معلوم ومرض معهودی یوقدر پس محتملدر كه

سن

سن بو طول امل ایچنده غافل اولوب موت سكا كله وامید ایتدوكك
معنی حاصل اولمیه تكلم نتیجهلری بو وجهله مأخوذ اولنملر ودنیادن
قصور ونقصانله رحلت قلمشلردر

* در صفت شرف خدمت كوید *

* تا توانی ای پسر خدمت كزین * تا شود اسب مرادت زیر زین *

تا توانی كزینده ظرفدر زیرا تامادام معناسنه در خدمت مفعولدر
ایكنجی تا تعلیل ایچوندر اسب شودك فاعلی وزیرا كا ظرفدر (كزین
كاف عجمی نك ضمیله امر در مصدری كزیدندر اورندلمك معناسنه
مضارعی كزیند وكزیننده كلور (اسب آت در فرس معناسنه (زیر
آشغه در مقابلی زبردر كه یوقرودر (زین كسراه یركه آت ارقه سنه
اوررلر سرج معناسنه زین پوش حاشیه كه اكر اورتوسیدر زین كوه
ار قاشیدر زین كر اكرجی در سراج معناسنه (معنای بیت) بودركه
ای پسر تا كه قادرسن یعنی قادر اولدقده خدمت اختیاریله وسائر
احوال ایچندن انی اورندله تا كه مرادك آتی ایرالتنده اوله یعنی تحت
سرجده فرس مركوب آدم راكب نیجه مسخر اولدیسه مراد ومقصودك
دخی سكا مسخر ومیسر اوله زیرا خدمت وسیلهٔ نفسدر فتح فائله
ونفس عین مراد در پس خدمتدن مراد طریق تواضعی اختیار
ومصالح عباده بولنمق واداء حقوق وخدمت باب اللهدر كه صورت
كامله سی مرشد كامله خدمتدر وخدمتك غایتی (من خدم خدم
موجبنجه مخدوم اسما وممدوح خلائق اولمقدر * بندهٔ چون خدمت
مردان كند * خدمت او كند كردان كند * تقدیری چون كند
بندهٔ خدمت مردان كند كند كردان خدمت او دیمكدر كه بنده كندك
فاعلی وخدمت مفعولیدر وكذلك كند ایكنجی كندك فاعلی وخدمت
مفعولیدر ومجموع كلام شرط وجزادر بندهده اولان همزه وحدت
ایچوندر (مردان رجال الله دیمكدر زیرا مرد اردر اهل الله ایسه
حقیقت ارلردر اكرچه آرالرنده نسادن دخی واردر ولكن حقیقت
فعاله صورتی اوزرینه كاملكه اردنلدی پس او قوله زن ظاهرده قابل
وباطنده فاعلدر (كند ضمله قبهدر ولكن كافك عربیت وعجمیتنه
تعرض ایتمامشلردر ظاهر اولان عجمیتدر اكرچه لسان عامهده عربیتله

مشهوردر کردان کاف عجمی ایله صفت مشبهه در دونکن معناسند
مصدری کردیدن دونمك معناسنه که لازمدر (معنای بیت) بودرکه
چونکه برصادق حق قولی رجال اللهه خدمت لایقه ایلیه کنبد
کردان که آسمان وافلاکدر انك خدمتنك ایلر زیرا حقیقت ارلره
خدمت همان حقه خدمتدر زیرا وسائل حق ومظاهر سره طلقدر
وحدیث قدسیده کلور که (یادنیا اخدمی من خدمنی) یعنی خادم حق
اولانك دنیا خدمتکاری اولور اکر یرلر واکر کوکلر وا کرمانی بجما ولکن
چرخی تخصیص ایتدی زیرا اجزاء دنیانك معظمی درخصوصا
وجه ارضده اولان ارزاق واسبابه تأثیرات اورادن نازل اولور زیرا
علویات مؤثرات وسفلیات متأثراتدر فافهم * بهر خدمت هرکه
بربندد میان * باشد از آفات دنیا در امان * تقدیری هرکسی که بربندد
بهر خدمت میان دیمکدر اعرابی ظاهردر بهر تعلیل ایچوندر بر زایددر که
مصادر وافعال اوائلنه تحسین ایچون کتورورلر وکاه اولورکه اول
ماضیده برودر مفاجاة ایچون زیاده قلنور برآمد ودرآمد کبی ناکاه
کلدی دیمکدر (بندد مضارعدر مصدری بستن در بغلق معناسنه
مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندنده دیرلر (میان بل
واورته معناسنه وسطکبی سکون سین ایله میانه الناورته وسط کبی
فتح سینله میان بند قشاقدر آفات جمع آفتدرکه مضر ومفسدنسنه در
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که خدمت مردان ایچون بل بغلیه وفی
المثل دامن درمیان وتشمیرساق ایلیه افات وعاهات دنیویه دن امانده وبی
خوف اولور زیرا فأوا الی الکهف) بوجهجه اهل الله کهف اماندرکه
آفات نفسدن انلراله امان حاصل اولدیغی کبی افات صوریه دن دخی
حصوله کلور زیرا الله تعالی انلره نظر ایدوب انلرك حرمتنه خلقه مرحمت
وآفاتی دفع ایلر خصوصا که خدمت سببیله اورتاده اتصال قوی اوله
سؤال اولنورسه که بابو قدر ابتلا ومحنت ندرکه خواص وعوام مبتلادر
جواب بودرکه بو دنیا دار السلامه دکلدر دار الامتحاندر وحق تعالینك
امساك ایتدیکی آفات ارسال ایتدیکندن بسیاردر قال تعالی (ولو یواخذ
الله الناس بظلمهم ما ترك علیها من دابة) فافهم * هرکه پیش صالحان
خدمت کند * ایزدش بادولت وحرمت کند * تقدیری هرکسی که

کند خدمت پیش صالحان کندش ایزد بادولت وحرمت دیمکدر که
بوندن اعرابی ظاهردر (صالحان صالحك جمعیدر صلاح جمیع اوقاتده
اعمال وافعالی فساد وخللدن مصون اولمقدرکه امر مغبوطدر انکیچون
انبیا واولیا صلاحله وصلاح اوزرنه ثبات وصالحاره لحوق ایله دعا
ایدرلر (ایزد کسر همزه وفتح زاء معجمه ایله کمافی الدقایق ومفتاح اللغه ده
کلورکه ایزد زاء عجمیله در لسان فارسیده الله تعالینك علمی درعربیده
لفظة الله وترکیده تکری کبی یزدان خالق معناسندرکه یادیجی در
(دولت مال ومرتبه درکه خلق اراسنده نوبت بنوبت اخذ اولنور
والدن اله کیدر (حرمت عزت وتعظیم که احترامدن اسمدر فلان
حرمتیچون دیدکاری بورادندر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
صالحلر حضورنده خدمت ایلیه ومصالحنده بولنه الله تعالی آنی
دولت وحرمته مقارن ایلر زیرا محترم اولان کسنه یه احتراما خدمت
ایتمك سبب حرمتدر وکذلك دولت اخرویه یه وسیله در زیرا صلحا
ومردان حق ملوك معنویه در ملوك ایسه اصحاب خزائندر بعض نسخده
صالحانه بدل مقبلان دوشمشدر مقبل مدبرك ضدیدر بوراده مراد
مقبل حقیقی درکه اقبال کلی ایله حقه مقبلدر نتکیم خدمتنه ترغیب اکا
دالدر زیرا دولت عظمی وحرمت کبری دکه صالحه خدمتدن حاصل
اولماز * خادمانرا هست درجنت مآب * روز محشر بی حساب وبی کتاب *
بعض نسخده کتاب یرینه عذاب ویا عقاب دوشمشدر انسب اولان
کتابدر هست حاصل وموجود در بوراده رابطه در است معناسنه که
خادمانه قیددر تقدیری خادمانراست درجنت مآب دیمکدرکه را لام
جاره معناسنه در خادمان مقدم خبر ومآب مؤخر مبتدا ودر جنت
اکا ظرفدر عربی ایله تقدیری للخادمین مآب ومرجع فی الجنة دیمکدر
وبونده تجرید اعتبار اولنور زیرا مآبدن مراد جنتك کندیدر پس
جنت ایچنده مآب واردر دیمك جنت ایچنده جنت واردر دیمکدرکه
جنتدن مآب اخر انتزاع ایدوب خادمان ایچون مهیا قلدی ترغیب
وحسن مآبه اتصافده مبالغه دن اوتوری نتکیم اهل نار حقنده کلور
(لهم فیها دار الخلد) یعنی جهنمدن دار اخری انتزاع اولنوب کفار
ایچون معد قلدی امر ناری تهویل وشدتله اتصافده مبالغه ایچون

جنت دارالثوابدر که اشجاریله وجه جنت مستتر اولور (مآب مرجع در اوبدن که رجوعدر جنتك مرجع اولدیغی آدمك علیه السلام اورادن خروج وارضه هبوطی اعتباریله در اول وقتده ذریتی ظهرنده اولمغله حکما انلر دخی جنتدن چقدیلر وروز حشرده ایمانلری حسبیله ینه اورایه رجوع ودخول ایدرلر (بی حساب خادمان حال وروز اکا ظرفدر روز محشرده بی حساب و بی کتاب اولدقلری حالده جنته رجوع ایدرلر دیمکدر حساب نصر بابندن عد اعمالدر مجازات ایچون وتفسیرده کلور که محاسبه معناسنه درکه عبدك خیر وشرنی اظهار ایتمکدر تا که انك اوزرینه مجازات اولنه (کتاب دفتر اعمالدر (معنای بیت) بودرکه صلحایه خدمت ایدنلر ایچون جنتده مآب واردر یعنی اومقوله خادملره جنت عالیه حسن مآب ومرجع در روز محشرده وجمعده بی حساب وبی کتاب اولدقلری حالده یعنی انلر ایچون نه دفتر عمل اچلور ونه خود مناقشه اولنوب بو عملری ندر دیو صایلور بلکه قبرلرندن مبعوث اولدقلری کبی جنته رجوع ایدرلر ومقاملرینه کیدرلر سائرلر ایسه بویله دکللردر پس خدمت ارباب کمال اعمال مخصوصه دن اولدی اعمال سائره اوزرینه مزیت ورجحانی واردر

* خادمان باشند اخوان راشفیع * جای ایشان درجنان باشد رفیع *

خادمان مبتدا شفیع باشندك مفعولی واخوان شفیعه متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در و بعد الجمله خبردر عربی ایله تقدیری الخادمون یکونون شفعاء للاخوان دیمکدر ولکن شفیع ضرورت ایچون افراد اولندی ویاخود هر برخادم اعتباریله ویاخود لسان فارسیده بومقوله مطابقات امور لازمه دن دکلدر جای ایشان مبتدا ودرجنان ظرفدر باشدك تحتنده ضمیر فاعل جایه راجعدر رفیع مفعولیدر و بعد الجمله خبردر (باشند باشدك جمعیدر زیرا نون ادات جمعدر باشد باء عربی ایله اولمق معناسنه در (اخوان جمع اخدر قرنداش معناسنه تفصیلی بالاده در (شفیع شافعك مبالغه سیدر شافع شفعدندر جفت معناسنه زیرا شافع کندنی مشفوع له اولان کسه یه حصول مرامنی رجاده جفت ومشترك قلمشدر وبوندن فهم اولنورکه شافع مشفوع لهدن مرتبه ده اعلی کرکدر تا که مراد حاصل اوله (رفیع بمعنی المرفوع در عالی معناسنه

زیرا رفع اجسام موضوعه یی مقرلرندن اعلاده وذکر ومنزلتی تنویه وتشریفده استعمال اولنور بوراده مراد رفع حسیدرکه درجات عالیهٔ جنانه دائردر (معنای بیت) بودرکه اهل حقه خدمتکزار اولنلر یوم حشرده اخوان مؤمنینه شفاعتکاه اولورلر کرك اول اخوان مشفوع له اخوان قرابت اولسون وکرك (انما المؤمنون اخوة) موجبنجه اخوان دین اولسون خصوصا که میانده عقد اخوت اخرویه مخصوصه اوله واومقوله خادملرك جنات عالیه ده یری مرفوع وعالی اولور زیرا عملدن عاری اولان اولاد مرتبه ده آباء واجداده ملحق اولیجق خدمت باب الله ده دخی قصور ایتمینلر مخادیم مرتبه سن بولورلر وآخرتده انلرك جوارنده اولورلر شوجهتدن که اولاد وآباء واجدادك ارالرنده والدیت ومولودیتله مناسبتلری اولدیغی کبی بونلرك دخی خادمیت ومخدومیت ایله اضافت وخصوص اوزرینه حال بوزندن دخی مجانست واردر قال تعالی (واذا النفوس زوجت

* کرچه خادم عاصی ومفسد بود * بهتر از صد ممسك وعابد بود *

کرچه بوراده عربی ده ان وصلیه کبیدر پس جزایه محتاج اولماز خادم بودك فاعلی وعاصی مفعولیدر بهتر ایکنجی بودك مفعولی واز بهتره متعلقدر کرچه ده اولان چه لفظنك معناسی یوقدر فاما عجمانی کرایله استعمال ایدر رابطه صورتنده که کبی عاصی عصیاندندر طاعتدن خروج معناسنه یعنی قصدله ارتکاب حرامدر واکرخطا ایله اولسه زله دینلور وآدمك علیه السلام زله سندن عصیان ایله تعبیر اولندیغی تحکم کلور (وعصی آدم ربه عهد مأخوذه عدم اهتمامندن وشانی اومقوله نسیاندن تبعیددن اوتوری ایدی مفسد ضد مصلحدر فساد صلاحك ومفسده مصلحتك ضدی اولدیغی کبی افساد برنسنه یی حد اعتدالدن اخراجدر یعنی حالت مستقیمه ونافعه سنی تغییردر افساد فی الارض ارتکاب معاصی ایله در صد بوراده تکثیره محمولدر ممسك امساك ایدندر که مال و وجودی بذلده بخل ایتمکدر عابد وزاهد عاشق خادم مقابله سنده در زیرا عابده عبادت وزهد وار ایسه امساك وجود دخی واردر عاشقك ایسه جسدی خدمته مصروف وجانی حقه مبذولدر (معنای بیت) بودرکه اکرچه خادم اهل الله وعاشق

جمال الله كندى نفسنده خطا كار وارض وجودنده مفسد اوله يعنى
بالفرض بويله اولسه دخى بكر كدر چوق ممسك وعابددن يعنى
جمله سندن اولادر ديمكدر زيرا افراد اهل امساك وعبادتدن هيچ
برفردك راه حقده وجودنى بذل ايدن عاشقله برابر اولديغى يوقدر
فكيف كه اندن اولى واعلى اوله بوراده ناظم قدس سره خادمى عاشق
معناسنه اخذ ايتدى انكچون عابدله مقابله قيلدى ومقتضاى عشق
خدمتده بذل وجود اولمغله ممسك لفظنى دخى درج ايليوب عاشق
بذالله مدح وعابدى امساكله ذم ايتدى وبونده عاشقك عشق سبيله
ذنبى مغفور اولمغه رمز واردر انكچون حق تعالى بن عاشقه عذاب
ايتمم ديو وعد واخبار ايتمشدر تأمل ايله كه حضرات اصحاب كرامك
رضى الله عنهم غزوهٔ بدرده خدمت رسول وخدمت دين وبذل وجود
ايتدكلرى يچون اعملوا ماشئتم فقد غفرت لكم مضمونى ايله مبشر اولديلر
الحاصل بيت مذكوردن مراد عاصى بى مطيع ومفسدى مصلح اوزرنه
ترجيح دكلدر بلكه شرف خدمتى بيان وخدمتده بذل وجود ايدن عاشقى
عابد ممسك اوزرنه ترجيحدر وعابده خودبين وخودرو لغى كناه يتر
عاشقه بى وجود اولديغى ثواب كافى اولديغى كبى * ميدهد هر خادمى را
مستعان * اجر ومزد صائمان وقائمان * مستعان ميدهدك فاعلى
وهر خادمى را مفعول اولى واجر ثانيسيدر مستعان الله تعالى دركه
اندن عون ونصرت طلب اولنور اجر ومزد ضم ميم وسكون زاء
هوز ايله برمعنايه دركه اجرت وثواب ديمكدر كويا مضاف اليهك تعددى
اعتباريله مضافى تكرير ايلدى صائمان قائمان صائمك وقائمك جمعلريدر
قيام ليل كرچه كيجه يى عبادتله مطلقا احيادر فاما بحسب الغالب
صلاتله احياده مستعملدر (معناى بيت) بودركه الله المستعان صلحايه
خدمت ايدنلرك هر برينه صائملرك اجرنى وقائملرك مزدنى ويرر يعنى
صائم وقائم اولمسه دخى شرف خدمت سببيله انلرك ثوابنى بولور
زيرا صائم وقائم اولمق كندى نفسنه خدمتدر خدمت صلحا وارباب
حق ايسه خير متعدى در وغيرك مصلحتنده بولنمق افضلدر خصوصا كه
مصلحت خواص ناس اوله * بهر خدمت هركه بربندد كمر *
ازدرخت معرفت يابد هنر * تقديرى هركسى كه بربندد كمر بهر خدمت

يابد ازدرخت معرفت ثمر ديمكدركه بوندن اعرابى ظاهردر كمر حركت ايله
قوشاق معناسنه كه عرب منطقه ديرلر (درخت ياش اغاج كه هنوز
كسلمامش اوله ودقائقده كلوركه درخت شول اغاجدركه هنوز
كسلمامش اوله ياشه وقورويه ويمش وبرنه ويرامز اولانه شاملدر (معرفت
حقائق الهيه وكونيه يه علمدر بونده معرفتى ميوه دار اولان اغاجه
تشبيه واردر پس درختك معرفته اضافتى مشبه بهك مشبهه اضافتى
قبيلندندر حبل الوريد ولجين الماء كبى ثمر حركتله اغاج يمشى در حمل
الشجر معناسنه ومال مستفاددن كنايه اولور (وكان له ثمر كبى وهر نافع
شى كه بر شيدن صادر اوله اكا ثمره ديرلر عمل صالحه ثمرة العلم وعلم الهى يه
ثمرة العمل الصالح ديرلر (معناى بيت) بودركه هركسه كه قوشاق بغليه
خدمت مرداندن اوتورى يعنى خدمتده جد واهتمام ايليه شول برهم
كار ايچون بند نطاق ايدن كبى اول كسه بولور معرفة الله اغاجندن ميوه
يعنى ميوهٔ معرفتى خادم مردان اولان اكل ايدر كويا معرفت الهيه
مطلقا براغاج كبيدركه فيض الهى انك ميوه سيدر وبوراده درختله
تمثيلده لطافت بودركه خادم خدمتده قائم درشجره بستانده قائم
اولديغى كبى انكچون ميوه دار اولور وخادمك ميوه سى دهان مرداندن
اخذ ايتدوكى فيض معرفتدر چونكه مخدوم يوزندن پرورش بوله
آخر كندى دخى مخدوم اسماء اولور * هركه خادم شد جنانش ميدهند *
هم ثواب غازيانش ميدهند * تقديرى هركسى كه شد خادم ميدهندش
جنان هم ميدهندش ثواب غازيان ديمكدر پس شينلر فعللره قيددر
وبو تقديردن اعراب بيت ظاهردر ثواب اجر عملدر تكرم بالاده تفصيل
اولندى (غازيان غازينك جمعيدر غزو دشمنله محاربه ايتمكه خروجدر
وقاموسده كلوركه غزا العدو سار الى قتالهم وانتهابهم يعنى دشمنه غزا
ايتدى ديمك انلرك قتال ونهب وغارتنه سير وحركتدر (معناى بيت
بودركه هركسه كه مردان ميدان حقه خدمت ايلدى اكا جنتلر
ويررلر يعنى بردكل برقاچ جنت احسان ايدرلر هم اكا غازيلر ثوابى
ويررلر يعنى يوز درجه ويريلوركه هرايكى درجه نك اراسى بشريوز
سنه لك مسافه در پس مجموع مسافه اللى بيك يل اولور وجهى
بودركه خدمت مردان ايتمك جهاد اكبر قبيلندندركه نفسيله مجاهده در

وبو مجاهده اهلنه صدیق دیرلر که درجه سی فوق درجات الشهدادر بو جهتدن ثواب غزا ایله مثاب اولدیغی جهتی یوزندندر اکرچه صدیقیتی یوزندن رتبه سی غازی وشهیددن عالیدر بو بیتده وبردر دیدی یعنی جمله ایراد ایلدی مع هذا اعطا ایدن فرد واحددر که الله تعالی در یا مباشر اولان ملائکه ویاخود حقك ذات وصفاتی اعتباریله خلقنا وجعلنا وکنا ونحن وامثالی کبی که قرآنده واقع اولمشدر فافهم

* * * در اکرام مهمان می کوید * *

* ای برادر دار مهمانرا عزیز * تا بیابی عزت از رحمن تو نیز * مهمان دارك مفعول اولی وعزت ثانیسی در عزت بیابی نك مفعولی واز اکا متعلق وتو بیابی تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر (نیز دخی معناسنه در (مهمان قونقدر که عرب ضیف دیر تفصیلی بالاده در (عزیز عزتلو حرمتلو وشرفلو (تا تعلیل ایچوندر (بیابی مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر (رحمن الله تعالی درکه واسع الرحمه در یعنی انعام وافضالی دنیاده مؤمن وکافره شامل وواصلدر کرك وجود وکرك لوازم وجود جهتدن زیرا خلاق ورزاق مطلقدر (معنای بیت) بو درکه ای قرنداش اکر خانه که قونق کلورسه وسکا ضیف نزول ایلرسه انی عزیز طوت یعنی خدمتله واطعام طعامله وروی خندانله تا که سندخی رحمن اولان اللهدن عزت وحرمت بولاسن زیرا هر عملك جزاسی کندی جنسندندر بورادہ اسم رحمانی ذکرده اصابت ایلدی زیرا رحم که قرابت معناسنه در اسم رحماندن مأخوذدر ومؤمنلر اخوان فی الله اولمغله بری برلرینه صله لازم اولمشدر خصوصا که ضیف مقوله سندن اوله فاعرفه * مؤمنی کوداشت مهمانرا نکو * حق کشاید باب رحمت را برو * مؤمنی مبتدا ویا وحدت ایچوندر کو اصلنده که اودر که او مبتداء ثانی ومهمان داشتك مفعول اولی ونکو ثانیسی وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر حق کشایدك فاعلی وباب مفعولی بروا کا متعلق وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر برو براودر که براستعلا ایچوندر علی کبی واو ضمیر منفصلدر که مؤمنه راجعدر وبروی او تقدیرنده اولمق دخی لطائف

کلامدندر بو صورتده ب حرف تعلق وروی یوز معناسنه اولور وجه کبی (معنای بیت) بو درکه بر مؤمن که او مهمانی ایو وخوش طوتدی واکا شایسته خدمت ایتدی بو خویلو مؤمن اوزرنه ویاخود انك یوزنه الله تعالی باب رحمتی کشاده ایدر یعنی مرحمت واکرامی وفتح بابی مقابله سنده اکا رحمت خاصه قپوسن آچر مقصود بودرکه انك ذنوبی مهمان ایله خانه بیرون اولدیغندن ماعدا اکرامی فوقنده مزید نعمت ووفور رحمتله اکرام اولنور (ان الله لا یضیع اجر المحسنین) وبونده رمز واردرکه مهمانك نزولی امتحان الهی قبیلندندر تا که متابعت ملت ابرهیمیه ادعاسنده اولان مؤمن اکرام ضیفده خلیل الرحمن مشربنده اولدیغی ظاهر اوله وصدق دعواسی ثبوت بوله والا کذبی ظهوره کله زیرا صادقه دعواسنده برهان کرکدر فافهم واعمل * هر که باشد طبعش از مهمان ملول * ازوی آزارد خدا وهم رسول * تقدیری هر کسی که باشد طبعش ملول از مهمان آزارد ازوی خدا ورسول دیمکدرکه هر کسی مبتدا وطبع باشدك فاعلی وملول مفعولی واز ملوله متعلق وبعد الجمله که رابطه سیله مبتدایه صفتدر ازوی آزاره متعلق وخدا فاعلی وبعد الجمله مبتدایه خبردر (طبع مزاجدرکه حرکت وشعوری اولانده واولمیانده مستعملدر حرکت حیوان وحرکت افلاك کبی که طبع حرکتنك مبدائیدر وحیوانك اول حرکتنه شعوری وار وجمادك یوقدر طبیعت اندن اخص در زیرا حرکت وشعوری اولمیانده استعمال اولنور فلانك خوشجه طبیعتی واردر دیمك اغلاط عامه دندر زیرا آدمی عاقلی جماد منزله سنه تنزیلدر وتعریفاتده کلور که طبیعت اجسامه سریان ایدن قوتدرکه جسم کمال طبیعی سنه انکله واصل اولور نهان وسرشت دیدکلری بو طبیعتدرکه هر موجود طبیعت اوزرنه تخمیر اولنمشدر وطبیعت انك مایه سیدر وطبیعیون دیدکلری عالم طبیعتدن بحث ایدن طائفه درکه مذمومه در ومزاج آدمی دیدکلری حرارت ورطوبت وبرودت ویبوست میانتی جمع ایدن حقیقتدرکه عناصر اربعه اوزرنه متفرعه در تشکم اخلاط دخی طبایع اوزرنه مترتبه در (ملول ملالتندر سئامت معناسنه یعنی انسان برنسنه دن طوق اولمق واوصانمق وفی الحدیث (تکلفوا من الاعمال فان الله

لايمل حتى تملوا) مقصود سزده ملالت اولور الله تعالى ده اولماز
وياخود حقك مرادى اوزرنه بر صفت مشابهه در ضحك وفرح
واستهزا ومكر وامثالى كبى (آزارد مضارعدر مصدرى آزردن در
سوكمك وانجمك معناسنه كه آزارلمق دخى ديرلر مستقبلا تنده
زائله را اراسنده بر الف زياده سيله آزارد وآزارنده ديرلر وبعض
لغاتده آزاردن دخى آزردنه ضم اولنمشدر بوصورتده مضارعنده
الف زياده سنه حاجت قالماز ولكن ظاهر اولان بودركه آزاردن
مصدر فرعى دركه مضارعى تصحيح اولندقدن صكره اخذ
اولنمشدر بعد ذا آزارد متعدى در بوراده ناظم قدس سره آزاردى
رنجد مقامنده استعمال ايتمشدركه لازمدر زيرا رنجيدن انجمكدر
انجمكه ايسه انجنمك لازم كلور (معناى بيت) بودر هر كسه كه انك طع
ومشر بى مهماندن پرملال اوله واستثقال ايدوب حظ ايتميه خدا ورسول
اندن انجنور زيرا كتاب وسنته مخالفدر كه الله تعالى اطعام طعام
ورسول الله اكرام ضيف ايله امر ايتمشدر ومخالفت امر شارعى رنجيده
قلمق كبى در اذاى خدا ورسول ايسه موجب لعنتدر نتكم قرانده
منصوصدر بورنجيده لك دخى ملالت مذكوره كبى صفت مشابهه دركه
اعتقاد ايليوب كيفيتندن بحث ايتامك كركدر زيرا صفات كونيه ايله
حقك اتصافى خلقك اتصافى كبى دكلدر بوراسنى فهم ايتمك امر عسير
اولديغندن اكثر علما تأويله ذاهب اولمشلر وبعض لوازم ايله تفسير
ايلمشلردر رحمتى انعام وغضبى عذاب معناسنه محموله قلمشلردر فاما
محصولى قليلدر زيرا بوصورتده سامعك ذهنى هر مذهب ممكنه ذاهب
اولماز وتخصيص اولنان معنى عندالله اطلاقى دخى منافيدر * بندۀ
كوخدمت مهمان كند * خويش راشايستۀ رحمان كند * تقديرى
بندۀ كه او كند خدمت مهمان كند خويش را شايستۀ رحمان
ديمكدر كه بوتقديرله اعرابى ظاهردر خصوصا كه نظائرى قريبا
وبعيدا سبق ايتمشدر شايسته براز ويراشق مصدرى شايستن در
يراشق معناسنه شايستكى براز اولمق ويراشقلق مضارعنده سين حذف
اولنوب شايد وشاينده ديرلر (معناى بيت) بودركه بر قول كه او مهمانه
خدمت لايقه ايليه كندنى رحمانه براز ايلر يعنى رضاسنى بولور ومقام

قرب

قرب عنديته اولور پس رحمانده مضاف تقدير اولنور رضاى رحمن
وقرب رحمن كبى بونده اكرام ضيفده فضل راجح اولمغه رمز وار در
زيرا بر عمل كه عبدى موصل مولى اوله اعمال سائره دن ممتاز اولور
اصلى بودركه الله تعالى اطعام وسقى وعيادۀ فقيرى كندنه اضافت
قيلدى جعت فلم تطعمنى وظمئت فلم تسقنى ومرضت فلم تعدنى كبى
بوجهتدن ضيفك نزولى حقك بالذات نزولى كبى اولدى وسلطانه
اكرام ايدن قرب سلطانله مكرم اولدى * هر كه مهمان را بروى تازه
ديد * ازخدا الطاف بى اندازه ديد * تقديرى هر كسى كه ديد مهمانرا
بروى تازه ديد ازخدا الطاف بى اندازه ديمكدر كه اعرابى ظاهردر
(تازه طرى ولطيف وكنج روى تازه خندان يوزدركه تروتازه كبى
كوريتور (الطاف لطفك جمعيدر لطف ايصال نفعدركه انده دقت
اوله انكيچون تعاطى امور دقيقه يه لطافت ديرلر وحاسه ادراك ايتمدوكى
نسنه دن لطيف ايله تعبير ايلرلر ودقائق امورى ادراك ايدنه دخى
اطلاق اولنور ولطيفه ديرلر شول دقيقة المعنى اشارته كه فهمه لائح
اوله فاما عبارته صغميه ومودته وسيله اولان تحفه يه دخى لطف ديرلر
وفى الحديث (تهادوا تحابوا) اندازه رسم وتصميم واولچمك ومشهور
اغاجدر كه درزيلر وبزازلر قماشى انكله اولچرلر تعريب اولنوب
هنداز ديرلر كسرله هندسه ومهندس ديدكلرى بوندندركه زاى
سينه قلب ايتمشلردر زيرا لسان عربده دالدن صكره زا كلور كلمه
يوقدر (معناى بيت) بودركه هر كسه كه مهماننى كولر واچق يوزله
كوردى وانى انبساطله قرشولدى خداى غنى ومعطىدن بى قياس
وبى تقدير لطفلر كوردى وايتدوكى كرمك اجرنى مشاهده قيلدى
ونتيجه سنه واصل اولدى واجرك بى حد اولديغى عاملك خلوصنه
دائردر يعنى خلوص نقدر قوتده اولسه اجر اكا كوره تضعيف اولنوب
عشر اتدن مأته ومأتدن الوفه ترقى ايدر خصوصا كه اختصاص الهى
بايندن بشقه مزيد دخى واردر قال تعالى (للذين احسنوا الحسنى وزيادة)
* ازتكلف دور باش اى ميزبان * تا كرانى نبودت از ميهمان * دور
باشك مفعوليدر واز دوره متعلقدر وياخود دور باشك مجموعى تباعد
ويا تبعيدله امردر بوصورتده از مجموعنه متعلق اولور تا تعليل ايچوندر

کرانی نبودك مفعول ثانیسی واولی تاء خطابدر حرف جر کرانی یه
متعلقدر (تکلف کلفت ومشقتله ایش طوتمق وزحمت چکمك تشکم
شرحی مرور ایلدی (میزکسرله قنوعك وضع خاصله اسمی در
مهمانك ایسه اطلاقی وضع عام ترکیبی حسبیله در میزبان قونغی
قونقلیوب رعایت ایدندر زیرا بان حفظ ایدیجی معناسنه در (کرانی
کاف عجمینك کسریله و یاء مصدریه ایله اغراقدر کران اغر در
ثقیل کبی کرانمایه اغر بهالودر (میهمان میمك کسری و یائله و یاسز
قونقدر (معنای بیت) بودر که ای قونق قونقلایجی وکوروب کوزدب
رعایت ایدیجی اکر طعامده واکر غیری احوالده تکلفدن و عادتدن
زیاده ایش طوتمقدن ایراغ اول و یاخود کندی نفسکی تبعید ایله
ناسکا قونقدن اغرلق حاصل اولمیه یعنی اکر تکلف طریقنه سالك
اولورسك قونقدن تیز ملال کلور واستثقاله سبب اولور بوجهتدن
اجرك نقصان بولور زیرا اجر وثواب مأمول اولان خدمات نشاط
وانبساطه مقارن کرکدر پس شول عمل که کراهت طبعله اوله مقبول
اولماز فافهم * میهمان هست از عطا های کریم * هر که زو پنهان
شود باشد لئیم * میهمان مبتدا وهست اخر مصراعه قید در است
معناسنه ازعطاهای کریمست دیمکدر که جار و مجرور خبردر مصراع
ثانی نك تقدیری هر کسی که شود پنهان زاو باشد لئیم دیمکدر که اعرابی
ظاهردر (کریم الله تعالی در که زیاده کرم صاحبیدر کرم بعدالسؤال
اولان عطادر که انده عوض وغرض ملحوظ دکلدر انکیچون دیدیلرکه
فعل آلهی معلل بالغرض دکلدر والا ذاتنده ناقص وغیرله مستکمل
اولمق لازم کلور بوایسه محالدر لئیم کریم مقابلیدر که دنی الاصل
وشحیح النفس اولان کسه در که فرومایه دیرلر واوڭ ضمله وسکون همزه
ایله ضد کرمدر (معنای بیت) بودر که قونق قوناق صاحبنه مولای
کریمك عطالرندندر که کفارت ذنوب ورفع درجاتنه باعثدر هر کسه که
مهماندن کندنی کزلیه و کورنمیه ودفع ایده دنی و بخیل اولور پس
خالق آلهی ایله اتصاف کرکدر که کرمدر وملت ابراهیمیه اوزرنه
اولمق لازمدر کما کرام ضیفدر والا عبد حق اولمز بلکه عبد نفس اولور
وملت ابرهیمه اتباعدن خارج اولور قال تعالی (قل بل ملة ابرهیم حنیفا)

* خیره برخوان کسی مهمان شود * چون رسد مهمان از و پنهان شود *
تقدیری شود خیره مهمان برخوان کسی چون رسد مهمان شود پنهان
ازو دیمکدر که بو تقدیردن اعرابی واضح اولور خیره خاء معجمه نك
کسریله برقاح معناسنه کلور بوراده مراد بی عقل و بی ادراك
و بداندیش در خوان نعمة الله ده ضمه بابنده شوربا وحاضر بیجك
ایله تفسیر اولنمشدر (وحلبی ده کلور که خوان سماط وسفره وهر
نسنه که ایچنده طعام اراسته اوله واو رسمی والف ثابتدر (عرب
خوان دیر واوله زبان وزنی اوزره وصحاحده کلور که ایچنده طعام
اولورسه مایده والا خوان دیرلر (معنای بیت) بودر که بی عقل و بی
ادراك و بداندیش اولان غیرك سفره سی اوزرنه مهمان اولور ونزول
و جلوس ایدر چونکه اکا مهمان کلمه کزلنور وسفره سنه کسه آلوب
مواسات ایتمز بی عقل و بی ادراك اولدیغی بودر که علم حال بیلمز
ومهمانك ضیف الهی اولدیغن اکلمز و بد اندیش اولدیغی بودر که
نعمتم اکسلمور قیاس ایدر مع هذا بذلله مزید اولور زیرا محسنه احسان
الهی وعد اولنمشدر بعد ذا بیت مذکورده اصح اولان شود در
بوخسه بعض نسخده واقع اولدیغی کبی مشو دکلدر نهی حاضر اولمق
اوزره مکرکه حرف ندا محذوف اولوب ای خیره دیمك اوله بو ایسه
عربیده شایعدر فارسیده دکل فافهم * هر که مهمانت شود ازخاص
وعام * پیش اومی باید آوردن طعام * تقدیری هر کسی که شود
مهمانت ازخاص وعام می باید آوردن طعام پیش او دیمکدرکه
ازخاص وعام هر کسیدن حالدر وآوردن می بایدك فاعلی وطعام
آوردن نك مفعولی و پیش اکا ظرفدر باقی مفردات بالاده مشروحه در
(معنای بیت) بودر که هر کسه که خاص وعامدن سنك قونغك اوله
انك اوکنه طعام کتورمك کرکدر که عرب اکا قری دیر کراوزنی اوزره
وتعجیلی مندوبدر خصوصا راه دوردن وارد اوله زیرا آج اولمق
احتمالی غالبدر * هر که مهمانرا کرامی میکند * کوششی درنیك نامی
میکند * تقدیری هر کسی که میکند مهمانرا کرامی میکند کوششی
درنیك نامی دیمکدرکه اعرابی ظاهردر کرامی کاف فارسینك
کسریله و یاء نسبتله اولو وعزتلو وحرمتلو معناسنه پس کرام عزت

وحرمت دیمك اولور وهر قیتلو اولان نسنیه دخی کرامی دیرلر
کوششی ده یا زایده ویا وحدت نوعیه ایچوندر (کوشش کاف عربینك
ضمیله کوشیدن لفظندن اسم مصدردر دورشمق معناسنه ولکن
مصدر مراد درکه دورشمقدر اجتهاد کبی نیك نام صفت مشبهه در
ایو آدلو وخیرله یادلو معناسنه اخرنده یا مصدریه در (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که مهمانی عزیز ایلر یعنی اول عمل انك بین الناس
نیك نام اولمسنه باعث پس اکرام ضیفله کندی نفسیچون اجتهاد
ایتمش اولورکه خلقك کندی حقنده حسن شهادت وخیرله
دعا ایدرکه سبب قبول خدادر نتکم حدیثده کلور (انتم شهداء الله
فی الارض) والاخلق ایچنده مجرد شهرت شایعه دن فایدهٔ اخرویه
حاصل اولماز سؤال اولنورسه که اکر ضیف کافر مقوله سی اولورسه
انی نوجهله عزیز طوترکه اعزاز کافر اذلال دین در جواب بودرکه
مقصود حالنه کوره قوندرب کوچرمکدر خلیل الرحمن علیه
سلام المنان ایتدوکی کبی یوخسه مؤمن وکافری هرحالده برابر کورمك
دیمك دکلدر وکافرده اسباب قهر ظهوری دخی اخلدرکه لطفی
خوش کوردیکی کبی قهری دخی خوش کوره زیرا رسول حقدر
قال تعالی لانفرق بین احد من رسله) تأمل ایله که سائل فرس اوزرنه
راکب اولوب کلورسه دخی رد ایتمك بوقردنلدی یعنی هرحالده
مواسات وحسن معامله لازمدر * زانچه داری اندك وپیش ای پسر *
برد باید پش درویش ای پسر * بونك تقدیری ای پسر آنچه داری
زاندك وپیش بکدرکه حرف جر ماقبلنی یاندر وجائزدرکه حرف
جرداری یه متعلق اولوب اندك وپیش انچه دن بدل اوله برد بایدایکیسی
دخی فعل اولمغله برد مصدره مجهول اولوب بایدك فاعلی اولور (باید
بردن دیمکدر بو صورتده پیش برده ظرف اولور وبعدالجمله اشبو تقدیر
اول اوزرنه خبر اولور وتقدیر ثانی اوزرنه دخی کلام معنای مبتدادن
خالی دکلدر زیرا عربی ایله تقدیری دیمکدرکه (من کل شیء تملکه
من القلیل والکثیر لابد من رفعه لی حضور الفقیر) یعنی کل شیء تملکه
الی اخره زانچه ده در جله در اصلی کسر زائله وقطعله زانچه در نتکم
مرور ایلدی (اندك کاف عربی ایله آزدر قلیل معناسنه ظاهر بودرکه

اندنیجه معناسنه درکه عدد مجهولدن عبارتدر اخرنده کاف تصغیر
تقلیله دلالت ایچوندر (پیش باء عربی ایله ارتوقدر زائد معناسنه
بوراده ناظم قدس سره بیشی اندك مقابله سنده ذکر ایلدی مع هذا بیشك
مقابلی کم درکه ناقصدر واندکك مقابلی بسدرکه چوقدر زیرا قلت
ونقصان بری برلرینی مستلزمدر پس اندك که آزدر کثیره کوره ناقصدر
(پیش ثانی باء عجمی ایله اوکدر قدام کبی مقابلی پس در باء عجمیله
معناسی صوکدر (خلف کبی درویش لغوی فقیردر وعرفی ترك وتجرد
اهلیدر اولکیه فقیر صوری وایکنجی یه فقیر حقیقی دیرلر بوراده
مراد مطلق فقیردر اکرچه (لایأکل طعامك الاتقی) موجبجه درویش
حقیقی یه بذل ایتمك اقوی وثوابده مضاعفدر وبو اعصارده کسوت
درویشانده اولنلرك اکثرنه درویش دیمك تسمیهٔ مجرده قبیلندندر
حبشی یه کافور وطاعونه مبارك اطلاقی کبی (معنای بیت) بودرکه
ای پسر هرنه که طوتدن آزدن وچوقدن یعنی مالك اولدیغك نه ایسه
درویش اوکنه ایلتمك کرکدر کرك مهمان وکرك غیر مهمان زیرا فقرایه
تصدق الله تعالی یه قرض حسن کبیدرکه الله تعالی غنی بالذات
اولمغله مقابله سنده مضاعف احسان ایدر زیرا قرضدن مرادی
لطف وکرمنه وسیله در * نان بده باجائعان بهر خدا * تادهندت
در بهشت عدن جا * تقدیری بده نان باجائعان از بهر خدا دیمکدرکه
نان بدهك مفعول صریحی وباجائعان غیر صریحی در از بهر امری
تعلیل در تا غرض ایچوندر دهندت ده تاء خطاب مفعول اول وجا ثانیدر
(بده امر حاضردر بانك ودالك کسریله باتأکید طلب ایچوندر دهك
مصدری دادندر ویرمك معناسنه اعطا کبی مضارعنده الف هایه
قلب اولنوب دهد ودهنده دینلور فتحله (باجائعانده با تعدیه یعنی
مجرد تعلق ایچوندر جائعان جائعك جمعیدر جوع شبعك ضدیدر
یعنی آج اولقدرکه معده طعامدن خالی اولمقدن حاصل اولور
(بهشت بانك کسریله اوچمق جنت معناسنه بهشتك عدنه اضافتی
عامك خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی زیرا عدن ابن عباس
رضی الله عنهما قولی اوزرنه جنان سبعك وغیریلر قائل اولدیغی اوزره
ثمانیه نك بریدرکه اعلی الجناندر عدن دینلدوکی خواص اهل جنتك

اوراده استقرار وثباتندن اوتوريدر نتكم مستقر جواهره معدن ديرلر
كسر داللّه نتكم دار الخلد دخى احدى الجناتك اسميدركه خلود وبقايه
دلالت ايدر وجميع جنان دار البقاء والقرار ايكن خصوص اوزرنه
عدن وخلد اطلاق اولندى بعض فضائله اختصاصلرندن اوتوريدر
انكچون اوراده بقاسا ئر جنانده بقادن مرغوبدر (معناى بيت) بودركه
نان وير وخبز طوغره آچ اولنلره رضاء خدا ايچون تاسكا جنت عدنده
يروير ويعنى اوراده ملائكه سكا ير ومقام كوسترهلر اكرچه فى الحقيقه
معطى اللّه تعالى در مقصود اعطاء نان واطعام طعامك مزيد فضلنى
بياندركه بوخصلت باعث دخول اعلاى جنات وسبب وصول
ذروۀ مقاماتدر پس بوراده نانى تخصيص ايتدى معظم غدا اولمغله مطلب
والامراد اطعام طعامدر مطلقا كركسه وقت ضرورتده كلبه اولسون
زيرا هر كبد رطبده اجر واردر وحديثده كلور (افضل الصدقة
ان تشبع كبدا جائعا) كما فى الجامع الصغير شرح مناويده كلوركه
كبد جائع مؤمن وكافر وناطق وصامت يعنى انسان وحيوانه شاملدر
وشول حديثده كلور (اكرموا الخبز) بوندن مراد تحقيردن تحذيردر
اطعام ايسه مأموربه در وكلبك لعابى نجس اولمق مستلزم تحقير دكلدر
زيرا نظر ابتدايه در انتهايه دكل والا انتهاده امعاء انسان ايله
دهان كلب برابر اولور وناظم قدس سره اطعامى رضاء خدا ئله تعليل
ايلدى زيرا اخلاص نيت وحسن طويت اوزرنه مبنى اولمسه مردود
وموجب غضب رب معبود اولور فافهم جدا * برتن عريانكه پوشد
جامۀ * حق دهد اورا ز رحمت نامۀ * كه لفظى بوراده ذوى العقولدن
استفهام ايچوندركه مبتدادر پوشد ضميرى اكا راجعدر جامه پوشدك
مفعول صريحى وبرتن غير صريحى در وبعد الجمله خبردر حق دهدك
فاعلى ونامه مفعولى واورا اكا متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در
ز رحمت نامه نك بياندر وبعد الجمله جواب استفهامدر (تن كوده در
بدن معناسنه كه رأس ويدان ورجلان اندن خارجدر جسد دخى
بدندر لكن جثه اعتباريله بدن ولون اعتباريله جسد ديرلر وبو مقامك
تفصيلى بالادهدر (عريان ملبسك خلافيدركه عجم برهنه وترك چبلاق
ويالنجق ديرجمعى عريانون كلور عارى ده كرچه عريان معناسنه

ولكن انك جمعى عراة كلور (پوشد مضارعدر مصدرى پوشيدندر
اورتمك واورتنمك وكيمك معناسنه (جامۀ ده همزه وحدت ايچون ويا
زائده در جامه ملبوسدر تفصيلى بالاده در (نامۀ ده همزه دخى بويله در
نامه عرف عامه ده مكتوب ديدكلريدر ايچنده نام يعنى آدياز لمغله مكتوبه
تخصيص ايچون آخرنه ها الحاق ايتمشلردر (معناى بيت) بودركه
هر كيم عريانك بدنى اوزرنه برجامه ولباس اورته وكيدوره حق تعالى
اكا رحمتندن برنامه ويره يعنى مرحوم ومغفور اولمسى حقنده برات يازه
وآخرتده معافى ومسلم اولنلر ايچون اوله وحلۀ جنت ايله آرايش بوله
جزاء وفاق طريقيله زيرا هر عملك كندى مناسب اجرى واردر انكچون
صائملره (كلوا واشربوا) ديناور فافهم * هر كه ثوبى برتن عارى دهد
* در دو عالم ايزدش يارى دهد * تقديرى هر كسى كه دهد ثوبى
برتن عارى دهدش ايزد در دو عالم يارى ديمكدر پس شين دهده قيددر
بوراده اوكى دهد پوشد معناسنى متضمن اولمغله برايله تعديه ايلدى كه
استعلا ايچوندر نتكم عرب البس عليه وخلع عليه دير (ثوب لباسدر
اصلنده برشيئك حالت اولاسنه وياحالت مقدره سنه رجوعيدر
اولكيه كوره مثلا ثاب فلان الى داره ديرلر وايكنجيه كوره مثلا لباسه
ثوب ديرلر زيرا غزلدن اول فكرنده مقصود اولان ثوب ايدى پس
غزل اول حالت مقدره يه رجوع ايتدى انكچون ديمشلردركه اول الفكرة
آخر العمل فافهم جدا (دو عالمدن مراد دنيا وآخرتدر (ايزد زاء عربى
وياء عجمى نك فتحيله اسم خاص بارى در عربى ده جلاله وتركيده
تكرى كبى (يارى اعانت معناسنه در يار معين در پس يا مصدريه اولور
(معناى بيت) بودركه هر كسه كه بر عريانك بدنى اوزرنه برلباس ويره
يعنى الباس ايليه ايكى عالمده حق اكا اعانت ويره يعنى عريانه لباسله
نيجه معين اولديسه حق دخى اكا معين اولوب دنياده لباس تقوى
وآخرتده حلۀ جنت ايله مزين ايليه * كر برآرى حاجت محتاج را *
برسر از اقبال يابى تاج را * مصراع ثانينك تقديرى يابى تاج برسر از
اقبال ديمكدركه تاج يابى نك مفعولى واز تاجى بياندر برآرى مضارع
مخاطبدر مصدرى برآوردندر يوقارى كتورمك يعنى قالدرمق
معناسنه مستقبلنده آورد وآرد دخى ديرلر حذف واوله اقبال ادبارك

ضديدر مقبل سعادتلو كسه دركه دين ودنيا جهتندن دائم ترقيده اوله
تاج) پادشاهلر باشلرينه كيدكلري نسنه دركه جواهرله تزيين اولنور
تكميل دخي ديرلر تفصيلي سبق ايتمشدر بوراده اقبالي تاج شاهي يه تشبيه
ايتدي زيرا اقبال كشينك عزت وسعادت سببيدر (معناى بيت) بودركه
اكر محتاجك حاجت وفقر وضرورتي يوقاري كتورد سك يعني
احتياجني دفع ايدوب مراده مساعده ايدرسك اقبالدن باشك اوزرنده
تاج بولورسن يعني تاج اقبال كيوب ملوك كبي معزز ومكرم اولورسن
زيرا فقيرك دستكيري اولمق سبب دولت وغنا وحقيرك معاونتنده بولنمق
باعث عظمت وكبريادر * هركه باشد اوز دولت بختيار * خير ورزد
در نهان وآشكار * بعض نسخده هركرا باشد زدولت بختيار دوشمشدر
بو نسخه يه كوره بخت منفصل يازيلور او باشدك تحتنده ضمير فاعلي
تأكيددر بختيار مفعوليدر وخير مابعدنه مفعولدر (بختيار) بخت دولت
وطالع معناسنه در پس (بختيار دولتلو وطالعلو ديمكدر يعني بختي
كندويه يار ومعين درهوشيار ويارهوش درصكره جزء ثاني تقديم
وتركيب اولنمشدر سرخوش دخي بويله دركه اصلنده خوش سردر
اكرچه بعضيلر خوشي سره صفت ظن ايتمشلردر ولكن قواعد فرسه
مخالفدر (ورزد مضارع غائبدر راء مهمله نك تقديمي ايله مصدري
ورزيدن در اويكمك وبر نسنه يي عادت ايدنمك وقزانمق معنالرينه
(معناى بيت) بودركه هركسه كه دولت اخرويه دن طالعلو وكوكبلو
يعني بومقوله دولت عظمايه ستاره سي مساعد اوله ونجم سعدده طوغوب
لوح جبيننده رقم سعادت يازله اول كمسه كزلي وآشكاره خير قزانور
وخيرلو نسنه يه يلتنور واني عادت ايدنور زيرا يلدزينك مقتضاسي
بودر وبونك خلافي اولان ساعي بالشر اولور نتكم حديثده كلور
اعملوا فكل ميسر لما خلق له) پس بونده خيرله مراد امر معروفدر
مطلقا كرك (اطعام طعام (واكرام ضيف (والباس لباس وكرك غيري
* اي پسر هركز مخور نان بخيل * كم نشين در عمر برخوان بخيل *
كم مصدر محذوفه صفتدر كه اول مصدر نشستنه مفعول مطلقدر
فارسي ايله تعبيري نشين نشستني انداك وعربي ايله ترجمه سي اجلس جلوسا
قليلا ديمكدراي لاتجلس اصلا فان القلة في مثل هذا المقام عبارة

عن العدم بقيه اعراب ظاهردر وجمله مفردات مرة بعد اخرى محرردر
معناى بيت) بودركه اي پسر هيچ بر وقتده بخيل اولان كمسه نك
اتمكن يمه وعمركده ممسك اولانك سفره سي اوزرنه آز اوتور يعني هيچ
اوتورمه زيرا خسيسك طعامي داء يعني مرضدر جومردك طعامي
دواء اولديغي كبي انكچون بعض صلحانك فطوريله تبرك ايدرلر بونده
تعميمدن صكره تخصيص واردر زيرا اكل نان سفره يه اوتورمغي اقتضا
ايتمز بلكه غيري وجهله دخي اولور پس ديمكدركه نه سفره سنه اوتور
ونه خود غيري وجهله طعامنن اكل ايله زيرا بخيلك هرنوجهله اولورسه
طعامنك اكل ايتمك همان سفره سنه اوتورمق كبي در زيرا سفره يه
اوتورمقدن مراد اكل طعامدر فافهم * نان ممسك جمله رنجست وعنا *
ميشود نان سخي نور وضيا * نان ممسك مبتدا جمله حال ورنج خبردر
نان ميشودك فاعلي ونور مفعوليدر (ممسك بخيلدركه مالني محلنه
صرف ايتمكدن امساك ايدر يعني اكا تعلق وحفظ ايدر (رنج فارسيدر
زحمت معناسنه (عنا عربيدركه حركتدن حاصل اولان تعبدر (سخي
شول جومرددركه حاجت مقداري بذل ايده زياده ايتميه زيرا بلكه
زياده ده مضرت ومفسده اوله نور وضيا ديمشلردركه ضياء بحكم
الوضع والاستعمال نوردن اقوادر انكچون ضياء شمسه ونور قمره نسبت
اولنور قال الله تعالى (هو الذي جعل الشمس ضياء والقمر نورا) وعند
الحكماء ضيا بالذات اولانه ديرلر ضياء الشمس كبي ونور بالعرض
اولاندر نور القمر كبي بو بوزدن ديمشلردر نور القمر مستفاد من الشمس
وبعضيلر ديديلركه غنده ايكيسي ميانده فرق يوقدر انكچون نور
القمر ديدكلري كبي نور الشمس دخي ديرلر نور وضوء اجسام نيره دن
منتشر اولان نسنه دركه ادراك حسي يه مساعده يه معيندر انكچون
ديمشلردركه النور يدرك به ولايدرك وعند الصوفيه ضياء نور وظلمتك
امتزاجندن ناتج اولاندر نور ايسه بويله دكلدر تفصيلي واردر اربابنه
معلومدر (معناى بيت) بودركه بخيلك نان وطعامي جمله رنج والمدر
يعني درد وبلا وزحمت سببيدركه اندن ظلمت طبيعيه حاصل اولور
سخي وجومردك نان ونعمتي ايسه نور وضيادر يعني قلب وروحك
تنور وپرضيا اولماسنه باعثدر زيرا سخي نك قلبي نورخلوصله منور

ومالی دخی شوب شبهه دن مطهردر پس اثری دخی اکا کوره اولور
* تا نخوانندت بخوان کس مرو * وز پی مردار چون کرکس مرو * تا
مادام معناسنه مرو کلمه سنه ظرفدر نخوانند فعل مضارع منفی در
تاء خطاب مفعولی وفاعلی ناس در کس قرینه سیله و بخوان اکا
متعلقدر مرو نهی حاضردر مفعولی محذوفدر ماقبلی قرینه سیله
تقدیری مرو بخوان کس دیمکدر ومصراع ثانی نك تقدیری ومرو
از پی مردار چون کرکس دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر مرو میم
مفتوحه ایله نهیدر که طلب ترك فعل در مصدری رفتن در کیتمك
وبورمك معناسنه مضارعنده رود ورونده دیرلر فابی واوه وتابی داله
قلب ایله (از پی بهر معناسنه در از پی توسندن اوتوری دیمکدر
وپی ایز واوکچه معناسنه ده کلور (مردار لاشه وجیفه دیدکلریدر که
جثة المیت در (کرکس لغات فارسیه ده تحریر اولندیغی اوزره
معروف طائر عظیمدر که بیك ییل یاشر دیرلر ترکیده آق بابا
دیدکلریدر بیاض ریش اولور وجیفه یه قونمغله مشهوردر
(معنای بیت) بودر که مادام که سنی دعوت ایتمیه لر کسه نك سفره سنه
کیتمه وجیفه دن اوتوری کرکس کبی کتمه یعنی دنیای خبیثه اردنه
دوشوب کرکس قوشی کبی لاشه یه قونمغه ومردار نسنه یمکه تنزل ایتمه
زیرا بلادعوة سفرۀ غیره جلوس ایتمکده رزالت وفضاحت واردر
نتکم بالاده بلندی ودنیا جیفه وطالبلری کلابه تشبیه اولندیغی خود
اثرده وارد اولمشدر پس دنیا جیفه دن عبارت اولدی فکیف که خبیث
وحرام اوله فافهم جدا * چشم نیکی از خسیس ودون مدار * سقف
اوراهم تو بی استون شمار * بعض نسخه ده سقف ویران راتو بر استون
مدار دوشمشدر چشم مدارك مفعولی وحرف جر اکا متعلقدر سقف
دخی شمارك مفعولی وتو نحتنده ضمیر خطابی تأکید وبی اکا متعلقدر
چشم بوراده امید معناسنه در زیرا برکسه نك اخردن امیدی اولسه
کوز اوجیله اکا نظردن وارد نجه التفاتدن خالی اولماز (نیکی ده یا
مصدریه در (نیك ایودر خسیس دون خساست ودنائت وحقارت
اهلی دیمکدر پس دونك عطفی تفسیری در (سقف خانه نك تاوانی در
قال تعالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) یعنی سمایی ارضك سقفی کبی در

عرشله کرسی یعنی سطح جنت کبی (استون ضمله اصلنده ستون درکه
درك دیمکدر اسطوانه کبی همزه لاجل الضروره ادخال اولنمشدر
کلمات فارسیه ده نظائری چوقدر (معنای بیت) بودر که خساست
ودنائت اهلندن ایلوك امیدنی طوتمه هم سن اوصوله نك سقفنی درکسز
عدایله یعنی بخیل ودنی دن بر نسنه رجاسنده اولمق تمامسز ودرکسز
خانه یه اعتماد کبی درکه تحتنده فایده یوقدر ونسخۀ اخرانك دخی مآلی
بو معنادر زیرا دیمکدر که دنی آدم سقف ویران کبی درکه سن انی درك
اوزرنه طوتمه واکا کوکل ویرمه زیرا اندن خیر یوقدر * کرکنی خیری
توان از خود مبین * هرچه بینی نیك بین وبد مبین * بونك تقدیری
کرکنی تو خیری مبین آن را از خود دیمکدر که تو کنی تحتنده اولان ضمیر
خطابی تأکید وآن مبینك مفعولیدر ویاخود ظاهر نظم اوزرنه درکه
تو مبتدا وآن کالاول ومبین جمله سی خبر وبعده جزاء شرطدر هرچه
مبتدا وبینی جمله سی اکا صفتدر عربی ایله تقدیری کل شیء تراه دیمکدر
نیك مابعدنه مفعول اولوب بعد الجمله خبردر وبد دخی ماقبلنه معطوفدر
عطف الانشاء علی الانشاء قبیلندندر خود بوراده اماله ایله اوقنور زیرا
بد ایله قافیه اولمشدر مبین نهی حاضردر بین امر حاضر اولدیغی کبی
مصدری دیدن درکه کورمکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال بایه
قلب اولنوب بیند دیرلر (معنای بیت) بودر که اکرسن بر خیر ایدر ویاخود
اکر خیر ایلرسك سن انی خودبین اولوب کندکدن کورمه بلکه توفیق حقه
باق بلکه کندیکی افنا ایدوب توحید افعاله ناظر اول وهرنه که کوردسن
ایو کور وبد کورمه یعنی قبیحك قبحنی ستر وحسننی کشف ایله تا که ستار
عیبندن حصه دار اولاسن بلکه کندیکی مقام فرقده اولوب کم ویرامز کور
وخلقه نظر جمله نظر اید وب محاسنندن غیری کورمه زیرا حکیمك
جمیع افعالی خیردر انکیچون (بیده الخیر) دنلدی وشر اضافت اولنمدی
زیرا شر بر نسبتله ومقضی بالغرض در فافهم جدا
* در صفت علامتهای احمقان کوید *
* سه علامت دانکه در احمق بود * اولا غافل زیاد حق بود *
بونك تقدیری انکه سه علامت بود در احمق دیمکدر که دانکه عربی ده
اعلم دیمکدر پس سه علامت مبتدا وبود جمله سی خبر اولوب بعده

دانكه یه مفعول اولور اول مبتدا والف وصلی وقف مجراسنه اجرا
ایچوندر غافل ایكنجی بودك مفعولی وحرف جر غافله متعلق و بعد الجمله
خبردر بو بیتك مفرداتی شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر كه ای عاقل
بیل ومتنبه اول كه احمقده اوچ علامت ونشان واردر كه اول علامات
انك حماقتنه دالدر اولا ذكر حقدن غافل اولور زیرا ذكر ایتمكه اولا
عقل كركدر علم عقل اوزرنه مبنیدر پس شول دلده كه علم وعقل
یوقدر معلوم ومذكور نه دن خاطره كلور پس بونده رمز واردر كه
انسان دائما حضور اوزرنه كركدر تا كه معاصیدن مصون واذكار
وعباداته مقرون اوله * كفتن بسیار عادت باشدش * كاهلی اندر
عبادت باشدش * كفتن باشدك فاعلی وعادت مفعولی وشین عادته
قیددر یعنی بحسب المعنی اكا راجعدر زیرا باشد ایكی مفعوله تعدیه
ایتمز مكر كه شین اورا برینه اولا كه را لام جاره معناسنده در نتكم بعض
نظائری مرور ایتدی كاهلی ایكنجی باشدك فاعلی واندر اكا ظرفدر
(عادت خلق انك اوزرنه مستمر اولوب معاوده ایتدكلری نسنه در
(كاهل هانك فتحیله سستدر (عبادت امرله و بلا امر اولانه شاملدر
طاعت ایسه امره مقارن اولاندر (معنای بیت) بودر كه احمقك
ایكنجی علامتی بودر كه چوق سویلمك اكا عادت اولور اكثار
كلام ایسه مالایعنی مقوله سندندر وانسان هراشندوكن سویلمك
كذبدندر وانسانی یوزی اوزرنه جهنمه دوشورن لسانی شریدر
پس قلت كلام عقلدن وكثرتی حمقدندر واوچنجی علامتی بودر كه
عبادتده اكا كاهلك وفتور اولور یعنی جد ونشاطله عبادته قیام ایتمز
زیرا ثمرات علم وعملدن مستفید دكل وحقیقة الحال وقوفی یوقدر
* ای پسر چون جاهل واحمق مباش * یكدم از یاد خدا غافل
مباش * تقدیری ای پسر مباش چون احمق وجاهل ومباش غافل
از یاد خدا دیمكدر كه از غافله متعلق ویكدم اكا ظرفدر (معنای
بیت) بودر كه ای پسر احمق وجاهل كبی اوله یعنی بردم
وبر نفس ذكر حقدن غافل اوله پس مصراع ثانی اولی بیان اولمش
اولور الحاصل عاقل وعالم اول كه مقتضاسی دوام اوزرنه ذكر حقدر
نتكم احمق وجاهلك حالی دوام اوزرنه غفلتدر سؤال اولنورسه كه

ذكر

ذكر دائم محالدر (جواب بودر كه جناب نبوت صلی الله علیه وسلم
نعتنده كلور كه (كان یذكر الله علی كل احیانه) یعنی حضور مع الله اهلنه
غفلت یوقدر زیرا هرنه مقوله ایش طوتسه حقله در وصورت خوابده
اولسه نفسی تسبیحدر * هر كه او از یاد حق غافل بود * از حماقت در
ره باطل بود * تقدیری هر كسی كه او بود غافل از یاد حق بود در ره
باطل از حماقت دیمكدر كه بوندن اعرابی ظاهردر (معنای بیت) بودر
هركسه كه اوذكر حقدن غافل وغیره مشغول اوله حماقتدن باطل
یولده اولور یعنی طریق حق طریق ذكر وطریق باطل طریق سهو
ونسیان وغفلتدر باطل اولدیغی بودر كه نتیجه سی یوقدر زیرا
بر فایده لی نسنه یه موصل دكلدر * هیچ از فرمان حق كردن متاب *
* بر دام ازاده را دامن متاب * كردن متابك مفعولی وجار ومجرور
اكا متعلقدر بر ایكنجی متابی تعلیلدر دامن انك مفعولیدر دامن
معناده آزاده یه مضافدر دامن ازاده را دیمكدر دام دامندن جزء اولمغله
ساقط اولدی كردن كاف عجمیله بوندر عنق كبی
ساق مساق كبی بر یرده جمع ایلدی (
(متاب نهی حاضردر مصدری تافتن در بوكمك معناسنه مضارعنده
فایی بایه قلب ایدوب تابد وتابنده دیرلر مصدر فرعیسی تابیدن كلور
(ودقائقده كلور كه تاب قورمدر قورم قورم اولان نسنه یه پرتاب دیرلر
تمام قورلمش اولسه نیم تاب دیرلر تاب دیرلر تاب اسمدر تابیدندن كه
قورمقدر رسن تاب ایپ بوكیجی وموتاب قیل قوریجی موتاف ده دیرلر
اصلنده تاف در فائله باراسنده مبادله واردر مثلا اصفهان واصبهان
وزفان وزبان دیرلر (دام دال مهمله ایله طوزاق در كه اسم جنسدر
بوراده تزویر ایچون استعاره اولنمشدر نتكم دام تزویر دیرلر آزاده فارغ
معناسنه كه مشغولك ضدیدر دامن داماندن تخفیف اولنمشدر كه
عرب ذیل دیر (معنای بیت) بودر كه هیچ حقك بویرغندن بوكه ویان
ویرمه نتكم قرآنده كلور (واذا انعمنا علی الانسان اعرض ونأی بجانبه)
نتكم خسیس اولان غنی فقیری كوردكده روكردان و پهلوزن اولور
ودخی تزویردن اوتوری فارغ وكندی حالنده اولان آدمك دامنی بوكه
یعنی اتكنه یاپشوب چویرمه و بی كناهی متهم و بی حضور ایتمه الحاصل
فرمان حقدن بوینی بوكوب چویرمدیكك كبی ایل اتكنه دخی

بلا سبب یا پشوب قویرمه والا حقه وخلقه اذیت ایتمش اولورسن که
جزاسی لعنت وغضب وعذابدر فافهم * باطلی را ای پسر کردن منه
* نقد مردانرا بهر کودن منه * کردن ما بعدنده مفعوللر و باطل
اکا متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در باطلی ده یا زایده در نقد ایکنجی
منه مفعول صریح و بهر غیر صریحدر (منه نهی حاضردر مصدری
نهادن قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب
نهد ونهنده دیرلر (نقد حاضر مالدر تفصیلی بالاده در نقد مرداندن
مراد رجال اللهک اسرار ومعارفیدر که قیمت ورغبت واعتبارده
زر وسیم کبیدر بلکه دخی اعلی واغلیدر (کودن کاف عربی نک
ودال مهمله نک فتحه لریله آغر یوریشلو (کند) پالان آتی وطوی
قوشی بونلردن استعاره ایدوب کج فهملو احمق ونادانه کودن دیدیلر
(معنای بیت) بودر که ای پسر باطله کردن قومه یعنی بوین ویروب
تسلیم اولمه وانقیاد ایتمه بلکه حقه فرو ایله وظاهر و باطن کتاب
وسنتدن خارج اولمه زیرا حقه عاصی وخلقه مطیع اولمق یوقدر
و باطل نفس وشیطان واهل هوی ومنکرتدر ودخی رجال اللهک
نقد معارفنی احمقلره ویرمه زیرا نادان قدر کهری بلمز ویدنده
ضایع اولور وعرفاء امناء اسرار درپس نامحله صرف درهم ودینار
ایتمک نیجه خیانت ایسه کشف اسرار وافشاء راز ایتمک دخی بویله در
ودیمشلردر که لایباع الابل فی سوق الدجاج * در قضای آسمانی دم مزن
* هر کسی که پیش بین وکم مزن * تقدیری مزن دم در قضای آسمانی
وبین هر کسی را پیش ومزن کم دیمکدر که اعرابی نظائرندن ظاهردر
(در قضا) در حق قضا دیمکدر حذف مضافله قضا حکم ازلیدر که
بالاده مشروحدر اخرنده یا توسل ایچوندر رسم فرس اوزره فاما اصلی
اوزرنه همزه ایله قضاء آسمانی دیمک دخی وجهدر عادت عرب اوزره
آسمانیده یا نسبت ایچوندر (دم مزن سکوت ایله دیمکدر زیرا دم یعنی
نفس اورمغه سکوت لازم کلور (مزن نهی حاضردر مصدری زدن در
اورمق معناسنه ضرب کبی مضارعنده نون زیاده ایدوب زند وزنند
دیرلر (پیش باء عربی ایله زایدر مقابلی کمدر که ناقصدر ولکن نقصان
قلتی مستلزم اولمغله اکثر مواضعده قلت وقلت ایله دخی عدم مراد

ایدر

ایدرلر زیرا قلیل اولان نسنه معدوم کبیدر وهو مدر بوراده ناظمک
قدس سره پیش ایله مرادی کاملدر آنکچون کم ایله مقابله ایلدی که
ناقصدر وکمال ونقصان دخی معنایه راجعدر صورته دکل (معنای بیت)
بودر که قضاء آسمانی حقنده دم اورمه یعنی تکلم ایتمه زیرا بوراده
سکوت ایتمک تکلمدن اوجبدر شول جهتدنکه سر قضا وقدره دکه
عارف وواقف دکلدر وبالفرض واقف اولسه دخی سویلمز زیرا ظاهر
شرعه خلل کتورر پس حکم ازله اعتراض ایتمیوب مقضی اکر حلو واکر
مردر قبول ایتملودر واندن بحثی ترک ایتمک کرکدر وقضایی آسمانه نسبت
ایلدی زیرا صورتی اوحده مثبتدر وقت مرهونی اولدقده سماء بعد سماء
جوهوایه واندن ساعتنده مقضی له وعلیهه نازل اولور وقضانک اسباب
مؤثره سی سماده درزیرا علویات فواعل وسفلیات قوابلدر ودخی هر کسی
زاید وکامل کورر وناقص وقاصر اورمه یعنی صفت کماله وصف ایله
صفت نقصانله دکل نتکم مشهوردر که دیمشلردر (هر کوردککی
خضر بیل دمی عین کماله باق وحقیر کورمه کرکسه فی نفس الامر
کامل وعظیم اولمسون زیرا سوز سنده درآنده دکل * دست خود را
سوی نامحرم میار * جانب مال یتیمان هم میار * تقدیری میار دست
خود را سوی (نامحرم ومیار هم جانب مال یتیمان دیمکدر که بو تقدیردن
اعرابی ظاهر اولور نامحرم اجنبیه درکه منکوحه سی وجاریه سی اولمیه
نامحرمک معناسی محرم دکل دیمکدر پس نامحرم ایله محرمدن احتراز
ایدر که نکاحی حرام اولاندر واستمتاعی حلال اولان دخی انده داخلدر
ذکر اولنان زوجه وجاریه کبی (میار نهی حاضردر مصدری آوردندر
کتورمک معناسنه مضارعنده آورد وارد دخی دیرلر تخفیفله میار
اندندر پس میارک اصلی مأردر همزه ایله که میم مفتوحه افادهٔ نهی
ایچوندر وهمزه ده ثقلت اولمغله یایه قلب اولنمشدر (یتیمان یتیمک
جمعیدر انساندن یتیم اولان شول صبی درکه قبل البلوغ بلا اب قاله
وحیواندن بلا ام اولانه دیرلر وبتم ضمله افراد وانقطاع معناسنه اولمغله
دریتیم دیرلر زیرا دانه دار اولمغله جنسندن منفرددر وانقطاعی محلی
صدفه نسبتله در (معنای بیت) بودر که کندی الکی نامحرم جانبنه کتورمه
وکوتورمه وطوقنمه نتکم بعض نسخه ده میار برینه مدار دوشمشدر

ونامحرمه ال اوزاتمق یازنادن کنایه ویا برعضونی مس ایتمکدرکه
بودخی زنادن معدود درشهوتله نظرکبی زیرا نظر ومس ذریعهٔ
زنادر بوراده ظاهراولان مس حقیقی در یتیملرك مالی جانبنه دخی
ال کتورمه یعنی اوزاتمه نامحرمه اوراتمد وغك کبی زیرا ایکسی دخی
حرامدر ومال یتیم اکل ایدن بطننده آتش اکل ایدر پس انك نفسی
دنیاده پرآتش اولمشدر اخرتده دخول نارك سببی بودر فافهم
* تا تونی راز باهمدم مکوی * کرتو باشی نیز باخودهم مکوی *
تاتونی مکویه ظرفدر راز مفعول صریح وباهمدم غیرصریحدر
تو باشی ده اولان ضمیر خطابی تأکیددر وبعدالجمله شرطدر یاخود
مکوی ثانی یه مفعولدر وبعدالجمله جزادر بو بیتك مفرداتی ظاهر
وسابقده دخی مشروحدر (معناسی) بودرکه قادر اولدیغك رازی
نیس وجلیسنه سویله وسن اولورسك دخی سن سکا سویلمه وکندکله
محادثه قلمه زیرا صورت اولی ده بلکه همدمك امانته خیانت ایلیوب
کشف راز ایده وسبب فضاحتك اوله وصورت ثانیه ده بلکه
محادثهٔ نفسانیه یه شیطان مطلع اوله وانی خلقه نشر ایلیه زیرا بویله
رازلر مکتوم ایکن من حیث لایحتسب مکشوف اولمشدر وبویله دیمك
دخی جائزدرکه مصراع ثانی کشف رازی نهیده مبالغه یه محمولدر
زیرا کندی رازنی کندنه کشف ایتمك جائز اولمدیغی یرده غیره کوره
بطریق الاولی درنتکم کوکلندن ونظرندن صاقنوردیرلر
* تاشوی آزاد ومقبل ای عزیز * بی طمع می باش اکر داری تمیز *
بو بیتك اعراب ومفرداتی ظاهردر (معنای بیت) بودرکه ای عزیز
تابند علاقه دن مطلق وآزاد ومقبل واهل سعادت اوله سن یعنی
بویله اولمق ایچون بی طمع وحرص وشهوت اول اکر تمییز وادراکك
واریسه زیرا کمال عقل انسانی علاقادن آزاد ایدر وشهوت نفسانیه دن
انقطاعنه سبب اولور وخلقك مالنه والنه باقدرمز بلکه سلامت
وعفت جانبنه جذب ایدوب کیدر

* * درصفت فاسق کوید * *

* هست فاسق راسه خصلت درنهاد * باشد اول درداش حب فساد *
هست مقدم خبر فاسق را اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در

سه خصلت مؤخر مبتدادر درنهاد خبره قید دراول باشده ظرفدر دردخی
حبه ظرفدر حب باشدك فاعلیدر (فاسق طاعتدن خروج ایدن
کسه در (نهاد طبعدر سرشت کبی فساد صلاحك ضدیدر (معنای
بیت) بودرکه فاسق ایچون اوچ خصلت رذیله حاصلدر نهادنده
یعنی انك اوزرنه مطبوعدر اولا قلبنده محبت فساد اولور یعنی صلاح
نسنه یی سومز بلکه فسادی سور ونظام انفس وآفاقه خلل ویره جك
احواله میل ایدر وایکی کسه اراسنده شقاق واقع اولسه اصلاح
ذات البین ایتمز بلکه شدت بغضه وسیله اولان اسبابله آتش افروز
اولور * حرفتش آزردن خلق خداست * دور دارد خویش را
از راه راست * حرفت مبتدا وآزردن خبردر دور داردك مفعول اولی
وخویش ثانیسی واز دوره متعلقدر (حرفت حاء مهمله نك کسریله
عربی در صناعت معناسنه زیرا هرنسنه که اکا مشغول ومعتاد اوله
صنعت وحرفت دیرلر شول جهتدن اکا محترفدر ورزق عیال
ایچون حرف وکسب ایدر واهل حدیث فرق ایدوب دیدیلرکه
صنعت عمل یدایله اولانه دیرلر خیاطت وصیاغت وکتابت وامثالی کبی
حرفت ایسه تجارتدر بزازلق وغیری کبی (راه راست صراط مستقیمدرکه
شرع الهی ودین مبین در رضاء حقه موصلدر (معنای بیت)
بودرکه فاسقك ایکنجی علامتی خلق خدایی انجتمکدر یعنی اذیت
وکسر خاطر اکا کار اولمشدر بو ایسه فسق عظیمدر زیرا قتل
حکمنده درکه بناء حق هدمدر پس قاتل نیجه ملعون ایسه مؤذی دخی
ملعوندر واوچنجی نشانی بودرکه کندنی صراط مستقیمدن دور
وبعید طوتار وطریق ضلاله کیدر که راه کژ در کویا ناظم قدس سره
دیرکه فاسق مطلق اودرکه هم کندی نفسنه وهم سائره ضرر وظمی
واردر اصلحه الله تعالی فافهم

* * درصفت شقی کوید * *

* هست ظاهر سه علامت درشقی * میخورد دائم حرام ازاحمقی *
هست ظاهر مقدم خبردر زیرا ظاهرست دیمکدرکه هست بوراده
است یرینه در سه علامت مؤخر مبتدادر ودرشقی ظاهره ظرفدر
دائم میخورده ظرفدر حرام میخوردك مفعولیدر ازتعلیلدر از سبب

حماقت دیمکدر زیرا احمق ده یا مصدریه در شقی سعیدك ضدیدرکه بد بخت دید کاری یعنی اسباب توفیقك مساعده ومعاونت ایتمدیکی کمسه در زیرا اصلده بی ستاره درکه ولادتی نجم سعد اوزرینه مبنی دکلدر (حرام حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه در) احمق ده یا مصدریه در بوراده احمق اودرکه برنسنه یی محلك غیریه وضع ایلیه قبحنی بیلورکن حرامی حلال یرینه وضع ایتمك کبی حرمتی معلوم ایکن (معنای بیت) بودرکه شقیء اخرویده اوچ علامت ظاهردر اولا احمقلغندن دائما حرام اکل ایدر اکل حرام ایسه شقاوت اخرویه یه باعثدرکه طریق جنتدن ضال اولوب طریق ناره طوغری کیتدوکی واهل شقاوت ایله معذب اولدیغیدر پس فی الحقیقه شقاوت بودرکه شقاوت دنیویه انك یاننده بی اعتباردر فقر وسوء حال وذلت وحسارت کبی * بی طهارت باشد وبیگاه خیز * هم زاهل علم باشد درگریز * بیگاه خیز بی طهارت اوزرینه معطوفدر بی طهارت باشده متعلقدر زاهل گریزه متعلق ودر باشده ظرفدر (طهارت لغتده نظافتدرکه پاکلك دیرو شرعده اعضای مخصوصه یی صفت مخصوصه اوزرینه غسلدر وحقیقتده قلبی نجاسات معنویه دن تطهیردر وآندن مراد اخلاق رذیله واوصاف ذمیمه در کفر ونفاق وکبر وحسد وغضب وریا وحب مال وحب جاه وامثالی کبی بیگاه خیز بی وقت قالقیجی دیمکدرکه صفت مشبهه در خیزك مصدری خیزیدندر ایاق اوزرینه قالقمق معناسنه مضارعی خیزد وخیزنده در پس خیز اسم مرخمدر (گریز کاف عجمینك کسریله وراء مهمله نك تقدیمیله قاچقدر فرار کبی مصدری گریختن در مضارعنده خا زایه قلب اولنوب گریزد وگریزنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه شقینك برعلامتی دخی بودرکه طهارتسز اولور یعنی آبدست آلماز ووقتسز یعنی گیج قالقیجی اولورکه طلوع شمسه دك اویور ونمازی قضایه قالور وبی طهارت اولدیغی جهتدن قضا دخی ایتمیوب امر صلوة ده تهاون وتکاسل ایتدوکی وعقاب الهیدن خوف ایتمدوکی ایچون کافر اولور وبرنشانی دخی بودرکه اهل علم صحبتندن فرارده اولور زیرا علم حال اوکرنمك مرادی دکلدر طلب علم ایسه هر مسلم ومسلمه اوزرینه

فرضدر بو جهتدن علما ایله مجالسه دخی فرضدر الحاصل حرامخور وبی نماز وجاهل اولمق علامات شقاوتندرکه صاحبی فلاح بولماز کرکسه سعادت دنیویه ایله مستسعد اولسون مال وصحت وطول عمر وامثالی کبی * با طهارت باش وپاکی پیشه کن * وز عذاب گور هم اندیشه کن * بعض نسخه ده هم یرینه نیز دوشمشدر معنی بردر زیرا هم بوراده نیز کبی دخی معناسنی افاده ایدر پاکی یا مصدریه ایله کن امرینه مفعول اول وپیشه ثانیدر اندیشه ایلیجی کنه مفعول واز عذاب اندیشه یه متعلقدر مفردات مرارا تبیین اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه وضو ایله اول وپاکلکی کندنه صنعت ایله یعنی صانع صنعتنی الدن قومدیغی کبی سن دخی الك ویوزك یودقدن خالی اولمه یعنی یالکز اوقات مخصوصه ده نماز ایچون آبدست المق دکل بلکه طهارت دائمه اوزره اولمغه سعی ایله وعذاب قبردن اندیشه وفکر ایله یعنی خوف ایت زیرا بی طهارت وبی نمازك قبرده حالی دشوار اولور شول معنادن که ارکان دینی هدم ایتدیکیچون سؤال ملکینه جوابه قادر اولمیوب معذب اولور * ای پسر مگریز از اهل علوم * تا نسوزد مر ترا نار سموم * بو بیتك اعرابی ظاهردر مگریز نهی حاضردر مصدری گریختن در کاف عجمی ایله فرار معناسنه نسوزد مضارع منفیدر مصدری سوختن در (یانمق ویاقمق معناسنه بوراده متعدیدر مر زائده در سموم فتح سین ایله شول ریح حاره یه دیرلرکه سمك یعنی زهرك تأثیری کبی تأثیر ایلیه ودیمشلردرکه سموم غالبا نهارده اولور شبکیم حرور غالبا لیلده اولور وقرآنده کلورکه (واصحاب الشمال ما اصحاب الشمال فی سموم) یعنی کفره شول حر نارده درکه مسام بدنه یعنی بدنك دلکلرینه نفوذ ایدوب اجساد واکبادی احراق ایدر بو معنایه کوره سموم سمدن اولور ثقب معناسنه یوخسه زهر قاتل معناسنه دکل ومسام بدن منافذ بدندر (معنای بیت) بودرکه ای پسر علوم نافعه اهلندن فرار ایتمه بلکه تعلم علم دین ایچون مجلسلرینه داخل اول وملازمت ایله تاکه سنی نار سموم احراق ایتمیه یعنی حر جهنم که زهرك تأثیری کبی تأثیر ایدر وباخود منافذ بدنه نفوذ ایدوب اجسادی سوزان ایتدیکی کبی اکبادی دخی یاقوب بریان ایلر زیرا جهل نار در علم نور

اولدیغی کبی خصوصا که علم حقائق اوله وجهل حجابدر وعلم کشفدر
العلم حجاب دیدکلری جهلدن حجابدر معناسنه در مکرکه پندار اهلی
اوله بو صورتده دخی حجاب اولان پنداردر نفس علم دکل و بوندن فهم
اولنور یکه علم معلومه کوره پرده اولماز فافهم جدا * تا توانی هیچ
کس را بد مکو * پیش مردم هم زباب خود مکو * بعض نسخه ده
تا توانی برینه تانو باشی دوشمشدر مآلی بردر تامادام معناسنه مکویه
ظرفدر و باشی جمله سی خبردر وخبر مبتدانك صورة عینی ومعنی
غیریدرکه قدرت معناسنی متضمندر پس حمل صحیح اولور بد مکونك
مفعول صریحی و هیچ کس را غیر صریحی در زیرا را لام جاره
معناسنه در عربی ایله تقدیری لاتقل قولا قبیحا للواحد من افراد الناس
دیمکدر (پیش باء عجمی ایله ایکنجی مکویه ظرفدر حرف جر
دخی اکا متعلقدر (باب اصلنده مدخل الشیء معناسنه درکه
قپودر باب البیت وباب الدار وباب المدینه کبی که مداخل
امکنه در صکره علمده دخی استعمال اولندی مثلا باب الطهاره
دیرلر که طهارتك علمنه آنکله توصل اولنور دیمکدر وابواب
جنت وابواب جهنم دیرلر شول اسبابه که انکله جنت وجهنمه
توصل اولنه وشونسنه فلانك بابیدر دیرلر اکا صالحدر دیمکدر (خود
خانك ضمه سی فتحه یه اماله ایله اوقنور بدایله قافیه دن اوتوری
(معنای بیت) بودر که تاسن سن اولاسن یعنی عمرك اولوب قادر
اولدقجه کمسنه یه بد سویله زیرا بدزبان دنیاده مذموم وآخرتده
معذبدر وهم خلقك اوکنده و یانندہ کندی بابکدن سوز آچوب
سویله یعنی ناسك کندی احوالکه اطلاعلرنه سبب اولاجق مذاکره
باین سدایله وتمدح طریقیله کلامدن دخی حذر ایت زیرا مطعون ومفتضح
اولورسن پس صدف کبی خاموش اول * معرفت داری کره درزر مبند *
چون رسد مهمان برویش در مبند * بعض نسخه ده مغفرت خواهی
دوشمشدر اولکیسی اصحدر تقدیری داری معرفت مبند کره درزر
دیمکدر که داری معنای شرطی متضمندر اکر داری معناسنه پس
مبند جمله سی جزادر مصراع ثانی دخی شرط وجزادر مهمان رسدك
فاعلیدر برویش ایکنجی مبنده متعلق ودر انك مفعولیدر (معرفتدن

مراد معرفت الهیه واخرویه درکه معاده دائردر (کره کاف عجمی
ورانك کسره لریله وهاء ساکنه ایله دوکم معناسنه در عقده کبی
(زر التوندر که اکتفا قیلنمشدر مراد زر وسیم در (مبند نهی حاضردر
مصدری بستن در بغلمق معناسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب
بندد و بندنده دیرلر (در مبتده در قپو معناسنه دری بند ایتمك عدم
مساعده دن کنایه در نوجهله اولورسه (معنای بیت) بودرکه اکر
معرفت طوترسك یعنی حقدن آکاه ایسك ومعاده وقوفك اولوب
محاسبهٔ مال نه ایدوکن بیلورسك التونه وکمشه دوکم بغلمه بلکه حل
عقده ایدوب مالکی راه حقه صرف ایله والا نره دن کسب ایتدك
ونه یه خرج ایلدك دیو مسئول اولورسن وحساب شدید له محاسبه
اولنورسن چون قونق ایریشه وطوغریلوب خانه که کاه انی کاه کاه
قرشوله وقپویی انك یوزنه بغلمه ورد ایتمه زیرا ضیفه اکرام ایتمك
لازمدر که امر الهی ایله جانب غیبدن کلور و باعث برکات اولور
وذنوب انکله همراه اولوب صاحبی باردن قورتلور فافهم جدا

* * درصفت بخیل کوید * *

* سه علامت ظاهر آمد در بخیل * با تو کویم یادکیرش ای خلیل *
سه علامت مبتدا ودر ظاهره ظرف وظاهر آمدك فاعلندن حالدر
با کویمه متعلق (و یادکیرش عربی ایله احفظه معناسنه در (خلیل
دوست دیمکدر شرحی بالاده در (معنای بیت) بودرکه اوچ علامت
بخیل وممسکده ظاهر کلدی یعنی بخیل وخسیسك بخل وخساستنه
اوچ علامت ظاهره واردر سکا ای دوست اول اوچی سویلیه یم
حفظ وعمل ایله * اولا از سائلان ترسان بود * وز بلای جوع
هم لرزان بود * تقدیری اولا بود ترسان از سائلان وهم بود لرزان
از بلای جوع دیمکدرکه اعرابی ظاهردر (سائلان سائلك جمعیدرکه
تزك دلنجی دیر سئوال استعطائی معناسنه (ترسان صفت مشبهه در
قورقغان معناسنه مصدری ترسیدن درکه قورقمقدر (لرزان ده
صفتدر دترکن معناسنه مصدری لرزیدن درکه دترمکدر (معنای بیت)
بودرکه بخیلك اولکی نشانی بودرکه سائللردن قورقغان اولور وراست
کاسه بکزی دونر وچپ وراست یوز چویرر ودفعیله مقید اولور

وایکنجی علامتی بودر که اجلق بلاسندن دترکن اولور یعنی اج
اولورسه دفع جوع ایچون خرج لازم کلور دیو الم واضطرابه دوشر
پس کندی جوعی غصه سن چکن دنی نك آخره اطعام واحسان ایتمك
احتمالی اولورمی قاتله الله تعالی * چون رسد دُرره بخویش وآشنا *
بکذرد چون باد وکوید مرحبا * بو بیتك اعرابی ظاهردر (خویش
خاء معجمه نك کسری وواو معموله ایله خصم وقوم خویشاوند کبی (آشنا
بلش مقابلی بیکانه در که یاد در (بکذرد بانك ضمی وذال معجمه ایله
مضارعدر مصدری کذشتن در بریردن بریره کچمك معناسنه
مضارعنده شین رایه قلب اولنوب بکذرد و بکذرنده دیرلر (مرحبا
طائفهٔ عرب اکرام مراد ایتدکاری مخاطبه مرحبا دیرلر موضع رحبه
ضمله یعنی واسعه کلدك اکرقلبده واکرمکانده که سنك اوزرکه ضیق
یوقدر دیمکدر دیمشلردر که مرحبا دیمك سنتدر زیرا جناب نبوتدن
صلی الله علیه وسلم مرارا صادر اولمشدر وابتدا مرحبا دیمك ملوك
یمندن سیف بن ذی یزن دن قالمشدر (معنای بیت) بودر که چونکه
بخیل بولده خصم وقوم واشنایه ایریشه وملاقی اوله بندن برشیٔ جر
ایدرلر دیو خوفندن یل کبی کچر و برقوری مرحبا دیر وانکله دفع ایدر
زیراانلره بالکلیه اجنبی معامله سن ایده مزسا ئر بیکانه لره ایتدوکی کبی
والله الحفیظ * نبود ازنانش کسی را فایده * کم رسد با کس زخوانش
مایده * از فایده یه متعلق وفایده نبودك فاعلی وکسی مفعولیدر کم
محذوفه صفتدر که اول محذوف رسده مفعول مطلقدر عربی ایله
تقدیری یصل وصلا قلیلا ای لا یصل اصلا کما هو شأن الممسك الشحیح
وفارسیه ایله تقدیری رسد رسیدن کمتر با کس رسده متعلق وجار
ومجرور مایده بی بیاندر ومایده رسدك فاعلیدر (فایده یاء مثناته لغتده
علمدن ومالدن تحصیل اولنان نسنه درفیدن دن مشتقدر که زیاده اولمق
معناسنه در وعرفده فعل اوزرینه ترتب ایدن مصلحتدر اول فعلك ثمره
ونتیجه سی اولدیغی جهتدن (خوان سفره در تنکم مرور ایتدی
(مایده دخی یاء مثناته ایله میددن در حرکت معناسنه مایده طعامدر
واوزرنده طعام اولان سفره در واکر طعام اولمزسه خوان در
زبان ورنی اوزره (معنای بیت) بودر که بخیلك ناندن وطعامندن

برکسه یه فائده وثمره اولماز کرك اقارب وکرك اجانب وکرك اشنا وکرك
بیکانه وانك سفره سندن کمسه یه طعام از ایریشور یعنی نادر واقع
اولور که ضرورت قویه ده بولنور و بلکه کمسه فی المثل اتمکی اوجنی
اصرمبوب دنیادن اویله کیدر تنکم پنجی حمید دیو مشتهر اولان شخص
بو العجبدن احوال غریبه منقولدر و بعض حکایات دخی نقلنده در

* ⁂ دربیان حاجت خواستن کوید ⁂ *

* حاجت خودرا مجو از زشت رو * انکه دارد روی خوب ازوی بجو *
حاجت مجونك فاعلی وجار ومجرور مجویه متعلقدر انکه نك تقدیری
نکسی درکه مبتدادر ودارد جمله سی اکا صفتدر ازوی بجویه متعلقدر
وبعد الجمله خبردر (زشت زو صفت مشبهه در چرکین یوزلو معناسنه
(بجو بانك ضمیله امردر زیرا مضارعك اولی مضموم اولمسه اوزرنه
داخل اولان بانك حرکتی دخی تابع اولور (معنای بیت) بودر که کندی
حاجت ضروریه کی چرکین یوزلو کمسه دن آرامه وطلب ایتمه بلکه
اول کمسه که کوزل یوزطوتر اندن استه وحدیثده کلورکه (اطلبوا الخیر
عند حسان الوجوه) یعنی حسن الوجه اولمق اعتدال مزاج وبعض
اسباب ملایمه نك اثری درکه غالبا انده خواص شریفه ابداع اولنمشدر که
ازجمله خوبرویك قاضیٔ حاجات اولوب ارباب ضرورته بشاشت
وجهله استقبالیدر * مؤمنی را باتو چون افتاد کار * تاتوانی حاجت
اورابرآر * مؤمنی راده را لام جاره معناسنه اولمغله افتاده متعلقدر کار
افتادك فاعلیدر باتو دخی اکا متعلقدر تقدیری چون افتاد کار مؤمنی را
باتو دیمکدر تاتوانی برآره ظرفدر حاجت انك مفعولیدر وبعد الجمله
جزاء چوندر مؤمنی راده یا وحدت ایچوندر (افتاد ماضیدر مصدری
افتادن در دوشمك معناسنه وافتیدن دخی کلور مستقبلنده الف ویا
ساقط اولوب افتد وافتنده دیرلر (برآر براستعلا ایچوندر علی کبی تحسین
ایچون زاید دخی کلور آر مدله امر حاضردر مصدری آوردندر
کتورمك معناسنه مضارعنده آورد دیرلر وتخفیفا حذف واوله آرد دخی
دیرلر که آر بوندندر آور اولکیدن اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که
چونکه برمؤمنك سنکله ایشی دوشدی وسکا متعلق مصلحتی واقع
اولدی مادامکه قادر اولاسن انك حاجتنی بوقرو کتور ویره برآقه یعنی

حصوله كلمسنه سعى واهتمام ايله زيرا مصالح ناسده بولنمق كنـدى
نفسنه خدمتدن افضلدر شول جهتدنكه مصلحت غيرده مجبور كيدركه
مرتبهٔ فرضدر وكندى خدمتنده مختاردركه مرتبهٔ نافله در فرض ايسه
نافله دن اقوى در وبردخى عندالعـارفين مقصود اصلى نفسندن فنا
بولمقدر خدمت نفسانيـه ايسه وارلق كتورر * حاجت خودرا جز
از سلطـان مخواه * چون بخواهى يافت از دربان مخواه * حاجت
مخواهك مفعوليدر جز حرف استثنادر بو استثنايه مفرغ ديرلر نتكم
نظائرى مرورايتدى يافت كرچه ماضيدر ولكن ايكى فعلك اجتماعندن
فايده اولمامغله بوراده ونظائرنده مصدر معناسنه اخذ اولنور يافتن كبى پس
يافت بخواهك مفعوليدر ازما بعدنه متعلقدر (دربان قپوجى دركه پوبى
كوزه‌در وبكلر (معنـاى بيت) بودركه كندى حاجتكى هيچ برفردن
استمه الاسلطان اعظمدن وانك حكمنده اولان اغنيـادن طلب ايله
زيرا اغنالرى جهتيله تحصيل مراده قادرلردر چونكه حاجتك سلطاندن
بولبسرسن واو قپودن وجوده كلمك ممكنـدر پس قپوجى‌دن وانك
حكمنده اولان ضعفـا وفقرادن استمه زيرا عاجزلردر ناظم قدس سره
حسان الوجوددن طلبى تقديم ايلدى زيرا انك اسعاف مرامه علامتى
ذاتى در سلطانك ايسـه سلطنت وخزائنى اعتبـاريله در وبونده
اقطاب دخى داخل اولدى زيرا انلرك دخى اسماسى ذاتيـه وكليه‌در
وظاهرده يدلرنده خزائن يوغيسـه دخى قلبلرنده مساعده‌يه داعيه
اوليجق توجـه وهمت دل ايله سهولتـله حصول پذير اولور نتكم
حديثـده كلور (اذاتحيرتم فى الامور فاستعينوا من اهل القبور) يعنى
من اهل الفناء وحقك غيريدن اول غيرده اسماء الهيه ملاحظه سيله در
والا خلقك اغنيـاسى دخى فقرادر قال تعالى (يا ايها الناس انتم الفقراء
الى الله) يعنى حقه افتقاركى بلدكسه غنى بابدن طلب ايتسك حقدن
طلبه راجعدركه باب اكا وسيله در * ازوفات دشمنان شادى مكن *
ازكسى پيش كسى دادى مكن * تقديرى مكن شادى از وفات دشمنان
ديمكدركه حرف جر شادى يه متعلقـدر وشادى مكنه مفعولدر
ايكنجى از دادى يه متعلقدر دادى دخى مكنه مفعولدر پيش دادى به
ظرفدر تقـديرى مكن دادى ازكسى پيش كسى ديمكدر (وفات مونـدر

وفى دندر ضمله كه برنسنه تمام اولوب غايتـه ايرمكدر پس مونه وفات
ديدكلرى عمرك تمـامنده اولمق حسبيله در وبوندن اخذ اولنـديكه
وفات‌ده تا اصليـه دكلدر فوائده اصليـه اولديغى كبى (شادى‌ده يا
مصدريه‌در شاد اولمق معناسنه (دادى‌ده يا مصدريه‌در طلب عدل
وداد معنـاسنه حاكم حضورنده ايسه داد وفرياد ديمك خصمنـدن
شكايتدن ناشى اولمغـله داد دالبن ايله شكايت معنـاسنه‌ده استعمال
اولندى (معنـاى بيت) بودركه دشمنلرك موتندن مسرور اولمق ايلمه
زيرا دوران سنى‌ده انلرك اردنجه چوق مدت آليقومز بلكه (الدنيـا
ساعة) موجبنجه عمر دنيا برساعت كبى كذر ايدر وكمسه يه بقاسى اولماز
پس برساعت عمر ايچنده كندى غمن قويوب غيرك موتيله فرحنـاك
اولمقدن نه حاصل اولور مكركه سجدهٔ شكرى موجب نسنـه اوله
نتكم جناب نبوت صلى الله عليـه وسلم غزوهٔ بدرده سرابى جهلى
مقطوع كوردكده شكرا بش كره سجده ايتديلر ودخى كمسه‌دن كمسه
اوكنده وياننـده شكايت ايلمه زيرا ضررى وار فايده سى يوقدر
مكركه عدل ايچون سلطانه شكايت ايليه‌سن وخصمكدن داد خواه
اولاسن وحاكى حقه عرض ايده سن وياخلقـه عرض ايتدوكك
صورتده مرادك تشكى اولميـه بلكه المكى دفع وبراى تسلى اولاكه
اكا حكايت ديرلر زيرا لسان عارفه شكايت دوشمز بعـد ذا بويتك
ماقبلنه مناسبتى بوقدر ظاهر بودركه محشلر بونى محلندن رفع ونامحله
وضع ايتمشلردر وبوكتابك اكثر مواضعى ملعبهٔ جهلا اولمشدر والله عليم
بما يصنعون * * درصفت سخت دل ميكويد * * *
* سخت دل راسه علامت يافتم * چون بديدم روى ازوى تافتم *
تقـديرى يافتم سه علامت سخت دلرا ديمكدر كه يافتم ماضى متكلم
وحـده‌در سه علامت انك مفعوليـدر سخت دل اده را لام جاره
معناسنه در كه يافتمه متعلقدر چون بديدم جمله سى شرطيه در روى
تافتمـك مفعوليدر واز اكا متعلقدر وبعـد الجمله جزادر سخت دل
صفت مشبهه‌در قاتى دللو وبوركلو معناسـنه ودقائقـده كلوركه
سخت محكمدر مقابلى سستدركه كوكسكدر سختك تركيده معنـاسى
بركدر برك بوزاو ديمـك پرده عجم سخت روى دير بركلكه قاتيلق لازم

اولدیغندن اوتوری مجازا قاتی یه سخت دیرلر قاتی ککسك دیجك یرده
عجم سخت سست دیر قابلغـه سختی دیرلر یافتم مصـدری یافتن در
بولمق معناسنه مضارعی یابد کلور تافتم تاء مثناة فوقانیه ایله مصدری
تافتن دیر بوکمك معناسـنه مضارعی تابد کلور معنای بیت) بودر که
قاتی کوکللو کمسـه ایچون اوچ علامت بولدم چون اول سخت دلی
کوردم آندن یوزمی بوکدم وچویردم اول اوچ علامت قبیحه دن
اوتوری پس برکسـه دن اعراض ایتمـك قبائحی حسبیله در یوخسه
بحسب الذات دکل و بویله دیمك دخی جائزدر که چونکه فکر ایتدم کوردم
اول اوچ نسنه نك نهایت مرتبه ده قبیح اولدیغنی اندن اعراض وحذر
ایلدم تا که سخت دل اولمیام زیرا سخت دل اولان کمسـه کلام حق
تأثیر ایتمز (ختم الله علی قلوبهم) زمره سـندن اولور وسختلغندن
بی مرحمت وشفقت اولوب اخر (وغضب الله علیهم) شراره لری انك
اوزرنه دخی صاچلور * برضعیفان باشدش جور وستم * هم قناعت
نبودش بابیش وکم * برجوره متعلق وجور باشدك فاعلی وشین مفعولیدر
باقناعته متعلق وقناعت نبودك فاعلی وشین مفعولیدر ضعیفان ضعیفك
جمعیدر مقابلی قوی در بوراده مراد ضعف حالدر یوخسه ضعف
بدن دکل (جور ظلم ایتمك معناسـنه اصلنده حقدن عدول
ایتمکدر (ستم دخی ظلم معناسنه در پس عطف تفسیری اولور قناعت
قسمتـه رضادر (بیش باء عربی ایله زاید (وکم ناقص در مقصود آز
وچوق دیمکدر اصلنده قناعت آزه در ولکن آز وچوق یانده برابر
اولدیغن اشعار ایچون مقابلی ایله جمع ایلدی (معنای بیت) بودر که
اول سخت دلك برعلامتی بودر که انك ضعفا وفقرا وبی نام اولنلر
اوزرنه ظلمی اولور و کوچ طوتر زیرا فی المثل قلبنـده مرحمت خلق
اولنمامشدر و برنشانی دخی بودر که انك چوغه وآزه قناعتی اولماز
یعنی ایکیسی انك یانده برابر دکلدر بلکه چوق اولدیغی زمان منبسط
وآز اولدیغی وقتده منقبض اولوب نه کثیره شکر ونه قلیله صبر ایدر
زیرا قلبنك حقله آشنالغی یوق وسر قضا وقدردن بی خبردر
* موعظت هر چند کوبی بیشتر * در دل سختش نباشد کارکر *
موعظت کوبی نك مفعولیدر بیشتر موعظه نك صفتیدر زیرا تقدیری

هر چنـد کوبی موعظت بیشتر دیمکدر که موعظهٔ کثیره مراددر
در دل کارکرك ظرفیدر کارکر نباشدك مفعولیدر فاعلی تحتنده ضمیر
موعظـه در (موعظت تاء طویله ایله عادت عجم اوزرنه در که زیاده
دیجـك یرده زیادت دیرلر هم تاء طویله یازرلر وهم تلفظ ایدرلر پس
موعظت ده تا خطاب ایچون دکلدر بلکه موعظه دیمکدر که
وعظدن اسمدر (وعظ شول زجردر که تخویفه مقارن اوله و بعضیلر
دیدیلر که وعظ قلبی ترقیق وآثارهٔ خشیت ایدر وجهـله تذکیردر
(چند عدددن سؤالدر کم معناسنه نه مقدار دیمکدر (بیشتر باء عربی ایله
زیاده رك معناسنه زیرا ترادات تفضیلدر پس برنسنه نك آرتوقلغـده
فضلنی بیـان ایدسلر بیشتی وافزوتی واکسکلکده کمی دیرلر کارکر
اولکی کاف عربی وایکنجی فارسیدر (کارکر مؤثر معناسنه در زیرا
کار ایش و کر ادات فاعلدر ایشجی معناسنه آهنکرد مرجی دیمك
اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که سخت دلك برعلامتی دخی بودر که
هر نقـدر زیاده موعظه سویلسك ونصیحت ایلسك دل سختنـده
مؤثر اولماز زیرا سنك خارا کبی در که سنکه باران تأثیر ایتمـدیکی کبی
اکا دخی فیض پند کار ایتمز کویا اصمدر که اشتمز قال تعـالی (ولهم
آذان لایسمعون بها) یعنی اذن که ضمله قولاقدر کلام حق کوش
ایچون خلق اولنمش ایکن ماخلق له ده استعمال ایتمامکله اصم کبی
اولورلر سائر مشـاعر وحواس وقوی دخی بویله در * هر که عاری
باشدش ازحسن وحیا * ازپی حاجت به پیش اومیا * بو بیت دخی
محلنده دکلدر بالاده نظائری صفتده کرك ایدی ولکن ناسخلر بلامناسبة
یازلمشلردر تقدیری هر کسی که باشد عاری ازحسن وحیا میابه پیش او از
پی حاجت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (عاری عریاندر حسن
بالاده ذکر اولنان روی خوبه اشارتدر نتکم تفصیل مرور ایتدی (حیا
انقباض نفسدر برنسنه دن که فعلنده لوم واردر کشف عورت وفعل
معاصی کبی پس حیایه خجالته مؤدی اولان نسنه یی ترك لازم کلور
ازپی تعلیل ایچوندر (پیش باء عجمی ایله جهات سـتدن در قدام
معناسنه که اوکدر که مقابلی صوکدر (میا نهی حاضر در مصدری
آمدن در کلمك معنـاسـنه مستقبلاتنده میم یایه تبدیل اولنوب آید

وآینده دینلور پس اصلی مه آولور که تخفیفا همزه یایه قلب اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که هر کسه که حسن و جمالدن عاری اوله وصبیح
الوجه اولمیه حاجت ضروریه کدن اوتوری انك اوکنه ویانه کتمه
واکا عرض حاجت ایتمه زیرا مقضی المرام اولمزسن شول وجهدن که
زشت آدمك خساست ودنائت خواص ولوازمندندر وبی حیا وبی
ادب اولان دخی سنی صفر الیدرد ایتمکدن اوتانمز آخر یاندن تهی دست
ومحزون چقرسن * اهل دنیا را بمعنی مرده دان * تا نباشی همنشین
مرد کان * تقدیری دان اهل دنیا را بمعنی مرده دیمکدر که اهل دنیا
دانك مفعول اولی ومرده ثانیسی و بمعنی اکا ظرفدر وهمنشین نباشی نك
مفعولیدر (اهل اهل الله خاصة لله در که حقه مضاف اولورلر واهل
الآخرة خاصة الآخرة در که اکا نسبت اولنور واهل الدنیا خاصة
الدنیادر که نسبتلری دنیایه در پس اهلیتده اشنالق وانس اولمقلق
معناسی واردر بو جهتدن حقله اشنا وانس اولان جمله نك فوقندهدر که
انده اجنبیلك ووحشت یوقدر اصلا واهل آخرت حقدن اجنبی
وآخرتله اشنا واهل دنیا آخرتدن اجنبی ودنیاتله اشنادر (معنی بوراده
صورت مقابلیدر اولنده باء ظرفیه در (تا تحذیر ایچوندر که صاقن دیجك
یرده استعمال اولنور (معنای بیت) بودر که اهل دنیایی معناده وحقیقتده
میت بیل اکر صورتده وظاهرده احیادن ایسه ده نتکم اهل اللهی واهل
آخرتی زنده بیل اکر موتادن ایسه ده زیرا حیات ومماتده معتبر اولان
قلبك حالیدر انکچون قرآنده کافردن میت ایله تعبیر اولنمشدر
ایمدی آکاه اول وصاقن مرده لرك همنشین ومصاحبی اولمیه سن
یعنی اهل دنیانك حب دنیاتله قلبلری مرده اولمغله انلرله صحبت
ایتمك همان مرده ایله صحبت کبیدر پس برقلبی آکاهله صحبت ایله
تا که بحکم الجوار انك حیاتندن سکا دخی حیات سریان ایده

* درصفت قناعت کوید *

* باقناعت ساز دائم ای پسر * کرچه هیچ ازفقر نبود تلخ تر * باسازه
متعلقدر دائم اکا ظرفدر مصراع ثانی نك تقدیری کرچه نبود هیچ
تلختر ازفقر دیمکدر که تلختر نبودك فاعلی وجار ومجرور تلختره متعلقدر
واصل تقدیر کرچه نبود هیچ چیزی تلختر دیمکدر که هیچ چیزی نبودك

فاعل وتلختر فاعلك صفتیدر (ساز امر حاضردر مصدری ساختن در
دوزمك معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده
دیرلر مصدر فرعیسی سازیدن کلور ساز یراق معناسنه دخی کلور
یول یراغی ولوازمی کبی (کرچه بوراده عربی ده ان وصلیه برینه در
(فقردن مراد فقر صوریدر که غنا مقابلیدر یعنی عدیم المال واهل
ضرورت اولمقدر (معنای بیت) بودر که قسمته رضا ایله دوزل وقوشن
وچکن ودائم راه دینده کنده که یراغ ایله اکرچه فقردن آجی ز ق
وزهرناك نسنه یوقدر انکچون خلق ماله میل ایدر زیرا فقر ذاتی اوزرینه
مجبولدر پس اکر فقر برتلخ نسنه اولمیایدی ماله میل ایتمز وطلبکاری
اولمازدی * هر سحر برخیز واستغفار کن * فرصتی اکنون که داری
کار کن * تقدیری برخیز هر سحر وکن استغفار دیمکدر که هر سحر
برخیزه ظرفدر ومصراع ثانی نك تقدیری فرصتی که اکنون داری
کن کار دیمکدر که فرصتی مبتدا واکنون داری یه ظرفدر وبعد
الجمله مبتدایه صفتدر پس که نك تأخیری ضرورتله در والا موصوف
وصفت اراسنده رابطه در وکن جمله سی خبردر وجملهٔ خبریه ده
رابطه مبتدا محذوفدر تقدیری کار کن در آن فرصت دیمکدر (فرصت
ضمله عزیمدر نوبت معناسنه (سحر حرکت ایله قبیل الصبح در که
کیجه نك سدس اخیریدر که عالم حقیقتدن اول وقتده فلك قمره
بعض تأثیرات نزول ایدر (برخیز برتحسین لفظ ایچون زائددر اوائل
مصادر وافعال اوزرینه ادخال اولنور (خیز امر حاضردر مصدری
خیزیدن در ایاق اوزرینه قالقمق معناسنه مضارعی برخیزد کلور
(استغفار مغفرت وستر ذنوب طلب ایتمکدر (اکنون فتحله شمدی
معناسنه تخفیف ایدوب کنون دخی دیرلر (معنای بیت) بودر که
هر سحر وقتنده فراشکدن قیام ایله وآبدست آل ونماز قیل وتوبه
واستغفار ایدوب والمستغفرین بالاسحار زمره سندن اول ووضوء
وصلوة اثناء بیتده درج اولندی زیرا فی الجمله احیاء لیل بولنمدقجه
بی طهارت تضرع ونیاز وتوبه واستغفار آثار صلحادن دکلدر
وبر فرصت ونوبت که شمدی طوترسن فوت اولمدن کار ایله یعنی
کذشته لره که خلیفه سن ونوبت حیات سکا دکمشدر عمر کرانمایه نك

قدرنی بیل وغنیمت اکله وفائده لی ایش طوت که عمل صالحدر والا
ناکاه کذر ایدوب راه عقبایه بی زاد کیدرسن ووقت تدارك فوت
اولیجق کند که نوجهله چاره ایدرسن فافهم * همنشین خویش را
غیبت مکن * غیر شیطان برکسی لعنت مکن * غیبت مکنك مفعول
اولی وهمنشین ثانیسی در واصلنده مفعول بردر زیرا غیبت مکن لسان
عربی ده لاتغتب معناسنه در ومصراع ثانی دخی بو یله درکه لاتلعن
علی احد غیر الشیطان دیمکدر که غیر احدك صفتیدر ولعنت علی
کلمه سیله مستعملدر (غیبت غین معجمه نك کسریله در معناسی غایبی
بروجهله ذکر ایتمکدرکه اکر اشتسه ملول ومحزون اوله انکچون مؤمنلر
اوزرنه حرامدر زیرا اذایی مشتملدر وقرآنده (ولا یغتب بعضکم بعضا)
دیو تصریح بالنهی اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه کندی مصاحب
وجلیسکی غیبت ایتمه زیرا بلکه کوشنه کیروب متأذی اوله
اذیت ایسه حرامدر واشتمدوکی صورتده دخی امر منهی ارتکاب
ایتمش اولورسن وعلی کل حال جزاء بد وتنزل بولورسن وبلکه
همدمك اولمیانلری اغز که المه واسانه کتورمه مکر که فاسق اوله
نتکم حدیثده کلور (لاغیبة لفاسق) اکرچه بعض عارفین بو نفیی
نهی معناسنه اخذ ایدوب غیبت فاسقدن دخی منع ایتمشدر ودخی
شیطاندن غیری برکسه اوزرنه لعنت ایلمه یعنی شیطانه
لعنت ایله زیرا لعنتی نصله ثابتدر وشیطان انس دخی بو یله در نتکم
تنزیلده کلور (شیاطین الانس والجن) یعنی انسك ماردلرنه دخی
خبث ذاتیلرندن اوتوری لعنت اولنور زیرا شیطانله تعبیر اولندی
وبونلر ظالم لنفسه اولمغله (الا لعنة الله علی الظالمین) دنلدی
وبعض صلحا شیطانه لعنت ایتمدی دها نمی تلویث ایتمام دیو ولکن
قاریء قرآن مترجم حق اولیجق محل لعنتی قرآنده نیجه لعنت ایتمش اولماز
فافهم وبر دخی بودرکه اهل تمکین مراتب اوزرنه جاری در پس صدیق
اولان مقام فرق وبقاده اثر نبوی وآثار اکامله اقتفا ایدر ودیمشلردرکه
اکثر لعنت شتمه محمولدر والا محلی ایسه قه‌ها والا لاعنه مردود اولور
پس بلا سبب وبلا محل لعنتدن حذر کرکدر فافهم جدا * چون
شود هر روز در عالم جدید * از کناهان توبه می باید کزید * هر روز

شودك

شودك فاعلی وجدید مفعولی ودر اکا ظرفدر از توبه یه متعلقدر توبه
کزیدك مفعولیدر کزید کزیدن معناسنه بایدك فاعلیدر وبعد الجمله جزاء
شرطدر (جدید عربی در یکی معناسنه عجم نو دیر فتحله که حدیث الانشاء
اولان نسنه در (جد اصلنده قطع معناسنه در ثوب جدید دیدکلری
قطعی قریب العهد اولمغله در بورادندرکه لیل ونهاره جدیدان دیرلر
زیرا دائم تازه لنور (کزید کاف عجمینك ضمیله ماضیدر مصدری
کزیدن درکه اورندلمکدر (معنای بیت) بودرکه چون هر کون عالمده
یکی اوله وتازلنه کناهلردن توبه اختیار ایتمك کرك یعنی توبه یی ده
تازه لمك لازمدر زیرا انسان خطادن خالی دکلدر مقصود کیجه وکوندز
ولکن احدهما ایله اخردن اکتفا ایلدی ولکن روز که عرب یوم دیر آن
غیر منقسمدن دخی عبارت اولور پس توبه رجوع دائمه محمولدر کرك
کیجه وکرك کوندز ورجوع دائم توبهٔ عارفین در زیرا انلر طرفة العین
حقدن غافل ومنفك اولمازلر فافهم * هر کرا ترسی نباشد از خدا *
* حق بترساند زهر چیزی ورا * بونك تقدیری دیمکدرکه هر کسی که
اورا نباشد ترسی از خدا بترساندن حق زهر چیزی ورا پس هر کسی
مبتدا ترسی نباشدك فاعلی اورا مفعول غیر صریحی زیرا را لام جاره
معناسنه در از ترسی یه متعلقدر وبعد الجمله که رابطه سیله مبتدایه
صفتدر حق بترساندك فاعلی وحرف اکا متعلق ورا انك مفعولیدر
اصلنده اورادر ترسی اخرنده یا زایده در ترس فتحله قورخو در خوف
معناسنه وحلیمی ده کلورکه ترسیدن لفظندن اسم مصدر در ترسیدن
قورخمقدر بترساند متعدیدر مصدری ترسانیدن در قورخمق
تخویف کبی (معنای بیت) بودرکه هر کس که انك حقدن خوفی
اولمیه وغضب وعقابندن حذر قلمیه حق تعالی آنی هر شیدن
قورخیدر وفزعه دوشر وبوندن فهم اولندیکه شول کسه که الله
تعالی نك جلالی وهیبتندن خوف ایده واسماء قهریه سنی ذکر ایدوب
مؤاخذه سندن خشیته دوشه جمیع اشیا اندن تهیب ایلر وکندی
آنلردن امن اوزرنه اولور مکر که خوفله مأمور اولدیغی کسه دن
خوف ایده الله تعالی دن خوف ایتمین کبی قال الله تعالی (یاموسی خف
من الذی لایخاف منی) فافهم * تا توانی حاجت مسکین برآر *

* تابارد حاجت را كردكار * تا توانى برآره ظرف وحاجت برآرك
مفعوليدر كردكار باردك فاعلى وحاجت مفعولى وجملەسى تعليليەدر
مسكين من لاشئ له معناسنه در مراد مطلقا فقير وضعيفدر كردكار
كاف اولى نك عربيتى وكسريله وثانيه نك عجميتى ايله فعال معناسنه دركه
الله تعالى در نتكم بالاده شرح اولندى (معناى بيت) بودركه مادام كه
قادرسن مسكين وفقير وضعيفك حاجتن يوقارى كتور يعنى ضرورتن
دفع ايله ومرادكى روا قيل ودستكيرى اول تاكه فعال لما يريد اولان
الله تعالى سنك حاجتكى يرده قومييه ورفع ايدوب وجوده كتوره زيرا
(انما هى اعمالكم ترد عليكم) موجبنجه هركس عملنه كوره بولور محسنه
احسان ومسيئه اساءت اولنور نتكم اسم عدلك حكمى بودر فافهم
* هست مالت جمله دركف عاريت * كر بماند از تو باشد زاريت *
هست بوراده است معناسنه تقديرى مالت جمله عاريت است دركف
ديمكدركه مالت مبتدا وجمله آنى تأكيددر عربى ايله تقديرى مالك
كله ديمكدر پس مالتده تا خطاب ايچوندر وعاريت خبر ودراكا ظرف
وقيددر مصراع ثانى شرط وجزادر از بماندە متعلقدر زاريت باشدك
مفعوليدر حذف مضافله تقديرى سبب زارى ات ديمكدركه يا مصدريه
وتا خطاب ايچوندر كف اصلنده تشديدله در الآيه سنده مشهوردر
ولكن يده دخى اطلاق اولنور كما فى القاموس عاريت ده يا اصلنده
مشدددر وتا اصليه در عادت عجم اوزرنه طويله يازيلور وتلفظ دخى
اولنور عرب عاريه دير قاموسده كلوركه عاريه تشديدله در تخفيف
دخى اولنور بين الناس تداول اولنان نسنه در جمعى عوارى كلور
تشديدله وتخفيفله ذكره فى العور على انها واوية وعربك تعاورنا العوارى
ديدكلرى اكادالدر وتعاور تداول وتناوب معناسنه دركويا برنوبت
معير وبرنوبت مستعير ايچون اولور وفقهده كلوركه عاريه بلاعوض
تمليك اولنان منفعتدر اكر عوضله اولورسه اكا اجاره ديرلر (معناى
بيت) بودركه سنك الكده اولان جمله مالك عاريه دركه سندن استرداد
ايدرلر ويانكه قالماز اكر اول مال سندن صكره قالورسه نالان وكريان
اولمغه سبب اولور پس خلافت حقله اول مالى محلنه تسليم ايله
وضرورى الكدن چقمدن اختيار كله انفاق ايت قال الله تعالى

وانفقوا

(وانفقوا مما جعلكم مستخلفين فيه) يعنى سزده اولان مال اصالة
سزك دكلدر بلكه سز وكيل وخليفه سز كه طرف حقدن بطريق
العاريه والامانه متصرف سز بوجهتدن حقك مالنى راه حقده يته
امر حقله انفاق ايديكوز اشته بو معنادندر كه عارف بومال حقكدر پس
بكا انك زكاتنى ويرمك لازم كلمز ديه مز زيرا حق زكاتله امر ايتمشدر
بو معنادن خلافة زكوة ويرر فاعرفه * عاريت را بازمى بايد سپرد
* هيچ كس ديدى كه زر باخود برد * عاريت سپردك مفعولى وسپرد
دخى سپردن معناسنه بايدك فاعليدر هيچ كس مابعدنه مفعولدر زر
بردك مفعول صريحى وباخود غير صريحى در وبعد الجمله كه
رابطه سيله هيچ كسه صفتدر (سپرد سين مهمله وباء عجمينك ضمه لريله
ماضيدر بوراده مصدر معناسنه دركه اصمرلمق وطپشرمق معناسنه
تسليم كبى مضارعنده سپارد ديرلر الف زياده سيله وبلا الف سپرد
دخى جائزدر ديدى مضارع مخاطبدر كه استفهامى متضمندر (زر
خصوص اوزرنه آلتوندر بوراده مطلق مالدن عبارتدر ماقبلى
قرينه سيله زر تخصيص اولنديغى قلبه ساردن الصق وادخاره اوفق
اولمق حسبيله در (معناى بيت) بودركه عاريتى كيرو يعنى صاحبنه
طپشرمق وتسليم ايلمك كركدر يعنى معير اولان كمسه عاقبت عاريتى
مستعير الندن استرداد ايتملودر انكچون عرب تعاورنا العوارى ديدى
يعنى ايدى ناسده اولان امورك جملەسى كرك اموال وكرك مناصب
عوارى دركه نوبت بنوبت تعاور وتداول اولنور وبر كمسيه باقى قالماز
وهيچ كمسه يى كوردكمى كه مالى كنديله بله قبره كوتردى يعنى كورمدك
پس مالك استصحاب اولنديغى اولمجق عاريه اولان نسنه يى بندر
ديمك كذب كبى در وموجودى مصروف قلمامق خطادر ودنيايه تعلق
ايتمك غرور وغفلتدر * حاصل از دنيا چه باشد اى امين * نه كزى كرباس
ويك پاره زمين * چه باشد حاصل از دنيا ديمكدر كه چه اسم استفهام
ومبتدادر عربى ايله اى شئ ديمكدر حاصل باشدك مفعولى وجار
ومجرور حاصله متعلقدر عربى ايله تقديرى اى شئ يكون حاصلا
من الدنيا نه كزى حاصلى بياندر باشد از دنيا نه كزى ديمكدر بو تقدير
اوزره حاصل فاعل ونه كزى مفعول اولور كرباس تمييزدر پاره نه كز

اوزرنه مطوفدر زمینانی پیاندر و فی الحقیقه تقدیری و باشد بك پاره
زمین دیمکدر (امین خائنك مقابلی در که امانته و جه شرعی اوزره
متصرفدر مراد امین دین ودنیادر (نه نونك ضمی وهانك سکونیله
طقوز در نه فلك دیرلر افلاك تسعه معناسنه کزی ده یازایده در (کز
کاف عجمی وزاء عربی ایله آرشون دیمکدر ذراع کبی آرش دخی
بویله در همزه نك فتحی وراناك کسریله نتکم بعض نسخ ده واقع
اولمشدر (کرباس قطن ایضدن اولان ثوبدر قاموسده کلور که
کرباس معربدر فارسیسی فتحله در تغیره سبب فعلال وزنی نك ندرت
وندرتی در یك پاره زمین برقطعه یردیمکدر که قبردر زمین بالاده شرح
اولنمشدر (معنای بیت) بودر که ای مؤمن امین دنیادن ومتاع دنیادن
نه حاصل اولور یعنی غایتنده حاصل نواور طقوز ارشون یاخش پنبه بزی
اولور که کفندر و بر پارچه یر اولور که قبردر یعنی لباسك و یتاغك کفن
وقبراولوب ماعداسی الکدن چقر وغیریلراك تصرفنه داخل اولور
پس بومعنی خاطرکده راسخ اولوب اکا کوره تدارکده اول قال تعالی
(ولاتنس نصیبك من الدنیا) بعض اهل تفسیر دیمشلردرکه نصیبدن
مراد کفندر یعنی قارون که بوقدر خزائنه مالك اولدی ودنیادن
نصیبی برکفن اولدیغنی بیلمدی وآخر خسفله جزاسن بولدی بوراده
ناظم قدس سره طقوز ذراعی تصریح ایلدی زیرا ممانده کفن وحیاتده
ثوب کیسدرکه بحسب الغالب جامه طقوز ارشوندن حاصل اولور
وقبر خصوصنده یك پاره دیدی زیرا میتك طول وقصرینه کوره در
و بردخی یك پاره برمقدار دیمکدر و بعض نسخه ده دوسه کز زمین
دوشمشدر ولکن ناسخلرك تصرفاتندندر صحیح اولان اولکیدر فافهم
هرچه دادی دوره حق آن تست وانچه ماند آن بلای جان تست*
تقدیری هرچیزی که دادی درره حق آن تست وآن چیزی که ماند
آن بلای جان تست دیمکدر که چه لفظی ایکی محلده دخی چیز معناسنه
ومبتدادر دادی و بعد الجمله محذوف اولان که رابطه سیله مبتدایه
صفتدر آن تست کسر نونله خبردر وماند جمله سی دخی ایکنجی چیزه
صفتدر آن مبتداء ثانی در بلا خبر و بعد الجمله چیزه خبردر (آن تست
سنکدر دیمکدر آن آن انکدر ازان منست بندر ازان ماست بزمدر

(معنای بیت) بودر که هرنسنه که حق یولنده یعنی رضاء حق
ایچون ویردك اول سنکدر یعنی آخرتده انکله منتفع اولورسن واول
نسنه که سندن صکره قالدی اول سنك بلای جانکدر زیرا محاسبه
اولنورسن وانفاقك دخی غرض نفس ایچون وسبیل شیطانده اولسه
اولدخی مال مدخر کبی مضردر زیرا صاحب المال نره دن کسب ایتدی
ونره یه صرف ایلدی ونیچون انفاق ایتمدی دیو جمله سندن مسئولدر
فافهم * هرکه باندك زحق راضی شود* حاجت اورا خدا قاضی شود*
تقدیری هرکسی که شود راضی زحق باندك شود خدا قاضی حاجت
اورا دیمکدر که زحق راضی یه و باندك اکا متعلقدر خدا ایکنجی شودك
فاعلی وقاضی مفعولی وحاجت قاضی نك مفعولیدر مفردات ظاهردر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که حق تعالی دن آزه راضی اوله خدا
انك حاجتنی قضا وحکم ایدیجی وکن خطابیله وجوده کتوریجی اوله
ورزقی اکسك اولمیه وآزی چوق اوله ویاخود اهل رضا اولان کسه نك
جمیع حاجاتی مقضیه ومستجاب الدعوه اوله بونده اهل قناعت
ورضانك نفسی مؤثر اولمغه رمز واردر زیرا قسمته رضا حقدن رضادر
وحقله اولان من کان لله کان الله له وفقنجه هرخصوصنده مساعده
الهیه دن خالی دکلدر* هست دنیا برمثال خانه* بکذر ازوی کرتو
خود مردانه* بو بیت اکثر نسخه ده یوقدر وموجود اولان نسخه ده دخی
خانه یرینه جیفه یازلمشدر فاما صحیح دکلدر زیرا قافیه درست اولماز
(هست است معناسنه ادات خبردر که بحسب المعنی آخر مصراعه
قیددر تقدیری دنیا برمثال خانه ایست دیمکدر که دنیا مبتدا و برمثال
خبردر و یاخود هست حاصل وکائن معناسنه مقدم خبر ودنیا مؤخر
مبتدادر بکذر ازوی جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر تو مبتدا
وخود آنی تأکید ومردانه خبردر مثال برنسنه نك صفتی در خانه ده
یا زایده ویا وحدت ایچون خانه دن مراد مسافرخانه در مردانه ده
یا خطاب ویانسبت ایچوندر (معنای بیت) بودر که دنیا برمسافرخانه کبی
درکه خان کبی قونان کوچر پس سن دخی اکا تعلق کوسترمه واورادن کچ
اکر مردان حقه منسوب ایسك یعنی اکر علو همتك وار ایسه ومنزل مراده
وصول دلرسك یول اوزرنده قونمه وترول اندکسه دخی شول برآغاج

سایه سنه نزول ایدن کبی اول که اوراده اقامت ایلمه کوچ کیت
* هست دنیا برمثال قنطره * بکذر ازوی کرتوداری روبره *
بونك دخی اعرابی اولکی کبیدر توداری نك تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر
روداری نك مفعول صریحی وبره غیر صریحی در قنطره عربی درکه
کوپری معناسنه بعض علما انی طاش کوپری یه تخصیص ایتمشدر
جسر اعمدر بره ده باحرف تعدی دیدکلریدرکه تعلق مجرد ایچوندر
(ره هاء ساکنه ایله یولدر بوراده قافیه ایچون اسکان اولنماز واکر
اسکان اولنورسه قنطره ده دخی لاجل الضرورة اسکان اولنور (معنای
بیت) بودرکه دنیا برکوپری مثالی اوزرنه در یعنی کوپری یه بکزر
دسنه درکه محل قرار دکل بلکه محل عبوردر ایمدی سن اول کوپری
اوزرنده طورمه واندن کذر ایله اکر یوزنی یوله طوترسن یعنی اکر
رهرو وطالب منزل ایسك یولجی بوله یراشور دیدکلری کبی سن دخی
یولکه کت ومحل اقامت اولمیان یرده اقامت ایلمه نتکم حدیثده کلور
(کن فی الدنیا کانك غریب او عابر سبیل) بوندن مقصود ماسوادن
قطع علاقه ووصل مولایه عزیمت واسبابنه تشبثدر * هرکه سازد
برسر پل خانهٔ * نیست او عاقل بود دیوانهٔ * تقدیری هرکسی که
دیمکدرکه خانهٔ سازدك مفعولی اولوب بعدالجمله هرکسی یه صفتدرکه
هرکسی مبتدادر مصراع ثانی نك عربی ایله تقدیری لیس هو عاقلا
بل یکون مجنونا دیمکدرکه اولفظی نیستك فاعلی وعاقل مفعولی
وبعدالجمله خبردر مابعدی تصریح بماعلم التزاما قبیلندندرکه معنای
اضرابی مشتملدر پل باء عجمی ایله اکثر لغاتده باء مضمومه ده درج
اولنمشدر ولکن نعمة الله فتحه ده دخی یازمشدر (پل کوپری در کوپری
باشی اوزره دیمك کوپری اوستنده دیمکدر زیرا لسان عامه ده کوپری باشی
کوپرینك ایکی طرفندن مقصود ایسه بو دکلدر بلکه کوپرینك باشی
اوزره درکه خلق اوستنده وباشنه بصوب کچرلر خانهٔ ده یازایده در دیوانهٔ ده
کبی (معنای بیت) بودرکه هرکسه که کوپری اوستنده خانه دوزه واو بنا
ایلیه اوکمسه عاقل دکل بلکه دیوانه درز یرا بناسی یخلنه دکلدر وحضرت
عیسی علیه السلام بیورمشدرکه (الدنیا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها)
یعنی دنیا برکوپری کبیدر پس اوزرندن عبور ایدك وانی عمارت ایتمك یعنی

اوزرنده بنا قومکز ومحل ذم ده کلور که سیدوا شدیدا واملو بعیدا یعنی
اهل دنیا طول امله دوشوب شدادی بنالر قوردیلر وعمارتلر ایلدیلر
ودنیاده مخلد اولمق اعتقادنی ابهام اتدیلر بو اعتقاد ایسه خطا وبوحال
ایسه غفلت محضه در * ازخدا نبود غنا جستن روا * هست مؤمن را
غنا رنج وعنا * تقدیری نبود جستن غنا ازخدا روا غنا رنج وعنا است
مؤمن را دیمکدرکه جستن نبودك فاعلی وروا مفعولیدر غنا جستنك
مفعولی وازخدا کامتعلقدر وایکنجی غنا مبتدا ورنج خبر ومؤمن را خبره
متعلقدر زیرا رالاجاره معناسنه در وهست بوراده است معناسنه درکه
معناده آخر مصراعه قیددر جستن ضم جیم عربی ایله استمکدر
مضارعنده سین واو ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر اکرچه
مصدر جوییدن دخی کلور ولکن مصدر فرعیدر وبعضیلر فرق ایدوب
جوییدن آرامق وجستن استمکدر دیمشلر نتکم جست وجو دیرلر ولکن
ارامق معناسنك مالی دخی طلبدر عناعین مهمله نك فتحیله عربی در
نصب معناسنه نصب اصلنده حرکتدن حاصل اولان تعبدر ولکن
بوراده مطلق عنا تعبدر (معنای بیت) بودرکه خدادن غنا ودولت
طلب ایتمك روا وجائز اولماز یعنی اهل اخرت یانده رایج نسنه دکلدر
زیرا غنا ومال مؤمن کامله رنج وزحمتدر رنج وتعب ایسه باردر
وانسانك اوزرنده بار اخرت وار ایکن بار دنیا وغم وغصهٔ ماسوایی یلر
واسم غنی چکمك غناء نفسی بولمق ایچون در یوخسه غناء دنیایی
وجدان ایچون دکل وبن عهدهٔ غنادن کلورم دیمك قوری دعوادر
وطریق فقر طریق نبوی در * فقر ودرویشی شفای مؤمنست *
* زانکه اندروی صفای مؤمنست * فقر مبتدا وشفا خبردر واندروی
مقدم خبر وصفا مؤخر مبتدادر مصراع ثانی نك تقدیری زان سبب که
اندروی هست صفاء مؤمن دیمکدرکه اولکی است اصلی اوزرنه درکه
در معناسنه در وایکنجی است هست معناسنه دروار در دیمکدر
انکچون معناده آخر خبره قیددر وجمله سی تعلیلیه اولور درویشی ده
یامصدریه در پس فقر ودرویشی بر معنایه در فقیر ودرویش
بر معنایه اولدیغی کبی شفا کسرله شفادندر فتحیله که طرف معناسنه
ومرضدن شفا دیدکلری طرف سلامت بولمقدر (معنای بیت) بودرکه

فقر ودرويشلك مؤمنه شفادر اول سببدنكه اول درويشلكده مؤمنه
صفا واردر يعني مؤمنك قلبي كدورت ماسوائله پاس طوتمش ومؤمن
انك غم وغصه سيله مريض اولمق مرتبه سنه يتمش وفقر وفاقه
اول كدورتي ازاله ايتمكه صيقل كبي در زيرا ابتلادر ابتلا ايسه
جلاء دله وسيله در والانبيا واوليا مبتلى اولمزدي وجلاء دل دخي
عكس انوار الٰهيه يي مستلزمدركه مقصود بالذات نور تجلينك
انعكاسيدر پس بو صفا حاصل اولنجق مرض غصه يه دخي شفا
حاصل اولور * مال و اولادت بمعنى دشمنند * كرچه نزديك
تو چشم روشنند * مال مبتدا بمعنى اكا ظرفدر دشمنند خبردر آخرنده
ند ادات جمعدر كرچه عربيده ان وصليه يرينه در نزديك ظرفدر
عند معناسنه مظروفي محذوفدر كرچه مال و اولادت نزديك تو
تقديرنده دركه چشم اول محذوفه خبردر چشم روشن نور ديده
معناسنه پس اصلي سبب روشنائئ چشمدر وجائزدركه بطريق
المبالغه اوله نتكم ديرلر فلان كسه بنم كورر كوزم وطوتر الم در (معناى
بيت) بودركه سنك اموال و اولادك معناده وحقيقتده دشمنلردر زيرا
طريق رهزنلريدر اكرچه سنك يانكده ديده لريكك سبب روشناسيدر
وياخود سنك روشن ديده لركدر كويا دنيايه انلرايله نظر ايدرسك
واولاده قرة العين ديرلر زيرا كوزلر انلرله ساكن اولوب غيريه نظر
ايتمزلر وياخود انسان انلرله مسرور اولور * انما اموالكم را يادكير *
مال وملك اين جهانرا باد كير * يادكير اذكر معناسنه اولوب انما اموالكم
بحسب اللفظ اكا مفعول اولور مراد (انما اموالكم واولادكم فتنة) آيتنك
مضمونيدر اولكى ياد ياء مثناله ذكر معناسنه ايكنجى باء موحده ايله
يل معناسنه ريح كبي مال وملك جهانى بونده ريحه تشبيه واردر
زيرا ريح كبي تيز كذرايدر وهيچ بر فردك يدنده باقى قالميوب صاوريلوب
كيدر (معناى بيت) بودركه (انما اموالكم واولادكم) آيتنى ذكر
ومضمونني فكرايله زيرا الله تعالى بو ايكيسنى فتنه قلمشدركه عبادى
انلرله امتحان ايدر تا كه حقه مشغول اوله غيره مشغول بري برندن ممتاز
اوله وبو جهانك مال وملكني يل طوت يعني يل كبي عد ايله كه
سريع الانقضا ووجودي عدم مثابه سنده بر موهوم نسنه در وآثار

صويه طيانمق اولمديغي كبي اسريله دخي اعتماد يوقدر فافهم
* مرد ره را بود دنيا سود نيست * هركزش انديشه از نابود نيست *
بود دنيا مبتدا مرد ره اكا متعلقدر زيرا لام جاره معناسنه در سود
مفعوليدر نيستك عربي ايله تقديري ليس مفيدا ديمكدر بعد الجمله
خبردر وبويله ديمك دخي جائزدركه نيست مرد ره را بود دنيا سود
مصراع ثانينك تقديري هركز نيست اورا انديشه از نابود ديمكدركه
اورا اندنسنه متعلقدر انديشه فاعليدر حرف جر انديشه يه متعلقدر عربي
ايله تقديري ليس له فكر وغم من المعدوم اصلا اى في وقت من الاوقات
او معناه ليس له ذلك لا جزئيا ولا كليا مرد ره سالك راه حق ديمك
وجوددركه وارلقدر نابود مقابليدركه يوقلقدر (معناى بيت)
بودركه سالك راه حق ايچون دنيانك وجودي مفيد دكلدر يعني انك
وارلغندن اكا فرح كلمز وهركز يوقلغندن دخي غم وغصه سي يوقدر
الحاصل نه وارلغنه سوينور ونه خود يوقلغنه يرينير وقال تعالى
(لكيلا تأسوا على ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتاكم) وجهي بودركه
عارف بالله رسم سوابي صحيفهٔ خاطردن تراش ايلمش ونقش اضافي
سلمش در بو جهتدن حقدن غيري قيدي يوقدر * هركرا از صدق دل
صافي بود * خرقهٔ ولقمهٔ كافي بود * تقديري هركه بود اورا دل
صافي از سر صدق بود خرقهٔ ولقمهٔ كافي ديمكدر كه اورا بودك مفعول
غير صريحي ودل فاعلي وصافي مفعول صريحي در واز صدق
صافي يي تعليلدر خرقه بودك فاعلي وكافي مفعوليدر صدق سرا
وعلانية حقه موافقتدر وفي الحقيقه شوائب صفات نفسانيه دن
تخلصدر صفو دخي شوبدن خلوصدر خرقه ده اوحدت ايچوندر
لقمه ده كي كبي (خرقه اصلنده بر پاره بز در صكره درويشلر جبه سنده
استعمال اولندي بز پاره لريله مرقع اولمغله صكره مرقعه وغير مرقعه
اطلاق اولندي لقمه لقم دن در فتحله ابتلاع معناسنه لقمه ضمله
وفتحله ابتلاع ايچون تهيئه اولنان نسنه در (كافي كفايتدن در كفايت
اول نسنه دركه انده سد ضرورت وبلوغ مراد اوله (معناى بيت)
بودركه هر كسه كه صدق اوجندن قلبي صافي اوله يعني اهل صدق
اولديغندن اوتوري آيينهٔ قلبنده كدورت اولميه اول كمسه يه برخرقه

وبر لقمه كفايت ايديجى اولور يعنى تزين وتنعم قيدنده وغمنده اولماز
بلكه غداء سرسرى وخرقهٔ درويشانه قائل اولور ناظم قدس سره
بوراده مسكنى ذكر ايتمدى زيرا مسكن عند اهل التجرد ضرور ياتدن
دكلدر بلكه مغاره لرده وخرابانده اولمق دخى قابلدر مكر كه متأهل
وصاحب العيال اوله بوصورتده مسكن ضرورى در * انكه در بند
زيادت مبشود * دور آن اهل سعادت مبشود * تقديرى آن كسى كه
مبشود در بندز يادت مبشود دور از اهل سعادت ديمكدر كه اعرابى
ظاهردر بند قيد معناسنه در زيادت عادت عجم اوزرنه تاء طويله ايله
مرسوم وملفوظدر اهل سعادتدن مراد سعادت عظمى صاحبلريدر كه
توفيق الٓهى كمال ذاتيه لرنه مساعده ايتمشدر كه انلر مقربوندر
(معناى بيت) بودر كه اول كسه كه خرقه ولقمه وجرعه دن زياده
قيدنده اوله اول كسه اهل سعادتدن يعنى انلرك مقاماتندن ساقط
وقربلرندن بعيد اولور زيرا هركس تجردنه ومقربونله مناسبت
معنويه سنه كوره بولور * بندكان حق چو جانرا باختند * اسب همت
تا ثريا تاختند * تقديرى چو باختند بندكان حق جانرا تاختند
اسب همت تا ثريا ديمكدر كه بوتقديردن اعرابى ظاهردر باختند جمع
ماضيدر مصدرى باختن در اوينامق معناسنه مضارعنده بازد وبازنده
ديرلر ومصدر فرعيسى بازيدن كلور كه بودخى مستعملدر همت بالاده
شرح اولنمشدر ثريا ثروتدن در كثرت معناسنه زيرا ثريا يدى عدد
يلدزدر كه آلتيسى ظاهر وبرى خفى در واصلنده اون ايكيدر كه
يدنجيسى ايله عرب امتحان ابصار ايدر واون ايكى يه وارنجه رسول الله
صلى الله عليه وسلم محسوس وغيريه غير محسوسدر زيرا حدت بصر
اعتدال مزاجه تابعدر مزاج نبوى ايسه اعدال الامزجه ايدى تا ثرياده
تا انتهاء غايت ايجوندر حتى كبى تاختن چابمقدر كه قوشمق واوينامق
دخى ديرلر مضارعنده خازايه قلب اولنوب تازد وتازنده ديرلر
ومصدر تازيدن دخى كلور كه مصدر فرعيدر (معناى بيت)
بودر كه حق قوللرى يعنى عبد محض حق اولانلر چونكه جانلرك
اويناديلر وميدان فنايه سرلرن قويوب وجوددن ال يوديلر
فرس همتى اول كر يلدزنه دك سكرديلر يعنى چاپدرديلر ولكن سوق

معناسنى متضمن اولوب سورديلر ديمك اولمغله لازم متعدى مقامنده
استعمال اولندى مقصود علوهمت وعالم قدسه حركتلرن بياندر زيرا
ثريا وعيوق وامثالى علوده مثلدر تكلم من الثرى الى الثريا وابن الثريا
من يد المتطاول ديرلر وبوندن مفهوم اولديكه على عظيمه وصول
وحرم حقيقته دخول عناصر سفليه نك احكامندن خروج وبلكه
جاندن دخى فناسيله حاصل اولور والا جان وجهانى ويرمين بوى
جاناندن نه آلور وتجارتندن نه بولور فاعرفه * تا نبازى دروه اوهرچه
هست * انچه مى بايد كجا آيد بدست * بونك تقديرى تا نبازى درره
اوهرچيزى كه اوهست كجا آيد بدست انچه مى بايد ديمكدر كه تامادام
معناسنه در (نبازى فعل مضارع مخاطب منفى در ودرا كا ظرفدر
وهرچيزى مفعولدر واوهست مبتدا وخبر اولوب هرچيزى يه صفتدر
(هست موجودست ديمكدر (انچه يعنى آن چيزى كه مى بايد جمله سى
آيدك فاعليدر (بدست آيده ظرفدر (معناى بيت) بودر كه مادام كه
انك يعنى حقك يولنده هرنه كه واردر موجودى اوينامية سن وجان
وباشى فدا قلميه سن اول نسنه كه كركدر ولازمدر قنده اله كلور يعنى
كلمز مقصود بودر كه افناى وجود ايتمدكجه وصل الٓهى حاصل
اولماز پس سن اكا وجود فانى بى بدل ايدرسن اولدخى سكا وجود
باقى اعطا ايدر كه اخذ منهم واخذوا منه ديدكلرى بودر

* * درفضل سخا كويد * *

* درسخا كوش اى برادر در سخا * تا بيابى ازپس شدت رخا *
دركوشه ظرفدر ايكنجى درآنى تأكيددر رخا بيابى نك مفعولى وجار
ومجرور اكا متعلقدر وبعد الجمله تعليلدر (سخا بالاده سبق ايتدوكى
اوزره على قدر الحاجه اولان عطادر كه رأى معطى يه مفوضدر
(كوش كاف عربى نك ضميله امردر مصدرى كوشيدن در دورشمق
معناسنه (پس باء عجمى ايله صكره وارد معناسنه (شدت اشتدادن
اسمدر سخت ولمق معناسنه (شد فتحيله عقد قوى در فرج بعد الشده
ديرلر غم ومحنتدن صكره كشف معناسنه (رخا فتحيله وخاء معجمه ايله
عربيدر سعة العيش معناسنه اكثريا رخا وشدت برى برينك
مقابله سنده ذكر اولنور كما ورد فى الحديث (تعرف الى الله فى الرخاء

يعرفك فى الشدة (معناى بيت) بودركه اى برادر سخايه چالش سخايه
تا كه شد تدن وقحطدن صكره رخاووسعت عيش بولاسن يعنى غم
وغصه دن نجات بولوب مسرور وخندان اوله سن مقصود جود
وسخانك بو مقوله معناده مؤثر اولديغن بياندر زيرا سخاده محتاجه
شرح صدرواردر جزا ايسه عمل جنسندندر فى المثل كما تدين تدان
فافهم * باش پيوسته جوانمرد اى اخى * زانكه نبود دوزخى هركز سخى *
پيوسته باشه ظرفدر دائما معناسنه جوانمرد مفعولدر زانكه تعليلدر
زان سبب كه معناسنه هركز سخى نبودك فاعلى ودوزخى مفعوليدر
(پيوسته اولاشق ديمكدر متصل كبى (جوانمرد اصلنده مرد جوان دركه
جوان مرده صفتدر حذف رابطه ايله مرد كه جوانست ديمكدر جومرد
ديدكلرى ضمله جوان مردن تخفيف اولنمشدر جوان مرد يكت كشيلر
صكره سخى معناسنده استعمال اولندى زيرا سخى نك سخاوتى جرات
وقوت نفسله شول جهتدنكه ديرلر مال جاندر جان ويرمك ايسه
هر ضعيفه ميسر دكلدر (اخى ده يا متكلم وحده ايچوندر دوزخى ده
نسبت ايچوندر (معناى بيت) بودركه اى قرنداشم وشفيق جانم متصل
سخى اول ويدك احساندن كسمه وچكمه اول سببدنكه سخى هركز
اهل جهنم اولماز مكركه كافر اوله حاتم طىء وابن جدعان وامثالى زيرا
(رب اغفرلى خطيئتى يوم الدين) ديمديلر نتكم حديثده مأثوردر پس
مؤمن سخى داخل نار اولماز زيرا سخا امثل اخلاق انبيادر وكبار
بيورمشلردركه احسن اخلاق بينه وبين الله تسليم ورضادر واحسن
اخلاق بينه وبين عباد الله حسن خلق وسخادر * در رخ مرد سخى
نور وصفاست * زانكه در جنت قرينش مصطفاست * اواكى است
هست معناسنه در تقديرى در رخ مرد سخى هست نور وصفا ديمكدركه
مقدم خبر ومؤخر مبتدادر ودر جنت مابعدنه ظرفدر قرينش مبتدا
ومصطفى خبر وبعد الجمله زانكه يه صفتدر زيرا تقديرى زان سبب كه
ديمكدر مفردات بيت بالاده شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه
جومرد كشى نك يكاغنده ويوزنده نور الهى وصفا وجلا وروشنايى
واردر اول سببدنكه جنتده انك قرين وهمجوارى جناب مصطفادر
صلى الله عليه وسلم يعنى مرد سخى سخاوت وجودى سببيله جناب نبويله

مناسبت معنوى پيدا ايتمكين جنتده مكانى محاذات مقام نبويده اولور
وروى مصطفادن اقتباس نور حسن وجمال ايدوب يوزى نورا اولوب
قالور * حق تعالى بردر جنت نوشت * اين كه جاى اسخيا باشد بهشت *
نوشت كسر واوله ماضيدر مصدرى نوشتن در يازمق معناسنه كتابت كبى
مضارعنده نويسد ونويسنده ديرلر ومصدرى نبشتن دخى كلور
باء موحده كسريله بو صورتده مضارعنده باواوه وشين سين مهمله يه
قلب اولنور ظاهر اولان بودركه مصدر اصلى باء موحده ايله در
واوله اولان مصدر فرعيدر ولكن باووا و حروف شفويه ومبادله دن
اولمغله اهل لغت ايكى مصدرى دخى ثبت ايتمديلر نوشتك فاعلى
حقدر تعالى جملهٔ معترضه در تكلم مروراتيدى بر نوشتك مفعول
غير صريحى واين صريحى در تقديرى اين خط كه ديمكدر اسخيا
سخى نك جمعيدر بهشت بانك كسريله جنتدر كه باشدك فاعلى وجاى
مفعوليدر (معناى بيت) بودركه حق تعالى جنت قپوسى اوستنه دست
قدرتله بو خطى يازدى كه جنت سخيلرى اولور يعنى جنت خلق
اولنديغى وقتده طاق بابه بو مضمون كتابت اولنمش ايدى زيرا جنت كه
معناى جود وكرمدن صورت بولدى انكچون جنته فضل الهى ايله
دخول ايدرلر يوخسه اعمال ايله دكل بو سببدن مؤمنه دخى كركدر كه خلق
الهى ايله متخلق اولوب جواد اوله تا كه جنته دخوله مناسبت قويه بوله
* اسخيارا با جهنم كار نيست * جاى ممسك جز ميان نار نيست * كار نيستك
فاعلى واسخيا اكا متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه وبامع معناسنه دركه
كاره متعلقدر عربى ايله تقديرى ليس للاسخياء فعل ومصلحة مع
جهنم ديمكدر جهنم دار العذابك يعنى حرور وزمهرير وجملهٔ
طبقاتنك اسميدر بعيدة القعر اولان قيويه جهنام ديرلر (جهنم دخى بعيدة
القعر اولمغله اندن مشتق اولدى وبعضيلر ديديلركه جهنم جهامدندركه
ترشرو اولمقدر زيرا جهنم كريهة المنظردر وجهام شول سحاب دركه
مطرن صب ايتمش اوله مطر ايسه رحمت اللهدر چونكه رحمت
يعنى مطر زائل اولدى جهام دنلدى وكذلك الله تعالى جهنمدن
رحمتنى ازاله ايلمشدر بى مرحمت اولان كسه نك ايسه چهره سى عبوس
وكريه در جاى ممسك ايكنجى نيستك فاعليدر وجز استثنا مفرغدر

عربی ایله تقدیری لبس مکان الممسك الاوسط النار (معنای بیت)
بودرکه جومردلر ایچون جهنم ایله ایش یوقدر مالنی مخلندن امساك
و حفظ ایدنلرك یری دخی جهنم اورتاسندن غیری دکلدر یعنی
نه جومردلرك جهنمله ونه بخیللرك جنتله مناسبتلری بلکه جومردلرك
یری وسط جنت و بخیللرك وسط ناردر یعنی جهنم ایچروسیدر زیرا
میان اورته در ولکن چاق اورته دکلدر بلکه چاق اورته یه عرب
وسط دیر سینك فتحیله وعجم میانه دیر هاء تخصیص ایله الحاصل سخا
دخول جنتك اسباب قویه سندندر موجب دکل ایسه ده و بخل جهنمك
اسباب قویه سندندر کذلك زیرا دخول جنت فضلله ودخول نار
عدلله در و درجات وطبقات اعماله اقتسام اولنوب خلودلری
اعتقادلرینه راجع اولور * پیشهٔ اهل بخل تلبیس دان * در جحیمش
همدم ابلیس دان * پیشه دانك مفعول اولی وتلبیس ثانیسی در ایکنجی
دانك مفعول اولی محذوفدر دان ایشانرا دیمکدرکه اهل بخله اشارتدر
مفعول ثانیسی همدم در ودر جحیمش همدمه ظرفدر شین اهل بخله
راجعدر زیرا اهل لفظی جمع وافراده صالحدر و بر دخی بولسانه
مطابقت لازم دکلدر تلبیس تخبیط ومتاع وقماشك عیبنی خریداراوزرینه
ستر ایتمك تدلیس کبی (جحیم جحمه دندرکه آتشك زیاده علولنمسیدر
پس جحیم شول آتشدرکه شدیدة الاشتعالدر جحیم آخرنده شین معناده
دانه قیددرکه دانش دیمکدر (ابلیس ابلاسدندرکه زیاده یأس
وقنوطدن عارض اولان حزندر و بعضیلر دیدیلرکه ابلیس اسم
اعجمیدرکه مشتق دکلدر وشیطان وابلیس ورجیم وامثالی عزازیلك
بعد اللعن اولان اسماسیدر قبل اللعن عزازیل دینلوردی که اسم الهی یه
مضافدر زیرا ایل الله در جبرائیلده اولان کبی (معنای بیت) بودرکه
اهل بخلك صنعتنی تلبیس بیل یعنی خیر وشری بری برینه خلط
ایتمشلردر وطوغری یوله گیتمیوب حیله ومکردن خالی دکللردر اشته
بویله اولدقلری ایچون سن انلری جهنمده مصاحب ابلیس بیل یعنی اهل
جهنم اولوب شیطانله برزنجیره باغلنورلر زیرا مالی امساك ایتمکده
ابلیس تلبیسك وسوسه سنه تابع اولمشلردی بو جهتدن انك تحت
اللواسنده محشور اولوب (واذا النفوس زوجت) موجبنجه جهنمده

دخی اکا مقارن قلنورلر وناظمك قدس سره کلامنده تشدید وتغلیظ
واردر کما لا یخفی علی الناظر المتأمل * هیچ ممسك ننگرد روی بهشت *
* بلکه بااوکم رسد بوی بهشت * هیچ ممسك مابعدنك فاعلی وروی
مفعولیدر بلکه اضرابدرکه ترقی معناسنی افاده ایدر بااو رسده متعلقدر
بوی رسدك فاعلیدر کم مصدر محذوفه صفتدر تقدیری رسد رسیدن
دیمکدرکه رسیدن رسده مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری یصل الیه
ریح الجنة وصولا قلیلا ناقصا ای لا یصل اصلا کما مر نظائره (ننگرد
اصلنده ننگرد در نونك کسریله اوزرینه نون نافیه ادخال اولنوب
ضرورت وزن ایچون نون ثانیهٔ اصلیه نك حرکتی اختلاس اولنور (معنای
بیت) بودرکه هیچ بر ممسك ویاخود ممسك هیچ بر وجهله جنت یوزنه
بقمز زیرا او یوزه بقاجق یوزی یوقدرکه سخا یوزیدر بلکه جنت
رایحه سی که بشیوز ییلق مسافه دن ایریشور اکا آز ایریشور یعنی
ایراقدن بله رایحهٔ جنتی قوقلاز زیرا مشامی باد بخل ایله مسدود اولمغله
دور ونزدیك بو معناده اکا برابردرکه نزدیك اولسه دخی دوردر بعدذا
بوندن مراد یا تغلیظ و یاخود قرآنده ذم اولنان بخلاء درکه کفره در
پس بخل صفت کفره در صفت مؤمنین دکل تکم بو معنایی اشعار ایدر
شول آیت که قرآنده کلور (فویل للمشرکین الذین لا یؤتون الزکوة) یعنی
اصل ایمان معدوم اولان محل فروعله مکلف دکل ایکن زکاتی عدم
ایتانله ذم ایلدی ایتاء زکوة ایتمامك صفت کفره اولدیغنی اشعار وتوبیخدن
اوتوری تکم ولدت فی زمن الملك العادل ده انوشروان کافرك عدلله
موصوف اولدیغی عدلك مطلقا ممدوح اولدیغنه اشارت ایچوندر زیرا
بو عدلدن مراد بینه وبین الناس اولان معامله در وشرك که ظلم عظیمدر
بینه وبین الله اولان معنادر * آنکه میخوانند مر اورا سقر * هل کبر
وبخل را باشد مقر * آنکه آن طبقه ویا آن دار العذاب که تقدیرنده در
میخوانندك ضمیری اهل قرآنه راجعدرکه انلر مصحفده اوقورلر
مر زایده در اورا میخواننددك مفعول اولی وسقر قافله ثانیسیدر
و بعض نسخه ده اورایه بدل وی را دوشمشدر ایکیسی بردر زیرا
وی اصلنده اودر تکم سبق ایتمشدر وبعد الجمله آنکه یه صفتدر
وآنکه تقدیر مذکورله مبتدادر خبری مصراع ثانی جمله سیدر

اهل کبر باشدك مفعول اولی ومقر ثانیسی در سقر حرکله طبقات
جهنمدن برینه علمدر ومطلقا جهنم دیدکاری کبی سقر دخی دیرلر زیرا
آتشی چهره یی احراق وتغییر ایدر ودخی غیری حالی واردرکه
قرآنده مبیندر قال تعالی (وما ادراك ماسقر لاتبقی ولاتذر لواحة للبشر
علیها تسعة عشر) مقر قرار ایده جك یردر زیرا اهل جنت جنتده
واهل نار نارده مخلد ومستقرلردر یعنی دنیاده قرارلری بطریق
الاستیداع ایدی دار بنه دخولدن صکره قرارلری بولدیلر (معنای بیت)
بودر که اول جهنم ویا اول طبقه که علما اکا سقر دیرلر وقاری قرأن
اولنلر سقر دیو اوقورلر الحاصل سقر دیدکلری دار العذاب اهل کبر
وبخله مقر اولور یعنی متکبر وبخیل اولنلرك قرارکاهلری جهنمدر زیرا
کبریا الله تعالی یه مخصوصدر پس هر کیم انکله بو صفتده منازعه
ایدرسه داخل دوزخ اولور وجزاسی بو اولور وکذلك بخل بیان قرآنله
مذمومدر بناء علی هذا هر کیم اکا اعتقاد ایتمزسه کفره ایله ابدی جهنمده
قالور ومؤمن اولدیغی صورتده دخی بخل انی کفره داعی اولور بو سببدن
ابلیس زاهد بخیلی قطارنه المشدر وفاسق سخی یی بند ایده ممشدر
سخانك آخر نجات وصلاحنه سببدر * ای پسر درمردمی مشهور باش
* از بخیلی وزتکبر دور باش * تقدیری باش مشهور درمردمی دیمکدر که
در مشهوره ظرف ومشهور باشك مفعولیدر وازدوره متعلق ودور
باشك مفعولیدر مردمی ده یا مصدریه در مردم آدم اوغلانیدر بوراده
مراد رجلیت وانسانیت دیدکلریدر که اوچ نسنه دن عبارتدر که
صدق اللسان ودفع الاذی عن الجیران ومواساة مع الاخوان در
مواسات مالندن کسه یه نسنه ویروب انکله مشترك اولمقدر که سخا
دیدکلری بدر بخیلی ده یا مصدریه در (معنای بیت) بودر که ای پسر
انسانیتده وکشی لکده مشهور اول یعنی جود وکرمله خلق اراسنده
شهرت بولوب هر آغزدن برخیر دعا ال ودرجات عالیه صاحبی اول
وبخلق وتکبردن بعید اول یعنی جمیع صفات ذمیمه دن وخصوص
اوزره بخل وتکبردن قلبکی تطهیر ایله وبو مقوله بد نسنه لرك یانندن
اوغرامه زیرا حقدن بعدکه باعث اولور * باسخا باش وتواضع
پیشه کیر * تاشود روی دلت بدر منیر * تواضع کیرك مفعول اولی وپیشه

ثانیسی در روی شودك فاعلی وبدر مفعولی ومنیر بدرك صفتی در
وبعد الجمله ماقبلنه تعلیلدر (تواضع نفسنی وضع وخفضدر که
ریاست وکبرك مقابلیدر نتکم بالاده مرور ایتمشدر (پیشه صنعتدر
شرحی بالاده کذر ایلمشدر (کیر کاف عجمی ایله امردر مصدری
کرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده کیرد وکیرنده دیرلر یعنی تابی داله
قلب وفایی بلاقلب حذف ویا زیاده ایدرلر وکافك زیاده لکی اشباع
کسره دن اولمق دخی وجهدر ولکن دیمشلردر که عمل مذکور شاذدر
یعنی کرفتن دن کیرد دیمك علی خلاف القیاس در که یانك زیاده لکی
وفانك بلاقلب حذفیدر (بدر اون درت کیجه لك آی که نورله ممتلی
اوله (منیر انارتدن در روشن ایلمك معناسنه (معنای بیت) بودر که سخایه
مقارن اول وتواضعی کند که صنعت اتخاذ ایله که صانع صنعته مقید
اولدیغی کبی سندخی تواضعدن جدا اولمه تا که سنك قلبك یوزی
عالمی روشن ایدیجی اون درت کیجه لك ماه کبی اوله زیرا سخا ایله جلاء دل
حاصل اولور ومتواضع دخی خاکدن مرفوع اولوب خاك آلود
اولدیغی مقابله ده مقام عالیده زبرقان کبی شرف ونور بولور

* ⁂ در بیان افعال شیطانی بود ⁂ *

* چار خصلت فعل شیطانی بود * داند اینها هر که رحمانی بود *
چار خصلت بودك فاعلی وفعل مفعولیدر ویاخود چار خصلت وجمله
فعلیه خبردر هر که داندك فاعلی واینها مفعولیدر بودر رحمانی جمله سی
فاعله صفتدر رحمانی وشیطانی ده اولان یالر نسبت ایچوندر (رحمانی
اخلاق الهیه ایله متخلق (وشیطانی صفات شیطانیه ایله متصف اولان
کسه در (اینها چار خصلته اشارتدر (معنای بیت) بودر که درت عدد
خصلت ذمیمه شیطانه منسوب ایش اولور رحمانی اولان بو خصال
رذیله یی بیلور ونتیجه سنه واصل اولور بوراده عالمه رحمانی دیدی
زیرا علم اسم رحماندن فیض خاصدر وانسان رحمانی اولمدقچه شیطانی
وفعل شیطانی بلمز ومیان خیر وشری فرق ایتمز انکیچون هر عصرده
بین الناس اختلافات کثیره سی اکثری جهلدن ناشیدر * عطسهٔ مردم
چو بکذشت از یکی * باشد آن از فعل شیطان بی شکی * تقدیری
چو بکذشت عطسهٔ انسان از یکی باشد دیمکدر که اعرابی ظاهردر

مطلب

(عطسه ده اولان همزه اضافت ایچوندر (عطسه اغسرمق دیدکلریدر عطاس کبی اصلنده بناء مره در برکره اغسرمق معناسنه (یکی ده وبی شکی ده یاز زائده در (معنای بیت) بودرکه آدم اوغلاننك یعنی اولادنك کرك مذکر وکرك مؤنث اغسرمسی چونکه بردن چکدی یعنی زیاده اولدی اول بی شك فعل شیطاندن اولور یعنی شیطانك دماغ انسانی تحریك وضرب ندن اولورتا که صورتی متغیر وبرآفته مؤدی اوله معلوم اولا که نفخ روح آدمك علیه السلام وجودنه سریان ایتدکده منخرلرندن یعنی بورنی دلكلرندن هواء چقوب اغسردی بوسببدن صورتی متغیر اولوب یه یرینه کلدکده ملك اکا حمد ایتمکی تعلیم ایتدی زیرا حسن صورتنك اولکی حالنه عودتی نعمت جلیله یدی آدم دخی علیه السلام الحمد لله دیوجك الله تعالی بیوردی که یرحمك الله یا آدم لهذا خلقتك یعنی سنی بکا حمد ایچون خلق ایتدم تا که حمدك مقابله سنده سکا رحمت ایدم اشته تشمیت عاطس بورادن قالدی ومصابیحده کلورکه برکسه حضور رسول الله ده علیه الصلاة والسلام اغسردقده جناب نبوت دخی یرحمك الله بیوردی واردنجه برکره دخی اغسردقده بیوردی که الرجل مزکوم یعنی ایکنجی عطسه سند تشمیت ایتیوب بو آدم زکام علتنه مبتلادر دیو اشارت ایلدی ناظمك قدس سره کلامی بوروایته وآدمك علیه السلام عطسه واحده سنه موافقدر وبعض روایتده ایکی یه وبعضنده اوجه دك جواب لازم واوچدن زیاده سنده مخیردر وحدیثده کلورکه (من عطس ثلث عطسات متوالیات کان الایمان ثابتا فی قلبه) دیو حدیثده اوچه دك تشمیت لازم کلدیکی فهم اولنور وتشمیت لازم کلیجك عاطسه دخی هر کره ده حمد لازم اولور وجواب حمد مسموع اولدیغی صورتنده در والافلا * خون بینی نیز از شیطان بود * انکه ظاهر دشمن انسان بود * خون بودك فاعلی وازا کاه متعلقدر وانکه آن شیطان که دیمکدر ظاهر فی الحقیقه دشمنه صفتدر بود دشمن ظاهر انسان دیمکدر که دشمن بودك مفعولی وبعد الجمله شیطانه صفت اولور یعنی اولنده باء موحده نك کسری وآخرنده یاء اصلیه ایله بروندر انف کبی (معنای بیت) بودرکه برون قانی دخی شیطاندن اولور یعنی انك دماغ

انسانی ضربندندر تاکه سیلان دم کثیرله هلاك وله اول شیطانك انسانك دشمن ظاهری اولور یعنی دشمن اولدیغی آشکاره درا کرچه اغوا والقاسی خفیدر که قان پاره سی اولان یورك انك مغمزی در ومنفذی بین الکتفین درانکیچون اورادن حجامت سنتدر زیرا دمك تقلبلی ایله مجاری شیطانتنك اولور والله الحفیظ * خامیازه فعل شیطانست وقی * ای پسر ایمن مباش ازمکروی * خامیازه مبتدا وفعل خبروقی خامیازه اوزرنه معطوفدر ایمن مابعدنه مفعولدر ازایمنه متعلقدر خامیازه اسنمك وخمیازه دخی دیرلر یازه اسمدر اسنمك معناسنه مصدری یازیدن درکه اسنمك وکرنمك در عرب اسنمکه تثاءب دیروکرنمکه تمطی دیر (خام ناپخته وکنند وخم اکری وقورم وبکلم وکنندك بوغازه کیچه جك یری ظاهر اولان بودرکه خام اصلنده یازه اضافتله در ولکن وجهی تأمل ایله ظاهر اولور (قی عربیدر اصلنده همزه ایله در فی کبی ولکن وی ایله قافیه اولمقدن اوتوری بلاهمزه تلفظ اولنور قئ کوکلی بولانوب قوصمقدر (ایمن همزه نك ومیمك کسری ایله تسکین بالاده مؤمن مقابله سنده ایراد اولندیغی اسکادالدر ایمن باامان وبی خوفدر (مکرخفیه سعی بالفساد در (وی اصلنده اوی درکه ضمیر منفصلدر بوراده شیطانه راجعدر مکره همزه حذف وواو مفتوح قلندی تتکیم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اسنمك فعل شیطاندر یعنی اکا منسوب برکار قبیحدر زیرا اسنمك که آغزن آچوب کرنمکدر سببی کثرت طعامدن حاصل اولان ثقالت بدندر که حبا ئل شیطاندندر انکیچون دیمشلردرکه هیچ برنبی تثاءب ایتمامشدر زیرا انلرده موجب تثاءب یوقدر وآغزن آچاق دخول شیطانه طریقدر انکیچون یدیله ویاینکی ایله ستر فم ایتمك کرکدر کرك داخل صلوتده وکرك خارجنده زیرا ترك ادبدن ومفسده دن خالی دکلدر وکذلك قئ ایتمك دخی فعل شیطاندرکه قبحی جهتیله اکامضافدر زیرا سبب غالبی امتلا وانحرافدرکه وجوده کسل ویرمکدن وطاعتی تأخیره باعث اولمقدن منفك اولماز ای پسر شیطانك مکرندن بی خوف وباامن اولمه زیرا حفیه ساعی بالفسادد ر بعده ذا ناظم قدس سره طاعون وحیضی ذکر ایتدی مع هذا ایکیسی دخی ضرب جنه منسوبدرزیرا طاعون سبب شهادت وحیضك

سیلانی دخی مدار صلاح رحم وطبیعتدر سؤال اولنورسه که چونکه
حیضده فایده واردر شیطانه نسبتك معناسی ندر جواب بودرکه مانع
صلوة وصیام اولدیغیچوندر انکیچون نسایه ناقصات الدین دنلدی

* درصفت منافق کوید *

* دور باش ای خواجه ازاهل نفاق * درجهنم ان منافق راوثاق *
ازدوره متعلقدر در دانه ظرفدر وثاق دانك مفعولی ومنافق راوثاقه
متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در وثاق کسر واوله فارسیده خانه
معناسنه وفتح وکسرله عربیده شول ایپدرکه آنکله حیوان بغلنور
بورادهمراد اولکیدر بقیهٔ مفردات شرح اولنمشدر (معنای بیت)
بودرکه ای خواجه یعنی ای عزیز ومحترم اولان مؤمن مخلص اهل
نفاقدن وصفتلرندن دوراول وصحبتریچون مجلسلرینه داخل اولمه
منافقك خانه ومنزلنی جهنمده بیل که درك اسفلدر واول طبقه نك عذابی
سائردن اشددر پس اهل ناره قریب اولان دخی اهل نار اولور بوکره
باعلامت نفاق ندرتاکه اول نشانله منافقی بیلوب آندن بعید اولایم
دیو سؤال واردا ولیجق جواب ویررکه * سه علامت درمنافق ظاهرست
* زان سبب مقهور قهر قاهرست * سه علامت مبتدا ودر ظاهره
ظرف وظاهر خبردر زان سبب عربیده ولهذا یرینه درکه مابعدنده
مقهوره متعلقدر مقهور مبتداء محذوفه خبردر تقدیری او مقهور
دیمکدر مقهور مابعدنه ومابعدی دخی مابعدنه مضافدر (قهر غلبه
وتذلیلدر قاهر وقهار الله تعالی درکه قهر فی الحقیقه انك صفتیدر
(معنای بیت) بودرکه اوچ علامت منافقده ظاهردر یعنی منافقك
اوچ علامت ظاهرهسی ونشان نفاقی واردرکه منافق اولدیغی اندن
معلوم اولور اول سببدن یعنی اول اوچ علامتدن وخصلت رذیله دن
اونوری الله قاهرك قهرنك مقهوریدر یعنی تحت قهرا لهیده در که
اکا حقدن روی لطف یوقدر * وعدهای اوهمه باشد خلاف *
قول اونبود بغیر ازکذب ولاف * وعدها اشدك فاعلی ویا اضافت
ایچوندرهمه وعدهایی تأکیددر خلاف مفعولدر قول نبودك فاعلی
وبغیرا کا متعلق وازدخی غیره متعلقدر (وعدها وعدك جمیدر
وعد خیرله ترجیدر یعنی زمان مستقبلده ایصال منفعت ایله اخباردر

خیرده استعمال اولندیغی کبی شرده دخی مستعملدر قال الله تعالی
(وعدها الله الذین کفروا) خلاف اصلنده وفاقك مقابلیدر بوراده
خلف معناسنه درکه وعده وفا ایتمامکدر (لاف زرق وریا واوکنمك
معناسنه اسم مصدردر لاف زدن ولافیدن اوکنمكدر (معنای بیت)
بودرکه منافقك جمله وعدلری خلاف اولور یعنی ایتدوکی وعدلره
وفا ایتمز وانك سوزی کذب ولافدن غیریله اولماز یعنی سوزلری
واقعه مطابق دکلدر وقوری لاف وچکه درکه بونلردن شرعده
نهی اولنمشدر ولکن اکر نفاق کفری ابطال واسلامی اظهار له
اولورسه اکا نفاق ایمانی وشرعی دیرلرکه موجب درك اسفل اولان
بونفاقدر واکر سری خلاف علنی اولمق معناسنده اولورسه اکا نفاق
عملی وعرفی دیرلر که بونك عذابی سائر عصات مؤمنین ایله طبقهٔ
علیای نارده در وناظمك قدس سره عنوان کلامده وثاقی جهنمده در
دیدوکی بومعنایه محمولدر زیرا بونفاق اولکینك شعبه لرندندر یوخسه
حقیقت نفاق دکلدر واکر مرادی درك اسفل ایسه کلامی تغلیظه
ویا استحلاله محمول اولور * مؤمنانرا کم اعانت میکنند * هم امانت
راخیانت میکنند * مصراع اولك عربی ایله تعبیری یفعل قلیلا
من الاعانة للمؤمنین دیمکدر پس کم میکنندك مفعولی واعانت تمیزی
ومؤمنانرا اعانته متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در بعض نسخ ده
اعانته بدل رعایت وبعضنده عنایت دوشمشدر مأل بردر عنایت شانه
اعتنا واهتمام معناسنه در (امانت وخیانت بری برینك مقابلیدر یعنی
خیانت امانتده خلاف شرعله تصرفدر (معنای بیت) بودرکه منافق
مؤمن مخلص اولنلره آز یاردم ایدر یعنی اختیاریله اعانت ورعایت
ایتمز وشانلرنده وخصوصنده اهتمام قلمز مکر ضروری واقع اوله هم مطلب
امانته خیانت ایلر یعنی قبول ایتدوکی کبی محلنده تسلیم ایتمز بلکه
یا انکار ویا تبدیل ویا نقض ایلر وعلی هذا بعدذا حدیث صحیحده وارد
اولدیغی اوزره علامت نفاق اوچدر ودرتدر که خیانت وکذب
وغدر وفجور عندالمخاصمه در یعنی حقدن عدول ایتمکدر وناظم
قدس سره اوچ روایتیله عامل اولوب فجور عندالمخاصمه یی ترك
ایتدی * نیست در وعده منافق راوفا * زان نباشد در رخش نور وصفا

نیست عربی ده لیس معناسنه اولمغله وفا انك فاعلی ودر وفایه ظرف ومنافق راوفایه متعلق ومنفی بی تبیین در وجائزدرکه نیست نفی ایچون اولان لامعناسنه اوله بوصورتده وفا انك اسمی اولور لاوفاء للمنافق فی وعده معناسنه زان نفیی تعلیل ودر نباشده ظرف ونور فاعلیدر مفردات بیت مرة بعد اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه منافق ایچون وعدنده وفایوقدر بلکه کاری عهدنی نقض ووعدنه عدم وفادر بوسببدن انك یکاغنده یعنی یوزنده نور وصفا یوقدر زیرا ظلمت باطنی وتاریکیٔ عملی چهره سنه عکس ایتمشدر شویله که اکر برچشم بصیرتی نور فراستله منور و پرتو عیان وکشفله روشن برکسه نظر ایلسه صورت ظلمت کوریر نور مخلصلر یوزنده نور ظاهر اولدیغی کبی فافهم * تاپنداری منافق را امین * نیست بادا تخمش ازروی زمین * تا تحذیر ایچوندر صاقین معناسنه زنهار کبی نپنداری مضارع منفی در مصدری پنداشتن در صانمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب پندارد و پندارنده دیرلر منافق مفعول اول وامین ثانی در امین صفت مشبهه در که خائنك وخؤنك صبور وزنی اوزرنه مقابلیدر بادا امر غایبدر اولسون معناسنه اصلنده بود در واو الفه قلب اولندقده بانك ضمه سی تبدیل اولنوب باد اولدی صکره تفخیم ایچون اخرینه الف اطلاق الحاق اولنوب بادا دنلدی وحلبی ده کلورکه باد اصلنده بواد در کثرت استعمالنده بناء واو حذف اولنمشدر انتهی ولکن صحیح اولان اولکی در زیرا بوراده الف صکره دن زیاده در کناده ورسادده وامثالنده اولدیغی کبی پس امر غایب اصلنده مضارع صیغه سی اوزرنه در که فرقلری قرائنله در الفله اولان امر غایب دعاده مستعملدر رحمت کناد کبی رحمت ایلسون دیمکدر (نیست بادانك مفعولی و(تخمش فاعلیدر تخم هرنسنه نك اصلی وماده سیدر حیوانده ومیوه ده وغیریده مستعملدر تخم مرغ یمرطه در بعض نسخ ده شرش ونامش واکن تخم ابلغدر از نیسته متعلقدر روی زمین ظاهر اولان ارض دیمکدر (معنای بیت) بودرکه زنهار منافق امین ظن ایلمه سن زیرا امانت خواص اهل ایمانك صفتیدر پس اکر مالکی واکر رازکی اکا امانت ویرمه والاضایع اولور منافقك تخمی یریوزندن یوغ اولسون زیرا

ضرر

ضرر عاقی واردر بو جهتدن بد دعایه مستحقدر وسلسله سنك انقطاعنده نفع شامل واردر زیرا دیمشلردرکه الحیة لاتلد الاالحیة وبومقامده سویلمشلردر اذاطاب اصل المرء طاب فروعه * ازمنافق ای پسر پرهیزکن * تیغ را ازبهر قتلش تیزکن * از پرهیزه متعلق و پرهیزکن کلمه سنك مفعولیدر وتیغ ایکنجی کنك مفعول اولی وتیز ثانیسی ویاخود علی العکس در ازبهر فعلی تعلیلدر پرهیز صاقنمقدر تیغ مطلقا تیز وکسکین نسنه در دمردن اولسون غیریدن اولسون بوراده مراد قلیجدر تیغك اصلی تیردر زاغینه تبدیل اولنمشدر کریغ ده کبی که اصلی کریزدر (قتل جسددن روحی ازاله در موت کبی غیرك مباشرتی اعتباریله قتل وفوت حیات اعتباریله موت دیرلر تیز نافذ در ترك بچردیر تیره وصف اولنورسه مراد دلك وتیغه وصف اولورسه بچمك در مقابلی کند درضمله نفوذی یوق معناسنه ترك اکا چونکه دیر زبان تیز دیرلر نافذ نسنیه تشبیه اعتباریله وحدتلو کشی یه مجازا تیز دیرلر لسان ترکیده مجازا سریع بچر دیدکلری کبی فارسیده تیز دیرلر عربك الوقت سیف قاطع دیدوکی سریع معناسنه در (معنای بیت) بودرکه ای پسر منافقدن وانکله صحبت ومخالصه دن ومصادقه دن حذر واجتناب ایله بلکه شرنی دفع ایچون آنی قتل ایتمدن اوتوری قلیجی کسکین ایله زیرا واجب القتل در شول وجهدنکه مضردر بوکلام بطریق المبالغه در وجائزدرکه تیغی تیز ایتمکدن مراد بد دعا وله تکلم بالاده کندندن صادر اولدی ومحتملدرکه قتلدن مراد قتل حکمی اولا که شری مندفع اولور وجهله تضییق در فافهم * بامنافق هرکه همره میشود * منزل اودرتك چه میشود * تقدیری هرکسی که میشود همراه بامنافق میشود منزل اودرتك چاه دیمکدرکه بوتقدیردن اعرابی ظاهردر بعض نسخ ده درتك چه یرنه در جهنم دوشمشدر اولکیسی ابلغدر (تك فتحله دیب که فتحله عرب قعر دیر درین لك معناسنه (معنای بیت) بودرکه هرکسه که منافق ایله یولداش واکا یار ومصاحب اولور انك منزلی چاهك یعنی جهنم قیوسنك درین دیبنده اولورکه جهنمك دیبی یتمش ییلاق مسافه در مراد (ان المنافقین فی الدرك الاسفل من النار) مضمونیدر زیرا هرکس

قريننك حكمنى اخذ ايدر وجزاسى دخى اكا كوره اولور وبونده يول
بولداشى اولمقدن تحذيره رمز واردر زيرا موجب تعب وسقوطدر فافهم

* در علامت اهل تقوى ميكويد *

* سه علامت باشد اندر متقى * كى بود نسبت تقى را با شقى *

باشدك فاعلى سه علامت واندر اكا ظرفدر نسبت بودك فاعلى وتقى
نسبته متعلق درباكبى (متقى اتقادندر وقايه اتخاذ ايتمك معناسنه كه
كنديكى انكله صيانت ايتد وكك نسنه در وحقيقتى نفسى موجب
عقوبت اولان فعل وتركدن صيانتدر كفر ومعاصى وتعلق ماسوى كبى
وانك اسمنه تقوى ديرلر ومتقى وتقى بردر زيرا اتقيت الشى دنلدوكى كبى
تقيت الشىء دخى دينلور متقى نك جمعى متقون وتقى نك جمعى اتقيا كلور
نسبت اضافت وبرنسنه يى برنسنه يه ايصالدر شقى سعيدك مقابليدر كه
اسباب توفيق اكا مساعده ايتمامشدر (معناى بيت) بودركه اوچ
علامت اولور متقى ده كه اول علامالله سعيد ومتقى اولديغى بلنور
وشقى يه سعيد دنلمز عكسى كبى زيرا اچن تقى نك شقى به نسبت واضافتى
اولور يعنى اولماز الحاصل متقى كه سعيددر بشقه علامتى واردر كه انك
سببيله سعيد شقى يه قياس اولنماز وحكم واحد ده قلنمز بلكه هر برى
وصف مخصوصى جهتيله برقيلدندر فافهم جدا * برحذر باشد تقى
از يار بد * تا نيند از دور ادر كار بد * تقديرى باشد تقى برحذر از يار بد
تانيندا زدا ورادر كار بد ديمكدركه تقى باشدك فاعلى وبرا كا واز حذره
متعلقدر تا تعليليه در نيند ازدك فاعلى تحتنده يار بده راجع اولان
ضميردر ورا اصلنده اورادر نيند ازدك مفعوليدر او ضمير منفصلدركه
تقى به راجعدر درنيند ازده ظرفدر (معناى بيت) بودركه متقى اولان
كمسه يرامز ياردن حذر وخوف اوزرنه اولور يعنى بدكار آدمى كندنه
يار ايدوب آنكله صحبت ايتمز تا كه انى كار بده القا ايتميه زيرا بدكاره قرين
اولان دخى بدكار اولور نتكيم مثلى تركيده كلور اوزم اوزمه كوره قرارر
يعنى انك رنكندن وطعمندن چقمز زيرا اصلده شركت فرعده شركتى
مستلزمدر * كم رود ديكر در وغش بر زبان * وز طريق كذب باشد
بركران * تقديرى ديكر كم رود دروغ بر زبانش ديمكدركه شين
زبانه قيددركه بونك عربى ايله تقديرى الثانى انه يجرى الكذب على

لسانه

لسانه قليلا اى جريانا قليلا ديمكدر زيرا ديكر كه بر دخى ديمكدر بورادة
ايكنجى معناسنه دركه اوچ علامتدن اولكينك غيريدر وكمدن مفهوم
اولان نقصان قلته وقلت عدمه محمولدر رود مضارعدر مصدرى
رفتن دركتمك معناسنه دروغ انك فاعليدر كه يلان ديمكدر وز طريق
واز طريقدن مخففدر كه باشده متعلقدر طريق يولدر زيرا آياق ايله
طرق وضرب اولنور كران كاف عربينك فتحيله كنار معناسنه دركه
مقلوبيدر (معناى بيت) بودركه بر دخى علامت متقى بودركه لسانى
اوزرينه كذب آزكيدر يعنى اصلا يلان سويلمز وطريق كذبدن كنار اوزرنه
اولور يعنى راه دروغه كتمز بلكه كناره چقر وسلامت بولور زيرا طريق
كذبك غايتى منزل دوزخدر وكنارى صدقدركه يمين عرشه ايصال
ايدركه جنت اورادهدر والله الموصل * از حلال پاك كم كيرند كام *
تانيفتند اهل تقوى در حرام * بو تركيبك اصلنده تقديرى اهل
تقوى كم كيرند كام از حلال پاك تانيفتند در حرام ديمكدر صكره اضمار
قبل الذكر طريقنده سلوك واقع اولدى پس كيرندك ضميرى مؤخر اهل
تقوى يه راجعدر انكچون جمع ايراد ايلدى اهل تقوى نيفتندك فاعليدر
انكچون نيفتندى افراد ايتدى حلال عقده منع اندن منحل اولان
نسنه در استعمالى اوزرنه معاقبه يوقدر پاك طاهر ديمكدر كه شبهه دن
مبرادر كم لفظى واعرابى نظائرندن اخذ اولنور كام كاف عربى ايله
مراددر تفصيلى بالاده در نيفتدده نون نافيه در يفتد اصلنده افتددر كه
دفع ثقلت ايچون همزه يايه قلب اولنمشدر مصدرى افتادندر دوشمك
معناسنه حرام محرمدركه حرمتى دليل قطعى ايله ثابت اولمشدر وكعبه يه
وحرمنه مسجد حرام دنلدوكى حرمت عظيمه سندن اوتوريدر
(معناى بيت) بودركه اهل تقوى حلال ظاهردن بله آز مراد طوتر
يعنى دكمه برغدا ئله تعيش ايتمزلركه صورتا حلال اولوب تا كه حرامه
دوشميه لر زيرا تقوى وورعده اهتمام ايتمين شبهاته داخل اولوب
اورادن حرامه تجاوز ايدر انكچون قرأنده كلور (تلك حدود الله
فلا تقربوها) پس قرب حدوددن نهيده مبالغه واردر زيرا مقصود
اصلى حدردى عدم تجاوزدر يوخسه عدم قرب دكل

* در بيان شكر نعما *

* هر كه را باشد سه خصلت در سرشت * باشد آن كس بى شك
ازاهل بهشت * تقديرى هر كسى كه باشد اورا سه خصلت در سرشت
ديمكدركه بونك اعرابى ظاهر ومصراع ثانى نك اظهردر (سرشت طبع
ونهادومزاج دركه انسان اوزرنه تخمير اولنمشدر (سرشتن يوغرمقدر
مضارعنده يا زايده سيله سرشد وسريشنده ديرلر (معناى بيت)
بودركه هركسه كه انك خيرمايهٔ اصلبسندن اوچ خصلت جيره اوله
اولكسه بى شك وشبهه اهل جنتدن اولور مقصود توحيده مقارن
اولان خصالدر والا بى فايده در * شكردر نعما وصبراندر بلا * ميدهد
آيينهٔ دلرا جلا * شكرمبتدا ودراكا ظرف ميدهدك فاعلى تحتنده
ضمير شكر آيينهٔ مفعول اول وجلا ثانيدر شكر وصبر بالاده بلندى نعماء
نونك فتحى ومدله ضراء مقابليدر يعنى نعماء حسن حال وطيب
عيش وضرا سوء حال وضيق معاش در (آيينه معروفدركه ترك
كوزكو دير ايكى يائله وبريائله دخى جائزدر عرب مرآت دير روم
سجنجل دير صكره تعريب اولنمشدر (جلا كسرله صقالتدركه پاس
اچقدر بوراده دلى آيينه يه تشبيه ايلدى زيرا صور معقوله ومعنويه
انده ظاهر اولور وانك كدورتى شكوك وظنون وتعلقات فانيه دن كلور
(معناى بيت) بودركه نعمتده شكر وبلا ومحنتده صبر ايتمك آيينهٔ دله
جلا ويرر زيرا شكر اعتراف نعمت ومعرفت منعم ايله اولور وصبر كه نفسى
مكروه اوزرنه حبس در احتسابله در يعنى طلب ثوابله در پس ايكى
صورتده دخى حضور قلب بولنور پاسى ايسه ذكرالله ازاله ايدر يعنى
ذكرالهى باعث صفوت وذكر ماسوى باعث كدرتدر قال الله تعالى
(فاذكرونى اذكركم) يعنى ذكرعبد ذكرحقه سببدر ذكرحق ايسه
قلبى ظلماتدن اخراج ونوره ادخال ايدر نتكم تنزيلده كلور (ليخرجكم
من الظلمات الى النور) الى آخره فافهم جدا واعمل * هر كه مستغفر
بود اندر كناه * حق زناردوزخش داردنكاه * مصراع ثانينك تقديرى
داردش حق نكاه ازنار دوزخ ديمكدركه شين دارده قيددر (مستغفر
اسم فاعل صيغه سى اوزره استغفار يعنى كناهى عفو وستر طلب ايديجى
(نكاه نونك كسرى وكاف عجميله صقلامق حفظ كبى (معناى بيت)
بودركه هر كشى كه كناهه دوشسه كدكه كناهنه استغفار ايديجى اوله

حق تعالى انى نار دوزخدن حفظ ايليه يعنى توبه سى سببيله مغفور
وعذاب جهنمدن مصون اوله زيراقرآنده كلور (وهو الذى يقبل التوبة
عن عباده) وحديثده كلور كه (التائب من الذنب كمن لاذنب له)
وكلام ناظمدن قدس سره فهم اولنور كه مصر اولان معذب اوله
ولكن مشيت حقده در قال تعالى (ويغفر مادون ذلك لمن يشاء) يعنى
شرك بلاتوبة مغفور اولماز سائر صغائر وكبائرك عفوى جائزدر صغيره
اوزرنه عقاب جائز اولديغى كبى فافهم * هر كه ترسد از اله خويشتن *
خواهد او عذر كناه خويشتن * ترسد مضارعدر مصدرى ترسيدندر
قورقمق معناسنه خوف كبى بعد الجمله هر كه يه صفت اولور او
خواهدك فاعلى وعذر مفعولى وبعد الجمله هر كه يه خبردر زيرا
هر كه هر كسى كه تقديرنده دركه مبتدادر خويشتن كندى ديمكدر
آلهك خويشتنه اضافتنده فائده بودركه هر كس كندى افنديسندن
خوف ايده كلمسدر حق تعالى ايسه رب العالمين دركه هر كس انك
مربوب ومملوكى در (عذر ايتدوكنه اعتراف ايدوب دخى ايتميه يم
ديمكدر نتكم بالاده شرح اولندى (معناى بيت) بودركه هركسه كه
كندى معبودندن وافنديسندن خوف ايليه كندى كناهنك عذرنى
طلب ايلر يعنى توبه واستغفار ايدوب بردخى ايتميه يم ديو دركاهه يوز
سورر وعذرى وعد كريمى موجبنجه مقبول اولور وهر كيمده كه
خوف وخشيت يوقدر مصر وبى باك اولور وبو حالله آخر كفر
مرتبه سنه ايرر * معصيت ز اهر كه پى در پى كند * ايزدش ازاهل
جنت كى كند * تقديرى هر كسى كه كند معصيت را پى در پى ك
كندش ايزد ازاهل جنت ديمكدر كه هر كسى مبتدا ومعصيت كندك
مفعولى وپى در پى معصيتدن حالدر متصلا معناسنه وياخود كندك
فاعلندن حالدر مصرا معناسنه ودر پى اولكينك صفتيدر ايزد ايكنجى
كندك فاعلى وجار ومجرور اكا متعلقدر وبعد الجمله خبردر (معصيت
فعل محرمدركه قصدله واقع اولمش اوله زيرا خطائله اولانه زله ديرلر
پى باء عجمينك فتحه سيله ايز واوكجه وارد معناسنه (پى در پى لاينقطع
ديمكدر ايزايزه متصل اولديغى كبى كه برى برى اردنجه در (ايزد زاء معجمهٔ
عربيه وياء عجميه نك فتحه سيله تكرى معناسنه علم اولديغى بالاده

مفصلدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که متصل معصیت اشلیه
یعنی معصیتی معصیته متصل قیله ویاخود معصیت اوزرنه مصر اوله
کرکسه بردورلو معصیت اوله الله تعالی انی قچن اهل جنتدن ایلر
یعنی ایلمز زیرا استفهام انکاری درمقصود تهدید واهل اصرارك جنته
دخولنی استبعاددر زیرا مصر ایچون سوء خاتمه‌دن خوف اولنور
وسیئات کثیره‌سی اولمق دخی بویله‌در * ای پسر دائم باستغفار باش *
وز بدان ومفسدان بیزار باش * دائم باشه نظرفدر باستغفار دخی اکا
متعلقدر مصراع ثانی‌نك تقدیری و باش بیزار از بدان ومفسدان
دیمکدر که بیزار باشك مفعولی واز بیزاره متعلقدر بعض نسخ‌ده
مفسدان یرینه مفلسان دوشمشدر فاسددر که تصرف ناسخدن
ومفلس معنی اولمقدن درمکر که بده مقارنت قرینه سیله مفلس آخرت
مراد اوله (بیزار نفرت یعنی اورکمك در وقاچمق (معنای بیت) بودر که
ای پسر علی الدوام استغفاره مشغول اول زیرا بشر اهل شردر
وبالفرض کاه اولمسه دخی حقه رجوع دائم کرکدر که خواصك توبه‌سی
بودر وبدلردن ومفسدلردن نفرت ایله وصحبتلرینه داخل اولمه بلکه انلرڭ
یرینه مرور ایلسك یان ویر والا چهره‌لرندن سکا نحوست عکس ایدر

* * در فضیلت صدقه می‌کوید * *

* کر کنی خیری بدست خویش کن * خیر خودرا وقف هردرویش کن *
خیری کنی‌نك مفعولیدر یا وحدت ویا ابهام ایچوندر نه مقوله خیر
اولورسه اولسون دیمکدر بدست آخر مصراعده اولان کنه متعلقدر
خیر خود مصراع ثانی آخرنده اولان کنك مفعول اولی و وقف ثانیسیدر
(وقف لغتده حبسدر وشرعده وقف مالدر فی سبیل الله واکا خیر
دیرلر زیرا خیر امر مرغوب فیه‌در مؤمن ایسه عملك ثوابنه رغبت ایدر
زیرا معاده ایمانی واردر (درویش لغوی فقیر ودرویش اصطلاحی
سالکدر بوراده مراد مطلق درویشدر وفقراء سالکینه وقف ایتمك
غیریلره وقفدن اولادر زیرا انلر غدالرن جهر ذکرله اذابه ایدرلر
ونور ذکر عرشه طوغری کیدر بلکه اندن کذر ایدر بو جهتدن
انلره انفاق خیرلی اولور مکر که متصوفه بطالیندن اولالر (معنای بیت)
بودر که اکر برخیر ایدرسك کندی الکله خر ایله ومابعد تأخیر ایتمه

اکرچه ثلث مالدن وصیت دخی مشروعدر زیرا صدقه‌نك خیرانسان
صحیح شحیح ایکن‌در وقبل الموت انفاقده محاسبه‌سندن خلاص واردر
وغیرك یدیله اولان خیرده شبهه واردر یا تبدیل ویا نقص ایدرلر
خصوصا بو اعصارده تنفیذ وصیت ایتمز اولدیلر مع هذا امور واجبه
شرعیه‌دندر ومصراع ثانی‌نك مضمونی بودر که اهل خیر اولدیغك
صورتده خیرکی درویشلره یعنی فقرایه وقف وحبس ایله زیرا فقراء
صابرین باب الاهه ملازملردر پس انلره موقوف اولان نسنه‌نك
اجر وثوابی عظیم وجزیل اولور بعده ذا خیرامر مرغوب فیه معناسنه
کلدیکی کبی مال معناسنه دخی کلور قال تعالی (ان ترك خیرا وقال تعالی
(وانه لحب الخیر لشدید) وقال تعالی (لم ینا لوا خیرا) پس کلام ناظمده
قدس سره خیر ثانی مال معناسنه اولمق دخی جائز اولور وجنس ماله خیر
دنلدی مع هذا آراسنده خبیث وحرام دخی وار در زیرا عرب عادتا ماله
خیر دیر جهاد سوء دیدیکی کبی انکچون عادتلری اوزرنه جریان
طریقیله قرانده کلور (لم یمسسهم سوء) مع هذا قتال جهاددر که اکا سوء
دنلمز وبعض علما دیدیلر که مال کثیر وجه محمود دن اولمدقجه خیر دنلمز
پس کثیر اولسه ولکن طیب اولماسه اول مالدن خیر اولماز * یك درم
کاز ابدست خود دهند * به بود آن کز پی او صد دهند * تقدیری یك درم که
دهند آن ز ابدست خود بود ان به که دهند صد از پی او دیمکدر وبونك
دخی اصلی بود به ازان که دهند صد از پی اودر زیرا به که باء موحده‌نك
کسری وهاء ساکنه ایله‌ایك دیمکدر از کلمه سیله استعمال اولنور تکم
عجم بن سندن یك یلورم دیجك برده من از تو به دانم دیر یعنی دانم من به
از تو پس یك درم ده یك فی الحقیقه درمك صفتیدر ودرم مبتدادر که
عربیله تقدیری درهم واحد دیمکدر ولکن قاعده عجم اوزرنه صفت
تقدیم اولنوب یك درم دنلدی واحد من الدرهم معناسنه نکره موصوفه
اولوب مبتدا اولور ودرهم اصلنده تمیزدر کازرا اصلنده که آن رادر که ها
حذف وحرکت همزه کافه نقل اولنوب بطریق الدرج کازادنلمشدر پس
آن دهندك مفعول صریحی و بدست غیرصریحیدر وبعد الجمله مبتدایه
صفتدر آن بودك فاعلی وبه مفعولی وبعد الجمله مبتدایه خبردر
صد ایکنجی دهندك مفعول صریحی واز غیر صریحیدر وبعد الجمله

آنه صفتدر وايكى موضعده دخى دهندك فاعلى اهل نفاقـدر درم
كسر له اقچه در ظاهر بودر كه درهمدن قصر اولنمشدر وتراز وطاشنه
درهم ديدكلرى وزن اعتباريله در كه درهم شرعى وزنيدر پى پوراده
آرد معناسنه در واوچه در كه عقبدر (معناى بيت) بودر كه براقچه كه آنى
كندى اليله ويره لريك اولور آندن كه آردنجه يوز ويره لر يعنى موتندن
صكره يوز اقچه صدقه دن حياتنده براقچه صدقه افضلدر زيرا بعدالموت
اقچه يه ضرورتى قالماز وميلى اولماز بوجهتدن بيكى بر برينه بله يكمز
فاماقبل الموت بو بله دكلدر بلكه واحد كالف در ودخى زياده در زيرا
تضاعف اجر خلوصه ونفسله مجاهده يه مبنيدر * كر ببخشى خود يكى
خرماى تر * بهتر از بعد توصد مثقال زر * خود ببخشى نك تحتنده
فاعلى تأكيد درانت معناسنه زيرا ببخشى باء اولى نك ضميله امر حاضردر
مصدرى بخشيدن در بغشلمقدر بخش كردن قسمت ايلمكدر يكى ده
يازايده در يك بخشينك مفعوليدر وخرما تميزدر آخرنده ياء توسلدر كه
بين الموصوف والصفة واقع اولمشدر بهتر مبتداء محذوفه خبردر ان بهتر
ديمكدر كه بعدالجمله جزاء شرطدر از بهتره متعلقدر صد مثقال ازصد
مثقال ديمكدر كه اولكى از قرينه سيله حذف اولنمشدر بو دخى بهتره
متعلقدر كه مفضل عليهى بيان ايچوندر اولكى ازايسه تصحيح معنى
ايچوندر پس معناى واحد اوزرنه ايكى حرف برفعـله و امثالنه تعلق
قيلندن دكلدر خرما معروف يمشدر كه ايوسى مدينهٔ منوره ده اولور
خرمانك آغاجى بقيهٔ طينت آدمدن خلق اولنمشدر انكيچون واجب
الاكرام در يعنى غدالر آراسنده نان نيجه عزيز ايسه ميوه لر ايچنـده
خرما دخى بويله در تر ياش در كه تازه مراددر خرماى تر عرباك رطب
ديدوكيدر زفر وزنى اوزرنه يابسنه تمر ديرلر بهتر يكر كدر تر بور اده
ادات تفضيلدر مثقال بر بچق درهمدر كما فى نعمة الله ثقل دندر مثقال هر
نسنه نك آغرى در كه انكله وزن اولنور كما قال فى القاموس مثقال الشئ
ميزانه من مثله وقال الراغب المثقـال مايوزن به وهواسم لكل سنج
(معنـاى بيت) بودر كه اكر سن برتازه خرما بخش ايلسك يعنى اياده
حياتكده او بكدر سندن صكره يعنى موتكدن صكره يوز مثقال آلتون
بغشلمقدن وتصدق ايمكدن نتكم سرى ماقبلندن بلندى آلتون مرغوب

وعزيز اولمغله خرمايى آنكله مقابله ايتدى وخرمايى تخصيص ايتدوكى
شرفندن و بلاد عربده وغيريده رغبتنـدن اوتوريدر * هركه
بخشيدى مكن باور جوع * كرزپا افتادهٔ ازدست جوع * هرچه
هرچيزى كه ديمكدر كه مبتدادر و بخشيدى جمله سى اكا صفتدر رجوع
مكننك مفعولى و باور جوعه متعلقلدر و بعد الجمله خبردر كر بوراده
عربى ده ان وصليه يرينه در كه جزايى مقتضى دكلدر تقديرى كرافتاده
زپا ازدست جوع ديمكدر كه افتادهٔ ده همزه خطاب ايچوندر اصلنده
اى در كه همزه ياء خطابله تلفظ توسل ايچوندر مع هذا اخرنده هاء رسميه
اولان كلمه دن صكره ياء مفرده رسم اولنمق قانون رسم دكلدر صكره يا كثرت
استعمالنه بناء حذف وهمزه اظهار يا ايچون فوق الهاء كتابت اولندى
بو اعتبارله يعنى يا كتابتدن ساقط اولمق حسبيله همزه اكا بدل قلنـدى
وخطاب ايچوندر دنلدى پس افتاده ماضئ مقيد بالحال قبيلندندر كه
زپا اكا متعلقدر واز دست تعليلـدر بهر كبى انكيچون بعض نسخ ده
بهر واقع اولمشدر ولكن پايه مناسب اولان دستدر خصوصا كه دست
دخى مستعملدر نتكم ديرلر فلانك الندن عاجز قالدم و بوايش فلانك
النـدن بيرغالب كار الدن حاصل اولمغـله اله نسبت اولنور قرأنده
(فبما كسبت ايديكم) كبى معنـاى بيت) بودر كه هرنه شئ كه بغشلر
وويررسن اكا رجوع ايتمـه وهبه وانعامكدن دونمه وعطا ايتدوكك
محادن انى استمه اكر اچلق الندن وانك سببيله اياقدن دوشدك ايسه ده
يعنى اچلق وضرورت الى سنك اياغك الوب دوشـورسه دخى كرى
باقمه واحسانكدن دونمه زيرا هبه سندن رجوع ايدن شول كلبه بكزر كه
قئ ايتدوكى نسنه يى اكل ايدر بوايسه امر قبيحدر نتكم حديثده كلمشدر
وناظم بيت آتى ده كلب يرينه شخص ويامرد ديمشدر ولكن كلبله تمثيلده
قبح زياده در فافهم * اين بدان ماند كه شخصى قئ كـند * باز ميل
خوردن اوكى كند * اين مبتدادر كه رجوعه اشارتدر بدان اصلنده
بان در كه مانده متعلقدر تخفيفا همزه داله قلب اولنمشدر وجملهٔ فعليه
خبر مبتـدادر ويا وحدت ايچوندر بعض نسخ ده مردى دوشمشدر
(شخص اصلنده قرالتى معناسنه در خيال كبى بوراده مردم مراد در
(قئ كه اصلنده همزه ايله قوصمقدر كـسندك مفعوليدر و بعد الجمله

مبتدایه خبردر و بعد الجمله تشبیهی بیاندر و كه مشبه به ارا سنده
رابطه در وتشبیه ماندن مفهومدر زیراماندك مصدری ماندن در كه
بكزمكدر مضارعنده سین حذف اولنوب ماند دیرلر باز كرو دیمكدر
میل كی كند ك مفعو لیدر خوردن یمكدر اكل كبی (معنای بیت)
بودر كه بخش ایتدوكك نسنه دن رجوع ایتمك اكا بكزر كه برشخص
یعنی بركمسه قی ایلیه كرو اول قی ایتدوكی نسنه یی یمكه چن میل ایدر
یعنی میل ایتمز بلكه كندی قوصندیسی ایسه انك اكلنی استكراه ایدر
والا كلب كبی اولور زیرا كلب قی ایتدوكی نسنه یی اكل ایدر هزه
كندی یاوریسنی اكل ایتدوكی كبی * باپسر كر چیزكی بخشد پدر*
* می سزد كر باز كیرد از پسر * بونك تقدیری اكر بخشد پدر چیز
باپسر دیمكدر كه پدر بخشدك فاعلی وچیز مفعول صریحی و باز پسر
غیر صریحی در می سزد جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر جزا
تقدیم اولندی زیرا استفهامی متضمندر سزدك فاعلی شرطك
مضمونیدر كه باز كرفتن در وشرط ثانی جمله سی شرط اوله جزادر
چیزكی ده یاوحدت ایچوندر چیزك نسنه جك دیمكدر زیرا كاف عربی
تصغیر ایچوندر سزد مضارعدر مصدری سزیدن در لایق معناسنه
كیرد دخی مضارعدر مصدری كرفتن در كه طوتمقدر (معنای بیت)
بودر كه اكر پدر اوغلنه برنسنه جك بغشلسه اكر انی اوغلندن كرو
طوتوب الورسه لایق اولورمی یعنی سزا دكلدر پس استفهام انكاری
اولور الحاصل پدر اوغلنه هبه ایتدوكی نسنه یی كرو المق نیجه قبیح
ایسه اجنبی یه موهوب اولان نسنه یی استرداد ایتمك دخی بویله در
زیرا معامله دینیه ده اقارب واجانب بردر واقاربه كوره قبیح اولان
نسنه اجانبه كوره حسن اولماز مكر كه پدر بی شفقت اولوب استرداد
ایده والا صدوری متصور دكلدر * ای پسر باما ل وزر شاذی مجوی
* آنچه كس راداده دیكر مكوی * تقدیری مجوی شاذی باما ل وزر
دیمكدر كه شاذی مجویك مفعول صریحی و باما ل غیر صریحی در
زیرا بامصاحبت ومعیت افاده ایدر وایكنجی مصرعك تقدیری
داده آنچه كس را مكوی دیكر دیمكدر كه انچه داده نك مفعول اولی
وكس ثانیسی در ودیكر مكوی كلمه سنه ظرفدر زیرا عربی ایله تقدیری

لانقله فی زمان من الازمنة دیمكدر و یاخود مفعول مطلقدر كه انتفی
القول انتفاء دیمكدر مال وزر خاصی عام اوزرنه عطف قیلنمشدندر
مزبندن اوتوری (شاذی ده یامصدریه در شاذ فرح معناسنه ذال
معجمه ایله در زیرا قاعده عجم بودر كه وای دن صكره معجمه والا مهمله در
داده ده همزه خطاب ایچون وداده ماضی مقید در افتاده كبی تنكم
مروز ایتدی (معنای بیت) بودر كه مالله وخصوصا آلتون وكمش یله
فرح آرامه وطلب ایتمه یعنی سیم وزر وسائر اموال ایله شاد وخندان
اولمق عقلا شانی دكلدر بلكه احمقلر وجاهللر حالیدر زیرا فانی نسنه
ایله سرورك معناسی یوقدر تنكم فرانده كلور (قل بفضل الله و برحمته
فبذلك فلیفرحوا هو خیر مما یجمعون) یعنی الله تعالی نك مؤمنلره فضل
ورحمتی كافرلرك جمع ایلدیكی مالدن خیرلودر الحاصل فانی یه مدعین
والتفات ایتمك بله منهیدر دكل كه انكله فرحناك اولمق تنكم قران
وحدیث انكله مشحوندر وای پسر اول نسنه یی كه كسبه ویرمش سن
بردخی سویلمه یعنی لسانه كتورمه نه استرداد طریقیله ونه خود امتنان
وتمدح صورتیله زیرا باطل وقبیحدر بلكه اخلاق الهیه ایله تخلق ایله
وماسوای حقی نسیان ایت تا كه ربك سنی احسانكك فوقنده نسنه ایله ذكر
ایلیه بعض نسخ ده بیت مذكوره بدل بویله واقع اولمشدر كه ای پسر
باما ل وزر شادی مكن روهنر آموز و بیدادی مكن یعنی مال وزر ایله
مسرور اولمه كه بونلر فانی و بی عاقبتدر یوری هنز اوكرن ونفسكه
ظلم ایتمه یعنی نفسكه اویوب جاهل اولمه وناقص قالمه بلكه اهل علم
وكمال اول وتحصیل معارف الهیه ایله كه سكا قلاجق بونلردر
* شادی دنیا سراسر غم بود * سورا وراد ر عقب ماتم بود *
شادی مبتدا وسراسر اندن حالدر جمیعا معناسنه و یا من الاول الی
الاخر دیمكدر زیرا اصلی سر وسردر واو عاطفه ایله صكره واو الفه
قلب اولنمشدر تكاپو كبی كه اصلنده تك وپودر لسان عجمده نظائری
چوقدر (سر وسر باشدن باشه واوجدن اوجه دیمكدر كه سرتاپانك
معناسی دخی بودر ازسرتاپا دیمكدر غم مفعول بودر كه بعد الجمله خبر
مبتدادر و یاخود شادی بودك فاعلیدر سورا ورا ماتمه قید در زیرا
را لام جاره معناسنه در ماتم بودك فاعلیدر درعقب اكا ظرفدر سور

نور وزنی اوزره دوکون وجمعیت وضیافت در قاموسده کلور که سور
فارسیدر که رسول الله صلی الله علیه وسلم انی تشریف ایتمشدر انتهی
یعنی ضیافت معناسنه تعریب ایتمشدر نتکم حدیثده کلور
(یا اهل الخندق ان جابرا قد صنع لکم سورا ای طعاما) یعنی سور
لسان عربده قلعه وشهرك دیواریدر صکره خلقك مدعو اولدیغی
طعامه دخی اطلاق اولندی (عقب قافك کسریله عربیدر اوکچه
معناسنه که مؤخر الرجلدر صکره مطلق مؤخر معناسنه دخی استعمال
اولندی واشباع کسره ایله عقیب دخی دنلدی (ماتم یاس ومصیبت که
دوکون مقابلیدر وقاموسده کلور که المأتم کمقعد کل مجتمع فی حزن
اوفرح اوخاص بالنساء او بالشواب انتهی یعنی ماتم عربی مهموزدرکه
یاس ومصیبت جمعیت کاهنده مستعملدر اکرچه بعضیلر جمعیتکاه
فرحدر وبعضیلر خاتونلره وبعضیلر خاتونلرك تازه لرینه خاصدر
دیمشلردر ولکن مشهور ومعمول اولان اولکیدر (معنای بیت)
بودرکه سرور دنیا اولدن آخره دك غم وغصه اولور یعنی انك
سروری چکلن غمه دکز کویا که سرتا پا غم والمدر ودنیانك دوکونی
عقبنده وصوکنده یاس وماتم اولور حیاتی آخرنده موت اولدیغی کبی
پس دنیانك اولی اغلق وآخری موتدر واورتاده واقع اولان احوال
عارضه یه اعتبار یوقدر زیرا قرق سنه ده واقع اولان سروری جمع ایتسك
برسنه سرور اولماز انکچون معدوم حکمنده اولدی * امر لاتفرح
ز قرآن کوش دار * جای شادی نیست دنیا هوش دار * تقدیری کوش
دار امر لاتفرح ز قرآن دنیا جای شادی نیست هوش دار دیمکدرکه
کوش دار استمع معناسنه در امر لاتفرح کوش داره مفعول صریح واز
قرآن غیر صریحدر دنیا مبتدا جای نیستك مفعولیدر زیرا نیست بوراده
فعل معناسنه درکه تقدیری الدنیا لیست محل السرور دیمکدر پس
بعده الجمله مبتدایه خبر اولور (هوش دار بشقه جمله در اخر کلامده
فاعلم ذلك کبی پس هوش دار تمییز وادراك وتعقل ایله ودنیانك دار قرار
اولمدیغن بیلوب اکا کوره حرکت ایله دیمکدر امر لاتفرح مناسب اولان
نهی لاتفرح دیمك ایدی ولکن امر نهیله ونهی دخی امرله مؤلدر نتکم
قرآنده (وذروا البیع) دنلدی که ظاهری امر وحقیقتی نهیدرکه

لاتبایعوا دیمکدر کذلك لاتفرح اترك الفرح دیمکدرکه بعض علما عندنده
نهی طلب ترك فعلدر بو جهتدن نهیك مؤداسی امر اولور وجمیع موارد
امر ونهی بو اسلوب اوزرنه در وجائزدرکه امردن مراد مطلق
خطاب اوله لاتفرح قارونه خطابدرکه حضرت موسانك علیه السلام
عم زاده سی ایدیکه مفاتیح خزائنی التمش بغل یوکی اولوردی قال الله
تعالی (اذ قال له قومه لاتفرح ان الله لایحب الفرحین) قوم قاروندن
مراد بنی اسرائیل مؤمنلریدر فرح لذت عاجله سببیله انشراح صدردر
اکثریا لذت بدنیهٔ دنیویه ایله اولور یعنی قارونه بطریق النصیحه
دیدیلرکه یا قارون بو قدر خزائنه مالك اولدم دیو مال دنیا ایله فرحناك
اولمه بلکه بو فرحی ترك ایله زیرا الله تعالی زخارف دنیا ایله فرحناك
اولنلری سومز شول معنادن که دنیا عند الله مبغوضه واکا محبت ایتمك
محبت الهیه یه مانع ومزاحمدر پس دنیا ایله ثواب آخرت مطلوبدر
بوخسه تنعم دکل (معنای بیت) بودرکه ای پسر قرآندن یعنی آیات
قرآنیه دن (لاتفرح ان الله لایحب الفرحین) آیتنده اولان خطابه
قولاق طوت وآنی استماع ایله وزخارف دنیا ایله مسرور واکا مغرور
اولمغی قو زیرا دنیا جای سرور دکلدر عقلکی باشنه جمع ایله بلکه
دار الغموم والاحزاندر پس عیش وعشرتی دار السرور اولان آخرته
تأخیر ایله ودنیاده حزن اوزرنه اول که حزن مقامات عالیه دندرکه
خواص بشرك مقامیدر وبعض نسخه ده ز قرآن برینه ز دنیا دوشمشدر
بدنیا اولسه دخی انسب ایدی که فرحك متعلقنی بیان اولوردی از
اولدیغی صورتده تعلیله محمول اولور یعنی دنیادن اوتوری ویدمه
مال دنیا کیردی دیو شادان اولمه فافهم * شاد مانا ندارد دوست
حق * این سخن دارم ز استادان سبق * تقدیری ندارد حق شاد مانان را
دوست دیمکدرکه حق فاعل وشادمانان مفعول اول ودوست ثانیدر
این دارمك مفعولی وفاعلی میم در سخن اینه صفتدر بهذا القول معناسنه
سبق مفعول ثانیدر بعض نسخه ده این دادند استاذان سبق دوشمشدر
استاذلر بو سوزی درس ویرمشلردر معناسنه شاد مانان شاد مانك
جمعیدر فرحناك معناسنه معنای لغویسی شاده بکزیجی دیمکدر زیرا
مان ماننده دن ترخیم اولنمشدر مصدری مانستندرکه بکزه مکدر

مضارعنده سین حذف اولنوب ماند وماننده دینلور وماندن که
قالمقدر انك مضارعی دخی بویله کلور ولکن التباس بحسب المقام
مند فعدر وشادمانك نظائری چوقدر مهمان ودزمان وترکمان وامثالی
کبی که مهه یعنی اولویه ودزه یعنی قلعه یه وترکه بکزیجی معناسنه در
وبکزمکدن مراد مشبه بهك وصفیله قیامدر پس شاده بکزر دیمك
شاد اولمقدن عبارتدر مهمان دخی بویله در وبعض ضخم البدن کمسه لره
دزمان دیدکلری غلطدر قلعه دیوارنه وبلکه بطریق المبالغه عین
دیوار اولمق اعتباریله در وترك اصلنده تاتاردر ترکمان انلردن غیریدر
ولکن لساننده مشابهتلری اولمق حسبیله ترکمان دیدیلر این سخن مصراع
اولك مضموننه اشارتدر استاذان استاذك جمعیدر ذال معجمه ایله صنعتنده
ماهر ومعلم اولانه دیرلر اصلنده کلمۀ عجمیه در اکر عربیه اولایدی ستذدن
مشتق اولمق لازم کلوردی کلمۀ عربیه ده ایسه سین وذال بر برده
مجتمع اولماز دیو قاموسده مصرحدر وشعر جاهلی ده دخی بو کلمه نك
بولنمدیغی معربات جوالیقی ده در سبق فتحتین ایله ظاهر بودرکه
فعلدن منقولدر قیل وقال کبی درس معناسنه استعمال اولندی زیرا
درسده سبق وتقدم واردر (معنای بیت) بودرکه حق تعالی دنیا ایله
شادمان وزخارفیله خندان اولنلری دوست طوتمز زیرا دنیا مبغوضه
حقدر ومبغوضه محبت ایدن دخی مبغوضدر بوسوزك مضمونی
بن استادلردن درس طوترم یعنی حقیقت شناس اولان عالملر وعارفلر بکا
بووجهله تعلیم وافاده ایلمشلردر پس کاملرك نصیحتی ایله عامل اولمق
کرکدر * کر فرح دادی زفضل حق رواست * لیك از دنیا فرح
کردن خطاست * بعض نسخ ده کردن یرینه جستن دوشمشدر ضم
جیم ایله که طلب معناسنه در مآل بردر فرح مابعدنده مفعولدر حرف
جر فرحه متعلقدر بعده الجمله شرطدر رواست مبتداء محذوفه خبردر
تقدیری آن رواست دیمکدر که جمله سی جزاء شرطدر بورادهزفضل
یرینه بفضل انسب ایدی زیرا قرانده بائله درقال تعالی (قل بفضل الله
وبرحمته فبذلك فلیفرحوا) (مصراع ثانی نك) تقدیری لیك کردن فرح
از دنیا خطاست دیمکدر که کردن مبتدا وفرح مفعولی واز فرحه
متعلقدر وخطاست خبردر فضل لغتده زیاده اولقدر اصطلاحده

ابتداء احساندر که آنده علت بوقدر یعنی هر عطیه که معطی به
لازم کلمیه اکا فضل دیرلر کاملرك حالی کبی که هر نعمتی ابتداء احسان ایلورلر
زیرا عملك موجب اولمدیغن بیلورلر وفلان اهل فضلدر دیرلر علمده
وکمالده سائرلر اوزرینه رجحانی وزیاده لکی واردر دیمکدر وفضل عدل
مقابلنده دخی مستعملدر (معنای بیت) بودرکه اکر حقك
فضلندن فرح طوتسك رواو لایقدر زیرا فضل ورحمت آلهی ایله
فرحناك اولمق اوزره مأمورسن نتکم آیت مذکوره دن مستفاد اولدی
ولکن دنیادن فرح ایلمك خطادر زیرا لاتفرح دیمرورایدوکی اوزره
منهیدر بعده ذا فضلدن مراد اسلام ورحمتدن مراد قراندر وجمع
ایتدکلری نسنه مالدر یعنی اهل اسلام واهل ذکر وقران اولمق مال
دنیادن خیرلودر زیرا اسلام وقرانك ثمراتی باقی ودنیانك نتیجه وفانیدر
فافهم جدا

* * در بیان نصایح میکوید * *

* ای پسر با محنت وغم خوی کن * روی دل اجانب دلجوی کن *
تقدیری کن خوی با محنت وغم وکن روی دل اجانب دلجو دیمکدر که
بوندن اعرابی ظاهردر روی یوز دیمکدر دله روی اثبات ایتدوکی مجازی
درمقصود قلبك توجه معنوی سیدر دلجو وصف ترکیبی در کوکل
قاپیجی ودلستان کبی کوکل آلیجی بوراده دلجو ایله مراد محبوب
حقیقیدر که الله تعالی درو جانب که یان وطرفدر جهت ایهام ایدر
الله تعالی ایسه جهت مخصوصه ده اولمقدن منزهدر زیر تقییدی
مستلزمدر بلکه الله تعالی جمیع جهاتی محیطدر پس جانب دیدوکی
مقابله دن ناشیدر یعنی قلبکی مشغول اولدیغی جانبدن آل وحقه وجه
مطلقدن توجه ایله که آنده اصلا این یوقدر دیمکدر فافهم فانه لطیف
(معنای بیت) بودرکه ای پسر محنت والم وغصه وغم ایله خوی ایله
وعادت ایت وآنکله طبیعت اول شویله که یانکده سائر اخلاقك کبی
اولسون واسبابی ظهور ایتدکده بی حضور اولمه وقلبکی منکدر قیلمه
بلکه قلبك یوزنی محبوب حقیقی اولان حق جانبنه ایله یعنی غم وغصه
وسائر احوال واموره اشتغالی قویوب قلبکی وجه مطلقدن حقه
توجه ایله واکا مقید اول زیرا فاعل مطلق اودر چونکه بو توحیدی

بولاسن و بوسری بله سن مبدأ اوله واصل اولوب امور اضا فیه‌دن
اولان لطف وقهردن وسائر احواله اشتغالدن خلاص اولورسن
وحضوره ایدرسن فافهم * حزن واندوهست قوت بندکان * غم شود بار
فرح جوبندکان * حزن مقدم خبر وقوت مؤخر مبتدادر غم شودك
فاعلی و بار مفعولیدر حزن حاء مهمله نك ضمی وزاء هوزك سکونیله
زمان ماضی‌ده برنافعك فواتی و یابر ضارك حصولندن لاحق اولان
غمدر نتکم خوف زمان مستقبلده متوقع اولان سوءدن عارض اولان
المدر واما راغب دیمشدر که حزن غمدن نفسده حاصل اولان خشونتدر
زیرا حزن فتحله خشونت فی الارض در بوراده حزنك خون که قان
معناسنه‌در دم کبی املاده مشابهتی اولمغله ناسخلر غلط ایدوب خون
یازمشلردر نوله که اکرچه فی الجمله صحت معنی واردر زیرا اندوه که
غصه‌در قیغو معناسنه شدتندن کویا که جکردن و یورکدن قان طملر
و اهل دردك غداسی اول قان اولور الحاصل اندوه وغم دم کبی
طبعا منفور نسنه در انکچون امر صعبه قان دریاسی دیرلر (قوت قافك
ضمیله حوت وزنی اوزره بدن انسان آنکله قوام بولاجق قدر غدادر
بندکان بنده‌نك جمعیدر که کاف عجمی بنده اخرنده اولان هاء رسمیدن
بدل وآن ادات جمعدر و بوندن غیری وجه دخی بالاده در بوراده
(بندکان ایله مراد خواص عباددر (یار بوراده مصاحب معناسنه‌در
زیرا معین معناسنه دخی کلور (جوبندکان جوینده‌نك جمعیدر طلبکار
فرح جوینده وصف ترکیبی در که اصلنده جوینده فرحدر قاعدهٔ
عجم اوزره فرح جوی کرك ابدی ترخیمله ولکن جمع قلنمغله اصلنه‌رد
اولندی (معنای بیت) بودر که حزن وغم وغصه در الله تعالی نك
خاص قوللرینك غداسی یعنی محزونلر ومغموملردر که حزن وغم
انلره هر وقتده غدا کبی اولمشدر که آنکله پرورش جان ودل حاصل
اولور رزق حسی ایله تربیه جسد وجود بولدیغی کبی وآخرت
سرورنه طالب اولنلرك مصاحب ومقارنی غم اولور یعنی سرور
آخرت استین غم دنیایی اختیار ایلر ولکن غم وحزنی دار
غربتده اولمغله الله ایچوندر یوخسه نفس دنیا ایچون دکل وکان
رسول الله صلی الله علیه وسلم متواصل الاحزان دائم الفکر * هر کرا نبود

بدل

بدل اندیشهٔ * عاقبت برپای بیند تیشهٔ * تقدیری هرکسی که اورا
نبوددر دل اندیشهٔ بیند عاقبت برپایش تیشهٔ دیمکدر که بوندن اعرابی
ظاهردر اندیشه وتیشه آخرنده اولان همزه‌لر وحدت ایچوندر وزائده
اولمغه قابلدر (اندیشه فکردر و(تیشه کسردر که دورکر آلاتندندر
وکلنك معناسنه دخی کلور (معنای بیت) بودر که هرکسه که انك ایچون
کوکلده فکر یوقدر مطلقا یعنی اهل تفکر دکلدر آخر اباغی اوزره
کسر وقاطع نسنه کورر واباغنه فی المثل بالته اورر ومنزل مقصوددن
کری قالور وپشیمان اولور ویاخود فارغ وآزاده وبی اندیشه کزرکن
اباغن بو دنیادن کسرلر وانی چاه اندیشه‌یه دوشوررلر وابدی غم
وغصه‌دن خلاص اولماز وتفکرده رأس اولان برمعنی بیت اتیده کلسه
کرکدر اکرچه متعلق تفکر بی قیاسدر قال الله تعالی (ویتفکرون
فی خلق السموات والارض) * ازچه موجودی بیندیش ای پسر *
هرکسی دارد غم خویش ای پسر * ازموجودی‌یه متعلقدر تقدیری
توازچه موجودی دیمکدر که مبتدا وخبردر و بعد الجمله بیندیشه
مفعولدر (موجودی آخرنده یا خطاب ایچوندر عربی ایله تقدیری
انت من ای شیٔ مخلوق دیمکدر کما قال تعالی (من ای شیٔ خلقك
من نطفة خلقك) هرکسی داردك فاعلی وغم مفعولیدر (بیندیش
امر حاضردر اصلنده باندیش در همزه ایله صکره دفع ثقلت ایچون
همزه یایه قلب اولندی مصدری اندیشیدن در فکر ایتمك معناسنه
مضارعی می اندیشد کلور (معنای بیت) بودر که ای پسر فکر ایله که
سن ندن موجود ومخلوق سن یعنی نطفه‌دن خلق اولندك که
ماء مهین در واصلك جهتیله خاکدن وجوده کلدك کما قال تعالی
(خلقکم من تراب ثم من نطفة) ای پسر هرکس کندی غمنی طوتر یعنی
سنك اوزرکه لازمدر که کندی حالکی فکر ایلیه سن وکندی غمك
یه سن زیرا هرکس عاقل اوله کندی غمن یه وتدارکن ایده کلمشدر
مکر دیوانه اوله که بوقیدده اولمیه وکندینی بوزنجیره بغلمیه والله واهب
العقل * کرد ایزد مرترا ازنیست هست * از برای آنکه باشی حق پرست *
ایزد کردك فاعلی ومرترا مفعول اولی وهست ثانیسی واز نیست ★ کا
متعلقدر از برای تعلیل کرددر از بهر آن معنی که دیمکدر حق پرست

باشی نك مفعولیدر و بعـد الجمله آنکه یه صفت اولور اصلنده از برای
باشیدن حق پرست دیمکدر (ایزد زاء عربی نك فتحیله و بعضیـلر
عجمیدر دیدیلر الله تعالی نك اسم علمیدر که ترك تکری دیر) حق پرست
وصف ترکیبیدر اصلنـده پرستندهٔ حقدر حقـه طپوجی معناسنه
مصدری پرستیدندر که طاپمقدر مضارعی می پرستد کلور (معنای بیت)
بودر که الله تعـالی سنی یوقدن وار ایلدی ومعدوم ایکن موجود
قیلدی اول معنیدن اوتوری که حقه طپوجی وعبـادت قلیجی اوله سن
نتکم قرآنده کلور (وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون) وعبـادتك
ثمرهسی دخی عابدهدر معبوده دکل نتکم حدیث قدسیده کلور (خلقت
الخلق لیربحوا علی لا لاربح علیهم) سؤال اولنورسه که چونکه خلق
عبـادت حق ایچون خلق ایلدی اکثر ناس ندن کافر اولدی جواب
بودر که عبادتله امر ایتمـك ارادتی مستلزم دکلدر والا مراد ارادتدن
تخلف ایتمزدی سؤال اولنورسه که چونکه عدم ایمانی بیلوردی نیچون
امر ایتـدی جواب بودر که مأمور اولمق مقتضـای استعدادی ایدی
قبول ایتمـك دکل و بوراسی اسرار قضا وقدردندر که سکوت لازمدر
* تا تو باشی بندهٔ معبود باش * با حیـا و با سخا وجود باش * تقدیری
باش بندهٔ معبود مادام که تو باشی تو دیمکدر که اعرابی ظاهردر تقدیری
کن عبد المعبود الحقیقی مادمت حیا موجودا دیمکدر (معنـای بیت)
بودر که مادامکه سن سن اولاسن یعنی حیـاتده اولدقجه معبود حقیقی
اولان الله تعالی یه عبد محض اول وعبادت اصنام صوریه ومعنویه دن
حذر ایله والا مشرك اولورسن و مشرك مغفور اولماز وحیـا وسخا
وجود صفتلریله متصف اول بوراده ناظم قدس سره اصل توحیـد
وایمانی تعییندن صکره شعب ایماندن اوچ نسنه تخصیص بالذکر
ایتـدی مزید فضلندن اوتوری زیرا حیـا کرك حیاء نفسانی درکه
بین النـاس عار وعیب اولان نسنه دن اوتانمقدر کشف عورت وترك
ادب کبی وکرك حیاء ایمانی درکه خرف حقدن معاصیدن اجتناب‌در
مقویٔ دین وایماندر وسخا کفایت مقداری عطا و جود قبل السؤال
احساندر و بو ایکی خصلت بینه و بین الناس احسن اخلاق ومستوجب
رضاء رب خلاقدر * مکذران در خواب وخور ایام را * زنده دار

از

از ذکر صبح وشام را * مکذران نهی حاضردر کاف عجمینك ضمهسی
وزنیچون اختلاس اولنور مصدری کذرانیدندر کچورمك معناسنه که
متعدیدر مضارعی کذراند وکذراننده کلور لازمی مکذردر که مصدری
کذشتن وکذاشتندر کچمك معناسنه مضارعی کذرد وکذارد
وکذاننده کلور ایام مکذرانك مفعولیدر صبح زنده دارك مفعولیدر
زنده دار عربی ایله احی دیمکدر که احیادن امردر (خور ییجکدر که
اکتفا طریقیـله در مراد ییمك وایچمجکدر (ایام یومك جمعیـدر که
معروفدر نتکم بالاده شرح اولنمشدر (زنده حی دیمکدر که مرده مقابلیدر
میت کبی (ذکردن مراد یاد حقدر توجهله اولورسه افضلی لا اله الا الله در
(صبح فجردر که صبح صادقدر و یا اول نهاردر که افقك حاجب شمسله
احمراری وقتیدر (شام اخشامدر مسا کبی شام صباح اوزرنه معطوف
وصبح دخی زنده دارك مفعولیـدر بوراده صبح وشامله یا ایکی وقت
مخصوص و یاذکر جزء وارادهٔ کل طریقیله استیعابدر نتکم ایام ذکری
استیعاب ذکره قرینهدر (معنای بیت) بودر که ایام ولیالیٔ عنامده وا کل
وشربده کچورمه یعنی سن بو حالده ایکن مرور ایتمسون بلکه ذکر اللهدن
صباح واخشامی زنده طوت یعنی احیا ایله زیرا اماکن وازمان بی ذکر میت
کبیدر و وقتك ذکرله حیات بولیجق قلبك دخی حیات بولور وفیض
الهی ایله زنده اولور وقلوب مرده اولدیغی کونده سکنات عارض
اولماز وسعی ایله که ادمان ذکرله ذکر دائم اهلی اولاسن و وقتکه تفرق
وحالکه تشتت پریشانلق کیدوب حقله حضور باقی بولاسن فافهم جدا
* خواب کم کن اول روز ای پسر * نفس را خوردن میاموز ای پسر *
خواب کم کنك مفعولیدر کم کنك تفصیلی بالاده در اول ظرفدر نفس
میاموزك مفعول اولی وخوردن ثانیسیدر (میاموز نهی حاضردر اصلی
مأموزدر که دفع ثقلت ایچـون همزه یایه قلب اولنمشـدر مصدری
آموزیدندر اوکرتمك معنـاسنه و حلیمیده کلور که آموختن اوکرنمك
واوکرتمك لازم ومتعدی کلور مستقبلاتنده خازایه قلب اولنور آموزد
وآموزنده دیرلر انتهی پس آموختن مصدر اصلی وآموزیدن مصـدر
فرعی اولمش اولور وفرعه اعتبـار واردر اکر شهرتی واریسه والا فلا
زیرا تکلفدن خالی اولماز (معنای بیت) بودر که ای پسر وقت اشراقده

خوابی قلت اوزرنه ایله یعنی هیچ اویومه زیرا بو راده قلت عدمدن
کنایه درسببی بودر که وقت اشراقده ملائکه ارزاق عباد له وجه
ارضه نزول ایدر پس اول وقتده بیدار اولمق باعث برکت وخواب
سبب محقدر وبو معنادن اوتوری (جناب نبوت صلی الله علیه وسلم
عایشه‌یی رضی الله عنها اول وقتده منامدن نهی ایلدی وابن عباس
رضی الله عنهما بیورمشدر که (الصبحة مکرهة مکسلة مهرمة منساة)
یعنی صبحه که ضمله عند الصباح نومدر انده کراهت کثیره وکسل کثیر
وهرم کثیر وحاجتی نسیان کثیر واردر ای پسر نفس حیوانیه‌یی اکل
وشربه اوکرتمه بلکه ریاضت وتقلیل غدا ایله که اکا موت ابیض
دیرلر که سبب بیاضیٔ دل وضیاء معنوی در واصلاح طبیعت ایتمك
اول الباب در بس تن پرور اولمق حیوانیت وروح پرور اولمق ملکیت در
فاعلم ذلك واعمل * اخر روزت نکو نبود منام * پیشتر ازشام خواب آمد
حرام * تقدیری نبودت منام نکودر آخر روز دیمکدر که تا خطاب
نبوده قید در ومنامه قید اولمق اظهر در بوندن اعرابی ظاهر در
ومصراع ثانی نك تقدیری آمد خواب حرام پیشتر ازشام دیمکدر که
خواب آمدك فاعلی وحرام فاعلمدن حالدر زیرا آمد لازمدر وپیشتر
دخی حرامه ظرفدر (نکونوك کسری وکاف عربی نك ضمیله کوکچك
معناسنه اصلی نیکودر که نیکه منسوبدر منام مصدر میمی در نوم معناسنه
ونوم شول حالت طبیعیه در که دماغه صعود ایدن بخارانك رطوباتی
سببیله اعصاب دماغ استرخاء ایدوب عقل وقوی انکله تعطل ایدر
وبعضیلر دیدیلر که الله تعالی نك نفس انسانی من غیر موت توفی
وقبض ایتمسیدر (پیشتر باعجمی ایله درکه پیش اوکدر که جهات
ستدندر تر ادات تفضیلدر پیشتر اوکرك ومقدمجه دیمکدر حرام ممنوع
ومنهی معناسنه در (معنای بیت) بودر که کون اخرنده اویومق سکا
ایو اولماز بلکه اخشامدن اول خواب حرام کلدی بس مصراع
ثانی نك مضمونی ترقی بابندندر یعنی قبل المغرب منام ترك اولی بابندن دکل
بلکه حرام ومنهیدر زیرا نقصان عمر وعقله مؤدیدر زیرا وقت
ناقصدر خصوصا که تغیر زمانده ذکر وتسبیحه اشتغال کرکدر
بو ایسه منامله فوت اولور * اهل حکمت را نمی آید صواب * درمیان

آفتاب

آفتاب وسایه خواب * بونك تقدیری نمی آید اهل حکمت را خواب
درمیان آفتاب وسایه صواب دیمکدر که خواب نمی آیدك فاعلی واهل
حکمت مفعول اولی وصواب ثانیسی در ودرمیان خوابه متعلقدر
(حکمت اصلنده علم معناسنه در پس حکیم اودرکه فعلی بحکم
الاتفاق اولیه واشیایی موضعنه وضع ایلیه وحکمتك اقسامی واردر
حکمت طبیه وحکمت بحثیه وحکمت علمیه وحکمت عملیه وحکمت
ذوقیه کبی (حکمت بحثیه معقولات فلاسفه درکه نتائج افکاردر مط
بو حکمت اهل شرع عندنده معتبر دکلدر (حکمت علمیه اعتقادیاندرکه
علم کلامده مبیندر (وحکمت عملیه عملیاندر که علم فقه انك بیاننه
متکفلدر وبو ایکی حکمته حکمت منطوق بها دیرلر که حکمت ذوقیه‌یه
وسیله در (وحکمت ذوقیه اسرار حقیقتدر که وجدانیاتدر بو راده
حکمتدن مراد حکمت ذوقیه‌نك شعبه‌لرندن اولان حکمتدر که اسرار
شرعده بعض خفایایه وقوفدر (آفتاب کونشدر اصلنده وصف
ترکیبی در که تابندهٔ آف در آف یعنی قرندیجی معناسنه زیرا صو بالطبع
بارد در وجائزدر که اصلی آفت آب اوله زیرا آبی تحلیل وافنا ایلر
بو صورتده آفت کلمهٔ عربیه اولور فاما اولکی قاعده فرسه انسبدر
(معنای بیت) بودر که اهل علم واسراردان اولنلره کونشك ضوئیله
سایه اراسنده اویومق صواب کلمز بلکه خطادر زیرا اومحله شیطانك
تعلقی واردر شول جهتدنکه ضوئله یعنی ضیح ایله ظلمك برزخیدر
وبرزخ شیطانك ملعبه‌سیدر * ای پسر هرکز مرو تنها سفر *
* باشدت تنها سفر عین خطر * تنها مروك فاعلندن حالدر زیرا
عربیده حال کونك منفردا ایله تعبیر اولنور سفر مروك مفعولیدر
یاحرف جر تقدیریله که بسفر دیمکدر سفر ایدوب یوله کتمه معناسنه
ویاخود مرو لاتفعل معناسنه محمول در ایکنجی تنها تاء خطابدن
حالدر که تا مفعول باشد وسفر فاعلدر عین خطر مفعول ثانیسی ولکن
مفعول اول فی الحقیقه غیرصریحدر که ترا دیمکدر عربی ایله تقدیری
یکون لك در هرکز استغراق زمان ایچوندر (مرو نهی حاضردر
(مصدری رفتندر یوریمك وکیتمك معناسنه مضارعی قلبله رود کلور
(سفر لغتده قطع مسافه وشرعده سیرابل ومشی اقدامله اوچ

كونلك مسافه يه ودخی زياده يه خروجدر وبعضيلر ديديلر كه سفر
كشف العطا دركه مسافر مكاندن ومكان مسافردن كشف ايدر
واخلاق انسان دخی سفرله منكشفه اولور رهين خطر نفس هلاك
ديمكدر زيرا عين برنسنه نك نفسی وحقيقيدر بعض نسخه ده باشدت
تنها سفر رفتن خطردوشمشدر بوصورتده رفتن باشدك فاعلی اولوب
سفر رفتن مفعول اولور (معنای بيت) بودركه ای پسر هيچ برزمانده
يالكز سفره كيتمه يعنی بطريق السفر عازم راه اولمه زيرا منفردا سفر
ايتمك عين هلاك اولور هم صورة وهم معنی صورة خطرظاهردر زيرا
ديمشلردر الرفيق ثم الطريق يعنی بی رفيق سفر ايتمك كندنی تهلكه يه
القادر زيرا دشمن ظهور ايدرسه مغلوب اولور ومعنی خطر بودركه
يالكز اولان سالكه شيطان رفيق اولور شيطان ايسه دشمندر دشمن ايله
رفاقت ايسه محض ضرردر خصوصا بيابانده خيالات ظهور ايدوب
رهزنلك ايدر انكچون حديثده كلوركه بريرده غوللر سزی اضلال
ايتدوكی وقتده اذان ويريكوز زيرا شيطان اذانه طيانميوب فرار ايدر
* دست رادررخ زدن شومست شوم * استماع علم كن زاهل علوم *
زدن مبتدا ودست انك مفعولی ودر زدنه ظرفدر شومست خبر وشوم
انی تأكيددر استماع كنك مفعولی واز استماعه متعلقدر (شوم اصلنده
همزه ايله دركه ضد اليمن درصكره ماقبلی مضموم اولغله واوه قلب
اولنمشدر نظائری چوقدر (استماع قصدله قولاق طوتوب دكلمكدر
سماع اعمدر (علمدن مراد علم نافعدر كه علم تفسير وحديث وفقه
وتصوف واصول فقه وكلامدر (معنای بيت) بودركه الی يوزنه
اورمق يعنی الی بكاغنه ويوزنه قويوب يوزيله اكا طيانمق شومدر
يعنی منحوسدر ميمون ومبارك دكلدر زيرا محزونلر واهل نار صفتيدر
كفره كبی وتشبهده ضرر عظيم واردر وجائزدر كه ماتم ومصيبتده
خدش وجهه محمول اولا كه اهل جاهليت صفتيدر ايمدی اهل علم
نافعدن علم دكله وسكا ديدم ايسه ونه ديديلر ايسه انكله عمل ايله تا كه
نحوستدن خلاص اولاسن وميمنت وسعادت بولاسن * شب درآينه
نظركردن خطاست * روز اكر بينی توروی خودرواست * تقديری
كردن نظردرآينه درشب خطاست اكر بينی توروی خود درروز

روزآن رواست ديمكدر كه كردن مبتدا ونظر مفعول وآينه وشب نظره
ظرف وخطا خبردر تو بينی تحتنده اولان ضمير خطابی تأكيددر
روی بينی يه مفعولدر رواست مبتداء محذوفه خبردر (بينی مضارع
مخاطبدر مصدری ديدن دركورمك معناسنه صكره دال مكسوره
علی خلاف القياس باء موحده يه قلب اولنوب مضارعنده بيند وبينده
دينلور (معنای بيت) بودركه كيجه ايچنده آينه يه نظر ايتمك خطادر
صواب دكلدر زيرا نورله ظلمتك مناسبتی اولمديغندن ماعدا تعرض
شيطانه دخی وسيله در زيرا كيجه وقت انتشار شياطين وآينه محل
خيالدر پس شبده محل خياله نظردن خوف اولنور خصوصا نابالغ
وانلره خيال شيطانیدن ضرر عظيم واردر اكر كوندزده آينه ده
كندی يوزكه بقروانی كوردسك روا وسزادر زيرا روز محل روشنایی
وزمان احساس صوردر پس آينه ءافاقده (المؤمن مرآة المؤمن)
موجبجه كندی مثلكی كورديكك كبی آينه ده دخی بخصوصه كندی
مثالكی كورمك وعقيب رؤيتده فتبارك الله احسن الخالقين ديمك
لايقدر واهل تصوف ديمشلردر كه سن مرآت حقسن كه حقك كمالی سنده
ظاهردر وحق دخی سنك مرآت احوالكدر يعنی اكر حقك سنده
تجليسی اولمايدی احوالك نه يوزدن اولديغی معلوم اولمازدی نتكم
نقطه نك كاغد اوزرنده محل تعينی اولمايدی نقطه ندر بلنمزدی
فاعرفه * خانه كرتنها وتاريكت بود * مونسی بايد كه نزديكت بود *
تقديری اكر بود خانه ات تنها وتاريك بايد كه بود مونسی درنزديك تو
ديمكدر كه خانه بودك فاعلی وتاء خطاب اكا قيددر تنها اكا مفعولدر
وبعد الجمله شرطدر مونسی بودك فاعلی ونزديك اكا ظرفدر
وبعد الجمله بايده فاعل وبعد الجمله جزادر (مونسی ده يا وحدت
ايچوندر مونس اينناسدندر كه بركسه نك وحشتنی ازاله ايدوب اكا
انس ويرمكدر (معنای بيت) بودركه اكر خانه ك كيجه ايچنده تنها
وبی شمع اولورسه يعنی خانه ده يالكز قالوب يانار مومك وقنديلك دخی
بولنمزسه باری يانكده بر مونسك كركدر زيرا خانه ءمظلم ده وحيد
اولان كمسنه يه شيطان تعرض ايدر حتی آغرباصمق ديدكلری غالبا
اندن كلور فاشتمك اولدقده تنهالق ضرر ويرمز زيرا ظلمت شيطانه

معیندر وکذلك مونسـك اولدقده ظلمت ضرر ویرمز زیرا مونسله
متقوی اولورسن وجماعت اولمغله یدالله علی الجماعه سرن بولورسن
خصوصا نابالغ اوشاقلری وحدت وظلمتدن محـافظه لازمدر زیرا
شیطان بالغه تعرض ایتدوکی یرده نابالغه بطریق الاولی در * دست را
کم زن تودرز برزنخ * نزد اهل حال سرد آمد چویخ * دست کم زنه
مفعولدر کم زنك تقـدیری مرارا مرور ایتدی تو زنك تحتنده اولان تا
خطابی تأکیددر ودرزنه ظرفدر نزد آمده ظرف وسرد آمدك فاعلندن
حالدر که مصراع اولك مضمونیـدر چویخ سردی تشبیهدر (زبر
کسرله آشغه در (از بر فتحله وباء موحده ایله اوست و بوقارو در
(زنخ ایکك دیدکلری در که عرب ذقن دیر یعنی ایکی چکه نك
الت طرفدن جمع اولد یغی یر در (اهل حال اهل ذوق ووجـدان
وواردات در که بو معنی مستحـکم اولمدیغی حالده حال دیرلر زیرا
انسـان بر وصفدن بر وصفـه تحول ایدر و متغیر اولور والا مقـام
دیرلر ثبوت واسـتقرارندن اوتوری ودخی نیچه وجهـلد تعریف
اولنمشـدر که بوراسی انك محل تفصیلی دکلدر وبعض نسخـده
نزد اهل معرفت دوشمشـدر که بوانسبدر (سرد صوقدر برد کبی
(یخ بوزدر که عرب جمد دیر حرکت ایله ماء جامد معناسـنه انجماد
ذوبانك ضدیدر (یخچه طولودر که عرب برد دیر حرکت ایله حب الغمام
دخی بردر بولنـدن دوکیلن بوز دانه سی معناسنه (معنـای بیت)
بودر که چکك التنـه الکی آزاور یعنی هیچ قومه واعتماد ایتمه زیرا
بودخی اهل نار صفتیدر و بو معنی اهل حال قاتنده صوق کلدی بوز کبی
یعنی اهل حال وارباب حکمتدن اولنلر انی دخی ایو کتورمزلر وقلبلری
اکا اصنمز پس صوق اولمق عدم تعلقدن کنایه در زیرا برنسنه اسی ایکن
یاپشور صوغیدقده دکل * چارپارا چون به بینی در قطار * درمیان
شـان نیابی زینهار * بعض نسخده چارپادر بار چون بینی قطار
دوشمشدر وچاروا دخی کلمشـدر واوله زیرا واو یا حروف شفویه دن
اولمغـله آرالرنده مبـادله وار در شور با وشوروا دیرلر طوز لواش
وماست و بوغردلی آش معنـاسنه چارپا به بینی نك مفعولی ودر اکا
ظرفدر و بعد الجمله شرطدر ایکنجی در نیابی یه ظرفدر (زینهار صاقن

دیمکـدر که عرب احذر دیر (چارپا درت ایاقلو حیوان دوه وآت
وقاطر وحمار کبی که قوائم اربع صاحبی دیرلر (به بینی ده بامضموم اوقنور
زیرا مابعدی حرف شفوی در نسخهٔ ثانیه به کوریه (بار یوکدر حمل کبی
(قطار کسرله کما قال فی القاموس جاءت الابل قطارا بالکسر ای مقطوره
ودوه نك وغیرنك قطار اولدیغی نسق واحد اوزرنه بری برنه تقریب
اولندقلریدر قطرات مطر کبی (درمیان شان میانده نون مکسوردر
شان ضمیر جمع متصلدر ایشان ضمیر جمع منفصل کبی (در نیابی مضارع
منفی در مصدری آمدن در مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده
دینلور (معنـای بیت) بودر که چونکه چارپایی قطـارده کوره سن
ویاخود یوك التنده قطار اولوب کیدر کوره سن صاقن انلرك اورته سنه
کلمیه سن یعنی آرالرندن کچمیه سن وآرالرنده یوریمیه سن زیرا اسباب
نسیاندندر یعنی انسانه اونتمق کتورر ویلدوکی نسنه یی حفظ ایده مز
اولور ومقاصد حسنه ده قطع قطار ایلمیه وجماین مقطورین میاننده
یوریمیه دیمشدر که مشیده جملی تخصیص وقطعده قطاری مطلق
ذکر ایتمشدر ونسخهٔ اخرادن فهم اولنور که معنـای مذکور بوکلی
یعنی یوك آلتنده اولان حیوان قطارنه کوره در مطلق قطاره کوره دکل
ظاهر اولان دخی بودر زیرا زیر بارده اولان حیوانده شیطانك ایشقه
تصرفی وارد رکه باردن خالی اولانده و متفرقده یعنی قطـارسز
ویولارسز اولان حیوانده او تصرف وتسلط یوقدر فافهم * تافزاید
قدر وجاهت را خدا * روزشب می باش دائم در دعا * خدا فزایدك
فاعلی وقدر مفعولیدر بعد الجمله مصراع ثانی مضمونی تعلیلدر روز
دائم ودر او چی بله می باشه ظرفدر دائم حقیقتده روز وشبی تأکیددر
پس روزشب ودائم ظرف زمان ودر دعا ظرف فعلدر چونکه معناده
اختلاف بولندی ایکی ظرفك برفعله تعلقی لابأس اولدی (تافزایده
تا تعلیلیه در فزاید مضارع مثبتدر مصدری فزودن کلور آرتق وآرتورمق
معناسنه بو مقامده متعدی در مضارعنده واو یرینه الف ویاکلوب فزاید
وفزاینده دینلور والف ایله افزاید وافزاینده وافزودن دخی جائزدر
قدر وجاه بر معنـایه در زیرا قاموسده کلورکه جاه قدر ومنزلتدر فاما
ظاهر اولان بودر که قدر مقـدار ومرتبه وجاه قبول عنـد الناس

وشاهدی ده جاه منصب دیمشدر اکر مقلوب اولور رسه وجاهت
معناسنه اولور که یوزی صولو وحرمتلو دیمکدر دعا یاالله دیوب حقی
حصول حاجتیچون دعوت وطلبدر (معنای بیت) بودر که تا که
الله تعالی سنك قدر ومرتبه کی آرتوره وعالی قله یعنی بومقصودی
تحصیل ایچون روز وشب یعنی علی الدوام دعاء ودرکاه حقه نیازده اول
وبودوامدن مراد دوام عرفیدر یوخسه دوام حقیقی دکل شوقدر
واردرکه اهل کمالك حقه اتصال وتوجهی دائمدر زیرا مراد بالکز
ظاهر لسانیله دعا دکلدر وبوندن فهم اولنور که حقه تضرع وتذلل
وتواضع اوزره اولمق علو رتبه یه باعثدر نتکم کلور که (من تواضع رفعه الله
* تاشود عمرت زیادت در جهان * رو نکویی کن نکویی در نهان *
بعض نسخ ده درنهان یرینه ای جوان دوشمشدر عمر شودك فاعلی
وتاء خطابه مضافدر زیادت تاء طویله ملفوظه ایله نتکم رسم عجمدر
مفعولدر رو فتحله امر حاضردر مصدری رفتن در مضارعی رود در
مابعدنده اولان جمله روی تفسیردر نکویی کنك وایکنجی تأکیددر
وآخرنده یاء ثانیه مصدریه در (معنای بیت) بودر که تا که سنك دنیاده
عمرك زیاده وبرکتلی بولاسن یوری کزلوجه ایلوك ایله ایلوكدن
مقصود خفیه صدقه واعمال صالحه در ریادن احتراز ایچون که
بومقوله عمل اجلی تأخیر وعمر ورزقی زیاده ایدر مراد ایلوکك
وصدقه نك زیاده شرفن بیاندرکه شویله که اکر عمر افزون اولمق لازم
کلسه صدقه وصله رحم ایله افزون اولوردی وجائزدرکه زیاده لك
برکتی حسبیله اوله ومحتملدرکه انفاسده تفاوت اولمق حسبیله اوله زیرا
عمر فی الحقیقه انفاسدر وانفاس سریعه ایله عمر اکسلور وبطیئه ایله
افزون اولور والله اعلم بالحال والمآل وماینتجه القلم الماضی من الزیادة
والانتقاص فی الآجال فافهم * تانکاهد آب روید روزکار *
* معصیت کم کن بعالم زینهار * روزکار نکاهدك فاعلی
وآب روی مفعولیدر کم کن عربی ایله تقدیری افعلها قلیلا ای لاتفعلها
اصلا دیمکدر نتکم نظائری مرور ایتدی پس اکا مفعول اولور بعالم
ظرفدر نکاهد مضارع منفیدر مصدری کاهیدندر کاف عربی ایله
اکسلمك واکسمك معناسنه انتقاص ونقص کبی پس کاستن کبی لازم

ومتعدی اولور بوقاعده متعدیدر نکاهدك فاعلی روزکار ومفعولی
آب رویدر حرمت معناسنه بورادہ نقصی روزکاره نسبت ایلدی
مجازا ویاخالق روزکار ویااهل روزکار معناسنه اوله (معنای بیت)
بودر که تازمان سنك آب وروی وحرمتنی نقص ایتمیه ویاخالق الاماکن
والازمان سنی ذلیل ایتمیه ویااهالی زمانه یاننده خوار اولمیه سن صاقن
معصیتی آزاشله عالمده یعنی هیچ بروجهله حقه نه آز ونه چوق عاصی
اولمه زیرا عصیان که قصدله کناه ایتمکدر سبب بعددر رحماندر ساحهٔ
قربدن دور اولان ایسه خاکسار اولور فافهم * هرکه رو در فسق
ودر عصیان کند * ایزد اندر رزق او نقصان کند * تقدیری
هرکسی که کند رویش درفسق ودر عصیان کند ایزد اندر رزق
او نقصان دیمکدر که اعرابی ظاهردر فسق طاعتدن خروجدر ایزد
همزه نك کسریله وزاء عربی نك فتحیله ویا زاء عجمی ایله نتکم حلبی
ذاهب اولمشدر حق تعالی نك علم خاصیدر نکری معناسنه رزق
انسانك انکله تغذی ایتدوکیدر یوخسه جمع ایتدوکی دکل غدا ایسه
حلال وحرامه شاملدر وعند المعتزله حرام رزق دکلدر زیرا حرام
مال غیردر که مملوك دکلدر وانسان مالك اولمدیغی نسنه یی نوجهله
اکل ایدر واکا رزق اولور جواب بودر که کرچه حرامی الله تعالی یه
اضافت ایتمك ترك ادبدر ولکن سائق الله تعالیدر که فعل اکا اسناد
اولنور عبدك مؤاخذه اولندیغی اسباب رزقه اجتنابدر به سوء
مباشرتندن اوتوری در (معنای بیت) بودر که هرکسه که یوزن
فسق وعصیانه یلدی یعنی اکا اقبال ایده وفاسق وعاصی اوله الله تعالی
انك رزقنده نقصان ایلر زیرا عمرنده برکت اولمیجق رزقنده وسا
احوالنده دخی اولماز وبعض فاسقك دنیا جهتندن مرفه الحال
اولدیغی بطریق الاستدراجدر ویاخود نظر مطلق رفاهیته دکلدر
بلکه رزقه درغنی بخیلك ایسه فقیر وسخی دن رزقی آزدر زیرا حرص
مانع انتفاعدر * کم شود روزی ز کفتار دروغ * در سخن کذاب را
نبود فروغ * روزی کم شودك فاعلی وحرف جر اکا متعلقدر درفروغ
ظرفدر کذاب نبوده متعلقدر فروغ نبودك فاعلیدر کم شودده نقصان
قلتدہ مجمولدر روزی رزق در تفصیلی بالاده در کفتار کبی کذاب کاذب

مبالغه سبيدر كه كذبك تكررنه وكثرت متعلقاتنه اشارتدر دروغ بلان
وفروغ شعله وضيا (معناى بيت) بودركه يلان سوزدن وكذب ايتمكدن
رزق آز اولور يعنى موجودى منتقص اولور ومفقودى اله كلمز زيرا
ذنب موجب حرماندر خصوصا كه كذب يعنى كذب اعظم ذنوبدركه
خلاف واقعى اخباردركه سبب اختلالدر بوسببدن كاذبك رزقى مختل
ومشوش اولور وكذاب ايچون سوزده فروغ اولماز يعنى قول كاذبك
نورى اولماز بلكه عقبنده ظلمتى ظهور ايدر صبح كاذب كبى وفى المثل
كنش طوغمشندن بللودر ديرلر سوزده كلمشندن ظاهردر فافهم
* فاقه آرد خواب بسيار اى پسر * خواب كم كن باش بيدار اى پسر *
بعض نسخه ده ترك كن اين خواب زنهار اى پسر دوشمشدر وبعضنده
كلور كترك كن خواب زنهار اى پسر جمله سنك مآلى بردر خواب آردك
فاعلى وفاقه مفعوليدر ايكنجى خواب مابعدنه مفعولدر بيدار باشك
مفعوليدر وجمله ثانيه اولكيدن مفعول اولان مضمونى تصريحدر
(فاقه فقر وحاجت معناسنه در (آرد اصلنده آورددر حذف واوله
تخفيف اولنمشدر مصدرى آوردن وآوريدندر كه كتورمكدر
بسيار بالاده در (معناى بيت) بودركه اى پسر چوق اويومق فقر
وفاقه كتورر يعنى اكا سبب اولور اى پسر خوابى آز ايله اكثرا اوقاتده
اويانق اول تاكه غنا اوده وات كله زيرا غافل ايله آكاه بردكلدر پس
نثار رحمتدن آكاهه اون حصه واقع اولسه غافله انجق برحصه
دوشمز شول معتاددن كه آكاه طالب وغافل طلبدن خالى وحليه عملدن
عاطلدر * هركه درشب خواب عريان ميكند * از نصيب خويش
نقصان ميكند * تقديرى هركسى كه ميكند خواب درشب عريان
ميكند نقصان از نصيب خويش ديمكدر عريان حالدر ميكندك
فاعلندن درشب ديدوكى قيد احترازى دكلدر بلكه واقعى بياندركه
اكثريا خواب شبده واقع اولور پس بومعناده روز وشب برابر اولور
نصيب خط منصوب يعنى معيندر (معناى بيت) بودركه هركيمسه كه
كيجه ده خوابى عريان اولديغى حالده ايلر يعنى چپلاق اويور كندى
نصيب ورزقندن نقصان ايلر يعنى نقصان معناسنه سبب اولور ايش
طوتر زيرا حكما معناى مذكورى باعث نقصان رزقدر ديمشلردر

ولكن

ولكن ظاهر اولان بودركه بومعنى تحت اللحاف اولديغى صورتده در
والا ملبس كبى در حتى اكر سرى لحافدن خارج ايسه فراشده قرآن
اوقومق دخى جائزدر اياغن مدايتمزسه والا تارك الادب اولور وبومعنى
قرأنده (وعلى جنوبهم) دن اخذ اولنمشدر زيرا ذكر وقرآن بردر
* بول برپاهم فقيرى آورد * انده بسيار پيرى آورد * بعض نسخه ده
بول عريان هم فقيرى آورد دوشمشدر اولكيسى حديثه وايكنجيسى
قول حكمايه موافقدر بول مبتدا وبرپا اكا متعلقدر آوردك فاعلى تحتنده
ضمير بول وفقيرى مفعول وبعده الجمله خبردر انده بسيار مبتدا آورد
پيرى خبردر بول معروفدر جمعى ابوال كلور فقيرى ده ياء مصدريه در
انده فتح همزه وضم دال ايله انده واوله قيغو معناسنه غم وغصه معناسنه
پيرى قوجالقدر كه اخرنده ياء مصدريه در (معناى بيت) بودركه
اياق اوزره بول ايلمك ويا خود عريان اولديغى حالده تبول ايتمك
هم فقيرلق كتورر محل بواده مكركه قاذورات ويا غيرى مانع
اولمغله قياما بول ايده پس مواضع ضرورات مستثنادر خصوصا كه
اكثر بلادده واهالى سنده بومعنى ميسر دكلدر وچوق غم وغصه
انسانه پيرلك وهرم كتورر زيرا ديمشلردر كه هموم قواى نفسانيه يى
ضعيف قلوب تسارع شيبه سبب اولور وديمشلردر كه همله شحم
بريرده منعقد اولماز زيرا هم وحزن انسانى بى خواب ايدر واريدر
بويوزدن لحم وشحم منعقد اولمديغى كبى ساچ وصقل دخى شيبله
مشتعل اولور فافهم جدا * درجنابت بد بود خوردن طعام *
ناپسند ست اين بنزد خاص وعام * تقديرى بود خوردن طعام
درجنابت بد اين ناپسند ست بنزد خاص وعام ديمكدر كه خوردن
بودك فاعلى وبد مفعولى ودرخوردنه متعلقدر اين مبتدا وناپسند
خبر وبنزد ناپسنده متعلقدر (جنابت انزال ماء ويا التقاء ختانين ايله
حاصل اولان معنادر اول حالته جنابت ديديلر زيرا صلوتدن تجنب
وتبعد سببيدر (ناپسند بكنلمامشدر ومشكل پسند ديرلر دكه نسنه يى
بكنميه (معناى بيت) بودركه حال جنابتده طعام يمك برامردر يعنى
كرچه حرام دكلدر ولكن بومعنى عوام علما وخواص حكما يانده
ناپسندر كه طعامى تحقير لازم كلور خصوصا كه (اكرموا الخبز) موجبجه

نانه اهانت ایتمش اولور فاما اکر وضوء شرعیدن صکره اکل وشرب ایتمك مرخصدر زیرا وضوء شرعی نصف غسلدر پس سوز قبل الوضوء اولان اکل وشربك کراهتنده در یوخسه بعد الوضوء لابأسدر پس یالکز غسل یدین ومضمضه واستنشاقله اکتفا ایتمیه زیرا اولکی طهارت کامله یه اقربدر وبعد الجنابه جواز منام بووضوء اوزرینه مبنیدر فافهم * ریزهٔ نان را مفکن زیر پای * کر همی خواهی تو نعمت از خدای * ریزه میفکنك مفعولی وزیر پای ظرفیدر عربی ایله لا تطرحه فیه دیمکدر ریزه آخرنده اولان همزه اضافت ایچوندر وبعد الجمله جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر تو خواهی تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر نعمت خواهی نك مفعولی وجار ومجرور خواهی یه متعلقدر (ریزه اوواق دیمکدر خرده کبی (زیر پای ایاق التی (معنای بیت) بودر که نان خرده سنی ایاق التنه طرح ایتمه وچینه یوب یچمه اکر الله تعالیدن نعمت زائده وحالت حسنه دلرسك یعنی خبزی تعظیمله مزید نعمت بولورسن وتحقیرله خوار وفقیر اولورسن پس اول خرده لری جمع ایدوب اکله صالح ایسه کندك اکل ایله والا محل مناسبنه ویرویا بر ایاق باصمز محله وضع ایله تا که مورچه لر انکله انتفاع ایدهلر فافهم * شب مزن چاروب هرکز خانه در * خاك روبه هم منه در زیر در * تقدیری مزن هرکز جاروب در شب خانه وهم منه خاك روبه در زیر در دیمکدر که مزن نهی حاضردر مصدری زدندر اورمق معناسنه مضارعنده نون زیاده سیله زند وزننده دیرلر جاروب اکا مفعولدر شب ودر خانه ظرفلردر وخاك روبه منهك مفعولی در زیرا کا ظرفدر (جاروب سپرکه درمکنسه کبی اصلنده وصف ترکیبیدر که روبنده جای دریز سپوریجی معناسنه رفتندن ضم رائله سپرمکدر مضارعنده فا بایه مقلوب واشباع ضمه دن واو تولد ایدرب روبد دیرلر (هرکز استیعاب اوقات ایچوندر بومقامده کیجه لرده هیچ بر کیجه ده دیمکدر (خانه در اصلنده درخانه در که در ادات ظرفدر ایکنجی مصراع آخرنده اولان در قپو معناسنه در پس میانلرنده تجنیس تام وار در (روبه بوراده رانك ضمی وبا موحده نك فتحی وهاء غیر ملفوظه ایله سپریش دیمکدر که اسم مفعولدر اصلنده سپرندی در رفته کبی ضمه

رانك ضمه سی اشباع اولنوب واو تولد ایلدی وفا ثله با ارا سنده مبادله اولمغله فا بایه تبدیل قلنوب روبه دنلدی (زیردر قپو آشغاسی والتی در مراد قپواردی در بعض نسخه ده دزپیش در دوشمشدر بو اولکیدن انسبدر زیرا حدیثده کلور که (نظفوا افنیتکم ولا تشبهوا بالیهود بجمع الاکباء) جمع کباء بالکسر بمعنی الکناسة یعنی خانه لریکوزك اوکلرنی پاك طوتك وکناساتی خانه لرده جمله یهوده بکزمکوز (معنای بیت) بودر که هرکز کیجه ایچنده خانه یی سپرکه اورمه یعنی سپرمه زیرا سبب فقردر نتکم حکما علماله وتجربه ایله بلمشلردر وسپرلمش طپراغی یعنی سپرندویی قپوالتنه واردنه واوکنه قومه زیرا نظافتدن عاری اولمغله منهیدر * کر بخوانی باب ومامت را بنام * نعمت حق بر تو میکردد حرام * باب بخوانی نك مفعولی وبنام اکا متعلقدر نعمت میکردد نك مفعول اولی وحرام ثانیسی وبر تو حرامه متعلقدر ومصراع اول شرط وثانی جزادر (باب زبان پهلوی ده بابا دیمکدر پدر کبی (مام انا در مادر کبی (معنای بیت) بودر که اکر سن پدر ووالده کی نامله یله اوقورسك مثلا یا عبد الله ویا حوا دیو آدلریله چاغررسك نعمت حق سنك اوزره حرام اولور یعنی فقیر اولورسن زیرا الله تعالی انلره تعظیم ایدوب (واعبدوا الله ولا تشرکوا به شیئا وبالوالدین احسانا) دیو کندنه عبادتله امر وانلره احسانله توصیه یی تقریب ایتمش (وقل لهما قولا کریما) دیو امر ایلمش ولا تقل لهما اف دیو نهی قلمشدر پس انلری اسم صریحلری ایله یاد ایتمك تحقیر واذادن خالی اولمامغله کرکدر که تعظیم وتوقیره دلالت ایدر القاب مشرفه والفاظ مفرحه ایله چاغره سن الحاصل والدین نعمت جلیلهٔ الهیه در که سنك سلسلهٔ وجوده ارتباطکه سبب وبو اشیا آیینه سنده روی اسمایی مشاهده یه باعث اولمشلردر پس انلره کفران اوزره اولمق مستوجب فقر اولدیغی لاریبدر واساتذهٔ علوم ومعلمان صنایع وحرف دخی بویله در وانبیا واولیا بولردن اعالی در * کر بهر حوبی کنی دندان خلال * بی نوا کردی وافتی در زوال * دندان کنی نك مفعول اولی وخلال ثانیسی وبهر خلاله متعلقدر بی نوا مابعدنه متعلقدر ودر ظرف افتی در ومجموع بیت شرط وجزادر

چوبی ده یازایده در چوپ کسلمش و یونلوب دوزلمش دکنك (دندان دیش در عرب سن دیر (خلال خاء معجمه نك کسریله ایکی نسنه نك اراسی ودیش قارشدر دقلری نسنه بوراده تخلیل معناسنه در دیش قارشدر مقدر وتخلیل لحیه واصابع دیدکلری ارالرینه صو اساله ایتمکدر (بی نواده نوا نونك فتح وضمیله غنا ونعمت ورونق حال وبهره پس بی نوا بی بهره وبی نصیب دیمکدر (کردی کاف عجمی ایله شدی معناسنه مضارع مخاطبدر افتی کبی (زوال ثبات مقابلی در زوال شمس دیدکلری ظهیره ده کبد سماده بطء حرکتندن اوتوری در والا شمسه هیچ بروجهله قرار یوقدر تاکه محلندن مفارقتله زائل اولدی دینله (معنای بیت) بودر که اکر مسواك وزیتون وامثالی مر اولان اغاچلردن غیری هر اغاچ وچبق ایله دیشکی خلال لرسك فقیر اولورسن وزواله دوشرسن یعنی یدکده موجود اولان نعمت زائل اولوب بردخی رخا وغنا ورونق حال یوزن کورمزسن زیرا شرعده وحکمتده اومقوله نسنه لرله تخلیلدن نهی اولنمشدر * دست راهر کز بخاك وکل مشوی * ازبرای دست شستن آب جوی * دست مشویك مفعول صریحی وبخاك غیر صریحی در آب مابعدنه مفعول واز برای فعلی تعلیلدر دست ثانی شستن کلمه سنك مفعولیدر اصلنده شستن دست در اضافتله (کل کاف عجمی نك کسرله بالجقدر وخاتونلرك جامده باشلرنه سوردکلری طینه دخی شاملدر زیرا اودخی طپراق نوعندندر (مشوی نهی حاضر در مصدری شستن در که یومق معناسنه در غسل کبی مضارعنده سین مهمله یرینه واو زیاده ایدوب شوید وشوینده دیرلر (جوی امر حاضر در مصدری جوییدن در استمك معناسنه وجوی ارمق معناسنه دخی کلور نهر کبی بوراده آبله جمعنده لطافت اولدیغی خفی دکلدر ودقائقنده کلور که جستن وجوییدنك معنالری بری برینه قریبدر برینك معناسی استمك وبرینك ارامقدر اول سیبدن اندن اخذ اولنه جغی بوندن اخذ ایدرلر شستن ایله شوییدنك معنالری دخی بری برینه قریبدر برینك معناسی یومق وبرینك آرنمقدر جستن ایله شستن دن نه فاعل کلور ونه امر کلور ایکیسنده جوییدن ایله شوییدن دن کلور بوده برنوعه توسعدر که

لسان فارسی یه مخصوصدر عربی ده یوقدر انتهی ظاهر اولان بودر که جستن ایله جوییدن بردر زیرا جوییدن مصدر فرعدر که جستن ده سین واو ویایه قلب اولنوب مضارعی جوید دنلدکدن صکره در پس قاعدهٔ عجم اوزره جویدك دالی حذف اولنیجق امر اولور که جوی در وشستن ایله شوییدن دخی بویله در که شستن مصدر اصلیدر بعد القلب مضارعی شوید کلوب امری شوی اولور جوی کبی (معنای بیت) بودر که هرکز الکی طپراق وبالجق ایله یومه یعنی صابون یرینه ازالهٔ دنس ودسم ایچون استعمال ایتمه هرنه مقوله طپراق وبالجق اولورسه بلکه ال یومق ایچون صو طلب ایله یعنی آنکله آبدست آلمق جائز اولان صو نه ایسه اویله صو یله غسل ایله والا فقر ایراث ایدر وفتواده کلور بکمزك شیره سنه طپراق قاتوب قینانمق شرعیدر وینه کلور که بکمز طپراغنی شرایه قاتوب برمقدار قینادقدن صکره ایندروب طپراغنی سوزوب چقارب صافی شیره قاتوب تکرار قینادوب بکمز ایلسه اول بکمز نجس اولور هرنه قاتلورسه نجس ایدر فافهم جدا * ای پسر برآستان کمتر نشین * کم شود روزی زکردار چنین * برآستان نشینه متعلقدر کمتر مفعول مطلقه صفتدر تقدیری اجلس علی العتبة جلوسا قلیلا ای لاتجلس اصلا دیمکدر روزی شودك فاعلی وکم مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر (آستان اشك معناسنه که عرب عتبة الباب دیر (نشین امر در مصدری نشستن در اوتورمق معناسنه جلوس کبی مضارعنده سین مهمله یرینه یا ونون کتوروب نشیند ونشیننده دیرلر (کردار کاف عربی نك کسریله عادت اولوب اشلنن ایش وصنعت تفصیلی بالاده در (چنین اصلنده چون این در بوبجلین معناسنه (معنای بیت) بودر که قپو ایشکی اوزرنه ازارق اوتور یعنی هیچ اوتورمه زیرا بومقوله ایشدن رزق آز اولور یعنی بویله ایش طوتمق نقصان رزقه سببدر تکم تجربه ایله معلوم اولمشدر وایشك سر یرینه در سر ایسه معضمدر اوزرنه اوتورمق ایسه تحقیر در ونان دخی طعام ارانسده سردر پس سر اولان نانی تحقیر ایتمك نوجهله باعث قلت رزق ایسه سر اولان آستانه یی تحقیر دخی بویله در * تکیه کم کن نیز بر پهلوی در * باش دائم ازچنین خصلت بدر *

بعض نسخه‌ده بر پهلودری واخر بیت بری دوشمشدر مآل بردر
(تکیه سو یکمك اعتماد معناسنه تکیه کاه معناسنده‌ده اطلاق اولنور
سو یکنیجك یردیمك اولور (پهلو باء عجمی‌نك فتحی ولامك ضمی ایله یان
معناسنه پهلودری‌ده یازایده در اصلنده نسخهٔ اولیده کی کبی یا
اضافتدر (بدر باء عربی ایله طشره دیمکدر زیرا در ایله طشره چقمقدن
کنایت ایدرلر مثلا درآمدك معنای حقیقیسی قپویه کلدی دیمکدر ولکن
قپویه کلمك خروجی مستلزم اولمغله معنای کنائیسی خروج اولور نسخهٔ
اخرایه کوره (بریء عربیدر که اصلی مهموز در بیزار معناسنه (معنای
بیت) بودرکه دخی از طیبان قپونك یانی اوزرنه یعنی هیچ طیبانمه دائما
بو نجلاین خصلت‌رز بله‌دن طشره اول واو بله ایش ایچروسنه دخول ایتمه
زیرا بو دخی حکمتده ایو دکلدر شول معنادنکه رزق دخی سکایان ویرر
واقبال ایتمز زیرا جزاء عمل جنس عملدندر * در خلاچه کر طهارت میکنی *
وقت خودرا دانکه غارت میکنی * تقدیری کرمیکنی طهارتدر خلاچه دانکه
میکنی غارت وقت خودرا دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهردر (خلاچه بیت
الخلا دیدکاریدرکه خلوت اویدر یعنی مکان خالیدرکه انسان اوراده
قضاء حاجت ایچون تخلی ایدر قدمگاه ومستراح وامثالی دخی دیرلر آخرنده
چه جیم عجمینك فتحی وهاء رسمی ایله ادات تصغیردر خلاجق معناسنه
مورچه قرنجه‌جق دیمك اولدیغی کبی ولکن معنای تصغیردن منسلخدر
کنیزك کبی که اصلنده جاریه‌جکدر صکره مطلق جاریه معناسنه
استعمال اولندی بوراده خلاچه مطلق خلادر و بعض نسخه‌ده خلاجا
دوشمشدر جای خلا معناسنه ولکن اصح اولان اولکیدر (طهارت
لغتده نظافتدر وشرعده اعضاء مخصوصه‌یی صفت مخصوصه ایله
غسل ایتمکدن عبارتدر (غارت اغاره معناسنه اسم مصدردرکه برقومك
اوزرنه خیل وعسکر ایله واروب یغما ایتمکدر (معنای بیت) بودرکه
اکر بیت الخلاده طهارت ایلیه‌سن وآبدست آلاسن بیل که کندی
وقتکی یغما ایلرسن یعنی وقتك ضایع اولور برمفید ایش طوتمش
اولمازسن زیرا بو مقوله وضوء حکمتده سبب فقردر وبیت الخلا
مراددرکه طهارت ایله اصلا مناسبتی یوقدر بویله غرائبدندرکه
قاموسده خلایی متوضا ایله تفسیر ایلمشدر متوضا ایسه ابدست الاجق

مکاندر مکرکه خلا بیت الخلادن غیری محله محمول ارله * جامه را درتن
نشاید دوختن * باید از مردان ادب آموختن * تقدیری نشاید دوختن
جامه را درتن دیمکدرکه دوختن نشایدك فاعلی وجامه دوختنك
مفعولی و در دوختنده ظرفدر آموختن دخی بایدك فاعلی وادب
آموختنك مفعولی وجار ومجرور آموختنده متعلقدر (جامه ملبوسدر
تفصیلی مرور ایتمشدر (نشاید مضارع منفی در مصدری شایستن در
یرامق معناسنه عرب لایق اولور دیدوکی یرده ترك یراشور وعجم شاید دیر
واحتمال واردرکه دیجك یرده مجازا لسان ترکیده برار دیدکلری کبی
لسان فارسیده دخی شاید دیرلر مضارعنده شایستن‌دن سین حذف
اولنوب شاید وشاینده دیرلر (دوختن دکمکدر مضارعنده خا زایه
قلب اولنوب دوزد ودوزنده دیرلر (باید باء عربی ایله کرك معناسنه‌در
بایستن‌دن مشتقدرکه کرك اولمقدر عجم کرکمز دیجك یرده نباید دیر
مضارعنده سین حذف اولنوب باید دینلور (مردان میدان حقیقتك
مردلری یعنی ارلری (ادب امور مستحسنه‌یی رعایتدر (آموختن اوکرنمك
واوکرتمك لازم ومتعدی کلور مستقبلاتنده خا زایه مبدل اولوب آموزد
وآموزنده دینلور (معنای بیت) بودرکه ابساسی اوستکده ایکن دکمك
یرامز یعنی ایو دکلدرکه بحسب التجربه نسیان کتورر وفی الحقیقه
اوزرکده دکل ایکن خیاطتنی نسیان ایدیجك که محل خیاطتدن
اوزرکده ایکن خیاطت که محل دکلدر سبب نسیان اولور یعنی نسیاندن
نسیان تولد ایدر مردان میدان معرفتدن ادب اوکرنمك کرکدر زیرا
بویله ایش طوتمزلر وترك ایتمزلر پس بویله ماده‌ده انلره تابع اولمق
کرکدرکه راه ادب بودر فاعلم واعمل * کر بدامن پاك سازی روی
خویش * روزیت کم کردد ای درویش بیش * تقدیری اکر سازی
روی خویش پاك بدامنت ای درویش کردد روزیت کم بیش دیمکدرکه
روی سازی‌نك مفعول اولی وپاك ثانیسی وبدامن پاکه متعلقدر
روزیت کردد‌ك فاعلی وکم مفعولی وبیش باء عربی ایله فی الحقیقه
کم لفظنه صفتدر زیرا عربی ایله تقدیری بصیر رزقك ناقصا کثیرا
ای نقصانا کثیرا بونده روزی خویش قید احترازی دکلدر بلکه
واقعی بیاندر (معنای بیت) بودرکه اکر اتکك ایله کندی یوزکی سلوب

پاك ايدرسك اى فقير سنك رزقك زياده آز اولور يعنى زياده نقصانه
سبب اولور زيرا اتكله يوزك مناسبتى بوقدر كه برى علوى وبرى
سفليدر وانك غالبا خاك آلوددر وخاكسار نسنه ايله عزيز اولان يوزى
سيلمك ويوزى ذليل ايلمك سبب خوارى اولان فقره سبب اولور بوراده
درويش تعبيرى كه فقير ديمكدر بطريق الترحم والشفقه در نتكم
مسكين لفظى دخى فقير ودرويش كبى در * دير رو بازار و بيرون
آى زود * از بكه رفتن نيابى هيچ سود * رو امر حاضر در رفتن دن كه
مضارعى رود در دير انك مفعول صريحى و بازار غير صريحى در زيرا
ببازار ديمكدر كه حرف جر محذوفدر سرتاپاده كى كبى كه از سرتاپا
ديمكدر (آى دخى مدله امردر مصدرى آمدن در مضارعنده ميم بايه
مبدل اولوب آيد وآينده ديرلر (بيرون انك مفعوليدر زود امرك فاعلندن
حالدر عربى ايله تقديرى مسرعا ديمكدر از رفتنه متعلقدر (سود
نيابى نك مفعوليدر هيچ سودى تعميم ايچوندر عربى ايله تقديرى لا كليا
ولا جزئيا ديمكدر (دير كسرايله كيج در اسكى وقديم اولان نسنه يه ديرينه
ديرلر (بازار اصلنده بازار گاه در كه بيع وشرى يريدر صكره كثرت
استعمالله آخرندن گاه حذف اولنوب بازار دنلدى پس بازار آلى وصاتى
ايتمكدر (بازار گاه آلى وصاتى بريدر زيرا كاف عجمى ايله زمانله مكان
ميانندده مشتركدر (زود تيز معناسنه سريع كبى (بكه باء عربى نك
وكاف عجمينك فتحه لريله وهاء ساكنهٔ ملفوظه ايله صبح وقتى
وايركن ديمكدر اصلى بگاه در كه بكه اندن مخففدر وبونك دخى اصلى
بگاه تردر عجم ايركن ديجك برده بگاه تردير زيرا تر كه ادات تفضيلدر
نيه لاحق اولورسه مدخولنك مدلولنده مزيت معناسنى افاده ايدر
وقتده مزيت ايسه ايركنلك ايله اولور صكره كثرت استعمالله تر
طى اولنوب بگاه بودخى تخفيف اولنوب بكه دنلدى با صكره دن
داخل اولمشدر كه كامك ايركن معناسنى افاده كويا اكا منوطدر
پس از بكه ايركندن ديمك اولور (نيابى مضارع منفى در مصدرى
يافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فاء موحده يه مقلوب اولوب يابد
ويابنده ديرلر (معناى بيت) بودر كه اكر اهل سوق ايسك كيج كت
بازار يرينه وسرعتله طلشره كل يعنى دكانى ايركن قپايوب شيطانك

محل

محل تصرفى اولان موضعدن چيق وقرارگاه ومسكنكه طوغرى
كت زيرا ايركندن بازاره چقوب كتمكدن هيچ فايده بولمازسن نه
جزئى ونه كلى زيرا ديمشلردر كه الحريص محروم وحكمته مخالفدر كه
سبب فقردر وحرصدن تولد ايدن حرماندر يعنى زياده يه حريص
اولوب ايركندن بازاره خروج ايدن كسبه مناسب اولان جزاء رزقك
نقصانيدر كه اكا جزاء وفاق ديرلر * نبك نبود كر كشى ازدم چراغ *
ره مده دود چراغ اندر دماغ * تقديرى اكر كشى چراغ ازدم نبود نيك
ديمكدر كه نبود نيك جزاء مقدم ومابعدى شرط مؤخر اولور ره مدهك
مفعول اولى ودود ثانيسى واندرا كا ظرفدر (كشى كاف عربى نك ضميله
مضارع مخاطبدر مصدرى كشتن در اولدرمك معناسنه قتل كبى عرب
اطفاء سراج دير مومى سوندرمك معناسنه عجم اندن كشتن ايله تعبير
ايدر زيرا موم وفتيل قنديل اطفاء اولندقده بى روح قالور كويا ضوء نك
روحيدر (دم نفسدر مراد اوفورمكدر كه عجم تف دير (چراغ جيم
عجمينك كسريله اصلده فتيلده يانان اودك اسميدر مجازا آلات
مخصوصه چراغ ديرلر اول آلات كه چراغ نك اوزرنده يانار فى الحقيقه
كا چراغ پايه ديرلر شمعدان كبى وايلكمن كه بودخى بر مخصوص آلتدر
چراغدن ديرلر (مده دالك كسريله نهى حاضردر مصدرى دادن در
اويرمك معناسنه اعطا كبى مضارعنده الف هايه قلب اولنوب دهد
ودهنده ديرلر (دود دوتون در دخان معناسنه دماغ بينى ديدكلريدر نتكم
قاموسده كلور كه الدماغ ككتاب مخ الرأس يعنى باشك ايلكنه دماغ
ديرلر وام الدماغ بر جلدهٔ رقيقه در كه دماغ انك ايچنده اولور وخف
كسر قافله فوق الدماغ اولان عظمدر (معناى بيت) بودر كه
اكر چراغى نفسدن يعنى تف ديوب اولدرر وسوندرزسك ايو اولماز
زيرا بودخى اسباب فقر وفاقه دندر كه بحسب التجربه وعلم حكمتده
بلنمشدر زيرا نفخ نفس فى الاصل احيا ايچوندر اماته ايچون دكل ورزق
دخى سبب حياتدر پس سبب حياتى موت قلمق سبب نقصان رزقدر
وچراغك دوتوننه دماغه يول ويرمه يعنى مومك وقنديلك دوتونى
دماغكه دخول ايتمكدن حذر ايله زيرا زياده دخان كثيف اولمغله
دماغ لطيفه ضرر عظيمى واردر وديمشلردر كه چاه بابلده هاروت

ومازوت یاغ مومنك دوتونی ایله معذبلردر بال مومنك دخانی ایسه
بو مرتبه ده دكلدر نعوذ بالله من الدخان ومن قبح النیران * كم زن اندر
ریش شانه مشترك * انكه خاص آن تو باشد خوشترك * شانه كم زنك
مفعولیدر مشترك شانه دن حالدر بو خسه شانه ده همزه مختلسه اضافتله
مضاف الیه دكلدر وكم زنك فاعلندن حال اولمق دخی صحیحدر ولكن
بعیددن قریب اقربدر اینكه آن شانه كه دیمكدر كه مبتدا وخوشترك
خبردر خاص باشدك مفعولی وآن تو سنكدر آن ان انكدر دیمك
اولدیغی كبی خاصه متعلقدر مالی خاص بتو دیمكدر كه حرف جر حذ
فیله در (ریش كسره صریحه ایله صقل درلحیه كبی و كسرهٔ
مختلسه یله كه اتیان بعض الحركه در قرحه معناسنه در جراحت كبی
ریش بونده اكتفا طریقیله درشعر رأس یعنی صاچ دخی بویله در (شانه
طراقدر مشترك عربی در مشترك فیه معناسنه اشتراك بری بریله برماده ده
شریك اولمق كه تركا اورتاق وعجم انباز دیر (خوشترك خوش رك
یعنی زیاده خوش دیمكدر نتكم قول مشهور دركه دیرلر الهدایا
تشترك لیك تنها خوشترك ولكن بونده ایكی ضدی جمع واردر زیرا
ترتفضیله وكاف عربی تصغیره دلالت ایدر دخترك كبی بو جهتدن كاف
تلطیفه محمولدر (معنای بیت) بودر كه آز اور صاچ وصقاله طراغی
مشترك اولدیغی حالده یعنی صاچ وصقالكی غیرك طراغیله طرا اوب
طراقده مشترك اولمه اول شانه كه سكا مخصوص اوله وسنكدر خوشتركدر
یعنی كرچه اشتراكه جواز واردر ولكن سبب فقر اولمغله كراهت
واردر پس كندی ایچون مخصوص طرق اتخاذ ایتمك كركدر زیرا
صقال تعبیرده مادر ومالده واسبابنده اشتراك سبب نقصاندر * از كدایان
پارهای نان مخر * زانكه می آرد فقیری ای پسر * تقدیری مخر پارهای
نان از كدایان زان سبب كه می آرد فقیری دیمكدر كه بو تقدیرده اعرابی
ظاهردر (كدایان كدانك جمعیدر زیرا اصلنده كدای دركه كدكاف
عربی ایله اكرچه كاف عجمی ایله استعمال اولنور قرار در مطلقا كرك
اوزرنده بنا اولسون كرك اولمسون پارها پاره نك جمعیدر اخرند یاء اضافتدر
(مخر نهی حاضردر مصدری خریدن درخاء معجمه نك فتحیله وكسریله
صاتون آلمق معناسنه بوزاده مخر فتحله در پسرله قافیه اولمقدن اوتوری

فقیری ده یا مصدریه در (معنای بیت) بودر كه ای پسر دلنجیلردن
نان پاره لرنی صاتون آلمه یعنی اول نان پاره لری كه قپولردن دلنوب جمع
ایتشلردر انلردن آنی اقچه ایله صاتون آلمه اول سببدنكه فقیرلق كتورر
زیرا فقیردن اخذ اولنان رزق سبب فقردر شول سببدنكه انلر اول نان
پاره لرینی كندی احتیاجلرن عرض ایده رك اله كتورمشلردر انلرك
یدلرندن اوبله نسنه نك خریداری اولمق دناءت و باعث تنزلدر
وحكمته وتجربه یه هر یوزدن مخالفدر * دور كن از خانه تار عنكبوت
* باشد اندر ماندنش نقصان قوت * دور كن بعد معناسنه در
تفعیلدن امر اولمق اوزره تاراكا مفعول صریح واز غیر صریحدر
نقصان باشدك فاعلی و اندرا كا ظرفدر (تار اصلنده بز آریشی كه
آرغاج مقابلیدر عجم تار و پود دد عرب سدا ولحمه دیر بو راده
تار بطریق التشبیه در كه عنكبوتك یعنی اور مجككك كیردوكی
آغ وتل جلاحك چوزیكی ایپلكه تشبیه اولنمشدر (قوت حوت وزنی
اوزرنه مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی قوام بدن اولاجق قدر
غدا ورزقه قوت دیرلر (معنای بیت) بودر كه خانه دن اور مجك
آغنی دور وازاله ایله وحانی اوزرنه قومه زیرا انك خانه نك اطرافنده
قالمه سنده نقصان رزق اولور نتكم امام علی كرم الله وجهه
بیورمشلردر كه (طهروا بیوتكم من نسج العنكبوت فان تركه فی البیت
یورث الفقر) الحاصل عنكبوت اضعف مخلوقاتدندر بعوض كبی
انكیچون خانه سی اوهن البیوت در پس اوبله ضعیف واوهنی خانه ده
ابقا ایتمك اكا عتاد كبی در ضعیفدن ایسه قوت وقوت كلمز * خرج را
بیرون ز اندازه مكن * ریش خشك خویش را تازه مكن * تقدیری مكن
خرج را بیرون ز اندازه مكن ریش خشك خویش را تازه دیمكدركه
خرج مفعول و بیرون ثانی وحرف جر بیرونه متعلقدر و ریش وتازه
دخی ایكنجی مكننه كوره اول وثانی در (خرج كیسه كدن خارج ودخل
كیسه كه داخل اولان مالدر (اندازه سبق ایتدی (خشك فرودر ولكن
تازه ایله جمعنده لطافت وطراوت واردر اكرچه مقابل خشك تردر
(معنای بیت) بودر كه خرجی اندازه وقیاسدن طشره وخارج ایلمه
زیرا اسراف اولدیغندن ماعدا سبب فقردر انكیچون چوق غنیلر

خرج زايد اوجندن فقيراولمشلردر وقورى صقالكى تازه لمه يعنى ساج وصقل قورى ايكن طرامه زيرا يبوست وضيق رزقه سببدر بلكه كلا بله وياصوابله طراغى وياساج وصقالى اصلد وب اوتورديغك يرده طره يوخسه آياق اوزرنده ايكن تسريح ايتمه زيرا بودخى مذمومدر

دست رس كر باشدت تنكى مكن چون تور هوارى برهلنكى مكن*

بعض نسخ ده چون تور وآرى برهلنكى مكن دوشمشدر ولكن تحريفدر صحيح اولان اولكيدر زيرا مضمون مصراع اولى تمثيلدر ومصراع اولى دخى بيت سابقك مصراع اولنه مرتبطدر تقديربيت كر باشدت دست رس مكن تنكى چون تور هوارى مكن برهلنكى ديمكدر كه دست رس باشدك فاعلى وتاء خطاب مفعولى وجمله سى شرطدر مكن تنكى جمله سى جزادر تومبتدا ورهوارى خبردر (مكن لنكى فعل ومفعوادر برها كاظرفدر (دست رس ال ايرشمه سبيدركه قدرتدن عبارتدر پس اصلنده رسيدن دستدر كه ترخيم وبحسب التركيب تقديم وتأخير واقع اولمشدر (تنكى طارلق ديمكدر پس يامصدريه در رهوارى ده ياخطاب ايچوندر هوار يورغه واشكون آت در راه يوادر وآر مناسبت ولياقت معناسن افاده ايدر كه اول معنادن تركى دلده يرارايله تعبيرايدرلر راه واركه آت اوصافندندر معناسى يوله يراراندر (شاه واركه انجو اوصافندندر معناسى شاهه لايقدر (لنكى فتح لامله اقساقلق پس يامصدريه اولور (لنك اقساق اعرج كبى (معناى بيت) بودر كه اكرسنك غنا وقدرتك اوله طارلق ايلمه يعنى وسعتكه كوره اعتدالله خرج ايله زيرا چونكه يورغه واشكون آت كبى سن يولده كيدركن يورغه آت اقساقلق ايتمديكى كبى سندخى طريق خرج ومعاشده يوريشوكى سريع ومستقيم ايله وارباب انفاقدن كرى قلمه وخست وامساك جانبنه منحرف اولمه زيرا الله تعالى توسيع نفقه ايدنلره مزيد ويرر فاعمل

* * در بيان فوايد صبر كويد * * *

تا شوى در روز كار ازصابران رو مكن از ديدن سختى كران*

بوراده رو رانك فتحيله رفتن دن امر اولمق دن ايسه يورى معناسنه در نتكم بعضيلر ذاهب اولمشدر ضمله رو اولمق يوز معناسنه اصح واوضحدر نتكم بيت آتى اكا قرينه در پس (كران كاف عربى نك فتحيله كنار وكاف

عجمينك كسريله ثقيل معناسنه اولمغه زيرا يوز چويرمك يوزنى كناره طوتمغله اولور نتكم يان ويردى ديرلر ياتى دوندرديكى زمان وكذلك يوزك ثقيل اولديغى استثقال ايدنلرك چهرهلرى كبى اولمغله دركه عبوسندر نتكم مابعدندن مستفاددر رو مضموم اولمجق مكن كلمه سنك مفعول اولى وكران على كلا الوجهين ثانيسى در تا تعليل ايچوندر (شوى مضارع مخاطبدر مصدرى شدن در اولمق معناسنه كه تحول وانتقاله دلالت ايدر مضارعنده واو زياده سيله شود وشونده ديرلر (روزكار زمان معناسنه در نتكم لفظ روزا كا دالدر ولكن جهان معناسنه ده اخذ اولنمشدر دنيا ديمكدر نتكم دنيادر بوديدكلرى يرده روزكار در بو وجهاندر بودخى ديرلر زيرا زمان ومكان برى برينى مستلزمدر (صابران صابرك جمعيدر صبر نفسى كراهت ايتدوكى نسنه اوزرنه حبس ايتمكدر (سختى قاتيلق دركه يامصدريه در ودقائقده كلوركه سختت محكمدر كه تركيده برك ديرلر برك لكه قاتيلق لازم اولمغله مجازا قتى به سخت ديرلر (معناى بيت) بودركه اكرزمانه ده وياد نياده صابرلر عدادندن اولمق دلرسك واول دفتره يازلمق مراد ايلرسك يوزكى شدت ومحنت كورديكك ايچون كناره ايلمه ونه دردده كرفتار اولدم ديو برطرف ايتمه نتكم اهل جزع ايدرلر ويايوزيكى ثقيل وعبوس طوتمه بلكه بشاشت وانبساط اوزرنه حقدن وارد اولان نسنه نى هرنه ايسه جانله مقبل اول وياخود يورى محنت والم كورمكدن كنار ايلمه بلكه بار بلايى چك تاكه صابر اولاسن واجر بى حساب بولهسن فاعمل

كر ترش سازى تورو اندر بلا خويش را ازصابران مشمر هلا*

تقديرى كرسازى تورو ترش اندر بلا هلا مشمر خويش را از صابران ديمكدر كه تو سازى تحتنده اولان ضمير خطابى تأكيددر رو سازى نك مفعول اولى وترش ثانيسى واندر اكا ظرفدر خويش مشمرك مفعولى وحرف جرا كا متعلقدر (ترش اكشى در ضمين ايله استعمال اولنور وكاه اولوركه تخفيفا رايى اسكان ايدرلر اما ترشيدن كه اكشمكدر بونده تخفيف مراد اولمغله را البته ساكن تلفظ اولنور (سازى مضارع مخاطبدر مصدرى ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خا زايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر مصدر فرعيسى سازيدن كلور (مشمر

ایکی میمك بله فتحیله وضمهٔ شینی لاجل الوزن اختلاسله نهی حاضردر
مصدری شمردندر میمك ضمیله سایمق معناسنه مضارعی شمرد وشمارد
دخی کلور الف زیاده سیله نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (هلاهانك
فتحیله الا معناسنه حرف تنبیدر که آکاه اول دیمکدر (معنای بیت)
بودر که اکرسن یوزکی بلا وامتحان وقتنده وحالنده اکشی دوزرسك
ومنقبض ومتغیر وعبوس اولورسك آکاه اول کندیکی صابرلردن صایمه
زیرا صابر حقیقی اودرکه مبدأ اوله ایمان کتوردیکی کبی قضاسنه دخی
راضی اوله وصفت رضا اودرکه بلایی موجب غضب بلمیه وحکمته
احاله ایدوب بنه سبب ترقی اولمق اعتقاد ایلیه زیرا فعل حکیمده عبث
وظلم اولماز فافهم * بی شکایت صبرتو باشد جمیل * باکسی کم کن
شکایت ازجلیل * تقدیری باشد صبرتو جمیل بی شکایت کم کن
شکایت باکسی از جلیل دیمکدر که صبرتو باشدك فاعلی و جمیل
مفعولی و بی شکایت جمیلك تحتنده ضمیر صبردن حالدر باکسی
واز جلیل ایکیسی دخی شکایته متعلقدر وشکایت کم کننك مفعولیدر
شکایت اظهار حزندر واصابت ایدن مکروهدن اعلمقدر (جمیل حسن
جلیل عظیم القدر در الله تعالی یه دنلدی زیرا اشیاء عظیمه خلق
ایتمشدرکه ذاتنه دلیلدر ومحاط اولمقدن جلیلدر بلکه محیط درکه
کمسه نك اکا ادراکی صغمز واو جملهٔ اشیایی مدرك وحقائقنه عالمدر
وحواسله ادراك اولنمقدن دخی عالی و جلیلدر انکچون کلیم الله بله
رؤیتدن منع اولندی قال تعالی (لن ترانی) واصلنده جلیل جسم
عظیم غلیظ ایچون وضع اولنمشدر معنای غلظت ملاحظه سیله
دقیق ایله مقابله اولنوب ماله جلیل ولا دقیق دینلور (معنای بیت)
بودرکه سنك صبرك بی شکایت اولدیغی حالده جمیل اولور یعنی صبر
جمیل اودرکه حالکدن خلقه شکوی ایتمیه سن بلکه حالکی خالقه
عرض ایده سن مکرکه شکایتك حکایت طریقیله اوله زیرا انسان عارفه
شکوی دوشمز یوسیدن الله جلیلدن کمسه شکایت آز ایله یعنی هیچ
ایتمه زیرا حقدن وارد اولانی خلق دفع ایتمکه قادر دکلدر بلکه ینه
خالق دفع ایدر والله عظیمدن عبد حقیره شکایت ایتمك دناءت در
سلطاندن رعیته شکایت کبی فاما مبدأ لطف وقهره مراجعت

کندندن کندنه درکه انده اظهار عبودیت واردر وبو مقامده
دخی تفاصیل واردر ولکن اشارت کافیدر * در بلا وقتی که صابر
نیستی * نزد اهل صدق شاکر نیستی * بونك عربی ایله تقدیری
اذا انت است صابرا فی وقت البلاء است شاکرا عند اهل الصدق
فی وقت العافیة دیمکدر یعنی نیستی بوراده است معناسنه خطابدر
پس دیمك اولورکه چون سن وقت بلاده صابر دکلسن اهل صدق
عندنده وقت عافیتده وزمان نعمتده دخی شاکر دکلسن یعنی مادامکه
بلایه صبر ایتمیه سن نعمته اولان شکرکه اعتبار یوقدر زیرا صبر وشکر
امور اضافیه دندرکه بری بریله تام اولور وبلا اهل شریعت عندنده
بلا واهل حقیقت عندنده نعمتدر زیرا تحت کل محنة منحة موجبنجه
بلا ولایی مشتملدر ولکن محجوبك فهم ایتدوکی واهل رسمك عقل
ودرك ایتدیکی اموردن دکلدر * کرنباشد فخراز درویشیت *
کی باهل فقر باشد خویشیت * درویشیتده تاء خطاب نباشده
قیددر نباشدت فخراز درویشی دیمکدر خویشیتده اولان تادخی
بویله درکه کی باشدت باهل فقر خویشی دیمکدر وبو تقدیردن اعرابی
ظاهردر فخر وفخار خصال حمیده ایله تمدحدر (درویشی ده یاء
مصدریه دردرویشلك وفقیرلقدر (خویشی ده اولان یادخی بویله در
خویشی کسرله وواو رسمی ایله خصملق وقرابتدر بونده ناظم قدس
سره الفقر فخری سرنه اشارت ایدر وبو کلام کرچه عندالحفاظ
ثابت دکلدر ولکن عند اهل الله مضمونی صحیحدر زیرا فقردن مراد
زهد وترك دنیا وماسوی وتخلی عن الوجود الفانی در بوایسه ممدوح
نسنه درکه ارباب حقیقت یاننده اعلای کمالاتدر (معنای بیت)
بودرکه اکرسکا درویشلکدن فخر اولمازسه یعنی انکله تفخر وتمدح
ایتمزسك وبو معناده طریق سلفه کیتمزسك قچن سکا اهل فقر حقیقی ایله
خصملق وقرابت اولور یعنی انلره انتسابه حسب کرکدر بوراده حسب
ایسه فقردر پس حسب اولمیجق نسب دخی اولماز زیرا جهت جامعه
حسبدر انکچون حدیثده کلور (آلی کل تقی * کر همه جنبش بفرمان
باشدت * حرمت از خدمت فراوان باشدت * تقدیری کر باشد
همه جنبش بفرمان حق باشد حرمتت فراوان از خدمت دیمکدر که

همه جنبش باشدك فاعلی وتاء خطاب جنبشه قیددر ایكنجی تا
حرمته قید اولدیغی كبی (بفرمان باشده متعلقدر حرمت
باشدك فاعلی وفراوآن مفعولی واز خدمت تعلیلدر (جنبش
جنبیدن لفظندن اسم مصدردر بوزیش وحركت معناسنه
خدمتدن مراد فرمان حقله حركتدر (فراوآن بول وچوق
وآفر معناسنه (معنای بیت) بودركه اكر سنك جمله بوریشك وحركتك
فرمان حقه مقارن اولورسه یعنی امرنه اطاعت ایدرسك وخارج
ایش اشلمزسك حرمت وعزتك چوق اولور خدمتكدن اوتوری یعنی
نقدر حقه مطیع اولوب قبوسنده خدمت ایدرسك اوقدر شرف
بولورسن زیرا بو بابده شرف عبودیتله در قال تعالی (سبحان الذی
اسری بعبده) وقال (وانه لما قام عبدالله * بنده از خدمت بعقبی
میرسد * بلكه ازحرمت بمولی میرسد * تقدیری میرسد بنده بعقبی
ازخدمت حق بلكه میرسد بمولی ازحرمت دیمكدركه بوندن اعرابی
ظاهردر ومفردات دخی مرةبعد اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت)
بودركه بندۀ حق خدمت حقدن درجات عقبی وجنانه ایریشور بلكه
خدمت خاصه سی سببیله حرمت وعزت یوزندن مولای حقیقی یه
ایریشور كرك ظاهرده مملوك اولسون وكرك حر اولسون زیرا مملوك
اولدیغی صورتده مولاسنك دخی مولای حقیقیسی الله تعالی در بعدذا
بو بیتده بل ترقی ایچوندر زیرا مولایه وصول عقبایه وصولك فوقنده در
ومصراع اولده واقع اولان خدمت وایكنجی ده حرمت حاء مهمله نك
ضمی ورا ئله عزت معناسنه وبونده خدمت وعبودیتك شرف زایانی
بیان واردر زیرا خدمت سبب حرمت وعزت وبو دخی باعث وصول
جناب حضرتدر زیرابی حرمت وعزت اولان آدم بساط قربه بعزم
ومجلس سلطانده اوتورمز * حرمت از خدمت آرام داشت * هركه
خدمت كرد مرد مقبلست * حرمت مبتدا ارام خبردر ایكنجی مصراعك
تقدیری هر كسی كه كرد خدمت اومرد مقبلست دیمكدر هر كسی
مبتدا وكرد جمله سی اكا صفتدر مرد مقبل مبتداء محذوفه خبردركه
اودر وبعد الجمله هر كسی یه خبردر (آرام قرار معناسنه اسم مصدردركه
مصدری آرامیدن در قرار ایتمك یعنی دولنمق (مقبل مدبرك ضدیدر

یعنی مقبل اودركه اسباب سعادته موفق اوله (معنای بیت) بودركه
سنك خدمتده حرمتك یعنی سبب عزتك سكون واطمئنان دلدر
شویله كه اكر خدمت حقده انشراح بولیوب ضیق نفس اوزرنه اولورسك
سكا حرمت قالماز پس نیجه مولایی بولورسن چونكه بویله بی حرمت
اولورسن الحاصل هر خدمت سبب حرمت وباعث عزت اولماز مكركه
شرطی اوزرنه اوله كه فی المثل سوه سوه خدمتدر وبومعنی نفسك
مطمئنه اولماسندن كلور بو ایسه نادردر * كرنكردی ای پسر كرد
خلاف * آنكهی زیبد ترادر صبر لاف * كردنكردی یه ظرفدر
وبعد الجمله شرطدر انكهی بعده معناسنه زیبده ظرفدر ترا زیبدك
مفعول غیر صریحیدر زیرا را لام جاره معناسنه درعربی ایله
تقدیری لك دیمكدر لاف فاعلدر ودر لافه ظرفدر (نكردی كاف
عجمی نك فتحیله مضارع مخاطب منفیدر مصدری كردیدن در دونمك
وبرحالدن برحاله متحول اولمق معناسنه (كرد كاف عجمینك كسریله
چوره ودكرمی وجمع معنالرنه كلور بوراده مراد اولكیدر (زیبد مضارع
غایبدر مصدری زیبیدن كلور یراشمق معناسنه (لاف اوكمك ودیاوزرق
(معنای بیت) بودركه ای پسر الله تعالی نك امرنه مخالفت چورەسنده
دونمزسك ووقت ابتلاده مخالف ایش اشلمزسك وباطل سوزسویلمزسك
اندن صكره یراشور سكا صبرده لاف ایتمك وتمدح ایدوب بن صابرم
دیمك والاد عوابی قوز یرا صبرله سنك میانكده مسافات ومراحل واردر
* كرهمی داری فرح را انتظار * در بلا نبود بصیرت هیچ كار *
انتظار داری نك مفعولی وفرح انتظاره متعلقدر زیرا را لام معناسنه در
وبعد الجمله شرطدر هیچ كار نبودك فاعلی وبصیر هیچ كاره
متعلقدر وتاء خطاب معناده نبوده قیددر ودر بلا صبره ظرفدر نبودت
هیچ كار دیمكدر وبعد الجمله جزادر همی می مضارعده حاله وهاتا كید
حاله دلالت ایدر نكم تفصیلی مرور ایتمشدر (فرح قلبده شوق لذتدركه
مشتهایه نائل اولمقدن حاصل اولور اكثریا الذات بدنیه ده مستعملدر
(انتظار امید طوتمق وبرنسنه اوزره تأنی ایلمك (هیچ عموم افعال ایچوندر
هركز عموم ازمان ایچون اولدیغی كبی (معنای بیت) بودركه اكر فرح
وسرور ایچون انتظار وترقب طوتسك بلا حالنده صبرله سكا هیچ

کار اولمازیعنی فرحه منتظر سن سکا صابرد نلمز زیرا انسان ابن الوقت
اولمق کرکدر که وقت حاضرك حکمی نه ایسه اکا مشغول اوله
اکر صبردن واکر شکردن و مستقبلك حالنی خاطرنه کتورمیه والا
علاقه دن خلاص اولمازو ناظمك قدس سره بو کلامی خواص ناسه
کوره درز یرا عوام ناس حقنده (انتظار الفرج عبادة) وارد اولمشدر

* درییان تجرید وتفرید میکوید *

* کرصفا می بایدت تجرید شو * کرخرد داری زاهل دید شو * صفا
فاعلیدر می بایدك مفعولی تاء خطابدر تجرید مفعولیدر شوك ولکن
یا مجرد معناسنه اولور ویا مضافك حذفیله در اهل تجرید کبی و بعد الجمله
جزاء شرط اولور مصراع ثانی دخی بو اسلوب اوزرنه شرط وجزادر
(تجرید لغتده برنسنه یی عریان ومجرد ایتمکدر انکیچون چکرکه یه
جراد دیدیلر زیرا وجه ارضی نباتدن جرد وقشر ایدر و اصطلاحده
قلبدن علاقات اغیاری ازاله در و تجرید توحید دیدکلری موحدی
اسم مفعول صیغه سی اوزره نسب واضافاتدن تجرید وموحد
کسرله کندنی آفاقه التفاتدن تقطیعدر نتکم دیرلر التوحید اسقاط
الاضافات وبو معنانك حصولی وسالکك اول مقامه وصولی
بحسب الغالب تجرید صوری یه منطوط اولمغله قبانی ترك وعبانی
اختیار ایدن کمسه اهل تجرد دیدیلر ابرهیم بن ادهم وامثالی کبی
زیرا اولکی حالنه کوره عریان کبی اولمش اولدی کر کسه اوستنده
خرقه ومرقع اولسون (دید اسمدر دیدند نکه کورمکدر اهل دید اهل
نظردر که نظر صحیح ایله معلو ماتی ادراك ایلیه بوراده مراد اهل
مشاهده در که بصیرتلری کشاده اولانلردر نتکم خرد اکا قرینه در فافهم
(معنای بیت) بودر که اکر سنك خاطرکه صفا وقلبکه جلا کرکسه
علاقاتدن مجرد اول ودرویشلر خرقه سی تلبس ایله تاکه ظاهر
وباطنك فنا وترك مرتبه سنه ایره وترکده ایسه حضور قلب وصفای
خاطر واردر وعقل کلك وکاملك واریسه وادراك تام طوترسك اهل
نظر ومشاهده دن اول زیرا مقتضای عقل قدسی مشاهده مرتبه سنه
ترقیدر زیرا نظر واستدلال اهلنك توحیدی توحید علمیدر ومشاهده
اهلنك توحیدی توحید عینیدر که مقصود بالذات بو توحیددر

وناظم

وناظم قدس سره تجریدی برغیری اسلوب اوزرنه تقدیر ایدوب دیرکه

* ترك دعوی هست تجرید ای پسر * فهم کن معنیٔ تفرید ای پسر *

ترك اضافتله وکافك کسریله مبتدادر هست تجرید خبردر زیرا هست
بوراده است معناسنه در که تجریدست دیمکدر معنی فهم کنك مفعولیدر
زیرا فهم کن لسان عربیله افهم دیمکدر پس فهم لفظنی بشقه مفعول
اعتبار ایتمکه حاجت یوقدر ناظمك بو امردن مرادی تفریدك معناسنی
آشغه ده بیانله وعددر یعنی معنای تجرید مرور ایتدی شمدن صکره
معنای تفریدی سویلرز (دعوی عندالله رتبه یه دلالت ایدر کلمه صادر
اولمقدر اقران وامثال اوزرنه فخر طریقیله بوایسه معتبر دکلدر زیرا
مقصود اولان عبودیتله قیام وذلت وانکسارله اولمقدر علی الدوام
(تفرید فرد ویکتا قلمقدر یعنی توحید موحدی اسم فاعل صیغه سی
اوزرنه انفسه التفاتدن استقطاعدر که آفاقه التفاتدن استقطاعك
فوقنده در (معنای بیت) بودر که ای پسر ترك دعوی تجریددر یعنی
السنهٔ خواصده تجرید دیدکلری دعوایی ترك ایتمکدر که انا دیوب نفسنه
برنسنه یی اسناد ایتمامکدر زیرا برسالکك که مشهودی حق اوله غیر
کورمز پس کیمك اوزرنه افتخار ایدر وحق اوزرنه افتخار ایتمك باطلدر
اشته دعواده بقیهٔ نفس اولمغله الله تعالی محبلری بلایله امتحان ایدر
زیرا صدق دعوایه برهان کرکدر وعندالامتحان یکرم الرجل او یهان
وبو مقامك امثلهٔ کثیره سی واردر ولکن بعض ملاحظاتله ترك اولندی
ای پسر تجریدی بلدك نه ایدوکن شمدن صکره تفرید ندر انی فهم ایله

* اصل تجریدت وداع شهوتست * بلکه کلی انقطاع لذتست *

اصل مبتدا ووداع خبر وانقطاع خبر بعد خبردر ویا مبتداء محذوفه
خبردر (بلکه او معناسنه بل حرف ترقیدر (کلی بروجه کلی دیمکدر
ویا اصلی کلیادر که حالدر ولکن لاجل الضروره الف محذوفدر (وداع
فتح واوله تودیعدن اسمدر سلام تسلیمدن وکلام تکلیمدن اسم
اولدقلری کبی ترك وتخلیه معناسنی متضمندر انکیچون تشییع مسافر ایدوب
بعد الدعاء حالی اوزرنه ترك وتخلیه یه تودیع دیرلر الحاصل تودیع سفره
کیدن کمسه یی اللهه اصمرلق وکیدنلر دخی قالنلره خوش قالکوز
دیمکدر که ترك اکا اسنلدی وعجم بدرود کرد دیر (شهوت مرادلذات

عاجلهٔ نفسانیه‌در کرچه اصلنده مأکولات ومشروباتدن اعمدر ولکن
بوراده بل کلمه‌سیله لذته ترقیدن فهم اولنور که شهوت امور طبیعیه
ولذت مطلقا ملایمات نفسانیه‌در (کلی جزئی مقابلی وانقطاع اتصالك
خلافیدر (معنای بیت) بودرکه سنك اصل تجریدك که سائرلرا کا
مبنی در ترك شهوت دیر یعنی ابتدا طبیعتی شرعله اصلاح ایتمکدر بلکه
بالکلیه انقطاع لذتدر یعنی بعده نفسی طریقتله اصلاح ایدیوب
هواسنی قمع واساس مراداتنی قلع ایتمکدر تا که المرید من لااراده له
سری ظهور ایلیه وماسوایه تعلق جزئی وکلی قالمیه فافهم * کر
دهی یکباره شهوت را طلاق * آن زمان کردی تو درتفرید طاق *
یکباره دهی یه ظرفدر شهوت دهی یه مفعول اول وطلاق ثانی در
وبعد الجمله شرطدر آن زمان کردی یه ظرفدر تو تحتنده اولان
ضمیر خطابی تأکیددر ودر طاقه ظرف وطاق کردینك مفعولیدر
(یك باره یك بردر بار باء عربی ایله کره دربار هاء تخصیصله برکره‌در
یکباره بطریق التجرید برکره وبراوغوردن دیمکدر (طلاق لغتده
ازالهٔ قید وتخلیه وشرعده ملك نکاحی ازاله‌در بونده مرادات نفسی
مشتهی اولمغده زنه تشبیه واردر (کردی کاف عجمی نك فتحیله شوی
معناسنه مضارع مخاطبدر (تفرید فرد ویکتا قلمقدر (طاق تك معناسنه
فردکبی (معنای بیت) بودرکه شهوات نفسانیه یه براوغوردن طلاق
یعنی اوچ طلاق ویروب کندکدن باین قلورسك نتکم یکبار لفظی
عدد مذکوره دلالت ایدر اول زمانده تفریدده فرید ووحید اولورسن
زیرا فرد که یکتادر ترکیبدن انحلالله اولور چونکه افاق وانفسده
ترکیبات علاقات منحل اوله قلب وروح وسر انسان حقله فرد قالور
وفی الحدیث (سبق المفردون) یعنی مفردلر مجردلری ومجردلر دخی
موحدلری سابقدر زیرا توحید آثار الهیه یی مشاهده ایله وتجرید
آفاقدن انقطاعله وتفرید انفسدن تجردله حاصل اولان معنادر
پس متعلقاتك آخری انفسدر که اندن صکره بردخی تعلقه صالح نسنه
قالماز وتفریدله فناء کلی حاصل اولور * کر تو بریدی ز موجودات
امید * انکه از تفرید کردی مستفید * تو تأکید خطابدر امید
بریدنك مفعولیدر انکه کاف عجمی ایله آنکاه دن مخففدر کردی یه

ظرفدر از مستفیدده متعلقدر مستفید کردی نك مفعولیدر صورت
ترکیب کردی انکاه مستفید از تفرید دیمکدر (بریدی باء اولی نك
ضمیله مضارع مخاطبدر مصدری بریدن در کسمك معناسنه
مضارعی برد کلور ضمله (موجودات موجودك جمعیدر موجود
معدومك مقابلیدر که خارجده متحقق اولان نسنه‌در معدوم لاشیٔ در
وجود ظهور در پس اجسامه موجود دنلدیکی کبی ارواحه دخی
دینلور زیرا انلرده اولقدر شوقدر واردر که مرتبهٔ روحده ظهور نورانی در
(مستفید استفاده یعنی فایده طلب ایدیجی فایده بالاده‌در (معنای بیت)
بودرکه اکرسن جمیع موجوداتدن کرجسمانی وکرك روحانی امید
ورجایی کسرسك وعلاقه یه صالح اولان اشیانك جمله سندن منقطع
اولورسك اول وقتده تفریدن مستفید اولورسن واکر افاقی وانفسی
جسما وروحا برنسنه یه ارتباطك اولوب ترکیبك بالکلیه منحل اولمزسه
فردانیت مرتبه سنه وصول بولمازسن زیرا قرآنده کلور (لایمسه
الا المطهرون) یعنی سر هویتی دنس تعلقاتدن مطهر اولنلر مس ایلمز
غیریسی ایمز الحاصل مراتب کونیه ایکیدر که بری اجسام وبری
ارواحدر پس سالك مرتبهٔ موالیددن عقل اوله وارنجه (ان الله یأمرکم
ان تؤدوا الامانات الی اهلها) موجبنجه جمیع اطواردن اخذ ایتدوکی
اماناتی محلنه تأدیه ایدوب تعقید ایتدوکی نسنه لری تحلیل ایتدکجه عالم
کوندن عالم وجوبه قدم بقدم وطریقده قالور که اکا اهل وقفه واهل برزخ
واهل کشف کونی دیرلر بویله ممکورلر بی حسابدر ولکن هرکس حدنی
بلمیوب دعوایه دوشر وساقط اولور * اعتمادت چون همه برحق بود *
* ان دمت تفرید جان مطلق بود * تقدیری چون بود اعتمادت همه
برحق بود آن دم تفرید جانت مطلق دیمکدرکه دمت ده تاء خطاب
معناده جانه قیددر بوندن اعراب ظاهردر ومفرداتی دخی بیانه حاجت
یوقدر (معنای بیت) بودرکه چونکه سنك اعتماد واستنادك بالکلیه
حق اوزرنه وماسوای حقه تعلق قالمیه همان برالله ویرسن قالهسن
اول وقتده سنك تفرید جان ودلك مطلق اولور وقیدن قورتلور
یعنی کاینغی ترکیبك حل ایتمش اولوب بساطتکله عالم نقطه یه دخول
ایدرسن ومراد که ایرسن وولای حقیقی به خلوتخانه وحدتده ملاقی

اولورسن * ترك دنیا كن براى آخرت * وز بدن بركش لباس فاخرت *
تقدیرى كن ترك دنیا براى اخرت و بركش از بدن لباس فاخرت
دیمكدر كه بوندن اعرابى ظاهردر آخرتده تا اصلیه وفاخرت ده
خطاب ایچوندر (بركش امر حاضردر مصدرى كشیدندر چكمك
معناسنه (معناى بیت) بودر كه ترك دنیا ایله اخرتدن اوتورى یعنى اكر
اخرتى بولمق استرسك دنیایى قو وبلكه مولایه ایرم دیرسك ایكى
جهاندن كچ و بدندن لباس فاخرى چك چقر وقبایى عبایه تبدیل ایله
زیرا درویشلكك اولى زهد وتقلید واخرى عشق وتحقیق وتجریددر
ولباس فاخرده لباس وجوده دخى اشارت واردر یعنى قیدلباسدن
مطلق اولدیغك كبى جامۀ تندن دخى عریان اولوب یالكز جانكله
قال و بلكه جان دخى پردۀ روحانى اولمغله انى دخى برطرف ایدوب
عالم تفریده دامن سركه پاپش تا كه لباس حقانى تلبس ایده سن
وابدى زینتك اولوب انكله خرامان اولاسن * كر بیابى از سعادت
این مقام * صاحب تجرید باشى والسلام * این مقام بیابى نك مفعولیدر
صاحب باشى نك مفعولى اولدیغى كبى والسلام مكاتیب ورسالات
اخرنده ایراد اولنه كلشدر كه علامت ختمدر تقدیرى والسلام علیك
دیمكدر بیابى باء موحده نك كسریله مضارع مخاطبدر مصدرى
یافتندر بولمق معناسنه مضارعنده فا یایه مبدل اولوب یابد دیرلر
سعادت شقاوتك ضدیدر یعنى اسباب خیرك مساعده سى و توفیق
الهى نك معاونتیدر مقام فتح میم ایله موضع قیام درصكره جمیع
امكنه ده استعمال اولندى حتى موضع قعوده دخى مقام دنلدى كركسه
انده قیام بولنمسون بوراده مراد مقام معنوى دركه ترك دنیادن
حاصل اولان مرتبه در نتكم بیت آتى اكا قرینۀ ظاهره در مقام دنلدى
زیرا سالك اوراىه ایردكده ثابت ومستقر اولور حال ایسه بویله دكلدر
انكیچون حال دنلدى زیرا سالك برحالدن برحاله تحول ایدر و بریرده
قرار ایتمز (معناى بیت) بودر كه اكر سعادت ازلیه حسبیله عون بارى
یارى اولوب بو مقامى بولاسن و ترك دنیادن حصه مند اولاسن
صاحب تجرید اولورسن والسلام علیك یعنى بو مقامه ایردكده فى الجمله
آفاتدن سلامت بولورسن وتحیت اولنمغه سزا اولورسن وسوز

بوراده تمام اولور * كر زعقبى دست شویى بهر حق * انكه از تفرید
كوینت سبق * تقدیرى كر شویى دست از عقبى بهر حق آنكاه
كوینت سبق از تفرید دیمكدر كه دست شویى نك مفعول صریحى
واز عقبى غیر صریحى بهر فعل مذكورى تعلیلدر انكا كوینده ظرفدر
تاء خطاب كوینك مفعول اولى وسبق ثانیسى واز سبقه متعلقدر
عربى ایله تقدیرى علموك فى ذلك الوقت الدرس من التفرید دیمكدر كه
كوینده معناى تعلیم اولمغله ایكى مفعوله متعدى اولدى وجائزدر كه
كوینت تا تقدیرنده اوله بو صورتده تا مفعول غیر صریح اولور
زیرا را لام جاره معناسنه اولور شویى مضارع مخاطبدر مصدرى
شستندر یومق معناسنه غسل كبى مضارعنده سین مهمله یرینه واو
زیاده ایدوب شوید وشوینده دیرلر سبق درس معناسنه استعمال
اولنور تفصیلى بالاده در (معناى بیت) بودر كه اكر حق ایچون یعنى
حقه وصول ایچون عقبادن دخى ال یورسك یعنى فارغ اولورسك
اول وقتده واندن صكره تفریددن سكا درس ویررلر یعنى دنیادن
ال یودیغك كبى عقبادن دخى ال یومزسك درس تفریدى الامزسن
واندن جاهل قالورسن بعد ذا درس تفریدى تعلیم ایلین الله تعالى در
ولكن جمعه نسبت اولندیغى ذات وصفات حقك اجتماعى و یا الهامله
معاونت ایلین ملائكه و یا تربیه ایله ترقى یه باعث اولان ارباب تسلیك
اعتباریله در وجائزدر كه سنن كبریا اوزره جریان قبیلندن اوله
یعنى حق عظمت وكبریاسیله سكا درس تعلیم ایلراشنه جانب عبددن
بطریق الغیبه بو اداجائزدر فاما بطریق الخطاب انتم یعنى سز دنلمز
زیرا كثرتى ایهام ایدر و جانب حقدن دینلور نتكم خلقت وخلقنا
وانا ونحن وارد اولمشدر كه نون جمع بطریق العظمة والكبریادر
و بونده ال یومق فراغدن كنایه در زیرا غسل ید برنسنه نك مثلا
طعامك آخرنده اولور وجائزدر كه غسل ید ذكر جز وارادۀ كل
طریقیله اولا كه كلدن مراد وجوددر ولكن وجوددن دخى معظم
مقصود دل اولمغله همان غسل یددن مراد عقبادن تعلق دلى قطع
اولور یعنى قطع اولنان تعلقدر یوخسه عمل دكل پس اخرت ایچون
عمل باقیدر كرك عوامه وكرك خواصه سؤال اولنورسه كه دنیادن

قطع تعلق دل ایتمك د ناءت ورداء تندن اوتوری در فاما عقبادن
انقطاعه وجه ندر جواب بودرکه دنیا واخرت مخلوقدر تعلق ایسه
خالقه کرکدرکه باقی در مخلوق ایسه فانیدر بوجهتدن خواص اهل
عمل اولدیلر اهل تعلق اولدیلر سؤال اونورسه که اخرته غرض تعلق
ایتمیجك عمل نه معنایه اولور جواب بودرکه عمل شرعی حکم جسد
وتجرد حال دلدر پس ایکیسیده مراعات اولنور بوراده ناظم قدس سره
ترك دنیایی تجرید وفراغ اخرتی تفرید اعتبار ایلدی ولکن بحسب
الحقیقه صحیح دکلدر مقام ارواح دخی اخرته داخل اوله وجهی
بودرکه اجسام حجاب ظلمانی وارواح حجاب نورانی در واجسادك اولی
عرشدرکه جنتاك درونندهدر وارواحك عنوانی عقل اولدر
اولکیه محسوسات وایکنجیه معقولات دیرلر ومعقولاتك ماوراسنده
معنویات واردرکه غیب الغیوبه اینجه مقامنه کوره پرده در تکم اهلی
بیلور ومقام ادبك حکمی بودرکه شرعا ممدوح اولان مواددهٔ ترك دنلمیه
بلکه قطع تعلق دینله تکم علم ظاهری ترك ایله دنلمز زیرا علم ظاهر وعلم
باطن هر بری مرتبهسنه کوره کمالدر کمال اولان نسنهیه ایسه ترك تعلق ایتمز

* رو مجرد کرد ودائم فرد باش * تا بهر فرقی نشینی کرد باش *

رو امر حاضردرکه مابعدی آنی تفسیر در مجرد مابعدنده کردك
مفعولیدر زیرا کرد کاف عجمینك فتحیله امر حاضردر شو معناسنه
مصدری کردیدندر که مجازا تحول معناسنه در فرد اودرکه غیرله
مختلط اولمیه فرقی ده یا وحدت ایچوندر فرق عربیدر ده معناسنه
وسط الرأس کبی که ساچ بولدکاری یردر مفرق رأس کبی (کرد کاف
عجمینك فتحیله توز معناسنه غبار کبی (معنای بیت) بودرکه یوری
علاقاندن مجرد ودائم فرد اول که کمسه ایله اختلاط ایتمه الف کبی
تا هر برده یه اوتوره سن توز اول یعنی تواضعده غبار کبی اول وکندیکی
برك کبرله بی مقدار قیل تا که غبار دپه یه قوندیغی کبی سن دخی باشلرتاجی
اوله سن وعلو مرتبه بوله سن وآفتاب ذراتی هوایه جذب ایتدوکی کبی
سنی دخی اعلی الاعالی اعلایه جذب ایده وحضیض خاکدن اوج سمایه
رفع ایلیه ورفیع الدرجات سرنك ذروه سنه ایصال ایده فافهم

* کرد کبر وعجب وخودرایی مکرد * قدر خود بشناس هرجایی مکرد *

کرد مکردك ظرفیدر قدر بشناسك وهرجایی مکردك مفعولیدر کرد
کاف عجمینك کسریله چوره معناسنه کبر انسان کندینی غیریدن اکبر
ظن ایلمك ناس اوزرنه ارتفاع ایدوب انلری احتقار ایتمك عجب ضمله
مستحق اولمدیغی رتبهیه کندنده استحقاق تصور ایتمك وکندیی کورب
منعمك توفیقی اولدیغن نسیان ایلمك خود رایی ده یاء ثانیه مصدریهدر
خود رأی ده خود کندی ورأی همزه ایله عربیدر مؤدای فکردر
واعتقاد معناسنه دخی کلورکه نظر واجتهاددن مکتسب اوله خود
رأی کندی فکرلو واعتقادلو یعنی کندی اعتقادنه تابع اولمش وفکرنی
بکنمش غرور اهلی تکم خود رودیرلر کندندن بتوب تربیه سز حاصل
اولانه مکرد کاف عجمینك فتحیله نهی حاضردر مصدری کردیدندر
دونمك معناسنه بشناس شینك کسره سنی اختلاسله امردر مصدری
شناختن در اکلمق معناسنه مضارعنده خا سینه قلب اولنوب شناسد
وشناسنده دیرلر هرجایی ده یاء ثانیه زایده در (معنای بیت) بودرکه
صفات ذمیمهده خصوصا کبر وعجب وخود رالق یعنی غرور بالرأی
چوره سنده دونمه وطولاشمه بلکه تواضع اوزرنه اول وتوفیق نعمتی
حقدن بیل ورأی وفکرکه وعقلنه مغرور اولمیوب شرعه تابع اول
وامور مشکلهده عقلائله مشاوره ایله وکندی مقدارنی آکله حدکی
تجاوز ایتمه تکم مثل ترکیده کلور آیاغنی یورغانه کوره اوزات وهر یرده
دوران ایتمه مقصود هرجایی اوله دیمکدر یعنی بیوفا وبیقرار
وهر یرده اولیجی * هر که کرد کوره آنکشت کشت * جامه ازدودش
سیاه وزشت کشت * تقدیری هرکسی که کشت درکرد کوره انکشت
جامهاش سیاه وزشت ازدود دیمکدر که هرکسی که مبتدا ومابعدنده
جمله که رابطه سیله اکا صفتدر جامه ایکنجی کشتك فاعلی ودودش ده
شین بحسب المعنی جامهیه قیداولمق اوضحدر سیاه مفعولیدر کوره
کاف عربینك ضمیله دمر جیلرك چاموردن یاپدقلری اوجاقدر
مجمره کبی کما قال فی القاموس الکور فی الضم مجمرة الحداد من الطین
والکیر بالکسر زق ینفخ فیه الحداد انکشت فتح همزه وکسر کاف
عربی ایله وسکون شینله کوردر ولغت حلیمیده کسر کاف عجمی ایله
دیدوکی سهو اولمق کرك زیرا صحاحده وغیریده کاف عربیله ضبط

اولمشدر كشت اولكى كشتن دن دونمك وايكنجى صيرورت
معناسنه دركه اولمقدر (معناى بيت) بودركه هركسه كه
دمر جيلرك كور اوجاقلغى چوره سنده دوندى وطولاشدى انك
جامه ولباسى دوتوندن سياه وقبيح اولدى زيرا بحكم الجوار
دمرجينك چهره ولباسنه سارى اولديغى كبى انك دخى
ادنى الامر لباسنه تأثير ايدوب رنكنى تغيير وسياهه تحويل ايلر
زيرا سياهك اثرى دخى سياه اولور زنجى دن زنجى طوغديغى وزاغدن
زاغ ظاهر اولديغى كبى * انكه باعطارمى كردد قريب * اوهمى يابد
زبوى خوش نصيب * تقديرى آن كسى كه مى كردد قريب باعطار
اوهمى يابد نصيب زبوى خوش ديمكدر كه ان كسى مبتدا ومى كردد
فاعلى تحتنده ضمير كس ومفعولى قريب وباعطار قريبه متعلقدر
وبعده الجمله مبتدايه صفتدر اومبتدا وهمى يابدك ضميرى اكا راجع
ونصيب مفعولى وحرف جر نصيبه متعلقدر وبعد الجمله مبتداء
ثانى يه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر (عطار بايع العطر در
يعنى طيب فروشدر (كردد كاف عجمى ايله مضارعدر مصدرى
كرديدندر صيرورت معناسنه (يابد مضارعدر مصدرى يافتن در
بولمق معناسنه فا وبا ارasنده مبادله اولمغله مضارعنده فا بايه مبدل
اولوب يابد ويابنده ديرلر (نصيب حظ منصوب يعنى معين (معناى بيت)
بودركه اول كسه كه عطاره قريب ومجاور اولور دكانى مشتمل اولديغى
رايحه دار نسنه لرك خوش وملايم بويندن نصيب بولور يعنى حصه سى
مشامنه خوش قوقو اولور زيرا بونده دخى حكم جوار واردر وناظم
قدس سره اصلنده عطار اولمغله كوبا رمز ايدركه سالك راه خدا
اولان عاقلردن هركيم كه شيخ عطاره مقارن وتحت تربيه سنده
داخل اوله اول كسه بوى معنادن دماغ جانه بهره ياب اولور وانك عطر
حقيقى سندن معطر ومبخر اولور انتهى * همنشين صالحان باش
اى پسر * دور باش از رند وقلاش اى پسر * مصراع ثانى
بعض نسخه ده هم جدا از فاسقان باش اى پسر دوشمشدر مآل بردر
همنشين باشك مفعوليدر دور باش عربى ايله تباعد معناسنه در امر
ولمق اوزره تفاعلدن حرف جر اكا متعلقدر (همنشين همصحبتدر كه

هم مقارنت ايچوندر ونشين نشيننده دن امر حاضردر مصدرى نشستن در
شين معجمه نك فتحيله وكسريله اوتورمق جلوس كبى مضارعنده سين
مهمله يرينه يا ونون كتوروب نشيند ونشيننده ديرلر (رند راء مهمله نك
كسريله كتب لغويه ده عبارله تفسير اولنمشدر عيار لسان عربى ده
شول كمسه دركه كندى نفسنى هواسيله تخليه ايدوب منكراتدن زجر
ايتميه نتكم امام مطرزى لغت مغربده ابن انبارى دن نقل ايتمشدر
پس رند فاسق ديمك اولور (قلاش اصلنده اسم اعجمى در صكره
تعريب اولنمشدر يان كسيجى وخراباتى ومفلس معناسنه در (معناى بيت)
بودركه اى پسر صالحلر وعالملرله هيچ بر وقتده خالى كتور ميلرله
مجالسه ايله وانلره مصاحب اول فاسقدن وخراباتى اولنلرك صحبتلرندن
دور اول زيرا صحبت اولى دين ودنيا كه نافع وثانيه مضردر دنياده
نفع خلقك سكا حسن شهادتى ومصالحكده معاونتى وبونك امثالى
معاملاتى وآخرتده نفعى صالحلرك شفاعتى در ضرر دنيوى
واخروى دخى اكا قياس اولنه * جانب ظالم مكن ميل اى عزيز *
وركنى كردى ازان خيل اى عزيز * تقديرى مكن ميل بجانب ظالم
ديمكدر كه جانب حرف جر تقديريله ميله متعلقدر وايكنجى مصراعك
تقديرى واكر كنى ميل كردى ازان خيل ديمكدر كه كنى نك مفعولى
ماقبلى قرينه سيله محذوفدر (ظالم عادلك خلافيدر كه هر نسنه يى
محلندن غيريه وضع ايدن كمسه دركه طاعت يرينه معصيت وضع ايليه
كرك ظلمى كندى نفسنه وكرك غيريه اوله ولكن ظلم غيرده مشهوردر
اكرچه غيره ظلم ايلمك دخى كندينه ظلمدر زيرا وبالى كندى نفسنه
راجعدر (عزيز شريف وذوالقدر معناسنه بويله مواضعده بطريق
التفؤل در پسر وبرادر تعبيرى بطريق الترحم والتلطف اولديغى كبى
(كردى كاف عجمى نك فتحيله شوى معناسنه مضارع مخاطبدر (خيل
جماعت افراس دركه بلا واحددر بوراده مراد جماعت ناسدر كه
حديثده كلور (ياخيل الله اركبى) نتكم بالاده تفصيل اولنمشدر
(معناى بيت) بودركه اى عزيز كشى جانب ظالمه ميل ايله زيرا
منهى دركه قرآنده كلور (ولا تركنوا الى الذين ظلموا فتمسكم النار) واكر
ميل ايدرسك سندخى ظلمه كروهندن اولوب آخرسنى دخى انلرى

مس ایدن نار احراق ایلر ودیمشـلردر که برکسه یدی خطوه ظالم ایله
تمشی ایتسـه ظالم اولوب منتقم اسمندن جزایه سزا اولور قال تعـالی
(انا من المجرمین منتقمون) وینه قرأنده کلورکه (احشروا الذین ظلموا
وازواجهم) یعنی ازواج قرناء ایله تفسیر اولنمشـدر پس دیمك اولورکه
ظالملری وانلره قرین اولنلری بریرده حشر وجمع ایدیکوز زیرا ایکیسیده
برحکمده در * روزاهل ظلم بکریز ای فقـیر * تانسوزی زآتش تیز
ای فقیر * بونك اعرابی ظاهردر (روامر حاضردر رفتن دن (بکریز
باء موحده نك کسریله امرحاضردرمصدری کریختن در فرار معناسنه
مضارعنـده خازایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده دیرلر (نسوزی
مضارع مخـاطبدر مصدری سوختن در یانمق و یاندرمق معنـاسنه
بوراده لازم معنـاسنه در مضارعنـده خازایه قلب اولنوب سوزد
وسوزنده دیرلر بعض نسخـده تانسوزد آتش تیز دوشمشدر تقـدیری
تانسوزدت آتش تیز دوزخ دیمکدر تیز کسکین نتکم بالاده تفصیـل
اولنمشـدر (فقیر کثیر الاحتیـاج در (معنـای بیت) بودرکه ای
ذوالاحتیـاج الکثیر ومحـل المرحمه یوری اهل ظلمك یانـدن
فرار ایله وانلرله اشنـا وهمنشین اولمه تاکه جهنمك کسکین وشدید
آتشندن محترق اولمیه سن نتکم بیت سابقده افاده اولندی بعـدذا
بوکلامده مبـالغه واردر کویا دیمك اولورکه ظالم اولمق ویاظالمه
معین اولمق وآنکله مماشات ایتمك دکـل بلکه یانته بله اوغرامه
وایراقدن بله چهرسنه باقمه زیرا انك جانبنه میـل ایتمش اولورسن
مکرکه نظرك استعاذه وعملندن حقه لیاذ طریقیله * صحبت ظالم
بسان آتش اسـت * زانکه خلق آزار وتند وسرکش است * صحبت
مبتدا (بسان آتش خبردر زانکه تعلیلدر (خلق ازار مبتداء محذوفه
خبردر تقدیری (انکه اودیمکدر (بسان باء عربی نك فتحیله مثل معناسنه
ادات تشبیهدر (خلق آزار وصف ترکیبی در اصلی آزرندهٔ خلق در
خلقی انجیدیجی معناسنه مصدری آزردن درکه انجتمك وسوکمك معناسنه در
مضارعنده زانله را اراسنده برالف زیاده ایدوب آزارد وازارنده دیرلر
تندضم تائله صرب دیمکدر (سرکش وصف ترکیبی دراصلنده کشنده
سردرباش چکیجی وطبع اولیجی معناسنه (معنـای بیت) بودرکه

ظالم ایله صحبت ایتمك آتش کبیدر اول سببدنکه ظالم خلقی انجیدوب
سوکیجی وصرب خویلو وحقه سرفرو ایتمیجی درپس یانته وآران
کسه بی لسانیله اتش کبی یقار وقلبنه طوقنوب منکسر قیلور بوسببدن
آتشسوزاندن فرار ایتملودر * ازحضور صالح شوی * ورنشوی
بابدان طالح شوی * تقـدیری شوی صالح ازحضور صالحـان
وشوی طالح اکرنشینی بابدان دیمکدر که اعرابی ظاهردر ازحضور
صالحانك تقدیری ازحضور مجلس صالحان دیمکدرنتکم (مصراع ثانی)
اکا قرینه درشوی مضارع مخاطبدر مصدری شدن دراولمق معناسنه
مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر طالح طلاحدندر
فتحله ضد الصلاح معناسنه (معنای بیت) بودرکه صالحلر مجلسنه
حضورله صالح اولورسن بدلر ایله مجالسه ایدرسك فاسق اولورسن
زیرا مشهوردرکه اوزم اوزمه کوره قرارر دیرلر ایمدی سندخی حکم
قرینـله محکوم اولوب انك رنکنه بویانورسن یاغفلتـه طلارسن
ویا اویانورسن * هرکه او باصالحان همدم شود * درحریم خاص
حق محرم شود * تقدیری هرکسی که شود اوهمدم باصالحـان شود
درحریم خاص حق محرم دیمکدر بوتقـدیردن اعرابی ظاهردر حریم
حولی وچوره درحرم دیدکاری بودرکه اوراده خولدن اغیار ممنوعدر
ومحرم اودرکه اول حرمه داخل اولور زیرا جانبدن دکلدر (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که اوصالحلرله همنفس وهمصحبت اوله حقك حریم
خاصنده محرم اولور یعنی آنی درکاه حقه آلورلر ومحرم اسرار ایدرلر
فاسقلره وانلرایله صحبت ایدنلره ایسه او مجلس خاصه یول یوقـدر
زیرا مجالس خواص ناسه عوام دخول ایتمز وصحبت یاره اغیار قومزلر
وهرکس کندی جنسی ایله تزویج وتقرین اولنور بعد ذا ناظمك قدس
سره بوسوقندن فهم اولنورکه صالحلرله مراد صدیقلردر زیرا مرتبهٔ
صلاح جمیع مراتبی مشتملدر اکرچه بعض علماء رسومه خفی اولمشدر
بووجهتدن (والحقنی بالصالحین) نظمنده یوسف صدیقك علیه السلام
صالحلره الحاقله دعاسنی هضم نفسه حمل ایتمشدر زیرا مرتبهٔ نبوت
مرتبـهٔ صلاحك فوقنده درنتکم (فاولئك مع الذین انعم الله علیهم من
النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین) اکا دالدر و بوغلط وسوء

فهم له مبتلی اولان بیلدی که کندی مدعاسی اوزره نبوت وصدیقیت
وشهادت بی صلاح اولمق لازم کلور مع هذا بونلرك هر بری صلاحده
خصوص مرتبه‌در که صلاح جمله‌سنی حاوی در ایمدی صدیق
انبیادن اشغه اولان خواص بشردر مرتبهٔ صدیقیته صلاح ایله ایرمشلردر
وصلاح جمیع ازمانده حالنی خللدن محافظه‌در که کسبی در اکر خلقی
اکر خلقی اولسه انبیا اکا غبطه ایتمزلردی الحاصل صالحدن صالحه
فرق وار در پس صالح مطلق انبیاو بعده سائر خواص بشردر وصالح
مقید عموم اهل ایماندن متشرع اولنلر در وشرعله مقید اولمیانلر
فاسقلردر کرك کافر اولسون و کرك عاصی اولسون اشته بو مقام بویله
فهم اولنمق کرکدر ومطلقی کماله صرف ایتمك امر مقرر مشهوردر
شول کمسه که حریم خاصده اوله کندی خاص اولدیغی کبی آنی اول
حریمه دخوله وسیله اولان دخی خاصدر که صالح صدیقدر وصدیق
ایله نبی میاننده مقام قرب وار در فقط * ای پسر مکذار راه شرع را *
اصل یابی کر بکیری فرع را * مصراع ثانی نك تقدیری کر بکیری
فرع را یابی اصل دیمکدر که شرط وجزادر ولکن وزنیچون جزا تقدیم
اولنمشدر بعض نسخ ده (اصل یابی کر کزاری فرع راد وشمشدر که
(کزاری زاء هوز ایله مصدری کزاردن دراودمك معناسنه بوخسه
ذال معجمه ایله دکلدر مکذار کبی یعنی مکذار نهی حاضردر مصدری
کذاشتن در وازکلمك وصالی ویرمك وقومق و بریردن بریره کچمك
معناسنه راه شرع تشبیه طریقیله در صراط مستقیم کبی کویا اصول
اعتقادیه وفروع عملیه برجاده در که حقه ورضاسنه موصلدر اصل
برنسنه‌نك قاعده‌سیدر که انك ارتفاعیله اول نسنه دخی مرتفع اولور
اساس و بنا کبی که اساس اصل و بنا فرعدر وشجره‌نك اصلی کوکی
وفرعی دالیدر وفرع انسان ولدی در وشرع من وجه فرع ومن وجه
اصلدر اصل اولدیغی بودر که معرفت وحقیقتك ظهوری شرعله
عمل اوزرینه مبنیدر و فرع اولدیغی بودر که مقصود بالذات معرفت
وحقیقتدر مثلا سدن مراد قیماق و یاعدر پس لبن وسائل مقوله سندن
اولور ثمان کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر راه شرعی ترك ایتمه
اصل بولورسن اکر فرعی طوترسك وانی اودرسك یعنی اکر شرعله

عامل اولورسك من عمل بما علم ورثه الله علم مالم یعلم موجبنجه مرتبهٔ
معرفت وحقیقته ترقی ایدرسن زیرا فرع اصلك وسیله‌سیدر اثر ومؤثر کبی
وشول که اثرده کلور (من عرف نفسه) عرف ربه بونده ایکی اعتبار واردر
بری معرفت نفس اصلدر که معرفت ربك اوزرینه مبنی در و بری دخی
فرعدر که معرفت ربه موصلدر * ازشریعت کرنهی بیرون قدم *
ضلالت درافتی ورنج والم * تقدیری کرنهی قدم بیرون ازشریعت
افتی درضلالت ورنج والم دیمکدر که قدم نهی نك مفعولی و بیرون اکا ظرف
وحرف جر بیرونه متعلقدر (شریعت دین ایچنده طریقت مسلوکه‌در که
الله تعالی انی مشروع قلمشدر پس کتاب وسنت اصل و بو ایکیسندن
علی سبیل الاجتهاد مستنبط اولان احکام فقهیه و یا اجماع علما انك
اوزرینه منعقد اولان نسنه اول ایکیسی اوزرینه متفرعدر (نهی نونك
کسریله مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قومق معناسنه
وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر (افتی
مضارع مخاطبدر مصدری افتادن وافتیدن در دوشمك معناسنه
مضارعنده الف و یا ساقط اولوب افتد وافتنده دیرلر وکاه اولور که
فتد دخی دیرلر (معنای بیت) بودر که اکر شریعتدن طشره ایاق
قورسك ضلالت ورنج والمه دوشرسن زیرا شریعت حقه هدایت
اولمق اوزره منزلدر پس اندن خارج اولان ضلالته دوشر نتکم قرانده
کلور (وماذا بعد الحق الا الضلال) یعنی حقدن عدولدن صکره غیری
نسنه یوقدر که صاحبی قوری رنج والم چکر وآخرتده معذب دخی
اولور زیرا فرمان حقه مخالفت ایده‌نك حقنده وعید وتهدید شدید
واردر * هر که در راه ضلالت میرود * از جهالت در بطالت میرود *
بونك تقدیری هر کسی که میرود در راه ضلالت میرود در بطالت
از سبب جهالت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر راه ضلالت
شریعتك ارشاد ایتدوکی راه هدایته مقابلدر (میرود مضارع غایبدر
مصدری رفتن در یوریمك وکتمك معناسنه مضارعنده قلبله رود
ورونده دیرلر (جهالت فتحله علمك مقابلیدر اکر جهل بسیط اولورسه
سبب علمدر واکر مرکب اولورسه که بیلز و بیلمدوکنی دخی بیلز بلکه بیلورم
دیو دعوی ایدر پس بو جهل اولکیدن بتردر (بطالت باء موحده نك

کسریله تعطل وترك شغلدر یعنی برنسنه نك كه یانفع دنیویسی ویانفع
اخرویسی واریکن انی ترك ایدوب شویله حالی اولان کسنه یه اهل
بطالت دیرلر وحدیثده کلور (البطالة تقسی القلب) وبوراده قاعدهٔ
عربیه واردر که فعاله وزنی اوزنه کلان مصدر کسر فائله مزاولهٔ عمل
ایله واقع اولان صناعاتده اولور کتابت وخیاطت وزراعت وحراثت
وتجارت وقصارت وصیاغت وحیاکت وامثالی کبی بطالتده ایسه
عمل یوقدر پس کسرله وزن مذکور اوزره کلدوکی حمل النقیض
علی النقیض طریقله در (معنای بیت) بودر که هر کسه که راه هدایت
اولان شرعی قویوب راه ضلالت اولان خلاف شرعه یوریه وکیده
کمال جهالتدن بطالت بولنه یعنی شرعله عملی ترك ایتمك بطاللقدر
بطالت ایسه انسانی سخت دل ایدر وآخر سوء خاتمه یه مؤدی اولور
پس علم شرعی ایله منهاج سنت اوزرنه عمله سلوك لازمدر تا که بطالت
وجهالتدن نجات حاصل اوله ودنیا واخرتده حسن حال اثری ظهوره
كله * حق طلب وزکار باطل دور باش * درسخاوه ردمی مشهور باش *
طلب بوراده امرحاضردر نهی مطلب کلور حق لفظی اکا مفعولدر
ومابعدنك تقدیری ودور باش ازکار باطل دیمکدر که دور باش عربی ایله
بعدنفسك ویاتباعد معناسنه درکه ایکیسی دخی امر اولمق اوزره در
حرف جر اکا متعلقدر مشهور باش دخی اشتهر معناسنه در صیغهٔ امراه
ودرا کاظرفدر وبواعتبار قصر مسافه دن اوتوریدر والا دور
ومشهور اصلنده باش کلمه لرنك مفعولیدر حقدن مراد کار حقدن
مابعدی قرینه سیله وکار حق کار شرعیدر کار باطل خلاف شرعی
اولدیغی کبی وجائزدر که حق اسم ذات الهی اوله مردمی ده یا مصدریه در
(مردم اصلنده آدم اوغلانیدر بوراده مردنلك انسانیت دیمکدر که
لطف وکرمدن عبارتدر (معنای بیت) بودر که کارحق طلب ایله
وکار باطلدن دور وبعید اول یعنی شرعله عامل اول وخلاف
شرعدن حذر ایله زیرا کارحقده اولان اهل حق وکار باطلده اولان
اهل باطل اولور ویاخود طالب حق وسالك راه خدا اول حقه وصول
ایسه موافقتله اولور پس مخالفتدن اجتناب ایله وسخا وانسانیتده
کون کبی مشهور اول نظر ایله شمسه که قرص توجهله نورا اعطا ایدر

وبوشهرتدن مقصود افواه ناسده خیرله یاد اولمقدر که سبب عفو
ومغفرتدر والا مجرد شهرت ایچون عمل اولماز زیرا غرض حقدر سائر
اغراض نفسانیه ایسه باطلدر * هر نکزیند صراط مستقیم *
* در عذاب اخرت ماند مقیم * صراط نکزیندك مفعولیدر در مقیمك
ظرفیدر مقیم ماندك فاعلندن حالدر و بعد الجمله هر کسه یه خبر اولور
تکم نظائری مرارا مرور ایتدی (نکزیند فعل مضارع منفیدر کافك
ضمه سی وزینچون اختلاس اولنور مصدری کزیدن کلور کاف عجمینك
ضمی وزاء هوز ایله اورندلمك معناسنه مضارعنده کزیند وکزیننده
دیرلر (صراط شول طریقدر انده اعوجاج اولمیه بلکه علی سبیل
القصد والاستواء اوله (مستقیم استقامتدندر اعتدال معناسنه که برنسنه
طوغری اولمقدر مثلا برخط که جمیع اجزاسی بری بری اوزرنه منطبق
اوله واعوجاج وانحراف بولنمیه اکا مستقیم ومعتدل دیرلر عجم راست دیر
بعدذا صراط مستقیم ملت اسلام ویا دین حق ایچون استعاره در
وسیلهٔ مقصودی وسیلهٔ مقصده ویامحل توجه روحانی بی محل توجه
جسمانی یه تشبیه طریقیله (ودینه صراط دنلدی زیرا اکرچه
الله تعالی امکنه دن متعالیدر ولکن عبد طالبه وصول حق
حاصل اولنجه قطع مسافات ومقاسات شدائد ومس آفات لازمدر
(ماند فتح نونله مضارعدر مصدری ماندن در سکون نونله
قالمق معناسنه (مقیم ثابت و پایدار قال الله تعالی (ولهم عذاب مقیم) ای
الی الابد (معنای بیت) بودر که هر کسه که صراط مستقیم اولان طریق
شرعی اختیار ایلمیه که راه هدایتدر وراه مخالفتی اختیار ایلیه که راه
ضلالتدر اول کسه آخرت عذابی ایچنده مقیم قالور واورادن سفر
وحرکت ایده مز زیرا طریق شرعدن بالکلیه خارج اولان کافردر
وکافر مخلد فی النار در واکر مؤمن مصر ایسه اکر سوء خاتمه ایله مثلا
اولوب کناره ملحق اولور وسائر عصاة کیمی شفاعتله مغفور وکیمی
بقدر الذنب طبقهٔ علیای نارده معذب اولوب آخر اورادن خارج
وجنته داخل اولور فسبحان الحافظ * در ره شیطان مزن کام ای اخی *
تانکردی خوار وبد نام ای اخی * کام مزنك مفعولی ودر دخی اکا
ظرفدر خوارنکردی نك مفعولی (در راه شیطاندن مراد راه ضلالدر

زیرا شیطان مضل اسمنه مظهردر (مزن نهی حاضردر مصدری
زدن در اورمق معناسنه مستقبلاتنده نون زیاده ایدوب زند وزننده
دیرلر (کام کاف عجمی ایله آدم در خطره کبی (خوار ضمله وواو رسمیله
ذلیل و بی حرمت (بد نام صفت مشبهه در یرامز آدم معناسنه
(معنای بیت) بودر که ای اخی شیطان یولنه آدم قومه یعنی ایاق بصمه
وانك وسوسه سنه اتباع ایتمه وتسویلنه الدانمه تا که ذلیل و بی حرمت
وعندالاخیار بدنام اولمیه سن و بدلکله نامك سویلنمیه قال الله تعالی
(ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین) یعنی عزیز اولق راه هدایته سالك اولان
مؤمنلرك صفتیدر یوخسه راه ضلالته سالك اولنلرك دکل وشولکه
راه هدایتده در هادی اسمی تحتنده در ورحمانی در وشولکه راه
ضلالتده در مضل اسمی تحتنده در وشیطانی در ورحمانی اولنلر
باحرمت ونیك نام وشیطانی اولنلر بی حرمت و بد نام در * هرکه
در راه حقیقت سالك است * روز وشب خائف زقهر مالکست *
تقدیری هرکسی که او سالك است در راه حقیقت او خائف است
روز وشب از قهر مالك دیمکدر که هرکسی مبتدا ومابعدنده جمله اکا
صفتدر او خائف است جمله سی خبر مبتدا در روز خائفه ظرف
وحرف جر دخی اکا متعلقدر وبعض نسخه ده مصراع ثانی روز وشب
خواهان مهر مالکست دوشمشدر اولکیسی سوق کلامه انسبدر
بوراده ناظم قدس سره راه شرعی بیاندن صکره راه حقیقته دخی
اشارت ایلدی زیرا شریعت وحقیقت بری قشر وبری لب کبی اولمغله
بری برینه مرتبطدر وانلری بری برندن تفریق ایدن ابدی جاهل
قالدی وعلمه جمعیت دل بولمدی (وراه حقیقت طریق اهل الله درکه
سلوك معنوی ایله حقیقة الحقائقه واصل اولور وحقیقة الحقائق جمیع
حقائقی جامع اولان مرتبهٔ احدیتدر واول حقیقته واصل اولمق عبد
کندی اوصافندن فانی اولوب فاعل مطلق حق اولدیغنی بلمك
وعین الجمع ایله نظر ایتمکدر وسر حقیقت وحدت وجود دیدکلری بدر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که راه حقیقته سالکدر اول کمسه روز
وشب رب مالك مملوکی اولدیغنی بیلوب انك قهر وجلالندن خوف
ایدیجی در یعنی راه حقیقته سلوك ایدنلرك حاللری راه شریعته سلوك

ایدنلردن

ایدنلردن دشواردر زیرا اهل شریعت وراء پرده ده در انکچون
خوفلری ضعیفدر اهل حقیقت ایسه مقام مشاهدهٔ جلال حضرتده در
بو جهتدن خوفلری قویدر زیرا حضورله غیبت برد کلدر ومعصوم
ومحفوظ اولمق امتحانی منافی دکلدر انکچون مکرندن خوف ایدرلر
ونسخهٔ اخرایه کوره دیمك اولورکه روز وشب مالك الملکك محبتنی
طلب ایدیجیلردر یعنی انك محبتنه وسوداسنه دوشمشلردر وغیریدن
علاقه وارتباطی قطع ایتمشلردر زیرا مقتضای حقیقت تجرد محض
وتفرد صرفدر * برخلاف نفس کن کار ای پسر * تا نیفتی خوار درنار
ای پسر * بعض نسخه ده خوار برینه زار دوشمشدر و بعضنده
تا نیفتد پای بر خار و بعضنده خویش رامی دار بیدار ای پسر
دوشمشدر اولکیسی انسبدر برکنه متعلقدر وکار انك مفعولیدر
خوار نیفتی تحتنده اولان ضمیر خطابدن حالدر درنیفتی به ظرف
وجمله سی تعلیلیه در بو بیتك مفرداتی مرارا شرح اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که ای پسر خلاف نفس اماره اوزره کار ایله یعنی
نفسکه دائم مخالفت وانکله مجاهده اوزره اول تا که خوار وذلیل
اولدیغك حالده نار دوزخه دوشمیه سن زیرا نفس وطبیعت جهنم
کبیدر که دنیاده هوی وشهوت نارنه دوشن آخرتده دخی عذاب
حسی آتشنه دوشر وخوار اولور زیرا عذابك وصفندن خزی
ومهین ایله تعبیر اولنمشدر یعنی عذابده فضاحت واهانت واردر
* بر مراد نفس رفتن ابلهیست * نفس را تابع شدن از کمرهیست *
بر رفتنه متعلق ورفتن مبتدا وابلهیست خبردر نفس تابعه وتابع دخی
شدنه مفعوللدر وشدن مبتدا ومابعدی خبردر مفردات بیت بالاده
مشروحدر وتقریر معناسدن دخی معلوم اولور (معنای بیت) بودرکه
نفس امارهنك مرادی یعنی هواسی اوزره یوریوب کتمك ابلهلك
وحماقت عظیمه در نفسه تابع اولمق کمراهلقدن وضال اولمقدندر
یعنی هوای نفسه تابع اولان کمسه طوغری یولده دکلدر زیرا نفس
انسانی طریق مستقیمدن منحرف قیلور واعوجاجله استقامت
زیرده مجتمع اولماز * کار نفس بد همه شور وشراست * جنك
بانفسك جهاد اکبراست * کار مبتدا بد نفسك صفتی وهمه کاری

تا کیدر شورخبردر جنك مبتدا یامع معناسنه اکا متعلقدر جهاد
خبردر شور فتنه واشوب وغوغا وقرغشه شوریدن داورمك
وقارشمق وقارشدرمق وبولانمق معنالرنه کلور شرخیرك مقابلیدر که
رغبت اولنمیان وطبعه ملایم اولمیان نسنه در جنك جیم عربی ایله
صواش معناسنه نفسك ده کاف عربی تصغیر وتحقیر ایچوندر وجائز ر که
احد ضدینی آخر ایچون استعاره طریقیله اوله زیرانفسك شری عظیم
وفسادی کبیر وبلکه اکبردر انکچون انکله جهاده جهادا کبردنلدی
که کفارله جهادله جهادا کا کوره اصغردر الحاصل نفس اعدی
الاعداء اولمغله انکله مجاز ومجاهده ایتمك کبر اولدی (معنای بیت)
بودرکه کار نفس بدیعنی یرامز نفسك ایشی بالکلیه شور وشر وفتنه
وفساددرکه هیچ برخیره دائر ایشی یوقدر زیرا شیطان کبی شراوزرنه
مجبولدر مقتضای جبلت ایسه ذاتی در متغیر اولماز بوجهتدرنفس ذلیل
وبا عظیم الشرایله جهاد ایتمك اکبردر نکم حد یثده کلور (رجعنا
من الجهاد الاصغرالی الجهادالاکبر) سؤال اولنورسه نفس ذلیل وخوار
اولدیغی صورتده آنکله جهاد ایتمك نوجهله اکبراولور جواب
بودرکه فی نفس الامرحقیراولمق عدم شدتنی مستلزم دکلدر نظرایله
که کفار خاکساردیرلر کفرلری سببیله خواردر بویله ایکن جنك
وحربه کلدکده عظیمدر انکچون دیرلر خصمی هرچند حقیر ایسه ده
استحقار ایتمه زیرا بلکه النده زبون ومغلوب اولاسن * روخلاف
نفس بکزین ای پسر * هیچ طاعت به نشدزین ای پسر * روفتح رائله
امردر رفتن دن مابعدی آنی بیاندر (خلاف بکزینك مفعولیدر (بکزین
باء موحده نك ضمی وکاف عجمینك ضمه سنی اختلاسله امردر مصدری
کزیدن در اورنده لمك معناسنه (مصراع ثانی نك) تقدیری نشدهیچ
طاعت به زین دیمکدر که هیچ طاعت نشدك فاعلی وبه مفعولیدر
ازین بهه متعلقدر که به یك دیمکدر این خلاف نفسه اشارتدر
(معنای بیت) بودرکه ای پسر یوری خلاف نفسی اختیار ایله یعنی
اکا موافقت وهواسنه متابعت اوزره اولمه بلکه دائم مخالفت اوزره
اول که بوندن یك هیچ برطاعت اولمازیعنی نفسه مخالفت وهواسنی قمع
ایتمك جمیع طاعاتك اعلاسی ورأسی در زیرا نفس مبدأ فساددر پس

آنی قتل ایتمك سبب صلاح انفس . وآفاقدر وتخلیه خاء معجمه ایله تحلیه دن
مقدم در انکچون صحابه رضی الله عنهم صوری ومعنوی مجاهده
ایدرلردی وثواب عملدن سؤال ایتمزلر بلکه مفسد دن صورلردی
فاعلم ذلك واعمل علیه * حلق نفس ازآرزو باید برید * تاتوانی چهره
اسلام دید * تقدیری باید برید حلق ازآرزو تاتوانی دید چهره اسلام
دیمکدر که برید بایدك فاعلیدر زیرا مصدر معناسنه درکه
بریدن درحلق بریدك مفعولیدر از بریدنه متعلقدر تاتعلیل ایچوندر
توانی مضارع مخاطبدر مصدری توانستن در قادر اولمق معناسنه
مضارعنده سین حذف اولنور تواندنلور چهره دیدك مفعولیدردید
توانی نك مفعولیدر زیرا مصدر معناسنه در که دیدن در حلق حاء
مهمله ایله عربی در بوغاز معناسنه حلقوم کبی آرز ودلك بریدن با
موحده نك ضمیله کسمك معناسنه قطع کبی اچهره صورت وبکز
معناسنه بونده استعاره بالکنایه واردر که اسلامی برشخصه تشبیه واثك
اوازمندن اولان چهره بی اسلامه اثبات واردر (معنای بیت) بودرکه
نفس اماره نك بوغازنی آرزودن کسمك کرکدرتا که اسلام حقیقی نك
چهره سن کورمکه قادر اولاسن یعنی نفسك بوغازی کسلوب
مشتهاسی قطع اولنمدقجه اسلام یوزی کورنمز زیرانفس فی نفس
الامر کافردر انك مسلمان اولماسی هوی وشهواتی قمع وقلعه موقوفدر
انکچون دیمشلردرکه اعظم کرامات نفسی مسلمان ایتمکدرکه * نفس
پرورخود مسلمان کی بود * همره اونور ایمان کی بود * نفس پرورکی
بودك فاعلی ومسلمان مفعولیدر ونور ایمان ایکنجی کی بودك فاعلی
وهمره مفعولیدر (نفس پرور وصف ترکیبی دراصلنده پرورنده نفس در
نفسی بسلیجی معناسنه مسلمان تصدیق حق ایدیجی ایمان کبی ولکن
ایمان بحسب الغالب باطنه واسلام ظاهره کوره استعمال اولنور
(معنای بیت) بودرکه نفس بسلیجی وشهواتنه متابعت ایله تقویت
هوی ایدیجی نچن مسلمان ونچن نور ایمان اکا یولداش اولور یعنی
اولماز پس انسان روح پرید کرکدرتا که نور ایمان اکا دنیاده وبعد
الموت همراه اوله بوندن فهم اولندیکه نفس اصلنده جهنمی درکه
ظلمانی در وآنی تنویر ایتمك نور ایمان ونور ایقانله در ونفس بو نورله

منور اولمغه ریاضته محتاجدر پس اکا مراد اتبله موافقت ایدن ظلمتن
آرتور ریوخسه ظلمتدن چقرمز قال الله تعالی (والذین کفروا اولیاؤهم
الطاغوت یخرجونهم من النور الی الظلمات) یعنی فطرت اصلیه
واستعداد نورندن ظلمات نفس وطبیعته اخراج ایدرلر وامر وجودی
معکوس قیلورلر که * نیست حق بین هر که اوخود بین بود * همره
او نور مولی کی شود * تقدیری هرکسی که بود اوخود بین نیست
حق بین کی شود نور مولی همره او دیمکدر نیست بو ارده لیس
معناسنه در که حق بین اکا مفعولدر حق بین وخود بین وصف ترکیبی در
تقدیری بیننده حق و بیننده خود دیمکدر که معناسی حقی کوریجی
وکندنی کوریجی در صکره ترخیم وتقدیم وتأخیر اولنمشدر حق بین
توفیق حقه نظر ایدیجی وخود بین توفیق حقی بلمیوب عجب نفسه
دوشیجی مغرور ومتکبر در (معنای بیت) بودر که او معجب بنفسه
اوله وکندنی بکنه اول کمسه اعمی کبی در که توفیق حقه باقز
ورب فعالی کورمز پس نور مولی نجن اکا همراه اولور بلکه
انك همراهی ظلمات نفس اولور زیرا کر مشاهدهٔ نور ذات وصفات
وافعال حق ایدیدی نور حقله یولداش اولوب حقه کندی نوریله
واصل اولور و یولده عقبه ده قالمزدی چونکه مشاهدهٔ مذکوره دن
محجوب اولدی خود بخود قالدی پس بی دلیل نره یه کیدر وآخر ضال
اولور فافهم * بت شکن زنار بکشا از میان * تا شوی از جملهٔ اسلامیان *
شکن شین معجمه نك کسریله امر حاضر در مصدری شکستن در
صمق معناسنه کسرکبی مضارعنده سین مهمله نونه قلب اولنوب شکند
وشکننده دینلور اخرندن نون حذف اولنسه ماضی اولور شکست
کبی که قردی دیمکدر بت شکنك مفعولیدر بت ضمله کافرلر طاپدیغی
صورتلر در که کیمی جثه لو وکیمی دخی منقوش اولور وعلی الاستعاره
محبوبلره دخی دیرلر زیرا عاشقلر انلره معبوده سرفرو ایدر کبی انقیاد
کوسترلر وبردخی بودر که بت کبی صورت حسنه ده نقش اکهی
اولمشلردر ولکن کافرلره بت پرست وعاشقلره محبوب پرست دیرلر
نار دخی بکشانك مفعول مقدمی در بکشا بانك ضمیله وکافك ضمه سن
اختلاسیله امر حاضردر مصدری کشادندر اچمق معناسنه مضارعنده

یازیاده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر زنار نصاری ومجوس میانلرنده
یعنی بیلارنده اولان نسنه در کما فی القاموس ونعمة الله ده کلور که زنار
کافرلره مخصوص برقوشاقدر حتی برمسلمان انی قوشانسه شریعت
انك کفرینه حکم ایدر اون ایکی یرده دوکمی اولور کشیشلر قوشانورلر
ومجوسیلر ونصرانیلر مذهبنه دخی دیرلر انتهی ومغرب اللغه ده
کلور که غیارله زنارك فرقی بودر که غیار کسر غین معجمه ایله علامت
اهل ذمتدر وزنار مجوسك وانلرك امثالنكدر انتهی پس قاموسده
نصاری دیدوکی اهل ذمتك غیریدر وتعریفانده کلور که ابریشمدن معمول
برمق قدر غلیظ برخیط درکه وسطه شد اولنور کستیج دیدکلرینك
غیریدر انتهی یعنی کستیج ضمله برخیط غلیظ درکه ذمی انی فوق
الثیاب ودون الزنار شد ایدر کتی دن معربدر کما فی القاموس
اسلامیان اسلامی نك جمعیدر که یا نسبت ایچوندر ادمیان وآدمی کبی
که آدمه منسوبدر وعالمیان وعالمی کبی که عالمه منسوبدر فتح لا ایله
(معنای بیت) بودر که معبود اتخاذ ایتدوکك صنم نفسی کسر ایله
ووسطندن تعلق ماسوی زنارنی آچ وچوز تا که جملهٔ اسلامیاندن
اولاسن یعنی کرچه صورتا مسلمانسن ولکن حقیقتده صنم پرست
وزنار بند اولدقجه اسلام حقیقی اهلی اولمزسن زیرا کلام حقیقت
اسلامی بولمقدر اسلام ابرهیمی کبی کما قال (اسلمت لرب العالمین) یوخسه
صورت اسلامی دکل مقلد واهل رسم کبی بونلرك اکثرنك اسلامی
عاریه در و بوراسی برمخوف بردرهمان سلامتله مرور ایتمك اسبابنه تشبث
ایله * نفس را کر باز داری از هوا * دین ودنیا حاجتت کردد روا *
تقدیری اکر داری نفس را باز از هوی کردد حاجت دین ودنیات روا
دیمکدر که نفس داری نك مفعول اولی و باز ثانیسی وحرف جر بازه
متعلقدر وحاجت ده اولان تاء خطاب فی الحقیقه دین ودنیایه قید
وحاجت مبتدا وانلره مضاف وکردد جمله سی خبردر روا جائزدر که
تقدیری کردد حاجت روادر خصوص دین ودنیا اوله بو صورتده دین
ودنیا حاجتده ظرف اولور و بو بیتك مصراع اولی شرط وثانیسی
جزادر و بوراده هوا روایه موافقت ایچون الف ایله رسم اولنور والا
اصلنده یا ایله در زیرا الف ایله اولان هوا عناصر اربعه دندر (معنای

بيت) بودركه اكر نفس اماره يى هواسندن كرى طوترسك وشتهيانندن
منع ايدرسك سنك دين ودنيا حاجتك ويا دين ودنيا خصوصنده
حاجتك رائج وجارى وجائز ودعا وسؤالك مستجاب اولور زيرا سكا
پرده اولان نفسدر چونكه زائل اوله نفس نفيسك تير پرتاوكبى هدف
اجابته اصابت ايدر وعبد حقه مطيع اولدقجه حق دخى عبده مطيع
اولور كما قال (ابوطالب ما اطوعك ربك يا محمد فقال وانت يا عم لو اطعته
اطاعك) وبو بيتده بويله ديمك دخى جائزدركه اكر هواى نفسى منع
ايده بيلورسك من بعد كارك تمام اولور وهر خصوصله حاجتك بتر زيرا
مقصود بالذات نفسى قمع ايتمكدر پس بو مطلوب ميسر اولسه هر كار
تمام وبركمالدر* جاى انكس كى كند حق در بهشت *كر هواى نفس
سركش را بهشت * تقديرى كى كند حق جاى انكس در بهشت
اكر بهشت هواى نفس سركش را ديمكدركه ايكى بهشت دخى باء
موحده نك كسريله در ولكن تجنيس تام اوزرنه دركه اولكيسى جنت
وايكنجيسى ماضيدر مصدرى هشتن در كسرله صالبويرمك معناسنه
مضارعنده شينى لامه وتايى داله قلب ايدوب هلد ديرلر سركش وصف
تركيبى در اصلى كشنده سردر باش چكيجى ويون اكيجى معناسنه متكبر
بالاده دخى كذر ايتمشدر (معناى بيت) بودركه حق تعالى اول كمسه نك
يرنى جنتده نجون قيلور يعنى اهل جنت ايتمز اكر نفس سركشك هواسنى
صالبويرديسه ومنع ايتميوب هواسى اوزرنه ترك ايتديسه يعنى اكر بالكليه
اهل هوى ايسه كافر اولوب جنت يوزن كورمز واكر فى الجمله ايسه
تغليظه محمول اولور وبونده هوايى زياده تقبيح واردر قال تعالى
(ارايت من اتخذ الهه هواه) وبو استفهام استبعاددن فهم اولنوركه
هوى ابغض الالهه دركه عندالله زياده مبغوضدر * هر كه كردد
باهواى نفس يار * سازدش ابليس در بينى مهار * باهوا يار ه متعلق
ويار كرددك مفعوليدر ابليس سازدك فاعلى وشين مفعول اولى ومهار
ثانيسى ودر اكا ظرفدر بينى باء عربيه نك كسريله بورن معناسنه انف كبى
مهار فتحله يولار وبورندرق كما فى نعمة الله وقال فى القاموس المهار
ككتاب العود يجعل فى انف البختى (معناى بيت) بودركه هر كمسه كه
هوى نفسيله يار ومصاحب اولدى واندن مفارقت ايتمدى ابليس عليه

ما

ما يستحق انك بورننه بورندرق وباشنه يولار دوزدى يعنى كندنه
تسخير ايدوب استدوكى يره چكدى كوتوردى پس بونده هواى نفسه
تابع اولان كمسه يى حيوانه تشبيه ايله حالنى تقبيح واردر خصوصا كه
قائدى شيطان اوله * انكه نفس خويش را مقهور كرد * ديورا
از صحبت خود دور كرد * تقديرى آن كسى كه كرد نفس خويش را
مقهور كرد ديورا دور از صحبت خود ديمكدركه اعراب ومفرداتى
ظاهردر (معناى بيت) بودركه اول كشى كه كندى نفسنى مقهور
وهواسنه مخالفت ايله انى كندنه مسخر ايلدى كندى صحبتندن ديوى
يعنى شيطان رجيمى دور وبعيد ايلدى يعنى نفس مقهور ومغلوب
اولمدقجه شيطان اكا غالب اولمقدن خالى دكلدر چونكه نفس زبون اوله
شيطان دخى تسلطه مجال بولمز زيرا نفس شيطانك وسيله سيدر
وشيطانى دخى كندى نفسى اضلال وازلال ايتمشدر پس نفس شيطاندن
بتردر * چون به تير صبر شد نفست قتيل * با تو نبود هيچ شيطانرا
سبيل * تقديرى چون نفست قتيل به تير صبر شد نبود هيچ شيطانرا سبيل
باتو ديمكدركه نفس شدك فاعلى وقتيل مفعولى وبه تير قتيله متعلق
وبعد الجمله شرطدر باتو سبيله متعلق وسبيل نبودك فاعلى وهيچ
شيطان مفعوليدركه غير صريحدر زيرا رالام جاره معناسنه در (تير
اوقدر ندن اولورسه صبر نفسى كراهت ايتدوكى نسنه اوزرنه حبس
ايتمكدر بوراده صبرى سبب قتل اولمقده تشبيه تير واردر زيرا تير انسانى
قتل حسى ايله قتل ايتدوكى كبى صبر دخى نفسى قتل معنوى ايله قتل ايدر
يعنى هواسنى قمع وازاله ايلر شويله كه انى ميت كبى قيلور وبونده صبر صيام
ورياضت يعنى تقليل غدادر زيرا صوم نصف الصبردر وصبر نصف
الايماندر پس صوم ربع الايمان اولمش اولور نفس دن مراد نفس
حيوانيه دركه اكل وشرب وشهوات انك شانيدر قتيل بمعنى المقتولدر
قتل غيرك مباشرتيله اولان ازاله روحدر وفوت حيات اعتباريله موت
ديرلر سبيل معتاد السلوك اولان طريقدر مصراع ثانينك عربى ايله
تقديرى لايكون للشيطان سبيل عليك ديمكدركه (ولن يجعل الله
للكافرين على المؤمنين سبيلا) پس كلام ناظمده قدس سره باتو برتو
معناسنه اولوركه باعلى مقامنه اقامت اولنمشدر (معناى بيت) بودركه

چونکه اوق کبی اولان صبرله یعنی پرهیز وریاضت ومخالفت هوی ایله
نفسك مقتول حکمی اولدی وهواسندن اثر قالمدی حیوان مذبوحك
دمی مسفوحی اولوب بی حرکت قالدیغی کبی شیطان ایچون سنك اوزرنه
یول قالماز یعنی شیطان سنی اضلاله یول بولامز وتسلطندن خلاص
اولورسن همان ابتداء امردن نفسك قیدنی کوره کور * جام می را
ای پسر بالب مبار * ازخدای خویش اخر شرم دار * تقدیری
ای پسر میار جام می را بالب وشرم دار آخر ازخدای خویش دیمکدر که
جام مبارك مفعول صریحی و بالب غیرصریحی درار شرم داره متعلقدر
زیرا شرم دارك عربی ایله تقدیری استحی دیمکدر استفعالدن امر اولمق
اوزره جام عربیدر سمدن اولان ظرفدر می خمردر که ترکیجه دیر
میخانه سیجی طوردیغی اودر باده مطبوخ اولانه اطلاق اولنور میار نهی
حاضردر اصلی ما آوردر که میم نهی ایچوندر آور امردر مصدری آوردندر
کتورمك معناسنه مضارعی آورد کلور وتخفیفا واوی حذف ایدوب
آرد دخی دیرلر پس آر که امردر مخفف اولان آردك امریدر آوردك
امری آور کلور میارده یا همزه دن قلب اولنمشدر زیرا همزه ده ثقلت
واردر آخر بوراده مقام تعریضده مستعملدر تنکیم تقریر معناده ظاهر
اولور شرم حیادر که ترکی اوددر (معنای بیت) بودر که ای پسر
جام می وقدح خمری طوداغکه کتورمه وآغزکه آلوب ایچمه کندی
خداکدن اخر حیا طوت یعنی اوتان زیرا بیلورسن که حرام قلمش واکا
رجس دیمشدر یا بونك بویله اولدیغن خود بیلورسن عجب حیا
ایتمزسن ونفسکه اویوب شیطانه معین اولورسن * درمکش آن آب
آتش رنك را * ترس ازان آتش که سوزد سنك را * تقدیری درمکش
آن آب آتش رنکست دیمکدر که آن آب درمکشك مفعولی وآتش رنك
محذوف اولان که رابطه سیله آکا صفتدر مصراع ثانینك اعرابی ظاهردر
مکش نهی حاضردر مصدری کشیدن در چکمك معناسنه آن آب
مبه اشارتدر آب دیدی زیرا اصلنده اوزم صویی در ولکن کیفیتی
خمردر آتش رنك صفت مشبهه در آتش رنکلو واونلو دیمکدر ترس
نحله امردر مصدری ترسیدن در خوف ایتمك معناسنه سوزد
مضارعدر مصدری سوختن در یانمق ویاندرمق معناسنه بوراده

مراد متعدی در (معنای بیت) بودر که اول آتش رنك اولان قرمزی
صویی چکمه ونوش ایتمه اول نار دوزخدن خوف ایله که طاشی یقار
وکل ایدر یعنی او قرمزی صویی نك جزاسی اخر بو صفتلو قرمزی آتشدر
وشول آتش که سنك خارایی خاکستر مرتبه سنه کتوره قیاس اولنه که
نه مرتبه ده شدید ومؤثردر ناظم قدس سره کویا دیمك استر که اول سنك
نوش ایتدوکك قرمزی صو دکلدر بلکه آتش سوزاندر که وقتی
کلدکده صورت نارله تمثل ایدسه کرکدر ومکاشف اولانلر انی حالا آتش
صورتنده مشاهده ایدرلر آل فرعونه کوره دریای قلزم کبی که صورتی
آب وحقیقتی آتشدر انکیچون بیورر (النار یعرضون علیها غدوا
وعشیا) واموال یتامی حقنده کلور (انما یأکلون فی بطونهم نارا)
* هرچه راحق کفت ازوی دورباش * کرشدی نزدیك از ومهجور
باش * تقدیری هرچیزی که اورا کفت حق دور باش از و کرشدی
نزدیك مهجور باش ازو دیمکدر که چه بوراده چیزی معناسنه در که
مبتدادر اوراده را لام جاره معناسنه در که معناده کفته متعلقدر دور باش
ازو جمله اولدقدنصکره مقول قولدر که بو دخی مبتدایه صفتدر ومصراع
ثانی بعدالجمله خبردر (نزدیك قریب دیمکدر دیمشلردر که نزد عند معناسنه
ویا نسبت ایچون وکاف نسبتده زیاده اولان حروفدندر اکرچه یادن
مؤخردر تاریکده بویله در مهجور هجردندر فتحله ترك معناسنه وترکه
بعد لازم کلمکله انده مستعملدر بو معنادن مهجور بعید معناسنه اخذ
اولندی (معنای بیت) بودر که هرنسنه که حق انك ایچون وانك
حقنده بیوردیکه اندن دور وبعید اول اکر قریب اولدکسه ده اندن
بعید اول وحدود الهیه یی تجاوز ایتمه پس بو کلام تعمیم بعد التخصیص
قبیلندن اولور که جمله منکرات انده داخلدر * کرتو آب روی خواهی
ای پسر * دور باشی ازمناهی ای پسر * تقدیری اکر خواهی
تو آب روی باشی دور ازمناهی دیمکدر که تو خواهی نك تحتنده ضمیر
خطابی تأکیددر آب روی مفعولیدر ازمناهی دوره متعلق ودور
باشی نك مفعولیدر آب روی حرمت ووقار وجاه وعزتدر که انکله
انسانك یوزی سنبل طبری وکل طری کبی تروتازه وسیرابدر (مناهی
منهی نك جمعیدر منهی اودر که انك حقنده طرف شارعدن لا تفعل

دینله (معنای بیت) بودر که اکر پسر سن عندالله وعندالناس حرمت
وعزت استرسك جمیع مناهی ومنکراتدن دور و بعید اولورسن زیرا
حل وحرمتی بلمین بی حرمت اولور وعبد مملوكك مولای مالکی یاننده
اعتباری امرنه امتثال ونهیندن اجتنابله در * هر که میکردد مکرد
منکران * ازعذاب حق کجا یابد امان * ازعذاب امانه متعلقدر باقی
ظاهردر میکردد کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری کردیدندر دونمك
معناسنه کرد کاف عجمی نك کسریله چوره معناسنه در منکران منکرك
جمعیدر که معروفك مقابلیدر یعنی معروف عقلا وشرعا مستحسن
ومنکر بو ایکی وجهله مستقبح اولانه دیرلر بعده منکر انسانله قائم اولمغله
الف ونونله جمع قلندی والامنکرها کرك ایدی زیرا آن که ادات جمعدر
جسم نامی یه مخصوصدر انسان وحیوان ونبات کبی زامان بی خوف
وبالاطمئنان اولمقدر (معنای بیت) بودر که هر کسه که منکر ونامشروع
نسنه‌لر چوره سنده دونه وطولاشه اول کسه عذاب حقدن قنده امان
بولور یعنی بولماز زیرا وعید حق قولاغنه قومیانك آخر قلب وقالبی نار
وکرد منکرده دورنه کوره چهره سی قفاسنه دونر فافهم جدا
* تادلت یابد بقرب حق محل * جهد کن تادر کشی پای از وحل *
تا تعلیلیه در دل یابدك فاعلی ومحل مفعولی وبقرب محله ظرفدر جهد کن
اجتهد دیمکدر که افتعالدن امردر پای در کشی نك مفعولی واز وحل
اکا متعلقدر قرب حق حجابلرك ارتفاعیله حاصل اولور امر معنوی در
زیرا حق ایچون قرب حسی اولماز محل خلول ونزول ایده جك یر
وبورادندر که مکان نزول معناسنه وحل حاء مهمله نك سکونی وحرکتیله
عربیدر طین رقیق معناسنه یعنی مایع بالحق که انده اایاق قبار وطوتمز
(معنای بیت) بودر که تا سنك قلبك قرب حقده محل بوله یعنی
حجاب قلبك زائل اولوب بصیرتك مقام مشاهده یه نزول ایتمکدن
اوتوری اجتهاد وبذل مقدور ایله تا که ایاغکی تعلق بالچقندن چکه سن
وراه قربده زللدن مصون اولاسن وطوغری یوله کیدوب منزل قربده
یر بولاسن پس بوندن معلوم اولدیکه کرچه قرب حق مطلوبدر فاما
طریقنده مزالق اولاجق امور وار در تعلقات کونیه کبی ومادامکه
پای طلبکی بو تعلق بالچقندن چکوب المیه سن منزل قربه ایرمزسن

وجمال حضرتنی کورمزسن * تادران حضرت دلت یابد مقام *
* میل دل زار ونکه دار از حرام * دل یابدك فاعلی ومقام مفعولی
ودران مقامه ظرفدر میل نکه دارك مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر
وبعد الجمله رو جمله سنی بیان وتفسیر اولور حضرت حضور دیمکدر که
بطریق الکنایه مراد ذات ومسما وصاحب مجلسدر تنکیم حضورلرنه
سلاملر اولنور وخاکپالرنه عرض عبودیت قلنور وحاشیه بساطلری
تقبیل اولنور دیرلر زیرا حضورك وذیلك وحاشیه نك وخاکپایك وامثالنك
اکا نوع تعلقی واردر بو جهتدن تأدبا طریق کنایه یه سلوك ایدرلر پس
بر نسنه ده مراد اولان کمسیه نوع تعلق اولسه کنایه سی درست اولماز
بقیه مفرداتی شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که تا که حضرت ذات
احدیه ده قلبك مقام بوله ومنزل وصلده جلوسه مستحق اوله یوری
میل قلبی حرامدن حفظ ایله زیرا مادامکه حرام خورسن اول حضرتدن
دورسن وحرام دخی ایکیدر بری شرعا حرامدر که معلومدر و بری دخی
طریقة حرامدر که میل ماسوادر زیرا اهل الله عنده دنیا وآخرت حرامدر
یعنی انلر تعلق ماسوادن محجورلردر والا اهل الله اولمزلر شول
معنادن که اهل الله خاصة الله در ودائره عمومدن بیرون اولمیانکمسه
اهل خصوصدن اولماز وقرب حقده مقام بولمز * کرمقامی بایدت
خدمت کزین * تامحل یابی بخدمت شوقرین * تقدیری اکر بایدت
مقامی کزین خدمت تا یابی محل شوقرین بخدمت دیمکدر که تاء خطاب
بایدك مفعولی ومقام فاعلی وبعد الجمله شرطدر کزین امردر خدمت
مفعولیدر وبعد الجمله جزادر ومحل یابی نك مفعولی وبعد الجمله جزاء
مقدمدر وقرین شوك مفعولیدر زیرا شو امردر وبخدمت قرینه متعلقدر
مفردات بیت مرة بعد اخری مشروحدر شوقدر واردر که مقامی ده
با تعظیم ایچوندر (معنای بیت) بودر که اکر سکا مقام عالی وعظیم
کرك ایسه خدمت وعبودیت اختیار ایله تا که محل رفیع بولاسن یعنی
حضور حقده مرتبهٔ عالیه بولمقدن اوتوری خدمت حقده قرین اول مقصود
احکام شرعله قیام وآداب طریقتله تأدبدر پس خدمت وسیلهٔ وصول
حضرت وعبودیت باعث علو ورفعتدر بناء علی هذا طالب حق اولنلر
فرمانله یوررلر ودیوان خدمتنده آداب وارکانله طوررلر و بونك خلافی

اشق مذهبيدر كه باطللدر * مرد بى خدمت نمى يابد مقام * هست
بى خدمت محل انتقام * مرد بى خدمت مبتدا ونمى يابد مقام جمله سى
خبر وياخود نمى يابدك فاعل مظهرى در هست است معناسنه ادات
خبردر كه معناده انتقام آخرنه متصلدر بى خدمت محل انتقامست
ديمكدر كه بى خدمت مبتدا ومحل انتقام خبردر (انتقام نقمتدندر
عقوبت معناسنه وقاموسده كلور كه نقمت عقوبتله مكافاتدر وانتقام
معاقبه‌در (معناى بيت) بودر كه مرد كه بى خدمت وبى عبوديت اوله
قرب حق ومقام عالى بولماز بلكه بى خدمت اولان كسه محل انتقام
ومعاقبه‌ده‌در زيرا اكر خدمت شرعده قصورى وار ايسه وعيد الهى
محلنده‌در واكر طريقتده كسلنلك ايسه ذل حجابله ذايلدركه برى
عقوبت ظاهره وبرى عقوبت باطنه‌در پس مصراع ثانى ترقى
طريقيله دركه بويوزاومدم قولاقدن آيرلدم حكايه سيدر

* ⁂ دربيان رعايت مهمان ميكويد ⁂ *

* اى برادر مهمان را نيك دار * هست مهمان از عطاى كردكار *
مهمان نيك دارك مفعوليدر (هست است معناسنه معناده آخر كردكاره
متصلدر مهمان از عطاى كردكارست ديمكدر كه مهمان مبتدا
ومابعدى خبردر مهمان ومهمان يائله وياسز قونوق دركه عرب
ضيف دير تفصيلى بالاده‌در (كردكار كسره‌له در كاف اولى عربيه
وكاف ثانيه عجميه‌در اوصاف بارى دندر كه فعال معناسنه‌در شرحى
كذر ايتمشدر (معناى بيت) بودر كه اى برادر قونغى ايو طوت وخوش
كور زيرا قونق عطاى الهى در نوجهله عطا اولديغى بيت آتى ده
كلور بعده ناظم قدس سره مهمانه متعلق توصيه تقديم ايتمش ايدى
بوراده تكرار ايتدى انكيچون اكثر نسخده بولنمدى فاما بو ابيات.
معناى زايد بولنمغله حشو وتكراردن خالى‌در * مهمان روزى بخود
مى آورد * پس كاه ميزبان را مى برد * مهمان مى آوردك فاعلى وروزى
مفعولى وبخود اكا متعلقدر وكاه مى بردك مفعوليدر فاعلى تحتنده
ضميردر كه مهمانه راجعدر (روزى رزق معناسنه‌در كه شرحى كذار
ايتمشدر (پس باء عجمى ايله صكره معناسنه‌در (ميزبان ميم كسره‌له
قونغك اسميدر كه وضع خاصله موضوعدر مهمانك اطلاقى وضع عام

تركيبى حسبيله در زيرا مه اولودر ومان بكزيجى معناسنه‌در كه مانستن دن
اسم فاعلدر قونق مستحق تعظيم اولوب قونديغى يرده رعايت اولنديغى
اجلدن مهمان ديرلر ومان اوبارق معناسنه‌ده كلور كما فى نعمة الله
ميزبان قونغى قونقليوب رعايت ايدندر زيرا بان حفظ ايديجى
معناسنه‌در (معناى بيت) بودر كه قونق رزقى كنديله كتورر كويا
اكل ايتديكى نسنه سنك دكل انكدر زيرا الله تعالى انك تناول
ايتدوكندن زياده سكا اعطا ايدر ورزقكه بركت ويرر پس فى الحقيقه
جمله كز رزق الهى اكل ايدرسكوز بو معنادن اوتورى امتناندن
منع ونهى اولندى استه قونق رزقيله كلدوكندن صكره كتدوكى
وقتده انى قونقليان كسه نك كناهنى يانجه ايلدوب طشره براغور
نتكيم بعض مكاشفلره ظاهر اولمشدر كه قونغك دامنه نيجه حشرات
تعلق ايدوب خانه دن بيرون اولدقده متفرق اولمشلردر كه اول
حشرات ميزبانك كناهلرى صورتلريدر * اى برادر دار مهمان را
عزيز * كر مروت دارى وعقل وتميز * مهمان دارك مفعول اولى
وعزيز ثانيسى وبعد الجمله جزاء مقدمدر ومصراع ثانى شرط
مؤخردر مروت دارينك مفعوليدر عقل مروت اوزرنه وتميز دخى
عقل اوزرنه معطوفدر (دار امردر مصدرى داشتن در طوتمق معناسنه
مضارعنده شين رايه وتا داله قلب اولنوب دارد ودارنده دينلور
(مروت همزه ايله كدورت وزنى اوزره انسانيت وكشيلك در (تميز
اصلنده تمييز در ايكى يائله ادراك معناسنه شرحى مرور ايتمشدر
(معناى بيت) بودر كه اى برادرم مرتبه سنده اولان مؤمن اكر
مروت وعقل وتميز طوترسك يعنى بو صفتلر سنده وار ايسه قونغى
عزيز وشريف طوت ورعايت ايله زيرا مبدأ ومعاده وخير وشرى
تميزه عقل وادراكى اولان جانب حقدن مبعوث اولان مسافرى
خوار وحقير طوتمز بلكه اعزاز واكرام ايدر انكيچون كتورر * مهمان را
اى پسر اعزاز كن * كر بود كافر برو در باز كن * مهمان اعزاز كنك
مفعوليدر بودك فاعلى ضمير مهماندر كافر مفعوليدر بروباز كنك
مفعول غير صريحى ودر مفعول صريحيدر بونك عربى ايله تقديرى
اجعل الباب مكشوفا على الضيف وان كان كافرا ديمكدر پس بونده

كر لفظی عربی ده ان وصلیه کبیدر بونده کافر غم وغصه به دخی
اشارتدر که جانب حقدن قدوم ایتمکله فرح وسرور کبی اکا دخی حسن
تلقی واقبال لازمدر (معنای بیت) بودر که ای پسر قونغه اعزاز
واکرام ایله اکر کافر ایسه ده اوزرنه قپویی باز یعنی مکشوف ایله نتکم
حضرت ابرهیم علیه السلام مؤمن وکافری سفره سنه اوردی وهیچ
کمسه دن نعمتنی منع ایتمزدی زیرا بلکه کافر مؤمنک نعمتی تأثیری ایله
مؤمن اوله وبر دخی بودر که کرچه کفر وایمان بری برینه ضددر ولکن
مؤمن وکافر مرتبهٔ روحانیتده برابردر که نفخ روحک مؤمنه اختصاصی
یوقدر وبر دخی الله تعالی رحمن الدنیا ورحیم الآخره در یعنی دنیاده
امدادی مؤمنه وکافره شاملدر قال تعالی (کلا نمد هؤلاء وهؤلاء
من عطاء ربك وما کان عطاء ربك محظورا وقال تعالی فلیمدد له الرحمن مدا

* * در بیان فضیلت صدقه میکوید * *

صدقه می‌ده درنهان وآشکار تا امان یابی زقهر کردکار* صدقه می
دهک مفعولیدر درا کا ظرفدر امان یابی نک مفعولیدر از قهر امانه
متعلقدر (صدقه حرکتله در بوراده وزن ایچون تخفیف اولنور
صدقه شول عطیه درکه انکله الله تعالی دن ثواب مطلوبدر صدقه
صدقدن اخذ اولنمشدر کسرله صدق کذب مقابلی اولدیغی کبی شدت
معناسنه دخی کلور زیرا انسان شح وبخل اوزرنه مجبول اولمغله عطاسی
شدت وقهر واباتدن خالی دکلدر (کردکار کاف عربی نک کسریله
فعال معناسنه بالاده کذر ایتمشدر بعضیلر غلط ایدوب فتحله ضبط
ایتمشلردر غفلت اولنمیه وترکیبات وتحویلاتده تغیراتی بیلمك کرکدر
(معنای بیت) بودر که صدقه ویرکزلو وآشکاره ولیل ونهارده نتکم
قرآنده مسطوردر تا که فعال لما یرید اولان مولانك قهر وابتلاسندن
امان بولاسن زیرا صدقه بلایی رد ایدر وقهر الهی یی دوندرر نتکم
حدیثده وارد اولمشدر* هر که اورا خیر عادت میشود* بی کمان عمرش
زیادت میشود* تقدیری هر کسی که میشود اورا خیر عادت میشود
عمرش زیادت بی کمان دیمکدر که اوراده را لام جاره معناسنه اولوب
میشوده متعلق اولور خیر فاعلی وعادت مفعولیدر عمر میشودك فاعلی
وزیادت مفعولی وبی کمان اکا متعلقدر (عادت بطریق المعاوده

خلق اتك اوزرنه مستمر اولدیغی نسنه (زیادت ده تا اصلیه وعادت عجم
اورده طویله یازیلور وتلفظ اولنور (معنای بیت) بودر که هر کمسه که
انك ایچون خیر وحسنه وصدقه عادت اولا که مرة بعد اخری اشلیه
انك عمری بی شبهه زیاده اولور زیرا حدیث نبویده اول وجهله وارد
اولمشدر وانك تأویلی بالاده درر زیرا عمر فی الحقیقه زیاده ونقصان
قبول ایتمز* انکه نیکی میکند درحق ناس* بهترین مردمان اورا
شناس*اورا شناسك مفعول اولی وبهترین ثانیسی وبعد الجمله انکدیه
خبردر زیرا انکه ان کسی که تقدیرنده مبتدادر (نیکی ده یا مصدریه در
ایلولك معناسنه (حق ناسده حق واحد الحقوقدر که شرعا وعقلا حق
ثابتدر واستحقاق بونلدر که استیجاب معناسنه در (بهترین به کسریله
وهاء ساکنه ایله یك وترادات تفضیل ویا نسبت ونون تأکید نسبت
ایچوندر (شناس امردر مصدری شناختن در اکلامق معناسنه مضارعنده
خاسین مهمله وتا داله مقلوب اولوب شناسد دینلور (معنای بیت)
بودر که اول کشی که ناس حقنده وامر واجبی خصوصنده ایلولك ایلیه
وحقوق مراعات ایده سن انی خلقك یکرکی اکله یعنی خلقك جمله دن
خیرلوسی وافضلی خیر متعدی اهلیدر که مصلح ناسده بولنه ونافع
اسمنه مظهر اوله والله الکریم* وانکه ازوی هست مردم را ضرر*
درمیان خلق نبود زو بتر* تقدیری وان کسی که هست مردم را ضرر
ازوی نبود درمیان خلق بتر زو دیمکدر وان کسی که مبتدا ومصراع ثانی
مضمونی خبردر هست مقدم خبر مردم را اکا متعلقدر زیرا را لام جاره
معناسنه در ضرر مؤخر مبتدادر وبعد الجمله ان کسی یه صفتدر بتر
نبودك فاعلی زو بتره متعلق ودر نبوده ظرفدر (زو ازاو دیمکدر که الف
تخفیفا حذف اولنمشدر (بتر اصلنده بدتردر که یرامزرق دیمکدر
تخفیف ایچون دال حذف اولنمشدر (معنای بیت) بودر که واول
کمسه که ناس ایچون اندن ضرر وار در خلق اراسنده اندن بدتر
یوقدر زیرا ضرر متعدی اهلیدر واثرده کلور که (خیر الناس من ینفع
الناس) وبوندن بطریق المفهوم اخذ اولنور که (شر الناس من
یضر الناس* ترس ای دیندار از جبار خویش* شرم دار ازعقل
ناهموار خویش* از جبار ترسه متعلقدر زیرا ترس امردر ترسیدندن

خوف ایتمك معناسنه (دیندار اسلام دینی طوتان تکم سوقه مناسب
اولان معنای لغویدر ویا کمال دین طوتمغه طالب اولان زیرا بالفعل
اهل تقوی خوفله مأمور اولماز مکرکه تأدیب الصغیر بالکبیر قبیلندن
اوله (یاایها النبی اتق الله) کبی جبار الله تعالی درکه متکبر در زیرا تجبر
تکبردر ویا مصلحدرکه جابر کل کسیر در ویاعبادی کندی مرادی
اوزرنه جبر وقهر ایدیجی در و بو اسمده بقیهٔ کلام بالاده درمحل
تحذیرده ناظمك قدس سره اسم جباری ایرادندن اخذ اولنور که
بوراده جبار قهار معناسنه در (شرم دار استحیا ایله دیمکدر تکم
مرورایتدی (ناهموار دوز اولمیوب ایری یاری اولان نسنه کمافی نعمة
الله ودقایقده کلور که هم موافقت ایچوندر یعنی ایکی نسنه نك
اراسنده اولان جهت اتحادی افاده ایدر شول حالت که عرب
اندن استوائه تعبیر ایدر ترك دوبدز دیر و عجم هموار دیر وکلمهٔ وار
مناسبت ولیاقت افاده ایدر (معنای بیت) بو درکه ای دین طوتیجی
ودین قیدنده اولان و یاکمال دین اهلی خوف ایله کندی جبارك اولان
الله تعالی دن زیرا حقك جبار وقهار اولدیغنی بلن محل نهیده بولنماز
حذر ایلر وحیا ایله کندی عقل ناهموار کدن زیرا فعلك مطرد
اولمدیغندن عقلك دخی مطرد اولماق فهم اولنور بویله عقله ایسه
عقل قاصردیرلر که صاحبنی آخر اوتاندرر فافهم * دین ندارد هرکه
نبود ترسکار * نیست عقل آنرا که باشد نابکار * تقدیری هر کسی که
نبود ترسکار ندارد دین دیمکدرکه نبودك فاعلی ضمیر کس در ومفعولی
ترسکاردر و بعد الجمله هر کسی یه صفتدرکه هر کسی مبتدادر وندارد دین
جمله سی خبردر نیست بوراده لیس معناسنه در عقل انك فاعلیدر آنرا
اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در بو کلامك عربی ایله تقدیری
لیس لمن کان غیر مشغول بشیء من امور الدین عقل اصلا دیمکدر
(ترسکار صفت مشبهه در اکرکار کاف عربی ایله اخذ اولنورسه تکم
ناظمك قدس سره نابکار دیدوکی اکا قرینه در زیرا آداب ناظمدرکه
بحسب الغالب الفاظی تناسب اوزرنه در ولکن ایکی محلده دخی کار ایش
معناسنه اولمق تکرار ایهامندن خالی دکلدر کرکسه بحسب الترکیب
تعارفده مغایرت اعتبار اولنسون پس انسب اولان ترسکارده کار کاف

بجمیله بعض کلمات اواخرنه لاحق اولان ادات مبالغه اولمقدر آمر
زکار وخداوند کار وامثالی کبی نابکار کاف عربی ایله باطل ومفسد
وایشسز (معنای بیت) بودرکه هرکسه که حقدن خوف ایدیجی
اولمیه دین طوتمز یعنی بی دین در زیرا عقوبت ومکردن امن اوزرنه
اولمق کفردر عقل بوقدر اولکسه ایچون که نابکار اوله یعنی باطل
ومفسد وبی کار اوله پس عاقل اودرکه بطلانی حقه وافسادی
اصلاحه تحویل ایلیه وبی کار اولمیه بلکه امور آخرته مشغول اوله
زیرا یالکز امور دنیایه اشتغال دخی بی کارلقدر شول جهتدنکه
معاددن دکل بلکه معاشدندر بوایسه اسراف عمر وتضییع اوقاتدر
* باورع باش ای پسر کر مؤمنی * کافری ازمکر حق کر ایمنی *
بونك تقدیری ای پسر اکر تو مؤمنی باش باورع واکر تو ایمنی ازمکر حق
تو کافری دیمکدرکه مؤمنی مبتداء محذوفه خبر و بعد الجمله شرط
وباش باورع جمله سی جزادر وکذلك ایمنی مبتداء محذوفه خبردر
وازایمنه متعلقدر و بعد الجمله بو دخی شرطدر وکافری دخی مبتداء
محذوفه خبردر و بعد الجمله جزادر ورع حرام وشبهه دن اجتنابدر
حلالدن دکل وشبهه دن اجتناب حرامه وقوعدن حذردن اوتوریدر
مؤمنی ده وکافری ده یا خطاب ایچوندر (مکر خفیة سعی بالفسادر
یعنی جانب عبددن برکسیه من حیث لایشعر ایصال مکر وهدر
وجانب حقدن عبدك مخالفت وسوء ادبی وار یکن ارداف نعم ایلیوب
حالی اوزرنه ابقا ایتمکدر ایمن کسر همزه وکسر میمله تکم مؤمن ایله
مقابله اکا دالدر قیغوسز دیمکدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر
اکرسن مؤمن کامل ایسك وبویله اولمق مراد ایدرسك حرام وشبهه دن
پرهیز اوزرنه اول زیرا شبهه دن اجتناب ایتمین حرامه دوشر وارتکاب
محرمات ایدن مؤمن کامل اولماز واکرسن مکر حقدن بی قید
ولاابالی ایسك کافرسن زیرا امن اوزره اولمق الله تعالی حقنده عجز
اعتقاد ایتمکدن در بو اعتقاد ایسه کفردر زیرا الله تعالی عاصیدن
انتقامه قادردر ونتیجه آثار قدرتی ظهور ایتمشدر ونتیجه سی دخی ظهور
ایدسه کرکدر * هرکرا نبود ورع ایمان نیست * هرکرا ایمان نشد
حسان نیست * تقدیری هرکه نبود اورا ورع ایمان نیست هرکه

نشدا اورا ایمان احسان نیست دیمکدر ورع نبودك فاعلی واورا مفعول
غیر صریحیدر ایمان نیستك فاعلیدر اکرابس معناسنه اولورسه که تقدیری
لبس له ایمان دیمکدر ویاخود نفی جنس ایچون اولان لا معناسنه اولورسه
ایمان انك اسمی اولور لا ایمان له تقدیری اوزره وعلی کلا التقدیرین
جمله سی هر که یه خبر اولور زیرا هر که هر کسی تقدیرنده مبتدادر
ومصراع ثانی نك اعرابی دخی بو اسلوب اوزره در احسان یا خیر اشلمکدر
ویا مرتبهٔ مشاهده در نتکم ایمان اکا قرینه در (معنای بیت) بودر که
هر کسه که انك ایچون حرام وشبهه دن پرهیز یوق ایمان یوقدر یعنی
انده کمال ایمان اولماز زیرا ورع که ذکر اولنان وجه اوزره تقوادر نصف
ایماندر زیرا ایمان مجموع اجتناب واکتسابدر وهر کشی که انك ایمانی
اولمدی مشاهده سی یوقدر زیرا ایمان علم الیقین واحسان عین الیقیندر
وعین الیقین علم الیقین اوزرنه مترتبدر نظر ایله که فلاسفه ده ایمان
اولمامغله ریاضت ومجاهده لری مقابله سنده حاصل اولان ذوق حال
ومکاشفاته اعتبار اولنمدی حتی افلاکك حرکاتنی اشیدرلر ونیچه مغیباته
واقف اولورلردی * توبه نبود هر کرا توفیق نیست * حق نه بیند هر کرا
تحقیق نیست * تقدیری هر کسی که توفیق نیست اورا نبود توبه
وهر کسی که تحقیق نیست اورا نبیند حق دیمکدر که توفیق نیست وتحقیق
نیستك اعرابی بیت سابقده کی کبیدر واورا عربیده له دیمکدر که را لام
جاره معناسنه در نبود توبه هر که یه خبردر حق نبیندك مفعولی وبعد الجمله
بودخی ایکنجی هر که یه خبردر توبه قلبدن عقدهٔ اصراری حل ایدوب
حقه رجوع وحقوقی ایله قیامدر توبه نك بعض تفاصیلی بالاده در
توفیق موافقتدندر وموافقت بر معنی درکه نفسله قائم اولوب عبدی
افعالنده حد مشروعه مخالفتدن منع ایدر وکمال توفیق اودر که توفیق
عبده هر حالده وهر مقامده مستصحب اوله پس توفیق اودر که
الله تعالی فعل عبدی رضاسنه موافق قله تحقیق بر نسنه نی حقیقتنه
رد ایتمکدر بر وجهله که شبهه ایله مشوب اولمیه وبعض اهل تحقیق
بیورمشلردر که تحقیق هر شیئك ذاتی طلب ایتدوکی حق واجبی بیلوب
اکا کوره ایفاء حق ایتمکلکدر (معنای بیت) بودر که هر کشی که
انك ایچون توفیق الهی یوقدر یعنی حق تعالی انی عنایت ازلیه

ورعایت سرمدیه یه مختص قلمامشدر اکا توبه یوقدر یعنی بی توفیق
باری تائب ومستغفر اولماز بلکه توبه نتیجهٔ توفیقدر قال تعالی (ثم تاب
علیهم لیتوبوا) وهر کسه که انك ایچون مقام تحقیق یوقدر حق تعالی یی
کورمز زیرا مقام مشاهده حقیقتده وصول وحرم معنایه دخول اوزرنه
مبنی واکا متفرعدر فافهم * بی عمل دان هر که اورا علم نیست *
* نیست صادق هر که اورا حلم نیست * بو بیتك دخی اعرابی ماقبلی
کبیدر ومفرداتی ظاهردر (معنای بیت) بودر که هر کسه که
انك ایچون علم حال یوقدر که هر نه ایله مأمور ونیه مشغول ایسه انك مصالح
ومفاسدن بلمز اویله جاهلی بی عمل بیل یعنی عمل ایتسه دخی مقبول
دکلدر زیرا عملی علم شرعی اوزرنه مبنی دکلدر وبورادندر که حدیثده کلور
(طلب العلم فریضة علی کل مسلم) ودخی نقلشدر که شمة من المعرفة خیر من کثیر
من العمل وهر کشی که انك ایچون حلم یعنی تأنی وتحمل یوقدر طریق
حقده صادق دکل بلکه کاذبدر زیرا حقله صدق معامله سی اولان
سرا وضراده بار اماتنی برابر چکر واذی وجفایه تحمل ایلر که
تحقیق دعواسنه برهان قوی بو معنادر

* * در بیان کرامتهای حق عز وجل * *

*چار چیزست از کرامتهای حق * مقبلست آن کس که کیرد این سبق *
تقدیری چار چیز از کرامتهای حق است دیمکدر که چار چیز مبتدا
وجار ومجرور خبردر ومقبلست مقدم خبر وان کس مؤخر مبتدادر
این کیردك مفعولی وسبق اینك صفتی وبعد الجمله ان کسه صفتدر
کرامتها کرامتك جمعیدر اخرنده با اضافتدر کرامت انسانه
علی وجه الکرم اشلنن ویا اعطا اولنان نسنه در کرامات اولیا کبی
وحدیثده کلور (دفن البنات من المکرمات) یعنی دفن بنات
حق تعالی نك اعزاز واکرامندندر پس مکرمات میمك فتحی ورانك
ضمیله مکرمه نك جمعیدر میمك فتحی ورانك ضمیله کرامت معناسنه
مقبل مدبرك ضدیدر که اسباب سعادت واقباله موفق اولان کمسه در
سبق حرکت ایله درس معناسنه درکه شرحی کذرایتمشدر (معنای بیت)
بودر که درت نسنه الله تعالینك عبده کرامتلرندن یعنی انکله مکرم
ومعزز قلدیغی خصال شریفه دندر اول کمسنه که بو درت طور

یعنی بو درت نسنه‌یی حفظ ایدوب انکله عمل اید ر مرد مقبلدر یعنی
اهل سعادت وتوفیقدر که حسن خاتمه ونجاته نشان در * اول آن
باشد که باشد راست کوی * با سخای نفس باشد تازه روی * اول
مبتدا وان باشدك مفعولی و بعد الجمله خبردر راست کوی ایکنجی
باشدك مفعولی و بعد الجمله ماقبلنی بیاندر تازه روی باشدك مفعول
صریحی و باسخا تازه رویدن حالدر سخایی تازه رویه قید طوتدی
کویا تازه روی اولمق مقصود بالذات در زیرا کولر یوز بشقه بر سخای
مقبولدر قول معروف وکلمهٔ طیبه کبی که فرح بخش جاندر راست کوی
وصف ترکیبی در اصلی کوینده‌ٔ راست در تازه روی صفت مشبهه در
(معنای بیت) بودر که اول درت خصلتك اولی اول اولور که طوغری
سویلیجی اوله زیرا طوغریلق انسانی طوغری جنته جرایدر وسخای
نفسه مقارن اولدیغی حالده کولر یوزلو اوله یعنی خندان روی جومرد
اوله یوخسه عبوس اولمیه زیرا عبوسك سخاسندن انسانه کدر کلور
پس انسان سخی اولدیغنه کوره خندان روی وکشاده چهره
وجبین کرکدر * بعد ازان حفظ امانت باشدش * هم نظر پاك
از خیانت باشدش * بعد ازان فارسیده دومین وعربیده والثانی
یرینه‌در حفظ باشدك فاعلی وشین مفعولی در وبعده بعد ازانه خبر
حکمنده در ونظر ایکنجی باشدك فاعلی وپاك مفعولی وازپا که
متعلقدر زیرا پاك طاهر معناسنه در وعربی ایله تقدیری یلزمه ان یکون
نظره طاهرا عن الخیانة دیمکدر ویاخود یلزمه النظر الطاهر عن
الخیانة تقدیرنده در امانت اداسی لازم کلان حقه دیرلر امانت حقه
وامانت خلقه شاملدر امانت حق عهود وحدود الهیه در امانت
خلق ودائعدر خیانت امانتك نقیضی در یعنی نقض عهدله حقه
مخالفتدر بوراده خیانت نظردن مراد نامحرمه استراق نظردر
یعنی اوغورن نامحرمه باقمقدر که مقصود نظرهٔ ثانیه در زیرا نظرهٔ
اولی معفودر وخیانت نظر حقنده قرآنده کلور (یعلم خائنة الاعین
وما تخفی الصدور) معلوم اولا که ایمانك نوجهله شعبی وار ایسه که
ازجمله امانتدر کفرك دخی اول قدر شعبه‌لری واردر که ازجمله خیانتدر
والثانی (معنای بیت) بودر که اندن یعنی صدق وسخاوتدن صکره

اکا حفظ امانت لازم اولور که امانت الهیه وودائع خلقی محافظه
ومراعات ووقتنده محلنه تأدیه درو هم یعنی انکله بله نظری خیانتدن
پاك اولمق کرکدر یعنی اکر ناکاه نامحرمه نظری تعلق ایدوب علی الفور
اغماض عین ایدرسه عفو اولنور واکر قصدله ونظرهٔ ثانیه ایله نظر
اولنورسه عفو اولنمز زیرا انسانك بصری امانتدر که حلاله نظر ایچون
ایداع اولنمشدر پس انی محلنك غیریه صرف ایتمك خیانتدر که
مستوجب غضب الهیدر نتکم اوبله دنسدن پاك وطاهر اولمق وسیلهٔ
رحمت رحمانیه‌در زیرا انده عهد شرعه وفا واردر فاعرفه
* هر که راحق داده باشد این چهار * باشد آن کس مؤمن پرهیز کار *
تقدیری هرکسی که باشد حق داده اورا این چهار دیمکدر که
هرکسی مبتدا ومابعدنده اولان جمله اکا صفت ومصراع ثانی جمله‌سی
خبردر حق باشدك فاعلی وداده مفعولیدر لکن داده ماضیٔ مقید
اولوب ایکی فعلك اجتماعنده فایده اولمامغله ثانی بمعنی المصدر اخذ
اولنمق قاعدهٔ مطرده در مصدر دخی کرك معناسی اوزرنه باقی وکرك
بمعنی الفاعل اولسون بوراده اولدیغی کبی دادن دهنده معناسنه در
اورا داده‌نك مفعول غیر صریحی واین چهار مفعول صریحیدر
این چهار صدق وسخا وحفظ امانت وحفظ نظردر آن کس
ایکنجی باشدك فاعلی ومؤمن مفعولیدر پرهیز کار کاف عربی ایله
صفت مشبهه‌در که مؤمنك صفتیدر که تخصیص ایچوندر زیرا
هر مؤمن کمال تقوی ایله متقی اولماز (معنای بیت) بودر که هرکسه که
حق تعالی بو درت خصلتی اکا ویرمش اوله اول کمسه مؤمن پرهیزکار
اولور یعنی بو درت خصلت شعب ایمانك کلیاتندن اولمغله بونلرله
عامل اولان سائر مراتب تقوی ایله دخی عامل اولمش اولور بونده رمز
واردر که کرچه تقوی عبده مضافدر نتکم کلور (واتقوا الله) ولکن
تقوایه موفق اولمق فی الحقیقه احسان الهی باینددر

* * در بیان انکه دوستی را نشاید * *

* دوست کر باشد زیانکار ای پسر * رو طمع زان دوست بردار
ای پسر * بعض نسخه‌ده رو یرینه تو دوشمشدر دوست باشدك
فاعلی وزیانکار مفعولیدر مصراع ثانینك تقدیری رو بردار طمع ازان

دوست دیمکدر که بردار جمله سی ر و جمله سنی بیاندر ازان طمعه
ویا برداره متعلقدر طمعه تعلق ملاحظه سیله زیان کار کاف عربیله
صفت مشبهه در زیان ایشلو معناسنه زیان سودك یعنی اصی نك
ضدیدر زیانکار مفسد و مسرفدر طمع نفسك شهوت طریقیله
برنسنه یه میلی وخلق النده اولان مال ونعمته حرکت وانجذابی در
بردار امر درمصدری برداشتن در برنسنه یی یردن یوقار و قالدرمق
معناسنه رفع کبی مضارعنده شین رایه و تا داله قلب اولنوب دارد ودارنده
دینلور مصدر فرعیسی برداریدن کلور (معنای بیت) بودرکه ای
پسر اکر دوست زیانکار ومفسد ومسرف اوله یوری سن اندن
طمعی قالدر ومفسددن مصلح صفتی امید ایتمه چونکه سنی افساد ایدر
پس سندخی مفسدی کند که یار ایدنمه واندن مفارقت ایله زیرا اوسکا
یار دکل بلکه عیار واغیاردر ✻ هرکه میکوید بد پیهای توفاش ✻
دوست مشمار وبد وهمدم مباش ✻ فاش میکویدك مفعولیدر اصلنده
فاشی در یائله منتشر معناسنه کثرت استعمالنه بناء تخفیفا یا حذف
اولنمشدر تنکیر بد و دخی اصلنده باور را کامعناسنه همزه نك ثقلتنی دفع
ایچون داله قلب اولنمشدر بدو همدمه متعلقدر وهمدم مباشك مفعولیدر
بعض نسخده دوست مشمارش بد و همدم مباش دوشمشدر ولکن
عطفله اولق بلاغته انسبدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
سنك بدلکلرکی فاش ومنتشر سویلر یعنی ستره دائر اولان احوالکی
خلقه افشا ایلر سن انی دوست عد ایتمه واکا همدم ومصاحب اولمه
زیرا افشای عیب ایتمك منهیدر که خلق ایچنده فضاحت واختلاله
سبیدر قال الله تعالی (ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشة فی الذین
امنوا لهم عذاب الیم فی الدنیا و لاخرة) فاحشه اقوال و افعالدن
عظیم القبح اولان نسنه در زنی وامثالی کبی الحاصل کشف عیوب ایتمك
کار عدودر پس دشمن نوجهله دوست اولمغه سزا اولور ایمدی اویله
کمسه یه قرین اولمامق لازم کلور ✻ دوستی هرکز مکن با باده خور ✻
ازچنان کس خویشتن را دور دار ✻ تقدیری مکن هرکز دوستی با باده
خور دور دار خویشتن ازچنان کس دیمکدر که دوستی مکنه مفعول
وبا دوستنه متعلق وهرکز عموم ازمان ایچوندر باده خور وصف

ترکیبیدر که اصلنده خورنده باده در شراب نوش ایدیجی معناسنه
خویشتن دور دارك مفعول صریحی وازغیر صریحی در باده خمر
جنسندن مطبوخ اولاندر یعنی اوزم صویی ادنی طبخ ایله طبخ اولنوب
ثلثدن اقلی کیدوب غلیان اشتداد قبول ایدوب اوزرنده کف یعنی
کوپك ظاهر اولسه قلیل وکثیری حرامدر که عجم اکا باده دیر مطبوخ
اولیسانه می دید وکی کبی پس می وباده مرادف دکلدر وعرب میه
خمر دیر ومطبوخ مذکوره باذق دیر ذال معجمه نك کسریله وفتحیله
واکر اوزم صویی ثلثانی کیدنجه طبخ اولنسه اکا مثلث دیرلر لهو
ولعب ایچون اولیوب هضم طعام ایچون ایچلورسه وقدحله دخی دور
اولنمزسه حلالدر خورده الف رسمی یوقدر والاذلیل معناسنه اولان
خواره مشابه اولور ولکن دار لفظنه موافقتدن اوتوری خاء معجمه نك
ضمه سن جانب فتحه یه اماله ومدله اوقومق کرکدر بو مقوله کلماتك اسان
عجمده نظائری چوقدر (معنای بیت) بودرکه ازماندن هیچ بر زمانده
باده خور ومی نوش ایله دوستلق ایتمه انجلین کمسه دن کندیکی دور
طوت زیرا مهجور الله تعالی دن دوردر پس سندخی مؤمن کامل ایسك
اللهدن دور اولاندن دور اول تا که حقه قریب اولاسن باده یی یعنی
خمری مطلقا تخصیص بالذکر ایتدوکی اعاظم کبائردن اولمغله درانکچون
طریق مبالغه یه سالك اولوب شارب الخمرك دوستلغندن نهی ومنع ایلدی
یعنی نوش ایتمك ویانوش ایدنك صحبتنه داخل اولمق دکل راقدن دوستلغی
وآشنالغی دخی مضردر وقبحی نه مرتبه ده درکه استحاله سنده خیر
واردرنته کیم حدیثده کلور (خیر خلکم خل خمرکم) یعنی خمری حالی اوزرنه
قومیوب سرکه یه تحویل ایتمك کرکدر که رضاء الهی بونده در ونوش
اولنمسه بله خمر طور دیغی یرده مستقذر نسنه در ✻ منعمی کو میکند
منع زکات ✻ دور از وی باش تا داری حیات ✻ منعمی ده یا وحدت
ایچوندر ومنع مبتدادر کو ضم کاف عربی ایله اصلنده که اودر او مبتداء
ثانی ومنع میکندك مفعولی و بعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر و بعد الجمله
مبتداء اوله صفتدر دور باشك مفعولی واز دوره متعلقدر وتا مادام
معناسنه دوره ظرفدر که ما بعدی تأویل مصدرده در تقدیری در مدت
داشتن توحیات دیمکدر و بعد الجمله مبتداء اوله خبردر منعم اسم فاعل

صیغه‌سی اوزرنه غنی ودولتلو دیمكدر زیرا انعام واحسان ایتمك منعم
صفتیدر پس غنی یه منعم دیدیلر كرك انعام اولسون وكرك اولمسون
زیرا بو اطلاقده تفؤل وترغیب واردر زكوة بالاده ذكر اولندیكه
رسم زكوة مصحفده واوله وغیریده الفله دخی یازیلور زكوة ربع عشر
مالدر یعنی بیك اقچه‌ده یكرمی بش اقچه در تورانده مفروض اولان
ربع مال یدی كه بیكده ایكیوز قرق سكز اقچه در زكوة سبب نماء مال
وبارذیله بخلدن سبب طهارت نفس اولمغله زكوة دنلدی (معنای
بیت) بودركه برغنی ونصابه قادر كمسه كه زكاتی فقرادن منع ایدوب
فرمان حق اجرا ایتمیه وعاملر بوانه كتمیه سن اندن دور اول
مادامكه حیات طورسن یعنی صاغ اولدقجه یانته اوغرامه زیرا
الله تعالی نك مغضوبی وخلقك منحوسی وابلیسك محبوبی در
* دور ازان یاری كه خواهد از تو سود * كرسر خود در قدمهای
تو سود * تقدیری دور باش دیمكدركه عربیده تباعد معناسنه در
تفاعلدن امر اولمق اوزره ازدور باشه متعلقدر یاری ده یا زایده در
سود خواهدك مفعولیدر رامی معناسنه فایده وربح كبی بوراده
مراد اقچه مرابحه سیدر ایكنجی سود ماضی در مصدری سودندر
آزمك معناسنه سحق كبی وال ایله یاپشمق لمس كبی وآشنمق وصوامق
مستقبلنده واوی الفه قلب وبرراز یاده سیله ساید وساینده دیرلر
كر بوراده عربیده ان وصلیه یرینه در جزادن عاری در سر سودك
مفعولیدر دراكا ظرفدر (معنای بیت) بودركه دور اول شول یاردن كه
سندن اقچه فایده سر طلب ایدر وكاوبردیكی مالی الله قرض وبرن
وسندن سود مند اولمق طمعنده اولورا كركندی سرنی سنك آیاغكه
سور دیمه‌ده یعنی سورد وتواضع كوسترسه زیرا بویله وضع ایتمكدن
چه سود كه وضع الهی اولان شرعدن بی خبردر یعنی شرعده اخوان
بربرندن بووجهله فایده لنمك یوقدر بلكه مواسات وتعاونوا علی البر
والتقوی) موجبنجه بری برلرینه اعانت ودفع ضرورت واردر چونكه
سنك یارك مسألهٔ شرعیه ودرس حقیقت آلمه‌سن اویله جاهلی یار
تخاذ ایتمه بلكه آنی افیاریل واندن ایراغ اول بونده اشل حق ربو
خور اولدیغنه رمز واردر * ای پسر از سود خوران دور باش *

خصم

خصم ایشان شد خدای نورپاش * بعض نسخه‌ده (ای پسر ازسود
خوران كن حذر (خصم ایشان شد خدای داد كر) دوشمشدر
اولكیسی اولیدر زیرا بلاغته اقربدر از دور باشه متعلقدر سود
خوران وصف تركیبی در اصلی خورانندهٔ سود دیمكدر اقچه فایده‌سی
اكل ایدیجیلردر كه بین الناس انلره معامله جی دیرلر وبونده محتكر دخی
داخلدر كه زیاده یه صاتمق ایچون نسنه صقلر خداشدك فاعلی
وخصم مفعولیدر (خدای اخرنده اولان یاء اصلیه در كه بوراده یاء
توسلدن مغنی در نورپاش اكا صفتدر اولكی باش باء عربی ایله
امردر مصدری باشیدندر اولمق معناسنه ایكنجی باء عجمی ایله دركه
اسم فاعلدن مرخمدر مصدری پاشیدندر صاچمق وپراكنده ایتمك
معناسنه مضارعی پاشد وپاشنده كلور پس نور پاش اصلنده
پاشندهٔ نوردركه وصف تركیبی در خدانك نور پاش اولدیغی اجسام
واجرام نیره خلق ایتمسیدر شمس وقمر ونجوم وسراج ونار وبرق كبی
اكرچه باطن انسانه كوره انوار معنویه وتجلیات حقیقیه سی دخی
واردر كه اربابی بیلور خصم خصومتدندر منازعه معناسنه تتكم
بالاده مفصلدر (معنای بیت) بودركه ای پسر معامله جیلردن
ومحتكرلردن دور اول وانلرله صحبت قلمه وآشنا اولمه زیرا انلرك خصمی
شول خدای قادردركه عالملرك ظاهرو باطننه اجرام حسیه ومعنویه ایله
نور صاچمشدر وبوقدر نور الهی انتشارنه كوره كندیلری ظلمت
معاصیدن اولمق كركلر ایدی فاما اكل ایتدكاری ربوا وخلقه
احتكارله ایلدكاری تضییق واذی پردهٔ بصیرتلری اولوب نور حق
كورمدیلر وهدایت بولنه كیرمدیلر وحقك مشروع قلدیغی وجهله
زیاده‌اك طلب ایدیلر بلادیلر كه (ولدینا مزید) موجبنجه مزید الله تعالی یه
وفرمانه مفوضدر * انكه ازمردم همی كیرد ربا * زینهار اور انكو بی
مرحبا * تقدیری آن كسی كه همی كیرد ازمردم ربا زنهار نكو بی اور مرحبا
دیمكدركه آن كسی مبتدا ومابعدی اكا صفت ومصراع ثانی خبردر
از كیرده متعلقدر باء مفعول صریحی در اورا دخی نكوبی یه متعلق
ومرحبا اكا مفعول ربوا لغتده زیاده معناسنه وشرعده كیل ووزنده
عوضدن خالی فضل مالدركه احد عاقدین ایچون شرط اولنمشدر

تفصيلی فقهـده در ربوا واوله یازلدیغی اصلنه تنبیه ایچوندر زیرا اصلی ربا یر بودر و اخرنه الف زیاده قلنـدیغی واو جمعه تشبیهدن اوتوری دروبو رسم مصحفده جاری در زکوة وحیوة وصلوة کبی وغیری مواضعده مراعاتی لازم دکلـدر خصوصا که بو یله محلده که قرینه تطبیق امور مستحسنه دندر زینهار بالله و یاسز کلمهٔ تحذیر در مرحبا بالاده مفصلدر (معنای بیت) بودر که اول کسه که ناسدن ربا وضرورت اهلنه اخـذ بی فایده ایله و یر رصاقن انك ایچون بطریق الاکرام مرحبا سو یلیه سن زیرا مرحبایه سزا دکلدر بلکه و یل ونفرینه مستحقدر الحاصل مرحبا کلمه سی که مکان واسعه کلدك سنك ایچون طارلق یوقدر اوتور مستریح اول دیمکدر ربو اخوراولانه مناسب دکلدر زیرا جهنمده انك ایچون مکان ضیق واردر واکا اصلا راحت یوقدر پس برکسه نك مالی اوله اومقولیـه مرحبا دیمك حقه مخالفـدر زیرا حقك ضیق ایتدوکن توسیع ایتمکدرکه عین جهالت وفی الحقیقه کفر وضلا لتـدر * برسر بالین بیماران کذر * زانکـه هست این سنت خیرالبشر * برکذره متعـلقدر (هست بوراده کان معنـاسنه در که این فاعلی وسنت مفعولیدر بالین یصدقدر بال قول باشیدر که اموز دیرلر یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر یصـد غه بالین دیدکلری قول باشنه نسبتی اولدیغندن اونو ریدر بیماران بیمارك جمعیدر (بیمار خسته در که ترك صبر ودر اصلنده آرندهٔ بیم در زیرا خسته لك موتدن خوف کتـورر و بوندن غیری وجـه دخی بالاده در ا سنت طریق مسلوکه درکه جناب نبوت صلی الله علیه وسلم اصحابنی انك اوزرینه حث ایتمشدر پس اهـل سنت اصحاب و انلرك اثارنه اقتفـا ایدنلر در ودیمشلردرکه نبی وولی نك مواظبت ایتدوکی نسنه سنتدر تحکم احادیثده رمز اولنمشدر پس سنت مطلقه سنت نبویه و سنت مقیـده سائرلرك سنتلریدر (بشر عامهٔ ادبا اتفاق ایتمشلر درکه بشره ظاهر جلددر وادمه حرکت ایله باطن جلدی درکه لحمی ولی ایدن جانبدر انسانه بشر دیدکلری جلدنك شعردن ظهور اعتباریله در سائر حیوانات ایسه بو یله دکلدر یعنی اوزرلرنده صوف و یاشـعر و یا و بر اولان حیوانانك جلـدلری شعرله مستوردر بو راده بشرایله مراد فضلاء بشردر خیرالناس ده کی

ناس کبی زیرا بالفعل کمال بشریت وانسانیت بو انلیان اعتباردن پس اومقوله ضیافتده فایده یوقدر (معنای بیت) بودر که خسته لر یصدیغی باشی واوبجی اوزرنه کذر ایله واوغره یعنی خسـته حالنی صورمق ایچون که عبـادت دیرلر عبـادت فاضله در یاتدوغی یرده باشی اوجنه وارونده حالك دی وتسلی ایله تاکه صحبتك سببیله وجودنده خفت بوله وکربتی زائله اوله ولکن الزیارة لحظة وقفجه چوق مکث ایتمـه زیرا زیارت جلسـهٔ قلیله اولیجق عیادت بطریق اولی درشول وجهدن حال خسته یی سؤال و بی مجال یانه وارمغه اعتجـال ایله که معنـای مذکور خیرالبشرك علیه الصلاة والسلام سنت فعلیه لریدر پس سنتدخی سنت ایله عامل اولوب اهل سنتدن اوله کور * تاتوانی تشنه راسیراب کن * درمجالس خدمت اصحاب کن * نا مادام معنـاسنه درکه مابعدی تأویل مصدرده اولوب سیراب کنه ظرف اولور تشنه مفعولیدر خدمت ایکنجی کنك مفعولی ودراکا ظرفدر (تشنه صوسزدرکه عرب عطشان دیر (سیراب قانمشدر اصلنده کسرزائله درکه آبه مضافدر سیر اماله ایله طوق معناسنه در صو یه طوق اولمق ایسه قانمغله اولور اماله ایله دنلدی زیرا اماله سز کسرهٔ صریحه ایله صرمساق معنـاسنه در مجـالس مجلسك جمعیدر موضع جلوس معناسنه (معنای بیت) بودرکه مادامکه قادرسن یعنی قدرتك اولدیغی مدتجه صوسز اولان کمسه یی سیراب ایله یعنی صو یه قاندر زیرا نیجـه لر صو یه ضرورت اولان یرلرده خلقـه سقائق ایتمکله خضره ایرشمشلر ونفس اخذ ایتمشلردر شیخ سعـدی شیرازی وامثالی کبی ودخی مجلسلرده خدمت احباب ایله جناب نبوت صلی الله علیه وسلم خدمت اصحـاب ایلدیکی کبی زیرا کتب سیرده مثبتدرکه برسفرده طبخ طعـام ایچون اصحابنه ایقـاد نار ایلـدیلر و یـور دیلرکه (سیدالقوم خادمهم) یعنی سیـادت خدمته مانع دکلدر وخادم اولنلر من خدم مو جبنجه مخدوم اولورلر ومخدوم اولنلر ترقیـات جلیله بولورلر پس کاملك نفسی خاك کبی آلچـق وآب کبی صافی در وخدمت حقه در خلقه دکلدر * خاطر ایتام رادر یاب نیز * تاترا پیوسته دارد حق عزیز * خاطردر یابك مفعولیدر نیزتونله دخی معناسنه در مصراع ثانی نك تقدیری تادارد حق ترا پیوسته دیمکدر که

حق داردك فاعلی وترا مفعول اولی وعزیز ثانیسی در و پیوسته
اكا متعلقدر كه علی الدوام دیمكدر (خاطر قلبه كلان نسنه در كه
خواطر وهواجس دیرلر بوراده مراد قلبدر (ایتام فتح همزه ایله ویتامی
یتیمك جمعیدر یتیم انساندن بی پدر وحیواندن بلاام اولانه دیرلر و بالغ
اولمدنجه یتیم اطلاق اولنور یتم ضمله انفراد در بوجهتدن در یتیم
دیرلر شول دانه دار انجویه كه صدفده یكدانه اوله (دریاب امردر
مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه قلب
اولنوب یابد ویابنده دینلور ومصدر فرعیسی یابیدن كلور و یافتن
ویابیدن در ایله مركب اولسه اكلامق واسركمك ویتشمك معنالرینه
دخی كلور (پیوسته اولاشق دیمكدر متصل كبی (معنای بیت) بودر كه
یتیم اولنلرك دخی خاطرلرنی تفقد ورعایت ایله ومرحمتله معامله قیل
وامور مهمه لرنده بولنوب فریادلرنه یتش وامداد واعانتلرنده اول تا كه
حق تعالی سنی علی الدوام عزیز طوته یعنی سن متصل یتیملری عزیز
وشریف ومكرم طوتنجه حق دخی سنی جزاء وفاق طریقیله بویله
طوتر وعزیز لفظنی تخصیصده فایده بودر كه ابلیس علیه مایستحق
هرصباح یتیملرك یوزنه خاكستر یعنی كل صاچر خلقك كوزلرنه خوار
وذلیل اولالردیو پس شیطانه مخالفت ایدوب انلری عزیز طوتان كمسه
عندالله عزیز اولور فاعمل * چون شود كریان یتیم ناكهان * عرش
حق در جنبش آمدان زمان * یتیمی ده یا وحدت ایچوندر یتیم شودك
فاعلی وكریان مفعولی (وناكهان فجاءة معناسنه كریانه قیددر فی عش
الاوقات معناسنه نتكم آن زمانانی تأیید ایدر عرش حق آمدك فاعلی
ودراكا ظرفدر آن كبی ولكن هر برینك جهت ظرفیتی واردر بردورلودر
ناكهان ناكاه دیمكدر كه شرحی بالاده در عرش حقده عرشی حقه
اضافت ایلدی تعظیم طریقیله ذوالعرشده كی اضافت كبی زیرا
كندنی ذوالعرش اولمغله وصف ایتمك انده استقرارندن اوتوری دكلدر
تعالی الله عن ذلك بلكه علونی وعظم عرشی بیان ایچوندر زیرا عرش
برجسم لطیفدر كه درت یوز ركنی واردر كه هر ایكی ركنك اراسی
درتیوز بیك یللق مسافه در وعرشك شرح عریضی واردر كه تفاسیرده
ومثالنده مبیندر (جنبش جنبیدن لفظندن اسم مصدر در دپرنش

وحركت معناسنه (معنای بیت) بودر كه چونكه بر یتیم ناكاه اغلیه اول
وقتده عرش الهی حركته كلدی یعنی انك كریان اولدیغندن اوتوری
لرزان اولور زیرا امر عظیم ومحل خوف وخطردر پس عرشده ایكی
دورلو حركت واردر بریسی سرور طریقیله در كه اكا اهتزاز دیرلر
نتكم انصاردن سعد بن معاذك رضی الله عنه موتنده واقع اولدی
وبری دخی هیبت طریقیله در كه اكا ارتعاش دیرلر كه دترمكدر و بوندن
معلوم اولدیكه عرش ذوالحیاتدر زیرا دار اخرت اولان سطح كرسینك
سقفی در اخرت ایسه حیاتله موصوفدر قال الله تعالی (وان الدار الاخرة
لهی الحیوان) پس بو مقوله بی تأویل ایتمك حقائقه جهلدندر
* چون یتیمی راكسی كریان كند * مالك اندر آتشش بریان كند *
تقدیری چون كند كسی یتیمی را كریان كندش مالك بریان اندر آتش
دیمكدر پس آتشش ده اولان شین كه علامت مفعولدر معناده كنده
قیددر مالك خازن ناردر كه سائر زبانیه وخدام انك زیر دستنده در
مالك دنلدوكی شدت وقوت وقهرندن اوتوریدر خازن جنته
رضوان دنلدی زیرا حالت رضا حالت كبرادر كه عاملر خطاب رضایه
جنتده واهل الله دنیاده نائل اولورلر (بریان كسرله كبابدر وضمله
اصحدر (معنای بیت) بودر كه بركمسه بر یتیمی كریان ایلیه یعنی ظلم
ایدوب اغلده خازن اكبر نار دوزخ اولان مالك انی آتشده بریان
وكباب ایلیه ومكان ضیقه القا ایدوب عذابنی تغلیظ وتشدید ایده
زیرا یتیمی اغلاتمق سائر معاصیدن اشددر زیرا بی كس در وحدیث
قدسیده كلور (اشتد غضبی علی من ظلم من لا یجد ناصرا غیری)
* انكه خنداند یتیم خسته را * باز یابد جنت در بسته را * یتیم
خنداندك مفعولی وخسته یتیمك صفتی در باز كلمه سی یابدك مفعول ثانیسی
وجنت مفعول اولی ودر بسته جنتك صفتی در و بعد الجمله انكه نك
خبریدر زیرا آن كسی تقدیرنده در نتكم خنداند جمله سی انك صفتی در
(خنداند مضارع متعدی در كه مصدری خندانیدن در كلدرمك معناسنه
لازمی خندد در كه مصدری خندیدن در كلمك معناسنه ضحك كبی خنده
كلمك اسمیدر خندان كلیجی در بر سبیل استعاره انسانك غیریده دخی
مستعملدر مثلا آچلمش كله كل خندان دیرلر و چتلامش رمانه نار

خندان دیرلر (خسته پاره لو کسنه در مجروح کبی هر صیرویه خسته دیدکلری مجازدر زیرا خستن پاره لمق وصانجمق در وخسته دل دیدکلری ده مجازدر زیرا بعض الامدن مجروح کبی اولور بوراده مراد بودر (باز آچق در مفتوح کبی (در بسته ده بسته اسم مفعولدر مغلق معناسنه ودر بسته اصلنده صفت مشبهه درکه بسته در دیمکدر صکره تغییر اولندی (معنای بیت) بودرکه اول کسنه که یتیم خسته دلی کلدره وبر لطفله شن وشادان ایلیه مغلق قپولی اولان جنتی آچق بولور زیرا غم وغصه آچه‌نك جزاء وفاقی باب جنت انك اوزرنه آچلمقدر وقاب انسان جنت معنویه‌در * هر که اسرارت کند فاش ای پسر * ازچنان کس دورمی باش ای پسر * بو بیتك اعرابی ومفرداتی ظاهردر (معنای بیت) بودرکه ای پسر هر کیمکه سنك اسرارکی فاش ومنتشر ایلیه یعنی اغیاردن کتم وستر ایتدوکك نسنه‌یی اظهار ایده اول مقوله کسنه دن وصحبتندن دور وبعید اول زیرا حدیثده کلور (المجالس بالامانات) پس شول کسنه که امانته خیانت ایلیه یعنی مجلسده محادثه اولنان رازدن اجانبی اکاه ایلیه سنك اکا قربك خائنه قربدر وابن عباس رضی الله عنهما بیورمشدرکه (کلب امین خیر من صاحب خؤن) یعنی امین اولان کلب خائن اولان یار ومصاحبدن خیرلودر زیرا کلبدن نیجه وفالر کورمشلردر نکم حقنده نیجه اخبار منقوله وحکایات مأثوره در * در جوانی دار پیرانرا عزیز * تا عزیز دیکران باشی تونیز * در داره ظرف و پیرانرا دارك مفعول اولی وعزیز ثانیسی در عزیز دیکران باشی‌نك مفعولی وتو باشی‌نك تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر وبعده الجمله ماقبلنه تعلیلدر جوانی ده یا مصدریه‌در (جوان یکت درمنجی یه جوان مرد دیدکلری سنجی‌نك قوتندن اوتوری‌در زیرا مال جانندر بذل جان ایتکه ایسه مرد قوی لازمدر (پیر جوانك مقابلیدرکه قوجه آدمدرکه اللی برندن اخر عمرنه دك اطلاق اولنور عرب اکا شیخ دیر (و پیر فانی ارذل عمره بالغ اولاندرکه عرب اکا هم دیرلر کسر هائله وتشدید میمله وهرم دخی دیر فتح ها وکسر رائله که اقصای کبره بالغ اولاندر واکا فانی دیدیلر زیرا فنایه قریبدر ویاخود قوتی فنا بولمش وضعفی کماله ایرمشدر

انکچون شهر رمضانده افطاری مرخصدرکه بهر یوم مسکینه بشیوز یکرمی درهم بغدای ویا بهاسنی ویرمکله صوم ساقط اولور (معنای بیت) بودرکه جوانلغك ایامنده پیر اولنلری عزیز ومحترم طوت وخوار وذلیل کورمه تا سندخی پیر اولدقده غیریلرك عزیزی اولاسن یعنی سکادخی ایللر احترام ایده‌لر وسنی عزیز وشریف طوته‌لر زیرا (هل جزاء الاحسان الا الاحسان) موجبنجه مقتضای حکمت جزاء وفاقدر واکثر ناسك مبتلی اولدیغی بلا یا کندینك کسب یدی اثریدر اکرچه نبی خبردر وبعده خراب البصره تدارکی امر مشکلدر پس مقدم شرع اوزرنه جریان ایدی چونکه تقصیرات ایتدی اخر وقت مرهوننده مکافات ومجازات اولندی وفی الحدیث القدسی (یا عبادی انما هی اعمالکم ترد علیکم * بر ضعیفان کر ببخشایی رواست * کین زسیرتهای خوب اولیاست * بر ببخشایه متعلقدر رواست مبتداء محذوفه خبردر او رواست دیمکدر زیرا شرط وجزا جمله اولمق لازمدر کین اصلنده که این درکه این مبتدا ومابعدی خبردر واین مضمون مصراع اوله راجعدر وکه بوراده تعلیل ایچوندر (ضعیف ایله مراد ضعیف الحالدرکه فقیردر ببخشایی ده باء اولی مضمومدر (بخشایی مضارع مخاطبدر مصدری بخشایدن در ایکی یائله اسرکمك وعفو ایلمك معناسنه (بخشایش اسم مصدردر اسرکیش دیمکدر (سیرت کسرله سنت وطریقت وهیئت دیمکدر قال الله تعالی (سنعیدها سیرتها الاولی) یعنی اول حیه‌یی بز هیئت اولی سنه اعاده ایدرز که هیئت عصویه‌در (سیرت اصلنده سیردندرکه سیردن برنوع دیمکدر صکره طریقت ایچون تجوز اولندی زیرا سیر طریقده اولور (اولیا ولی‌نك جمعیدرکه مراد ولی عرفیدرکه قرب حق بولمش وفنا فی الله وبقا بالله اهلی اولمشدر (معنای بیت) بودرکه اکر ضعفا وفقرا اوزرنه مرحمت ومرحمتك نتیجه‌سی اولان انعام واحسانله معامله ایدرسك روا ولایقدر زیرا بو معنی سیرت حسنهٔ اولیادندر وشول نسنه که بو قبیلدن اوله انکله اتصاف خوبدر وبوستانده کلور (جوانمردا اکر راست خواهی ولیست) کرم پیشهٔ شاه مردان علیست * برسر سیری مخور هر کز طعام *

تا نمیرد در برت دل ای غلام * بعض نسخه ده مصراع ثانی ناپسند ست
این بنزد خاص وعام و بعض نسخه ده برت یرینه تنت دوشمشدر اولکی
اولی وابلغدر پرخوره متعلقدر طعام مفعولدر دل نمیردك فاعلی ودر
اکا ظرفدر (پر بوراده در معناسنه ظرفیت ایچوندر (سیر باش واوچدر
(سیری سین مهمله نك کسریله طوقلقدر زیرا یا مصدریه در (نمیرد
مضارع منفی در مصدری مردندر که اولمکدر موت کبی مرده میتدر
مضارعنده فصیح بودر که میم مکسوره و یاء زائده ایله میرد ومیرنده
دیرلر وگاه اولور که ضرورت وزنیچون بلا یادخی استعمال اولنور
برتده تاخطاب ایچون و برکوکس در سینه کبی و بوندندرکه محبوبلره
سیم بر وسیمین بر دیرلر وقائقده کلور که سینه کوکسدر و برکوکسوك
ایکی یانلریدر مجازا بر طبیب دیرلر طبیب یانی معناسنه (غلام لسان
فارسیده قول معناسنه در لسان عربی ده حرالاصله دخی شاملدرکه
ترك اوغلان دیر بوراده جوان و پسر معنالری مراددر (معنای بیت)
بودرکه ای غلام وای جوان وای پسر طوقلق باشنده واوجنده
یعنی هنوز طوق ایکن طوقلق اوزرنه طعام یمه آچ اولمینجه تاکه
سینه کده قلبك مرده اولمیه یعنی سینه ك مشتمل اولدیغی قلبك اعمی
ومیت کبی اولمیه نتکم قرآنده کلور (فانها لاتعمی الابصار ولکن تعمی
القلوب التی فی الصدور) وینه کلور (ومایستوی الاحیاء ولاالاموات)
یعنی الله تعالی کافر وجاهلی میت کبی قیلدی زیرا حیاتیله منتفع دکل
وعلم ومعرفتدن قلبی خالیدر اشته اکثار طعام وحد امتلایه دك اکل
ایتمك وجه قلبه حجاب غلیظ اولوب مشاهدهٔ حقه مانع اولور وحیات
روحانیه سی زائله اولوب حیات طبیعیه سی ایله مرده کبی قالور
وموت قلب کفره مؤدیدر والعیاذ بالله * علت مردم ز پرخوری بود *
خوردن پر تخم بیماری بود * علت بودك فاعلی وحرف جر اکا متعلقدر
خوردن مبتدا و پر انك صفتیدر کثیر معناسنه وتخم بودك مفعولی
و بعد الجمله خبردر و یاخود خوردن پر بوده فاعل ظاهردر (علت
شول معنایه دیرلر که حلول ایتدوکی محلك حالی انکله متغیر اولور
انکیچون مرضه علت دیدیلر زیرا حلول مرض ایله شخصك حالی
قوتدن ضعفه متغیر ومتحول اولور (پرخوری کثرت اکلدر چوق

یمکلك

یمکلك معناسنه خوردن پر کبی یعنی ایکیسی بر معنایه در بوراده
خوربنك ضمه سی فتحه یه اماله ایله اوقنور بیماری یه موافقتدن اوتوری
(تخم هر نسنه نك اصلی وماده سیدر (بیماری خسته لکدر تفصیلی
بالاده در (معنای بیت) بودرکه انسانك علت ومرض وانحرافی چوق
یمکدن اولور زیرا قارنی طولو یمك یعنی قارنی طولدروب امتلا حدینه دك
تناول طعام ایتمك مایهٔ مرضدر واثرده کلور مشهوردرکه پرهیز هردرلو
دوانك و پرخور اولمق هردورلو مرضك رأسیدر قال الله تعالی (وکلوا
واشربوا ولاتسرفوا) فافهم جدا * راحتی نبود حسود شوم را *
کاذب بدبخت را نبود وفا * راحتی نبودك فاعلی وحسود راحته
متعلقدر زیرا آخرنده را لام جاره معناسنه در عربی ایله تقدیری
لاراحة للحسود الشؤوم دیمکدر وفا ایکنجی نبودك فاعلیدر و بونك
دخی تقدیری لا وفاء للکاذب المنحوس دیمکدر حسود حاسدك
مبالغه سیدرکه بالاده مشروحدر شوم انك صفتیدر شؤوم
مهموز العیندر که ضد الیمندر (بدبخت بد طالعدرکه منحوس
دیمکدر (معنای بیت) بودرکه حسود بی میمنتك راحتی اولماز
یعنی علت حسد اکا راحت ویرمز و بی راحت اولدیغی کبی مشؤم
اولور وکاذب بد طالع ومنحوسك دخی وفاسی اولماز یعنی کذبله وفانك
اجتماعی میسر دکلدر وکاذبده وفا اولمدیغی کبی منحوسلق دخی واردر
زیرا صدق نور وکذب ظلمتدر و بی نور وفر اولان یلدز نحسدر فافهم
* تو به بدخو کجا محکم بود * مر بخیلان را مروت کم بود * تقدیری
کجا بود تو بهٔ بدخو محکم کم بود مر بخیلانرا مروت دیمکدرکه تو به
بودك فاعلی ومحکم مفعولیدر ومروت دخی کم بودك فاعلی ومر بخیلان
مروته متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در مر زایده در (مروت
همزه ایله مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه یرامز خویلو آدمك
تو به سی قنده محکم ومتین وقوی اولور یعنی اولماز زیرا اخلاق سیئه سی
آنی نقض عهده جر ایدر وکذلك بخیل وممسك اولنلرك مروت
وانسانیتلری آز اولور یعنی هیچ اولماز زیرا کشیلك ایله ناکسلك
بر یرده اولماز * مر منافق را تو دشمن دار باش * از وی واز فعل
او بیزار باش * تقدیری باش تو دشمندار مر منافق را و باش بیزار

ازوی وازفعل اودیمکدر که تو باشك تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر
دشمندار باشك مفعولیدر ودشمن فی الحقیقه دارك مفعول اولی
ومنافق ثانیسی در تقدیری باش دارندهٔ دشمن منافق رادیمکدر ازوی
بیزاره متعلق و بیزاردخی باشك مفعولیدر مر منافقده مر زایده درکه
تحسین لفظ ایچون اوائل کلماتده کلور هر دکلدر هائله کل معناسنه
تنکم بعض نسخده واقع اولمشدر زیرا سوق سباقه مناسب دکلدر
بیزار زاء هوز ایله نفرت وفرار ایدیجی یعنی اورکوب قاچیجی
(معنای بیت) بودرکه سن دشمن طوتیجی اولان منافق واندن
وانك فعلی اولان نفاقدن نفرت ایدیجی اول الحاصل منافقك
یاننه اوغرامه وانك حقنده خالی الذهن دخی اولمه بلکه اکا عداوت
ایدیجی اول زیرا منافق عدوی حقدر بونده منافقدن مراد منافق شرعی
دکلدر بلکه منافق عرفیدرکه سر و علنی برابر دکلدر و عهدنه
طورمز وامانته خیانت ایدر و یلان سویلر و برکسه ایله خصومتی
اولسه حدی تجاوز ایدر وشرعله خصومت ومنازعه ایتمز فافهم
* تاشود دین توصافی چون زلال * باش دائم طالب قوت حلال *
دین شودك فاعلی وصافی مفعولی وچون صفایی تشبیهدر دائم
باشه ظرف وطالب انك مفعولیدر (صافی شوبی زائل اولان نسنه‌در
وکاه اولورکه ذاتندن مصفی خلق اولنان نسنیه دخی دیرلر (زلال ضمله
غراب وزنی اوزرنه عذب وبارد وسهل وصافی وسریع المرور
فی الحلق اولان صودر آب زلال ده زلال ابك صفتی اولور و بعضیلر
دیمشلردرکه زلال برمق قدر برقورد جغزدرکه اوزرنده صارو
نقطه‌لری اولور ثلج یعنی قار ایچنده بولنور خاصه‌سی ایله صویی تبرید
ایدر زیرا قار ایچنده متربی اولمغله طبعی زیاده بارددر بوصورتده
آب زلال اضافتله اولمق کورینور (قوت مایقوم به بدن الانسان (معنای
بیت) بودرکه تاسنك دینك آب زلال کبی صافی وکدورت طبیعه‌دن
خالص اوله دائما قوت حلال طالبی اول زیرا تصفیهٔ قلبه سبب اولان
لقمهٔ حلالدر و باب ملکوت انکله مفتوح اولور حتی دیمشلردرکه قول
صدق ولقمهٔ حلال مفتاحك دندانلری کبی درپس مفتاحده دندان
اولمسه فتح باب اولمدیغی کبی دینده قول صدق ولقمهٔ حلال اولمسه

فتح باب قلب اولماز انکیچون سالکلر ورعده اهتمام ایلرلر * وانکه باشد
در پی قوت حرام * درتن اودل همی میرد تمام * دل میردك فاعلی ودرتن
اکا ظرفدر وتمام مصدر محذوفك صفتی اولور مردن تمام معناسنه که
مردن میرده مفعول مطلق اولور وبعدالجمله انکه‌یه خبر اولور زیرا انکسی
تقدیرنده مبتدادر (معنای بیت) بودرکه واول کسه‌که نفقهٔ حرام ورزق
خبیث اردنجه اوله یعنی غداسی شرط شرع اوزرنه اولمیه تنی ایچره انك
قلبی تمام مرده اولور یعنی غداء حرامك تأثیری ایله نوری منطفی اولوب
ظلمات طبع اکا ظفر بولور وعالم ملکوته روزنه‌سی قپانور ومشاهده‌دن
قالور حتی تناول ایتدوکی حلال اولسه ولکن وقت تناولده ذکر حقه
مقارن اولمسه بنه ظلمتدن خلاص اولماز زیرا باطن انسان مزرعه یعنی
تارله وغدا تخم کبی درپس تارله‌یه تخم افشان اولمق بسمله وذکره
مقارن اولمق سبب نما وبرکت اولدیغی کبی تخم غدا حالی دخی بویله در

* ** در بیان صلهٔ رحم کوید ** *

* رو بپرسیدن برخویشان خویش * تاکه کردد مدت عمر تو بیش *
بعض نسخده پرسیدن یرینه پرسش دوشمشدرکه اسم مصدردر
وامر حاضردر بپرسیدن اکا متعلقدر (بر یاندر برطبیب زوطیب یاننه
یوری دیمکدر (خویشان خویشك جمعیدر واو رسمیله خصم وقوم
معناسنه ایکنجی خویش کندی دیمکدر خود کبی (مدت وقت ممتده
دیرلر زیرا مد فتحله جر معناسنه در (عمر مدت حیاتدر یعنی بدنك حیاتله
عمارتی مدتیدر پس مدتك عمره اضافتی کرچه مدتك مدته اضافتی درکه
مفید دکلدر ولکن عمرده تجرید مراد اولنجق اضافت درست اولور یعنی
بوراده عمرله مراد یالکز حیاتدر مدة العمر مدة الحیوة دیمکدر مدة الحیوة ده
وقت الحیوة در انکیچون بیش ایله موصوف اولدی زیرا بیش باء عربینك
کسریله زایددر (معنای بیت) بودرکه یوری کندی خصملرك
وقوم قبیله‌لك یاننه خاطرلرك صورمق طربقیله یعنی زیارته قادر ایسك
زیارت ایله واکر غنی ایسك مالکله مواسات قیل والا مکتوبله وارسال
سلامله تفقد ایله زیرا رحم اسم رحماندندر وآخرتده تجسد ایدوب
شفاعت ایتسه کرکدر پس انی صله وقطع ایتمك رحمانه عائد اولور

ایدی بو صفتله متصف اول تاکه مدت حیاتك زائد اوله یعنی عمرك
اوزون وبرکتلو اوله زیرا عمرك طولی برکتله در والا ارتمز واکسلمز
یعنی اجل مسمی وعندالله معین اولان تغییر قبول ایتمز ویاخود صلهٔ
رحمده اولقدر تأثیر وارد رکه بالفرض عمرافزون اولمق لازم کلسه
صدقه وصلهٔ رحم ایله افزون اولور پس بو ایکی خصلتك سائر لراوزرنه
مزیتی وار در تتکم بالاده مفصلدر * هر که کرداند زخویشاوند رو *
بی کمان نقصان پذیرد عمراو * تقدیری هرکسی که کرداند
روزخویشاند پذیرد عمراو نقصان بی کمان دیمکدر که هرکسی مبتدا
ومابعدیده اکا صفتدر روکرداندك مفعولیدر وحرف جرا کا متعلقدر
عمراو پذیردك فاعلی ونقصان مفعولی وبی کمان بی شبهه معناسنه
پذیرده متعلقدر کرداند کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری کردانیدن در
دوندرمك معناسنه (خویشاوند واو رسمیله یقین خصم معناسنه اصلنده
خویش آینده درکه واو یادن بدلدر کندی کلیجی معناسنه خداوند
خودآینده اولدیغی کبی وکندی کلمك وجودی ذاتی اولوب غیریدن
مستفاد اولمامغله در قرابت قریبه کبی که نسبلری اعتبار له دکل بلکه
حقیقتله در (پذیرد باء عجمی وذال معجمه ایله مضارعدر مصدری
پذیرفتن در قبول ایلمك معناسنه مضارعنده فا رایه قلب اولنوب پذیرد
دینلور (معنای بیت) بودر که هرکسه که کندی خصم وقوم و
خصوصا قرابت قریبه سندن یوز دوندره ووجه شرعی ایله اقبال
کوسترمیه بی شك انك عمری نقصان قبول ایدر یعنی بی برکت اولوب
طویل العمر اولسه دخی اخر عمرنه طویماز وعمری اولو جهله آخر اولور
(وآية لهم الليل نسلخ منه النهار فاذاهم مظلمون) سری ظهوره کلور
* هرکه او ترك اقارب میکند * جسم خود قوت عقارب میکند * تقدیری
هرکسی که او میکند ترك اقارب میکند جسم خود قوت عقارب
دیمکدر که هرکسی مبتدا واو مبتداء ثانی ومیکند جمله سی مبتداء ثانی یه
خبر وبعدالجمله مبتداء اوله صفتدر وانك خبری مصراع ثانی مضمونیدر
جسم میکندك مفعول اولی وقوت ثانیسی در اقارب اقربك جمعیدر که
زیاده قریب اولان عشیرتدر عقارب عقربك جمعیدر که ذوات
السموم دن مؤذیٔ معروفدر که واجب القتل در حق جناب نبوتی

صلی

صلی الله علیه وسلم نماز ایچنده لدغ ایتدکده نعلری ایله قتل ولعنت
ایتدیلر (معنای بیت) بودر که هرکسه که اقربلرینی ترك ایلیه وصلهٔ
رحم ایتمیه کندی جسمنی عقربلره قوت ونفقه ایدر یعنی قبره دخول
ایتدکده جسمنی عقربلر صوقوب حشرات لحمنی اکل ایدرلر که بویله
قطع رحم ایدنك جزاء وفاقی بودر زیرا همزه ایله عینك قرب مخرجی
واردر بو یوزدن اقربه سوء معامله ایدن عقربله مبتلا اولور * کرچه
خویشان تو باشد از بدان * بدتراز قطع رحم کاری مدان * تقدیری
کرچه باشد خویشان تو از بدان مدان کاری بدتراز قطع رحم
دیمکدر که خویشان باشدك فاعلیدر وفاعل مظهر اولسه فعلله
مطابقت لازم کلمز کاری مدانك مفعولی وبدترکارك صفتی در از بدتره
متعلقدر خویشان خویشك جمعیدر خصم وقوم معناسنه رحم
کتف وزنی اوزرنه ورحم کسرله اصلنده منبت الولددر که بطنده
اوغلان یتاغی دیدکاری ظرفدر صکره ولاد جهتندن اولان قرابت
ووصلته رحم دیدیلر مدان نهی حاضر در مصدری دانستن در
بیلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانده دینلور
(معنای بیت) بودر که کرچه سنك اقربلرك ظاهر ابدلردن اولالر
وشرعا فسق وفجورله اتهام بولالر بویله ایکن قطع رحم ایتمکدن
بدکار بلمه یعنی سنك قطع رحم ایتدوکك انلرك بدلکلرندن دخی بددر
حتی اوزرکه نفقه سی لازم کلن کمسنه فاسق ایسه دخی کفایتی قدر
معاونت ایتملودر زیاده سی منهیدر زیرا مال حلالی حرامه صرف
ایدر وقطع رحمك مدتی عرف ناسه مبنی در اندن اوتوری وقت
تحدید ایتمامشلردر فافهم * هرکه اواز خویش خود بیکانه شد *
نامش از روی بدی افسانه شد * تقدیری هرکسی که اوشد بیکانه
ازخویش خود شد نامش افسانه از روی بدی دیمکدر که
نظائرندن اعرابی ظاهردر بیکانه یاد (افسانه حکایت ومثل (معنای بیت)
بودر که هرکسه که او کندی خصم وقومندن یاد اولدی وآشنالغی
بیکانه لکه تبدیل ایتدی واقاربه اباعد نظریله نظر ایلدی انك نامی
بویله بدلکی یوزندن جهانده حکایت ومثل اولدی یعنی السنهٔ ناسه
دوشوب بدنام اولدی زیرا هرصنفك کندی قرابتنه بحسب الطبع

والطين و الدين ميـل وعلاقه سى واردر شويله كه وصلى استحسان
وقطع علاقه يى استقباح ايدرلر بو جهتدن قاطع الرحم دللرده مذموم
اولوب سويلنور ودللنور

* ** در بيان مردى وفتوت كويد ** *

*چيست مردى اى پسر نيكو بدان *اولا ترسيدن ازحق درنهان*
چيست مقـدم خبر و مردى مؤخر مبتدا نيكو مصدر محـذوفك
صفتى درتقديرى بدان وانستن نيكو پس مصدر محذوف بدانه مفعول
مطلق اولور ترسيدن سؤاله جوابدركه مبتداء محذوفه خبردر تقديرى
أو ترسيد نست ديمكدر اولا اكا ظرفدر دركبى (مردى ارلكدر زيرا
يا مصدريه در ارلكدن مرادر جوليت حقيقيه دركه اهل كمال صفتى در
(معناى بيت) بودركه اى پسر ارلك ندركو كچـك بيل و برخوش
فهم ايت اولا الله تعالى دن كزليده خوف ايتمكدر وتنهاسنده معصيتدن
حذر ايلمكدر زيرا خلق مطلع دكل ايسه خالق مطلع دركه (عالم الغيب
والشهاده در)پس مراقبه اهلى اولان كمسه اطلاع حق استحضار
وجلال وهيبتى مشاهده ايدوب نهانى اشكاره سى كبى جنايتدن مصون
اولور *عـذر خواهد مرد پيش ازمعصيت * باشدش طاعات پيش از
معصيت * تقـديرى خواهد مرد عذر پيش ازمعصيت ديمكدر كه
مرد خواهدك فاعلى وعذر مفعولى و پيش اكا ظرفدر طـاعات باشدك
فاعلى درشين ضميرى معناده طاعاته قيددر كه باشد طاعاتش ديمكدر
پيش باشدك مفعوليدر عذر انسان كندى كناهنى محوايده جك نسنه
طلب ايتمكدر مثـلا اندم ايسه بردخى ايتمـدين ديمك اعتـذار در
اولكى (پيش باء عجمى ايله اولك معناسنه در قدام كبى ايكنجى (پيش
باء عربيله در زايد معناسنه (معناى بيت) بودركه مرد معنوى واهل
فتوت اودركه معصيتدن مقدم عذرخواه اولور يعنى بالفعل معصيت
بولنمدن باطننده صفت ندامت واردركه ماضى ومستقبلى بربره كتوروب
حقه رجوع دائم اوزرنه اولور و بو معنى اندن اوتوريدركه الله تعالى
قضاسنى تنفيذ ايتمك مراد ايتسه ذوى العقولك عقولنى سلب ايدر
واول اثناده عبددن ناچار بر ناسزا نسنـه صادر اولور مع هذا اصلنده
من عمد اوله ايشده بولنمغى خاطرنه كتورمز ولكن بشريت حسبيله

صادر اولور پس مؤمن صادق بو معنايه عارف اولديغندن اول نسنه
وقوعندن اول حقـه رجوع ايدر وكذلك مرد ميدان حقك بر صفتى
دخى اولدر كه انك طـاعاتى معصيتدن زياده اولور زيرا معـاصى يه
آحاد ديرلر كه (وجزاء سيئة سيئة مثلها) وفقنجه بر ينه برياز يلور طاعتك
ايسه بر ينه ادنى الامر اون ياز يلور بو معنادن اثرده كلور كه (و يل ان
غلبت آحاده على حسناته) يعنى واى اول آدمه كه معاصيسى حسناتنه
غالب كله پس مرد حقيقى ده سيئات حسناتدن زياده اولماز بلكه
حسناتى سيئاتندن زياده اولوركه انكله اخرتده نجات بولور زيرا حسنات
چوغ اولنجه كفه سى كفهٔ سيئات اوزرنه راجح كلور * انكه كار نيـك
مردان ميكـند * باضعيفان لطف واحسان ميكند * تقديرى ان كسى
كه ميكند كار نيك مردان ميكند لطف واحسان باضعيفان ديمكدر
كارميكنندك مفعـولى و نيك مردانه مضافدر نيك مردان اصلنـده
مردان نيك دركه نيك مردانك صفتيدر صكره صفت موصوف اوزرنه
تقديم ايله تخفيف اولنمشدر (لطف شول تحفه يه ديرلر كه انكله مودته
توصل اولنور نتكم حديثده كلور (تهاد واتحابوا) پس لطف ايصال
نفعدر كـه انده دقت واردر انكچون لطيف دقائق اموره واقف
واولوجهله احسـان ايدنه ديرلر احسان اصلنده مشـاهده درولكن
انعامه احسان ديديلر زيرا سكا انعام ايدن سنك حالكه مطلع اولاندر
(معنـاى بيت) بودركه اول كمسه كه مردان نيك ايشنى ايشلر وانلرك
يوانه كيدر ضعفا وفقرايه لطف واحسان ايلرز يرا بو معاملهٔ حسنه انلرك
خصال محمدوحه لرندندر واخلاق اخياره متابعت ايتمك سبب سعادت
و باعث نجات و بادئ رفعت درجاتدر فافهم *هر كه او باشد ز مردان
خدا * باشد اندر تنك دستى از سخا * بعض نسخده با سخا د وشمشدركه
بامقارنت معناسنى افاده ايدر اولكيسى ابلغدر زيرا سخاده تمكن
واستقرارنه دلالت ايدر مردان خداده اضافت رجال الله واهـل
الله ده كى كبى دركه خاصة الله معنـاسنه تعظيم وتشريف افاده ايدر
(تنك دستى ده يا مصدريه در تنك دست صفت مشبهه در طارالمو
معنـاسنه كه ضيق مال وضرورت حالدن كنايه در نتكم غنى يه فراخ
دست ديرلر عرب سعهٔ ذات اليد ديدوكى كبى كه ذات اليدمالدر زيرا

يدماله اشلدوكنى غيرله اشلمز كوبا مال يده عطا واصلا كله امرايدر
ويدانك مملوكيدر فافهم جدا (معناى بيت) بودركه اول كسه كه راه
حقك مردلرندن وكرچك ارلرندن در طارلق حالنده بله سخاده اولور
فكيف وسعت حالنده واول معنايه ايثار ديرلر نتكم قرانده كلور (ويؤثرون
على انفسهم ولو كان بهم خصاصة) * اى پسر در صحبت مردان
درآى * تانظرها يابى ازفضل خداى * در صحبت درايه ظرفدر
زيرا دراى امر حاضردر مصدرى آمدن دركلمك معناسنه مجىء كى
مضارعنده ميم يايه مبدل اولوب آيد واينده ديرلر نظرها نظرلك
جمعيدركه يابى يه مفعولدر يابى مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فاباء موحده يه مبدل اولوب يابد ديرلور
فضل عدل مقابلنده دركه مزيد احساندر (معناى بيت) بودركه
اى پسر صفاتمذ كوره ايله متصف مردلرك وحق ارلرينك صحبتنه
كل ومجالسلرنه داخل اول تاكه فضل خدادن نظرلر بولاسن يعنى
الله تعالى نك فضل وكرمندن نظر رحمت بولاسن زيرا اوليانك نظرى
نظر حقدر ونظرى جمع قلدى زيرا مقاصد انسان انواع اوزرنه دركه
هر برينه كوره برنظر آلهى واردر ويانظرنه تنبيدر * هركه ازمردان
حق دارد نشان * نكذراند عيب دشمن برزبان * تقديرى هركسى كه
دارد نشان ازمردان حق ديمكدركه اعرابى ظاهردر نشان علامتدر
نكذراند كاف عجمى نك ضمه سنى لاجل الوزن اختلاسله وذل معجمه ايله
مضارع متعدىء منفيدر مصدرى كذارنيدن در كچورمك معناسنه
عيب مقر نقصان اولان نسنه در (معناى بيت) بودركه هركسدكه
مردان حقدن نشان طوتر يعنى انلرك علامت وخوبندن اوزرنه علامت
وخوى واردر اول كسه دشمنك عيبنى دلى اوزرنه كچورمز يعنى احبابك
عيبنى سويلمك دكل بلكه اعدايى بله آغزنه آلماز بلكه ستر عيوبله مقيد
اولور كه الله تعالى نك ستاريتى ايله اتصافدر حتى بعضيلر لاغيبة لفاسق
حديثنده نفيى نهى معناسنه حمل ايدوب فاسقى دخى غيبتدن منع
ايتمشدر زيرا خلقى تعييب ايتمك خالقى تعييبه مؤدى اولور پس يرادلمشى
يرادندن اوتورى خوش كورمك كركدر نتكم مقتضاى توحيد حقيقى
بودر ولكن بو مقامك اهلى غايت قلت اوزرنه در * خود نخواهد

مرد خصمانرا هلاك * وزغم مردم شود اندوهناك * مرد نخواهد ك
فاعلى وهلاك مفعول صريحى وخصمانرا غير صريحى در زيرا
رالام جاره معناسنه در واو معناده شود اوزرنه داخلدر وشود ازغم مردم
اندوهناك ديمكدر كه اندوهناك شودك مفعولى وجار ومجرور اندوهناكه
متعلقدر مرددن مراد مردر اه خدادر اندوه غصه در اند وهناك
غصه لودر زيرا ناك نسبت ووصفيت افاده ايدر زيد فرحناك دينلور
ديمك فرحه منسوب وانكله متصفدر ديمكدر ودقائقده كلوركه لسان
فارسيده ناك اختلاطدن عبارتدركه اشراب طريقيله اوله نمناك كبى كه
ايچنه ياش سكمش نسنه دركمال تكيفدن ده ناكله تعبير ايدرلر غمناك
وبرشناك كبى (معناى بيت) بودركه مرد حقيقى خود كندى
خصم وعدولرى ايچون هلاك استمز يعنى هلاك اولسونلر ديمز بلكه محبى
وميتك ارادتنه احاله ايدر واول خصومتى حكمتنه حمل ايلرو اشيابى
كاتب ازل يدنده قلم كبى بيلور قلمدن ايسه فرياد ايتمك اولماز زيرا آلت
مجبوره دربلكه جباره نظر اولنوركه الله تعالى در ولكن فنى بوتوحيدك
صاحبى وكذلك مرد حقيقى اودركه خلقك غمندن غمناك اولور يعنى
مغموم اولاسه اولدخى مغموم اولور وياخلقك غمن چكر زيرا جهت
جامعه اخوت ويا انسانيت انى مرحمت وشفقته حمل ايدر بوسببدن
انلرى كندى نفسى حكمنده بيلوب تاسه لنور * مى نجويد مرد انصاف
ازكسى * كررسد جور وجفا با او بسى * مرد نجويد فاعلى وانصاف
مفعولى وازانصافه متعلقدر جور رسدك فاعلى وبااكا متعلقدر بسى
معناده جور وجفايه صفتدر وجائزدركه رسده ظرف اوله زمان كثير
معناسنه عربى ايله تقديرى وان وصل اليه الجور والجفاء زمانا كثيرا
ديمكدر (معناى بيت) بودركه مرد معنوى اودركه هيچ بركسه دن
انصاف وعدل استمز اكرا كا جور وجفاء كثير ايريشورسه ده يعنى
هرنقدر بركسه دن جور وجفا چكسه وظلم وتعدى كورسه
شوندن بنم انتقامى اليويرك ديمز وداد خواه اولماز بلكه (واحسن
الى من اساء اليك) موجبنجه عفو ايدراشته بو معنى دخى اوليانك صفات
مخصوصه سندندر واكا عدم التأذى باذى الناس ديرلر توحيد افعال
ديدكلرى مرتبه يه ناظردر * هركه باندر ره مردان نهاد * كى رود

هركز بد نبال مراد * تقـديرى هركسى كه نهاد پاى اندر راه مردان
حق ديمكدركه بوندن اعرابى ظاهردر نهاد ماضيـدر مصدرى
نهادندر كسرله قومق معنـاسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد
دينلور كسرنونله تنكيم امرى نه كلدوكى اكادالدر دنبال ضمله قير وقدر
دنبال چشم كوز قيروغى درود قائقده كلوركه بال قنـاتدر وقيروق
صوقنه دخى بال ديرلر دمبـالاندن مركبدر دم قير وقدر اصلى بال
دم در تركيب اولوب علم اولیجق مضاف اليه تقديم اولنمشـدر بطريق
الاسـتعاره آدمى نك آردنه ده دمبـال ديرلر انتهى ولغت حليمى ده
كلوركه نون ساكن بادن مقـدم واقع اولسه ميمه قلب اولنوب لغت
مستقله اولور (معنـاى بيت) بودركه هركشى كه مردان حق يولنه
قدم قودى وانلرك كتد وكى يوله كندى چن مرادى اردنجـه كيدر
يعنى هيچ بر زمانده كندى مرادنه تابع اولماز بلكه ارادتنى ارادت حقده
افنـا ايدر وكمسه دن انتقام اخذ ايده يم ديمز بلكه عالم فنـاده طوروب
امرنى حقه تفويض ايدر تاكه حق اكا نعم البـدل اوله الحاصل دنياى
مراده تابع اولمق بقاء نفسدندر بقاء نفس ايسه صفت نقصاندر رفافهم
جدا * اى پسر ترك مراد خويش كير * وانكهى راه سلامت پيش كير *
ترك كيرك مفعوليدر زيرا كير كاف عجمى ايله امردر مصدرى كرفتن در
طوتمق معناسنه وانكهى وبعده ديمكدر وراه ايكنجى كيرك مفعولى و
پيش قدام معناسنه ظرفدر (معناى بيت بودركه اى پسر كندى مرادك
تركنى طوت يعنى نفسه تابع اولوب كندى مرادنجه اولمه بلكه ارادتكى
ارادت حقده افنا ايله وتصرفنى اكا تسليم ايله اوندن صكره راه سلامتى
اوكونه طوت يعنى سلامت وعافيت دل ايله يولكه كت والا خطردن
خلاص اولمـازسن وبرزخ نفسده قالورسن وحفرهٔ هوايه دوشرسن
زيرا انسانك ارادت جزئيه وتدبير نفسانيسى بوراه درازده منزل رسان اولماز

* ⁑ در بيان فقر كويد ⁑ *

* فقر مى دانى چه باشـد اى پسر * باتو كويم كر ندارى زان خبر *
عربى ايله تقديرى هل تعرف الفقر ماذا يكون اى اى شئ هو ديمكدر
پس چه باشد جمله سى ماقبلنـدن مفهوم اولان سؤالى تصريحدر

(معناى بيت) بودركه اى پسر فقرى بيلورميسن نه اولور يعنى لسان
صوفيه ده فقر ديدكلرى نه معنـايه وحقيقتى ندر وفقير حقيقى ندن معلوم
اولور علامتى ندر سكا سويليـه يم اكراندن خبر طوتمزسن يعنى بو آنه
كلنجه اكر سكا بر عارف انى اخبـار ايتمديسه بو قولمه قولاغك طوت تاكه
ايشيدوب معنـاسنى بيله سن * كرچه باشد بى نوا در زير دلق *
* خويش را منعم نمايد پيش خلق * باشدك تحتنـده ضميرى بيت
سابقده فقرك دلالت ايلدوكى فقيره راجعدر بى نوا مفعوليـدر ودراكا
ظرفدر خويش نمايدك مفعول اولى ومنعم ثانيسى وپيش اكا ظرفدر بى نوا
بى غنـا ديمكدر زيرا نوانك بر معناسى غنادر دلق فتحله ولامك سكونيله
درويشلر خرقه سى منعم بالاده در (معناى بيت) بودركه كرچه فقير
درويشلر خرقه سى التنده بى غنـا وبا احتياج وضرورت اوله بويله
ايكن ينه خلق اوكنده كندينى منعم ودولتلو كوستررو حالنى كتم ايليوب
كمسه يه افشا ايلمز وضرورتم واردر ديو زبانه تصريحا وتعريضا سوز
كتورمز * كرسنه باشد دم سيرى زند * دوستى بادشمنان خود كند *
تقديرى باشد كرسنه زند دم از سيرى كند دوستى بادشمنان ديمكدركه
بوندن اعرابى ظاهردر كرسـنه كافك ضمى ورانك سكونى وسينك
كسريله آچ معناسنه جايع كبى ورانك كسره سى وسينك سكونيله دخى
مستعملدر سيرى طوقلقدر زيرا ياء مصدريه در زند مضارعدر مصدرى
زدندر اورمق معناسنه ضرب كبى مضارعنده نون زياده ايدوب زند
وزننده ديرلر ((معناى بيت) بودركه فقير حقيقى اودركه آچ اولور يعنى
آچ ايكن طوقلقدن دم اورر وبى احتياج اولدبغنى اشـعار ايدر وجهله
معامله ايدر وحقـدن غيريه حالنى عرض ايتمز زيرا ماسوا وجودنده
واوازم وجودنده حقه مفتقردر هركيم اولورسـه اولسون پس غنى
مطلق قويوب فقـير ذاتيه عرضحال ايتمك جهل عظيمدر وكذلك
فقير حقيقى اهلى اودركه كندى دشمنلرنه دوسـتلق ايدر
زيرا تزكيـهٔ نفسك حكمى جمله يه حسن معـامله در والا اهل كين
اولمق جسيله خبث نفسـدن طاهر اولمش اولماز * كرچـه
باشد لاغر وزار وضعيف * وقت طاعت كم نباشـد از حريف *
كرچه عربى ده ان وصليـه يرينه در لاغر باشدك مفعوليـدر وقت

كم نباشده ظرفدر بعض نسخـده كم نماند دوشمشدر از حريف دخی
كم نبـاشده متعلقدر (لاغر آرقدر كه اتسز و ياغسزدر لاغرميـان
انجه بلاودر (زارا كليجی نالان كبی اكلك بحسب الغـالب خستەلكدن
اولمغـله زار بوراده ناخوشلقدن كنايه در (ضعيف قوينك ضديدر
(كم نباشدك نظائری مرارامروراتيدی (حريف يار ومصاحب ودوست
(معنـای بيت) بودر كه فقير حقيقی هرنقـدر آرق وناخوش وضعيف
الوجود اولسەده ينه طاعت وعبادت وقتنده يار ومصاحبدن اكسك
اولماز يعنی يولداشدن كری قالماز وتوانا وصحيح الوجود اولنـلرله برابر
حركت ايدر وعملده بولنور* چون دل پردارد ودست تهی * درترازو
می نمايد فربهی * تقـديری چون دارد دل پر ودست تهی می نمـايد
درتراز وفربهی ديمكدر كه پردله وتهی دسته صفتـدر درنمايده ظرفدر
فربهی نمايدك قائمقام فاعليـدر (تهی كسرله بوش مثـلا بوش اللو يه
تهی دست ديرلر فقير معنـاسنه تهيگاه بوش بوكر ديمكدر (تراز وعربی ده
ميزان ديدكلريدر (فربهی ده يازايدەدر فربه اولنـده فاء مفتوحه
وآخرنده باء موحده نك كسری وهاء ساكنـه ايله سمزدر كه عرب
سمين دير (معنـای بيت) بودر كه چونكه فقـير طولوكوكل و بوش ال
طوتر يعنی الی بوش ايسـه دخی كوكلی غنی در ترازوده يعنی وزنده سمز
كورينور يعنی اغرچكر زيرا الله تعـالی بواطنه نظر ايدر ظواهره دكل
پس غنی اظهار غنا ايدسه ثقيل الوزن اولمق لازم كلمور زيرا قلبی قناعتدن
تهی درفقـير ايسه بويله دكلدر بلكه اظهار غنا ايتمسيله ثقيل الوزن در
زيرا قلبی قناعتله پردر* ای پسر خودرا بدرويشان سپار* تانگهدارت
بود پروردكار* خودرا سپارك مفعوليـدر تا معناده بوده داخلدر تابود
ديمكدر كه پروردكار بودك فاعلی ونگهدار مفعوليدر (سپار كسرسين
وباء عجمی ايله امر حاضردر مصدری سپردن وسپـاريدن در اصمرلمق
وطاپشرمق معنـاسنه مضارعنده الف ايله سپارد وسپارنده و بلا الف
سپرد وسپرنده دخی جائزدر (نگهدار صقلايجی وبكليجی در اصلنـده
وصف تركيبی در كه دارندهٔ نگاه درنگاه داشتن صقلايی طوتمق وحفظ
ايتمكدر زيرا نگاه نظر وحفظ در ودارد داشتن دن اسم فاعلـدر
صقلايجی معنـاسنه (پروردكارم بی معناسنه در كه مبالغه افاده ايدر

زيرا

زيرا كار كاف فارسيله ادات مبالغه در ماضی آخرنه لاحق اولور مبالغهٔ
فاعل معنـاسنه پروردكار كبی كه رب ديمكدر وآفريدكار كبی كه خلاق
ديمكدر وامره دخی متصل اولور آمرزكار كبی كه غفور وغفار ديمكدر
وآموزكار كبی كه كثير التعلم وكثير التعليم ديمكدر (معنـای بيت) بودر كه
ای پسر كنديكی درويشـلره وفقراء باب اللهه سپارش ايله وطاپشر
وانلرك دائره لرنده وخدمتلرنده وصحبتلرنده اول تا كه پروردكارك يعنی
ربك سنك حافظك اوله يعنی بلايا وآفاتدن مصون وصحت وعافيته
مقرون ايليه الحاصل اولياء الله محفوظ اولمغله انلره قرين اولان دخی
ظاهر و باطن محفوظ اولور خصوصـا كه شهوات وهوی ودنيا
وماسوادن حفظ الغيب الهی ده حمايه بولور فافهم * بافقـيران
هر كه همدم ميشود* درسرای خلد محرم ميشود* تقديری هر كسی كه
ميشود همدم بافقيران ميشود محرم درسرای خلد ديمكدر كه بوندن
اعرابی ظاهردر (سرای پادشاهلرك واولو كمسەلرك اولدقلری دائرەلره
واوله ديرلر (سرايچه وسرايچه كوچك خانه حجره كبی زيرا چه تصغـير
ايچوندر (سرای خلد سرای جنتدر زيرا كون وفساد عارض اولميوب
درونی مشتمـل اولديغی اشيـائله حالت اولاسی اوزرينه باقيـدر
(معنـای بيت) بودر كه هر كمكه فقراء حقيقيه يه همدم ومصاحب
اوله سرای مخلد اولان ينه انلره دنيـادەكی كبی محرم ودرجه لرنده
مساوی اولور زيرا مناسبت معنويه جنسی جنسه جذب ايدر وياخود
محرم الهی اولور سائر درويشـان وخواص درگاه رحمان كبی

* * در بيان انتباه ازغفلت كويد * *

* ازخدای خويشتن غافل مبـاش * غافلانه درره باطل مبـاش*
تقـديری مباش غافل ازخدای خويشتن مبـاش غافلانه درره باطل
ديمكدر كه اعرابی ظاهردر (غفلت حقك غيريه مشغول اولوب حقی
نسيـاندر (غافلانه ده اولان ها نسبت ولياقت معنـاسن افاده ايدر
نظائری چوقدر ملوكانه كدايانه عاقلانه وشيخانه كبی (باطل حقـك
مقابليدر نتكم مرور ايتمشـدر (معنای بيت) بودر كه كندی خداكدن
غافل اولمه يعنی غيره مشغول اولاجغكه اكا مشغول اول زيرا غـير
فانی وحق باقيـدر پس باقی يی فانی اوزرنه اختيـار ايله عكس ايتمه

وغافللره مناسب اولور وجه اوزره يعنى غافللر كبى راه باطلده يعنى
راه شيطانده وماسوادده وخلاف شرعده اولمه * جاى كريه است
اين جهان دروى مخند * چشم عبرت بركشا ولب به بند * اين جهان
مؤخر مبتدا وجاى كريه است مقدم خبر در درمخنده ظرفدر چشم
بركشايه مفعولدر لب به بنده مفعول اولديغى كبى (كريه اسم مصدردر
اغلايش واغلمه معناسنه كريان زياده اغلغان معلوم اولا كه بر كلمه
ساكنة الآخر اولسه نيك كبى ادات خبرك يعنى استك همزه سى لفظا
وكتابة وجوبا حذف اولنور نيكست كبى واكر مفتوحة الآخر اولسه
كرده است وكريه است كبى خطا الفى وجوبا ثابت اولور لفظا ايسه
حذف واثباتى جائزدر (مخند نهى حاضردر مصدرى خنديدن دركلك
معناسنه ضحك كبى مضارعى خندد كلور خندان كليجى وخندان وخنده
اسم مصدردر (عبرت كسر له اعتباردر كه انسان برنسنه نك دلالتى يوزندن
جهلدن علمه عبور ايتمكدر يعنى عبرت بر حالتدر كه انكله مشاهد
اولان نسنه نك معرفتندن مشاهد اولميان نسنه نك معرفتنه توصل
اولنور اصل العبر برحالدن برحاله تجاوزدر (عبور صويى كچمكدر
ياسباحت وياسفينه ايله ويابعير ويا قنطره اوزرنده (ودمعه يعنى
كوز ياشنه عبر العين ويوجى به عابر سبيل ديدكلرى دخى اندندر
وتفسير رؤيايه تعبير ديدكلرى ظاهرندن باطننه عبور حسبيله در (بركشا
امر حاضردر مصدرى كشادندر اچمق معناسنه مضارعنده يازياده سيله
كشايد وكشاينده ديرلر (به بند باء اولى نك ضميله امر حاضردر مصدرى
بنديدندر بغلمق معناسنه مضارعنده بندد دينلور (معناى بيت) بودركه
بودار دنيا اغلمق يريدر بناء على هذا كولمه يعنى دار ابتلاده خندان اولمق
اولماز پس انده كولمك سوداسنه دوشمه زيرا انده مجنون اولان كولر
يوخسه عاقل كولمز انكچون ديرلر كه جهانده بى غم اولان آدم اولماز
وعبرت كوزنى آچوب احوال عالمه وواقع اولان تغيرات وقضاياى
مختلفه يه نظر ايله تاكه متعظ اولاسن وپند قبول ايده سن وطوداغكى
بغله يعنى واجب اولان كوزى عبرتدن اوتورى آچوب واغزى قپايوب
مهر سكوت اورمق كركدر زيرا ديمشلردركه هذا زمان السكوت
وملازمة البيوت ووارد اولمشدركه (سلامة الانسان فى حفظ اللسان)

پس دنيا وآخرتده چكلن زحمتلرك اكثرى دل اوجندندر * همچو
مور از حرص هر سوبى مرو * پند ناصح را بكوش جان شنو *
بعض نسخده مرو يرينه مدو دوشمشدر دال ايله دويدندن كه يلمك
معناسنه راايله ايسه رفتندن دريورمك وكتمك معناسنه اكرچه
لسان عامه ده متداول اولانه دال انسبدر زيرا قرنجه كبى يلر ديرلر
تقديرى مرو هرسويى ازحرص همچو مور شنو پند ناصح را بكوش
جان ديمكدر كه بو تقديردن اعرابى ظاهردر (مور قرنجه در كه صفت
حرصله معروفدر كه اكل ايتمدوكى نسنه يى ادخار ايدر (حرص فرط
ارادتدر يعنى برنسنه يى جدله طلب ايلمك وتحصيل ايده يم ديو اجتهاد
ايتمكدر وحرص غالبه شره ديرلر حركت ايله (سويى ده ياء ثانيه زايده
وياوحدت ايچوندر سو طرف وجهت كه تركجه يكا ديرلر (ناصح بالاده در
(شنو كسرله امر در مصدرى شنودندر ضمله اشتمك معناسنه مضارعى
شنود كلور (معناى بيت) بودركه قرنجه كبى حرصكدن هر يكا كتمه
ويلوب يوكرمه زيرا حرص صفت مذمومه در كرك رزق ايچون وكرك
غير ايچون زيرا حرصله مقدردن زياده اولماز وديمشلردركه الحريص
محروم وسن اكر بو خصوصده واكر غيريده ناصح وواعظك پند
ونصيحتنى جان قولاغيله ايشت وذكله يوخسه سمع ظاهر كله اكتفا
ايتمه زيرا پند انسانك قلبنه تأثير ايتمدكجه مقتضاسيله عمل حاصل اولماز
* اى پسر كودك نه ء بازى مكن * كار باشيطان بانبازى مكن *
كودك نه ء نك مفعوليدر بازى دخى مكن مفعوليدر كار دخى ايكنجى
مكننك مفعوليدر باشيطان بانبازى اصلنده بانبازى ء شيطان ديمكدر
صكره وزن ايچون تفريق اولندى (كودك كاف عربى نك ضميله بالغ
اولمدق اوغلان دال مهمله ايله مشهوردر ولكن اصلى ذال معجمه در
زيرا قاعدهء عجم اوزرنه واى دن صكره كلن معجمه در (نه ء ده همزه
خطاب ايچوندر كه يايه بدليت ايله درنه حرف نفيدر يوق معناسنه
پس نه ء نيستى معناسنه در كه سن دكلسن ديمكدر عربى ده لست كبى
ولغت حلبى ده كلور كه نون مفتوحه حرف نفيدر كلمه لرك اوللرنه
داخل اولور نفى حكم قصد اولنان يرلرده متصل يازيلور مثلا فعللرده
ومصدرلرده واسم مفعوللرده واسم فاعل صيغه لرنده ندانست ونداند

وندانـده وندانستن كبی ونفی ذوات ونعوت وسلب صفاته متعلق
قصد اولنـدقده منفصل یاز یلور آخرنده هاء علامتله مثلا اسماء
جوامد ده واسماء مصـادرده واسم زماننده واسم مكاننده ونعوت
ومبالغه ده واسم فاعل كه مفعولند متعلقدر انك نفی وسلبی قصـد
اولندقده انتهی (بازی باء موحده ایله اویون بازیدن اویناق انباز
فتحله وتقدیم نونله اورتاقدر شریك كبی یا مصدریه در (معنـای بیت)
بودر كه ای پسر نابالغ وبی تمیـیز اوغلان دكلسن بازی ایلمه یعنی
اوشاقلر كبی اوینامه وسنی حقدن اشغال ایده جك ایش طوتمه الحاصل
لهو ولعب اهلی اولمه وشیطان اورتاقلغی ایله ایش ایلمه یعنی شیطانی
ایشوكه قارشدرمه والا كارخیركی افساد وابطال ایدر پس هر ایشـه
بسمله ایله مباشرت ایله وضرورت اولمدقجه صول الكله طعام یمه
وغرض دنیا ایچون ایش طوتمه وربا وامثالنـدن حذر ایله اشته كار
عقـلا واهل تقوی بودر * نفس بدرادر كنه یاری مده * عمر برباد
ازتبه كاری مده * تقـدیری مده یاری نفس بدرادر گناه مده عمر برباد
ازتبه كاری دیمكدر كه یاری مفعول مده در نفس بدر ایاری یه متعلقدر
در كنه یاری یه ظرفدر عمر ایكنجی مدهك مفعولیـدر برباد مدهه
متعلقدر ازدخی بویله در ا كنه گناهدن مخففدر (تبه تباهدن مخفف
اولدیغی كبی (یاری یاء مثناة ایله اعانتدر (تبه كار یده یا مصدریه در
(تبه كار صفت مشبهه در (تباه یرامز وفاسد وآزغون وخراب پس
تبه كار بد كاردر (معنـای بیت) بودر كه نفس بده گناه ایتدكده یاردم
ویرمه یعنی معصیتده هوای نفسه مساعده ومتـابعت ایتمه وبد كارلق
یوزندن عمركی باد اوزرنه ویرمه ویوق یره هوایه صاورب افنـا ایتمه
الحـاصل شول كمسه كه گناه اشلمكده نفس اماره یه معین اولور واول
باده اكا مساعده قیلور بو مقوله بد كارلغی جهتنـدن عمرنی برباد
واسراف واضاعت ایلر وقیامتده مسئول اولور پس كركدر كه نفس
وشیطانه مساعده ایتمیوب وقتنی محافظه ایلیه فافهم * هر كجا تهمت
بود آنجا مرو * راه حق را همچو نابینا مرو * هر كجا ظاهرا بوده
ظرف وتهمت بودك فاعلیدر ولكن معناده مبتدا ومرو آنجا جمله سی
خبردر عربی ایله تقـدیری ای مكان یكون فیه تهمة فلا تذهب الیه

دیمكدر وظاهری اوزرنه تقدیری بودر كه مرو انجا كه دران تهمت بود
دیمكدر راه مروك مفعول غیر صریحیدر زیرا را لام جاره معناسنه در
لام دخی الی مقـامنه اقامت اولنمشدر (بان ربك اوحی لها) كبی كه
اوحی الیها دیمكدر همچو سالك راه حقی تشبیهدر (تهمت اصلنـده
تانك ضمی وهانك فتحیـله در وزنیچون ها اسكان اولنمشـدر تكلم
عامه ده دخی اول وجهله شایعـدر اتهام وهمدندر تهمتلدی یعنی انك
یوزندن وهمنه برنسـنه ادخال ایتدكدر توهم كبی (نابینا اعمی در بینا
بصیردر ونا قائقده گلور كه بینامر كبدر برجزئی بیندر كه اسم فاعلدر
كوریجی معناسنه دیدندن مأخوذ در خلاف قیاس اوزرنه برجزئی ده
الفدر كه لسان فارسیده وصف جبلی ایله توصیفك افاده ایدر معنای بین
حقیقتده چشمك ایچنـده كی برعضوك حالیدر چشمله اول عضوك
اراسنده اولان علاقهٔ خلقیه یه دلالت ایچوندر چشمك وصفی اولان
بینایده كی الف كبی انتهی ومفتاح اللغه ده گلور كه صفت مشبهه
مضارعدن مشتقدر طریق اشتقاقده گاه فعل مضارعك آخر حرفنی
الفه ابدال ایدوب مثـلا گوید وبیند لفظنده گویا وبینا دیرلر وگاه
برنون ضم ایدوب مثلا گرید ونالدده گریان ونالان دیرلر بو صیغـه ایله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسه جائزدر (معنـای بیت) بودر كه هر قنده كه
تهمت اوله اورایه كتمه وموضع تهمتده بولنمه زیرا وارد اولمشدر كه (اتقوا
مواضع التهم) الحاصل خلقك وهمنه برنسنه دوشوب سنك حقكده
سوء ظنه باعث اولاجق یرده وایشـده بولنمه كرك عرض دین وكرك
عرض دنیادر محـافظه ایله وضرورت اولورسه ازالهٔ وهم ایله تكلم
جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معتكفلرنده ام المؤمنین صفیه ایله
رضی الله عنها وعنهن مكالمه ایدركن مسجد ایچنـدن بركمسه مرور
ایدوب مطلع اولدقده جناب رسالت اول كمسه یه بیوردیلر كه یا هذا
بو بنم اهلم صفیه در اجنبیـه دكلدر اول كمسه دخی حاشا یا رسول الله
بنم خاطرمه سزك حقكزده اویله نسـنه گلمز دیدكده بیوردیلر كه (ان
الشیطان یجری من ابن آدم مجری الدم) یعنی شیطانك تسویلنـدن
حذر كركدر زیرا انسانك قلبنی افسـاد ایلر وینه ناظم قدس سره
پند ایدوب دیر كه راه حقه اعمی كبی كتمه یعنی اعمی یوله توجهله افتان

وحيران وتردد وتحير اوزرنه كيدرسه سندخى طريق حقـه على العميا كتمه بلكه برمرشد كاملى رهنما ايدوب هر وضع قدم ايتـدوكك يره علمله ورشدله اباق بص تاكه وقفـه دن وانحرافدن خلاص اولوب منزله طوغرى واره سن ومقـام معينكه ايره سن * دشمنى دارى ازو ايمن مباش * زيرسقف بى ستون ساكن مباش * بونك تقـديرى اكر دارى دشمنى مباش ايمن از ومباش ساكن زيرسقف بى ستون ديمكدركه بوندن اعرابى ظاهر در (ايمن كسرهمزه وميمله قيغوسز معنـاسنه كسرميمله اولديغى بالاده مؤمن و بوراده ساكن مقابله ايراداولنديغندن مفهومدر (سقف خانه نك تاوانى در سمايه سقف دنلدوكى تشبيـه طريقيله در قال تعـالى (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) ستون ضمـله درك در عرب عماد واستوانه دير (معنـاى بيت) بو دركه اكر دشمن طوترسك يعنى دشمن وخصمك واريسه اندن بى قيـد ولا ابالى اولمه زيرا دشمنـدن حذر لازمدر ايمدى دركسز سقف التـده اوتورمه وساكن اولمه واويله مخوف يرده ساكن اولمقدن نيجه حذر ايدرسك اوزر كه حواله اولان دشمندن دخى حذر اوزرنه اول واكا قريب اولمه الاهلاك مقرردر و بوراده دشمنى ده اولان يا جائزدركه تعظيمه محمول اولوب مراد نفس اماره اوله بوصورتده شرط تقدير اولنميوب ديمك اولوركه سن بردشمن عظيم طوترسن كه بين الجنبين نفسكدر اندن بى غم اولمه زيرا انسـانى موارد هلاكه ايراد ايدن نفس شريره در * درره فسق وهوى مركب متاز * خويشتن راسخرهٔ شيطان مساز * تقـديرى متاز مركب درراه فسق وهوى ومساز خويشتن را سخرهٔ شيطان ديمكدركه اعرابى ظاهر در (فسق طاعتـدن خروجدر وطاعت امره مقارن اولان ايشدر (هوى آخرنده يائله نفسك شرعا مذموم اولان نسنه طرفنه ميل وانحرافيدر زيرا هوى اصلنده كرچه محمود ومذموم اولان مشتهايه شاملدر ولكن صكره غير محمود اوزرنه تغليب اولنمشـدر وبركسه متعمدا جادهٔ سنتدن زايغ اولسـه اهل اهوادندر ديو ذم اولنور (مركب ركوبه صالح اولان آت وقاطر ودوه وحمار وامثالنه شاملدراكرچه لسان عامه ده مركب خر معناسنه تغليب اولنمشـدر (متاز نهى حاضردر مصدرى تاختن در چاپمق معناسـنه

مضارعنده خا زايه قلب اولنوب تازد وتازنده ديرلر ومصدر فرعيسى دخى مستعملدركه تازيدن در (سخره سينك ضميله عربيدر من سخرمنه يعنى شول كمسـه دركه استهزا اولنور سخريت مسخره لق ايتمكدر (مساز نهى حاضردر مصدرى ساختن دردوزمك معناسنه مضارعنده خا زايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر (معنـاى بيت) بو دركه فسق وهوى يولنـده مركب چاپمه يعنى اسب نفسكى او يوله سورمه بلكه امساك عنان ايله زيرا غايتى حفرهٔ هلاكه وقوعدركندينكى شيطان مسخره سى دوزمه يعنى برايش اشلمه كه انكله سخرهٔ شـيطان رجيم اولاسن بلكه بركار طوت كه سندن تهيب ايلسون ويانكه قريب اولمغه قادراولمسون نتكيم عارفك نور معرفتندن فرار ايدر ومحـترق اولمقدن خوف ايلر شهاب آسماندن فرار وحذر ايتدوكى كـبى فافهـم * چون سفردر پيش دارى زاد كير * عمرخودرا هم سراسر باد كير * بعض نسخه ده عمر خود را سر بسر هم باد كير دوشمشـدر معنى بردر تقديرى چون دارى سفردر پيش كير زادهم كير عمر خودرا سراسر باد ديمكدركه اعرابى ظاهر در زاد شول مدخر نسـنه دركه فى الوقت محتاج اليه اولان اوزرنه زائداوله مراديول آزيغى در(سراسر الف واو عاطفه دن بدلدر سر وسر ديمكدركه براوچدن پراوجه يعنى اولندن آخرنه دك معناسنه در (معنـاى بيت) بودركه چونكه او كلكده سفر آخرت طوترسن كه اول يوله كتسك كركدر آزق طوت يعنى علم وعمل وحالدن لوازمله سلوك ايله تهى كتمه زيرا هر يوله حالنه كوره البت برك وساز كركدر و بونكله بله كندى عمريكى ومدت حياتكى باشدن باشه يعنى من الاول الى الاخر باد طوت يعنى ييل كبى نسنه دركه تيز كلور كچر واوچار قوش سايه سى وآقار صوكبى دركه قرار ايتمز وسرعتله كذرايلر پس اكا طيانمه ومغروراولمه وطول املى قو والا بركون اجل ييلى اوزركه اسدوكنى كوررسن واضاعت اوقات واسراف نقد عمر ايتدوككه نادم اولورسن همان خدمت حقده اول نه طوررسن * اى پسر انديشه از اغلال كن * نفس بدرا بالكد پامال كن * انديشه مفعول كن واز انديشه يه متعلقدر نفس بد مفعول پامال كن بالكدا كا متعلقدر (اغلال غلك جمعيدر غل ضمله شول دمردن وغير بدن حلقه در مجرملرى تعذيب

وتأديبده تشديد ايچون بيونلرنه بچوردرلر والى ايله بله جمع ايدرلر شويله كه باشلرنى تحريكه قادر اولمازلر اوانلده بومقوله طوق منهى ايدى بلكه بنده لرك اياقلرنه قيديعنى بوقاغى اوررلردى فاما فقهاء ديديلركه بو اعصارده لابأسدر غلبۀ افراددن اوتورى خصوصا كه هند وامثالندن سبى اولنانلر مطوق اولمدجه دكمه حالده ضبط اولنمازلر (لكدحركت ايله ديمه وطبانجه (پامال وپايمال آياق آلتى وخوار نسنه اصلنده ماليدۀ پاى دركه ماليدن اوغمق وسورتمك ودورتمك در مالبده اسم مفعولدر پس ماليدۀ پاى اياق ايله اوغلمش وسورتلمش ديمكدركه خوارلق انك لوازمندندر (معناى بيت) بودركه اى پسر دوزخده مجرملرك بيونلرنه بچوردكارى آتشين حلقه لردن وزنجيرلردن انديشه ايله يعنى فكر ايدوب اسباب مؤديه سندن حذر ايله زيرا بوراده دمردن حلقه يه طاقت كتورمزسن اوراده آتش سوزاندن طوقه نيجه طاقت كتوررسن ونفس بدى ديمه ايله پايمال ايله يعنى مجاهده ايله شويله تأديب ايله كه خوار وحقير اولسون وقرنجه كبى ازلسون زيرا سن انى عزيز طوترسن آخر اول سنى ذليل ايلر ودوزخ نفسدن عبارت نسنه در همان باب هوى وهوسى سد ايدرسك باب دوزخى دخى سد ايتمش اولورسن وعذابدن نجات بولورسن * ازعذاب حق يكى انديشه كن * تانسوزى سازكارى پيشه كن * از انديشه كنه متعلقدر يكى معناده انديشه يه صفتدر عربى ايله تقديرى تفكر تفكرا واحدا وخف من عذاب الله تعالى ديمكدر كه تفكر تفعل بابندن امردر كه انديشه كنك معناسيدر پس انديشه خوفى متضمن اولمغله من معناسنه اولان از ايله استعمال اولندى سازكارى پيشه كنه مفعولدر تا نسوزى مؤخرى تعليلدر تقديرى پيشه كن سازكارى تانسوزى ديمكدر يكى ده يازائده در نسوزى مضارع مخاطب منفيدر مصدرى سوختن در يانمق ويافق معنالرنه بوراده مراد اولكيدر (سازكارى ده يا مصدريه در سازكار صفت مشبهه در دوزكن ايشلو ديمكدر ولغتده كلور كه سازدوزن ويراق وفائده وچالغى معنالرنه در (معناى بيت) بودركه عذاب حقدن برانديشه ايله يعنى فكر ايدوب اندن خوف ايله كه نار آخرت نار دنيا كبى دكلدر بلكه نار دنيا نار آخرتدن يتمش حصه دن برحصه در تا نار

دوزخه يانميه سن يعنى يانمقدن اوتورى سازكارلغى پيشه وصنعت ايله ودائم راه آخرتك يراغنى دوز ولوازمنى مهيا ايله زيرا بورادن اورايه بى زاد وتهى دست كيدنلر آخر معذب اولورلر شول معنادنكه عمرلرى بطالتده كچمش ونقد وقتلرى هوايه كيدوب اوچمشدر * جمله راچون هست بردوزخ گذر * جاى شادى نيست باچندين خطر * تقديرى چون گذر هست بردوزخ جمله را اين جاى جاى شادى نيست باچندين خطر ديمكدركه جون تعليل ايچوندر گذر مبتدا وهست خبردر عربى ايله المرور واقع وكائن معناسنه بر گذره متعلقدر جمله را كبى زيرا را لام جاره معناسنه در جاى شادى نيستنك مفعوليدر كه نيست بوراده ليس معناسنه دركه تحتنده ضمير فاعل محذوف اولان اين جايه راجعدركه اين جاى مبتدا ونيست جمله سى خبردر وياخود اين جاى مابعدى قرينه سيله فاعل محذوفدركه نيست اين جاى جاى شادى ديمكدركه عربى ايله تقديرى ليس هذا المحل محل السرور در باء مقارنت ماقبلنه قيددر (گذر وگذار ذال معجمه وآخرنده راء مهمله ايله اسم مصدر در گذشتن وگذاشتن برپردن بربره كچمكدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب گذرد وگذارد دينلور (چندين وچندان نيچه نيچه ديمكدر كه انجه دخى ديرلر چند عدددن سؤالدر نه مقدار معناسنه عربى ده كم كبى پس چندان اولقدر وچندين بوقدر يعنى چوق ديمكدر خطر خاء معجمه ايله عربى در هلاك معناسنه بوراده مراد اسباب ومواضع خطردركه يوم قيامتك مواقف وبرازخيدر (معناى بيت بودركه) چونكه جملۀ عوام وخواص ايچون جهنم اوزرنه مرور وعبور واردر نتكم قرآننده كلور (وان منكم لا واردها) پس بوقدر خطرلر وموقفلر وهولناك برزخلر واريكن بومحل بونك ايله بله جاى سرور دكلدر يعنى بوارالراغليه جق يرلردر يوخسه كوله جك دكل * آتشى درپش دارى اى فقير * هيچ خوفت نيست از نار سعير * تقديرى دارى آتشى عظيم درپيش ديمكدركه آتشى ده ياء عظيم ايچوندر وعظم وشدتى بالاده بلندى مصراع ثانينك عربى ايله تقديرى ابس لك خوف اصلا من نار السعير ديمكدركه خوف نيستك فاعلى واز خوفه متعلقدر نار سعير نار جهنمدركه كفار وفجار ايچون تسعير يعنى ايقاد شديدله ايقاد اولنمشدر تاكه انلرى احراق عظيمله

احراق ایلیه وانی ایقاد واشعال ایدن غضب الهی وخطایای انس وجن وانفاس زبانیه در ودیمشلردر که حالا جهنم هواء محترقدر که انك جری یوم قیامتده فجار وآلهه اتخاذ اولنان احجار والهی جن بزه کاردر فقیر بوراده ترحم طریقیله درکر کسه غنی اولسون (معنای بیت) بودرکه ای فقیر ومسکین افتح هینك که او ککده آتش عظیم طوترسن که اوزرندن کذر ایلسك کرکدر سنك ایسه بومقوله نارالله الموقده دن اصلا خوفك یوقدر نه جزئی ونه کلی پس اکرسن انك حقیقتنی ادراك ایدیدك اول ناری سویندرر نور عمل ونور معرفت پیدا ایدردك زیرا اول وقتده جهنم دیسه کرك که (جز یامؤمن فان نورك اطفا لهبی

* عقبه درراهست وبارت بس کران * نکذرد بارت بسعی دیکران *

عقبه مبتدا واست هست معناسنه خبر ودرهسته متعلقدر عربی ایله تقدیری العقبة کائنة فی الطریق ویاخود است کندی معناسنه رابطه اولوب عقبه مبتدا ودرراه خبردر که تقدیری فی الطریق العقبة دیمکدر بارت مبتدا وکران ماقبلی قرینه سیله محذوف اولان اداتله خبردر بس اکا قید در تقدیری بارت کرانست کرانیٔ بسیار دیمکدر ایکنجی بارت نکذردك فاعلی وحرف جراکا متعلقدر عقبه حرکت ایله بوقش درکه عجم فراز دیر اسکان قاف ضرورت وزنیچون در (بار یوکدر حمل کبی (کران کاف عجمینك کسریله ثقیل معناسنه استثقال اولنان آدمه کران جان وخلافنه سبکروح دیرلر (معنای بیت) بودرکه یولده عقبه واردر وسنك یوکنده زیاده آغردر وغیریلرك سعیی ایله اول یوك اول یوقشدن کچمز زیرا هرکس کندی یوکی قیدنده در پس یوککی تخفیف ایده کورتا که آسان کذر ایده سن والا ایل سنك یوکك چکمز بونده طریق اخرتی طریق دنیایه تشبیه واردر پس طریق دنیاده حملی ثقیل اولان عقبه یی کذر ایده مدیکی کبی بار کناهی آغر اولان عقبهٔ آخرتدن نجات بولمز پس شول کسه نك که کناهی ازدر ویا چوق ایسه ده مغفور اولمشدر انك ایشی آساندر وناظمك قدس سره سعی دیکران دیدوکی (وان لیس للانسان الا ماسعی) ودخی (ولا تزر وازرة وزر اخری) وامثالنه اشارتدر وانك کما ینبغی تفصیلی تفسیرمز روح البیانده در * داری اندر پیش روز رستخیز *

وز خدایت نیست امکان کریز * اندر داری یه ظرف وروز مفعولدر ومصراع ثانی نك تقدیری ونیست امکان کریز ازخدایت دیمکدر که امکان نیستنك فاعلی واز کریزه متعلقدر پس نیست بوراده عربی ده لیس معناسنه در رستاخیز ورستخیز قیامت کونیدر که ثانی اولدن مخففدر ظاهر اولان بودر که رستاخیزده الف واو عاطفه دن بدلدر که اصلی رست وخیزدر تکاپوینك اصلی تك وپو ودنکا دنکك دنك ودنك وسراسرك سر وسر اولدیغی کبی که نظائری چوقدر رست تمه نك اسمیدر که رستن بتمکدر مضارعی می روید کلور وخیز بردن قالقوب اوری طورمقدر که خیزیدن اياق اوزرنه قالقمقدر نشأه آخره ده موتی تازه بتوب قبرلرندن قیام ایتدکلریچون اول کونه روز رستاخیز دیدیلر که (یوم یقوم الناس لرب العالمین) مضمونه اشارتدر کریز کاف عجمی نك کسریله واخری زاء هوزایله فرار معناسنه اسمدر مصدری کریختن درکه قاچمقدر مضارعی می کریزد کلور (معنای بیت) بودر که او ککده قیامت کونی طوترسن که بعد الموت حیات تازه بولوب قبرکدن قیام ایتسك کرکدر واول کونده خدا کدن فراره امکان یوقدر انکیچون خلق اول کون محصور ومحاط اولیجق این المفر دیسه لر کرکدر ودنیاده دخی کرچه امکان کریز یوقدر فاما اهل دنیا امکان اولمغی تصور ایدرلر انکیچون ایام طاعونده وبعض نوازلده بر محلدن بر محله فرار ایدرلر فاما آخرنده بو تصور باطل اولور وهر کس بیلور که مأخوذ در پس فراری قراره تبدیل ایلیوب ایرکندن امرینه امتثال ایله حقه اقبال کرکدر زیرا مدبر اولنلر اول کونده جزالرن بولورلر * ای پسر

راه شریعت پیش کیر * ره روی ترك هوی خویش کیر * پیش کیرك مجموعی خذ معناسنه درکه راه اکا مفعولدر ویاخود پیش ظرفدر کیره اکرچه ظروف توسعا مفعول دخی اولور روی مضارع مخاطبدر مصدری رفتن در راه انك مفعولیدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر راه شریعتی اوککه طوت یعنی وراء ظهره طرح وترك ایتمه بلکه اکا سالك ومقبل اول وطوغری یوانه کت اکرسن طریق حقه کرچك سالك ایسك کندی هواکی ترك طوت یعنی براق ایکی تکریلو اولان منزل وحدته یتمز پس حق سندن وحدت وهوای نفسك کثرت دلر وبو ایکی

مطلوب بر یرده مجتمع اولماز بو جهتدن کرکدر که هوای نفسی ترك ایده‌سن وحقه حقله کیده‌سن تا که واصل منزل اولاسن ومرادکی بولاسن و بونده اشارت واردر که کرچه وصل الهی نك طریقی شریعتدر کبی شریعت اولان دائره حقیقته دخول ایده‌مز فاما سلوك هوائله مشوب اولیجق مطلب حقیقی حاصل اولماز زیرا هوی معارض حق ومعاندرب مطلقدر * ای برادر باش بافرمان حق * تا بیابی جنت ورضوان حق * اعرابی ظاهردر (رضوان رضاء کثیردر و قرائده کلور (ورضوان من الله اکبر) بورادہ رضوانك تنکیری تقلیل ایچوندر ورضاء قلیل من الله معناسنه و بو تنکیردن او توری رضوان معنای کثردن تجرید اولنمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر فرمان حقه وامر خدایه مقارن اول یعنی حقك بیورغندن طشره چقمه که راه شریعتدر تا که جنت ورضوان بولاسن واهل نعیم اولاسن یعنی ظاهر شریعت سالکی نعیم و باطنی منعم حقیقی یه ایصال ایدر وهرکس کندی خطوه سنه کوره بقدر الاستعداد یولنه کیدر بو راده ناظمك قدس سره جنت ورضوانی جمعنده لطافت اولدیغی ظاهردر اکرچه رضوانله مراد رضاء آلهیدر فاما خازن دار الثواب اولان رضوانه ایما دن دخی خالی دکلدر ورضانك جنته اختصاصی عوام ناسه کوره‌در والا عارفلر بو دنیاده راضی ومرضیلردر * کردن از حکم خدای خود متاب * تا نمانی روز محشر در عذاب * تقدیری متاب کردن از حکم خدای خود دیمکدر که کردن متابك مفعولیدر از متابه متعلقدر (کردن کاف عجمی ایله بوندر که عرب عنق دیر (حکم خطاب الهی در حاکم الله تعالی در عقل دکلدر زیرا عقل آلت معرفتدر محکوم به فعل مکلفدر محکوم علیه نفس مکلفدر (متاب نهی حاضردر مصدری تافتن در بوکمك وچویرمك معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه مقلوب اولوب تابد وتابنده دینلور (نمانی مضارع مخاطبدر مصدری ماندن در قالمق معناسنه مضارعی ماند وماننده کلور (محشر حشر یریدر حشر برجماعتی مقرندن حرب وامثالنه اخراج وازعاجدر پس واحده کوره حشر دنلمز زیرا معنای جمعدن خالیدر مکر که امت واحده حکمنده قلنه ورقة بن نوفل کبی قبیل النبوة انتقال ایتدی (معنای بیت) بودر که

کردنکی

کردنکی حکم خدادن بوکمه یعنی اندن اعراض ایتمه وخطاب الهی یه یان ویرمه بلکه اقبال ایله تا که روز محشرده عذابده قالمیه‌سن زیرا امر الهی یه مخالفت ایدن وعید قرأن اوزرنه معذب و بلکه نیچه‌لری مخلد فی العذابدر * تا بیابی در بهشت عدن جای * شفقتی بنمای باخلق خدای * تا مصراع ثانی بی تعلیلدر جای بیابی نك مفعولیدر با خلق تقدیرده شفقته متعلق وشفقت بنمایه مفعولدر (عدن جنان ثمانیه ویا سبعه دن مقر انبیا وخواص ناس اولان جنت عالیه‌در که اکا دخول خصوص عمله موقوفدر که ازجمله بوراده شفقت علی عباد الله درکه نصف دین در پس بهشتك عدنه اضافتی عامه نك خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی معنای لغویسی بالاده در (شفقت فانك فتحیله در بوراده ضرورت وزن ایچون اسکان اولنمشدر (باخلق ده با علی معناسنه‌در شفقت علی خلق الله اودر که انلره محبت وشانلرنه اعتنا ایده‌سن ومکروه خوفندن خوف ایلیه‌سن (معنای بیت) بودر که جنت عدنده یر بولمقدن وانده قرار داده اولمقدن او توری الله تعالی نك قوللرنه یعنی مخلوقاتی اوزرنه شفقت ومرحمت کوستر بی رحم اولمه وکمسه یه ضرر لاحق اولدیغی استمه وانلرك غمن چکوب بوصورتده انلری کندی نفسك حکمنده قلمش اولورسن وجملهٔ صفات رذیله‌دن قورتلورسن بو جهتدن جایکاهك مقر خواص ناس اولور * تا دهندت جای در دار السلام * بافقیران روز وشب می ده طعام * تا تعلیلدر دهندت ده تا مفعول اول وجای ثانی ودر اکا متعلقدر طعام می دهدك مفعول صریحی و بافقیران غیر صریحیدر (دار السلام اسماء جناندندر عموم اوزرنه عدن وخلد کبی ویا خصوص اوزرنه برجنتك اسمیدر که اطعام طعامك اکا دخولده زیاده تأثیری واردر (ده کسره له وهاء ساکنه ایله امردر مصدری دادن در اعطا معناسنه مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد دیرلر (معنای بیت) بودر که تا سکا دار السلامده یر ویرهلر یعنی الله تعالی یر ویروب ملائکه رهنما اولمقدن او توری فقرایه کیجه وکوندز طعام ویر یعنی بذلدن خالی اولمه زیرا ملائکه نك غبطه ایتدکلری اعمال مرغوبه‌نك بری اطعام طعامدر وطعام مطعومدر هرنه اولورسه اکرچه لحمده وحلاوی قسمنده بشقه

فضیلت و اردر والله المطعم المنعم الجواد * شاذ اکر داری درون خسته‌را * باز بینی جنت در بسته‌را * شاذ داری نك مفعول اولی ودرون ثانیسی در بازمفعول اولیدر بینی نك ثانیسی جنتدر بعض نسخده بازیابی دوشمشدر مآل بر در ودر بسته جنتك صفتیدر شرحی کذر ایتمشدر (خسته اصلنده مجروحدر صکره عامه مریض معناسنده استعمال ایتدیلر بوراده ظاهر اولان تعمیم در (معنای بیت) بودرکه اکر بر مجروح ومریض و بیچاره نك درونی شاذ طوترسك وخاطرن حالنه مناسب اولان تطییب ایدرسك بغلو قپولی اولان جنتك قپوسن آچق کوررسن وبولورسن یعنی جنتك بابی مغلقدرکه ایمان وعمل صالح اهلندن غیریه آچلمز واعمال صالحهٔ فاضله‌دن تفریح دل ناشاد ایتمك موجبات فتحندندر همان عقدهٔ قلبی حل ایله فتح باب ایده کورز یرا دیمشلردرکه الجزاء من جنس العمل * هرکه آرداین نصیحتها بجای * در دو عالم رحمتش بخشد خدای * بعض نسخده نصیحتها یرینه وصیتها دوشمشدر ورحمته بدل راحت وحرمت واقع اولمشدر جمله نك مآلی بردر بو بیتك اعرابی ظاهر ومفرد اتی مرة بعد اخری شرح اولنمشدر رحمتش ده شین معنا ده فعله قیدر بخشدش خدای رحمت دیمکدرکه مراد رحمت کلیهٔ مطلقه زیرا هرکس بو پندلرله عامل اولمق آسان دکلدر (معنای بیت) بودرکه هر مؤمن که بو نصیحتلری واول کتابدن بومحله دك تحریر اولنان وصیتلری یرینه کتوره وحکمنی ویره حق تعالی ایکی عالمده یعنی دنیاده وآخرتده اکا رحمت وراحت وحرمت وعزت بغشلر بوراده بخشد امر غایب اولمق دخی جائزدر بغشله سون معناسنه ولکن مابعد کلامه مناسب اولان بطریق التفؤل اخبار در یرحمك الله وامثالی افعال کبی * ورنیاردی این وصیت را بجای * دورماند بی شکی اوازخدای * این وصیت نیار دك مفعولیدر بجای اکا متعلقدر دورماندك مفعولی و بی شك اکا متعلق واو ماندك فاعلی وجار ومجرور دوره متعلقدر ور (واکر دیمکدر که حرف شرطدر (نیار واصلنده نه آرد در تکم مرور ایتدی (وصیت موتك مابعدنه مضاف اولان تملیکدر بوراده مراد غیریه بروغط و پند ایتمك وصیت وعهددر (بی شکی ده یازایده در (معنای بیت) بودرکه واکر بو وصیت وعهدی

برینه ومحلنه کتورمز و عمل ایتمزسه اوکسه بی شك و بی شبهه حق تعالیدن دور و بعید اولور یعنی بعد معنوی بولور وحجاب آلتنده قالور زیرا بو وصیتلر اسباب قرب آلهی ووسائط وصل رحمانی در پس انك طریقندن خارج اولان منزلدن دورا دور اولور * یا آلهی رحم کن برماهمه * عفوکن جمله کناه ماهمه * بونك تقدیری یا آلهی واله المؤمنین دیمکدر انکچون تعمیم ایدوب برماهمه دیدی (یاایها النبی اذاطلقتم النساء) کبی اولورکه تقدیری (یاءیها النبی والمؤمنون اذطلقتم النساء) دیمك اولور (رحم کن ارحم معناسنه درکه (برما) کا متعلقدر مامن کلمه سنك جمعیدر (همه انی تأکیدر (عفوکن دخی اعف دیمکدرکه جمله انك مفعولیدر اصلنده همزاضافتله جملهٔ کناه در همزه لاجل الضروره حذف اولنمشدر همه مابی تأکیددر وجائزدرکه جمله‌یی تأکید اوله پس (فسجد الملائکة کلهم اجمعون) کبی اولور عفو محودر مغفرت ایله فرقی بودرکه مغفرت تبدیل بابندندر قال تعالی (فاولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) زیرا غفر ستر در ستر ایسه محو اقتضا ایتمز پس مغفرت خواص ناسه وعفو عوامه (معنای بیت) بودرکه یا آلهی واله المؤمنین جمله‌مز یعنی اکر بنم واکر سائر مؤمنلرك اوزرنه رحم ایله واثر رحمت بودرکه بزم جمله مزك جملهٔ کناهنی عفو ومحو ایله وصحیفهٔ اعمالمزده اندن اثرقومه ناظم قدس سره بونده انبیایه علیهم السلام اقتدا ایلدی زیرا انلردخی عفو ومغفرتله دعاو تعمیم ایتدیلر نتکم حضرت آدم ونوح وابراهیم وموسی علیهم السلام وامثالندن قرآنده منقولدر پس دعایی کندی نفسنه تخصیص ایتمامك کرکدر اکر داخل صلاتده واکر خارجنده زیرا غیری تشریك ایتمك اجابته اقربدر انکچون (ایاك نعبد وایاك نستعین) دنلدی اعبد واستعین دنلمدی وفی الحدیث (لایؤم عبد قوما فیخص نفسه بالدعاء دونهم فان فعل ذلك فقد خانهم * عاجزیم وجرمها کرده بسی * نیست ماراغیر تو دیکرکسی * تقدیری ما عاجزیم وجرمها بسی کرده دیمکدرکه عاجزیم مبتداء محذوفك خبریدر عاجز قادرك ضدیدر زیرا عجز انسان جسمك ضعیله مؤخریدر عجز که سکون جمیله ضدقدرتدر تأخر اموره مؤدی در انکچون تعارفده قصور عن فعل الشیء معناسنه

اسم اولمشدر (عاجزیم اخرنده اولان ایم کسر همزه ایله متکلم مع الغیر
ضمیریدر تخفیفا همزه سی لفظا و کتابة حذف اولنمشدر (کرده ماضیدن
قسمدر که ماضئ مقید بالقرب دیرلر ایلمش معناسنه (جرمها انك مفعولی
و بسی کثیر معناسنه اکاصفتدر جرمها جرمك جمعیدر ذنب معناسنه
جرم فتحله اصلنده قطع الثمرة من الشجرة معناسنه در پس جرم ضمله
شول کسب قبیحدر که فاعلنك حقدن قطیعتنی ایجاب ایلمشدر
مارانیسته متعلقدر زیرا لام جاره معناسنه در عربی ایله تقدیری
لبس لنا غیرك احد ای احد غیرك دیمکدر که احد لبس نك فاعلی
وغیراندن بدلدر (دیکر تأکید ایچوندر زیرا غیر معناسنه در پس کسی ده
یا وحدت ایچوندر که کسی سیاق نفیده واقع اولمغله عموم افاده ایدر
(معنای بیت) بودر که بز عاجزلرز وچوق کناه ایلمشوزدر بزه ایچون
سندن غیری هیچ برکسه یوقدر که لااله غیرك موجبنجه سنی معبود
بالحق بلمشوز والوهیتی سکا تخصیص قلمشوز ودخی (ومن یغفر الذنوب
الا الله) مفهومنجه سنك دامن عفو ومغفرتکه تشبث ایلمشوزدر پس
بنده یوزکه باب مولایه التجا وانتساب ایتمشوزدر * کر بخوانی و ربرانی
بنده ایم * هرچه حکم تست ازان خرسنده ایم * بنده ایم مبتداء محذوفه
خبردر تقدیری ما بنده ایم دیمکدر که جمله سی جزاء شرطدر بو راده
ایم اصلی اوزرنه همزه ایله واقع اولمشدر که لفظا وکتابة مثبتدر
مصراع ثانی نك تقدیری هر چیزی که او حکم تست ما خرسند
ایم ازان دیمکدر که هرچیزی مبتداء ومابعدنده جملهٔ مبتدا کا صفتدره
وما خرسنده ایم جمله سی مبتدایه خبردر (بخوانی مضارع مخاطبدر
مصدری خواندن در واو رسمیله اوقومق ودعوت ایتمك معناسنه
ولکن خواندن فتحه وضمه بابنده درج اولنمشدر پس اکر فتحه نظر
اولنورسه باء موحده کسرله واکر ضمه یه اعتبار قلنورسه ضمله اوقنور
بوراده بخوانی و برانی نك متعلقلری محذوفدر تقدیری بخوانی بدرت
و برانی ازدرت دیمکدر که (درقپودر (برانی باء موحده نك کسریله مضارع
مخاطبدر مصدری راندن در سورمك معناسنه حکم خطاب الهیدر که
فرماندر (خرسند خاء معجمه نك ضمیله قانع وراضی معناسنه در آخرنده
ها بنده ایله مقابله دن اوتوریدر زیرا لغت حلمیی ده کلور که کاه اولور که

هاء علامت محذاننده وزن ضرورتندن اوتوری برهاء ساکنه
احتیاج اولنورده ادخال اولنور اول حالده هاء صریح تلفظ ایلمك
قبیحدر افصح اولان بودر که فتحه یی سلکرك تلفظ ایلیه لر شویله که
نه صریح ها ونه الف بلکه بین بین اوله تکم لطیفی شعرنده کلور
(ای شاه ستمکاره وی دلبر عیاره (تاکی دل بیچاره کشته بفراقت
خون) انتهی پس ضرورت وزن ایچون هاء علامت محذاننده
هاء ساکنه ادخال اولنمق جائز اولیجق ضرورت قافیه ایچون
دخی هاء علامت ادخال اولنور (معنای بیت) بودر که یا الهی اکر
قپوکه لطفله دعوت ایدوب قبول ایده سن واکر قپوکدن قهرله سوروب
رد ایده سن هر نه شی که سنك فرمانك وموجب امرکدر اکا قانع
وتسلیم واندن راضی یوز زیرا عبد مملوکه مولاسنه انقیاد واطاعت
وحلو ومرنه ذوقله اقبال دوشر یوخسه ادبار واعتراض دشمزاشته
بو برکلامدر که بونك مضمونی عهده سندن کمل اولیا بیرون اولور
آنجق وشیخ ناظمه قدس سره حسن ظن اولنور بعد ذا دعاده الوهیت
وربوبیت تعیین اولنوب یا اله العالمین ویا رب العالمین دنلد وکینك سری
بودر که حقله عبدك میاننده ارتباط الوهیت وربوبیت ومألوهیت
ومربوبیت ایله درکه بونك ماوراسنه کذ رقابل دکل وداعی یه دخی
فیض حق اول مرتبه دن نازل اولور واول مرتبه نك ابتداء ظهوری
عقل اولدندر پس الوهیت وربوبیت سلطنت کبی مرتبهٔ تعین درکه
رعیتك سلطانه ارتباطی واندن سؤال ومنتهای دعاسی مرتبهٔ
سلطنت اولدیغی کبی اهل جهانك مرجع توجهی دخی مرتبهٔ او هیتدر
* رحمت حق باد بر روح کسی * کین نصائح را بخواند او بسی *
ظاهر اولان بودر که بو بیت بالاده وزیارد بیته الحاق ومنظومه
مناجات خدا ایله ختم اولنه ولکن بزده بولنان نسخه لرده بولنمدیغی کوبا
ناظم قدس سره مغفور الذنب اولماسندن دعادن صکره رب العالمینه
حسن ظنی (وادعوا الله وانتم موقنون) بالاجابة وفقنجه کمال اولدیغی
جهتدن اثر استجابت استشعار ایتمکله بطریق التکمیل دعاء آخره دخی
شروع ایتدی که نصائح مذکوره ایله عمله تحریضدن صکره منظومه سنی
مطالعه یه دخی حس ایلدی زیرا مطالعه طالب حقه وسیلهٔ عملدر

والا مطالعهٔ مجرده بی ثمره در و بو خصوصده مستجاب اولدیغنك
اثری بودر که بو منظومه یه اعجام رغبت ایتدوکی کبی اروام دخی رغبت
ایدر و بو معنادن درکه منقار قلم حقی دن بو نقاط بو اوراقه چکیده
و بو حروف وکلمات بو سطوره کشیده اولدی بیت مذکورك عربی ایله
تقدیری رحمة الله علی روح رجل قرأ هذه النصائح قرأة کثیرة
وحفظها وعمل بها دیمکدر (پس بادا مر غایبدر که رحمت حق انك
فاعلی و برا کا متعلقدر (او نحواندك فاعلی واین نصائح مفعولی و بسی
خوانده قیددر و بعد الجمله کسی یه صفتدر بادا مر غایبك بر نوعیدر که
دعاده مستعملدر کناد ورساد وامثالی کبی اصلی بود در واو الفه
وماقبلی مفتوح اولوب باد دنلدی و بعض مواضعده بادا دینلور
الف اطلاقله تفخیمدن اوتوری ولغت حلیمی ده کلور که باد امر
غایبدر مصدری بودن در اولمق معناسنه اصلنده بواد در کثرت
استعمالنه بناء واو حذف اولندی انتهی (روح دن مراد روح
رواندر که نفس ناطقه دخی دیرلر که نفس کلیه دن مستفاددر یعنی
الله تعالی صورت آدمیه یی تصویر ایدوب نفخ ایلدی که اکا نفس
رحمانی دیرلر فتح فائله و روح حیوانی وقوی اول نفسدن حاصل
اولوب اجزاء صورته سریان ایلدی و اول صورته نفس کلدن
نفس ناطقهٔ جزئیه تعیین ایتدی پس نفس جزئیه نفس کلك
اشعهٔ انوارندندر که تدبیر و تصرف انك یدنده در اکر بو نفس ناطقه
اولمیایدی علم وادراك حاصل اولمازدی ولکن انی ادراك ایتمکده
زیاده صعوبت اولمغله هرکس انك شاننده حیرتده قالمشدر (کین
اصلنده که این در که این اسم اشارت و که رابطه در ضمرورتاها والف
لفظا وکتابة حذف اولنمشدر (نصائح نصیحتك جمعیدر نصیحت
نصح دن اسمدر نصح شول فعلی و یا قولی تحری در که صاحبنه
انده صلاح وار در نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت)
بودر که رحمت اولسون اول کسه نك روح روانی اوزرنه یعنی
رحمت خاصهٔ الهیه نزول ایلسون اول جان عزیز اوستنه که لسانی
بو نصائحی چوق اوقیه وقلبی انی ادراك وحفظ ایدوب قلب وقالبی
ایله عمله کتوره نتکم بعض سور قرآنیه فضائلی بیاننده بر کسه

بوسوره یی قرائت ایلسه شویله ثواب بوله دنلمشدر مقصود لسانیله
قرائت و جنانیله درایت و مقتضاسیله عمل وحرکت دیمکدر زیرا
قرائت مجرده ده اجر مرتبهٔ لسانه مقصوردر که شیٔ قلیلدر فاعلم
هذا (بعده ناظم قدس سره کتابی باء بسمله ایله بدأ ایدوب یاء مثنات ایله
ختم ایلدی که باء موحده تعینات حرفیه نك اولیدر یعنی الفك نقاطی که
یا اوج و یا ایش و یا یدی در باء موحده ده تعیین بولدی و اخری یاء
مثنات ده ختم اولدی کویا باء موحده ام الکتابدر که مرتبهٔ علمدر
و اکا مرتبهٔ صفات دخی دیرلر و نقطه مرتبهٔ احدیتدر که مرتبهٔ
غیبدر و اکا مرتبهٔ ذات دخی دیرلر و یاء مثنات اسم رب
مقابله سنده در زیرا جملهٔ اطوار و مراتب ربوبیته ناظردر انکچون
رب العالمین دینلوب جمیع عوالمه اضافت قلندی وکذلك یاء مثنات
مراتب کونیه دن سماء کیوانه ناظردر که نزولا سماء اولیدر بو جهتدن
آخریت واولیت بری برینه ملتقی اولدی زیرا آخر الامر اول الامره
راجعدر نتکم دائرهٔ پرکارده ظاهردر وخوشدر اول آخریت که
اول الامره راجع اوله زیرا امر سلوك خطی دکل بلکه دوری در همان
اختیار که اولدن آخره ایره کور (و بعده ناظمك قدس سره بونده
رحمتله دعاسی مطالعهٔ کتاب ایدنلرك مراتبنه راجعدر زیرا هر کسه
رحمت الهیه حالنه کوره در پس وارحم محمدا وارحم امة محمد مقابله سنده
اولان رحمت خصوص اوزرنه در که جناب نبوته کوره تصلیه
معناسنه در که بین الحبیبین سر مکتومدر پس بوندن حضرت نبوت
غیرك مرحومی اولمق لازم کلمز نتکم بعضیلر وهم ایتدیلر و امت محمده
تعلق ایدن رحمت دخی علی الخصوص در اکرچه رحمت عامه تحتنده
داخلدر الحمد لله الملك المنعم المحسن المفضال والشکر لله المولی المولی
المتعال که رحمت امتنانیه ومنت رحمانیه ایله بو شرح لطائف مشحون
ومعارف مقرون شیخ اسمعیل حقیٔ بروسوی ثبته الله علی الصراط
السوی قلمندن چکیده وخط اتمام کشیده انجام رسیده اولوب بیك
یوز اوتوز التی سال فرخنده فالی مشتمل اولدیغی شهر رمضانك
اون یدنجی روز جمعه اشراقندن صکره مهر ختام اورلمش ودفتر
تحریر وطومار دورلمشدر جان ودلدن مأمول ودرکاه عزتدن مسئول

بودر که الی یوم التلاقی صحیفهٔ عالمده نقش باقی اولوب بو عبد طالحدن
انتفاع ارباب دله صالح براثر جزیل اولمغله اجر ومثوبتی خالك
حقیر حفرهٔ فقیری فیضیاب وحدیقهٔ حشك حالنی تر وتازه وسیراب
ایلیه والله خیر وابقی الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی
خصوصا علی النبی المجتبی والرسول المرتضی والحبیب المصطفی
صلی الله تعالی علیه وسلم تصلیة وتسلیمة لیس
لهما نفاد وعلی آله واصحابه الامجاد
الی یوم التناد وآخر دعواهم
ان الحمد لله رب
العالمین

تاریخ منظوم للشارح قدس سره

حمد لله که شیخ عطارك ... ویردی حق مشامنه بو شرح
برالف قد کلوب دیدی تاریخ ... اولدی اهل دله تحفه بو شرح

الحمد لله فی الاول والاخر * والصلاة والسلام علی سیدنا محمد الناصح
لامته فی الکامن والظاهر * وعلی آله واصحابه ذوی السعادة والمآثر
فقد وقع اتمام طبع هذا الشرح المستطاب * والکتاب الناطق بالحق
والصواب * بدار الطباعة العامره * بمعرفة ناظرها القاضی یومئذ
بدار الخلافة الناضره * وهو العبد الفقیر الی الاء ربه الصمد *
شیخزاده السید محمد اسعد * الناظر لتقویم الوقایع السنیه
فی الدولة السرمدیة العلیه * اواخر
شهر رجب المرجب * سنة
خمسین ومأتین
والف

* تاریخ ختام الطبع لاسعد الفقیر *

بولدی کثرت اشبو نسخه عهد خان محموده
ذاتی زیرا متصفدر طبع عرفان نبعله
الحق اتك اسعدا مطبوعدر تاریخی ده
پند عطار شرحی حق اولدی اعلی طبعله

* تاریخ دیکر *

عجبی بیفرانك شهرتن باصدرسه خان محمود
زمان دولتی علم وکماله مایه در زیرا
هنر تحصیلی موقوف کتاب اولمغله اطفدن
باصلمقده نیچه نادر نسخ تصحیح ایله حالا
ازانجمله اولندی طبعله تکثیر بو نسخه
الوب قیلسون دعای شاه عصری سرتسر دنیا
اولدقجه صحایف جلوه کاه دیدهٔ تدریس
وجود داوریسین زیور تخت ایلسون مولی

اوقونسون سو یلدی تاریخن اسعد لفظا ومعنی
باصلدی بیك ایکیوز اللیده پند شرحی بیل رعنا